מדרש רבה

על התורה

ספר ויקרא

עם שני פירושים הנקראים בשמם

מתנות כהונה. ואסיפת אמרים.

וואַרשא

בדפוס והוצאת האחים לעווין־עפשטיין

רחוב נעניא 5 №

מדרש רבה

על התורה

ספר ויקרא

עם פירוש **מתנות כהונה** בשלמותו

מאת הרב המפורסם מוהר"ר יששכר ז"ל בהרב ר' נפתלי כ"ץ ז"ל
מק"ק שעבריישין יע"א, כפי אשר נדפס באמשטרדם שנת ת"א לפ"ק.

ונוסף עוד לקט אמרים, כל דבר הנצרך לפשט הדברים, מכל המפרשים
אשר בם דברי המדרש מבוארים, ונקרא בשם

אסיפת אמרים

מאת הרב המפורסם מוהר"ר צבי זאב ראבינשטיין ממאהלוב.

והדפסנו בזה גם ההקדמה מבעל מתנות כהונה, וגם ההקדמה מבעל אסיפת אמרים
אשר שמטון בדפוסים האחרונים, וי"גרמו ח"ו שישתכחו שמות מחבריהם שלא כדת.

וואַרשא
בדפוס והוצאת של ד' אחים לוין־אפשטיין ושותפם
רחוב גענשא 5
ת ר פ ״ ד

DRUK. BR. LEWIN-EPSTEIN I S-KA
WARSZAWA. PAWIA 38.

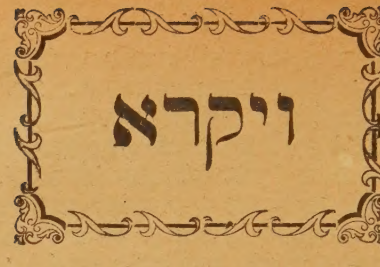

ויקרא

(א) **ויקרא** אל משה רבי תנחום בר חנילאי פתח (תהלים קג) ברכו ה' מלאכיו גבורי כח עושי דברו וגו'. במה הכתוב מדבר. אם בעליונים הכתוב מדבר והלא כבר נאמר ברכו ה' כל צבאיו. הא אינו מדבר אלא בתחתונים. עליונים ע"י שהן יכולין לעמוד בתפקידיו של הקב"ה נאמר ברכו ה' כל צבאיו. אבל תחתונים ע"י שאינן יכולין לעמוד בתפקידיו של הקב"ה לכך נאמר ברכו ה' מלאכיו ולא כל מלאכיו. ד"א ג נקראו הנביאים מלאכים הה"ד (מלאכי ג) וישלח מלאך ויוציאנו ממצרים וגו'. וכי מלאך ה' היה והלא משה היה ולמה קורא אותו מלאך אלא מכאן שהנביאים נקראים מלאכים ודכוותיה (שופטים ב) ויעל מלאך ה' מן הגלגל אל הבוכים וכי מלאך היה והלא פנחס היה ולמה קורא אותו מלאך אלא א"ר סימון פנחס בשעה שהיתה רוה"ק שורה עליו היו פניו בוערות כלפידים. ורבנן אמרי אשתו של מנוח מה היתה אומרת לו (שופטים יג) איש האלהים בא אלי ומראהו כמראה מלאך האלהים. כסבורה בו שהוא נביא ואינו אלא מלאך. א"ר יוחנן מבית אב שלהן נקראו הנביאים מלאכים הה"ד (חגי א) ויאמר חגי מלאך ה' במלאכות ה'. הא ע"כ אתה למד שמבית אב שלהן נקראו הנביאים מלאכים. (תהלים קג) גבורי כח עושי דברו. במה הכתוב מדבר א"ר יצחק בשומרי שביעית הכתוב מדבר. בנוהג שבעולם אדם עושה מצוה ליום א' לשבת אחת לחדש אחד שמא לשאר ימות השנה ודין חמי חקליה ביירא כרמיה ביירא ויהבי ארנונא ושתיק יש לך גבור גדול מזה וא"ת אינו מדבר בשומרי שביעית נאמר כאן עושי דברו וגא' להלן (דניאל טו) וזה דבר השמיטה מה דבר שנא' להלן בשומרי שביעית הכתוב מדבר אף דבר האמור כאן בשומרי

מתנות כהונה

הא לימ' מדבר חלה בתחתונים. שנקרלו מלאכי' ושלוחים של הקב"ה שמלחם לעולם הזה לעשו' רלונו: **במלאכות** משמע שמלאכיו' סיו לו מקדש מביח לב שלו: **גבורי כח**. משמע עושי דברו של הקב"ה בכח וגבורה שמגביר יצר טוב על יצר הרע: **שמא** לשאר ימות השנה. כלו' השנה כולו בשמיט: **ודין** הוא. זה השומר שביעית: **חמי** חקליה ביירה. לוחה שדהו בור ורק בלי חריסה וחליטה: **ארנונא** מס מן השדות כך וכך טורין למלך מן השדה כן פירש"י בפ' זה טוב: חלו

בקוין לאביהם שבשמים. אבי זנוח. זה משה שהיה אב למזניחים שהזניחם מע"ז הה"ד (שמות ג ב) ויזר על פני המים וגו'. (ד"ה ח ד) ואלה בני בתיה בת פרעה. ר' יהושע דסכנין בשם ר' לוי אמר לה הקב"ה לבתיה בת פרעה משה לא היה בנך וקראתו בנך אף את לא את בתי ואני קורא אותך בתי שנא' ואלה בני בתיה בת יה. אשר לקח מרד. זה כלב. רבי אבא ב"ב ור' יהודה בר סימון. חד אמר זה מרד בעצת מרגלים וזו מרדה בעצת אביה יבא מורד ויקח את המורדת. וה"א זה הציל את הצאן וזו הצילה את הרועה. ו' שמית נקראו לו למשה. ירד. חבר. יקותיאל. אבינדור. אבי סוכו. אבי זנוח. ר' יהודה בר' אלעאי אמר אף טוביה שמו. הה"ד (שמות ג) ותרא אותו כי טוב הוא. כי טוביה הוא. ר' ישמעאל בר אמי אמר אף שמעיה שמו. אתא רבי יהושע בר נחמיה ופירש הדין קריא (ד"ה ח כד) ויכתבם שמעיה בן נתנאל הסופר וגו'. שמעיה ששמע יה תפילתו. בן נתנאל וגו'. בן שנתנה לו תורה מיד ליד. הסופר שהיה סופרן של ישראל. הלוי שהיה משבטו של לוי. לפני המלך והשרים. לפני מם"ה הקב"ה ובית דינו. וצדוק. זה אהרן הכהן. ואחימלך. שהיה אחיו של מלך. בן אביתר שויתר הקב"ה על ידו מעשה הענל. ר' תנחומא בשם ר"י ב"ק אמר אף לוי היה שמו על עקר משפחתו (שמות ד) הלא אהרן אחיך הלוי ומשה הרי י' אמר לו הקב"ה למשה חייך מכל שמות שנקרא לך איני קורא אותך אלא בשם שקראתך בתיה בת פרעה ותקרא שמו משה ויקרא אל משה: (ד) רבי אבין בשם ר' ברכיה סבא פתח (תהלים פט) אז דברת בחזון להסידך וגו'. מדבר באברהם שנדבר עמו בדיבור ובחזון הה"ד (בראשית טו) אחר הדברים האלה היה דבר ה' אל אברם במחזה לאמר. לחסידך (מיכה ז) תתן אמת ליעקב חסד לאברהם. (תהלים פט) ותאמר שויתי עזר על גבור. שהרג ד' מלכים בלילה אחת הה"ד (בראשית יד) ויחלק עליהם לילה וגו'. א"ר יצחק זכי יש לך אדם רודף הרוגים דכתיב (בראשית יד) ויכם וירדפם עד חובה אלא מלמד שהקב"ה הורג ואברהם רודף. הרימותי בחור מעם. זה אברהם שהיה בחור מהקב"ה שנא' (נחמיה ט) אשר בחרת באברם. ד"א אז דברת בחזון להסידך מדבר בדוד שנדבר עמו בחזון ובדיבור. הה"ד (ש"ב ז) ככל הדברים האלה וככל החזיון הזה כן דבר נתן אל דוד. לחסידך שנא' (תהלים פט) שמרה נפשי כי חסיד אני ותאמר שויתי עזר על גבור. ר' אבא ב"ב אמר י"נ מלחמות עשה דוד. ורבנן אמרין י"ח ולא פליגי מאן דאמר י"נ לצרכיהן של ישראל ומ"ד י"ח ה' לצורך עצמו י"נ לצורכיהן של ישראל.

הרימותי

מתנות כהונה	אמיפת אמרים
זה כלל מם סתום. כלל המרגלים דכתיב ויהס כלב וגו' ודהם מרד לשון הגלה והפרסה מל' חזל סין מרדין מם הפס שפי' מוכידין ומפרישין:	לפניו. (שם): שהקב"ה הורג. וכיון שאמר הקב"ה שיהרוג אתה פרדיפה שוי כלילו ככר ונהרגים קודם פרדיפה
שהיה סופרן של ישראל. שנאמר כי שם חלקת מחוקק ספון ומדבר במשה: בן אביתר. זה משה ומעם הכתוב אחיו של אותו המלך הנקרא בן אביתר וזה משה שהי' מלכן של ישראל שנא' ויהי בישורון מלך ועל ידו ויתר הקב"ה מעשה ענל. ודהם אביתר כמו ויתר בהילוף ב' בוי"ו במספר מוחות בו"מף או אביתר מוסיקון מל יחר כלומר הקב"ה ויתר על ידו מעשה ענל וכל אלו שמות דכתיב שלשם בן לח קהתיב שם בפי עצמו: רודף הרוגים. דכתיב בריפף ויכם והדר וירדפם: שנדבר עמו בחזון. ע"י נקון הגביל:	

בשומרי שביעית הכתוב מדבר . עושי דברו . ר' הונא בשם ר' אחא אמר בישראל שעמדו לפני הר סיני הכתוב מדבר שהקדימו עשיה לשמיעה ואמרו (שמות כד) כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע. לשמוע בקול דברו . א"ר תנחום בר חנילאי בנוהג שבעולם משוי שקשה לאחד נוח לשנים ולשני' נוח לארבע או שמא משוי שקשה לס' רבוא נוח לאחד. כל ישראל עומדים לפני הר סיני ואומרי' (דברים ה) אם יוספים אנחנו לשמוע וגו' ומשה שומע קול הדיבור עצמו וחיה תדע לך שהוא כן שמכולם לא קרא אלא למשה לבך נאמר ויקרא אל משה : (ב) רבי אבהו פתח (הושע יד) ישובו יושבי בצילו . אלו הגרים שבאין וחסין בצילו של הקב"ה . יהיו דגן נעשו עיקר כישראל כמה דתימר (זכריה ט) דגן בחורים ותירוש ינובב בתולות . ויפרחו כגפן כמה דתימר (תהלים ה) גפן ממצרים תסיע תגרש גוים ותטעה . ד"א יהיו דגן בתלמוד . ויפרחו כגפן באגדה . זכרו ביין לבנון אמר הקב"ה חביב עלי שמותם של גרים ביין נסך שקרב לפני ע"ג המזבח . ולמה נקרא שמו לבנון על שם (דברים ג) ההר הטוב הזה והלבנון . תני רשב"י למה נקרא שמו לבנון שמלבין עונותיהם של ישראל כשלג . הה"ד (ישעיה א) אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו אם יאדימו כתולע כצמר יהיו . ד' טביומי אמר על שם שכל לבבות שמחים בו . הה"ד (תהלים מח) יפה נוף כשוש כל הארץ וגו' . ורבנן אמרי על שם (משלי ט) והיו עיני ולבי שם כל הימים : (ג) רבי סימון בשם ריב"ל ורבי חמא אבוה דר' הושעיא בשם רב אמרי לא ניתן דברי הימים אלא לידרש (דה"א ו ד) ואשתו היהודיה ילדה את ירד אביגדור וגו' ואשתו היהודיה זו יוכבד וכי משבטו של יהודה היתה והלא משבטו של לוי היתה ולמה נקרא שמה יהודיה על שם שהעמידה יהודים בעולם. ילדה את ירד זה משה . ר' חנינא בר פפא ור' סימון . רהב"פ אמר ירד שהוריד את התורה מלמעלה למטה . ד"א ירד שהוריד את השבינה מלמעלה למטה . א"ר סימון אין לשון ירד אלא לשון מלוכה כמה דתימר (תהלים עב) וירד מים ועד ים . ובתיב (מיכה ד) כי הוא רודה בכל עבר הנהר . אביגדור רבי הונא בר אחא אמר הרבה גודרין עמדו לישראל וזה היה אביהן של כולן . הבר שחבר את הבנים לאביהם שבשמים. ד"א הבר שהעביר הפורענות מלבא בעולם . אבי סוכי שהיה אביהן של נביאים שסובין ברה"ק . ר' לוי אמר ל' ערבי הוא בערביא קורין לנביא סביא . יקותיאל . רבי לוי ור' סימא אמר שעשה את הבנים

מקוין

אסיפת אמרים

לפס בעלמס מלמד וס' ע"י מרלס והלוש . נקרלו כולס מגלסים לפסדפס כדבר זס שכולס מקבלים פניהות מלמד וס' . (ישע"ס) : פתח ישראל . ומסיק מביס עלי שמות כו' . ופס"ל בתביב לפניו פסס שקרלס בס פרשס שנתגיירס כדלקמן פס : שמותם של גרים . שנקרלו בניותן הביסין לפניו ונדבקין לעבוד כוכבים ומלד שמלת ד' סיתה זלת על שעתיד . וכן סיין לף במתחלתי ברמוק השמות נלמדו יין ושכר לל תבא וגס נלמר בו ד"ם ווי עכ"ז לחל"ב כשנתנך מביס לפניו

מתנות בהונה

אלו ישראל כו' . וכן כתן בתיב בניפת עתי והדר לעמוש : או שמא וכו' . לבל שמא בתמיה : שמותם כו' . והיינו דכתיב זכרו שמותם הס זכרוסס שנקבלו בשמותם על האדמה : על פס שכל לבבות דבם לבנון לפון לב : והיו שיי ולפי פס . דבם לבנון מוסיקין לב ושיעס: שהעמידה יהודים וכו' . כי סיתה המולדת במלרים ולל עשו כלסבר דבר לליהן מלך מלרים והסיין לפס סילדים וכל הכופר בע"ז נקרל יהודי כדתי' פ"ק דמגילה :

דירד פי' מלך ומושל : גודרי . גודרין פרלמן של ישראל ושומן גדר לתורס ולמלות : חבר מהעביר . פי' קרי ביס הבר בה"א בתלוף לתב"ע והול כמו העביר שלת הבדם העין וכלת

חביאו נדבתן למשכן ואני לא הבאתי א"ל הקב"ה חייך שדיבורך חביב עלי יותר מן הכל שמכולם לא קרא הדבור אלא למשה ויקרא אל משה: (ז) ד"א ויקרא אל משה מה כתיב למעלה מהענין פ' משכן כאשר צוה ה' את משה משל למלך שצוה את עבדו וא"ל בנה לי פלטין על כל דבר ודבר שהיה בונה היה כותב עליו שמו של מלך. והיה בונה כתלים וכותב עליהן שמו של מלך היה מעמיד עמודים וכותב עליהן שמו של מלך. היה מקרה בקורות והיה כותב עליהם שמו של מלך. לימים נכנס המלך לתוך פלטין על כל דבר ודבר שהיה מביט היה מוצא שמו כתוב עליו. אמר כל הכבוד הזה עשה לי עבדי ואני מבפנים והוא מבחוץ קראו לו שיכנס לפני ולפנים. כך בשעה שאמר לו הקב"ה למשה עשה לי משכן על כל דבר ודבר שהיה עושה היה כותב עליו כאשר צוה ה' את משה. אמר הקב"ה כל הכבוד הזה עשה לי משה ואני מבפנים והוא מבחוץ קראו לו שיכנס לפני ולפנים לכך נאמר ויקרא אל משה: (ח) א"ר שמואל בר נחמן בשם רבי נתן י"ח צווים כתוב בפ' משכן כנגד י"ח חוליות שבשדרה. וכנגדן קבעו חכמים י"ח ברכות שבתפלה כנגד י"ח הזכרות שבק"ש וכנגד י"ח הזכרות (תהלים כט) שבהבו לה' בני אלים. א"ר חייא ב"א לבד (שמות לח) מואתי אהליאב בן אחיסמך למטה דן ועד סוף סיפרא. משל למלך שנכנס במדינה ועמו דוכסים ואיפרכין ואסטרטליטין ואין העם יודעין איזה מהם חביב מכולן אלא מי שהמלך הופך פניו ומדבר עמו הוא חביב מכולן כך (שמות כד) ואל משה אמר עלה אתה ואהרן נדב ואביהו ושבעים זקנים. ואין אנו יודעים אי זה מהן חביב מכולן אלא מי שהקב"ה קורא אותו ומדבר עמו. לכך נאמר ויקרא אל משה משל למלך שנכנס למדינה עם מי מדבר תחלה לא עם אגרונימן של מדינה למה שהוא עסוק בחייה של מדינה. כך משה עסוק בטרחות של ישראל אמר להן זו היה תאכלו וזו לא תאכלו (ויקרא יא) את זה תאכלו מכל אשר במים וגו' (שם) את אלה תשקצו מן העוף אלה תשקצו ואלה לא תשקצו זה לכם הטמא זה טמא וזה אינו טמא לכך נאמר ויקרא אל משה: (ט) ויקרא אל משה ולאדם לא קרא והלא כבר נאמר (בראשית ג) ויקרא ה' אלהים אל האדם. אלא אין נגאי למלך לדבר עם אריסו. וידבר ה' אליו ועם נח לא דבר והלא כבר נאמר (שם ח) וידבר אלהים אל נח אלא אין נגאי למלך לדבר עם נקדודו. ויקרא אל משה ולאברהם לא קרא (שם כב) ויקרא מלאך ה' אל אברהם. אלא אין נגאי למלך לדבר עם פונדקי שלו. ויקרא אל משה ולא כאברהם

מתנות כהונה

לבד מואתי להלן. משם והלאה שם יו"ד קוויס: דוכסין כו'. מיני שלטונים שם: ארגונימין פי' ממונה על המדות והשערים: לדבר עם לחיסו. ולשם לחיסו יו' שהיתה בונה בתוך הגן לעבדה ולשמרה חת לימו הידוע במדבר עמו: נקדודו ובעל מקנה נקרא כן כדל"ת ומיעט מלך מולוך יו' נוקד וכן דבירי עמוס שאר היה בנוקדים וכן נח הכתים כל מין חיה והבהמות ופרנסן בגווי שם הקב"ה: פונדקי שלו. דכתיב ויעש לשל ויקרא שם כשם ה' ולשמו מז"ל שאל בית שלכסיה המלך

אסיפת אמרים

(שם): ואני לא הבאתי. ומה שלא שניח בשמח משום שרצה להשתתף עם הנשיאים וכשראו שהקב"ה שדי והוסר שניהו הנשיאים לשני שם ולשמש לא היו ע לשני שם (שם): כנגד ח"י חוליות. לרמז שיהפללו תמיד על ענין נשמ"ק (שם): כנגד ח"י הזכרות. לגד הנית כל הדיעות שנש הפלא שאמר נשלי ויכול ולו לו קלמר (שם): פונדקי שלו. שהשרה שכינתו בניהם של אבותם כמ"ש ויבל שלום בתלוני ממלת. ועל מעליו שלכי. וגם בתנום הן המרכבה. לכל משם דיבר

הרימותי בחור מעם זה דוד שנא' (שם עח) ויבחר בדוד עבדו וגו' . ד"א אז דברת בחזון מדבר במשה שנדבר עמו בדיבור ובהזון שנא' (במדבר יב) פת אל פה אדבר בו וגו' . להסידך שהיה משבטו של לוי שנא' (דברים לג) תומיך ואוריך לאיש חסידך ותאמר שויתי עזר על גבור . אתיא כי ההיא דא"ר תנחום בר חנילאי בנוהג שבעולם משוי שקשה לאחד נוח לשנים קשה לב' נוח לד' . או שמא משוי שקשה לס' ריבוא נוח לאחד . כל ישראל עומדין לפני הר סיני ואומרים (שם ה) אם יוספים אנחנו לשמוע ומשה שומע קול הדיבור עצמו וחיה . תדע לך שהיא כן שמכולן לא קרא הדיבור אלא למשה שנא' ויקרא אל משה . הרימותי בחור מעם (תהלים פט) לולי משה בחירו : (ה) רבי יהושע דסיכנין בשם ר' לוי פתר קרא (תפלי כה) כי טוב אמר לך עלה הנה מהשפילך לפני נדיב וגו' . ר"ע מתני לה בשם ר"ש בן עזאי רחק ממקומך ב' ג' מושבות ושב עד שיאמרו לך עלה . ואל תעלה שיאמרו לך רד . מוטב שיאמרו לך עלה עלה ולא יאמרו לך רד רד . וכן הלל אומר השפלתי היא הגבהתי הגבהתי היא השפלתי מה טעם (תהלים קיג) המגביהי לשבת המשפילי לראות . את מוצא בשעה שנגלה הקב"ה למשה מתוך הסנה היה מסתיר פניו ממנו שנא' (שמות ג) ויסתר משה פניו וגו' אמר הקב"ה (שם) לכה ואשלחך אל פרעה וגו' . א"ר אלעזר ה"א בסוף תיבותא לומר שאם אין אתה נואלם אין אחר נואלם . בים עמד לו מן הצד א"ל הקב"ה (שמות יד) ואתה הרם את מטך ובקעהו . לומר שאם אין אתה בוקעו אין אחר בוקעו . בסיני עמד לו מן הצד א"ל (שם כד) עלה אל ה' לומר שאם אין אתה עולה אין אחר עולה . באהל מועד עמד לו מן הצד א"ל הקב"ה עד מתי אתה משפיל עצמך אין השעה מצפה אלא לך תדע לך שהוא בן שמכולן לא קרא הדבור אלא למשה ויקרא אל משה : (ו) רבי תנחומא (משלי כ) פתח יש זהב ורב פנינים וכלי יקר שפתי דעת . בנוהג שבעולם אדם יש לו זהב וכסף אבנים טובות ומרגליות וכל כלי המדה וטובות שבעולם ודעת אין בו מה כתיב יש לו . מתלא אמר דעה קנית מה תמרת דעה חסרת מאי קנית יש זהב הכל הביאו נדבתן למשכן זהב הה"ד (שמות כה) זאת התרומה וגו' . ורב פנינים זו נדבתן של נשיאים דכתיב (שם לה) והנשיאים הביאו וגו' . וכלי יקר שפתי דעת לפי שהיתה נפשו של משה עגומה עליו ואמר הכל הביאו

אסיפת אמרים

סדרפס . (יפת"ס נכ"ר מ"ג) : ושובה ודעת . כי גם דעת בלא מע"ע תיכף הפוכה לכעוס (יפת"ס) : וזאת התרומה . ל"ג אלא גרס הכיולו את תרומת ד' סם

מתנות כהונה

פה אל פה אדבר בו וגו' . במתלא דקיימו בחזון : משני היה סומא כמו מתני לה : ממקומך ממקום שכיני לחוי לך לפי מעלתך : ואל תעלה. מהחילה אל תעלה ליטב למעלה מוטב שתחזק למטן ממקום הכלחוי לך כדי שיאמרו לך עלה עלה : המגביהי ונומר . ר"ל מי שסוף מגביה עצמו סופו לבא לידי ישיבה ושפלות ומשפיל עצמו ישמש למעלה בתוכן שהכל יכלחוהו בגרס מעלתו (וכ"ה בהדיא בגם"ר מ"ה) : ה"א בסוף תיבותא . פי' בסוף תיבותא שעל כרחנו לקרוא לחוהו לך בקמץ תחת שכך כלומר הכליחות לך הוא משפ"ל כי לולי כי כתוב לך שהוכל לקרותו לך כמו לך לך : עמד לו מן הצד . כלומר התניח עצמו אלא ליטול את השם כבוכרת מן הכבוד : לומר אתה אין אתה בוקעו כו' . ואתה יתירא קדיים : אין אחר בוקעו . ויתבזו יפרכל ח"ו : עלה אל ה' . דייק מיפיה דקאמיר אתה ואהרן וגו' אתה יתירא לשיבוחא : מתלא אמר . המשל הזה אומר בשבילו חיעם כו' : עגומה לפון עגמת נפש :

הקב"ה נגלה על או"ה אלא כאדם שבא מארץ רחוקה. כמה דתימר (ישעיה מח) מארץ רחוקה באו אלי אבל נביאי ישראל מיד וירא ויקרא. א"ר יוסי אין הקב"ה נגלה על או"ה אלא בלילה בשעה שדרך בני אדם פרושים זת מזה דכתיב (איוב ד) בשעיפים מחזיונות לילה בנפול וגו' (שם) ואלי דבר יגונב וגו'. ר' חנינא בר פפא ורבנן. רחב"פ אמר משל למלך שהיה הוא ואוהבו בטרקלין וביניהם וילון כשהיה מדבר עם אוהבו מקפל את וילון עד שרואהו פנים אל פנים ומדבר עמו. אבל לאחרים אינו עושה כן אלא מדבר עמהם ומחיצת הוילון פרוסה ואינן רואין אותו. ורבנן אמרי משל למלך שהיה לו אשה ופילגש כשהוא הולך אצל אשתו הולך בפרהסיא וכשהוא הולך אצל פילגשו הולך במטמונים. כך אין הקב"ה נגלה על או"ה אלא בלילה שנא' (בראשית כ) ויבא אלהים אל אבימלך בחלום הלילה. (שם לא) ויבא אלהים אל לבן הארמי בחלום הלילה (במדבר כ) ויבא אלהים אל בלעם לילה. אבל נביאי ישראל ביום שנא' (בראשית יח) והוא יושב פתח האהל כחום היום (שמות ו) ויתי ביום דבר ה' אל משה (במדבר ג) ואלה תולדות אהרן ומשה ביום דבר ה' את משה וגו': (יד) מה בין משה לכל הנביאים ר' יהודה ב"ר אלעאי ורבנן. ר"י אומר מתוך תשע איספקלריות היו הנביאים רואים ה"ד (יחזקאל מג) וכמראה המראה אשר ראיתי וגו'. ומשה ראה מתוך איספקלריא אחת שנא' (במדבר יב) ומראה ולא בחידות. רבנן אמרין כל הנביאים ראו מתוך איספקלרי' מלוכלכת ה"ד (הושע יב) ואנכי חזון הרביתי וביד הנביאים אדמה משה ראה מתוך איספקלריא מצוחצחת ה"ד (במדבר יב) ותמונת ה' יביט. ר' פנחס בשם ר' הושעיא אמר משל למלך שנגלה על בן ביתו באיקונין שלו לפי שבעוה"ז שכינה נגלת על היחידים אבל לע"ל (ישעיה מ) ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר יחדיו כי פי ה' דבר: (טו) ד"א ויקרא אל משה וידבר ה'.

מיכן

מתנות כהונה

להני דכור: **כמה** דתימר מארץ רחוקה. וכתן כתיב רחוק ה' מרשעים: **וירא** ויקרא. שנאמר וירא ה' כל מכרכם לע"ם שהיה הולה ושרוך במילתו שמעמו חז"ל בכ"מ דהוה לסכר ושכי ולא היה מכין עלמו לנגוסה בחוסס שעה מ"ם נגלה עליו הקב"ה כחילו כשיכול להסבים דהק הסורס וכן ויקרא לל משה: **ויבא** אלהים לל בלעם לילה. ותע"ג שנגלה עליו נס ביום כבר פירש"י ז"ל שזה היה לכבוד ישראל: **שנאמר** וכמדלה וגו' כי שמה פעמים כתיב לשון רחיה בהלי קלה וכמדלות הרבי מצמע לרי שמעה: **באיקונין** כי' במדלה פיו בלי מסך מבדיל: **מבאן** אמרו כל תלמיד חכם שיהן בו דעת נבלה טובה לימנו. לכאורה נדלה דל"ל נמלה טובה ממנו שהנמלה יש לה דעת יתירה ביהכון הכתוב חכמה כש"ה לך לל נמלה עלל (ועל"פ סופסים): ועיקר הספר ל"ל על דרך זה כי מלחר שהין בו שקול דעה ורוח וכהן היה הוא מכהם ועושה פלסחר תורה ולהיו לחר בקבלו לחר היה הכשים ועיקר עורכו התורה לחר עליה בשם חדם יקרא ובלעדה הוא נכהר על הומרחו הומר ולח חדם כי על כן חומות העכו"ם חיש קרויים חדם כמלחר חז"ל וכרי הוא נשהר יותר גדול מנבלה לחר הוא כמו שהש בנשמה שנחמה חו בני חדם הדומים לה וכן כתב רבי לליהו מדקדק בהנהות בנכרים ולכלה לף כי היה מופלנת כדומן על פני השדה וכוח חיה בין בקרבה הלה חיה הטילה רק מעלה לחת רוח חיים שהיה בה בעודה בחיים הייתה וכבר כתבו הקדמונים ז"ל וגם עינינו הרחות לעינים בכל עוד שעורת הלל יותר דקה וגבוה בחעלת בהכדומה ובהפרדה נחר הומר המעמו יותר גדול ופעלה וק"ל חבל בחכות דרבי נתן פרק י"ה כתב

אסיפת אמרים

משפטן גס לף ידעו להתרות בהן (שם): ותראה. סימי' דקרא ותמונת ד' יביט דשמעע דרחייתו סיתם בנוסה כדבסיתון וח"כ ע"כ מנלה דכתיב ביה הוא בלפקלרי' לחת (שם): אדמה. רק בדמיון בעלמת ולא רלי' כרוסה. חבל למשה גנלה בלילות דרבי נתן פרק י"ה כתב

כאשר אמר באברהם כתיב ויקרא מלאך ה' אל אברהם המלאך קורא והדיבור מדבר ברם הכא א"ר אבין אמר הקב"ה אני הוא הקורא ואני המדבר ואנא (ישעיה מח) אני אני דברתי אף קראתיו הביאותיו והצליח דרכו: (י) מאהל מועד א"ר אלעזר אע"פ שנתנה תורה סיני לישראל מסיני לא נענשו עליה עד שנשנית באהל מועד. משל לדיוטנמא שהיא כתובה ומחותמת ונבנסת למדינה אין בני המדינה נענשים עליה עד שתתפרש להן בדימוסיא של מדינה. כך אע"פ שנתנה תורה לישראל מסיני לא נענשו עליה עד שנשנית להן באהל מועד. ה"ד (שיר ג) עד שהביאתיו אל בית אמי וגו' אל בית אמי זה סיני. ואל חדר הורתי זה אהל מועד שמשם נצטוו ישראל בהוראה: (יא) א"ר יב"ל אילו היו או"ה יודעים מה אהל מועד יפה להן היו מקיפין אותו אהליות וקסטריות את מוצא שעד שלא הוקם המשכן היו או"ה שומעים קול הדיבור ונתרוזים מתוך פניקטיהון ה"ד (דברים ה) כי מי כל בשר אשר שמע קול אלהים חיים וגו'. א"ר סימון דו פרצופין היה הדיבור יוצא חיים לישראל וסם המות לאו"ה ה"ד (שם כד) באשר שמעת אתה ויהי את שמעת והיית ואו"ה שומעים ומתים. תני ר' חייא מאהל מועד מלמד שהיה הקול נפסק ולא היה יוצא חוץ לאוהל מועד: (יב) א"ר יצחק עד שלא הוקם המשכן היתה נבואה מצויה באו"ה משהוקם המשכן נסתלקה מביניהם שנא' (שיר ג) אחזתיו ולא ארפנו. אמרו לו הרי בלעם מתנבא. אמר להם לטובתן של ישראל נתנבא (במדבר כג) מי מנה עפר יעקב (שם) לא הביט און ביעקב. (שם כד) כי לא נחש ביעקב. (שם) מה טובו אהליך יעקב. (שם) דרך כוכב מיעקב. (שם) וירד מיעקב: (יג) מה בין נביאי ישראל לנביאי או"ה ר' חמא בר הנינא ור' יששכר דכפר מנדו. רחב"ח אמר אין הקב"ה נגלה על או"ה אלא בחצי דיבור כמה דתימר (במדבר כג) ויקר אלהים אל בלעם. אבל נביאי ישראל בדבור שלם שנא' ויקרא אל משה. ורב יששכר דכפר מנדו אמר כך יהא שברן אין לשון ויקר אלא לשון טומאה כמה דתימר (דברים כג) אשר לא יהיה טהור מקרה לילה. אבל נביאי ישראל בלשון קדושה בלשון טהרה בלשון ברור בלשון שמלה"ש מכלמין בו להקב"ה כמה דתימר (ישעיה ו) וקרא זה אל זה ואמר. א"ר אלעאי בר נחמן כ"ם (מלאכי טו) רחוק ה' מרשעים וכתיב ותפלת צדיקים ישמע. רחוק מרשעים אלו נביאי או"ה. ותפלת צדיקים ישמע אלו נביאי ישראל. אתה מוצא שאין הקב"ה

אסיפת אמרים

ויקרא כתיב ספס מקוס הכרחת הכניסה (שם): לא נענשו. פי' על פרטי המצות אבל על ע"ז וקללת מלכותו עליהם נענשו. והכלי' מענל. ומעל נקוסם. ותקוסם ומקלל קוללת שעם סיו. והכלים שלח ידעו מצפתן

מתנות כהונה

המלאך קורא כו'. בספר שערי אורה נכפיל נלח פי' כו פיכוח מוסב על הקעת ועיין שם: סיני פי' מסויים ומקויים כלי מיסוד ויסוד: דיוטנמא כתב כתוב בו נזיכות אשר על מדינה: בדימוסי' של מדינה. פי' בכלי מסו

ומנסנסין (ועיין במדרש חזית ג' נ'): הורתי הרבו לעבו הולדה: אהליות להליס כמשמש כלי מיעמוד בהוחק ויהיה לו סמוכים מפה ומפה: וקסטריות בערוך נרס נזסטרלות וכן פירושו כאן ומלאתי פי' יפע ולפי הכוונה כולה הד מלתא היא: ונתרזים פי' הערוך הפילו רעי: פניקטהון היכליהם: דו פרצופין פי' בפי פיס: אומות כו'. דמליכ ויהי למה לי: (הקול נפסק. עיין בפ' נשא): כך יהיה שכרן. פי' בתמיה וכי לא יהא מעלתו של נביאי ישראל גדולה מעלה מנביאי אומות העכו"ם או ר"ל כך יהא שכרן של נביאי אומות העכו"ם וכי ראויים הם

אומר נשי דור המדבר כשירות היו כיון ששמעו שהן אסורות לבעליהן טיד נעלו דלתותיהן . אמר הקב"ה ישראל ביוקר עומדין לי . רבי אבא בר כהנא ור' יצחק . ר' אב"כ אמר אילו ביקש פרעה משקל כל אחד ואחד מישראל אבנים טובות ומרגליות לא הייתי נותן לו . א"ר יצחק והלא בדמים נטלן משפחות משפחות של בנים משפחות משפחות של ערוב אין לו דמים הוי ביוקר ישראל עומדים לי : (ב) הבן יקיר לי . בכל מקום שנא' לי אינו זז לעולם לא בעוה"ז ולא לעוה"ב . בכהנים דכתיב (שמות מ) וכהנו לי . בלוים כתיב (במדבר ח) והיו לי הלוים . בישראל כתיב (ויקרא כה) כי לי בני ישראל בתרומה כתיב (שמות כה) ויקחו לי . בבכורות כתיב (במדבר ג) כי לי כל בכור בסנהדרין כתיב (שם יח) אספה לי שבעים איש מזקני ישראל . בארץ ישראל (שמות יט) כי לי כל הארץ . בירושלים (מ"ל יח) העיר אשר בחרתי לי . במלכות בית דוד (שמואל ב ז) כי ראיתי בבניו לי מלך . במקדש (שמות כה) ועשו לי מקדש . במזבה (שם כ) מזבה אדמה תעשה לי . בקרבנות (במדבר כח) תשמרו להקריב לי . בשמן המשחה (שמות ל) שמן משחת קדש יהיה זה לי . הא בכל מקום שנא' לי אינו זז לא לעוה"ז ולא לעוה"ב : (ג) לי אפרים . ריב"ל אמר פלטיאני רבי יהושע בר נחמן אמר אבגינוס א"ר פנחס עטרה זו נתעטר אפרים מאבינו יעקב בשעה שנפטר לעולמו א"ל אפרים ראש השבטים ראש הישיבה יפה ומעולה שבבני יהא נקרא על שמך (ש"ב ח) בן תותו בן צוף אפרתי (שם יז) ודוד בן איש אפרתי (רות ח) אפרתים מבית לחם יהודה (ירמיה לא) הבן יקיר לי אפרים אם ילד שעשועים איזהו ילד שעשועים בן ב' בן ג' שנים . ר' אחא בשם ר' לוי בר סיסי בן ד' בן ה' שנים (ירמיה לא) כי מדי דברי בו . א"ר יודן בשם ר' אבא ב"כ די דיבורי שנתתי בו . א"ר יהודה ברבי סימון אפי' בשעה שאני מדבר עמו איני יכול לסבול בו . כי מדי דברי בו . כי בודאי דיבורי בו : (ד) דבר אל בני ישראל . רבי יודן בשם

מתנות כהונה

שהן אסורות לבעליהם. פי' שעבדו ע"ג והסתתו לעבוד והכעיס לה' שהסתתו דכתיב בכל אלה ובכאן חז"ל בתלה אליהן ישראל לה' נמצאו הכעיס (ועיין בחזיק (ד' ה) (ו' ד') : אין לו דמים. בחמיס שהולך בכיכול להרבות נכסיו ולעשות הטבע כדי להוציאם : כל מקום שנא' לי כו'. כל הני דהכתיב והולך כולם עומדים עליון ודו"ק : פלטיאני בן פלטין כלומר שמתגדל בהיכל המלך ביקרוס וכבוד : אבגינים מדון ומוסל : (כ"ג די) דבורי שהתתי בו בפרקים" בספר ירמיה שלמדתיו תורתי היא כדי שלהרחם עליו : בשעה שהתי לו לדבר עמו . קשות היו יכול להתחפק מלהרחמים מהבתי הקדומה : כי טובתי דיבורי בו . ולא עם אחר

וכדמפרש

ושלימה וכשיתחו מתנשא על אחיו ומבקש ממנו הן לי דבר פ' ופ' וכ"כ ישראל עיקר חובתו עליהם כשהתפללין לפניו (שם) : די דיבורי . שה"ק לפ' כשבוחו של עת שהדבר בו מזכירו דבר התביב אזכר לה כלה דיבור ולזה אפ' לבן די סיפורי . וכפי' ס"ח (שם) : כי בידאי . הוא פ"ה וכפי' ס"ח. אזכור מזכרנו הוא מאחר כפ"ע שגם מזכרנו לעתיד . ודרש זה מכסיס לגבדה דכתוב ואתב הניח כל

מיכן אמרו כל ת"ח שאין בו דעת נבלה טובה הימנו. תדע לך שכן הוא יצא ולמד ממשה אבי החכמה אבי הנביאים שהוציא ישראל ממצרים ועל ידו נעשו כמה נסים במצרים ונוראות על ים סוף ועלה לשמי מרום והוריד תורה מן השמים ונתעסק במלאכת המשכן ולא נבנם לפני ולפנים עד שקרא לו שנא' ויקרא אל משה וידבר. להלן הוא אומר (שמות ג) וירא ה' כי סר לראות וגו'. בסנה הפסיק אליו בין קריאה לדבור. באהל מועד אין כאן הפסקה. בסנה משל למה"ד למלך ב"ו שבעם על עבדו וצוה להבשו בבית האסורין כשהוא מצוה את השליח אינו מצוה אלא מבחוץ אבל באהל מועד כשהוא שמח בבניו וכני ביתו שמהים כשהוא מצוה את השליח אינו מצווהו אלא מבפנים כמו שהוא מושיבו בין ברכיו וכיד אדם על בנו לכך נאמר ויקרא אל משה:

פרשה ב (א) דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם אדם כי יקריב מכם קרבן לה'. זש"ה (ירמיה לג) הבן יקיר לי אפרים. עשרה נקראו יקרים ואלו הן התורה והנבואה והתבונה והדעת והסכלות והעושר והצדיקים ומיתתן של הסידים וההסד וישראל. התורה מנין שנא' (משלי ג) יקרה היא מפנינים. הנבואה מנין (ש"א ג) ודבר ה' היה יקר בימים ההם התבונה מנין (משלי ח) יקר רוח איש תבונה. הדעת מנין (שם כ) וכלי יקר שפתי דעת. הסכלות מנין (קהלת י) יקר מחכמה מכבוד סכלות מעט. העושר מנין (משלי כ) והון אדם יקר חרוץ. צדיקים מנין (תהלים קלו) ולי מה יקרו רעיך אל. מיתתן של הסידים מנין (שם קיו) יקר בעיני ה' המותה להסידיו. ההסד מנין (שם לו) מה יקר חסדך אלהים. ישראל מנין (ירמיה לג) הבן יקיר לי אפרים. ביוקר ישראל עומדים לין בנוהג שבעולם אלף בני אדם נבנסין למקרא יוצא מהן ק'. ק' למשנה יוצאין מהן י'. י' לתלמוד יוצא מהן א'. הה"ד (קהלת ז) אדם אחד מאלף מצאתי. ד"א אדם אחד מאלף מצאתי זה אברהם (קהלת ז) ואשה בכל אלה לא מצאתי זו שרה. ד"א אדם אחד מאלף מצאתי זה עמרם ואשה בכל אלה לא מצאתי זו יוכבד. ד"א אדם א' מאלף מצאתי זה משה ואשה בכל אלה לא מצאתי אלו נשי דור המדבר. רבי אומר

אסיפת אמרים

תדע לך. שלמה לסיפ ד"ה לת"ח (שם): הפסיק אליו. לכתיב ויקרא למשה מתוך הסנה ויאמר. דמעמע דמשה קראו והסנה מפסיק ביניהם (ז"ד): כשהוא מצוה. לסוליקו. וכן ירמ"ה קודם מ"ת לף סנוה לסוליקו לת. סיו מציעים לשניו כך בעבד (שם): באוה"מ דומה למלך כשהוא שמח כנ"ל. (י"מ): וכדרך אדם על בנו. (נרסי' ופ"ה): ביוקר ישראל עומדים. דכתיב אחד מאלף וזש"ה מכתם ונעמתו פתק"ף דוכות במכול עד שמאלת מכתם טוכם ייהכנו ות"כ סם ביוקר. ותגב מייתי דכתוב לח וש ע"ז ספסוק שם (ת"ה בילקוט ירמיה רמ"ו רמ"ו לת מעמע כן): זה אברהם. סמיה הגון מכל קדומין לקבל מצות מילה וכדתימת בנ"ר כ"ת דכר סוף לאלף דור זו מילה. ואשה זו שרה. שאחקה. זה עמרם. שמת בעטיו של נחש וס"ל כמ"ד שלאלף דור ניתנה תורה ועמרם היה בלוי. זו יוכבד אף שמיתת לדקה כדתימת בסוטה פ"ק לת משה בעטיו של נחש נמצא שלש נקבורה

מתנות כהונה

ז"ל ת"ר עקיבא כל ת"ח המגיעים לת עצמן בדברי תורה הוה דומה לנבלה מוטלת בדרך כל עובר ושב מניח ידו על חוטמו ומתקחק ממנה והולך שנאמר לת ספ נבלה בהמצמת עכ"ל: **בסנה** הפסיק אליו. דלא כתיב ויקרא משה אליו ויקרא אליו אלהים ואח"כ ויאמר משה ומשה הפסיק אליו בין קריאה לדיבור: **שבעם** על עבדו. זה פרעה שנוה להמצו ולאומרו במכות ובחוך הוסיפו כבניה התסורים: **זה** מבנים. שסיה כבר מכל מצר לפניו וכל בני דורו וכן שרה: **יוצא** מהן מחד. להורתה: **שהן**

לקבוע בה בבנים טובות ומרגליות קבע זמרגדין קבע מרגליות קבע. למה שעתיד לינתן בראשו של מלך. כך א"ל הקב"ה למשה כל מה שאתה יכול לשבח את ישראל שבח לגדלן ולפארן פאר. למה שאני עתיד להתפאר בהם שנא' (ישעיה מט) ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר: (ה) רבי יהושע דסיכנין בשם ר' לוי אמר אף הכתובים חלקו כבוד לישראל כמה דתימא (ויקרא ה) אדם כי יקריב מכם אבל כשהוא בא לדבר בדבר של גנאי ראה מה כתוב (שם יג) אדם מכם כי יהיה בעור בשרו אכ"כ אלא כי יהיה בעור בשרו. ר' שמואל בר נחמן אמר תרתין שטין (דברים טו) אפס כי לא יהיה בך אביון כשהוא בא לדבר בדבר של גנאי (שם) כי לא יחדל אביון מקרבכם אכ"כ אלא מקרב הארץ. רשב"נ אמר שיטה אחרת (שם כו) ואלה יעמדו לקלל את העם אכ"כ אלא ואלה יעמדו על הקללה. אבל בברכה כתיב (שם) אלה יעמדו לברך את העם. ר' ברכיה ור' חלבו ור' אמי בשם ר' אלעאי אמרו ולא עוד אלא שכשהפורענות באה לעולם צדיקים כובשין אותה שנא' ואלה יעמדו על הקללה: (ו) א"ר ברכיה א"ל הקב"ה לאדם זה אדם יהא קרבנך דומה לקרבנו של אדה"ר שהיה הכל ברשותו ולא הקריב מן הגזילות ומן החמסים אף אתה לא תקריב מן הגזילות ולא מן החמסים ואם עשית כן (תהלים פט) ותיטב לה' משור פר: (ז) ד"א אדם זה לשון חבה ולשון אחוה ולשון ריעות. אמר הקב"ה ליחזקאל בן אדם בן אנשים כשרים בן צדיקים בן גומלי חסדים בן שמכזים את עצמן על כבודו של מקום ועל כבודן של ישראל כל ימיו. ד"א בן אדם למה"ד למלך ב"ו שמרדה עליו אשתו ובניו. עמד ודהפן מביתו והוציאן לחוץ לאחר מכאן שלח והביא בן אחד מאצלה א"ל בן פלוני בא ואראך ביתי ובית שכינתי שיש לי תוץ מאמך כלום פיחת כבודי ושכינתי אע"פ שאמך עומדת מבחוץ כך נדמה ליחזקאל בן בוזי הכהן שנא' (יחזקאל ח) ויהי בשלשים שנה ברביעי בחמשה לחדש היה היה דבר ה' זו שיטה ראשונה. ובשנייה הוא אומר (שם) והנה רוח סערה באה מן הצפון מאחר שהראהו כל המרכבה א"ל בן אדם זהו כבודי שהגבהתי אתכם למעלה מאו"ה כלום פיחת כבודי ובית שכינתי לכם שנא' (שם מג) ואם נכלמו מכל אשר עשו צורת הבית ותכונתו

ומוצאיו

מתנות כהונה

זמרגדין תרגום של נפך זמרנדין: **תרתין** שמין. פירוש כלומר שמושות מזה העניין: כ"ג

דכתו הכתובים לעון בדאי לכבודן של ישראל (שם): ה"ג אר"ב. אדם זה אדה"ר ח"ל הקב"ה לית אנא מחל לך אפילו לכניה דנחש הגזל ולפ דמשתעי פסח בפלפ דסע"ה ויליף ג"ש נאמר כאן קרבן לפ' ונאמר הכא קרבן לפ' (שם): ל חבה. דלעון עכו"ם קרוין אדם. לעון לחוה וכיוצות דהקב"ה מיקרי לאדם שנא' ועל דמים ככבה דמות כמראה אדם גם ראיה מיחזקאל שהרי כת הכתוב לבאתו ולא לגנותו (שם): בן שמבזין כו'. ולכך נקרא בן בוזי (שם): כל ישראל. (גר' כתד"ה): למלך שכעס על אשתו. וכו' לו שיש ממנה עמד ודהפה והוליאה מביתו. ס"ג בהדא"ר פ"ו שם (וכתד"ה בלשנינו חינו): ובית שכינתי. לאמר כלום פיחת בכבודי ובית שכינתי לאמר לכך נדמה כו' וכית שכינתי לכם כו' תקח"ו אלמלי רבנות כו' וחינו לחוץ ומשעשים לאחם כיסורין (ס"ג בהדא"ר בלשנינו): זו שיטה ראשונה. פי' זו כנגד שיטה לאשיטה מהמתל. וכיוצ קודם בגלו בשהגבהתי אתכם. וכנגד שיטה שיש מהמתל היינו אחר שגלו כלום פיחת (ולפ פשוטו כגרס אין זה פחיתת כבודו כיון שהוא לנוכו) ות"ל בן אדם. פי' בן של כ"י ורוח רחוי שהוא ל

אסיפת אמרים

לפי שחכתובים לעני כו' כוח ולפה כו' לאמר רבי שמעון בן יוהאי משל למלך כו'. וכאן קולר בלשון (שם): אף הכתובים. לפ שחפסר טעות בס' נגעים לומר שקלי לפ על עכו"ם וכ"כ כאן מוכל לפ ומ בסיפך

בשם רבי ישמעאל בר נחמי משל למלך שהיו לו פרקסין והיה מצוה את עבדו ואמר לו קפלו ונערו ותן דעתך עליו א"ל עבדו אדוני המלך מכל פרקסין שיש לך אי אתה מצוה אותי אלא על זה א"ל שאני מדביקו לגיפי כך אמר משה לפני הקב"ה רבש"ע מע' אומות אוותינטיאות שיש לך בעולמך אי אתה מצוה אותי אלא (במדבר כח) צו את בני ישראל. דבר אל בני ישראל. אמור אל בני ישראל. א"ל שהן דבוקין לי הה"ד (ירמיה יג) כי כאשר ידבק האזור על מתני איש. א"ר אבין משל למלך שהיה לו פורפירון והיה מצוה את עבדו ואומר לו תן דעתך עליו וקפלו ונערו. א"ל אדוני המלך מכל פורפירין שיש לך אי אתה מצוני אלא על זה. א"ל שאותו לבשתי ביום מלכותי. כך אמר משה לפני הקב"ה רבש"ע מע' אומות אוותינטיאות שיש לך בעולמך אי אתה מצוה אותי אלא על ישראל צו את בני ישראל אמור אל בני ישראל. א"ל הן שהמליכוני תהלה על הים ואמרו לי (שמות טו) ה' ימלוך לעולם ועד. א"ר ברכיה משל לזקן שהיתה לו מעפורת והיה מצוה את תלמידו ואומר לו קפלה ונערה. א"ל אדוני המלך מכל מעפוראות שיש לך אי אתה מצוה אותי אלא על זו. א"ל מפני שאותה לבשתי כשנתמניתי זקן. כך אמר משה לפני הקב"ה רבש"ע מע' אומות אוותינטיאות שבראת בעולמך אי אתה מצוה אותי אלא על ישראל א"ל שקבלו עליהם מלכותי בסיני ואמרו (שם כד) כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע א"ר יודן בא וראה כמה חיבב הקב"ה את ישראל שמזכירן ה' פעמים בפסוק אחד שנא' (במדבר ח) ואתנה את הלוים נתונים וגו'. א"ר שב"י משל למלך שהיה לו בן יחידי בכל יום ויום היה מצוה את בן ביתו אכל בני או שתה בני אזל לבית הספר אתא מבית הספר כך בכל יום ויום היה הקב"ה מצוה את משה ואומר לו אמור אל בני ישראל צו את בני ישראל. א"ר יהודה בר סימון משל לאחד שהיה יושב ועושה עטרה למלך ועבר אחד עליו א"ל מה אתה עושה א"ל אני עושה עטרה למלך א"ל כל שאתה יכול לקבוע

אסיפת אמרים

הפסוק מתחילתו ודרכו (שם): אמר משה כו'. שקבלה זו למד לו כשם גם עליהם ספר ובזיכרו מקבלה לפי שידעתי נעבדים שהם נמכרים לו שמוכר ולא יוכלו לקיים פתורה ולידבק בי אלהי ישראל שם דבקים בשבעם נקבל"ה ויוכלו לקיימה. ולכ"ן סביב סיבראל יקיימו סמצות מתחבם בלא לקבל שכר רק מקיימים גזירת מלך וכתיב שכבר עשו כן בימי. אבל בחומ"ם כתיב ויסיב כי יועב כו' (ח"ם נזה מחוכן קוביות כויפ"ם למה הקדיש ר' קפלו ונערו לתן דעתך עליו זל"ת הקדיש תן דעתך לקפלו). ולכ"ב סביבו מפני שאיבראל מתמידים בהסגתתם ד' בפרטות מבל"ב עכו"ם מסגיעים סבגתתו מבולם בכלל. והמבל נתן במסגיות ומסיע בליבור בפרטיות ולא למלך סמסגיע על הכלל. ולפי שהסבגתה ניכרת במעמד הקדוש הכתוב לבל דמסו לזקן שתתנה ביום הסוף. ולכ"י וכב"י סביבו שכתר בהן מלך בפרוסיהן שנב לו מלוכר מיותר. ועו"ל שהם מכריזים בבנים. כי מטעם זה נקראו בנים למקום בידוע. וסביב כלן דכתוב אלו מבוא ובל"ל מלת אליהם מיותר דבכלל מצות סוגרך לכתוב עליהם למשעי עכו"ם (לבל מנדרים ונדבות לא תימשעי עכו"ם). לבן דרכו מלת ואמרת לי פילוי כמו את ה' בלתיכת בפרשת בילבלת בתורה וכדמפרש כ"א לבשתי. ורוב"ם מפ' שבנה קוביות מבדע"ם נוכל לפרש בל' בבח. שם (ויכ"ל מז' בגם תיבת מבם לא למשעי אלא רק לשבח): אר"י בא וראה. בהגמומת שבתם כי העם הזה' אמר משה מבבשים חומות ח"ת מעיני כו' ח"ל

מתנות בהונה

וכדמפרש ותזל: פרקסין בערוך גרס פקרסין ופירש בו מלבוש שלובשין על הבשר: אוותינטיאות פי' ממשלות: פורפירין לשון ומלכות. משל לזקן ת"ח רלמ"ד ימיבה נקרא זקן כדלימת בפ"ק דקידושין וכיוס שם ביהושלים: מעפורת פי' בערוך סודר מבסה לראש מוגבר למר שמתעטפים בו בתרן פלפיסים לו מבסה לראש עם הפנים כולו חוץ העינים:

זמבגדין

שבתות בפרהסיא : מן הבקר ומן הצאן . ברוך המקום שספר עצמו עם חצדיקים הראשונים אדם העלה שור על גבי המזבח שנא' (תהלים סט) ותיטב לה' משור פר . נח קיים מה שבתוב בתורה שנא' (בראשית ח) ויבן מזבח לה' אברהם קיים את התורה כולה שנא' (בראשית כו) עקב אשר שמע אברהם וגו' שהוא עושה קרבן והקריב איל . יצחק קיים מ"ש בתורה והשליך עצמו לפני אביו כשה זבוח . יעקב קיים מ"ש בתורה שנ' (שם לה) ויתנו אל יעקב את כל אלהי הנכר וגו' . יהודה קיים מ"ש בתורה שנא' (שם לח) בא אל אשת אחיך וגו' . יוסף קיים מ"ש בתורה שנאמר (שמות כ) כבד את אביך וגו' לא תרצח לא תנאף לא תגנוב לא תענה לא תחמוד . עד שלא נתנה תורה להם והם עשו אותן מאליהן לפיכך אהבם הקב"ה אהבה גמורה והשוה את שמם לשמו הגדול עליהם הוא אומר (תהלים קיט) אשרי תמימי דרך וגו'ואומר (דברים לב) הצור תמים פעלו ואומר (תהלים יח) האל תמים דרכו : (י) ושחט את בן הבקר וגו' ובאיל הוא אומר צפונה לפני ה' אמרו בשעה שעקד א"א את יצחק בנו התקין הקב"ה שני כבשים אחד של שחרית ואחד של ערבית . וכל כך למה שבשעה שהיו ישראל מקריבין תמיד על גבי המזבח וקורין את המקרא הזה צפונה לפני ה' זוכר הקב"ה עקידת יצחק מעידני עלי את השמים ואת הארץ בין גוי בין ישראל בין איש בין אשה בין עבד בין אמה קורין את המקרא הזה צפונה לפני ה' זוכר הקב"ה עקידת יצחק שנא' צפונה לפני ה' . ד"א צפונה לפני ה' כנגד מעשיהם של אברהם יצחק ויעקב שהם צפונים לפניו . ומנין שהלשון הזה הוא לשון צפונה שנא' (שיר ז) חדשים גם ישנים דודי צפנתי לך . אברהם יצחק ויעקב ישנים . עמרם בן קהת וכל הכשרים שהיו במצרים חדשים שנא' חדשים גם ישנים . חבורתו של משה והבירתו של יהושע וחבורתו של חד ושל חזקיה ישנים חבורתו של עזרא ושל הלל ושל ריב"ז ושל ר' מאיר והביריו חדשים ועליהם הוא אומר חדשים וגם ישנים : (יא) בשור הוא אומר וברעיו ירחץ במים והקטיר ובאיל הוא אומר והקרב והכרעים ירחץ במים והקריב מה בין איל לשור

מתנות כהונה

שספר עצמו כו' . הדמה עצמו עליהן כסיפורו כדלקמן ממני תמימי דרך וכתיב הלוך תמים פעלו לעזרה שהי לא תלמ כד. ממשה סיפורא דלמשה לכהנא ועבד והוא מוהי בידה וסוף דבר הוא עובר על כל הדברות כדלקמן פר' נשא : ובאיל הוא אומר כו' . דוקא גבי איל נאמר כן זכר לאילו של יצחק : בין נכרי וכן ישראל כו' עד שנא' לפניו לפני ה' פי' נשא ופקח לפניו : כנגד מעשיהם של אברהם יצחק ויעקב . נרש לפון לפניו הפ"ל נקוד במלעיל : גבי שור אומר כו' . עד לאיל מן הסור הקישו בבלורו גגלה לעין והכיתי תלמה לפניך הגירסא תיך שמביאה בעל מסורים פ' ויקרא ח"ל בבן בקר בכיב וקרבו והכרעו בגמ' בכיב והקרב והכרעים ואיתא בחגה דבי תליהו לפי שבשמלכת בהמה דקה מגבהת כרעיה כמו שמי וערב לכל בהמה נסה מגבהת כרעיה לעמדן ולכך בהמה נסה נסתגה מהכלה בבהמה ועל כן נותה ג"כ מפושה מבהמה נסה בבן בקר לא בכיב אלא והקטיר ובגמ' בכיב והקריב והקטיר לפי שבגמ' הוא מועט ומקריב ומקטיר בכל בשעה

אסיפת אמרים

(יפ"ח) : ברוך המקום . קלי לזכר תמיס יקריבנו ודביס שבשיות תמקריב תמיס יקרבנו לפני ס' שהוא תמיס . ונרשם דגרס שבשה לשון מיכור (יפ"ח) : שהוא עשה כו' . פוף כמו ועוד . וכוונתו על העקידה (שם) : יצחק קים . נפ' שמונס דריש ויכי כי זקן נמלך שביס זקן וויזב ניסיב . וסבלוך פוף כמו ועוד (שם) : ויתנו אל יעקב . ומינים ילוף בכ"ל שביס בקי בדיקדוק ע"ג (שם) . ועי' ע"ד כל שכופר בע"ג כמותה בכל פמובה (ז"ד) : ומנין שהלל כו' . פי' מנין שלא נפוגה נופל ע"ג פלבות (י"מ) : חבורתו כו' . זה קלי על בית שבי יפ"ח

זמוציאו ומובאיו שמא תאמר אין לי מי שעובד אותי כבר יש לי לפני ד' מאות ותשעים ושמה אלפים של מה"ש שהם עומדים ומקדשים שמי הגדול בכל יום תמיד מיציאת החמה ועד שקיעתה ואומרים קדוש קדוש קדוש משקיעת החמה ועד יציאתה ואומרים ברוך כבוד ה' ממקומו. ואין צריך לומר ע' לשון שבאדם מפני מה אתם עושין דברים המבוערים ודברים שאינן ראויין מבעיסים אתכם ביסורין הבאים עליכם אבל מה אעשה הריני עושה למען שמי הגדול שנקרא עליכם שנא' (יש' ס) ואעשה למען שמי לבלתי החל וגו': (ח) אדם כי יקריב מכם למה לא נאמר איש כמ"ש להלן דבר אל כל עדת בני ישראל איש כי יקריב אף כאן יאמר הכתוב זיקהו לכם איש בקר או צאן למה נאמר אדם להביא את הגר. מכם פרט לגוי שהוא מביא עולה. אמר רשב"ג שבעה דברים התקינו ב"ד הגדול וזה אחד מהם גוי שהביא עולתו ממדינת הים אם הביא נסכים עמה קריבין נסכים משלו ואם לאו קריבין משל צבור תנאי בית דין הוא בה"ג שמת מנחתו קריבה משל צבור. ר' יהודה אומר משל יורשים ושלמים היתה קריבה על המלח ועל העצים. אמר רשב"ג פעם אחת הייתי מהלך בדרך מצאני אדם אחד והיה בא אלי כבא על הבירו בזרוע אמר לי אתם אומרים ז' נביאים עמדו לאו"ה והן מעידין בהן ויודרין לניהנם אמרתי לו בני כך מז' הדות ואילך יכולין או"ה לומר לא נתנה לנו תורה ועדיין לא העידו בנו מפני מה אנו יורדין לניהנם אמרתי לו בני כך שנו חכמים במשנה גר שבא להתגייר פושטין לו יד להכניסו תחת כנפי השכינה מכאן ואילך גירי הדור מעידין בדור. מן הבהמה מן הבקר וגו' אם נאמר מן הבהמה למה נאמר מן הבקר ומן הצאן מכאן אמרו מקבלים מיני זבחים מרשעי ישראל כדי להכניסן תחת כנפי השכינה חוץ מן העז"ז והמנסך את היין ומחלל שבתות

אסיפת אמרים

חכיונות (ז"ד): תצ"ג. כל"ל כמנין נכפת ח"ו (י"מ): ה"ג בתרא"ר. כמ"ם לפלן דבכו מל כל עדת כ"י לאמר נעשור למועד הזה ויקחו לכם ביום לף כלן יאמר הכתוב ביום כי יקריב מכם קרבן למה נאמר לומר (יפת"ם): ה"ג פרט לשומר. וכלן לכל עכו"ם שמות מכיל עולם. שם (ושיין חולין ס'): עכו"ם ששלח שולחנו. גר' ועי' בשקלים כל הגירסת וכלן הסר (יפ"ם): פרשתן כו'. פי' מודיעי' לו שגם להם ניתנה הכופרה לם יכולתו לשקנייר ומהויבים עכ"פ לקבל עליהם ז' מלות וע"ב גירי הדור מעידין (יפת"ם): לניה נאמר מן הבקר. תע"ב מן הבהמה נדרשת אחת יפ"ת

מתנות כהונה

(ס"ג) מכשהכי לחכם ופיכוכו מכעים אלי לחכם כלומר רלוי היה לכם לייסר לחכם ביסורין לכל כו': ויקחו להם ביום בקר גר': פרט לנכרי ביכוכלמי דפ"ק דשקלים גכם פרט לשומר וכן הוא בפ"ק דחולין: שבעה דברים. כל זה בפ' חלו מנחות דף ע"ג ע"ב ובפ' התכלת דף נ"ל ובמסכת שקלים בפ' משנה שמעלו: ז' גיוחים כו'. בפ"ק דשבת"ב קתניב להו להכנת מלמר זה עולכיך לחם יחיכה מהו' מעמל בר' לפינדור ע"ו והכי פיכוכו: מעידין בהם. מקרין בהם כמו כד העד בעם ולפילך יוכדין לניהנם סכרי מוסכיים הם ולמרתי לו כך הוא נחמת ומוכ לומר העכו"ם הייתה מוכן ז' דוכות שכהם עתידו לוכן נביאים ומכהן לכל מלוכן ז' דוכות ולילך שלוכן עוד נביא מקרא בהם ונם דברי הנביאים הלילכונים לויכם כתוכין כספר לללמוד מתוכם מוסר הסכל ול"ל יכולין הם לומר לא לנו נתנה התורה שניתה נעשים עליה סכרי עדיין לא העיד בנו כוס נביא ול"ל למה יוכדין אנו לניהנם ול"ל שמא שלומרים עליהם סירדו לניהנם הם כל העכו"ם לף לוכם שיעמדו לחר לוכן ז' נביאים והביא שניהי הדור הם לחזקה ועדות נאמנה על הנשלחים ויש לכם ממי ילמדו לך קשה קלת סכרי כדוכות שניהים הו ג"כ גירי נדק ול"ל הנביאים למה: מקבלים חיני זבחים מרשעי ישראל כו'. וחמי דכתיב מן הבהמה כי' מן הבקשים שלמנו לבהמה שמה לכם:

דאתקרי מרי אסיאן א"ר ברכיה טובה דריסה אחת שדרס המב"ה במצרים כמה דתימא (שמות יב) ועברתי בארץ מצרים בלילה הזה. ממלא חפנים פית בבשן של משה ואהרן. למה שבזה היתה גאולה ובזה לא היתה גאולה. א"ר חב"א טוב מלא כף נחת זה יום השבת. ממלא חפנים עמל אלי ששת ימי המעשה אלא ורעות רוח רעותיה למעבר עיבידתיה בהון. תדע לך שכן שאין ישראל נגאלין אלא בזכות שבת שנאמר (ישעיה ל) בשובה ונחת תישעון א"ר יעקב בר קורשוי. טוב מלא כף נחת זה העוה"ב ממלא חפנים עמל זה העוה"ז. אלא ורעות רוח רעותא דרשיעא למעבד עבידתהון בעלמא הדין מיסת מתפרע מנהון לעלמא דאתי כדתנן יפה שעה אחת בתשובה ומעשים בעוה"ז מכל חיי העה"ב ויפה שעה אחת של קורת רוח בעוה"ב מכל חיי העה"ז. ר' יצחק פתר קריא בשבט ראובן ובשבט גד בשעה שנכנסו לארץ וראו במה זרע יש בה כמה נטע יש בה אמרו טוב מלא כף נחת בארץ הזאת ממלא חפנים בעבר הירדן חזרו ואמרו לאו אנן בהדינן לן. הה"ד (במדבר לב) יותן את הארץ הזאת לעבדיך היו ורעית רוח רעותייהן הוות. ד"א טוב מלא כף נחת זה קומין מנחת נדבה של עני ממלא חפנים עמל ורעות רוח זה קטורת סמים דקה של צבור שזו טעונה בפרה וזו אינה טעונה בפרה: (ב) נפש כי תקריב קרבן מנחה לה' (ויקרא כג) יראי ה' הללויהו כל זרע יעקב כבדוהו יראי ה'. אריב"ל אלו יראי שמים. ר' ישמעאל בר נחמן אמר אלו גירי צדק. ר' חזקיה ור' אבהו בשם ר' אלעזר אמרי אם באין הן גירי צדק לעוה"ב אנטונינוס בא בראש כלן. ומה ת"ל כל זרע יעקב כבדוהו אלו י"א שבטים. א"ב למה נאמר כל זרע ישראל א"ר בנימין בר לוי זה שבט בנימין שבא באחרונה. כתיב (תהלים כג) כי לא בזה ולא שקץ ענות עני בנוהג שבעולם שני בני אדם נכנסו אצל הדיין א' עני וא' עשיר

מתנות בהונה

ליה גרם. כלומר יקבל מהם כל מאשר לו ומובטח לה ירחמו לו שיהנה מרוב גדה ויאכלו לחמו הניפין וכו' פרש"י פ"ב וכן לקמן בקהלת גרם טוב מי שמוכר גיזה לחת וכו' ממי שמוכר גיזות הרבה וכיוצא מהלה אמר דאגר גיזה אכל נפרין דאגר גייזין אכלין ליה נפרין: ובויירן. פי' הניח לותן דק וכור כמו אם לוכיר ולא לתעבד: מרי לסיאון. לאדון בעל קרקעות הרבה: למעבד עבידתיה בהון. לעשות מלאכתו בהן: בשובה ונחת. לשון שבת ומנוחה: מיסת מתפרע מנהון כו'. פי' כדי שיתפרע מהם לעה"ב כי אחר המות אין יכולת בידם לעשות תשובה כדתנן כו': מיסת פי' כדי וכדי בזין תרגומא מיסת: ה"ג ממלא חפנים בעבר הירדן חזרו ואמרו לאו אנן בהדיין לה הדא דתימר יותן את הארץ הזאת היו ורעות רוח רעותיהון הוות ורעות רוח זה קטורת סמים דקה של צבור שזו טעונה בפרה. כלומר כשבטל בפרה ועין בקהלת: שבא באחרונה. שמלך אחר שנקרע ישראל ואינטרין קרע דסד"ח מחשתפה כנדה מלוד כפלגש

אסיפת אמרים

יעשה לדם מע"ע וילמוד תורה ויבוא לידי שמחה כהוגם בנכר וכולו לתיסים ויעלהו עולה ע"ג מזבח וכריני עמו בהחמים ומקבלו בהכוסה לכך נאמר קרבנה בחיל (לומר שאין מלוי קרבנו אם כוח גדול לו קטן שלשעמים חיל נאמר בדוכן) כן בגיורת בתרג"י: פית בבשן. פף שכיח בנס גדול ובטירתה גדולה וע"י שנאמר (יפת"ס): יום השבת. שנזכוה שבת מתעבר כדתני' בכ"ר פ' ו"ל (יפת"ס): כדתנן. לריעת קלי ומייתי לליה מסיפא דמתני' (יפת"ס): זה קשורית. דכתיב ומלא חפניו קטורת סמים ונקרא עמל ומכרון רוח סים קטורת גדול מעשהו שנרוך כמה סמנין ושמיקה ושפוח והכזרה למכתשת לעשותם דקה (שם): אם באין. כודאי בחין. יפ"מ פ"ק דמגילה. וכיון"ד פי' לפי שכיומות המשיח יסיס מחיה לנדיקים גמורים. ולויס כדין מחיה מולגת ולכן נכתבה לחיות מחיה יכול שבירי נדק. וכיולא בחן לרחיה שנוכל לדרוש שכוכה על ג"ע מחבר הלך שפוח לר"ח שלח יוכו (יפת"ס): ומה ת"ל כי'. דק"ו הוא ומ"ל קרא (שם): אלו י"א שבטים. ולחקוחי מר"ע בפ' פלק דלמר שחין עתידין לחזור (שם): שבא באחרונה. שמלך אחר שנקרע ישראל ואינטרין קרע דסד"ח מחשתפה כנדה מלוד כפלגש

לשור שור המר שתי וערב איל אין חסר שתי וערב . אמרו הכמים למדנו הקרבה לשור מן האיל והקרבה לאיל מן השור . אמר להם רבותי עפר אני ונחת בפות רגליכם אומר לפניכם דבר אחד . אמרו לו אמור אמר להם רבותי י"ב נשיאים עמדו לחנוכת המזבח לזה עולה ולזה עולה . לזה חטאת ולזה חטאת לזה אשם ולזה אשם לזה זבח שלמים ולזה זבח שלמים . ונאמר להלן הקרבה בשור ואיל וכאן נאמר הקרבה באיל ולא נאמר בשור כדי שלא יאמר אדם בעצמו אלך ואעשה דברים מבוערים דברים שאינן ראויין ואביא שור שיש בו בשר הרבה ואעלה לגבי מזבח והריני עמו ברחמים ומקבלני בתשובה לכך נאמר הקרבה באיל ולא נאמר הקרבה בשור :

פרשה ג (א) נפש כי תקריב מנחה . רב יצחק פתח (קהלת ד) טוב מלא כף נחת ממלא חפנים עמל ורעות רוח . טוב מי ששונה ב' פרקים וגיל בהם מי ששונה הלכות ואינו גיל בהם אלא ורעות רוח רעותיה דמתקרי בר הילכן . טוב מי ששונה הלכות ורגיל בהם ממי שהוא שונה הלכות ומדות ואינו רגיל בהם אלא ורעות רוח רעותיה דמתקרי בר מכילאן . טוב מי שהוא שונה הלכות ומדות ורגיל בהם ממי שהוא שונה הלכות ומדות ותלמוד ואינו רגיל בהם אלא ורעות רוח רעותיה דמתקרי בר אולפן . טוב מי שיש לו י' זהובים ונושא ונותן ומתפרנס בהן ממי שהולך וללוה בריבית . במתלא אמרין דיווזף בריביתא מאבד דיליה ודלא דיליה . אלא ורעות רוח רעותיה דמתקרי פרנמטיוטא . טוב מי שהולך ופועל ועושה צדקה משלו ממי שהולך וגוזל וחומס ונותן צדקה משל אחרים במתלא אמרין גייפא בחזורין ומפלגא לבישא . אלא ורעות רוח רעותיה דמתקרי בר מצוותא . טוב מי שיש לו גינה ומזבלה ומעדרה ומתפרנס ממנה ממי שהוא נוטל גנות של אחרים במחצה . במתלא אמרין דאגר גנה אכל ציפרין . דאגר גיגין צפרין אכלין ליה . אלא ורעות רוח רעותית דאתקרי

אסיפת אמרים

(יפת"ם) : ה"ג והקטרה לאיל מן השור . (י"מ) : י"ב נשיאים כו' . כוותיה וקרבנם שוה לחמי לוקבל לזו ואם תימו ענין לנסיכים תנהו ענין לקרבנה דכתן נלמוד ממנו (ותיובתי דלוקבל כתב לוקבל כללהו) ול"ל כתן ל"ל כלל קרבנה לף בחיל גלגל כדי כו' (יפת"ם) : ע"ג המובח . מס אם ישחת לי סקנ"ם סניט גלגל יעשם

מתנות כהונה

תחת עכ"ל : שתי וערב . ולפיכך כתב סתם הקרב והכהניט כתילו לוגם מיוחדים לו כי הסתי והעניב תוענבת ה' יתנבך הוא נם הקרב נשמנה מפני הסתי והערב : אמר לסם . מלמד זה לקוח מתנת כהני אליהו והוא תמר כן ושיין בילקוט (תמר) : והריני עמו . פי' עם הקב"ה לכך נאמר הקרבה באיל שהוא ל' מנה ומהנה כדאמרי' במס'

ע"ז שדר קולבנת לבר שבך וכן כל קרבן שבאוהל ואב לכלם וקרב קרבן ה' אין אסר מלא כלי זהב כו' . ע"כ הגירסת בסוף הספר : רעותיה מתקרי בר הילכן . לשון שיקבלי תיהו כן הלכות כלומר יודע הרבה הלכות ומדקדק קהלת (ד' ה) מוסיף עליו שוד ושיין שם : דמתקרי בר מכילתן . פי' מדות שבנוסס של מדה מכילה וכערוך ערך מד פי' מכילתין בריימות : בר מלפן . כן תורה שבעל פה : דיוזף בריביתא וכו' . מי שלוה הרבה משת ברבית כדי שישתמש ויקן בעסק רב מתבד אין שלו ומשלם שלו פי' של הלוה ושל המלוה כמו שאמרו חז"ל שבעון רבית נכסי בעלי בתים יורדין לעתיון וכמד קהלת הני נתופן אחר : במתלא אמרין . במשל אומרין הבריות כן : פרנמטיוטא שוחר שסק בפרקמטיא : גייפא בחזורין כו' . היא מזגה בחפזרי' ומהלקח לחולים דרך נדקה . לף מהלף תרגום לוקלוס לף חנוף : בר מצוותא . פי' בן שעשה מצות ושסתם מלוה בספר זה הוא נדקה : דאגר גינה . הסוכר גינה אחת אם אין לו מעלו ומשתפק מלוהו אחת ממה שישכור גינות הרבה ולא יכול לעבדם היטב : אכל ציפרין . דרך משל היא שיהא מניעו בחיים טובים ושימים : צפרין אכלין

מטרכא לברא . בא וראה כמה צער וכמה יגיעה עד שיצא מאכלה
ה : (ה) ושיסע אותו בכנפיו לא יבדיל . א"ר יותנן החדיוט הזה אם
הוא ריח כנפים נפשו קצה עליו ואת אמר והקטיר הכהן את הכל
בתה וכל כך למה אלא כדי שיהא המזבח מהודר בקרבנו של עני .
פס המלך ביקש להקריב ביום אחד אלף עולות שלח ואמר לכה"נ אל
ב אדם היום חוץ ממני בא עני אחד ובידו שתי תורים אמר לכהן
ב את אלו א"ל המלך צוני ואמר לי אל יקריב אדם חוץ ממני היום .
אדוני כהן גדול ארבעה אני צד בכל יום ואני מקריב שנים ומתפרנס
ם אם אי אתה מקריבן אתה חותך פרנסתי נטלן והקריבן נראה לו
ריפס בחלום קרבן של עני קדמך שלח ואמר לכהן גדול לא כך צויתיך
יקריב אדם חוץ ממני היום . א"ל אדוני המלך בא עני אחד ובידו שני
רים אמר לי הקרב לי את אלו . אמרתי לו המלך צוני ואמר לי אל יקריב
ם חוץ ממני היום . אמר ארבעה אני צד בכל יום ואני מקריב שנים
תפרנס משנים אם אי אתה מקריב אתה חותך פרנסתי לא היה לי להקריבן
ל יפה עשית כל מה שעשית . מעשה בשור את' שהיו מושכין לקרבן
א נמשך בא עני ובידו אגודה את' של טרוקסימא והושיט לו ואכלה ונעש
שור והוציא מחט ונמשך לקרבן נראה לבעל השור בחלומו קרבנו של עני
רמך . מעשה באשה אחת שהביאה קומץ של סולת והיה כהן מבזה עליה
טר ראו מה הן מקריבות מה בזה לאכול מה בזה להקריב . נראה לכהן
חלום אל תבזה עליה כאילו נפשה הקריבה . והרי דברים ק"ו ומה אם מי
אינו מקריב נפש כתיב בו נפש מי שהוא מקריב נפש אצ"ו וכאילו נפשו
קריב : (ו) והביאה אל בני אהרן תני ר' חייא ואפי' רבות א"ר יותנן (משלי
ברב עם הדרת מלך . וקמץ משם מלא קומצו מסלתה ומשמנה מסלתה
א כל סלתה משמנה ולא כל שמנה . הרי שהביא מנחתו מגולה מאספמיא
אה את הכהן שהקמיץ ואכל את השאר אמר אוי לי כל הצער הזה
נצטערתי בשביל זה והכל מפייסין אותו ואומרים לו ומה אם זה שלא
טער אלא שני פסיעות בין האולם למזבח זכה לאכול . אתה שנצטערת
ל הצער הזה אצ"ו . ולא עוד אלא והנותרת מן המנחה לאהרן ולבניו .
בי הנינא בר אבא אזל לחד אתר אשכח הדין פסוקא ראש סדרא והנותרת

מן

מתנות כהונה

. כולם בני מעיים הם שבהם מתגלגל המאכל
במידה וכל זה הצער מפני שהסם נכנס מתפרנס
הגזל או כלומר לו : קצה מיאוס ומוקס :
הודר כלומר מלא ויפה והרכה : טרוקסימון
עשב שהבהמות מתעטשות ממנו ולכן למחלוי
ור מיד נעשם והופיע מחט דק בגרונו כי גולם
היה נכרך בו וחלת היה הסבה שלא היה נמשך
חלה : קרבנו של עני קדמך . כלומר מומו
דם של לק של העני שנרמה שנמשך השור לשחיטה הוא יותר מקרבנך וכן הוא בשומר טוב
לילה : מי שמקריב נפש . כלומר בהעלית ובחטוי . ס"ג בספרי על בני אהרן תני ר' חייא ולפי'
לום פילום לפי' כהיס הכהה מלוי משום שנת' בכוב עם וגו' ולא תלמוד לומר שיש ולא יותר
בשב בני ומשעון כוב שיש : מנולה מן הגולה לירושלים וכשומר טוב נרם מגילת : אשבח

כו'

עשיר אצל מי הדיין הופך את פניו לא אצל העשיר ברם הכא (שם) ולא הסתיר פניו ממנו ובשועו אליו שמע . ר' הגי נזר תעניתא נהת מטרא אמר לאו משום דאנא כדי אלא משום דכתיב כי לא בזה ולא שקץ ענות עני . וכשם שלאבזה את תפילתו כך לא בזה את קרבנו שנא' נפש כי תקריב וגו' : (ג) (ישעיה נה)יעזוב רשע דרכו ואיש און מחשבותיו. א"ר ביבי בר אביי ביצד אדם צריך להתוודות עיותי"כ צריך לומר מודה אני כל רע שעשיתי לפניך בדרך רע הייתי עומד וכל מה שעשיתי עוד לא אעשה במותו יהי רצון מלפניך ה' אלהי שתמחול לי על כל עונותי ותסלח לי על כל פשעי ותכפר לי על כל חטאתי הה"ד יעזוב רשע דרכו ואיש און מחשבותיו וגו' . רבי יצחק ור' יוסי בר הנינא רבי יצחק אמר כאדם שהוא מלהים שתי נפרים ומדביקן זה לזה . ריב"ה אמר כאדם שהוא מלהים שתי כרעי המטה ומדביקן זה לזה . (ישעיה נה) וישב אל ה' וירחמהו . רבנן ורשב"י . רבנן אמרי כל הכפרות הראה לו הקב"ה לאברהם אבינו ע"ה חוץ מעשירית האיפה.ורשב"י אומר אף עשירית האיפה הראה לו הקב"ה לא"א נאמר כאן אלה ונאמר להלן (בראשית טו) אלה מה אלה האמור כאן עשירית האיפה אף אלה האמור להלן עשירית האיפה (ישעיה נה) ואל אלהינו כי ירבה לסלוח . ר' יהודה בר סימון בשם ר' זעירא אף הקב"ה ויתר לנו סליחה אחת משלו ואיזו . זו עשירית האיפה : (ד) נפש כי תקריב קרבן . מה כתיב למעלה מן העניין והסיר את מראתו בנצחתא א"ר תנחומא בר חנילאי העוף הזה פורח ושם בבל העולם ואוכל בכל צד ואוכל מן הגזילות ומן החמסין אמר הקב"ה הואיל והופך הזה מלא גזילות והמסין אל יקרב לגבי המזבח לכך נאמר והסיר את מראתו . אבל בהמה גדילה על אבוס בעלה ואינה אוכלת מכל צד לא מן הגזילות ולא מן החמסין לפיכך היא קריבה בולה . לכך נאמר והקריב הכהן את הכל המזבחה . לפי שהנפש הזו גזולת והומסת בא וראה כמה צער וכמה יגיעה עד שיצא מאכלה ממנה מפומא לווישטא . מווישטא לאיסטומכא מאיסטומכא להמסיומא . מהמסיומא לבית כסיא מבית כסיא לכרסא מכרס לבי מעיא . מבי מעיא לברוכת קטינא ומברוכת קטינא לברוכת עוביא . ומברוכת עוביא לבניא דיבי . ומבניא דיבי לפטטרכא

ומפטטרכא

אסיפת אמרים

וגם נאכדו ע"י כמה לגנזים מיבחלל (שם) : לא אצל העשיר . מייתי לקיש מדיין שלף בלסון לעבות בן א"ע העשיר יועזר מוחזק בכבודות מפעני כמ"ב ובן אורם וגנבתני ולכן ידקדק קדיין מאוד בטענות טעני יותר מבטענת העשיר למנם הקב"ה לינו נמשך אחר הוקם טענו ולף שהוא ג"כ עני כמעות ומע"ע מלא חפץ לגדקו מאחר שמצאנו וכה (שם) : רבנן ורשב"י : מפוס דבעי לאתויי דר' זעירא בעשירית האיפה פוס ויקוב ולא נזכות לאכרסא מייתי כח לקיש דסא לא מכלה לו הקב"ה . ולף לרשב"י לא נאחר לו מלא נכתוב (שם) : ויתר לנו . ק"ל ל' יכרם דכתיב ה' יכלם כלל . ולפ שהעלה ונסלח וחזר ואמר לא מיין ל' יכוי לקיש ל' מחמדה (שם) : והסיר כו' . ולכך כתיב לכון נפש נפשית נו' אחקה לקיש ממה שמרחיק הקב"ה גזל מהקרבן (שם) :

מתנות כהונה

נזר תעניתא . כדי שיזכה מפר : נחת מטרא . ירד תמיר : בל לא בעשיתי . לפר עשיתי והכי מוכח בילקוט ישעיהו (שמ"ב) : מחשבותיו וגו' . ודייק מסיפי דקרא ויעזוב אל ה' וירחמהו וכן הוא בילקוט ישעיהו: מלהים שתי נפרים כשכך פרים וכלשהבה קטורה כזה שמדבק שתי נפרים בין של מזבח בין של עץ שלא יתקו ואחאי שנאמר וירחמהו כמו וילחמהו : נאמר כאן אלה. דכתיב במעמד הפר ישמה מלה : ונאמר להלן . בנפרים בין הבתרים שמה שבועה כלל' לו מוד הקרבנות ויקח לו מלא כל אלה וכן הוא בכ"ר פ' מ"ג : ויתר לנו סליחה אחת . דכתיב כי ירבה לסלוח ומיתר : והחמסין . שין בכ"ר פ' ל"ו : מפומא לווישטא

זמפטטרכא לכרא . בא וראה כמה צער וכמה יגיעה עד שיצא מאכלה ממנה : (ה) ושיסע אותו בכנפיו לא יבדיל . א"ר יותנן ההדיוט הזה אם מריח הוא ריח כנפים נפשו קצה עליו ואת אמר והקטיר הכהן את הכל המזבחה וכל כך למה אלא כדי שיהא המזבח מהודר בקרבנו של עני . אגריפס המלך ביקש להקריב ביום אחד אלף עולות שלח ואמר לכה"ג אל יקריב אדם היום חוץ ממני בא עני אחד ובידו שתי תורים אמר לכהן הקרב את אלו א"ל המלך צוני ואמר לי אל יקריב אדם חוץ ממני היום . א"ל אדוני כהן גדול ארבעה אני צד בכל יום ואני מקריב שנים ומתפרנס שנים אם אי אתה מקריבן אתה חותך פרנסתי נטלן והקריבן נראה לו לאגריפס בחלום קרבן של עני קדמך שלח ואמר לכהן גדול לא כך צויתיך אל יקריב אדם חוץ ממני היום . א"ל אדוני המלך בא עני אחד ובידו שני תורים אמר לי הקרב לי את אלו . אמרתי לו המלך צוני ואמר לי אל יקריב אדם חוץ ממני היום . אמר ארבעה אני צד בכל יום ואני מקריב שנים ומתפרנס משנים אם אי אתה מקריב אתה חותך פרנסתי לא היה לי להקריבן א"ל יפה עשית כל מה שעשית . מעשה בשור אח' שהיו מושכין לקרבן ולא נמשך בא עני ובידו אגודה אח' של טרוקסימא והושיט לו ואכלה וגעע השור והוציא מחט ונמשך לקרבן נראה לבעל השור בחלומו קרבנו של עני קדמך . מעשה באשה אחת שהביאה קומץ של סולת והיה כהן מבזה עליה ואמר ראו מה הן מקריבות מה בזה לאכול מה בזה להקריב . נראה לכהן בחלום אל תבזה עליה כאילו נפשה הקריבה . והרי דברים ק"ו ומה אם מי שאינו מקריב נפש כתיב בו נפש מי שהוא מקריב נפש אעפ"י וכאילו נפשו הקריב : (ו) והביאה אל בני אהרן תני ר' חייא ואפי' רבות א"ר יותנן (משלי יז) ברב עם הדרת מלך . וקמץ משם מלא קומצו מסלתה ומשמנה מסלתה ולא כל סלתה משמנה ולא כל שמנה . הרי שהביא מנחתו מגולה מאספמיא וראה את הכהן שהקמיץ ואכל את השאר אמר אוי לי כל הצער הזה שנצטערתי בשביל זה והכל מפייסין אותו ואומרים לו ומה אם זה שלא נצטער אלא שני פסיעות בין האולם למזבח זכה לאכול . אתה שנצטערת כל הצער הזה עאכ"ו . ולא עוד אלא והנותרת מן המנחה לאהרן ולבניו . רבי חנינא בר אבא אזל לחד אתר אשבח הדין פסוקא ראש סדרא והנותרת

מן

מתנות כהונה

פ' . כולם בני מעיים הם שנאמר והמלבן המלבן עד גמירא וכל זה הצער מפני שסמך נפש לפרנסתו מן הגזל או כדומה לו : קצה מיאום ומוקצה : מהודר כלומר מלא ויפה והרגיש : טרוקסימון מין עשב שהבהמות מקעקשות ממנו ולכן למלכלו הכוך מיד נעשם ומוציא ממט דק גרוסו כי לולא זה היה נסרך בו וחלק היה הסכנה שלא היה נמשך מחמתו : קרבנו של עני קדמך . כלומר מוטב לנתדה של ילק של העני שנקרבה שנמשך הכוך לשמיטה הוא יותר מקלנדך וכן הוא בכומר כוכ בהדיא : מי שמקריב נפש . כלומר בשעת ובשעוב' . ה"ג בספרי של בני אהרן תני ר' חייא ואפי' רבות פיכום לפי' כהגיה הרבה מלוך משום שנא' ברוב עם וגו' ולא תאמר דוקא שיש ולא יותר כדכתיב בני ומיעוט הוב שיש : מגולה מן הגולה לירושלים וכשומר טוב גרס מגילת : אשבח

אסיפת אמרים

ואת אמר והקטיר כו' . לפי ליענה דקשה הוה לה כך מוכח מהכתוב שיקטיר את הכל (שם) : והוציא מחט . הוה מלמד שהיה שנראה כמין מחט . וע"י ניעוע שהיו מכהו במלמד שהיה (שם) : אל תבזה עליה . לפי להקריבה לפיון מנחה פחות מעשרון (שם) : ואפי' רבות . מדלא אמר אל יכהן בא להוכיח שלא יעשה עליהן קרבן מנחה (שם) : ולא עוד . שזוכה לעשות שלא שזוכה גם לבניו . כ"ם לחם (שם) :

מם

עשיר אצל מי הדיין הופך את פניו לא אצל העשיר ברם הבא (שם) ולא הסתיר פניו ממנו ובשועו אליו שמע . ר' חגי נזר תעניתא נחת מטרא אמר לאו משום דאנא כדי אלא משום דכתיב כי לא בזה ולא שקץ ענות עני . וכשם שלאבזה את תפילתו כך לא בזה את קרבנו שנא' נפש כי תקריב ונו' : (ג) (ישעיה נה) יעזוב רשע דרכו ואיש און מחשבותיו. א"ר ביבי בר אביי ביצד אדם צריך להתוודות עיזה"כ צריך לומר מורה אני כל רע שעשיתי לפניך בדרך רע הייתי עומד וכל מה שעשיתי עוד לא אעשה במותו יהי רצון מלפניך ה' אלהי שתמחול לי על כל עוונותי ותכלח לי על כל פשעי ותכפר לי על כל חטאתי הה"ד יעזוב רשע דרכו ואיש און מחשבותיו ונו' . רבי יצחק ור' יוסי בר הנינא רבי יצחק אמר כאדם שהוא מלחים שתי נפרים ומדביקן זה לזה . ריב"ח אמר כאדם שהוא מלחים שתי כריעי המטה ומדביקן זה לזה . (ישעיה נה) וישב אל ה' וירחמהו . רבנן ורשב"י . רבנן אמרי כל הכפרות הראה לו הקב"ה לאברהם אבינו ע"ה חוץ מעשירית האיפה.ורשב"י אומר אף עשירית האיפה הראה לו הקב"ה לא"א נאמר כאן אלה ונאמר להלן (בראשית טו) אלה מה אלה האמור כאן עשירית האיפה אף אלה האמור להלן עשירית האיפה (ישעיה נה) ואל אלהינו כי ירבה לסלוח . ר' יהודה בר סימון בשם ר' זעירא אף הקב"ה ויתר לנו סליחה אחת משלו ואיזו . זו עשירית האיפה : (ד) נפש כי תקריב קרבן . מה כתיב למעלה מן הענין והסיר את מראתו בנצחתה א"ר תנחומא בר חנילאי העוף הזה פורח ושם בכל העולם ואוכל בכל צד ואוכל מן הגזולות ומן החמסין אמר הקב"ה הואיל והופך הזה מלא גזילות וחמסין אל יקרב לכבי המזבח לכך נאמר והסיר את מראתו . אבל בהמה גדילה על אבוס בעלה ואינה אוכלת מכל צד לא מן הגזילות ולא מן החמסין לפיכך היא קריבה כולה . לכך נאמר והקריב הכהן את הכל המזבחה . לפי שהנפש הזו גזולת וחומסת בא וראה כמה צער וכמה יגיעה עד שיצא מאכלה ממנה מפוסא לווושטא . מווושטא לאיסטומכא מאיסטומכא להמסיסא . מהמסיסא לבית כבוא מבית כבוא לכרסא מכרס לבי מעיא . מבי מעיא לכרוכת קטינא ומכרוכת קטינא לכרוכת עוביא . ומכרוכת עוביא לסניא דיבי . ומסניא דיבי לפטטרכא ומפטטרכא

אסיפת אמרים

וגם נלכדו ע"י כמה לגעים מיוחדים שלא שלכול לעשות כן העשיר . מייתי לליס מדיין שלא שלכול לעשות כן א"מ העשיר יזהר מזהזק בכבודם מפשני כמ"ב ופן אוכל וגבעתי ולכן ידקדק בדיין מלוד בשעות הענני יזהר מבושעת העשיר למנם הקב"ה לינו נאמר לאהר הזקת פעני ולף שכול ג"כ עני כמלות ומע"ש גלה מפן בנדקו מלאהר שכתלו זכה (שם) : רבנן ורשב"י : מפוס דכיי לאהרו' דכ' זעירא בשעירית הלפיפ פוס ויקוב ולא נזכות לכרכם מייתי כה לגליס דפה לא שכתב לו הקב"ה . ולף לרשב"י לא נאמר לו אלא ברוח (שם) : ויתר לנו . ק"ל ל' יכפ דכפליהם ל' יכלו כפל . ולפ בהעלו ונפלח וזכו ולפלח לא שייך ל' יכוי הק"ל פאמרתם (שם) : והסיר כו' . ולכך כתיב לכון נפש פסיק נזולה כו' פאקב רליס ממה פסרהיק הקב"ה גזל מהקרבן (שם) :

מתנות כהונה

גזר מעניתא . כדי מיכל מכל : נחת מכלא . ירך מכל : כל הע שעשיתי . לפני עשיתי וכני מוכח בילקוט ישעיהו (שמ"ב) : מהשבותיו ונו' . ודייק מסיפי דקרא ויעזוב אל ה' ויחמהו וכן הוא בילקוט ישעיהו: מלחים פי' הערוך מדבק בספר פיסים וכלפלפה קבורה כזה שמדבק פני נפרים זה אל מחבת זין אל זה אלח ומקח ואלפה שדבקו וירחמהו כמו וילחמהו : נאמר כאן אלה . דכתיב במנחה לפני יעשה מחלה : ונאמר להלן . בברית בין הבתרים שפיה הכרת לו סוד הקרבנות ויקח לו לח כל אלה וכן הוא בב"ר פ' מ"ג : ויתר לנו סליחה אחת . דכתיב כי ירבה לסלוח ומוכח וחמסין . עיין בב"ר פ' ל"ו : מפומא לווסטא

בבשנה מרהשת עמוקה מעשיה רוחשין מהבת צפה מעשיה קשין כדי שלא יאמר אדם אלך ואעשה דברים מכוערים ודברים שאינן ראויין ואביא מנחה על מחבת ואהיה אהוב לפני המקום א"ל הקב"ה מפני מה לא בללת מעשיך בדברי תורה שאין שמן אלא תורה ואין שמן אלא מעש"ם וכן הוא אומר (שיר ח) לריח שמניך טובים שמן וגו' שכרנו שבאנו ללמוד תורה שפכת לנו תורה כשמן המורק מכלי לכלי ואין קולו נשמע לכך נאמר שמן תורק שמך על כן וגו'. ואפילו או"ה מכירין בחכמה ובבינה ובדיעה ובהשכל מגיעים לגופה של תורתך היו אוהבים אותך אהבה גמורה בין בשהוא טוב בין כשהוא רע להם לכך נאמר עלמות אהבוך. קרא אדם ולא שנה עדיין בחזץ עומד שנה ולא קרא עדיין בחוץ עומד קרא ושנה ולא שימש ת"ח דומה למי שנעלמו ממנו ספרי תורה שנא' (ירמיה ל"ו) כי אחרי שובי נחמתי אבל קרא אדם תורה נביאים וכתובים ושנה משנה מדרש הלכות ואגדות ושמש ת"ח אפי' מת עליו או נהרג עליו הרי הוא בשמחה לעולם לכך נאמר על כן עלמות אהבוך. מרחשת עמוקה מעשיה רוחשין. כיצד יש בו באדם תורה יהיה נזהר שלא יבא לידי עון וחטא א"ל הקב"ה ברוך אתה ותהיה לך קורת רוח ויטמנו דברי תורה בפיך לעולם. אשרי אדם שיש בו דברי תורה ושמורים בידו ויודע להשיב בהן תשובה שלימה במקומה. עליו הכתוב אומר (משלי כ) מים עמוקים עצה בלב איש. ואומר (תהלים קי) ממעמקים קראתיך ה' ואומר (שם קל) תפלה לעני כי יעטוף. ברוך מי שאמר והיה העולם אמן אמן אמן:

פרשה ד (א) נפש כי תחטא בשגגה מכל מצות ה'. זש"ה (קהלת ג) ועוד ראיתי תחת השמש מקום המשפט וגו'. רבי אליעזר ורבי יהושע ר"א אומר מקום המשפט שמה הרשע מקום שסנהדרי גדולה יושבת וחותכת דיניהם של ישראל. שמה הרשע. שמה (ירמיה ל"ט) ויבאו שרי מלך בבל וישבו בשער התוך ששם חותכין את ההלכה. במתלא אמר הן די תליא מרי זיניה. כולבא רעיא תלא קולתיה. ורוה"ק צווחת ואומרת מקום הצדק שמה הרשע. במקום שכתוב בה (ישעיה ו) צדק ילין בה עתה עבידין קטולין שם הרגו את זכריה ואת אוריה. רבי יהושע אומר מקום המשפט

מתנות כהונה

בפרק כל המנחות: ואפילו כוהנ"ע קוסיס לא ישרתו וכו עלמות לשון עולמות כלומר לומות הטולם: מכירים מגיעים וכו'. פי' ישרתו: עלמות כו' קרי ביה עלמות. ל' זריזות ומהתה רמז אל הסוכה המגיע להם. וקרי ביה עלמות מוסיקון רמז על הרע כו': עדיין נתון. פי' הון למחילתה אל תורה: מעשיה לומתין. כ"ל רכיס ולא קפיס כן יהיו מעשיו לך כקנה ולא קנה כאדה וכד"ת רחם לבי דבר טוב: ויטמנו כלומר יהיו שמוריס בתוכ ילו: התוך לבנו כלומר כתיב בתוך בחילוף אותיות אחב"ע: הן די תליא כו' היכן שהוא תולה המדון כלי זיינו לדיוט הכוסה תולה שם מרמילו או שלו וכב"ש (פ"ד) וכן פ' חלק גרסינן קולבא ופי' רש"י ז"ל לדיוט וגבל וכן נרקה פירושו כלן ולולו היה פירושו כ"ה ר"ת ז"ל

1 בלבא: עבידין קטולי. ישרתו עושים שם הכיוצא: שם ויגוף וגו'. כלומר

סגנ'

אסיפת אמרים

מחבת (ז"ד) לומר כו' שלא תוכל להכיוח ממחבת מחבת שלי"כ יהיו מעשיו רוחצי'. מחוקני' (יפת"ה): מחבת.. הוא לשון חבה. וחפצר על מעשי הקשים (שם): שכרנו כו'. כשכר שבאתנו לקבל תורה נסיני שפכת לנו התורה ולין קולו נשמע כמשלמ"ל שנעלמ' מעכו"ם תורה שבע"פ. ולפי שם היו עכו"ם מכירין ומגיעי' לחוקרין סיון הוסיפו כו' שלי עלומת. דהיינו עכו"ם ע"ד ועלומות לון מספר שלא שפשלמת מסס (שם): שנא' כי אחרי שובי. כ"ל לחרי שובי להתעסק בתלמוד נחמתי על שלא עסקתי בילדותי. (ז"ד): ויטמנו ד"ת. שלא תתפאר בידיעתך כד"ת ופעשה

מן המנחה לאהרן ולבניו מה פתח עלה (תהלים ז) ממתים ידך ה' ממתים מחלד. ממתים ידך ה' מה גבורים הם אלו שנטלו חלקן מתחת ידך ה'. ואיזה זה זה שבטו של לוי. ממתים מחלד אלו שלא נטלו חלק בארץ חלקם בחיים. אלו קדשי מקדש. וצפונך תמלא בטנם אלו קדשי הגבול. ישבעו בנים. כל זכר בבני אהרן יאכלנה. והניחו יתרם לעולליהם. והנותרת מן המנחה לאהרן ולבניו. אהרן זוכה לבנים בין כשרים בין פסולים שנאמר (מלאכי ג) בריתי היתה אתו החיים והשלום שהיה רודף שלום בישראל. זאתנה לו מורא ויראני שקיבל עליו דברי תורה באימה וביראה וברתת ובזיע. מה ת"ל מפני שמי ניחת אמרו בשעה שיצק משה שמן המשחה על ראש אהרן נרתע ונפל לאחוריו ואמר אוי לי שמא מעלתי בשמן המשחה השיבה רה"ק ואומר לו (תהלים קלג) הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד כשמן הטוב על הראש וגו'. כטל חרמון שיורד וגו' מה הטל אין בו מעילה אף השמן אין בו מעילה. כשמן הטוב על הראש יורד על הזקן זקן אהרן. וכי שני זקנים היו לאהרן ואת אמרת הזקן זקן. אלא כיון שראה משה את השמן יורד על זקן אהרן היה שמח כאילו על זקנו יורד. (מלאכי ב) תורת אמת היתה בפיהו. שלא אסר את המותר ולא התיר את האסור. בשלום ובמישור הלך אתי שלא הרהר אחר דרכי המקום כדרך שלא הרהר אבינו אברהם (סם) ורבים השיב מעון. שהשיב פושעים לת"ת. וכן הוא אומר (שיר ח) מישרים אהבוך. מה כתיב בו בסוף (מלאכי ג) כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו וגו': (ז) שתי מנחות הן אם מנחה על המחבת ומנחת מרחשת. ובשתיהן הוא אומר והבאת את המנחה מה בין מחבת למרחשת שזו תבלל בשמן וזו תעשה בשמן כל צרכה ואמרו חכמים במשנה

אסיפת אמרים

בה גבורים. ממתים דכם לשני חיכות מי ממתים זמי כמו מה כדאיכמן בגמרות מי אתר במקום מם במך (סם): ישבעו בנים כו'. ת"ח למימר שחפי' בכלי מומין מולקים והדדכם בת"כ כל זכר ע"ז. וע"ז קאמר לחכמן זכה לבניו כו' (סם): שנא' בריתי כו'. פי' במה זיכה בזכות מע"ת בגרמזים בפסוק זה (סם): שקיבל עליו כו'. כשהיה מצרע"ם מלמדו הוכם היה עומד בכתפת כו' ופריך מה ת"ל מפני שמי הלא ק"ו הוא מת"ת ותירן וקאי למעלן במשחה בע"י עשה קדוש לשמו ית' (סם): אבינו אברהם. וכה"ת מכריח מהכוך. כל"ל. ודרכוהו מו"ע על ת"ת שלא סילסל בגסיון שעקידה (סם): לת"ת. ולף דלק הכיב מעון בחיב מ"מ מדכתיב בפוף ותורת יבקשו מפיהו ולא לקדמיהם לתורת למת היכה בפיהו מוכח דקאי על רבים בכיב מעון (סם): ב' מנחות הן. בכלון בכלי שרת (סם): ובשתיהן הוא אומר. פי' שוהבת כו' בחיב רק במרחשת וקאי גם על מחבת

מתנות כהונה

כו'. מלת בבית המדרש שהיה פסוק זה לפני הדרש מה ראתה עליה כן הי' סדר לימודו כשהדרש פסוק אחד התחילו בתחלה פסוק אחר עד שגמרך להם העמיק על הפסוק שהם מבקשים להדרש: מה גבורים הם כו'. דרש ממתים לשון מתים ופף שפי' לשעים גבורים כן הוא לקמן במעלת המקדש (ג) ובילקוט חלים ובכל בתרת פרק ל': שלא נטלו חלק בארץ. דרש מחלד כלו' מן החלד שפי' עולם כלומר הוי מדחים מארץ ישראל שהיא עיקר העולם כו': בשעה שיצק וכו'. עיין זה במס' הוריות (דף יג): שהחשיב פושעים לת"ת מלאכי בחנוך דרך נתן בפני' פוגע בו לדם בשנ אי אים בע הי' נותן לו בחלת שלום ולמחר בקש ממנו אים לילך ולעבור עבירה אמר לוי לך אל תצא עיני ותלבלה את בחברי ממנו שנתן לי שלום שמא ממנו אים ממנו מעבירה וכן בשלה

שהיה מרימן זה עם זה הלך אצל אחד מהם ויצא אצלו ואמר לו בלה בני חבבך מהו שיהא מותר לבו מחמך עצמו מולם בשבילו ואומר אוי לי לך אצא עיני בחבירי פושעי ממנו שהי הוא שהרחקתי עליו והיה יוצא אצלו עד שהיה מוציא לו קללה אים בלבו ושוב הלך אצל חבירו ושמחה לו כך וכשפגעו זה בזה נפסקו ונקשו זה לזה שנא' ויפגע את אהרן שלשים יום כל אים שהרחיל ע"ב והחו

1 שאמר כאן שהשיב פושעים כו': ואמרו חז"ל במשנה. נפ'

ברכיה ור' קרציפא בשם ר' יוחנן אמרין ט כפיטורין היוצאין מן הושט ור' חנינא אמר כציפורן היוצא מן הושט. שמואל אמר כסילן רטוב והפוך היוצא מן הושט. א"ר שמואל בר יצחק כל מה שסיגל אדם מצות ומעש"ט לפיו ולא לפי בנו ולא לפי בתו. ורבנן אמרי לפיהו ולא לריח רע. לפי שהנפש הזו יודעת כל שיניעה לעצמה יניעה לפיכך אינה שביעה למצות ומעש"ט. א"ר לוי משל לעירוני שהיה נשוי בת מלכים אע"פ שמאכילה כל מעדני עולם אינו יוצא ידי חובתו למה לפי שהיא בת מלכים. כך כל מה שיפעל אדם עם נפשו אינו יוצא ידי חובתו למה שהיא מלמעלה. ג' כפויי טובה הן. הארץ. והאשה. והנפש. הארץ שנא' (משלי ל) ארץ לא שבעה מים. האשה מנין (שם) אכלה ומחתה פיה ואמרה לא פעלתי און. הנפש מנין (קהלת ז) גם הנפש לא תמלא. שלשה נוטלין בשופע ונותנים בשופע. הארץ. והים. והמלכות. א"ר יהושע דסכנין בשם ר' לוי ששה פעמים כתיב כאן נפש כנגד ששת ימי בראשית אמר לה הקב"ה לנפש כל מה שבראתי בששת ימי בראשית לא בראתי אלא בזכותיך ואת יוצאת וחוטאת. נפש כי תחטא: (ג) ד"א נפש כי תחטא (משלי יט) גם בלא דעת נפש לא טוב. אמר רבינא בר אבינא משל לאורח שהיה רגיל לבא עם הנץ החמה ושכח ושמש מטתו קדם הנץ החמה בלא ידע בלא טוב זאילו ידע ושימש עאכ"ו ולא עוד אלא (משלי יט) ואץ ברגלים חוטא. ר' יצחק בר שמואל בר מרתא בשם רב משל לאחד שהיו לפניו שתי חנויות אחת מוכרת בשר שחוטה ואחת מוכרת בשר נבילה ושכח ולקח מזו שמוכרת בשר נבילה בלא ידע בלא טוב. אילו ידע ולקה עאכ"ו ולא עוד אלא ואץ ברגלים חוטא. ר' יוחנן פתר קרא לענין שבת היו לפניו שני שבילין אחד יא שפוי ואחד מלא קוצין וצרורות ושכח והלך בזה שהיה מלא קוצים וצרורות בלא ידע בלא טוב. עאכ"ו אם ידע והלך ואץ ברגלים חוטא. ד"א גם בלא דעת נפש. ר' יוחנן ורשב"ל רבי יוחנן אמר בחטאות ובאשמות אסורות בנדרים ובנדבות מותר רשב"ל אמר אף בנדרים ונדבות אסור. ד"א גם בלא דעת אלו שגגות. ואץ ברגלים חוטא אלו הזדונות.

מתנות כהונה

תמלא. לפי' הולכת תיגו ממלאה הגומא לגלת כלומר גלת כדותק גדול וכדמפרש ותניא. כיצד כו': כפיטורי כו'. פיכס"י ז"ל פ"ק דכריתות כו' שיש בו קצר וכולים למוכסו דרך מוכ קטן שתיגו נמצך גלת כדותק גדול: כ"ג לקמן בקהלת כציפורן היולת מן הושט פי' שמוכך זריב ומקלקל הוושט: שמואל אמר כסילן רטוב. פי' ונץ ומתוך שהוא רטוב תיגו נשבר ועומד כחזקו לכלוב ולהסחית וכן בערוך גרס בגיטין ספפר: ולא לפי בנו כו'. זכותו לא נתמעט לא ליתנו לבנו ולפ"פ זכות תכות יעמוד לבניו: ולא לריח רע. כלומר תין נפשו קלה בעיניו: בשפע הרבה כלת ביעור: הארץ כמו שפי' לעיל תרץ לת שבעה מים: הים שגת' כל המליט הולכים לל היס וגו': מלכות לע"פ שתין רחיה לדבר זכר לדבר שגת' פלגי מים לב מלך ביד ה' ופלגי מים מוטליס בשפע כדלעיל וגם הפרסוס יתמיתנו: משל לתזכת כו'. כמו לוושת נדות של תבה כד"ת תורה כוחנו בת וכל זה הוה סוף מדבש קלגת: שפוי נוח לילך בו ונקי ומכוקל: בחטאות ואשמות תסור. כלומר ישמור עלמו שלא יבא לידי כך ואל יאמר הס לחטאת תניא קבען בס"ם זעוב לשמוע מתת הכסילים זבח ועיין בפ"ק דמגיגה (ז' ועי"ש): תדע

אסיפת אמרים

תיגו מספיק לכפר עוכה (שם): אלא לפי בנו, תיגו מספיק לזכות בנו לעוה"ב (שם): לפיהו ולא לריח רע. פי' שלריך שיהיה כל שעלו במלות ומע"ט לשיהיה לו שם טוב ולת שם רע: כפוי טובה. ת"ל כשתם כפוי טובה שתיגו מכיר הטובה להחזיק טובה לבעליו

המשפט שמה הרשע. מקום שנעשה מדת הדין במעשה העגל דכתיב (שמות לב) עברו ושובו משער לשער. שמה הרשע שם ועוף ה' את העם ורה"ק צווחת ואומרת מקום הצדק שמה הרשע מקום שהצדקתים וקראתים

אלהות שנא' (תהלים פב) אני אמרתי אלהים אתם שמה הרשיעו ועשו את העגל והשתחוו לו. ד"א מקום המשפט שמה הרשע מדבר בחר המבול. מקום המשפט שמה הרשע. מקום שנעשה בהן מדת הדין בחור המבול. ד כדתנן דור המבול אין להם חלק לעוה"ב ואינן עומדין בדין. שמה הרשע. שם (בראשית ז) וימח את כל היקום. ורה"ק צווחת ואומרת מקום הצדק שמה הרשע מקום שהצדקתים דכתיב (הושע יב) בתיהם שלום מפחד. שמה הרשע (שם) ויאמרו לאל סור ממנו. ד"א מקום המשפט שמה הרשע. מדבר בסדומיים. מקום שנעשה מדת הדין בסדומיים ה כדתנן אנשי סדום אין להם חלק לעוה"ב אבל עומדים בדין. שמה הרשע. שם (בראשית יג) וה' המטיר על סדום. ורה"ק צווחת ואומרת מקום שהצדקתים וכתבתי בארצם (הושע יב) ארץ מצנה יצא לחם. מקום ספיר אבניה ועפרות זהב לו. אמרו ו כשהיה אחד מהן הולך אצל הנגן וא"ל תן לי באיסר ירק כשהוא נותן משלשבו ומוצא בעפרו זהב לקיים מה שנא' (הושע יב) ועפרות זהב לו. שמה הרשע. שם אמרו נעמוד ונשכח תורת הרגל מבינותינו (ישעיהו מז) ויד עני ואביון לא החזיקה. ר' יהודה בר סימון פתר קריא בשטים מקום המשפט שמה הרשע. מקום שנעשה מדת הדין בשטים דכתיב (במדבר כה) קח את כל ראשי העם שמה הרשע. שם ויהיו המתים במגפה ורה"ק צווחת ואומרת מקום הצדק שמה הרשע. מקום שהפכתי קללת בלעם לברכה דכתיב (דברים כג) ויחפוך ה' אלהיך לך את הקללה לברכה. שמה הרשע. (במדבר כה) וישב ישראל בשטים. רבי לוי ור' יצחק אמרו ב' דברים בימין וב' דברים ביד. ו ב' דברים בימין תורה וצדקה. תורה מנין (דברים לג) מימינו אש דת למו. צדקה מנין דכתיב (תהלים סה) צדק מלאת ימינך. ב' דברים ביד נפש ומשפט. נפש שנא' (הושע יב) אשר בידו נפש כל חי. משפט דכתיב (דברים לב) ותאחז במשפט ידי. הנפש נתונה במקום משפט ונפש יוצאה ממקום משפט וחוטאת. א"ר יצחק אמר לה הקב"ה לנפש אני כתבתי עליך (שם יג) רק חזק לבלתי אכול הדם וגו'. ואת יוצאת וחוטאת נפש כי תחטא בשגגה: (ב) ד"א נפש כי תחטא וגו' ח וש"ת (קהלת ו) כל עמל אדם לפיהו. א"ר שמואל בר אמי מה שסיגל אדם מצות ומעש"ט אינו מספיק להבל היוצא מפיו. (שם) וגם הנפש לא תמלא. ר'

אסיפת אמרים — מתנות כהונה

ותעשה עלמך כעני כתורה (שם): וגם הנפש כו'. כלומר עוגם (לחר עוגם) וכל כך למה והעיר פי' לף גודל הלער שים לנפש כיליאתה מהגוף רוח הקודש מקום הלדק וכו'. (ס"ג ומשתחוו לו תיגו ויאמר לו): אבל עומדין בדין. מאמר כפרק חלק: ונשכח תורת רגל כו' שלא יעבדו עליהו עובדים וסביס למען יזהר התלן המוכה לך לנד לכך: בימין של הקב"ה שני דברים ביד במלל כד"א ידכה ודרכו תזיל יד כסה שהיא במלל ועיין עוד זה פרשת שופטים וכמדבר קהלת: וחוטאת לשון תמיה: לבלתי אכול הדם וגו' ומסיפיס דקרא קדייק כי הדם הוא הנפש וגו': אינו מספיק להבל כו'. תיגו מספיק לתבלוס גמול להקב"ה על הסכל שעתו הקב"ה כתוכו ומשתמר כו ויליף ונכנס: ס"ג לקמן בקהלת (ו ו): גם הנפש לא

את הגוף ומדיין עמי. אמר לה הגוף מן התחתונים הוא ממקום שהן חוטאין אבל את מן העליונים ממקום שאין חוטאין לפני לפיכך אני מניה את הגוף ומדיין עמך: (ו) תני חזקיה (ירמיה ג) שה פזורה ישראל למה נמשלו ישראל לשה מה שה הזה לוקה על ראשו או באחד מאבריו וכל אבריו מרגישין כך הן ישראל אחד מהן חוטא וכולן מרגישין. (במדבר טז) האיש אחד יחטא תני רשב"י משל לבני אדם שהיו יושבין בספינה נטל א' מהן מקדח והתחיל קודח תחתיו אמרו לו חבריו מה את יושב ועושה אמר להם מה אכפת לכם לא תחתי אני קודח? אמר לו שהמים עולין ומציפין עלינו את הספינה. כך אמר איוב (איוב יט) ואף אמנם שגיתי אתי תלין משוגתי. אמרו לו חבריו (שם לד) כי יוסיף על חטאתו פשע בינינו יספוק אתה מספיק בינינו את עונותיך. א"ר אלעשא עכו"ם אחד שאל את ריב"ק כתיב בתורתכם (שמות כג) אחרי רבים להטות אנו מרובים מכם מפני מה אין אתם משוין עמנו בע"ז. א"ל יש לך בנים? א"ל הזכרתני צרתי. א"ל למה. אמר הרבה בנים יש לי בשעה שהן יושבין על שולחני זה מברך לאלהי פלוני וזה מברך לאלהי פלוני ואינם עומדים משם עד שמפציעין את מוחן אלו את אלו. א"ל ומשווה אתה עמהן? א"ל לא. אמר לו עד שאתה משווה אותנו לך השווה את בניך. נדחק והלך לו. כיון שיצא א"ל תלמידיו רבי זה דחית בקנה רצוץ. לנו מה אתה משיב. א"ל בעשו כתיב ביה שש נפשות וכתיב בו נפשות הרבה דכתיב (בראשית לו) ויקח עשו את נשיו ואת בניו ואת בנותיו ואת כל נפשות ביתו. וביעקב ע' נפש וכתיב ביה נפש אחד דכתיב (שמות א) ויהי כל נפש יוצאי ירך יעקב וגו'. אלא עשו שהוא עובד לאלהות הרבה כתיב ביה נפשות הרבה אבל יעקב שהוא עובד לאלוה אחד כתיב בו נפש אחת ויהי כל נפש וגו': (ז) רבי יוחנן וריב"ל. ר"י אמר ה' פעמים אמר דוד ברכי נפשי את ה' כנגד חמשה ספרי תורה ריב"ל אמר כנגד חמשה עולמות שאדם רואה. (תהלים קג) ברכי נפשי את ה' וכל קרבי את שם קדשו. בשעה שהוא נתון במעי אמו. (שם) ברכי נפשי את ה' ואל תשכחי כל גמוליו. בשעה שהוא יוצא ממעי אמו אמר לה לא תנשיי נמלי טבייה דגמלית עמך. (שם) ברכו ה' כל מעשיו בכל מקומות ממשלתו. (שם) ברכי נפשי את ה' בשעה שעומד על קומי שלו ויוצא לפרנסטיא. (שם קד) ברכי נפשי את ה' ה' אלהי גדלת מאד בשעת פטירתו של אדם מן העולם ואחת לע"ל. (שם) יתמו חטאים מן הארץ וגו'

ברכי

מתנות כהונה	אסיפת אמרים
במקום שאין מומחין. וסיה לך לשמוע מת ותלוסם יותר מבלר בסמות (שם): האיש אחד	
עצמך מן המחנה: יספוק דכם לשון סיפוק: יחטא. סיפיס דקרא סנדלו ממון סעדם ותכלם	
נדחק לומר מלמה בתשובה זו: וקראם נפש. לומר שיפארו לעולם בתהדות ולא יפלו מהר כוב התומות: לאלהות הרבה. לפיכך כוסם מיעו כוב	
כי כוסם כן יש לסם אלהות הרבה: במעי אמו. שמ' וכל קרבי ויש קרבי אמו שלך בתוכן	
כך פירש"י ז"ל פ"ק דברכות (יד): לא תשכחי כו' פי' לא תשכח הגמול הטוב שגמלתי עמך. וקרוב	
לגרום לשמל עמך פי' שגמל עמך הקב"ה שהופיף לאויר העולם שעליו נאמר העושה גדולות עד	
אין חקר וגו' כדאיתא במדרש תהלים: קומי קומתו ומעמדו ודכם מקומה לשון קומה ומעומד:	
בשעת פטירתו וכו'. סיפיס דקרא קדיוק דכתיב מפניך יהגלון וגו' הכי ה' פ"ק דברכות:	

תדע לך שהיא שגגה והוא עושה אותה חטאת נפש כי תחטא בשגגה ?
(ד) עשרה דברים יב משמשין את הנפש. הושט למזון והקנה לקול. והכבד
לחימה. והריאה לשתייה. המסס לטחון. והטחול לשחוק. והקיבה לשינה.
והמרה לקנאה. והכליות מחשבות. והלב גומר. והנפש למעלה מכלם.
אמר הקב"ה אני עשיתיך למעלן מכלן ואת יוצאת וגוזלת וחומסת וחוטאת:
(ה) דבר אל בני ישראל לאמר נפש כי תחטא וגו'. יג תני רבי ישמעאל
משל למלך שהיה לו פרדס והיה בו בכורות נאות והושיב בו המלך שומרים
אחד חגר ואחד סומא ואמר להן הזהרו על בכורות הנאות האלו. לימים
אמר חיגר לסומא בכורות נאות אני רואה בפרדס. א"ל סומא הבא ונאכל
א"ל חיגר וכי יכולני להלך. אמר סומא וכי רואה אני. רכב חיגר על גבי
סומא ואכלו את הבכורות והלכו וישבו להם איש במקומו. לימים נכנס
המלך באותו הפרדס אמר להן היכן הם הבכורות הנאות א"ל סומא אדוני
המלך וכי רואה אני. א"ל חיגר אדוני המלך וכי יכול אני להלוך. אותו
המלך שהיה פיקח מה עשה להן הרכיב חיגר ע"ג סומא והתחילו מהלכין
אמר להן כך עשיתם ואכלתם את הבכורות. כך לע"ל הקב"ה אומר לנפש
מפני מה חטאת לפני אמר לפניו רבון העולמים אני לא חטאתי הגוף הוא
שחטא משעה שיצאתי ממנו כצפור טהורה פורחת באויר אני מה חטאתי
לפניך. אומר לגוף מפני מה חטאת לפני. אמר לפניו רבון העולמים אני
לא חטאתי נשמה היא שחטאת משעה שיצתה ממני כאבן שהושלך ע"ג
קרקע אני נשלך שמא חטאתי לפניך. מה הקב"ה עושה להן מביא נשמה
וזורקה בגוף ודן שניהן כאחד יד שנא' (תהלים נ) יקרא אל השמים מעל ונו'
יקרא אל השמים מעל להביא את הנשמה ואל הארץ להביא את הגוף לדין
עמו. תני ר' חייא משל לכהן שהיה לו שתי נשים אחת בת כהן ואחת
בת ישראל ומסר להן עיסה של תרומה וטמאוה. אמר להן מי טמאה את
העיסה זו אומרת זו טמאתה וזו אומרת זו טמאתה. מה עשה הכהן הניח
לבת ישראל והתחיל מדיין עם הכהנת. אמרה לו אדוני כהן מפני מה
אתה מניח את בת ישראל ומדיין עמי והלא לשנינו מסרתה כאחת. אמר
לה זו בת ישראל ואינה למודה מבית אביה אבל את בת כהנת ואת
למודה מבית אביך לפיכך אני מניה את בת ישראל ומדיין עמך. כך לע"ל
הנפש והגוף עומדין בדין מה הקב"ה עושה מניח הגוף ומדיין עם הנשמה
והיא אומרת לפניו רבון העולמים שנינו כאחת חטאנו מפני מה אתה מניח

אסיפת אמרים — מתנות כהונה

לכעליו תלת לותחת דמילתת נקט נמי בחיטו בכע **תדע** לך. פי' מתפילו הכוגב חיטו טוב בסרי חיטו מחזיק טובה (מס): מה שה. שהסה דקה שגגה היא והכתוב טושטו חטאת בנפש כי ותלושה תחטא וגו': **הושט** למזון. בפרה הכוהה (ס"ת) חיתת הושט מכניס כל מיני מאכל: **לשתייה** נותנת כל מיני מכקיס: **לטחון** טוחן המאכל והמסס בכמה הוא הקורקבן בעוף כך פירש"י ז"ל בפרק הכוהה: **לשחוק** נכון שחוק ולחוק כך מלאתי בספר שבילי תמוכה: **לקנאה** עוכל לומר שמבטל הקנאה והכעס הכי חיתת בפרק הכוהה הכבד כועס והמרה זורקת בו טיפה ומיתתו: **נפש** כי תחטא. בתמיה והכי חיתת בספר הזוהר: **בכורות** לשון ניכוך כלומר תילוות טובות וכן מיני פירות טובות וכן חנק פירש"י ז"ל תלים בכורות: **שמא** תחטאתי נגסי. זו טמאתו. על תכרתה תומרת כן: **למודה** מבית אביה. לוך תשמור את התבואה: במתוס

אחד היתה אשה מתעברת ויולדת נאמר כאן נכון ונאמר להלן נכון (שמות לד) והיה נכון לבוקר מה נכון האמור להלן יום אחד אף נכון האמור כאן יום אחד. וצאצאיהם לעיניהם שהיו רואים בניהם ובני בניהם. (ויקרא כה) ישלחו כצאן עויליהם יניקיהון א"ר לוי בערביא קורין לינוקא עוילא. ילדיהם ירקדון כאילין שדיא. כמה דתימא (ישעיה יג) ושעירים ירקדון שם ביצד כיון שהיתה אחת מהן יולדת ביום היתה אומרת לבנה לך והבא לי צור ואני חותכת את שורך וכשהיתה יולדת בלילה היתה אומרת לבנה לך והדליק לי את הנר ואני חותכת את שורך. עובדא הוה בחד איתתא דילידת בלילה ואמרה לברה אזיל ואדליק לי בוצינא ואנא קטע שורך אזל למדלקה בוצינא זפנע ליה שידא שריהן דרוחתא עם דמתעסקין דיז עם דין קרא תרנגולא א"ל אזיל גלוג לאמך ואמור לה אילולי דקרא תרנגולא הוינא קטיל לך א"ל אזיל גלוג לאמא דאמך דלא קטעת אמי שורי דאי קטעת אמי שורי הוינא קטיל לך לקיים מה שנ' (ויקרא כה) בתיהם שלום מפחד מן המזיקין ולא שבט אלוה עליהן מן היסורים. וכשהסתיר פניו מי אמר לו לא עשית כשורה. וכמה הסתיר פניו מהן והביא עליהן את המבול (בראשית ז) וימח את כל היקום וגו'. על גוי ועל אדם יחד גוי זה דור המבול אדם זה נח. יחד היה לו להעמיד את עולמו מאדם אחד. יחד היה לו להעמיד את עולמו מאומה אחת: (ב) ד"א והוא ישקיטו ומי ירשיע נתן שלוה לסדומיין מי בא וחייבן. וכמה שלוה נתן להם (ויקרא כה) ארץ ממנה יצא להם. (שם) מקום ספיר נתיב לא ידעו עיט. ר' לוי בשם ר' יוחנן בר שונאה הדין בר הדיא הוא צופה מאכלו מי"ח מיל. וכמה הוא פרוסה ר"מ אומר ב' טפחים ר"י אומר טפח ר' יוסי אומר ב' וג' אצבעות כיון דהוה קאי על אילנייא דסדום לא הוה יכול למיחמא על ארעא מן חיליהון דאילנייא. מקום ספיר בשהיה אחד מהן הולך אצל הגנן ונותן לו ירק באיסר היה מוצא בעפרו זהב כדכתיב (ויקרא כה) ועפרות זהב לו כיון שאמרו (שם כה) מה שדי כי נעבדנו (שם לד) ויסתר פנים ומי ישורנו. שהסתיר פניו מהם מי א"ל לא עשית כשורה וכמה הסתיר פניו מהם המטיר עליהן גפרית ואש (בראשית יט) וה' המטיר על סדום וגו'

מתנות כהונה

לחייבין: כאילין שדיא. פי' סדיס: לבנה שמולד ביוס הסהוי: ויניקיהם בריסס ובנוקיסס: שורך מיבוך: עובדא מעשה: דילידת בלילה: לברה לבנה שמולד בלחודו שעה: בוצינא נר: קטע חותך: שריהן כו'. הבר של הרוחות רעות: עם המתעסקין וכו'. בעוד שהם מתעסקים זה עם זה בלחם זה חת זה: קרא התרנגול. שהגיע זמן הבוקר ולזן שוב רשות לשדים שמא' תזרח השמש ויסתלקו: א"ל הבד לתילוק: גלוג גלוג. פי' שהמתן לפני אמך ואן תודה לאל ובמ"י פי' אמור לפני אמך מילולי כו': לאמא דאמך. כלומר דרך הפלגה: פחד מזיקי. כד"א מפחד בלילות: בשורה יפורסם קדישי: נוי זה דור המבול כו'. בחודו פעם שאחד חת חלן הגיל חת זה: היה לו. כן היה חוב בעיניו כדי שלא יחלק לשם חוב: אומה אחת. חלן בניו: לא ידעו עיט. סיפיה דקרא ולא שזפתהו עין: איה ובלשה זהו בר הדיה ובקרא בלשה ע"ש שרוחה ביותר כדאי' בפ' חלן פרפוח: בר הדיא. מין נוף הוא כדאי' פ' חלן פרפוח: וכמה הוא פירוש מאכלו של בר הדיה: ביון דהוה קאי כו': כשהיה עומד בר הדיה על חילוחת בתרן סדום לח פי' יכול לראות על התרן: מן חיליהון. מפני כח המילוחת כ"ל גנסן: הגנן נעל הגן כד"א חמור פי' חדון על החמורים:

אסיפת אמרים

חדס יחד. ותגב חפ' לבוליס קרא (יפ"ח): וכמה היא מאכלה פרוסה. ס"ג בשלוחת. פי' לף שמאכלה

(סם) ברכי נפשי את ה' הללויה . רבי שמואל בר נחמן בשם ר' יוחנן אמר ק"כ מזמורים אמר דוד ולא חתם בהם הללויה עד שראה בתפלתן של רשעים שנאמר יתמו חטאים מן הארץ וגו' : (ה) וכי מה ראה דוד להיות מקלס בנפשו להקב"ה אלא אמר הנפש הזו ממלאה את הגוף והקב"ה ממלא את עולמו שנא' (ירמיה כג) הלא את השמים ואת הארץ וגו' תבא הנפש שהיא ממלאה את הגוף ותשבח להקב"ה שהוא ממלא את כל העולם . הנפש הזאת סובלת את הגוף והקב"ה סובל את עולמו שנא' (ישעי' מו) אני עשיתי ואני אשא ואני אסבול . תבא הנפש שסובלת את הגוף ותקלס להקב"ה שהוא סובל את עולמו . הנפש מבלה את הגוף והקב"ה מבלה את עולמו תבא הנפש שהיא מבלה את הגוף ותקלס להקב"ה שהוא מבלה את עולמו שנא' (תהלים קד) המה יאבדו ואתה תעמוד וכלם כבגד יבלו . הנפש הזאת יחידה בגוף והקב"ה יחיד בעולמו תבא הנפש שהיא יחידה בגוף ותקלס להקב"ה שהוא יחיד בעולמו שנא' (דברים ו) שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד . הנפש הזאת אינה אוכלת בגוף והקב"ה אין לפניו אכילה תבא הנפש שאינה אוכלת בגוף ותקלס להקב"ה שאין לפניו אכילה שנא' (תהלים ג) האוכל בשר אבירים וגו' . הנפש הזו רואה ואינה נראה והקב"ה רואה ואינו נראה תבא הנפש שהיא רואה ואינה נראה ותקלס להקב"ה שהוא רואה ואינו נראה שנאמר (זכריה ד) עיני ה' המה משוטטים בכל הארץ . הנפש הזו טהורה בגוף והקב"ה טהור בעולמו תבא הנפש שהיא טהורה בגוף ותקלס להקב"ה שהוא טהור בעולמו שנא' (חבקוק א) טהור עינים מראות רע . הנפש הזאת אינה ישינה בגוף והקב"ה אין לפניו שינה תבא הנפש שאינה ישינה בגוף ותקלס להקב"ה שאין לפניו שינה שנא' (תהלים קכא) הנה לא ינום ולא יישן :

פרשה ה

(א) אם הכהן המשיח יחטא לאשמת העם והקריב על חטאתו אשר חטא פר בן בקר תמים לה' לחטאת . זש"ה (חיוב לד) והוא ישקיט ומי ירשיע וגו' . דרש ר"מ והוא ישקיט מעולמו יסתיר פנים מעולמו כדיין הזה שהוא מותח את הוילון מבפנים ואינו רואה מה נעשה מבחוץ כך אמרו דור המבול (חיוב כב) עבים סתר לו וגו' . אמרו לו דייך מאיר אלא והוא ישקיט ומי ירשיע נתן שלוה לדור המבול ומי בא והייבן ומה שלוה נתן להם (שם כא) זרעם נכון לפניהם עמם וצאצאיהם לעיניהם . רבי לוי ורבנן ר' לוי אמר לג' ימים היתה אשה מהן מתעברת ויולדת נאמר כאן נכון ונאמר להלן (שמות יט) היו נכונים לשלשת ימים מה נכון האמור להלן ג' ימים אף נכון האמור כאן לג' ימים ורבנן אמרי ליום אחד

אסיפת אמרים

קומס (י"מ) : זש"ה והוא ישקיט . דק"ל נתסמ סתום . נה"ק שתין תקכ"ס נוסח פנים על גוי ועל מדס

מתנות כהונה

ממלאה הגוף . שתין מקום לק ממנס : סובלת כלומר נוסח מוסף מוסף ובלעדה חייו חיו חיים : מבלה הגוף . כלומר שהיא קיימת להכ

מוסף וזהו מתבלה בעפר : יחידה כלומר עלס נכדל ושתין לו תכר לגוף להדמות לעלמותה : אינה מוכלת בגוף . מכילה ממס תכל מחר הפרדה מזונת שכינתו יתברך לו גס בגוף מוכל ומוסף ומתבטלות טובות היא לחמה ומן קדשים תאכל : דייך מאיר . כלומר די לך ושתוק שלא דכשתם יפה : ומי נח ומייבן . בתמיס מי יכול ליכול מהן מוסף ובילקוט גרס לה נתנס שלוה כו' שלא

ובאו לידי עבירות ומעשים רעים נטלו כולן ולא נשתייר להן אלא זו בלבד להודיע כמה חטא גורם לקיים מה שנא׳ (ירמיה ה) עונותיכם הטו אלה וגו׳ (חיוב נ) ויסתר פנים ומי ישורנו וכשהסתיר פניו מהם מי א״ל לא עשית כשורה ובמה הסתיר פניו מהן העלה עליהן את סנחרב שנא׳ (ישעיה לו) ויהי בארבע עשרה שנה למלך חזקיה וגו׳ מהו ויתפשם ר״א בר כהנא בשם ר׳ שמואל בר נחמן אמר ג׳ גזרי דינין נחתמו באותו היום נתחתם גזר דין של י׳ שבטים ליפול ביד סנחרב ונחתם גזר דינו של סנחרב ליפול ביד חזקיה ונחתם גזר דינו של עוזיה שילקה בצרעת . ועל גוי ועל אדם יחד . גוי זה סנחרב דכתיב ביה (יחזקאל ו) כי גוי עלה על ארצי . אדם אלו ישראל דכתיב בהון (יחזקאל לד) ואתן צאני צאן מרעיתי אדם אתם יחד זה עוזיהו המלך שלקה בצרעת שנא׳ (דה״י כו) ויהי עוזיהו המלך מצורע ולא כדיני ב״ו דינין של הקב״ה ב״ו לציבור נושא פנים וליחיד אינו נושא פנים ברם הכא אמר הקב״ה אם הכהן המשיח והקריב פר אם כל עדת ישראל והקריבו פר בן בקר : (ד) (מצלי יח) מתן אדם ירחיב לו מעשה בר״א ור׳ יהושע ור׳ עקיבא שהלכו להולות אנטוכיא לעסק מגבת צדקה לחכמים והוה תמן חד בר נש והוה שמיה אבא יודן והוה יהיב פרנסה בעין טובה פעם אחד ירד מנכסיו וראה רבותינו שם ונתכרכמו פניו הלך לו אצל אשתו א״ל אשתו מפני מה פניך חולנית אמר לה רבותי כאן ואיני יודע מה לעשות אשתו שהיתה צדקת ממנו אמרה לו לא נשתייר לנו אלא שדה פלונית בלבד לך מכור חציה ותנה להן הלך ומכר חציה ונתנה להן נתפללו עליו ואמרו המקום ימלא חסרונך. לאחר ימים הלך לחרוש בחצי שדהו עם כשהוא חורש נפתחה הארץ לפניו ונפלה פרתו שם ונשברת יתד להעלותה והאיר הקב״ה עיניו ומצא שם סימא אמר לטובתי נשברה רגל פרתי . בחזירת רבותינו לשם שאלו עליו ואמרו מה אבא יודן עביד א״ל הוא אבא יודן דעבדי אבא יודן דעיזיין אבא יודן דגמלי אבא יודן דתורין מן יכול למיחמי סבר אפוי דאבא יודן . כיון ששמע יצא לקראתן אמרי ליה מה אבא יודן עביד א״ל עשתה תפלתכם פירות ופירי פירות . א״ל חייך אע״פ שנתנו אחרים יותר

ממך

מתנות כהונה

אלא זה . זה שהיה לבלעם יחד : **לא** עשית כשורה. יפולנו קדרי לשון שורה וק״ל: **ויתפשם** דרשו כמו ויתפסם שם ר״ל שנתייבש ודרשו מלשון סגירה כמו לסגירת עוזיה על דבר הצרעת : **גזר** דינו של עוזיה נגמר׳ כדמוכח לקמן ותע״ג דשבעת גם הוא לקה בצרעת כמו שדרשו חז״ל בפ׳ זה בורר מגזירה שוה דעשה עשה וכן לקמן מ״מ ק״ל עוזיה והכתיב כולו על מלכיה ולפ״ז על הדיוטות : **להולות** לאנטוכיא . לסביבות של אנטוכיה (וכפ׳ ולפה גרם למולתם) : **והיה** תמן . והיה שם : **פרנסה** כל דבר טוב לעניין מה נקרא פרנסה כדי״ל נותנין לבקולה שניה עשר חודש לפרנס לה עלמה. וכיוצאי׳ דהוויות גרם עבד מלוכת בעין טובה : **חולניות** ל׳ חולי : **בחצי** שדהו . בחציה השתלחה לו : **סימה** לאור סמון : **מה** הוא אבא יודן עביד . מה הוא עושה ועניינו מה הטובה היה : **דעבדין** דעזיין כו׳. הוא מלדון על עבדיה וגמליה ועזין כו׳ : **מן** יכול וכו׳. מי יכול לרחמו.

אסיפת אמרים

הסכרומים שמטכריים בהם . כגון תמי שכריה (שם) : **ויהי** כו׳ ויתפשם . ט״ס הוא דזה מייתי בעבי יהודה וכיוצ׳ ו׳ שנים לתר גלות י׳ שנעשה. וע״ע דה״ג ויסי בשם ר׳ למלך חזקיהו עלה שלמנאסר (והוא שמחניב כדלעיל בשנחדרין ד׳ ל״ד) והפסוק הוא כמ״ב י״ח . ולתב״ם קאי רק על פסוק על גוי וגו׳ שם : כי גוי . ג״ז ט״ס הוא דמייתי בעבי יהודה דכיפה דקרא הכרת מנחה ונסך מניח ד׳ וסנחרב לא עלה על ניח ד׳ אלא כ״ג ומפ יעשה מלאכי גוי (ובעיה י״ד) (שם) : **שלקה** בצרעת . כמו שנאמר

וגו׳ : (ג) ד״א והוא ישקיט נתן שלוה לי׳ שבטים מי בא וחייבן . מה שלוה נתן להם (עמוס ו) הוי השאננים בציון . זה שבט יהודה ובנימין. והבוטחים בהר שומרון אלו י׳ השבטים . נקובים ראשית הגוים שהם באין מב׳ ראשי הגוים משם ועבר.או״ה בשעה שהן יושבין בשלום אוכלין ושותין ומשתכרין ומתעסקין בדברי תיפלות מה הן אומרים מי הכם בבלעם מי עשיר בהמן מי גבור בגלית ואח״כ יבואו להם בית ישראל ואומר להם אחיתופל לא היה חכם קרח לא היה עשיר שמשון לא היה גבור . (עמוס ו) עברו כלנה וראו זו קטיספון . (שם) ולכו משם חמת רבה זו חמת של אנטוכיא ורדו נת פלשתים אלין תלוליא דפלסטיני טן הממלכות האלה אם רבה גבולם מגבולכם . (שם) המנדים ליום רע ליומא של גלות . ותגישון שבת חמס הגשתם עצמיכם לישב אצל החמס זה עשו כד״א (עובדיה ו) מחמס אחיך יעקב . השוכבים על מטות שן על ערסין דפילי . וסרוחים על ערשותם . שהן מסריחין מטותיהם בעבירות . ד״א וסרוחים על ערשותם אלו קטיות משופעות שהיה לכל אחד וא׳ כד״א (עמוס ט) וסרח העוקף . ואוכלים כרים מצאן כשהיה אחד מהן מבקש לאכול גדי היה מושך כל העדר לפניו והיה נוטל השמן שבהם ועומד עליו ושוחטו כשהוא מבקש לאכול עגל היה מושך כל הבקרים לפניו ועומד עליו ושוחטו הה״ד (עמוס ו) ואוכלים כרים מצאן ועגלים מתוך מרבק. הפורטים על פי הנבל שהיו פורטים פיהם בדברי נבלות מה היו אומרים כלום/אומר דוד שירה אלא בנבל הה״ד (שם) כדויד חשבו להן השותים במזרקי יין . רב ור׳ יוחנן ורבנן רב אמר קלוריא . ר״ו אמר בבוסות קטנים . ורבנן אמרי כוסות שיש להן זרבוביות . ומהיכן היו שותין את היין ר׳ אבהו בשם ר׳ חנינא אמר מפתונתה שהיה יינם מפתה את הגוף לזנות . ורבנן בשם ר׳ חנינא אמרו מפלונתא שעל יינם נתפתה וגלה עשרת השבטים . (שם) וראשית שמנים ימשחו . ר׳ יהודא בר יחזקאל אמר זה שמן אסתקטון . ר׳ ינאי אמר זה שמן אנפיקינון שהיה משיר את השער ומצהיר את הגוף . ואחר כל השבח הזה לא נחלו על שבר יוסף לכן עתה יגלו בראש גולים וסר מרזח מרזוחים . מהו מרזח מרזוחים א״ר איבו י״ג דימסיאות היה לכל שבט ושבט ואחד לכלם וכיון שגרמו העונות ובאו

אסיפת אמרים

שמלכלם דכר קטן מ״מ רוחה לוחה מרחוק (י״מ) : עבו״ם . פי׳ לף טיחוסק גדול לעפ״כ תפסו מנהגי סנכ׳ים כסוחבין ומשתכרין מרוב שלוה ולומר לפס ג״כ להיחובל כו׳ (יפת״ם) : תלוליא דפלסטיני . ערי מבצר מלכן פלשתים (שם) : את הכבש . עיין לזה הגי׳ בפ׳ נפת : קלוריא . יין קרוש שמזק מיד ליד : בבוסות קטנים . כי הסוחה כסוס גדול מ״י לעפות כ״כ סרכה כמו הסוחה בכוסות קטנים . ודייק מדה׳ ל׳ רבים : זרבוביות . פיוח סרכה שיוכלו למס ב״ח לעפות (שם) : י״ג דוסטאות . ופי׳ מרזח לשון רגש ושמחה כפי׳ סרכ״ע . פי׳ שמחתים בפס הסרוחים

מתנות כהונה

משם ועבר . שמפס נקרלו יצרלל עברי וחבר נקובי וגו׳ . לת הכסף בירושלים וגו׳ בפ׳ נפת (לף ע״ט) מסיים בו ומסיימים כלס כדברי יצרלל : קטיספין מגמוקית וכו׳ כל חלו שמות מיני מרלות הס : המנדים כו׳ . כלומר מנדין ומרחיקין מהן ימי הגלות לומר לף יבא עליהן : ערסין דפילי. מטות של עלמות פיל: בעבירות בפ״ח של נפי מנבייסס : קטיות בערוך מפמע ויולן : הנבל דכם ל׳ גלות : קלוריא פי׳ בחולר שמס מוכרין היין למען לף יחמר להן המזג: זרבוביות הערוך הניחו ולף פי׳: מפתונתא אסטקטון מנפיקון . כך שמס של שמפס מפוכחים : י״ב דימוסלות . מרהלות כלים ומחוך פי׳ רש״י בחבי

כך הוא אל ארץ רחבת ידים זו בסיפא. שמה תמות ושמה מרכבות כבודך על דעתיה דר׳ אלעזר דהוא אמר כה״ג היה שהיה נהנה מן הקרבנות על דעתיה דר׳ יהודה ב״ר דהוא אמר אמרכל היה שהיה נהנה מן ההקדשות. קלון בית אדוניך. על דעתיה דר׳ אלעזר שהיה כה״ג שהיה מבזה את הקרבנות. על דעתיה דר״י ב״ר שאמר אמרכל היה שהיה מבזה את בי אדוניו ואי זה זה. זה ישעיהו וחזקיהו. ר׳ ברכיה בשם ר׳ אבא ב״כ אמר מה עשו שבנא ויואח נטלו אגרת ובתבוה ותחבוה בחץ והושיטוה בעד החלון ונתנוה לסנחריב מה כתבו בה אנו וכל בני ישראל מבקשים להשלים לך. ישעיה וחזקיה אין מבקשים להשלים לך והוא שצפה דוד ברוה״ק ואמר (תהלים יח) כי הנה הרשעים ידרכון קשת. זה שבנא ויואח. כוננו חצם על יתר על מתחי גירא. לירות במו אופל לישרי לב. לשני ישרי לב ואיזה זה זה ישעיהו וחזקיה: (ו) ד״א אם הכהן המשיח יחטא כהן משיח מכפר וצריך כפרה. תני ר׳ חייא הואיל ומשיח מכפר וציבור מתכפר מוטב שיקדים מכפר למתכפר דתנן (ויקרא טז) וכפר בעדו ובעד ביתו ביתו זו אשתו. ד״א אם הכהן המשיח יחטא. וכהן המשיח חוטא א״ר לוי עלובה היא מדינתא דאסיא פודגרים ודאיקוטטא בחדא עינא וסנגוריא מקטרג בדיני נפשות. לאשמת העם. לאשמת העם משל לשושטה של דוב שהיה אוכל סדורים של דוב אמר המלך הואיל והוא אוכל סדורים של דוב תאכלנו הדוב כך אמר הקב״ה הואיל והוא נהנה מן ההקדשות תאכלנו האש. א״ר אייבו מעשה בטבח א׳ בציפורי שהיה מאכיל את ישראל נבלות וטרפות פעם אחת ערב יו״כ אכל ושתה ונשתכר ועלה לראש הגג ונפל ומת והיו הכלבים מלקקין את דמו אתון ושיילון לר׳ חנינא מהו לאעברא יתיה מן קדמיהון אמר להון כתיב (שמות כב) ואנשי קדש תהיון לי ובשר בשדה טרפה לא תאכלו לכלב תשליכון אותו זה שהיה נוזל את הכלבים ומאכיל את ישראל נבלות וטרפות ארפון להון מדידהון אינון אכלין. והביא את הפר אל פתח אהל מועד. א״ר יצחק משל לאוהבו של מלך שכבדו בהורון ובקלוסין נאה אמר המלך הניחו אותו על פתח פלטין כל שיצא ונכנס יהא רואה אותו כך והביא את הפר אל פתח אהל מועד: (ז) וסמכו זקני העדה את

מתנות כהונה

שמה מרכבות וכו׳. שמה תמלא שכך פעולתך כל מרכבות כבודך שמעלת בו למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה: **והושיטוה** ע״י זריקה וכו׳ חיצה בהדיא גבי זה בזוכר: **מתחי גירא**. פי׳ חבל שהוא מותח ממן כדי שיזכוק במזקה לכן קולטו מתחי גירא: **ובהן** המביא חוטא. בתמיה: **עלובה** מדינתא. תלוסה היא הסיל והפרה היא פרופא שלה חולי בפודגרים והוא חולי בגידי הרגלים לו בידים לא יוכלו להרפא: **ודאיקוטטא** כו׳. חומן החוטט עורן הטין שקורין בלי״ה שטאר והוא עלמו עור בטין אחת והוא מלבון נקפא ואתקוטטה שפי׳ הרד״ק ל׳ כריתה לו קיטט הוא כמו חוטט כד״ל החוטט בגידים: **לשושטה** פי׳ לפי העין מנחיל הדוב המתוסה לפרנסו וכמו שקורין למנחיל ספינה מסוס כד״ל מסוסיך ומוסליך: **הואיל** והוא כ״ל שבנא: **ותאכלנו** האש. דרש לאשמת מוסריקון לאש מת: **בעו״כ** כו׳. כל זה בירושלמי פ״ע דמסכת תרומות והאש גרס בערב שבת אבל במס׳ ע״ז בפ׳ לין מעמידין גרס ג״כ בשי״כ: **אתו** ושיילון כו׳. בלו ושאלו אם מותר להעבירו מלפניהם כיה״כ: **ארפין** להו כו׳. הניחו לכלבים שמאכלם מוכלין תרפין. ל׳ רכף ממני:

אסיפת אמרים

והדר גבי גופא כו׳. עד לבני ישראל לב. והדר לאשמת העם לאם מת העם מאכל לשושטה (שם): **סדורים** מזונותיו

ממך לך בתבנו בראש נטלוהו והושיבוהו אצלן וקראו עליו זה הפסוק מתן
אדם ירחיב לו ר"ש אזל לבוצרה והוה תמן חד בר נש והוה שמיה אבא
יודן רמאי והם ישלום לא הוי רמאי אלא דהוה מרמי במצוותא כד הוון
פסקין כל עמא הוה פסק כל קבל כולהון נטלו ר"ש והושיבו אצלו וקרא
עליו הפסוק הזה מתן אדם ירחיב לו. ר' חייא בר אבא עבד פסיקא למיתן
בבי מדרשא דטבריה והוה תמן חד בר נש מן בנוי דסילקא ופסק חדא
לטרא דדהב נטלו ר"ח בר אבא והושיבו אצלו וקרא עליו הפסוק הזה מתן
אדם ירחיב לו. א"ר אבהו כתיב (דניאל יג) השמר לך פן תעזוב את הלוי
זכתיב בתריה (שם) כי ירחיב ה' את גבולך וכי מה ענין זה לזה אלא אמר
הקב"ה לפי מתנותיך מרחיבין לך. ר' אחא בשם ר' הושעיא עבד מביא
פר ורבו מביא פר העבד קודם לרבו דתנן תמן פר המשיח ופר העדה
עומדים פר המשיח קודם לפר העדה לכל מעשיו: (ה) ונפא אם הכהן
המשיח וגו' זה שבנא דכתיב ביה (ישעיה כב) לך בא אל הסוכן וגו' אמר ר'
אלעזר כהן גדול היתה ר' יהודה אומר אמרבול היה על דעתיה דרבי אלעזר
דאמר כה"ג היה. והלבשתיו כותנתך. על דעתיה דר' יהודה ב"ר דהוה אמר
אמרבול היה (שם) וממשלתך אתן בידו. תני ר' חייא למה הוא קורא אותו
אמרכל שהיה מר לכל. א"ר ברכיה מן הדא סכנין הוה ועלה ונתמנה קומיס
איספיסריאין בבהמ"ק הוא שהנביא מקנטרו ואומר (ישעיה כב) מה לך פה
ומי לך פה כי הצבת לך פה קבר א"ל גלויי בר גלויי איזה בותל בנית באן
איזה עמוד העמדת כאן אפי' איזה מסמר קבעת כאן. מבאן א"ר אלעזר
צריך אדם שיהיה לו מסמר או יתד קבוע בבית הקברות כדי שיזכה ויקבר
באותו מקום. כי חצבת לך פה קבר. עשאו כמין שובך ונתן קברו עליו.
והיצבי מרום קברו. רבי שמואל בשם מר עוקבן אמר ממרום נחצב עליו
שלא תהיה לו קבורה בארץ ישראל. (ישעיה כב) חוקקי בסלע משכן לו ארון
(שם) הנה ה' מטלטלך טלטלה גבר. טלטול אתר טלטול. א"ר שמואל בר
נחמן כהדין תרנגולא דהוא גלה ואזל מן אתר לאתר. (שם) ועוטך עטה.
שלקה בצרעת כמה דתימא (ויקרא יג) ועל שפם יעטה. צנוף יצנפך צנפה.
גלות בתר גלות. כדור. מה הכדור הזה שמתלקט בידים ואין מניע לארץ

כך

אסיפת אמרים

בגמ' וזהו יחד. ודמהו לשבנא שטען שלכבוד ד' עושה זאת כדי שילך לו סחורה מהלכים ותעשיר ונעשה שנעבר על מצות יעשיהו הנביא וכ"ש עוזיהו שעשה זה לכבוד קונו כדאיתא בספרי עכ"ו ונעשה שנעבר על מצות ד'. (שם) גופא. ט"ס הוא וכמו ג"ל שם הכהן כו' מכפר וכיוצא בשלש תני ר"ח. דלכפי הקדמיות קרא ג' כהן משוח לפר לכבר. והדר גרס שם הכהן כו' הכהן הוטעה כו' עד בדיוני נפשות. ודבר

מתנות כהונה

רמיו ל' רמאי וכל ולכן קאמר קס ושלום כו': במצוותא במצות צדקה: קבל כלהון. נגד כולם: עבד פיסקא. גזר פיסקא לצדקה ליתמי לב"ש של עכברית: מן בנו דסילקא. מבנו של סילקא של חדש מפורסם: לפי מתנותיך כו'. שם מוסיף מוסיפין לו: אמריכל פירוש ממונה על בית המלך ומתריקון אמר כל כלומר על פיו יעשק הכל וכן פירש"י ס"פ מקוש שמגמו ובעריך

פי' נחיה הגמיומים מר לכל תחון על כל: מן סלא סכנין. מן זה המקום סכנין והוא בח"ל ומדכתיב מל הסוכן דרש כן כך פירש"י ודל"ק: קומים חיסטוסיון. פי' העכוד פקיד בב"ה ודייק מדכתיב על הבית ובילקוט גרס ביהוסלים: וגלוי בר גלוי. ל' גלות על שם שעלה ממזון למקן ישראל: בסין סוכך. דייק מיסופיה דקרא מוסבי מרוס קברו כלומר בנוסה: גלות בתר גלות. פי' הכד"ק יסבב לומה ויספך סביב סביב כמו מלגפת וזהו שמתר גלות:

יהיב חוטרא בידיה . ועזקתא באצבעיה ואזיל לנבי מריה עבידתיה והוא א"ל אתי בשלום אריס טב . מה את עביד והוא א"ל טב ומה ארעא עבידא תזכי ותשבע מן פירי מה תוריה עבדון תזכי ותשבע מן שמניהון מה עזיא עבדין תזכי ותשבע מן גדייהון א"ל מה את בעי . א"ל אית לך י' דינרין תתנון לי א"ל אם את בעי עשרים סב לך. דלא חכים למשאל שעריה מקציץ מאניה צואין אפיה בישין . אזל לנבי מרי עבידתא משאיל ליה א"ל מה ארעא עבידא א"ל הלואי מעלה מה דאפקינן בגוה . מה תורי עבדין א"ל תשישין. א"ל מה את בעי אית לך עשרה דינרין תתנין לי א"ל זיל קום מה דאית לי גבך . א"ר חוני דוד מאריסא טבא הוה בתחלה משורר בקילוס ואומר (תהלים יט) השמים מספרים כבוד אל א"ל השמים שמא את צריך לכלום . ומעשה ידיו מגיד הרקיע א"ל שמא את צריך לכלום מזכיר והולך יום ליום יביע אומר וגו'. א"ל הקב"ה מה את בעי א"ל שגיאות מי יבין מן שגנתא דעבדית קמך א"ל הא שרי לך והא שביק לך א"ל מנסתרות נקני מן טמירתא דעבדית קמך א"ל הא שרי לך והא שביק לך א"ל (שם) גם מזדים חשוך עבדך אלו הזדונות ואל ימשלו בי אז איתם אלו תוקפי עבירות ונקיתי מפשע רב אמר דוד לפני הקב"ה רבש"ע את אלוה רב ואנא חובי דרבין יאי לאל רב דשביק לחובין דרבין הה"ד (שם כה) למען שמך ה' וסלחת לעוני כי רב הוא :

פרשה ו (א) ונפש כי תחטא ושמעה קול אלה והוא עד או ראה או ידע וגו' . זש"ה (משלי כד) אל תהי עד חנם ברעך וגו' . אל תהי עד חנם אלו ישראל שנא' (ישעיה מג) ואתם עדי נאום ה' ואני אל . ברעך זה הקב"ה שנא' (משלי כד) רעך ורע אביך אל תעזוב וגו' . והפתית בשפתך מאחר שפיתיתם אותו בסיני ואמרתם (שמות כד) כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע לסוף מ' יום אמרתם לענל (שם לב) אלה אלהיך ישראל . א"ר אחא הדא רה"ק סניגוריא היא . מלמדת זכות לבאן ולכאן אומרת לישראל אל תהי עד חנם ברעך ואח"כ אומר להקב"ה (משלי כד) אל תאמר כאשר עשה לי

מתנות כהונה

יהב כו' . מותן מקל בידו דרך זריזות ופבעותיו בפבעותיו והלך לפל בעל מלפתו שפפך ממנו **פפזות : אתי** בפלוס . בוחי בפלוס : **תזכה** ותשבע מהיפ זוכה לפחול ממנו ולשבוע : **מה תוריף** . מה השוורים עושים : **מן** פמיניהן . מפפן פלפס : **סב לך** . קח לך : **שעריה** מקלן . ל' קוצים מכולבלים בקוצים הללו : **מאניה** צואין . פי' בגדיו מלא צואה : **הלואי כו'** . מי יתן שפעלה הקרקע תבואה שיעור מה שהוציאתו לזרוע בקוטו : **תשישין** . תשושי כח : **קום** מה דאית כו' . קייס לי וחן לי מה שים פלפך : **א"ל** הרקיע שמא לחפ צריך לכלום שהחיל מהחיל והולך יום ליום יביע לומר כו' עד תורם ס' תמימה ס' לשבע"ס כו' : **מן** שגנתא כו' . לפן בחתי לבקש עליהן : **שרי** מותר ופפול : **שביק** . נעזב ומחול : **טמירתא** נפתרות : **תוקפי** עבירות . כגון להפעיס : **חובי** דרבין . מוכחי ועבירותי גדולים : **יאה** כו' . נהה ויפה לפל לב פיעזב וימחול לעבירות גדולות : **כי** רב הוא . על פיעסק הוא מוזר על פתך ועל עוני : **שפיתיתם** . לשון פיעסק פיים ופקוי לחת היה כפי הלשון בפרט היכא דלא נתקיים הדבר כמו כאן שעשו לת העגל : **סניגור** . מלין טוב על יבירפל :

אסיפת אמרים

(שם): זש"ה . דק"ל וכוף עד מיוסר. לזה דרש הפסוק ונשם כי התפוח לך ולא לפם להגיד לך עדות ואח"כ והוא עד שהתה יודע עדות לנשם שהעולה כנגדו מ"מ מ"ל יגיד ונשא עונו . (שם) : לכאן ולכאן . ע"ד שדרשו כ"פ דכתיב משם תוכיחנו אחר יפרפל והוכיח

את ידיהם א"ר יצחק או"ה אין להם סומכין שנא' (יחזקאל ג) ונפלו סומכי מצרים וישראל יש להן סומכים שנא' (ויקרא ד) וסמכו זקני העדה. או"ה נקראו עדה שנאמר (ויוצ טו) כי עדת חנף גלמוד וישראל נקראו עדה שנא' וסמכו זקני העדה. או"ה נקראו אבירי' (תהלים סח) עדת אבירים בעגלי עמים וישראל נקראו אבירים (ישעיה מו) שמעו אלי אבירי לב. או"ה נקראו אדירים (יחזקאל לב) אותה ובנות גוים אדירים וישראל נקראו אדירים (תהלים ט) ואדירי כל הפצי בם. או"ה נקראו חכמים (עובדיה ח) והאבדתי חכמים וגו' וישראל נקראו חכמים (משלי י) חכמים יצפנו דעת. או"ה נקראו תמימים (שם ח) ותמימים כיורדי בור וישראל נקראו תמימים (שם כח) ותמימים ינחלו טוב או"ה נקראו צדיקים (יחזקאל כג) המה ישפטו אותהם. וישראל נקראו צדיקים (ישעיה ס) ועמך כולם צדיקים. או"ה נקראו אישים (תהלים קמא) אישים פועלי און וישראל נקראו אישים (משלי כח) אליכם אישים אקרא. או"ה נקראו גבורים (תהלים נב) מה תתהלל ברעה הגבור וישראל נקראו גבורים (שם קג) גבורי כח עושי דברו: (ח) תני ר"ש מה נגרין הם ישראל שהם יודעים לרצות את בוראן. א"ר יודן באילין כותאי אילין כותאי חכימין למיחסדא חד מנהון הוי אזיל לגבי אתתא א"ל אית לך חד בצל תיתנון לי מן דיהבה ליה א"ל אית בצל בלא פיתא מן דיהבה ליה אמר לה אית מיכל בלא משתי מתוך כך אכיל ושתי. א"ר אחא אית איתתא דחכימא למשאל ואית איתתא דלא חכימא למשאל. אית איתתא דחכימא למשאל אתיא לגבי מגרתא תרעא פתיחא מדפק ליה אמרה לה שלמא עליך מגרתי מה את עבידא. מה בעליך עביד מה בנייכי עבידין. אמרה לה טב נעול מתיבא לה נעול מה את בעיא. אמרה לה אית ליך מקימה פלונית תתנין לי. אמרה לה אין דלא חכימא למשאל אזלא לגבי מגירת' תרעה משקיף פתחה ליה אמרה לה אית לך מקימה פלניא אמרה לה לאו. א"ר הנינא אית אריס דחכים למשאל. ואית אריס דלא חכים למשאל. דחכים למשאל חמי בגרמיה דשקע באריסותיה. עביד לב טב סריק שעריה מחוור מאניה. אפיה טבין יהיב

אסיפת אמרים

מזוזותיו פסדורים וקלוסים לו. (שם): א"ה נקראו. דמקשה ע"ש דמ' יון להם סומכין דחיוכא מכתבת מ' ונפלו סומכי מצרים יש להן רק דכתוב שעה עמנו. נ"ל דמ' נקראו בכל מי שמות דלק' ויון יגדלו כשם דזיקים תמימים וכפרט שכ"ל שובכו כגדו מע"כ שנקראו כן לפי תחילה דמיונן שיש בהם קלת הנחבבים כך כנגד כוכם. וכ"כ סומכי מצרים שם

מתנות כהונה

מה נגרין כו'. נראה לפרש בדרך רמוקם מל' נגר לומן כלומר לומיים שם ויודעים לרצות בוראם וכדמפרש ואזיל: **אלין** כותאי אלו כותיים שם הכתים ובקוטים לבקש חסד על הפתחים: **אית** לך חד בצל כו'. יש לך בצל ל' תמר בא לי: **מן** דיהב כו'. מבואתה לו לומר יש בצל בלא פת בתמיה: **אית** מיכל כו'. ויש לך מאכל בלא שתייה בתמיה: **למישאל**. לבקש דבר מה מחברתה: **אתי** לגבי מגירתה כו'. כתה אצל חברתה: **תרעא** פתיחא כו'. מע"ש שהשער פתוח היא דופקת בלא תיכנס פתוחה ומומרת שלום עליך שכניתי מה את עושה שם טוב מעמדך: **אמרה** לה טב נשל כו'. המוב שתיכנס לתי הבית לנוף בכך והיא מסיבה בא לך פה מה את רוצה: **מקימה** פלונית. פי' מלתכה פלונית מלתכת לעבוד ת"י מקמתי דחבריא: **תרעא** מסקוף. השער סגור ומע"ש היא פותחת מעלמה: **חמי** בגרמיה כו'. רואה בעלמו שמתקע בחריסותיה ולא סגי ליה בלחו הכי עושה לעלמו לב טוב מסריק שעריה מיהו נראה חלקים חלקים: **מחוור** מלמיה. כונס בגדיו וכבס ת"ש ומחוור: **אפיה** מבין פנים טובים ומהוגים:

דר' יונה. א"ר סימון אין מוסרין את השבועה למי שהוא רץ אחר השבועה הוה עובדא בבר תלמיון ומייעא לרבי אסי. עובדא הוה דאפקיד חד גברא גבי בר תלמיון ק' דינרין אזל בעא להון מיניה א"ל מה דאפקדת בידי מסרית בידך א"ל אשתבע לי מה עבד בר תלמיון נטל חד קנה וחקקיה ויהיב ביה הלין דינרי ושרי מיסמך עליה א"ל צור הדין קניא בידך ואנא משתבע לך כיון דמטי לבי כנישתא אמר מריה דהדין ביתא טבא מה דמסרת בידי מסרתי בידך. ההוא מן דבידיה נפתיה לקניה ואקשיה לארעא שריין הלין דינרין מתבדרין ושרי ההוא מלקט א"ל לקט לקט דמן דידך אנת מלקט. (שמות כב) שבועת ה' תהיה בין שניהם. שאינה זזה מבין שניהם אם הבשביע משביע על שקר סופה לצאת עליו ואם הנשבע נשבע על שקר סופה לצאת עליו. עובדא הוה בחדא איתתא דעלת למילש גבי מגירתא והוו ציירין בשושיפה תלתא דנרי נפבתהון ויהבת יתהון על גבי סודרא אינבלון בלישא אפה פיתא ואזלה לה א"ל בעלה הב לי תלתא דינרין אזלת בעיא להון גבי מגירתא א"ל דלמא חמית לי הלין תלת דינרין הויין להההיא מגירתא תלתא בנין א"ל תקברנה ההיא איתתא ברא אי היא ידעת בהון נרמון חובין וקברתיה אמרה אילולי דההיא איתתא השידה בהון

מתנות בהונה

כמו שדרכו ח"ל שמים רבות כדכים היה ליתלי המלך וכולם נחרגו על שבועת חמת כנען למכר לחד להביאו בשבועה שלוכל עמך היום וכן עשה: **ומייעא** לרב אסי. ההוא עובדא דבן תלמיון ולשלה מפני שלא מיאנו שומעין שמעתם על זה אע"פ שהיתה ערמה כדי לעכב הזוזים בחזקה שמע מינה שלין שומעין על הנשבע בחמת ובילקוט גרס מסיע לרבנן: **אזל בעא**. שמפקיד שלך לבן תלמיון ונשבע ממנו הזוזים: **מסרית**. מסרתי וחזרתי לך: **מה עבד** מה עשה: **וחקקתי**. פ' היה מוקך הקנה עד שהיתה חלולה: **ויהב** בה כו'. נתן בתוך הקנה החלולה הלוז לזוזים: **ושרי כו'**. התחיל לסמוך על לוחו קנה והלך כו' **לבה"כ** לשבע: א"ל לוז כו'. בן תלמיון לחמך על המפקיד קח זה הקנה בידך ולכשי תשבע לך שמסרתים בידך: **צור**. קח כמו וצרת הכסף: **מרי דהדין כו'**. פ' הגי נשבע בחלון על הבית הזה השוב ר"ל הקב"ה: **מן דבידיה כו'**. ממה שהיה מנעים בידו הכובד של הקנה לקחו לקנה והכהו על הארץ וכ"ג בילקוט מן בבדין. וטעל לפרש ג"כ מן הנשך שהיה כולם בידו ולפניו שנשבעה לו לקחו בחמתו כו': **נפתיה**. פיתם בעבוד כמו נפתיה פיתום לקחו: **שריין** הלין כו'. התחילו הלוז דינרין להתפזר: **ושרי** ההוא. והתחיל המפקיד ללקטם: א"ל בן תלמיון לקוט כו': **דעלת** למילש כו' שנכנסה ללוש את שיסתה ע"ג דכפרק הכולה גם (דף לה) תיתא שהיתה על הכבכה ונשתכחה לה מקום הדיוך מכל מקום המחמר הזה סובר שהיתה של בעלת דינרין שהרי רגה להוכיח העומד לפני על שבועת חמת ובגמ' מייתי שחמרה לה מגירתא לפיכך לחמרו שנכנסתם מקום הדינרין: **גבי מגירתה**. אצל מכבכתה: **והוו** מייתי בסושיפה. **וסיו** מקומרין בצלית שלשה דינרים: **נפבתהון** כו'. לקחה לחותן ג' דינרין ונשמט על גבי סודר **וקברתן** בגנב מכסה העליון שפשפה מעליה כדי שתלוש: **אנבלון** כו'. חותן ג' דינרין וילוש **וגנבו** בתוך השיסה ושפתה הפת והלכה לה: **הב**. קו: **אזלת** בעא כו'. הלכה אצל הנשכנתה **ואמרה** חותן ג' דינרין: **א"ל** כו' דלמא ראית תלת ג' דינרין: **הוויין** כו' היו לחותה שכנתה ג' נרס: **א"ל** כו'. השיבה הנכנתה הקבורה כו' והשפך דיבר דרך היתול כחותנל: **נרמון** חותן כו'. **גרמו** עבירות על חותה שכנתה ומת נרס: **אברה**. חותה שהה שתפתה שהה שתה ושבזו

אסיפת אמרים

עליו שום תביעה וכ"י נעשה לפי' בשמביעו בחמת שם זה נשבע לשקר שלא היה לו למכור ממונו למי שלוחו שגון. ועז"ל כ"י בשם כ"י לון מוכרין כו' וסיום ל"י. ועובדא דבר תלמיון כיוצא ל"ל דלקי שהיה מצוי לממונה לא תצוי שתשבועת ת"ל מוסר למוכר ממון להחציר עליו כי לא יהפוך על השבועה (שם): ה"ג בילקוטני פ"ו דשביעית. שופט לשלח עליו כו' כ' יונה ז' על שקר כ' ויכי לאמר לפי כל בהמת. סדר מייתי לה עובדא דלעיתא. פי' דזה שוב פלוגתא לחמרת על שנשבע שם חייב דוקא כשיודע

לי כן אעשה לו . א"ר יצחק כתיב (הושע ו) והמה כאדם עברו ברית ברם הכא (שם יח) כי אל אנכי ולא איש ראובן הוה ידע לשמעון סהדי א"ל את סהיד לי חדא סהדותא א"ל אין כשנכנס לדיין חזר בו וא"ל רה"ק והפיתית בשפתיך מאחר שפיתית בשפתיך והכנסת אותו לדין חזרת בך למחר אתי סהדי לראובן נבי שמעון מה יעשה כאשר עשה לו אל תאמר כאשר עשה לי כן אעשה לו אשיב לאיש כפעלו והלא כבר נתנה תורה איפופסין והוא עד או ראה או ידע אם לא יגיד ונשא עונו : (ב) ושמעה קול אלה הה"ד (משלי כט) חולק עם גנב שונא נפשו אלה ישמע ולא יגיד . מעשה בשלטון אחד שהיה הורג את הקבלנין ומתיר את הגנבים והיו הכל מליזין עליו שאינו עושה כראוי מה עשה הוציא כרוז במדינה ואמר כל עמא לקומפון מה עשה הביא חולדות ונתן לפניהם מנות והיו החולדות נוטלות את המנות ומוליכין אותן לחורין למחר הוציא כרוז ואמר כל עמא לקומפון הביא חולדות ונתן לפניהם מנות וסתם את החורין והיו החולדות נוטלות את המנות ומוליכות אותן לחורים ומוצאות אותן מסותמות ומחזירות את המנות למקומן לומר שאין הכל אלא מן הקבלנין הרי מן השלטון מן המעשה מנין ראובן גנב לשמעון לוי ידע ביה א"ל אל תפרסמני ואנא יהיב לך פלגא למחר נכנסו לבהכ"נ ושמעו קול החזן מכריז מאן גנב לשמעון ולוי קאים תמן הלא נתנה תורה איפופסין והוא עד או ראה או ידע : (ג) נופא אל תהי שבועת שוא קלה בעיניך שהרי זכריה חמי ליה (זכריה ו) ואשא עיני וארא והנה מגלה עפה מה עפה שיטא כמא דתימר (ישעיה ו) ויעף אלי אחד מן השרפים ויאמר אלי מה אתה רואה ואומר אני רואה מגלה עפה . א"ר אבהו אפילו עורו של פיל ועורו של גמל אינן במדה הזו ואת אמר כאן זאת האלה היוצאת על פני כל הארץ מהיכן יצאתה בפתחו של אולם דתנן פתחו של אולם גובהו מ' אמה ורחבו כ' אמה . א"ר אייבו מפני מה משביעין האדם בס"ת ומביאין לפניו נודות נפוחים לומר אתמול היה הנוד הזה מלא גידים ועצמות ועכשיו הוא ריק מכלן כך המשביע את חבירו לשקר סוף שיצא ריקם מכל ממונו . ר' אסי אמר על שקר . ר' יונה אמר אפילו על אמת . ר' ינאי הוה יתיב ודריש על הדא דר'

אסיפת אמרים

וסוכים ליבלל לחברין. ועד חנם פי' עד סוף שמצינו לח לעשה תכון כרם הכתי. ולל התשובה כתיב לח לעשה תכון לפי סידור שלמדו כו' שם : המשביע . וכ"ם בהשבע . ופליגא בית ר"ל ור"י דלר"ל אין המשביע נענש אלא כשמשביע על שקר פי' כתוב שלין לו עליו

מתנות כהונה

ברם הכתי. אלל התשובה כתיב לח לעשה תכון לפי סידור שלמדו כו' שם : סהדי . עדות: אתי סהיד כו'. בית והעיד לו עדות לחתת : בי' שמעון. שמעון ידע לו עדות: אפופסין . דין וגמול : הקבלנין . פי' שהיו מקבלים מן הגנבים מה שנגנבו : מליזין עליו . ל' לשון שפתים : קומפון. פי' הערוך שהיה שמוחקים בו השרים : לומר אין הכל כן . כלומר פי' מרמז להם כשלחן הגנב מונח מקום לקולף הגנבה שמא לא ימלאו לבו לגנוב כלל ול"ג בדין עשה השלטון שהיה הורג את הקבלנין : א"ל . לחובן ללוי : שיטא . פורחת וכילקוט גרס פייסא וכן פ"י פרחה : מגלה עפה. וסמיך ליה ויאמר אלי זאת האלה וגו' : במדה זו . לחוכך כ' אמה וכרוחב י' והיא כפולה ממלא כשפשטו הוא (לכעיני) (עשרים) על עשרים והשתא דלים עשה כפולה כמו שדלמרו חז"ל פרק שלשה פשין : ואת אמרת זאת האלה כרי שמשם האלה גדול ממלא שהלי עוגבו כתובה על שטח גדול מעור פיל וגמל . ומשם לכם ומשל מהיכן יצאתה מחיצה שער שהוא עשרים על עשרים והשיב מפתחו של אולם כו' : על שקר.

2 עוגם השבועה הוא כשמשביע לשקר : אפי' על אמת . כמו

מלאך ירד בדמות משה וחלקן . א"ר יצחק בת קול היתה יוצאת מהר חורב ואומרת עד כאן הציו של דם . תני ר' ישמעאל בקי היה משה בהלכות דם וחלקן וישם באגנות . ר' הונא בשם ר' אבין באגנת כתיב לא זה גדול מזה ולא זה גדול מזה אמר משה לפני הקב"ה מה נעשה בחלקך א"ל זרוק על העם ומה נעשה בחלקם א"ל זרוק ע"ג המזבח . וחצי הדם זרק על המזבח . ר' ברכיה ור' חייא בשם ר' יוסי בר חנינא הוא נשבע להן והן נשבעין לו הוא נשבע להן . (יחזקאל טז) ואשבע לך ואבא בברית אתך נאם ה' אלהים . והן נשבעין לו להקב"ה שנא' (דברים כט) לעברך בברית ה' אלהיך ובאלתו . ומנין שאין אלה אלא שבועה ר' נחמיה ור' נחמן דיפו בשם רבי יעקב דקיסרין מן ה"א . (במדבר ה) והשביע הכהן את האשה בשבועת האלה . וכיון שעברו על תנאי הר סיני אמר להם הקב"ה (ויקרא כו) אף אני אעשה זאת לכם . א"ר פנחס כתיב (הושע ו) והמה כאדם עברו ברית ברם הבא (שם יח) כי אל אנבי ולא איש . א"ר אחבה בר זעירה כתיב (מיכה ג) עשה ה' אשר זמם כמה שבתוב בתורתו . (ויקרא כו) ויספתי ליסרה כן עשה ח"ו אלא בצע אמתו . מהו בצע אמרתו פשרה פשר . ר' יעקב דכפר חנין אמר בזע פורפריה רבי ברכיה מייתי לה מן הדא (ויקרא כו) והבאתי עליכם חרב נקמת נקם ברית . תני ר' חייא נקם בברית ונקם שאינו בברית איזה נקם שאינו בברית ר' עזריה ור' אחא בשם ר' יוחנן אמר זה סימוי עינים שסימו את עיני מלך יהודה שנא' (יחזקאל יז) כה אמר ה' אלהים חי אני אם לא אלתי אשר בזה . אם לא אלתי זו שבועה שנשבעתי לנבוכדנצר ובריתי אשר הפר . זה בריתי של הר סיני . ונתתיו בראשן ושאר כל הגוף לא לקה ר' שמואל בר נחמן בשם ר' יונתן זה סימוי עינים שהוא תלוי בראש וכיון שגלו לבבל אמרו לנבוכדנצר לא חשחין אנחנא הן איתי אלהנא וגו' והן לא ידיע להוי לך מלכא די לאלהך לא איתנא פלחין אמר להון הקב"ה (זכריה ט) גם את בדם בריתך נזכרתי אותו הדם שבסיני לפיכך שלחתו וגו' אין מים בו א"ר פנחס אין כאן עוד (תהלים עט) שפכו דמם כמים סביבות ירושלים . והוא עד אלו ישראל (ישעיה מג) ואתם עדי נאם ה' ואני אל . או ראה (זכריה ד) אתה הראת לדעת . או ידע . וידעת היום . אם לא יניד ונשא עונו . אם לא תגידו אלהותי לאו"ה הרי אני פורע מכם אימתי (ישעיה ח) וכי יאמרו אליכם דרשו אל האובות : (ו) א"ר סימון בארי לא נתנבא אלא שני פסוקים ולא היה בהם כדי ספר ונטפלו בישעיה ואלו הן וכי יאמרו אליכם והברו . א"ר יוחנן כל נביא שנתפרש שמו ונתפרש שם

מתנות כהונה

באגנת . הסכ' ו"ו לומר שהיו שוין פי' שהי' באגנות בשיעור אחד : מן הדם . מזה הפסוק : אף הלי וגו' . ולפ"ז עכ"ן כדמסיים בשם רבי פלהם : **פשרה** פשר . פי' בזע ובקר לשיריהן להנאתן הלי דין והלי רחמים כמיש פוסקין לפ קרילי ולפ תמימי : **בזע** פורפוריה . קרע בנדין בתבל בניכול והכי איתא בויקה בשם : נקם בברית כו' . מדכתיב הרתי נוקמת נקם דרים נקמה שחיקה מסוס העברת ברית סיני חס סימוי עיניו של לדקיה על שעבר שבועה שנשבע לנבוכד נצר : **והוא** עד . הזר לרשם שהתחיל לדרוש פסוק נפש כי תחטא וגו' ולפ דמפסיק בענין חלוקה סדם ושבועה לדקיה : **בארי** . נביא סיס

אסיפת אמרים

דם הכריה . (שם) : בקי היה . ובזכות זה ניתן לו מתנה זו שידע לעשות . (שם) : הוא נשבע . ולפ"ז להכניע כחיס מן הדם . (שם) : אין כאן שד . פי' שזכו ניגאל עשגיאם שנעשבע כמיש בדר"ת לפי סמיס

בהון לא הוה קברה ליה אזלה ואמרה לה דלמא המית לי להלין דינריא אמרה ההיא איתתא תקבור בנה אהרינא אי היא ידעה בהון גרסון תובין ומית ברא אהרינא. זמן אותרן אמרה לה דלמא המית ליה הלין דינרין אמרה תקבור ההיא איתתא ברה תליתאה אי היא ידעה בהון גרסון תובין וקברתיה. אמר לה בעלה לית אנת אזיל למנחמה להדא מנירתך נסבת תרין ענולין דפיתא ואזלת מנחמת יתה כיון דקצין ענולה נפקין הלין תלת דינרי מינה הדא דברייתא אמרין בין זכאי בין חייב לידי מזמי לא תעול. (זכריה ה) ובאה אל בית הגנב ואל בית הנשבע בשמי לשקר ולנה בתוך ביתו וכלתו ואת עציו ואת אבניו. א"ר שמואל בר נחמן מלאכי חבלה אין להם קפיצין שנא' (תהלים ו) משוט בארץ ומהתהלך בה ברם הכא ולנה בתוך ביתו. א"ר אבא ב"כ דברים שאין האש שורפן שבועת שוא מבלת דרכה של אש לאכול עצים שמא אבנים ברם הכא וכלתו ואת עציו ואת אבניו: (ב) ר' יוסי בר תנינא פתר קרייא בסוטה. ונפש כי תחטא. היא שחטאה על בעלה שהוא זנה ומפרנסה והיא הולכת ומקלקלת עם אחר. (במדבר ה) ושמעה קול אלה והשביע הכהן את האשה בשבועת האלה והוא עד ועד אין בה. או ראה ונעלם מעיני אישה ולא מעיני יבמה. או ידע ונסתרה והיא נטמאה. אם לא יגיד ונשא עונו אם לא תגיד לכהן. וצבתה בטנה ונפלה ירכה: (ה) רבי פנחס פתר קריא בישראל לפני הר סיני. ונפש כי תחטא (דברים ט) וארא והנה הטאתם. ושמעה קול אלה (שם ד) ואת קולו שמענו מתוך האש. א"ר יוחנן קופרמסאות נתנו ביניהם שאינו כופר בהן והם אינם כופרים בו. א"ר יצחק מלך בשהוא משביע את לניונותיו אינו משביען אלא בסייף כלומר שכל העובר על התנאים הללו יהא הסייף הזה עובר על צווארו כך (שמות כד) ויקח משה חצי הדם. ומהיכן היה יודע משה חציו של דם ר' יהודה ב"ר אלעאי אבר הדם נחלק מאיליו ר' נתן אמר נשתנו מראיו ונעשה חציו שחור וחציו אדום. בר קפרא אמר

מלאך

אסיפת אמרים

כדיודע שנכנע לשקר לו אפי' כשסובר שנכנע בחמת ואח"כ נמלא שפקר טועה מזיו ולוה לחיה מכדאי שיתפה שנכנע לו ידעה בהון דמשמע לגלג ידעה מעולם ואחמת היה שכחתה לך היה ליה לתכוקי לדעתה דבחמת ידעה. ומ"ם לקמן בין זכאי. פי' כי יש להוש בן שכח דבר מה ולאו לדעתיה (שם): ה"ג ונא מעיני הקב"ה (שם): וארא. מפני שעיקר תזכורת עדותן הוא בגאולתן כדלקמן וכי יתמהו (כדי שנזכרם זה בגאולו) לוה היה חטא עגל בעל ידו בגזר עליהן בגליות כדאיתא בס"ר פמ"ג. (שם): קופרמסאות. שטר התנאים שבין הכופרים נקרא קופרמיסיו בלע"ז (שם): ויקח. סיפיס דקרא הוא דס

מתנות כהונה

לה נ' דינרין תלו לה אהדדי שכשתה כו'. ולכן הלכה ומחלה עוד פעם אחרת דלמא מחית והחנם לה: אמר לה בעלה. בעל של אותה אשה שהלכה להנירין לאמר לאחתו וכי אין לאשה הולך לנחם שכנתך ולהכנותה: נסבה כו'. ביתן לקחה שתי כלכות והלכה לנחם אותה: דקלין כו'. שהתכו עינול ככר להם ילמו ונפל אלו נ' דינרין: הדא דברייתא כו'. זהו שהבריות אומרים לידי מומי כו' לידי שבועה לא יבוא: קפיצין. הילוך ותנועה ומהיה כשני האדם: משוט וגו'. משמע שמחיד היה שם נחתך: ברם הכא: ולנה. עשתו של שבועה והמלאכי

חבלה האמורים על זה כדאיתא בזוהר פ' פקודי: שמא לנכיס. כאמיר: והוא עד. פי' אותה עדות האלה הוא לכלפי שמיא הכל גלוי: או לאה אותה האלה אותה אבל לא אשה שנשבעה ונעלם וגו': ולא מעיני יבמה. אין כאן מקומו ובמסכת יבמות דרשו ליה הכי: קופרמסאות. שעורך פניהו ולא פיקפו ולפי העניין פירושו שבועה שאינו כופר בהן לקב"ה לא יכשל ויקלקל: ויקח משה וכו'. כמו שאם יעשבו ישפך דמם של שונאי ישראל:

סדר צו

פרשה ז

(א) **צו** את אהרן ואת בניו לאמר זאת תורת העולה וגו' (מלאכי ג) שנאמר תעורר מדנים וגו'. שנאה שנתנו ישראל ביניהם לבין אביהם שבשמים היא עוררה להן דיני דינין. דאמר ר' שמואל בר נחמן קרוב לתשע מאות שנה היתה השנאה כבושה בין ישראל לבין אביהם שבשמים מיום שיצאו ישראל ממצרים ועד שנת שנתעוררת עליהן בימי יהוקאל"ה"ד (יחזקאל כ) ואומר אליהם איש שיקוצי וגו' והם לא עשו כן אלא (שם) וימרו בי ולא אבו וגו'. ועשיתי עמהם בעבור שמי הגדול שלא יתחלל שנא' (יחזקאל כ) ואעש למען שמי וגו'. (מלאכי ג) ועל כל פשעים תכסה אהבה שאיהב המקום את ישראל שנ' (משלי י) אהבתי אתכם אמר ה'. ד"א שנאה תעורר מדנים שנאה שנתן אהרן בין ישראל לבין אביהם שבשמים היא עוררה עליהם דיני דינין. א"ר אסי מלמד שהיה אהרן נוטל קרבנם ופוחסו לפניהם ואומר להם דעו שאין בו ממש הוא שמשה אמר לאהרן (שמות לב) מה עשה לך העם הזה א"ל מוטב היה להן שידונו שונניך ואל ידונו מזידים. הוא שהקב"ה אמר למשה (שם) מי אשר חטא לי אמחנו מספרי ה"ד (דברים ד) ובאהרן התאנף ה' מאד להשמידו וגו'. ר"י דסכנין בשם ר' לוי אין לשון השמדה הכתוב כאן אלא לשון כילוי בנים ובנות כמה דתימא (עמוס ג) ואשמיד פריו ממעל ושרשיו מתחת. ועל כל פשעים תכסה אהבה. תפלה שנתפלל משה עליו ומה נתפלל משה עליו רבי מנא דישאב ור' יהושע דסיכנין בשם ר' לוי מתחילת הספר ועד כאן כתיב (ויקרא ו) וערכו בני אהרן (שם) וזרקו בני אהרן (שם) ונתנו בני אהרן אמר משה לפני הקב"ה הבור שנואה ומימיה חביבין? חלקת כבוד לעצים כשביל בניהן דתנינן תמן כל העצים כשרים למערכה חוץ משל זית ושל נפן. ולאהרן אי אתה חולק לו כבוד בשביל בניו א"ל הקב"ה חייך שבשביל אני מקרבו ולא עוד אלא שאני עושה אותו עיקר ובניו טפלים (ויקרא ו) **צו** את אהרן ואת בניו לאמר: (ב) זבחי אלהים רוח נשברה וגו'. זבדי בן לוי זר' יוסי בן טרפם ורבנן ח"א (שמואל ב) אמר דוד לפני הקב"ה אני בבשתי את יצרי ועשיתי תשוב' לפניך אם אתה מקבלני בתשובה הרי יודע אני ששלמה בני עומד ובונה את בהמ"ק ובונה את המזבח ומקטיר עליו את הקרבנות שבתורה מן הדין קריא זבחי אלהים רוח נשברה. והרנא אמר מנין למי שהוא עושה

מתנות כהונה

שנתנו יהוקאל ביניהם כו'. שעשו לת העגל: **שנה**. מגומגם וכילקוט תימן: נוטל קרבנם כו'. קרבנם שהיו זוכרים לעגל שנאמר ויזבחו לו: **ופוחסו**. הכה והפציל לוכתו: **ואל יהיו מזידים**. ותילו לה לכתיבה שמהן בו ממש היו כוזבים שיש בו ממש ויהו שוגגים: **מי אשר חטא לי**. משמעותה על היחיד דלכל כלל לוחם אשר חטאו לי: **חביבין**. כשמים: **חוץ משל זית כו'**. משכח שיש בשמן שמיד נפ' שם יכל הפעם שכבה שמן שמן למנחות ין ענבר: בן הדין קיים. מן המקרא שמה: **רוח נשברה**. פירוש כשיסלקה נרות מבנרם ל

אסיפת אמרים

רק למנסיון במקום מבם שיקבל שפם עליון ושם ס כשכבתם לבם שמין לו ממש היו מזידין בענין ע"פ כדרך שמתבלבלים בתלוים שבר לת ושעלו. שם (שם נעלה להרן שם שבניו היו"ם נע"ע דמתיתת דכיוצא בהוריקת בכדיה גת למרינן מוסב. דתיקת נעיל ס"ל דתע"פ שיעתה שהורם בכיני לת נעשה עליו עד שיבטנים לבם בלוט"ת. וזי' שם היו"ם שם בשבר שבניכם לבל על ע"נ מאיל וכשר נשיקר נעשה

שם אביו נביא ובן נביא וכל נביא שנתפרש שמו ולא נתפרש שם אבי
הוא נביא ואביו אינו נביא . ר' אלעזר בשם ר' יוסי בן זמרא מייתי לה מן
הדא (מגלה ט) והתנבי זכריה בר עדוא נביא שהיה נביא בן נביא . ורבנן
אמרי בין שנתפרש ובין שלא נתפרש שמו נביא ובן נביא שכן עמוס אמר
לאמציה (עמוס ז) לא נביא אנכי ולא בן נביא מה זה נביא והוא אומר לא
נביא אנכי אף אביו היה נביא והוא אומר לא בן נביא אנכי . כתוב אחד
אומר (דה"ב כ"ו) ישעיה בן אמוץ הנביא וכתוב אחר אומר (מ"ב י"ט) ישעיהו
הנביא בן אמוץ שהיה נביא בן נביא . (ישעיה ח) הלא עם אל אלהיו ידרוש
כל אומה ולשון תסגור לאלהיה . (שם) המצפצפים אלין המציינין והמהגים
אלו דמנהמין . הלא עם אל אלהיו ידרוש . כל אומה ולשון תזכור לאלהיה
בעד החיים אל המתים . א"ר לוי משל לאחד שאבד את בנו והלך לתובעו
בין הקברות פיקח אחד שראה אותו א"ל בנך שאבדת חי או מת? א"ל חי
אמר לו שוטה שבעולם דרכן של מתין להיות נתבעין אצל חיים שמא חיים
אצל מתים בכ"מ חיים עושים צרכי מתים שמא המתים עושים צרכי חיים
כך אלהינו חי וקיים לעולם שנא' (ירמיה י) וה' אלהים אמת . מהו אמת
א"ר אבין שהוא אלהים חיים ומלך עולם אבל אלהי או"ה מתים הן שנאמר
(פסלים קטו) פה להם ולא ידברו עינים להם ולא יראו אזנים להם ולא ישמעו
מתים הן ואנו מניחים חי העולמים ומשתחוים למתים (ישעיה ח) לתורה
ולתעודה התורה מעידה בנו אם לא יאמרו כדבר הזה אשר אין לו שחר .
רבי יוחנן ורשב"ל ר"י אמר אמר הקב"ה לישראל בני אמרו לאו"ה אשר
אין לו שחר כדבר הזה אינו מזריח לכם אורה אמר רשב"ל אמר הקב"ה
לישראל אמרו להן לאו"ה אשר אין לו שחר אם לעצמו אינו מזריח ביצד
יזריח לאחרים . ר"א ב"כ אמר חשך ואפילה שמשו בארץ מצרים שלשת
ימים שנא' (שמות י) ויהי חשך אפילה בכל ארץ מצרים אבל תוהו ובהו לא
שימשו בעוה"ז והיכן הן עתידין לשמש בכרך גדול של רומי שנא' (ישעיה נד)
ונטה עליה קו תהו ואבני בהו . ורבנן אמרי או"ה שלא קבלו את התורה
שנתנה מתוך החשך עליהם הוא אומר (שם ה) כי הנה החשך יכסה וגו' אבל
ישראל שקיבלו את התורה שנתנה מתוך החשך דכתיב (דברים ה) כשמעכם
את הקול מתוך החשך עליהם הוא אומר (ישעיה ח) ועליך יזרח ה' וכבודו
עליך יראה :

פרשת

אסיפת אמרים

סמיס סמסונו (שם) : אף אביו . ולף שלא מכר
שם לכיו (י"מ) : חשך ואפילה . כדמעי ס"כ דמגינף
כין י' דבריים שנכרתו ביום ג' לפוטו וכסו . ות"כ
מן מסכרת סיסמסו . ולא למנם נכרתו . ומאכר מין לו
פוכב על עם לא מלכיו ידרוש שלא יסיס לכם שהר
ל"מ פוטו לעסיד . וכבנין מפרשו שהר ל' שהרות וג'
שהר (שם) : מוסב . לשון כמדבר שלא נתכוונו לע"ז
רק

שלטים של למם כי במותו לא ירד מלכיו כבתו : ומשתחוים למתים . בתמיה : בע"ג מן כם
להביא מוהו על שהר וכשו כמילו כתיב בדבר הזה :

אולי חטאו בני וברכו אלהים בלבבם הדא אמר אין העולה באה אלא על
הרהור הלב. רבי אחא בשם ר' הנינא בר פפא שלא יהו ישראל אומרים
לשעבר היינו מקריבין קרבנות ומתעסקי' בהן עכשיו שאין קרבנות להתעסק
בהם אמר הקב"ה הואיל ואתם מתעסקים בהם מעלה אני עליכם כאילו
אתם מקריבין אותם. ר' הונא אמר תרתי אין כל הגליות הללו מתבטלות
אלא בזכות משניות מה טעמא (הושע ח) גם כי יתנו בגוים עתה אקבצם רב
הונא אמר חורי (מלאכי ה) כי ממזרח שמש עד מבואו גדול שמי בגוים ובכל
מקום מוקטר מוגש. וכי יש מנחה טהורה וקמיצה והקטרה בבבל אלא אי
זו משנה אמר הקב"ה הואיל ואתם מתעסקי' במשנה כאילו אתם מקריבין
קרבן. שמואל אמר (יחזקאל מג) ואם נכלמו מכל אשר עשו וכי יש צורת הבית
עד עכשיו אלא אמר הקב"ה הואיל ואתם מתעסקים בו כאילו אתם בונין
אותו. א"ר אסי מפני מה מתחילין לתינוקות בת"כ ואין מתחילין בבראשית
אלא שתתינוקות טהורין והקרבנות טהורין ויבואו טהורין ויתעסקו בטהורי':
(ד) רבי אבא ב"כ ור' חנן תרויהון בשם ר' עזריה דכפר חטייא אמר משל
למלך שהיו לו ב' מגירסין בישל לו הא' תבשיל אחא ואכלו והיה ערב לו
ועשה השני תבשיל ואכלו וערב לו ואין אנו יודעים איזה מהם ערב לו
יותר אלא במה שהוא מצווה את השני ואומר לו כתבשיל הזה תעשו לי
אנו יודעים שהשני ערב לו יותר. כך הקריב נח קרבן והיה ערב להקב"ה
שנא' (בראשית ח) וירח ה' את ריח הניחוח. הקריבו ישראל והיה ערב להקב"ה
ואין אנו יודעים איזה מהם ערב לו ביותר אלא במה שהוא מצוה את
ישראל ואומר להם (במדבר כח) ריח ניחוחי תשמרו להקריב לי אנו יודעים
ששל ישראל הוא ערב ביותר הה"ד (מלאכי ג) וערבה לה' מנחת יהודה
וירושלים כימי עולם וכשנים קדמוניות כימי עולם כימי משה וכשנים
קדמוניות כשני שלמה רבי אומר כימי עולם כימי נח וכשנים קדמוניות כימי
הבל. שלא היתה ע"ז בימיו. ר' אבין אמר תרתי. ר' אבין אמר משל למלך
שהיה מיסב על אקוביטין שלו הכניסו לו תבשיל הא' ואכלו והיה ערב לו
התחיל ממחה בקערה כך עולות מחים אעלה כזה שהוא ממחה בקערה. ר'
אבין אמר חורי ר' אבין אמר משל למלך שהיה מהלך במדבר הגיע לבורגין
הראשון ואכל שם ושתה שם והגיע לבורגין השני אכל שם ושתה שם ולן
שם כך במה שהוא מתמה על העולה זאת תורת העולה היא העולה על

המזבח

מתנות כהונה

טו ר"ל על מספר ימי המשמה: כאילו לחם
מקריבים. דהים היה העולה הכי שלם תורת
שעולה כשלחם עוסקים בתורת העולה הוא
הקרבת העולה בעצמו: בזכות משניות. שסופן
שלכות קרבנות: יתנו. כמו יהמו בלבון תרמי
משמה מתני: חורי. לשון חרי דכוש לשון שממנו
נלמד שהשמשה עומד במקום ההקרבה: מגירסין.
נחתומים מכשלי מלכות: אחא. וכן ר"ל השלן
נא: שלא היתה ע"ג בעולם. לפי' היתה מהוכה לפני המקום וכן לעתיד יעביר ממלכם זהן מן
הארץ: אקובטין. כשפת שים לו שמיכות מכל לד כך פי' הערוך: ממחה. נוקף בלשון
ואוכלו ודכא מחים לי ממחה: בורגין. כית קטן בעיין ערלאי: ולן שם. ומשלן שם נלעג שמיכת

אמרים

למתנדבים על עבירות (י"מ): ה"ג מפו להתעסק
בהן. כי מה נלע בדיוסים מוטב שיעמדו דיוין
שמוסגים ל"ל הקב"ה (שם): שהיה מיסב. לף
שלין דרך בית המלך בשיובב על כסאו רק מכיות
ערלאי מזה מוכת מחניב עליו ביותר ויותר ממכבל
דב' מגירסין (שם): ה"ג ואכלו ושבב לו הכניסו לו
תבשיל הב' ואכלו ושבב לו התחיל ממחה (שם):
ס"ג כמה שהות ממחה על העולה כו' עד שבוקר
מכלן

עושה תשובה שמעלין עליו כאילו עלה לירושלים ובנה את בהמ"ק ובנה את המזבח ומקריב עליו כל הקרבנות שבתורה. כן הדין קריא זבחי אלהים רוח נשברה. ורבנן אמרי מנין לעובר לפני התיבה שצריך להזכיר עבודה וקרבנות ולשוח מן הדא ברכתא. רצה, אלהינו שכון בציון, מהרה יעבדוך בניך אית דבעי משמענה מן הדא זבחי אלהים רוח נשברה. א"ר אבא בר יודן יכל מה שפסל הקב"ה בבהמה הכשיר באדם פסל בבהמה עוורת או שבור או חרוץ או יבלת והכשיר לאדם לב נשבר ונדכה א"ר אלכסנדרי ההדיוט הזה אם משמש הוא בכלים שבורים גנאי הוא לו אבל הקב"ה כלי תשמישו שבורים שנאמר (תהלים לד) קרוב ה' לנשברי לב (שם קמז) החרפא לשבורי לב (ישעיה נז) ואת דכא ושפל רוח. זבחי אלהים רוח נשברה לב נשבר ר' אבא בר יודן בשם ר' יהודה ב"ר סימון משל למלך שהיה מהלך במדבר ובא אוהבו וכבדו בכלכלה א' של תאנים וחבית אחת של יין א"ל זה כיבוד גדול א"ל אדוני המלך לפי שעה בכדתיך אבל כשאתה נכנס לתוך פלטין שלך אתה רואה כמה אני מכבדך כך אמר הקב"ה לישראל זאת תורת העולה היא העולה? אמר לפניו רבון העולם לפי שעה קרבנו לפניך אבל לכשתטיב ברצונך את ציון (תהלים נא) תבנה חומות ירושלים אז תחפוץ זבחי צדק עולה וכליל: (ג) ארשב"י לעולם אין העולה באה אלא על הרהור הלב. א"ר לוי מקרא מלא הוא (יחזקאל כ) והעולה על רוחכם היו לא תהיה אשר אתם אומרים וגו' ממי אתה למד מבניו של איוב בתחלה (איוב א) והלכו בניו ועשו משתה ר"מ אומר שכן דרך בני מלכים להיות קורין לאחיהן ולאחיותיהן עמהן בסעודה ר' תנחום ב"ר חייא אמר להיטפל בהם הלכו שקדשו להם נשים הה"ד (איוב ה) ויהי כי הקיפו ימי המשתה וישלח איוב ויקדשם. על דעתיה דר' תנחום ב"ר חייא דאמר שקידשו להם נשים נטפלו בהם והלכו על דעתיה דר' מאיר דהוא אמר שכן דרך מלכים להיות קורין לאחיהם ולאחיותיהם בסעודה כד"א (שמות יט) ואל העם תאמר התקדשו. והשכים בבקר והעלה א"ר יודן בר חלפיי בעי מספר ימים או מספר כניו ובנותיו או מספר כל קרבנות שבתורה? כשהוא אומר (איוב ה) כי אמר איוב אולי

אסיפת אמרים

ומכאן ומכאן מעגל וא"כ כשכיון מוגגים לא כפרו כשיקר כי לא כוונו (ע"ז ונא סיס נעשין ושניל עוכל לומר בו מוטב במעטי): מן הדא ברכתא. וכשמגיעים לותם מתחיל סוקף ממודים (שם): לעולם. בין עולם יחיד בין עונת נבור. ופי' סיס כאם לכפר על העולה על רוחכם ומקרא מלא הוא שמביא העולה קלי על המזבח (שם): רמ"א כו' וכין לומר וכין לומר לא סיס שעודכן מ"ו דכן פרישות וא"כ מה"ת למתניתיו

מתנות כהונה

תמוכה יהא בעזה שיקויס טו זבחי אלהים: זבחי אלהים כו'. רוח נשברה לשיויו תבוכה הוא כמילו סיס זוכה לאלהים וה"ה לא לא נבנית המקדש ועל נבי המזבח: לעשות להתכפרות: (מן הדא כו'. מתוך זאת הכרכה): אית דבעי כו'. יש מי שילמה לשמוע ממקרא זה רוח נשברה וגו'. בלומר לריך להזכיר זבחי אלהים וגם יהא רוחו נשברה לפוח ולהתחנות: זה סיבוד גדול. ל' תימה: לפי שעה. לפי השעה שחתה עומד בו עכשיו ר"ל במדבר: היא העולה. ל' תימה הלא מלטער הוא: הרהור הלב. דייק היא העולה כד"א והעולה על רוחכם ופיין ברמב"ן: להיטפל בהם. לפי' בלו שמה מלמיסם ולחזוקיהם לעשות להם שמביאות ולפי דעת שמיהם יהיה פירוטו ויפלו וכבר פלה סם לא שנת' שבעת ימי המשתה היו קודם הקידושין: ויקדש. משמע לשון קידושי, ולשון הזמנה לסעודה כדלקמן: התקדשו. היו מזומנים: בר מלפי. שם מכס: בעי שאל. מספר ימים כו'. הלי מספר כולם קלי על מניין כל בניו כו'.

בכמה ימים ברא הקב"ה את עולמו אמר לה לששת ימים דכתיב (שמות לא) כי ששת ימים עשה ה' את השמים וגו' אמרה לו ומאותה שעה עד עכשיו מה הוא יושב ועושה א"ל מזווג זיווגים אשתו של פלוני לפלוני. בתו של פלוני לפלוני. ממונו של פלוני לפלוני. אמרה לו הדא הוא אף אני יכולה לעשות כן כמה עבדים יש לי וכמה שפחות יש לי ואני יכולה לזווגן בשעה אחת. אמר לה אם קלה היא בעיניך קשה היא לפני הקב"ה כקריעת ים סוף הניחה והלך לו מה עשתה שלחה והביאה אלף עבדים ואלף שפחות והעמידה אותן שורות שורות אמרה להו פלוני ישא לפלונית ופלוני לפלונית זיווגן בלילה אחד לצפרא אתין לנבה דין מוהא פציעה ודין עינו שמוטה דין אצילים פריך דין ארכובה תבירא דין אמר לינא בעיא לדין ודין אמר לינא בעי לדין מיד שלחה והביאה את ר' יוסי בר חלפתא אמרה לו רבי אמת היא תורתכם נאה משבחת היא יפה אמרת כל מה שאברת אמר לה לא כך אמרתי לך אם קלה היא בעיניך קשה היא לפני הקב"ה כקריעת ים סוף שנא' (תהלים סח) אלהים מושיב יחידים ביתה מוציא אסירים בכושרות מאי בכושרות דבעי אמר שירה דלא בעי בבה. ומה הקב"ה עושה? מזווגן על כרחן שלא בטובתן. א"ר ברכיה בלשון זה השיבה רבי יוסי בר חלפתא הקב"ה יושב ועושה סולמות מגביה לזה ומשפיל לזה שנא' (תה שם) כי אלהים שופט זה ישפיל וזה ירים. רבי יונה בוצרים פתר קריא בישראל בלשון זה הושפלו בלשון זה הוגבהו. בלשון זה הושפלו (שמות לב) כי זה משה ובלשון זה הוגבהו (שם ל) זה יתנו כל העובר זרבנן פתרין קריא באהרן בלשון זה הושפל ואשליכהו באש ויצא העגל הזה. ובלשון זה הוגבה זה קרבן אהרן ובניו וגו' (ב) ד"א זה קרבן אהרן וזש"ה (שופטים יד) ויאמר להם מהאוכל יצא מאכל. א"ר שמואל בר נחמן כיון שהתחיל רוה"ק לנשנש בשמשון בנ' מקומות התחיל שנא' (שופטים יג) ותהל רוח ה' לפעמו במחנה דן בין צרעה ובין אשתאול. מהו בין צרעה ובין אשתאול א"ר שב"נ מלמד שנטל שני הרים והקישן זה לזה כאדם שנוטל ב' צרורות ומקישן זה לזה. רבי יהודה ור' נחמן ר"י אומר בשעה שהיתה רוה"ק שרויה עליו היה פוסע פסיעה אחת כמצרעה ועד אשתאול ר"ש אמר בשעה שהיתה רוה"ק שורה עליו שערותיו עומדות והיו מקישות זלו כזוג וקולן הולך כמצרעה ועד אשתאול. כשהוא יורד לתמנת (שם יד) וירד

מתנות כהונה

מציץ. ועיין במזיח (ז' ז'): ממונו של פלוני לפלוני. הכוונה ירמוז לעיסק שמעשים בסופר הוא במקום זה. וכלל מקום שמלאתי מדרש זה תירוץ. ולעיל פ' ויקח (פ' ס"ח) בביאור ג"כ והעיקר תירוץ כן ועיין פר' במדבר דף פ"ו ע"ב: לצפרא כו'. לנקר נמו מגלה ל"ל לומן עבדים ושפחות: דין זהו: מוהו פציעה. נשברה מל' פגע: אצילים. זרועות: פריך. נשבר ונפרך: ארכובו. בלכו: תבירה. נשברה וכל זה כי לא היו מפיסים זה בזו ומו בזה כדמפרש ומזיל: דין. זה: לינא כמו ליט מגמ פירוש מין מי חפץ לזה: בבי ופירוש. מוטריקון של בכוסות: דבעא מי שרוצה וחפץ ונו' ושוב מפרש וכי מלחר שהוא טוכה ומיטן חפץ בזיווגו למה לקחה בחחלה ולמה לא פשרה והלך לו ומחר שהקב"ה מזווגן בע"כ: בלשון זה. ר"ל בלשון של מלת זה: לנשנש. כמו לקנקש: צרעה ואשתאול. פ"ל דשמי מקיים פרו:

אסיפת אמרים

לעתיד. וגרס ניחום פרוץ וקילוסים פרוץ (שם) ב' מקומות פלגיה. כ"ל פי' כיון שהתחיל רוה"ק לנשנש בו פומן כשכיחו שוב פלגיה עוד ג"פ לפי שהוא

המזבח כל הלילה עד הבוקר מכאן שהעולה כולה כליל לאשים: (ו) ואש המזבח תוקד בו א"ר פנחס ואש המזבח תוקד עליו אכ"כ אלא תוקד בו האש היתה מתוקדת בו. תני בשם ר' נחמיה קרוב למאה ושש עשרה שנה היתה האש מתוקדת בו עצו לא נשרף ונחשתו לא ניתך אם תאמר דהיה גלח תני בשם ר' הושעיה כעובי דינר גרדיון היה בו. אמר רשב"ל אף במזבח הקטורת כן שנא' (שמות לא) ועשית מזבח מקטר קטורת מתקטר בקטורת אכ"כ אלא מקטר קטורת. המזבח היה מכטיר את הקטורת. ורב אמר בכלי הבקר נתבשל הבשר אכ"כ אלא (מיכה יט) בכלי הבקר בשלם הבשר היה מבשל את הכלי (ו) א"ר לוי נימום קלוסים הוא שבל המתגאה אינו נידון אלא באש שנא' היא העולה על מוקדה דור המבול ע"י שנתגאו ואמרו (איוב כא) מה שדי כי נעבדנו וגו' לא נדונו אלא באש שנא' (שם ו) בעת יזורבו נצמתו אריב"ל זריבתן לחלוטין היתה בד"א (ויקרא כה) לצמיתות לקונה. (איוב ו) בחומו נדעכו ממקומם. מהו בחומו בהתהין. א"ר יוחנן כל טיפה וטיפה שהיה הקב"ה מביא על דור המבול היה פרתית בתוך ניהנם הה"ד בחומו נדעכו ממקומם. סדומיים על ידי שנתגאו ואמרו נשבח את הרגל מבינינו כמה דכתיב (שם כח) פרין נחל מעם גר וגו' לא נידונו אלא באש (נחום יט) וה' המטיר על סדום. פרעה הרשע על ידי שנתגאה ואמר (שמות ה) מי ה' אשר אשמע בקולו לא נדון אלא באש (שם ט) ויהי ברד ואש מתלקחת וגו'. סיסרא הרשע על ידי שנתגאה ולחץ את ישראל כמה דכתיב (שופטים ד) והוא לחץ את בני ישראל בהזקה מהו בהזקה א"ר יצחק בחירופין ובגידופין לא נידון אלא באש. (שופטים ה) הכוכבים ממסילותם נלחמו וגו'. סנחריב שנתגאה ואמר (ישעיה לו) מי בכל אלהי הארצות וגו' לא נידון אלא באש (שם י) ותחת כבודו יקד יקוד וגו'. נבוכדנצר ע"י שנתגאה ואמר (דניאל ג) ומן הוא אלה די ישיזבינכון מן ידי לא נידון אלא באש קטל המון שביבא דנורא. מלכות הרשעה על ידי שהיא מחרפת ומגדפת ואומרת (תהלים עג) מי לי בשמים אינה נידונית אלא באש (דניאל ז) חזה הוית עד די קטילת חיותא והובד גשמה ויהיבת ליקידת אשא. אבל ישראל שהם נבזין ושפלים בעוה"ז אינן מתנחמין אלא באש שנא' (זכריה ב) ואני אהיה לה נאם ה' חומת אש סביב:

פרשה ח (א) זה קרבן אהרן ובניו. רבי לוי פתח (תהלים עה) כי אלהים שופט מטרוניתא שאלה את ר' יוסי בר הלפתא אמרה לו

בכמה

אסיפת אמרים

נימום דשל ישראל ערב לו ביומר. פי' דשיח שעולה מועט לו (שמות) (שם): מכאן. מדבריו על מוקדו. דמוקטיר לח כבל כ"ש שמעשה בללי ובדוחיה (זבחים פ' כ"ש (שם): נימום. מבשל תרון: קילוסים. גזירה פי' משפע תרון על לנו שבעבור וגזרו לעשיר

מתנות כהונה

טורגין (הזיז) חביב בעיניו: (ס"ג למס הוא מהמה): מתוקד בו. למס היה בכרך ונתאכל מן המזבח והמזבח היה עולה עליו: גליד. מגולד ומשוכה: גרדיון. שם מקום: מקטר דרם כמו מקטיר: ס"ג בכלי הבקר בשלם הבשר מבשל לח הכלי. כלומר מתקנו ומחקנו:

(נימום קילוסין. פי' הק שרמו לקלמו: אלא בשם. דהיה העולה ל' נאות שעולה בדמיונו להתנאות על כל ונלמד בו דרך סימן שרפי' שומדים ממעל לו): זריבה. לשון שריפה הם: להלוטין. לגמרי. לשריפה גמורה: בחומו. משמע בחומו של הקב"ה וחלו הניהנם: קטול סימן. חם שנאמר כי עמין פי' וגם עשנו ודי בזיון ו מה שנאמר לחשוכה מן הוא שלא לו' וגו' וגם שכף

זרח זמרי ואיתן והימן וכלכל ודרדע כלם חמשה ריב"ל אמר זה עכן ולמה קורא זמרי שעשה כמעשה זמרי. ורבנן אמרי שנזמרו ישראל על ידו. איתן זה אברהם אבינו על שם (תהלים פט) משביל לאיתי האזרחי. הימן זה משה שנא' (במדבר יב) בכל ביתי נאמן הוא. ר' שמואל בר נחמן אמר זה עכן ע"ש (יהושע ז) אמנה אנכי חטאתי. כלכל זה יוסף. על שם (בראשית מז) ויכלכל יוסף. ודרדע זה דור המדבר שבולו דיעה. כולם חמשה. וכי אין אנו יודעים שבולם חי. אלא מלמד שאף עכן היה עמהן לעוה"ב יכן אמר יהושע (יהושע ז) יעכרך ה' היום הזה. היום הזה אתה עכור ואין אתה עכור לע"ל: (ב) ד"א זובח תודה יכבדנני. ר' הונא בשם רבי אחא יכבדני אב"כ אלא יכבדנני כבוד אחר כבוד. ד"א זובח תודה יכבדנני. ר' ברכיה בשם ר' אבא ב"כ בכבדני אב"כ אלא יכבדנני כבדני בעוה"ז ויכבדני בעה"ב. ושם דרך אלו מסלקי דרכים ד"א ושם דרך. אלו סופרים ומשנים שהן מלמדין את התינוקות באמונה. ד"א ושם דרך ר' יוסי ב"ר יהודה בשם ר' מנחם ב"ר יוסי אלו הנונין שהן מוכרין פירות מעושרין לרבים. ד"א ושם דרך אלו שהן מדליקין נרות כדי להאיר בהם לרבים דא"ר שב"ל שאול לא זכה למלוכה אלא ע"י שהיה זקינו מדליק נרות לרבים אמרו מבואות אפילות היו מביתו לבית המדרש והיה מדליק נרות בהם כדי להאיר בהם לרבים. כתוב אחד אומר (ש"א ט ח) ונר הוליד את קיש וכתוב אחד אומר (ש"א ט) קיש בן אביאל הא כיצד אביאל היה שמו אלא ע"י שהיה מדליק נרות לרבים זכה ונקרא שמו נר: (ג) ד"א ושם דרך א"ר ינאי ושם כתיב דשיים אורחיה סני שוי. מעשה בר' ינאי שהיה מהלך בדרך וראה אדם אחד שהיה משופע ביותר א"ל משנת רבי מתקבלה גבן אמר לו אין הכנסו לביתו האכילו והשקהו בדקו במקרא ולא מצאו במשנה ולא מצאו באגדה ולא מצאו בתלמוד ולא מצאו א"ל סב בריך א"ל יברך ינאי בביתיה א"ל אית בך אמר מה דאנא אמר לך? א"ל אין, א"ל אמור אכל כלבא פיסתיה דינאי קם תפסי' א"ל ירותתי גבך דאת מונע לי א"ל ומה ירותתך

נבי

מתנות כהונה

על חסתו: שנזמרו. שכלכלו מלשון זמיר מריסים. גרסה דס"ג ר' שמואל בר נחמן אמר זה עכן על שם חמתם תחכי ונו' לכל בילקוט (ל"ך תשס"ג) לח נגיים ליס כלל: בבוד לחר כבוד. דרם סני טוען לשני מיני כבוד: מסלקי דרכים. מן המכניס ולכורות וברקנים וחו גמילות חסד לרבים: מלמדי תינוקות כו'. כי המורה נקנה דרך ושוב שהם מורים להם הדרך ללמוד תורה: ושם כתיב. ופי' שכתוב הוא בשיר השירים שהקבי הוא נסיטולת כמו שמ"ך: דשיים. לשון זמומת ד"ל: אורחיה. דרכיו לומר שהם מורמוחיו בדרך חכן: שני שוי. הרכה סוים סני כמו חני: משופע. מלוין ונותה בכבודו כתלמיד חכם וסיה סכור ל' יגלי שהוא תלמיד חכם: א"ל מבניח לבי כו'. פי' תשנח נח עליו ותהיה מקובל לאכול חצלו: סב בריך. קח הכוס וברך ברכת המזון: ה"ג בילקוט סים כך חמר מה דחמת חמר לך פי' יש כך בינה כ"כ שחשנה לחכי מה שחמי חומר לך: ה"ג אכל כלבא פוסקיס דינאי פי' ככלב חכל פתו של ינאי: קם תפסיה. לחורה קס ותפס לר' יגלי ולחזו בחזקה: א"ל יכותתך

אסיפת אמרים

איתן. זה חברהם דד"ס ניתן לכוידתם לף ס"ם בני זרח. ומשלו לד' נדיקים חלו נגד ד' עניוות שעשה כדתי' בסנהדרין דף מ"ג. שעשה על פתורה בכלל. סיפך משה שקבלה. שמתך עלמו. סיפך חברהם שקיימה. שבח על נערה שמחורסת. סיפך יוסף שהלך ינאי. שמעל בחכס. סיפך דור המדבר שנחכהו מזה. ע"י שחסתורה הסוה לכולם (שם): כבוד אחר כבוד. ע"ד מלוה גורלת מלוה. שם: ה"ג מכבדנני ין כ"ב (שם): בעוה"ב. ניומח המשים שכל הקרנות בטילין

וירד שמשון ואביו תמנתה ותצלה עליו רוח ה' וירד אשקלון וגו' (שם יד) הוא בא עד לחי כשהוא חזר מתמנתה אמר אלך ואראה את מפלת האריה שנא' (שם ח) וישב מימים לקחתה וירדהו אל כפיו והיה שמשון תמיה בלבו ואמר ארי אוכל כל החיות ועכשיו יצא ממנו מאכל כך אהרן אוכל כל הקרבנות ועכשיו יצא ממנו קרבן ואיזה זה זהו קרבן אהרן ובניו:

(ג) נופא א"ר אידי מתאוה היה דוד לקרבנם של נשיאים הה"ד (תהלים כו) עולות מחים וגו' איזה קרבן שיש בו פרים ואלים וכבשים אלו קרבנם של נשיאים שנא' (במדבר ז) ולזבח השלמים וגו'. ר' יהודה ור"נ ורבנן ר' יהודה אומר הביב קרבנם של נשיאים לפני הקב"ה כשירה שאמרו ישראל בים שירה שאמרו ישראל בים (שמות טו) זה אלי ואנוהו וכאן כתיב (במדבר ז) זה קרבן נחשון בן עמינדב. ר"נ אמר הביבה קרבנן של נשיאים לפני הקב"ה כשני לוחות הברית. בשני לוחות הברית כתיב. (שמות לד) מזה ומזה הם כתובים. וכאן כתיב זה קרבן נחשון בן עמינדב. ורבנן אמרי הביב קרבנו של אהרן לפני הקב"ה כקרבנן של נשיאים בקרבנות של נשיאים כתיב זה קרבן נחשון בן עמינדב וכ"כ זה קרבן אהרן. א"ר ברכיה הביב קרבן של אהרן לפני הקב"ה כי"ב שבטים מה טעם. זה מנין זה ז"ן שבעה ה"א חמשה הא תרי עשר: (ד) ביום המשח אותו עשירית האיפה רבי יוחנן בשם שמעון בן יהוצדק אמר מלמד שעשירית האיפה מעכבת לכהונת אהרן ובניו. סלת מנחה תמיד. ר' יהושע דסיכנין בשם ר' לוי אמר בוא וראה כמה חם הקב"ה על ממונם של ישראל אמר להם מי שנתחייב להביא קרבן יביא מן הבקר (ויקרא ה) אם עולה קרבנו. ואם לא מצא מן הבקר יביא כבש (שם ג) אם כבש. ואם לא מצא מן הכבשים יביא מן העזים (שם) ואם עז. ואם לא מצא מן העזים יביא מן העופות (שם ה) ואם מן העוף. ואם לא מצא מהעוף יביא סולת (שם ו) סולת מנחה תמיד. ולא עוד אלא שכל הקרבנות אינן באים חצים וזה באה חציתה מחציתה בבקר ומחציתה בערב ולא עוד אלא כל מי שהוא מקריב אותה מעלה עליו הכתוב כאילו הוא מקריב מסוף העולם ועד סופו שנא' (מלאכי א) כי ממזרח שמש עד מבואו וגו':

פרשה ט

(א) וזאת תורת זבח השלמים אשר יקריב לה' וש"ה (תהלים ק) זובח תודה יכבדנני. זובח תואה זובח אשם אכ"כ אלא זובח תודה למה חטאת באה על חטא ואשם באה על חטאת תודה אינה באה על חטא אם על תודה יקריבנו. ד"א זובח תודה יכבדנני זה עכן שזבח את יצרו מתודה (יהושע ז) ויאמר יהושע אל עכן בני שים נא כבוד ויען עכן אל יהושע. ושם דרך. שתראה לשבים את הדרך הה"ד (דה"ב ל) ובני זרח

אסיפת אמרים

לג כיס לחוי (שם): נופא. סדרכות דלעיל קאי על הביבה זה. וגם הכתה מייתי דכתות על תיבה זה. (שם): ה"ג סולת יסיס קרבנו. דזה כתיב בקרבן עני וקאמר ולא עוד אלא שהקריב קרבן עני לגלג אפי' בחציתי כס"ג חם עליו וגם נתקלס בחלייס. (שם): וש"ה זובח. דק"ל למאי יקריב לה' מה דל"ב בחיוך (שם): חיסן

מתנות כהונה

עולות מחים וגו' נרמז וסיפיס דקרא לגלג בקר עתודים: עשירית האיפה מעכבת. כלומר כיון שהמזוה הזה מעכבת האיפה סולת יעכב בגדולות מהכן וכיו: ממזרח שמש ועד מבואו וגו'. וסיפיס דקרא ומנחה מיורה: ה"ג מזבח חם ילמו בחודש פי' כמה שהחודש

ב"ח . ר"א אמר שלמים הקריבו בני נח מתיב ר"א לר"י ב"ח (ויקרא ז) והבל הביא גם הוא מבכורות צאנו ומחלביהן . דבר שחלבו קרב דא מה עבד ליה ריב"ח? עבד לה משמניהון . מתיב ר' אלעזר לריב"ח (שמות כד) וישלח את נערי בני ישראל ויעלו עולות ויזבחו שלמים דא מה עבד לה ריב"ח עביד ליה כמ"ד שלמים היו בערוך בלא הפשט ונתוח. מתי' ר' אלעזר לר' יב"ח (שמות יח) ויקח יתרו חותן משה עולה וזבחים לאלהים דא מה עבד לה ריב"ח? עבד כמ"ד לאחר מתן תורה נתנייר יתרו . איפלגו ר' חייא בר אבא ור' ינאי חד אמר לאחר מ"ת נתנייר יתרו וה"א קודם מ"ת נתנייר יתרו . א"ר הונא ולא פליגי מ"ד קודם מ"ת נתנייר יתרו כמ"ד שלמים הקריבו בני נח. ומ"ד לאחר מ"ת נתנייר יתרו במ"ד עולות הקריבו בני נח ודא מסייע ליה לר' יב"ח (שיר ד) עורי צפון ובאי תימן עורי צפון זו עולה שנשחטה בצפון . ולמה קורא אותה עורי דבר שהוא ישן ונתעורר . ובואי תימן . זו תודה שנשחטה בדרום ולמה קורא אותה ובואי דבר שהוא חידוש . ואף קריא מסייע לר' יב"ח (ויקרא ו) זאת תורת העולה היא העולה שהקריבו בני נח וכדו דאתו שלמים זאת תורת זבח השלמים אשר הקריבו לה' אכ"ב אלא אשר יקריבו לה' מכאן ולהבא. מה מקיים ר' אליעזר לקרייה דריב"ח עורי צפון? לכשיתעוררו הגליות הנתונות בצפון יבאו ויחנו בדרום שנא' (ירמיה לח) הנני מביא אותם מארץ צפון . לכשתעורר נוגה הנתון בצפון יבא ויפול בדרום כמא דתימא (יחזקאל נ) ושובבתיך וששאתיך והעליתיך מירכתי צפון . מלך המשיח שנתון בצפון יבא ויבנה בהמ"ק הנתון בדרום הדא דכתיב (ישעיה מא) העירותי מצפון ויאת ממזרח שמש . א"ר יוסי בשם ר' בנימין בר לוי לפי שבעה"ז בזמן שרוח דרומית מנשבת אין רוח צפונית מנשבת ובזמן שרוח צפונית מנשבת אין רוח דרומית מנשבת אבל לע"ל אמר הקב"ה אני מביא ארנסטם בעולם שמשמשות בו שתי רוחות ההד' (ישעיה מג) אומר לצפון תני ולתימן אל תכלאי הביאי בני מרחוק ובנותי מקצה הארץ . א"ר יוחנן למדתך תורה דרך ארץ שאין חתן נכנס להיפה אא"כ נותנת לו כלה רשות ה"ד (שיר ד) יבוא דודי לגנו ויאכל פרי מגדיו ואח"כ באתי לגני אחותי כלה : (ג) ר' פנחס ור' לוי ור' יוחנן בשם ר' מנחם דגליא לע"ל כל הקרבנות בטלין וקרבן תודה אינו בטל כל התפילות בטילות ההודאה אינה בטילה ה"ד (ירמיה לג) קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול כלה קול אומרים הודו את ה' צבאות וגו'

ז

מתנות כהונה

שלמים הקריבו בני נח . מפורש בכ"ר פ' כ"ב ופ' ל"ד וכשיר הכתיבים (ד' י"ד) וכל זה במסכת זבחים דף (קס"ו) ובילקוטשלמי בפרק חן חן ובכ"ר דמגילה ופ' כ"ח : שלמים הקריבו . פי' נם שלמים וכ' יוסי סבר שולת דוקא ולא שלמים והכי איכא לקמן ובכ"ר פ' ל"ד לימת הכי בהדיא . ר"ל כמ"ד שלמים היו פי' דיים שלמים כתו שמחים ויהי' תחת הלמ"ד למען ויבח ויעקב שם : וכרו דמתי שלמים . ככתוב לדבר בשלמים : ארנסטם . פי' העכור רוח המשמש לפני

2 נוחות כלומר שלבקשו גלע"ז : דגליא שם מקום :

אסיפת אמרים

ל"ע על המלין שכתוב וכן פרשב"ם שכתוב ובנוסח בתולמו. ולך כין הכתובים כתיבו לויס וילאוד ממעשיהם ויסיס קרבנו לרצון כי לא יעתכר לו לכפיל כ"ל מוסד שם : כל הקרבנות . כל ויהיד (אבל קרבנות תודה כל ניכור לא כטילין כדדרש לו תתאון כו') מפני לא יחטאו ולא יעתכרו לכפיל קרבנות וכן לא יעתכרו להפסיל ה"ו על לחזק לרש לו תולי . ולין כזה ה"ו כיעול מלוש מסמוכה כמו מלוש מעקה למי שלין לו כיח

רבי א"ל חד זמן חוינא עבר קמי בית ספרא ושמעית קלהון דמניקיא אמרן (דברים לג) תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב. מורשה קהלת ינאי אב"כ אלא קהלת יעקב א"ל למה זכית למיכל על פתוריא א"ל מיומי לא שמעית מילא בישא וחזרתי למרה ולא חמית תרין דמתכתשין דין עם דין ולא יהבית שלמא ביניהון א"ל כל הדא דרך ארץ גבך וקריתך כלבא קרא עליה ושם דרך דשיים אורחיה מני שוי דא"ר ישמעאל בר רב נחמן כ"ו דורות קדמה דרך ארץ את התורה הה"ד (משלי ג) לשמור את דרך עץ החיים דרך זו דרך ארץ ואח"כ עץ החיים זו תורה. ארנו בישע אלהים א"ר אבהו זה אחד מן המקראות שישועתו של הקב"ה ישועתן של ישראל (תהלים פ) ולבה לישועתה לנו: (ד) א"ר פנחס משל למלך שבאו אריסו ובני ביתו לכבדו בא ואמר מי הוא זה אמרו לו אריסך הוא אמר להן טלו הדירו בא אחד וכבדו ואמר מי הוא זה אמרו לו בן ביתך הוא טלו סדורו בא א' ואמר מי הוא זה אמרו לא אריסך ולא בן ביתך אלא בא לכבדך אמר יהבו ליה סלירא וישב עליה כך חטאת באה על החטא ואשם בא על חטא. תודה אינו בא על החטא אם על תודה יקריבנו: (ב) ד"א אם על תודה יקריבנו וש"ה (משלי יד) אויל ילין אשם א"ר יודן הטיפש הזה מתרגם חובתו בפיו ואומר לא חטאת אני חייב ולא אשם אני חייב? רבי יודן בשם ר' לוי אמר אלו בני אדם שנוהגים היתר בשפחות בעה"ז הקב"ה תולה אותן בקדקדי ראשיהם לע"ל הה"ד (תהלים סח) אך אלהים ימחץ ראש אויביו קדקד שער מתהלך באשמיו. כל עמא יימרון ויזיל ההוא גברא בחוביה יזיל ההוא גברא בחוביה. ד"א אוילים יליץ אשם זה שהביא קרבנו ואינו מתכפר לו מה יעשה ילך אצל שבטו של לוי שכתוב בו (מלאכי ג) וישב מצרף ומטהר כסף וטהר את בני לוי. (משלי יד) ובין ישרים רצון. זה שהביא קרבן שלא על חטא. אם על תודה יקריבנו: (ו) רבי אלעזר ור"י

ב"ח

אסיפת אמרים

כילון חוץ מתודה. (י"מ): יקריבנו. פי' סיקריב לוותו הקב"ה לכבדו פני מלוין (שם): מהלך באשמיו. מדאמר בחטאתו ול"ל בחטאתו מסמע דמייתי בחטאת שקריבנו חטם. ומדאמר מפלך לגזון משמע דרש על דברת כ"ש דאמרת דרך הלגם ויזיל כעם כמו פסיס לגזל. כי ס"ת לו ניזל כי נקבר סוס נקדקד (שם): ואינו מתכפר. מפני שסומך ס"ע

מתנות כהונה

נגד דלת כו'. פי' התורה אמר לו' יפלי יהודאי ים לי תלגך ולחם מונע לותו ממני וכ"ל התורה היה יהודאי כל ישראל בכוח ולחם הוא היודע לוחה ומוציא ממני לקרות לותי כלב כלילו אין ל' חלק שם: הוינא עבר קמיה שובר לפני בית הספר כ"ל בית המדרש שלומדים בו התיוקות: ושמעתי קולם. של התיוקות: למה זית כו'. מה זכות תלתה בעלמך בעליו תמכת וסמכת

לאכול על שלחני: מימי לא שמעתי שלא כו'. מימי לא שמעתי דבר רע פסיה לחד מדבר על הבירו והזכירו לחדויה כלומר להבירו ולהלבינו לותו הנאמר עליו או כ"ל לא שמעתי חדש לומר דבר רע עלי והזכרתי לעורר עמו על זה שפי' פסיוחי מוחל על עלבוני: ולא תמית כו'. ולא לחיי פיוס מריבים זה עם זה שלא יהיו שלום ביניהם: (כ"ג ביולקוט תהלים תמס"ג קרא עליה ופס כו' שני שוי שלחני ויסע): סדורו. סדר מתנתו בערך והכין: סלירא. פי' כסא ושד מלאכי פי' שכרו והוא לשון לעג: יקריבנו. מלשעותו כלילו הוא לשון לוי ונלחמים לא כתיב כן: מתרגם חובתו. פי' מפרשו וימלינו לפני כל בעזות פניס כד"ל המלחם כסדום הגידו ולא כחדו: ולא חטם חני חייב. בחמיה שלא וודאי חני חייב לפי' חני חייב להביאו והכי מכיס לקמן ס"פ קדושים חטאת חני מביא חטם חני מביא; כל עמא יימרון כו'. וכל העם יאמרו ילך לותו חיים בחוכחתו: אצל שבטו כו'. ליפסר עמיסם.

בלום. אמר ריה"נ גדול שלום שאפילו בשעת המלחמה אין פותחין אלא בשלום ה"ד (דברים ג) כי תקרב אל עיר וגו'. א"ר יודן ב"ר יוסי גדול שלום ששמו של הקב"ה נקרא שלום הה"ד (שופטים ו) ויקרא לו ה' שלום. א"ר הנחום כר יודן מכאן שאסור לו לאדם לשאול בשלום חבירו במקום מטונף. תני ר' ישמעאל גדול שלום ששם הגדול שנכתב בקדושה אמר הקב"ה ימחה במים כדי להטיל שלום בין איש לאשתו. רבי מאיר הות יתיב ודריש בלילי שבתא הויא תמן חדא איתתא יציבא ושמעא לית תנתא מדרשא אמתינת עד דיחסל מדדרש אזלה לביתה אשכחה בוצינא טפי אמר לה בעלה אן הות אמרה ליה אנא יתיבא ושמעה קליא דרושא אמר לה כן וכן לא אעיילת להבא עד דאזלת ורוקת באנפי דרושא יתיבא שבתא קמייתא תניתא ותליתא אמרון לה מגירתא כדו אתון צהיבין אתינן עמך לגבי דרושא כיון דחמי יתהון ר"מ צפה ברוה"ק אמר אית מנכון איתתא דחכימא למילקש בעינא אמרה לה מגירתא כדו את אזלת זרוקת באנפיה ותשרי לבעלך כיון דיתבא קמיה אידחילת מיניה אמרה ליה רבי לית אנא חכימא למילקש עינא אמר לה אפ"ה רוקי באנפי שבע זימנין ואנא מינשים. עבדא הכין אמר לה איזילי אמרי לבעליך את אמרת הדא זימנא ואנא רקית שבע זימנין אמרו לו תלמידיו רבן כך מבזין את התורה לא הוה לך למימר לחד מינן למלחש לך. אמר להו לא דיו למאיר להיות שוה לקונו דתני רבי ישמעאל גדול שלום ששם הגדול שנכתב בקדושה אמר הקב"ה ימחה על המים בשביל להטיל שלום בין איש לאשתו אר"ש בן חלפתא גדול שלום שבשברא הקב"ה את עולמו עשה שלום בין העליונים לתתתונים ביום הראשון ברא מן העליונים ומן התתתונים הה"ד (נחמיה ט) בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ בשני ברא מן העליונים הה"ד ויאמר אלהים יהי רקיע בשלישי ברא מן התתתונים ויאמר אלהים יקוו המים ברביעי מן העליונים יהי מאורות ברקיע השמים בחמישי ברא מן התתנים ויאמר אלהים ישרצו המים. בששי בא

לבראות

מתנות כהונה

יציבא . עומדת : **תנתא** מדברת. פוגה מדבר : **אמתינת כו'** . המתינה עד שסיים : **מדדרש** . פי' מסדרת הלכה לביתה : **בוצינא** . מפי הגר כבוי שלא תכבה ת"ח לא תפסיד : **אן הות** . תגה הווית : קליה דרושא גרם. פי' קול של הדורש : וכן וכן כו'. כן כך וכן כך לא תכנס לכאן לגומל לביתו עד כו' עד שתלך ותכוון בפני הדורש ותזכו ותהיו חיים שיה רשע ומכוין לגערה כדאיתא ס' שופטים : **יתיבא** נרמי' כו'. פי' יפנה תוך ביתו בבת לתגול ומיה והלשים : **מגירתא** מכוונתי : **כדו** . זזתם כלומר עדיין לעם כזאת : **אתון** לזיכון. תחם מרוין בכעס ימד כך פי' הערוך : **אתינן** כו'. נבא עמך לגל הדרכן וכן עמו והלכו למעות לה הקנה : **ביון** כו'. מדרשה תוחה ר' מאיר כי' נופה בכוה"ק תם כל המלוצע : **אמר** להו גר'. פי' אמר לל הנשים כלום יש מכם וכבר תפה דחכימת כו' פי' חכמה ובקיאה ויודעת ללחום על הפין שהם בעיניו וכשהיו מלהבין הי' לריכין לרוק על הפין : **אמרי** כו'. לאמרו לה השבעת כזה כו' נכן לא תלך ורקק לו בפניו ותהא מותר לבעליך וכן עשתה והלכה ויפה לפניו ללחום עיטו : **כיון** דיתבה כו'. כשישבה לפניו ללחום היתה מתיראת לפניו מפני הכובה : **לית** תנא הכימא. אין לני חכמה ובקיאה ללחום על הפין : **רוקי** בתפי. כי' רוקק בפניו ז' פעמים : **ואנא** מינשי'. פי' מתרפא והרבה דוגמתה בהלמוד : **עבדה** הכין. עשתה כן : **אזילי** כו'. לך תשוב לבעליך **אמר** לגרוק בפני הדורש פעם אחד ואמי כו' : **לחד** מיק. לאחד ממנו : **ימחה** על המים.

זו תודאה. מביאים תודה בית ה'. זה קרבן תודה וכן דוד אמר (תהלים מ) עלי אלהים נדריך אשלם תודות לך תודה אב"כ אלא תודות ההודאה וקרבן תודה: (ח) א"ר אחא משל לשלטון שנכנס למדינה ועמו כיתות כיתות של לסטים אמר אחד לחבירו מה דחיל הדין שליטא א"ל הדא פסטמא דילך טבא ולית את דחיל מיניה. כך כיון ששמעו ישראל פרשת קרבנות נתיראו אמר להן משה אל תיראו התעסקו בתורה ואין אתם יראים מכל אלה ה"ד זאת התורה לעולה ולמנחה ולמה שלמים באחרונה שיש בה מינין הרבה א"ר סימון הדא גרומיתא אינה באה אלא באחרונה למה שיש בה מינים הרבה כך למה שלמים באחרונה שיש בה מינים הרבה. דם ואימורים למזבח. חזה ושוק לכהנים. עור ובשר לבעלים. (ר"ש אומר מי שהוא שלום מביא שלמים ואין אונן מביא שלמים: (ט) אמר רשב"י גדול שלום שכל הברכות כלולות בו (תהלים כט) ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום. חזקיה אמר תרתין חזקיה אמר גדול שלום שכל המצות כתיב בהו (שמות כג) כי תראה כי תפגע (דברים כב) כי יקרא אם באת מצוה לידך אתה זקוק לעשותה ואם לאו אי אתה זקוק לעשותה ברם הבא (תהלים לד) בקש שלום ורדפהו בקשהו למקומך ורדפהו למקום אחר. חזקיה אמר חורי גדול השלום שבכל המסעות כתיב (במדבר כג) ויסעו ויחנו נוסעים במחלוקת וחונים במחלוקת כיון שבאו כולם לפני הר סיני נעשו כולם הנייה אחת ה"ד (שמות יט) ויחן שם ישראל. ויחנו שם בני ישראל אב"כ אלא ויחן שם ישראל אמר הקב"ה הרי שעה שאני נותן תורה לבני בר קפרא אמר תלת. בר קפרא אמר גדול שלום שדברו הכתובים דברי בדאות בתורה בשביל להטיל שלום בין אברהם לשרה ה"ד (בראשית יח) אחרי בלותי היתה לי עדנה ואדוני זקן אבל לאברהם לא אמר כן אלא ואני זקנתי. ב"ק אמר חורי גדול השלום שדברו הכתובים לשון בדאי בנביאים בשביל להטיל שלום בין איש לאשתו שנא' (שופטים יג) הנה נא את עקרה ולא ילדת והרית וילדת בן אבל למנוח לא אמר כן אלא (שם) מכל אשר אמרתי אל האשה תשמר מכל מקום סמנים היא צריכה. ב"ק אמר חורי גדול שלום ומה אם העליונים שאין להם לא קנאה ולא שנאה ולא תחרות ולא מצות וריבות ולא מחלוקת ולא עין רעה צריכין שלום ה"ד (איוב כה) עושה שלום במרומיו התחתונים שיש בהם כל המדות הללו אעאכ"ו. א"ר שב"ג גדול שלום שדברו הכתובים לשון בדיות בתורה להטיל שלום בין יוסף לאחיו ה"ד (בראשית נ) כה תאמרון ליוסף אנא שא נא ולא אשכחן ביעקב דפקד כלום

אסיפת אמרים

ויק (שם): זאת התורה. דלכלהו קרא מיותר להכתוב כל פעוסק כו' ולזה מקשה ולמה שלמים דסול"ל

מפני כבמין ב"ה קיים מה תהא על עובדי עבירה. אי כ"ל כל הסניגורין מי יכין ידע מה תהא תקנתו: גרומיתא. פי' הערוך מלכל שבח בהתכוונה שקורין לו פינ"ה והכי מוכח בכמה דוכתין: מי שהוא שלום. דייק מל' של שלמים: ברם הבא. אבל הבא נמי שהוא שלום כו': ויחנו. משמע ל' רבים כלומר מחולקים זה מזה ויחן כתיב בלב אחד: הרי שפה. בשוד שהם בלב אחד: מ"מ. כלומר שמני רפואות צריכה להכיון אבל אינה עקרה ממש:

מתנות כהונה

מה דחיל כו'. מה מורא זה השלטון: הדא פסטמא כו'. פי' הערוך ד"ה והנהגה שלך יהא טוב וחין אתה צריך להקדירה ממנו: נתיראו

2 מצות. מריבות:

הלחי. שלחתי את עמוס והיו קורין אותו פסילוס דא"ר רבי א"ר פנחס למה נקרא שמו עמוס שהיה עמוס בלשונן מעתה אות מי אשלח ומי ילך לנו ואומר הנני שלחני א"ל הקב"ה ישעיה בני טרחנין סרבנין הם אם אתה מקבל עליך להתבזה וללקות מבני את הולך בשליחותי ואם לאו אין אתה הולך בשליחותי א"ל על מנת כן. (ישעיה ג) גוי נתתי למכים ולחיי למורטים ואיני כדי לילך בשליחות אצל בניא"ל הקב"ה ישעיה אהבת צדק אהבת לצדק את בני. ותשנא רשע ששנאת מלחייבן על כן משחך אלהים אלהיך. מהו מחביריך א"ל חייך כל הנביאים קבלו נבואות נביא מן נביא (במדבר יא) ויאצל מן הרוח אשר עליו וגו' (מ"ג ג) ויאמרו נחה רוח אליהו על אלישע אבל אתה מפי הקב"ה (ישעיה סח) רוח ה' אלהים עלי יען משח ה' חייך שכל הנביאים מתנבאים נביאות פשוטות ואת נחמות כפולות (ישעיה נג) עורי עורי (שם נא) התעוררי התעוררי (שם שב) שוש אשיש (שם נא) אנכי אנכי הוא מנחמכם (שם מא) נחמו נחמו: (ג) ר' ברכיה בשם ר' אבא ב"כ פתר קריא באהרן בשעה ששעשו ישראל אותו מעשה בתחלה הלכו אצל תור אמרו לו (שמות לב) קום עשה לנו אלהים ביון שלא שמע להן עמדה עליו והתנוהו הה"ד (ירמיה ג) גם בכנפיך נמצאו דם ונו' זהו דמו של חור (שם) לא במחתרת מצאתים כי על כל אלה. על אשר עשו אלה אלהיך ישראל ואה"ב הלכו אצל אהרן. א"ל קום עשה לנו אלהים כיון ששמע אהרן כן מיד נתירא הה"ד (שמות לב) וירא אהרן ויבן מזבח לפניו נתירא מהזבוח לפניו אמר אהרן מה אעשה הרי הרגו את חור שהיה נביא עכשיו אם הרגתי אותי שאני כהן מתקיים עליהם המקרא שבתוב (זכריה ג) אם ביהוה במקדש ה' כהן ונביא ומיד הם גולין. ד"א וירא אהרן מה ראה אם בונין הם אותו זה מביא צרור וזה אבן ונמצאת מלאכתם כלה בבת אחת מתוך שאני בונה אותו אני מתעצל במלאכתו רבינו משה יורד ומבעירה לע"ז ומתוך שאני בונה אותו אני בונה אותו בשמו של הקב"ה הה"ד (שמות לב) ויקרא אהרן ויאמר הג לה' מחר. תג לעגל מחר אב"ב אלא הג לה' מחר. ד"א וירא אהרן. מה ראה? אמר אהרן אם בונין הן אותי הסרחון נתלה בהן. מוטב שיתלה הסרחון בי ולא בישראל. ר' אבא בר יודן בשם ר' אבא משל לבן מלכים שנתנאה לבו עליו ולקח את הסייף לחתך את אביו א"ל פדגוגו אל תייגע את עצמך תן לי ואני חותך הציין במלך עליו. א"ל יודע אני להיכן היתה כוונתך: מוטב שיתלה הקרחון בי ולא בבני חייך מן פלטין דידי לית את זייע ומותר פתורי את אביך כ"ד אנינים את נסיב. כך מן פלטין דילי לית את זייע ומן המקדש לא יצא. ומותר פתורי את אביל. והנותרת מן המנחה. כ"ד אנינם את נסיב

מתנות כהונה

שה כי מחלת דכי כ' נתברכם: פסילוס פי' בעברית קטיעת בלשונו' קמוע ומוכרח בלשונו יבסבר הזוהר פי' ויתי דמגנגס בלשונו פסילוס קרי ליה (ועי' בק"ר פ' ח'): עמוס בלשונו - כנד בלשונו כאילו כמשוטו מגמ על לשונו: על מסבר עמו מלה וגו' הם דכתיב כי על כל מלה (דברים על מלה) מלהיך וגו': שנתנאה. בערוך גרס בגמ לבו ועיין ערך כ"ז: פדגוג. תומן סמנדל פיטוקוס המלך: מן פלטין דידי כו'. מפלטין שלי לית מזוזת ומותר פלחני פיוני מתכלי מתם מתכל: אנינום כו'. מתנות תם לוקח:

לבראות אדם אמר אם אני בורא אותו מן העליונים הרי העליונים רבים מן התחתונים, בריה אחת אם אני בורא אותו מן התחתונים הרי התחתונים רבים על העליונים, בריה אחת מה עשה בראו מן העליונים ומן התחתונים הה"ד (שם ב) וייצר ה' אלהים את האדם עפר מן האדמה מן התחתונים. ויפח באפיו נשמת חיים מן העליונים. רבי מני דשאב ור' יהושע דסכנין בשם ר' לוי גדול שלום שכל הברכות וטובות ונחמות שהקב"ה מביאן על ישראל חותמין בשלום בק"ש פורס סוכת שלום בתפילה עושה שלום בברכת כהנים (במדבר ו) וישם לך שלום ואין לי אלא בברכות בקרבנות מנין זאת התורה לעולה למנחה ולחטאת ולאשם ולמילואים ולזבח השלמים אין לי אלא בכלל בפרט מנין זאת תורת העולה. זאת תורת המנחה זאת תורת החטאת זאת תורת האשם זאת תורת זבח השלמים ואין לי אלא בקרבנות יחיד בקרבנות צבור מנין ת"ל (שם כט) אלה תעשו לה' במועדיכם ומסיים בשלמים ואין לי אלא בעוה"ז בעוה"ב מנין ת"ל (ישעיה סו) הנני נוטה אליה כנהר שלום. רבנן אמרי גדול שלום שבשמלך המשיח בא אינו פותח אלא בשלום שנא' (שם נב) מה נאוו על ההרים רגלי מבשר משמיע שלום:

פרשה ו (א) קח את אהרן ואת בניו אתו וגו' זש"ה (תהלים מה) אהבת צדק ותשנא רשע וגו'. ר' יודן בשם ר' עזריה פתר קריא באבינו אברהם בשעה שביקש רחמים על סדומיים אמר לפניו רבש"ע נשבעת שאי אתה מביא מבול לעולם הה"ד (ישעיה נד) כי מי נח זאת לי. מבול של מים אי אתה מביא מבול של אש אתה מביא מה אתה מערים על השבועה א"כ לא יצאת ידי שבועה הה"ד (ברכות יח) חלילה לך מעשות כדבר הזה אמר לפניו חלילה לך השופט כל הארץ לא יעשה משפט אם משפט אתה מבקש אין כאן עולם אם עולם אתה מבקש א"כ משפט את בעי תפש חבלא בתרין רישי בעית עולמי בעית דינא דקושטא אם אין מוותר צבחר לית עולמך יכול קאים. א"ל הקב"ה אברהם (תהלים מה) אהבת צדק ותשנא רשע אהבת לצדק בריותי ושנאת מלחייבן על כן משחך אלהים אלהיך שמן ששון מחביריך מהו מחבירך א"ל חייך שיי דורות שמנת עד אצלך עם אחד מהם לא דברתי ועמך אני מדבר שנא' (ברכות יג) ויאמר ה' אל אברם לך לך: (ב) ר' עזריה בשם ר' יהודה בר סימון פתר קריא בישעיה אמר ישעיה מטויל הייתי בבית תלמודי שמעתי קולו של הקב"ה אומרת (ישעיה ו) את מי אשלח ומי ילך לנו שלחתני את מיכה והיו מפין אותו בלחי הה"ד (מיכה ד) בשבט יכו על הלחי

Yet last week

אסיפת אריזים — מתנות כהונה

דסוע"ל סקל המלא ע"ד נוסע"ז. (שם) במגילת סוטה: דשאב. שם מקום. וכן לסכיך: שתח. שם של יום לעולם מכויים בכלמיש: השופט כל הארץ. דקס"ל תמיה קיימת כמו הגאלה נגאלתי וכי' מי שמוש מופט כל הארץ לומו יכול לעשות מעשה לאמת כי שם חסד: את נעי תפוש כו'. אחה נעי תפוש לרחום ולתפוש החבל בבני רחמיו הפלת שולמך ומפלת דין: ציבהר. מעט: אין שולמך. יכול לקיים: ס"נ ועמך אני מדבר שנא' ויאמר ה' אל אברם לך לך וכן הוא לעיל פ' ויצא(פ' מ"ט) וכילקוט מהלים ימ עיקר

עשרה שנה למלך חזקיהו . וכיון שהתפלל הוסיפו לו ט"ו שנה שנא' (שם
לח) הנני יוסיף על ימיך חמש עשרה שנה . על דעתא דריב"ל דאמר תשובה
עשתה את הכל, ממי את למד מאנשי נינוה שנא' (יחזקאל יח) כה אמר ה'
הבחורים ימיתו בחרב . וכיון שעשו תשובה זכו להתיהם שנא' (בראשית ז)
אנשי ענתות מאה ועשרים ושמנה . ואם אין לך ללמוד מאנשי ענתות למד
מיבניהו (יחזקאל כג) העצב נבזה נפוץ וגו' . ר' אבא ב"כ אמר כעצם הזה
של מוח שמשמנפצו אין בו מאומה רבי חלבו אמר כחותל של תמרה
שכשאתה מנערו אין בו מאומה . אם כלי אין חפץ בו . ר' חמא בר חנינא
אמר כבדין של מי רגלים . ר' שמואל בר נחמן אמר כבדין של מקיזי דם .
א"ר זירא מלתא דבא שמעית מן ר' שמואל בר ר' יצחק דהוה דריש הכא
ולית אנא ידע מהו א"ל ר' אחא אריבא דילמא דא היא (יחזקאל כג) כתבו
את האיש הזה ערירי גבר לא יצלה בימיו . א"ל הן בימיו אינו מצליח ביתי
בנו מצליח . ר' אחא ור' אבין בר בניימין בשם ר' אבא גדול הוא כחה של
תשובה שמבטלת גזירה ומבטל שבועה . שבועה שנא' (שם) הי אני נאם ה'
כי אם יהיה בניהו בן יהויקים וגו' ומבטלת גזירה כה אמר ה' כתבו את
האיש הזה ערירי . וכתיב (דה"א ו ג) ובני יכניה אסיר בנו . שאלתיאל בנו
אסיר שהיה בבית האסורים . שאלתיאל בנו שממנו הושתלה מלכות בית
דוד . א"ר תנחום ב"ר ירמיה אכתי זה הקב"ה שאכר את עצמו בשבועה
שאלתיאל ששאל אל לבית דינו של מעלה על נדרו . על דעתו דריב"ל
דאמר תפלה עשתה מחצה! ממי אתה למד? מאהרן שבתחלה נזירה
עליו שנא' (במדבר ט) ובאחרן התאנף ה' מאד להשמידו . א"ר יהושע דסכנין
בשם ר' לוי אין השמדה אלא כילוי בנים כמה דאת אמר (עמוס ג) ואשמיד
פריו ממעל ושרשיו מתחת כיון שהתפלל משה עליו נמנעה ממנו חצי
הנזירה מתו שניהם ונשתיירו ב' הה"ד קח את אהרן ואת בניו אתו :
(ו) ואת הבגדים . א"ר סימון כשם שהקרבנות מכפרים כך הבגדים מכפרין
דתנן כהן גדול משמש בה' בגדים והדיוט בד' . בכתנת ומכנסים. במצנפת·
זבאבנט . מוסיף עליו כה"ג . חשן ואפוד . ומעיל . וציץ . הכתונת. לכפר
על לבושי כלאים כמה דתימר (ויקרא יט) ועשה לו כתונת פסים . מכנסים ·
לכפר על גלוי עריות כמה דתימר (שמות כה) ועשה להם מכנסי בד לכסות
בשר ערוה. מצנפת . לכפר על נסות הרוח המד"א (שם כט) ושמת המצנפת
על ראשו . אבנט מ"ד על עוקמנין שבלב ומ"ד על הנבובים . א"ר לוי אבנט
ל"ב

מתנות בהונה

חזקיה וגו' : ואם אין לך ללמוד . שם אין לך אתם
דומה ללמוד : שמשמנפצו . ממעטר ממנו
ממוח שמו : אין בו מאומה . אין רואי למאומה
ואכי ליתא בילקוט ירמיה : כבדין בערוך נורס
ככוח : מלתא כו' . דבר הדם במעמי כאן
כדבר הזה : הושתלה . לבוי נמיעה כד"ת
שמלי זמים במדרש חזית (ה' ג') ישבו למדרש
זה ב ופוי הר מבוהר ע"ש : אין הכתוב . במקום זה : כשם שהקרבנות כו' . דייק מדכתיב
אתם הבגדים ואתם כתן הכתוב ולא הכי הכי מתפת הוסנו להדדי : אבנט ל"ב אמה כו' ט . כ"ג

אסיפת אמרים

שם : כחותל . כוח כלי שעושין מקיוח דקל וממלא,
לוחמי תמרים . שם : הה"ד קח . פי' שסיו לקוחים
לעות ולכיכרה ממנו . שם : ועשה לו כתונת פסים .
ופירש"י בפ"ק דכתב ערוך על שם יהו כיוס מילא ולא
כל שכתונת . ודמיון לכלוחים וכהיוס ויטבלו את
שכתונת . ועכילה סיינו כפרש וכמו כוח לעפיד
שכתונת

נסיב אלו כ"ד מתנות כהונה שניתנו לאהרן ולבניו. א"ל הקב"ה לאהרן אהבת צדק אהבת לצדק את בני ושנאת מלהייבן על כן משחך אלהים אלהיך. א"ל חייך שמבטו של לוי לא נבחר לכהונה גדולה אלא אתה. (ויקרא ח) קח את אהרן ואת בניו אתו: (ד) ד"א קח את אהרן ואת בניו אתו זש"ה (משלי כד) הצל לקוחים למות ומטים להרג וגו'. אנטונינוס סלק לגבי רבי אשבחיה דיתיב ותלמידיו קמיה א"ל הלין אינון דאת מנליך עליהון א"ל אין, זעירא דאית בהון מחיה מתין בתר יומין נטה עבדו של אנטונינוס למיתה שלח ואמר שלח לי חד מן תלמידך דהוא מחיה לי הדין מיתה שלח ליה חד מן תלמידוי, ואית דאמר ר"ש בן חלפתא הוה אזיל אשבחיה רביע א"ל מה את רבע ומרך קאים על הגליה, מיד נזדעזע וקם ליה. ד"א הצל לקוחים למות אלו בניו של אהרן ומטים להרג אם תחשך אלו בניו של אהרן שהיו בצד המיתה. א"ר חנן כתיב (שמות לב) ויקח מידם ויצר אותו בחרט תבא לקיחה של כאן ותכפר על לקיחה שלהלן מתו ב' ונשארו שנים: (ה) קח את אהרן ואת בניו. ר' יהודה וריב"ל ר"ו אמר תשובה עשה מחצה ותפלה עושה הכל. ריב"ל אמר תשובה עשתה את הכל ותפלה עשתה מחצה. על דעתיה דרבי יהודה ב"ר תשובה עושה מחצה ממי את למד מקין שנגזרה עליו גזירה כיון שעשה תשובה נמנע ממנו חצי גזירה ומנין שעשה תשובה שנא' (בראשית ד) ויאמר קין אל ה' גדול עוני מנשוא. ומנין שנמנע ממנו חצי הגזירה הה"ד (שם) ויצא קין מלפני ה' וישב בארץ נוד קדמת עדן נע ונד א"כ אלא בארץ נוד קדמת עדן. ד"א ויצא קין מהיכן יצא רבי יודן בשם רבי אייבו אמר הפשיל בגדיו לאחוריו ויצא כגונב דעת העליונה. ר' ברכיה בשם ר' אלעאי בר שמעיה אמר יצא כמערים וכמרמה בבוראו. רבי הונא בשם רבי חנינא בר יצחק אמר ויצא שמח כמה דתימר (שמות ד) וגם הנה הוא יוצא לקראתך וראך ושמח כיון שיצא פגע בו אדה"ר א"ל מה נעשה בדינך א"ל עשיתי תשובה ונתפשרתי כיון ששמע אדה"ר כך התחיל טופח על פניו א"ל כל כך היא כחה של תשובה ולא הייתי יודע באותה שעה אמר אדה"ר (תהלים צב) מזמור שיר ליום השבת א"ר לוי המזמור הזה אדה"ר אמרו על דעתא דר' יהודה ב"ר דאמר תפלה עשתה את הכל ממי את למד מחזקיה חזקיה עיקר מלכותו לא היתה אלא י"ד שנה הדא דכתיב (ישעיה לח) ויהי בארבע

עשרה

מתנות כהונה

ותלמידיו קמיה. ויסכים לפמיו: מנלין. מכפר ומסתקות עליהם כהם: זעירא כו'. הקטן שים כהם מהיש מתוס: בתר יומין. לאחר ימים: אשבחיה רביע מצא לותו עבד אתי' כוכן ושוכב על מטתו בסיב מרע ח"ל דרך הגערה מה זאת אתה כוכן ושוכב ואתוך עומד על רגלו ועל עצמו אמר כן: בארץ נוד יצא כמערים ומרמה. ומכי מוכח בברכתים והקדים הפ"ת לעין: ונתפשרתי. כלומר מה ממני לקיחה מדה"ד ועשה כפושרין: טופה. מכה בטפח: מזמור שיר וגו'. סיפיה דקרא קאי להודות לה': ויהי בארבע עשרה שנה כו'. בתר הסיה עניינא כתיב ימים הכם מלא

אסיפת אמרים

תמס כי אין לנוכחיו סוף. ויק"ר: תבא לקיחה. סע"י התפלה נתן לו הקב"ה לקיחה זו שתכפר. וע"ל לף שהלקיחה היתה בתרבעתן מ"מ התפלה לא עשתה כך מתנה. שם: ד"א. ילע"ל פי' ויצא ביוסי בדיומם כדלקמן גבי ח"ה. וסביה סד"ל לתרץ במ"ד שהשוב עומד כולו שלין קושיא מכלן מפני שהיקה בתשלום שם

קדמים מל' נע ונד: ס"נ בילקוט פ' בראשית: רבה פ' כ"ג דגרס שם כמפרים והסופר טעה וכתב פ' מות ממי לקיחה מדה"ד ועשה כפושרין: טופה. מכה בטפח: סיפיה דקרא קאי להודות לה': ויהי בארבע עשרה שנה כו'. בתר הסיה עניינא כתיב ימים הכם מלא

על הפרדה אשר לי והורדתם אותו אל ניחון . ואין מושחין מלכים אלא מן הקרן . שאול ויהוא נמשחו מן הפך שהיתה מלכותן מלכות עוברת דוד ושלמה נמשחו מן הקרן מפני שמלכותן מלכות עולמים : (ט) ואת פר החטאת ואת שני האילים . ר' הונא בשם ר' אבא ב"כ אמר עשה כמין גבעה איל מכאן ואיל מכאן ופר באמצע . ואת כל העדה בקהל פתח אהל מועד . א"ר אלעזר כל ישראל ס' רבוא ואת אומר אל פתח אהל מועד אלא זה אחד מן המקומות שהחזיק מועט את המרובה . דכוותה (במדבר ח) יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד בנוהג שבעולם אדם מפנה כלי מלא לתוך כלי ריקן או שמא כלי מלא לתוך כלי מלא? עולם כולו מים במים ואת אומר יקוו המים אלא זה אחד מן המקומות שהחזיק מועט את המרובה . דכוותה (שמות ט) קחו לכם מלא חפניכם פיח כבשן . א"ר הונא לא דמי הדין דחפין לחדין דקמיץ הדין דחפין תרין הדין דקמיץ ארבע הופניו תמנייא קומצין נמצא חפנו של משה מחזקת ח' קומצין אלא מלמד שהקב"ה מספיק ואהרן הופן ומשה זרקן ואת אמר (שמות ט) וזרקו משה השמימה בבת אחת אלא זה אחד מן המקומות שהחזיק מועט למרובה . דכוותה (שם כו) ארך החצר מאה באמה ורחב חמשים בחמשים אר"י בר חלפתא אורך החצר מאה באמה וכל ישראל עומדים בתוכה אלא זה אחד מן המקומות שהחזיק מועט את המרובה . ודכוותה (במדבר כ) ויקהילו משה ואהרן את הקהל אל פני הסלע . א"ר חנן כמין כברה היתה וכל ישראל עומדים עליה אלא זה אחד מן המקומות שהחזיק מועט את המרובה . ודכוותה (יהושע ג) ויאמר יהושע אל בני ישראל גושו הנה . ר' הונא אמר זקפן בין שני בדי הארון רבי חמא בר חנינא אמר שָׂמן בין שתי בדי הארון . ורבא אמר ציפצפן בין שתי בדי הארון הה"ד (שם) ויאמר יהושע בזאת תדעו כי אל חי בקרבכם אמר להם מתוך שהחזיקו אתכם שני בדי הארון יודע אני ששבינתו ביניכם . אף בבהמ"ק כן דתנינן עומדים צפופי ומשתחוים רווחים . ר' שמואל בר איביה בשם ר' אחי אמר ריוח ארבע אמות בין כל אחד ואחד אמה לכל צד שלא יהא אחד מהן שומע קול חבירו מתפלל . אף לע"ל כן שנא' (ירמיה ג) בעת ההיא יקראו לירושלים כסא ה' ונקוו אליה כל הגוים . ר' יוחנן סלק למשאל בשלמיה דר' חנינא ואשכחיה דהוה עסיק בהדין פסוקא בעת ההיא יקראו לירושלים כסא ה' ונקוו

מתנות כהונה — אסיפת אמרים

פך. כלי חרס שנשבר מהרה וכן עלקה ממלכתם — מספיק . ע"י נס מיחזיק . לך סגי' נכונס היא וסקנ"ס מספיק
וכל זה הוא בפ"ק דכריתות : איל מכאן כו' .

מלה דדייק מייתורא דכתי : אל פתח . משמע שכל אחד ואחד כי' עומד לפני הפתח : ה"נ יקוו כתיב כו' . עד שהחזיק מועט את המרובה : הדין דחפין . זה שלוקח בהפנו בשני ידיו קמיץ ביד אחת : הדין דחפין תרין הדין דקמיץ תרתין . מה בלאדם נועל בהפנו שהם שני ידיו מהמרובה ליטלו ביד אחת פעם אחר פעם ליך ליטלו בתרבע פעמים : חפניו . שתי הפניס שם שמועה קומעין וכן כתיב מלא חפניכם פיח כבשן . וכתיב ויקח משה מלא חפניו וגו' הא למדת שהפניו בל משה כי' מחזיק ביעור שני הפניהם דהיינו שמועה קומעין ועי' בב"ר פ"ס וב"ר פי"ט ובקהלת ג' י"ד : פני הסלע משמע שכל אחד ואחד כי' עומד בפני הסלע ממש : ה"נ שהחזיק מועט אף המרובה : ה"נ ניקוט יהושע : וסמכן בין כו' . וכאן שנתן שני ידיך להיות מל' שימה : קול חבירו מתפלל . בשעה שהיו מתפללים :

ל״ב אמה היה בו ועוקמו לפניו ולאחוריו למ״ד על העוקמנים שבלב ומ״ד על הנגבים לפי שהיה חלול כנגד הנגבים שעושים מעשיהם בסתר החשן מכפר על מטי דינין כמה דתימר (שם כח) ונתת אל חשן המשפט אפוד לכפר על עובדי ע״ז שנא׳ (הושע ג) ואין אפוד ותרפים. מעיל. רבי סימון בשם ר׳ נתן אמר ב׳ דברים אין להן כפרה ונתנה להן תורה כפרה ואלו הן לה״ר והורג נפש בשגגה לה״ר אין לו כפרה ונתנה לו תורה כפרה במה יתכפר לו בזגי המעיל הה״ד (שמות כח) פעמון זהב ורמון פעמון זהב ורמון. והיה על אהרן לשרת ונשמע קולו אמר יבוא קול ויכפר על הקול. ההורג נפש בשגגה אין לו כפרה ונתנה לו תורה כפרה במה יתכפר לו? במיתת כהן גדול. הה״ד (במדבר לה) ואחרי מות הכהן הגדול. ציץ מ״ד על עזי פנים מ״ד על המגדפים. מ״ד על עזי פנים מבנות ציון כאן כתיב (שמות כח) והיה על מצח אהרן ולהלן כתיב (ירמיה ג) ומצח אשה זונה היה לך ומ״ד על מגדפין מגלית כאן כתיב והיה על מצחו תמיד ולהלן כתיב (שם יז) ותטבע האבן במצחו: (ז) ויפול על פניו ארצה למה על פניו. מתחלה אתה דורש כדי שלא יצטער אותו צדיק שש אמות וזרת. ד״א למה על פניו על שום הנון אלהיו שהיה נתון על לבו הבמה דאת אמר (ויקרא כו) ונתתי את פגריכם על פגרי גלוליכם. ד״א למה על פניו הפה שאמר והירף ונידף ינתן בעפר הה״ד (ליקוט מ) טמנם בעפר יחד פניהם חבוש בטמון. ד״א למה על פניו על שום (דברים ג) ויבחשו אויביך לך ואתה על במותימו תדרוך וגו׳: (ח) ואת שמן המשחה. א״ר יהודה ב״ר אלעאי שמן המשחה שעשה משה במדבר מעשה נסים נעשו בו מתחלה ועד סוף מתחלה לא היה אלא י״ב לוג שנא׳ (שמות ל) שמן משחת קודש יהיה זה לי אם לשרות בו את העצים לא היה מספיק כמה האור שורף כמה העצים בולעים. וכמה יורה בולעת. ממנו נמשח אהרן ובניו כל שבעת ימי המילואים ממנו נמשחו מזבח הזהב וכל כליו. ממנו נמשח מזבח הנחושת וכל כליו השולחן וכל כליו ומנורה וכל כליה וכיור וכנו. ממנו נמשחו כהנים גדולים ומלכים אפילו כהן גדול בן כה״ג טעון משיחה עד עשרה דורות ואין מישחים מלך בן מלך ומפני מה משחו את שלמה מפני אדניהו ואת יואש מפני עתליה ואת יהואחז מפני יהויקים אחיו שהיה גדול ממנו שתי שנים וכולו קיים לע״ל הדא דכתיב שמן משחת קודש יהיה זה לי. אין מושחין מלכים אלא על גב מעיין שנא׳ (מ״א ה) ויאמר המלך להם קחו עמכם את עבדי אדוניכם והרכבתם את שלמה בני על

אסיפת אמרים — מתנות כהונה

אמור לצפור כל כנף ולכל חית השדה: (ג) בר קפרא פתר קריא בתורה חכמות בנתה ביתה זו תורה הה"ד (משלי ג) כי ה' יתן חכמה (שם ה) ה' קנני ראשית דרכו. חצבה עמודיה שבעה אלו ז' ספרי תורה ולא חמשה הן ב"ק עביד מרישיה דוידבר עד (במדבר י) ויהי בנסוע הארון חד. מן ויהי עד ובנחה חד. ועד סיפיה חד הרי ז'. טבחה טבחה אלו העונשים. מסכה יינה אלו קלין וחמורין וגזירות שוות. אף ערכה שולחנה אלו הערכין. שלחה נערותיה תקרא אלו ישראל. על גפי מרומי קרת. שהטיפן הקב"ה וקרא אותן אלהות שנא' (תהלים פב) אני אמרתי אלהים אתם וגו' אחר כל השבח הזה מי פתי יסור הנה. הן הניחו דעתו של הקב"ה ואמרו לעגל (שמות לב) אלה אלהיך ישראל בשביל כן הסר לב אמרה לו (תהלים פב) אבן כאדם תמותון: (ד) רבי אבא ב"ב פתר קריא באהל מועד. הכמות בנתה ביתה זה בצלאל. (שמות לה) ואמלא אותו רוח אלהים וגו' הצבה עמודיה שבעה אלו ז' ימי המילואים הה"ד (ויקרא ח) כי שבעת ימים ימלא את ידכם. טבחה טבחה. אלו הקרבנות. מסכה יינה אלו הנסכים. אף ערכה שולחנה. זה סדור לחם הפנים. שלחה נערותיה תקרא זה משה הה"ד ויהי ביום השמיני קרא משה לאהרן ולבניו וגו': (ה) זש"ה (תהלים יח) עם חסיד תתחסד עם גבר תמים תתמם עם נבר תתברר ועם עקש תתפתל. ר' יהודה ורב נחמן ר' יהודה פתר קרא בא"א ביון שבא בחסידות הקב"ה בא עמו בחסידות בשעה שבא בתמימות הקב"ה בא עמו בתמימות ובשעה שבא בעקמנות הקב"ה בא עמו בעקמנות בשעה שנתברר על עסקיו הקב"ה בירר לו עסקיו. אימתי בא בחסידות בשעה שאמר (בראשית יח) אל נא תעבור מעל עבדך מה כתיב תמן (שם) ואברהם עודנו עומד לפני ה'. א"ר סימון תיקון סופרים שכינה היתה ממתנת לו אימתי בא בתמימות בשעה שאמר (בראשית יח) אולי יחסרון חמשים הצדיקים חמשה מה כתיב ויאמר לא אשחית אם אמצא שם ארבעים והמשה. אימתי בא בעקמנות בשעה שאמר (שם לו) ואנכי הולך ערירי. מה כתיב תמן לא יירשך זה. אימתי נתברר על עסקיו בשעה שאמר (שם) במה אדע כי אירשנה. מה כתיב תמן ידוע תדע כי גר יהיה זרעך. ר' נחמיה פתר קרא במשה בשעה שבא בחסידות הקב"ה בא עמו בחסידות. בשעה שבא בתמימות. הקב"ה בא עמו בתמימות בשעה שבא בעקמנות הקב"ה בא עמו בעקמנות. בשעה שנתברר על עסקיו הקב"ה בירר עסקיו. אימתי בא בחסידות בשעה שאמר (שמות לג) הראני נא את כבודך. מה כתיב תמן אני אעביר כל טובי וגו'. אימתי בא בתמימות בשעה שאמר (שם ג) מדוע לא יבער הסנה. א"ל מן דיקדי קאים

מתנות כהונה

ה' קנני וגו'. וכתיב לפנים מכאן ובילקוט משלי הביא פסוק זה לגבו: אל נא תעבור מן נא אלא ל' בקשה דרך הסד וכתמים שימתין לו עד שיכנים התורתים: תקנת סופרים. מתפלל לעיל כב"ר פ' מ"ט ועי"ש: אולי יחסרון וגו'. ולדיק בל יסוד עולם יעקרך עם כל מעשה ומעשה כי תמים דרכו ומתמם עם תמימים: ואנכי הולך ערירי. פמ"ר כך דרך תולמה: לא ייבבך זה. סיפא דקרא כי אם אבר ינא ממעיך וינא ממנו יבמעמל שהיו למורת רוח לו ולבניו עד היום הזה לו כ"ל כיון שגולדו ינתק ויפמעמל לא ידע עדיין מי הוא אבר ייבבנו עד אבר הוכפה לשלהו מעל פניו בגא' לא ידע בעיניך אל הגער וגו': מן דיקדי כו'. מפני שבכודי עומד בתוכו לפיכך

תקוו אליה כל הגוים א״ל ומהזקת היא אותן א״ל המקרא אומר (ישעיה מ״ד) הרחיבי מקום אהלך . (שם) כי ימין ושמאל תפרוצי :

סדר שמיני

פרשה י״א

(א) **ויהי** ביום השמיני . רב אחבה ב״ר פתה (מצלי ט״ו) הכמות (נשים) בנתה ביתה גו׳ טבחה טבחה גו׳ שלחה נערותיה גו׳ מי פתי גו׳ ר׳ ירמיה בר אלעאי פתר קרא בבריותר של עולם . חכמות בנתה ביתה זה הקב״ה דכתיב ביה (מצלי ק״ד) ה׳ בחכמה יסד ארץ . הצבה עמודיה שבעה אלו שבעה ימי בראשית שנא׳ (שמות כ׳) כי ששת ימים וגו׳ (בראשית ב׳) ויברך אלהים את יום השביעי . טבחה טבחה (שם ח׳) ויאמר אלהים תוצא הארץ . מטבחה יונה ויאמר אלהים יקוו המים . אף ערכה שולחנה ויאמר אלהים תדשא הארץ דשא עשב מזריע זרע . שלחה נערותיה תקרא זה אדם והוה . על גפי מרומי קרת שהסיתן הקב״ה וקרא אותן אלוהות הה״ד (בראשית ג׳) והייתם כאלהים . אחר כל השבח הזה מי פתי יסור הנה הן הניחו דעתו של הקב״ה והלכו אחר דעתו של נחש בשביל כך חסר לב אמרה לו (שם) כי עפר אתה ואל עפר תשוב : (ב) ר׳ יונה בשם ר׳ אבא בר׳ ירמיה פתר קריא בגוג לע״ל. חכמות בנתה ביתה . זה בהמ״ק הה״ד (מצלי כ״ד) בחכמה יבנה בית. הצבה עמודיה שבעה אלו ז׳ שנים של גוג דא״ר יונה בשם ר׳ אבא ב״ר כל אותן ז׳ שנים מסיקין ידותיהן של חרבות וידותיהן של רמחים וידותיהן של סכינין הה״ד (יחזקאל ל״ט) ויצאו יושבי ערי ישראל ובערו והשיקו בנשק ומגן וצינה בקשת ובחיצים ובמקל יד וברמח ובערו בהם אש ז׳ שנים ואותן ז׳ שנים הן הן פרטנמיא של צדיקים לע״ל ומימנא דעביד פרטנמיא אביל משתותא טבחה טבחה (יחזקאל ל״ט) בשר גבורים תאכלו . ומסבה יונה (יחזקאל ל״ט) ודם נשיאי הארץ תשתו . אף ערכה שולחנה (שם) ושבעתם על שולחני סוס ורכב . שלחה נערותיה תקרא . זה יחזקאל שנא׳ (שם) כה אמר ה׳ אלהים אמור

אסיפת אמרים

מספר . פי׳ מספרו לכחין . י״מ : דעביד פרטנמיא. **מי** שעשה כעודת הסעודה הלעתיד לבוא המשתה **שמרכה** בשתיה ובשתה מרוב שמחתו **ופי׳** לותן ז׳ **שנים** הן תהלת שמחתה וקבול׳ שכרה ולכן **מי** שמת **בלותן** ז׳ שנים סימן הוא לו שנתלה בלילו לדיק (שם) : **זה** יחזקאל . דרש נערותיה על נביאים כמו ויכופצע בן נון נער . **ופי׳** מי **פתי** על מיס ושוף שלוחי בני דעם

מתנות כהונה

תוצא הארץ וגו׳ . שהיה כמו בהמה שנשחטה ולא ניתקנה עדיין למאכל בני אדם : **עשב** מזריע זרע וגו׳ היה בערך שלהן ערוך לפני האוכל ובילובלמי פ׳ אחד דיני ממונות גדם שקם מבהמה וגו׳ אלו ימים והכתוב וכל ערכי עולם : **שהטיסן** הקב״ה מהגביה לותם כמו שהקילם אלהות והיה גפי מלמטן כעופ על דרך המשלה : **חסר** לב אמרה . שהבהמה הגנזל **ממרה** לו יחסר לבך : **פרטנמיא** . שערוך הניתו ולא פירשו ומוכח בירושלמי דמסכת שבועות שפירושו קבול שכר שאמר שם מי שמת בלותן שבעה ימים אין לו חלק לעוה״ב שכשר קבל שכרו ואינו מועיל לעבר להיות וכן השבל לומר מי שקבל פרטנמיא מיי קבל שכר טוב שכל משתה שלו ובירושלמי פרק ד׳ דמסכת דמאי איתא בשבת של פרוטנמיא שהיו מצוה לישב **ופי׳** הכ״ם לשטודש בהוכ שבשת בהולה קורין בלשון יון פרוטנמיא : ה״ג בילקוט ובערוך ובירושלמי **פרק ד׳** דשביעית דשכל פרטנמיא שכל מפתותא וגירסת הספר יש ליישב ג״כ על דרך זה וק״ל :

שקידש שמו של הקב"ה וירד לכבשן האש כיון שבאו המלכים ונזדווגו לו התחילו צווחין ווי ווי ויהי בימי אמרפל מלך . (ישעיה ז) ויהי בימי אחז בן יותם מה צרה היתה ארם מקדם ופלשתים מאחור וגו' . משל למלך שמסר את בנו לפדגוג והיה הפדגוג שונא אותו אמר אם אני הורג אותו עכשיו נמצאתי מחייב ראשי למלך אלא הריני מושך את יונקתו ממנו והוא מת מאליו כך אמר אחז אם אין נדיים אין תיישים אם אין תיישים אין צאן אם אין צאן אין רועה . אם אין רועה אין עולם . כך אמר אחז אם אין קטנים אין תלמידים אם אין תלמידים אין חכמים אם אין חכמים אין תורה אם אין תורה אין בתי כנסיות ובתי מדרשות אם אין בכ"נ ובמ"ד אין הקב"ה משרה שכינתו בעולם . מה עשה עמד ונעל בכ"נ ובמ"ד הה"ד (שם ח) צור תעודה החתום תורה בלמודי . ר' הונא בשם ר' אלעזר אומר למה נקרא שמו אהז שאחז בתי כנסיות ובתי מדרשות . ר' יעקב בשם ר' אחא אמר שמעת לה מן הדא (ישעיה ח) וחכיתי לה' המסתיר פניו וגו' אין לך שעה קשה כאותה שעה שנא' בה (דניאל ט) ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא מאותה שעה וקויתי לו . כי לא תשבה מפי זרעו . ומה הועיל לו הנה אנכי והילדים אשר נתן לי ה' וכי ילדיו היו והלא תלמידיו היו אלא מכאן לתלמידו של אדם שנקרא בנו כיון שראו הכל שאחז בכ"נ ומ"ד התחילו הכל צווחין ווי ווי ויהי בימי אחז . (ישעיה ז) ויהי בימי יהויקים בן יאשיהו . מה צרה היתה שם (שם ד) ראיתי את הארץ והנה תוהו ובוהו . משל לכתבין של מלך שנכנסו למדינה וכל מדינה ומדינה שהיו כתבין מגיעין היו בני המדינה עומדין על רגליהן ופורעין את ראשיהן וקוראין אותם באימה ביראה ברתת בזיע כיון שנכנסו למדינתו של מלך עמדו וקרעו אותן ושרפו אותן ואמרו אוי לנו כשירגיש המלך בכך הה"ד (שם ט) ויהי בקרוא יהודי שלש דלתות וארבעה וגו' וכיון שהגיע לפסוק ההמישי (ירמיה ו) היו צריה לראש . (ירמיה ו) קרעה בתער הסופר והשלך על האש אשר על האח כיון שראו כן התחילו צווחין ווי ווי ויהי בימי יהויקים (ירמיה ו) ויהי בימי אחשורוש . מה צרה היתה שם שנגזר להשמיד להרוג ולאבד משל למלך שהיה לו כרם ונזדווגו לו ג' שונאים התחיל א' מקטף בעוללות ואחד התחיל לזנב באשכלות ואחד מעקר בנפנים . פרעה התחיל מקטף בעוללות הה"ד (שמות ו) כל הבן הילוד . נבוכדנצר התחיל מזנב באשכלות הה"ד (מ"ב כד) ההרש והמסגר אלף . ר' ברכיה בשם ר' יהודה ורבנן . ר' ברכיה בשם ר"י אמר חרש אלף ומסגר אלף . ורבנן אמרין זה וזה אלף . ר' יהודה ב"ר סימון אמר אלו ת"ח . ר' שמואל בר יצחק אמר אלו הבוליותי' ורבנן אמרי אלו היועצים . המן הרשע התחיל לעקר בנפנים ביקש לקעקע ביצתן של ישראל בעא למזבן בכל בעיתה הה"ד (אסתר ג) להשמיד להרוג ולאבד . וכיון שראו הכל אחשורוש מוכר והמן לוקח התחילו הכל צווחין

ווי

מתנות כהונה

(ד' פ"ב וה"ק ר"ז) פירקו כל המאמר הזה : שמעת לה מן הדא . תשמעה מזה הכתוב שנעשל כל בתי מדרשות : ס"ג ווי ווי ויהי בימי אחז : ס"ג וקרעה . כ' יהודה בר סימון מוסיף אלו ת"ח לפי שלומדי תורה מקיפין לפרט : בכל ביעתה ס"נ"כ כיתרות ונ"ל בכל לשון ולשון נפשו . וכמגילת אסתר

קאים בנויה . אימתי בא בעקמנות בשעה שאמר (שם) ואמרו לי מה שמו מה אומר אליהם מה א"ל זה שמי לפי שעה אהיה אשר אהיה . אימתי נתברר על עסקיו בשעה שאמר לו (שם) ועתה לכה ואשלחך אל פרעה א"ל (שם ד) שלח נא ביד תשלח (שם ה) ומאז באתי אל פרעה . מה כתיב תמן (שם ו) עתה תראה : (ו) ר' יודן בשם ר' יוסי בר יהודה ור' ברכיה בשם ר' יהושע ב"ק כל מ' שנה שהיו ישראל במדבר לא נמנע משה מלשמש בכהונ"ג הה"ד (תהלים פט) משה ואהרן בכהניו . ר' ברכיה בשם רבי סימון מייתי לה מן הדין קרא (דה"א ו כג) בני עמרם אהרן ומשה ויבדל אהרן להקדישו קדש קדשים לעמוד ולשרת בשם ה' . ומשה איש האלהים בניו יקראו על שבט הלוי . א"ר אלעזר בר יוסי פשוט הוא לן שבחלוק לבן שמש משה כל ז' ימי המילואים . ר' תנחום בשם ר' יודן תני כל ז' ימי המילואים היה משה משמש בכהונ"ג ולא שרתה שכינה על ידו הה"ד (ויקרא ט) וירא כל העם וירונו ויפלו על פניהם . א"ר שמואל בר נחמן כל ז' ימי הסנה היה הקב"ה מפתה את משה שילך בשליחותו למצרים הה"ד (שמות ד) גם מתמול גם משלשום גם מאז דברך אל עבדך הרי ששה ובשביעי א"ל שלח נא ביד תשלח א"ל הקב"ה משה אתה אומר שלח נא ביד תשלח חייך שאני צוררה לך בכנפיך . אימתי פרע לו' ברכיה א"ר לוי ור' חלבו ר' לוי אמר כל ז' ימי אדר היה משה מבקש תפלה ותחנונים שיכנס לא"י בשביעי א"ל (דברים ג) כי לא תעבור את הירדן הזה . ר' חלבו אבר כל ז' ימי המילואים היה משמש בכהונה גדולה וכסבור שלו היא . בו' א"ל לא שלך היא אלא של אהרן אחיך היא . הה"ד ויהי ביום השמיני : (ז) ר' הנחומא ור' חייא אמרין ור' ברכיה בשם ר' אלעזר המודעי המדרש הזה עלה בידינו מן הגולה בכל מקום שנא' ויהי בימי אינו אלא צרה . א"ר שמואל בר נהמן וחמשה הן (בראשית יד) ויהי בימי אמרפל מה צרה היתה שם עשו מלחמה וגו' . משל לאוהבו של מלך שנכנס למדינה בשבילו היה המלך נזקק במדינה באו ברברים ונזדווגו לו כיון שבאו ונזדווגו לו אמרו הכל ווי שאין המלך נזקק למדינה כמו שהיה . כך אברהם אוהבו של הקב"ה היה וכתיב בו (שם יג) ונברכו בך ובשבילו היה הקב"ה נזקק לכל העולם כולו באו כשדיים ונזדווגו לו אמרו ווי שאין הקב"ה נזקק בעולמו כמות שהיה הה"ד (שם יד) וישובו ויבואו אל עין משפט היא קדש א"ר חייא לא ביקשו להזדווג אלא לתוך גלגל עינו של עולם עין שעשתה מדת הדין בעולם בקשו לסומתה . היא קדש . א"ר אחא הוא כתיב הוא שקידש

מתנות כהונה

לא יצער שנאמר מיד ויקרא אליו י"י מתוך הסנה ובסוהר טוב מזמור י"ח נגרס מן דבריה קדיש בסוכו פירוש מפני שמי שבקרא סוכו בסוכו : עתה תראה . ודרכו מזל עמה תראה וגו' ולמה תראה מלמות ל"ל מלכים : מייתי לה מן הדין קרא . עמהם על פלה גם ומאז באתי אל פרעה שמהכתוב נעשה כהן ומשה בשאר על שבט לוי וכמו שפירש"י ז"ל בפרשת במות על ויחר אף ה' וגו' : בניו יקראו וגו' משמע לכל משה עשמויקרא על שם הכתוב : ולא תראה כו' עד יום השמיני . ככתוב כי היום י"י נראה אליכם וגו' . מכלל שעד עתה לא ראו כזאת : גם מאז כו' מיין בפרשת רבה פרשה נ' ובמדרש חזית (מ' י"נ) : וכסבור שלו היה . כלומר שעל ידו משמש הכהונה : אמרין ליה לא גרסינן ליה ועיין כרים מגילת רות ורים מגילת מסכת וכפ' שמ

אמר להן אף היא אינה צרה שבו ביום נטלו ישראל איפופסין על עונותיהן דא"ר ישמעאל בר' רב נחמן איפופסין שלימה נטלו ישראל על עונותיהם ביום שהרב בהמ"ק הה"ד (ירמיה ד) תם עונך בת ציון לא יוסיף להגלותך: (ה) ולזקני ישראל. א"ר עקיבא נמשלו ישראל לעוף מה העוף הזה אינו פורה בלא כנפים כך ישראל אין יכולין לעשות דבר חוץ מזקניהם. אר"י בר הלפתא גדולה זקנה שאם זקנים הם חביבין הם אם נערים הם נטפלה להן ילדות דתני רשב"י לא במקום אחד ולא בשני מקומות מצינו שחלק הקב"ה כבוד לזקנים אלא בכמה מקומות. בסנה (שמות ג) לך ואספת את זקני ישראל. במצרים (שם) ובאת אתה וזקני ישראל. בסיני (שם כד) עלה אל ה' אתה ואהרן נדב ואביהו ושבעים מזקני ישראל. במדבר (במדבר יא) אספה לי שבעים איש. באהל מועד ולזקני ישראל אף לע"ל הקב"ה חולק כבוד לזקנים. הה"ד (ישעיה כד) וחפרה הלבנה ובושה החמה. וכתיב (שם) ונגד זקניו כבוד. ר' ישמעאל בר ביבי ור' שמעון ור' ראובן בשם ר' חנינא אמר עתיד הקב"ה למנות לו ישיבה של זקנים משלו הה"ד (שם) כי מלך ה' צבאות בהר ציון ובירושלים ונגד זקניו כבוד. נגד זקנים אב"כ אלא נגד זקניו כבוד. ר' אבין בשם ר' ישמעאל ב"ר יהושע אומר עתיד הקב"ה לישב כגורן וצדיקים יושבים לפניו כההיא (מ"ש כב) ומלך ישראל ויהושפט מלך יהודה יושבים איש על כסאו מלובשים בגדים בגורן וכי בגורן היו יושבים? אלא כי הא דתנינן סנהדרין כחצי גורן עגולה כדי שיראו זה את זה אמר שלמה אנא חמיתיה מצומצם ביניהון הה"ד (מ"ש לא) נודע בשערים בעלה בשבתו עם זקני ארץ: (ט) רבי ברכיה ור' חלבו ועולא ביראה ור' אלעזר בשם ר' חנינה עתיד הקב"ה להיות ראש חולה לצדיקים לע"ל הה"ד (ישעיה מה) שיתו לבבם להילה לחולה כתיב והן עולין עליו בעולמות ומראין עליו באלו באצבע ואומרת (שם) כי זה אלהים אלהינו עולם ועד וגו' בעולמות בזריזות. עלמות כאלין עולמתא כדכתיב (שם סה) בתוך עלמות תופפות. תרגם עקילס אתניסאה עולם שאין בו מות עלמות בשני עולמות ינהגנו בעה"ז וינהגנו בעוה"ב:

יין

מתנות כהונה	אסיפת אמרים
מ"ב) וכמגילת אסתר: גדולה זקנה. ע"ד בחכמה וזקנים בתבונה: חביבין הן. שהכתיבה נתה להכמיס בקנקן יקן מלא יקן: נטפלה לה. הילדות טפל והכתיב עיקר: ובתיב ונגד זקניו וגו'. סיפיה דקרא על והפרה הוא: בגורן. הכתיב מפרש לקמן בסמוך ועיין בפ"ב פ' ה': בההוא. כלומר כההוא דכתיב: כדי שילמו לה זה. ויכלו להמתיק סוד יחדיו כמ"ש והיו שיניך כחותם לת מוכיח: אנא המיתיס כו'. הני רמיזי: חולה. מחול ובלבון הכמיס הינגח וחולילך ויהול ברכתי ויהיגיב: דהן עולין עליו בעולמה. תפסתי בכ"מ שכתוב מדרש זה ולא מצאתי זה ולעיל מהכיו בזריזות כדל"ל ובכולו התכמים על הכתיב ועל כל פיסי ל"ל בעולמות: עלמתא. נעתות: תרגום עקילס אתניסאה בירושלמי לתהיו עולם שאין בו מות וכן ליתא בילקוט תהלים וכן פי' בערוך תסיסאה מות בלשון יון. ודרים עלמות אל מות החילוף אלף בשי"ן שבתיסה ממולת אחד. וס"ג בירושלמי דמועד קטן תאסייה עולם שאין בו מות. ובירושלמי דפ' הקורא לת המגילה גרס לתת נייסת עולם שאין בו מות וקוד לתת נסיה ולתעפ"י שפירושו לת מצאתי מ"מ לת דבר רק היא כי הוא כתוב

3 על קלף יהן נוהן כוב ויפס ומזקנים תתבונן: בשני עולמות. קהי בית עולמות:

ווי ווי ויהי בימי אחשורוש. (רות ה) ויהי בימי שפוט השופטים מה צרת היתה שם ויהי רעב בארץ משל למדינה שהיתה חייבת ליפס למלך ושלח המלך גבאי מטיין לגבות. מה עשו בני המדינה עמדו ותלו אותו וגבו אותו אמרו ווי כשיגיש המלך בדברים הללו מה ששלותו של מלך מבקש לעשות לנו עשינו לו כך כשהיה אחד מישראל עושה דבר שלא כהוגן היו מוליכין אותו אצל הדיין מה שהדיין צריך לעשות לנשפט היה הנשפט עושה לדיין אמר להן הקב"ה אתם מבזין את שפטיכם הנני מביא עליכם דבר שאי אתם יכולין לעמוד בו ואיזה זה רעב (עמ) ויהי רעב בארץ. שמעון בר אבא בשם ר' יוחנן אמר כל מקום שנאמר ויהי משמש צרת ושמחה אם צרה אין צרה כיוצא בה. אם שמחה אין שמחה כיוצא בה. אתא ר' ישמעאל עבדה פלגא כל מקום שנא' ויהי אין שמחה והיה אין צרה אתיבון (בראשית ה) ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור. אמר להן אף היא אינה שמחה לפי שלא זכה העולם להשתמש באותו האור דא"ר יהודה בר סימון אור שברא הקב"ה ביום ראשון אדם צופה ומביט בו מסוף העולם ועד סופו כיון שראה הקב"ה מעשה דור אנוש ומעשה דור המבול שהן מקולקלין עמד וגנזו מהן הה"ד (איוב לח) וגמנע מרשעים אורם. והיכן גנזו בגן עדן שנא' (תהלים צז) אור זרוע לצדיק ולישרי לב שמחה. אתיבון ויהי ערב וגו'. אמר להן אף היא אינה שמחה שכל מה שנברא ביום ראשון עתיד לבלות הה"ד (ישעיה נא) כי שמים כעשן נמלחו וארץ וגו'. איתיבון ויהי ערב ויהי בקר יום שני שלישי רביעי חמישי ששי. אמר להן אף היא אינה שמחה שכל מה שנברא בששת ימי בראשית צריכין עשיה. החיטין צריכין לטחון החרדל צריך למתקה ותורמוסין צריכין להמתיק. אתיבון (בראשית לג) ויהי ה' את יוסף ויהי איש מצליח אמר להן אף היא אינה שמחה שמתוך כך נזדמנה לו אותה רשעה. איתיבון ויהי ביום השמיני אמר להן אף היא אינה שמחה שבאותו היום מתו נדב ואביהו. איתיבון (במדבר ז) ויהי ביום כלות משה אמר להן אף היא אינה שמחה שבו ביום שנבנה בנינו של בית, נגנז. איתיבון ויהי ה' את יהושע אמר להן אף היא אינה שמחה שנהרגו יאיר ששקול כרובה של סנהדרין שנא' (שם ג) ויכו מהם אנשי העי כשלשים וששה איש שלשים וששה אב"כ אלא כשלשים ושמה אינו אלא א"ר יהודן זה יאיר בן מנשה ששקול כרובה של סנהדרין. איתיבון (שם יח) ויהי דוד בכל דרכיו משכיל וה' עמו. אמר להן אף היא אינה שמחה שכתוב בו (שם) ויהי שאול עוין את דוד. איתיבון (שם ג) ויהי כי ישב הולך בביתו וה' הניח לו אמר להן אף היא אינה שמחה שבאותו היום בא נתן הנביא ואמר לו (שמ"ב יב) רק אתה לא תבנה הבית. אמרין ליה אמרין דילן אשור דילך אמר להם. (יחזקאל ד) והיה ביום ההוא יטפו ההרים עסיס (יואל ד) והיה ביום ההוא יהיה איש ענלת בקר וגו' (זכריה יד) והיה ביום ההוא יצאו מים חיים וגו' (תהלים ו) והיה כעץ שתול על פלגי מים (מיכה ד) והיה שארית יעקב בגוים. מתיבין ליה והא כתיב (ירמיה נה) והיה באשר נלבדה ירושלים אמר

מתנות כהונה

פרק ככל ביום סי' ככל הכתוב יחד: פלגא. סוטה וכל מסמרים פירוש ניכר לך (ס"ג)

בראש חבל. כהדא אילפא דמטרפה בפלינות דימא נחתא וסלקא נהתא וסלקא. וכשוכב בראש חבל. כהדין תרנגולא דיתיב ברויש חבל אזיל ואתי אזיל ואתי כהדין קוורניטון דיתיב ברויש תורנה אזיל ואתי. (סב) הכיני בל חליתי מחו ליה ולא מרגיש. (סג) המלוני בל ידעתי טלמון ליה ולא ידע שתי שיכרא חמשה קיסטון אמרו ליה עשרה קיסטון אישתיה. ואם תאמר מתער הוא משנתיה ומנשי ליה ת"ל (סד) מתי אקיץ אוסיף אבקשנו עוד. למי אוי למי אבוי למי מדינים למי שיח. רב הונא אמר למי שאינו עמל בדברי תורה. למי מדינים למי דינין למי שיח למי פיטטין למי פצעים חנם למי פדעין דמגן. למאחרים על היין. עובדא הוה בחד בר נש דהוה אליף למשתי תרי עשר קפטין דחמר בכל יומא ויומא יומא חד אשתי חד עשר קפטין דמיך ולא אתא שינתא קם בחשוכא אזל לנבי קפילא א"ל זבון לי חד קיסטא א"ל לא פתחנא לך דהיא חשוכה וצרי לי נטוריא תלת עיניה וחזא נוקבא בתרעא א"ל הב לי מיניה בהדיה נוקבא את מפני מלגאו ואנא שתי מלברי עבד ליה כן אשתי ודמיך קדם תרעא עברין עליה נטוריא סבורניה דהוה גנב מהוניה ופדעוניה וקרו עליה למי פצעים חנם. למי פדעין דמגן. למי חכלילות עינים למי שמשמין דעיינין כל אלה למי. למאחרים על היין זה שנכנם לבי קפילא קדמאה ונפיק בתראה לבאים לחקור ממסך. מן דמשמע הן אית ליה חמרא טבא דריך בתריה מה כתיב בו בסוף (משלי כג) אחריתו כנחש ישך וגו'. מה צפעוני זה מפריש בין מיתה לחיים כך הפריש היין בין אדם לחוה דא"ר יהודה ב"ר אלעאי

מתנות כהונה

ה"ג כהדא אילפא דמטרפא בפלינות דימא כו'. וכן הוא בתגלה למסכת (דפ"ה) ופי' בספיקה זלת ספיקא מפורשא בלב יס: **נחתא כו'**. יורדת ושולה: **בהדין** תרנגולא כו'. כתרנגול שיושב על המכל שהוא טוחך וכו': **בהדין** קוורניטין. מחר לפרש וכשוכב ברחם חבל על הקוורניטין שיושב למעל על תורן הספיקה והולך וכו' ומענינו: ס"ג מזיל ומתי מזיל ומתי: מחו ליה. מכין אותו: **טלמין**. ל' הכאה והמיה והריפה: **קיסטין**. שם מדה: **א"ל** התגוי: **אישתית**. שתית: **ומנשי** ליה. עושב ממנו מלשתות עול: ה"ג ת"ל מתי מקין מוכיח וגו': **רב הונא** למי כו'. כן היה דרכו לומר למי לוי שהיו עמל בדברי תורה: **פיטטין**. דבריה הרבה בלי טורך ותכלי ריב וקטטה כדרך הבריכויים ומגרה מדון בין אדם לחבירו וכן הוא במדרש תהלים בהדיא: **פצעים**. דבכן: **למי פדעין**. פי' פצעים. ספיקה בגוף לשתות סגים עשר מדות יין: **דמיך כו'**. הסביב עלמו ליגן ולא בא הסיפה קס להתך בלילה והלך לגל קפילא שהגוי נקרא ג"כ קפילא: **וצרי לי כו'**. פי' גר לי ודומה לחי מן המוזרים בלילה בעיר והערוך גרס לה לי ופירושו ל' תורב ופחר מל' ומאר לא לה: **תלא** שינה כו'. הגביה עיניו ולמה נקב בתוך הלחי ול"ל מן לי יין דרך הנקב: **את** מפני. מעבה ומפני המידה מן היין דרך הנקב מבפנים ומי שהא שותה מבחוץ עבה לו כן שהה ויצן לפני הפתח עבעו עליו שומרי העיר וחיו סבורים שהוא גנב הכוהו ופצעוהו: **וקרון** עליו כו'. הכריזו קרו עליו המקרא הזה: **דמגן**. על הגס תרגום של חגס מגן: **שמשמין**. מדומות בשמש וכן פי' הערוך ובילקוט נרס שמקין: **שנכנם** לבי קפילא כו'. שנכנס להנוי בבהמוזה ועלה בהמוזה ודיין מדכתיב למחרים שהם לה בה בהמוזה מפי רבותיו: **מן** דמשמע כו'. משמוע היכן יין טוב למכור הולך ומביו ודיין מל' לחקור שחוקר והולך היכן יין טוב: **דריך**. הולך והולך וכל הכתים ולא

אסיפת אמרים

כל כלי ביתו (יפת"ה): **שאינו** עמל. דיים לכזו לעון לחיות ומפרש ליה בעניות מד"א וכל נמכר למחרים על היין שע"י בעל מד"א (שם): **למי** דינין. עומדין שע"י היין נכשל בעבירות (שם): בין אדם לחוה. שפי' ממנה ק"ל שנה ושפ"ל שספריט בהן בין מיתה לחיים אלא דיוחא ליה שסכסף מוהשת (שם): בין לוט. שלוט נתכוון לעבירה ומנא קלוטו וסס נתכוונו לס"מ וזבו לשכר כדלעיל בג"ר פ'

פרשה יב

(א) יין ושבר אל תשת הה"ד (מצלי כג) אל תרא יין כי יתאדם מהו כי יתאדם כי יתאוה לדם נדה ולדם זבה (שם) כי יתן בכוס עינו בכיס כתיב לשון נקי הוא כדכתיב (שם מח) כיס אחד יהיה לכלנו. יתהלך במישרים. סוף שאשתו אומרת לו כשושנה אדומה ראיתי ואינו פוסק. א"ר אסי אם ת"ח הוא סוף שמטמא את הטהור ומטהר את הטמא. ד"א אל תרא יין כי יתאדם ודאי מסמיק ליה. כי יתן בכוס עינו. הוא נותן עינו בכוס וחנוני נותן עינו בכיס. יתהלך במישרים. סוף דהוא עביד ביתיה מישרה מה הדין קדרה דנחשא עביד קדרה דחספא עבד מזבין לה ושתי המרא בטימיתיה. ר' יצחק בר רדיפא בשם רבי אמי אמר סוף שהוא מוכר את כלי ביתו ושותה בהן יין. א"ר אחא מעשה באחד שהיה מוכר כלי ביתו ושותה בהן יין אמרין בנייא לית הדין אבונן שביק לן כלום אשקוניה ושברוניה ואפקוניה ויתבוניה בחד בית עולם עברין שפיין בתרע בית עולם. שמעון אנגריא במדינתא פרקין טעוניהן בנו בית עולם ואזלון למחמי קלא במדינתא! איתער משנתיה המא זיקא יהיבא לעיל מן רישיה שרא יתיה ויהב יתיה בפומיה! בתר ג' יומין אמרין בנייא לית אנן אזלינן והזינן מה ההוא אבונן עביד אזלון דאשבחוניה והא זיקא יהיב בפומיה אמרין אוף הבא לא שבק לך בריך הואיל ויהב לך לית אנן ידעין מה נעבד לך. עבדון ביניהן תקנה כל חד וחד הוה משקא ליה חד יומא. (מצלי כג) והיית כשוכב בלב ים וכשוכב בראש

אסיפת אמרים

דראי. פי' יתאדם ודלי פי' כשבועו מסמיק ליה ותיוך לישן נדבות נק סיפיה דקנק. וכן פי' נקמין כג' זו (י"מ): סוף. כיומת דמילתא דלעיל סוף דכתיב שלומי ושמח עם קדרים כן כופו נעבות עם כל

מתנות כהונה

יתאוה לדם. פרשה זו יפה מדרשת פ' נמצ (דף ע"ז): יתאדם. מופלקון יתקוה לדם שמכת שכרותו יין יסיתו לדבר עבירה: לשון נקי. כלומר סיבת על הערוה וכני חיי' לקמן פ' נמצ (דף ע"ב): כיס אחד יהיה לכלנו. כתי בגמרא נקי כלו' זוכה תח' יהיה לכולם: שמטמא את הטהור כו' דיים יתהלך במישרים שהכל נעשה לו כשר ויצר כמיסור. לויים לפרש מדכתיב יין וכתר ושמיך ליה ולהבדיל וגו' שמכלן למדו רז"ל שכשור לשמור להורות: מסמיק. מאדים והכל יכיכו בשכרותו: הוא נותן עינו בכוס כו'. דיים המסורת דכתיב כיס והקרי כוס: מישרא. רק במיסור: ה"ג מה הדין כו'. פי' תומר מה בעושה קדרה זאת על נהמת יכול ג"כ לעשות קדרה על הרס ומוכר לותו על נחמת ומותה יין בשוגג: בטימיתיה. בלוחלו כלו' בשוויו: סוף שהוא עושה כו'. וזהו במיסרים ל' מיסור: אבונן בנייא כו'. תמהו בניו לומר שיהיו לו יותר ממה שהיה להם כלום: אשקוניה כו'. בניו שהקוהו ושכירוהו והוציאוהו ונתנוהו בחד בית עולם פי' בית עולם מער' מוכנת לקבור בו מתים כדי שכשיקוץ מיינו לחידש מי שביתו כלום ויתחרט ולא יצוב לכשלה עוד: ומצאתי בקובץ יפן שהוציאוהו הקול בפני הכשכים סילק מתח נהמתם והוציאו וקבורהו וכוותם בניו היה ביומות פס: עברין בפיין כו'. עברו מוכרי יין בשער דרך לותו בית עולם. מוכרי יין נקראים שופי יין כך פי' בערוך: שמעון אנגריא. שמעו קול הומיה בשער כעין מלחמה אנגריא בל מקום פי' בערוך והכרח ושיין בערוך: פרקין כו'. פרקו מפת היין מעל המוריסם ונתנוהו בתוכו מערה סתים לותו לית יבן סם: בית ער' כו'. הקין מפתחו וכלה עד מקוה למעלה מראשותיו: שרא יתיה. סתיב לותי הזוב ונתכוו בתוך פיו ופתח כך בפומא סוכב: לבתר ג' יומין כו'. לאחר ג' יומים תמהו בניו וכי היו מעו הולכים וכלה מה לותו שעה: אזלו כו'. הלכו ומצאוהו סובב והמה נתיה בניו: אמרין כו'. תמהו אף כאן היו הקב"ה מניח לחוק הומיל והוא נותן לך מה שתבו יודעין מה לעשות נגד כאן הקב"ה: בריך. ברוך: עבדי כו'. עשו תקנה שכל ל' ול' יקחו יום ל' ועיין כעין מעשים אלו בפ' נמצ פ"ע:

הם למוציאיהם וגו׳ . ד״א פקודי ה׳ ישרים משמחי לב . זה אהרן שהיה לבו עצב עליו בשביל בניו שמתו וכיון שנתייחד עליו הדבור שמח ומנין שנא׳ וידבר ה׳ אל אהרן : (ד) א״ר תנחומא אימיה לא יכלה ביה ואת יכיל קאים ביה הדא גופנא מסתמכא בכמה קני ובכמה דוקרין ולא יכלין קיימין ביה ואת יכיל קאים ביה . א״ר פנחס אמר הקב״ה לקרבנות נתתי סיקוסים ולך איני נותן סיקוסים . לקרבנות שנא׳ (במדבר כח) ונסכיהם הצי ההין יהיה לפרו ולך איני נותן סיקוסים . אמר אבין אלנייא מתקריי לשמתהון . חיזורא מתקרי חיזוה רמונא מתקרי רימון תומרתא מתקרי תמרא גופנא מתקרי ג׳ שמהן מתקרי גופנא וגפקין מן גופנא ענבין ומן ענבין חמר לומר לך מה ענבים הללו כ״ז שאתה ממרסן אתה מוציא מהן כל מה שבתוכן כך כל מי ששותה יין הרבה כוף שמקיא את כל מה שבמעיו . א״ר יודן כל אותן ז׳ שנים שבנה שלמה בהמ״ק לא שתה בהן יין כיון שבנאו ונשא בתיה בת פרעה אותו הלילה שתה יין והיו שם ב׳ בלוזמאות אחת שמחה לבנין בהמ״ק ואחת שמחה לבת פרעה אמר הקב״ה של מי אקבל של אלו או של אלו באותה שעה עלה על דעתו להחריב את ירושלים הה״ד (ירמיה לב) כי על אפי ועל חמתי היתה לי העיר הזאת . א״ר הילל בר חילני כזה שהוא עובר במקום המטונף ועקם חוטמו . א״ר הוניא פ׳ מיני ריקודים רקדה בת פרעה באותה הלילה . והיה שלמה ישן עד ד׳ שעות ביום ומפתחות של בהמ״ק נתונות תחת ראשו . הדא הוא דתנן על תמיד של שחר שקרב בארבע שעות . נכנסה אמו והוכיחו וי״א ירבעם בן נבט נכנס והוכיחו . ויכול היה ? ר׳ חגי בשם ר׳ יצחק עמד וכנס אלף מתוך שבטו ונכנס והוכיחו הה״ד (הושע יג) כדבר אפרים רתת . כדבר ירבעם ריתותו של שלמה א״ל הקב״ה למה אתה מוכיחו נשיא הוא בישראל חייך שאני מטעימך משרותו ואין אתה יכול לעמוד בה . כיון שנכנס למלכות מיד (שם) ויאשם בבעל וימות . ורבנן אמרין ודאי אמו מוכיחתו נטלה קורדיקין שלה והיתה מסרסתו לבאן ולכאן ואמרה לו (מלכים ב) מה ברי ומה בר בטני . א״ר הושעיא מה בני אכ״כ אלא מה ברי אלו צואות ואזהרות של תורה שנקראת בר כד״א

נשקו

מתנות כהונה

אימיה לא יכלה כו׳ . פי׳ תמו של יין שהות הגפו לימוכיכול לקייס בו ולסובלו תם יכול ולקייס בו ולכבלו בתמיה . והלר מפרש סיולך הגפן לימו יכול לקייס בו: **מסתמכת** כו׳ . כיש מסומכת בכמה קנים ודקנים מל׳ דקר נעון ובפרק שתי הלחם כמין דקדקין פי׳ קנים ומיתה יכולה לקייס שהענבים מכבידים חותם לפניה : **סיקוסים** . מדה ושיעור : **אלנייא** מתקרין כו׳ . התילות נקרלין בשמותיהן כמו הפרי : **היזורא** . לילן שמגדל תפוחים נקרל היזור ומל רימון לשונה כו׳ : **בלוזמאות** . הערוך הביאו ולפ׳ פירשו הערוך פירושו שמחות : ה״ג בילקוט ירמיה ס״ל הילל בר חילני כזה שהוא עובר כו׳ : **ועקם** חוטמו . מעקמו מן הסיונף ועל שפי דרכו ל׳ חוטם מדכתיב ועל החמי : **דתנן** ס״פ ו׳ דמסכת עדיות : **ויכול** היה . בתמיה . בתמיה וכי היה לו יכולת כל כך : **כדבר** ירבעם . שבא יהפריס : **ריתותו** . לחתו וכוונו : ה״ג מטעימך משרתו ואין אתה כו׳ . סיטעום קלת משרתו של שלמה המלך שמלך על עשרה שבטים ושלמה מלך תחת הכפה : **קורדיקון** . מעשים הכוסים כך פי׳ העדוך וכסי מוכת נקמן ס״פ ו״ז :

3 מסרסתו . לשומר להפגו והכתה לותו ומרדתו ממקום למקום : נמחו

(ירמ׳) : לומר לך . כלומר לכך נקרא שמו גופנא ולא ענב ושוכיקון מפגם מבגוף (שם) . וס״ל שנקרא ג״כ תמר בגמטרי׳ רמ״ח כמ״ש סיפ״ת בשם התגמומת ורמז

אותו העין שאכל ממנו אדם הראשון ענבים היה (דמריס נב) ענביהו ענבי רוש וגו' . הללו הביאו מרירות לעולם . ד"א וכצפעוני יפריש מה צפעון זה מפריש בין מיתה להיים כך הפריש היין בין נח לבניו לעבדות הה"ד (בראשית ט) וישת מן היין וישבר ויתגל שמתוך כך אמר ארור כנען . ד"א וכצפעוני יפריש כך הפריש היין בין לוט לבנותיו לממזרות הה"ד (שם יט) ותשקין את אביהן יין שמתוך כך ותהרין שתי בנות לוט מאביהן . ד"א וכצפעוני יפריש מה צפעון זה מפריש בין מיתה להיים כך הפריש היין בין אהרן ובניו למיתה דתני ר' שמעון לא מתו בניו של אהרן אלא על שנכנסו שתויי יין לאהל מועד . רבי פנחס בשם ר' לוי אמר משל למלך שהיה לו בן בית נאמן מצאו עומד על פתח הניות והתיז את ראשו בשתיקה ומינה בן בית אחר תחתיו ואין אנו יודעים מפני מה הרג את הראשון אלא ממה שמצוה את השני ואמר לא תכנס בפתח הניות אנו יודעין שמתוך כך הרג הראשון כך (ויקרא ט) ותצא אש מלפני ה' ותאכל אותם ואין אנו יודעים מפני מה מתו אלא ממה שמצוה את אהרן ואבניו (שם י) יין ושכר אל תשת אנו יודעין מתוך כך שלא מתו אלא מפני היין לכך חבבו הכתוב לאהרן וייחד אליו הדבור בפני עצמו שנאמר יין ושכר אל תשת : (ב) רבי יצחק פתח (ויקרא טו) נמצאו דבריך ואוכלם ויהי דברך לי לששון ולשמחת לבבי כי נקרא שמך עלי ה' אלהי צבאות א"ר שמואל בר נחמן זה הדבור נאמר למשה בסיני ולא נודע לו עד שבא מעשה לידו אמר משה לאהרן אהן בסיני נאמר לי שאני עתיד לקדש את הבית הזה ובאדם גדול אני מקדשו והייתי סבור שמא או בי או בך הבית הזה מתקדש ועכשיו ב' בניך גדולים ממני וממך כיון ששמע אהרן שבניו יראי שמים הן שתק וקבל שכר על שתיקתו . ומנין ששתק שנא' (ויקרא י) וידם אהרן ומנין שקבל שכר על שתיקתו שזכה ונתייחד אליו הדיבור שנא' וידבר ה' אל אהרן : (ג) הה"ד (תהלים יט) פקודי ה' ישרים משמחי לב תני חזקיה נעשו דברי תורה עטרה לראש מוניך לצואר . מולינא ללב . קילורית לעינים . כום עיקרין לבני מעים . עטרה לראש מנין שנאמר (משלי ו) כי לויות חן הם לראשך . מוניך לצואר שנא' ועניקים לגרגרותיך . מולינא ללב שנא' (תהלים יט) פקודי ה' ישרים משמחי לב . קילורית לעינים שנא' (שם) מצות ה' ברה מאירת עינים . כום עיקרין לבני מעים שנא' (משלי ג) רפאות תהי לשרך . מנין לרמ"ח איברים שבאדם שנא' (שם ד) כי חיים הם

אסיפת אמרים

ע' (יפ"ת) : לכך חבבו . על פנים כפר אף שמפו על דבר מעדיין לא נעשו עליה וכ"ל מקום לכפר (שם) : או בי . פ"ל בלשון יחיד ולא גילה לו (שם ב' כדי למעט עצמו (יפ"ת) : ועכשיו כו' . שזכו למעלה גדולה כמיתתן פע"י נתקדש כה"מ של מעלה (שם) : יראי שמים . פ"ל מתו ח"י על מנת תמות . דק פע"י הטיל קל שפיש כשם סיכב ה"ב פיתקדש הכניס ע"י (שם) . ומעם פתקדש הכניס ע"י מיתת לדיוקיה לימת בלשון שפות ע"ד שלמדנו פמיכאל מקריב בשמותיהן של לדיוקים על מזבח של מעלה

מתנות כהונה

למדרכים פי' ולא השינו : ענבים. היו נפסי. ועיין עוד גודל גנות הסכרות במדבר רבה פ"י : נראה דס"ל עומד על פתח הניות וכן בשמוך לא תכנום בפתח הניות : לכך חבבו כו'. מפני שבניו מתו ע"י : שאני עתיד כו'. לשון הזה נלמד מפי הקב"ה : מוניך. פי' ענק : מולינא. מעקה של מלונמה הנמלת בתלמוד : קילורין כום עיקרין שמות רפואות כן נמצאו בשמותן לפי תבר הקבל הרפואה :

יכיון שלא אמר משה אמר אלעזר הכהן תהתיו שנאמר (במדבר לא) ויאמר אלעזר הכהן אל אנשי הצבא . אמר להם למשה רבי צוה ולי לא צוה . באונן מנין . שנא' ויקצוף על אלעזר ועל איתמר . וכיון שבעם נתעלמה ממנו הלכה . שאונן אסור לאכול בקדשים . הנותרים לאמר . ר' פנחס ור' יהודה ב"ר סימון ואמר להון אף אתון לא אשתריתון . וידבר אהרן אל משה בדיבור ענה כנגדו כדכתיב (בראשית מג) דבר האיש אדוני הארץ וגו' הן היום הקריבו את חטאתם ואת עולתם . א"ל היום מתו בני והיום אקריב קרבן ? היום מתו והיום אוכל בקדשים . מיד דרש אהרן ק"ו למשה ומה מעשר הכלי אסור לאונן . חטאת דחמיר אינו דין שיהא אסור לאונן . מיד וישמע משה וייטב בעיניו . הוציא כרוז לכל המחנה ואמר אני טעיתי את ההלכה ואהרן אחי בא ולמד לי . אלעזר ידע את ההלכה ושתק . איתמר ידע את ההלכה ושתק . זכו ונתייחד הדיבור עליהם ועל אביהם ועל אחי אביהם בחייהם הה"ד וידבר ה' אל משה ואל אהרן לאמר אליהם . תני רבי חייא לאמר אליהם לבנים ולאלעזר ואיתמר : (ב) רשב"י פתח (תהלים ק) עמד וימודד ארץ . מדד הקב"ה כל האומות ולא מצא אומה שהיא ראויה לקבל את התורה אלא דור המדבר . מדד הקב"ה כל ההרים ולא מצא הר שתנתן בו את התורה אלא סיני . מדד הקב"ה את כל העיירות ולא מצא עיר שיבנה בה בהמ"ק אלא ירושלים . מדד הקב"ה כל הארצות ולא מצא ארץ שראויה לינתן לישראל אלא א"י . הה"ו עמד וימודד ארץ ראה ויתר גוים . רב אמר דמן התיר וממונן התיר . דמן התיר (דברים ב) לא תחניה כל נשמה . ממונן התיר שנא' (שם) ואבלת את שלל אויביך . רב חונא אמר התיר זונין שלהן בדכתיב (יהושע יג) מוסר מלכים פתח . עולא ביראה בשם רשב"י אמר משל לאחד שיצא לגורן וכלבו וחמורו עמו הטעין לחמורו ח' סאין ולכלבו ב' סאין והיה החמור מהלך והכלב מלחית נטל ממנו אחד ונתן ע"ג החמור אעפ"כ היה מלחית . א"ל את טעין מלחית לית את טעין מלחית . כך אפי' ז' מצות שקבלו בני נח כיון שלא יכלו לעמוד בהן עמד ופרקום לישראל . א"ר תנחומא בר חנילאי משל לרופא שנכנס לבקר שני חולים א' לחיים וא' למיתה אמר לזה של חיים זה תאכל וזה לא תאכל ושאינו לחיים אמר כל דבעי הבו ליה . כך או"ה שאינן

מתנות כהונה

לא מתחייבין . וכי גם לחם לא נתחייבו מן התורה אנס עליכם וקנסם תורה לתת שכרו תשלומו על מנת על מנת שתהיו כלעיל ודיים הכותבים : בדיבור עגם כו' . כלומר בכח דכלל ועין מ"ו ויומר : דמן התיר . סיפיה דקרא על עמד וימודד מכן קדרים דכתיב ולחם ויהב גויס : זונין . מזונות ותבואות שלהן כך פי' הערוך : מלחית . כובד וכב וזוהל בעל דף ק"ו : את טעין מלחית . בתמיה וכי דרך בעלים תרגם לשתת מן שתת תוכל לשתת דרך בעלים ועוסל ממנו ונותנו על התמור כך מצאתי בילקוט הגי עבר : אחד לחיים כו' . אחד חולה

אסיפת אזרים

שיתמרו נפש ושוטו כולם לדכיו ליטרגל (שם) : אנשי הצבא . סיפיה דקרא אתר נוס ד' לת מבס (שם) : לבנים . לו היינו תלת ליטרגל כשם"ס דכיו לג נ"י כו' כדאיתת בת"כ (שם) : ס"ג תלת ישראל מדד הקב"ס כל סדורות ולא מצא דור שסוא כלוי נקבל את התורס תלת (שם) : וזונין . כלי זיין שנאמר ויזינו ז' מצות שמעתם לא יקבלו עליהן שכר . דסוי היינו מזונות ושופס (שם) : מלחית . שעניר ממנו שיש ונתנס על . פתמור . כ"ס ניילקוט ; ופרקום לישראל . לף שבשל"ס היו לישראל המצות מ"מ כשפרקום מסס נעשו ליטרגל כוללים מתתס שנפרדים מסס מכל וכל ול"ש המצות סס למשס ליטרגל וכל התלקוטים הזוכרות ממשבל ל"ס בנשבל בפועל תלת שכל סיב במ"ס נזמן ג' ושבל דרך מו"מ שרשס שב"ס

(פסוק ג) נשקו בר שכל דבריה ברים . ומה בר נדרי א"ל ברי הבה נשים נשא אביך . וכיון שבא נתן הנביא וא"ל (דה"ל ו כב) הנה בן נולד לך כי שלמה יהיה שמו . היתה כל אחת אומרת אם מעמדת אני שלמה אני מקריב כל הקרבנות שבתורה ועכשיו עמדתי וקרבנותי בידי ואתה ישן . (משלי לא) אל תתן לנשים חילך ודרכך למחות מלכים . אמרה לו בני דור המבול ע"י שהיו שטופים בזמה נמחו מן העולם . (סה) אל למלכים למואל א"ר יוחנן אין נותנים מלכות למי שמפליג על דברים של אל . ומי שעושה דברים של אל הוא נתון מלך . אל למלכים שתו יין אל ישתו מלכים יין שמא ישכחו ויאמרו כאותו שאמר (שמות ה) מי ה' אשר אשמע בקולו . (משלי לא) ולרוזנים אי שכר או כתיב אוי מן קדם חמרא . פן ישתה וישכח מחקק . כל השותה יין הרבה סוף שהוא שוכח ברמ"ח איברים שבו הה"ד פן ישתה וישכח מחוקק כתיב ואינון רמ"ח . ר' הנינא ב"פ אמר . אמר הקב"ה בית גדול היה לי ולא ההרבתיו אלא מפני היין . ורבנין אמרי שני רוזנים היו לי ולא מתו אלא מפני היין דתני ר' ישמעאל לא מתו שני בניו של אהרן אלא מפני שנכנסו שתויי יין וכו' . אמר הקב"ה לפי שבעה"ז היין תקלה לעולם . לע"ל אני עושהו שמחה הה"ד (יואל ג) והיה ביום ההוא יטפו ההרים עסים :

פרשה יג (א) וידבר ה' אל משה ואל אהרן לאמר אליהם . ר' פנחס ור' ירמיה פתח (משלי טו) אזן שומעת תוכחת חיים וגו' אזן שומעת תוכחת חיים אלו בניו של אהרן . בקרב חכמים תלין שהיו בצד המיתה זכו ונתייחד הדיבור עליהם ועל אביהם ועל אחי אביהם בחייהם . הה"ד (ויקרא י) ואת שעיר החטאת דרוש דרש משה מהו דרוש דרש? ב' דרישות אמר להם אם שחטתם למה לא אכלתם אם לא הייתם עתידין לאכול למה שחטתם . מיד (שם) ויקצוף על אלעזר ועל איתמר זכיון שכעס נתעלמה ממנו הלכה . א"ר הונא בג' מקומות כעס משה ונתעלמה ממנו הלכה ואלו הן בשבת . ובכלי מתכות . ואונן . בשבת מנין שנאמר (שמות טו) ויותירו אנשים ממנו וגו' . כיון שכעס שכח לומר להם הלכות שבת אמר להם הוא אשר דבר ה' אכלוהו היום כי שבת היום לה' . ובכלי מתכות מנין שנא' (במדבר לא) ויקצוף משה על פקודי החיל . וכיון שכעס נתעלמה ממנו הלכה שכח לומר להם הלכות כלי מתכות . וכיון

אסיפת אמרים

זמז כדלקמן : כאותו שאמר . דרים לומל למה לו לל כדלימה כפלדלין דף ע' . ולפי לל למלכים בהו יין (שם) . ולפי סמ"ב סכם המקרא ודכסמו . זכוכיתו כן על סנסה כת פרעה שלא יעבה כמעשה מלים (י"מ) : אשר הקב"ה כו' . כדי לסיים בדבר סוב (יפת"ב) : בצד הסיתה . דרים הלין ענין היות וקיום כמו ביקר כל ילין . וזכו בניהלו מן כמיפה וגם נתייחד בדיבור . פי' שלמר למשה ולאהרן

מתנות כהונה

נמחו מן העולם . למחות דרים ל' מחייה : ומי שעושה דברים של לל דרים למואל טופיקון למו לל שהכעס ית' לו למלכים ועושה כל הדברים שמעוה לומו הקב"ה ובמדרש רבה (דף פ') הגילסה בפיים להרים כדלימה פ' הלק ובמדרש משלי : כאותו שלמר מי ה' וגו' . לריך לפרש כלומו שהביא לך למשה שנקרא מחוקק שנא' סס חלקת מחוקק ספון : ה"נ לי לכך לו כתיב זלי מן כו' . והרים לו כמו לוי שכמעט שוין הן במשה : בצד המיתה כלומר למות גם כאהר וכדלקמן : זכו ונתייחד כו' . במה שמעמו קוכחה ממשה וסיס בידם להסיעו ולא עשו כדלקמן : ה"נ כלומר שנא למר לסס הוא המבר דבר ה' לכלומו כו' ועיש בפיכ"ע :

משה אוהז בחיה ומראה להן לישראל ואומר להם זה טהור וזה טמא :
(ה) א"ר שמואל בר נחמן כל הנביאים ראו המלכיות בעיסוקן הה"ד (בראשית ג) ונהר יוצא מעדן להשקות וגו' . רבי תנחומא ואמרי לה רבי מנחמא בשם ריב"ל אמר עתיד הקב"ה להשקות כוס התרעלה לאו"ה לע"ל הה"ד ונהר יוצא מעדן מקום שהדין יוצא ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים אלו ד' נהרות שם האחד פישון זה בבל על שם (הבקוק ה) ופשו פרשיו הוא הסובב את כל ארץ החוילה זה נבוכדנצר הרשע שעלה והקיף את כל ארץ ישראל שמיחלת להקב"ה הה"ד (תהלים מב) הוחילי לאלהים . אשר שם הזהב . אלו דברי תורה שנא' (משלי יט) הנחמדים מזהב ומפז רב . וזהב הארץ ההיא טוב (מלמד שאין תורה כתורת א"י ואין חכמה כחכמת א"י . שם הבדולח ואבן השהם מקרא משנה ותלמוד הלכות ואגדות . ושם הנהר השני ניחון זה מדי שהעמידה את המן הרשע שמשך עיסה כנחש על שום (בראשית ג) על נחונך תלך . הוא הסובב את כל ארץ כוש שנאמר (אסתר א) מהודו ועד כוש . ושם הנהר השלישי הדקל . זו יון שהיא חדה וקלה בגזרותיה על ישראל ואומר להם כתבו על קרן השור שאין לישראל חלק באלהי ישראל . ההולך קדמת אשור . א"ר הונא כל המלכיות נקראו על שם אשור שהיו מאשרין עצמן מישראל . א"ר יוסי ב"ר חנינא כל המלכיות נקראו על שם מצרים על שם שהיו מציירין לישראל . והנהר הרביעי הוא פרת הוא אדום שפרת ורבת בתפלתו של זקן . ד"א שפרת ורבת והצירה לעולמו של ישראל . ד"א שפרת ורבת והצירה לבנו . ד"א שפרת ורבת והצירה לביתו . ד"א פרת על שם סופה שנא' (ישעיה כג) פורה דרכתי לבדי . אברהם ראה המלכיות בעיסוקן . (בראשית טו) והנה אימה זו בבל על שם (דניאל ג) נבוכדנצר התמלי חמא . חשיכה זו מדי שהחשיכה בגזרותיה את ישראל שנא' (אסתר ז) להשמיד להרוג ולאבד . גדולה זו יון . א"ר נחמן מלמד שהיתה מלכות יון מעמדת מאה ושבעים ואחד אפרכין קב"ז אסטרטליטין (ורבנן אמרי ששים ושים ור' ברכיה ור' חנין על הדא דרבנן . (דניאל ח) המוליכך במדבר הגדול והנורא נחש שרף ועקרב נחש זה בבל . שרף זה מדי . עקרב זה יון (מה עקרב זה משרצת ששים ששים כך היתה מלכות יון מעמדת ס' ס' . נופלת זו אדום על שם מקול נפלם רעשה הארץ . וי"א אימה זו אדום על שם (דניאל ז) דחילה ואמתני . השיכה זו יון . גדולה זו מדי על שם (אסתר ג) גדל המלך אחשורוש . נופלת . זו בבל על

מתנות בהונה

לכהן בכורת שומקת כו' . ופירש"י לועה והלא מאכור בזוקים מרנוס בעזקיא : בעיסוקן . כמשמלמן שימשלו על ישראל כדלעיל בכמה מתוך שעסקיו רעים : התרעלה . לשון עלסה ותוסס וכלון ועירן ערך רעל וערך ערב . ממקום שהדין יוצא כו' . מעתן דרים עוכריקון ממקום דין : מייחלות . דרים החולה ל' מייחלה : אין תורה כתורת מ"א . כמו שהמלכו מזל תורת דמ"א מהכי' ויש לו סוד ליודעי חן : שמשך עיסה . נהפוך דל"ל ערב' ולעיל פ' ברהמים (פ' ט"ו) גרם שהיה המן קף עמהם בקמה : על נחונך . דרם נחון ל' ניחון : שהיו מאשרין . מחזקים מגעגו עבריהם וחזקים ועל פרשת ברהמים שהתחיל בשם הם"י הגי' משובשת ול"ל שנקלטו : בתפלתו של זקן . ברכת יהי חסדך תהיה ומשמי הארץ וגו' : לבנו . ליברהל שנקלטו בני בכורי ולעיל פרשת ברהמים גרם לבניו : אפרכין . מפטרפליטון מיני סרכות על

שאינן להיי העוה"ב כתיב בהם (משלי ט) כירק עשב נתתי לכם את כל. אבל ישראל שהם להיי העוה"ב זאת (הבהמה) [ההיה] אשר תאכלו: (ג) ד"א זאת הבהמה וגו' (ישעיה יח) (כל) אמרת (אלוה) [ה'] צרופה. רב אמר לא נתנה מצות לישראל אלא לצרף בהן את הבריות. וכל כך למה שנא' (ישעיה יח) מגן הוא לכל החוסים בו. א"ר יודן ב"ר שמעון כל בהמות זלויתן הן קניגון של צדיקים לע"ל וכל מי שלא ראה קניגין של או"ה בעה"ז זוכה לראותה לעוה"ב. כיצד הם נשחטים בהמות נותן ללויתן בקרניו וקורעו ולויתן נותן לבהמות בסנפיריו ונוהרו וחכמים אומרים זו שחיטה כשרה היא? ולא כך תנינן חבל שוחטין ובכל שוחטין ולעולם שוחטין חוץ ממגל קציר והמגרה והשנים מפני שהן חונקין. א"ר אבין בר כהנא אמ' הקב"ה תורה חדשה מאתי תצא/חדוש (ישעיה נא) תורה מאתי תצא. א"ר ברכיה בשם ר' יצחק. אריסטון עתיד הקב"ה לעשות לעבדיו הצדיקים לע"ל וכל מי שלא אכל נבלות בעוה"ז זוכה לראותו לעוה"ב. הה"ד (ויקרא ז) וחלב נבלה וחלב טרפה יעשה לכל מלאכה ואכול לא תאכלוהו. בשביל שתאכלו ממנה לע"ל לפיכך משה מזהיר לישראל ואומר להם זאת החיה אשר תאכלו: (ד) כמין גלגולת של אש הראה לו הקב"ה למשה מתחת כסא הכבוד וא"ל אם ניקב קרום של מוח אפי' כל שהוא. ורבנן אמרי זאת החיה אשר תאכלו החיה מטריפתה תאכלו ושאינה חיה מטריפתה לא תאכלו. אמר ריש לקיש אם זכיתם! תאכלו! ואם לאו! תאוכלו למלכיות אמר ר' אחא כתיב (ישעיה ו) אם תאבו ושמעתם טוב הארץ תאכלו ואם תמאנו ומריתם חרב תאכלו חרובין תאכלו. דא"ר אחא וצריך יהודאה לחירובה עבד תרתובא יאי מסכינותיה ליהודאי בעזקתא סומקתא דעל ליביה דסוסיא חיורא. תנא ר' חייא/מלמד שהיה משה

אסיפת אמרים

סבון רשות ליתן ליסרמל סתורס ולסבתיר ז' מצות לשו"ס וכלה כי היכ עומדים כסא וסתיכס לכס וסוי כלילו עצמו בזמנים מתלמיס. ומס סהיס פיכך סמצה כ"ס היינו כדתיכת פרק ג"ס סקיבלו עליהס ל' מצות ופיכך מתת לה כ"ג וחת"כ ו' (שם): הבהמה. ולסכי לפקה כתן בלמון וחת סהיס לסורכות במצוי סרתיוס לחיי עוה"ב נוהס ליזכר מסעוחתות (שם): אלא לצדק כו' וחת סיס מ"ו סועלת לו יח' מקיומה לו סיזק מ"ו מביטולה ומרתיס שלמעתיד יהיר לכס לסורכת שעה סיתלו מבסמות ע"י נסילת לויתן וחולו היס ת"ו שוב לד סיזק מביטולה ל"ס מיכון כשוס לד בשביל סנתסה לע"ב שהוא לתועלת יסרמל ומתחר סיכסו מסעשודס ויכיסו היזק לגמרי לכס מזה (שם): וכל מי כו' ברתיוסו לסכור מצוה מוצה לגיס כדתניא בפ"ק דע"ז (שם): ס"ג וכי זו מחיטה כשרה היא (שם): ס"ג תורה מלאי תצא מדוש תורה כו' ותורה מלאי תצא פסוק אחד ניטטיס (ע"ל) ומחדוש הוא שיהיר לכס לפי שעה מצוה לאחר מסתורה כמו שהיה מדוש מחיטת מליסו בשר שרמל (שם): הראה לו. דרים וזאת שהראה לו מיני עריסות וכרכון דכסמון (שם): אר"ל.

מתנות כהונה

הוא לחיים שיהיה ממנו כו': קניגין. לשה דרך שחוק שרודפים שהיות דרך שמחה כך פי' שערוך: נותן כו'. דחפו ודן ט: זו שחיטה כשרה היא. בתמיה: אריסטון. שעתיד לבקר: בשביל שתאכלו כו'. ולכול יהיה קדרים בשביל שתאכלו ממנו לעתיד לא תאכלוהו בעולם הזה: ניקב קרום של מוח. שהיה קדרים דמשתופים דבר שהיות חלוי בו לא תאכלוהו כגון נקיבת הקרום וכ"ש לדומה לו: תאבלו למלכיות המסורת קדרים תאכלו והמלכיות ומאלו לחיות רשות בתיאל: צריך יהודאי כו'. (בתיקודו) היהודי צריך לדקדוקי עניות עד שיצרך לאכול תרובין מפני דחקו ואת עושה הקדוש ושב ואקב"ה בגב אלם ומצאתי פי' אחר בילקוט יפעיה יהודי שבא מכה ותוכיח עליו נעשה הוא ושוא מעשה נשרות (ועל פ' ל"ה): יאי עניותא כו'. נלה ויפה עניות ליסרמל כדלעיל מהומה על לב הוא לבן: עיזקתא. לעוטה ומכי מיתת בפ"ק דתגיגה יאי עניותא

יהודה ב"ר סימון רבנין אמרי מה השפן הזה יש בו סימני טומאה וסימני טהרה כך היתי מלכות מדי מעמדת צדיק ורשע.א"ר יהוד' ב"ר סימון דרויש האחרון בנה של אסתר היה טהור מאמו וטמא מאביו . ואת הארנבת זו יון אמו של תלמי ארנבת שמה. ואת החזיר זו פרס. משה נתן שלשתם בפסוק א' ולזו בפסוק א' ולמה ר' יוחנן ור' שמעון ר"י אמר ששקול בנגד שלשתן רשב"ל אמר יתירה מתיב ר"י לר"ש בן אדם הנבא והך כף אל כף . דא מה עביד ליה ר"ל ותכפל . ר' פנחס ור' הלקיה בשם ר' סימון מכל הנביאים לא פרסמו אלא שנים. אבף ומשה . אבף אמר (תהלים פ) יכרסמנה חזיר מיער . משה אמר (ויקרא יא) ואת החזיר כי מפריס פרסה . למה נמשלה להזיר לומר לך מה חזיר בשעה שהוא רובץ מוציא טלפיו ואומר ראו שאני טהור כך מלכות אדום מתגאה ותומסת ונוזלת ונראה כאילו מצעת בימה . מעשה בשלטון אחד שהיה הורג הגנבים והמנאפים והמכשפים בחין ואמר לסנקליטיו שלשתן עשיתי בלילה א' . ד"א את הגמל זו בבל כי מעלה גרה הוא שמקלסת להקב"ה. ר' ברכיה ור' חלבו בשם ר' ישמעאל בר נחמן כל מה שפרט דוד כלל אותו רשע בפסוק אחד שנא' (דניאל ד) בעין אנה נבוכדנצר משבח ומרומם ומהדר למלך שמיא . משבח . (תהלים קמז) שבחי ירושלים את ה' . ומרומם (שם ל) ארוממך ה' . ומהדר (שם קד) ה' אלהי גדלת מאד הוד והדר לבשת . די כל מעבדוהי קשוט . (שם קלה) על חסדך ועל אמתך . וארחתיה דין (שם לג) ידין עמים במישרים . ודי מהלכין בגוה (שם נג) ה' מלך גאות לבש . יכל להשפלה (שם עג) וכל קרני רשעים אגדע. ואת השפן זו מדי כי מעלה גרה הוא שמקלסת להקב"ה שנא' (שמות ח) כה אמר כורש מלך פרס. ואת הארנבת זו יון כי מעלת גרה היא שמקלסת להקב"ה . אלכסנדרוס מוקדון כד הוי חמי לר' שמעון הצדיק אומר ברוך ה' אלוהי של שמעון הצדיק . את החזיר זו אדום והוא גרה לא יגר שאינה מקלסת להקב"ה ולא דייה שאינה מקלסת אלא מחרפת ומגדפת ואומרת (תהלים עג) מי לי בשמים . ד"א את הגמל זו בבל כי מעלה גרה הוא שמגדלת את דניאל שנא' (דניאל ב) ודניאל בתרע מלכא . ואת השפן זו מדי כי מעלה גרה הוא שמגדלת את מרדכי שנא' (אסתר ב) ומרדכי יושב בשער המלך . ואת הארנבת זו יון כי מעלת גרה היא שמגדלת הצדיקים . אלכסנדרוס כד הוה חמי לשמעון הצדיק הוה קאים על תגליה אמרין ליה מינאה מן קדם יהודאי אַת קאים . אמר להם בשעה שאני יוצא למלחמה

דמותו

מתנות כהונה	אסיפת אמרים
צדיק וכתב. לדיק מכלכי . כשם המן מן כ"ל המן ולדיים : זו פרס . לדך כמו מדכר על מלכות רביעית : **ולזו** בפסוק מהך . מלכות רביעית : **מוציא** טלפיו . מתחתיו ופופט לומס לגרמוק ולומר לאו כו' כך מלכות רביעית כו' : **מוציא** טלפיו . מתחתיו ופופט לומס למרמוק ולומר לאו כו' כך מלכות רביעית כו' : **מצעת** בימה . כאילו עשתה מספחת ומצעת על רביעית שמיני עליה ס"ת כלומר מרמה את עצמה כאילו לדקה הדין לחמתו ובמדרש הליס גרס ומרמה כאילו הס דיסיס על חמת והכוונ היה להגיהה מלדקת הבימה בימה היא מקום המספח וכיוס הס בספר זה ובר לבב בישרב לבו להגיה יהיה תלוי עמו : **גחון** . הכהן ומוסה עלמו וסיה לוחם **בחזו** : **סנקליטיו** . כינוי המתומים על הכהונה : **מינאי** . למוסים והמפיקורסוס : **מן קדם**

על שם (ישעיה כה) נפלה נפלה בבל . ראה דניאל המלכיות בעיניקן ה"ד (דניאל ז) חזה הויית בחזוי עם לילא וארו ארבע רוחי שמיא מגיחן ליביא רבא וארבע היון רברבן סלקן מן ימא . אם זביתם מן ימא ואם לאו מן חורשא הדא חיותא דימא כי סלקא מן ימא היא מכביא סלקא מן חורשא לית היא ממכיא . דכוותה (תהלים פ) יברסמנה חזיר מיערן עין תליה אם זביתם מן היאור ואם לאו מן היער . הדא חיותא כי סלקא מן נהרא היא ממכיא סלקא מן חורשא לית היא ממכיא . (דניאל ז) שנין דא מן דא . אל תקרי שנין אלא סנין דא מן דא מלמד שכל אומה ששלטה בעולם היתה שונא לישראל ומשעבדת בהן . קדמיתא כאריה זו בבל . ירמיה ראה אותה ארי וראה אותה נשר דכתיב (ירמיה ד) עלה אריה מסיבכו (שם מט) הנה כנשר יעלה וידא . אמרין לדניאל את מה חמית להון אמר להון חמיתי אפין כאריה וגפין דנשר הה"ד (דניאל ז) קדמיתא כאריה וגפין די נשר לה הזה הויית עד די מריטו גפיה ונטילת מן ארעא . ר' אלעזר ור' שמואל בר נחמן ר' אלעזר אומר כל אותו ארי לקה ולבו לא לקה דכתיב (שם) ולבב אנש יהיב לה . ור' שמואל ב"נ אמר אף לבו לקה דכתיב (שם ד) לבביה מן אנשא ישנון . (שם ז) חזה הויית וארו חיוה אחרי תנינה דמיה לדוב לדב כתיב זה מדי . הוא דעתיה דר' יוחנן דאמר ר"י (ירמיה ה) על כן הכם אריה מיער זו בבל . זאב ערבות ישדדם . זו מדי . נמר שוקד על עריהם זו יון . כל היוצא ממנה יטרף זו אדום למה כי רבו פשעיהם עצמו משובביתיהם . חזה הויית וארו אחרי כנמר זו יון שהיתה מעמדת בגזירותיה ואומרת לישראל כתבו על קרן השור שאין לכם חלק לעוה"ב בתר דנא חזה הויית בחזוי עם לילא וארו חיוה רביעאה דחילא ואמתני ותקיפא יתירה זו אדום דניאל ראה ששתן בלילה אחד ולזו בלילה אחד למה? רבי ויוחנן ורשב"ל . ר"י אמר ששקולה כנגד ששתן . רבי שמעון אמר יתירה . מתיב רבי יוחנן לרשב"ל (יחזקאל כה) בן אדם הנבא והך כף אל כף . דא מה עביד לה רשב"ל (שם) ותבפל . משה ראה את המלכיות בעיסוקן את הגמל זו בבל שנא' (תהלים קלו) אשרי שישלם לך את גמולך שגמלת לנו . את השפן זו מדי . רבנין ורבי יהודה

אסיפת אמרים

לופס תלכנו מיופר קדיים (שם) : היא ממכיא . ט"ס הוא וכ"ל בסיפך כדלעיל וכ"ס בהזיח : לדב כתיב . הוא זאב בלשון תרגום (י"מ) : בפסוק א' . במשנה

מתנות כהונה

תרומת חלוקות וכן פי' בערוך : **חורשא** . יער : **ממכיא** פירוכו החיה בגיס בפעולה מן היה מיד היא מקפ : **ממכיא** . לפון פך ולכן הם מזכו יהיו העכו"ם בחיות העולות מן היה בתוך

יכולין לבלוע בשום בריה ואם לא יהיו כחיה העולה מן היער שמכלת ומקת הכריות וכן מלאתי במדרש תנים בהדיא ור"ל אם זכיתם הרי הם כחיות היה בשכן שולות ליבבה מיד מקות . ובלקוט גרס לסיפך וכן במדרש חזית (ג' ד') ולפי תוכן גירסות יהיה ממכיא פועל יולא וכולא לומר תזקק תמכיים והמכוון לאחד הוא : **העין** תליה . וקרי ביה מיור תכר ע"ן והוא כמו מיתור שהכרת הלף ביה נכרת כ"ב והוא חזיר לגדל ביה ולפי שיהא בהדיא בחנות דר' נתן ובחנות דר' נתן שיהא שהכתוב הוא מיתור ולקרי מיער : כל תוכו לרי . בבוכר פלר : ר"ג **שהיתה** מעמדת בגזרותיה . לשון שהיתה גוזלת גזילות מגוזות זו מזו (וע' בבא"ב פ' ג"ע) גם הני' מעמדת יש לייסבו וק"ל : **לעוה"ב** . בכל מקום גרס בהלכי יבראל : **ולזו** בלילה אחד . בלילה מיוחדת ראה ממשלת אדום : **יתירה** . יותר משלשתן : **כף** אל כף . סיפיה דקרא ותכפל תכב וגו' ותוכה נבואה נאמרת על אדום ותכיב כף אל כף להודיע שמלכות אדום יהיה כמו ג' המלכיות

יוצו הראשון על דעתיה דר"ל דכתיב (כס) ורוח אלהים מרחפת על פני המים זהו רוחו של מלך המשיח. אם זכה [אדם] אומרים לו אתה קדמת לכל מעשה בראשית ואם לאו אומרים לו יתוש קדמך שלשול קדמך. אמר ר' ישמעאל ב"ר תנחום אחור לכל המעשים וקדם לכל העינשין ר' יוחנן אומר אף קיליסו לא בא אלא באחרונה שנא' (תהלים קמח) ההיה ובל בהמה רמש וצפור כנף ואח"כ מלכי ארץ וכל לאומים. א"ר שמלאי בשם שיצירתו של אדם אחר בהמה היה ועוף כך תזורתו אחר בהמה היה ועוף הה"ד זאת תורת הבהמה ואח"כ אשה כי תזריע: (ב) ד"א אשה כי תזריע. הה"ד (משלי לו) אשא דעי למרחוק ולפועלי אתן צדק. א"ר מאיר הלשון הזה משמש שתי לשונות לשון שירה לשון דבר. לשון שירה על שבחן של צדיקים. לשון דבר על מפלתן של רשעים. למרחוק נאמר על הרחוקים שנקרבו. אשא דעי למרחוק ולפועלי אתן צדק א"ר נתן מחשבין לשמו של אברהם אבינו אותו שבא מרחוק הה"ד (ישעיה כט) וישא אברהם את עיניו וירא את המקום מרחוק. וא"ר הנינא בר פפא מחשבין אנו לשמו של הקב"ה שהיינו רחוקים וקרבנו לו. א"ר הגי דברים שרחוקין ממנו מהלך ה' מאות שנה שהבריות ישנין על מטותיהן והקב"ה משיב רוחות ומעלה עננים. ומוריד גשמים. ומגדל צמחים. ומנגבן. ומעריך שלחן לפני כל אחד ואחד. א"ר שמואל בר אידי בשם ר' אחא הפסוק הזה [אם] אליהן אמרו מאליו. שבח [אם] ואם ברוה"ק אמרו. שבחי שבחים. ר' לוי אמר תלת [בנוהג שבעולם מפקיד אדם אצל חבירו ארנקן של כסף בחשאי ומחזיר לו ליטרא של זהב בפרהסיא אינו מחזיק לו טובה. כך הקב"ה מפקידין לו הבריות טפה לבלוביות בחשאי והקב"ה מחזיר להם נפשות משובחות שלמות בפרהסיא ואין זה שבח הוי אשא דעי למרחוק ולפועלי אתן צדק. ר' לוי אמר אוחרי [בנוהג שבעולם אדם חבוש בבית האסורין ואין כל בריה משגחת עליו בא א' והדליק לו שם נר אינו מחזיק לו טובה כך הקב"ה הולד שרוי במעי אמו וטאיר לו שם נר הוא שאיוב אומר (איוב כט) בהלו נרו עלי

ראשי

מתנות כהונה

כ"ע ורוח מלאים וגו'. דומה על לדם הרחמן וה"ע מיקום הלים ובפרסם בהלמים והסולם ירחם כי כן שיקר. והני מלפניו יש לייחסה לפי דעת המקובלים ז"ל שאמרו מרומו על לדם זה רומו על מפיח בסוד הגלגול וסיומים ת"ד"ם לדם"ם ד"ד מפי"ח רוח לאחד לכלם והרחמן שיקר וכן מלאתי אח"כ בא"ח פרסם בהלמים ובאחן שופיב בפרסם מעורב: ס"ג אם זכה לדם אומרים לו קדמת כו' וכן הוא לעיל פר' בהלמים וסיומיא מילתא דר"ל היה בלפיקר בהרחמן רומו ביום לאחן וגופו ביום לאחרן שלם יזכה אומרים לו אתה קדמת כו'. דרך הסיבות ומעלה וכן בסיפוך באחיו זכאי ואח"כ גרסי' ת"ר יאמעאל כו': וקדם לכל עומדין. שאין כל בריה נפקדה על מעשיה כי אם האדם לבדו לו ר"ל באבר הוא עלול לקבל כל מיני עונש מפני הלבוש הרחמן שיקר: דברים שרחוקים ממנו כו'. על זה נאמר אשא דעי וגו' לשבח להקב"ה: לבלוביות. טפה של בכורת

אסיפת אמרים

כ"ע) (כס): ההי"ד דק"ל. כי הלד סו"ל אלא לסורות בא על הסדי המקום כ"ס עם כריאת האדם מתחילת בזרע. וכדר"ל. וכל הדרשות דלקמן קאי נ"כ ע"ז עד מן אלא לבעשה שכוונתו על כתיבת דוני מיכה לכאן ואח"כ מתחיל אלא כו' מוכר לדרום הרחמן. (שם): לשון שירה ול' שבר. פ"ל. פירש ע"ד דאיתא בערכין בכתף יפאו זה פירש. שבר לשון אחת ושבר (י"מ): למרחוק. ת"ל. ודו"ק. (יפת"ם): מחשבין. מעיינים ומתפנים מהבריות ומתפנים כוונתם על שמעתו ית' (מ"ש בפר' המורים אגא' שם מרחוק (שם) ו"מ גרס מחשבין אנו בשמו של

דמותו אני רואה ונוצה . ואת החזיר זו אדום והוא גרה לא יגר . שאינה מגדלת הצדיקים ולא די שאינה מגדלת אלא שהורגים אותם הה"ד (ישעיה מג) קצפתי על עמי חללתי נחלתי וגו' . נחלתי ר' עקיבא והבירו . ד"א ואת הגמל זו בבל כי מעלה גרה הוא . שגררה מלכות אחריה . ואת הארנבת זו יון כי מעלת גרה שגררה מלכות אחריה . ואת השפן זו מדי . כי מעלה גרה . שגררה מלכות אחריה . ואת החזיר זו אדום . והוא גרה לא יגר . שאינה גוררת מלכות אחריה ולמה נקרא שמה חזיר שמחזרת עטרה לבעליה הה"ד (שופטים ו) ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו והיתה לה' המלוכה :

סדר תזריע

פרשה יד (א) **אשה** כי תזריע הה"ד (תהלים קלט) אחור וקדם צרתני א"ר יוחנן אם זכה אדם נוחל ב' עולמות הזה והבא . הה"ד אחור וקדם צרתני . ואם לאו בא ליתן דין והשבון שנאמר (שם) ותשת עלי כַּפֶּכָה כדכתיב (איוב יג) כַּפֵּך מעלי וַהַחִקְּ . א"ר שמואל בר נחמן בשעה שברא הקב"ה אדה"ר אנדרוגינוס בראו . אמר ריש לקיש בשעה שנבראו דו פרצופין נבראו ונסרו ונעשה שנים גבים גב לזכר וגב לנקבה . איתיבין ליה (בראשית ב) ויקח אחת מצלעותיו . אמר להן מסטרוהי כדכתיב (שמות כו) ולצלע המשכן . א"ר ברכיה ור' חלבו ור' שמואל בר נחמן בשעה שברא הקב"ה אדה"ר מסוף העולם ועד סופו מלא כל העולם כולו בראו . מן המזרח למערב מנין שנא' אחור וקדם צרתני . מן הצפון לדרום מנין שנא' (דברים ד) ולמקצה השמים ועד קצה השמים . ומנין כחללו של עולם שנא' ותשת עלי כפכה . אר"א אחור זה יום ראשון וקדם זה יום האחרון על דעתיה דר"א דכתיב (בראשית ו) תוצא הארץ נפש היה למינה . נפש היה זה רוחו של אדה"ר . אמר ר"ל אחור זה יום האחרון . וקדם זה יום

מתנות כהונה

כו . מלפני יהוה תאת עומד : חללתי נחלתי וגו' . גרס וסיפיה דקרא קדשים : והבירו הכוגי מלכות : שגררה מלכות אחריה . כלומר מלכות אחריה . כלומר מלכות שהיתה משעבדת ביהודה : שמחזרת עטרה כו' . לשון כולם לה' יתברך וכן יש"כ במהרה ביומינו תמין : הזה והבא . העוה"ז הוא קדם בבא לו לאדם בראשונה ושוע"ב נקרא אחור בבא לו לאדם לבסוף . כך מלאתי הגירסא במדרש תלים : נסרו ועשאה שנים גבים גב לזכר וגב לנקבה וכן עיקר : מסטרוהי . לאחד מבני אדמו כלומר הלקו ולעולם כדלעיל בעשרו כו' : אחור וקדם . קדם היינו מזרח שנאמר קדמה מזרחה ומדמזרח נקרא פנים מערב שהוא הפוכה שכשעומד נוקבו לאחור וכדפירשתי בכמה מקומות : שנא' ולמקצה וגו' . דרום וצפון נקראו קצוות כפי התוכייש וגם מדכתי קדם ואחור קאי על מזרח ומערב מכלל דולמקצה וגו' קאי על דרום וצפון : ותשת עלי וגו' . כפיך היינו יד דכתיב כי יד על כס יה ומאחר שסמך עליו כפו ס"מ בכל הלל עד הסמיכ ונתמלא ממנו לו י"ל דדייק מדכתיב במיכ בזרת תכן וכתיב נמי ידי יסדה ארץ ויכוינו מפהה במיכ : זה יום הרתמון . פי' למעשה יום הרתמון וס"ג לעיל פרשת בראשית (פ"ח) ובמד' תהלים לכל הס"י ז"ל גרס יום התהרון וכן הוא בהגהומתו בפ' זו ובילקוט רמז פ' בראשית ועי' במה שכתבתי לעיל בפ' בראשית : נפש היה למינה . זה נאמר בהלם יום בפי : אמר ר"ל אחור זה יום הרתמון . למעשה יום התהרון בהלם בראשית בתהרונה :

צירים לבית כך יש צירים לאשה הה"ד (ב"מ ד) ותברע ותלד כי נהפכו עליה צירים. בניחו מרחם יצא. על ידי שמתנאה לצאת. בשומי ענן לבושו. זה השפיר. וערפל התולתו. זה השליא. ואשבור עליו חוקי. אלו ג' חדשים הראשונים. ואשים בריה ורלתים אלו ג' חדשים האמצעים. ואומר עד פה תבא ולא תוסיף אלו ג' חדשים האחרונים. ופה תשית בגאון גליך רבי איבו אמר בעון גלליך לפי שהולד הזה כשהוא יוצא מלא גללין וכל מיני סירוחין וחכל מחבקים אותו ומנשקין אותו וביותר אם הוא זכר הה"ד אשה כי תזריע וילדה זכר: (ה) ד"א אשה כי תזריע הה"ד (תהלים נח) הן בעון הוללתי ר' אחא אמר אפילו אם יהיה הסיד שבחסידים אי אפשר שלא יהית לו צד אחד מעון אמר דוד לפני הקב"ה רבון העולמים כלום נתכוין אבא ישי להעמידני והלא לא נתכוון אלא להנאתו. תדע שהוא כן שמאחר שעשו צרכיהן זה הופך פניו לכאן וזה הופכת פניה לכאן ואתה מבנים כל טיפה וטיפה שיש בו. ותוא שדוד אמר (שם כז) כי אבי ואמי עזבוני וה' יאספני. (שם נח) ובחטא יחמתני אמי. א"ר חייא בר אבא אין האשה קולטת אלא אחר נדתה ובסמוך. וביותר אם היה זכר הה"ד אשה כי תזריע וילדה זכר: (ו) ד"א אשה כי תזריע. הה"ד (תהלים קלט) ארחי ורבעי זריתי וכל דרכי הסכנת. ר' יוחנן וריש לקיש ר"י אמר אין הקב"ה צר את האדם אלא מטיפה של לבנה ור"ל אמר זרית. באדם שזורה ונותן תבן בפני עצמו עד שמעמיד הדגן על בריו. רשב"ל אמר אף אינו מאבד את הטפה אלא זורה מטפה למוח ומטפה לעצמות ומטפה לגידים. וביותר אם הוא זכר הה"ד אשה כי תזריע וילדה זכר: (ז) ד"א אשה כי תזריע הה"ד (קהלת יא) תן חלק לשבעה וגם לשמנה. תן חלק לז' אלו ז' ימי נדה וגם לשמונה אלו שמונה ימי המילה אמר הקב"ה אם שמרת ימי נדה אני נותן לך בן ואתה מולו לח' ימים. הוי וביום השמיני ימול בשר ערלתו. תנא צורת הולד תחלת ברייתו דומה לרשון. ב' עיניו כב' טיפין של זבוב. ושתי חוטמי כשתי טיפין של זבוב. ושתי אזניו כשתי טיפין של זבוב. ושתי זרועותיו כשתי חוטין של זהורית. פיו דומה לשעורה. גוויתו כעדשה. ושאר איבריו מצומצמים בו כגולם. ועליו הוא אומר (תהלים קלט) גלמי ראו עיניך ואם היתה נקבה סדוקה בשעורה לארכה. נתוח ידים ורגלים אין לה. כיצד הולד שרוי במעי אמו? מקופל ומונח בפנקס. ראשו מונח לו בין ברכיו שתי ידיו על שתי צדעיו. שני עקביו על שני עכוותיו. פיו סתום ומגולה פתוח

מתנות כהונה

בניחו כו'. ע"י במתנאה דקב"ה בניחו כלילו כמיב בגאו במילוף לתהלים: גלליך. ל' גלל וסיומו: (נדרים דף ס"ד ס"ב) תמא כי תזריע וגו'. (ויק') אחר נדמה. מיד לתהר ממכילה ודייק מדכתיב וכתמא יהמתני למי הים תלמ ל' עקרה וכן הוא בפ' המפלה: ובסמוך. סמוך למדמה: של לבנות. סמלונו ומוכתר ומסבולל בגו: מטפה למוח כו'. ממוכ ממנו למוח וקלמו הרחוי לעלמות וכן הכל: (ס"ג בילקוט חזוכ) דומה לרגון. ומוח מגב וכן הוא בתוספות פרק המפלה: זהורית. ממח בל מבו וכילקוט למי יהי כבני עיפין כו': נתוח. בילקוט

אסיפת אמרים

ה"ל א'. כי"ל ג'. ופי' במתנאה לה"א לין הקב"ה לר כו' וע"ז נה פנוע ר"ל. ותה"ב מפרש ר"א דבני עלמו שבוודאי כמו בוודאי כו' בוודאי הפסולת. וכבב"ל תמר בבה מודינא לך בשלין הקב"ה לר לבל עב"ם לתוני זוהר הפלה לנה בוודאי ממנו לעלמות ולפלה ה"בניס (שם). וע"ם עוד שפלריך בעבה שלוגתבון ע"ד הכיפולה וכפלוכופים: וביותר. קלי לתתילה כוונת הדכתיב. וכמ"ש לעיל: אין בה. קלי

ראשי. אין זה שבח הוי ולפועלי אתן צדק. ר"ל אומר אוהרי בנוהג שבעולם אדם הבוש בבית האסורין ואין כל בריה משגחת עליו בא א' והתירו והוציאו משם אינו מחזיק לו טובה? כך הולד שרוי במעי אמו ובא הקב"ה והתירו והוציאו משם: (ג) ד"א אשה כי תזריע וילדה זכר והה"ד (חיוב י) חיים וחסד עשית עמדי ופקודתך שמרה רוחי. ר' אבא ב"כ אמר תלת בנוהג שבעול אם נוטל אדם ארנקי של מעות ונותן הפה למט אין המעו' מתפזרות והולד שרוי במעי אמו והקב"ה משמרו שלא יפול וימות אין זה שבח הוי חיים וחסד עשית עמדי. ר' אבא ב"כ אמר אוהרי בנוהג שבעולם בהמה זו מהלכת רבוצה והולד נתון בתוך מיעיה כמין שק והאשה זו מהלכת זקיפה והולד נתון בתוך מעיה והקב"ה משמרו שלא יפול וימות הוי חיים וחסד עשית עמדי. ר' אבא בר כהנא אמר אוהרי בנוהג שבעולם בהמה זו דדיה במקום רחמה והולד יונק במקום בשתה. והאשה זו דדיה במקום נאה והולד יונק במקום כבודה ואין זה חיים וחסד. הוי חיים וחסד עשית עמדי אר"א אם ישהה אדם בחמין שעה אחת אינו מת ומעיה של אשה מרותחין והולד נתון בתוך מעיה והקב"ה משמרו שלא יעשה שפיר. ושלא יעשה שליא. ושלא יעשה סנדל. ואין זה חיים וחסד. הוי חיים וחסד עשית עמדי. א"ר תחליפא דקסריא אם אכל אדם פרוסה אחר פרוסה לא שנייה דוחה את הראשונה האשה הזו כמה מאכל היא אוכלת וכמה משקה היא שותה ואינו דוחה הולד אין זה חיים וחסד. א"ר סימון מעיה של אשה עשויה קינין קינין פיקין פיקין חבילין חבילין. בשעה שהיא יושבת על המשבר אינו משליכתו בבת אחת. במתלא אמר אשתרי חד חבל אישתרי תרין חבלין. א"ר מאיר כל תשעה חדשים שאין האשה רואה דם בדין הוא שתהא רואה מה הקב"ה עושה מסלקו למעלה לדדיה ועושה חלב כדי שיצא הולד ויהיה לו מזון לאכול. וביותר אם היה זכר שנא' אשה כי תזריע וילדה זכר: (ד) ד"א אשה כי תזריע. הה"ד (חיוב לח) ויסך בדלתים בניה מרחם יצא ר' אליעזר ור' יהושע ור' עקיבא. ר' אליעזר אומר כשם שיש דלתות לבית כך יש דלתות לאשה הה"ד (חיוב ג) כי לא סגר דלתי בטני. ור' יהושע אומר כשם שיש מפתחות לבית כך לאשה הה"ד (נחמיה ו) וישמע אליה אלהים ויפתח את רחמה. ר' עקיבא אומר כשם שיש

ציורים

אסיפת אמרים

על הקב"ס וכן נגפי' נקמן: בחמין. מגל מעי הבהמה חוסם כ"ב חמין שחונה חוכלת מאכלי המין ושוד שמצעה חזק (יפת"ם): שלא. סוף כמו ושוד שחוס שמכו שלא ישמש שפיר כו' (שם): *כנגים. וכי' כמו שמכנן את שחבל. ועי' במכבת כרם פ"ז מכנס ז' וכחוס יו"ט (שם): וביותר כו'. כל מה כל שהדיים כנזכרים עוסק ס' עם העובר וניוסר עוסק עתו הסד שם עמהו זכר ולא נקבה לכן כמוך וילדה זכר לכי תזריע דדיהו על הסדיים שעוסק בביי"ם עם הזרע מתחילת זמן העיבור עד סופו. (שם): כך לאשה. פי' מפתח ס' (שם): ור"ל

מתנות כהונה

זרע: **בחמין** בערוך גרס קמין ומתמע במקום שמסיקין שם לחמי: **שפיר**. פרש"י במסכת נדה מחוי כמין מכבש זרע: **סנדל**. מעוך כמין סנדל: **קינין כו'**. מיני חדיים הם: **חבילין** חבילין. שהמיוק מקופר בשמה חבלים וקטוריס ועי' עוד בערוך והוא גרס: *כנים: **במתלא**. במשל האומר בשני שבניות שהסותר חבל אחד מהן הותרו שני חבלים כשהם קלועים ומגודלים זה בזה וכשהם קשר כשהותר חבל אחד מחוך חוטו קשר כ' החבלים נמצאים מותרים: **וביותר** כשהוא זכר כי הטבע מקפיד יותר על הויית

וקיום הזכר מנקבה וגם הכתוב פתח בו בלשון פסיוחתא כי הזריע וילדה זכר ולא כתיב שם תלד

איוב שנאמר (יונה ב) והנה רוח גדולה בא מעבר המדבר . בימי יונה שנא׳ (יונה ב) וה׳ הטיל רוח גדולה אל הים . בימי אליהו שנאמר (מ״א יט) ויאמר צא ועמדת בהר גו׳ והנה ה׳ עובר ורוח גדולה וחזק מפרק הרים . א״ר יודא ב״ר שלום היא אותה של איוב היא אותה של יונה היא אותה של אליהו בשביל אותה הבית היתה אותה של איוב . בשביל אותה ספינה היתה אותה של יונה . בשביל אותו מעשה היתה אותו של אליהו . ואין לך גדולה בהם אלא אותה של אליהו הה״ד ויאמר צא ועמדת בהר . א״ר תנחום ב״ר חייא ואמרי לה בשם רבנן אין מלך המשיח בא עד שיוכלו כל הנפשות שעלו במחשבה להבראות . ואלו הן האמורות בספר של אדה״ר הה״ד (בראשית ה) זה ספר תולדות אדם . א״ר יהושע ב״ר חנינא בשעה שהרוח יוצא מלפני הקב״ה משברו בהרים ומרשלו בגבעות ואומר לו הוי זהיר שלא תזיק לבריותי שנאמר (ישעיה נז) כי רוח מלפני יעטוף ונשמות אני עשיתי! בשביל נשמות שאני עשיתי (איוב יב) ומים תכן במדה׳ יודן ב״ר שמעון אמר אפילו מים שיורדים מלמעלה לא נתנו אלא במדה הה״ד (שם לח) כי יגרע נטפי מים וכתיב (ויקרא כו) ונגרע מערכך : (ב) ד״א לעשות לרוח משקל א״ר אחא אפילו רוה״ק ששורה על הנביאים אינו שורה אלא במשקל! יש שמתנבא ספר אחד ויש שנים . א״ר כימון ב׳ דברים נתנבא בארי ולא היה בהם כדי ספר ונטפלו בישעיה ואלו הן (ישעיה ח) וכי יאמרו אליכם דרשו אל האובות ואל הידעונים והברו . ומים תכן במדה . א״ר יודן בר׳ שמואל אפילו דברי תורה שנתנה מלמעלה לא נתנו אלא במדה ואלו הן . מקרא משנה תלמוד הלכות ואגדה . יש זוכה למקרא ויש למשנה ויש לתלמוד ויש להגדה . ויש זוכה לכולן . ד״א לעשות לרוח משקל בנוהג שבעולם הבריות אומרים איש פלוני רוחו יתירה איש פלוני רוחו קצרה שנתנה בו רוח קטיקטון . ומים תכן במדה . אדם היה משוקל חציו מים וחציו דם, בשעה שהוא זובה לא המים רבין על הדם ולא הדם רבין על המים . ובזמן שהוטא פעמים שהמים רבין על הדם ונעשה אדריפוקום ופעמים שהדם רבין על המים ונעשה מצורע הה״ד אדם או דם : (ג) ד״א אדם כי יהיה בעור בשרו הה״ד (איוב לח) מי פלג לשטף תעלה . א״ר ברכיה אית אתרין דצווחין לשערא שיטפא . מעשה באדם א׳ שהיה יושב ודורש ואומר אין לך כל נימא ונימא שלא ברא לה הקב״ה גומא בפני עצמה

מתנות כהונה — אסיפת אמרים

אין מלך המשיח כו׳ דכתי׳ לעטוף לרוח משקל ומס״ש: בשביל כו׳ . כדי להלוות לגליזו רוח על מלך המשיח כשיו שדכתו כי רוח מלפני ועשם

יעטוף בס״ק דע״ז וכפרק כל היד : משברו בהריס . משבר הרוח בהריס הגבוהים . ומרשלו ל׳ רפיון כד״ת נמרשלו ידי החוסכ : יעטוף . ל׳ חולשה ומיחור מל׳ העטופים ללבן ומזלתי במדרש חיוב מס יעטוף מכלי כד״ת בהתעטף עלי רוחי : ונגרע מערכך . ומין ערך מלת לפי שניו בפיטול מדה נכונה : וחברו . פסוק על מחכיו : אפי׳ דבר תורה דיים ומים תכן במדה על התורה שנקראת מים שנאמר הוי כל צמא לכו למים כך מצאתי בילקוט : רוחו יתירה . שנתנה בו רוח יתירה וכן עיקר ויניד עליו ויינו : קטיקטון . ל׳ קלר וקטן מאד כמו וקרקר יכול שניכוקים מדמדם מדום שבחדומים וכן קטיקטון קטן שבקטנים ושערוך גרם קטיטון ולא תיבשו : אדריפוקום מלשתי פי׳ הדלוקן : אדם זו דם . בלשון מטריקון : אית אמרין כו׳ . ים מקוס שקורין לשער טיטפא וסיינו בשף :

מבמיר

פתוח ואיכל ממה שאמו אוכלת ושותה ממה שאמו שותה ואינו מוציא רעי שמא יהרוג את אמו יצא לאויר העולם נפתח הסתום ונסתם הפתוח :
(ה) בי"ג שמאי ובית הלל ב"ש אומרים לא כשם שיצירת הולד בעוה"ז כך יצירתו לעוה"ב . בעוה"ז מתחיל בעור ובבשר וגומר בגידים ועצמות אבל לע"ל מתחיל בגידים ועצמות וגומר בעור . שכן כתיב במתי יחזקאל (יחזקאל לז) וראיתי והנה עליהם גידים ובשר עלה ויקרם עליהם עור מלמעלה ורוח אין בהם . א"ר חייא בר אבא אין פרשת יחזקאל ראיה למה שמתי יחזקאל דומין למי שגבנם למרחץ זה שפשט אחרון לבש ראשון . ב"ה אומרים כשם שיצירתו של אדם בעוה"ז כך יצירתו בעוה"ב . בעוה"ז מתחיל בעור ובשר וגומר בגידים ועצמות . ולע"ל כמו כן שכן איוב אומר (איוב י) זכר נא כי כחומר עשיתני (שם) הלא כחלב תתיכני . הֲתַבְתַּנִי אינו אומר אלא תתיכני . וכנגינה תקפיאני . הֲקִפְאתַנִי אינו אומר אלא תקפיאני . עור ובשר תלבישני . הלבשתני אינו אומר אלא תלבישני . ובעצמות וגידים תסככני אינו אומר אלא תסוככני . הוי חיים וחסד עשית עמדי : (ט) אם של אשה מלא דם עומד וממנו יוצא למקום נדתה וברצונן של הקב"ה הולכת טפה של לבנות ונופלת לתוכו מיד הולד נוצר . משל להלב שנתון בקערה אם נותן לתוכו מסו נקפא ועומד ואם לאו הולך רופף . לשני ציירין זה צר דמותו של זה וזה צר דמותו של זה . לעולם הנקבה מן איש והזכר מן האשה . הזכר מן האשה מניין שנא' (דה"ב ח ד) ואשתו היהודיה ילדה את ירד וכתיב (בראשית כג) ופילגשו ושמה ראומה ותלד גם היא וגו' הה"ד אשה כי תזריע וילדה זכר . ונקבה מן האיש שנאמר (בראשית מו) ובתואל ילד את רבקה ואת דינה בתו . (במדבר כו) ושם בת אשר סרח . א"ר אבין ליט ספר דמספר לנרמיה משל לב' שנבנסו למרחץ זה שמזיע ראשון יצא ראשון . א"ר אבהו טובה גדולה עושה הקב"ה עם אשה זו בעוה"ז שלא התחיל בצורת הולד בגידים ועצמות שאילו התחיל כן היה מבקיע כריסה ויוצא לפי שבעוה"ז אשה יולדת בצער לע"ל כתיב כתיב (ישעיה סו) בטרם תחיל ילדה בטרם תבא חבל לה וגו' :

פרשה טז

(א) אדם כי יהיה בעור בשרו שאת או ספחת או בהרת . ה"ד (איוב כח) לעשות לרוח משקל ומים תכן במדה . א"ר הונא בנ' מקומות יצתה רוח שלא במשקל וכבר היה לה להתריב את העולם ואלו הן א' בימי איוב . וא' בימי יונה . וא' בימי אליהו . בימי איוב

אסיפת אמרים — מתנות כהונה

על הגורם שהזכיר (שם) : הרי כו' עי' כ"ז נכ"ל גרם פתוח ונפרק המפלת גרם הסתוך ומס"ש ענבותיו . עוכי על הסיכום למעלה בגוכה :
בעוה"ז מתחיל ר"י אמר שתמר בריאת עור ובשר תלגיתי ותלכ בגידים ועצמות הסוכבני וכל זה תתיכני כא ת"ר : התבתני . ל' עבר לת נתמר תלת התכיני ל' עתיד וכן כולם : אם . הרמס שבו התיעוך מוגח נקרא לס : מסו . מין סס שמעמידין בו החלב שתסת נקפה חר תלב קפוחה הגמלת בתוך קיבה של עגל : ספר . לומן בלן שמספר הכריות במספריס והעד ולין ספר שיוכל לספר לת עלמו כן מן הזכר לת נת הזכר תלת מן הנקבה : שמזיע ר"ל חבון ינת כו' . ומיתי המרתן להמספריס וכמו כבר חלף הלך לו כן כהסתים מזיע תהלה שמל כתר ומזיע שוב הפעולה של זריעת הנקבה והיא מפלמת הפעולה ומתמת בו לורה ודמותה וכו' כהיכוך ב

אמר חרס כל שהוא נמי כל שהיא. תני ר' יודן משום ר' שמואל מיופת חבית ושבריה מותר לטלטלן בשבת ואם זרקן לאשפה אסור לטלטלן. ר' אלעזר ור' תנחום בצרורייה בשם ר' ירמיה אפילו רשע וחזר בו הקב"ה מקבלו שנא' (תהלים נ) והבוטח בה' חסד יסובבנו: (ה) מה כתיב למעלה מן הענין אשה כי תזריע וילדה זכר. מה כתיב בתריה אדם כי יהיה בעור בשרו. וכי מה ענין זה לזה א"ר תנחום ב"ר חנילאי משל לחמורה שרעת וניבית ויצא בנה בווי ומי גרם לולד שיצא כווי שנבוות אמו. כך מי גרם לולד שיהיה מצורע אמו שלא שמרה ימי נדתה. א"ר אבין משל לגנת ירק שהמעין לתוכו כל זמן שהמעין לתוכה היא עושה בריכין בך כל מי שהולך אצל אשתו נדה עושה בניה מצורעים. ר' אבין קרא עליה (ירמיה לח) אבות יאכלו בוסר ושיני בנים תקהנה והן קוראין על אבותיהם (חיסה ה) אבותינו חטאו ואינם ואנחנו עונותיהם סבלנו: (ו) ר' אבין בשם ר' יוחנן אמר כתיב ואם לא תמצא ידה די שה ומה כתיב בתריה אדם כי יהיה בעור בשרו וכי מה ענין זה אצל זה. אמר הקב"ה אני אמרתי לך הבא קרבן לידה ואתה לא עשית כך חייך שאני מצריכך לבא אצל כהן שנא' והובא אל אהרן הכהן. א"ר יוחנן למה נסמכה פרשה הלה לפרשת ע"ז לומר לך שכל המקיים מצות הלה כאילו ביטל ע"ז. וכל המבטל מצות הלה באילו קיים ע"ז. א"ר אלעזר (מכלי ד) כי בעד אשה זונה עד כבר להם. מי גרם לו שיבשל באשה זונה ע"י שאכל את כברה שאינה מעושר. אמר רשב"ל כתיב (במדבר ה) ואיש את קדשיו לו יהיו מה כתיב בתריה (שם) איש כי תשטה אשתו וכי מה ענין זה לזה אמר הקב"ה אני אמרתי תן מתנתך לכהן ולא עשית כן חייך שאני מצריכך שתביא אשתך אל הכהן שנא' (שם) והביא האיש את אשתו אל הכהן: (ז) א"ר לוי ברכות מברכות את בעליהן וקללות מקללות את בעליהן. (דברים כה) אבן שלימה וצדק יהיה לך וגו' אם עשית כן יש לך מה לישא ומה ליתן ומה ליקח ומה למכור. קללות מקללות את בעליהן לא יהיה לך בביסך אבן ואבן גדולה וקטנה. לא יהיה לך בביתך איפה ואיפה גדולה וקטנה. אם עשית כן לא יהיה לך מה לישא ומה ליתן ומה ליקח ומה למכור. אמר הקב"ה אני אמרתי לא תעשה איפה גדולה וקטנה ועשית חייך שאפי' בקטנה אינו מספיק אותו האיש. ודכוותיה (שמות כ) לא תעשון אתי אלהי

כסף

מתנות בהונה

קורין בספר וכדפי' לעיל: (ג) אם צריך לדבר לבדוק. פי' אם צריך לבדוק ולהפסיק ליזם פסוק מועל הספר ובודק ולא גזרו בהא בהא בהקדלי בעלמא כמו שהסיקו בחזן לתפי תפילין דהקדמת לשור הגר דהוי מקדמי בעלמא ולא גזרינן בהא יפה: חרם כל שהוא. יניח על המכה למעוד שמוסר לטלטל ואם זרקו להשכה כו' לפי שבטל מתורת כלי ואסור לטלטלו: בצרורייה. פ"ק מקוה: שרעתה. פ"ק מוכה שחין פרק מרע: ונבוויות. ע"י רפואתה: בריבין. קפ"ק בכתי מפעפעות מתוכה הבשר בבקבוקי: שאינו מעופר. פילקוט מפלי מפ"ק בו פלא נפלא הלה ולפי זה קאי על תחתו וקרחה לזוטא מכלל נפלא הלה: יש לך מה ליתן וכו' יהיה קדיים יהיה לך ממון הרבה וכמו כפי' רפ"ו ז"ל בפ' שאפי' בקטנה הוא מספיק כו'. דכתיב וקטנה לא יהיה לך:

אסיפת אמרים

דלין קורין בכתבי הקודש מוכה מכאן למנחם ומעשה בכי. ולגבי מייתי כל דוכתי (שם): כיצד. לא כל מרחם עיני הכהן ועי' לזה בפ"ב דנגעים ובפ' תינוקות בפיהכ"י ותוס' והרמב"ם ור"ן ויתבאר לך.

עצמה כדי שלא תהא אחת מהן נהנית מחברתה . א"ל אשתו ועכשיו אתה מבקש לצאת לתור פרנסתך תוב ובורייך קאים לך שמע לה ויתיב ליה וקם ליה בורייה ודרך לחזיז קולות . אפילו קול שיוצא מן הרקיע עשה לו הקב"ה שביל בפני עצמו וכ"כ למה שלא תצא ותחריב את העולם . ד"א ודרך לחזיז קולות א"ר אבין משל לגנת ירק שהמעין לתוכה . כל זמן שהמעין לתוכה ירקה משחיר פסק המעיין הלבין ירקה . כך זכה אדם ושער שחור צמח בו נרפא הנתק טהור הוא ואם לאו ושער בנגע הפך לבן הה"ד אדם כי יהיה או דם : (ד) ד"א אדם כי יהיה בעור בשרו.הה"ד(משלי יט) נבונו ללצים שפטים . מוכנים היו ללצים דינים בנוהג שבעולם אדם רוכב על החמור פעמים שסורח עליו ומכהו פעמים ששוחק עליו ומכהו ברם הבא נבונו ללצים שפטים . ומהלומות משל למטרונה שנבנסת לתוך פלטין של מלך ביון דהמית מנלביא תלן דהלת.אמר לה המלך אל תתייראו אלו לעבדים ולשפחות אבל את לאבול ולשתות ולשמוח כך ביון ששמעו ישראל פרשת נגעים נתייראו אמר להם משה אל תתיראו אלו לאו"ה אבל אתם לאבול ולשתות ולשמוח . שנא' (תהלים נג) רבים מכאובים לרשע והבוטח בה' חסד יסובבנו . רבי ור' ישמעאל בר' יוסי היו יושבים ועוסקים במגילת קינות ערב ט"ב שחל להיות בשבת עם השכה מן המנחה ולמעלה שיירו בה אלף בית אחת . אמרו למחר אנו גומרין אותה . כשעלה רבי נבשל באצבעו הקטנה קרא על עצמו רבים מכאובים לרשע . א"ל ר' ישמעאל אילו לא היינו עסוקין בענין (מיכה ד) רוח אפינו משיח ה' היתי אומר . עכשיו שאנו עסוקין יאכ"ו . בשעלה לביתו נתן עליה ספוג יבש וברך עליה נמי מבחוץ . א"ר ישמעאל ב"ר יוסי מדבריו למדנו ג' דברים . ספוג לא שהוא מוציץ אלא שהוא משמר את המכה . וקושר עליה נמי מהבית מפני שהוא מוכן . ואין קורין בכתבי הקדש אלא מן המנחה ולמעלה אבל שונין בהן ודורשין בהן אם צריך לדבר לבדוק ובודק . ושמואל אמר

ב' ק' כ"ג

אסיפת אמרים

ורעם ומם (שם): ועכשיו כו' ע"ז בהמומת פ' זו (שם) : ד"א ודרך לחזיז קולות . ל"ג ליה ול"ל תירגיז דקרא קאי (שם) : הה"ד . דק"ל דהול"ל מדם מכם . ועי' לעיל פ"ב בתירוץ בלעזן אחר (שם) : אף הכא גר' ועי' כל הענין במ"ר דף קט"ז (שם) : רבי ור"י . מייתי לך עובדת ד"ת לדלעיל פה לתו רוחין שבאין ונעיש לף על הנדוקים שזה הוא כדי להגין על הדור (שם) : ואין קורין . פי' פה דלמרי דתלין

מתנות כהונה

משחיר . כלומר ירוק ולא לבן : מנלביא . כלעזות ומקלות שבהם מייסרים העובדים על דת: תלן. תולין: דהלת ילמתם: כ"ג בירושלמי דפ' כל כתבי במגילת קינות ערב תשעה באב שהל להיות בתוכו עם השיכה מן המנחה ולמעלה והכי מיתת ג' דורות בהדיה ומן דוקא שרי לקרות בספר ולא קודם לזה.דנזקינן שמא יקרא בשבתי הדיוטות ולמחר מנחה לא נזקינן וכן הוא בירושלמי דפרק בני העיר ולכן הין פוסקין פי' הוזקין ודורשין בספר קינות דוקא עם השיכה ולא קודם אחז אימו מותר אלא בעל פה לא בכתב ואם למיך לבדוק לכלות בספר דבר מה מותר לף קודם מנחה דבהא לא נזקו : רוח משיחו מביא ר' חייא לומר נר'. ופי' חייא לומר שמזמין לך כזה לבפרק עון הדור והכי מיתת בהדיה מ"ר חייא רב' בחבון מעתך כו' פי' בעומקיו הגיעך כן ועל זה מ"ר יעמעל חילו לא כו' . שמחר רוח וגו' גלכד בשמיותם ועכשיו שעסוקין היינו בענין זה עכ"ז.לומר בשביל כך מזמין לך שמחר רוח תפיונו משיח ה' גלכד בשמיותם שבר שמרנו בגלו נהיה וגו' (ולא) בשביל עון עצמך : מוציץ פירוש מוגא הדם והזמת והוא מתרפא וכ"ג בתיכה לבה (ד' כ') ובירושלמי לא שהוא מרפא ואילו הי' מרפא סיה מסור בשבת : כ"ג אלא מן המנחה ולמעלה . וכ"ל מנחה קטנה דהיינו עם השיכה ופי' מן קורין

סדר מצורע

פרשה טז (א) **זאת** תהיה תורת המצורע. הה"ד (מש' ו) שֵׁשׁ הִנָּח שָׁנָא ה' ושבע תועבת נפשו ר"מ ורבנן ר"מ אומר ו' וז' הרי י"ג ורבנן אמרי שבע מקיימין ושבע דכתיב זו שביעית שקשה כנגד כולם זאי זה זה (פס) משלח מדנים בין אחים. ואלו הן עינים רמות. לשון שקר. וידים שופכות דם נקי. לב הורש מחשבות און. רגלים ממהרות לרוץ לרעה. יפיה כזבים עֵד שקר. ומשלח מדנים בין אחים. א וא"ר יוחנן וכולן לקו בצרעת. עינים רמות. מבנות ציון דכתיב (ישעיה ג) יען כי גבהו בנות ציון ותלכנה נטויות גרון ומסקרות עינים. גבתיב (פס) ושפה ה' קדקד בנות ציון. דהווין שייפין כרומחין ומהלכין בנסות הרוח ותלכנה נטויות גרון שהיתה אחת מהן לובשת תכשיטיה והיתה פטה גרונה בשביל להראות את תכשיטיה. מסקרות עינים. רבי מני דקיסרי אמר שהיו מסקרות עיניהם בסיקרא. וריש לקיש אמר בקולריא אדומה. הלוך וטפוף תלכנה. בשהיתה אחת מהן ארוכה היתה מביאה שתי קצרות א' מכאן וא' מכאן כדי שתראה ארוכה וכשהיתה א' מהן קצרה היתה מביאה ב' קצרות והיתה נותנת ברגליה קונדיריקון עבה כדי שתראה ארוכה. וברגליהן תעכסנה. ר' אבא ב"כ אמר שהיתה צורת דרקון במנעליה. ורבנן אמרי היתה מביאה שפופרת של ביצה והיתה ממלאה אותה אפרסמון ונותנת אותה תחת עקיבה במנעלה וכשהיתה דואה כת של בחורים היתה רופסת עליה והיה אותו הריח מפעפע בתן כארס של עכנא והיה הקב"ה אומר לישעיה מה אלו עושות כאן יקומו וילכו מכאן והיה ישעיה אומר להם עשו תשובה עד שלא יבאו עליכם שונאים ב אמרו אם יבואו שונאים עלינו מה הם יכולין לעשות שנאמר (ישעיה ה) האומרים ימהר יחישה מעשהו למען נראה. דומכום רואני ונוטל אותי. אפרכום רואה אותי ונוטל אותי. איסטרטליטום רואה אותי ומושיב אותי בקרון הוי (פס) וְתִקְרַב נַתְבוֹאָה עצת קדוש ישראל ונדעה ונדע דמן הוא דקיימא דילך או דיליה. כיון שנדלו עונות בני השונאים היו מתקשטות ויוצאות לפניהם כזונות חזכום ראה אותן ונטלן אפרכום לאה אותן ונטלן אסטרטליטום ראה אותן ונטלן ומושיב אותן בקרון אמר הקב"ה לא קיימא דילי וקיימא דילהון מה עשה (פס ג) ושפת

מתנות כהונה

שבע מקיימין. פי' שבע דיקא הן ולא יותר מהה"ד. דק"ל דהל"ל תורת הנגעת כמ"ש בכוף הפ והתי דכתיכא פס ושבע ולא כתיב שבע שבת שהמכוון לא הנגעת לא לא סוטה לותה ה"ד כיינו כמו הבביעית: שייפין כו'. מצופין גבסן סמוליא"ר וכמו דווקא למוש"ר בעולה כנגד כולם. לי' כה בקומה וקופס כרומה וכתיכה רבה (ד' (פס): ומה מקיימין רבנן ושבע. פי' למה חלקן ס') גרס בייפין כרומסון ותולי כי כן עיקר: בכתוב. (פס): דרקון. ותסור מצוס ע"ז כמ"ש בקוי " תדומה. כחל שכותלין בו הציעים מל' המולת קילורית לעין: **ושפוף**. ל' לף בגוכה תאר הליף ת"ת לתסוף: **קונדיריקון**. פי' העבוך מנעליס: **עיכה**. שהיו הסוליים עבים וגבוהים: **צורת דרקון**. דרס תכשטנה ל' כעס שהוא תרס בל נתב: **רופסת**. דורכת בכח ודרים תעכסנה לבון עקיבה ובמיטה: (והיה ישעיה בילקוט 4 וכת"ר גרס ירמיהו): **אפרכום**. שר: **אסטרטליטוס**. יועץ: לא

כסף ואלהי זהב אם עשית כן חייך שאפי' של עין ושל אבן אינו מספיק בידו שתהא לו : (ה) יג כיצד ראיית נגעים. האיש נראה בעודר וכמוסק זתים כעודר . בית הסתרים . וכמוסק זתים . בית השחי . והאשה כאורגת וכמניקה את בנה תחת הדד כאורגת בעמרים לשחי ליד הימנית . ר' יהודה אומר כטוות בפשתן ליד השמאלית וכשם שנראה לנגעים כך נראה לתגלחתו . יד תנא כל הנגעים אדם רואה חוץ מנגעי עצמו . ר' מאיר אומר אף לא נגעי קרוביו טז ומי ראה נגע מרים? אם תאמר משה ראה זר אינו רואה נגעים א"ת אהרן ראה טז אין קרוב רואה את הנגעים . אמר הקב"ה אנא כהנא אנא יז מסגירה אנא מטהרה הה"ד (במדבר יב) והעם לא נסע עד האסף מרים . א"כ העם היה עם השכינה והשכינה מתנת לה . א"ר לוי בשם ר' חמא ב"ר הנינא צער גדול היה לו למשה בדבר הזה כך הוא כבודו של אהרן אחי להיות רואה את הנגעים א"ל הקב"ה ולא נתנה ממנו כ"ד מתנות כהונה יח במתלא אמרי דאכל בהדי קורא ילקי בהדי קילא : (ט) שאת זו בבל . על שום (ישעיה יד) ונשאת המשל הזה על מלך בבל ואמרת איך שבת נוגש שבתה מדהבה . ר' אבא ב"כ אמר שבתה מדהבה מלכות שהיא אומרת מדוד נחבא . ר' שמואל בר נחמן אמר מלכות שהיא מרהבת פנים של אדם בשעה שבא אצלה . ורבנן אמרי על שום רישיה דדהב (דניאל ג) אנת הוא רישיה די דהבא . ספחת זו מדי שהעמיד המן הרשע ששף כנחש על שום (בראשית ג) על גחונך תלך בחרת זו יון שהיתה מבהרת בגזירותיה על ישראל ואומרת להן יט כתבו על קרן השור שאין לכם חלק באלהי ישראל . נגע צרעת זו אדום שבאתה מכתה של זקן . [על שום] והיה בעור בשרו לנגע צרעת . לפי שבעה"ז הכהן רואה את הנגעים אבל לעה"ב אמר הקב"ה אני מטהר אתכם . הה"ד (יחזקאל ל) וזרקתי עליכם מים מהורים וטהרתם :

אסיפת אמרים — כתנות כהונה

(כט) : זר אינו רואה. ויחל ל"ל טעמא דאתי **שאפי'** בל בן בו. דכתיב אלהי כסף ואלהי זב"ע לאבל טעם קרוב ליתת לאבל ל"מ. (ויק"ר ופ"ק ושין זהב וכמיך ליה לא תעשו לכם וקרא יתירא בגלגן קדושים ת"ש) : א"כ. פי' לפ"ז מוקל לפרש **אנא** כהנא בו. בגמ' ויקרי בי תרומה : מגיעת נסיעת העם מפני בלע יכלו לילך בלתי **האסף** מכאן מלינה ומה מי לפסבר שאמר הסבינם עמסס. ולפ"ז שהמתנה היתה לכבודה (יפת"ם: **וטהר** שהכהן ל"ל טהור יהיה :

הפ"ד

כך כבודו בל יהכהן. בתמיס : **במתלא** אמרי. כמאכל תומרים דאכל בוי פי' מי שתוכל כך הדקל הנקרא קורא בפי כילך מכרכין יקלה בעץ הנ"ל לזרוי הנקרא קולא : **מדוד**. דיוקין ומתנות : **מדהבה**. זהב דהכא בל' תרמי כלומר מתרמת פני הבריות שנבהלים מפניה ואזיל מיוקרא ואתי קומקא אי פי' לבון דאבון ותוגה : **ששף** כנחש. נלפה דדייק ספחת מל' סף בחילוף ב"ן כסמ"ך אי ל"ל דנחש מזורע הוא כדלמריין הכי נהרת דע"ג נחש בהרת לגרעת הן וכן עיקר : **מבהרת** גזירותיו. כלומ' מפורסמת וחריפה : **על** קרן שור. מי שיש לו שור יחקה על קרנו : ס"ג בילקוט וכן הכיולו רבינו בחיי : **נגע** לגרעת זו לדוס. שהקב"ה מלקה אותו בלגרעת בגמ' מדוע נסתף לאיכך אי בו' ודרש נסתף כמו נספת לי ספחת (ע"ב. ל"ל שט"ס הוא): **מכהה** בל זקן. ילמך שבכהו והיה כלאבר תדיר וגו'. ולכן הוא קשה מכל הגליות בנגע לגרעת : **לפי** שבעוה"ז בו'. לפיכך כתיב והוזה אל הכהן הכהן : **אבל**

הה"ד (משלי ח) מי האיש החפץ חיים. מעשה ברוכל אחד שהיה מחזיר בעיירות שהיו סמוכות לציפורי והיה מכריז ואומר מאן בעי למזבן סם חיים אורקין עליה. ר' ינאי הוה יתיב ופשט בתורקליניה שמעיה דמכריז ואמ' בעי סם חיים א"ל תא סק להכא זבין לי א"ל לאו אנת צריך ליה ולא דכוותך אטרח עליה סליק לגביה הוציא לו ספר תהלים הראה לו פסוק מי האיש החפץ חיים. מה כתיב בתריה נצור לשונך מרע סור מרע ועשה טוב. א"ר ינאי אף שלמה מכריז ואומר (משלי כה) שומר פיו ולשונו שומר מצרות נפשו. א"ר ינאי כל ימי הייתי קורא הפסוק הזה ולא הייתי יודע היכן הוא פשוט עד שבא רוכל זה והודיע מי האיש החפץ חיים. לפיכך משה מזהיר את ישראל ואומר להם זאת תהיה תורת המצורע תורת המוציא שם רע: (ג) ד"א זאת תהיה תורת המצורע ה"ה אם (מיכה ב) יעלה לשמים שיאו וראשו לעב יגיע שיאו לרומא. לעב לענגא. כנלל לנצח יאבד מה גללים הללו מזוהמין אף הוא מזוהם. רואין יאמרו אין חסון ליה ולא מכירין ביה שכן כתיב ברעי איוב (איוב ג) וישאו את עיניהם מרחוק ולא הכירוהו. רבי יוחנן ורשב"ל ר"י אמר אסור לילך במזרחו של מצורע ד' אמות ור"ש אמר אפילו מאה אמה ול"פ מ"ד ד' אמות בשעה שאין הרוח יוצא ומ"ד מאה אמה בשעה שהרוח יוצא. ר' מאיר לא אביל ביעי מן מבואה דמצורע ר' אמי ור' אסי לא הוו עיילי למבואתו של מצורע ריש לקיש כד הוה חמי חד מנהון במדינתא מרגם להון באבנייא א"ל פוק לאתרך לא תזהם ברייתא. דתנא ר' חייא (ויקרא יג) בדד ישב לבדו ישב ר' אלעזר בר"ש כד המי חד מנהון הוה מיטמר מיניה על שום דכתיב זאת תהיה

מתנות כהונה

(ע"ז): **בעי** למזבן. רוצה לקנות: **אודקין**. ל' דוחקין עליו הבריות לקנות ממנו לו פילוגו: **סכיום** מחכיו ויפקח ח"ו ומדיק: **יתיב** ופשט. יפב ועוסק בפטוטי המקרא וחוזר עליהן: **בתורקליניה**. בטרקלין שלו: **שמעיה** כו' שמע להלוקו רוכל שמכריז כו': **תא** סק כו'. בא ועלה אלי לכאן ומכור לי: **אטרח** עליה. היה מטריח עליו והפליר כו': **סלק** כו'. עלה אלו: **לענגא**. לענן: **חמון** ליה כו'. רואין אותו ואין מכירין אותו: **במזרחו** כו'. ל"ל שמותו רוח עלול להקביל טומאה יותר מבאר רוחות ואולי ל"ל במזרחו בחומו לד שכרוח בא עליו ממזרח שרוח מזרחית קשה שנאמר רוח קדים עזה וכמו שפירש"י שם ולא נקט מערבו לאוכחי טעמא קאתי שרוח מזרחית קשה. מ"מ שלשון נרקה עיקר ודו"ק: **מבואה** רחוב ושכונה: **לא** הוו עיילי כו'. ולעיל אימא ר' אמי ור' אסי לא הוי אכלי כו'. ואולי שרוחייהו איתנהו: **בד** הי ממי כו'. בשהיה רוחה תחת מבעלו

רחמן: במדינתא. בעיר: **מרגם** להו כו'. לענן לכו: **לא** תזהם ליה לא תתחך למקומך חון לעיר: **דתנא** ר' חייא **דכתיב** בדד מלמד בד בבד והוא ממלות הכפולות כמו מדמדם בכפלוש: **מוטמר** מחבא ומסתיר: **על**

אסיפת אמרים

ההה"ד. ק"ל ג"כ למה סמיך קרא דזקף על המוצ"ר יותר מכולן מיוחי לזה דהוי סתיים גלגל ממעט שפוה עיקר. (סם): תראה לו כו'. שלא מצא בכל ספר תהים פוסר סתיך לכ"א כ"ש פסוק זה שהוא שמחוה על סוכת תוכיה שרוי לשמור ת"ש שלא יקול בכבוד הבריות ושלא ילבין בהכיה. וכדומה שלא יסבר בשבה אדם יותר מדאי שמחון שבחו כו' ושמא תתמר שמירתה זו שתסחוב פיו ולא תוכה לשום אדם וכדומה לזה במלות התלויות בל' ז"ל נעור לשון שומר פ"ו ול"ל סותם פיו. וגם אמרו סור מרע ועשה טוב כ"ז להזהיר כ' מוזהרות שלו. ועיין לזה בע"ז דף י"ט. (שם): ההה"ד. בת ג"כ ליתן טעם שרמז יותר על מוצ"ר מפני בעוונו בלשרע נודע אלא יותר בשאר מ"ע שבתוכ' וכ"ז זה מבואר הסרתקם ממנו בלו' רוחו כו' ומיירי במצורע בדלקמן ע' ו"ז. (שם): שיאי לרומא. שגב פי' כפ' ד"ל שפותח והולך מפעמים לעב. לפ"ש שמים ל' רום וגובה כד"א שמי קומה: במזרח. פי' מצד פניו מפני שכל סיוגא מפיו כדלעיל וקדם זה מוכח (י"מ): לבדו ישב. שאפי' טמאים לחביות לא יסיו יושבים עמו. שפוה מלשון חון לע' מחנות יפכחל

ח׳ קדקד בנות ציון. ר׳ אלעזר ור׳ יוסי ב״ר חנינא ה״א אומר הלקן בצרעת כדכתיב (ויקרא יד) ולשאת ולספחת. ריב״ה אמר העלה על ראשם משפחות משפחות של כינים. ר׳ חייא בר אבא אמר עשאן שפחות מכודנות מהו מכודנות אמהן משעבדן. ר׳ חייא והילפא בר אידי בשם ר׳ יוסי אמר מהו ושפח ג שמר משפחותיהם כדי ד שלא יתערב זרע קדש בעמי הארצות אמר הקב״ה יודע אני שאין או״ה בדילין מן הצרעת ה מה עשה ה׳ פתהן יערה רמז הקב״ה למעיניהם והיא מוציאה דם וממלא הקרון דם והיה אותו שלטון נועצה ברומה ונותנה לפני הקרון והיה קרון עוברת עליהן ומרסק הוא שירמיה אומר (ירמיה ד) סורו טמא קראו למו ר״מ אמר לשון יווני הוא סירון סירון. לשון ו שקר. ממלים דכתיב (במדבר יג) ותדבר מרים ואהרן במשה ומנין שלקתה בצרעת שנא׳ (במדבר יב) והענן סר מעל האהל והנה מרים מצורעת כשלג. וידים שופכות דם נקי. מיואב שנא׳ (מ״ב ג) והשיב ה׳ את דמו על ראשו. ומנין שלקה בצרעת שנא׳ (ש״ב ג) יהולו על ראש יואב וגו׳ זב ומצורע. לב חורש מחשבות און. מעזיה שביקש לבזוז כהונה גדולה ומנין שלקה בצרעת שנא׳ (מ״ב טו) ויגגע ה׳ את המלך ויהי מצורע עד יום מותו. ורגלים ממהרות לרוץ לרעה. מגחזי שנא׳ (שם ה) ויאמר גיחזי נער אלישע ומנין שלקה בצרעת שנא׳ (שם) וצרעת נעמן תדבק בך. ומשלח מדנים בין אחים. מפרעה ששלח מדנים בין אברהם לשרה ומנין שלקה בצרעת שנא׳ (בראשית יב) ויגגע ה׳ את פרעה. א״ר שב״נ פעם אחת הייתי מהלך בדרך מטבריא לצפורי מצאני זקן א׳ ואמר לי כ״ד מיני שחין הן ואין לך קשה לתשמיש המטה חוץ מבעלי ראתן בלבד א״ר פדת ובו לקה פרעה. לפיכך היה משה מזהיר את ישראל ואת תהיה תורת המצורע המוציא שם רע. תניא א״ר יוסי ח שה לי זקן א׳ מאנשי ירושלים כ״ד מיני שחין הן וכולן אמרו חכמים תשמיש המטה קשה להן ובעלי ראתן קשה מכלן. ממאי הוי ט תנינא הקיז דם ושמש מטתו הוין ליה בנים נכפין וכו׳. א״ר יוחנן הזהרו מזובי בעלי ראתן ר׳ זירא לא הוה יתיב בגויה ר״א לא עייל באהליה ר׳ אמי ור׳ אסי לא הוו אכלין בעייא דילית ועל זה נאמר זאת תהיה תורת המצורע

ההי״ד

אסיפת אמרים — מתנות כהונה

המוצ׳ לורת דרקון. (י״מ): ומשפח. ועד שקר כ״ם **לא** קיימת דילי. כתמיה: **וקיימא דילמון** הוה מלי שקר. (שם): הזהרו. והוה מדם כנגד מדם פי׳ וכלהי מקוייש: **ושפח**. ל׳ ספחת: כדלא להפריש בין תחיש ולכך בדילין ממנו. (שם): **משפחות** כו׳. דריש ושפח לשון משפחה הס״ד מדכתיב קדקד. ומשמע דכנים היו דכתיב התס:

אמהן מכעבדן.פי׳ לחמות מכוועבדות ה״ג בתוכה בכה מהו ושפח ושפט והוה בחילוף אותיות לחה״ט ופי׳ השפיע ושפך דמס נחון וכל זה כדי בנלי יבולתו עליהם הבועלים ויתעבר זרע קודש כו׳ ודייק ל׳ קדקד בנות ציון בזכות הקדקד ורלם יחום בנות ציון ומלחתי בילקוט בשם פסיקתא גדם ושפח שה למשפחותיהם כדי כו׳. ודרש ושפח מוטבילין ממר משפחות וכן מיקר: **אמר** הקב״ה כו׳. סיומת דמילתא דלעיל בלא הוקה לותה בלרעת לדברי ר׳ יוסי בר׳ חנינא וכ״ה ג״ל בתחר במקון בלרעת לחר הקב״ה כן: **סירון**. סירון הוא ל׳ כרחון **הקיז** דם כו׳. מצנה היא פרק כל היח ומסיים התם הקיזו בניסם ובימלו חוויין להון בניס בעלי רתתן: **מזובים** כו׳ הזובים בכוחים מעניהם בכל כך הוא חולי דבוק: **לא** עייל בתהליה. בל בעלי רתתן: **לא** הוי מכלין בעייתי. לח היו חוכלים בניס מנית בל בעלי רתתן וכל זה הוא בכתובות

לגוף טוב משתיקה: (ז) א"ר ריב"ל ח' תורות כתובות במצורע. זאת תורת נגע צרעת. זאת תהיה תורת המצורע. זאת תורת אשר בו נגע צרעת. זאת התורה לכל נגע הצרעת. זאת תורת הצרעת. זאת תהיה תורת המצורע המוציא שם רע ללמדך שכל האומר לה"ר עובר על חמשה חומשי תורה לפיכך משה מזהיר את ישראל זאת תהיה תורת המצורע: (ז) וצוה הכהן ולקח למטהר וגו' א"ר יהודה בר סימון אלין צפריא קולנין אמר הקב"ה יבא הקול ויכפר על הקול. ר' שמעון בן לוי אמר צפור דרור שאוכלת מפתו ושותה מימיו והלא דברים ק"ו ומה אם צפרים שאוכלים מפתו ושותין מימיו מכפרין עליון כהן שנהנה מישראל בכ"ד מתנות כהונה עאכ"ו. במתלא אמרי דאכל בהדי קורא ילקה בהדי קילא: (ח) א"ר אחא מאדם יהא שלא יבאו חליים עליו מ"ט דא"ר אחא (דברים ז) והסיר ה' ממך כל חולי ממך הוא שלא יבואו חליים עליך. רבי אבין אמר זה יצה"ר שתחלתו מתוק וסופו מר. ר' תנחומא בשם ר' אלעזר ור' מנחמא בשם רב אמר והסיר ה' ממך כל חולי זו עין. על דעתיה דר"א תשעים ותשעה בעין וא' בידי שמים. רב ור' חנינא רב כדעתיה דאמר תשעים ותשעה בעין ואחד בידי שמים ור' חנינא כדעתיה דר' חנינא ור' נתן אמרי תרוייהו תשעים ותשעה בצנה וא' בידי שמים. רב על דהוי שרי בבבל דהוה עינא בישא שביחא. רבי חנינא על דהוה שרי בציפורי והוה תמן צינתא. אנטונינוס אמר לרבינו הקדוש צלי עלי א"ל תשתזיב מן צנתא א"ל יתיר חדא כסו וצנתא אזלה א"ל תשתזיב מן שרבא א"ל הא כדו צלי עלי דכתיב (תהלים יט) ואין נסתר מחמתו. ר' ישמעאל ב"ר נחמן בשם ר' נתן אמר תשעים ותשעה בשרב וא' בידי שמים. ורבנן אמרי תשעים ותשעה בפשיעה וא' בידי שמים: (ט) וצוה הכהן ושחט את הצפור האחת. למה שוחט אחת ומניח א' לומר לך בשם שא"א לשחוטה לחזור כך א"א לנגעים לחזור באותה שעה קורא הקב"ה לגיונות שלו ואומר לא על חנם הביתי אותו

מתנות כהונה

וכדמפרש ואזיל: קולנין. מצמיתין קול ומפקיע: צפור דרור. כלומר לפסור היה מלהיות לפסול דרור כדלהיתא בתורת כהנים ונקרא דרור על שם שהיה דרך היכן שהלך ואין לומר לפסר דרור כמשמעו שהרי היו לריכין להיות עופות מהוכות כמו שפירש"י ז"ל בפרשה זו ע"כ בהרמב"ן: במתלא. ממר מלן דאכל כו'. פירשהיו לשון סוף חזריט ור"ל מי שהוא מקבל הנאות ומתנות יכפר בעדם תמורת זה: מאדם יהא כו'. ממנו הוא ובו תלוי שלא כו': זה יהי' הרע כו' כל חלי דבם מלשון מהליית היה שהיכוהו ממתיק וסוף בא לידי חולי כמשמעו: ס"ג כל חלי זו עין. פי' עין הרע כן הוא בב"מ דף ק"ז ובסי מוכח לקמן: רב אמר תשעים ותשעה בעין על שהיה סורה ודר בבבל דהוי כו' שהיה עין הרע בכיח: ורבי חנינא אמר תשעים ותשעה בעיטה. על שהיה סורה בציפורי שהיה עם היטה ובכי היתה ביכופלמי דפרק (הלו קמליס) (שמונה שרלים): צלי עלי. התפלל עלי: א"ל כו'. יכי לעון שתגלל מן העיטה ומן הקור: א"ל תגומיטם יתיר כו'. שם תפלה היא זו שם קר לך עשה לך כסות אחד יותר והגעש הולכת לה וחזר ואל יכי לעון שתגלל מן הצרב והחום: א"ל הא כדו כו'. הרי כזה התפלל עלי דבתיב כו' וביכופלמי דפרק הלך היתה קלת בלופן לחבי: תשעים תשעה בצרב. מתיש בצרב: בפשיעה שלימו שומר את עלמו בדרך הבריאות ופוסע בגופו ועי' שם בפ' המקבל: בשם שלי תפסר לבהופה כו'. והא דלא במע בגיהן סי' בשם שפרט הוא כן הפרט הנלמע: לגיונותיו. היולותיו בפולין של

שאוכלת מפתו. ע"י שהיא דרס בגיה שלכך נקרלת דרור • (שם): מאדם יהא. שיתגיל ס"ע לשחוב ולא יתגלח

תהיה תורת המצורע המוציא שם רע: (ד) ד"א זאת תהיה תורת המצורע
הה"ד (תהלים נ) ולרשע אמר אלהים מה לך לספר חקי ותשא בריתי עלי
פיך? בן עזאי היה יושב ודורש והאש מלחשת סביבותיו אמרו ליה שמא
בסדרי מרכבה אתה עוסק אמר להן לאו אלא מתריז ד"ת לנביאים
ונביאים לכתובים וד"ת שמהין כיום נתינתן בסיני עיקר נתינתן באש ניתנו
הה"ד (דברים ד) והתר בוער באש. א"ר לוי מצינו בתורה בנביאים ובכתובי'
שאין הקב"ה חפץ בקילוסו של אדם רשע מן התורה (ויקרא יג) ועל שפם
יעטה ומטמא טמא יקרא. מן הנביאים (מיכה ח) ויהי הוא מספר למלך את
אשר החיה את המת וגו' זאת האשה וזה בנה אשר החיה אלישע ודלמא
לאחורי תרעי הות קאים. רבנן אמרי אפי' בסוף העולם הסיטה הקב"ה
והביאה כדי שלא יספר אותו רשע בשבחו של הקב"ה. בכתובים מנין
שנא' ולרשע אמר אלהים מה לך לספר חקי. רבי אלעזר בשם ר' יוסי בן
זמרא אמר רמ"ח איברים יש בו באדם מהן רבוצין מהן זקופין ולשון זה
נתון בין שני לחיים ואמת המים עוברת תחתיו ומבופל כמה כפולות בא
וראה כמה שריפות הוא שורף אילו היה זקוף ועומד עאכ"ו לפיכך משה
מזהיר את ישראל ואומר להם זאת תהיה תורת המצורע המוציא שם רע:
(ה) ד"א זאת תהיה תורת המצורע הה"ד (קהלת ה) אל תתן את פיך לחטיא
את בשרך ריב"ל פתר קריא באלו שפוסקים צדקה ברבים ואין נותנין ר' חנינא
ב"פ אמר באילין שאומרי' לה"ר ור' בנימין בן לוי פתר קריא בהנופי תורה ר'
מני פתר קריא בנדרים וכו' כדאיתא במדרש קהלת. רבנן פתרין קריא
במרים אל תתן את פיך לחטיא את בשרך אל תתן רשות לאחד מאיבריך
לחטוא כל איבריך ואל תאמר לפני המלאך זה משה הה"ד (במדבר כ) וישלח
מלאך ויוציאנו ממצרים. שגגה היא (שם יג) אשר נואלנו ואשר חטאנו.
למה יקצוף האלהים על קולך על אותו הקול שנא' (במדבר יג) ויחר אף ה'
בם וילך וחבל את מעשה ידיך. א"ר יוחנן בפיה חטאה וכל האיברים לקו
הה"ד (שם) והענן סר מעל האוהל. אמר ריב"ל מלה בסלע ומשתוקא
בשתים דתנן שמעון בנו אומר כל ימי גדלתי בין החכמים ולא מצאתי
לגוף

אסיפת אמרים

זכרמל. (יפה"ת): ע"ש כו'. ומשור להסתכל בפני רע ולכך סוס מיוחד מינים. (י"מ): ה"ר. כוונתו ג"כ כדלעיל ומכיון שסוס זה דמיסיס פיך שלחת ברעה וקרלו רבים כמו גנב וגוף. ומגב ק"ל דסל"ל לדבר לו ללמוד וזי' לשון ספיר סי' לף ביודע לתקון הסוסה כספיר ומרגליות לין סקב"ה הפן בהוכחה. ול"ל שקלי על ספור שבחי ד' (ושיון ר"פ אלו מגלחין (יפה"ת). ועל שפם יעטה. דסיינו ביסיו שפתוחין מדוקים זו בזו. (שם): ואמת הטים. סמלכל ומשתה העוכר דרך שם לגוף וכל המיחום הזה עוכר תחתיו ולוינו נכנע. (שם): שחולכת

המלך שמל לח פיס בעשמה: באילין. כחלה: בחניפי תורה. ע' בקהלת (ה' ג') בפסוק שבאי וכתב כו': לאחד מאבריך. כלומר: כל אבריך שכל הגוף נלקה בעבירה: מלה בסלע כו' משל הוא במקום שקונין דבור בסלעים לקנות שמיקה בשני סלעים כי השמיקה טובה כפליים מן הדבור

מתנות כהונה

שוס. על כל המכך לעשיל קלי שכל כך לחקק הקב"ה על שהוליאו לשון הרע על הבריות ולמדו שלום הבריות זה מזה: מחריז. מחבר כל"ל מרחוזת דגים: וטמא טמא יקרא. שהוא עשוי קולך כן והוא קלן לו: ודלמא לאחורי מרעא כו'. וכי לאחורי הדלת היתה עומדת האשה פה בגה שמיד שהתחיל לספר המופת סיו בחיים בימים לפניו שנאמר אשת האשה חה בגה: הטיסה גרם והוא לשון סיטה ועפיפה וכל"ל שליהו בל' טיסות כו'. ולשון הסיטה יש לישבו לך בדרך המוקה: כדי שלא יספר וכו' דמשמע

בעונות אלא ובריא אולם עשיתים בריאים כאולם בדתנן פתחו של אולם ארכו מ' אמה ורחבו כ' אמות וה' מלתריות של מילא היו על גביו. ר' דוסתאי אמר בשם ר' מאיר ורבנן. ר' דוסתאי אמר בשם ר"מ האשה היא טווה מעה אחת עבה ומעה א' דקה אלו הציבום לעונות ואלו לאיספליטון רבנן אמרי אין להם צובים של עונות שימותו בהם אלא אלו הבריאים ליום הדין הה"ד (מיכ ז) ואולם הכסא אשר ישפוט שם אולם המשפט. (תהלים עג) בעמל אנוש אינימו לא לחרוש ולא לזרוע ולא לקצור. ועם אדם לא ינוגעו אמר רב המנונא אפי' באותם שכתוב בהם (יחזקאל לד) ואתן צאני צאן מרעיתי אדם אתם לא ינוגעו לפיכך משה מזהיר לישראל כי תבואו אל ארץ כנען: (ב) וה"ד (מיכ כ) יגל יבול ביתו נגרות ביום אפו יהו גוררין ומוציאין אימתי ביום שיגרה הקב"ה אפו באותו האיש הא כיצד אדם אומר להבירו השאילני קב חטים וא"ל אין לי קב שעורים אין לי קב תמרים אין לי אשה אומרת להברתה השאילני נפה היא אומרת אין לי השאילני כברה ואומרת אין לי מה הקב"ה עושה מגרה נגעים בתוך ביתו ומתוך שהוא מוציא את כליו הבריות רואות ואומרות לא היה אומר אין לי כלום ראו כמה חטים יש כאן כמה שעורים כמה תמרים יש כאן לוטש ביתא באילין לווטיא. ר' יצחק ב"ר אליעזר מייתי לה מן הדין קרא שקערורות שקיע ביתא באילין לווטיא לפיכך משה מזהיר את ישראל כי תבואו אל ארץ כנען: (ג) על י' דברים נגעים באים. על ע"ז ועל נ"ע ועל ש"ד ועל חילול השם ועל ברכת השם ועל הגוזל את הרבים ועל גוזל את שאינו שלו ועל גסי הרוח ועל ל"ה ועל עין רע. על ע"ז מישראל שהעידו עדות שקר בהקב"ה ואמרו לעגל (שמות לב) אלה אלהיך ישראל ומנין שלקו בצרעת שנא' (שם) וירא משה את העם כי פרוע הוא שפרחה בהן צרעת. ועל נ"ע מבנות ציון שנא' (ישעי ג) יען כי גבהו בנות ציון. ומנין שלקו בצרעת שנא' (שם) וישפח ה' קדקד בנות ציון. ועל ש"ד מיואב שנא' (צפ"ג) יהולו על

ראש

מתנות כהונה

יכלם: כ"ג לא כהכהני כהלחים כו'. ופי' לח כהכהנים ופקדתים כחלחים רעים ולח כציבים מל' ונצחה בעגם ודגם ועוניקון של חלוטות וגם הגילסא שלפנינו שגרם מהכהנים יש ליישבו מלשון מהכוהר ריב בהכהור לשון מחבא בהמקין והלחמן שיקר: **בעונות**. ל' עימו ויסוריס וביולקוט נגם לעונות. לו י"ל לח לציבם בעונות ובעות לפרקים חלח כל ימיהם בעוסה בבוסה: **מלתריות** של מילא. פי' קורות של עני מילא עיין בערוך למלכרה ועכך על: **האשה** טווה הוה לחד עבה ומוה לחד דקה וללו כלבשים נתן להם הקב"ה לציועים ולעונם סוה בכל עונה ועת בלי עכוב ומכרון: **אין להם** נוגעים כו'. ל' מימה וכי מין להם לגעת וכבר עונות: **אדם** לחם. מלו ישראל: **יהיו** גוררין יבול ביתו. רימו תבואה בים לו בביתו וכפר בה לפכמו: **לוטש** ביתא. מקולל הבית וכלוי לקללות הללו לו פי' הוא קלל הבית בקללות חלו במה שחמר חין לו והיה לו: **שקע** ביתא. בקעקוניות דבים נומריקון בקע לחכוות כלומר בקללות: **שפרחה** בהם צרעת. כל"ל וכלחכו יהיה פרוע: **וישפח** ל' כפחת כלחגיל בריס הפ':

מחומה

אסיפת אמרים

רק לכרי לגב לחגל לגן לציועים (שם): **ולא** צביתים. לגן קלרתי עומריס מפס בעוונוסיהם. (מכ"ס): הציבום לעונות ולאספליטון. ופי' לציבום ל' עגלות גג. ופי' לאספליטון היכלי מלך. ופי' עגלות מלחות עונות כולם יהיו נמריס ליום הדין. ודרי' חלכוות גג' היכות שלין מחרחר ומונע מפס ריבוי פעוונות גלא פס בריחים כחולם עד יום הדין. **ופעונות** קרי מוחם (יפע"ס): הה"ד יגל. דרי' לחוזקתם פעוחזים בכל נעצמם וחינם רוצים ליפעות נזולתם. ופלי קרא נמי מיירכם נפכרי (שם): שהעידו ע"ש. מכוס דכעגל ג"פ כ"כ ע"ל ממם גלא עונות בכבוס לקבל פפעם פעליון לפ"ק דמ"מ ליפת דע"ל כוס דכעידו בקר עומר

אותו אלא (ישעיה מ) בעון בצעו קצפתי ואכהו . ר' אבא ב"כ אמר חזר תוביה לתוביה כד"א (מצלי פו) כבלב שב על קאו . ריב"ל אמר הדר שטיא לאורח שטותיה כמד"א (שם) כסיל שונה באולתו (ישעיה מ) דרכיו ראיתי וארפאהו ואנחהו, ואשלם נחומים לו ולאבליו אלו איבריו המתאבלים עליו (שם) בורא ניב שפתים . ריב"ל אמר אם הניבו שפתיו של אדם בתפלה יהא מובטח שנשמעת תפלתו מ"ט בורא ניב שפתים שלים שלום וגו' . ר' יהושע בר נחמני אומר אם ביון לבו בתפלה הוא מובטח שנשמעת תפלתו שנא' (תהלים י) תכין לבם תקשיב אזניך כד שלימין מיניה זכיה לרחוק . ר' הונא ור' יודן בשם ר' אחא זה מצורע שהיה רחוק ונתקרב אמר ה' ורפאתיו ואסיניה ליה לגרמי שנא' (ירמיה ז) רפאני ה' וארפא הושיעני ואושעה וגו' :

פרשה יז

(א) כי תבואו אל ארץ כנען ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחוזתכם . הה"ד (תהלים עג) אך טוב לישראל אלהים לברי לבב, יכול לכל ת"ל לברי לבב אלו שלבן ברי במצות . (תהלים פד) אשרי אדם עוז לו בך, יכול לכל ת"ל מסילות בלבבם אלו דשבילין דאורייתא כבישין בלבהון. (שם קכה) הטיבה ה' לטובים, יכול לכל ת"ל ולישרים בלבותם (נחום א) טוב ה' למעוז ביום צרה, יכול לכל ת"ל ויודע חוסי בו . (תהלים ג) טוב ה' לקווין, יכול לכל ת"ל לנפש תדרשנו . (תהלים קמה) קרוב ה' לכל קוראיו, יכול לכל ת"ל לכל אשר יקראוהו באמת . (שם עג) ואני כמעט נטיו רגלי, רב ולוי ח"א אסף בן קרח היה וח"א אסף אחר היה מ"ד אסף בן קרח היה כבר הייתי שורה עם אבא בניהנם וח"א אסף אחר היה כבר הייתי שורה עם הרשעים בניהנם למה (תהלים עג) כי קנאתי בהוללים . במערבא אומרים אלו שלבם מלא הוללות רעות, ר' לוי קרי להון זהוניא אלו שמביאין אללי לעולם . שלום רשעים אראה כתיב אין שלום לרשעים ואתה אומר שלום רשעים אלא בשלומים של רשעים אראה . (תהלים עג) כי אין חרצובות למותם ובריא אולם לא הרהרתים בחלאים ולא צביתים בעונות

אסיפת אמרים

יהגלאם סיניח עליו עין הרע (שם) : חזר תוביי כד' . פי' כמקיא לקיאו . ופי' לף שבנה בפולמו וסוף כי אין הקב"ה פוגע בנפשות תחלה ובולם נגעים על ביתו וכגדו ולא נתן לבו לשוב אעפ"כ מקבלו בתשובה תח"כ : איבריו. כרגילין ליפול מסמוטע כגון המוחן ומשושם (שם) : אך טוב . כעי' לף שהנגעים הם לטובתם לכפר עוונותיהם לפיכי מביא הפסוק לף טוב לף שמשמשותו לכתורה נסיפך לכל נתמם כיוצא בו

מתנות כהונה

מעלה : בעון בצעו כו' . סיפיה דקרא ילך שוכב בדרך לבו ועל זה קאי ר' חנא ואמר הדר תוביי לתוניים כי' העניך וסכי מוכח בילקוט ישעיה (שמע) הקיא והעלה מוחים בא למקום קיא ועוזה ושוכב קדרים מלמען בא על קיאו כלומר הארעת בא ובא על עסקי דבה ולמען רע ור' יהושע בן לוי דרכו לעיין בפיי עלמו ודיים ל' שמות מלמען ומשמותיך תוכיחך : ס"ג כד מלמען מיניה זכיה לרחוק כו' . ופיי לם נתרחק כבר מהחת העלין ומלמו לו זכותו הסם יח' קרוב אלין מלד מסדיו הגלמיים וכמו שדרכו חז"ל לפי הוא קודם שיחטא ואפי לאחר שחטא לם יחזור בחשובה . וכמו שדרכו חז"ל פ' לין עומדין על פסוק זה בעלמו : ואסיניה . מרפאנו בל' מרמי ומכיוב ליה לגרמיה כי' לפי בעלמו מרפאנו שלא יהא נרפא בודאי ומייתי שפיר לפיה מפסוק רפאני וכמו שדרכו בספר חוסר על פסוק זה שרפואות ב"ו לינם לחתים: בבישין . עמוסים והקוקים : כבר הייתי כו' וזהו כמעט לם לף הרהרתי בחשובה בעלה הבליעה למו שדרכו חז"ל והביאו רש"י ז"ל פרשה קרא : קנאתי בהוללים . קנאתי להיות כמותם : הוללות רעות . מחשבות רעות ס"ג בערוך ובילקוט ר"ל לוי הוו קרי להו זהוניא ופי' בו הסיפים בכל עת במחשבה יין ומכיתין יללה לעולם ועי' לקמן פ' כ' : בשלומים . בפרשן . ותשלומי מעשיהם ל' שלם

אני יכול לעשות (דה"ל ד) קל מן שמיא נפל מאן יכולה לעשות (ליק לג) ואדום לא אצא פתח. לקח לו חרם להתגרד בו. אף במצרים כן (תהלים עח) ויסגר לברד בעירם ומקניהם לרשפים ואח"כ ויך גפנם ותאנתם וישבר עץ גבולם ואח"כ ויך כל בכור בארצם ראשית לכל אונם. אף במחלון וכליון כן בתחלה נגעה בהם מה"ד בממונם ואח"כ (שם ה) וימותו גם שניהם. ואף נגעים הבאים על האדם תחלה הן באים בביתו חזר בו טעון חליצה ואם לאו טעון נתיצה הרי הן באים על בגדיו חזר בו טעון כביסה ואם לאו טעון שריפה הרי הם באים על גופו חזר בו יטהר ואם לאו בדד ישב:

(ה) ד"א כי תבואו אל ארץ כנען שבעה עממים הן ואתה אומר ארץ כנען רבנן אמרי רמזו מה הם סרסו וכנען לקה אף כאן ישראל חוטאין והארץ היא מתקללת ר"א בן יעקב ורבנן ר' אליעזר אומר על ידי שהיה כנען אביהם של כולם הה"ד (בראשית י) וכנען ילד את צידון בכורו ואת חת ורבנן אמרי ע"י שהיו כולם תגרין כמד"א (ישעיה כג) אשר סוחריה שרים כנעניה נכבדי ארץ. א"ר יוסי בן דוסא אליעזר הוא כנען וע"י ששימש אותו צדיק יצא מכלל ארור ובא לכלל ברוך הה"ד (בראשית ט) ויאמר ארור כנען וכתיב (שם כד) ויאמר בא ברוך ה'. ר' יעקב בשם ר' יהודה בשם ר' נתן דבית גוברין עביד להו נטילת רשות ומה אליעזר יצא מכלל ארור לכלל ברוך ע"י ששימש אותו צדיק. אחינו ישראל שנוהגין בבוד עם גדוליהם אעב"ו לפיכך משה מזהיר את ישראל כי תבאו אל ארץ כנען:

(ו) ונתתי נגע צרעת בתי ר' חייא וכי בשורה היא להם שהנגעים באים עליהם תני רשב"י כיון ששמעו כנענים שישראל באים עליהם עמדו והטמינו ממונם בבתים ובשדות אמר הקב"ה אני הבטחתי לאבותיהם שאני מכנים את בניהם לארץ מלאה כל טוב שנא' (דברים ו) ובתים מלאים כל טוב מה הקב"ה עושה מגרה נגעים בביתו והוא סותרו ומצא בו סימא וכי מי בא ואמר לכנענים שישראל נכנסין לארץ א"ר ישמעאל בר נחמן ג' פרוזדונמאות שלח יהושע אצלם הרוצה לפנות יפנה להשלים ישלים לעשות מלחמה יעשה. גרגשי עמד מאליו לפיכך נתנה לו ארץ יפה כארצו

הה"ד

מתנות בהונה

בחמר ימלא אבל כהגידו לו והכה בית נגולה כו' ונע נד' פימות הבית כנגד הטבע כמו שאמרו במדרש קהלת (ג ז) ולעיל כפ' ט"ו איתמא אלא סיה מלא בשביל מומו בית אז ידע כי מלקיס הוא לפתוח אז שפט על נפילת הסם שגם הוא בהסגרה מיומדת כי כרוח והסם רוח ה' לסם מן הסמים ממעל ומיסס על מוקן ה' בתו: מאן יכולה כמו מה לי: רמזו. רמז להן: סרסו. לגת: והארץ מתקללה. שמוען נרמת בבתים: נטילת רשות. כשנפעל מהחסכמי והיה רוצה ליטול רשות ממנו והיה המנהג לפטור בדברי תורה שבו ובלבד שלא לחכסכמי כהאי שעבדת דאמר מ"ל בחומת במדרש חזית פסוק הביאני וגו': וכי בשורה הוי. דכתיב ונתתי אלא מגלי כחילו היה ברכה ובשורה ומכאי אין בשורה היה וכדתניא כו': מלאים כל טוב. והרי היא מסיבה שנאמרו כל ממונם: סימא. לשון וקרקע על שם שהוא נסתם ושמוו

אסיפת אמרים

וקיבל ע"ע לך כשנאמר כשדים שמו כו' גם לכלל כעס ובכח בשורת סתם ולא לעלם למלחמה וכשנתייעב דעתו מעט נזכר בשורה הזאת ואמר בעצמו כיון שאמר פי' כיון שאמר לי הסליח קודם לכן גם אלקים כו' מה לי (יפה"ם בשם בעל י"מ): אליעזר הוא כנען. כוונתו כמ"ש בזוהר טעם הנגעים לפי שגם נח בשם ע"ה ולכן ינחנו ויבוא בשם ס'. ולזה הזהיר כנען שהוא אליעזר שאמרו גם לכלל נחוך וכ"ב שבחים יבחו מכלל קללות ע"ה לברכה ס' (יפה"ם): מזהיר. הוא כדעת לכנן דכתיב שלח מטה כו' ולכך מזהירם

ראש יואב . ועל הילול השם מנחזי (מ"ב ח) ויאמר גחזי נער איש האלהים מהו מאומה מן מומא דאית ביה ומנין שלקה בצרעת שנא' (שם) וצרעת נעמן תדבק בך . ועל ברכת השם מנלית שנא' (ש"א י) ויקלל הפלשתי את דוד באלהיו ומנין שלקה בצרעת שנא' (שם) היום הזה יסגרך ה' בידי ואין הסנרה האמור כאן אלא לשון צרעת שנא' והסגירו הכהן . ועל גזל את הרבים משבנא שהיה נתנה מן ההקדשות ומנין שלקה בצרעת שנאמר (ישעיה כב) הנה ה' מטלטלך טלטלה גבר ועוטך עטה ואין ועוטך עטה אלא צרעת שנא' (ויקרא יג) ועל שפם יעטה . ועל הגוזל שאינו שלו מעוזיהו דכתיב (ד"ב כ כו) ויהי המלך עוזיהו מצורע עד יום מותו ועל נסות הרוח דכתיב (שם) ובחזקתו גבה לבו עד להשחית ויטעל בה' אלהיו . ועל לה"ר ממרים דכתיב (במדבר יב) ותדבר מרים ואהרן במשה ומנין שלקתה בצרעת שנא' (שם) והענן סר מעל האהל . ועל עין הרע שנא' ובא אשר לו הבית מי שייחד ביתו לו ואינו רוצה ליהנות לאחרים כי הא דא"ר אלעזר שקערורות שקיע ביתא באילין לוטיא . לפיכך משה מזהיר את ישראל כי תבאו אל ארץ כנען : (ד) ר' הונא בשם ר' יהושע בר אבין ור' זכריה חתניה דר' לוי בשם ר' לוי אין בעל הרחמים נוגע בנפשות תחלה ממי את למד מאיוב שנא' (איוב ה) הבקר היו חורשות מלמד שהראה לו הקב"ה מעין עוה"ב שנא' (עמוס ט) ונגש חורש בקוצר . ותפול שבא ותקחם . א"ר אבין ב"כ יצאו מבפר קריינוס והלכו את כל האבולין ובאו למגדל צבעייא ומתו שם . ואמלטה רק אני לבדי להגיד לך א"ר יודן כ"מ שנא' רק מיעוט אף הוא מושבר ומולקה . א"ר יודן לבדי ועל לבדי להגיד לך אף הוא כיון ששמע מיד מת . עוד זה מדבר וזה בא ויאמר כשדים שמו ג' ראשים ר' שמואל בר נחמן אמר כיון ששמע איוב כך מיד התחיל מגיים היילותיו למלחמה הה"ד (איוב לט) כי ארעוץ המון רבה ובוז משפחות יהתני אמר אומה זו בזויה שנא' (ישעיה כג) הן ארץ כשדים זה העם לא היה לא היתה באה אלא ליתן אימתה כיון שאמר איש אלהים נפלה מן השמים אמר מה אני

אסיפת אמרים

לומר שם ו' נרוץ סיעו סבנוס וע"ש ממש כ"ם דסוס ע"ם (שם) : מהו מאומה כו' . משום די"ל דמעמ סום ס"ם נסכי מייתי לסיס מסך שכתב מאומה דכב"מ מממעמו על כמעמת סדבר כמו וגלח ידע לאחו מאומה וכדומה לס"ד ל' מוס ומ"ד ניכח וגלח ידע מס ניכח וזס סיס קודס שסבניעו נעמן מע"ב על חילול הסם סיס סיס שזס סיס בתחילת עניני ברילמו לתהיו . (שם) : עד יום מותו . סיפיס דקרא ויש נכיס בהפסיק וגו' שלח מלכיהו ויעל ממנו וכדאיתא פ"ק דסוטה מס שניקס לא ניתן לו ומס שניתן ניעל ממנו . מזס מוכח שסלרעת בא לו בשביל שגזל שלינו בכו ומדהכיל קרא לאחמעינן ובחזקתו וגו' ס"מ דגס על ג"סכ בא בלרעת . (שם) : בעין עוה"ב . ומעתה לפ שכולל לומר שנפילת בכח וכשדיס סיס מכד שכמילה לך ביון שרלינו שסיס מוסגת כ"ב מלתו יח' לעשות לו נסיס בוודאי סמי"ס לא יעזבנו בידס וילילהו ל"ל בכ"ו סיס מן השמיס לעכבו (שם) : מוכח שלא מתו מיד . ומקומות גמרא גמיר לכו (שם) :

מתנות כהונה

מאומה . טופריקון מן מומא ושי' זס משלס כפ' כשא (דמ"ג) : דאית ביה . כעמנו : באלהיו כיצד דלקלסו מוסב על דוד וכפי עס מלסו : מעוזיהו . שגזל הכהונה גדולה : ובחזקתו וגו' . על עזיהו קאי : ס"ג מעין של ע"ה וכן הוא בכ"ב (שם) : והלכו אח כל האבולין גרסי' . ופי' הכהוב והדרך וכן הוא במגילת רות (דף ז ע"ב) : ועל לבדי . כלו' וכל שיקר שבאחרים לבדי הוא להגיד לך ותמ"ל יחות גם הוא : ס"ג מן השמים אמר מה כו' . ותע"ב דהאי קרא כתוב קודם כשדים שמו ג' ראשים ול' ברחשתוסס סיס סבור שמא לא נשבילו דוקא ידלה רק כמו שרגיל לפעמים שמכה בדר ושם מחלקתה ויחלכל

יצאו כו' . מדל"ת המיוחו לפי שהכה בלא בלא שכי ביון שאמר . מתחלה כשמע שנפלה שלא שתק ויכול

ההומם. והכוכבים אלו ראשי לסתות. ושבו העבים אחר הגשם ר' לוי אמר תרתי. חדא לחבריא. וחדא לבוריא. הדא לחבריא בא לבבות ולגו עיניו דמעות. חדא לבוריא בא להטיל מים הגללין מקדמין אותו. ביום שיזועו שומרי הבית וגו' ביום שיזועו שומרי הבית אלו ארכבותיו והתעותו אנשי החיל! אלו צלעותיו. ר' חייא בר נחמן אמר אלו זרועיו ובטלו הטוחנות זה המסס. כי מעטו אלו השינים וחשכו הרואות בארובות אלו העינים. רחב"נ אמר אלו כנפי הריאה שמשם יוצא הקול. וסגרו דלתים בשוק אלו נקביו של אדם שהן כמו דלת הפותח והסוגר. בשפל קול הטחנה בשביל שאין המסס טוחן. ויקום לקול הצפור. הדין סבא כר שמע קל הצפרין מציצין אמר בלביה ליסטין אתאן למקפחא יתי. וישחו כל בנות השיר אלו שפתותיו. רבי חייא בר נחמיה אמר אלו הכליות שהן חושבות והלב נומר. גם מגבוה ירֵאו וגו' גם מגבוה יראו הדין סבא דצווחין ליה זיל לאתר פלן והוא שואל ואמר אית תמן מסקין. אית תמן מהתין? ואתחתים בדרך ר' אבא בר כהנא ור' לוי ראב"כ אמר היתיתא של דרך נופל עליו והרנא אמר התחיל מתווה תוואי. אמר עד אתר פלן אית לי מהלך כאתר פלן ל"ל מהלך. וינאץ השקד אילין קרסולות ויסתבל החגב זה לוז של שדרה. אדרינום שחיק עצמות שאל את רבי יהושע בר חנינא א"ל מהיכן הקב"ה מציץ את האדם לע"ל א"ל מלוז של שדרה א"ל מן הן את מודע לין! אייתי יתיה קומוי נתנו במים ולא נמחה טחנו בריחים ולא נטחן! נתנו באש ולא נשרף! נתנו על הסדן התחיל מקיש עליו בפטיש נחלק הסדן ונבקע הפטיש ולא הועיל ממנו כלום. ותפר האביונה זו התאוה שהיא מטילה שלום בין איש לאשתו ר"ש בן חלפתא הוה סליק שאיל בשלמיה דרבי בכל ירח וירח! ביון דסב יתיב ליה ולא יכול למיסק! יום חד סליק א"ל מה עסקך דלית את סליק לנבי היך דהווית יליף! א"ל רחוקות נעשו קרובות, קרובות נעשו רחוקות שתים נעשו שלש ומטיל שלום

אסיפת אמרים — מתנות כהונה

כדאיתא בפ"ק דפיאה ל"ד (עב): שהן חושבות. ים פס בגמ' דשכח ומדלגם קהלת: **חדא** לחבריא דרים בו'. פי' לחד כנגד החברים תלמידים מכמיס

וחד כנגד עמי הארץ: **לבוריא**. לשון מן בור יכול חסר: **בא** לבבות. פי' לעת הזקנה יקר לבבו ובוכה בתמרה שאינו יכול להתאפק: **הגללים** מקדמים לומו. שאפס כח המעור והחפץ עיניו ברמאו ואינו מפחה הנזהלים כל כך: **כנפי** הריאה. הכוונת דרים ל' ריאה: **כד** שמע קל נפרים כו'. כשמוע קול נפרים מתפלפים שכר שנגלין בחיט לקפח לומו לגזלו ולהרגנו: **יתי**. לומי: **הדין** סבא דצווחין כו' הזקן הזה שקוראין לומו לך למקום פלוני הוא גוחל ואומר יש פס מעלות ים פס מולדות: **חיתותא**. מוכח ופחד מלשון מחתה ס': **מתווה** תוואים כו' מסמן סימנים וגבולים לאמור עד מקום פלוני יכולני ליל ועד מקום פלוני יותר מעט לא יכולני ליל: **זה** לוז כו'. והיא עליו למעלה שהולך כפוף בשדרתו: **ויסתבל**. מגזרת סבל כמו ויפתחו מגזרת שמר: **שחיק** עצמות. יפתק ויפחו עצמותיו ומפיס לשון קללה מחסר לו: **מציץ**. ל' ויץ לין מציו מן הספר לעתיד לבחיד ויציו מציר: **מן** הן. מהיכן מהה מודיעני שאומו עשם לוז קייס עד לומו זמן ואינו נרקב כשאר עצמות: **אייתי** כו'. כ' יהושע הבית עשם לוז לפני מלדיניום: **זה** המלוז. דרש לכיוצא ל' תלב ויחלב: **בבל** ירח וירח. כל מדש ומדש כמו שאמ"ל חייב אדם להקביל פני רבו בר"ח שנא' לא מדש ושבת: **ביון** דסב. ביון שהזקין: **יתיב** בביתו ולא היה יכול לעלות תלוי: **יומא** חד סליק יום א' עלה ר"ש לר': **א"ל** מה עסקך. כלו' מה עניינך ומה חשש יש בו: **היך** דהווית יליף. כמו שהיית למוד ובגיל בקהלת ים גיר' תהרם וים

ה"ד (ישעיה לו) עד באי ולקחתי אל ארץ כארצכם זו אפריקי נבעונים השלימו שנא' (יהושע י) וכי השלימו יושבי גבעון ל"א מלאכים עשו מלחמה ונפלו: (ז) בבית ארץ אחוזתכם. זה בהמ"ק שנא' (יחזקאל כד) הנני מחלל את מקדשי גאון עוזכם. ובא אשר לו הבית. זה הקב"ה שנא' (חגי ב) יען ביתי אשר הוא חרב. והניד לכהן. זה ירמיה שנא' (ירמיה ב) מן הכהנים אשר בענתות. כנגע נראה לי בבית. זה טנופת ע"ז וי"א זה צלמו של מנשה ה"ד (יחזקאל ח) והנה מצפון לשער המזבח סמל הקנאה הזה בביאה. סתו בביאה א"ר אחא בייא בייא תותבה מפני למרי דביתא. א"ר ברכיה כתיב (ישעיה כח) כי קצר המצע מהשתרע אין המטה יכולה לקבל אשה ובעלה וריעה כאחד אלא והמסכה צרה בהתכנם. עשיתם צרה גדולה לאותו שכתכב בו (תהלים לג) כונס כנד מי הים. וצוה הכהן ופנו את הבית (מ"ב יד) ויקח את אוצרות בית ה'. ונתץ את הבית (מ"ב ה) וביתה דנה סתריה. והוציא אל מחוץ למחנה (שם) ועמה הגלי לבבל יכול לעולם ת"ל ולקחו אבנים אחרות שנא' (ישעיה כח) לכן כה אמר ה' אלהים הנני יסד בציון אבן אבן בחן פנת יקרת מוסר מוסד המאמין לא יחיש:

פרשה יח (א) דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם איש כי יהיה זב מבשרו וגו'. הה"ד (קהלת יב) וזכור את בוראיך בימי בחורותיך. תנן עקביא בן מהללאל אומר הסתכל בשלשה דברים ואין אתה בא לידי עבירה דע מאין באת, מטפה סרוחה ולאן אתה הולך לעפר רימה ותולעה ולפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון לפני ממ"ה הקב"ה וכו'. ר' אבא ב"כ אמר בשם ר' פפי ור' יהושע דסכנין בשם ר' לוי שלשתן דרש ר' עקיבא מתוך פסוק אחד וזכור את בוראיך בארך זו ליחה סרוחה בורך זו רימה ותולעה בורך זה ממ"ה הקב"ה שעתיד ליתן לפניו דין וחשבון. בימי בחורותיך ביומי טליותיך עד דחילך עלך. "עד אשר לא יבואו ימי הרעה" אלו ימי זקנה והגיעו שנים אשר תאמר אין לי בהם חפץ אלו ימי המשיח שאין בהם לא זכות ולא חובה. עד אשר לא תחשך השמש והאור וגו' השמש זה קלסתר פנים. והאור זה המצח. והירח זה החוטם

אסיפת אמים

הזסירס עכ סחטת (שם): זה בהמ"ק. דכיס ג"כ ומתני ל' כשורס שכלס ממטו על עציס ואבניס. וכנגע היינו סימני מוכן כדאי' בפ"ד דיומא מ' שנס קודס המוכן עלס הגוכל בשמאל. ועיש. וכן בשפניס מנשס הגלס יבשו סרמי וכו'. ומתני נכי כנגע נ"ל הוצרך לדרשו עמ"ש דעל דבר סגתון מתמו ימ' לפ שייך לו' נ"ל (שם): כי קצר כו'. סביא זס דמיניס ולפי' בגמ"ר פ"ו שמשוס ע"ג מרב בשמ"ק ואף דתניב שם גס ג"ע וב"ד מ"מ ע"ג תמור שכולן (שם): ויצוה הכהן. תע"פ שבגורס פ' סיסס זאת תלס הדבר בירמיס שע"י נבואתו סמך נ"ג לנוזס על יחזקאל כדאיתא

מתנות כהונה

בייא בייא. לשון תוי ותבוי והרבה שם בשפר הזה וע"ל בפ"ר פ"ב וכיס ויגע ודלים בניסס מוסריקון בייא בייא: תוספתא כו'. פי' תוי למהכא הזה שהקובב והוא גר שנתייבב מפה ומגרש למריה דביתא לתתון הביתא וכן הוא בילקוט יחזקאל תותבייא מפניו למריה דביתא (וכ"ה בהדי' ד"ק ב'): וריעה. תוכב' שמתפ' עמו תחת בעלה ודרים מהשתרע בלשון מוסריקון ובפ"ק דיומא (מ) דרשו ממי מהשתרע עליו ב' לעיס וכן הוא בגמ"ר (פתיחתא ד ב): צרה. כתשם זו שהיא צרה לחברתה: בוראך דרש מוסריקון בורך. ב' יתך. בתרך. ובתרך בתר ומקור טיולתא מפס ושוב עיין כל זה בשפתא בבא ובמדרש קה"ר (יב ה) ובפתיחתא דתוכחה רבה (ד"ב): טליותיך. שנעורייך: עד דחילך. כשר שפיר עליך וזהו כשהוא עדיין בחור בשניס: קלסתר פניס. תילוף גילגוס

האלהים אשר נתנה בששב העפר אל הארץ כשהיה ואם לאו (שיר פח) ואת נפש אויבך יקלענה זגו'. ר' ישמעאל ב"ר נהמן מתני לה בשם רבי אבדימי דמן חיפא לכהן חבר שמסר לכהן עם הארץ ככר של תרומה א"ל ראה שאני טהור וביתי טהור וככר שנתתי לך טהור אם אתה נותנה לי כדרך שאני נתתי לך מוטב ואם לאו הריני זורקה לפניך כך אמר הקב"ה לאדם זה ראה שאני טהור ומעוני טהור ומשרתי טהורים ונשמה שנתתי לך טהורה אם אתה מחזירה לי כדרך שאני נותנה לך מוטב ואם לאו הריני טורפה לפניך. כל אלו בימי זקנותו אבל בימי בחרותו אם חטא לוקה בזיבות ובצרעת. לפיכך משה מזהיר את ישראל ואומר להם איש כי יהיה זב מבשרו: (ב) ד"א איש כי יהיה זב מבשרו זש"ה (תהלים ח) איום ונורא הוא ממנו משפטו ושאתו יצא איום ונורא הוא זה אדה"ר ר' יהודה ב"ר סימון בשם ריב"ל בשעה שברא הקב"ה את אדה"ר מלא כל העולם כולו בראו ממזרח למערב שנא' (תהלים קלט) אחור וקדם צרתני ומן הצפון לדרום שנא' (דברים ד) ולמקצה השמים ועד קצה השמים. ומניין אף כחללו של עולם ת"ל (תהלים קלט) ותשת עלי כפכה. ממנו משפטו ושאתו יצא. זו חוה הה"ד (בראשית ג) ויאמר האדם האשה אשר נתת עמדי היא נתנה לי וגו'. ד"א איום ונורא הוא זה עשו הה"ד (בראשית כז) ותקח רבקה את בגדי עשו בנה הגדול. ממנו משפטו ושאתו יצא זה עובדיה א"ר יצחק עובדיה גר אדומי היה והיה מתנבא על אדום (עובדיה ח) ולא יהיה שריד לבית עשו. ד"א איום ונורא הוא זה סנחריב דכתיב (ישעיה לו) מי בכל אלהי הארצות אשר הצילו את ארצם מידי. ממנו משפטו ושאתו יצא אלו בניו (מ"ב יט) ויהי הוא משתחוה בית נסרוך אלהיו ואדרמלך ושראצר בניו הכוהו בחרב. ד"א איום ונורא זה חירם מלך צור דכתיב (יחזקאל כח) בן אדם אמור לנגיד צור כה אמר ה' יען גבה לבך. ממנו משפטו ושאתו יצא זה נבוכדנצר. א"ר סימון מסורת אגדה הוא חירם בעל אמו של נבוכדנצר היה עמד עליו והרגו הה"ד (שם) ואוציא אש מתוכך היא אכלתך. איום ונורא הוא זה נ"נ (ישעיה יד) ואתה אמרת בלבבך השמים אעלה וגו'. ממנו משפטו ושאתו יצא זה אויל מרודך אמרו כל אותן שבע שנים שעברן על נ"נ נטלו את אויל מרודך והמליכוהו תחתיו וכיון שחזר נטלו והבשו בבית האסורים וכל מי שהוא נכנס בבית האסורים בימיו לא היה יוצא משם לעולם שנא' (שם) אסיריו לא פתח ביתה וכיון שמת חזרו על אויל מרודך להמליכו א"ל אינו שומע לכם בראשונה שמעתי לכם נטלני והבשני בבית האסורים ועכשיו הרי הוא הורגני ולא האמין להם עד שנירוהו והשליכוהו לפניו הה"ד (שם) ואתה השלכת מקברך וגו' א"ר אבינא ולא עוד אלא כל שונא ושונא שהיה לו היה בא ודוקרו בחרב לקיים מה שנא' (שם) לבוש הרוגים מטועני חרב. ד"א איום ונורא הוא אלו ישראל דכתיב (תהלים פט) אני אמרתי אלהים אתם

מתנות כהונה

אל תמכרו כספיכם. נקי מעבירות כיוס כולו: מן יפון לדלוס כו'. פירקתי לעיל ריש תזריע.

אסיפת אמרים

לקבר (יפת"ם): אם חטא. דעל כרחך ימצא פתחים בתלוי המומין נפ' י"ו שפלירעת נפ עליהן (שם): שלמן

שלום בבית בַּטל [ופירושא דחוקות נעשו קרובות אילין עינייא דהוי חמיך מרחוק כדו אפי' מקרוב ליה אינון חמיין קרובות נעשו דחוקות אילין אודנייא דהוו שמעין בחד זמן בתרי זמני כדו אפילו במאה זימנין ליה אינון שמעין שתים נעשו שלש/חוטרא ותרתין רגלין] ומטיל שלום בבית בטל [זו התאוה שמטיל שלום בין איש לאשתו]. כי הולך האדם אל בית עולמו בית העולם לא נאמר אלא בית עולמו, מלמד שכל צדיק וצדיק יש לו עולם בפני עצמו משל למלך שנכנס למדינה ועמד דוכסין ואיפרכין ואיסטרטיוטין אע"פ שהכל נכנסין בפילון אחד כל אחד ואחד שרוי לפי כבודו כך אע"פ שהכל טועמין טַעם מיתה כל צדיק וצדיק יש לו עולם בפני עצמו. וסבבו בשוק הסופדים אלו התולעים. עד אשר לא ירתק חבל הכסף. זו חוט השדרה. ותרוץ גולת הזהב זו גולגולת. ר' חייא בר נחמיה אמר זו גרגרת שמכלה את הזהב ומריקה את הכסף. ותשבר גַּד עַל המבוע זה כרס. ר' חייא בריה דרב פפי ור' יהושע דסכנין בשם ר' לוי לאחר ג' ימים כריסו של אדם נבקעת ומוסרת לפה ואומרת לו הילך מה שנזלת וחמסת ונתת לי. ר' חגי בשם ר' יצחק מיתי לה מן הדין קריא (מלאכי ב) וזריתי פרש על פניכם פרש חַגֵּיכם ר' אבא בריה דרב פפי ור' יהושע דסכנין בשם ר' לוי כל תלתא יומין נפשא טייסה על גופה כברא דהיא חזרה ליה וכיון דהיא חמית ליה דאישתני זיוהון דאפוי היא אזלא לה דכתיב (תהלים קד) אך בשרו וגו'. בר קפרא אמר עד ג' ימים תוקפו של אבל קיים [למה שצורת הפנים ניכרת דתנן אין מעידין אלא על פרצוף פנים עם החוטם ואין מעידין לאחר ג' ימים. ונרוץ הגלגל אל הבור/תרין אמוראין חד אמר כאילין גלגליא דצפורי וחורנא אמר כאילין רגבייא דטבריא כמה דתימא (שם כח) מתקו לו רגבי נחל. וישוב העפר על הארץ כשהיה וגו' ר' פנחס ור' חלקיה בשם ר' סימון אימתי תרוה תשוב אל האלהים

מתנות כהונה

אסיפת אמרים

להסמך בסמ"ך שבת: ומטיל שלום בטל. ומוב מפרש והולך ל' ות': אילין עיינין כו' אלו הן העיניים שהיו רוחות מרחוק: וכדו. כלו' עתה לפי מקרוב לאיזה רוחות: אילין אודניא כו'. אלו הבאזנים שהיו שומעין בפעם א' או בשתי פעמים וכדו כלומר עתה לפי בל' פעמים היתה שומעת: חוטרא. מטה שהוא נשען עליו: איפרכין. שרים על מפרכין חלק ממלכותו:

דרים בסיר ג' מעמדו וגם קדוב ודרים ני' על שמשבצה שמשיגים מרחוק כדכרים. (בס) : שצורת הפנים ניכרת. והוא כמי ואין מקבלים מנחומים על מתי. (י"מ) : כאילין גלגליא. וכמוונם יכירם הגוף לקבר כגלגל עגור וכדמתרגם ויכסה גופך כגו קבורך: כאילין רגביא. דרים כגלגל ני' תכן גלל שהוא תכן קבה וכגבי עכרי' סיו כן. וכמוונם שבאבה כאבניט לקבר

איסטרטיוטין. יועצי המלך: בפולין. כמו בפילון ופי' שער: שרוי. נה ולן בבית לומפניא לפי כבודו: שמבלה את הזהב ומריקה כו'. שאכל ושתה ופיזר כל זהב וכסף הכל דרך גרונו ודרים גולת כמו כולת בהילוף כ' בג' לותיות ג' י' כ' ק': פרש חגיכם. פי' כמו שדרכו מז"ל פרק בתולה אלו בני אדם שעושים כל ימיהם חגים בשאכל ובשתה: טייפא. פורחת: חַגֵּי לי' כו'. רומה את הגוף שבשתה זו והדר פניו הולכת לה: אך בשר. וסיפיה דקרא ופשוט עליו תאבל: ואין מעידין אלא ג' ימים. על אים שמת להפיזת את לשמוע כי שמת אין זה בעלה ואחר כוה שאחר ג' ימים נשתנה מראהו ונדמה לו כי זה הוא: כאילין גלגלייא כו'. פי' גלגלים והעשוים על פי הבאורות ובכה חבל תרוך שמגלגלין ומוסכין בו מים שאבר. לפוני יופצת בכר ובאורותיהם עמוקות וסו לכיכין לתוכן גלגלים: וחרנא. ואחרת שמני תוכן שמוחלים: כאילין רגביא. פי' כאילו רגבים וגרוגות של מקום שבריה מיושבת בעמק ושם שכיחין לרוחות:

ישראל בזיבות וצרעת? רב הונא בשם ר' הושעיא אמר ע"י שהיו מליזין אחר גדוליהן ואומרים משפחה זו פלוגי לאו של מצורעים היא. ללמדך שאין הנגעים באים אלא על לה"ר. ר' תנחומא אומר ע"י שהיו מליזין אחרי הארון ואומרים ארון זה הורג את נושאיו ואין נגעים באים אלא על לה"ר לכך נתחייבו ישראל בזיבות וצרעת. ורבנן אמרי מן הענל דכתיב (שמות לג) וירא משה את העם כי פרוע הוא שפרחה בהן צרעת כמד"א (ויקרא יג) וראשו יהיה פרוע. ר' יהודה בר סימון אמר ממתאוננים שנא' (במדבר יא) עד אשר יצא מאפכם והיה לכם לזרא. מהו לזרא ר' הונא אמר לזרנא ולבוטנא וריש לקיש אמר לאסכרא ר' אבא אמר לאזהרה. ר' אביתר אמר לקדרא רשב"י אמר ובלבד שתהיו מרחקין ביותר ממה שאתם מקריבין בו. א"ר יהודה בר סימון מכאן נעשו זרים לאהל מועד: (ה) ר' יהושע דסכנין בשם ר' לוי בשר ודם נותן אכסיריה והקב"ה נותן אכסיריה שנא' (במדבר ה) צו את בני ישראל וישלחו מן המחנה. ב"ו חובש בבית האסורים והקב"ה חובש בבית האסורים שנאמר והסגיר הכהן את הנגע. ב"ו גוזר טירודא והקב"ה גוזר טירודא בדד ישב מחוץ למחנה מושבו. ב"ו נותן קטפרס והקב"ה נותן קטפרס (דניאל כה) ארבעים יכנוהו יוסיף. ב"ו גובה קטירקי והקב"ה גובה קטירקי (שם כג) ועשנו אותו מאה כסף. ב"ו נותן דונטיבה והקב"ה נותן דונטיבה (שמות יז) הנני ממטיר לכם לחם מן השמים. ב"ו נותן פרוקיפי והקב"ה נותן פרוקיפי (במדבר ו) שאו את ראש וגו'. ב"ו נותן אגונם והקב"ה נותן אגונם (שמות טו) עומר לגולגלת מספר נפשותיכם. ב"ו מכה אדם ע"י עדים והקב"ה מכה אותו על ידי עצמו (דניאל ג) מחצתי ואני ארפא. רבי ברכיה בשם ר' לוי אמר ב"ו מכה באיזמל ומרפא ברטייה אבל הקב"ה במה שהוא מכה מרפא שנא' (ירמיה ג) כי אעלה ארוכה לך וממכותיך ארפאך:

ואשת

מתנות כהונה

נדוליהן. מפס ומריס ותכסן ג"כ לוקה (כו') שנא' ויתר לף ס' בס פלא שמתרפא מיד כמ"ש רבי בחיי בפ' זו: **לזרנא** ולבוטנא פי' הערוך מיני שמין נפוח: **לאזהרה.** י"ל שהוא לו' זיהרה פי' לרס: **לקרדא.** פי' בערוך פולטיס: **אכסיריה.** פי' הערוך בית הסוהר ולפי הענין היה ל"ל לפרשו ענין מיכוד ועיכופין: **טירודא.** נפרך מבני מדם ליפב בדד ושוד ים לפרשו ל' הסגר וכן פי' הערוך כי עלור עלור תרגום יונתן טרוד בדד: **קטפרס.** עוסם ומוללהו: **קטירקי.** לפי הענין הולם קנס וכן פי' הערוך: **דונטיבא.** פי' הערוך מנוח פרס מזון מביא המלך: **פרוקופא.** פי' הערוך ענין כבוד: **אגונם.** פרנסה בקלבה כך פי' הערוך וכל זה לקמן פ' נשא (פ' ז'): **סכוכנל**

קטו ק' פורס פעמים. פי' מספר קלוד מלא מכות עבדים גרס' שלהיך שיסייעוהו לגל לגל שקב"ה בתיב מהתתי כו' ולהלעיל קלי לתי לתי הוא ולתי

אשת אסיפת אמרים

ונסגמתו תמיד. (שם) ועיין בכוס כ"פ לו. וכמ"ש פ"ג מס"ש: מרחקין ביותר. מפ' לזרע ל' אזוב ורמון שיסיס שהרקקה ויוכר מה ממה שסיס שיסיסו קודם שתעלה כתיב לזר משמע ליס שיסיס שרימון גדול. (י"מ): מכאן. פי' מן תוכו זמן שנא' לשם ושיס לכס לזרע. ודלם ג"כ ל' הרקקה (שם) פי' שמשמעו שניס סוללהו לשלוח וזה תלוי בשטיית סוס"מ בדלוחת בתענית (יפת"ס): ב"ו כו'. שלבלוכה יקפה לוץ נתן הסי"ם עוסם הפלוח לכמה עניוים (לעיל פי"ו) תלה בוודלי לוץ עוסם לרוי לשיות סוס ולכאי מתרץ שבעניים שלו נסב ד' כמנסג ב"ו שיתעוררו לדעת שהדביים שם דרך עוסם שלם לא כן היה יומר שהגעים שם דרך מקרה. וכמו שב"ו לא יוכל לדקדק לעוסם לכ"ש כלמעוס עוסו כן עשה ג"כ כדי להדמותם לעיני הבריות. לגל הוא יה, יהלם לכ"ש כפעלו. (שם): אכסיריה. נידוי ושיסה להרחיקו לף מהלר טמלים. ועיין סיסך הגי' בבמ"ר והוא הנכון (שם): קטופרס. ל' יון. לכל העושין. קטודקי גר' קטו ק' דקי וי"ד. (שם): בתיב מהתתי כו' ולהלעיל קלי לתי לתי הוא ולתי

אתם . ממנו משפטו ושאתו יצא שלקו בזיבות ובצרעת לפיכך משה מזהיר את ישראל ואומר להן איש כי יהיה זב מבשרו : (ג) ד"א איש כי יהיה זב מבשרו זש"ה (ישעיה יז) ביום נטעך תשגשגי ובבקר זרעך תפריחי ביום נטעך ביום שנטעתי אתכם לי לעם עשיתם פסולת כמ"ד (יחזקאל כג) סינים כסף היו . תשגשגי שנישתון אורחא דה"ד (משלי כו) כסף סינים מצופה על הרש . ד"א תשגשגי שנישתון בי דה"ד (תהלים פח) ויפתותו בפיהם ובלשונם יכזבו לו ולבם לא נכון עמו ולא נאמנו בבריתו . ובבקר זרעך תפריחי . ר' חמא בר חנינא ור' ישמעאל ב"ר נחמן . רחב"ח אמר משל לאחד שהיתה לו ערוגת ירק מלאה השפים בבקר ומצאה שהוריקת ריב"נ אמר לאחד שהיתה לו ערוגה מלאה פשתן השכים בבקר ומצאה גבעולים (ישעיה יז) נד קציר נהנדתם עליכם קצירן של מלכות קצירן של יסורים קצירו של מלאך המות דא"ר יוחנן בשם ר' אלעזר בנו של ריה"ג בשעה שעמדו ישראל על הר סיני ואמרו (שמות כד) כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע באותה שעה קרא הקב"ה למה"מ ואמר לו אע"פ שעשיתי אותך קוזמוקטר על הבריות אין לך עסק באומה זו למה? שהן בני ה"ד (זכריה יד) בנים אתם לה' אלהיכם ואומר (שם כ) ויהי כשמעכם את הקול מתוך החשך וכי יש חשך למעלה? והכתיב (דניאל ב) ונהורא עמיה שרא? אלא זה מה"מ שקרוי חשך ה"ד (שמות כ) והלוהות מעשה אלהים המה וגו' אל תקרי חרות אלא חירות . רבי יהודה ור' נחמן ורבנן ר' יהודה אמר חירות ממלאך המות ר' נחמן אמר חירות מן המלכיות ורבנן אמרי חירות מן היסורין . (ישעיה יז) ביום נחלה . ביום שהנחלתי לכם את התורה (שם) ובאב אנוש . ר' יוחנן ורבנן ר' יוחנן אמר הבאתם עליכם מכה מגרת ומתשת רבי יוחנן אמר הבאתם עליכם מכה גברתנית ומתשת ואי זו זו חבות וצרעת לפיכך משה מזהיר את ישראל ואומר להם איש איש כי יהיה זב מבשרו : (ד) תני רשב"י בשעה שעמדו ישראל על הר סיני ואמרו (שמות כד) כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע באותה שעה לא היה בהן זב ומצורע ולא חיגרין ולא סומים ולא אילמים ולא חרשים ולא שוטים על אותה שעה הוא אומר (שיר ד) כולך יפה רעיתי ומום אין בך . וכיון שהטאו לא עברו ימים קלים עד שנמצאו בהן זבין ומצורעים על אותה שעה הוא אומר (במדבר ה) וישלחו מן המחנה כל צרוע וכל זב וגו' . מהיכן נתחייבו ישראל

אסיפת אמרים

שלקו . כשעשו העגל כדלעיל פ"י (שם) : שנישתון שורחא . מפ' שנשנעני מל' נסיון כלו' שמעוות הדרך וכן כסף על מכם סוג עוות מלא כדרכו (שם): שנישתון . (פ"ג ניפאל"ם) ל' נשענתם ותונגתם וג' ירושלים תלו בם נגד ג' מיני רבעים . ים שהוא רבע כפרכסית והוא כמו סינים . וים שעשולקו מוכה וכוזבתו רעה כגון סנותן מעות לאחם עניה וכוזבתו לשמכל כם . וע"ל שגיאתו תורחא . וים שאין כוזבתו רעה ומ"מ לאינה לם"ם רק מלד שהכרת וסכוסה וע"ל ויפתוהו בפיהם (שם) : רחב"ח ור"י .

מתנות כהונה

שנישתון . ל' מהומה ובלבול כדל"ל סמהומים מרגוש מולקוש שנשמע : שנישתון תורחא . בלבלתם וקלקלתם הדרך : קצרין . ל' קיהה וכריתה כמשמעו תו ל' מלשון תוש כדאמר קציני ומרעיי כדקיל וכמי בערביה : קוזמוקטור . פי' הערוך פלים ומוסל ועיין מזה במדבר הזים (ז' ג') : מגרת לקמן גרס מאגברת וכן כפי כשם (פ' י') : גדוליהן

שלקוקים במעשה העגל לפי שיש ממש בע"ג תו לפי שהוא לריך לשורייקם שנשתנה לגמרי . וכ"ש במשולש לשמתם שנאמר סוכר פלה פיה כפס רק קוטי פלה לבלתי בשתם ויכשלו

הוה פשיט קרא. וכד הוה מטא באילין קראי (משלי לא) ותקם בעוד לילה קומי רוני בלילה היה אומר יפה למדני ר"י חזר ואמר ליה אתון חמין אולפני מה נהיר באפי ולמה דהוה דלילי ודימא: (ב) רבי חנין דציפורין פתר קרא בתלוליות זו של עפר מי שטיפש מהו אומר מי יכול לקצות את זו מי שפיקח מהו אומר הריני קוצץ שתי משפלות היום שתי משפלות למחר עד שאני קוצץ את כולה כך מי שטיפש אומר מי יכול ללמוד את התורה נזיקין ל' פרקים בלים ל' פרקים מי שפיקח מהו אומר הריני שונה שני הלכות היום ב' הלכות למחר עד שאני שונה את כל התורה כולה. א"ר אמי (משלי כד) ראמות לאויל חכמות א"ר יותנן לכבר תלוי באויר של בית מי שטיפש אומר מי יכול להוריד את זה מי שפיקח אומר ולא אחד תלאו? אלא מביא שני קנים ומספקן זה לזה ומורידו כך מי שטיפש אומר מי יכול ללמוד תורה שבלבו של חכם מי שפיקח אומר והוא לא מאחר למדם. אלא הריני למד שתי הלכות היום ושתים למחר עד שאני למד את כל התורה כולה. א"ר לוי משל לטרסקל נקוב ששכר בעליו פועלים למלאותו מי שטיפש מהו אומר מה אני מועיל מכנים בזו ומוציא בזו? מי שפיקח מהו אומר ולא שבר כל הבית וחבית אני נוטל כך מי שהוא טיפש מהו אומר מה אני מועיל ללמוד תורה ומשכחה ומי שהוא פיקח מהו אומר ולא שכר יגיעה הקב"ה נותן. א"ר זעירא אפי' דברים שאתה רואה אותן קוצין בתורה תלתלי תלתלים הן יכולין להחריב את העולם כולו ולעשות אותו תל כענין שנא' (דניאל ג) והיתה תל עולם לא תבנה עוד. א"ר אלכסנדרי בר הנאי[בשם] ר' אלכסנדרי קרובה אם מתכנסים כל או"ה להלבין כנף אחד של עורב אינן יכולין כך אם מתכנסים כל או"ה לעקור דבר אחד מהתורה אינן יכולין ממי את למד משלמה על ידי שביקש לעקור אותן אחת מן התורה עלה קטיגוריא ומן קטרגון ר' יהושע אמר י' של ירבה קטרג תני ר' שמעון ספר משנה תורה עלה ונשתטה לפני הקב"ה אמר לפניו רבש"ע עקרני שלמה ועשאני פלסתר שכל דייתיקי ששנים ושלשה דברים בטילה היתה בטילה בהרי שלמה המלך ביקש לעקור י' ממני כתיב (דברים יז) ולא ירבה לו נשים והרבה לו לא ירבה לו סוסים והרבה לו סוסים לא ירבה לו כסף וזהב

מתנות כהונה

כו: **ותקם** בעוד לילה. הסמכל על התדש להיות זריז ומהיר לעשות לעולם הבא: **ליח** תתן חמון כו. מין תחס רוחים לימודי כמה רוח מהיר בפני עמה בהוח מן הלילה ויוס בעסק בתורה ביום ובלילה כדתמרי לעיל: **בתלולית**. על גדול: **לקצות**. לחתכ לכנות מקומו: **משפלות**. מכה שנו מפיני התפה ועפר: **ומספקן**. קושרן זה בזה עד שזה יספיק ומשליס לזה עד שיוי עמו הסרוה: **טרסקל**. פי' סל: **למלאותו**. פי' למלחות מיס: **קוצין**. כלי עוך כקוציס הללו: **להחריב** העולם כולו. כגון דלי"ת של ה' לחד וכדומה כמפלם לקמן: **ס"ג** אלכסנדרי קרו ס. ועי' במד' חזית ופי' בח"ל ע"ם שהיה ליבור שהומר פיוסיס וקרובן: יו"ד לח יכנה. דכתיב לח יכבה לו נשיס וכן סוסיס וכן כסף וזהב ובלמה עשה שלמה ומי לח יו"ד לח הוה ליה מפעות מזהרה: **פלסתר** זיוף וגזל ובקר כן פירש"י פ' טיהן: **דייתיקי**.

פרשה יט

(א) ואשה כי יזוב זוב דמה ימים רבים וגו' זש"ה (משלי ה) ראשו בָּתֵם פִּז וגו' ראשו זו תורה דכתיב (משלי ח) ה' קנני ראשית דרכו דא"ר הונא בשם ר"ל ב' אלפים שנה קדמה תורה לבריאת עולם שנא' (שם) ואהיה אצלו אמון וגו'. ויומו של הקב"ה אלף שנים שנא' (תהלים ג) כי אלף שנים בעיניך וגו'. כתם פז. אלו דברי תורה שנא' (שם יט) הַנֶּחֱמָדִים מִזָּהָב וּמִפַּז רָב. דברים שנבראו מבראשית חרותים מכתם פז. קיצותיו תלתלים זה הסירגול. שחורות כעורב אלו קוצי האותיות דברי ר' אליעזר ר' יהושע אומר תלתלים במי הן מתקיימות במי שמשחיר ומערב בהן. א"ר שמואל בר אמי ד"ת צריכין השחרה והערבה שנא' (חבוק נח) מי יכין לעורב צידו? למוד מאליהו ע"י שהשחיר והעריב בתורה לא כבר זימנתי לו עורבים שנא' (מ"א יז) והעורבים מביאים לו להם ובשר וגו'. מהיכן היו מביאין לו? משולחנו של יהושפט. אמר ר' שמואל בר אמי ד"ת צריכין השחרה וערבה. בפרנסה מנין? מי יכין לעורב צידו כך אם אין אדם נעשה אכזרי על גופו ועל בניו ועל ביתו כעורב הזה אינו זוכה לד"ת. ר' אסי הוה עסקן המא חד עורב עביד קן עביד ביעין עביד אפרוחין נסבינון ויהבינון בקידרא הדתא ואשע באפיהון ג' יומין בתר תלתא יומין פתח באפיהון למידע מה אינון עבדין ואשכה יתהון דעבדין ציאה וציואה עבדה יתושין והוו פרחין לעיל מנהון ואכלין להון קרא עליהון הדין פסוקא מי יכין לעורב צידו. ר' יוחנן וריש לקיש דרבי יוחנן אמר אין רנה של תורה אלא בלילה שנא' (יהושע ח) קומי רוני בלילה ר"ל אמר ביום ובלילה שנא' (יהושע ח) והגית בו יומם ולילה ר"ל הוה

אסיפת אמרים

תלתים עמדי (שם): דאר"ח. סניף דר"ם דמיניס שמעון שקדמה מכל שדבריהם שקודמים לעולם דלא נח שכשוב לפתוח (שם): ד"ת. פי' ליתוד פתיחה ושלוחה. דלולו תורה דשיינו בעלם עשיית המצות לא שייך ממדם דכתיב שם קשים על רוב שלמים בעשייתם. ודרים כלולו כתיב מכתם פז-כמו עלות בכבר. ושוב דרים כלולו כתיב בכתם פז כמו שנאמר ביום יוסף. ופי' שחרותים טיו על כתם פז שלמחות פיו של סנפרינון (שם): זה הסירגול. שפ"י שסרטוט שין שסורות מכוללות כמו שלתלים שעומדות כ"ל בפ"ע. ולו שלותיות כ"ם בחזית (ס' ע') ולשמעיון לתת שכתוב לריכה שרטוט וכדיו שתור (ועיין בכ"ן פ"ב דמגילה) ועי' כל שגי' בחזית ומה שתכר ג' יעוד עליו תביכו (שם): במי הן. לפי ניכסף זו דיים תלתלים ל' קיוס מגזרת עומדות על תלם. ולפי שגי' בחזית דיים לפי' בדבריס שנרחים לך בקוסים פי' לגלן לוכך תלי תלים של שלמות יש בו. ובמי הן כו' דיים שכתובות בעורב (שם): ה"ג. שכתלה והערבה פרנסה מנין למוד מאליהו כו' עד פרנסה מנין מי יכין לעורב צידו כך למי שמשחיר ושמעריב ד"ת אם אין אדם כו', ופי' שתחלה ג' שם יקשה נעשיך מסיכן שתפרנסם למוד מאליהו שלא נעמוך לאחריס ולא עוד אלא שמזלתנו של מלך. שכתב ג' ד"ת. (שם): בעורב. פירש שתנחומא כשהעורב מוליד ולדיו לביניס ואו' סוכר לנקיבה עוף

מתנות כהונה

הסירגל פי' הסירטוט: תלתלים. תלי תלים של שלמות: ס"ת השחרת והערבה. בפרנסה מניין. פי' מנין שלריך להרשיע ולסגף עלמו כמי שעשוק בתורה ושיין עמין זה במסכת עירובין (יח) ושם נתייסב יותר ועי' ביולקוט (תתקכו) במדרש הזית וכל העניין במד' שמואל פ"ה: עסקן. בעל עסק לדברים ולחקור ולגלות כל מה שהוא יכול לגלותו: המא כו'. כתם עורב לחד בעכה בניס ויבב עליהם עד שעשאם חפרוחים: נסבינן. לקח את האפרוחים ונתן לותם בקדרה חדשה שלא נדבק בו מלומה מן המולל: ואשע. שניח בפיהם פי קדרה בניס: פתח בהפיהון כו'. פי' פתח בפיהם לידע מה הם עושים ומלא לותם שעשו לותה ומלומו לותה נעשו יפותים וכיו הימושים פורחים למעלה מהם וכיו מולילים לותם: הוה פשיט כו' היה עוסק בפטומי הסקרא וחזר עליהם ועי' ס"ם כי תשא וכשהיה מגיע לפותן פסוקים כו'

ולכאי"ל ג' שדי לו שם יתן לו פרנסה כעורב.

הגדול רסיסים והבית הקטן בקיעים מה הדין רסיסה אית מינה אליסים והדין בקיעה לית מינה אליסין לא דמו להדדי. ד"א בעצלתים ימך המקרה ע"י שהאדם הזה מתעצל לכבות את ראשו כראוי ימך המקרה הרי הוא נעשה ראומטיקום ובשפלות ידים ע"י שהאדם הזה משתפל לקנח נופו כראוי יעלה נופו הטטין. ר' אבהו פתר קריא באשה ע"י שהאשה הזו מתעצלת מלכבות את עצמה כראוי. ימך המקרה. הה"ד (ויקרא כ) וגלה את ערותה את מקורה הערה והיא גלתה את מקור דמיה. ובשפלות ידים ע"י שהאשה הזו משתפלת מלבדוק עצמה בעונתה ידלף הבית הרי היא מתרבה בדמיה הה"ד ואשה כי יזוב זוב דמה ימים רבים. טביתא אמתא דרבן גמליאל היתה בודקת בהבית כיון שהרגישה ישבה להא"ל הא קהיתן אמרה ליה לא כיון דאיתבונין אמר ווי דהא אזיל חמרא ואמרה ליה על כל חבית וחבית הייתי בודקת ולא הרגשתי אלא בזו אמר לה תתייהב ליך נפשך היך כמה דיהבת לנפשי: (ה) ד"א ואשה כי יזוב זוב דמה ימים רבים וגו' (ד"ה ב טו) וימים רבים לישראל ללא אלהי אמת וללא כהן מורה וללא תורה ומי שנתנבא הפסוק הזה עזריה בן עודד הנביא אמר עתידין ימים לבא לישראל ללא אלהי אמת שאין מדת הדין נעשה בעולם וללא כהן מורה שהכהונה גדולה עתידה ליבטל וללא תורה שעתידין סנהדרין ליבטל כיון ששמעו אותו הדור כן רפו ידיהן יצתה ב"ק ואמרה (ישעיה לה) חזקו ידים רפות. ר' יודן ור' פנחס ר' יודן אמר חזקו ידים רפות ידים שהן נראין כאילו רפות וברכים כושלות אמצו שהן נראות כאילו כושלות. רבי פנחס אמר חזקו ידים רפות שרפיתם עצמיכם במעשיכם הרעים. וברכים כושלות אמצו שכשלתם במעשיכם הרעים. (שם) אמרו לנמהרי

מתנות כהונה

מז) ומי פוד בסיסה דסיכה (כלי) : רסיסה. דכר סמכוסם וכלן היא מיסם מליסוס יש ממנו פליס דקים מאד שכל כך הוא נכבר עד שלא נפלל ממנו דכר ולפי מפ"ל הכן הנקוע שים ממנו עליס גדוליס והתוכות למויות ולמוכות הוא דכר שנכבר וכלן עד שכר דק כדכר העליס בסיסי ושיין בערוך ערך הלם וכפומו על רסיסי לילה יוכיח שהוא המטר הדק שנקרא רביע כן פירש"י והכד"ק הא הביא הגדול לסיסוס ובערוך ערך בז ובערך רם נרם ח"ל לא דמי הדין ביסא להדין ביזא הדין ביסא לית מיסא הלא רסיס הדין ביזא כי עכ"ל ופי' הלא רסיס הדין ראשו של גג לית מיסא הלא רסיסי לילה: לא דמי להדדי. דכר הנקבע לדכר המיוחס לכך כמיב רסיסי דוקא: דאומטיקום. מלמתי פירושו רחמנו כפוף ע"י שלא ממר רהפו מן הקור: מקורה הערה. דכם המלכה מלשון מקורה הערה: טביתא. כך היה שם שפחתו לשון לוטה לכיסון טוב וכן היה קורא שם עבדו עבי לשון טוב: ברקת. נחבורה בלשון היון הוא טוב לון הומין בירוסי"ר דפרקן כל היד ליתא סיסיה מכפיפת יין לנסליס: שהרגישה. דם ניהוס יבבה לה מלבדוק: א"ל הא קהיתן ר"נ. ממר לה ולפי המשין היו בעמדת מלבדוק שוב: א"ל לא. לא מפני שהמעיט יבבתו לי ולא הכין ממקום פומחה יבבה לה ומחל לה שבשתלו כל ההיוה ולכך לו היין לתכדון כי הוא היה לוכל הולו בשהלה: תתייהב ליך כו' תנתן לך נפשך כמו נתתי לי נפשי כמו שנפשי נכהלה מאד ועכשיו חזקה עלי כמו הנוח דעתך שהנחת את דעתי: שאין מדת הדין נעשה בעולם. פלא יפפטו עוסי רשעה ואים היכר בשיני יעשה לו ל"ל בהן מדת הדין נכבשה הלא הולכת ונוכרת והוגמתו שין בעשהה מדת הדין בקבן לשמיהה

לעיל

אסיפת אמרים

לעתיד. ובפ' ל"ל כלענין הלא נעשה לומר דקאי על הגוסס כלהו. (שם) : בעונתה. בעת ווסתה לף שתכדוק לח"ל ומלשם טהורה היא (וכדעת שמואל בפ' כל סיד) וכאי היא כלילו שופשת דם. וכ"ם למפרע מטמלת מעת לעת ומפקידה לנקידה. (שם) : ההי"ד. זוב יהיה לדכרה (שם): נראין. מכוס שעדיין לף היו גגולם רק שהיו ידיהם שנפשלו לפי

וזהב והרבה לו כסף וזהב אמר לו הקב"ה צא לך הרי שלמה בטל ומאה כיוצא בו וויו"ד מכך אינה בטילה לעולם. ר' הונא בשם ר' אחא אמר ר' שנטל הקב"ה משמה של שרה חלקו לשנים חציו לאברהם וחציו לשרה א"ר יהושע בן קרחה ר' של שרה עלתה ונשתטחה לפני הקב"ה אמרה לפניו רבש"ע עקרתני משמה של אותה צדקת א"ל הקב"ה צא לשעבר היית בשמה של נקבה במופה של תיבה אבל עכשיו הריני נותנך בשמו של זכר בראשה של תיבה ה"ד (במדבר יג) ויקרא משה להושע בן נון יהושע. (דברים ו) שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד. אם את עושה דלי"ת רי"ש אתה מחריב את כל העולם כולו. (שמות לד) כי לא תשתחוה לאל אחר אם אתה עושה רי"ש דלי"ת נמצא אתה מחריב את כל העולם כולו (ויקרא כג) ולא יחללו את שם קדשי אם אתה עושה חי"ת ה"א נמצא מחריב את העולם כולו. (תהלים קג) כל הנשמה תהלל יה הללויה אם אתה עושה ה"א חי"ת אתה מחריב את העולם. (ירמיה ה) כחשו בה' אם אתה עושה בי"ת כ"ף מחריב העולם. (הושע ה) בה' בגדו אם אתה עושה בי"ת כ"ף אתה מחריב את כל העולם. (ש"ב ג) אין קדוש כה' אם אתה עושה כ"ף בי"ת אתה מחריב את העולם. (ש"ב ג) כי אין בלתך. ר' אבא ב"כ כולה בלה ואת לית בלה כי אין בלתך אין לבלותך: (נ) רבי יהודה ב"ר סימון פתר קריא בתלמידי חכמים כתוב אחד אומר (שיר ה) שחורות כעורב וכתוב אחד אומר (שם) מראהו כלבנון בחור כארזים. וכתיב (הושע ג) מראיהן כלפידים כברקים ירוצצו אלא אלו בני תורה שהן נראין כעורים ושחורים בעוה"ז אבל לע"ל מראיהן כלפידים. ר' שמואל בר יצחק פתר קרא בפרשיותיה של תורה אע"פ שנראות כאילו הן כעורות ושחורות לאומרן ברבים כגון הלכות זיבה וגנעים נדה וויולדת אמר הקב"ה הרי הן ערבות עלי שנא' (מלאכי ג) וערבה לה' מנחת יהודה וירושלים וגו'. תדע לך שהוא כן שהרי פרשת זב וזבה לא נאמרו כאחד. אלא זו בפני עצמה וזו בפ"ע. איש איש כי יהיה זב מבשרו ואשה כי יזוב זוב דמה וגו': (ד) ר' כהן פתח (קהלת י) בעצלתים ימך המקרה וגו'. ע"י שנתעצלו ישראל מלחנות במחלוקת לפני הר סיני ימך המקרה (שמות יט) וירד ה' על הר סיני ויט שמים וירד. ובשפלות ידים. ע"י שנשתפלו ישראל מלחנות במחלוקת ידלף הבית גם עבים נטפו מים. ד"א בעצלתים ימך המקרה על ידי שנתעצלו ישראל מלעשות תשובה בימי ירמיה ימך המקרה (ישעיה כג) ויגל את מסך יהודה גלי דכסי. ובשפלות ידים. ע"י שנשתפלו מלעשות תשובה בימי ירמיה ידלף הבית (עמוס ו) כי הנה ה' מצוה והכה את הבית הגדול

אסיפת אמרים

(שם) : בת"ח. שקקב"ס מקפלר בסס בסמסלסל בקוולוסיו ססדוכות לו מלמליס. (שם) : וכתיב מראיהן כו'. ל"ג ליס דסלי בגבוזי עכו"ס על ניוזס מייזי. ונמצר הטעות מדמסייס לע"ל מרליסן בלפידים וכלמת קוסטת דמילתת קס' דכך יסיו מרליסן לעתיד

מתנות בהונה

שמע זוומלס: כולה בלה. כל הנברלים עכוים ושומרים לבלות: ואת ליס כו'. הקב"ה וכ"ג דכז"ל פ"ק דמגילה ומגב דמייסי קרא דתין קדוש כה' מייסי נמי סיפיה: ערבות. כשוכ דכם ל' ערביות כד"ת ערבה וגו': ימך המקרה נעשה ממוך ושפל הכקיע כד"ת המקרה במיס

ד שמעון אומר מת שלשלו אותו לו כד"א (ירמיה כב) למען לא ישמע קולו עוד. אריב"ל אני מקיים דברי שניהם חי שלשלו אותו אלא שהיה מפונק זמת בידם מה עשה לו נ"נ? ר' יהודה ור' נחמיה ר"י אומר נטלו והחזירו בכל ערי יהודה וישב עליו בפרדימום והרגו וקרע את החמור והכניסוהו לתוכו הה"ד (ירמיה כב) קבורת חמור יקבר. ר"נ אומר נטלו והחזירו בכל ערי ישראל והרגו והיה מהתך ממנו כזתים ומשליך לכלבים הה"ד קבורת חמור יקבר היכן היא קבורת חמור לא במעי הכלב הוא שהנביא מקנתר עליו ואומר (מ"ב כד) וַיָּתֵר דברי יהויקים וכל אשר עשה. ר' יוחנן אמר נ' אמוראין חד אמר שהיה לבוש כלאים וח"א שמשך לו ערלה וחד אמר שנמצאת כתובת קעקע חקוקה על בשרו. ר' יוחנן אמר ע"י שבא על אמו ועל כלתו ועל אשת אביו דא"ר יוחנן כללו של דבר בפתח שיצא בו נכנס. ריב"ל אמר על שהושיב בירניות בירושלים מהו בירניות בריירן צייריו שהיה הורג את בעליהם ומענה את נשיהם ומבנים ממונם לטמיון הה"ד (יהושע יט) וידע אלמנותיו. כיון שהרגו נ"נ המליך את יכניה בנו תחתיו וירד לו לבבל יצאו כל בני בבל לקלסו אמר לו מה עשית אמר להם יהויקים מרד בי והרגתיו והמלכתי יכניה בנו תחתיו אמרו לו מתלא אמר גור טוב מכלב ביש לא תרבין גור ביש מכלב ביש עאכ"ו מיד שמע להם ועלה וישב בדפני של אנטוכיא ירדה סנהדרי גדולה לקראתו ואמרו לו הגיע זמנו של בית זה ליחרב אמר להם לאן אלא אותו שהמלכתי תנוהו לי ואני הולך לי אזלין אמרין ליכניה נבוכדנצר בעי לך מה עשה עמד ובנם כל מפתחות בהמ"ק ועלה על ראש הגג ואמר רבש"ע הואיל ולא זכינו להיות נזברין לפניך עד עכשיו היינו בעלי בתים נאמנים לפניך מיכן ואילך הרי מפתחותיך לפניך. תרין אמוראין חד אמר כמין יד של אש ירדה ונטלתן ממנו וח"א משעה שזרקן עוד לא ירדו מה היו בחוריהן של ישראל עושין היו עולין לראש גגותיהן ונופלים מתים הה"ד (ישעיה כב) מָשָׁא גֵיא הזיון מה לך איפוא כי עלית כלך לגגות מה עשה נ"נ נטלו וחבשו בבית האסורים וכל מי שהיה נחבש בימיו לא היה יוצא משם לעולם על שום (כס יד) אסיריו לא פתח ביתה. גלה יהויכין וגלתה סנהדרי גדולה עמו הה"ר (ירמיה כב) העצב נבזה נפוץ ר' אבא ב"כ אמר בעצם הזה של מוח שבשעה שאתה מנפצו אינו יפה למאומה כו' עד שאלתיאל

מתנות כהונה

בפרדימום מפרשתינו יש עליו דין מל' דימום ביולקוס ירמיה גרסי' המזיכו בכל ערי יכרתל בפרדימום ומלתי פירושו חמור של יון: **שלשה** חמורים פליני. מה תועבותיו לפר עשם: **בתובת** קעקע כפ' הלק (קנ) חיתא בהקק הסס על חמתו: **בפתח** סיגא כו'. שבא על אמו: **ביירין**. פי' כור ופיוח ורקות: **צייריו**. מקושרות ומעוגנות מלשון הלהן תעגנה. וביולקוס מלכות גרס ליידין לשון לדו וממון: **לטמיון**. לתוך המלך: **גור**. כלב קטן כדתמרינן בפ' לשבועת קומיית פירש"י כלכלים קטנים: **גור** טב. ביומו' דסנהדרין ומפל' חוה בפי הכניות לפי' כלב קטן שהוא טב לה מנדלו בביתך מס הוא בת מכלב רע מכ"ש כלב שהוא רע ומכלב רע שלח מנדלו: **מנפצו**.

לנמהרי לב . רבי הושעיא רבה אמר למפגרי לבא שנאמר (משלי כ) ימהרו חומתה . ר' יהושע ב"ל אמר כגון אלו שהן דוחקים את הקץ שנא' (צפניה כד) ותמהר ותורד כדה . הזקן אל תיראו לפי שהיו ישראל אומרים (זכריה ו) היתה לי רמעתי להם יומם ולילה באמור אלי כל היום איה אלהיך יצתה ב"ק ואמרה להן (ישעיה לה) הנה אלהיכם נקם יבוא מי שהוא עתיד לשלם גמולן של או"ה (שם) גמול אלהים הוא יבוא וישיעכם . וימים רבים לישראל וכי ימים רבים היו? אלא ע"י שהיו ימים של צער היה קורא אותן רבים . דכוותה (מ"ב יח) ויהי ימים רבים ודבר ה' היתה אל אליהו בשנה השלישית לאמר . רבי ברכיה ור' חלבו בשם רבי יוחנן ג' חדשים בראשונה וג' חדשים באחרונה וי"ב באמצע הרי י"ח חדשים וכי ימים רבים היו? אלא ימים של צער לפיכך הוא קורא אותן רבים . ודכוותה (שמות ב) ויהי בימים הרבים ההם וכי רבים היו? אלא ע"י שהיו ימים של צער . ודכוותה (לעיל ח) שמונים ומאת יום וכי רבים היו? אלא ע"י שהיה וכו' . והדין פסוקא ואשה כי יזוב זוב דמה ימים רבים הני ר' חייא' ימים שנים רבים שלשה מכאן ואילך אין זו נדה אלא דוה . והנדה בנדתה אב"כ אלא והדוה בנדתה א"ר שמלאי צער גדול נתן הקב"ה לאשה זו שמאחר שמשמרת ימי זיבה יושבת ומשמרת ימי נדה והתורה קורא אותה נדה . והדוה בזיבתה אב"כ אלא והדוה בנדתה . ר' יוחנן בשם ר' אליעזר בנו של ריה"ג אומר ומה אם האשה הזו ע"י שפרשה כ' ג' ימים התורה קורא אותה נדה אנו שפירשנו מבית היינו ומבית קדשינו ותפארתינו כמה ימים וכמה שנים כמה קיצים וכמה עיבורים עאכ"ו : (ו) ד"א ואשה כי יזוב זוב דמה מי קיים מצות זיבה יכניהו בן יהויקים . אמרו כיון שעלה נבובדנצר להחריב את ירושלים עלה וישב לו בדפני של אנטוכיא וירדה כנהדרי גדולה לקראתו אמרו לו הניע זמנו של בית זה להיחרב? אמר להם לאו אלא יהויקים מרד בין תנוחו לי ואלך באו אצלו ואמרו לו יהויקים נבובדנצר בעי לך אמר להן כך עושין? דוהין נפש מפני נפש דוהין נפשי ומקיים נפשיכון? כתיב (דברים כג) לא תסגיר עבד אל אדוניו אמרו לו לא כך עשתה זקנתך לשבע בן בכרי כיון שלא שמע להם עמדו ונטלוהו ושלשלוהו לו . וביצד שלשלוהו? אליעזר ור' שמעון ר' אלעזר ב"ר נתן אמר חי שלשלו אותו כד"א (יחזקאל יט) ויתנוהו בסוגר בחחים בחחים כתיב .

ר'

אסיפת אמרים

לפי שעה קל' נהלון (שם) : אלא דוה . שבו נקוים בוחים כנדה לטמא מדם ולטים . והא דכתיב בנדתה לבדי"ם (שם) : ימי נדה . ג' נקוים ופסוק לבעלה כתו' ימי נדה ואין ימי הזוב עולים למנין ז' ימי נדה . (שם) : בחיים כתיב . לפנינו חיינו . לך כ"פ ממוסק

מתנות כהונה

לשון ים במיני וכים רוח ומגילת אסתר וכצ"ל פ' מ"ש: למפגרי לב. למכבדי לב : ימהרו חומתה . מ"י יכבדון חומת : שהן דוחקים כו' . ושינן במדרש חזית (ב ז) : בשנה השלישית על לעב : ג' חדשים קדמים ימים אחים לבים בלבה ובלבה ימים לה ס"ל למקרי מקלם השנה וג' בשנה ולשנה ימים לה ס"ל דכתיב כאן דכתיב כאן השלישית דכתו נמי בלבה חדשים : אלא דוה . דוה היה זבה בלשון ארמי : נדה . ל' יחוק וידוי : יכניה בן יהויקים וקדמיהם לקמן : להחריב את ירושלים וחלו לה נתמוך היה ירושלים ובפרתה ויגם פ' ל"ד גרס לכתוב את יהויקים כו' : בדפני פי' הערוך בבלה הרבלה ר"י דפני . כ' יהודה ור' נחמיה לה ס"ל שמת בהתידיהם :

אינגו זובה זה אהאב שביטל קרבנות הת"ד (מ"ב יח) ויזבח לו אחאב צאן ובקר לרובו זבח לו זבח ולא קרבנות. זה מת בחצים וזה מת בחצים היינו דכתיב לזובח ולאשר איננו זובח. כמוב כחוטא, כמוב זה דוד שנא' (מ"ב יח) וישלח ויביאהו והוא טוב רואי א"ר יצחק מזב רואי בהלכה כל הרואהו נזכר לתלמודו. כחוטא זה נבוכדנצר שנאמר (דניאל ד) והטיך בצדקה פרוק. זה בנה בהמ"ק ומלך מ' שנה וזה החריב בהמ"ק ומלך מ' שנה הוי מקרה אחד וגו'. כנשבע זה צדקיה שנא' (דה"ב ג יו) וגם במלך נ"נ מרד. כאשר שבועה יראה זה שמשון שנאמר (שופטים טו) ויאמר להם שמשון השבעו לי פן תפגעון בי זה מת בנקור עינים (מ"ב כה) ואת עיני צדקיהו עור וזה מת בנקור עינים (שופטים טו) ויאחזוהו פלשתים וינקרו את עיניו הת"ד מקרה אחד לנשבע וגו'. ד"א מקרה אחד אלו בני אהרן דכתיב בהו (מלאכי ב) בשלום ובמישור. לרשע זה עדת קרח דכתיב בהון (במדבר טו) סורו נא וגו' אלו נכנסו להקריב במחלוקת ויצאו שרופין ואלו נכנסו להקריב שלא במחלוקת ויצאי שרופין: (ב) ד"א אחרי מות ר' לוי פתח (תהלים עח) אמרתי להוללים אל תהולו להוללים למערבביא אלו שלבם מלא עליהם תלחליות רעות ר' לוי הוה יצוח להון אלליא שמביאין אללי לעולם. ולרשעים אל תרימו קרן. אמר להב הקב"ה לרשעים הצדיקים לא שמחו בעולמי ואתם מבקשין לשמוח. ר"ל בשם ר' שמעון בן מנסיא אמר תפוח עקיבו של אדה"ר היה מבהה גלגל החמה קלקתר פניו עאב"ו ואל תתמה בנוהג שבעולם אדם עושה דיוקרי אחד לו ואחד לביתו של מי עושה נאה לא את שלו כך אדה"ר נברא לתשמיש של הקב"ה וגלגל החמה לתשמישו של בריותיו. א"ר לוי בשם רבי חמא בר חנינא י"ג הופות קשר לו הקב"ה בגן עדן שנא' (יחזקאל כח) בערן גן אלהים היית כל אבן יקרה מסוכתך אודם פטדה ויהלום תרשיש שוהם וישפה ספיר נופך וברקת וזהב מלאכת תפיך ונקביך בך ביום הבראך כוננו: רשב"ל אמר חד עשר. ורבנן אמרי עשר ולא פליגי מאן דעביד להן תלת עשר עביד כל אבן יקרה מסוכתך תלת מאן דעביד להון חדסר עבד להו חדא מאן דעבד להון עשרה לא עבד חד מנהון. ואתר כל

השבח

מתנות כהונה

זה גנם בית המקדש. דוד המלך הכין הכל ומעלה עליו כאילו הוא גנתו וגם הוא גנה גנה סיכוסים והעיקר ככולו ועי' כל זה במקדש וזהגהומה פרשת ותתהנן: ויאמר להם וגו'. מכלל שהיה הוא יכול לעשות דאל"כ היו ג' מהמזים בעיטו: למערבביא. למשוללבים שהם מעוכרים במהבשות רעות וכדמפרש ואזיל: חלחליות. מהבשות כד"ת הללה על רעות: ציווה להון כו'. קרא לכהנים: אללי לוי ואלהי: דיסקרי. קטרוגו: עביד כל הכן וגו'. עשה מהם ג' הופות: מאן דעבד כו'. מי שעשה מהם י"ג הופות עשה מהו כל אחת יקרה מסוכתך מופה מהם: לא עביד חד כו'. היו עושה אפי' אחת מהן וקרא על המופות הגל:

אסיפת אמרים

מתו כי כן דרך פשוטו בפרק הפרים שמתין מן ונאכל"ב בעי לפייש לו. (יבמ"ב): ובח לו. קרא ניכוכשפט כתיב בזבח לו תמלא. וקיבעוה מלן דכר שמייהו נדיוקי מדכתיב לו. ונמ"ל נמ שמייהו קרא לרחוים דמשמרסם ג"ל רחוים. (בב): בהלכה. דלי כפשוטו מהי שבתו. בקר תהן כו'. (יבמ"ב): כל הרואהו. פ"ד פתי דעדיפנא מהכהי מכוס דחזיקי לר"מ. (יפמ"ב): ד"א. מכוס דחזיקי לר"מ. (יפמ"ב): ד"א. מכוס דעיגל דייק מדכתיב כי יחיד (ומרגלי' נקט בפין יחיד לחודי דשור ושכור (ובייש דמפיש בכ"ש כיוצו דכתיב בס"ש כתן ד"ש. (בם): דכתיב ביה. (ס"ג ניפמ"ב) סיפיש דקרא וכיוצ כשוב

שאלתיאל שאל הקב"ה לב"ד של מעלה והתירו לו את נדרו באותה שעת ישבו כנחדרי גדולה על דעתה ואמרו: בימינו מלכות בית דוד פוסקת אותו שבתוב בו (תהלים פט) ובכאו כשמש נגדי. מה נעשה? נלך ונפיים לגדלת וגדלת למלבה ומלכה למלך הלכו ופיוסו לגדלת וגדלת למלכה ומלכה למלך. מה היתה שם אשתו של נ"נ רב הונא אמר שמירה שמה ר' אבין אמר שמירמות שמה. ורבנין אמרין שמירעם שמה ע"י שגולדה ברעם כיון שבא נ"נ להזקק לה א"ל את מלך ויכניה אינו מלך! אתה מבקש תפקידך, ויכניה אינו מבקש תפקידך! מיד נזר ונתנו לו אשתו וכיצד שלשלוה לו? רבי שבתי אמר דרך קנקלין שלשלוה לו ורבנן אמרי פתחו המעזיבה ושלשלוה לו כיון שבא להזקק לה אמרה כשושנה אדומה ראיתי פרש ממנה מיל הלכה וספרה וטהרה וטבלה. א"ל הקב"ה בירושלים לא קיימתם מצות זיבה ועתה אתם מקיימין שנא' (ויקרא ט) גם את בדם בריתך שלחתי אסיריך מבור" נזכרתם אותו הדם שבסיני בשביל כן שלחתי אסיריך. א"ר שבתי לא זז משם עד שמחל לו הקב"ה על עונותיו על אותה שעה אמר (שיר ד) כלך יפה רעיתי ומום אין בך יצתה בת קול ואמרה להם (ירמיה ג) שובו בנים שובבים ארפה משובותיכם:

סדר אחרי מות

פרשה כ (א) אחרי מות שני בני אהרן. ר' שמעון פתח (קהלת ח) הכל כאשר לבל מקרה אחד לצדיק ולרשע. לצדיק זה נח שנא' בו (בראשית ו) איש צדיק אמר ר' יוחנן בשם ר' אליעזר בנו של ריה"נ נה כשיצא מן התיבה הבישו הארי ושברו ולא היה כשר להקריב והקריב שם בנו תחתיו. ולרשע זה פרעה נבה כיון שביקש לישב על הכסא של שלמה לא היה יודע מנהגיו הבישו ארי ושברו זה מת צולע וזה מת צולע היינו דכתיב מקרה אחד לצדיק ולרשע. לטוב ולטהור ולטמא לטוב זה משה שנא' (שמות ה) ותרא אותו כי טוב הוא ר"מ אומר שנולד מהול. ולטהור זה אהרן שהיה עוסק בטהרתן של ישראל שנא' (מלאכי ב) בשלום ובמישור הלך אתי ורבים השיב מעון. ולטמא אלו מרגלים. אלו אמרי שבחה של ארץ ישראל ואלו אמרו נגאי אלו לא נבנסו ואלו לא נבנסו. היינו דכתיב לטוב ולטהור ולטמא. "לזובח" זה יאשיה שנא' (ד"ה ב לה) וירם יאשיה לבני העם צאן כבשים ובני עזים." ולאשר אינו

אביפת אמרים

וכיון מילתא למכיוני וקל' כעיקר קושטיתו סיס זס וכדאיתא בפ' הלן על תמון בבא על תמו ע"ם. סס: מה היה שם איתתו. מבוס דכתיכם לעשות זכר למה לעיכם (יב"ק): ר"ש פתח. ס"ל דעל פקרכם מתו ולא על הקריבה וקיל ס"ל מאי פקרכם ומפ' ליס בבא לכוומם לך שנכנסו בבא במהלוקת אלא קרוכים היו בדעתם לכל תעב"ד מתו על פסקנה. וכ"ל מפ' שלכיוסם לדוקים וקרוכים לד' מתו

מתנות כהונה

מריק המוח ממנו: אינו יפה למזומה. כן לפ נבהל כתן כלום הידוד תוכה: כ"ג למאומה כו' עד שלמיהל וכ"ל המדבש עד נמירה כמ"ש לעיל פ"י וכמד' חזית (ח ג): ישבה. שהקדין כו'. היו מתיישבין ומתנו על נפש: לגדלת. לזומות ומגדלק המלכה: יכניהו. פיו מלך בתמיה: קנקלין. פי' הערוך הלזות: הדם שבסיני. ס"פ מקפיים ויקח משה הני הדם וע'

יביה נשר אמר הקב"ה לאהרן על מימר פומך הייתי משרה שכינתי על גבי הארון או על מימר פומך הייתי מסלק שכינתי מעל גבי הארון. סלע ישבון מקדש ראשון ויתלונן לינה אחת מקדש השני על שן סלע ומצודה לינות הרבה! דתנינן תמן משניטל הארון היתה שם אבן שתייה ולמה נקראת כן אר"י ב"ר חלפתא שממנה הושתת העולם הה"ד (תהלים צ) מציון מכלל יופי. כיצד היתה תפלתו של בה"ג ביה"כ בצאתו מן הקדש אומר יה"ר מלפניך שתהא שנה זו נשומה שחונה ומלולה! שנת רצון שנת ברכה שנת זול שנת שובע שנת משא ומתן ואל יצטרכו בה עמך ישראל אלו לאלו ואל יגביהו ישראל שררה אלו על אלו ואל תפנה לתפלת עוברי הדרכים. רבנן דקסרין אמרו על אחינו שבקסרין שלא יגביהו שררה. רבנן דרומא אמרו על אחינו שבשרון שלא יעשו בתיהן קבריהן. (חייב לט) משם הפר אוכל. משם היה נוטל אוכל כל ימות השנה. (סב) למרחוק עיניו יביטו מר"ה היה יודע מה בסופה. הא כיצד בשעה שהיה ציפה ורואה עשן של מערבה עולה לדרום הני' יודע שהדרום שבע עולה למערב היה יורע שהמערב שבע עולה למזרה היה יודע שהמזרה שבע וכן כלם עולה באמצע הרקיע יודע שהעולם כולו שבע אחר כל השבח הזה (תענית לא) ואפרוחיו יעלעו דם ראה אפרוחיו מנענעין באדמה ושתק אלא (סב) ובאשר חללים נדב ואביהו (סב) שם הוא השכינה ר' יוחן בשם ריב"ל ור' ברכיה בשם ר' חייא בר אבא אמר קרבו שאו את אחיכם מאת פני הקדש מאת פני הארון אינו אומר אלא מאת פני הקדש

מתנות כהונה

מעולם מה בוש שמתה מועלת: על מימר פומך עי' בראשית רבתי כפרשתא זו: דתנינן כו'. מלת סלע כתב לפרש: נשומה ומהומה. יומא (נג) ופריך מהם וכי מהומה מעליות הוא ומפני מהומה מת מהומה פי' שם נגזר שמהמת מהומה יהי לנו מלפניך שמהמת מהומה: יצטרכו בה. בשנה זו: תפלת עוברי דרכים. שמתפללים תמיד שלא יבלו גשמים: אחינו שבמרון. פי' הערוך מקום ים בא"י וסיה בשמק בחול ולפרקים סיה בה רוח חזק וסיה מכסך חמול עליהם ועל בהמתם ומתו שם: שבקסרין. שם מדינה ובערוך פי' בשם תרגום יונתן שמות דן: שלא יגביהו שררה זע"ז עין ביכורים (פ' הוליחו לו): משם הפר אוכל. סיומא דהאי פסוק סלע יהכון לשעל ומפורש והולך מה הפר אוכל: ס"ג משם סיה טפל לאוכל ופי' משם משוך אוכו מהן שהיה היה מתפלל על ישראל בסיפוק מזונותיהם כדאמר לשעל יהי לנו שמהמת שנה זו כו'. וכיוצא בהי מציה מדרש זה בסיפורי אחר בצאתו מן הקדש (ותוספתא בתחית ס' ט"ו): מראש השנה. לשוער מרחשים השנה ול"ל ביוה"כ שם מתרגין בעלמא ביום הכפורים נקרא ג"כ ראש השנה כמו שנא' בראש השנה בעשור לחדש: מנענעין מתחזקים ומתכנפים: מאת. פני הקדש. דכתיב על תההן שנקרא קדוש ה':

אסיפת אמרים

ומפ' שנא לכהורות שמיתתם בעניש סיתה במקום שקרבו בו לפני ד' (סב): ה"ג אמר הקב"ה לאהרן אם על מימר כו'. שהרון כשם שעמיתו ע"י תפרן. וע"ד דתיתא לקמן פ' ק"ח שא' שמעון הצדיק בשיח מזמן לו זקן ג' כו' ע"ש. ודרים שכר על הבטיחה ע"ד כשכר יעיר קנו. וע' שבועות. ועיין יביה לפי שסתרון סיה גדוש מן התרן י"ט. ועל פנוק הכניסה דרם סיפיס דקרא ויהיו קנו שמתרומם ומתפלק. ודרם סלע יהכון על בי"ר שהתרון סיה שם והכניסה ע"ג כיוצא בהיא. ובבי"ת ל"ם שם אלא שהרון שמיה וסיתה בולעת כתן מסלע (שם): לינה א'. ע"י שהרבו לת"ח וקלו גם על בית הני. ע"ג לת"ח ניעות הרבה (שם): דתנינן. בת ג' מנודה על סיות תהן זה חזקו ויסודו של עולם שמנודה ומגדל חזק. (שם): מילל. ויתבדו בנו את הארון שמרגיזין ויתלונן. (שם): מנענעין בדם בר'. וגענע לשון נקיפה ומפ' יעלעו ל' דיבור כדמפרש סרד"ק יע"ש קדם. וכוכ' מפ' דם ל' דממה ענין שתיקה (שם): אלא. קות כמו ולא עוד. וכוות קלי תנשר לשעל. ופי' קף שהכניסה סיתה שם תעי"ב לא הניה שהרון דבריה לו' לתך לא עמדה לשם להעלים (שם): מאת הקדש מינו

השבח הזה (בראשית ג) כי עפר אתה ואל עפר תשוב . אברהם לא שמית בעולמי ואתם מבקשים לשמוח נולד לו בן למאה שנה ובסוף א"ל הקב"ה (שם כב) קח נא את בנך והלך אברהם מהלך ג' ימים לאחר ג' ימים ראה ענן קשור על גבי ההר א"ל בני רואה אתה מה שאני רואה א"ל הן מת אתה רואה א"ל ענן קשור על גב ההר אני רואה אמר לישמעאל ולאליעזר רואים אתם כלום א"ל לאו א"ל הואיל ואינכם רואים כלום וחמור זה אינו רואה שבו לכם פה עם החמור עם הדומים להמור נטל את יצחק בנו והעלהו הרים והורידו גבעות והעלהו על אחד מן ההרים ובנה מזבח וסדר עצים וערך מערכה ונטל את הסכין לשוחטו ואלולי שקראו מלאך מן השמים כבר היה נשחט תדע שבן שחוזר יצחק אצל אמו ואמרה לו אין היית ברי א"ל נטלני אבי והעלני הרים והורידני גבעות וכו' אמרה ווי על ברי דרויתא אלולי המלאך כבר היית שחוט א"ל אין . באותה שעה צויתה ששה קולות כנגד ששה תקיעות אמרו לא הספיקה את הדבר עד שמתה הה"ד (בראשית כג) ויבא אברהם לספוד לשרה ולבכותה . ומהיכן בא רבי יהודה ב"ר סימון אמר מהר המוריה בא והיה אברהם מהרהר בלבו ואומר ח"ו נמצא בו פסול ולא נתקבל קרבנו יצתה ב"ק ואומרת לו (קהלת ט) לך אכול בשמחה לחמך . ישראל לא שמחו בעולמי שמח ישראל בעושיו אינו אומר אלא (תהלים קמט) ישמח עתידין הן לשמוח במעשיו של הקב"ה לע"ל כביכול הקב"ה לא שמח בעולמו שמח ה' במעשיו אינו אומר אלא (תהלים קד) ישמח עתיד הקב"ה לשמוח במעשיהם של צדיקים לע"ל אלישבע בת עמינדב לא שמחה בעולם שראתה ה' כתרים ביום אחד ויבמה מלך אחיה נשיא בעלה מה"ג שני בניה ב' סנגני כהונה ופנחס בן בנה משוח מלחמה כיון שנכנסו בניה להקריב ונשרפו נהפכה שמחתה לאבל הה"ד אחרי מות שני בני אהרן : (ג) רבי אבא ב"כ פתח (קהלת ג) לשחוק אמרתי מהולל אם הדין דהובא מעורב מה הדותא מהניא . מעשה באחד מגדולי כבול שהיה משיא את בנו וברביעי שלו זימן אצלו אורחים משאכלו ושתו והטיבו את לבם אמר לבנו עלה והביא לנו חבית אחד מן העליה כיון שעלה הבישו נחש ומת התתין לו לירד ולא ירד אמר אני עולה ורואה מה טיבו של בני עלה ומצאו שהבישו נחש ומת ומוטל בין החביות התתין עד שנמרו סעודתן אמר להם רבותי לא לברך את בני ברכת חתנים באתם אלא ברכו עליו ברכת אבלים . לא להבנים את בני להופה באתם באו והבינוהו לקברו הפטיר עליו ר' זבאי דמן כבול לשחוק אמרתי מהולל : (ד) רבי יודן גלייה פתח (מיכה לט) אם על פיך יגביה

אסיפת אמרים

כמיב מעון ומיון שפלדיק לתהיים כ"ם לבניו (י"ח): כנגד ו' תקיעות . כלו' כנגד זה נלטווינו לתקוע בר"ה ו' תקיעות להזכיר עקידת יפתח. (ויפת"ם): בבשעיו . בגלולה ובעין בתמ"ק שפדיין ל"ם לפם שממה נעורם (שם): ר"י גלייא . ק"ל ג"כ בקרבפם . ומפ"

מתנות כהונה

ה"ג בילקוט והורידוהו בקשות וכן לקמן ומולדני בקשות : אין היה בני לתה ולית היית בני : ווי על ברת דרויתא . ווי על בן המיכורה על עלמה ממרה כן כלומר המצב העלופה והמעולפת : ששה תקיעות . נגד שלש תקיעות ושלש יבבות . וכך מלמדי שלשה בניות נגד ג' תקיעות ושלשה יבבות נגד ג' יללות : אם הדין דהובא וכו' לפ הענין של שמוק ושמחה הוא

ראה כמה מיתתן של בני אהרן יקרה לפני הקב"ה שכ"מ שמזכיר מיתתן מזכיר סורחנם כ"כ למה? להודיעך שלא יהא פתחון פה לבאי עולם לומר מעשים מקולקלים היו בידם בסתר שעל ידי כן מתו. ר' מני דשאב ור' יהושע דסכנין ור' יוחנן בשם ר' לוי אמרו בשביל ד' דברים מתו בני אהרן ובכולן כתוב בהם מיתה על שהיו שתויי יין וכתוב בו מיתה שנא' (ויקרא י) יין ושכר אל תשת וע"י שהיו מהוסרי בגדים וכתב בו מיתה שנאמר (שמות כח) והיו על אהרן ועל בניו ומה היו חסרין? מעיל שכתוב בו מיתה שנא' (שם) והיה על אהרן לשרת וע"י שגבנסו בלא רחיצת ידים ורגלים שנא' (שם ל) ורחצו ידיהם ורגליהם ולא ימותו וכתיב (שם) בבאם אל אהל מועד ירחצו מים וע"י שלא היו להם בנים וכתיב בו מיתה הה"ד (במדבר ג) ויפת נדב ואביהוא. אבא חנן אומר ע"י שלא היו להם נשים דכתיב וכפר בעדו ובעד ביתו ביתו זו אשתו: (ז) רבי לוי אמר שחצים היו הלבה נשים היו יושבות ענוגות ממתינות להם מה היו אומרים אחי אבינו מלך אחי אמנו נשיא אבינו כה"ג ואנו ב' סגני כהונה אי זו אשה הוגנת לנו"ד מנחמא בשם ר"י בן נחמיה אמר (תהלים ע"ח) בחורין אכלה אש למה בחוריו אכלה אש. משום בתולותיו לא הוללו. ועוד מן הדא (שמות כד) ואל משה אמר עלה אל ה' מלמד שהיו משה ואהרן הולכין תחלה ונדב ואביהוא מהלכין אחריהן וכל ישראל אחריהן ואומרים מתי ב' זקנים הללו מתים ואנו נוהגין שררה על הציבור רבי יודן בשם ר' איבו אמר בפיהם אמרו זה לזה. ר' פנחס אמר בלבם הרהרו. א"ר ברכיה אמר להם הקב"ה (תהלים כו) אל תתהלל ביום מחר הרבה סייחין מתו ונעשו עורותיהן שטוחין על גבי אמותיהן. ועוד מן הדא (שמות כד) ואל אצילי בני ישראל א"ר פנחס מכאן שהיו ראויין להשלחת יד דא"ר יהושע וכי קילורין עלת עמהן מסיני? דאת אמר ויחזו את האלהים אלא מלמד שזנו עיניהם מן השכינה ויחזו את האלהים כאדם שמביט בחבירו מתוך מאכל ומשתה. רבי יוחנן אמר אבילה ודאי כד"א (תהלים סט) באור פני מלך חיים. אמר ר' תנחומא מלמד שפרעו את ראשיהן וגיסו לבם וזנו עיניהם מן השכינה. ר' יהושע דסכנין בשם ר' לוי אמר משה לא זן עיניו מן השכינה ונהנה מן

מתנות כהונה

שתוי יין כו'. מע"ב שמדיין לא נחסרו על זה נעשו עליו לפי שהוא תלוי בסברא וגם לין מוקד' ומאוהר בתורה וכ"כ הרמ"ם בהשובותיו כללי"ג: **מה** היו חסרי' מעיל מע"ב פסוי הדיוטים והדיוט אינו משמש במעיל כהן גמלל על זה הרמ"ם והציב בהשובותיו כלל ד' שלפי משעשה שהחזיקו הם עצמם ככהנים גדולים שהרי נכנסו לפני ולפנים עבדו על ומשמע קולו בבואו אל הקדש: **שחצים** גאים וגדולים בדעתם: קילורין. עונג: **ויחזו.** סיפיה דקרא ויחלטו ומשמ: **וניסו.** הנהלו והכנה יש מניס דעתו: **ויאמ**

שמיל. קוביס שמש' משוקמת למס לא הרש נ"ב על כל שמ' נגדיס שכתוב בשס מיתה. גס ייסוב נ' במדבר למס מצוה ב' שבקוים על ואסרס מחסרי נגדיס. וע"ל נסכן ב"ו דסנס בכל שמקום לשמ: מזכיר בחיבס מיתתן כתיב פ"ת ויומתו וכתן ב' זו כתיב תהרי מות כו' ויומתו מזכיר ב' מיתה ב"פ לכסי שרת למעוה מצוס ג' שבקוב בס ב"פ מיתה וניינו למעיל שפ"ת ובכל מזכרתו במיתה בין בס בגדיס וב"ב שבתיב בו מיתה בש"ע(ע"ס): וכתיב בכולס כו'. בתנחומא ג"ב ליס(ישע"ס): ההי"ד. ויומת סיפיה דקרא וכניס ל"ס בסס (שם): אביהו ב"ב כו'. תגב לוכתיב מיתה לבו וכתיב לא שייכי כאן דלא כתהילו עד לאחו יוס ולא שייך ליתב ענוגות (ישע"ס): מלמד. מד"ת ובדב שסיס משמע

בסס שפלים למס ולאסרן לא אמר נדב מוכח שחשבו ב"ש משוכים כמס ואסרן (ישע"ס): בלבם. מדאמר

הקדש באדם שאומר להבירו העבר המת הזה מאת פני האבל הזה עד מתי אבל זה מצטער הה"ד אחרי מות שני בני אהרן: (ה) רבי אחא ור' זעירא פתח (קס לז) אף לזאת יחרד לבי ויתר ממקומו מהו ויתר יקפץ כד"א (ויקרא יג) לנתר בהן על הארץ אמר הקב"ה לא יהיו בניו של אהרן דומין למטתו שנכנס יבש ויצא לח. טיטוס הרשע נכנס לבית קה"ק והרבו שלופה בידו גידר את הפרוכת ויצאת הרבו מלאה דם נכנס בשלום ויצא בשלום ובניו של אהרן נכנסו להקריב ויצאו שרופים הה"ד אחרי מות שני בני אהרן: (ו) ר' ברכיה פתח (משלי יז) גם עָנוש לצדיק לא טוב אמר הקב"ה אע"פ שעשתי את אהרן ולקחתי שני בניו ממנו לא טוב אלא (משלי יז) להכות נדיבים על יושר הה"ד אחרי מות. תני רבי אלעזר לא מתו בניו של אהרן אלא ע"י שהורו הלכה בפני משה רבן ומעשה בתלמיד אחד שהורה לפני רבו רבי אליעזר אמר לאימא שלום אי לאשתו של זה אינו מוציא שבתו לא בעת שבתו עד שמת ונכנסו חכמים אצלו א"ל נביא אתה? אמר להם (עמוס ז) לא נביא אנכי ולא בן נביא אלא כך מקובלני כל המורה הלכה לפני רבו חייב מיתה. תני ר' אלעזר אסור לתלמיד להורות לפני רבו עד שיהיה רחוק לו י"ב מיל כמחנה ישראל הה"ד (במדבר לג) ויחנו על הירדן. וכמה הם י"ב מיל. ר' תנחום ב"ר ירמיה הוה בהפך הוו שיילין ביה והוא מירה אמרו לו לא כן אלפן לי מדרשא אסור לתלמיד להורות לפני רבו עד י"ב מיל והא רבי מני רבך יתיב בצפורי ואמר להן יתי עלי אין ידעית מן ההוא ענתה לא אורי. בר קפרא בשם ר' ירמיה בן אלעזר אמר בשביל ד' דברים מתו בניו של אהרן על הקריבה ועל הקרבה על אש זרה ועל שלא נטלו עצה זה מזה. על הקריבה שנכנסו לפני ולפנים ועל ההקרבה שהקריבו קרבן שלא נצטוו. על אש זרה אש מבית כירים הבניסו ועל שלא נטלו עצה זה מזה שנא' (ויקרא י) איש מהחתו איש מעצמו עשו שלא נטלו עצה זה מזה. א"ר ירמיה בן אליעזר בד' מקומות מזכיר מיתתן של בני אהרן ובכלן מזכיר סורהנן כ"כ למה להודיעך שלא היה בידם אלא עון זה בלבד. א"ר אלעזר המודעי בא וראה

R. Eliezer

משמע שהיה

power

אסיפת אמרים

אינו אומר. גר'. דכל המכבן הוא קדם ור' פני לפרוטרות שבניתם במקום שכינתם מתו (קס): פתח. גם כוונתם כדלע"ל במתו בניתם. וקמ"ל ממקומו לקדשי קדשים. פי' ממש בניתם במקומו של הקב"ה הלך וקנן לנו דלע"ל ממקומו מ ותר דוודאי דכר מקומו אונא ממקומו (שם): אמר אליהוא גר'. ועיין בכתוי (שם): אלא היא כמו ולא עוד. פי' לא ז' פעמים נגד ז' חלות אלא זה שכתב בקרבתם לפרוש יותר של הקב"ה. אלא כמדת"ר מייב כך. וכיוצא בקרבתם בפני ד' (שם): לא פתו. דכתיב אבר לא לוג אותם. ור"ב יקבלו שכר ע"פ כמו בחיונו מלוש ועוסק ולא עוד אלא שנעשו ור' ע"ל בפי' בקריבתם בעת הקריבתם אבל שהטה חיונו מפורש (שם): עיין בנעל השורים ע"ו הכפורת: עצה. פלילו עוכדו יחד בעלה היו נותנים לו לפי כי רע מעשיהם כי הפועל בגוב יונן. ועיין כ"ז בגמ"ר דף י"ג (יפה"ת): משיל

מתנות כהונה

אמר הקב"ה. בילקוט גרס למה מוזכ וכמי מוכח במקומות מיוחד שפתי על נמוי למקום מתנתי ומאי להוד להדא לבי תוה ובוער מהקריב: **תני** ר"ל כו'. כל זה הוא בילקוטי פ"ק דניסין: **מוציא** שבתו. בפ"ק דיומא ובתגהומא גרס בגמו פי' בגה זו. בילקוטי בפ' ו' דמס' שבועות גרס שבתו: **בחפר** שם מקום: **הוי מילין** ביה. סיו מוזלין לוחו מוכח: **לא כן** כו' פי' וכי לא כן למדנו בניתם כמדכם ובילקוטי דשבועות גרס לא כן אלפן לכ: **יתיב** בציפורי. יוסב בציפורי והוא בתוך תהום ר"ג מהפר: **יתי** עלי אין ידעית. תבא עלי תם ולום רפה תם ידעתי שהוא יוסב שם: **מן** ההוא שענתה כו' מהקום עם כלומר מפוחה שעה לא כוכב: (ס"ג על הקריבה ועל ההקרבה): **שמי**

זקמח דקטחית סלת וקרון עלה (תהלים מח) כל כבודה בת מלך פנימה על דעתיה דרבי חייא ב"א דאמר במיתתו מת אהרן שמש אלעזר מת אלעזר שמש איתמר. א"ר אבא בר אבינא מפני מה נסמכה פרשת נדותת מרים לאפר פרה אלא מלמד שכשם שאפר הפרה מכפר כך מיתת הצדיקים מכפרת. א"ר יודן מפני מה נסמכה מיתת אהרן לשבירת לוחות אלא מלמד שהיה קשה לפני הקב"ה מיתתו של אהרן כשבירת לוחות. א"ר חייא בר אבא בא' בניכן מתו בניו של אהרן ולמה מזכיר מיתתן ביה"כ אלא מלמד שכשם שיה"כ מכפר כך מיתתן של צדיקים מכפרת ומנין שיה"כ מכפר כנא' (ויקרא טז) כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם ומנין שמיתתן של צדיקים מכפרת דכתיב (ש"ב כא) ויקברו את עצמות שאול וכתיב (שם) ויעתר אלהים לארץ אחרי כן:

פרשה בא

(א) בואת יבא אהרן הה"ד (תהלים כו) לדוד ה' אורי וישעי ממי אירא. ר"א פתר קרייא בים אורי בים שנא' (ממוש יד) ויאר את הלילה. וישעי התיצבו וראו את ישועת ה'. ממי אירא ויאמר משה אל תיראו. ה' מעוז חיי (שם טו) עזי וזמרת יה. ממי אפחד תפול עליהם אימתה ופחד. בקרוב עלי מרעים (שם יד) ופרעה הקריב לאכול את בשרי (שם טו) אמר אויב ארדוף אשיג וגו'. א"ר שמואל בר נחמן אין הרשע הזה יוצא מן העולם עד שמוציא אפופסים שלו מתוך פיו. אמר אויב ארדוף וגו' תורישם ידי אינו אומר אלא תורישמו מורישׁ אני עשרי ובבודי להם. צרי ואויבי לי (ויגיעו פרעה והילו. מכאן ואילך אמר ישראל (תהלים יז) אם תחנה עלי מחנה של מצרים לא ירא לבי אם תקום עלי מלחמתן של מצרים בזאת אני בוטח בזאת שהבטחתני שנא' (ממוש יד) ה' ילחם לכם: (ב) רבי שמואל בר נחמן פתר קרא בפלשתים בקרוב עלי מרעים זה גלית שנא' (ש"א יז) ויגש הפלשתי השכם והערב. לאכול את בשרי (שם) ויאמר הפלשתי אל דוד לכה אלי ואתנה את בשרך לעוף השמים. ר' אבא בר כהנא אמר הארץ אחזתו א"ר תנחומא אנא אמינא

מתנות כהונה

רש"י: ואמרת. בפה: כל קמחיין כו'. קמה על כל מיני מעולם קמח וקמח על קמחי זרת סולת ועל שם שנקרלה קמחי דרכו כן: שבשים כו'. כפרה מעלייתא כמו יום הכפורים דחילו שמיתת הצדיקים מכפר למדנו מעלמות שמואל לקמן: ולמה מזכיר מיתתן כו'. כלן בפרשה שמדברת כולה מדין יום הכפורים: ס"ג כשוהר טוב ממי מיכל. ויאמר משה אל העם אל תיראו: ה' מבוא היי עזי ומזמרת יה ממי אפחד תפול עליהם לימתה ופחד בקריב כו': ארדוף לשון וגו' נגסי ומשך מסיפיו דקרלי מתלמוד נפסחי כן סוף כסוח"ט: אפופסין של נגסי. ופירש נזר דינו מפרשו ומוליכו מפיו על עלמו: תורישמו. דרכו ל' יכוסה וכדמפרש ואזל כחילו כחיב מוריש למו וכשוהר סוב דרש כחלק כמו מחלק מדלה כחיב מחלוק וכילקוט הגי כוש ריש כתן: צרי ואויבי לי. כלומר היו לי ומהיש מוגמיש לפני ולא לחי להם: הארץ תחזקו

אסיפת אמרים

ס"ע דמ"ל מעיו ב"ם לפני מניפס. (שם): של צדיקים. דמכני מהכן לא מוכח רק מניפס כשריפתן ובמיתוך בסמ"ק מבית רחייט כלל מיסה מעכבת וכך נוהל לו' הסנר' בסיפך לכך מביא ל' לחיות (ממעתי). ס"ם גי' סמגומת מסיעו מגרס לעיל כך מיסתן מעכבת: אין הרשע. מסוס דמפרש בשבי ממוני ומרלוים מלמלק שלא ומיתת מלן דמ"ל במניפת מחלק שלא שפרעה ימלק שלא לחיילותיו מלולדותיו מבית מוס לחיים (פ' ולעל כמיולמת. (יפ"ת): בש"ם. גרס בזוהר מני בעת ומין זמת מלא מוסס שמלחמ ומת כחורב. ופי' בזהר שכשנתחנו בחוסס ד' יולחם לכם ומני כמיולמת מוס לדוכים מלו לחוסס שעם הל ככר ל' כהיעלו כו' (שם). (ומזו כוונת סמדרש מכלן ומילך ל' יכמלן): הארץ אחזתו כלכלוכים

מן השכינה לא זן עיניו מן השכינה שנא' (במדבר ג) ויסתר משה פניו ונהנת מן השכינה מניין שנאמר (שם לד) ומשה לא ידע כי קרן עור פניו בשכר ויסתר זכה (שם לג) ודבר ה' אל משה פנים אל פנים בשכר כי ירא זכה ויראו מגשת אליו. בשכר מהביט זכה ותמונת ה' יביט. נדב ואביהוא זנו עיניהם מן השכינה ולא נהנו ממנה. מן הדא (במדבר ג) וימת נדב ואביהוא לפני ה' וכי לפני ה' מתו אלא מלמד שהיה קשה לפני הקב"ה כשעה שבניהם של צדיקים מתים בחייהם. ר' יודן דיפו בעא מיניה ר' פנחס ב"ר המא בשם ר' סימון הבא את אמר (ויקרא י) לפני ה' (במדבר ג) לפני ה' ב' פעמים ולהלן הוא אומר על פני אהרן אביהם פעם אחת אלא מלמד שהיה קשה לפני הקב"ה בפליים מאביהן. במדבר סיני אר"מ ובי במדבר סיני מתו אלא מלמד שמחר סיני נטלו איפופסין שלהם למיתת משל למלך שהיה משוא בתו ונמצא בשושבינה דבר של שמצה אמר המלך אם הורגו אני עכשיו אני מערבב שמחת בתי אלא למחר שמחתי באה והוא טב בשמחתי ולא בשמחת בתי. כך אמר הקב"ה אם אני הורגן עכשיו הריני מערבב שמחת בתי למחר שמחתי באה. בתי זו התורה הה"ד (שיר ג) ביום התונתו וביום שמחת לבו. ביום התונתו זה הר סיני וביום שמחת לבו זה אהל מועד. ובנים לא היו להם. ר' יעקב בר אבין בשם ר' אבין בשם ר' אחא אמר אילו היו להם בנים היו קודמין לאלעזר ולאיתמר דתנינן תמן כל הקודם לנחלה קודם לכבוד ובלבר שיהא נוהג כמנהג אבותיו. (במדבר ג) ויכהן אלעזר ואיתמר על פני אהרן אביהם ר' יצחק אמר בחייו רבי חייא בר אבא אמר במותו על דעתיה דרחב"א דאמר במותו כתיב הכא פני ולהלן אתה אומר (בראשית מג) ויקם אברהם מעל פני מתו מה להלן במותו אף כאן במותו על דעתיה דרבי יצחק דאמר בחייו נאמר כאן על פני ונאמר להלן (שם יח) ויעמד תרן על פני תרח אביו מה להלן בחייו אף כאן בחייו אירע טומאה באהרן שמש אלעזר אירע באלעזר שמש איתמר. מעשה בשמעון בן קמחית שיצא לדבר עם המלך הערבי ניתזא ציצורא מפיו על בגדיו וטמאתו ונכנס יהודה אהיו ושמש תהתיו בכהונה גדולה אותו היום ראתה אמם שני בניה כהנים גדולים אמרו ז' בנים היו לה לקמחית ובלם שמשו בכהונה גדולה שלחו אחריה אמרו לה מה מעש"ט יש בידך אמרה להם מעולם לא ראו קורות ביתי שערות ראשי ואמרת חלוקי אמרו כל קמחייא קמת וקמח

אסיפת אמרים

מדלמר מחהלן ג' ההבשל. ולידך דכם סיפי' דקרא יפלך זר ולא פיך (ג"ס): שמהר סיני. ופי' במדבר נדבור נזהר סיני. והוא מל' ומדבר נהוה (ויקרא כ): אילו ה"ל בנים. תמת לתשובי מדר' מני דמכוש דלכול בנים מהו ודייק לה מהאי קרא. מ' דו"ל דמחת לתמעטין שבניהם קודמין לכהונ (שם): ר"א כו'. ולכ"ע ע"פ מהכן קאי לויכהן ולא למיתת והכיא זה לתשובי מפי' סרמב"ן שבניהם

סמ"ב

סב. פוב הוא שמהרגנו מן בשמחתי ולא עתה בשמחת בתי: וטמאתו. שכוזב על עכו"ם מעמיד כזב ועי' (יומא דף מ"ז). וכיוצא למי (פ"ק דיומא) נוהג לא רמו קורות ביתי שערות ראשי

מתנות כהונה

ויסת נדב וחביהוא סיפיה דקרא במדבר סיני לומר שמכיני גבלו עונשם וכי מי' לקמן פרשת במדבר סיני (דף יג) ולקמן נמי מיתת בני איפופסין. גמר דין: ס"נ בס"י ולהלן הוא אומר לפני ה' לחביהוא וכפוכו הוא נדי"ה מ"כ"ד ולפי הניפסק שלפניהם לייפסבה דדכם לה על לחם הפסוק כתיבו כתיב ויסת נדב וחביהוא שלפני מהכן לחביהוא וכמו שפי' שם הרמב"ס ז"ל: שהוא

אלו עובדי ע"ז ואלו עובדי ע"ז אלו מגלי עריות ואלו מגלי עריות אלו שופכי דמים ואלו שופכי דמים מפני מה אלו יורדין לגיהנם ואלו אין יורדין לגיהנם. צרי ואויבי לי בימות החמה שם"ה יום השטן נימטריא שם"ד שבל ימות השנה השטן מקטרג וביה"כ אינו מקטרג | אמרו ישראל לפני הקב"ה אם תהנה עלי מהנה של סמאל לא ירא לבי שהבטחתני בזאת יבא אהרן אל הקדש: (ד) בזאת יבא אהרן וש"ה (מלכי כד) כי בתחבולות תעשה לך מלחמה ר' נתן ור' אחא בשם רבי סימון אמר אם עשית חבילות של עבירות עשה כנגדן חבילות של מצות. (פס ו) עינים רמות. (דברים ו) והיו למוטפת בין עיניך. לשון שקר. (פס יח) ולמדתם אותם את בניכם. וידים שופכות דם נקי (פס ו) וקשרתם לאות על ידך. לב חורש מחשבות און והיו הדברים האלה. רגלים ממהרות לרוץ לרעה. הוי רץ אחר מילה שהיא בין ברכים. יפיח כזבים | עד המס (ישעיה מג) ואתם עדי נאם ה'. ומשלה מדנים בין אחים (משלי טז) בקש שלום ורדפהו ר' יוחנן פתר קריא בקברניטין דא"ר יוחנן לעולם יעשה אדם עצמו קברניט היאך יכול לעשות מצוה. רבי בנאה פתר קריא במשניות דא"ר בנאה לעולם ישקיע אדם עצמו במשניות שאם ירתק יפתחו לו אם לתלמוד לתלמוד אם להגדה להגדה. ר' אלעזר בשם ריב"ל אמר עמוד ברזל משנה: (ה) רבי יודן פתר קריא בבהן גדול בבניסתו לבית קה"ק חבילות חבילות של מצות יש בידו. בזכות התורה (דברים ד) וזאת התורה. בזכות מילה. (בראשית יז) זאת בריתי. בזכות שבת (ישעיה נו) אשרי אנוש יעשה זאת. בזכות ירושלים (יחזקאל ה) זאת ירושלים. בזכות שבטים (בראשית מט) וזאת אשר דבר להם אביהם. בזכות יהודה (דברים לג) וזאת ליהודה. בזכות ישראל (שיר ו) זאת קומתך. בזכות תרומה (שמות כה) וזאת התרומה. בזכות המעשרות (מלאכי ג) ובחנוני נא בזאת. בזכות קרבנות בזאת יבא אהרן: (ו) מה כתיב למעלה מן הענין ויאמר ה' אל משה דבר אל אהרן אחיך. א"ר אבין א"ל לך נחמו בדברים כד"א (ישעיה מ) דברו על לב ירושלים ואל יבא בכל עת. א"ר יהודה ב"ר סימון צער גדול היה לו למשה לדבר זה אמר אוי לי שמא נדחק אהרן אחי ממהיצתו. בכל עת יש עת לשעה. ואל יבא בכל עת. יש עת ליום (יחזקאל ד) ומים במשורה תשתה

יש

מתנות כהונה

צרי ואויבי לי. ז"ה הם פלי וברטורו שמיון יכולין לקטרג עלי כדמפרש ואזיל: חבילות של עצים. דהם התבואות מלבון הביצות: עינים רמות. שם הפעלת בעיטה רמות עשה כנגדו מדה טובה נגד מדה רעה וכן כולם: ואתם עדי ונו'. סיפיה דקרא למען תדעו ותבינו ונו' שיעידו עליו בלב ובנפש: קברניטין. מנהיג הספינה ודהם התבואות מלבון דב להובל ופי' יעשה להם עצמו כב ומנהיג הליך כו': ירתק. פי' בשרוך לשון סיום וסגירה ור"ל שלא יסתם ויסגר לו בפניו דבר להד המשניות יפתחו ויבוליהו לו ודהם התבואות מבילות של מצוות: וזאת התורה כו'. נחלת יעקב קדושים: נחמו בדברים. והתנחומין הוא שבחזת יבא ופי' בכל עת כדלקמן: יש עת לעשה כו'. בכל עת שתמת מצוה בכל עשה קבוע: ומים במשורה תשתה

אסיפת אמרים

יח. בס"ע וכילקוט ג"ג ליס. (פס): ה"נ צרי ואויבי לי. שם מונח יומות שמשה (פס): לך נחמו. מכוס ד"ק ופ"ו דומל יבא מיוחד לפ"ד דכר אל שהכון למילמת כתגבי נפשם (פס): יש עת לשעת ואל יבא. לך י"ל כ' פי'. ג' קומעת דמיונות שלא יבא בכוס עם לך שם יבא בסדר סוס ויכל לבא בכל עת וכל בעשה ופי' סב' סוס שם בעשה משם שלא יבא בכל בעשה ובעשה בך שתם בא בעשה ג'

אמינא טעמא . ואבא אליך אינו אומר אלא לכה אלי מלמד שארין אחזתו רבי ינאי בשם ר' שמעון ב"ר ינאי אומר רמ"ח קיפליות של ברזל נתן הקב"ה על רמ"ח איברים שיש בו באדם באותה שעה אמר דוד (תהלים קמ) אל תתן ה' מאויי רשע לא תתן תחמדותא . זממו אל תפק לא תרפי ליה . ירוממו סלה חזק כתפוי ויודן אמר מתאוה בדוד שהיה יפה עינים וטוב ראי מיד אמר דוד אל תתן ה' מאויי רשע תחמידתא אבל (ב"מ ט) ותאות צדיקים יתן . ורבנן אמרי חלקתו בצרעת שנא' (ב"מ ט) יסגרך ה' בידי ואין יסגרך זה אלא צרעת כד"א (ויקרא יג) והכהן הבהן (תהלים כז) צרי ואויבי לי (ב"מ ט) ותטבע האבן במצחו מכאן ואילך אמר דוד לפני הקב"ה אם תהנה עלי מחנה של פלשתים לא יירא לבי אם תקום עלי מלחמה של פלשתים בזאת אני בוטח . בזאת א"ר לוי בסקוטרים שהבתיב לנו משה בתורה ואמר להם לזקנים (דברים לג) וזאת ליהודה . ריב"ל פתר קרא בעמלקים בקרוב עלי מרעים אלו עמלקים שנא' (ב"מ ט) ועמלקים פשטו אל נגב ואל צקלג . לאכול את בשרי ושתי נשי דוד נשבו . צרי ואויבי לי (שם) ויבם דוד מהנשף ועד הערב למהרתם מהו למחרתם . אריב"ל שתי לילות ויום אחד מי היה מאיך לו הקב"ה בזיקים וברקים הוא שדוד אומר (תהלים יח) כי אתה תאיר נרי מכאן ואילך אמר דוד אם תהנה עלי מחנה של עמלקים לא יירא לבי אם תקום עלי מלחמה של עמלקים בזאת אני בוטח א"ר לוי בסקוטרים שהבתיב משה לזקנים וזאת ליהודה : (ג) רבנן פתרין קרא בר"ה ויה"כ . אורי בר"ה וישעי ביה"כ . ממי אירא עזי זומרת יה . בקרוב עלי מרעים אלו שרי או"ה . לאכול את בשרי לפי ששרי או"ה באין ומקטרגין על ישראל לפני הקב"ה ואומרים לפניו רבש"ע אלו

Sermon for Heb. Holy Days

Ps 27:1

אסיפת אמרים

דלכאורה קשה תוך ז' לשבול שם בשבי על גליות כיה נתן בשמיטה לדוד בשומרו לכם לבני וז"ל ויהי כשמוע ז' יוך לפ"ש שבתרן תחזקו ורבנן ז' שפ"י חולי שנראת ל"ש יכול ניוך . (שם) : שהיו בו . גר' . (שם) : אבל ותאות . לשון יחיד תאוה ל' וכנגיות ז' מתוויי ל' רבים מוכח שמלכד תאות בנשות סו"ל עוד תאוה לדוד (שם) : ה"ג צרי ואויבי לי . שמם כשלו ונפלו ותטבע כו' (שם) : ותאת ליהודה . כדאיתא בספרי מנשה שבתפלל משה על דוד ז' לשניו רבש"ע בשעה שדוד מלך ישראל שרוי בנשר ומתפלל לפניך שתהא מעלה לזרעו ולא עמו בניאתו שבחזירו לאחיו לשלום ידיו רב לו בשעה שבכנע שם גליות פ"ב . ושם דל"ה בשוח לף בשאר לויים י"ל שמא יגרום שתעבל שבל בשלבשים כיון שנפל שחדו עליהם ז' ירימו עוד רשע ונגדו ובמעט וזכות כני לקויים בשבתה משה ובשרע שמחנו בשני שוקעים ובשבודו שקויים שתפלש (שם) : ושתי נשי כו' . ונשיו בשבדו פ"ד ושיו לשבר ז' (שם) : ממי אירא עזי זומרת יה

ז' שורדי ישראל מ"מ אירא

מתנות בהונה

שלש שים יכול ילך ממקומו תלמוד לומר לא ילאיפו פ' הכוהה על מקום ז' שבשבל שבל בהמה שהולכת עליו מיום יכולה לזוז ממקומה : אנא ממינא טעמא . טעם ודלייש לזה : רמ"ח קופליות . פי' התיבות של ברזל ומיכריו נעבו בבדים וכלים שנתחברו ובמדרש שמואל גדם בבלי' : אל תרפי . ופי' אל תתן רפיון ואל תוליח חזמם שבתוך מומתו וכמו שדחזי' פ"ב דמגילה על מדום ובמדי שמואל גרם לח תסבירם ל' שרי ושבוך בלומר לח תעיר מומו : חזק בתפוי . חוזק של בתיפוי של תרומם ויהיה מלא בל בל תפק מוסך עשמו ולהחזק עמו במו של תפק ושל הרומם חזק ועבודתו וכן מלאתי בפי' לבן עזרת לו יהיה פי' בתרגומו בפי' יבומו ויסתלקון והוא מלשון תרומם והפרשה והתפלל שיסתלק ממנו חזקו ועבודתו : מתאוה בדוד . פי' גליח היה מתאוה בדוד ליקח לו לקלון מפני שהיה חדמוי בו' : צרי ואויבי לי בו' . ומי היה שלי ובבשוקי : בסקוטרים . בדת והבמהה בן מבמע בערוך שקבטרוס: ואמר להם לזקנים . בילקוט תליש ושמואל לח נרסי' ליה והבלי : שני לילות בו' . שהחמל בנשף והכהם עד הערב ועד בבלל עד למחר : וישעי . פי' שהו נשמר שיקר התשופה .

יב ואו ש ר"ק

שנים אלא מקדש ראשון על ידי ששמשו בו באמונה שמשי בו י"ח כהנים היא ובנו ובן בנו מקדש שני על שהיו נוטלין אותן בדמים וי"א שהיו הורגין זה את זה בבשפים שמשו פ' כהנים וי"א פ"א וי"א פ"ב וי"א פ"ד ומיהן שמעון הצדיק מ' שנה כיון שחזרו להיות משכירין אותו בדמים היו שנותיהן מתקצרות. מעשה באחד ששלח ביד בנו ב' מדות של כסף ומחוקיהן של כסף ועמד אחר ושלח ביד בנו ב' מדות של זהב מלאות זהב ומחוקיהן זהב אמרו כפה סיח את המנורה. ר' אחא חוה קרי עליהן (מכלי י) יראת ה' תוסיף ימים אלו ששמשו במקדש ראשון ושנות רשעים תקצרנה אלו ששמשו בבית שני: (ט) ר' הנינא וריב"ל חברין דרבנן אמרו מפני מה כה"ג משמש בח' בגדים אלא כנגד מילה שהיא לח' ימים הה"ד (מלאכי ג) בריתי היתה אתו החיים והשלום. ר' סימון בשם ר' יהושע אמר מפני מה אין כה"ג נכנס בבגדי זהב אלא אין קטיגור נעשה סניגור כדי שלא ליתן פ"פ לשטן לקטרג ולומר אתמול עשו להם אלהי זהב והיום הם מבקשים לשמש בבגדי זהב. רבי יהושע דסכנין בשם ר' לוי אומר בשביל לחום על ממונן של ישראל. ר' לוי אמר מפני גאוה על שום (מכלי כה) אל תתהדר לפני מלך: (י) בפר בן בקר זה אברהם על שום (בראשית יח) ואל הבקר רץ אברהם ואיל לעולה זה יצחק על שום (שם כב) והנה איל אחר נאחז בסבך. עז בזכותו של יעקב דכתיב (שם כז) וקח לי משם שני גדיי עזים טובים רבי ברכיה בשם ר' לוי אמר טובים לך. טובים לבניך. טובים לך. שעליהם תקבל הברכות. טובים לבניך. שעליהם מתכפר להם ביום הכפורים הדא היא דכתיב (ויקרא טז) כי ביום הזה יכפר עליכם אין לי אלא אבות אמהות מנין תלמוד לומר בד בבד יהיה. רב ברכיה ורבי ירמיה בשם רבי חייא אמרו כשורות של מעלן כך שורות של מטן מה שורות של מעלן (יחזקאל ט) ואיש אחד בתוכם לבוש בדים כך של מטן כתונת בד קדש ילבש:

ובא

מתנות כהונה

זכעריך נגש מכעכע בפני כפין: ארבע מחוט ועשר שש. גימטריה של בזאת מקדש לשמן עמד ק"י שש: ששמשו בו בתמונה. ומחבב לו כתילו הוא מי עדיין לדתמירין בעלמא כל המעמיד תלמיד הגון כתילו לא מת: כיון שהזהו ימות שמעון ולילך: ששלח ביד בנו כו'. כדי לעשות כהן גדול: ומחוקיהן. כמין עץ שבו מוקרון את המדות: כפה סיח כו'. שיר בן לתון בח ומכך את המנורה וכן סיח בפיהם למבל כהחזות עובדת כו"ע ולהוזהו מס בח סירס כבן במסכת שבת דתמירין: התם לתח המנרת ובשבת לפרגת פי' בח התמור ולהם המנורה: שאין קטיגור כו'. פירושו בתוספות פרק הבותפין שכל דבר הבא לכפרה לא היה בח בדרך שיהא בו קטיגוריא ובגדי כהן גדול לכפרה בח כדתמירין לעיל פ' י' כתוגת על שפיכות דמים וכן כולם: גאוה. שלה יתגאה כהן גדול לפני המלך הקב"ה: זה לאברהם. בזכותו: אמהות. זכות האמהות: בד בבד. משמע כל יחיד ויחיד עם חבירו ודרים כעין גזירה שוה דכתיב הכא בד בבד ונוכל לומר מדכתיב בד בפיכותו תחד ל"ל היה עם חבירו שנקשרו תחד שנאמר ויקרא שמם תחד וכדתמירין בספר הזוהר ונברח בלא תיתחת פלגא גופא לקרי ופלגא לא לקרי הד ודרים בד דכתיב הכא כלומר בבד היה וק"ל או ר"ל בד גימט' שלו שפה ושפה תמהות הן עם בלהה חלפה:

אסיפת אמרים

ליבטל מלימודו עד שנאמר ר"ע כו' (שם). ומחוקיהן. פי' שנאמר להניחן גדושות ויהא שמע יפול הגדוש וכשילין מהוקות ומה שהחזו מפני שהיה מהוקות שניה בפ"ע (שם): ה"ג ת"ל בד בד ד"פ. ושוב מניה לחיה שבבד נרמז שלימות. שני בד בבד יהיה משמע שלו בד טוב שיהיו דמיהן בת וזוג (י"מ): פה"ד

יש עת לשנה שנא' (ק"ה יט) ויהי לתשובת השנה. יש עת לי"ב שנה (תהלים קה) עד עת בא דברו. יש עת לע' שנה שנאמר (דניאל ט) למלאות לחרבות ירושלים שבעים שנה ואומר (ירמיה כו) עד בא עת ארצו. יש עת לעולם (תהלים ד) נתת שמחה בלבי מעת דגנם. אמר הקב"ה למשה לא בשם שאתה סבור לא עת לשעה ולא עת ליום ולא עת לשנה ולא עת לי"ב שנה ולא עת לע' שנה ולא עת לעולם אלא בכל שעה שהוא רוצה ליכנס יכנס רק שיכנס בסדר הזה. ר' יהודה ב"ר אלעזר אמר בי"ג זוגין בל"ו רמונים. ורבנן אמרי בע"ב זוגין ובע"ב רמונין: (ז) רבי הנינא בן חכינאי ורשב"י הלכו ללמוד תורה אצל ר' עקיבא בבני ברק שהו שם י"ג שנה רשב"י הוה משלח וידע מה בנו ביתיה ר' הנינא לא הוה שלח וידע מה בנו ביתיה שלחה לו אשתו ואמרה לו בתך בגרה בא והשיאה ואעפ"כ צפה ר' עקיבא ברוה"ק ואמר להם כל מי שיש לו בת בוגרת ילך וישיאה ידע מהו אומר קם נסב רשותא ואזל בעי לעייל בגו ביתיה ואשבחה דפניי לזויית אחוריה מה עבד אזל ויתב ליה על מלויתהן דנשיא שמע קלהון דטליותא אמרו בת הנינא מלי קולתיך וסליק ליך מה עשה הלך אחריה עד שנכנסה לתוך ביתו נכנס אחריה פתאום לא הספיקה אשתו לראותו עד שיצתה נשמתה אמר לפניו רבש"ע עניה זו זו שכרה לאחר י"ג שנה שהמתינה לי באותו שעה חזרת נפשה לגופה. ארשב"י ד' דברים הקב"ה שונאן אף אני איני אוהבן האוהז באמה ומשתין והמשמש מטתו ערום האומר דברים שבינו לבין אשתו בפרהסיא והנכנס לביתו פתאום ואין צריך לומר לתוך ביתו של חבירו. רב אמר אל תכנס לעיר פתאום ואל תכנס לבית פתאום בתך בגרה שחרר עבדך ותנה לו. ר' יוחנן כד הוה סליק למשאל שלמיה דר' חנינא הוה מבעבע על שום ונשמע קולו:

(ה) ד"א בזאת יבא אהרן ר' ברכיה בשם ר' לוי אומר בזאת הבתוב מבשרו שהוא ח' ד' מאות וי' שנים וכי עלה על דעתך שאהרן חי ד' מאות וי'

דוים יא, 13
(Sanc. 27a)

אסיפת אמרים

ז' ביעקב לספסיק שעה ה' ולא יכלו עד שעה ג'. (שם): ה"ג. שנאמר (ירמיה כט) לפי מלאת לבבל ע' שנה (שם): מעת דגנם. וקרא בפלגתה הומ"ס מיירי והלא תמצ כל ימי חייסה כשוה"ז (שם): לא עת לשעה. לא דק בליעזר דאיכא הלי: ובשב"ש ל"ג ליה שם: בכ"ש שהוא רוצה ליכנס. פי' לכולן וכדדקים בהקומץ רבים אל הקודש זה סכולן. דאילו לק"ק תוא רבאי ליכנס אלא ביומ"כ. (שם): ואף עפ"כ. פי' תע"ם שבאלתה לו לא רצם ל' כנעל

מתנות כהונה

וכתיב לעיל מיניה ליוס מעת עד עת וכאי קרא נמי מסייע ליה מעת עד עת ולא ידעינן למה לא קבוץ ממקרא שלפניו דכתיב ליוס מעת עד עת: לתשובת הגנם. סיפיה דקרא לעת נלחם המלכים: עד עת בא דברו. פסוק זה נאמר על יוסף שילא מבית האסורים וכן י"ז שנה היה כשפירש מאביו ומבא להתם בבית פוטיפר כדאמי לעיל בב"ב סוף פ' י"ז וכתיב ויוסף בן שלשים שנה בעמדו לפני פרעה הרי שבשהה בבית האסורים י"ג שנה וכן כתב התנחומא בהדיא פ' ויצא:

בי' לשים ושם זוגים כו'. והיינו בזאת שיהא נכתב קולו שלא יבא שמח פתאום: היה מבלה כו'. תמיד היה בולה לתוך ביתו לידע כל עניניהם: בא והבילה. ור' הנינא לא גילה הדבר לר"ע: ידע. ר' הנינא ידע והבין שעליו היה תומר זה: קם נסב רשותא לקח רשות מר"ע יהלך ו': לעייל. פי' היה רוצה ליכנס לתוך ביתו ומצא שהספיבו והזוזות על בית לגד תחר ולא ידע שם היה ביתו או לא ועי' כל זה בכתובות (סב): אזל ויתב לו על מלויתיהון פי' על מקום שממלאים שם הבשים היה: טליותא קול הנערות שתחתו בת הבינתי מלי קולתך פי' כדך שעלה לך והבין שהיה בתו: מבעבע. מבלבל ומוהר בגנותו כדי שיבושתו ולא יבא שהה שמח

ה' אלי את שני לוחות האבנים כתובים באצבע אלהים ועליהם ככל הדברים ריב"ל אמר' ועליהם ככל הדברים וכתיב (דברים ח) כל המצוה אשר אנכי וגו' כל ככל ודברים הדברים מצוה המצוה מקרא משנה הלכות תלמוד תוספתא אגדות ואפילו מה שהתלמיד ותיק עתיד לומר לפני רבו הלן נאמרו למשה בסיני שנא' (קהלת א) יש דבר שיאמר ראה זה חדש הוא? חבירו משיב עליו כבר היה לעולמים. מלך לשדה נעבד' ר' יהודה ור' נחמיה ר"י אומר מלך זה בעל תלמוד לשדה נעבד זה בעל משנה שהוא סובר הלכה לפניו. ר"נ אומר מלך זה בעל משנה לשדה נעבד זה בעל תלמוד שהוא מקבל הלכה לפניו. לפיכך אוהב כסף לא ישבע כסף אוהב תורה לא ישבע תורה ואוהב בהמון וגו' שכל מי שהומה ומהמה אחרי תורה ותלמיד אין לו מה הנאה יש לו. ר"א ב"ר בשם רבי אחא אומר למד ולוז ליימד אין לך הבל גדול מזה: (ב) ורבנן אמרי ויתרון ארץ אפילו דברים שאתה רואן בעולם מיותרין כגון זבובין ופרעושין ויתושים אף הן בכלל ברייתו של עולם דכתיב (בראשית כ) ויכולו השמים והארץ וכל צבאם. מלך לשדה נעבד זה הקב"ה דכתיב ביה (תהלים נג) ה' מלך גאות לבש. לשדה נעבד זו ציון דכתיב (מיכה ג) ציון שדה תחרש. לפיכך אוהב כסף לא ישבע כסף אוהב מצות לא ישבע מצות ואוהב בהמון וגו' שכל מי שהומה ומהמה אחר המצות ומצוה קבועה לדורות אין לו. מה הנאה יש לו. תדע לך שהוא כן שהרי משה כמה מצות וצדקות עשה וכמה מעש"ט בידו ויש לו מצוה קבועה לדורות. הה"ד (דברים ד) אז יבדיל משה. ד"א ויתרון ארץ אמר הקב"ה לנביאים אם אין אתם עושין שליחותי יש לי שלוחין הוי ויתרון ארץ וגו' בכל אני עושה שליחותי. א"ד אחא בכל הקב"ה עושה שליחותו אפילו ע"י נחש אפילו ע"י צפרדע ואפילו ע"י עקרב ואפילו ע"י יתוש. טיטוס הרשע נכנס לבית קדשי הקדשים והרבו שלופה בידו ונידר את הפרוכת ונטל ב' זוגות והציע ספר תורה תחתיהן ובעלן על גבי המזבח ויצא חרבו מליאה דם מאן דאמר מדם הקרבנות ומ"ד מן דם פר ושעיר של יוה"כ התחיל מהרף ומגדף כלפי מעלה

מתנות כהונה

בכל הקרבים כו' ע' בק"ר פ' פקס פיקד. ופי' היה יכול לכתוב כל וכתב כל, יכן כולם: **שהוא** סודר לפניו. לפיכך בעל תלמיד מסועד לבעל המסורת ממסדר לפניו הדברים כמו שהם מסורים למען ידע מוקדם ומאוחר: **מקבל** הלכה. פסק הלכה מליכת דהלכתא שמי מקבל לעמוד עליו מתוך המסורת כתלמידין מאלים מבלי עולם הן ופירש"י כמי שפוסק לחד פתח מסתכן כמו שהוא מסויים: **אוהב כסף** וגו'. מוכח תורה דרך הכסף מלפון ניסוקה כדל"ת נכסף ונכספת שהיא כוסף לשתי ומשוקה נכבדת: **ויכולו** וגו'. מפרש בשהכלל השלם עם כל נבראיו הים ויבשתו: זה ציון. בכיוצא הקב"ה מסועד לחבוע פלבוזה כמו שפירש"י בהקלת: **ויש** לו פי'. היה מהדר עליהם לעשות המ"ש שלא היו קולטות נחיוו: **מאן** דאמר. כמו שיכ

אסיפת אמרים

רש"י ז"ל. (שם): הלכות ציצית כו'. שלכתוב נראה שכתבים בסיסו על ד"ת קמ"ל שכלל תורה שבע"פ מסיני נאמרה. ויקרי לתורה לכן שבעבורם נברא העולם כדלעיל פ"ו בכ"ר פ' פ"ו. (שם): והלמיד אין לו. דרש לא תנוחם על התלמיד פי' תנוחם שמכניע תורתו לתלמידים ומלמד להלמודו (י"ג): **מלך** פי' כיון שנתן הקב"ה לנבראים זכויות ופרעונים כ"ם ניתן הקב"ה ליתבע פלבוזה כו'. כנ"ל נפ' ניתבע גיסקתנו ומדכתי רש"י ז"ל בקהלת נראה שהוא ו' בד"ת שכתב שמש שהיותו ליתבע פלבוזה פ"ו יתוש (ישעי"ה): לפי'. פי' כיון שעינו מבושטת לנלם שכך ושוגה לאור לפרכוס מנוח ולגבר פורחים תמוטינן

(יא) ובא אחרן אל אהל מועד ונר תני ר' חייא מלמד שמעונין נניזות ואין כשרים ליה"כ אחר ר' דוסא אומר כשרין הן לכהן הדיוט . וכל אדם לא יהיה באוהל מועד בשנה שמת בה שמעון הצדיק אמר להם בשנת הוא מת אמרו לו מנין אתה יודע אמר להם בכל שנה ושנה היה זקן אחד לבוש לבנים ומעוטף לבנים נכנס עמי ויצא עמי ושנה זו נכנס עמי ולא יצא עמי א"ר אבהו ומי יאמר שאדם היה ולא הקב"ה בכבודו היה נכנס עמו ויוצא עמו א"ר אבהו וכה"נ לא אדם היה אלא כהדא דא"ר נחם בשעה שהיה רוה"ק שרוי עליו היו פניו בוערות כלפידים עליו . הה"ד (מלאכי ג) כי שפתי כהן ישמרו דעת ונר :

פרשה כב

(א) איש איש מבית ישראל אשר ישחט שור או כשב או עז הה"ד (קהלת ה) ויתרון ארץ בכל היא ר' יהודה ור' נחמיה ר"י אמר אפילו דברים שאתה רואן יתרון לעולם אף הן בכלל הנייתו של עולם הן סיבא למעבד חבלא סיבוא למסוך ניניא (קהלת ה) מלך לשדה נעבד אפי' הוא מלך והוא שליט מסוף העולם ועד סופו לשדה נעבד עבדת ארעא עביד לא עבדת ארעא ולא כלום לפיכך (שם) אוהב כסף לא ישבע כסף אוהב ממון לא ישבע ממון ואוהב בהמון לא תבואת ונו' שכל מי שהומה ומהמה אחר הממון וקרקע אין לו, מה הנאה יש לו ר' ישמעאל ב"ר תנחום ור' הנין בריה דרבי בשם ר' ירמיה כתיב (ירמיה ט) וירדו מאניותיהם על הארץ יעמדו וכי אין אנו יודעין שעל הארץ היו עומדין אלא הרי ששקעה ספינתו של אחד בים ויש לו קרקע על הארץ יעמוד אם אין לו קרקע אין לך הבל גדול מזה . ר' נחמיה אמר ויתתן ארץ בכל היא אפילו דברים שאתה רואה אותן יתרון לתתן תורה כנגד הלכות ציצית תפילין ומזוזה אף הן בכלל מתן תורה שנא' (דברים ו) ויתן

אסיפת אמרים

מתנות כחונה

א"ל מן קושטא אנא קטלית יתיה א"ל את יכיל מרים הדין עשבך מן דישא א"ל אין כיון דאריס יתיה א"ל את יכיל קריב הדין הויא בהדין הוטרא א"ל אין כיון דקרב להדוא הויא מיד נשלו איבריו . ר' ינאי הוה יתיב מתני על תרע קרתא וראה נחש אחד מרתיע ובא והוה מרדף ליה מן הדין סטרא והוא חזר מן הדין סטרא אמר זה מוכן לעשות שליחותו מיד נפלה הברה בעיר איש פלוני נשבו נחש ומת . ר"א הוה יתיב ומטייל בבית הכסא אתא חד רומי ומקים יתיה ויתיב אמר הדא לא על מנן . מיד נפקא חד הויא ומחא יתיה וקטליה קרי עליה (ישעיה מג) ואתן אדם תחתיך . ר' אלעזר הוה קאים על הדא שוניתא דימא דקסרין וראה קוליא אחת שהיתה מתגלגלת ובאה והוה מצנע לה והיא מתגלגלא אמר זו מובנת לעשות שליחותה לבתר יומין עבר חד בלדר איתגלגלת בין רגלוי ונכשל בה ונפל ומת אזלין ופשפשוניה ואשבחון יתיה טען כתבין בישין על יהודאי דקסרין . ר' שמעון הוה עכקן בדברים הו"ל חד פרדם חד זבן הוה יתיב ביה והוה ביה חד סדן המא הדא דוכיפת דעבד ליה קן בגויה א"ל מה בעי הדין עופא מסאבא בהדין פרדם אזל ר"ש וכתריה להדוא קינא אזל החוא דוכיפת ותקנה מה עבד ר"ש אזל אייתי חד לוח ויהבה באפויה דההוא קינא ויהב ביה חד מסמר מה עבד ההוא דוכיפת אזל אייתי חד עשב ויהבה על ההוא מסמרא ושרפה מה עבד ר"ש אמר טוב למגנז הדין עשבא דלא יילפין גנביא למעבד כן ויהרבון ברייתא . המרתא דר' ינאי אבלה עשבא ואיסתמית ואכלת עשבא אחרי ואיתפתחת עיבדא הוה בתרין גברא דהוו עיילין באילין שבוליא דטבריא חד סמי וחד מפתח והוה החיא פתיחא גדיש ליה להחוא סמיא יתבון למקרטא באורחא וארעת שעתא ואכלון מן עשבא דין דהוה סמיא אתפתח ודין דהוה פתיח אסתמי ולא עלן מן תמן עד דנדש ההוא סמיא לפתיחא .

עובדא

מתנות כהונה

לפי הנירסא בלפניו אבל לעיל בכ"ר מוכח דגרסי' מ"ל מן קופצת את קטלת יתיה מ"ל מן מ"ל את כו' : את יכול מריס כו' . בלשון אפלה מ"ל יכול תהא להריס ולהסיר עשב זה מן הקרקע : את יכול קריב יכול תהא לנענע בהמשה זה במשה זה : נשלו איבריו . פי' נפלו ונתפרקו מלשון ונסל : ביתני . היה עומד על פתח השער : בפרשת קרח גרס מכתיח פי' נח נרוגז וכריתמח : והוה מרדף ליה כו' . ר' יוחנן היה רודף הנחש מלד זה : הברה . קול הבהה : ומטייל . פי' מטייל לפון נקי ודרך קיומי לעשות נרכיו : הד רומי . מ' משיר רומי : ומקים יתיה ויתיב . פי' הקימו והעמידו ויעב הוא : הדא לא על מנן . פי' דבר זה לא על חנם נתת לידי ממעשיי כל כך : ואתן אדם תחתיך . דכתו כמו ואתן אדום כי רומי הוא אדום : הוה קאים . עיין כל זה בב"ר : בלדר . שר הבוש : עכקן בדבריס . היה עוסק בלחות ובנסות הכלי : ס"ג חד סדן . פי' לילן עב כד"ח סדן בל' בקשה וב"ח מקייס גרסת הספר ופי' סדן הוא ענף (כמו סוכת עשים יפת"ח) : וכתריה שבר וקלקל הקן : ויהבא בלפני כו' . היה נותן הדף לפני הקן : ונתן בו מסמר . דף וכשהן בלי לכתוב הקן : טב למגנז . פי' טוב למגנז העשב הזה שלא ילמדו הגנבים לעשות כן ויכירו העשב הזה ויפתחו בו כל המסגרות וינגבו כל אשר בבית ויחריבו הבריות: ואיסתמית. נעשית סומא : ואבלה עשב אחר וחזרה ופתחתו שיעיה : עובדא כו' . מעשה היה בשני הגנבים בשוו נכנסו בלותן שבולים של טבריא אחד היה סומא ואחד היה פתח בלומר הולא בשוב והיה לותו פתח נדיש פירות מנטיג ושוער ועיין ס"פ קרח : יתבון למקרטא . ישבו לגזה ולפוף : וארעת שעתא . ויקר מקרה הבעה בלכלו מן עשב אחד זה בהיה סומא ועשב פתח וזה בהיה פתח ועשב סומא ולא הלכו משם עד שהנטיג לותו בהיה סומא מקודם לחותו

כיעלה אמר לא דמי התם דעבד קרבא עם מלכא במדבר ונצח ליה להתוא דעבד קרבא עם מלכא בגו פלטין דידיה ונצח ליה. מה עשה בינם כל כלי בהמ"ק ונתן לתוך גרגותני אחת וירד לו לספינה ביון שירד מהא נהשולא בימא אמר דומה לי שאין כחו של אלוה זה אלא במים. דור אנוש לא פרע מהם אלא במים וכן דור המבול וכן פרעה והילו אף אני כיון שהייתי בתוך ביתו וברשותו לא היה יכול לעמוד בי ועכשיו לבאן קדמני א"ל הקב"ה רשע חייך בבריה פחותה ממה שבראתי משׁשת ימי בראשית אני פורע ממך מיד רמז הקב"ה לים ועמד מזעפו כיון שהגיע להומי יצאו כל בני רומי וקלסוהו "נקיטא ברבריא". מיד הסיקו לו את המרחץ ונכנם ורחץ כיון שיצא מזגו לו כסא דחמרא וזימן לו הקב"ה יתוש אחד ונכנס לתוך חוטמו והיה אוכל והולך עד שהגיע למוחו! התחיל מנקר את מוחו! אמר קראו לרופאים ויפצעו מוחו של איתו האיש וראו במה אלוה של אומה זו נפרע מאותו האיש מיד קראו לרופאים ופצעו את מוחו ומצאו בו כמו גוזל בן יונה והיה בו משקל שתי לטראות. א"ר אלעזר ב"ר יוסי תמן הוינא ויהבון גוזלא מן דין סטרא ותרתין ליטרייא מן דין סטרא ותקל חד כל קבל חד ונטלוהו ונתנוהו בתוך קערה אחת כל מאן דהוה חדין שני הוה! הדין שני! פרח יתושא פרח נשמתא דטיטוס הרשע. ד"א ויתרון ארץ עובדא הוה בחד גברא דהוה קאים ע"ג נהרא וחמא חדא אורדנן טענה חדא עקרב ומגזתיה נהרא אמר זו מוכנת לעשות שליחותה אניזתא נהרא ואזלת ועבדת שליחותה וחזרה יתה לאתרה ונשמע קול יללה בעיר פלוני נשכו עקרב ומת. ר' פנחס בשם ר' חנין דצפורי אמר עובדא הוה בחד גברא דהוה קאים וחפר בחדא בקעת בית שופרי המא חד עשב ולקט יתיה ועבדה כלילא לראשיה אזל חד חויא ומחה יתיה וקטל יתיה אתא חד חבר וקם ליה סקר בההוא חויא אמר תמה אנא על מאן דקטל הדא חוייא אמר ההוא גברא אנא קטלית יתיה תלא אפוי וחמא ההוא עשבא עביד בה כלילא על רישא א"ל

אסיפת אמרים

מתניתין פיעבד מעשה קבורה (סס) : שני' נחלש מעני' כמיסב כמו זרעים שמתו וכמו דסדר מעניות. ופי' שכל כזה ניחם ונכמם כן סיס זה לעומתו עד שמת. ויבעיון גרס סיס והוא סיס מגזתם ידסם יבוש. וילקח בסיס סיבוש מתמעט ומצטמק עד שמת על פיעשו כרחמון ומו פרש כדלכו תחלם (יפת"ם נכ"ר

מתנות כהונה

מתן דתמר : לא דמי . תימו דומס מי שעשה מלחמה עם מלך במדבר ומנצחו למי שעשה עמו מלחמה בעיר מלכיתו ומנצחו : מחא נחמולא . סכה נחמול סיס סחליים חסבה להסבר וכ"ר גרס מחליח ופי' סכה לוחו : נקיטא ברבריית. לקח לו ונלח הרקיס הלועזים שחלים בעלי חמוכה כך פי' הערוך : תמן חויא כו' . שם היתי

והיו מחזיק הגוזל מן זה הלד על מחזיק ומני לטרלוח בלד השני והיה שוקל להד נגד כל אחד בפוס : כל מאן . כמו כל מה : שני . פירוש שוחה ומחליף כח כלו' סהיה מי ובערוך גרס שהו ופי' בו מגלה ומנדל : ומגזתיה . פי' העבירה על המבר כד"ח וכן גגוחו ועבר : עובדא כו' . מעשה היה בחיל אחד שהיה עומד וקוצר בחוחו בקעה של בית שופריה ראה עשב אחד ולקח חוחו : ועבדא כלילא פי' ועשאה חוחו עשב עטרה לראשו ניח נחש להדוהכה הסיס חוחו ומחת חוחו : אתא חד הבר . בח פ' סהיה יודע לחבר נהסיס ויהיה בקי ומכיר טבעם ועניניהם : בקר . הביט ומסתכל בהחות חויין ואמר מתמיה מי עי על מי סהכה חוחו נחש : תלה לפוי כו' . הסיס עיניו ותלה פניו למעלה וילחה חוחו עשב שעשה ממנו עטרה על ראשו מחוך שהיה בו הכעס חוחו הסיס שהיה מחה עליו ואמר לי' מן קושטא כו' בחמת מלכי הרגתיו כך נלחה לפלוני

כויעד לא הביאו : (ג) ד"א איש איש מבית ישראל וגו' (ישעיה סו) שוחט השור מכה איש | זובח שה עורף כלב מעלה מנחה דם חזיר מזכיר לבונה מברך און . ר' יוחנן ורשב"ל ר"י אמר כל מי שהוא נוזל את חבירו שוה פרוטה מעלין עליו כאילו הורגו | ואית ליה קריין סגיין שוחט השור מכה איש (יחזקאל יט) וילמד לטרף טרף אדם אכל (משלי ו) כן ארחות כל בוצע בצע את נפש בעליו יקח (יחזקאל ד) מחמם בני יהודה אשר שפכו דם נקיא בארצם (ש"ב כא) ויאמרו אל המלך האיש אשר כלנו ואשר דמה לנו נשמדנו מהתייצב בכל וגו' וכי הוא הרגן או דמה להן אלא ע"י שהחריב נוב עיר הכהנים שהיתה מספקת להם מזונות מעלה עליו הכתוב כאילו הרגן . ור"ל הוה מסרם קרייא . מכה איש שוחט השור עורף כלב זובח השה דם חזיר מעלה מנחה מברך און מזכיר לבונה גם המה בחרו בדרכיהם . רבי אלעזר שאל את ר' הנינא ואית דאמרי ר' הנינא שאל את ר' אלעזר ואפשר כן רבה שאול לתלמידא אלא לא בעא מיניה אלא למבדקיה א"ל מהו דין דכתיב (משלי ג) שתים שאלתי מאתך שוא ודבר כזב הרחק ממני ריש ועושר אל תתן לי הטריפני להם חוקי . פן אשבע ובחשתי ואמרתי מי ה' ופן אורש וגנבתי ותפשתי שם אלהי . איזה מהן קשה הראשונה או השנייה א"ל מצינו שויתר הקב"ה על ע"ז ולא ויתר על הילול השם ומנין שויתר הקב"ה על ע"ז שנא' (יחזקאל כ) ואתם בית ישראל כה אמר ה' אלהים איש גילוליו לכו עבודו וכתיב ואת שם קדשי לא תחללו עוד | והיו ישראל נוהגין באיסור הבמה במדבר והיו פורעניות באות עליהם והאומות רואין ואומרין הם מקריבין לו והורגם . לפיכך אמר הקב"ה למשה לך אמור לישראל הזהרו שלא תהיו מקריבין לאיסור במה לפיכך משה מזהיר לישראל אמור להם איש איש מבית ישראל אשר ישחט : (ד) רבי ישמעאל ור' עקיבא ר"י אמר הרי זה היתר מכלל איסור לפי שהיו ישראל אסורין בבשר תאוה במדבר לא בא הכתוב והתיר להם אלא בשחיטה ר"ע אומר ה"ז אסור מכלל היתר לפי שהיו ישראל נוהרין ואוכלין

מתנות כהונה

מסרם קרייה . מכרם המקום ודוכנו סמכה לחים דומה בעיניו כחילו מקריב חזר על נבי המזבח וכן כולם : ואפשר כן . פירוש הספר מתמה על היכא דלמדי והלא לפסוק אל יתעלם מרבי אלעזר תלמודו ומפני לא שאל ממנו אלא לבדקו אם יודע להשיב אם לאו לא שייך בו : מהו דין . מהו זה וכו' דנ' מהו דין : שויתר הקב"ה כו' . וכאן להלמדן ע"ז אלא' מי כ' ובמי ים כו חילול השי"ת מיגנב ויתחלל אם במים על ידו : והורגם . ואם חילול השי"ת : אסורין כו' . ל"ל מיקריבו אלמים : ה"ז היתר פי' ההיתר בשחיר בשר תאוה כמיעשהו אלמים ללמוד מן האיסור אלא יהא מותר רק בשחיטה ע"ג אלא כתיב שחיטה אלל ההיתר מדכתיב גבי האיסור אשר יזבח וגו' מכלל דשחיטה אלמים מועד נמי דוקא בשחיטה : איסור מכלל היתר . מתוך ההיתר שבתורה למדנו האיסור שבתורה

אסיפת אמרים

דאין דרך בתורה לאסור דבר מצוה סייג לענייני אחרת ובפרע שמוסרת דאמת לידי קולא טוב דמדי קלת נמנית חולין בעזרה דאיכא רבים לקריבן אלמים אלא נע"כ מפני שריך לבשר . ל"ל שמפני חילול השם טוב . וכן דעת הרמוה דלקמן (ויפת"ה) : ה"ר שהשם כו' . קמיבעי ליה סבור כאן טוב כמכה לים שנא' דם יהיה לים הטוב כדמיבעי בתמורת וכאן קשה ולא פי' כי ממילא מוכן כמעט שעיון והגב מפ' ניס בעיון מ' (שם) : ר"א ר"ע . כ"ז במס' חולין (ד' עז ויז) קאי על פי' כי יזבח (דכתיב יב) ומיהו לי' כאן לפיהוי מר"י לתנא דר"י . ולגב מייתי לר"ע בר פלוגתי' . ומזה י"ל קושיות הטוס' שם דילמא מר מ' מדא ומא"ח וא"ם ע"ם דא"כ אתיך מייתי דבכי ר"ע לכאן

עובדא הוה בחד נברא דהוה סלק מן בבל יתיב למקרטא באורחא והמיא תרתין צפרין מתנציון הדא עם הדא וקטלא חדא מנחון חברתה אזלת החיא אתריתי ואתייה עשבא ויהבת עלה ואחיית יתה אמר טב לי נסב מן הדין עשבא ואחייה ביה מתיי דארעא דישראל כי פרי וסלק חמא חד תעלא מית מקלק באורחא אמר טב לי מנסייא בהדין תעלא ויהב עליה ואחייה וסליק עד שחניע לסולמי צור כיון שהניע לסולמי צור חמא חד ארי קטיל ומקלק באורחא אמר טב לי מנסייא בהדין אריא ויהב עלוהי מן עשבא והיה וקם ואכל יתיה הוא דבריתא אמרין טב לביש עבדת ביש עבדת טב לביש לא תעביד וביש לא תמטי לך. א"ר תנחומא אפילו במים הקב"ה עושה שליחותו מעשה במובה שחין אחד שירד לטבול בטבריה וארעא שעתה וטפת לבירא דמרים ואסחי ואיתסי והיכן הוא בארה של מרים א"ר חייא בר אבא כתיב (במדבר כא) ונשקפה על פני הישימון שכל מי שהוא עולה על ראש הר ישימון ורואה כמין כברת קטנה בים טבריא זו היא בארה של מרים. א"ר יוחנן בן נורי שערותא דלבנן והיא מכוונא כל קבל תרעא מציעיא דכנישתא עתיקא דטבריא. ר' חמא בר פפא בשם ר' יהודה ב"ר סימון אמר באיסור במה היו ישראל מקריבין במדבר עד שלא הוקם המשכן דתנינן תמן עד שלא הוקם המשכן היו הבמות מותרות והעבודה בבכורות משהוקם המשכן נאסרו הבמות והעבודה בכהנים והיו ישראל נוהגין באיסור הבמה במדבר והיו פורעניות באות עליהם והיו או"ה אומרין עובדין לשמו והוא הורגן לפיכך אמר הקב"ה למשה לך אמור לישראל איש איש מבית ישראל ואל פתח אהל

מועד

אסיפת אמרים

גכ"ל) : **היו** אומ"ה אומרים . סה דלא פני ליה גל"ז רק כדי להגילם מן הענויים משום דס"ל בכ"מ דלק' שבבר תלוש נאסר לפס וס"ל להעתה כדי שהמקריב בבמה לא יוכל להתגלל לומר דבל חולין קבחים נכך לאכר לפס כל שחוצי מון לף לבבר תלוש לך משום חלין

מתנות כהונה

שהיה פתח מקודש . וכו' היה הסנולה על אותו עצם : סליק מבבל . לעלות לארץ ישראל ולפס שמי לפרקן שלהו מרגיזים זה עם זה ומתים אחד מהם תבירו ולבבה לותו לחתים שנפלים מי והכניסה עצם ונתנה עליה והחייה לותו ונפל בן סירה ליסח שעוף אחד הניה לותו עצם

וכן משמע לקמן בקהלת : **אמר** כי' לותו החים אחר טוב הוא בחקה מלותו עצם והחייה כו' מתים על ארץ ישראל : **כי** סרי . סי' הערוך רן והוא לשון ילוסלמי . כי סריבו' . כשהיה רן ועלה לו לחי' רחה שועל אחד מת : **מקלק** . פי' הערוך מוסלך : בלורחא . בדרך היה מהלך : **טב** לי כי' . פי' טוב לי שאנשבו זה לשועל שם הוא מועיל להחיות לת הבל : **לסולמי** צור . וקבע כך על שעולין לליה בגובה מכוס סריס זה שעולה על הסולם : **חמא** כי' . רחה ארי שנכנס ומוסלך בדרך : וקם . ואריה קס ואכל לאותו החים : **הוא** דבריתא כו' . זה שהבריות אומרים טב לביש כו' שם עשית טוב לאדם רע רע עשית טוב לחים ורעה לך תגיע לידך . וכל מעשים ללו הניח על פסוק ויאמרו אין כו' . להרחות לת מעשה ה' כי טרפו הוא ואין כוס בריה בעולם שבראת ללא צורך : **וארעא** פעתא . ויקר לו מקרה הפעה ונפתח ושליף לו ומזמן שמה בארה של מרים : **ואסחי** . ורקן שה ונתרפא : **שערותא** דנבן . שערות כמו שיערו אומה והוא ל' קלר כמו יומא הדא : **כל** קבל כו' . היא מכוונת נגד שער אחד מציעי של בית המדרש היתן שבטבריה : **תנינן** תמן . פי' בחיסור במה היו ישראל מקריבין במדבר ור"ל אחר שהוקם המשכן שהרי אד שלא הוקם המשכן תניען תמן תמן שהיו הבמות מותר כו' : **נוהגין** בחיסור הבמה כו' . ופי' שהיו מהגין היתר בבמה שלא כדין שהרי משהוקם המשכן היה לפס ידע מדעת עלמן שלא יקריבו בבמות שלל"ב מלי רבותיה דמשכן ולפיכך נענשו והיה חילול שם

שמים בגבר : **והוא** הוכן . בהמיה :

ומחוכר זמן . אין לי אלא גבעון בשילה מנין שנא' (ש"א ז) ויקח שמואל טלה הלב אחד . א"ר אבא ב"כ ג' עבירות נעשו בעילת של שמואל היא ועורה ומחוכר זמן ולוי היה . א"ר יוסי אין בן הגיא קריא לית את שמע כלום ואתייא הדא דר' שמואל בר נהמני (שם) ותשובתו הרמתה כי שם ביתו : (ז) ד"א איש איש מבית ישראל הוא דאתי' (תהלים קמו) עושה משפט לעשוקים אלו ישראל דכתיב בהן (ירמיה ג) כה אמר ה' צבאות עשוקים בני ישראל ובני יהודה . נותן לחם לרעבים אלו ישראל דכתיב (דברים ח) ויענך וירעיבך . (תהלים קמו) ה' מתיר אסורים . מה שאסרתי לך התרתי לך . אסרתי לך חלב בהמה והתרתי לך בחיה . אסרתי לך ניד הנשה בחיה והתרתי לך בעוף. אסרתי לך שחיטה בעופות והתרתי לך בדגים . ר' אבא ור' יונתן בשם ר' לוי אמר יותר ממה שאסרתי לך התרתי לך . דם הנדח אסרתי לך התרתי לך דם בתולים . אסרתי לך אשת איש התרתי לך את השבויה . אשת את התרתי לך יבמה . אשה ואת אחותה בחייהם התרתי לך לאחר מיתה . לבישת כלאים התרתי לך בציצית . בשר חזיר התרתי לך דג ששמו שבוטא . את החלב התרתי לך את השומן . את הדם התרתי לך טחול . בשר בחלב התרתי לך את הכחל . ר' מנחמא ור' ביבי ור' אחא ור' יוחנן בשם ר' יונתן אמרו תחת מה שאסרתי לך התרתי לך . תחת איסור דגים לויתן דג טהור . תחת איסור עופות זיז עוף טהור הוא הה"ד (תהלים ג) ידעתי כל עוף הרים וזיז שדי עמדי . א"ר יהודה ב"ר סימון בשעה שהוא פורש את כנפיו מכהה גלגל חמה הה"ד (איוב לט) המבינתך יאבר נין יפרוש כנפיו לתימן ולמה נקרא שמו זיז שיש בו כמה מיני טעם מזה ומזה . תחת איסור בהמות בהרי אלף . רבי יוחנן ור"ל ורבנן רבי יוחנן אמר בהמה אחת היא דרבוצה על אלף הרים ואלף

מתנות כהונה

פסולות . לכני גזית מלמד שפסל לך : אין מן הדלת כו' . מה מן המקרקעות הללו תמצא אין אתה זומע כלום ממכל הפסוקים הללו אין אתה זומעין חוץ מכל מקומות הללו היה אתה זומע ובמקום שהארון חוץ מקדי חוץ : ואתיית . ובלח אתה בהכרה להביא זאת לרגלים ובזבחי תודתו ונו' ויכן אם מזבח ממש שבהרמתה היה מקריב וזה היה חוץ ממש ועוין בירושלמי כי כן הוא : גיד הנשה בחיה . אף בחיה : שחיטה בעופות לאפוקי בלהו דכי : השבויה . יפת תואר : לאחר מיתה . הרי זמן הראוי לו ימי עולם וזמן האיסור רק ימי חיי בעלמה : סדין בגיגים . בשעה שחלצת היה מלוי היה מותר בלאוים בגיגים : שיבוטא . פירש"י בפרק לו שבשר טעמו כטעם חזיר והקס גרס מוח של שיבוטא ובילקוט תלוים גרס לכון דג שמם : טחול . כולו דם וכמולין (ק"ע) גרס בכבדא ופי' רש"י הכבד כולו דם : התרתי לך . כלומר ויתרתי לך : ס"ג בילקוט שהם איסור דגים לויתן

5 דג טהור וכן כולם : זיז . עוטיקון מזה ומזה

אסיפת אמרים

מבשולו דהא ג' עבירות היו שם ולא ע"כ דהוה שעה היום ולא אתא אלא ג' עבירות דלא מוכחי מקרא ומשלהו ג"כ מוכחי שמפורש בקרא בדבוק עבירה אבל היכי דלא נתפרש מפ"ת לומר שע"י הדיבור היו בו בנדעון היו ז' עבירות ואת מינייהו גילה דמפורש בקרא שעשה בגילה . ולא מינו שמקבל"ה נוסו כן לגלה ע"כ דלאו דלגה נתפרש ע"י הדיבור הוה כמו כן נוכל לומר בשל שמואל ולעולה כיוצ"ח (שם) : בשילה . תבר לתן פוקדא קדמאה שלא יש לאסיק היתר ומייתי ע"ז דאיתי מבשמואל (שם) : מה שאסרתי כו' . ס"ל בכ"ע דלעולם וכן היום כמו כ"ר פ"ד לף לגלן אסר לפס בבר תלוה וכלן היתר לפס . וזה דומה לאיסור אבל את ואחות אשתו שבחייהם אסור לאיסור עלמו (שם) : יותר . פי' הוחיל ומן האיסור עלמו יש היום ה"ר כ"ע יש היתרים יותר מן האיסורים (י"מ) : מהור הוא . מדכתיב עמדי וכדרך שאמרו רז"ל אין דבר טמא יוכל מלטמלא ואפ"ה נמי ילפינן דבהמות עשוקה היא דכתיב כי לי כל היתו יער (ישפ"ה) : מכהה . אפ' ק' לבון ג' לון הפמם שבלבריהן וכך

ואוכלין במדבר לא בא הכתוב ואסר להם כן אלא בשחיטה . תני רבי ישמעאל לפי שהיו ישראל אסורין בבשר תאוה במדבר ולפיכך הזהירן הכתוב שיהיו מביאין קרבנותיהן לכהן והכהן שוחט ומקבל אע"פ שהבעלי' יושבים ומחשבין כל היום אין הכל הולך אלא אחר השוחט ומת"ל שתי שחיטות אשר ישחט ב' פעמים תני בשם ר' יודן ב' דקדוקי שחיטה הן רוב שנים בבהמה ורוב אחד בעוף : (ה) ר' פנחס בשם ר' לוי אמר משל לבן מלך שגם לבו עליו והיה למד לאבול בשר נבילות וטריפות אמר המלך זה יהיה תדיר על שולחני ומעצמו הוא נדור . כך לפי שהיו ישראל להוטים אחרי ע"ז במצרים והיו מביאים קרבניהם לשעירים דכתיב (ויקרא יז) ולא יזבחו עוד את זבחיהם לשעירים ואין שעירים אלו אלא שדים שנא' (דכריס לב) ויזבחו לשדים ואין שדים אלו אלא שעירים שנא' (ישעיה יג) ושעירים ירקדו שם . והיו מקריבין קרבניהם באיסור בבמה ופורעניות באות עליהם אמר הקב"ה יהיו מקריבין לפני בכל עת קרבנותיהן באוהל מועד ויהיו נפרשים מע"ז והם ניצולים הה"ד איש איש מבית ישראל וגו' : (ו) א"ר יוסי בר' חנינא אין הבמה מותרת אלא ע"י נביא מ"ט שנא' (דכריס יב) השמר לך פן תעלה עולותיך . ואליהו מקריב בשעת איסור הבמה א"ר שמלאי הקב"ה א"ל שנא' (מ"א יח) ובדברך עשיתי בדבורך עשיתי . ר' יוחנן בר מרי מייתי ליה מן הדא (יהושע ח) אז יבנה יהושע אין לי אלא בגלגל בגבעון מנין שנא' (שופטים ו) ויהי בלילה ההוא ויאמר לו ה' קח את פר השור . א"ר אבא ב"ב ז' עבירות נעשר בפרו של גדעון עצי אשרה ואבנים פסולות ומוקצה ופר הנעבד וזר ולילת ומחוסר

אסיפת אמרים

לכהן (שם) : ומה ת"ל . דתנו ר"ש ס"ל כ' שחיטה שחיטה קני וקבל בקדשים מיירי לכך ת"ל כ' שחיטות לאוכלי דמוקדשין לרוב שחיטה דוקא (שם) : ויזבחו לשדים דכת' מי כוכלהנו שבא לפרש כשפעמו שזבחו לשעירים ממש . ומ"מ אי לא דאמרת דשדים חיקו שעירים ל"ש מפקי קרא ממשמעותיה וס"ל דזבחו לשטיסה (שם) : והיו מקריבין הוא כמו ועוד טעם לאיסור בשר תאוה וכדשיהם לעיל (שם) : אין הבמה כו' . ס"ל דיהורה דאיש הים לרבות איסור במה לעולם ואפילו תאמרי קדושת שלה יש לחמיס שיהר אלא ס"ל דמשהקים במקרא נאסרה שכשה עולמית ואין לה היתר אלא ע"י נביא ואי מוחר אף כשבא"מ קיים ואת"ל כרת בחיים שבניה לך מיסובבא ואולך על היתר שכשות שנוכל לומר כמו שבאמר לאליהו לעזרו בעת גם לשם סותר ע"פ ע"פ הדיבור וכדאי' בשמ"ר (ישע"ה) : וי"מ מייתי כו' . שכר כאן שיסקא וקאי אמתני' כלו לגלגל שהרבו שכשות ומייתי ע"ז ריש"מ דאי' מיהובא דלא כריש"ה (שם) : בגבעון מנין . ס"ש הוא ואינו תלמיד טועה שכניסו לכאן דשם גדעון בשעת מנוחת שילם שם וע"כ הוכיח בשעת שיש ובדלקמן בשמ"ר (גם בגבעון מלי בעי שכלא) ואין רשום מיניה לסיחר בשות . ובדשמ"ב ז' עבירות אין כאן מקומו אלא אחר דכתי ר"י : אין מן הדא קריא ליה שם שמע דתרשמ"ב ז' עבירות כו' . פי' אין רשום

מתנות כהונה

אלא בשחיטה פי' וכי לא בא הכתוב ואסרו להם בשחיטה אלא דוקא בשחיטה הלל"ב למה הזכיר השחיטה ויותר היה ל"ל לגדול את הכתוב: שגם לבו . לבן גדול ומחשבת לעשות כל מה שלבו חפץ : אלא ע"י נביא . כלומר לשעה שהגביות מתירו לזוקך בשעה : מייתי ליה כו' . מביא ראיה מכאן שהיתר בשעה מותרת על פי נביא לשעה : ר"ש אין לי אלא בגלגל בגבעון מנין : שבעה עבירות כו' . גילה הספר הזה בירושלמי בפ"ק דתענית לך במקום מחוסר זמן גרם בתיסור בשה ושין שם שהגילה שבשים ומי יערב לבו להביא בולי הלי ובבמ"ר פ' י"ל משיב ג"כ שבשה לך חלוקים במקלת ובהמחוסת בפ' נשא שה שה לוחם כמו שמשים לקמן פ' נשא ובילקוט בוחשים גרם שמוה ומוה ג"כ . תוך ורש"י פי' בספר בוחשים דפלוגתא היא ובמס' (תמורה דף כ"ח) גרם שמה ולא היא חשיב חבשים פסולות ותשיב כלי חשירה פירש"י כלים שבשם היו מקטירים לחשבה בו היה מקטיר לפניו ובמדר' שמואל גרם ג"כ ז' ותשיב חבשים פסולות במקום בן כומרים דג' בפ' נשא : אבנים

עצמו בשבועה לא נגאלו ישראל לעולם הה"ד (שמות ו) לָכֵן אמור לבני ישראל אני ה' ואין לכן אלא שבועה כד"א (שיה ג) לכן נשבעתי לבית עלי. א"ר ברכיה (תהלים עח) נאלת בזרוע עמך בטרוניא א"ר יודן מלבא לקחת לו גוי מקרב גוי ועד מוראים גדולים ע"ב אותיות הן ואם יאמר לך אדם ע"ה אמור לו הוצא מהן גוי השני שאינו עולה מן המנין א"ר אבין בשמו גואלן ששמו של הקב"ה ע"ב אותיות: (ג) רבי עזריה בשם ר' יהודה ב"ר סימון אומר משל למלך שהיה לו פרדס נטועה שורה של תאנים ושל גפנים ושל רמונים ושל תפוחים ומסר לארים והלך לו לאחר זמים בא המלך והציץ בפרדס לידע מה עשה ומצאו מלא הותין ודרדרין הביא קצצים לקוצו והציץ באותן החותין וראה בו שושנה אחת של ורד נטלה והריח בה ושבת נפשו עליה. אמר המלך בשביל שושנה זו ינצל כל הפרדס. כך העולם כולו לא נברא אלא בשביל תורה לאחר כ"ו דורות הציץ הקב"ה בעולמו לידע מה עשה ומצאו מלא מים במים דור אנוש מים במים דור המבול מים במים דור הפלגה מים במים. והביא קוצצים לקוצצו שנא' (תהלים כט) ה' למבול ישב וראה בו שושנה אחת של ורד אלו ישראל ונטלה והריחה בשעה שנתן להם י' הדברות ושבת נפשו עליו בשעה שאמרו נעשה ונשמע אמר הקב"ה בשביל שושנה זו ינצל הפרדס בזכות תורה וישראל ינצל העולם: (ד) רב הנן דציפורי פתר קריא בגמילות חסדים בנוהג שבעולם י' בני אדם נבנסים לבית האבל ואין א' מהם יכול לפתוח את פיו ולברך ברכת אבלים ואחד מהם פותח פיו ומברך דומה כשושנה בין החוחים. בנוהג שבעולם י' בני אדם נבנסין לבהכ"נ ואין אחד מהם יכול לפרוס על שמע ולעבור לפני התיבה ואחד מהם יודע דומה כשושנה בין החוחים. ר' אלעזר אזל לחד אתר אמרו ליה פרוס על שמע אמר להן לינא חכם עבור לפני התיבה אמר להן לינא חכם אמרין דין הוא ר' אלעזר דין הוא דאתון מתגלגלין ביה. על מנן צווחין ליה רבי נתברכמו פניו והלך לו אצל ר"ע א"ל למה פניך חולניות תני ליה עובדא א"ל צבי מרי דילוף א"ל אין אלפית לבתר יומין אזל לההוא אתרא אמרו ליה פרוס על שמע פרס עבור לפני התיבה עבר אמרין אתחסם ר' אלעזר וקרין ליה ר' אלעזר חסמא. רבי יונה הוה מליף לתלמידוי ברכת אבלים אמרי

מתנות כהונה — אסיפת אמרים

בטרוניא. בעלילה וכמשקה נגד מדת הדין. קצצים לקוצו. פי' זדים בזכות כלומר בכח. לינא חכם. והוא כמו ליה מלנא לקוצצים: לינא חכם. והוא כמו ליה מלנא והוא בקיצור למען פירוש אין מכיר ובקי: דין הוא כו'. בתמיה: נראה דס"ג דלמען מתגלגלין כו'. שמתקשה לתוכו ומתכעסים לו כד"ת זיל גלוג למיתי ומכעסים חזית (ב' כ') גרס כמו לכן וז"ל שהכל מכירין ומפליגין בשבילו: על מנן כו'. על מנת קורת לתוכו רבי: נתברכמו. נעשו פניו ירוקים ככרכום למזיל ומתי מיזל ומזיל מיזל ומתי סומקת: חולניות. לשון חולי: תני ליה כו'. סיפר לו המעשה וא"ל הוא תהא רבי ללמדני וכן מצינו בספר יוחסין שם מפרשין ס"ת זיל כן לרבי אלעזר ולא נראה לי ס"ע יקבלנו רבי ומלמדני בספר יוחסין דגרס ת"ל וכשים מילף ולפ"ז ולמי ס"ת אמר כן ל"ת: אלפיה. למדו: לבתר יומין כו'. לאחר ימים הלך ר"ע לאותו העיר: אתחסם. נראה פירושו מיתחזיק וכן בס"ר בפ' בראשית ר"ג אין החרש בחתה אלא לפי מיסומה כהאי דאמרינן במסכת ניזיר פרק הנזיר אין מלבנין הרעפין

ואלף הרים מגדלין לה כל מיני עשבים והיא אוכלת שנא' (שם מ) כי לכל חיתו היער ישאו לו ור"ל אמר בהמה אחת היא רבוצה על אלף הרים ואלף הרים מגדלין לה, מאכל לאכילתן של צדיקים והיא אוכלת מאי מעמא (ישעיה שם) והיה השרון לנוה צאן וערבן אמרי בהמה אחת היא ורבוצה על אלף הרים ואלף הרים מגדלין לה מיני בהמות והיא אוכלת מ"ט שנאמר (תהלים מ) וכל חית השדה ישחקו שם ואפשר כן אית בעיר אבל בעיר א"ר תנחומא גדולים הם מעשה האלהים מה ששונין הם מעשיו של הקב"ה. ומהיכן הוא שותה ר' יוחנן ורשב"ל ר"י אמר כל מה שהירדן מכנים אהת לו' הדשים הוא עושה גמיעה אחת מ"ט שנא' (שם) הן יעשוק נהר ולא יחפוז. רשב"ל אמר כל מה שהירדן מכנים לי"ב הדשים הוא עושה גמיעה אחת מ"ט (שם) יבטח כי יניח ירדן אל פיהו ויש בהם לכלוך פה ורב הונא בשם ר' יוסי אמר אין בהם לכלוך פה ומהיכן הוא שותה תני רשב"י נהר יוצא מעדן ושמו יובל ומשם הוא שותה מ"ט שנא' (ירמיה ח) ועל יובל ישלח שרשיו. א"ר מאיר (איוב יב) ואולם שאל נא בהמות ותורך זה בהמות ועוף השמים ויגד לך זה זיז שדי. או שיח לארץ ותורך זה נן עדן. ויספרו לך דגי הים זה לויתן. מי לא ידע בכל אלה כי יד ה' עשתה זאת:

פרשה כג

(א) כמעשה ארץ מצרים הה"ד (שיר ג) כשושנה בין החוחים ר' יצחק פתר קרא ברבקה שנא' (בראשית כה)

ויחי יצחק בן ארבעים שנה וגו' אם ללמד שהוא מפדן ארם מה ת"ל אחות לבן הארמי אלא אביה רמאי ואנשי מקומה רמאין וצדקת הזו יוצאת מבנתים למה"ד לשושנה בין החוחים. ר' פנחס בשם ר' סימון אמר כתיב (בראשית כה) וישלח יצחק את יעקב ויילך נו' כללן כולן ברמאות: (ב) רבי אליעזר פתר קרא בגאולת מצרים מה שושנה זו כשהיא נתונה בין החוחים היא קשה על בעלה ללוקטה כך היתה גאולתן של ישראל קשה לפני הקב"ה לגאל הה"ד (דמיה ד) או הנסה אלהים לבא לקחת לו גוי מקרב גוי. אלו ואלו ערלים אלו מגדלי בלורית ואלו מגדלי בלורית אלו לובשי כלאים ואלו לובשי כלאים א"כ לא היתה נותנת מדה"ד לישראל שיגאלו ממצרים לעולם א"ר שמואל בר נחמני אלולי שאסר הקב"ה עצמו

אסיפת אמרים

פלוגתא דהמם (שם): נראה דה"ג באכילתן כו'. פי' כמו שלכתיב ויגמלו מיני מתכסילים למאכלן של צדיקים פן מיני מכוהות הן מתכסילי כבר בדתי' ז"ב דבכתב כן ספרים מגדלין למאכלה ודרים לם מדכתיב יכול סרים וגם ול מים מכדם ומיתי ולאם למאכלן של לדיקים מן וסים סכרון כו' ופי' פסוק כמו שכבכרון עוף נלן ודכן ביה למאמרי' פן יסים נעמי תשר

מתנות כהונה

אית בשיר כו'. וכי יש בהמה שמוכלת בהמה: ולא יחפוז. ל"ל דדרים ויו"ו של ולא ותע"ג שמלמלת כחוב לא יחפוז בלא ויו"ו התרגום ודע"ג והכלב"ג ומכן שמוזכת בגרסי ליה וכן הדדיק הכיתו בכרכיו ולא יחפוז וכן הכיתו הקונקרדנציות ובכב"ל דרם י"ב של ובעזה: ויש בה לכלוך פה בהמיה ולכלוך לפי נדע תינו מספיק לכלוך פיו (כב הוצת גר' ה"ג בילקוט חיוב ובספרי מוכח

פ"ו בספר עבחים שקחם מקיים נידסת הכתב ע"פ הקבלה: ועל יובל כו'. כרי שיובל נחל ומוב מכל הנהרות: אם ללמד כו' סיפיה דקרא קדרים בקראו את רבקה בת בתואל הארמי מפדן ארם אחות לבן ארמי: רמאין. דרם הארמי לשון רמאות בסיפור תורתו: ויילך. ספם פמי דרים סיפיה דקרא: ללוקטה. גרסי': ערלים. שבלילי ספם גמולו כדכתיב כל ערל לא יאכל בו וכתיב בדמיך חי בשמי דשם דם ספם ודם מילה: בלורית. מספר קומי והוא יזוע:

א' בד"א (במדבר י) ובני חם כוש ומצרים ופוט וכנען. א"ר חנינא משל למלך שהיה לו בת יחידה והשרה אותה במבוי אחד ונמצאו בולן בעלי זנות ובעלי כשפים א"ל בתי תני דעתך שלא תעשה לא כמעשה אלו ולא במעשה אלו כך בשהיו ישראל במצרים היו מצרים בעלי זנות שנא' (יחזקאל כג) אשר בשר חמורים בשרם. ובשנכנסו לארץ כנען היו כנענים בעלי זנות ובעלי כשפים שנא' (מיכה ג) מרוב זנוני זונה טובת חן בעלת כשפים. אמר להן הקב"ה בני הזהרו שלא תעשו לא כמעשה אלו ולא כמעשה אלו הה"ד כמעשה ארץ מצרים: (ת) (ויקרא יח) ועתה לא ראו אור תנא דבי רבי חייא בר אבא אמר דרש רבי לוי בר סיסי בנהרדעא (שמות כד) ויראו את אלהי ישראל זה עד שלא נגאלו אבל משנגאלו היכן היתה דרכה של לבנה לינתן שם היתה נתונה. א"ר ברכיה מעשה לבנת הספיר אין כתיב כאן אלא כמעשה היא וכל ארגלייא שלה נתנה היא והפל והמגריפה שלה נתנה. בר קפרא אמר עד שלא נגאלו ישראל ממצרים היתה רשומה ברקיע משנגאלו עוד לא נראתה ברקיע מ"ט (שם) ובעצם השמים לטוהר כך אינון נקיין מן עננין: (ט) תני רבי ישמעאל כמעשה ארץ מצרים ובמעשה ארץ כנען לא תעשו וגו' ואם לאו אני ה' אלהיכם. תני ר' חייא למה אני ה' כתיב שני פעמים אני הוא שפרעתי מדור המבול ומסדום וממצרים

אסיפת אמרים

סיכרת להזכיר כדר"ב מכל כנען למה מזכירו לפ"ק ע"י בסיו תחום מזכירון יחד (י"מ) ור"ת בת ג"כ לרכן קוסיפתא (יפת"ם): מרוב זנוני. (נחום ג) זה מאמתיי בנויים והוא מכני שם קן יליף מזה דדרך הזונה להיות בעלת בשפים והוא ל' דזנות ידעינן לה דכתיב כי כל התועבות הו' ש"מ נמי דהוה בעלת בשפים (שם): ועתה כו'. נעי לשרש כמעשה דל"ד מעשה תלת אפי' בחוק וקלות רלם לריך ליזהר מהם כי סיכי דמעשה ר"ב במעשה לבנת היא וכל ארגלייא שלה. ומהוא דב"ק ור"ם נחלקו בפי' ועתה כו' דר"ם אמ' ניח בבבלים תחם וב"ק אמ' ניח כמעשה לבנת הספיר מייתי כולה מילתא הכא (שם): בירושלמי כו' עד כתיב כו'. צ"ל לקמן קודם ארגלייא ב' ארגלייא. פי' הכ' מרכה כל כלי שלבנים הסיומו הסלל שכו היו מכיחים התימר והמגריפה שכה סיר גוסטין פטוט שסלל סיה לבנון ית'(שם): ור"ו. נת' ג"כ לפתן סוכרת מגריס ונכון לומר שתם יעבד כמעשיהם יעשה כמותם וכדר"ח תני סוף כו' ולא תזכיר דור המבול וסדום מפני שלא רלו כעיניהם (שם): אני ה'. קלו מלתי ה' מלקיהם וכן סגיריפה כיל קוט

מתנות כהונה

תחת ומי' בערוך ערך ספיר וערך דקן: בשר חמורים. כסיפ דקרא וחלמת סוסים זרמתם ועל כשפים סיו מניח רלים שהוא יפוע: כירובלמי דפרק לולב ועדכא גרס במעשה מן כתיב כו': ה'גובלבד לחתר ג' ימים. ופירוגו בהגהות מיימון שם הערוך ג' ימים היו מעוננים ולא נראים תמם וכוכבים לריכים לנהך עליהם בעת שיהגלו זו בעת לא עכ"ל ודיוק מכיפי דקרא דכתיב רוח עברה ופפרכם וגרסי' ועתה לא רלו לוכ וגו': זה עד שלא נגאלו. היו תהם רגליו דמוס לנגה על שם עמו תלכו בגלה לו על שם וילך לפת עמינו: שם סיתה נתונה. כלומר לא נראית עוד כי אם רגע ומהתה במעונו דכתיב בסיפ דקרא וכעשם השמים לטוהר וכדלקמן וכ' ה' מלאתי הני' זו מהגאלו אבל עד שלא נגאלו כו' ולא ידעינן מלי לידון ניה וברכיהו בחזי מסמע שם"ם הוא: ארגלייא. פי' הערוך מהגיה ומלאכתה המגריפים תותה וכן בהגהומת פרפת כי תפת ז"ל התורה קפחים ותקנחים כללה היא וכל ארגלייא שלה מקרא ומשנה תלמוד הלכות ומגדות כו': נתנה. תחת רגליו וכירובלמי לא גרס ניה: ר"ב בר לינון נקיין מן עננין. וכן הוא בהגלגוס ירובלמי כי כשהם מעוקים הם בהיסים ומהזיסים: ואם לאו. שם לא רשמע לי ותעשו כמעשיהם אני ה' וגו' ליפרע מכם כדמפרש ואזיל:

אמרי יהוין גברין בכל מלה : (ה) רבי הנינא בריה דר' אבא פתר קריא במלביות מה שושנה זו כשהיא נתונה בין ההוחים רוח צפונית יוצאה ומטה אותה כלפי דרום והחזה עוקצה רוח דרומית יוצאה ומטה אותה כלפי צפון והחזה עוקצה ואעפ"כ לבה מכוון כלפי מעלה כך הן ישראל אע"פ שהן נגבין אינניות ואנגריות לבן מכוון כלפי אביהם שבשמים מ"ט (תהלים כה) עיני תמיד אל ה' כי הוא יוציא מרשת רגלי . ר' איבו פתר קריה בגאולת מחר מה שושנה זו בשהיא נתונה בין ההוחים היא קשה על בעלה ללקטה ומה הן עושין מביאין את האור והן שורפין חוץ לה ואח"כ לוקטין אותה כך (חיבה ו) צוה ה' ליעקבו סביביו צריו כגון חלמיש לנוה יהיה לנערן כוסיתא לטבריא וגסטרא לחיפה לוד לאונו הה"ד (יחזקאל ה) זאת ירושלים בתוך הגוים שמתיה למחר כשיניע הקץ מת בקב"ה עושה מביא את האור ושורף חוץ לה הה"ד (ישעיה נג) והיו עמים משרפות סיד ומה כתיב בהו (דברים נג) ה' בדד ינחנו : (ו) א"ר אבין מה שושנה זו יוצאה עליה ערב הרי היא כמושך יצא טל הרי היא מפרחת כך כל זמן שצלו של עשו קיים כביכול לישראל נראין באילו הם במושין בעה"ז . אבל לע"ל יעבור צלו של עשו וישראל מרטיבין והולכים הה"ד (הושע יד) אחיה כטל לישראל . מה שושנה זו אינה בטילה לישראל אלא על גב ריחה . כך ישראל אינן בטלין אלא על גב מצות ומעשים טובים . מה שושנה זו אינה אלא לריח כך לא נבראו צדיקים אלא לגאולתן של ישראל . מה שושנה זו עולה על שולחנן של מלכים תחלה וסוף כך ישראל הן הן לעה"ז והן לעה"ב . מה שושנה זו נברת בין העשבים כך הן ישראל נברין בין האומות שנא' (ישעיה פה) כל רואיהם יכירום כי הם זרע ברך ה' . מה שושנה זו מתוקנת לשבתות וימים טובים כך ישראל מתוקנין לגאולת מחר : (ז) א"ר ברביה אמר הקב"ה למשה לך אמור לישראל כשהייתם במצרים היתם דומין לשושנה בין ההוחים עכשיו שאתם נבנטין לארץ כנען הוו דומין לשושנה בין ההוחים ותנו דעתכם שלא תעשו לא כמעשה אלו ולא כמעשה אלו הה"ד כמעשה ארץ מצרים . ר' יצחק פתר קריא בבן אדם שיש לו שתי בנות מאם אחת שתיהן מאב אחד שתיהן משפיר

א'

מתנות כהונה

הרעיון מפני שנרין למסמן ופי' רש"י לחזק ולהקשותן וי"ל מלשון לח התפוס היר והדעת מחפש בזה מילה שמולה על פס הפכוה: יהוון גברין כו' . פי' יהיו לנפי חיל בכל דבר אוגניות כו' . מפיס ושוליס : בגאולת מחר. ליכנס מעלית נקט לו הוא על דרך שחמרו חז"ל פרק הלק מתי מתי בר נפלה לחמר מחר ופיכר פס על דרך בחמר הכתוב היום אם בקולו השמעו : כהלמיש . היו רשעי חומות העולם מלירים ליפרחל שיהיו דביס כנוה שמוך לו וכן במדבס חזית ובמד' חיכה (ל' פ') : אלא ע"כ ריחה כו' . היכה בשלה וכלה חלה עם הריח כי היה לח ימות ממנה כל זמן שהיא קיימת : כשעשה חלו כו' . מלירים וכל כנען : שתי בנות רמז לכנען ומלירים : משפיר . מפליג

אסיפת אמרים

נחמן שמו (פס) : אשתר דה"נ היכה ניטלת כו' . יפרחל היכן נעלין ופי' היכה נלקטת חלה נפכיל היכה (פס) : לא נבראו . לף דעיקר בריחתן היא מיד עלמן לפפר לפרס כמה במחלקן בכל דור כדאיתמ בפרק המחונה עמד ובמחלן בכל דור ודור (פס) : כשהיית במצרים . דק"ל ל"ל להזכיר בכאן כמובנה לקן כו' פפ' וחזל כל הערוות בזיוה נ"ל שבוח כדי להרחות שזה שבח נפס כמה פניו לו כשובנה ע"י פניו נדוניה מן הערוות (בדלקמן פ' נ"ב) (פס) : בב"א . דק"ל בכלמה מלירים

סוכרת

כולם וכולן מעמון פס כדאי' פ' י' ויוחנן ועזיז במדרם חזית ובמד' חיכה (ל' פ') : אלא ע"כ ריחה כו' . היכה בשלה וכלה חלה עם הריח כי היה לח ימות ממנה כל זמן שהיא קיימת : כשעשה חלו כו' . מלירים וכל כנען : שתי בנות רמז לכנען ומלירים : משפיר . מפליג

נגע באשת דוד: (יא) א"ר יוסי ג' הן שתקף יצרן עליהם ונשבעו זה יוסף דוד ובועז. יוסף מנין שנא' (בראשית לט) ואיך אעשה הרעה הגדולה. רבי הונא בשם ר' אידי אמר כלום הנקרא הסר והטאתי לה' אין כתיב כאן אלא לאלהים נשבע ליצרו ואמר לאלהים אני חוטא ואיני עושה הרעה הגדולה. דוד מנין שנאמר (ש"א כו) ויאמר דוד חי ה' כי אם ה' ינפנו. למי נשבע רבי יוחנן ורשב"ל רבי יוחנן אמר ליצרו נשבע. ור"ל אמו לאביש נשבע אמר לו ח' ח' אם תגע בו אני מערב דמך כדמו הה"ד (ש"ב) ויאמר דוד אל אבישי אל תשחיתהו. בועז מנין שנא' (רות ג) חי ה' שכבי עד הבקר. רבי יודן ורבי חמא ר' יודן אומר כל אותו הלילה היה יצרו מפתהו בדברים ואומרת לו את פנוי והיא פנויה אתה מבקש אשה והיא מבקשת איש ליצה"ר נשבע חי ה' ולאשה אמר שכבי עד הבקר. א"ר הנינא (משלי כד) גבר חכם זה בועז (ש"ב) ואיש דעת מאמין כח שגבר על יצרו בשבועה (יב) ד"א במעשה ארץ מצרים הה"ד (מיכה כד) ועין נואף שמרה נשף לאמר לא תשורנו עין וסתר פנים ישים. אמר ר"ל שלא תאמר שכל מי שהוא בנופו נקרא נואף. נואף בעיניו נקרא נואף שנא' ועין נואף והנואף הזה יושב ומשמר אימתי נשף בא אימתי ערב בא שנא' (משלי ז) בנשף בערב יום. והוא אינו יודע שיושב בסתרו של עולם זה הקב"ה צר כל קטורין שלו בדמותו בשביל לפרכמו הוא שאיוב אומר (איוב י) התוב לך כי תעשוק. זה זן ומפרנס והוא צר כל קטורין שלו בדמות אחר אלא (ש"ב) כי תמאס יגיע כפיך מאחר שאתה יגע בו כל ארבעים יום אתה חוזר ומקלקלו אלא (ש"ב) ועל עצת רשעים הופעת. כך הוא כבודך לעמוד בין נואף לנואפת אמר לו הקדוש ברוך הוא איוב ראוי אתה לפיים אלא יהי אומר כאשר אמרת (איוב י) העיני בשר לך אלא אמר הקב"ה

הריני

מתנות כהונה

וגרשה נקלה פלטיאל בתמיה: בלום המקרא הסר כו'. סהיה לו לכתוב ותטאתי לה': לאלהים תי חוטא. בב"ר פ"ט ובמגילת רות יסמו גיד' מהולפא ובגיטין זאת פי' תחטא בחלסים וחכופר ח"ו בגד חלהותו חס תעשה כו' ושי בב"ר פכ"ז: ואיני עושה. ליטמא מעליא נקט כי לא נאה לומר בכתאי עושה כו' והוא קל: אל תמחיתו. סיסיה דקרא כי מי שלח ידו במשיח ה' ונקה רמז לו שלח ידו שלח בו יד חל יוקהו: מי שהוא בנופו. העושה מעשה זנות בנופו הוא נקרא נואף חלא לף נואף בעין נקרא נואף: קטורין. קסניס: בדמותו. בצלמו בניס יולדו ממנו בזנות: לפרסמו. שהכל יהיו אזה זנה עמה: זה זן כו'. בעלה זנה ומפרנסה והיא זנתה עם אחר והקב"ה לא הולד בדמות הנואף והוא בעין עושק וגזל: שאתה. כלפי הקב"ה תמרה כמו שמוכיח המענה: מי' יוס. שהוא זמן יניקת הולד ואח"כ היא מזנה עם אחר והקב"ה לא העובר בדמות הנואף כדהי' פ' נשא ר"פ ט': כך היא כבודך: ראוי אתה לפיים. לפייסני: העיני בשר לך. כלומר דעתי ועיני בפלאות מעיני בשר ודעתם חלא כו':

אסיפת אמרים

ע' לעזן ונ"פ גמיר עד שהוסיף לו אות ל' משמו של הקב"ה ות"ל אין כאן שכר שיהוף שמו לכן הניח כאיה לשכרו פי' שנדע מה שכר שהוא בעד מעשה זו מדה כנגד מדה. מיפת"ם בשינוי קלת: כלום כו'. דס"ל לפרש לאלקאו שלו שלא נעשה שכוון לאלהים וחם היה חומר לפ' לא היה חסר כלום חע"כ שלא ל' לפ' רק ותטאתי. ולישנו ל' לאלהים פי' כריון נשבע לאלהים וזה לא היה חסר דדרך ל' הסבוחם נכתו בעלמא וכמו בדוד וכוחו (שם): ר"י ור"ח ב' חיבא ביניימו דלר"י נשבע אחר שכבר קטרגו יצרו ולרבי חמא נחפתם ובלא את הגולד ויבא שמא יקטרגנו היצה"ר וקדם ונשבע ומלבד כוחו על יצרו מלד לדקחו אמלו ותזקו עוד בשבועתו (שם). (ר"פ מזה נלחה טעות גפ' בספרים ח"ר הגינת וג"ל ח"ר שמח): ההי"ד ועין. מפ' אני ס' אני סוף אתאויר כו'.

ומצרים אני עתיד ליפרע ממי שהוא עושה במעשיהם דור המבול נמחי מן העולם ע"י שהיו שמופין בזנות. א"ר שמלאי כ"מ שאתה מוצא זנות אנדרלמוסיא בא לעולם והורגת טובים ורעים. רב הונא בשם רבי יוסי אמר דור המבול לא נמחו מן העולם אלא על ידי שבתכו גומסיות לזכר ולנקבה. ר' עזריה בשם ר' יהודה ב"ר סימון וריב"ל בשם בר קפרא מצינו שעל הכל הקב"ה מאריך רוחו חוץ מן הזנות בלבד ואית ליה קריין סניין שנא' (בראשית ו) ויהי כי החל האדם ויראו בני האלהים את בנות האדם זירא ה' כי רבה רעת האדם ויאמר ה' אמחה את האדם. סהדים ריב"ל בשם ב"ק אמר כל אותה הלילה היה לוט עומד ומדבר עליהם סניגוריא ביון שבאו ואמרו לו (שם יט) איה האנשים וגו' ונדעה אותם בתשמיש מיד זיאמרו האנשים אל לוט עוד מי לך פה עד כאן היה לך פתחון פה ללמד עליהן סניגוריא אלא חתן בניך ובנותיך וגו' כי משחיתים אנחנו | אני ה' אני הוא שנפרעתי משמשון ומאמנון ומזמרי ועתיד אני ליפרע ממי שיעשה כמעשיהם. אני הוא ששלמתי ליוסף ליעל ולפלטי בן ליש. אני עתיד לשלם שכר למי שעושה כמעשיהם. יוסף מנין. אמר רשב"נ יוסף משלו נתנו לו|פיו שלא נשק בעבירה (בראשית מה) על פיך ישק כל עמי. צוארו שלא הרכינו לעבירה (שם) וישם רביד הזהב על צוארו. ידיו שלא משמשו בעבירה ויסר פרעה את טבעתו. גופו שלא נגע בעבירה וילבש אותו בגדי שש. רגליו שלא הלכו בעבירה וירכב אותו במרכבת המשנה. מחשבה שלא חשב בעבירה תבא| ותקרא חכמה ויקראו לפניו אברך: (ו) ג' הם שברחו מן העבירה ושתף הקב"ה שמו עמהם ואלו הן יוסף ויעל ופלטי. יוסף מנין שנא' (תהלים פא) עדות ביהוסף שמו מהו ביהוסף יה מעיד עליו שלא נגע באשת פוטיפר. יעל מנין שנא' (שופטים ד) ותצא יעל לקראת סיסרא וגו' ותכסהו בשמיכה מהו בשמיכה רבנן דקסא אמרי בסודרא ורבנן דתמן אמרי במשיכלא. אמר ר"ל הזרנו על כל המקרא ולא מצינו כלי ששמו שמיכה. ומהו שמיכה שמי כה שמי מעיד עליה שלא נגע בה אותו רשע. פלטי מנין כתוב אחד אומר (שמ"ב כג) ושאול נתן את מיכל בתו לפלטי וכתוב אחד אומר (שמ"א כה) פלטיאל קרי ליה פלטי וקרי ליה פלטיאל מי נסיב פלטי ומי יהב פלטיאל אלא מעיד אני עליו שלא נגע

אסיפת אמרים

ילקוט. דתני ס' ל"ק דכל"מ סיכוכו תד לעכר יחד לעונם תכל בתני ס' לתקיפים דתן לתקיפ לתק דין פריך ל"ל כ"ש לעונם. ומבני דמד לתי הוה בעפרעתי מהם ומד לומר לתי עתיד ליפרע כו' ותי ל"ש כתיב לתק תד ס"ת ולתיחידים לת יהמיר כ"ל כמו שנפרע מדור המבול ותיתך דש"ס דהוו רוכת רשעים קמ"ל דתן תילוק. והדר דרים לתי ס' לתי הוה שנפרעתי מהמבול. ותקן ל"ל כ"ש דמה"ת לתלק יתיר מיתיר. ותני ס' בבני דרים לעכר(שם): שעושה כמעשיהם. פי' בבא לידו עבירה ופירש ממנה שנותנין לו שכר כעובש תלוב (יפה"ת): יוסף מנין. לפי שלמת ממן שכרן סיה שתוף שמו יה' (ע"ל כי שם ס' תקרא כו') וכדמסיק לך כיון דכיוסף תוכל לשרש כדתי' בסוטה שנכריתלב למדו

מתנות כהונה

אנדרלמוסיא. גזר דין כולל מבולב ומטוף והוא יהוש: גומסיות. פי' הערוך כתוכה בל' יון: לזכר. למשכב זכור: קריין סניין. פסוקים הרבה לרמייה: ונדעה אותם. בתשמיש מגמאל וידע לדש וגו': פתחון פה. פה דרש כמו פה בסגול: חתן בניך וגו'. הוציאם וגו' כי משחיתים לגמרו ממעש אם לא יוציאם שיאבדו הכל: הרכינו. נעטו וכופפו: אברך. דרכו חז"ל מוסיקון אב בחכמה וכך בשניה: במשיכלא. פי' הערוך מין בגד או כסל גדולים: שמי כה. כמו פסוקלן: מי נסיב כו'. כשלקחה נקרא פלטי ומשנפקה ממנו ונעשה

כתיב (תהלים קמ) לדוד מזמור חסד ומשפט אשירה לך ה' אזמרה. אמר דוד לפני הקב"ה רבש"ע אם חסד אתה עושה עמי אשירה בין כך ובין כך לה' אזמרה. א"ר תנחום ב"ר יודן כתיב (שם נו) באלהים אהלל דבר בה' אהלל דבר בין כך ובין כך (שם) אהלל דברו. ורבנן אמרי כתיב (תהלים קטז) צרה וינון אמצא ובשם ה' אקרא כוס ישועות אשא ובין כך ובין כך ובשם ה' אקרא. א"ר יודן בר פזליא הוא שאיוב אומר (איוב ו) ה' נתן וה' לקח יהי שם ה' מבורך בין שנתן ברחמים נתן בין שנטל ברחמים נטל ולא עוד אלא כשנתן לא נמלך בצרה וכשנטל נמלך בבית דין. א"ר אליעזר בכל מקום שאתה מוצא וה' והוא וביתי דינו בנין אב שבבלן (מ"ק כב) וה' דבר עליך רעה. א"ר יודן בתיב (תהלים נה) ואתה מרום רוממות אתה ניתנ בעולמך נתת בהונה לאהרן לעולם ברית מלה היא נתת מלכות לדוד לעולם שנא' (דה"ב ג יג) הלא לכם לדעת כי אלהי ישראל נתן ממלכה נתת קדושה לישראל לעולם שנא' קדושים תהיו: (ג) ד"א קדושים תהיו הה"ד (תהלים כ) ישלח עזרך מקודש. ר' ברכיה בשם ר' סימון אמר מעשה בקרתני באבא יוסי איש ציתור שהיה יושב ושונה על פתח מערן אתגלי עליו ההוא רוהא דהוה שרי תמן א"ל אתון ידעין כמה שנין אנא שרי הכא ואתין ונפקין אתין ונשיבין ברמשא ובטיהרא ולית אתון מתנזקין. זכרון תהון ידעין דהא רוח ביש בעי מישרה הכא והוא מזיק כרייתא א"ל ומה נעביד א"ל אזיל ואסחיד בבני מתא ואמר להון מאן דאית ליה מבוש מאן דאית ליה פם מאן דאית ליה מגרופיא יפקון הכא למחר עם מצמחיה דיומא ויהון מסתכלין על אפי מייא ובד אינון חמיין ערבוביא דמיא יהון מקשין בפרולא ואמרין דידן נצח ולא יפקון מן הכא עד זמן דיחמון תרדה דדמא

Abba Jose

מתנות כהונה

דגם: ס"ג בין כך ובין כך לאלל דברו. פי' בין בתעשה דין מזמו אלהים ובין בתעשה לחסיד מזמו ס' וכתי מוכח בילקוט תלים ותיוב ובמסכת כרכות דף ס': וה' הוא ובית דינו. ודמ כתיב וה' לקח וגבי נמוים כתיב ה' נתן פלא נמלך: זה בנין אב. דכתיב ברישא דקרא נתן ה' רוח בקר וגו' מיהו שוב וה' דבר אלא לרבות העלה: שנאמר קדושים תהיו. דייק מדכתיב כי קדוש אני מה קדושתי לעתיד עד כך קדושת ישראל לעתיד עד ולו דרש תהיו בהויתכם תהיו לעד: ס"ג בילקוט מעשה בעיניכם וכן קרתני פי' בעיר פלוני: ציהור. שם מקום: אתגלי עליה כו'. נגלה עליו לומו רוח ורוח בעשה סיח ול"ל בתם ידעתם כתה שתים שלש ומוכן פה: ס"ג ואתין ונפקין לתון ובכוכן בכמשא ובטיהרא. פי' בתתם ויתתם לתם ובתיכם בערב ולהריס ולתן לתם מוקין: ובדין כו'. ומעתה תהיו יודעים שהרי רוח רעה רוצה לבקון פה במקומי והוא מזיק הבריות ל"ל ומה נעשה פלא יבא ל"ל לך והכתה בלשבי הטיר ולמור להם כל מי שים לו מכוש פי' כלי מקן שמכין בו ולקמן פ' כ"ה מעמיד בהוא מכה לו הצובא שהוצין בקרקע לימא ומיושות ומי שים לו פס כלי שהופכין בו בתעבה: יפקון כו'. יצאו כולם לבתן למחר כשעות סיוס ומתחיל להאיר ויהיו מסתכלין על פני המים: כד יהון כו'. כשיהיו רואין ערבוב על פני המים: יהיו מקטיין. מבין בשרואי הכליס זה פל זה להשמיע קול ויאמרו פלנו נגח: ולא יפקון כו'. ולא יצאו מבתן עד שיראו תרדה פל דס על פני המים שהוא סימן לנפילת הרוח והרגיעה: תרדה דדמא. פי' עפה

אסיפת אמרים

פס נמעשה ויעבה כו' ע"ם ואיידי מייתי ג"כ נריעת דכתיב דכבכי המזבח (שם): ואם משעשה אתה עושה עמי אשירה כו'. ס"ג ניהוה ג' כרוזים ומשום דמתכה ומעשה י"ל דדוקא בשים עם סדין קלת הכד אבל בלא סדין גמור לא"ק תו לך מ' אזמרה לומר על כ"א לבדו: (שם): ס"ג בילקוט תלים (תהלים) רוממות בתתם נתן בעולמך לעולם (שם): קדושים תהיו. מדלא תאר לתן ליוהי סיו קדושים לתו סיו נהוגים מבתע שבוע ל' כבוהם שניתן לשם הקדושה (שם): ושלח עזרך. בח ג"כ לתיכן דשל"ל סיו קדושים ות' שפי' שע"י קדושתכם תהיה

דרויני צר כל קטורין שלו בדמות אביו בשביל לפרכמי . א"ר לוי משל להלמידו של יוצר שנגב ביצת יוצרים ועמד רבו על גניבתו מה עשה עמד ועשאו כלי ותלאו בפניו ובל כך למה להודיע שעמד רבו על גניבתו אמר הקב"ה הריני צר כל קטורין שלו בדמותו בשביל לפרכמו . ר' יהודה ב"ר סימון בשם ר' לוי בן פרטא בתיב (זכריה נג) צור ילדך תשי . התשתם בהו של יוצר . משל לצייר שהיה יושב וצר איקונין של מלך במשחוא גומרך באו ואמרו לו נתהלך המלך מיד תשו ידיו של יוצר אמר של מי אצור של ראשון או של שני כך כל מ' יום הקב"ה עוסק בצורת הולד ולסוף מ' יום היא הולכת ומקלקלת עם אחר מיד רפו ידיו של יוצר אמר של מי אצור של ראשון או של שני הוי צור ילדך תשי ההשת כהו של יוצר . ר' זעירא ולית בקרייה כוותה . א"ר יצחק מצינו כל עוברי עבירות הגונב נהנה והגנוב מפסיד . הגיזל נהנה והגנזל מפסיד ברם הבא שניהם נהנין מי מפסיד הקב"ה הוא מאבד כמינו : (יג) רבי מנשיה בר בריה דר' יב"ל אמר מצינו שכל מי שרואה דבר ערוה ואינו זן עיניו ממנה זוכה להקביל פני שכינה מ"ט (ישעיה לג) ועיניך תראינה ארץ מה כתיב בתריה (שם) מלך ביפיו תחזינה עיניך תראנה ארץ מרחקים :

סדר קדושים

פרשה כד (א) **קדושים** תהיו הה"ד (ישעיה ה) ויגבה ה' צבאות במשפט . תניא ארשב"י אימתי שמו של הקב"ה מתגדל בעולמו בשעה שעושה מדת הדין ברשעים ואית ליה קריין בניין (יחזקאל לח) והתגדלתי והתקדשתי ונודעתי לעיני גוים רבים זידעו כי אני ה' וכתיב (תהלים ט) נודע ה' משפט עשה . (ירמיה טו) בפעם הזאת אודיעם את ידי ואת גבורתי (מיכה ו) למען דעת צדקת ה' והדין זיגבה ה' צבאות במשפט : (ב) ר' בריה בשם ר' לוי אמר הה"ד (תהלים צג) ואתה מרום לעולם ה' . לעולם ידך בעליונה . בנוהג שבעולם מלך ב"ז יושב בדין בזמן שהוא נותן דימוס לכל העם מקלסין אותו . ובזמן שהוא נותן כפיקלא אין כל בריה מקלסת אותו . מפני שהם יודעין שיש שמתת בדינו . אבל הקב"ה אינו כן אלא בין במדת הטוב בין במדת פורענות זאתה מרום לעולם ה' לעולם ידך בעליונה . רב הונא בשם ר' אחא אמר כתיב

אסיפת אמרים

כו' (שם) : רבי מנשיה . קלי ג"כ הלמי ס' בכתיפרוס מהטעיכה יזכה לראותו (בס) :

הה"ד ויגבה . מבוס דכתי לאתחוי דלכי בכתיב ואתה מרום רומעות בחתם נותן ובכתיב מעדים ליס בחיבי מחדינה לעולם ידך על בעליונה מייתי ויגבה ס' דמפקם ליס ג"כ בס"ט מזמור ק"ל שם

להודות כי ה"ל הפסיד לבדו בכתיכול ובדמפקם ואחל : ברם . אבל תמוס : קריין בניין . יקבלוס הכפה לחליס : דימוס . פסק דין על בלילה והסד : ספיקליא . פסק דין בל תוכתה ב' ר"ד וכ"ל בב"ר פ' ע"ם : ידך בעליונה . מהבל מלדיקוס עליו דיבו לאמר יפה

מתנות כהונה

יוצר . תוחן כלי חרס : **ביצת כו'** . ענוים על המר בשעים ממנו כלים וחבירו בפ"ק דבילה ובהרבה מקומות בתלמוד : **ועשאו כלי** . לחחו כלים שמלת מלגו : **בפניו** . על פניו : ס"ג כך אמר הקב"ה : **נתחלף כלו'** מת וכ"ה בפ' בתר בהדיא : **אצור** . תלייר יו"ד זשיגת **כו'** יו"ד בל תבי קבוצה ואין חוברתה בתקלת

כלל עמה פרשת תפילין מאן דעביד פרשת נזיקין ע' כלל עמה פרשת שמטתן ומאן דעבד פרשת קדושים ע' כלל עמה פרשת עריות: (ו) א"ר יהודה בן פזי מפני מה נסמכה פרשת עריות לפרשת קדושים אלא ללמדך שכל מקום שאתה מוצא בו נדר ערוה אתה מוצא קדושה ואתיא כהדא דר' יהודה בן פזי דאמר כל מי שהוא נודר עצמו מן הערוה נקרא קדוש ריב"ל מיתי מן שונמית הה"ד (מ"ב ד) ותאמר אל אישה הנה נא ידעתי כי איש אלהים קדוש הוא א"ר יונה הוא קדוש ואין משרתיו קדושים הה"ד (שם) וינש נחזי להדפה א"ר ריב"ח שהדפה בהוד יפיה על דדיה ר' איבון אמר מלמד שלא הביט בה מימיו ורבנן אמרי שלא ראתה דם טפת קרי מימיה על סתן שלו. אמתיה דר' ישמעאל בר רב יצחק אמרה אנא הוינא משמשא למנוי דמרי ולא מן יומוי המית מלה בישא על מנוי דמרי. אריב"ל מפני מה נסמכה פרשת עריות לפרשת קדושים אלא ללמדך שכל מקום שאתה מוצא נדר ערוה אתה מוצא קדושה ואית ליה קריין סניין (ויקרא לג) אשה זונה וחללה וגו' וקדשתו כי את לחם אלהיך הוא מקריב (שם) אלמנה וגרושה וחללה זונה וגו' ולא יחלל זרעו והדין דבר אל כל עדת בני ישראל:

(ז) א"ר יודן בשם ר' שמואל בר נחמן משל למלך שהיה לו איפקרסין והיה מצוה את עבדו: נערה וקפלה וכו'. אמר רשב"ג משל לכה"ג שהיה מהלך בדרך ונזדמן חלוני אחד א"ל אלך עמך א"ל בני כהן אני ובדרך טהור אני מהלך ואין דרכי להלוך בין הקברות אם אתה הולך עמי מוטב ואם לאו סוף שאני מניחך והולך לי. כך א"ל משה לישראל (דברים כג) כי ה' אלהיך מתהלך בקרב מחנך להצילך. מהו להצילך תרין אמוראין ח"א להנן עליך להיות צל על ראשך. וח"א לרוקן כל נכסי האומות וליתן לך כד"א (שמות ג) ונצלתם את מצרים. על מנת (דברים כג) והיה מחניך קדוש ולא יראה בך ערות דבר ערות דבור רשב"ג אמר זה נבול הפה:

(ח) ר' אבון אמר תרתי ר' אבון אמר משל למלך שהיה לו מרתף של יין והושיב

מתנות כהונה

הוא קדוש. וכדמפרש לקמן ר' לוי"ן ורמ"ה דמייתי הכ"ד כו' דברי הספר הם לכל הפחות לא בכביל כך ידעה עתה שליטו קדוש כי לא ידעה עדיין שתתערב בבא מלוי ויבא להדפה וכבי מבמע כפ"ק דבכורות וכיוצא"מי בפרק כ' דיבמות: **על דדיה**. זהו פירושו על הוד יפיה: **הדפה**. לכם מוסיקון הוד יופי: **שלא** הביט בה. ולפיכך קראה לאותו קדוש דלכ"כ מתי לחמה כו דבר קדושה וע' מ' מזכרה בפלחם על נדר הערוה כפ' נשא: **אמתיה**. שפחה שלו לחמה עבריה: **אנא** שוחת כו'. לתי הייתי פורש ומיע המשה של חדוני ומימי לא לחיתי דבר רע ר"ל קרי על כליו של חדוני וכירום דפ' קלק גרס שוחת משגיע ופירושו מכבסת: **למנוי**. לכליו ר"ל סדיניו ומצעיו: **איפקרסין**. לשם שפחת פתוח על כתפו וכשהוא לובשו קופלו: **ונזדמן** לו חלוני. פי' זר מ"מ חלוני: **דבר**. קרי ביה דבור ומפרש והולך לימך:

אסיפת אמרים

דכתיב בהן ג"כ כל עדת כו' לחמר שפחת מפני בית בהן ביכורי מלות. (ומספר שמות הניח סיפ"ת ב"ע): משל כו'. (לעיל פ' כ') דק"ל ג"כ מלת לין קדוש הניח שמעל שענין שקדושה רמז אל שקיום ושלמיות עד"מ גבי קדוש יהלחר לו מה קדוש לעולם ושכוונם שע"י דבקות יתברך לפ' ויהיו חיים וקיימים ולפי מעל שפ' מניינו סיולנו בדרכיו וכדלעיל מפ' לפי פרים כו' ומשמ"ל לחדני כו' חלנו וכי לפשר כו' ומשיל לכ"ג שהוא כמעלה גדולה נגד שחלוני מ"מ כשהולניס בדבר פ' הם דומים יחד (שם): מהו להצילך. דשמ עדיפא מיניס קלחר לפת לויכוח כיליך ומכני לניהוח לא מלת יוכה לך מזכיותיך נלוקך לשלויכוח} וניינו לפניס מבוהם הדין בשביל שתהיה פרוס ביומר וכדמסיק ערות דבור (שם): ונצלתם. ויהי' פי' להצילך להציל לך כמו שלא לחיך ויגדך שפי' ויגיד לך (שם): ר"א א'. ק"ל יתובה

דברי תורה כדמפרש לקמן ר' לוי"ן ורמ"ה דמייתי הכ"ד כו' דברי הספר הם לכל הפחות לא בכביל כך ידעה עתה שליטו קדום כי לא ידעה עדיין שתתערב בבא מלוי ויבא להדפה וכבי מבמע כפ"ק דבכורות וכיוצא"מי בפרק כ' דיבמות: **על דדיה**. זהו פירושו על הוד יפיה: **הדפה**. לכם מוסיקון הוד יופי: **שלא** הביט בה. ולפיכך קראה לאותו קדום דלכ"כ מתי לחמה כו דבר קדושה וע' מ' מזכרה בפלחם על נדר הערוה כפ' נשא: **אמתיה**. שפחה שלו לחמה עבריה: **אנא** שוחת כו'. לתי הייתי פורש ומיע המשה של חדוני ומימי לא לחיתי דבר רע ר"ל קרי על כליו של חדוני וכירום דפ' קלק גרס שוחת משגיע ופירושו מכבסת: **למנוי**. לכליו ר"ל סדיניו ומצעיו: **איפקרסין**. לשם שפחת פתוח על כתפו וכשהוא לובשו קופלו: **ונזדמן** לו חלוני. פי' זר מ"מ חלוני: **דבר**. קרי ביה דבור ומפרש והולך לימך:

דדמא על אפי מיא אזל ואסהיד בבני קרתא ואמר להון מאן דהו"ל מבוש מאן דהו"ל פס מאן דהו"ל מגרופי נפקין למחר לתמן עם מצטהיה דיומא ויהון מסתכלין כלפי מיא כיון דהמון ערבוביא במיא הוון מקשין בפרזלא ואמרין דידן נצח דידן נצח ולא עלון מן תמן עד זמן דחמון במין חדדה דמא על אפי מיא והרי דברים ק"ו ומה אם הרוחות שלא נבראו לשום סיוע צריכין סיוע אנו שנבראו לסיוע עאכ"ו הוי ישלח עזרך מקדש :

(ד) ד"א ישלח עזרך מקדש א"ר לוי כל טובות וברכות ונחמות שהקב"ה עתיד ליתן לישראל אינו אלא מציון . ישועה שנא' (תהלים יד) מי יתן מציון ישועת ישראל . עוז מציון שנא' (שם קי) מטה עזך ישלח ה' מציון . ברכת מציון שנא' (שם קלד) יברכך ה' מציון . שופר מציון שנא' (יואל ב) תקעו שופר בציון . טל וברכה וחיים מציון שנא' (תהלים קלג) כטל חרמון שיורד על הררי ציון כי שם צוה ונו' . תורה מציון שנא' (ישעיה ב) כי מציון תצא תורה . עזרה וסיוע מציון שנא' ישלח עזרך מקודש מקדוש מעשים שיש בידך . ומציון יסערך מציון מעשים שיש בידך . אמר הקב"ה למשה לך אמור לישראל בני כשם שאני פרוש כך תהיו פרושים כשם שאני קדוש כך תהיו קדושים הה"ד קדושים תהיו : (ה) תני רבי חייא פרשה זו נאמרה בהקהל מפני שרוב גופי תורה תלויין בה . ר' לוי אמר מפני שי' הדברות כלולין בתוכה אנכי ה' אלהיך וכתיב הבא אני ה' אלהיכם . לא יהיה לך וכתיב הבא ואלהי מסכה לא תעשו לכם . לא תשא וכתיב הבא ולא תשבעו בשמי . זכור את יום השבת וכתיב הבא את שבתותי תשמורו . כבד את אביך ואת אמך וכתיב הבא איש אמו ואביו תיראו . לא תרצח וכתיב הבא לא תעמוד על דם רעך . לא תנאף וכתיב הבא מות יומת הנואף והנואפת . לא תגנוב וכתיב הבא לא תגנובו . לא תענה וכתיב הבא לא תלך רכיל . לא תחמוד וכתיב הבא ואהבת לרעך כמוך . ר' יודן בשם רשב"י אמר ג' פרשיות הכתיב לנו משה רבינו בתורה וכל אחת ואחת מהן יש בה משלשים ששים מצות ואלו הן פרשת פסחים ופרשת נזיקין ופרשת קדושים . ר' לוי בשם ר' שילא דכפר תמרתא אמר משבעים שבעים . א"ר תנחומא ולא פליגי למאן דעבד פרשת פסחים ע' כלל

Sameness 30% Ten C's included in this Parasha

אסיפת אמרים

מסיס לכם כויס כעולם וכדמסיים מקודם מעשיס שים כיכר (שם) : שלא נבראו . פי' כאן דכיכם כסיוע זה מזה מ"מ צריכיס סיוע מג"ע כמעשה זו שע"י שכאתו ג"ע כמציעות ג"ע מכם נגף . ולמו שדרכינו כסיוע זה לזה עאכ"ו . וכן לאמרן דק"ל מאחר שה' יתברך כו' ל"ל עוד עזר ומשני מאחר שדרכינו כעזר אף שכשם שעזרונו מ"מ צריך לעזור לו עזר ע"י מעשיס טיחזיקו לכנו ולספחיד לויכיו (שם) : א"ר לוי . בג' ג"כ לאמרן קושיא כג"ל שכתוב כשלמו מפ' יתברך כו' ומשני מה יעזרך מקודם מעשיס וכדמסיק (שם) : מקדיש הוא ר"א . וכוונתו לאמרן כדפי' (שם) : אמר הקב"ה . קאי לקדושים קכיון כי קדוש אני ול"ל שם"צ כשם שאני קדוש כו' ולכיכך ג' כל שכתוב ושלר מפ' שם"צ ל"ק אף אתן קדוש כשם שאני קדוש כו' (שם) : ג' פרשיות . מפני שכולן נאמרו כשקהל

מתנות כהונה

על דס וס"ע כילקוט מליס טפס דדמא וסוף להגיה תכיכה לך שכאתמומא גס כן גרס מדלם: אזל ומסיק כו' . הלך ר' יוסי להשיד ושמעם כבני העיר ואומר להם כל המתוכע וכן עשו ומ"ם מסיס לו מכום כו' : ולא עלון . ולא נכנסו לעיר : שנבראנו לסיוע . כלומר הסיני כח לריכין לסיוע בכל עת ושעה : מקודש כו' מכח קדושת מעשיך המצויים ולמטומיס .

בהקהל שכת' על כל עדת כני ישראל :

טוש

על דס וס"ע כילקוט מליס טפס דדמא וסוף להגיה תכיכה לך שכאתמומא גס כן גרס מדלם: אזל ומסיק כו' . הלך ר' יוסי להשיד ושמעם כבני העיר ואומר להם כל המתוכע וכן עשו ומ"ם מסיס לו מכום כו' : ולא עלון . ולא נכנסו לעיר : שנבראנו לסיוע . כלומר הסיני כח לריכין לסיוע בכל עת ושעה : מקודש כו' מכח קדושת מעשיך המצויים ולמטומיס .

בהקהל שכת' על כל עדת כני ישראל :

טוש

וסדר כשם שאני קדוש כו' ושם"צ כת"כ . ולריכא ל' כל שכתוב ושלר מפ' שם"צ ל"ק אף אתן קדוש כשם שאני קדוש כו' (שם) : ג' פרשיות . מפני שכולן נאמרו כשקהל

דכתיב

למלך שאמר לבנו צא לפרקמטיא א"ל אבא מתיירא אני בדרך מהלסטים ובים מפני אפורטין מה עשה אביו נטל מקל וחקקו ונתן בו קמיע ונתנה לבנו ואמר לו יהי המקל הזה בידך ואי אתה מתיירא משום בריה. אף כך אמר הקב"ה למשה אמור לישראל בני עסקו בתורה ואין אתם מתיראין משום אומה. אילו נאמר עין חיים היא לעמלים בה לא היתה תקומה לשונאי ישראל. אלא למחזיקים בה. אילו נאמר אשר לא ילמד לא היתה תקומה לשונאי ישראל. אלא (דכריס כו) אשר לא יקים את כל דברי התורה הזאת לכך נאמר עץ חיים היא למחזיקים בה. (רב הונא אמר אם נבשל אדם בעבירה חייב מיתה בידי שמים מהו יעשה ויחיה אם היה למוד לקרות דף א' קורא ב' דפים ואם היה למוד לשנות פ"א ישנה שנים ואם אינו למוד לקרות ולשנות מה יעשה ויחיה ילך ויעשה פרנס על הצבור וגבאי של צדקה והוא חי שאילו נאמר ארור אשר לא ילמד לא היתה תקומה אלא ארור אשר לא יקים. אילו נאמר עץ חיים לעמלים בה לא היתה תקומה אלא עץ חיים היא למחזיקים בה. (קהלת ז) כי בצל החכמה בצל הכסף א"ר אחא בשם ר' תנחום ב"ר חייא למד אדם ולימד ושמר ועשה והיתה ספק בידו למחות ולא מיחה להחזיק ולא החזיק הרי זה בכלל ארור הה"ד ארור אשר לא יקים. ר' ירמיה אמר בשם ר' חייא לא למד אדם ולא עשה ולא שמר ולא לימד לאהרים ולא היתה ספק בידו להחזיק וההזיק ולא למחות ומיחה ה"ז בכלל ברוך. רבי הונא ור' ירמיה אמרו בשם ר' חייא בר אבא עתיד הקב"ה לעשות צל והופות לבעלי המצות אצל בני תורה בגן עדן ואית ליה ג' קריין חדא כי בצל החכמה בצל הכסף. ב' (יחזקאל טו) אשרי אנוש יעשה זאת. והדין עץ חיים היא למחזיקים בה. שמעון אחי עזריה אמר משמו והלא שמעון היה גדול מעזריה אלא ע"י שהיה עזריה עוסק בפרקמטיא ונותן בפיו של שמעון לפיכך נקרא הלכה על שמו. ודכוותה (דכריס גג) ולזבולן אמר שמח זבולן בצאתך וישכר באוהליך והלא יששכר גדול היה מזבולן אלא על ידי שהיה זבולן מפרש מיישוב ועוסק בפרקמטיא ובא ונותן לתוך פיו של יששכר נותן לו שכר בעמלו לפיכך נקרא הפסוק על שמו שנאמר שמח זבולן בצאתך ויששכר באוהליך. א"ר תנחומא כל מי שיוצא לדרך ואינו מכוין לבו למלחמה סוף שהוא נופל במלחמה אבל שבטו של זבולן בין מתכוין בין שאינו מתכוין יוצאין למלחמה ונוצחין הה"ד (דה"ב ו יג) ומזבולן יוצאי צבא עורכי מלחמה ולעדור בלא לב ולב מהו בלא לב ולב אלא בין מתכוונין בין שאינן מתכוונין הם יוצאים ומנצחין: (ב) דרש ר' יהודה

בן

מתנות כהונה

עמכ"ו: אפורטין כיוצאים על ימל סיס הקקלת פורכיו וכס נוזלין ומומסים הטובלים ומציס: יקים. שעוזר ומקיס לעומדיס. מו פי' שמקיימס כלס שמקיימס הכתר ומומר למת מוחמו ומס שכמוב בו: ואית ליס ג' קריין. יום ט"ע ג' פסוקים לרחייס: אשרי מחס וכו'. ובן מדס יחזק כה: שמעון מחי עזריס למד כו'. בסוסס כפ' סיס עוסק בפרקמ"ע שמעון סיס עוסק בחורס ועזריס סיס עוסק בפרקמטיא ונותן בפיו של

אסיפת אמרים

סה (סס): כי בצל. כיומא דכ"ס הוא לרחיס שעוסל בפרס למחזיקים מחזיקי המצות כי הפסוק הסמוך יתד (סס): דרש ר"י. דייק סיפוס דקרא יהיס לכס עליס לכס דייקא ולא לאפ"ר (י"מ): ויכ"ס

דהושיב בו המלך שומרים מהם נזירים ומהם שכורים לעת ערב בא ליתן שכרם נתן לשכורים ב' חלקים ולנזירים חלק אחד אמרו לו אדונינו המלך לא כלנו שמרנו כאחד מפני מה אתה נותן לאלו ב' חלקים ולנו חלק אחד אמר להם המלך אלו שכורים הן ודרכן לשתות יין ולפיכך אני נותן לאלו ב' חלקים ולכם חלק אחד. כך העליונים לפי שאין יצה"ר מצוי בהם קדושה אחת שנא' (דניאל ד) ומאמר קדישין שאילתא אבל התחתונים לפי שיצה"ר שולט בהם הלואי בשתי קדושות יעמדו הה"ד דבר אל כל עדת בני ישראל ואמרת אליהם קדושים תהיו כי קדוש אני ה' אלהיכם. ר' אבין אמר אחרי משל לבני מדינה שעשו ג' עטרות למלך מה עשה המלך נתן בראשו א' ושתים בראשם של בניו. כך בכל יום ויום העליונים מכתירין להקב"ה ג' קדושות מה הקב"ה עושה נותן בראשו א' ושתים בראשן של ישראל. הה"ד דבר אל כל עדת בני ישראל קדושים תהיו והתקדשתם והייתם קדושים: (ט) א"ר שב"ל ב' פרשיות הכתיב לנו משה בתורה ואני למדין אותן מפרשת פרעה הרשע כתוב אחד אומר (דברים כח) והיית רק למעלה ואינך יכול כמוני ת"ל רק לשון מיעוט גדולתי למעלה מגדולתכם ואני למדין אותה מפרעה הרשע שנא' (בראשית מז) אתה תהיה על ביתי ויכול כמוני ת"ל רק הכסא אגדל ממך גדולתי למעלה מגדולתך. והדין קדושים תהיו יכול כמוני ת"ל כי קדוש אני קדושתי למעלה מקדושתכם ועוד אני למדין מפרעה הרשע שנא' (שם) ויאמר פרעה אל יוסף אני פרעה יכול כמוני ת"ל אני פרעה גדולתי למעלה מגדולתך. א"ר יב"ל מאני של ב"ו אתה למד אני של הקב"ה ומה אני של ב"ו ע"י שאמר פרעה ליוסף אני פרעה זכה לכל הכבוד הזה לבשיבא אני של הקב"ה (ישעיה מו) ועד זקנה אני הוא וכתיב (שם מד) כה אמר ה' מלך ישראל וגואלו אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלהים עאכ"ו:

פרשה כה (א) וכי תבאו אל הארץ ונטעתם כל עץ מאכל הה"ד (משלי ג) עץ חיים היא למחזיקים בה. אמר רב הונא בשם רבי אחא שלא יהו דברי תורה בעיניך כאדם שיש לו בת בוגרת והוא רוצה להשיאה לאחד אלא (משלי ג) בני אם תקח אמרי ומצותי תצפון אתך אם יש לך זכות קח אמרי. רב הונא בשם ר' בנימן בן לוי אמר משל למלך

אסיפת אמרים

יתורת כהנים ה' קדושים תהיו וכתיב קדושים ובמלת והתקדשתם לגופי'. לסכנם מקדום וכדתני' כיומת מדם מקדם עלמו כו' (ג"ז ד"ס כ"ל כה"י דלעיל סוף פ' קדושים ומ"ש כ"ל כפר' ה' וכמ"ש כה תלונה סיפ"ת למ"ש נפ מקבם עוד דכמה פעמים כתיב ל' קדושם): ארשב"ל. ק"ל ג"כ כלפ מן קדום ומפ' דלתי למימר קדושתי למעלה כו' ופיכם המלמד כלו עי' כל"ר פ' נו (שם): ה"ד עץ. פרי ומדלמד ונטעתם מלמע דכמ לומר מלום דשיך כם לעון נטיעה מדלוקיכי עץ חיים. ולידי דמיוקי ליה דייק כיה הל עץ חיים מיומר דכתיב כאיך לוכך יומים ומכני כלפ יהיו ד"ת. לומר כלפ ניתנה רק לקולעת המקבלים לוחם וכדמסיים בני מם מקח וסיפיה דקרא יכסיו ימכנו לוכך וכן פי' כלון עץ חיים היא רק לקולעת המחזיקים בה. וכ פיהן כלעיל לקי לחתי עוס"ב וע"ז חיים לקי לחטים ומשום דלדידיה קשה דהול"ל לעמלים מסיק בכוויס

מתנות בהונה

שכורים. שלוכן מזיקים ובומין ומסתכרין: לפיכך לחי נומן כו'. על שעמדו נגד יכלן ולא בחנו: אחרי. משל לחכו: והייתם קדושים וגו'. כי קדום לחי הכי כלפ ייחד לעלמו כלפ קדושה לחתם: ס"ג ומבלעדי אין אלהים חעכ"ו

דק"ל דסול"ל כי תבאו אל הארץ וכתיב עלפ כל נטיעה וסיינו הערה לגימוד התורה ומביא ראיה דשייך בה נטיעה מדלוקיכי עץ חיים. ולידי דמיוקי ליה דייק כיה הל עץ חיים מיומר דכתיב כאיך לוכך יומים ומכני כלפ יהיו ד"ת. לומר כלפ ניתנה רק לקולעת המקבלים לוחם וכדמסיים בני מם מקח וסיפיה דקרא יכסיו ימכנו לוכך וכן פי' כלון עץ חיים היא רק לקולעת המחזיקים בה. וכ פיהן כלעיל לקי לחתי עוס"ב וע"ז חיים לקי לחטים ומשום דלדידיה קשה דהול"ל לעמלים מסיק בכוויס

אדרינוס שחיק טמיא הוה עבר באילין שבוליא דטבריא וחמא חד גבר סב קאים חציב חציבן למנצב נציבן א"ל סבא סבא אי קרצת לא חשבת א"ל קריצת וחשבית ומה דהני למרי שמיא עבד . א"ל בהייך סבא בר כמה שנין את יומא דין א"ל בר ק' שנין . א"ל ואת בר ק' שנין וקאים והצב הצובין למנצב נציבין! סבר דאת אכיל מנהון . א"ל אין זכית אכלית ואם לאו כשם שינעו לי אבהתי כך אני ינע לבני . א"ל בהייך אם זכית לאכול מנהון תהוה מודע לי . לסוף יומין עבדין תאינים אמר הא ענתא נודע למלכא . מה עבד מלא קרטלא תאינין וסלק וקם ליה על תרע פלטין אמרין ליה מה עסקך אמר לון עלון קדם מלכא כיון דעל א"ל מה עסקך . א"ל אנא סבא דעברת עלי ואנא חצב חציבין למנצב נציבין ואמרת לי אין זכית תיכול מנהון תהא מודע לי הא זכיתי ואכילית מנהון והילין תאיניא מן פיריהון . אמר אנדרינוס בההיא שעתא קלוונין אנא תיתנון סילון דדהבא ויתיב ליה . אמר קלוונין אנא דתפנון הדין קרטלא דידיה ותמלון יתיה דינרין . א"ל עבדוהי כל הדין מיקרה תיקרינית להדין סבא דיהודאי אמר להון ברייה אוקריה ואנא לא אנא מוקר ליה . אנתתיה דמנירא הות ברת פחין אמרה לבעלה בר קבלוי חמי דהדא מלכא רחמא תינין ומפרנא בדינרין . מה עבד מלא מדעליה תינין ואזל זקם קדם פלטין א"ל מה עסקך אמר לון שמעית דמלכא רחמא תינין ומפרנא בדינרין עלון ואמרין למלכא חד סבא קאים על תרע פלטין טעין מלא מדעליה תינין ואמרנא ליה מה עסקך א"ל שמעת דמלכא רחמא תינין ומפרנא בדינרין אמר קלוונין אנא דתקימון יתיה קדם תרע פלטין וכל מאן דעייל ונפק יהי טרי על אפיה . באפתי רמשא פינון יתיה ואזל לבייתיה

מתנות כהונה

סחיבין כו לגמוע נפישת : **ויפוק** ויגמוב . ויגה ויגב ויטע לו נפישת : **שחיק** טמיא . כלומר יסתקו ויסחטו עלמותיו ונקע לי' קללת מהסב לו : **והוה** כו' . היה עובר במחנן שבילין ודרכים של עכביה ולשה לים זקן לחד עומד והיה מוגב מציות בקרקע נפישות ובקהלת (כ' י"ז) גרס תלד : **וא"ל** למדרייסון זקן מי קרלת כו' . מס יגעת ועמלת בעבר בימי נעוריך כדי שיהיה לך מה לאכול . לעת הזקנה לח הספת . לל תייגע עלמך בימי החסך לעת הזקנה שלא תזקה לאכול ממנו : **א"ל** קריתי כו' יגעתי בעבר ויגע ומה שהוא הגיה ומוב בשיני המקום ישפה לי : **בחייך** . ל' שבועה מפניש לי לוקך בחייך ח"ל בן כמה פניש לתהויה זה : **ואתה** בר מלה פנה כו' בתמיה וכי סבור לחה לאכול מהם : **אין** זכיתי שתחייך ימים כל כך לאכול מהם ויפה עשיתי בעבעתי ואם לח כו' : **אם** זכית כו' אם תזכה לאכול מהם מהה מודיע לי : **לסוף** ימים . לומן המילמות עבו הימים : **הא** ענתה כו' . הרי העם הגיע שהודיע למלך : **מה** עביד מלא קרטל . כי' העבוד של מלוקן הלמים ועלה והעמיד עלמו על פתה הפלטרין פי' מבנר מפנב למלך : **א"ל** ליכנס ובה לפני המלך : **כיון** בנכנס ח"ל המלך מה עסקך ח"ל לתי הזקן שעברת עלי כו' : **והילין** . ולהו התלים מן פריהון : **קלוונין** . נוזר ומוזה לתי שתתו כסף של זהב ויהב לו עליו . ומוב לתר נוזר ומוזה לתי שתפנו זה הסל מן לוקן הלמים ותמלון דינר זהב : **א"ל** עבדוהי כו' לתרו לו עבדיו למדרייסון כל זה היקר שהייקר ותכבד לזה זקן יהודי ח"ל בוללו מכבדו ולתי לל חייקר לוקו ולכבדנו ! **אנתתיה** כו' . לשם שכבו של לוקו הזקן היתה בת פמוסה וגרועה כלומר לשה רעה ולחמיה לבעלה בר קבלוי פי' בן לוקן וכסל רלה שזה המלך לוהב הלמים ומחליף לוסף בדנרים : **מדעליה** . שק הבדול שמשימין על החמורים כך פי' בעבוד ולקמן בקהלת גרס מדחייה וט"ס הוא שם ושם כל הענין משוקם מלא : **ה"ג ואמרנא** ליה כו' שמעית . שמעתי : **קלוונין** לתה כו' . פי' נוזר ומוזה

בן פזי מי יגלה עפר מעיניך אדה״ר שלא יכולת לעמוד על צוויך שעה אחת והרי בניך מתחנין לעולה נ׳ שנים . אמר רב הונא כד שמעה ברי קפרא כך אמר יפה דרש ר׳ יהודה בן אחותי הה״ד (ויקרא יט) וכי תבאו אל הארץ ונטעתם כל עץ מאכל : (ג) ר״י ב״ר סימון פתח (דברים יג) אחרי ה׳ אלהיכם תלכו וכי אפשר לב״ו להלוך אחר הקב״ה אותו שכתוב בו (שמות טז) בים דרכך ושבילך במים רבים וגו׳ ואתה אימר אחרי ה׳ תלכו . (דברים יג) ובו תדבקון וכי אפשר לב״ו לעלות לשמים ולהדבק בשבינה אותו שכתוב בו (שם ד) כי ה׳ אלהיך אש אוכלה וכתיב (דברים ד) ברסיה שביבין די נור וכתיב (שם) נהר דינור נגיד ונפק מן קדמוהי ואתה אומר ובו תדבקון . אלא מתחלת ברייתו של עולם לא נתעסק הקב״ה אלא במטע תחלה הה״ד (בראשית ג) ויטע ה׳ אלהים גן בעדן . אף אתם כשתבנסו לארץ לא תתעסקו אלא במטע תחלה הה״ד כי תבאו אל הארץ ונטעתם : (ד) ר׳ יהושע דסכנין בשם ר׳ לוי פתח (קהלת ג) הגדלתי מעשי בניתי לי בתים נטעתי לי כרמים אמר הקב״ה למשה לך אמור לאבות הראשונים הגדלתי לעשות עם בניכם וכל מה שהתניתי עמכם . בניתי לי בתים שנא׳ (דברים ו) ובתים מלאים כל טוב . נטעתי לי כרמים שנא׳ (שם) כרמים וזיתים אשר לא נטעת . עשיתי לי ברכות מים שנא׳ (שם ח) בורות חצובים וכתיב (שם) עיינות ותהומות . (קהלת ג) להשקות מהן יער צומה עצים א״ר לוי אפי׳ קנה חצים לא היתה א״י חסרה . עשיתי לי גנות ופרדסים (דברים ח) ארץ חטה ושעורה . נטעתי בהם עץ כל פרי הה״ד כי תבאו אל הארץ ונטעתם : (ה) (ויקרא יט) מי שת בטוחות חכמה מהו בטוחות בטויא (שם) או מי נתן לשבוי בינה הדא תרנגולתא . אמר רבי לוי בערביא צווחין לתרנגולתא שבוי הדא תרנגולתא כד אפרוחיא דקיקין היא מכנשא להין ויהבת להון תחת אנפיא ומשחנא להון ומעדרנא קדמיהון וכד אינין רבייה חד מנהון בעי למקרב לותה והיא נקרה ליה בנו רישיה ואמרה ליה זיל עדור בקולקלתך . כך כשהיו ישראל במדבר מ׳ שנה היה המן יורד והבאר עולה להן והשליו מצוי להן וענני כבוד מקיפות אותן ועמוד ענן מסיע לפניהם כיון שנכנסו ישראל לארץ א״ל משה כל או״א מכם יטעון מבושיה ויפוק וינצוב ליה נציבן . הה״ד כי תבאו אל הארץ ונטעתם אדרינוס

אסיפת אמרים

ריב״ם . ק״ל ג״כ יתורת דונטעתם וקאמר שבת לסורות מלות סנטיטם ומשום לשבת יולהם (ישעי״ם) : ר״י דסיכנין . ק״ל ג״כ יתורת דעך מלבל וקאמר דאשמעינן דאין ל״י הסיכה וכמ״ש בכילד מברכין (שם) ומ״ש ל״ל לומר לך כו׳ ואין ל״י לשבת כו׳ ע״ש שהות בשר מבורות מייתי עיטות ותבוטות יולילות בנקעה ובשר (שם) : מי שת כל ג״כ לפרש יתורת דונטעתם על מנת כשביעה ובלא לשמוך על מתניה ובכדת תרנגולת ולזה מייתי עובדת דאדריינוס שם

פורדת ומנקרת לבניהם בשפה וכשהן גדולים אחד מהם ברוגה לנקר בלוים והיא מנקרת בתרטומה בתוך רחמו ואומרת לו לך עבוד בשפך : יטעון מכופיה ושם על כתיפו מרת מלוכ

ערלים יבן הוא אומר וערל זכר אשר לא ימול בשר ערלתו. ד"א בעלי גברין היו. ר' ברכיה ור' שמואל בר נחמני כתיב (יהושע ה) וימל את בני ישראל אל גבעת הערלות. א"ר לוי מקום שהיא גבעה בערלה: (ה) (ויק' ה) שוקיו עמודי שש. שוקיו זה העולם. עמודי שש שהוא מיוסד על ימי בראשית דכתיב (שמות כ) כי ששת ימים עשה ה' וגו'. מיוסדים על אדני פז[אלו ד"ת כד"א (תהלים יט) הנהמדים מזהב ומפז רב. ד"א מיוסדים על אדני פז אלו פרשיותיה של תורה שהן נדרשות לפניהם ולאחריהם ילמה הן דומות רב הונא בשם ב"ק אמר בעמוד הזה שיש לו בסיס מלמטן וקיפלום מלמעלה כך הם פרשיותיה של תורה]נדרשות לפניהם ונדרשות לאחריהם נדרשות לפניהם כי תבאו אל הארץ ונטעתם כל עץ מאכל וכתיב איש כי ישכב את אשה שכבת זרע וכי מה ענין זה לזה אלא משהוא מנכש עמיה הוא אזיל ומתעבד ברבוי מתוך שהוא יוצא ונכנס בתוך ביתו הוא נחשד על שפחתו אמר לא חטאת אני חייב ולא אשם אני חייב חטאת אני מביא ואשם אני מביא דא"ר יודן בשם ר' לוי אלו שהם נוהגים היתר בשפחות בעה"ז עתידין הן להתלות בקדקדי ראשיהן לע"ל דה"ד (תהלים סה) אך אלהים ימחץ ראש אויביו קדקד שער מתהלך באשמיו. מהו מתהלך באשמיו כל עמא אמרין יוזל ההוא גברא בחובוי יוזל ההוא גברא בחובוי. נדרשת לאחריהם שנא' (ויקרא יט) שלש שנים יהיה לכם ערלים וכתיב לא תאכלו על הדם וכי מה ענין זה לזה אמר הקב"ה לישראל אתה ממתין לערלה ג' שנים ולאשתך איכפת ממתין שתשמור על נדתה. לערלה אתה ממתין ג' שנים ולבחמתך אי אתה ממתין עד שימצה דמה. ומי קיים מצות הדם (שמ"ב יד) ויגידו לשאול לאמר הנה העם חוטאים לה' ויאמר שאול פרצו בעם ושחטתם בזהן מהו בזה. רבנין אמרין סכין בת י"ד הראה להן ב' תרתין ז' שבעה ה' חמשה א"ל כסדר זה תהיו שוחטין ואוכלין איטתי פרע לי הקב"ה הוי אומר ביום מלחמת פלשתים הה"ד (שמ"א יג) והיה ביום מלחמה ולא נמצא הרב וגו'. ולא נמצא ואת אמרת ותמצא

מתנות כהונה

בלעם אלף אמות כלם עולים וכה"ג ועגל זכר אחד לא ימול בשר ערלתו: ר' אחד בעלי גבורין. פי' גדולים ובעלי גבורה. גבעה בערלה. שהעמידו כדי גבעה בערלות: שוקיו זה העולם. עיין לקמן במדבר רבה (ד' ע"ה) פי' למה נקרא העולם שוקיו: ס"ג שהיא מיוסד על שתה כו'. ועיין בפ' נשא ובמד' חזית (ה' י"ב): בסיס. רגל וכן מצויר יפה: וקופלם. כתר ומזר רחב לקבל עליו הבגין וקיפלם ל' חוזק עיין בערוך ערך פקף: ס"ג משהוא מוכתם כו'. פי' מתוך שהוא עוסק עם בעל הבית הוא סולד ונעשה כנערו בן ביומו: ס"ג ולא אמם אני חייב חטאת כו'. פי' כך הוא אומר וכי מן אני חייב חטאת כו' שמביא לפיכך אני חטאת ואשם ועי' גם זה לעיל פ' ט' ושם לא גרם דא"ר יודן אמר: שימצה ל' מיץ אפיס: חוטאים לה' וגו'. לאכול על הדם: בת מלכנה עשרה מלכנות יכול לידי דרשה מתוך שהוא קטן: ס"ג ולא נמצא אלא ותמצא ולא נמצא הרב וגו'. פי' בריחה אחרת ולא ממצא

אסיפת אמרים

בלהו מקום וכדפי' רבי בעלי גבורין פי' בעלי אכף ויליף ג"ש אכף אכף (יחזקאל ו ו"ח): מקום. והוא לשון הגויה שהוא כמו גבעה משא"כ בשאר מיכרים (שם) וקיפלום. בל' יוני קורין לאשה קיוליי"ש (יחזקאל): ה"ג ומתעבר ברבוי פי' כן בית (שם): לערלה. דאין יכלו תקפו ע"ו כמו אחיך (שם): ומי קיים. מייתי זה לסוכיה שנוהל לפרש לא תאכלו קודם מיצוי דמ כמו בגאול וע"ש פי' סדר"ק. ולגב דמ על הענין (שם): סכין. מיודי דלוש לוחש בעניני השחיטה מזכריעבו ג"כ בשוחטי' דסכין שם

Peter ב' בד' ס'

לבייתיה אמר לאנתתיה בכל הדין יקרא אנא שלים לך אמרה אול גלגל לאמך תהוין אינון תינין ולא הוון אתרגין דהוון בשילן ולא פגינן: (ו) רב הונא ב"ק אמר ישב אברהם אבינו ודרש נאמר ערלה באילן ונאמר ערלה באדם מה ערלה שנא' באילן מקום שהוא עושה פירות אף ערלה שנא' באדם מקום שהוא עושה פירות. אמר רבי חנין בן פזי וכי כבר היה אברהם אבינו יודע קלין וחמורין וגזירות שוות אלא רמז רמזה לו (בראשית יז) ואתנה בריתי ביני וביניך וגו' מקום שהוא פרה ורבה. תני ר' ישמעאל בקש הקב"ה להוציא בהונה משם שנאמר (שם יד) ומלכי צדק מלך שלם כיון שהקדים ברכת אברהם לברכת המקום א"ל אברהם וכי מקדימין ברכת עבד לברכת האדון הוציא הקב"ה ממנו ונתנה לאברהם שנא' (תהלים קי) נאום ה' לאדני וכתיב בתריה נשבע ה' ולא ינחם אתה כהן לעולם על דברתי מלכי צדק על דבורו של מלכי צדק. הה"ד (בראשית יד) ברוך אברם לאל עליון קונה שמים ואר"ץ. ר' ישמעאל ור"ע ר"י אומר אברהם כה"ג היה הה"ד נשבע ה' ולא ינחם אתה כהן לעולם וכתיב (שם יז) ונמלתם את בשר ערלתכם. ומהיכן ימול? אם ימול מן האוזן עדיין אינו בשר להקריב אם ימול מן הלב עדיין אינו כשר להקריב אם ימול מן הפה עדיין אינו כשר להקריב מהיכן ימול ויהיה כשר להקריב הוי אומר זו מצות הגוף. ר"ע אומר ד' ערלות הן נאמר ערלה באוזן (ירמיה ו) הנה ערלה אזנם. ערלה בפה שנא' (שמות ו) ואני ערל שפתים. נאמרה בלב שנאמר (ירמיה ט) וכל בית ישראל ערלי לב. וכתיב (בראשית יז) התהלך לפני והיה תמים מהיכן ימול אם ימול מן האוזן עדיין אינו תמים אם ימול מן הפה עדיין אינו תמים מהיכן ימול ויהיה תמים הוי אומר זו ערלת הגוף. נגדא אמר כתיב ובן שמונת ימים מהיכן ימול? אם מן האזן עדיין אינו שומע אם מן הפה עדיין אינו מדבר אם מן הלב עדיין אינו יכול להשב מהיכן ימול ויהיה שומע ומדבר ומהשב הוי אומר זו ערלת הגוף. א"ר תנחומא מסתברא דנגדא. (שם) וערל זכר אשר לא ימול ר' יודן בשם ר' יצחק ור' ברכיה בשם ר' יצחק ותנו לה בשם ר"י בן הלפתא וערל זכר וכי יש ערל נקבה אלא ממקום שרואין אותו ויודעין אם זכר הוא אם נקבהן משם מולין אותו: (ז) דרש ר' לוי בר סיסי (יחזקאל טז) ואתני אל בני מצרים שכניך גדלי בשר מהו גדלי בשר וכי יש לזה רגל אחד ולזה ג' אלא שהיו כלם ערלים

אסיפת אמרים

(שם): ר"ה ב"ק. ק"ל ערלתו מיותר ומבני דמופנם לג"ם ומיודי מיותי כל הדכרות דכ"ר ס"ו וע"ם (יפת"ם): דרש ר"ל. דמכאן ג"כ מוכח דמילה בתמונה

מתנות כהונה

מי שתעמידו לזותו על פתח הפלטין וכל מי שיצא מן הפלטין יסתכל בו ויכנס ויסתכל בתמונתו על פניו כדי לזכות בתמונתו וכן עשו לו: באפתי דמשה כו'. לפני הערב קרוב אל הגילה פניו לזותו פעמים והלך לביתו ואמר לאשתו כל היקר הזה מלך לך שנתנו לי בעלתך דרך קנטר וכעס היא כן: אמרה לזיל כו'. פי' לך והשתכה וספר לאחר דרך בכח בהיו תלוים וגם לתמונים בהיותו היו מתמונים ממיתים לתוך בהם ובהיו התלוים מטולטלים שהם רכים וגם פנין שלזון מטולטים כל נרכן וקטי' הם שלזון כן היו הולכים לתוך בהם והיו אחריהם הקיטב דרך קנטר ולענ: שעושה פירות. ומשם נמלאת נמה שמה בשל"ה הקב"ה ליעול הערלה שהוא מלזותו מקום: מלך שלם וגו'. והוא כהן גלזי עליון: מצות הגוף. כמו הגויה: נגדה. שם הכף: וערל זכר. לגב דלחייהי ביה מייתי הכא: ותני לה. והיו שוגין לזותו: ת"ג בילקוט יהזקאל: ולזה

בימי דוד עד שלא טָעמו טעם חטא היו יודעין לדרוש את התורה מ"ט פנים טמא מ"ט פנים טהור והוה דוד מצלי עליהון הוא שדוד אומר (תהלים יט) אתה ה' תשמרם אתה ה' נטר אורייתא בלבהון. תצרם מן הדור זו לעולם מן הדור ההוא שהוא חייב כלייה אחר כל השבח הזה יוצאין למלחמה ונופלין אלא ע"י שהיו בהם דלטורין היו נופלין הוא שדוד אומר (תהלים ט) נפשי בתוך לבאים. לבאים. זה אבנר ועמשא שהיו לבאים בתורה. אשכבה לוהטים. זה דואג ואחיתופל שהיו להוטין אחר לה"ר. בני אדם שניהם חנית וחצים. אלו אנשי קעילה דכתיב בהם (ש"ב כג) הֲיסגרוני בעלי קעילה בידו? לשונם חרב חדה. אלו הזיפים דכתיב בהן (תהלים נד) בבא הזיפים ויאמרו לשאול. אותה שעה אמר דוד וכי מה השכינה עושה בארץ (שם יא) רומה על השמים אלהים סלק שכינתך מביניהן אבל דורו של אחאב בולן עובדי ע"ז היו ועל ידי שלא היו בהן דלטורין היו יוצאין למלחמה ונוצחין הוא שעובדיה אמר לאליהו (מ"א יח) הלא הונד לאדוני גו' ואכלכלם לחם ומים. אם לחם למה מים? אלא מלמד שהיו המים קשים לו להביא יותר מן הלחם ואליהו מכריז בהר הכרמל ואומר (שם) אני נותרתי נביא לה' לבדי וכל עמא ידעי ולא מפרסמי למלכא. א"ר שמואל בר נחמני אמרו ליה לנחש מפני מה אתה מצוי בין הגדירות א"ל מפני שפרצתי גדרו של עולם. תני רשב"י הנחש פרץ גדרו של עולם תחלה לפיכך נעשה ספקלטור לכל פורצי גדרות. אמרו לו למה אתה נושך? מה אתה מועיל ארי דורס ואוכל זאב טורף ואוכל ואת נושך ומית א"ל (קהלת י) אם ישוך הנחש בלא לחש אפשר דאנא עבד כלום אלא אם מתאמר לי מן עליותיה? א"ל למה אתה נושך באבר אחד וארסך מהלך בכל האברים. א"ל ולי אתם אומרים אין יתרון לבעל הלשון דיתיב ברומי וקטיל בסוריא וקטיל ברומי. ולמה קורא שלישי שהוא הורג ג' האומרו המקבלו והנאמר עליו. עוברא הוה בגבר דהוה ליה בלה בישא דהות צמידה אמרה לישן ביש והוה מפיים יתה תרין זמנין ביומא חד ברמשא וחד בצפרא א"ל אנא בעי מינך דלא תימרון לישן ביש מה עבדת אזלת ואמרת לבעלה הדין אבוך בעי לשמשא יתי ואי לית את מהימנת לי

מתנות כהונה

נטר כו'. שמור מוסקס בלעז: דילטורין. בעלי לה"ר וכיולות: למה מיס. כ"ם פרוש מספיק לכן מיס ולמה ליה למימר וכ"ש מזמור ז' וכיוצא בזה ליה גרס הס לחם למה מיס זהס מיס למה לחם מעמע דמקולים הס ולא היה ל"ל במיסה: המים קמים כו'. הכי ס"ת מוקיף בפ' בלה כתב הטעם שביאר לחלוב נעלרו הנשמים: נדרו על עולם. שלולגא שהמיות לת הלדם לא היו מתים: ספלקטור. שר הטנמים שסובב העולם. מה למה מועיל. מה מועיל לך ומה הנלה יש לך ממנו: נושך וממית. המחויבים מיתה: מה למה מועיל. מה מועיל לך ומה הנלה יש לך ממנו: נושך וממית. שלין לך בו הנאה וכיוצא בזה יש בלופן לחד לשון: לשון בליעי. לבון הרע נקרא ליטנה שליחתי: עוברא כו'. מעשה היה בלום לחד שהיה לו בלה רעה והיתה מעודה פי' לחזוק ל' נמיד פחול לספר ל' הרע והיה מפיים ומבלה לומה שני פעמים בכל יום: חד ברמשא כו'. פעם לחת בשחרית ופעם לחת בערב ואמר לה שני מדקת ממך שלא תהמר לבן הרע: מה עבדת כו'. מה עשתה בלהו הלבה שלל בעלה ואמרה

אסיפת אמרים

נדרש בפ"ע על פסוקי שנדרשים בפ"ע שניס. ופעפ"ע בשפניב בשניס יפפלבון סייטו הולבי רבול. בבוס. ונהומעו בחויבים והיה זלות ליטרחל. ודבר בלן לבל בפסוק לף שפ"ב מקומו בדרך המדבר (שם): זב"פ

ותמצא מי המציאה לו רבי חגי בשם ר"י אמר מלאך המציאה לו ורבנין אמרי הקב"ה המציאה לו. כתיב (שם יד) ויבן שאול מזבח לה' אותו החל לבנות מזבח במה מזבחות בנו ראשונים נח אחד. אברהם אחד. יצחק אחד. יעקב אחד. משה אחד. יהושע אחד. ואתה אומר אותו החל אלא אותו החל להיות ראש במלכים. א"ר ע"י שנתן נפשו על הדבר הזה העלה עליו הכתוב כאילו אותו החל לבנות מזבח לה': (ט) א"ר שמעון בן לקוניא לפי שבעה"ז בונה אדם ואחר מבלהן נוטה נטיעה ואחר אוכל אבל לע"ל מה כתיב (ישעיה סה) לא יבנו ואחר ישב לא יטעו ואחר יאכל לא יגעו לריק וגו' וכתיב (שם סה) ונודע בגוים זרעם:

סדר אמור

פרשה כו (א) **אמור** אל הכהנים בני אהרן ר' תנחום ב"ר חנילאי פתה (תהלים יג) אמרות ה' אמרות טהורות. אמרות ה' אמרות טהורות אמרות בשר ודם אינן אמרות טהורות בנוהג שבעולם מלך ב"ו נכנס למדינה כל בני המדינה מקלסין אותו וערב לו קילוסן א"ל למחר אני בונה לכם דימוסיאות ומרחצאות למחר אני מכניס לכם אמה של מים ישן לו ולא עמד היכן הוא והיכן הן אמרותיו. אבל הקב"ה אינו כן אלא (ירמיה י) וה' אלהים אמת. למה הוא אמת. א"ר אבין שהוא אלהים חיים ומלך עולם. אמרות טהורות. ר' יודן בשם רבי יוחנן ור' ברכיה בשם ר' אלעזר ור' יעקב דכפר חנין ואמרין לה בשם ריב"ל מצינו שעיקם הקב"ה ח' אותיות ולא הוציא דבר מגונה מפיו שנאמר (בראשית ו) מן הבהמה הטהורה ומן הבהמה אשר איננה טהורה ובמקום אחר עקם שתים ושלש תיבות בתורה כדי שלא להוציא דבר של טומאה מתוך פיו ה"ד (שם) ומן הבהמה אשר לא טהורה אשר טמאה היא אינו אומר. אלא אשר לא טהורה היא. א"ר יודן בן מנשה אף כשבא לפתוח להם בסימני בהמה טמאה לא פתח אלא בטהרה (ויקרא יא) את הגמל כי לא מפריס פרסה הוא אע"פ אלא כי מעלה גרה. את השפן כי לא מפריס פרסה הוא אינו אומר אלא כי מעלה גרה. ויבן הארנבת ובן החזיר:

(ב) רבי יוסי מַמְלחיא ור' יהושע דסכנין בשם ר' לוי אמר מצינו תנוקות בימי

אסיפת אמרים

(שם): לפי. סמיכות לא מלכנו קדושים שלעתיד לא יסוב למילתא כמו בעוה"ז בסמוך מקדמת ומניחו למתרים לכל לעוכ"ג לא יאוסף לכם מוס ודס ועי"כ ביסיו סיים וקיימים נודע בגויס זרעם (שם):

ר"ת פתה. ק"ל למוד ומתרם ודרשו על ב' פרשיות כדמסיק שם: פ"ג למתרים כ' למרות ס' לחיין למרות וב"מ מרחי שכסס למרות נלמנות ושכסס סטורות (שם): ובמקום א'. פי' ובמקום שת' למר ריב"ל בלשון זה כ' וג' תיבות (ות' שם כ' וג' לכלול ג' ספסוקים) ות' פעם נל' זה ופיכס בלשון ת' לפורות שהין בקפדם בתיבות לו בתוריות (שם):

מתנות כהונה

תרב ומים לכל יבקרל והלר למרת ומתלת לשלול: **אלא** לותו החל כו'. פי' במלכים סיס הוא לשם כונה מזבחות וכפ' נשם [דף ע"ז] נרס כ' יוסי למר לותו החל כו' ופי' במלכים סיס הוא לשמון שבנה מזבח ועיש על הדבר של שמיטה:

דיומסיאות. פי' הערוך נתי מרחלות: **ולא** עמד. שמת: **איננה** סטורה. ולש ל' שמלה ותו למרות סטורות: נפר

שטרות כמה גזרי דינין. בכל הארץ יצא קום: (ה) רבי ברכיה בשם ר' לוי אמר משל לישראל וכהן שנכפו ונמסר להן רופא מומחה והיה מצוה את ישראל ומניח את הכהן א"ל הכהן מפני מה אתה מצוה את ישראל ואתה מניחני א"ל זה ישראל הוא ודרכו להלך בין הקברות אבל אתה כהן ואין דרכך להלך בין הקברות לפיכך אני מצוה את ישראל ומניחך. כך העליונים שאין יצה"ר מצוי בהם אמירה אחת היה להם שנא' (דניאל ד) בגזרת עירין פתגמא ובמימר קדישין שאלתא אבל התחתונים שיש בהם יצה"ר הלואי לשתי אמירות יעמדו הה"ד ויאמר ה' אל משה אמור אל הכהנים בני אהרן וגו': (ו) ד"א אמור אל הכהנים הה"ד (תהלים יט) יראת ה' טהורה עומדת לעד א"ר לוי מיראה שנתיירא אהרן מלפני הקב"ה זכה ונתנה לו הפרשה הזו שאינה זזה ממנו ולא מבניו ולא מבני בניו עד סוף כל הדורות ואי זו זו פרשת המת שנא' ויאמר ה' אל משה אמור אל הכהנים בני אהרן: (ז) מה כתיב למעלה מן הענין (ויקרא כ) ואיש או אשה כי יהיה בהם אוב או ידעוני. ר' יהושע דסכנין אמר בשם ר' לוי ואיש זה שאול ואשה זה אשה בעלת אוב. ר' לוי בשם ר' חמא בר הנינא מה כתיב (דברים כח) והיית רק למעלה מוטב היה לו לשאול באורים ותומים של מעלן ולא באוב וידעוני של מטן הוא שאמר לעבדיו (שם) בקשו לי אשת בעלת אוב ואלכה אליה ואדלשה בה למה שאול דומה באותה שעה? אר"ל משל למלך שנכנס למדינה וגזר ואמר כל תרנגולין שיש כאן ישחטו. בלילה בקש לצאת אמר יש כאן תרנגול שיקרא אמרו לו לא אתה הוא שגזרת ואמרת כל תרנגול שיש כאן ישחטו? כך שאול הסיר את האובות ואת הידעונים מן הארץ והוא אומר בקשו לי אשת בעלת אוב. אפילו כן ויאמרו לו עבדיו הנה אשה בעלת אוב. ויתחפש שאול נעשה הפשי למלכות. וילבש בגדים אחרים מאנוין פניקא. וילך הוא ושני אנשים עמו זה אבנר ועמשא. א"ר איבו למדתך תורה דרך ארץ שלא יהא אדם יוצא לדרך בפחות משנים שאם יצא סופו נעשה עבד לעבדו דא"ר איבו שני בני אדם נהגו בד"א אברהם ושאול. באברהם מהו אומר (בראשית יט) וישכם אברהם בבקר ויקח את שני נעריו עמו ומי היו ישמעאל ואליעזר. בשאול מהו אומר (שם) וילך הוא ושני אנשים עמו מי היו אבנר ועמשא. ויבאו אל האשה לילה וכי לילה היה אלא מלמד שהיה השעה אפילה להם כלילה. ויאמר קסמי נא לי באוב ותאמר האשה אליו הנה נא ידעת וגו' וישבע לה שאול בה' למה שאול דומה באותה שעה אמר ר"ל משל לאשה שהיתה אצל אוהבה ונשבעת בחיי בעלה כך שאול שואל באוב וידעוני ואומר חי ה' אם יקרך עון בדבר הזה. ותאמר האשה

מתנות כהונה

מיראה שמתיירא. והיכלה הוא מה שלא רצה למשה בכהונה גדולה מפני מורא וכופא פניה כמו שלמדנו הז"ל ממה שאמר לו משה קרב אל המזבח וגם מתירא ממה שעל פשנו המשחה וכמו שדחז"ל ובפסוק כשמן הטוב ובפסוק ומשחם לו מורא וירא אלי (לעיל פ"ג): תרנגול שיקרא לידע כמה שעות הוא בלילה: חפשי. לרע ויחפש בלילו שלא יראוהו: למלכות. כמו מן המלכות: פניקא. נראה דגרסינן נפיקא פי' בגדי בזיון ע' ערך נפק. ור' נרסי' פגיעה ופי' בגדי הדיוט. וכן מצאתי בשורש"י דגרס פגיעה: וכי לילה היה. היון שבהיה בגדיו שלא יכירוהו

לי אתת לרמשא ואת משבחת יתיה יתיב ומפיים לי . אזל ורצד עליו והמא יתיה קאים גחן וסיית יתה אמר כבר מלה קשטן מה עבד מחא לאביו וקטליה אובילון יתיה לדינא ואתחייב קטולין ולהחיא אנתתא דאמרת על אבוי לה"ר ואיתחייבה קטילון ואשתכח לישנא קטיל תלתיהון וביומי שאול הרג ד' . דואג שאמר . שאול שקבלו . אחימלך שנאמר עליו . אבנר למה נהרג אריב"ל אבנר נהרג על שעשה דמן של נערים שחוק הה"ד (ש"ב ב) ויאמר אבנר אל יואב יקומו נא הנערים וישחקו לפנינו . רשב"ל אמר על שהקדים שמו לשם דוד הה"ד (שם ג) וישלח אבנר מלאכים אל דוד תחתיו לאמור למי ארץ והכי כתב ליה מאבנר לדוד . רבנן אמרו על ידי שהיה לו לשאול להתפיים בדוד ולא הניחו אבנר שאמר לו דוד (ש"ב כד) ואבי ראה גם ראה . א"ל מה את בעי מן גלגו' דיתך בסירה הועדה . כדאתו למעגל א"ל (ש"ב כו) הלא תענה אבנר בבנת אמרת בסירה הועדה . חנית וצפחת בסירה הועדו . וי"א ע"י שהיה ספק בידו למהוה בשאול על נוב ולא מיחה : (ג) א"ר תנחום ב"ר חנילאי ר"ב פרשיות הכתיב לנו משה בתורה והן טהורות ועל ידי מי נתנו ע"י שבטו של לוי שבתוב בו (תהלים יב) כסף צרוף בעליל לארץ וכתיב (מלאכי ג) וישב מצרף ומטהר כסף וטהר את בני לוי וזקק אותם ואיזו זו פרה אדומה ופרשת המת : (ד) ויאמר ה' אל משה אמור אל הכהנים וש"ה (תהלים יט) יום ליום יביע אומר תניא באחד בתקופת ניסן ובאחד בתקופת תשרי היום והלילה שוין מבאן ואילך היום לוה מן הלילה והלילה מן היום ופורעין זה לזה בפיוסין הכל בלי שטר ובלי גזר דין הוי יום ליום וגו' . אבל למטה כמה שטרות וכמה גו"ד . בבל הארץ יצא קם . רב שלום בשם ר' אחא בריה דר' זירא אמר משל לאחד שנטל הגמוניא מן המלך עד שלא הגיע למתורין שלו היה מהלך בפנים וכיון שהגיע למתורין שלו היה מהלך בקלאמין כך עד שלא יצאו לעולם אין אומר ואין דברים כיון שיצאו לעולם כמה שטרות

אסיפת אמרים	מתנות בהונה
ש"ה יום . משום דמשכח חמוד ואמרת שימר ויחמוד ויאמר (וכדכתי' שדכתו גבי דבר ואמרת) ופסוק זה קאי על התוכה (כדאתי' בילקוט) ויוכל לפרכו ג"כ בכתי שיהיה מוזר התוכה יום לאחר יום תמיד ולא סתירון לפ' . ואגב משכח ליה בתגבי לתחילת (שם) : הוי יום ליום . . פי' יום זה פורע מה שעוה זה וכן לילה וכלילו מדכרים זה בעד זה . ואין חומר ואין דכרים ביניהן תכל נמטא כו' (שם) : כמה שטרות . ומשם גו"ד ב"ב כהא (שם) . ועיין שוב סני' כט"ש בהגיהות ; מה	לו לתניך הזה כוזה לעשות עמי בזעות ותפס לין לתתה מחתון לי בת לעבד ואתפס תמלא לוחו ומפיים לוחי לעמוע תלוי : אזל ולמד . לפי שעתן פי' ותלכד עליו ולמה לוחו בפוף ומוחה והיה מפיים לוחה שלא תדבר עוד לעון הרע והיה הכן לומר כבר הדברים למתת הס מה עשה לתביו הכה לתביו והמית לוחו לב"ד ומתחייב מיתה ולוחות תפה הניחו ג"כ שתמרה על תביו לעון הרע ותתחייבת מיתה ג"כ ומנין שהלשון הרגה שלשה : ארבע . תנגר הוה הרציחי לילית דים לומרים וכן הוה ניזוקלמי בפ"ק דמכות פלה ובפ' הקת ובמדרש תליס : מה לת בעי כו' . מה לתה לוקה מן הדבר הזה ומצאתיו : בסירה כו' . בקון הוסרה ממך כף מעולך ולא הוה התכה וכיום הקת גרם מה לת בעי מן גלגולי דיתך ות"ם הוה דניזוק' מסכת פלה גרם מן גלגלו : כדאתון למעגל . כשבאתו למעגל ונעלו הפתח והחזית מעל ראשו : בסירה הועדו . בחזיה : למתורין . הערוך לת פירשו ולפי הענין פי' למקום ההגמוניים בב"ר פ' ל' גרס לניה לוחרי : בפנים . פי' הערוך כמו הדיוט וכיון : בקלאמין . פי' בערוך בי יוסף וחבוב : כיון שיצאו לעולם כו' . מפני הוספי תקופות ומזלות לך מפני במדרש תליס :

מדן ועד באר שבע כי נאמן שמואל לנביא לה' ע"י שהיה סבור שהוא יום הדין נתירא אנו עאכ"ו. (שם כח) ויאמר שאול צר לי מאוד. ולמה לא א"ל באורים ותומים. אמר ר"י ב"ר חייא. (מכלי יד) לב יודע מרת נפשו שאילו א"ל באו"ת הָיָה לוֹ לומר אתה הוא שגרמת על עצמך לא אתה שהכית נוב עיר הכהנים? (ש"ב כה) ואקראה לך להודיעני מה אעשה ויאמר שמואל ולמה תשאלני. א"ל הידא לי נבי שנאך הֱידא לי נבי ערך. (שם) ויעש ה' לו כאשר דבר בידי וגו' ויתנה לְרֵעֲךָ לְדָוִד. א"ל ולית הללו מלה קדמייתא דהוית אמר לי כד הוית נבי. הוית אמר (שם טו) ונתנה לרעך הטוב ממך וכדון את אמר הידא ליה נבי שנאך והידא ליה נבי ערך א"ל כד הוינא נבך הוינא בעולם דשקר והוית שמיע מיני מילין שיקרין דהוינא דחיל מינך דלא תקטלנני וכדו דאנא בעלמא קושטא לית את שמיע מיני אלא מילין דקשוטן לא הנם עשה הקב"ה זה אלא (ש"ב כה) כאשר לא שמעת בקול ה' ולא עשית חרון אפו בעמלק ויתן ה' גם את ישראל עמך ביד פלשתים. א"ל ואין מיערק אמר אין ערקת את משתזיב ואם אתה מקבל עליך מדת הדין (ש"ב כה) ומחר אתה ובניך עמי. מהו עמי א"ר יוחנן עמי במחיצתי כיון ששמע את דברי שמואל נתירא שנא' (ש"ב כה) וימהר שאול ויפול מלא קמתו ארצה ויירא מאוד מדברי שמואל. אמרו לו אבנר ועמשא מה אמר לך שמואל אמר להם אמר לי למהר את נחית לקרבא ונצח ולא עוד אלא בניך מתמנין רברבין. נטל שלשה בניו ויצא למלחמה. אר"ל באותה שעה קרא הקב"ה למה"ש ואמר להם באו וראו בריה שבראתי בעולמי בנוהג שבעולם אדם הולך לבית המשתה אינו מוליך בניו עמו מפני מראית העין וזה יוצא למלחמה ויודע שנהרג ונוטל בניו עמו ושמה על מה"ד שפוגעת בו. אר"י דסכנין בשם ר' לוי מלמד שהראהו הקב"ה למשה דור דור ושופטיו דור דור ומלכיו דור דור וחכמיו דור דור ומנהיגיו דור דור ומשניו דור דור ושוטריו דור דור ופרנסיו דור דור וחומסיו דור דור וגזלניו דור דור ונביאיו והראהו שאול ובניו נופלים בחרב ואמר לפניו מלך ראשון שיעמוד על בניך יִדָּקֵר בחרב א"ל הקב"ה ולי אתה אומר אמור אל הכהנים שהרג שהם מְקַטְרְגִים אותו שנא' ויאמר ה' אל משה אמור אל הכהנים בני אהרן. ת"ר על ה' חטאים נהרג אותו צדיק שנא' (ש"ב כא) ויפל שאול במעלו אשר מעל בה' ועל שהרג נוב עיר הכהנים ועל שחמל על אגג ועל שלא שמע לשמואל שנא' (ש"ב י) שבעת ימים

מתנות כהונה

ולמה תתאבלני. סיפיה דקרא והיה ערך ופירושו תתאבל כדלעמן ופתרי ופתרי לערך: הידא לי כו' מוכנת היה אצל תאך זה דוד לו פירושו זמן הוה בעיני אל תואלך זה דוד שתניע שעתו למלוך וכדלקמן: ולית הללו. פי' הלא אין אלו הדברים שאמרת מקודם כשהיית אצלי בעוה"כ: וכדון כו'. עתה אמרת לי היה כו' וחכו דוד וכמ' שמואל גם בהיות אמר' לערך לדוד: כד הוינא. כשהייתי אצלך היית בעולם השקר והיית שומע ממני דבר שקר מפני שהייתי מתירא ממך אלא תמיהני: וכדון כו'. ועתה אמרי לי בעולם האמת לא תשמע ממני אלא דברי אמת ואינני מתירא ממך: ואין מיערק. אם אברח ממנו לא אוכל ואל אם תברח ממנו כו' וכמ"ש גו' ולית למיערק פי' וכי אין הקשה לנכות: נחית כו' להה יורד למלחמה ומגלח: מתמנין לנכרין

אסיפת אמרים

מלמד. פי' כמו שמקיש לן שמלחמו של שמואל (ש"ר פ"ג) גם מכאן למעיין שמרחשו לשאול. (שם): ה"נ על שמרג כו' על אגג (פי' נמעלו אשר מעל כמו

האשה את מי אעלה לך. מאותן שאמרו מי ה' או מאותן שאמרו מי כמוכה. ויאמר את שמואל העלי לי. עבדת מה דעבדת אמרת מה דאמרת ואסיקתיה. כיון דחמיתיה אדהלת שנא' ותרא האשה את שמואל ותזעק בקול גדול. וכי מנין היתה יודעת שהוא שאול אלא לא כשם שעולה להדיוט הוא עולה למלך. להדיוט עולה פניו למטה ולמלך פניו למעלה. ויאמר לה אל תיראי. כיון דשמע אלהים דחל וי"א צדיקים עלו עמו באותה שעה. ויאמר לה מה תאר[ו]. ולא הוה מכיר ליה אלא נ' דברים נאמרו במי שמעלה מת בזכורו המעלהו רואהו ואינו שומע קולו מי שצריך לו שומע קולו ואינו רואהו ומי שאינו צריך לו לא שומע ולא רואהו. וכך האשה שהעלת את שמואל ראתה אותו ולא שמעה קולו שאול שהיה צריך לו שמע קולו ולא ראהו אבנר ועמשא שלא היו צריכים לו לא רואין אותו ולא שומעין קולו. (ש"א כח) ותאמר איש זקן עולה והוא עוטה מעיל. על שום (ש"א ג) ומעיל קטן תעשה לו אמו (שם כח) ויאמר שמואל אל שאול למה הרגזתני להעלות אותי. רבי הוה פשיט קריה זכר הוה מטי להדין פסוקיא הנה בבי (עמוס ד) כי הנה יוצר הרים ובורא רוח מגיד לאדם מה שיחו מהו מגיד לאדם מה שיחו. רב הונא בשם ר' יעבץ אמר יוצר הרים ובורא רוח ר' הונא בשם ר' יעבץ אמר אוהרי תתו חשך ואפילה אפילו דברים שאין בו ממש אפי' שיהה קלה שאדם משיח עם אשתו הן נכתבין על פנקסו של אדם וקוראין לפניו בשעת מיתתו ומי כותבן (עמוס ד) עושה שחר עיפה. והבריה (בפנים ג) בקשו את ה' כל ענוי הארץ. וחבריה (עמוס ה) שנאו רע ואהבו טוב. והבריה (מיכה ג) יתן בעפר פיהו. וחבריה (קהלת יב) כי את כל מעשה האלהים. והבריה ויאמר שמואל אל שאול למה הרגזתני להעלות אותי א"ל לא היה לך להרגיז בוראך אלא עשיתני ע"ז אין אתה יודע כשם שנפרעין מן העובדין כך נפרעין מן הנעבדין. וי"א שהיה שמואל סובר שהוא יום הדין ונתייירא והעלה למשה עמו שאין אלהים אלא משה שנאמר (שמות ז) ראה נתתיך אלהים לפרעה. והרי דברים ק"ו מה שמואל שכתוב בו (ש"א ג) וידע כל ישראל מדן

אסיפת אמרים

מה תארו. עד ל' מכן: ולא[ל]יסיס מכיכו. פי' וכי (ל)ה[א]לו עולה. (שם): א' יוצר הרים. פי' דמדסמיך הכיס לבורא רוח רמז דאפי' שיחה עד רוח מגיד ולשיחה לחבריתי מדסמיך ליה עושה שחר עיפה דהם אפי' שיחה עד לופל ובעיסה לדבר ע' נסכוותו: (שם): ה"ג בהגהות מלא כי שפטיתני (שם): מלמד

מתנות כהונה

למה הוקרתך ליך בעלה: מי כ'. פי' מלומות העולם: מי כמוך. עלי יסכלל ודכם "לה מי ממי: עבדת כו'. פי' עשתה מה שעשתה ואמרה מפ' שלמרתך והעלתיכו כיון שכראתה היתה מתייראה: פנין למטה. וכנגיו למעלה: פנין למעלה. וכנגיו למטה כדאיתא בפרק ד' מיומא: כיון דשמע אלהים. כיון שמעו שאול שלמרה הכהוב עד האלהים יבא וגו': ולא ידע: צדיקים כו'. וזה אלהים על דרך שלמרה בפשיטא וכ"ש כי תשא משמע פיכוסו חזר שלמודו: ובכו כו'. כשהיה מגיע לזה הפסוק: בשם ר' יעבץ אמר יוצר הרים כו'. וזהו המגיד לאדם מה שיחו ועניינו ואין כל דבר נעלם ממנו קו פי' הרד"ק: תתו וחשך כו'. פי' דברי רוח ואפילה וס"ק קלה (ל"ע) הרוח והחשך שהם דברי הבאי מגיד לאדם שעשה שמר שיפה: והבריה. מביכו על פסוק שלמעלה כשהגיע בו היה טוענ וזה כלם וע' ביהושלמי פרק אין דורשין וסוף מד' קהלת ובמ' מיכה (ג' י') ובפ"ק דתגיגה:

ללכת אל הפלשתי הזה להלחם עמו כי נער אתה א"ל דוד רועה היה עבדך לאבי בצאן ובא הארי והדוב ונשא שה מהעדר ויצאתי אחריו והכיתיו והצלתיו מפיו ויקם עלי והחזקתי בזקנו והכיתיו והמיתיו (שם) גם את הארי גם את הדוב הכה עבדך והיה הפלשתי הערל הזה כאחד מהם. אמר לו שאול מי אמר לך שאתה יכול להרגו מיד השיבו דוד ה' אשר הצילני מיד הארי ומיד הדוב הוא יצילני מיד הפלשתי הזה מיד וילבש שאול את דוד מדיו וכתיב בשאול (שם ט) משכמו ומעלה גבוה מכל העם כיון שהלבישו בגדיו וראה שעשויין לו מידו הכנים בו עין הרע כשראה דוד שהלבין פני שאול א"ל לא אוכל ללכת באלה כי לא נסיתי ויסרם דוד מעליו. הא למדת שאפי' יהא אדם קצר ונתמנה מלך נעשה ארוך. כ"כ למה שבשעה שנמשה בשמן המשחה נעשה משובה מכל אחיו. אמר דוד בשמן המשחה שנמשחתי בו אני שמח שנא' (תהלים עט) לכן שמח לבי ויגל כבודי אף בשרי ישכון לבטח:

פרשה כז

(א) שור או כשב או עז ה"ד (שם עו) צדקתך כהררי אל ההרים מעלין עשבים והצדיקים יש להם מע"ט. ד"א צדקתך כהררי אל מה ההרים ראוים להזריע ועושים פירות כך הצדיקים עושים פירות ומטיבין לעצמם ולאחרים למה"ד לפעמון זהב והגיל שלו מן מרגליות כך הצדיקים מטיבין לעצמן ולאחרים שנא' (ישעיה ג) אמרו צדיק כי טוב כי פרי מעלליהם יאכלו. משפטיך תהום רבה אלו הרשעים מה תהום אינו יכול להזרע ואינו עושה פירות אף הרשעים אין להם מע"ט ואין עושין פירות אלא מצירין לעצמם ולאחרים שנא' (שם) אוי לרשע רע רע לעצמו ורע לאחרים. צדקתך כהררי אל כרם המקרא ודרשוהו צדקתך על משפטיך כהררי אל על תהום רבה מה ההרים הללו כובשין על תהום שלא יציף העולם כך הצדקה כובשת את הפורענות שלא תבוא לעולם. צדקתך כהררי אל מה ההרים הללו אין להם סוף כך אין סוף למתן שכרן של צדיקים. משפטיך תהום רבה מה התהום אין לו חקר כך אין חקר לפורענותם של רשעים לע"ל. ד"א צדקתך כהררי אל ר' ישמעאל אומר הצדיקים שעושין התורה שניתנה מהררי אל הקב"ה עושה עמהן צדקה כהררי אל אבל רשעים שאין עושין התורה שניתנה מהררי אל הקב"ה מדקדק עמהן עד תהום רבה. ר"ע אומר אלו ואלו מדקדק עמהן. הצדיקים, גובה מהם מיעוט מעשים רעים שעשו בעוה"ז בשביל ליתן להם שכר טוב לע"ל ומשפיע שלום לרשעים ומשלם להם מיעוט מע"ט שעשו בעה"ז כדי ליפרע מהם לע"ל. ר' מאיר אומר משל הצדיקים בדירתן שנאמר (יחזקאל לד) במרעה טוב ארעה אותם ובהרי מרום ישראל יהיה נויהם ומשל הרשעים בדירתן שנא' (שם לה) ביום רדתו שאולה האבלתי כסיתי עליו את תהום. ר"י ב"ר אמר משל אין עושין כסוי לניצית לא מכסף וזהב ולא משאר

מתנות כהונה

לכיין: הגדול מאחיו. דכתיב גדלוהו מכל אחיו: שעשויין לו. נכונים לו כמדתו: מיד הכתים עו עין הרע. פי' שהבגדים מילמת למלוכה: צדקתך כו'. כ"ז הוא לקמן ריש במדבר ובב"ר פ' ל"ג ובפ"ר פ' בס פירשתי כל הענין ועיש: והצדיקים יש להם כו'. שמוכיח ממיד להכתוב מלוה להכריח המגדלים עשבים: והגיל. כזוג שמלקט בתוכו: רע לעצמו כו'.

ימים תוחיל עד בואי אליך ולא עשה כך ועל ששאל באוב וידעוני ולא דרש את ה' וימיתהו הה"ד (דה"א י) כי פעל אדם ישלם לו וכאורח איש ימציאנו וכתיב (ויקרא כ) ואיש או אשה כי יהיה בהם אוב או ידעוני מות יומתו: (ח) ויאמר ה' אל משה אמור אל הכהנים בני אהרן וגו' כל מקום שהוא אומר ויאמר ויאמר צריך לידרש (לעיל ז) ויאמר המלך אהשוירוש ויאמר לאסתר המלכה ויאמר ויאמר למה אמר לה אם הוא זה מוטב ואם לאו אמרי שהוא הוא. רבי אומר עד שהכיר בה שהיא יהודית היה מכיה עמה על ידי תורגמן ומשהכיר בה התחיל הוא מספר עמה. כיוצא בו (מ"ב כ) ויגש איש האלהים ויאמר אל מלך ישראל ויאמר כה אמר ה' ויאמר ויאמר כשיפול בן הדד בידך לא תחמול עליו אמירה שנייה א"ל הוי יודע במה מצודות וחרמים פרשתי לו עד שבא לידך ועכשיו אם יפקד וחיתה נפשך תחת נפשו ועמך תחת עמו. כיוצא בו (יחזקאל י) ויאמר אל לבוש הבדים ויאמר. חקב"ה אמר למלאך והמלאך לברוב א"ל גזר עלי הקב"ה ואני אין לי רשות ליכנס למחיצתך אלא עשה עמי צדקה ותן לי שני גחלים משלך שלא אכוה. מיד ויעש ויתן אל האיש לבוש הבדים. ר' פנחס אמר הפשירן ונתנן לו. אר"י דסכנין בשם ר' לוי ששה שנים היו אותן גחלים עמומות בידו של גבריאל וסבור שישראל עושין תשובה כיון שלא עשו בקש לזרקן ולקעקע ביצתן א"ל הקב"ה גבריאל גבריאל יש בהם בני אדם שעושים צדקה אלו עם אלו שנא' (יחזקאל י) ויירא לכרובים תבנית יד אדם. א"ר אבא בשם ר' ברכיה מי מעמיד העליונים ותחתונים הצדקה שעושים ביד הה"ד (תהלים עה) וצדקתך אלהים עד מרום וגומר ואף כאן אמור אל הכהנים ואמרת אליהם אמירה ראשונה למת מצוה יטמא והשנית לאחרים לא יטמא לפיכך נאמר אמור ואמרת מה כתיב אחר הענין והכהן הגדול מאחיו למה נקרא שמו כה"ג שהוא גדול בה' דברים. בהכמה. בכח. בנוי. בעושר. ובשנים. בנוי שהיה נאה מאחיו. בכח שהוא גבור בא וראה אהרן בשהניף את הלויים כ"ב אלף הניף ביום אחד כיצד היה מניפם מוליך ומביא מעלה ומוריד הוי שהיה גדול בכח. בעושר מנין שאם לא היה עשיר שאחיו הכהנים מעשרין אותו מעשה בפנחס הסתת שמינוהו כ"ג ויצאו אחיו הכהנים וראוהו הוצב באבנים ומלאו המחצב לפניו דנרי זהב ומנין שאחיו מגדלין אותו אם אין לו שנא' והכהן הגדול מאחיו. ולא כה"ג בלבד אלא המלך כיוצא בו וכן אתה מוצא בדוד המלך כיון שהלך להלחם עם גלית א"ל שאול (ש"א יז) לא תוכל ללכת

מתנות כהונה

ופיכוך יהיו ממומים פסיח ומשוסים ומחר כן כדי שלא יהיה לנכשל ולנ פעם: **וכתיב ואיש** שלא פעם כו'. לכך כתיב הקב"ה שעתיד שאול ליהרג על עון זה ועל הניגש כהגיש והכי איתא בתמורה: **אם** הוא זה. פס המן הוא זה שלמרת שמסר עמך להניגה מופג: **ואם** לא למעי שהוא. פי' למעי שהוא זה פסיח הפן שיהרג מטעם שלמעו הז"ל שפיח נרפה לו בהלוס שלא להגנו: **השירן**. כ' פוסקין שלא יהיו שם כל כך ודייק מדכתיב ויפח ויהן שלא פיח לריך לומר ויפח כן הוא כמ' שמואל וכפ' יוס הכיפורים: **ששה** פניס. **שסכי** עבודה זו היתה בשנה שנים והעיר לא הרבה עד שנת י"ח ועד כ"ו בח"ר (ש' מ'): **עמומות**. דומעים והולכים ונוגעים וגמ"ם גרס עמוסים: **יד** אדם. רמז לצדקה שנא' כו לא תקפון יד: **החסתת**. מסתת שנעים

אלכסנדרוס מוקדון תמה א"ל מלכא מה את תמה לא דנתי טבת א"ל הן א"ל אילו הוה הדין דינא בארעכון מה הויתון עבדין א"ל מרים רישא דדין ודישא דדין וסימא סלקא לבי מלכא אמר ושמשא דנחא בארעכון א"ל הן ומיטרא נחית בארעכון א"ל הן א"ל דילמא אית בארעכון בעיר דקיק א"ל תפח רוחיה דההוא נברא בזכות בעירא דקיקא שמשא דנחא עליכון ומטרא דנחית עליכון אמטו בעירא דקיקא אתון משתזבין הה"ד (תהלים לו) אדם ובהמה תושיע ה' אדם בזכות בהמה תושיע ה'. אמרו ישראל רבש"ע כאדם אנחנו כבהמה תושיענו לפי שאנו נמשכין אחריך כבהמה הה"ד (שיר ו) משכני אחריך נרוצה. להיכן אנו נמשכין אחריך לג"ע הה"ד (תהלים לו) ירוין מדשן ביתך ונחל עדניך תשקם. א"ר אלעזר ב"ר מנחם עדנך אב"כ אלא עדניך מלמד שכל צדיק וצדיק יש לו עדן בפני עצמו. אדם ובהמה תושיע ה' א"ר יצחק משפט אדם ומשפט בהמה שוין. משפט אדם (ויקרא יג) וביום השמיני ימול בשר ערלתו. משפט בהמה ומיום השמיני והלאה ירצה וגו': (ב) ר' תנחומא פתח (תהלים מח) מי הקדימני ואשלם תחת כל השמים לי הוא זה חוק הדר במדינה ונותן שכר סופרים ומשנים אמר הקב"ה עלי לשלם נמולו ושכרו וליתן לו בן זכר. א"ר ירמיה בר ר' אלעזר עתידה בת קול להיות מפוצצת בראש ההרים ואומר כל מי שפעל עם אל יבא ויטול שכרו הה"ד (ירמיה כג) כעת יאמר ליעקב ולישראל וגו' ורוה"ק אומרת מי הקדימני ואשלם מי קלם לפני עד שלא נתתי לו נשמה מי מלל לשמי עד שלא נתתי לו בן זכר מי עשה לי מעקה עד שלא נתתי לו גג מי עשה לי מזוזה עד שלא נתתי לו בית מי עשה לי סוכה עד שלא נתתי לו מקום מי עשה לי לולב עד שלא נתתי לו דמים מי עשה לי ציצית עד שלא נתתי לו טלית מי הפריש לפני פאה עד שלא נתתי לו שדה מי הפריש לי תרומה עד שלא נתתי לו גורן מי הפריש לפני חלה עד שלא נתתי לו עיסה מי הפריש לפני קרבן עד שלא נתתי לו בהמה הה"ד שור או כשב או עז: (ג) ר' יעקב בר זבדי פתח (יחזקאל כח) ולא יהיה עוד לבית ישראל למבטח מזכיר עון וכתיב (ישעיה ו) שרפים עומדים ממעל לו שש כנפים שש כנפים לאחד בשתים יכסה פניו ובשתים יכסה רגליו ובשתים יעופף בב' יעופף לקילוס ובב' יכסה פניו שלא להביט בשכינה ובב' יכסה רגליו שלא יראו פני שכינה דכתיב (יחזקאל ו) וכף רגליהם ככף רגל עגל וכתיב (שמות כה) עשו להם עגל מסכה על שם ולא יהיה עוד לבית ישראל

מתנות כהונה

מבות פוב ונפש: **אילו** היה הדין הזה בארעכם מה הייתם עושים: **מרים** סי'. מרימים ראשו של זה כלומר היו הורגים תחתו כד"א ישא פרעה את ראשך: **וסימא** כו'. והקורר היה שולח לפיח המלך כי כן הדין שוד היוה בחכן מדוש ככל המולדות המתוקים בקרקע הרי קן למלך ומלו סהיו מבקשים לעכבם חייבים הרינה: **ושמשא** כו'. שאל לו הגד לי מה השמש זורח בארעכם: **נחית** יורד: **בעיר** דקיק. בהמות דקות מ"ל קן מ"ל תפח כו': **אמטו** כו'. בשביל בהמה דקה אתם מצולים: **עדנך** לשון יחיד: **עדניך** לשון רבים: **רווק** רק בלא בנים: **ומשנים** השונים בתורות לתינוקות שבעיר: **מפוצצות** לשון מפצף: **שפעל** כו'. כלו' עשה לדקה ומצות לשם ה': **מי** קדם. הקדיש עצמו לעשות מצוה לשמי ולא נמלטי לו קודם עמייתו: **מלל** מל בנו. כד"א המול לכם וכה"א מי מלל וגו' פירושו שמעתי

משאר מתבות אלא מחרם מפני שהוא מין במינו כך אמר הקב"ה גיהנם חשך דכתיב (תהלים לה) יהי דרכם חשך וחלקלקות ותהום חשך שנא' (בראשית א) וחשך על פני תהום והרשעים חשך שנאמר (ישעיה כט) והיה במחשך מעשיהם יבא חשך ויכסה חשך שנא' (קהלת ו) כי בהבל בא ובחשך ילך ובחשך שמו יכוסה . ד"א צדקתך כהררי אל ר' יהודה ב"ר סימון אמר צדקה שעשית עם נח בתיבה כהררי אל שנא' (בראשית ח) ותנח התיבה על הרי אררט ומשפטיך שעשית עם דורו דקדקת עמהם עד תהום רבה שנא' (שם ז) ביום הזה נבקעו כל מעיינות תהום רבה וכשזכרתו לא לכדי זכרתו אלא ויזכור אלהים את נח ואת כל החיה . ריב"ל כי סליק לרומי ראה שם עמודים של שיש מכוסים בטיפטיאות בשרב שלא יפקעו ובצנה שלא יקרשו ראה שם עני א' ומהצלת קנים תהתיו ומהצלת קנים על גביו על העמודים קרא צדקתך כהררי אל אן דאת יהיב את משפע ועל העני קרא משפטיך תהום רבה אן דאת מחי את מדקדק . אלכסנדרוס מוקדון אזל לגבי מלכא קציא לאחורי הרי חשך אזל להדא מדינתא דשמה קרטגינא והות כולי דנשי נפקין קדמוי אמרי ליה אי את עביד עמנא קרבא ונצחת לן שמך נפק לעלמא דמחוזא דנשי אהרבת ואי אנא עבדינן עמך קרבא ונצהינך שמך נפיק בעלמא דנשיא נצחוך ותו לית את קאים קדם מלכו כי נפק כתב על תרע פילי אנא אלכסנדרוס מוקדון שטי הוינא עד דאתי לקרטגינא מדינה ואלפית עצה מנשיא . אזל למדינתא אוחרי דשמא אפריקין נפקין קדמוניה בחזורין דדהב וברמונין דדהב ובלהם דדהבא אמר ומה זה דהבא מהאכיל בארעכון א"ל ולא הוא כן בארעך אמר להון אי עבידתכון אתיתי למיהמי אלא דינכון אתיתי למידמי . עד דאינון יתבין אתו תרי גברי לדינא קדם מלכא חד אמר מרי מלכא הרובא זביני מהאי גברא וגריפתא ואשכחית בה סימא ואמרת ליה סב סימתיך דחרוב זבינית וסימא לא זבינית . ואחרינא אמר כמה דאת מסתפי מעונש גזל כך מסתפינא אנא כד זבינית לך חרובתא וכל דאיהו בה זבינית לך . קרא מלכא לחד מנהון א"ל אית לך ברא א"ל הן קרא לאחרינא א"ל אית לך ברתא א"ל הן א"ל זילון ונסבון דין לדין וייבלון תרוייהון סימא שרי

אלכסנדרוס

מתנות כהונה

דמלי"ך רע למיכ לי מין לך נפקעו סוס: יפקעו . יתבקעו: אן . תמה: כולה דמי . כל המעמקים שם היו נפיש ומעמקים מולי התבילו את עצמם כדי בילולו הגשים המדיחם בערמה זו: נפקין כו' . ילמו לקדמתו ומחו לו שם אתה עושה עמנו מלחמה ונעלה תחתנו ממך ילא בעולם שמדלוק על נפיש נלחתך במלחמה: ותו כו' . וכוב מין אתה יכול לקיים בפני עוש מלך מיחמרו מלך הלם הוא ושמע לסם והלך לו: כי נפק כו' . שעילא כתב על שער המדינה: שיטי הויא כו' . שוטה הייתי עד שבאתי בקרטיגנא המדינה ולמדתני עליה מן הגשים: בחזורין . בתפוחים של זהב: ומה זה דהבא כו' . וכי זהב נאכל בתכלכם תמהו ולא היה כן לחם ומזון בתכלך ולמה באת לכאן ואמר לו מעשיכם בחתי לרחוק: דנבון . דין שלכם היתר אתם דין דין: עד דאינון כו' . בעוד שהם יושבים ומדברים הוא שני מגשים לדון לפני המלך בהחד אמר מדוע המלך מוכיח קיימי מתים הזה ומפרנני ומלחתי בו תוכ ואמרתי לו תוקף תוכך כי ההוכיח קיימי ותוכ לא קיימי והאחר בכעגדו אמר כשם שאתה מתיילה מעונש גזל כך מתיילת אנכי וכיוצאלמי דאלי מיתות יש לכל אלו מעשים הכן בסיגנון אחר וסם ליתא בכל אחד ואחד מהם היה כוסס ליקח התוכ: א"ל זילון כו' . לכו ויקהו זה את זה הבן יקח הבא ויאכלו התוכ יחדיו: שרי התחיל:

(תהלים קלה) כי יעקב בחר לו יה. יוסף נרדף מפני אחיו ובחר הקב"ה ביוסף שנא' (שם פא) עדות ביהוסף שמו. משה נרדף מפני פרעה ובחר הקב"ה במשה שנא' (שם קו) לולי משה בחירו. דוד נרדף מפני שאול ובחר הקב"ה בדוד שנאמר (שם עח) ויבחר בדוד עבדו. שאול נרדף מפני פלשתים ובחר הקב"ה בשאול שנא' (ש"א ט) הראיתם אשר בחר בו ה'. ישראל נרדפין מפני האומות ובחר הקב"ה בישראל שנא' (דברים יד) ובך בחר ה' להיות לו לעם סגולה. ר' אלעזר ב"ר יוסי בן זמרא אמר אף בקרבנות כן אמר הקב"ה שור נרדף מפני ארי עז נרדף מפני נמר כבש מפני זאב לא תקריבו לפני מן הרודפים אלא מן הנרדפין הה"ד שור או כשב או עז כי יולד: (ו) ד"א שור או כשב או עז הה"ד (מיכה ו) עמי מה עשיתי לך ומה הלאתיך ענה בי א"ר אחא ענה בי וקבל שבר ולא תענה ברעך עד שקר ותקבל עליו דין וחשבון לע"ל. אר"ש בר נחמן בני מקומות בא הקב"ה להתובח עם ישראל ושמהו או"ה ואמרו כלום אינון יכולין להתוכח עם בוראם עכשיו הוא מכלן מן העולם. בשעה שאמר להם (ישעיה מ) לכו נא ונוכחה יאמר ה'. כיון שראה הקב"ה ששמהו או"ה הפכה להם לטובה שנא' (שם) אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו. באיתה שעה תמהו האומות ואמרו זו תשובה וזו תוכחה. לא אתא אלא לאתפגנא עם בנוי. ובשעה שאמר להם (מיכה ו) שמעו הרים את ריב ה' שמהו או"ה ואמרו היאך אלו יכולין להתובח עם בוראן עכשיו הוא מכלן מן העולם כיון שראה הקב"ה שאו"ה שמהין הפכה להן לטובה שנא' (שם) עמי מה עשיתי לך (שם) עמי זכר נא מה יעץ בלק מלך מואב[תמהו כלם ואמרו זו תשובה וזו תוכחה] זו אחר זו לא אתא אלא מתפגנא עם בנוי. ובשעה שאמר (הושע יב) וריב לה' עם יהודה ולפקוד על יעקב שמהו ואמרו היאך אלו יכולין להתובח עם בוראן עכשיו הוא מכלן מן העולם מיד דיבה להם לטובה. הה"ד (שם) בבטן עקב את אחיו. א"ר יודן בר ר"ש משל לאשה אלמנה שקובלת על בנה לדיין כיון דחמת דיינא דיתיב ודאין בנור ובזפת ובגלבין אמרה אין אנא מודענא סורחנא דהדין ברי להדין דיינא כדון הוא קטיל ליה דרכת עד דחסל דיינא כיון דחסל א"ל הדין ברייך מה סרח עליך א"ל מרי בד חוה במעי חוה מבעט א"ל בדין הוא עבד לך כלום א"ל לא א"ל זיל ליך דלית בהדא מילתא סורחן כלום כך כיון שראה הקב"ה שאו"ה שמהים הפכה להם לטובה שנא' בבטן עקב את אחיו מיד תמהו או"ה ואמרו זו תשובה וזו תוכחה זו אחר זו לא אתא אלא לאתפגנא עם בנוי. ומה הלאתיך ענה בי א"ר ברכיה משל

מתנות כהונה

פירש הערוך להסתבא ולעלון: עם בנוי. עם בניו: זו תשובה וזו תוכחה. בתמיה וכי זו תשובה היא על דבריו כלומר שמעו סרים את ריב ונו' וזו תוכחה היא בתמיה: אלא מתפגנא נגח: ביון דתמיה כו'. כיון שראתה את הדיין שהיה יושב ודן בתוך של זפת וכמ' הזית (ז' ג') נגח וזפת וכן בפרקא נפק (ד' ע"ב): ובמגרבין ובמקלות כל ג' וג' לפי דיוו אמרה שם מי מודיע סרחן והפה בני חיה לדיין זה עכשיו הוא ממית חומו: דרכת לפי הענין פירושו המתינה לכל לון מלתו ע מבר ונפ' נפק דהלת בי' היפה מקיזקת והמתינה עד שסיים הדין: בד חוה בתמי כו'. כשהיה בתמיה על היה בושש ודומם ברגליו: א"ל כדון כו'. פי' בעת הזאת עכשיו הוא שעשה לך כלום: זיל ליך כו'. לכי לך

ישראל למבטח מזביר עון. תמן תנינן כל השופרות בלן כשרין חוץ משל פרה ולמה חוץ משל פרה אלא מפני שהוא קרן של עגל וכתיב עשו להם עגל מסכה על שום ולא יהיה עוד לבית ישראל למבטח מזכיר עון. תאנא מפני מה סומה אינה שותה בכוס של חברתה שלא יאמרו בכוס זה שתת פלונית ומתה על שום ולא יהיה עוד לבית ישראל למבטח מזכיר עון. תנינן (ויקרא כ) והרגת את האשה ואת הבהמה אם אדם חטא בהמה מה חטאת? אלא מפני שבאת תקלה על ידה לאדם אמרה תורה תסקל שלא תהא בהמה עוברת בשוק ויהיו אומרים זו בהמה שנסקל פלו' על ידה על שום ולא יהיה עוד לבית ישראל למבטח מזכיר עון. שור או כשב וכי שור נולד? והלא ענל נולד אלא משום עשו להם עגל מסכה. לפיכך קראו הכתוב שור ולא ענל הה"ד שור או כשב או עז: (ד) ד"א שור או כשב או עז הה"ד (קהלת ג) מה שהיה כבר הוא ר' יהודה ור' נחמיה ר"י אומר אם יאמר לך אדם שאילו לא חטא אדה"ר ואכל מאותו העץ היה חי וקים לעולם אמור לו אתה כבר היה אליהו שלא הטא הוא חי וקיים לעולם. ואשר להיות כבר היה אם יאמר לך אדם שהקב"ה עתיד להחיות לנו מתים אמור לו כבר היה ע"י אליהו וע"י אלישע וע"י יהזקאל. ר' אחא אמר בשם ר' אליעזר בר חלפתא כל מה שהקב"ה עתיד לעשות ולהדש בעולמו לע"ל כבר הקדים ועשה מקצתו על ידי נביאיו הצדיקים בעה"ז. אמר הקב"ה אני הוא שאני עתיד לעשות ים יבשה ולא כבר עשיתי ע"י משה דכתיב (שמות יד) ואתה הרם את מטך וגו'. אני הוא שעתיד לפקוד עקרות כבר עשיתי שנא' (בראשית כא) וה' פקד את שרה. אני ה' שעתיד לעשות מלכים שישתחוו לכם שנא' (ישעיה מט) והיו מלכים אימניך ושרותיהם מיניקותיך כבר עשיתי ע"י דניאל שהשתחוה נ"נ לדניאל שנא' (דניאל ב) באדין מלכא נבוכדנצר נפל על אנפוהי ולדניאל סגיד. אני פוקח עורים לע"ל כבר עשיתי שנא' (מ"ב ו) ויפקח ה' את עיני הנער של אלישע: (ה) (קהלת ג) והאלהים יבקש את נרדף רב הונא בשם רב יוסף אמר לעולם והאלהים יבקש את נרדף אתה מוצא צדיק רודף צדיק והאלהים יבקש את נרדף. רשע רודף צדיק האלהים יבקש את נרדף. רשע רודף רשע והאלהים יבקש את נרדף אפי' צדיק רודף רשע והאלהים יבקש את נרדף. מ"מ והאלהים יבקש את נרדף. ר' יהודה בר' סימון אמר בשם ר' יוסי ב"ר נהוראי לעולם הקב"ה תובע דמן של נרדפין מן הרודפין תדע לך שכך הוא שכן הבל נרדף מפני קין וכתר הקב"ה בהבל שנא' (בראשית ד) וישע ה' אל הבל ואל מנחתו. נה נרדף מפני דורו ולא כתר הקב"ה אלא בנח שנא' (שם ז) כי אותך ראיתי צדיק לפני בדור הזה. אברהם נרדף מפני נמרוד וכתר הקב"ה באברהם שנא' (נחמיה ט) אתה הוא ה' האלהים אשר בחרת באברם. יצחק נרדף מפלשתים וכתר הקב"ה ביצחק שנא' (בראשית כו) ראה ראינו כי היה ה' עמך. יעקב נרדף מפני עשו וכתר הקב"ה ביעקב שנא' כי

מתנות כהונה

הקרבנות הה"ד שור או כשב או עז. ר' הונא ור' איבו בשם ר' שמואל בר נחמן מוצלין היו ישראל מאותו מעשה שאילו עשו ישראל את העגל היה להם לומר אלה אלהינו אלא הגרים שעלו עמהם ממצרים עשוהו והם מונים לישראל ואומרים אלה אלהיך ישראל. א"ר יהודה ב"ר סימון כתיב (ישעיה ו) ידע שור קונהו וגו' ולא היו יודעין אלא שדשו בעקב. ודכוותה (ירמיה ד) כי אויל עמי אותי לא ידעו ולא היו יודעים אלא שדשו בעקב. דכוותה (בראשית כ) והיא לא ידעה כי אנכי נתתי לה ולא הות ידעה אלא שדשה בעקב: (ט) ד"א שור או כשב או עז שור בזכות אברהם שנא' (בראשית יח) ואל הבקר רץ אברהם. כשב בזכות יצחק דכתיב (שם כב) וירא והנה איל. עז בזכות יעקב דכתיב (שם כז) לך נא אל הצאן וקח לי משם שני גדיי עזים טובים מהו טובים ר' ברכיה בשם ר' חלבו אמר טובים לך טובים לבניך טובים לך שעל ידיהם אתה מקבל מיני ברכות וטובים לבניך שעל ידיהם מתכפר להם ביה"כ. הה"ד (ויקרא טז) כי ביום הזה יכפר עליכם: (י) והיה שבעת ימים תחת אמו. ולמה ז' ימים אלא כדי שיבדק שאם נגחתו אמו או שנמצא בו מום ת"ל פסול ולא יהיה כשר לקרבן תנינן תמן יוצא דופן אין יושבין עליו ימי טומאת וימי טהרה ואין חייבין עליו קרבן ר' שמעון אומר ה"ז כילוד. ד"א והיה שבעת ימים תחת אמו ר"י דסכנין בשם ר' לוי אמר משל למלך שנכנס למדינה וגזר ואמר כל אכסנאין שיש כאן לא יראו פני עד שיראו פני המטרונה תחלת כך אמר הקב"ה לא תביאו לפני קרבן עד שתעבור עליו שבת שאין ז' ימים בלא שבת ואין מילה בלא שבת הה"ד ומיום השמיני והלאה ירצה. א"ר יצחק משפט אדם ומשפט בהמה שוים משפט אדם (ויקרא יג) וביום השמיני ימול בשר ערלתו ומשפט בהמה ומיום השמיני והלאה ירצה כלומר אם הבאתה לפני קרבן ברצון ובטובה הוא קרבנו ואם באונס ע"כ איני מעלה לך שתקריב לפני אלא אשה לה'. ודכוותה (במדבר כה) צו את בני ישראל ואמרת אליהם את קרבני לחמי לאשי מהו לאשי אמר הקב"ה אם הבאתם ברצון ובטובה הוא קרבני ואם באונס הרי הוא לאשי ואינו לשם: (יא) ושור ושה אותו ואת בנו לא תשחטו ביום אחד. א"ר ברכיה בשם ר' לוי כתיב (משלי יג) יודע צדיק נפש בהמתו זה הקב"ה שבתוב בתורתו (דברים כב) לא תקח האם על הבנים. ורחמי רשעים אכזרי

מתנות כהונה

כני' יותר בכורה וכן בכמהות: ולא מלת בשם ממם לפי' כו'. שהעבד רב עשתותו ולא בני ישראל וכדמפרש ומחזל: מונים ל' לא תונו: ולא היו יודעים. בתמיה דכתיב ישראל לא ידע: שדשו בעקב. לשון כבשוהו תחת רגליהם לחילו לא ידעו: מתכפר להם. ע"י שני שעירים מהה להם' וגו': נגחתו תמו. כלומר שנדחף ונתקשקש תיכיהו בשעת לידתו וכילקוט לא נרם ליה: יוצא דופן כו'. וזה שנתקשקו תיכיהו לא מום הוא כיולת דופן דמי: אשה לה'. כלומר

עומד

אסיפת אמרים

(שם): אלא שדשו בעקב. שי' שנשנשו על שלש מיתו בערב רב ועשו עשתה כלה ידעו. (שם): כדי שיבדוק. ובתוך ז' לינו ניכר סמוס וגם שם ל' נעמוד על רגליו יחשב שנתחתם קטיטתו סיח. (שם): ולא יהיה כשר לקרבן. לכלוסס כל' מיוסר ובילקוט ג' ליס (שם): דתנינן תמן. נר' דס"ג כי יולד שכח ליולת דתנינן תמן בו' רס"ל ס"ל כילוד. ומסיק שם בגמרא (ניזיר דף מ') דמודס ר"ש בקדשים ויליף ליס מכי יולד מופנה לג"ש. (שם): אר"י. סוף סנס ל' שמוסס רחמיו על לחם ועל בשמס וכדאי' בד"ר רפ"ו. (שם): פלוגתי. מילמא בתמני בשבת כולי ולקי מיכלא למס נקט לשון רבוי. וגבי שם קרבני דכיש לאכי מיוסר דשל שבת (שם): נע"ע

משל למלך ששלח שלוחין שלו למדינה ועמדו בני המדינה ושמשו לפניהם באימה וביראה וברתת ובזיע. כך א"ל הקב"ה לישראל שלחתי לכם ג' שלוחין משה ואהרן ומרים שמא אכלו מכם שמא שתו מכם שמא הטריחו עליכם כלום לא בזכותן אתם מתפרנסין המן בזכות משה הבאר בזכות מרים ענני כבוד בזכות אהרן. א"ר יצחק משל למלך ששלח פרוזדונמא שלו למדינה מה עשו בני המדינה עמדו על רגליהם ופרעו את ראשיהם וקראוה באימה וביראה ברתת ובזיע. כך אמר הקב"ה לישראל הדא פרוסטונמא דידי לא הטרחתי עליכם ולא אמרתי אליכם שתהיו קורין ק"ש לא עומדין על רגליכם ולא פורעין את ראשיכם אלא (דברים ו) בשבתך בביתך ובלכתך בדרך ובשכבך ובקומך. א"ר יהודה ב"ר סימון אמר הקב"ה עשר מיני בהמות מסרתי לך ג' ברשותך וז' אינן ברשותך ג' ברשותך שור שה כשבים ושה עזים וז' אינן ברשותך איל צבי ויחמור ואקו ודישון ותאו וזמר לא הטרחתי עליכם ולא אמרתי אליכם להתינע בהרים להביא לפני קרבן מאלו שאינן ברשותך אלא ממה שברשותך מן הגדל על אבוסך הה"ד שור או כשב או עז: (ז) ר' לוי פתח (ישעיה מח) הן אתם מאין ופעלכם מאפע. מאין מלא כלום ומלחה פרוחה. מאפע מק' פעיות שהאשת פועה בשעה שיושבת על המשבר צ"ט למיתה ואחת להיים. (ישעיה מח) תועבה יבחר בכם אע"פ שהתינוק הזה יוצא מתוך מעי אמו מלוכלך ומטונף מלא רירין ודם הכל מחבקין אותו ומנשקין אותו וביותר כשהוא זכר. ד"א הן אתם מאין א"ר ברכיה הן לשון יוני הוא אחד. אמר הקב"ה אומה אחת אתם לי מאו"ה. מאין מאותן שכתוב בהן (ישעיה מ) כל הגוים כאין נגדו. ופעלכם מאפע א"ר לוי כל פעולות טובות ונחמות שהקב"ה עתיד לעשות עם ישראל אינם אלא בשביל פועת שפעיתם לפני בסיני ואמרתם (שמות כד) כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע. תועבה יבחר בכם אותה תועבה שכתוב בה (שם לב) עשו להם עגל מסכה מאותו התועבה הביאו לפני קרבן שנא' שור או כשב: (ח) (הושע ז) ברעתם ישמחו מלך. וכי מה ראה לעשות שור ראש לכל הקרבנות א"ר לוי משל למטרונה שיצא עליה שם רע עם אחד מגדולי מלכות ובדק המלך בדברים ולא מצא בהם ממש מה עשה המלך עשה סעודה והושיבו אותו האיש בראש של מסובין כל כך למה להודיע שבדק המלך בדברים ולא מצא בהם ממש. כך או"ה מונין להם לישראל ואומרים להם עשיתם את העגל ובדק הקב"ה בדברים ולא מצא בהם ממש לפיכך נעשה שור ראש לכל הקרבנות

אסיפת אמרים

רמז (ב' מעילות) ועל תכר לא אמר (הוש' סיפיס דקרא) נשמעה כו' ועל שמעה כו' (דסיפיס דקרא ונס נשמעו בתוכ) ונה דכם כה' שנה' (ב"ש י"ד) ויאמר שמעו נא ככהן תסוף ידך (ונה סמיתין עד שידרוש כתורים ותומים). (שם): ארי"ב משל. ע"ה כלא ככניד עלנו נתכי"נ מנוס דוס לטוכותינו ולחוותינו רק שכוונה בעניין שמליחות וכדמסיים קרא ומשלח לשניך משם ואכלן. וכ"י קח' שקחו על משם כי ושיינו עדות ק"ם דריכ"ם מפ' מה עכותי לך יו"ד מינים ומכם לא שלוחין רק בני. (שם): מליחה פרוחה גר. (שם): מק' פעיות דכם מאם פעיות. ושוב דניים מח' פעיה. שם

מתנות כהונה

עמין סדב' הזה שכתוב השם שלי: לאתפנגא גרסינן: פרוזדונמא מיגרש שלגזילים המלך: (וכיוצא כשהוא זכר גר' ועיין פ' חזקיהו): כל פעולות טובות כו'. בעבור ערך פעם בני

היינו אומרים אף בעמלה של תורה במשמע הוא אינו אומר אלא בכל עמלן בעמלן הוא שאינו מועיל אבל בעמלה של תורה מועיל. א"ר יודן תחת השמש אין לו למעלה מן השמש יש לו. ר' לוי ורבנן ר"ל אומר כל מה שהבריות מגדלין במצות ובמע"ט בעוה"ז דיין שהקב"ה מזריח להם חמה שנאמר (קהלת ו) וזרח השמש ובא השמש ורבנן אמרי כל מה שהצדיקים מגדלין במצות ובמע"ט בעוה"ז דיין שהקב"ה מהדש פניהם כנגלגל חמה שנא' (מופטים ה) ואוהביו כצאת השמש בגבורתו. א"ר יוחנן בנוהג שבעולם אדם לוקח ליטרא אחת של בשר מן השוק כמה יגיעות הוא יגע כמה צער הוא מצער עד שבשלה והבריות ישנין על מטותיהן והקב"ה משיב רוחות ומעלה עננים ומגדל צמחים ומדשן את הפירות ואין נותנים לו אלא שבר העומר הה"ד והבאתם את עומר ראשית קצירכם אל הכהן: (ב) א"ר פנחס בנוהג שבעולם אדם מכבס כסותו בימות הגשמים כמה יגיעות הוא יגע עד שלא ינגבה והבריות ישנין על מטותיהן והקב"ה מוציא מעט רוח ומנגב את הארץ. א"ר אבין בא וראה כמה היו ישראל מצטערין על מצות העומר דתנינן תמן קצרוהו ונתנוהו בקופה והביאוהו לעזרה והיו מהבהבין אותו באור כדי לקיים בו מצות קלי דברי ר"מ וחכמים אומרים בקנים ובקלתות היו חובטין אותו כדי שלא יתמעט נתנו באבוב ואבוב היה מנוקב כדי שתהא האור שולט בו ושטחוהו בעזרה והרוח מנשבת בו הביאוהו לרחיים של גרוסים כל כך למה כדי להוציא ממנו עשרון שהוא מנופה בי"ג נפה. א"ר לוי הרי שחרשת וזרעת ועדרת וכסחת וקצרת ועמרת ודשת ועשית תבואה בגרניה אם אין הקב"ה מוציא לך מעט רוח שתזרה מהיכן אתה חי. הוי אין אתם נותנין לי אלא שבר הרוח. הוי מה יתרון לו שיעמול לרוח. ר' שמעון ברבי נסב איקתא צווח רבי לכל רבנן ולא צווח לבר קפרא כתב ליה על תרע ביתיה אחר שמחתך אתה מאית מה יתרון לשמחתך נפק רבי אסתבל ביה אמר מאן הוא דין דלא צווחינן ליה דכתיב אלין מלין אמרו ליה ב"ק אמר למחר אנא עביד ארסטוון בנופיה. עבד אריסטוון וצווח ליה כיון דעלון אורחין יתבין למינם כיון דהוה מנים עליל הוה אמר עליה תלת מאוון דמתלין על

מתנות כהונה

תחת השמש כו'. כעמל שתחת השמש אין לו יתרון לכל הפורש ממנו למעלה מן השמש אור ר"ל שהלי עלמא שהיו תחת השמש שכר פורש ליכא שכל בעולם הבא יש לו ולקמן בקהלת יש פרש לשני הפילוסופים ועיין כ"ז פ' ג' דבפ': דיין שהקב"ה מזריח כו'. ויהיה פי' הכתוב כל עמלו שהוא במקום השמש שהקב"ה מזריח לאומו להם: **עד שלא כו'.** קודם שיגנבה: **מצטערין** מאד ויגיעה רבה הגיע להם: **ובקלתות** בקלא של כרוב שאינו קשה כדי שלא יתמעט כשמכין אותו לדוחו: **נסב** לתחתא. לקח אלא: **זמנם** לפעודה שהיה מפורש לק' בקהלת: **מאית מת: מאן כו'.** מי הוא זה שלא דברים: **ארסטון** פעודה **בנופיה**: בנופיה בפני עצמו ובשבילו כיון שנכנסו האורחים ויאכלו לחמו כיון שהיה שמבזיל שהם שיה בר קפרא מאחר שלא ג' מאות מנים על המועל וכך היו אומרים מבלים על המועל

אסיפת אמרים

מיותר. וע"ם פרש"י ז"ל מתרגם בעמל שתחת. (שם): בנוהג כו'. מפ' מה יתרון לקב"ה (וקרקו לדם כדלעיל בכ"ר פ' כ"ז) שהם שמשם שמנשל בם שתחתם אלא שכר שעושר שמקויימין בו מצות קלי מדם כנגד מדם חוט השמש. ולכבוי לא מייתי שכר תרומות ומעשרות. (שם): אר"פ. קלי לשון ומה יתרון לו שיעמול לרוח. (ונל"פ דמייתי דר"ל לומר שאף כשם שהם מתן לו שכר כייש בעמל בעוה"ז

זה מנחריב שכתוב בו (ישעיה י) אם על בנים רוטשה. ד"א יודע צדיק זה הקב"ה שכתוב בתורתו שור או כשב או עז. ורחמי רשעים אכזרי זה המן הרשע דכתיב (אסתר ג) להשמיד להרוג ולאבד. א"ר לוי אוי להם לרשעים שהם מתעסקין בעצות על ישראל וכל אחד ואחד אומר עצתי יפה מעצתך. עשו אמר שוטה היה קין שהרג את אחיו בחיי אביו ולא היה יודע שאביו פרה ורבה אני איני עושה כן אלא (בראשית כו) יקרבו ימי אבל אבי. פרעה אמר שוטה היה עשו שאמר יקרבו ימי אבל אבי ולא היה יודע שאחיו פרה ורבה בחיי אביו אני איני עושה כן אלא עד דאינון דקיקין תהות כרסיה דאמהון אנא מחנק יתהון הה"ד (שמות ו) וראיתם על האבנים וגו' כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו. המן אמר שוטה היה פרעה שאמר כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו ולא היה יודע שהבנות נשאות לאנשים פרות ורבות מהם אני איני עושה כן אלא להשמיד להרוג ולאבד. א"ר לוי אף גוג ומגוג לע"ל עתיד לומר כן שוטים היו הראשונים שהיו מתעסקים בעצות על ישראל ולא היו יודעים שיש להם פטרון בשמים אני איני עושה כן אלא בתחילה אני מזדווג לפטרון שלהם ואח"כ להם הה"ד (תהלים ב) יתיצבו מלכי ארץ א"ל הקב"ה רשע לי באת להזדווג חייך שאני עושה עמך מלחמה הה"ד (ישעיה מג) ה' כגבור יצא כאיש מלחמות יעיר קנאה וכתיב (זכריה יד) ויצא ה' ונלחם בגוים ההם מה כתיב תמן (שם) והיה ה' למלך על כל הארץ: (יב) וכי תזבחו זבח תודה לה'. ר' פנחס ור' לוי ור' יוחנן בשם ר' מנחם דגליא לע"ל כל הקרבנות בטלין וקרבן תודה איט בטלה לעולם כל ההודיות בטלין והודיות תודה אינו בטלה לעולם הה"ד (ירמיה לג) קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול כלה קול אומרים הודו את ה' צבאות. כי טוב אלו ההודיות. מביאים תודה בית ה' זה קרבן תודה. וכן אמר דוד (תהלים סט) עלי אלהים נדריך אשלם תודות לך תודה אינו אומר אלא תודות להודיה וקרבן תודה:

פרשה כח

(א) דבר אל בני ישראל והבאתם את עומר ראשית קצירכם אל הכהן. הה"ד (קהלת ו) מה יתרון לאדם בכל עמלו שיעמול תחת השמש א"ר בנימין בן לוי בקשו לגנוז ספר קהלת שמצאו בו דברים שהן נוטין לצד מינות אמרו כך היה ראוי שלמה לומר (קהלת יא) שמח בחור בילדותך ויטיבך לבך בימי בחורותיך משה אמר (במדבר טו) ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם ושלמה אמר (קהלת יא) והלך בדרכי לבך ובמראה עיניך אלא הותרה רצועה לית דין ולית דיין שאמר (שם) ודע כי על כל אלה יביאך האלהים במשפט אמרו יפה אמר שלמה. א"ר שמואל בר נחמני בקשו לגנוז ספר קהלת שמצאו בו דברים שהם נוטים לצד מינות אמרו כך היה שלמה צריך לומר מה יתרון לאדם יכול אף בעמלה של תורה במשמע חזרו ואמרו אילו אמר בכל עמל ושתק היינו

אסיפת אמרים	מתנות כהונה
לעיל. לאמצעו סמוך לפרשת קלי בסוף (ע"י כמוסף מיותר)	עומד לפרשת קלי: עד דלימון דקיקין כו'.
מוסף: פטרון לדון הלוחם בסנהדרין: **להזדווג** לעשות מלחמה עמי: **מה יתרון כו':** **אמרו** כך כו'. כלומר תימה: בכל עמלו כו'. עמלו משמע עמל שלו מה שעמל לצרכי גופו:	דקיק וקטנים תחת כסא המלכות של לחוץ לפי:

ד"א אשר קצירו זה פרעה. רעב יאכל זה משה. ואל מצינים יקחהו לא בזיין ולא במגן אלא בתפלה ובתחנונים ה"ד (ממות יד) ויאמר ה' אל משה מה תצעק אלי. ושאף צמים חילם. מי דחק בממונו של פרעה משה וכל המצומתין לו. ד"א אשר קצירו זה סיחון ועוג. רעב יאכל זה משה. ואל מצינים יקחהו (במדבר כא) ויאמר ה' אל משה אל תירא אותו. ושאף צמים חילם. מי דחק בממונן של סיחון ועוג משה וכל המצומתין לו. ד"א אשר קצירו זה סיסרא. רעב יאכל זה דבורה וברק. ואל מצינים יקחהו (שופטים ה) מן שמים נלחמו. ושאף צמים חילם. מי דחק על ממונו של סיסרא דבורה וברק וכל המצומתין להם ד"א אשר קצירו זה סנחריב. רעב יאכל זה ישעיה וחזקיה. ואל מצינים יקחהו ויתפלל הזקיהו המלך וישעיה הנביא בן אמוץ. ושאף צמים חילם. מי דחק בממונו של סנחריב ישעיה וחזקיה וכל המצומתין להון. ד"א אשר קצירו זה המן. רעב יאכל זה מרדכי ואסתר. ואל מצינים יקחהו. (אסתר ד) שק ואפר יוצע לרבים. ושאף צמים חילם. מי דחק בממונו של המן הרשע מרדכי ואסתר וכל המצומתין להן. ד"א אשר קצירו אלו ל"א מלכים. רעב יאכל זה יהושע. ואל מצינים יקחהו. לא בזיין ולא במגן אלא בתפלה ותחנונים שנא' (יהושע ז) ויאמר ה' אל יהושע קום לך. ושאף צמים חילם. מי דחק בממונן של ל"א מלכים יהושע וכל המצומתין לו. ומאיזה זכות זכו ישראל לירש הארץ הוי אומר בזכות מצות העומר דכתיב נביה כי תבואו. לפיכך משה מזהיר את ישראל ואומר להם כי תבואו אל הארץ וקצרתם את קצירה והבאתם את עומר: (ה) והניף את העומר לפני ה'. וכיצד היה מניפו ר' חמא ב"ר עוקבא בשם ר' יוסי בר חנינא אמר מוליך ומביא מעלה ומוריד. מוליך ומביא למי שהעולם כולו שלו. מעלה ומוריד למי שהעליונים ותחתונים שלו. ר' סימון בר' יהושע אמר מוליך ומביא כדי לבטל רוחות קשות. מעלה ומוריד כדי לבטל טללים קשים. א"ר אבון ור' נחמיה ור' יעקב בר אבא בשם ר' יהודה ב"ר סימון[ר'] יוחנן ורשב"ל היא: (ו) ר' יוחנן אמר לעולם אל תהי מצות העומר קלה בעיניך שע"י מצות העומר זכה אברהם לירש את ארץ כנען. הה"ד (בראשית יג) ונתתי לך ולזרעך אחריך על מנת (שם) ואתה את בריתי תשמור ואי זה מצות העומר. ר"ל אמר לעולם אל תהי מצות העומר קלה בעיניך שע"י מצות העומר עשה הקב"ה שלום בין איש לאשתו הוי אומר בזכות קמח שעורים. א"ר אבהו ור' סימון וריב"ל הוא שעמדה להם בקמי גדעון שנא' (שופטים ז) ויבא גדעון והנה איש מספר לרעהו הלום

מתנות כהונה

תלם מלום. בני מלעזר: המצומתין המקובלים ומלמדים בלמודהו כד"ל מבעד למסך: ואל מלינים. כלי מגן ומלה: דחק להם ומלף כמו ומף שפי' עמן למיקה כד"ל מיף ומכיף: בממונו ביקום ליוב גרם לממונו ומוא יוחר מיובב: מרדכי כו'. מיין שוד במדרם למסכ בפסוק והמלך קם: בזכות מלום העומר דכתיב נביה כי מבואו: ר' יוחנן ור' שמעון בן לקיש סיס כעומר הם דהבו מעלה מלום העומר: ואיזה זה טו'. דכתיב נביה כי מבואו: על מנת

אסיפת אמרים

סוף למרכל כדמי' בכ"ר. (שם): אל תירא. ולא מלינו שהקב"ה אמר לו לישראל אל תירא אלא לגלגל שנאמר ד' וכן בשמות וכשיבוא. (שם): בריתי. פי' שהקב"ה מלום שעומר שע"י שיבולו מלנים טובים. ועל נקרא בריתי שבכרית כרומה לעל שהוא בשלום לעולם. (י"מ): (שלום. ומכ"מ בשבועה בא למלום קרבן שהשוב לשני שקב"ש. ע"ש

על הדין תעלא והוי צנין ולא טעימן אורהין כלום אמר רבי למשמשנוי למה מגוסיא נפקן ולא מטעמין אמרין ליה אית תמן חד גבר סב וכיין דמנוסי עליל הוא אמר תלת מאוון דמתלין על הדין תעלא והוה צנין סליק רבי לגביה א"ל בנין מה את לא תשבוק אריסיא דיגסון אמר דלא תימר למיגם אתיתי אלא על דלא צווחת יתי עם חבירי: (נ) א"ר אלעזר כתיב (ירמיה ה) ולא אמרו בלבבם נירא נא את ה' אלהינו היהיב לכון כולא ולית אתון צריכין ליה מן הדין (סה) שבועות הקות קציר ישמר לנו ישמר לנו מרוחה רעות ומטללים רעים. ואימתי באלו שבע שבועות שבין פסח לעצרת. תני ר' חייא שבע שבתות תמימות תהיינה אימתי הן תמימות בזמן שישראל עושין רצונו של מקום. א"ר יהושע סנטרך אנא ולית את יהיב לי דסנטרותי. א"ר ברכיה מנרסך אנא ולית את מטעים לי תבשילך דנדע מה אינון צריכין אם טל אם מטר. הוא שדוד אמר (תהלים סה) נשם נדבות תניף אלהים. אמר דוד לפני הקב"ה רבש"ע אם נשם היא צריכה נדבות ואם טל היא צריכה תניף אלהים. א"ר ברכיה אמר הקב"ה למשה לך אמור לישראל כשהייתי נותן לכם את המן הייתי נותן עומר לכל א' וא' מכם הה"ד (שמות טז) עומר לגלגולת ועכשיו שאתם נותנים לי את העומר אין לי אלא עומר אחד מכלכם ולא עוד אלא של שעורים לפיכך משה מזהיר את ישראל ואומר להם והבאתם את עומר ה' (ד) ד"א והבאתם את עומר ה"ד (יהושע ה) אשר קצירו רעב יאכל אשר קצירו זה נמרוד. רעב יאכל זה א"א ע"ה. (יהושע ה) ואל מצינים יקההו. לא בזיין ולא במנן אלא בתפלה ותהנונים ה"ד (בראשית יד) וישמע אברם כי נשבה אחיו וירק את חניכיו ילידי ביתו שמנה עשר ושלש מאות. ריש לקיש אמר בשם ב"ק אליעזר לבדו היה ששמו של אליעזר י"ח ושלש מאות. (יהושע ה) ישאף צמים חילם. מי דהק בממונו של נמרוד אברהם וכל המצומתין לו.

ד"א

אסיפת אמרים

כעומר ג"י תמה בעשרה שם ליתי שולח קרוח (נמדבר ממדבר): חבירי. ספר כלין וע' בק"ר: בזכון שישראל כו'. פי' כשמקיימין מצות העומר והשביעי לו שבועות שלנו נקיות ותמימות מרומות ומעשרות ושלוים לעיס. (ירמ"ה): (ג"ש שם ביום שהעומר על מזלותיו שנירסאות שבכלין וכק"ר (ג' ג') יכולה היים נשמעתא שבפוסף ספר דברים ב' א"ר ברכיה. כח לכתן ל' פסוק דשולע"ל וכתמם מלמים קנירכם עומר. דמל' פסוק מצמע שכבר היה לנו עומר ידוע מקניר ושם עכשיו לכניסתו. ג"ש שבת לרמז על עומר המן. ושלח שטריח עליכם להדר בזמן שסם חולי נמצל בחוח מקום מטים רק כקל לכניסת מבעורים שכוח רלחים קקיר קודם ההסים. (ירמ"ה): ואל מצינים. נרחה שמחתלה פי' אל מלך בפחה. ושוב דניס אל כמו עם. פי' ושם בחשלה שטוסם מצינים יקחסו. ונח"ע נלחם שדהם מטעים לשון חשלה. (שם): נמרוד. טוח

מנשל המחלוים: נדבות כי הגשם נרכת מדה הש"י ושמו שמקנו חז"ל מכלכל חיים הסד חבל הטל טוח מן הדין כניס כרוחה שחין הטל חסר לעלם כדחיתח במסכת תענית: ו"ח

7 ופלם

מתנות כהונה

דברי חכמה והמשל סיה ילחת שמים ומדות טובות כדחי' במס' סוכה: והוה לזין ט'. וסו שהכבילים נוטים ולח כיו טוענים החורחים כלי ממנו חמר ר' לעבדיו למה החבילין יוחלין ולח נחלל מהם כלו. ת"ל יש בהם חיש זקן וכיון שהחבילו וכנס כו': שלח כו'. שלה ר' חלנו ולח נשבול מה חתה חילך מניה החורחי' שיחלנו חמר כדי שלח תחמר לחכול בחתי ובשביל זה נשמתי רק כעשתי על שלח קרחתי עם חבני: אריסיא טורחים וע"ם החרישמון נקרל כן: ולית לחון כו'. לין לחם לריסים לי מעשה בשמיה שלקוח חלים שני כך לעזו של מקום. בזמן שים ישוב ושכיה בימיהם וה"נ בילקוט ושין במדבר קהלח שכחתני בשם הרוקח שלל בזמן שחין ישוב כו': סנטרך פי' העטוך שומכך: דסנטרותי שכך שמירתי: מגירסך פי' קפילך

מן שקא ומן קטמא אית ב"נ לבוש פורפירא דמלכא דלא כחי מה את בעי לבזוייה למלכותא אזל בדיל בלנאי ולא אשכחיה מה עבד אסר מטו מסותיה ועל מזגיה וקנחיה ועל אסחיה כיון דחסל לבש פורפירא א"ל הב הדין כלילא דמלכא בראשך א"ל אית בר נש יהיב כלילא דמלכא ברישיה ולא מספר מפני מה את בעי לבזוייה למלכא אזל בגין ספרא ולא אשכחית מה עביד אפיק מאני ספורזי ויתיב ומספר ליה עד דהוה יתיב ומספר ליה שרי מתנח א"ל כמה לך א"ל ווי ליה להאוא גברא מה אתא עלוי מן דעביד קומוס בגרון מן דעביד קימוס קלטור מן דעבד מנסטאר פלטין אתעביד בלנאי וספר. אמר ולינא חכים לאבוה דההוא גברא שחיק טמיא בכפר קרינוס בלנאי וספר ואילין אינון מאניה ספוריה כיון דחסל למספרה ליה א"ל קום רכיב על הדין סוסיא א"ל ליה כי כח דאנא גבר סב אמר ולית אנא גבר סב א"ל ולאו את גרמת לנפשך א"ל קים דאנא מימיך לך קדל ודרום עלי וסק ורכוב הדין סוסיא למקימא עליכין מה דאמר כתבכון (דניים לג) ויבחשו אויביך לך ואתה על במותימו תדריך כיון שרכב על הכים התחיל מקלס להקב"ה ואמר (תהלים ג) ארוממך ה' כי דליתני ה' אלהי שועתי אליך ותרפאני ה' העלית מן שאול נפשי. תלמידיו מה אמרו (שם) זמרו לה' חסידיו והודו לזכר קדשו כי רגע באפו וגו'. אותו רשע מהו אומר (שם) ואני אמרתי בשלוי וגו' ברצונך העמדת להררי עוז. אסתר מה אמרת (שם) אליך ה' אקרא וגו' מה בצע בדמי ברדתי אל שחת היודך עפר היגיד אמתך. ישראל מה אמרו (שם) שמע ה' וחנני וגו' הפכת מספדי למחול לי. א"ר פנחס בקריאת שמע היה עוסק ולא הפסיק שנאמר (שם) למען יזמרך כבוד:

פרשה כט

(א) בחדש השביעי באחד לחדש. הה"ד (תהלים קיט) לעולם ה' דברך נצב בשמים. תני בשם ר' אליעזר בב"ה

ר' אליעזר Bereshit 369

מתנות כהונה

מלכותא דרמי מן דזמטמא מה מהם רוגז לגמוי סמלך וסיב המן מתייבא פן יקלוף המלך על זה: ואזיל כו'. ולמך כפכיל בלנאי לומן המרמן כמי שיכתן מכלכי ולא מפכחים שמסתר עוסם מיפכתו כלם מעלכה מה עבה קבר מפי מכומים פי' הערוך ערך ווסי בגד מזוסם וכילקוט גרם זוחמא ופי' חנור ובמגילת מסתר גרם הרגיש פי' קשר מהמיו: ועל כו'. ובכנס והסיק המרמן ומזג מיס חמיס ופוכריס: וקנחיה נרסי'. פי' היה מקנח בית המרמן: ועל מסחיה כיון דחסל כו'. פי' נכנס והרמיון לומר כיון שמסיים: ברישיה ולא מספר. פי' ומיון מגלח קודם: אזל בגין ספרא. פי' הלך לבקש לומן המגלה: אפיק כו'. הוציא כלי מספריים ויתב ומספר לומו ובשוד פיתב וגילה לומו שהחיל מתגלה אמר לו מלדבי מה לך שמסה מתגלה אמר לוי לאומו ים ועל עסמו אמר כן: מה מסה כמסה עלי: מאן עביד כו'. מפנשמה קומום בגרון ממגלה היה וכן קימום קלטיר ומנסטאר פלטין: אתעביד בלנאי. נעשה לומן לבית המרמן והמגלה: ולינא פי' כמו ולים מגא כלומר וכי מין לי מכיר לאביך על לומו ים יפה שמו ויפהקו עלמוחיו שהיה כספר קרימוס כלן ומגלה ולאו הן כלי הגילוח שלו שמסה ירפא לומם ממנו: גבר סב. ים זקן ולא המן וכי מין לי ים זקן וסחיך לי יכול להכיים לומך על הסוס: מיבייך כו'. לוי מספיל ולכוך לך לומלי ולמסה מדרך עלי ועלם ולכוכ על זה הסוס לקייס עליכם שלכם: ר"ג כשלוי כל לממם לעולם: יזמרך כו'. שפיה דקרא ולא ידוס פי' יפכוך כד"א שמם בגבשון חם שפיוסו פכוך ממלכך:

אסיפת אמרים

כשודו בעיר. (שם): ההי"ד לעולם. סיפי' דקרא כוונת מקן ומעמוד למספיק עבדו סיום וכא ליקט עשם דדוקא יום זה מיומד לידון בו. (שם) כי"ם

חלום ויאמר הנה חלום חלמתי והנה צליל להם שעורים. מהו צליל שעורים רבנן אמרי על שצלל עליהם אותו הדור מן הצדיקים ובזכות מה ניצולו בזכות לחם שעורים ואיזו זו זו מצות העומר. א"ר שמואל בר נחמן היא שעמדה להם בימי הזקיהו הה"ד (ישעיה ו) והיה כל מעבר מטה מוסדה אשר יניח ה' עליו בתופים ובכנורות ובמלחמות תנופה נלחם בה ובי יש מלחמת תנופה באותו הדור הוי אומר זו מצות העומר. ורבנן אמרי היא שעמדה להן בימי יחזקאל הה"ד (יחזקאל ד) ואתה קח לך חטים ושעורים. ר' חמא ב"ר חלפתא אמר ריבה בהן שעורין. רשב"נ אמר ריבה בהן דברים שהן מריצין לבני מעים. ושמואל אמר תמן אמרין עבדין טיניה לבלבא ולא מעמא. שאל מטרונה אחת את רבי יוסי א"ל כמה נצטער אותו צדיק כמה עבדים וכמה שפחות יש לו והן מפסלין באובלין ומשקין שלו אמר לה כ"כ למה להודיעך שכל זמן שישראל בצער אף הצדיקים הוין עמהם בצער. ר' לוי אמר היא שעמדה להם בימי המן דא"ר לוי ביון שראה מרדכי את המן בא כנגדו והסוס בידו אמר דומה אני שאין רשע זה בא אלא להרגני והוון תלמידוי יתבי תניין קמוי אמר להם עמדו וברחו שמא תבוו בגהלתי א"ל בין ליקטול בין יהיי אנן עמך ולא נשבקך מה עשה נתעטף בטליתו ועמד בתפלה לפני הקב"ה ותלמידוי יתבין תניין אמר להם במה אתם עוסקים אמרו לו במצות העומר שהיו ישראל מקריבין במקדש ביום הזה אמר להון הדין עומרא במאי הוה דהבב או דכסף אמרו לו דשערין אמר להון וכמה הות טימי דידיה בי' קנטרין אמרין ליה סגין בי' מנין אמר להון קומו דנצחו עשרת מנכון לעשרת אלפים קנטריא דכספא. ביון דשמעת אסתר בן אפקת כרוז בכל מדינתא ואמרה לא יפתח בר נש חנות בנו שוקא כל עמא יפקון להון פרטי דיהודאי בעי למצטלבא ביון דהסל מן מצלי אמר המן למרדכי לבוש הדין פורפירא והב הדין כליא על רישך וסק ורכוב על הדין סוסיא א"ל שומה שבעולם לית את ידע דאנא

מן

אסיפת אמרים

(ה"ב) : באותו הדור. כלא מלאך ממיוסף ולא שמדכו להניף שום כלי זיין כנגדם (יפ"ת) : חיטין ושעורין. וכסיפי' קרי ליה עוגת שעורים לפי שלא שנגזר עליהם ללעשות רעב מ"מ נשאר להם שעורים מפני שרובם היו בעלי קרקעות שעורים וכבע"ן מפרש שמתוך ה' שחיטים שעורים כדי שיעשר ביותר. וכן שלא (שם) : למצטבלא. פי' להעלותו ולסרקום כבודו

א"ל המן כמה כו'. וכמה הוות טימה כמה היה ערכו ואולר דמי שוין שמא בעשרה קנטרין משקלות גדולים שקורין בל"ל נמטרים כמו שפירש"י בשקלי עפרון: קומו שמדו מפסלתכם וסק ורכב: יו"ד מנכון. עשר מכם שלכם: ביון שמעת אסתר כן. שלוח המלך שמן שרכיב לא מרדכי על הסוס כו': הוציאה כלום. כלל הציר שלא יפחת שום לים מחומו ומתן שלא יהיו כלים נמטים וכלים יפלו להם לרוחה: פרטי כו'. המוכל והמליט ועיין בערוך ערך פרס התביעי: כיון דהסל כו'. כיון שסיים מרדכי מלהתפלל: פורפריא לבוש מלוכה: והב כו'. פי' והן שלא הכתר על רחשך: וסק ורכוב כו'. פי' ועלה ורכוב על הסוס שם: ליתי לא ידע כו'. וכי מין שלא יודע שלחי קש שן הסק ואכל וכי יש כן שלא לעשות

מתנות כהונה

שלל כו'. נמצא כמו שלו כשפרש: ריבה בהם שעורים. הבעורים היו מרובים בו מן החטין ומלא חמישים בהיו בה: מריצין כו'. מפסלין כדי שיפטר: מפסלין היו פסולין לעשותו דכתיב קח לך: תלמידוי כו'. תלמידיו של מרדכי היו יושבין ושונין לפניו: תבוו בגהלתי. כלומר תהיו נהרגין בשבילי: בין לקטול כו'. בין למיתה בין להיות אנו עמך ודבוקים בך ולא נעזבך:

אבל ישראל שאין מכלין את שדותיהן כד"א לא תכלה פאת שדך לא אעשה כלה. (סם) ויסרתיך למשפט מייסרך בייסורין בעה"ז כדי לנקותך מעונותיך לע"ל איסתי בחדש השביעי: (נ) יהודה ב"ר נחמן פתח (תהלים מז) עלה אלהים בתרועה ה' בקול שופר בשעה שהקב"ה יושב ועולה על כסא דין בדין הוא עולה מה טעם עלה אלהים בתרועה ובשעה שישראל נוטלין את שופריהן ותוקעין לפני הקב"ה הוא עומד מכסא הדין ויושב בכסא רחמים דכתיב ה' בקול שופר ומתמלא עליהם רחמים ומרחם עליהם והופך עליהם מדה"ד לרחמים אימתי בחדש השביעי. ר' יהושע פתח (תהלים פט) אשרי העם יודעי תרועה ה' באור פניך יהלכון ר' אבהו פתר קרא בה' זקנים שהם נבנסים לעבר השנה מה הקב"ה עושה מניח סנקליטין שלו מלמעלן ויורד ומצמצם שכינתו ביניהם מלמטן. מלה"ש אומרים הא תקיף הא תקיף הא אלהא הא אלהא מי שבתוב בו (תהלים פט) אל נערץ בסוד קדושים רבה מניח סנקליטין שלו ומצמצם שכינתו למטה. כ"כ למה שאם טעו בדבר הלכה הקב"ה מאיר פניהם הה"ד באור פניך יהלכון. א"ר יאשיה כתיב אשרי העם יודעי תרועה וכי אין או"ה יודעים להריע. כמה קרנות יש להן כמה בוקינוס יש להם כמה סלפירנסי יש להם ואמרת אשרי העם יודעי תרועה אלא שהן מכירין לפתות את בוראן בתרועה והוא עומד מכסא הדין לכסא רחמים ומתמלא עליהם רחמים והופך להן מדה"ד למדת רחמים אימתי בחדש השביעי: (ד) ר' ברכיה פתח בשם ר' ירמיה (משלי טו) אורח חיים למעלה למשכיל אין אורח חיים אלא תורה כד"א (שם ג) עץ חיים היא למחזיקים בה. ד"א אורח חיים למעלה למשכיל אין אורח חיים אלא יסורין כד"א (שם) ודרך חיים תוכחת מוסר. למעלה למשכיל למי שמסתכל למצותיה של תורה מה כתיב למעלה מן הענין לא תכלה פאת שדך: (ה) ר' ברכיה פתח (תהלים פט) תקעו בחדש שופר וכי כל החדשים אינן חדש אלא בכסה וכל החדשים אינן נבסין אלא ליום חגינו והלא נ"ן חדש נבסה ויש לו חג בפני עצמו אלא איזהו חדש שנכסה ויש לו חג יהגו בן יומו? אתה מוצא אלא בחדש תשרי. בחדש זה תחדשו מעשיכם בשופר בחדש הזה שפרו מעשיכם אמר להן הקב"ה לישראל אם שפרתם מעשיכם תריני נעשה לכם כשופר הזה. מה שופר זה מכנים בזו ומוציא בזו כך אני

מתנות כהונה

למחיות ומלין להן להחיות: מבלין שדותיהן. שקונין תוכן כולם ומוכס מניחים פחה ודייק מדכתיב לך למעשה כלם מדה כנגד מדה: ה' בקול שופר. ס"ג הוא מלת סרהמים: סנקליטין בית דינו: הא תקיף כו'. זהו התקיף זהו סמלוה כמה בוקינוס גדסי'. והוא מין בופר ומנולות וכן סלפירנסי. ס"ג בילקוט מסלי לך מכלה פחה מדך למען סור מלמול מטה מלא הסכו"ס: אין מדה. בתמי' וכי אין היכא מלמדם בכל מדה מלא בכסה פי' בלומו מדה סלמדם מהכסה טו: אלא ליום חגינו. בלומו חדם שים טו חג. ס"ג בחדם בחומדם זה כו'. ודכם מלת בחדם ומלת בופר:

אסיפת אמרים

סנביעי. (סם): בדין הוא עולה. ופי' בתרועה בתרועת מלחמה. (סם): בחדש הזה. ועיקר זכות בשופר הוא ביום זה זכר לעקידת יצחק. (סם): מאיר פניהם. ופי' יודעי תרועה. יודעי זמן התרועה שסכביע"ם מסגה זמן התרועה לאותו יום שקבעו הם: (סם): למי שמסתכל. קאי לתדש הא' ומיעוד הכתוב למסכיל למעלה. ותגב ה' הכתוב שבזכות התורה יסיר מלמול מעה. ומ"ד חיסורין מפרש בסייסורין הם למעלה גדולה למסכיל היינו להצדיקים בעבול לסיסם מלמול. (סם): ויש לר' חג. מלת אחנו בס"ע. ס"ג בעבור. (סם): שפרו מעשיכם

בב"ה באלול נברא העולם. ואתיא דרב כההיא דתני ר' אליעזר דתניין בתקיעתא דרב"ה היום תחלת מעשיך זכרון ליום ראשון כי חוק לישראל הוא וגו' ועל המדינות בו יאמר איזו לחרב ואיזו לשלום איזו לרעב ואיזו לשובע ובריות בו יפקדו להזכירם לחיים ולמות נמצאת אתה דורש ביום ר"ה בשעה ראשונה עלה במחשבה בשניה נתייעץ עם מה"ש בני כנס עפרו ברביעית גבלו בה' רקמו בו' עשאו גולם בז' נפחה בו נשמה בח' הכניסו לגן בט' נצטוה בי' עבר בי"א נידון בי"ב יצא בדימוס אמר הקב"ה לאדם זה סימן לבניך כשם שעמדת לפני בדין היום הזה ויצאת בדימוס כך עתידין בניך לעמוד לפני בדין ביום הזה ויוצאין לפני בדימוס איתתי בהדש השביעי באחד לחדש: (ב) ר' נחמן פתח (ישעיה מו) ואתה אל תירא עבדי יעקב מדבר ביעקב דכתיב (ירמיה כח) ויחלום והנה סולם מוצב ארצה א"ר שמואל בר נחמן אלו שרי או"ה דא"ר שב"נ מלמד שהראה הקב"ה ליעקב אבינו שרו של בבל עולה ע' עווקים ושל מדי נ"ב ושל יון ק"פ ושל אדום עולה ולא ידע כמה באותה שעה נתיירא יעקב אבינו אמר אפשר שאין לזה ירידה. א"ל הקב"ה ואתה אל תירא עבדי יעקב אפי' הוא עולה ויושב אצלי משם אני מורידו הה"ד (עובדיה ב) אם תגביה כנשר ואם בין כוכבים שים קנך. א"ר ברכיה ור' חלבו ורשב"י בשם ר"מ מלמד שהרא' הקב"ה ליעקב שרו של בבל עולה ויורד ושל מדי עולה ויורד ושל יון עולה ויורד ושל אדום עולה ויורד אמר הקב"ה ליעקב אף אתה עולה באותה שעה נתיירא יעקב אבינו ואמר שמא ח"ו כשם שלאלו ירידה אף לי כן א"ל הקב"ה ואתה אל תירא אם אתה עולה אין לך ירידה עולמית לא האמין ולא עלה. איר ברכיה ור' חלבו בשם רשב"י ר' מאיר היה דורש (תהלים עח) בכל זאת חטאו עוד ולא האמינו בנפלאותיו זה אבינו יעקב שלא האמין ולא עלה א"ל הקב"ה אילו האמנת ועלית עוד לא ירדת ועכשיו שלא האמנת ולא עלית עתידין בניך שיהו משתעבדין בארבעה מלכיות בעה"ז במסים ובארנוניות ובזימיות ובגלגוליות. באותה שעה נתיירא יעקב אמר לפני הקב"ה רבש"ע יכול לעולם א"ל (ירמיה ל) ואל תחת ישראל כי הנני מושיעך מרחוק כמד"א (ישעיה נד) מארץ רחוקה באו אלי מבבל. ואת זרעך מארץ שבים מנליא ומאספמיא ומחברותיה. (ירמיה ל) ושב יעקב מבבל. ושקט ממדי. ושאנן מיון. ואין מחריד מאדום. (שם) כי אעשה כלה בכל הגוים אשר הדחתיך שמה. או"ה שהן מכלין את שדותיהן אעשה כלה. ואותך לא אעשה כלה אבל

אסיפת אמרים

בר"ה. וכר"ם דף יו"ד מייתי נמי סכרוסים וע"ש בר"ן. (שם): ועל המדינות. נמ' לסוגיא מדעם ר"י בתוס' נידון ככל יום וככל שעה עיין שם בגמ'. ולפנ מייתי סדר סכרוסים כשעה רפ"ו כו'. (שם): פתח ואתה. נמ' ליתן טעם סיום זה מיומד ליום סדין מפני שמסון לזכותם בתים כדגן במעות לקט שכחה ופיאה. (שם): כד"א. פי' דמושיעך מרחוק מייתי בגלגולת בית שני מכבל כד"ת כו'. ומתרן סכרוסים כולן כל המקומות בגלגולת תחרוגם. ומ"ש וכב יעקב מבבל פי' בעודם בבבל יכיא לשם מנינה ופי' מ' שוכב ונתם וכדתני פ"ג דמגילה גם מתסתים בבבל בשעמדתי לשם מנניה מישלח ועזריה ע"ש. (שם): איה"נ. נמ' לפ' המוכיח גם תכלה וגומר בתחיית

מתנות כהונה

בתקיעתא בסדר תקיעו' שתומר בדתם תשמע בתפלה: עלה במחשבה. לכאורה תמה סרתמן: בדימוס פי' הערוך גזר דין של מסד: עווקים לפי הענין פירוש מעוות. וכן מגלתי במדלש ישעיה פי' שליכות סולם ועיין עוד סוף פ' משפטים: במסים כו'. מיש מסיס שם גלגולות תמה וכשמה וכשסים שים לשם תחריות

זתרחם עליהם ותהפוך להם מדה"ד למדת רחמים איטתי בחדש השביעי.
(בראשית כב) וישא אברהם את עיניו וירא והנה איל אחר נאחז בסבך בקרניו
מלמד שהראה הקב"ה לא"א את האיל ניתש מהורש זה ונסבך בחורש
אחר אמר הקב"ה לאברהם כך עתידין בניך להיות נאחזים בעונות ונסבכים
בצרות וסופן ליגאל בקרניו של איל הה"ד (זכריה ט) וה' אלהים בשופר
יתקע. אמר רב הונא בר' יצחק מלמד שהראה הקב"ה לאברהם את האיל
ניתש מהורש זה ונסבך בחורש זה אמר הקב"ה לאברהם כך הם עתידין
בניך נאחזין באומות ונסבכין בצרות ונמשכין ממלכות למלכות מבבל
למדי ממדי ליון ומיון לאדום וסופן ליגאל בקרנו של איל הה"ד (זכריה ט) וה'
עליהם יֵרָאֶה ויצא כברק חצו. רבי אבא בריה דרב פפי ורבי יהושע
דסכנין בשם ר' לוי אמר כל ימות השנה ישראל עוסקין במלאכתן וברה"ש
נוטלין שופרותיהן ותוקעין לפני הקב"ה והוא עומד מבבא דין לכסא רחמים
ומתמלא עליהם רחמים אימתי בחדש השביעי: (ט) כל השביעין הביבין
לעולם. למעלן השביעי חביב שמים ושמי השמים ורקיע ושחקים זבול
ומעון וערבות וכתיב (תהלים סח) סולו לרוכב בערבות ביה שמו. בארצות
שביעית חביבה. ארץ. אדמה. ארקא. גיא. ציה. נשיה. תבל.
וכתיב (סח ט) והוא ישפוט תבל בצדק ידין לאומים במישרים. בדורות
שביעית חביב אדם שת אנוש קינן מהללאל ירד חנוך וכתיב (בראשית ה)
ויתהלך חנוך את האלהי"ם. באבות שביעי חביב אברהם יצחק ויעקב לוי
קהת עמרם משה וכתיב (שמות יט) ומשה עלה אל האלהים. בבנים השביעי
חביב שנאמר (דה"א ג) דוד השביעי. במלכים השביעי חביב שאול איש
בושת דוד שלמה רחבעם אביה אסא וכתיב (דה"ב יד) ויקרא אסא אל ה'.
בשנים שביעי חביב שנאמר (שמות כג) והשביעית תשמטנה ונטשתה.
בשמיטים שביעית חביב שנאמר (ויקרא כה) וקדשתם את שנת החמשים.
בימים שביעי חביב שנא' (בראשית ב) ויברך אלהים את יום השביעי. בחדש
שביעי חביב שנא' (ויקרא כג) בחדש השביעי באחד לחדש: (י) ר' יוחנן ור"ל
הוון יתבין מתקשין ואמרין תנינן י"ט של ר"ה שחל להיות בשבת במקדש
היו תוקעין אבל לא במדינה אם דבר תורה הוא יהיה בגבולים אם אינו
דבר תורה אפי' במקדש לא יהיה. עד דאינון יתבין מתקשין עבר כהנא
אמרין אתא מרא דשמעתא ניזיל ונשאל ליה אזלון ושאלין ליה אמר לון

כתוב

מתנות כהונה

פי' תנוח ותעזוב וכלפר: משובע בכל. לשון
שובע והכי הפשיטו לשון פשיעה: ירחא
דפשועתה חודש של הפשועה: ניתש ונעקר:
מהורש מיער והכי הוא לשון אחר דמשמע
שנתם מהורש שהיה בו תורים לפרש דכי אחר
שה"ש קמולה נקמין קנין דמשמע שלא היה
תוש הגול שלא לו מקודש מפני שהיה מהורש
לאחר: ויצא כברק הלז. וסיפח דקרא כפופר
יתקע: מ תקשין מקשין קבוץ על מבנה זו: דמיגון כו'. כשוד שהיו יוצאין ומקשין: ניזיל ונשאל ליה כו'. פי' למקו הכי כת מקון של
כלכף זו נלך ונשאלנו: אמר לון וכו'. הביב לפס מדנחי ר"ם דלקמן:

אסיפת אמרים

מעשיכם. פ"י מנין המצוות בתכולם. וכן ליט
עעם וכדלעיל. (פס): במלאכתן. בעבירות.
(י"מ): ה"ג בלילות בביעית הביב' זו ל"ו' שמות
כן כו' תכל. ותגל זו ל"י במקומלם מכל סלרעות
בתורה שבתובה ותינה הסיבה כלנם. כדלעי בספרי.
(יפ"ת): ויקרא אסא. וכדלעי בפ"ר (ד' ל'):
(בס): מרא דשבשתא. שפוא כפן ופוקע במקדש:
(מסר"ם): ובירובלמי גרס גבינה רבה ניזיל כו':

כתוב

תניגן במס' ר"ה (דף כ"ט. וע"ב): עד
שהיו עדים באין ביום ומקדין: ניזיל ונשאל ליה כו'. פי' למקו הכי כת מקון של

אני עומד מכסא הדין ויושב על כסא רחמים. והופך לכם מה"ד למדת הרחמים אימתי בחדש השביעי: (ו) ר' לוי בשם ר' חמא ב"ר הנינא פתח (ישעיה מה) כה אמר ה' גואלך קדוש ישראל אני ה' מלמדך להועיל מסקיד לך במה דהדין מסאסא מסקד להדא פרתא. נ' שמות נקרא לו מלמד מרדע דרבן. מלמד שמלמד הפרה לחרוש בדי שיתתן חיים לבעליה. מרדע שמורה דעת לפרה. דרבן שמורה בינה לפרה. אמר הקב"ה ומה אם לפרתו עושה אדם דרבן. ליצרו הרע שמוציאו מהיי העוה"ז והבא עאכ"ו. מדריכך בדרך תלך. ר' לוי בשם רחב"ח אמר משל לבן מלכים שהיה לו דין בפני אביו א"ל אבא ואם אתה מבקש לזכות לפני בדין ביום הזה מני נקולונום פלני ואת זכי לפני בדין. כך אמר הקב"ה לישראל בני אם אתם מבקשים לזכות לפני בדין ביום הזה תהיו מזכירים זכות אבות ואתם זוכים לפני בדין. (ויקרא כג) באחד "זה אברהם שנא' (ויקרא לג) אחד היה אברהם. (ויקרא כג) זכרון תרועה זה יצחק שנא' (בראשית כב) וירא והנה איל. (ויקרא כג) מקרא קודש זה יעקב שנא' (ישעיה מח) שמע אלי יעקב וישראל מקוראי. זאימתי תהיו מזכירין זכות אבות ואתם זוכין לפני בדין (ויקרא כג) בחדש השביעי: (ז) ר' חייא בר אבא בשם ר' לוי פתח (תהלים כב) אך הבל בני אדם כזב בני איש במאזנים לעלות המה מהבל יחד בנוהג שבעולם מה הבריות אומרים איש פלוני נישא פלונית אך הבל בני אדם. פלונית תנשא לפלוני כזב בני איש. המה מהבל יחד א"ר חייא עד שהן עשוין הבל בתוך מעי אמן הם יחד. אמר רב נחמן כל הבלים וכזבים שבני א"א עושים בעוה"ז כדי הוא לכפר בעד כולם. ה"ד (יהושע יד) הארם הגדול בענקים. במאזנים לעלות. במאזנים היא מתכפר להם בחדש שמזלו מאזנים ואיזה זה חדש תשרי. תשרי ותשבוק ותכפר על חובי עמך איתתי בחדש השביעי. ד"א בחדש השביעי שהוא משובע בכל נחות בתוכו. ברכות בתוכו. כפור בתוכו. סוכה בתוכו. לולב וערבה בתוכו: (ח) ד"א בחדש השביעי ר' ברכיה הוה קרי ליה ירחא דשבועתא שבו נשבע הקב"ה לא"א ע"ה הה"ד (בראשית כב) ויאמר בי נשבעתי נאם ה'. מה צורך היה לשבועה ר' ביבי בר אבא בשם ר' יוחנן עמד א"א בתפלה ותהנונים לפני הקב"ה ואמר לפניו רבש"ע גלוי וידוע לפניך בשעה שאמרת לי (בראשית כב) קח נא את בנך את יחידך היה בלבי מה להשיבך והיה בלבי מה לאמר אתמול אמרת לי כי ביצחק יקרא לך זרע ועכשיו אתה אומר לי והעלהו שם לעולה. אלא כשם שהיה לי מה להשיבך וכבשתי את יצרי ולא השיבותיך (תהלים לה) כחרש לא אשמע וכאלם לא יפתח פיו כך כשיהיו בניו של יצחק באים לידי עבירות ומעשים רעים תהא מזכיר להם עקידת יצחק אביהם ועמוד מכסא הדין לכסא רחמים ותתמלא עליהם רחמים ותרחם

מתנות כהונה

מסקיד לך. פי' מוקד ומופן ודכם מלמדך מל' מלמד הבקר: מסאסא פי' הערוך דכם ממקלין בו הפרה להוליכה בדרך: להדא פרתא. פי' לחתא דכרה. ר"נ בערוך: מני נקליונוס ופי' עכו"ס תבוקטו ולפי הענין הוא מלין: מני ל' חיומי ופקידה: כזב כו'. לפי כדכויהם ממש: המה מהבל. כשוד בסם הבל וכפיר כמעי הים והקב"ה מזווגן יחד: בראי הוא כו'. מכניסם לכיונו: האדם הגדול. וכפן כמיב הבל (מכני) (בני) מדש: תשרי מסבוק.

ואשב בהר ארבעים יום וארבעים לילה. כד דמך ר' יוחנן הוה דורו קורא עליו (סיי ח) אם יתן איש את כל הון ביתו באהבה שאהב ר' יוחנן את התורה בוז יבוזו לו. כד דמך ר' הושעיא איש טיריא ראו מטתו שפרחה באויר והיה דורא קורא עליו אם יתן איש את כל הון ביתו באהבה שאהב הקב"ה לאבא הושעיא איש טיריא בוז יבוזו לו. כד דמך ר"א בר"ש היה דורו קורא עליו (סס ג) מי זאת עולה מן המדבר כתמרות עשן מקוטרת מור ולבונה מכל אבקת רוכל מהו מכל אבקת רוכל אלא דהוה קרייא ותניי ופייטן ודרשן. אמר רבי אבא ב"כ משבר לקיחה אתה למד שבר לקיחה. במצרים כתיב (שמות יב) ולקחתם אגודת אזוב בכמה הוית טימי דידיה בר' מינין והוא גרם לישראל לירש ביזת הים ביזת סיחון ועוג ביזת ל"א מלכים לולב שעומד על האדם בכמה דמים וכמה מצות יש בו עאכ"ו לפיכך משה מזהיר את ישראל ואומר להם ולקחתם לכם ביום הראשון: (ב) ד"א ולקחתם לכם הה"ד (תהלים טז) תודיעני אורח חיים שובע שמחות אמר דוד לפני הקב"ה הודיעני באיזה פילוס מפולש לחיי העה"ב. ר' יודן אמר אמר הקב"ה לדוד אם חיים אתה צריך יסורין אתה צריך כדכתיב (משלי ו) ודרך חיים תוכחות מוסר. שובע שמחות שבענו בה' שמחות מקרא משנה תלמוד תוספתא ואגדות. ד"א שובע שמחות את פניך אלו ז' כתות של צדיקים שעתידים להקביל פני שבינה ופניהם דומות לחמה ולבנה לרקיע ולכוכבים לברקים ולשושנים ולמנורה הטהורה שהיתה בבהמ"ק. לחמה מנין שנא' (שיר ו) ברה כחמה. ללבנה מנין שנא' (שם) יפה כלבנה. לרקיע מנין שנא' (דניאל יב) והמשכילים יזהירו כזוהר הרקיע. לכוכבים מנין שנא' (שם) ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד. לברקים מנין שנא' (הושע ג) מראיהם כלפידים כברקים ירוצצו. לשושנה מנין שנא' (תהלים פ) למנצח על שושנים. למנורה הטהורה מנין שנא' (זכריה ד) ויאמר אלי מה אתה רואה ואומר ראיתי והנה מנורת זהב כולה. (תהלים טז) נעימות בימינך נצח. וכי מי מודיענו איזה כת החביבה והנעימה שבהן. תרין אמורין חד אמר זו שבאה מבחה של תורה ומבקע של מצות ואותרנא אמר אלו מופרין ומשנין שבתלמדין תינוקות לאמיתן שהן עתידין לעמוד בימינו של הקב"ה הה"ד נעימות בימינך נצח. ד"א שובע שמחות אל תהי קורא כן אלא שבע שמחות אלו ז' מצות שבתג ואלו הן ד' מינין שבלולב וסוכה הגיגה ושבתה אם

מתנות כהונה — אסיפת אמרים

(סס) : אלו ז' מצות. (ג"ז) תודיעני אורח חיים מיים מיימי

(ה' ד') גרס ליה: דמן עמי ולבון נקייה דכר:

קרייא וכתל מפגה פיקן. יודע הכר עמיי זמר ומפלוח כרוכל הזה שמוליך הללי הכל:

טיבי מולדו ומי קוויו: בד' מיני כמו מרכבת תנה. וכ"ג גילקוס בכדים ישיין עוד בתדהם

מים (כ' ג'): פילון בעב ליומר תודיעני בחיה בעב ודרך תולכן לחיי עד: ה"ג גילקוס

מחוד ובמלים בחיה פילון תפולש כו' מ"ש הקב"ה דה חיים תחה בשי לעבר לילה בגלמר ילחת

כ' תוכיח ימים ל' יודן פר': בה' שמחות. כל המקרא מביא לכו בהד. שבל גילקוס הלים

ומבלי גרס כו' שמחות יהכיר תוכיח ובקוים מבכה כו' וזה נתייבב יותר על הדעת בגרסת

מוכיח לבן בעב יהכי תיחל גילקוס מלים בכדים: ז' כתות כו'. עבד ז' תרלוזה בהכיר לקבון:

בעיבות כו'. משמת יוסף כה הגשימה והכיפה נשיי הקב"ה: מבחה של תיכה. דכתיב

ישמיט לם ום לבו: של מצות לג גרס ליה גילקוס הלים ומבלי: כוופרים כ'. שנתקנס

כתוב אחד אומר (ויקרא כג) זכרון תרועה וכתוב אחד אומר (במדבר כט) יום תרועה יהיה לכם הא ביצד בזמן שבא בשבת זכרון תרועה מזכירין אבל לא תוקעין. ארשב"י יחדה במקדש שהן יודעין זמנו של חדש ואל יחדה בגבולין שאין יודעין בזמנו של חדש דארשב"י יום תרועה יהיה לכם ועשיתם אשה. מקום שהקרבנות קריבין. א"ר תחליפא קיסרא בכל מוספין כתיב והקרבתם וכאן כתיב ועשיתם אשה. הא כיצד? אמר להן הקב"ה לישראל בני מעלה אני עליכם כאילו היום נעשיתם לפני כאילו היום בראתי אתכם בריה חדשה הה"ד (ישעיה סו) כי כאשר השמים החדשים והארץ החדשה:

פרשה ל

(א) ולקחתם לכם ביום הראשון ר' אבא ב"כ פתח (משלי ח) קחו מוסרי ואל כסף וקחו מוסרה של תורה ואל כסף. (ישעיה נה) למה תשקלו כסף בלא לחם למה אתם שוקלים כסף לבני עשו בלא לחם? על שלא שבעתם מלחמה של תורה. (שם) והניעכם בלא לשבעה על שלא שבעתם מניינה של תורה דכתיב (משלי ט) ושתו ביין מסכתי. ר' ברכיה ור' חייא אבוי בשם ר' יוסי בן נהוראי אמר כתיב (ירמיה ל) ופקדתי על כל לוחציו אפי' על גבאי צדקה חוץ משכר סופרים ומשנין שאין נוטלין אלא שכר בטלה בלבד אבל שכר דבר אחד מן התורה אין כל בריה יכולה ליתן מתן שכרה. תני מר"ה נקצציו מזונותיו של אדם חוץ ממה שמוציא בשבתות וימים טובים וראשי חדשים ומה שהתינוקות מוליכים לבית רבן אם מוסיף מוסיפים לו אם פוחת פוחתין לו. ר' יוחנן הוה מטייל כלק מטבריא לצפורין והוה ר' חייא בר אבא מסמך ליה מטון חד בית הקלא אמר הדין בית הקלא הוה דידי וזבינית יתיה בגלל למזכי באורייתי'. מטון חד דבית כרמא אמ' הדין בית כרמא דידי הוית וזבינית יתיה בגלל למזכי באורייתא. מטון חד דבית זיתא אמר הדין בית זיתא דידי הות וזבינית יתיה בגלל למזכי באורייתא. שרי ר' חייא לבכי א"ר יוחנן מה את בכי א"ל על דלא שבקת לסיבותיך כלום א"ל קלה היא בעיניך מה שעשיתי שמכרתי דבר שנברא לששה ימים וקניתי דבר שניתן לס' יום שנא' (שמות לד) ויהי שם עם ה' ארבעים יום וארבעים לילה. וכתיב (דברים ט) ואשב

מתנות כהונה

שהם יודעים כו'. כלו' יודעין ומכירין בלחש זמן בתדם הוא מפני שסס מקריבי קרבן היום: אפילו נגמי נדקה. כלפון סעס נדקה ס"ס לא ניחא להקב"ס לענוס מוסס מבל על סכך הסופרים ומשנים כופין אותו כו': מסמך ליה. סיה סומכו מתא כתפיה וכ"ש סיה נסמך עלוי: מטון כו'. כגיסה לבית הדש תמך כ"ע זה בית הדש סלא ומכלתיו בשביל ללמוד לזכות בתורה: שרי ההמיל לבכות: מה לא. כמו למה: על דלא כו'. על שלא הנהם לזקטתך כלום: קלה היא כו'. ל' קימא ולעיל ס' כי הסא

אסיפת אמריט

כתוב. קרא תמכתא בעלמא ושיקר טעמא כדאי' בגמרא שמא יעלנו כו' ובמקדש לא נזהר. (יס"ת): מרבכ"י. כיוצא ל"ג כלן לבכ"י רק בסמא דגמרא קאמר לס: שאין יודעין. עד שיודיעים בסנהדרין בלחש יוה קבעו כ"ס. (יס"ת): חדש. ס"ג כיוצא' מעתה אפי' במקום שסס יודעים שהוא בא' לחדש יחדס פני בבכ"י ופי' במקום ס"ב בכל מביכות יהנהגים שנהוגו לכס בלחוזו יום מקביעות יחדס שמתכון הוי בבכ"י כו'. (שם): בריה חדשה. פי' בלילו היום נעשים בלחוסה בריס שסבטחתי לתכס לעתיד כדכתיב כי אסר כו' כן יעמוד זרעכס. (שם): פתח קחו. יפיהן הלכס קדימס ופי' בשבילכס. שם

תנו מסמר זה ושם לא גרם שמסר לו כ"ע בשחלה שמכנו כלי לעמוד סורס והוא יוסר מיובב כלי

מנשה כי ה' הוא האלהים באותה שעה אמר מנשה איתי דין ואית דיינא. ד' יצחק פתר קרייה בדורות הללו שאין להם לא מלך ולא נביא לא כהן ולא אור"ת ואין להם אלא תפלה זו בלבד אמר דוד לפני הקב"ה רבש"ע אל תבזה את תפלתם. (תהלים קב) תכתב זאת לדור אחרון ומבאן שהקב"ה מקבל השבים. ועם נברא יהלל יהן שהקב"ה בורא אותן בריה חדשה. ד"א תכתב זאת לדור אחרון זה דוחו של הזקיה שהיה נטוי למיתה. ועם נברא יהלל יה שבראן הקב"ה בריה חדשה. ד"א תכתב זאת לדור אחרון זה דוחו של מרדכי שהיו נטויין למיתה. ועם נברא יהלל יה שבראן בריה חדשה. ד"א תכתב זאת לדור אחרון אלו דורות הללו שהם נטויין למיתה. ועם נברא יהלל יה שהקב"ה עתיד לבראות אותן בריה חדשה. ומה עלינו לעשות? ליקח לולב ואתרוג ונקלס להקב"ה לפיכך משה מזהיר את ישראל זאו' ולקחתם לכם ביום הראשון: (ד) ד"א ולקחתם לכם ביום הראשון הה"ד (שם פו) יעלוז שדי וכל אשר בו. יעלוז שדי זה העולם שנא' (תהלים כד) ויהי בהיותם בשדה. וכל אשר בו אלו הבריות במד"א (תהלים כד) לה' הארץ ומלואה. (דה"ל טו) אז ירננו עצי היער א"ר אחא היער וכל עצי היער. היער אלו אילנות שעושין פירות. וכל עצי היער אלו אילנות שאינן עושין פירות. לפני מי? לפני ה' למה? כי בא בר"ה ויוה"כ. מה לעשות (תהלים לה) וישפוט תבל בצדק ועמים במישרים: (ה) ר"א ולקחתם לכם ביום הראשון הה"ד (תהלים כו) ארחץ בנקיון כפי. במקח ולא בגזל דתנינן תמן לולב הגזול והיבש פסול של אשרה ושל עיר הנדחת פסול. ואסובבה את מזבחך ה'. להה"א דתנינן תמן בכל יום ויום מקיפין את המזבח פעם אחת ואומר אנא ה' הושיעה נא אנא ה' הושיעה נא. ר"י אומר אני והו הושיעה נא אותו היום מקיפין המזבח ז' פעמים. (תהלים כו) לשמיע בקול תודה אלו הקרבנות. ולספר כל נפלאותיך א"ר אבין זה הלל שיש בו לשעבר

מתנות כהונה

ומוסיף הנשם וכו לק' סוף הסדר הלין יסיח כד"ה רלה והתלונו וכו כיוצ"ב בהומם ריש פ' בהקותי מכאן שהנשום מקול כנגד הכל שנאמר עומה נשום ובומה אם הכל. וכן הכיולו בכ"ל כלשה כ"ה ובמקרא כתב ובומה רע אלא מביא ראיה ממעשב שטעשו הכמים ברים הפלא יוצר ובזה יתיישב המזוקוי שהקשה על רב"י ז"ל בהמי בכתוב לא כתיב כן וכן בפ' נשא ד' ל"ח ול"ט ויתכן שהטו הנומים בדעת וכיוצ כמה דמלינן אחה הוגן: שהיה נטוי למיתה. מפני שהקדיש וכן דומו כל מרדכי מפני שהן הכבש: וכל עני וגו'. ושוב כתיב לעיל עני (כויער) (יער) במזמור ל"ו: במקח סיקח הלוקב במשיחו ודכם כפי מל' כפות תמרים: אותו היום. בשביעי של סוכות

אסיפת אמרים

מלאכתו מבוא כדי היין וכן ח' דוד בעניו הפלס שלח שבשמים לא תתגלל בזוחו שבעים לחזה לה"ל. ולכך קרי לעצרו עני כפי שמבל. (שם): ברורות הלזי דרים תעשרר לבון ערו ערו מל' הורכן. (שם): תפלה זו. כל ר"ם ויו"ב. ודכם הם הם של כל יחיד ויחיד. (שם): מבאן. פי' תכתב זאת נדור לחתון שולמדו מכאן שהקב"ה מקבל שבים (ובמ"ד בגמ' דלה ג"ד דיחיד נקרע בחשוב דלל"ב בל"ז ודעינן מן סחורם) וסכתיב מדקרי להם בריה הדשה. (שם): ובה עלינו לעשות. קלי מדרש סלי בקבלת הפלת שבשים מלחר שעשה לוחנו בריה הדשה עלינו לקלסו. ופי' לכם עליכם מוטל שהכל לעשותו. (שם): ה"ד יעלו. בהגומת מייחי במבל מהגלות דלעיל וסיים לפיכך חמר דוד ועלינו וכן כתן ס"ם שהלו ביעלינו העולם בגלות ובכלל ופ"ו ורננו שהכלל לבקב"ה בעני היער כיוצ ד' מינין מפס עובין פירות ומפס אינן עושים: (שם) ויהי בהיותם בשדה. ס"ל כמ"ד בגר"ב ס"ב שהיו

מדייניים של הקוקס העולם. (יפ"ח): וכלואה. וגם נכלל מלואה כלומר סלקן וכן כלך לך בכתיב שהי בכתיב בפרטיום יכל מבר כו. (שם): לפני מי. לפי שפשט בכתוב מדבר בגשוטם בעתידם ולפי שי ינעו

אם שמחה למה הגיגה ואם תגיגה למה שמחה? א"ר אבין משל לשנים שנבנסו אצל הדיין ולית אנן ידעין מאן הוא נצח אלא מאן דנסה באיין בידיה אנן ידעין דהוא נצוחיא כך ישראל ואו"ה באין ומקטרגים לפני הקב"ה בר"ה ולית אנן ידעין מאן נצח אלא במה שישראל יוצאין מלפני הקב"ה ולולביהן ואתרוגיהן בידן אנו יודעין דישראל אינון נצוחייא לפיכך משה מזהיר לישראל ואומר להם ולקחתם לכם ביום הראשון. ד"א ולקחתם לכם ביום הראשון הה"ד (תהלים קכ) פנה אל תפלת הערער וגו' שנצחו ישראל בדין ונמחלו עונותיהן והן אומרי' נצחו ישראל שנא' (ויק' טו) וגם נצח ישרא' לא ישקר ולא ינחם הוא שדוד אומר לישראל אם קיימתם מצו' לולב שנקרא נעים שנא' נעימות בימינך נצח הרי אתה מבושר שנצחת לאו"ה שנא' וגם נצח ישראל לפיכך משה מזהיר לישראל ואומר להם ולקחתם לכם: (ג) א"ר אבין פנה אל תפלת הערער וא"ר אבין אין אנו יכולין לעמוד על אפו של דור פעמים שקורא עצמו עני פעמים שקורא עצמו מלך. הא כיצד בשעה שהיה צופה ומביט שצדיקים עתידין לעמוד ממנו בנון אמא יהושפט הזקיה ויאשיה היה קורא עצמו מלך שנ' (תהלים נב) אלהים משפטיך למלך תן. ובשעה שצופה רשעים יוצאים ממנו כגון אחז מנשה אמון היה קורא עצמו עני שנאמר (שם קב) תפלה לעני כי יעטוף. ר' אלכסנדרי פתר קרייה בפועל הזה מה הפועל הזה יושב ומשמר לכשיפליג מלאכתו קימעה ויולקישנה בכוף בר"א (מלכים ג) והיו העטופים ללבן. מהו העטופים ר' יצחק ב"ר חלקיה אמר לקישיא. ד"א פנה אל תפלת הערער היה לו לומר לא בזה תפלתו ואם לא בזה תפלתם היה לו לומר פנה אל תפלת הערערים אלא פנה אל תפלת הערער זה תפלתו של מנשה מלך יהודה שהיה ערער ממע"ט ולא בזה את תפלתם זו תפלתו ותפלת אבותיו דכתיב (דה"ב לג) ויתפלל אליו ויעתר לו מהו ויעתר לו א"ר אליעזר בר רבי שמעון בערביא צווחין לתחירתא עתירתא. וישיבהו ירושלים למלכותו במה השיבו"ר שמואל בר יונה אמר בשם ר' אחא ברוח השיבו כד"א משיב הרוח באותה שעה (דה"ב לג) וידע מנשה

אסיפת אמרים

מיכוי בר"ס ויוסי"כ. ותח"כ תיקף מתחילין כו' מצות. (שם): למה שמחה. כי' שלמי חגיגה שלמי שמחה. ותיתיכן חסר כאן והוא כיוצא שלמי פ"ק דחגיגה ע"ב. (שם): משל. קלי מנעימות בימינך גלח. וע"ש תודיעני בגלחתי כיולי וע"י מה ע"י שבע שמחות ומכלל ד' מינים שעליהם נלחר נעימות כו' וכדדרש לקמן לכם קיימתם כו'. (שם): ומקטרגים. צ' שלי תוס' מוסיף שלני עע"ז כו'. (ר"מ): ה"נ לימין נלחייא שנלחו ישראל כו' עד ולקחתם לכם: ד"ל ולקחתם כו' כעערער תרי"ף לין לחו כו'. (ים"ת): נצח ישראל. הוא שם כינוי לשקב"ה ע"י בנותן שבהון ניכראל. (שם): לכם. פי' שלקחתם לפורות שבכולם שלכם. (שם): יישב ונשבר. כשניטל קנס ממלאכתו נותן לב שניטל מלאכתו

מתנות כהונה

עומדת לנגח: באיין פי' הערוך כידון: ואנן ידעין כו'. מי שהוזז בכידון ידעינו שהוא נגח ולפיכך מביאין שלמים ותגיגה: ודון תומרים. תוס' ודייק מדכתיב פנה אליו לי עבר (ה"ב כ"ט) פנה ה"ד פנה הל תפלת הערער כו' עד) שנלחו ישראל בדין כו'. ה"ג כתיב פנה וגו'. מכל לבנים שבכתבו לדון כו' כדנעיל וכי מיתת היחידים תלוי: ביבינך נגח. זה הלובש בגיקת בימין וכו מהלי שלחין: אפו כמו לופיי. פי' מהנו: לבשיעליג כו'. כבוהה שהל לחתו ממעטת יחמרנה לומן לחהן גבי תפלה לופה ביתמעט עוכבו בסוף: ואם לא בזה את תפלתם כו'. וה"ג יכול לומר תפלתם לבון רבים הולל ערבריים:

צווחין קורין: להתירתא מהתר' שהקב"ה עבה לו מהתרת תהת כבח כבוהו לקבל תפלתו כדתי' פרק חלק: כד"א משיב הרוח. מביא לחיה ממעטע שטעבו חכמים בתפלה מביא הרוח

להון מלבא מה דאזל אזל מן הבא נחל חושבנא . כך בער"ח נדולי הדור מתענין והקב"ה מתיר להם שליש מעונותיהן! מר"ה ועד יוה"כ היחידים מתענין הקב"ה מתיר להם שליש מעונותיהם. וביה"כ כולן מתענין אנשים ונשים וטף והקב"ה אומר להם לישראל מה דאזל אזל מן הבא ולהלן נחל הושבנא . ומיהב"פ עד החג כל ישראל עוסקין במצות זה עוסק בסוכתו זה בלולבו . ובי"ט הראשון של חג כל ישראל עומדין לפני הקב"ה וולביהן ואתרוגיהן לשמו של הקב"ה ואומר להם מה דאזל אזל מן הבא נחל הושבנא לפיכך משה מזהיר לישראל ולקחתם לכם ביום הראשון . א"ר אחא כי עמך הסליחה מר"ה הסליחה מתחלת אצלך כ"כ למה? למען תורא בשביל ליהן אימתך על בריותיך . ביום הראשון ביום ולא בלילה . ביום ואפי' בשבת ביום הראשון אינו דוחה את השבת אלא יום הראשון בלבד : (ח) פרי עץ הדר תני ר' חייא עץ שטעם עצו ופריו שוה זה אתרוג . הדר . בן עזאי אמר הדר באילנו משנה לשנה תרגום עקילס הגר הדר שהוא דר על המים . כפות תמרים רבי טרפון אומר כפות אם היה פרוד יכפפנו . וענף עץ עבות שענפיו חופין את עצו חוי אומר זה הדס וערבי נחל אין לי אלא של נחל של בקעה ושל הרים מנין? ת"ל וערבי נחל . אבא שאול אומר וערבי נחל ב' ערבה ללולב וערבה למקדש . ר' שמעון אומר פרי עץ הדר א' וכפות תמרים א' וענף עץ עבות ג' וערבי נחל ב' דליות ואחת שאינה קטומה . ר' טרפון אומר אפי' שלשתן קטומות : (ט) ד"א פרי עץ הדר זה הקב"ה שכתוב בו (תהלים קד) הוד והדר לבשת . כפות תמרים זה הקב"ה שכתוב בו (שם נב) צדיק כתמר יפרח . וענף עץ עבות זה הקב"ה דכתיב (זכריה ו) והוא עומד בין ההדסים . וערבי נחל זה הקב"ה דכתיב ביה (תהלים סה) סולו לרוכב בערבות ביה שמו : (י) ד"א פרי עץ הדר זה אברהם שהדרו הקב"ה בשיבה טובה שנאמר (בראשית כד) ואברהם זקן בא בימים וכתיב (ויקרא יט) והדרת פני זקן . כפות תמרים זה יצחק שהיה כפות ועקוד על גבי המזבח . וענף עץ עבות זה יעקב . מה הדס

מתנות כהונה

כמים ל' ויסור : מה דלזיל כו' . מה שהלך ועבר עבר ואין למי לחזקינו מעתה : כן הכא . מקמן ואילך נתחיל להסוב כו' : נחל נחתיל : לפיכך משה כו' . להקשות דרש למעלה להקשות עומות ועיין בעקידה שמעון שטעם לכבד סיפך בלמוד ועיקרי שלא היה לו לומר למעלה מהאי שמין שני מהניו שהכי פסוק זה מדבר בענוניו שמן התורה אין מצותו אלא בראשון בלבד ועוד נראה לומר מהאי שנאמר דין על דין הנשא אינו נהנה עד ליל התמיתה והכל הולך אחר התיתום שמרחים הנשא עד ליל התמיתה הכל כיוצא בהיכיפה ועת ומשפט אחד לפיכך היה לו לומר ביום מ"ו מהאי מודם שהוא כ"ה ובזה יתיישב יותר היטב הלשון בהאי ולא תאכלו עשב חוק : על המים . ומפני זה נפלה תמיד בחילוקו של יום לפרש כדאמרי' (בסוכה דף לה) על שקני הדס שלא היכוד שכן בני יון קוטין למיס מיכוד : יכפפנו פי' יקשרנו : ת"ל וערבי וגו' . לי לכנים : דליות כ"ל דלוף קטומות : והוא שמך כו' . והוא שמך של הקב"ה : רחוש

אסיפת אמרים

נא לפי לכם ומצלכם וכמנילכם (נ"ל) : מ"ה . אחם מתחיל לכלות לכם מ"ם (כדכמיתו) ואיהו קיבעם עד יו"כ כדי בחופן מקמן נלא יכו עדיין יחנו עוד לו לנזוב בח' ימי תשובה וכו"כ . (י"ח) : זה הקב"ה . לפי שלא נזמן כלוכוף עם שמחם ההדס ולשבר יכבה לח ד' לאמר כחי ועוצם ידי כלומרו וכף לנבך ומכחך לכן נשטוטו להתדבק בו יפה' ולהיות זכרונו לו יופר לפניו ויהיו נרמז ד' מינים הלו . (שם) : זה אברהם . להיותיהו כחים לכלות על פניהם . במינים הלו נגוף נזכר כחנים ומשמח ובכתים

לשעבר ויש בו לע"ל ויש בו לדורות הללו ויש בו לימות המשיח ויש בו לימות גוג ומגוג. (פסיקתא קיד) בצאת ישראל ממצרים לשעבר. (שם קטו) לא לנו ה' לדורות הללו. (שם קטו) אהבתי כי ישמע ה' לימות המשיח. (שם קיח) כל גוים סבבוני לימות גוג ומגוג. (שם) אלי אתה ואודך אלהי ארוממך לע"ל: (ו) ד"א ולקחתם לכם. תני ר' חייא במקח ולא בגזל לכם לכל אי"א מכם. לכם משלכם ולא הגזול. א"ר לוי מי שלוקח לולב גזול למה"ד ללסטים שיושב בפרשת דרכים ומקפח לעוברים ושבים הד זמן עבר עלוי חד לגיון למנבי דמוסיא דהיה מדינתא קם קדמיה וקפחי' ונסב כל מה דהוה בידיה בתר יומיא אתצייד ההוא ליסטא ואתחבש בפילקי ושמע ההוא לגיונא ואזל לגביה וא"ל הב לי מה דקפחתני ואנא מליף עליך זכו קדם מלכא א"ל מן כל מה דקפחית ומן כל מה דנסבית ליה להוה נברא בלו' אלא הדין טפיטא דתהותי והוא מן דידך א"ל הב יתה לי ואנ' מליף עליך זכו קדם מלכא א"ל נסביה א"ל תהוי ידע דאת עליל למחר קדם מלכא לדינא והוא שאיל ואמר לך אית לך ב"נ מליף עלך זכו ואת א"ל אית לגיין פלן מליף עלי זכו והוא משלח וקרי לי ואנא אתי למילף עלך זכו קדמוי למחר אוקימתיה קדם מלכא בדינ' שאל ליה מלכא א"ל אית לך בר נש דמילף עליך זכו א"ל אית לגיון פלני מליף עלי זכו שלח מלכא וקרייה ליה א"ל הכם את על הדין נברא זכו א"ל חכם אנא כד שלחתני למנבי דמוסיא דההוא מדינתא קם קדמוי וקפח ונסב כל מה דהוה עמי והדין טפיטא דהוא מן דידי מסהיד עלוי כל העם צווחין ואומרי' אוי לו לזה שנעשה סניגורו קטיגורו כך אדם לוקח לולב לזכות בו ואם היה גזל צווח לפני הקב"ה ואומר גזול אני חמוס אני ומה"ש אומרי' אוי לזה שנעשה סניגורו קטיגורו: (ז) ביום הראשון זה ט"ו ואתה אומר ביום הראשון ר' מנא דשאב ור"י דסכנין בשם ר' לוי אמר משל למדינה שחייבת ליפס למלך והלך המלך לגבותה בתוך עשרה מילין יצאו גדולי המדינה וקלסוהו התיר להם שליש מדמוסיא שלהם. בתוך ה' מילין יצאו בינוני המדינה וקלסוהו התיר להם עוד שליש כיון שנכנס למדינה יצאו כל בני המדינה אנשים ונשים וטף וקלסוהו והתיר להם הכל אמר להן

אסיפת אמרים

לפני יבשלם ג"כ כמ"ש בכתבים וכנבואת יפלטו לפניכם רגם ל"ת בסתם ת"ם בשמוטו לפני ס' כי יבשלם כפ' בתרגום ומקבל למפ ירגנו בכבוד בשום פלא ירן בשום בריעת בוש נגדל ל"ת כי כת בר"ם בשום כמיברים (תלים ל"ח) ק"ת כעמים. (שם): לע"ל. פי' לפולם כמבשום (ועיין פסחים ד' ק"ח): ומפס בני בקנוס ימד שקוסס בכל ומאחר בכל ומת"כ כתמבים ומת"כ מס' לפו כפסדון. (שם): לפה"ד. במקח. ומלכם נשקף ומדמשק. (שם): לפה"ד.

מתנות כהונה

כוס הומצעת לכם והכי ליתא בירוש' ס' עלב וערבה: לגיון עבד המלך לנטח מסס קלוטים של תומר מדיפ. עמד והקדים לפניו על הדרך וגזלו ולקח כל מה שסיה בידו: בתר כו'. לתחר ימים נלוד ונתפס לתתן גזלן ומכסם בנים הסוהר: הב לי כו'. תו לי מה שנזלתני ואני מלמוד עליך זכות שתנלל: דקפחית שנזלתי: דנסבית שלקחתי: טפיטא ריזון ומכסה וערך דיוקנה הניתן בכיס: הדין דיוקנא ופי' כן ב' לוטות ובל' יון קוריו לוטן וכל' יון קורין לוטן כך: דתהותי שנתתי: נסביה קחהו: תהוי הכח יודע שתקח ממנו לחתר כו': מליף עליך זכו. מילמוד עליך זכות ותתר תחתר ים לגיון פלוני שילמוד עלי זכו: והוא המלך יפלח ויקרלתי ואני תכא ולמלמד עליך זכות לפניו: אוקמתיה העמידוהו: חכם אתה כו'. מכיר היודע אתה ע"ז הזה זכות: חכם אנא. יודע ומכיר אני: מסהיד כו'. מעיד עליו שאתם לקחתיו ממנו: התיר

השדרה של לולב דומה לשדרה של אדם. וההדס דומה לעין. והערבה דומה לפה. והאתרוג דומה ללב. אמר דוד אין בכל האיברים גדול מאלו שהן שקולין כנגד כל הגוף הוי כל עצמותי תאמרנה: (יד) ד"א ולקחתם לכם ביום הראשון אחר כל אותו החכמה שכתוב בשלמה (דה"ב ח) החכמה והמדע נתון לך (מ"ש ב) ותרב חכמת שלמה וגו' ויחכם מכל האדם. ישב לו תמיה על ד' מינין הללו שנא' (משלי ג) שלשה המה נפלאו ממני ג' המה פסח מצה ומרור. וארבעה לא ידעתים אלו ד' מינים שבלולב שבקש לעמוד עליהם. פרי עץ הדר מי יאמר שהוא אתרוג כל האילנות עושין פירות הדר. כפות תמרים התורה אמרה טול שתי כפות תמרים להלל בהן והוא אינו נוטל אלא לולב לבה של תמרה. וענף עץ עבות מי יאמר שהוא הדס הה"א במקום אחר (נחמיה ח) צאו ההר והביאו עלי זית וגו'. וערבי נהל כל האילנות נדלין במים וארבעה לא ידעתים. חזר ומזכירן פעם אחרת שנא' (משלי ג) שלשה המה מטיבי וגו' אלו ד' מינין שכל א' וא' מישראל הולך ורץ ולוקח לו מהן להלל להקב"ה והם נראים קטנים בעיני אדם וגדולים לפני הקב"ה ומי פירש להם לישראל על ד' המינין האלו שהן אתרוג לולב הדס וערבה. חכמים. שנא' (שם) והמה חכמים מחוכמים: (טו) ר' ברכיה בשם ר' לוי אמר בזכות ולקחתם לכם ביום הראשון הרי אני נגלה לכם ראשון ופורע לכם מן הראשון זה עשו הרשע דכתיב ביה (בראשית כה) ויצא הראשון וגו'. ובונה לכם ראשון זה בהמ"ק דכתיב ביה (ירמיה יז) כסא כבוד מרום מראשון מקום מקדשינו. ומביא לכם ראשון זה מלך המשיח דכתיב ביה (ישעיה מא) ראשון לציון הנה הנם ולירושלים מבשר אתן:

פרשה לא

(א) צו את בני ישראל ויקחו אליך וגו' ה"ד (תהלים פח) וצדקתך אלהים עד מרום. ר' אמי שאל את ר' שמואל בר נחמן א"ל בשביל ששמעתי עליך שאתה בעל הגדה מהו וצדקתך אלהים עד מרום א"ל כשם שהתחתונים צריכין צדקה אלו מאלו כך העליונים צריכין צדקה אלו מאלו. ה"ד (יחזקאל י) ויאמר אל האיש לבוש חבדים וכו'. פתחא בריש פרשת אמור אמור אל הכהנים. אשר עשית גדולות אלו שני המאורות הגדולים שנא' (בראשית א) את שני המאורות הגדולים. אלהים מי כמוך מי כמוך בעליונים מי כמוך בתחתונים מי כמוך שאתה כובש על מדה"ד אתה מאיר לעליונים ולתחתונים אתה מאיר לכל באי עולם ואתה מתאוה לאורן של ישראל ה"ד צו את בני ישראל:

ר'

מתנות כהונה

מחברת לכמוס יותר מבלשת מיטיס הללו: דומה לעין. נראה מפני שהכד מכוסה בעלין עד שאין רואין תוכו כל שיקר כמו שאין העין ניכר בשעה שהוא עוצם: גדול השוב: ג' סמיה מטיבי וגו'. שם פסח מצה ומרור כלשעל וסיפיס דקרא וד' מטיבי לכם הלו ד' מיטיס:

מעשה

אסיפת אמרים

כו'. (שם): וערבי נחל. סיפיס דקרא ועלי הדס כו' ועלי עץ חבות. תלמוד לומר לקחתם דעץ עבות הוא הדס הוא. אך אחר שידעינן כ"ז מהרישא לא נגמר (סוכה ד' י"ב). ועיין בירושלמי על התורה. (שם): נראים קטנים. וז"ש ד' המה קטני תרן. (שם): חכמים. וזו' לכם כתיב הוא מסורה לכם כ"מ ולא כנ"ל לכתורה שבעיפ דקרא: בזכות. מצ' לכם לכתיבה ותנא מצ' נמי למה לא כתיב לכם אלא לומר לכם שהיו מצות נתונות לישראל בשביל זכותם כלשעל פ"ל ומצ' כ"ל ונדקתך לנדקתך ומי כמוך בתיב בשעיה גדולים סיוע בתורה

נ"ש כלשעל. (שם): ה"ד וצדקתך. בא לפ' שלין בשביל זכותם כלשעל פ"ל ומצ' כ"ל ונדקתך לנדקתך ומי כמוך בתיב בשעיה גדולים סיוע בתורה

הדם הזה רחוש בעלין כך היה יעקב רחוש בבנים. וערבי נחל זה יוסף מה ערבה זו כמושה לפני ג' מינין הללו כך מת יוסף לפני אחיו. ד"א פרי עץ הדר זו שרה שהידרה הקב"ה בשיבה טובה שנא' (בראשית יח) ואברהם ושרה זקנים. כפות תמרים זו רבקה מה תמרה זו יש בה אוכל ויש בה עוקצין כך העמידה רבקה צדיק ורשע. וענף עץ עבות זו לאה מה הדם זו רחוש בעלין כך היתה לאה רחושה בבנים. וערבי נחל זו רחל מה ערבה זו כמושה לפני ג' המינין כך רחל מתה לפני אחותה. ד"א פרי עץ הדר. זה סנהדרי גדולה של ישראל שהידרה הקב"ה בשיבה טובה שנא' (ויקרא יט) מפני שיבה תקום. כפות תמרים אלו תלמידי חכמים שכופין את עצמן ללמוד תורה אלו מאלו. וענף עץ עבות אלו ג' שורות של תלמידים שיושבין לפניהם. וערבי נחל אלו ב' סופרים של דיינין שעומדין לפניהם וכותבין דברי המזכים ודברי המחייבין: (יא) ד"א פרי עץ הדר אלו ישראל מה אתרוג זה יש בו טעם ויש בו ריח כך ישראל יש בהם בני אדם שיש בהם תורה ויש בהם מע"ט. כפות תמרים אלו ישראל מה התמרה הזו יש בו טעם ואין בו ריח כך הם ישראל יש בהם תורה ואין בהם מע"ט וענף עץ עבות אלו ישראל מה הדס יש בו ריח ואין בו טעם כך ישראל יש בהם שיש בהם מע"ט ואין בהם תורה. וערבי נחל אלו ישראל מה ערבה זו אין בה טעם ואין בה ריח כך הם ישראל יש בהם ב"א שאין בהם לא תורה ולא מע"ט ומה הקב"ה עושה להם לאבדן א"א אלא אמר הקב"ה יוקשרו כולם אגודה אחת והן מכפרין אלו על אלו ואם עשיתם כך אותה שעה אני מתעלה הה"ד (עמוס ט) הבונה בשמים מעלותיו ואיטתי הוא מתעלה כשהן עשויין אגודה אחת שנא' (שם) ואגדתו על ארץ יסדה לפיכך משה מזהיר לישראל ולקחתם לכם ביום הראשון: (יב) רבי יהודה בשם ר"ש בן פזי פתח (משלי ד) שמע בני וקח אמרי הרבה קיהות צויתי אתכם בשביל לזכותכם אמרתי אליכם (במדבר יט) ויקחו אליך פרה אדומה תמימה שמא בשבילי אלא בשביל לטהר אתכם דכתיב (שם) והזה הטהור על הטמא. אמרתי לכם (במדבר כה) ויקחו לי תרומה בשביל שאדור ביניכם. (שם) ועשו לי מקדש כביכול אמר הקב"ה קחו אותי ואדור ביניכם. ויקחו תרומה אינו אומר אלא ויקחו לי אותי אתם לוקחים. אמרתי לכם ויקחו אליך שמן זית זך וכי אורה שלכם אני צריך והא כתיב (דניאל ב) ונהורא עמיה שרא אלא בשביל לזכותכם ולכפר על נפשותיכם שמשולה כנר שנא' (משלי כ) נר ה' נשמת אדם חופש כל חדרי בטן. ועכשיו שאמרתי לכם ולקחתם לכם ביום הראשון כדי לזכותכם כדי שאוריד לכם מטר לכך משה מזהיר לישראל ולקחתם לכם ביום הראשון: (יג) ו' מני פתח (תהלים צה) כל עצמותי תאמרנה ה' מי כמוך לא נאמר פסוק זה אלא בשביל לולב.

השדרה

מתנות כהונה

מנענע ולוקח ומרעיש מפני שכולו מסוכל ומעולה בעלין ובעירוב ערך דהם כ' שהסיקל כולו דל"ל דהוה פ' ככר ומעופל בעלין: בכושה ממכרת

אסיפת אמרים

והנפיש וכנסדרין. (שם): לכם. פי' לקיים זו פעיה לכמן בנדמין זה פעיה פתגודם שלכם בהדוה. (שם): ועכשיו. פי' ולפ מה שתאמרו עכשיו לקיחת ד' מינים לפ שאין בשכר בפסוק מפורש פ"מ סוף רק לכם וכבילכם שע"י ד' מינים שנדילין על פעיה מוריד לכם מטר. (שם): כל עצמותי. דהם לכם דוגמתכם וכלו לרמוז שכל עצמותי יתמצ

עגור ואמר כל מי שילקוט ויאבל מפירות שביעית יהו מחזירין אותו בקמפון הלכה אשה אחת בת טובים ולקטה ואבלה מפירות שביעית התהילו מהזירין אותה בקמפון והיתה צווחה ואומרת בבקשה ממך אֲדוני המלך תלה את הפנין הללו בציוארי כדי שלא יהיו הבריות אומרות דומה לנו שנמצא בה דבר של ערוה או דבר של כשפים" אלא מתוך שרואים את הפנין בציוארי הן יודעין שבשבילן אני מחזרת . כך אמר משה לפני הקב"ה רבון העולם" כתוב בתורתך מפני מה איני נבנס לארץ שלא יהו ישראל אומרים דומה לנו שזייף משה את התורה או אמר דבר שלא נצטוה א"ל הקב"ה חייך שאני כותב שלא היתה אלא על המים הה"ד (במדבר כו) באשר מריתם פי במדבר צין . ר"ש משלו מלה"ד למלך שמהלך בדרך ובנו עמו על קרוכין כיון שהגיעו למקום צר נהפכה קרוכין על בנו נסמית עינו נקטעה ידו נשברה רגלו כיון שהיה המלך מגיע לאותו מקום היה מזכיר ואומר אוי לי כאן ניזוק ברי כאן נסמית עינו כאן נקטעה ידו כאן נשברה רגלו כך הקב"ה מזכיר בתורתו ג' פעמים מי מריבה בלומר כאן הרגתי את משה כאן הרגתי את אהרן כאן הרגתי את מרים הה"ד (תהלים קמ"ו) נשמטו בידי סלע שופטיהם ושמעו אמרי כי נעמו . רב נחמן אמר מלך זה משה דכתיב ויהי בישורון מלך אמר הקב"ה למשה אני מניתיך מלך על ישראל ודרכו של מלך להיות גוזר ואחרים מקיימין כך תהא גוזר וישראל מקיימין הה"ד צו את בני ישראל: (ה) ר' יהושע דסכנין בשם ר' אחא אמר (משלי כ"ח) עיר גבורים עלה חכם . גברים כתיב שכלם גברים ואין בהם נקבה . עלה חכם זה משה שנא' (במדבר יט) ומשה עלה אל האלהים (משלי כ"ח) ויורד עוז מבטחה . ר"י ור' נחמיה ורבנן . ר' יהודה אומר עוז זו תורה מבטחה שבטחונן של מלאכים שהיו סבורין שלהם נתנה התורה עד שאמר להם הקב"ה (לעיל כ"ה) ולא . תמצא בארץ החיים . ור"נ אומר עוז זו תורה מבטחה שבטחונה בה ומתן שברה בצדה . ורבנן אמרי עוז זו תורה מבטחה שכל מי שיגע בה בטוח שנוזר ואחרים מקיימין כך אמר הקב"ה למשה הרבה יגעת בתורה אלא תהא גוזר וישראל מקיימין הה"ד צו את בני ישראל: (ו) ד"א צו את בני ישראל רבי ורבנן ר' אומר כתוב אחד אומר (לעיל כה) היש מספר לגדודיו . וכתוב אחד אומר (דניאל ז) אלף אלפין ישמשוניה וכתוב אחד אומר (תהלים סח) רכב אלהים רבותים אלפי שנאן אדני בם סיני בקדש . אלא הרי זה מספר גדול אחד אבל

מתנות כהונה

קמפון פלטין גדול שבכל שוחקים המלכים : פנין כיפות שבישים : קרוכין חוט מלכלכ מטולה : גברים כתיב לסבר ויו"ד נוסף זכר שכל המלכים זכרים : סי"ג בטחונן של מלכים : בטחונה כח . מה שהיו מבטחים חוט

אסיפת אמרים

כעניין תשלו ושנאמר לכך ת' משל . (שם) : אז אמר . כתיב התם שבע"ם . (יש"ם) : כך . פי' יכולתי שם דוגמת כאן שניזוקו במיתתן בשכלקוט וכשם שכאן וכשם שעני כבוד . ודו"ק (יש"ם) : את מרים . דכ"ם כתיב מי מריבה אצל משה ות"ל עניין למשה הנכון עניין למרים . ולפי שמרים משה קודם מי מריבה ות"ל כיצד בחטא זה כלל ר"ל לפי שהזהר בכולם

משה וכשמת חוט שוב נשתלק ודומה כלילו משה מריס בעת בכוזת . (שם) : שבטחונה בה . ע"י שמתן שכרה גדלה . והייט ת"ק דכתיב כה כי היה חיך ואוזך ימיך דלילו רוב חלוש לין מתן שכרן מפורש . (שם) : אלא . פי' זה לין תדוש שבשעה התוכח מעיך שבכרכה יגעת כה אלא עוד הוכח שבשעשה גזרות וסיימוש ויקבלו ממך . (שם): וכתוב א"א רבב . פי' אלא בשלש בשלש אלפין כיון כשבעלם

(ב) ר' יצחק פתח (תהלים קיט) צרופה אמרתך מאד ועבדך אהבה כצורף הזה שמכנים הזהב לכור ב' או ג' פעמים עד שמזקקו כך פרשה זו נאמרת ונשנית ונשתלשת. והרי הדברים ק"ו ומה אם פרשה קטנה שבתורה נאמרה ונשנית ונשתלשת שאר כל פרשיות של תורה עאכ"ו: (ג) צו את בני ישראל וגו' (ויק' יד) תקרא ואנכי אענך כד"א (תהלים נה) אז תקרא וה' יענה. למען תכסוף למעשה ידיך תתחמד נפשך כד"א (בראשית לג) כי נכסוף נכספת. אמר איוב לפני הקב"ה רבש"ע העליונים והתחתונים ברשותך ואת מעשה ידיך תכסוף אלא תשניה במעשה ידיך. הרי צו את בני ישראל: (ד) ד"א צו את בני ישראל בר קפרא פתח (תהלים יח) כי אתה תאיר נרי אמר הקב"ה לאדם נרך בידי ונרי בידך נרך בידי שנא' (משלי כ) נר ה' נשמת אדם. נרי בידך להעלות נר תמיד. אלא אמר הקב"ה אם הארת נרי הריני מאיר נרך הרי צו את בני ישראל. ד"א צו את בני ישראל וגו' (שיר ז) ראשך עליך ככרמל ודלת ראשך כארגמן. אמר הקב"ה לישראל הרשים שבכם חביבין עלי כאליהו שעלה לכרמל וגו' (מלכים יח) ואליהו עלה על ראש הכרמל ויגהר ארצה וישם פניו בין ברכיו ולמה שם פניו בין ברכיו אמר לפני הקב"ה רבש"ע אם אין לנו זכות הבט לברית מילה. ודלת ראשך כארגמן. אמר הקב"ה הדלים שבכם חביבין עלי כדוד שנאמר (זכריה יב) והיה הנכשל בהם ביום ההוא כדוד. וי"א כדניאל דכתיב ביה (דניאל ט) והלבישו לדניאל ארגונא. מלך אשור ברחטים שאסר הקב"ה עצמו בשבועה שמשרה שכינתו בתוך רחיטין של יעקב אבינו. בזכות מי ר' אבא ב"כ אמר בזכותו של א"א דכתיב ביה (בראשית יח) ואל הבקר רץ אברהם ר' לוי אמר בזכותו של יעקב דכתיב ביה (בס ו) ויצץ את המקלות אשר פצל ברחטים. א"ר ברכיה מלך אשור ברחטים זה משה דכתיב ביה (דברים לג) ויהי בישורון מלך אשור ברחטים שגזר הקב"ה עליו שלא יכנס לא"י בשביל מי בשביל רחטים של מי מריבה וגו' (במדבר כ) חמה מי מריבה אשר רבו בני ישראל. ר' יהודה משלו מלה"ד למלך

שנזר

אסיפת אמרים

כמתורגם ומתאר בכוח יוצר כמתורגם ק"ל ומי לתורה הוא נ"ך כי כדלעיל. (בס): כך פ"ר. פי' פניניים כמה פעמים בתורה. ולפי כשכיל דכר שנתחדש כה כדלימת בנמ' הל"ל כל פדיונים בפ"ת ל"ע ובכל לסורות פניניים מפי הקב"ה נמסר נ"ם לנרף ולוקח לו בספיקות שכיו לו בפ"ת וכ'. (בס): ה"ד תקרא. כת נ"כ לו' כמנות כמתור הוא כדי לזכותכם. ומ' בפ"ר פ"ם ל"ו. (בס): כד"א. מלך פי' ענין וויכוח לנלא פ' לפניו בכמע לעכות לנוך כמו לו תקרא. ופ"ק כמס שלמס מנקם שתקרא ולמעכ לנוך לחמס מה כלא שתכסוף ותחמד למעכ ידיך ל"ע הוא רק כדי שתכניס כו'. (בס): אלא. דמסכוק זה קכס כיון דפ' מלינ נכו כל לחם ק"ל וכי לאחרו כל לחם הוא לניך לו"ל לנלא כדי לזכותכם. (בס): הבט לב"ם. ול"ל כיון שכתחלל בזכות מנוח ל' יכול לסיום שלף כרכיס כמתר יועיל מכלתו. (בס): הדלים. פי' לף שעכרו עכירות מכיכין עלי כדוד שפוא לנעלי תשובה. (בס): כדוד. שהיה לדמוני ודומס קלף לארגמן. (בס): והלבישו. נעיל מיעס כתיב לנס מלכה מלכה עלינו. וכיוצא סיה לקב"ס. ועכשו פ' רק כבוונם לבו לכתחלל לשמים. ולחזק זה אמר שלשה קב"ה ל"ע כשבועה שיכרה שכינתו וכתיב בשובן להם כתוך שומלותם. (בס): זה משה. וכתיב שכחוב עכין מכם לומר שכמו כתועיל שלשה כלי וכיוה כשלין עליה קשרוב כן לא יועילו שלשים כיום עליה קשרוב (ויגע לעמד ונמנע לחיות). (בס): למלך. הלא יקשה שיפקן שכתוב יפלר שם נשמע

מתנות כהונה

מעשה ידך שכתוב עיין בפ"ל פ' ל': רהיטין ר"ל שכרחל סהלכים לרגל ושיין בפ' מחים (ל' פ"ל): רהטים של מי מריבה. לשון ריגה ופחיזה כל"ם פתח כמים:

קמטון

בתריה ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור אמר הקב"ה מה מתוך חשיכה בראתי לך אורה ולאורך אני צריך א"ר אהא וכו'. ודבנין אמרי תרתי אמר הקב"ה לולר כל אותן ט' הדשים שהיית במעי אמך אני הייתי מאיר לך ולאורך אני צריך. ורבנין אמרי אוהרי (דניאל ב) הוא גלא עמיקתא ומסתרתא ידע מה בחשוכא ונהורא עמיה שרא. אמר הקב"ה נהורא שרא נבי ולאורך אני צריך. אמר רב בשעה שגלגל חמה ולבנה נכנסין ליטול רשות מלפני הקב"ה עיניהם כהות מזיו השכינה ומבקשין לצאת להאיר לעולם ואינן רואין כלום ומה הקב"ה עושה להם מורה לפניהם חצים ומהלכים לאורם ה"ד (הבקוק ג) שמש ירח עמד זבולה לאור חציך יהלכו לנוגה ברק חניתך. ובתיב (יהושע ג) שמש וירח קדרו וכוכבים אספו נגהם. ר' הושעיא בריה דר' שמלאי דקיסרין בשם ר' יצחק בר זעירא לעולם אין גלגל חמה שוקע עד שהוא נעשה כמין חרדל של דם. מאי טעמא (תהלים יט) והוא כחתן יוצא מחופתו ישיש כגבור לרוץ אורח. ואין אורח אלא של נשים כד"א (בראשית יח) חדל להיות לשרה אורח כנשים. א"ר לוי בכל יום ויום הקב"ה יושב בדין על גלגל חמה ולבנה שאין מבקשים לצאת להאיר לעולם מה הם אומרים הבריות מקטרגין לנו הבריות משתחוים לנו. א"ר יוסטא בר שונם מה הקב"ה עושה להם יושב עליהם בדין ויוצאין ומאירין לעולם בעל כרחן ה"ד (בראשית ג) בבקר בבקר משפטו יתן לאור לא נעדר. מהו לא נעדר לא פסק. (שם) ולא יזדע עול בשת לא בהתין אלא סנדין להון. חמין להו לקיין לא בהתין ה"ד ויקהו אליך שמן זית: (ח) תני ר' חייא שמן זית ולא שמן שומשמין ולא שמן אגוזין ולא שמן צנונות ולא שמן שקדים אלא שמן זית מזיתך. א"ר אבין משל למלך שמרדו בו לניונין ולגיון אחד משלו לא מרד בו. אמר המלך אותו לגיון שלא מרד בי ממנו יעשו דוכסין ואיפרכין ואיסטרליטין. כך אמר הקב"ה הזית הזה הביאת אורה לעולם בימי נח ה"ד (בראשית ח) ותבא אליו היונה לעת ערב והנה עלה זית טרף בפיה מהו טרף קטיל כד"א (בראשית לז) טרוף טורף יוסף. א"ר ברכיה אילו לא קטלתיה אילן רב הוה מתעבדא. ומהיכן הביאתו ר' אבא ב"כ אמר מהר המשחה הביאתו. ר' לוי אמר משבשושי ארץ ישראל הביאתו הדא דאינון אמרי ארעא דישראל לא לקת במוי דמבולא הוא שהקב"ה

מתנות כהונה

הפן וגו': מורה ל' יורה כהנים ויורו למורי: חרדל יאור מהלך מיס כד"ס הדלת של נפטי ובמ' תיס גרס הדלה: מקטרגים לנו. על דרך שמחזל כסס שנכפרין מן השובדי' כך נפרעים מן הגעבדים: לא בהתין. כלר' הטול הכתב השובד לפתם ויהא חיטו כיסה ואין טוחן על גבו העלבון שמגיע על הגעבדים ולא משתחוין להס נוחין טוחן שהן לוקין ואינס טוחס: דוכסין ואפרכין כו'. מיט ממשלות הס: קטיל הכנו קודס זמן שעדיין לא הגיע זמנו ליקלן: אילו לא קטלתיה כו'. כי' חילו לא הכרנתו אילן גדול היה נעשה ולעולם כס' נח גרס אמר לה אילו לא כו' כי' נח אמר לה כן בלא עשתה יפה: ומהיכן הביאתו גר': מהר המשחה כשמתו. בפסס היו זמיס הרבה: משבשושי זמנוס: הדא דאינון אמרי כו': זהו שכתוב

אסיפת אמרים

ליטול כוח גגלא נמכסר כוס בלא ע"ז נאמר לכך כו'. (שם): ההד"ר ויקחו. מעיקר מילתא דלגבי קלי בחיטו לגיך לאורס ודגים לגיך כבשילך ולא בשבילו. (יפ"ת): מזיהך. ע"ד בת' במקוס דף ס"ו מזיתו מכלן ל' מגנגנו. ופירש"י מזיתו ס"ס מזיתים נאילן עד שיכיס בכס שמן. וזס כוויתו ג"כ כאן: (יפ"ת): משל. י"ל דס"ל דהזיס לא נבראת כמי שמטו ומיהו רמיס מדהנגמו קטיל יתיס דמשמע דאילן

אבל לנדודיו אין מספר. ורבנן אמרי כתוב אחד אומר היש מספר לנדודיו וכתוב אחד אומר אלף אלפין ישמשוניה אלא עד שלא הרב בהמ"ק היה קלוסו של הקב"ה עומד משלם כיון שחרב בהמ"ק כביכול מיעט הקב"ה פמליא שלו ואמר הקב"ה אינו דין שיהא קלוסי עולה כמו שהיה עולה. (תיוב כה) ועל מי לא יקום אורהו' מי בא מכל באי עולם ואומר לא האיר לי חמה ביום ולא האיר לי לבנה בלילה אתה מאיר לעליונים ולתתתונים ולכל באי עולם ואתה מתאוה לאורן של ישראל הה"ד צו את בני ישראל. א"ר הנינא הלונות היו לבהמ"ק ומהם היה אורה יוצא לעולם שנאמר (מיל ו) ויעש לבית חלוני שקופים אטומים. שקופות אטומות היו מקטינות מבפנים ומרחיבות מבחוץ כדי להוציא אורה לעולם. א"ר לוי משל למלך שבנה לו טרקלין ועשה חלונותיו מקטינות מבחוץ ומרחיבות מבפנים כדי להכנים אורה לתוכו. אבל חלונות של בהמ"ק לא היו כן אלא מקטינות מבפנים ומרחיבות מבחוץ כדי להוציא אורה גדולה. ר' שמעון בן יהוצדק שאל לרבי שמואל בר נחמן בשביל ששמעתי עליך שאתה בעל הגדה מהיכן אורה יצא לעולם. א"ל נתעטף הקב"ה כשלמה והבהיק כל העולם כולו מזיו הדרו א"ל בלחישה א"ל מקרא מלא הוא שנא' (תהלים קד) עוטה אור כשלמה נוטה שמים כיריעה ואת אומר לי בלחישה. אמר כשם שאמרתי בלחישה כך אמרתי לך בלחישה. א"ר ברכיה אלולי שדרשה ר' יצחק ברבים לא היה אפשר לאמרה. וקמי מן כן מה הוון אמרין? א"ר ברכיה בשם ר"י ממקום בהמ"ק משם אורה יוצאה לעולם. הה"ד (יחזקאל מג) והנה כבוד אלהי ישראל בא מדרך הקדים וקולו כקול מים רבים והארץ האירה מכבודו. ואין כבודו אלא בהמ"ק כד"א (ירמיה יז) כסא כבוד מרום מראשון, מקום מקדשינו: (ז) ר' אבינא אמר תרתי וו' ברכיה אמר תרתי ורבנן תרתי. רבי אבינא אמר הגלגל הזה של חמה אחד ממשמשי הוא ובשעה שיוצא לעולם אין כל בריה יכולה ליזון עיניו ממנו הה"ד (דניאל ז) נהר דינור נגד ונפק מן קדמוהי' ולאורך אני צריך. א"ר אחא (ישעיה מב) ה' הפיץ למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר. לא בראתי אלא לזכותך. ר' אבינא אמר אוחרי הברק הזה אחד מתולדות האש שלמעלן הוא מסוף העולם ועד סופו מבהיק אורו ולאורך אני צריך. א"ר אחא ה' הפיץ למען צדקו היך דקדמוי. ר' ברכיה אמר הגלגל הזה של עין אין אדם רואה מתוך הלבן שיש בו אלא מתוך השחור. אמר הקב"ה מה מתוך חשיכה בראתי לך אורה ולאורך אני צריך. א"ר אחא ה' חפץ למען צדקו. ר' ברכיה אמר אוחרי (מלאכים ה) והארץ היתה תוהו ובוהו מה כתיב בתריה

מתנות כהונה

הוא הנוקבה: ס"נ **נתעטף** הקב"ה כשלמה (ס"נ בס"ר פ' כ') וכשותר סוב נרם נפלים לנסם **וסוא הוא**: **קמיי** מן כן. קולם שדברה ר' יצחק ברבים מה היו אומרים מהיכן נצרכ המורה: **ממקום** בהמ"ק. כך היו דורשין קולם שדברה ר' יצחק ברבי' דברה ר' שמואל בר נחמן ולולי שדברה ר' יצחק ברבים לא היו מאמינים וס"נ בילקוט לי לספר מיהמ' וכי מאחע בבו"ם מזמור ק"ד: **ליזון** עיניו מאחע. לרחוק ולהסתכל בה בכוחבי: **נהר דינור** כו'. מנומנם הוא וכמ"ש מהקו: ס"נ לא נאמי אלא לזכותך. פי' לא נאמי מלוח נכות אלא לזכות לוחך ועיין בפרקים פעם ע"ם בהעלותך ופס בילקוט: **היך דקדמוי**. פי' כמו שדברה בראשונה פכוח ה'

לכשיפרסם הקב"ה כרמו של ממזרים וכבר פרסמן ע"י משה שנאמר הוצא את המקלל : (ב) (ויקרא י) גם במדעך מלך אל תקלל . א"ר אבין לא במדע שנתתי לך יתיר מן הבהמה וחיה ועוף תהיה מחרף ומגדף לפני . בראתי לך ב' עינים ולה ב' עינים לך ב' אזנים ולה ב' אזנים דמיתיך להם שנא' (תהלים מט) נמשל כבהמות נדמו ואין נדמה אלא שתיקה שתקתי מפני כבודה כמה טובות עשיתי עמך ואין אתה מבין שנא' (תהלים מט) אדם ביקר בל יבין . ד"א גם במדעך . מלך שלפניך אל תקלל . ובחדרי משכבך עשיר שלפניך אל תקלל . כי עוף השמים יוליך הקול . א"ר ירמיה בן אלעזר זה העורב וחכמת טייארין . ובעל כנפים יגיד דבר . ר' לוי אמר אזנים לדרך ואזנים לבותל . ד"א גם במדעך מלך שבתורך אל תקלל ובחדרי משכבך עשיר שבדורך אל תקלל כי עוף השמים יוליך את הקול . א"ר יהודה בר סימון אמר הקב"ה לדוד כך היית צריך לומר (תהלים ו) יבושו ויבהלו מאד כל אויבי מי היה אויבך לא שאול לא כך כתיב (שם יח) ביום הציל ה' אותו מכף כל אויביו ומיד שאול באותה שעה אמר דוד לפני הקב"ה רבש"ע אל תעלה אותו עלי זדונות אלא שגגות הה"ד (שם ו) שניון לדוד . ד"א גם במדעך מלך אל תקלל מלכו של עולם אל תקלל . ובחדרי משכבך אל תקלל עשיר עשירו של עולם כי עוף השמים יוליך את הקול . א"ר לוי יש קול יוצא לטובה ויש קול לרעה . לטובה (דמיה ה) וישמע ה' את קול דבריכם בדברכם אלי ונו' מהו הטיבו אשר דברו ר' חייא בר אדא ובר קפרא חד אמר הטבה כחמבת נרות . וח"א הטבה כהטבת הקטורת . יש קול לרעה (דמיה ה) וישמע ה' את קול דבריכם ויקצוף וישבע לאמר . א"ר תחליפא

אמר

מתנות כהונה

תמר סוכתי בית מלכבי : מה לך . כלומר מס עמים : כרמן ונתיבון וניחולן : מלך שלפניך . כלומר בדורך וכ"ג בקהלם ולקמן : טייארין חכמת שיהא שופוט ופי' העורב פוקו קורין בלעז ימצמצל מיתר וגלגל שהוא ל' חכמה יחידה וניהום נחשבי חכנוס יוכנן מתייחים נהם יחם מתייחים מתייר בית : ר"ג ואזנים לכותל . והוא דרך משל : כך היה לרוך . בחמיה והלא שמול מלך היה : שניון לדוד . וסיפיה דקרא על דברי כוש בן ימיני דהכי חז"ל בפ' מלו מגלחין שעל שמול אמר קן : להס

אסיפת אמרים

דקרא מרבתי גר למכיתי . (שם) : וכבר פירשתי . כח לחוליח מדעת סהולקין בפ"ב דעדיות שלכיסו לח כח לחתק . וסביח רחיה שכתו שכבר פירשתי ע"י משם (מדל"ת רנוש כו' כתו במקומם וכתיב כוש משתע בית כוש פירשתיו) כן יפרשתן בע"ל ע"י שלכיסו : גם במדעך . ק"ל ג"כ כוש ופי' כדלעיל ת"ז שכבית מלך זה משם ור"ל שתיוך למשם ע"י כוש משתע הייב ושי"ן בח ג"כ לנרשם ס' וגנב מבית כל סתדבות . (שם) : מלך שלפניך . סד"ח פי' מלך שיש קודש לך לח שכבר מת . ופי' כמדעך לח ת"ל שכבית מלך ז"ח כמדעך שיש לך רשיעים ממנו . וד"ח שלינ ופי' דדוקח מלך שבדורך ופי' כמדעך שיש לך יחיעה וכיכר מתם ממנו וכדעתא ר"י כיכובל פ"ק דמגילה גבי נ"ב . ופשם על סמ"ב שבשוה לבדיעות ולפ"ז כבר"ל שבק"ב מסורסת.שכל ניחת"ם עשה עיקר לגי' דק"ל וכיש סני שבכתן . ופי' מלך שלפניך על שמוע שכוש קודש לך ומ"ש בק"ל עשיר גדול שבמקומך פי' במקום כרחוני ושומד לך לחתר זמן . ופי' כמדעך כמהכיתך פי' לח לח כרחוני תשוב : מלכו ש"ע . על הנכנסת בעולם לדיק ורע לו רשע וטוב לו ופי' פשוט גם לח תרחק בדעתך שבקב"ה קיבב מבשם בלדיקים כמלך בד"ל מלך במשם ישמיד תרן לל תקלל וכחדרי משכבך לל תקלל על עשירות שבח בעולם לרשעים ולח תרגם להמלך ולו' בתיך כמיתח דכרים רק כמלטעד ע"ש כמו שמינו בירמיח ולפש וחשקוק . ל"ל יש קול לטובה כו' וישמע ד' כו' לח שמלרע"ם שהרשע ע"ח ובשיכש"י ז"ל בחומש לעב"ב ל' בקב"ה בשיבו כו' כי סיוזע מהשבות ידע בחמת שכוונתם לעיכב . וע"ז בקב"ה מבו שיבו לחר דבכו . לכחורה לח סיה טוב רק שכוונה ל"ל בשבח גרוח בפי' ענין מקוי לומר שדיבורים סיתה ג"כ נקייה מעון ורעו' לקבוחת . וכן לפיכך יש קול כו' לח שמדיבורים ל"ח ניכר רוע מהשבתם על כוונתת ד' כו' לל שתין בידו להושיעם תכל בקב"ה יודע מהשבות שכין בתמת

שהקב"ה אומר לה על ידי יחזקאל (יחזקאל כג) בן אדם אמור לה אַתְּ אֶרֶץ לֹא מְטוּהָרָה הִיא. א"ר יוחנן אפי' איסטרבולי של ריחים נמחו בסים. ר' ברכיה אמר שערי ג"ע נפתחו לה ומשם הביאתו. א"ל ר' איבו אילו מנ"ע הביאתו לא היה לה דבר מעולה יותר להביא כנון קנמון ובלסמון אלא רמז דמזה לו ואמרה לו מרי נח מר מזה מתחת ידו של הקב"ה ולא כתוק מתחת ידך: (ט) מחוץ לפרוכת העדות אר"א בן שמוע בזכות יערוק תנצלו מן (יחזקאל ג) כי ערוך מאתמול. א"ר חנין בזכות להעלות נר תמיד אתם זוכים להקביל פני נרו של מלך המשיח מה טעם (תהלים קלב) שם אצמיח קֶרֶן לדוד וגו' ואומר (שם קכב) שמחתי באומרים לי בית ה' נלך:

פרשה לב

(א) ויצא בן אשה ישראלית ר' יהודה ור' נחמיה ר"י אומר הה"ד (שם יג) סביב רשעים יתהלכון סביב לרשעים הצדיקים מתהלכין. כיצד בשעה שהצדיקים יוצאין מתוך ג"ע ורואין את הרשעים נדונין בגיהנם נפשם שמחה עליהם הה"ד (יחזקאל כו) ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים בי. באותה שעה הן נותנין שבח והודאה להקב"ה על הייסורין שהביא עליהם בעוה"ז הה"ד (שם יג) ואמרת ביום ההוא אודך ה' כי אנפת בי ישוב אפך ואנ"ה ותנחמני מהם אימתי כרום זלות לבשירומם הקב"ה כרם בזוי בעולמו ואין כרמו של הקב"ה אלא ישראל שנאמר (שם ה) כי כרם ה' צבאות בית ישראל ואיש יהודה נטע שעשועיו. א"ל ר' נחמיה עד מתי אתה עוקף עלינו את המקרא אלא סביב לצדיקים הרשעים מהלכים דכתיב סביב רשעים יתהלכון הא כיצד בשעה שהרשעים עולין מתוך גיהנם ורואים את הצדיקים יושבים בשלוה בתוך ג"ע נפשם מתמענה עליהם הה"ד (תהלים קיג) רשע יראה וכעס. אימתי כרום זלות לבשירומם הקב"ה מצות בזויות בעולם מה לך יוצא ליסקל על שמלתי את בני מה לך יוצא לישרף על ששמרתי את השבת מה לך יוצא ליהרג על שאכלתי מצה. מה לך לוקה בפרגל על שעשיתי סוכה. על שנטלתי לולב. על שהנחתי תפילין על שהטלתי תכלת על שעשיתי רצון אבא שבשמים. הה"ד (זכריה יג) ואמר אליו מה המכות האלה וגו' מכות האלה גרמו לי להאהב לאבי שבשמים. ד"א אימתי כרום זלות לבשיפרסם

מתנות כהונה

מומים ס"י לח נלקח כמי המטל: אסטרובלין רמיס המתוק הקבוע בקרקע: אלא רמז כו'. ל"ל דר' ברכיה הניח כן וקל וחומר בק"ל מ"ל רמז כו': מרי נח. תלמוד נח: מר מזה. טוב ומוה לי להתפרנס פרנס' בתיח מרה מזה רק שתפת ממתק ידי הקב"ה: יערוך המכות

אסיפת אמרים

דתילן מחוכר סיס. וע"ב לח קלקל שכנו כמו שלח מילוות. וסיס שכרו שע"י כח לוכס לעוסס כימי נח ונכנסת"ק. (שם): אפי' אסטרובלין. וק"ב ע"ב שכיחתו ממקום שלח סיס מכול. (י"מ): בזכות יערוך. דק"ל ניעוי לשון דת' להעלות, ותמ"ב יערוך דהכ"ל כמד ניסנת. (יס"ת): לדוד וגו'. סיפיס דקרא

ממונה על י' בני אדם נמצא נוגש ממונה על ק' בני אדם. חד זמן קדם נוגש גבי שוטר א"ל זיל כנוש לי חבורתך כיון שנכנם שחקה לו אשתו אטר דהדין גברא היא ויצא והטמין עצמו לאחורי הסולם כיון שיצא בעלה נכנם וקלקל עמה הפך לאחוריו והמתיה נפק מן גוי ביתא כיון דידע דחמתיה נפק לגביה והוי מהי ליה כל ההוא יומא וא"ל לעי טבאית מתכוון בעי למקטלית באותה שעה הציץ רוה"ק במשה הה"ד (שמות ג) ויפן כה וכה מהו כה וכה אלא ראה מה עשה לו בבית ובשדה א"ל לא דיו שקלקל עם אשתו אלא שהוא מבקש להרגו מיד (שם) וירא כי אין איש. ר' יהודה ור' נחמיה ורבנן אמר ראה שאין מי יעמוד ויקנא לשמו של הקב"ה ויהרגהו. ר"נ אומר ראה שאין מי יעמוד ויזכיר עליו את השם ויהרגהו. ורבנן אמרין ראה שאין תוהלת עתידה לעמוד ממנו ולא מבניו ולא מבני בניו עד סוף כל הדורות מיד ויך את המצרי. ר' יצחק אמר באנרוף הרגו כד"א (יחזקאל נח) ולהכות באנרוף רשע. ר' לוי אמר במסטירין של ישראל הרגו כד"א (הושע ג) והיה מספר בני ישראל כחול הים: (ה) ד"א ויצא בן אשה ישראלית הה"ד (ויק' ד) גן נעול אחותי כלה גל נעול מעין החתום. א"ר פנחס גן נעול אלו הבתולות גל נעיל אלו הבעולות. מעין החתום אלו הזוברים. תני בשם ר' נתן גן נעול גל נעול אלו שתי בעילות כדרכה ושלא כדרכה. ד"א א"ר פנחס בשם ר' חייא בר אבא גן נעול על ידי שגדרו ישראל במצרים עצמן מן הערוה נגאלו ממצרים מתוך כך שלחיך שלוחיך. כד"א (שמות יג) ויהי בשלח פרעה. ר' הונא בשם ר' חייא בר אבא אמר שרה אמנו ירדה למצרים וגדרה עצמה מן הערוה ונגדרו כל הנשים בזכותה יוסף ירד למצרים וגדר עצמו מן הערוה ונגדרו ישראל בזכותו. א"ר הב"א כדאי היה גדור ערוה בעצמו שנגאלו ישראל על ידו. ר' הונא אמר בשם ב"ק בשביל ד' דברים נגאלו ישראל ממצרים. שלא שנו את שמם ואת לשונם ולא אמרו להה"ר ולא נמצא ביניהן אחד מהן פרוץ בערוה. לא שנו את שמן ראובן ושמעון נהתין ראובן ושמעון סלקין לא היו קורין ליהודה רפא ולא לראובן לוליאני ולא ליוסף לסטים ולא לבניימין אלכסנדרי. לא שנו את לשונם להלן בתיב (בראשית יד) ויבא הפליט ויגד לאברם העברי וכאן (שמות ג) ויאמרו אלהי העבריים נקרה עלינו וכתיב (בראשית מג) כי פי המדבר אליכם בלה"ק ולא אמרו להה"ר שנא' (שמות יח) דבר נא באזני העם אתה מוצא שהיה הדבר מופקד אצלן כל י"ב חדש ולא הלשון אחד על הבירו. ולא נמצא אחד מהן פרוץ בערוה. תדע לך שהית

כן

מתנות כהונה

פנרו עליו: שחקה לו. המיכה בשיני הנוגש כי יפת תואר היתה וכן הוא לעיל פ' שמות ולא ידע שהיתה מצחקת עם בעלה הכותב לו הוא היתה לפי כדי שתהא לפחד ממנו וכדברים שהיה תובעו: דהדין גברא היא גרם. פי' הנוגש תמר בלבו על זה הדיין היא ולפיכך הקניטו פיך לו: והמתיה כו'. ולהיו בעלה יוצא מן תוך הבית ומכה נוגשת תיכף למחר יהי' פיכוב מן התור שקלקל עמה שם בהתבה לו הוא לי קנתה פי' להכל: כיון כו'. כיון שידע בדאלם כי' יוצא עליו והיה מכה תיכף כל היום והי' אומר לו יצא פיסב יצא פיסב והיה מתכוון להרגו: במסטירין כל יכולן. כלומר הרגו בפני עצמו ואוה לסם שיסתכו הדבר וזהו ויפן כה ולא ידע שיכולן ועיין בפ' שמות: יגדרה עצמה. כשלקחה לפיעלך: ישראל הזכויס וכן היא במדבש חוית (דף יח): נחתין יוכדין לסם: סלקין שולין מכם: היה הדבר מופקד כו'.

אמר הקב"ה להם הוא קצפון ולי מה אני קצפון. (תהלים נ׳ה) אשר נשבעתי באפי נשבעתי באפי והוזר אני בי. אם יבואון אל מנוחתי למנוחה זו אינן באין אבל באים הם למנוחה אחרת. ר' לוי בשם ב"ק אמר משל למלך שבעם על בנו וגזר עליו שלא יכנס עמר לפלטין מה עשה המלך עמד סתריה ובניה והכנים את בנו עמו לפלטין נמצא מקיים שבועתו ומכנים את בנו. כך אמר הקב"ה אשר נשבעתי באפי אם יבואון אל מנוחתי למנוחה זו אין באין אבל באין למנוחה אחרת. ובעל כנפים יגיד דבר. א"ר אבין בשעה שהאדם הזה בשן הנוף אומר לנשמה והנשמה לנפש והנפש למלאך והמלאך לברוב והכרוב לבעל כנפים ובעל כנפים יגיד דבר לפני מי שאמר והיה העולם. ד"א גם במדבך מלך אל תקלל זה משה דכתיב (דברים ל"ג) ויהי בישורון מלך. ובחדרי משכבך אל תקלל עשיר זה משה ומהיכן העשיר משה א"ר הנין מהצב של קנפירינון ברא לו הקב"ה בתוך אהלו ומשם העשיר הה"ד (שמות ל"ד) פסל לך הפסולת שלך באותה שעה אמר משה (משלי י') ברכת ה' היא תעשיר. כי עוף השמים ישטם כעוף ועלה לשמים. ובעל כנפים יגיד דבר. שהוגד למשה מכיני הוצא את המקלל: (ג) ויצא בן אשה ישראלית מהיכן יצא. ר' לוי אמר יצא מעולמו המד"א (מ"ל י') ויצא איש הבינים. ר' ברכיה אמר מפרשה של מעלן יצא אמר כתיב ולקחת סלת ואפית אותה דרכו של מלך להיות אוכל פת חמה שמא צוננת כההיא דתנינן תמן לחם הפנים אין נאכל פחות מתשעה ולא יתר על י"א. כיצד נאפה בע"ש ונאכל בשבת חל להיות יום טוב בע"ש נאכל לעשרה ב' ימים טובים של ר"ה נאכל לי"א כדאיתא בתנהומא. תני ר' חייא מפרשת יוהסין יצא שבא ליטע אהלו במחנה דן אמרו לו מה לך ליטע אהלך במחנה דן אמר להם מבגות דן אני. אמרו לו כתיב (במדבר ב') איש על דגלו באותות לבית אבותם ולא לבית אמותם. נבנם לבית דינו של משה ויצא מהויב עמד וגדף: (ד) והוא בן איש מצרי. דבנן ור' לוי רבנן אמרי אע"פ שלא היה ממזרין באותה שעה הוא היה ממזר. ר' לוי אמר ממזר ברור היה. כיצד נוגשין היו מצרים ושוטרים היו ישראל. נוגש היה ממונה על י' שוטרים ושוטר היה ממונה

אסיפת אמרים

פתכנו שקלים ידיו ת"ו. ותר"ם בנפ"ו ניתמ לבנן קלף בנל נמנא רק בע"ש וכבזיכה (ז"ת): ה"נ ולי אין קצפון. וצ"ל כם כעסו עלי ודכרו כנגדי ותני לא לקלוף כתמיס (נם): אשר נו'. הוא כמו ד"ל מלמ כזכיר קלף נעוכה שכתבנ כנפש יכול למחוק סיתר נכתונה מהמת שכעם (נם): אם יבואון. הוא כמו ד"ל. פי' שים לו סיתר לשתונה כלא שכעם פי לא נתכע לעתיד (נם): רבנן ור"ל. ק"ל בן חיים

מתנות כהונה

להם הוא קלפון. בשויתיה הוא קלף לבנן בשויי תימו קלף וכן הוא בהדיא כילקוט תהים: אם יבואון כו'. כן ים לי פתחון פה לשבועתי: סתריה כו'. המיטו וכתכו וכנמו מהדם: נשמה נפמת רוח חיים: לנפש נפש המדברת נפמה קדושה: סנפרינון נפמת הצב הלוחות כדתמרינן נפעלמא הלוחות כל סנפרינון היו: מעולמו מהיכן ונידע ויש מפרשים כי המד"א עולם קנין ע"ל שכוונה כי מלחך מערכות אלהים חיים כבר נמצל כל אשר מפש נבריו מכם עד עלות יחוח עליו שם מדם בהוא עולם קנין דוגמת עולם העליון הנגדול ויחיד ידידי ויהריתיק מאוד מאדם: הבינים ונו'. אבר הרפתי היוש מערכת ישראל עליו נאמנים דוד: מפרשה כל מעלה. מפש כי' מפיקורוסי': מתשעה תפעה ימים

אמר לון ר' ברכיה אחינו זכות בהדין גברא והוא ממזר עבדין ליה פסיקא כיון דנפקו להון מן תמן א"ל רבי חיי שעה אתי בעי גבך ופסקת חייו דההוא גברא א"ל חייך היין יהבית לך דאמר רבא ורב הונא בשם רב אין הממזר חי יותר משלשים יום אימתי בזמן שאינו מפורסם אבל אם נתפרסם חי הוא: (ז) ד"א ויצא בן אשה ישראלית. הה"ד (קהלת ד) ושבתי אני וארא את כל העשוקים דניאל חייטא פתר קריה בממזרים. והנה דמעת העשוקים אבותם של אלו עוברי עבירות ואילן עלוביא מה איכפת להון? כך אביו של זה בא על הערוה זה מה חטא ומה איכפת לו. ואין להם מנחם אלא מיד עושקיהם כח מיד סנהדרי גדולה של ישראל שבאת עליהם מכחה של תורה ומרחקתן על שום לא יבא ממזר בקהל ה' ואין להם מנחם אמר הקב"ה עלי לנחמן לפי שבעוה"ז יש בהן פסולת אבל לע"ל אמר זכריה אנא חמיתיה אלו בורסוון כולו דהב נקי הה"ד (זכריה ד) ראיתי והנה מנורת זהב כולה וגולה על ראשה • תרין אמוראין ח"א גולת וח"א גואלה. מ"ד גולה שגולה לבבל וגלתה שבינה עמהן כדאמר (שמות לא) למענכם שלחתי בבלה ומ"ד גואלה פרוקא שבא' (שם מה) גואלנו ה' צבאות שמו וכתיב (מיכה ב) עלה הפורץ לפניהם פרצו ויעברו שער ויעברו מלכם לפניהם וה' בראשם:

סדר בהר

פרשה לג (א) וידבר ה' אל משה וכי תמכרו ממכר לעמיתך

הה"ד (מכלי יח) מות וחיים ביד לשון תרגום עקילס מיצטרא מכירין מות מכאן וחיים מכאן. בר סירא אמר היתה לפניו נחלת ונפת בה וביערה רקק בה וכבת. א"ר יוחנן היה כבר טבול אכלו עד שלא עישרו מות ביד לשון עישרו ואכלו חיים ביד לשון. א"ר חייא בר אבא

מתנות כהונה

אחינן כי. סיו זכיס בזה הלים והוא ממזר וכיוסלמי פרק ג' דקידושין גרס דהוא ממזר: עבדין כי. עסה לו פסיק' לדבה: כיון דנפקו כו'. כשיצאו מסס ממר חוסי עמי לר' ברכיה רבי חיי שעה בחתי לבקש ממך ופסקת חיי בחה בעלית בחתי ממזר קל חייך דבך שבועה חייס נחתי לך: של מי. ממזרים: עלוביא הגעלבים מה להס בכך ומה יכולין לזה ומ"ש מן פסולין: כך תירץ מגומגם ובקהלת רבה (ד' ח') תירס: אנא חמיתיה כו'. חני לחוסי כל ישראל ה"ג בקהלת וכמדבר חזית (ד' ו') וכן בערוך: אלו בורסוון. כולו דהב נקי. חלא פי כולו: וכורסוון פי' זהב סהול. ומה שכתוב בפיוט כולו דהב נקי חלא פי' חל בורסוון: ינלת שכינה עמהס. זהו הנחמה שכתב לחוסס: מיצטרא מוכירין. פי' הערוך כף וסכין מן שכף בח חייס לחדס מן הסרב בח מיחס: בר סירא. בן סירח: ובירה הרי בעה: וכבת שרי מנה ומיסס נחתי מן הכוח היוחח בחסיו על ידי הלי: טבול שעדיין נשכט: פוק ס'.

בן אחת היתה ופרסמה הכתוב שנא' ושם אמו שלומית בת דברי למטה דן. שלומית דא"ר לוי דהות פטטא בשלמא שלם לך שלם לבון. בת דברי א"ר יצחק שהביאה דבר על בנה. למטה דן גנאי לאמו. גנאי לו. גנאי למשפחתו. גנאי לשבטו שיצא ממנו: (ו) אמר רב לעולם אין מעזר חי יותר על ל' יום. א"ר חונאי אחת לע' שנה הקב"ה מביא דבר גדול לעולם ומכלה הממזרים ונוטל כשרים עמהם. מאי טעמא (יחזקאל לו) וגם הוא חכם ויבא רע' ולא היה צריך' קרא לומר אלא ויבא טוב אלא ללמדך שאפי' רעת שהקב"ה מביא לעולם בהכמה הוא מביאה. (שם) ואת דבריו לא הסיר את דברו לא הסיר כל כך למה (שם) וקם על בית מרעים. ואתיא כההוא דאר"ל (ויקרא ו) במקום אשר תשחט העולה תשחט החטאת כ"כ למה כדי שלא יתפרסמו החטאים. אמר ר"ל מדכרין ומניחין מדכרין ומשחקין. מדכרין ומניחים (שמות לג) בצלאל בן אורי בן חור. מדכרין ומשחקין (יהושע ז) עכן בן כרמי בן זרחי. מדכרין ומניחין (במדבר ג) פקוד את בני לוי. מדכרין ומשחקין (דברים כה) זכור את אשר עשה לך עמלק. מדכרין ומניחין (מלאכי ב) איש יהודי היה. מדכרין ומשחקין (שם ז) איש צר ואויב. מדכרין ומניחין (שם י) כי מרדכי היהודי. מדכרין ומשחקין (שם ט) כי המן בן המדתא. מדכרין ומניחין (ש"ב יז) ודוד בן איש אפרתי. מדכרין ומשחקין (מ"א יא) וירבעם בן נבט אפרתי. מדכרין ומניחין (ש"ב ה) ויהי איש אחד מן ההמתים. מדכרין ומשחקין (שופטים יז) ויהי איש אחד מהר אפרים ושמו מיכהו. מדכרין ומניחין (שמות לא) ואתו אהליאב. מדכרין ומשחקין ושם אמו שלומית בת דברי למטה דן. רבי זירא כד סלק להכא שמע קלהון קריין "ממזרא וממזירתא" אמר הא אזיל הוא דאמר רב הונא אין הממזר חי יותר על ל' יום. א"ל ר' יעקב ב"ר אחא ההוא דאמר רבא ורב הונא בשם רב אין הממזר חי יותר מל' יום אימתי בזמן שאינו מפורסם אבל אם נתפרסם חי הוא. ביומי דר' ברכיה סליק להכא חד בבלאי והוה ר' ברכיה ידע ביה דהוא ממזר אזל גביה א"ל זבי עמי א"ל ר' ברכיה זיל לך ולמחר את אתי ואנן נעבדין לך פסיקא בצבורא למחר אזל גביה אשכחיה בבי כנשתא יתיב דריש אמתן ליה עד דחסל כיון דחסל מן דרש אזל לגביה

אמר

אסיפת אמרים

סיפ מלכי וכלה לא התקדש עמהם. ומפ' שממזר סיב (יב"ם): א"ר. קל למה לא סדרם להוציא עליהן וכביה דר"ח כלה מפורסם החוץ יום (בטעב) דכשמקבל פוגבו חס על כבודם) ואגב מיתתי דיבר כך שלוקחים ע"ל דלר"ם מכלי לף בחוך ע' מעט מעט כדי כלה יבואו לכלל גבוהין ומ"ם ישלהי מדור לד ר קלקן וכנגם סע' מכלה כולן (פ"ז יבא על נכון כמה' בכמ"ר

מתנות כהונה

מה שמתר. ישמלה לשם מכשיטה: פטטא דכתיב ובחלת כבלוס כל מדם ולין כך דרך כפי: דברו לא הסיר. בשם שקודמת: שלא יפרסמו כו'. לפיכך מתים ג' הכשרים עמהם וס"ג גיכוס' בהדיא ועיין במדבר רבה פף ו': מדברין ומניחין. יש כשמזכירין שמו הוא מוכם ונהם רוח לכל ומומרין עליו הכיה דעשו יוחה על מעכבו מדכרין ומשחקין ויש כשמזכירין שמו מומרין עליו יחם שמו ומשחקו עלמוחיו כדי"ל שחוק ממיח: כד סלק להכא כו'. כשעלה לכאן לי"י שמע קולם של הכריזים קורין זה לזה ממזר וממזרת מ"ר זילת הא מזיל הכי הלך לו דבריו ומיכף מחם שכרי מ"ר הוסח כו': זבי עמי. קנה לך זכות עמי ומן לי לדקה: זיל כו'. לך לך פיהה ולמחר לחם תכא ואנו נעשה לך פסיקה כו' שיפסקו לך לדקה בנדבה בכיכים: יתיב דרש. יושב ודוכש: אמתין המתין לו עד שסיים הדרשה כיון שסיים מן הדרשה הלך לגלו:

היכן היה ר' יהושע בר נחמיה ור' לוי בר חייתא ור' אבא בשם ר' חייא בר אבא כיון שבא ליחסן הונו אותו ואמרו לו אתה מיחסנו עד שאתה בא ליחסנו לך ויַחַס את בניך אלעזר בנך למי הוא נשוי לא לבתו של פוטיאל הה"ד (שמות ו) ואלעזר בן אהרן לקח לו מבנות פוטיאל כיון שראה הקב"ה שהן מזלזלין בו התחיל מייחסהו הה"ד (במדבר כה) פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן כהן בר כהן קנאי בן קנאי משיב חמה בן משיב חמה שנא' השיב את חמתי לכן אמור הנני נותן לו וגו'. לפיכך הקיש הקב"ה כבודו של אהרן לכבודו של משה הה"ד (במדבר ג) ואלה תולדות אהרן ומשה משה ואהרן אכ"כ אלא אהרן ומשה. לפיכך משה מזהיר את ישראל וכי תמכרו ממכר: (ה) ד"א וכי תמכרו ממכר הה"ד (דברים יג) ויכו בהם אביה ועמו מכה רבה מה הוא מכה רכה ר' אבא בי"כ אמר שהעביר צורת פניהם של ישראל כר"א (ישעיה ג) הכרת פניהם ענתה בם. שמואל בר אמי אמר שהעמיד עליהם שומרים ג' יומים עד שנתקלקלה צורתם דתנינן תמן אין מעידין אלא על פרצוף פנים עם החוטם אפילו יש בו כמנין ובכליו ואין מעמידין אותו אלא עד ג' יומים הה"ד (דברים יג) ולא עצר כה ירבעם עוד ביומי אביה ויִנְּפְהוּ ה'. א"ר שמואל בר נחמני אתה סבר לומר שירבעם ניגף והלא לא ניגף אלא אביה ולמה ניגף ר' יוחנן ור"ל ורבנן ר"י אמר ע"י שהסדין ברבים הה"ד (שם) ואתם המון רב ועמכם עגלי הזהב אשר עשה לכם ירבעם לאלהים. ור"ל אמר ע"י שבזה לאחיה השלוני וקרא אותו בליעל הה"ד (שם) ויקבצו עליו אנשים רקים בני בליעל. ורבנן אמרו על ידי שבאת ע"ז לידו ולא בערה הה"ד (שם) וירדוף אביה אחרי ירבעם וילכד ממנו ערים את בית אל ובתיב (מ"א יג) וישם את האחד בבית אל. והרי דברים ק"ו ומה אם המלך על ידי שהונה מלך כמותו ענשו הכתוב סמ שהונה את חביתו עאכ"ו לפיכך משה מזהיר את ישראל וכי תמכרו ממכר לעמיתך או קנה מיד עמיתך וגו': (ו) ד"א וכי תמכרו ממכר ר' חייא בריה דר' אדא דיפו אמר וכי תמכרו עתידין אתם למכור לאו"ה אלא תדעו שותפין לבריכון כדרך שעשו חנניה מישאל ועזריה שאמרו לנבוכדנצר

מתנות כהונה

פ' על משס ועל להכרן: בר קפרא. כן לוי מקנא על דיבה לתותו: בן מעיט כן מכהן מהכיט לף ס' מיכהל נקבלם בנתו' כי יגל מקלף: לא מיף מלת מכיה. כי מכיה לת מלך רק בשתם מתוכה מבר לירבעם ולת מלך רק ג' מים ומסת כן מכיה מלך בשתם מבר' לירבעם מתלת כשתם מכיה מדיין וילכעם מי: ער בחמדם בכריס וסי' לשון ניום והלפה וכן הוא בש"ר ס' ס' ס' וס' ס"ג ס"ג וה"ג רש"י וכן הוא בש"ר ס' ל' וכיוצא"מי דיכומת נר' על שכיחה מוחם כרכים וכן שיקר כי על דבר לתם לת שיך תצד ותניין קשוב היה שכיון שהגיע לניח תל ולכדו ולכה מעלי חיכב תמל מליכם (א) וקבל למחם בליעל. כך מלחתי בילקוט מלכים (רמז ר"ס) בשם סדר עולם ושין סוב בפירש"י מלמד שכ"ב ס' ס"ס: דיפו ממקו' יפו: שותפין לבריכון. משותפים ומחוברים לטובלכם: אונטים

אסיפת אמרים

כלים דמתור מדהקפיד הקב"ס ע"ז (שם): שנא'. פי' וזה שמשיב חימה קוח על חימתו שבוא בן מעיט מימים (שם): (א) וקרא לאחיה. סמ"ך משם ניס סילוקים שפל שניסם נעגם אכל לת נת לב' דברי ר' בן (נ"ב): ושה אם. עיקר סיום מלמד זס שיך דק כלן לכבוש רלים על מונחם דכרים ולגב כיום כו גם כלל המקומות שבניה מלמד זס ועי' פי' בב"ל ממ"ס (יפ"ח): עתידין. ס"ל גם כן שמידיי כלונחם דכרים. ופנין וכי תמכרו מילחת כלחי נשבם בוח וס"ס וכי תמכרו לחוס"ס על תחוקו חלת חסיו בוחזין לסקב"ס שנקרא רעך ורע לחיך וסיינו לעמיתך (שם): ר"ח

אבא היתה לפניו כלכלה של תאנים אכלה עד שלא עישר מות ביד לשון עישרה ואכלה חיים ביד לשון. ארשב"ג לטבי עבדיה פוק זבין לי צדו טבא מן שוקא נפק זבן ליה לישן א"ל פוק זבין לי צדו בישא מן שוקא נפק זבן ליה לישן א"ל מהו דין דכד אנא אמר לך צדו טבא את זבין לי לישן וכד אנא אמר לך צדו בישא את זבין לי לישן א"ל מינה טבתא ומינה בישתא כך הוה טב לית טבא מיניה וכד ביש לית ביש מיניה. רבי עשה סעודה לתלמידיו חביא לפניהם לשונות רכים ולשונות קשים התחילו בוררין ברכים ומניחין הקשים אמר להם דעו מה אתם עושין כשם שאתם בוררין את הרכין ומניחין את הקשים כך יהיה לשונכם רך אלו לאלו. לפיכך משה מזהיר את ישראל וכי תמכרו ממכר: (ב) ד"א וכי תמכרו ממכר ה"ד (עמוס ז) והנה ה' נצב על חומת אנך על שורא דאוניתא. ובידו אנך כבעל חוב שעומד ושטרו בידו. ודכוותה (עמוס ח) ויקם מלך הדש כבעל חוב ושטרו בידו. ודכוותה (עמוס ז) ויאמר ה' אלי מה אתה רואה עמוס. ואומר אנך זה סנהדרי גדולה של ישראל שהיא מנין אנך. (עמוס ז) ויאמר ה' הנני שם אנך א"ר יהודה ב"ר סימון היורה הזן אין מעמידה אלא נבה כך אמר הקב"ה אנכנכם אני ביסורין בעוה"ז אבל לע"ל (עמוס ז) לא אוסיף עוד עבור לו. ר' יצחק בן אלעזר ור' טביומי בשם ר' ירמיה בכל עונות כתיב (מיכה ז) נושא עון ובאן כתיב לא אוסיף עוד עבור לו: (ו) (עמוס ט) ראיתי את ה' נצב על המזבח עומד על הדור לזבחו. (שם) ויאמר הך הבפתור וירעשו הספים הך הבפתור זה יאשיה וירעשו הספים אלו סנקליטין שלו. (שם) ובצעם בראשי כלם ר' שמעון בר אבא בשם ר' יוחנן משל למאה שהיא מלאה עונות מי מקטרג בהן גזל. ר' יודן בשם ר' יוחנן משל לבני אדם שהיו בהן עובדי ע"ז ומגלי עריות ושופכי דמים ויאל שאול בנגד הכל. ר' יעקב בר אירי בשם ר' אחא כ"ד חטאות סדר יחזקאל וכלם לא חתם אלא ונגיל הה"ד (יחזקאל כג) והנה הביתי כפי אל בצעך. לפיכך משה מזהיר את ישראל וכי תמכרו ממכר: (ד) הה"ד (במדבר ג) ויעשו בני ישראל ככל אשר צוה ה' את משה כן הנו להגליהם ואהרן היכן

אסיפת אמרים

פסוק קדוש ישראל (שם) : הה"ד והנה. בת לסניא כתיב אתיתא דכרים ממיר וע"כ כתוי לאוקמי כיש לא הוא אמת (שם) : ורמיתי ויקם. כי סיכי מדרדקי פנגב נדין כן פ' ויקם סתעכוכו בתדם גזכוכין מגז ישכחל. ומ"ם וכתוכיים ויאמר ט"ם הוא ועיין בעקוב עמוס (שם) : זו סנהדרי. פי' פנגב נדי על ישכחל כעומד לפני סנהדרין (שם) : לע"ל. לא אוסיף עוד להתעבר ובריב עמכם (שם) : ראיתי. בעל תגדם זו פלגא סהלעיל ופ' בתוגתא ממון דס"ל בתמוך מתוגתא דכרים (יט"ת) : זה יאשיה. מבני פסוח כיש מלך כרתגן כמפלגא יכודה ובניימין פ' הכתוכה עליו (יט"ת) : מקטרג. בתך שתוגו תמוך מכלר עציכות מ"ם קטרוגו כרתגא תרוב עכוקים יזעקו וכ"ו ס"ל בתמוך ובקול כנגד פכל וב' כרתגא ל' עיקר כתו בשמים כתגא (שם) : ההה"ד ויעש. תגדם זו מ"ל בתוגתא ד כרים ומייתי

מתנות כהונה

לגא וקנם לי לגא קוסם מן הקוק יגא וקנם לו לגון מן סהמת : מינה טבת' כו'. ממנה בתא המובה וממנה בתא הרעה כשבוה טוב אין לך טוב ממנה ולכך כשמיתי לקנות שדה מובה קניתי לגון כו' : ובי תמכרו. סיפיס דקרא לל תונו ודכתו מל' תונא' דכרים : שורא דאוניתא. זה כהגנוס של הומת לתך דתוניתא ל' תונתא : אלא נכה. כך ל' הקב"ה תכככ תני סיסוריס : ה"נ כעורך ולא פיכנו ולפי הענין ל"ל נכה ל' הכתא ופי' היוכה הזתא תיום עומדת על קומה והוייתה תלא ע"י הכתא הספיס כך כו' : ובאן כתיב לא אוסיף כו' אלא יתמול עון זה : סנקליטין בעלי עצה : ואהרן היכן סיס. וכרתא הכר' כתי' ודכר

ירמיה (ירמיה כז) הגוי והממלכה אשר לא יעבדו אותו את נבוכדנצר ואת אשר להון או אתון מקיים מן רישיה דהדין פסוקא או אני מקיים סופיה מיד (דניאל ג) ענו שדרך מישך ועבד נגו ואמרין למלכא נבוכדנצר אם מלכא למה נבוכדנצר אם נ"נ למה מלכא אלא במסים ובארנוניות ובזיומיות ובגלגליות את מלך עלינו אבל לדבר הזה שאתה אומר לנו נ"נ את ונ"נ שמך את והד כלב שוין עלונן כחדא נבוכדנצר נבח ככלבא נפח בקולתא נצר בצרצרה. מיד נבח ככלבא ונפח בקולתא ועביד נצר בצרצרה שנא' (קהלת ח) אני פי מלך שמור א"ר לוי אני פי מ"ם הקב"ה אותו אשמור הפה שאמר לנו בסיני (שמות כ) אנכי ה' אלהיך. על דברת שבועת אלהים על שום וידבר אלהים את כל הדברים האלה. שבועת אלהים על שום לא תשא. לפי שבעוה"ז ישראל משועבדין לאו"ה ולע"ל מה כתיב (ישעיה מט) והיו מלכים אומניך ושרותיהם מיניקותיך. לפי שבעוה"ז או"ה מונין לישראל אבל לע"ל אמר הקב"ה עתיד אני להאכילם מבשרם ולהשבירם מדמם הה"ד (שם) והאכלתי את מוניך את בשרם וכעסים דמם ישכרון:

פרשה לד

(א) וכי יסוך אחיך הה"ד (תהלים מג) אשרי משכיל אל דל ביום רעה ימלטהו ה'. אבא בר ירמיה בשם ר' מאיר אמר זה שמטליך יצר טוב על יצר הרע. איסי אמר זה שנותן פרוטה לעניי. ר' יוחנן אמר זה שקובר מת מצוה. רבנן אמרי זה שמבריח עצמו מן המלכות. רב הונא אמר זה שמבקר את החולה דאמר רב הונא כל כי שמבקר את החולה פוהתים לו אחד מס' בחליו. איתיביה לרב הונא א"כ יעלו ששים וירד עמהם לשוק אמר להם ס' ובלבד שיהו אוהבין אותו כנפשו אעפ"כ מרויהין לו. על דעתיה דאבא בר ר' ירמיה דאמר בשם ר' מאיר זה שמטליך יצר טוב על יצר רע דכתיב (תהלים מג) ה' ישמרהו מיצר רע. על דעתיה דאיסי דאמר זה שנותן פרוטה לעניי דכתי' (שם) ויחיהו. על דעתיה דר' יוחנן דאמר זה שקובר מת מצוה דכתי' (שם) יאושר בארץ. על דעתייהו דרבנן דאמרי זה שמבריח עצמו מן המלכות דכתיב (שם) ואל תתנהו בנפש אויביו. על דעתיה דרב הונא דאמר זה שמבקר את החולה דכתיב

מתנות כהונה

פעבדו פכחדין במסים ומרנונה: או לאי מקיים פוקו. ופי' לו מקיימו לחם לחם הפסוק ותעבדו לי לכל לחבר תעזה לעיכם לו לאי לקיים סופו בחרב לו כרעב וכדבר לפקדה: וחד כלב. לחם וכלב לחד סוף בעיניו ודרם נבו כלב הטבח ושיין כמד' חזיה (כי יג): נבח ככלב כי. נכוכד נצר דרם טפריקון ני נבו כלב כד כמשמעו נצר כנצר ופי' לם לחם טבח ככלב ונפח כנו כד ונופק ומנפנף כעיכור לין לאי שומעין לך ונעכור פי' העבוד מין שרן לו בקבק פפיו נר וכשמוחין מפוכו שפה נר נר ולי נרלחה שהוא מין שוף ושיין לפ"ל דף פ"ו: קולתא פוח כד: אשרי משכיל ט'. עיין בפרקים מפסיס (ל"ח): שמבריח עצמו כו' וחביירו מלמו שלא ממסר בידם כדלקמן סוף סדר: אע"פי כן כו'. לפוס ריסב' משמע לע"ם שלוים כן נילו ואין לוכחים לוחו ככפסם מ"ם מרוחין לו מחוליו וכניפוכייהם דכי רבי וכדמפרש בגדרים דף ל"ם שלוכחים לוחו בנפשם ירד עמהם לשוק מבל בפרק לין בין המוכר הניח בלוקן לחר ולאחר הפס לחפ"ם שלוכחים לוחו כנפשם חיכם נוסלים מחוליו חלא כשיוכייהם דכי רבי וכן פירש כאן: ויחיהו ושלא פרש כנגד מדם שהוא כחייש לח נפש העני בנפשם לויניו זה המלכות שכוחפת לחבריו בעלילם:

לנבוכדנצר (דניאל ג) לא חשחין אנחנא על דנה פתגם להתבותך הן איתי אלהנא די אנחנא פלחין יכיל לשיזבותנא והן לא ידיע להוי לך מלכא. ענה נבוכדנצר ואמר להון הצדא שדרך מישך ועבד נגו מהו הצדא ר' אבא ב"ב אמר אונטים. ר' יוסי ב"ר חנינא אמר צדו מה באתם לעשות ע"ז שלי "צדו" תרגום תוהו ובוהו צדיא. ר' יוחנן אמר תרתין ר' יהודה ב"ר סימון אמר תרתין שמואל בר נחמן אמר תרתין ורבנין אמרי חדא. ר"י אומר תרתין אמר להם עיקרה של ע"ז לא משלכן היתה לא כן כתיב (ישעיה י) ופסיליהם מירושלים ומשומרון וכאן באתם לעשות ע"ז שלי צדו. ר' יוחנן אמר חזרי אמר להם כשהייתם בארצכם הייתם שולחים אצלנו ולוקחין טופרין ושער ועצמות של ע"ז חוקקים אותן לקיים מה שכתוב (יחזקאל כג) צלמי בשדים חקוקים בששר וכאן באתם לעשות ע"ז שלי צדו. רבי יהודה ב"ר סימון אמר תרתין אמר להם כשהייתם בארצכם הייתם נעשים פסקיות פסקיות לע"ז כד"א (יחזקאל טז) וחתעבי את יפיך ותפשקי את רגליך לכל עובר וכאן באתם לעשות ע"ז שלי צדו. ר"י ב"ר סימון אמר חזרי אמר להם כשהייתם בארצכם הייתם נעשה הומניות הומניות לע"ז הה"ד (שם כג) וקול המון שלו בה מובאים קאנוסין מבאים דחיין (שם) ויתנו צמידים על ידיהם ר' יהודה ב"ר סימון אמר קדשין כד"א (שם) ואומר לבלה ניאופים מהו לבלה תרגום עקילים פילה פורני דהוא מבלי גיארא. א"ר יהודה ב"ר סימון אין לשון לבלה אלא לשון ע"ז כד"א (ירמיה נא) ופקדתי על בל בבבל וכאן באתם לעשות ע"ז שלי צדו. ר' שמואל בר נחמני אמר תרתין אמר להם ע"ז שלכם של כסף של זהב היתה כד"א (הושע ח) כספם וזהבם עשו להם עצבים אבל ע"ז שלי אינו אלא אלו כורסון בולו דדהב נקי הה"ד (דניאל ג) נבוכדנצר מלכא עבד צלם וכאן באתם לעשות ע"ז שלי צדו. ר"ש בר נחמני אמר חזרי א"ל לא כך כתב לכם משה בתורה (דברים ד) ועבדתם שם אלהים מעשה ידי אדם אמרי מרי מלכא לא למסגד אלא למפלח במסים ובארנוניות ובזימיות ובגולגליא דאמר ר"ש בר נחמן תמן קרייא למלכיא אלהייא. ורבנן אמרי חדא אמר להם לא כך כתב לכם

ירמיה

אסיפת אמרים

ר"א תרתי כו'. מצני במנעקס כיס יכול לכיוס מכמה סעמיס. ג' בלא ילמדו לחכיוס מכס. ב' בלא ולא לכבוע לע"ז מלמני נכר (וזה דעת ר"י). ג' בלא רע להסחחוות רק לע"ז שכבל יסכימו כה בא סיכו כה דיעות חלוקות. ד' בלא רעו לעע"ז בפרכוס. (וזה דעת ריב"ם וגי"ל הומניות פי' בפרכסיא). ה' לפמיסת ע"ז ע מלמנות. ו' לכמכס דם ס' לפרכמק

מתנות בהונה

הערוך לא פילבו וגרס' פי' כמו לחמיסם פי' מוכן ומזומן ומשם וכן מלחתי בפי' הבן עזרא וכיוצ סעדיה גאון וכ"ה בפי גאון: פסקיות חלקים והבדוקים: בובאים סבאים. סיפיה דקרא בל דקל המון שלו כה: קאנוסין דחיין. שמות מלכות וכן פי' הכד"ק: קדשין מכנוס של למידי קדשין ודרשו מל' לח יליה קדש: פילויא פורני כו'. פי' הערוך פלילה בל' יון יפן ובלוע

ופורני זמיה ניאלה זמת: מבליא ניאלה. פירושו בל פילוח פורני מזהזים הוא מבלה ומבלה בכל: דדהב נקי. ופירושו עיין ס"פ תמוד: ובן כמו וכלן: לא למסגד כו'. לח להסתחוות לע"ז תמר לנו הקב"ה חלח לעבדה במסים כו' כולם מיני מסים הם גולגולות ומסים מקרקעות וסמלטים ובהמה: למלכייא כו'. למלכים קורין מלכים וזהו שבחוב ועבדתם שם מלכים וכי' ועבדתם שם למלכים פי' ולפיכך חמר נבוכדנצר שיעמדו חלין והביאו חמת שבחוב למלכים במסים כו'. לו ר"ל נבוכדנצר שכר מלכים פירושו ע"ז והם חמרו לח כן פי' חלח פי' למלכים

בגלל הדבר הזה נלנל היא שחוזר בעולם לפיכך משה כיהזיר את ישראל וכי יתוך אחיך: (ד) ד"א וכי יתוך אחיך הה"ד (משלי כט) רע ואיש תכבים נפגשו. (שם כג) עשיר ורש נפגשו עושה כולם ה'. רש זהו רש בתורה. ואיש תכבים זה ששונה סדר או שני סדרים עמד רש עם איש תכבים א"ל השניני פרק אחד והשנהו (משלי כט) מאיר עיני שניהם ה' קנו העה"ז והעה"ב. עשיר ורש נפגשו עשיר בתורה רש בתורה אמר אותו רש לאותו עשיר השניני פרק אחד ולא השנהו א"ל אנא בעי מיתב ומתניתך במשקין או במאימתי קרי ותני עם דכוותך עושה כולם ה' מי שעשה לזה חכם יכול לעשותו טפש ומי שעשה לזה טפש יכול לעשותו חכם. ד"א רש שהיא רש בנכסים ואיש תכבים זה שהוא עושה בפעולה עמד רש עם איש תכבים א"ל תן לי מצוה ונתן לו מאיר עיני שניהם ה' זה קנה חיי שעה וזה קנה חיי העוה"ב. עשיר ורש עשיר זה שעשיר בנכסים ורש זה שרש בנכסים עמד רש עם העשיר א"ל תן לי מצוה ולא נתן לו עושה כולם ה' מי שעשה זה עני יכול לעשותו עשיר ומי שעשה לזה עשיר יכול לעשותו עני אמר העשיר לאותו העני לית את אזיל לעי וגנים חמי שקיין חמי כרעין חמי כרסין חמי קפדן א"ל הקב"ה לא דייך שלא נתת לו משלך מאומה אלא במה שנתתי לו אתה מכעיס לו עין רעה לפיכך (קהלת ה) והוליד בן ואין בידו מאומה מן כל מה דהוה ליה לא ישבוק לבריה ונסיב מומא לנפשיה לפיכך משה מזהיר את ישראל וכי יתוך אחיך: (ה) רבי תנחום ב"ר חייא פתח (שם ז) ביום טובה היה בטוב וביום רעה ראה גם את זה לעומת זה עשה האלהים אם באת רעה להבירך ראה היאך לזכות בו ולפרנסו כדי שתקבל מתן שכרו. כך היה ר' תנחום ב"ר חייא עושה בשעה שאמו לוקחת לו ליטרא אחת של בשר מן השוק היתה לוקחת לו ב' אחת לו ואחת לעניים על שום גם את זה לעומת זה עשה הקב"ה עניים ועשירים כדי שיהיו זבין אלו לאלו לפיכך משה מזהיר לישראל וכי יתוך אחיך: (ו) ד"א וכי יתוך אחיך הה"ד (קהלת קו) פעמים רבות יצילם והמה ימרו בעצתם וימכו בעונם. בימי שפוט השופטים היו ישראל עובדים ע"ז ומשתעבדים במלכות ועושין תשובה וננאלים חוזרי' ועובדים ע"ז ומשתעבדים במלכות ועושין תשובה וננאלין עד היכן. תרין אמוראין ח"א עד שדלו מן המצות ואתרינא אמר עד שידלדלו מן הנכסים עד שלא היתה

ספיקא

מתנות כהונה

מדרכי הגוף: משום. מפני שהם עניים: ואיש תככים. פי' רב סעדיה גאון שהם בימוי וזהו תכוכה סדר לו בני סדרים: מה תנא כו'.

אסיפת אמרים

וכי יעלה זאת לדעתך (יחזקאל): א' העשיר. מסכת כתן וג"ל כדלקמן ולכך העושר כו' (שם): פתח ביוסף

מה היו רואה ליפב ולעומת זאת במסכת מקטן שהוא סוף שפה סדרים לו בתמימתי קורין לתם בתמ שהוא רים בשם סדרי: קרי ותני כו'. פי' היה קורא ושונה עם חונמקר: בפעולה בעוסקים מלאכה בשכר ואינו לא עשיר ולא עני: מצות צדקה וכן בכל הספר הזה קורא לצדקה מצוה: לית את חזיל כו'. למה לי שתה הולך ויגע במלאכה: וגנים ואוכל לתם פירות שהם לך לתה כרסיש לתה כרסיון גרם וכן היא לק' ופי' בעל כרס וכסן גדול ולקמן בקהלת (ה י) לא גרם ליה: חמי קפדן. בעל כעס קיפד הוא בעל כעס כל' יהופלמי והעביר גרם קפרי ופי' בו ג"כ שמן ובעל כעס: ונסיב כו'. פי' כל מה שהיה לו לא יניח לבנו ויקח הוא לעצמו גדלם מלעומה ב"ב ל' מוס כי הכרס המלך מיע ויכר' כל כך: לוקחת לו כו'. שהיה

דכתיב (שם) ה' יסעדנו על ערש דוי. א"ר יונה אשרי נותן לדל אביב אלא אשרי משביל אל דל הוי מסתכל בו היאך לזכות עמו. ר' יונה בשעה שראה בן גדולים שירד מנכסיו והוא מתבייש ליקח היה הולך אצלו ואומר לו בשביל ששמעתי שנפלה לך ירושה במדינת הים הא לך הפן זה לכשאתה מתרווח את נותנו לי ובשעה שנותנו לו היה אומר לו מתנה לך נתתיו. ר' לוי בשם ר' חמא בר ר' הנינא אמר כ"ב פעמים כתיב אשרי ומכלם לא נטל אפוכי אלא זה ומאי אפוכי נטל (תהלים מא) ביום רעה ימלטהו ה' לפיכך משה מזהיר לישראל וכי ימיך אהיך: (ב) ד"א וכי יטוך אהיך עמך ההד"ד (מכלי יט) מלוה ה' חונן דל. אר"א כתיב (תהלים קיב) נותן לחכם לבל בשל בא זה וחטף לו את המצוה אמר הקב"ה עלי לשלם לו נמולו ההד"ד (מכלי יט) ונמולו ישלם לו. ר' תנחומא אמר לה בשם ר' חייא בר אבא ר' נחמן אמר לה בשם ר' יודן בר"ש ורבנן בשם רשב"ל אלמלא מקרא כתוב א"א לאומרו בביזול דרכו של לוה להיות עבד למלוה ההד"ד (מכלי כב) ועבד לוה לאיש מלוה. ר' פנחס בשם ר' ראובן אמר כל מי שנותן פרוטה לעני הקב"ה נותן לו פרוטות וכי פרוטה נותן לו והלא לא נותן לו אלא נפשו הא כיצד היתה כבר בי' פרוטות ועני עומד בשוק ואין בידו אלא מ' ובא אחד ונתן לו פרוטה ונטל כבר ואבלה ושבה נפשו עליו אמר הקב"ה אף אתה בשעה שנפשך מצפצפת לצאת מתוך גופה אני משיבה לך לפיכך משה מזהיר לישראל וכי ימוך אהיך: (ג) ד"א וכי ימיך ההד"ד (מכלי יח) נומל נפשו איש חסד. זה הלל הזקן שבשעה שהיה נפטר מתלמידיו היה מהלך והולך עמם אמרו לו תלמידיו רבי להיכן אתה הולך אמר להם לעשות מצוה אמרו לו וכי מה מצוה זו אמר להן לרחוץ בבית המרחץ אמרו לו וכי זו מצוה היא אמר להם הן מה אם איקונין של מלכים שכעמידים אותו בבתי טרטיאות ובבתי קרקסיאות מי שנתמנה עליהם הוא מורקן ושוטפן והן מעלין לו מזונות ולא עוד אלא שהוא מתגדל עם גדולי מלכות אני שנבראתי בצלם ובדמות דכתיב (בראשית ט) כי בצלם אלהים עשה את האדם עאכ"ו. ד"א נומל נפשו איש חסד זה הלל הזקן שבשעה שהיה נפטר מתלמידיו היה מהלך והולך עמם אמרו לו תלמידיו רבי להיכן אתה הולך אמר להם לנמול חבר עם הדין אכסניא בגו ביתא אמרו לו כל יום אית לך אכסניא אמר להם והדין נפשא עלובתה לאו אכסניא הוא בגו גופא יומא דין היא הבא למהר לית היא הבא. ד"א נומל נפשו איש חסד ועובר שארן אבזרי א"ר אלכסנדרי זה שמגעת לו שמחת ואינו מדביק את קרוביו עמו משום עניות א"ר נחמן כתיב (דברים טו) כי בגלל

מתנות כהונה

אפוכי הגזה וכסכ כוכ: חטף לו. סעל קקב"ה מוכל לעכוכו והלך הוא ומעכוכו: לאיש מלוה. לזה כהכף לו המלוה: ושבת ונהת ל' כבת ויכפ: קרקסיאות כי. מיל סמוק קס: נפשא עלובתא כו'. נכמה העעכם

אסיפת אמרים

כ"ב פעמים. כל מזיוה מכיב ליה כהך דלק"ר המלך כ"ה (שם): יכלכהו ה'. כ"נ נפרוש ואין לך יוס דעכ אלא ניכהו שנל' הסר כעס מלכך וסעכר כעס מכניך. כלומר מחולו לו עוונותיו. דלמ"ס כלא עמלא נפ כיקיך לכבי יסיס כעין כחולו. נגוד נאלן. ברוך ושוב לך (שם): יבי יפוך וגו'. ומעס ידו עמך. פי' כשתחזיק לחוכו כס עלעך לחה מטיב (שכ): למלות. פסקק"ס ינעל נגרוהיו מפניו ע"ד מי פוכל כי נדיק (יס"ס): נותן לו פרוסת. נחמי

חסד עם מי שאינו צריך חסד ראה מה פרע להם שכרם מי שאינו עושה חסד עם מי שצריך חסד עאכ"ו . ר' שמעון בן אלעזר אומר בה שיטה הרי מי הוא שעשה חסד עם מי שחייב לו יתרו עם משה (שמות ג) ויאמר להן קראן לו ויאכל לחם ר' סימון אמר בשברו האכילו דכתיב (שם) ונם דלה דלה לנו ר' יהודה ור' נחטיה ורבנן ר"י אמר דלה לנו ולאבותינו ר' נחטיה אמר דלה לנו ולרועים . ורבנן אמרי דלה לנו בזכות אבותינו ולרועים בשביל להטיל שלום ואימתי פרע לו הקב"ה שברו ר' יוחנן בשם ריה"נ אומר בימי שאול הה"ד (ש"א טו) ויאמר שאול אל הקיני לכו סורו רדו ונו' ובי עם כל ישראל עשה חסד והלא לא עשה אלא עם משה לבדו אלא ללמדך שכל מי שעושה חסד עם אחד מגדולי ישראל מעלין עליו כאילו עושה חסד עם כל ישראל והרי דברים ק"ו ומה מי שעשה חסד עם מי שחייב לו ראה מה פרע לו הקב"ה מי שעושה חסד עם מי שאינו חייב לו עאכ"ו . ר' סימון בשם ר' אלעזר אומר בו שיטה חורי אמר מי הוא שעשה חסד עם מי שצריך חסד זה בועז עם רות הה"ד (רות ג) ויאמר לה בועז לְעֵת הָאֹכֶל גְּשִׁי הַלֹּום קרובי להכא . ואכלת מן הלחם מלחם של קוצרים . זטבלת פתך בחומץ שכן דרך הקוצרים להיות טובלין פתן בחומץ בשעת השרב . א"ר יונתן מבאן שמוציאין מיני המצים לנרנות . ותשב מצד הקוצרים ודאי . ויצבט לה קלי קליל זעיר בראשי אצבעותיו נתן לה והכתיב ותאכל ותשבע ותותר א"ר יצחק אנן שמעינן מינה תרתי או ברכה שירת בידו של אותו צדיק או ברכה שירת במעיה של אותה צדקת אלא מן מה דכתיב ותאכל ותשבע ותותר אנו יודעין שברכה שורה בתוך מעיה של אותה צדקת : (ט) א"ר יצחק למדתך תורה ד"א שבשיהא אדם עושה מצוה יהא עושה אותה בלב שמח שאילו היה ראובן יודע שהקב"ה

מתנות כהונה

רבי סימון דלעיל ודו"ק : דלה לנו ולאבותינו . כדלה והגבי' תומס במה שהכניסן תחת כנפי השכינה כדלקמן : להטיל שלום . תלמ יתקנלו בהם כמוש' : מצד הקוצרים ולפי . דוקא בלד כלם ולא בתוכם משום נישות והכי מוכח במנילת רות : בחומץ שכל דבר חמוץ מבשו קר ולא כמו שכתב בספר שבלי המוצה ניחב לביטי : קלי קליל זעיר . ודכם קלי כמו קליל וכן הוא במדרש רות (ד' י"ז) : שורה סיס בוכם : ותותר משמע שמותר סיס מלדם ובזכותם

אסיפת אמרים

ר"ש . מייתי לכו הכא לגמעינן דשכר מצם סיס רלחו טיובו רב מלוד וגמלה שעשה עמו משם מוצר וק"ו כו' (שם) : בזכות אבותינו . מלפתי כתלמיך ס' שמות סיס לבנות יתרו לגן שלשם הון גלן לתרים. ולכבוד תביאם רבו להקהות תחלה גלן לתביאם ולח"כ גלגם וזה לתמרן דלה דלה להקהות גלן לתביאם יגם דלה לנו פי' לגלגנו ע"ם לתיכוח ושפ"ח טוכל לשרש דכרי ר"י בסנהדרין . וכנגן ס' שכזכות שמלקו כזכות לגלגלן זכו לגם (גל"ם) : קרובי להכא . מלים דל' בגמם על כרחו קריבה תגלן ממש . ס' שכלן פי' רק קרובי למקומי לא בגמם תגלן ממש מכוס לגיעות . וזה שמסיים מלד הקוצרים ודלח (יפת"ם) : מלחם של קוצרים . מדלמר שלחם ממש סידוע וכוונתו

סיסם שלא מחזיק לו סיכה כי אינו מכין בשבילה ולא מלכל מעולה רק מסמוכין ככר מלכל קולרים (שם) : קליל ועיר . סיכת מפני שהשד ליכן לה מתנה חשובה (שם) : והכתיב ותאכל . ול"ל שתלבה מלחלים לכה יבכה מן הלב עד שיוכלך לשוכיה לה קלי ולא נזכר שכוכיה לה מעלר מלחלים (יפ"ת) : ש"מ תרתי פי' תרתי דשהכין לשדי דל' קלי משמע מעט ומן ותלכל כו' משמע שהכניה סיס . תע"כ ולו נרכה כו' (גל"ם) : בלב שמח . שפלדם יתעלל במלת נדקה מג' טעמים . לם כיולם שהעני הוא רמתי ולין מלוה כשטבתו עמו . (ולזה הניח מלחוכן שע"י בחשד לת יוסף לרמתי כדלימת במשרשים לל עשה כמלוה בשטבתו) . ולם שהוא קרובו ול"ב הוא מייב מלד השבע ולל יהזיקו לו שוכה מן השמים . ולזה הניח מלחכן (ועיין לזה בני נרוח) שהילו סיס יודע שיהכוב ס' לו למלוה סיס יולל כו') . ולם כיולם שן שהשדוהו (בענין כוזו שע"י משך ידו מליקן לה כרכה ולילו ידע שהשכוב יעיד עליו סיס מלחליה ענליס כי

ספיקא בידו של אחד מהן להביא אפי' קרבן עני כד"א (ויקרא יד) ואם דל הוא ואין ידו משגת. ח' שמות נקראו לעני. עני. אביון. מסכן. רש. דל. דך. מך. הלך. עני כמשמעו. אביון שמתאב לכל. מסכן שהוא בזוי לכל שנאמר (קהלת ט) והכמת המסכן בזויה. רש מן הנכסים. דל מדולדל מן הנכסים. דך מדוכדך רואה דבר ואינו אוכל רואה דבר ואינו טועם ואינו שותה. מך שהוא מך לפני כל עשוי כמין סכיפה התחתונה. לפיכך משה מזהיר לישראל וכי ימוך אחיך: (ז) א"ר זעירא אפי' שיחתן של בני א"י תורה הוא ביצד אדם אומר לחבירו זכי בי או רכי בי זכי ברמך בי. ר' חגי אמר סכי בי אסתכל בי סכי בי מה הוינא ואסתכל בי מה אנא דא"ר חגי בשם ר"י כתיב (קהלת ה) ואבד העושר ההוא בענין רע. שהשיב לאותו העני בענין רע וא"ל לית את אזיל לעי וננסב חמי שקיין חמי ברעין חמי כרסיין חמי קפדן. א"ל הקב"ה לא דייך שלא נתת לו משלך מאומה אלא במה שנתתי לו את משים בו עין רעה לפיכך והוליד בן ואין בידו מאומה מן כל מן דהוה ליה: (ח) ר' סימון בש"ר אלעזר אומר בה ד' שיטין מי הוא שעשה חסד עם מי שלא היו צריכין אברהם עם מה"ש כתיב (בראשית יח) והוא עומד עליהם תחת העין ויאכלו. וכי אוכלין היו א"ר יודן נראין כאוכלין ושותין וראשון ראשון מסתלק ומה פרע הקב"ה לבניו המן ירד להם והבאר עולה להן והשלוי מצוי להם ועננ כבוד מקיפין אותם ועמוד הענן נוסע לפניהם והרי דברים ק"ו ומה אם מי שעושה חסד עם מי שאינו צריך לחסד פרע הקב"ה לבניו מי שעושה חסד עם מי שצריך לאכ"ו. ר' סימון בשם ר' אלעזר אמר בת שיטה הורי מי הן שלא עשו חסד עם מי שלא היו צריכין לחסד עמוני ומואבי עם ישראל דכתיב (דברים כג) על דבר אשר לא קדמו את בלחם ובמים וכי צריכין היו להם ישראל והלא כל אותן מ' שנה שהיו ישראל במדבר היה המן יורד להן והבאר עולה והשלוי מצוי להם ועננ כבוד מקיפות אותם ועמוד ענן נוסע לפניהם אלא דרך ארץ הוא הבא מן הדרך מקדימין להם במאכל ובמשתה מה פרע להן הקב"ה מתוך כך לא יבא עמוני ומואבי והרי ק"ו ומה אם מי שלא עשה חסד

אסיפת אמרים

ביום. דבר עתך שנכנס בעני עתך שתזכו זע"ז (שם): שמתאב לכל. כעכור גרס בכח רוחם דבר ותזכו מוכל כו'. וג"ג ניס לקמן (שם): רש. ממנזרם מנכסים מל' וסורכתם (שם): (א) לא כפ'. ויקוט ליתא שלך שכל נכסיו שלכו לו: לפיכך. סיזר נסס בו': מך הגדול מכולם לפזוסיס שתם ת"ל לא יקיימו סמנוס יכלו ת"ל למדנסס זו (מיכ"ה): כ"י

מתנות כהונה

צריך לגיסרת תחת ועין בקהלת (ז יב) תסס העמין יותר מבואר: אפילו קרבן עני כו'. דרים ויתוכו לך תך ועני: שהוא בזוי כו'. במדרש מצלינגר סמוך מסוכן בחייו ועל (א) שלך לא מפרש ניס טעמא ובמדרש מבלי לא נרס ניס ולא קא מסיב תלת ז' פעמים: מדוכדך מיזך ויתק מכל: סכופה כו'. סיפיס דניס' שהכל תוכסין עליס: שיחתן דיטון: רבי

מרתא פי' כמו בר ניכא ר"ל שתגדל בי להוטות ניותר במה שעשה עמו עשה לעצמו: אסתכל בי סכי בי. פי' שסתכל מה סייתי עשיר ובעל נכסים ומה שתני לעת עתה ולרמז לו שתעתיד שהוא נס כן עתה עשיר לא בשכיל כך יסמוך על עשרו ולהתייאש ממדת הטוני ודעת ר' חגי מה שתומרים זכי הוא כמו סכי וכן הוא בילקוט בהדיא: בעניין רע. פי' בו ל' עשייה כד"א ועמו הלויס בשכיל עשייה בשעה לעני עשייה רעה: ד' סיטין. מלבע סיטין וסוגיות ועין זה בילקוט פ"ק דסוטה ובמדרש מזיה (ב' ס'): וראשון נלמד. מן שתשלין: רש"א סיינו

בי . א"ל כי נפקין אנן זכיין בך . נפקין אשבחוניה מאית אמרין היאיל ולא אטפלון ביה בחייו נטפל ביה במותו עד דאינון מסחין ליה אשבחין חדא כיסא ושית מאה דינר תליא בקדיליה אמרו ברוך שבחר בהכמים ובדבריהם! לא כן אמר רבי אבהו בשם רבי אלעזר צריכין אנו להחזיק טובה וכו' : (יב) ר' סימון אמר בשם ריב"ל לעולם אל תהי מצות עני קלה בעיניך שהפסדה כ"ד קללות ומתן שכרה כ"ד ברכות . הפסדה כ"ד קללות כתיב (ויקרא כו) והפקד עליו רשע . בהשפטו יצא רשע . יהיו ימיו מעטים . יהיו בניו יתומים . ונוע ינועו בניו ושאלו . ינקש נושה לכל אשר לו . אל יהי לו מושך חסד . יהי אחריתו להכרית . יזכר עון אביותיו אל ה' . יהיו נגד ה' תמיד . ויאהב קללה וילבש קללה וכולי ענינא דמזמורא . כ"כ למה יען אשר לא זכר עשות וגו' . מתן שכרן כ"ד ברכות כתיב (ישעיה נח) הלא פרוס לרעב לחמך . א"ר סימון הלא תפרוש אב"ב אלא הלא פרוס כבר הוא פרוס . שמראש השנה נגזר על אדם מה שמשתכר ומה שמתחסר . רשב"י כך דמך ליה בלילי ריש שתא המא בחלטיה בני אחתיה מתבעיין מן מלכותא שית מאה דינרים אנסינון אקמינן פרנסין אמרין ליה מן דמא מפקתא אמר להון אתון מפקין וכתבין בסופיה דשתא אין מתאבדין אנא אשלם לכון . בסופיה דשתא איתאמרין עלייהו לישן ביש . כד הוו יתבין ונסכין בהדין מטבכא אתא חד גבר ממלכותא אמר להון או אתון עבדון פורפרא דמלכא או אתון מארמאין שית מאה דינרין וסביתינון והבשתינון בסלקי . כיון דשמע רשב"י אזל לגביהון ואמר לון מה אפקתון אמרו ליה הא כתבא שרי קרי הדא כתבא ואשבח דאפקן שית מאה דינרין חסר שית דינרין אמר להון הבו לי שית דינרין ואנא מפקא לכון אמרו ליה אתון המון להההוא סכא מתבע מנהון שית מאה דינרין ואתה אמרת שית דינרין ואנא מפקא לכון אמר להון הבו לי שיתא דינרין ולא איכפת לכון אתון יהיבון ליה שיתא דינרין בני

קמציה

מתנות כהונה	אסיפת אמרים
דקלא וסיס בך הסמ (כך דייקא יפה"ח) וכתיב כו' : נחתין כו' . יכלו לכמון במרחצאות של טבריא : זכור כי . מזכו כי בגדקה ממרו ליה כבגלל מן המרחץ מכה כך יגלו ומגלותו מת ממרו הוחיל ולא זכיו לכפל עמו כמיין נעפל עמו במותו בקבורתו ובשוד שהיו רוחצין לותו מגלו כיס לחד ופס מלא דינרין במותו הולך בגולתו . וכיוצא בו תמשכת פיאה גרס מי מעפלין כי' מעסיו מעפלין כו : פרוס קרי כי' פרוס קמץ תחת הפ"ה : פרוסה חלוקה מלשון הכנה : כד דמך . יצן ממש : בליל לחם הכנה . רמה בחלוס שבני ממרוהו יהיו נתבעים מן המלכות שם מלות דינרין : ואנסינון ומכם לותם כ"ם והקים לותם גבאי גדקה ולולי בע"ל ומסיכון פיזום לקח לותם ומ"ל מן תם יהיה ההוגאה לעמיים ממר להו לחם מולותו מעלכם וכתבו בכל בפנקס וכסוף הכנה הם תהיו מבודים דבר מה לחי מעלם לכם בסוף הכנה : איתאמרין עלייהו גרס . פי' נאמר עליהם לבון הרע : כד הוו יתבין ונסכין גרס פי' כשהיו מוסיפין ומוהנין במבי ומולי לא היה רשות ביניהם ויבנו כו : בא לים לחד מן המלכות : או לתון עבדון כו' . פי' או לחם תעשו פורפירא בגד מצוב למלך או תהנו שכם מלות דינרין : מארמאין נגניס לשון תרומה ומגלחי במדרכות נוכס מזדמיין זהוה ל' עול ומסיס כלשון ס"ב ל"ג : וסביתינון כו' . ולקח לותם בלית כמלך והכם לותם בניס המסוכים : ומה תפקתון . פי' הוגאתי' לגדקה : הדא כתבא . הרי הכתב שכתבנו עליו לם כל מס שהוגאנו וסיס קונם זה שכתב ומגלו כו' : ואנא מפקא כו' .

שהקב"ה מכתיב עליו (בראשית ט) וישמע ראובן ויצילהו מידם היה משמר ומוליכו אצל אביו. ואילו היה יודע בועז שהקב"ה מכתיב עליו ויצבטלה קלי עגלים פטומים היה מאכילה. ר' כהן ור' יהושע ב"ר סימון בשם ר' לוי אמרו לשעבר היה אדם עושה מצוה והנביא כותבה ועכשיו אדם עושה מצוה מי כותבה אליהו ומלך המשיח והקב"ה חותם על ידיהם כהההוא דכתיב (מלאכי ג) אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו ויקשב ה' וישמע ויכתב וגו': (י) תני ר' יהושע יותר ממה שבעל הבית עושה עם העניי העניי עושה עם בעה"ב שכן רות אומרת לנעמי שם האיש אשר עשיתי עמו היום בועז אשר עשה עמי אכ"כ אלא אשר עשיתי אמרת לה הרבה פעולות וטובות עשיתי עמו היום בשביל פרוסה שנתן לי. א"ר כחנ (תהלים קו) יען ובעון הוא יען הוא עני. א"ר שילא דנוהא האביון אתך מסבינא הב הונך מניה. א"ר אבין העני הזה עומד על פתחך והקב"ה עומד על ימינו דכתיב (תהלים קט) כי יעמוד לימין אביון. אם נתת לו דע מי שעומד על ימינו ונתן לך שברך. ואם לא נתת לו דע מי שעומד על ימינו פורע ממך דכתיב (שם) להושיע משופטי נפשו. א"ר איבו כתיב (דברים טו) נתן תתן לו א"ר נחמן (שם) כי בגלל הדבר הזה אהן עלמא מדמי לגלגלא דאנטילא דמקא מתרוקן דמתרוקן מתמלא: (יא) תני בשם ר' אליעזר נקמתן של ישראל ביד עניים דכתיב (דברים טו) וקרא עליך אל ה' והית בך חטא. נקמתן של אדום ביד ישראל שנא' (יחזקאל כה) ונתתי את נקמתי באדום ביד עמי ישראל. ר' אבהו בשם ר' אליעזר אמר צריכין אנו להחזיק טובה לרמאין שבהם שאלולי הרמאים שבהם כיון שהיה אחד מהם תובע בידי אדם והוא מהזירו מיד נעשה למיתה שנא' וקרא עליך אל ה' וגו' וכתיב (יחזקאל יח) הנפש החוטאת היא תמות. ר' יוחנן ור"ל נחתין למסחי בהדין דימוסין דטבריא פגע בהון חד מסכן אמר לון זכון בי

אסיפת אמרים

מכתיב יעלו מן המזבח (ויקרא ז) ות"ל מלמד שכפר לעון מוקצה מכאן אתה למד שכל הקרבנות כולן כשרין לעון מוקצה אבל אמה ובנה לאחוז בכל כלי (מנחות ס"ה): מצות. מלמד שהיה לבעלי לדחוק בכלים בכתב וכדעתיה דרבי (שם) אליבא דאמת הקב"ה מפרסם כליו בכתב (שמות ל"ה): הוא יען. עד שכתב דיים עתך במעבה עם עמך מושב כדלעיל וכתב דרש בכלה מהיכן היה בעניות עתך וסיימו בכ כורך מניח פי' בשני הזן כורך ר"ל מתאחד ממיך (שם): כתיב נתן. דיים עתך לשוכך פי' בכתב ח"ו לעניות יתן לך (שם) וכלים בדרך כשל ל' נתן מתן ושי' מי שנתן מתנה לו (והנה בכתבי' בנים מהסרין ניין נשפל ובכורם הם כדעת רבי"ו ל"ל ושו"ת בכורות ולא יהא לכבך כתקר לו שנכתב בקללה כוח בגללי כו' וכדר"ע (נדרים כ). ועיין דוד מלא בכתב דף קל"ח ע"ב ויבואר לך פיסוק: ביד עניים. פי' לך בכתבים מלריך לפרש בעניות שבין אדם למקום לך ע"י עניים יקבלוהו ג"כ וז"ל וכיה כך הענ דמכתב חצת מקודש לשם. דהנמצאו ונתניו נקתני מדל"ת ו' נקתי נקמת בני ישראל מאדום מכתב בתקום נקמתו מכתב ע"י נקמת בני. ממשום דעכ"ל רליו לעשרים במעלים עיניו מצדקה ומיטו נעשה כל מבין מעלים ע"י מרמים (ישעיה ס)?

מתנות כהונה

וכזכותה: מי כמכה כו'. מדכתיב ויכתב מכאן ע"י תחר דמי כ"ל הקב"ה בעניתו אלין ויכתוב: יען הוא עני. מסריקון לומר הכותה מן הצדקה מגזה כחוקי הקב"ה: דנוהא משיר מהם: האביון אהן כו'. פיהכיון דכם מכריקון כל לון הן כל פי' לך ממנו ומעגלת הוא נרם הוך ניה פי' הן לך הוא ט: אהן מסכנא. זה הפעי: עלמא כו'. זה העולם דומה לגלגל כו' פי' הערוך הכאים כמטוים כמיך נכוה מכיומין נגלגל על הכתך ומשליכין על הגלגל הכל תחוך וכמי לחמיו למסה וקוברין כמי לחמיו פי כלים ומשם מזמילין ונוהגין פ דבר הלריך להם ומוכתן המלא והריק יוכד ומחר הלילה וכן העולם הזה מי פעתה עשיר יעני וכעני יעשיר: שבהם בנעוריה: מהזירו עמזירו ליקס: וקרא עליך. פיסוס דקכא

אברהם אבינו. (ישעיה נא) ומבשרך לא תתעלם ב"ק אמר הוי רואה בשרך כבשרך. תני ב"ק אין לך אדם שאינו בא לידי מדה זו אם לא הוא בנו אם לא בנן בן בנו. ד"א ומבשרך לא תתעלם ר' יעקב אמר בש"ר אלעזר זו גרושתו. דיה"ג הו"ל אתת בישא והוה מבזיא ליה קדם תלמידי אמרו ליה תלמידוי רבי שבק הדא איתתא מינך. דלית היא עבדא ליקרך אמר לון פַּרְנָא דידה רב עלי ולית בי משבק להד זמן הוֹן יתיבין פשטין הוא וראב"ע מן דחסלון א"ל משגח רבי ואנן סלקין לביתא א"ל אין מה דסלקין אמכת על אפא ונפקת לה צפה בהחיא קידרא על תפייה א"ל אית בההיא קידרא כלום אמרה ליה אית בה פרפריון אזל גליתא ואשבח בגוה פרגיין. ידע ראב"ע דלא יתיבא דעתה עם בעלה. כד יתבין להון אבלין אמר לה לא אמרה פרפריין והא אנא אשבחנא בגווה פרגיין אמר מזשה נסים הן כיון דאבלין מה דאבלין א"ל רבי שבק הדא איתתא מינך דלית היא עבדה ליקרך. א"ל פַּרְנָא רב עלי ולית בי משבק לה אמרו ליה אנן פסקינן פרנא ושבקת מינך עבדון ליה כן פסיקו לה פרנה ושבקה מיניה ואסבון יתיה איתתא אוחרי טבתא מינה. גרסין הובא דההיא אינתתא ואזלה ואתנסיבת לסנטירא דקרתא. לבתר יומין אתון יסורין עליו ואתעביד ההוא גברא סני נהור והוות אתתא נגידא ליה בכל קרתא והוות אזלא בכל שבוניא ובשבונתיה דריה"ג לא הוות אזלא. הוה ההוא גברא הכים קרתא אמר לה למה לית את מוביל לי לשבונתיה דריה"ג דאנא שמיע דהוא עביד מְצוון א"ל משבקתי' אנא ולית בי המא אפוי. אתון חד זמן וקרון בשבונתיה דריה"ג שרי חבט עלה והוות קלהון מתבזיין בכל קרתא. אודיק ריה"ג ותמהון מתבזין בגו שוקא נסיבון ויהב יתהון בחד ביתא מן דידיה והוה מפרנס יתהון כל ימי חייהון משום ומבשרך לא תתעלם. ביומוי דר' תנחומא היו צריכין ישראל לְמָטרא אתון לגביה ואמרין ליה רבי נזר תעניתא דייחות מטרא. גזר תעניתא פעם ראשונה ושנייה ולא ירדו גשמים. פעם שלישית קם ודרש אמר לון כל עמא יפלגון מצוה. קם חד גבר ונסב מה דהוה ליה בגו ביתיה ונפק להפלגה פגעה ביה משבקתיה וא"ל זכי בההיא איתתא דמן יומא דנפקית מן ביתך לא חמית טב. כיון שראה אותה ערומה ובצרה גדולה נתמלא עליה רחמים ונתן לה על שום ומבשרך לא תתעלם. חמיתיה חד גבר וסליק וא"ל לר' תנחומא רבי אתֵ הבא ועבירה הבא. א"ל מה חמית א"ל חמית גבר פלן דמשתעי למִשבקתיה ולא עוד אלא דיהב לה פריטין אי לאו דחשיד עלה לא יהיב לה. שלח ר' תנחומא

ואיתיתיה

מתנות כהונה

ספופס יד מלמ מס הוס הגון: אין מדקדקין מפני כו'. מפני בריתו שלמ יהי בגלוי עיוס: רבי יוסי הגלילי כו'. המעשה הזה הוס בכ"ר פרשה י"ז ושם פירשתיו: על תפיי גרס: א"ל למ תמרת כו'. ר' יוסי היה שומע מס משמו והיה המיבתו דרך קיצור מעשה מיסים הס מכל לשון בכרתים וכל המדרשות יש בר' מליעזר שמל כן לר' יוסי והכיב מעשה נשים הן: א"ל לתן פסקינן. פי' תנו מנוות המלמידים: אודיק כ' יוסי. ופי' למה והכיב ושיין ערך דק: יפלגון מצוס. יחלקו לדקה: קם חד גבר כו'. קס היס אחד ולקח כל מה שהיה לו בתוך ביתו ויצא לחלקו לעניים: משבקתיה גרוסמו: אמרה ליה זכי כו'. כלומר הן לדקה למוסה הסה שמן היוס שילמה מן ביתך לא רחמת עוס טוסה ושיין כל זה בכ"ר פ' ל"ג: חמיתיה כו'. כלומר היס אחד ועלה כו': רבי למ הכה כו'. כלומר למה יוסב פס ועבירה

קמציה אזל יהבון שוחרא להדין סבא דלא לדבר למלכא מיא ואפקינון מתמן. א"ל דילמא הוית ידעת דאנן מזדמיין אמר לון הייכון מלילי ריש שתא הוינא ידעין דאינון מארסוון שית מאה דינרין אמרו ליה אילו אמרת לא הוינא יהבין אף שיתא דנרין בנו מצותיה אמר להון ואילו אמר לכון לא הוון מהמנין יתי אלא אית הוא משתהיי להון למעבד מצותיה לשמה: (יג) (ישעיה נח) ותפק לרעב אם זכיתם לרעבו של יעקב. ואם לאו לשבעו של עשו. (ישעיה נח) ועניים מרודים תביא בית אלו הם עניים מנעוריהם. א"ר יצחק כהדין סמייא דקריין ליה סני נהורא לכך נאמר ועניים מרודים תביא בית. ד"א ועניים מרודים תבא בית אלו בעלי בתים שירדו מכבודם ומנכסיהם מי גרם להם שיהיו עניים על ידי שלא פשטו ידיהם לעניים ועל ידי שלא עשו רצון אביהם שבשמים לכך נאמר ועניים מרודים תביא בית. ד"א ועניים מרודים אלו אבלים ומרי נפש שנפשן עגומה עליהן ומי משמחן יין דכתיב (משלי לא) תנו שכר לאובד ויין למרי נפש לכך נאמר ועניים מרודים תביא בית. ד"א ועניים מרודים תביא בית אלו תלמידי חכמים שנכנסים לבתי עם הארץ ומרוים אותם מדברי תורה לכך נאמר ועניים מרודים תביא בית. ד"א ועניים מרודים תביא בית אלו ת"ח ותלמידיהם שמורים לישראל טומאה וטהרה איסור והיתר ומלמדים אותן לעשות רצון אביהם שבשמים לכך נאמר ועניים מרודים תביא בית. א"ר אבין כל המארח ת"ח בביתו מעלה עליו הכתוב כאילו הקריב בכורים נאמר כאן תביא ונאמר להלן (שמות כג) תביא בית ה' אלהיך מה להלן בכורים אף כאן בכורים: (יד) (ישעיה נח) כי תראה ערום וכסיתו רב אדא בר אהבה ורב ור' יוחנן ח"א מדקדקין בכסות ואין מדקדקין בחיי נפש. וחכמים אומרים אף בכסות אינן מדקדקין מפני בריתו של אברהם

אסיפת אמרים

חכמים אומרים. פ"ג ומד אמר מדקדקין בחיי נפש ואין מדקדקין בכסות וחכ"א כו'. ולף פניית כאן ג' מ"ד בילקוט ל"ג רמז ר'. ועיין בכ"ב. (פ"ח ל"ג פסחות וחכמים אומרים פ"ח סוף ול"ל ומד אמר

מתנות כהונה

ואפקינון והוליאם משם: פ"ג מזדמיין אמר לון הייכון מלילי ריש שתא הוינא ידעין. פירוש יודע: לא גם אלו שמה דינרין בתוך הלבוש ואמר להם אלו תאמרו לכם וכי לא הייתם מתמיהים לי בהמיס וכי לא הייתי יודע זאת. אלא ילך דבר מזאת בזה המופז כדי בתעבו המצוה לכתה בחילו ידעתם שמחבבו שם מאה דינרין פסיטא שמחתם לצדקה כדי שלא לתתם למלכות: משתהוי לי דמה וקיימה כן משמע לי פי' מפ"ק דב"ב (ד' י') לרעבו של יעקב. לעניים הרעבים מזמיר יעקב: לשבעו של עשו. סיפיה דקרא ונפק מעמה הכניע: פ"ג בילקוט אלו הם עניים מנשריהם שהם נתלים העמות והיורדים: כהדין סמייא כו'. כסומא הזה שקורין אותו סני נהור לכך נאמר כו'. שקורין אותם מרודים לי ממכלה כד"ת והוא היה רודה וגו': שירדו כו'. דרים מרודים מלי ירידה ועל אלו אמור ביותר מפני שרגילים בחיים טובים והצער להם יותר גדול: שלא משמו. כלא עבו כו' דרם מרודים לי מרד שמרדו בהקב"ה: אבלים כו'. דרם מרודים לי לבל וילנה כד"ת תרוך בשמי: תלמידי חכמים כו'. דרים מרודים לי ירידה ועמה ולי שמקיון מגרם הוא יורם דין ולי מגרם פוח יזרם: מדקדקין בכסות. שאין מקפין לכל

זלמתניי ולאילין דלעין באורייתא. לבתר יומין קם עמיה א"ל זבנת לן לההיא אוסיא דאמרית לך. א"ל אין א"ל אית בך מהמי לה לי א"ל אין. נסאתיה וחמאי ליה ספרייא ומתנייא ולאילן דלעיין באורייתא א"ל אית בר נש יהב מגן אפוכי דידה הן היא. א"ל נבי דוד מלך ישראל דכתיב ביה (תהלים קיב) פזר נתן לאביונים צדקתו עומדת לעד. (ישעיה נה) וקורא לך גודר פרץ ר' אבין בשם ר' ברכיה אמר אמר הקב"ה הפרצה הזו עלי היתה לגודרה עמדת אתה וגדרת אותה חייך שאני מעלה עליך כאותו שבתוב בו (תהלים קו) לולי משה בחירו עמד בפרץ לפניו. (ישעיה נה) משובב נתיבות לשבת א"ר יהודה ב"ר סימון העני הזה יושב ומתרעם מה אני מפלונין הוא ישן על מטתו ואני ישן כאן פלוני ישן בביתו ואני כאן ועמדת אתה ונתת לו חייך שאני מעלה עליך כאילו עשית שלום ביני לבינו הה"ד (ישעיה כו) או יחזק במעוזי יעשה שלום לי שלום יעשה לי. (שם נה) אם תשיב משבת רגליך ת"ר לא יטייל אדם בתוך כרך בשבת ע"מ שתחשך וירחין בבית המרחין מיד. עשות חפצך ביום קדשי מכאן אסור לאדם לצאת בתוך שדהו לידע מה היא צריכה בשבת. מעשה בחסיד אחד שיצא לתוך כרמו לידע מה היא צריכה ומצא שם פרצה אחת וחישב עליה לגודרה בשבת אמר איני גודרה על שחשבתי עליה בשבת. מה עשה הקב"ה זימן אילן של נצפה ועמד וגדרה והיה מתפרנס ממנו כל ימיו. (ישעיה נה) וקראת לשבת עונג זו שבת בראשית. ולקדוש ה' מכובד זה יהב"פ. וכבדתו זה י"ט. מעשות דרכיך זה חולו של מועד. ממצוא חפצך מכאן אסור לאדם לתבוע צרכיו בשבת. ר' זעירא בעי קומיה דר' חייא בר אבא א"ל אילין דאמרינן רועינן זונינו פרנסנו בשבת מהו א"ל טופס ברכות כך היא. ודבר דבר אימיה דרשב"י כד הוה משתעיא מותר מילי בשבת הוה אמר לה שבתא היא והות שתקא. (ישעיה נה) אז תתענג על ה' והרכבתיך על במותי ארץ הרי י"ד ועשרה אוהרנייתא דכתיב גבי יעקב דכתיב (שם) והאבלתיך נחלת יעקב אביך ואלו הן (בהפטרת כו) ויתן לך האלהים מטל השמים וגו':

אם

מתנות כהונה

קס עמיה פי' יי עומד ומדבר עמו וא"ל קיים לנו מומה סדם שמכרתי לך: אית בך כו'. יש ביד להחלותו לי: נסאתיה לקחו והמיכו והכלה לו הסופרים כו' וכ' טרפון היה סבור מחוך שהוא בדה לסם ולכן א"ל וכי יש בן לדם במקן דבר בהנם ואיה לפוכי סהכלה והכיוה ממנו: הן היא: הפרצה הזו כו'. כלומר פרנסת העני: מה לי. למה לי גרוע ממנו: ואני יבן כאן על הקרקע: ואני כאן. כלומר כאשר כדי שמיד כשיגיע שבת ילך למרחץ בשלום הון לעיר: עד שהבשבי. כלומר על זאת שהבשבת עליו בשבת ושיהיו כל זה ביהו' בשרוך לילו ללך שנדלין בו קפדיות: משתעי כו'. מפיסה ומדברה דברי מותר בשבת: הרי מרבעה עשר. מלו מרבע ועשרים משתעי כו'. שמתר למעלה: ועשרת כו'. ועשרת מהרים שעדיין הסיכים:

אסיפת אמרים

תבוע (ישעיה) : ארי'. דרים משובב מל' בשוכב וקמ ל' פשקט פי' שמשקיט לבשר לאחוז שהולכין בנתיבות דרך מיושו העשיים (שם) : הרי. י"ד תשוב לו תקרא ותשוב לחד. כגן רוח וכמוצא מים לחד. וקורא לך ומשובב לחד ופליג מדרשות דלעיל (שם) : גבי יעקב. משום דניעקב כת"ב שמיקת שבת יותר מכאר כתיבי כדאי' בב"ר פי"ח נקט ברכת יעקב. ונקט אלו ברכות דוקא שניתנו לו ע"י שמשעמים דתמי לעכנסה (שם) :

תר"ם

ואיתיתיה וא"ל ברי את ידע דעלמא קאי בצערא ובריאתא קיימא בצערא
אזלת ואשתעית עם משבקתך . ולא עוד אלא דיהבת לה פריטין אלולי
דהשוד אתה לא יהבת לה פריטין . א"ל ולא כך דרשת ומבשרך לא
תתעלם את אמרת כל עמא יפקון ויפלגון מצות קאמית אנא לבפלנא
מצוה פגעת בי משבקתי ואמרת לי זכי בההיא איתתא דמן יומא דנפקית
מביתך לא חמית טב כיון שראיתיה ערומה ובצרה גדולה נתמלאתי עליה
רחמים ונתתי לה על שום ומבשרך לא תתעלם . באותה שעה ירדו נשמים ונתרווח העולם : (טו) (ישעיה נה) אז
יבקע כשחר אורך א"ר ירמיה בן אלעזר אפי' אותה שבתב בה והארכת
ימים מהרה תצמח . (ישעיה נח) והלך לפניך צדקך כל מה דאת לעי לנפשא
לעי ולפיכך וכבוד ה' יאספך אז תקרא וה' יענה אם תסיר מתוכך מוטה
אלו שטרות פרועים . שלח אצבע ודבר און אם ראית חברך שבורח מן
המלכות אין הוה אזיל כדא הם אזיל כדא ואין לא הוה אזיל כדא אמור
הא אזיל בדא . (שם) ותפק לרעב נפשך אר"ל אם אין לך ליתן לו נחמו
בדברים אמור לו תצא נפשי עליך שאין לי מה ליתן לך . (שם) ונפש
נענה תשביע אם עשית כן (שם) וזרח בחושך אורך ואפלתך כצהרים ונתך
ה' תמיד והשביע בצהצהות נפשך ועצמותיך יחליץ . א"ר טביומי אם
עשית כן הרי את כבוראך כאותו שכתוב בו (שיר ג) חודי צח ואדום .
ועצמותיך יחליץ ישמוט ישזיב ויניח . ישמוט כד"א (דניאל כה) והלצה נעלו
טעל רגלו . יזיין כד"א (שם נ) חלוצים תעברו . ישזיב כד"א (תהלים קמ)
חלצני ה' מאדם רע . ויניח מבאן קבעו חכמים לומר רצה והחליצנו בשבת .
(ישעיה נח) והיית כגן רוה . זה גן . וכמוצא מים אשר לא יכזבו מימיו . זה
עדן : (מז) (שם) ובנו ממך חרבות עולם מוסדי דור ודור תקומם . רבי
מרפין יהב לר' עקיבא שיתא מאה קונטרין דכתב א"ל אזיל זבין לן תדא
אוסיא דנהוון לעין באורייתא ומתפרנסין מינה . נסב יתהון לספריא
ולמתניי

אסיפת אמרים

ר' וכ"ה בירוש' פ"ט ה"ג : הי"נ יענה כד"א מקרא זה"נ יענה כרוח אלהי לעתי תבוא ד"א לעתי יענה כרוח הקודש כד"א הקרא . דלי שיענהו לתפלתו הא כיצד תבוא

מתנות כהונה

נחלה נתבה ומ"ל מה לחית ומ"ל חמית נכרפין נכרסי' פי' לשון חית פעמי שמדבר עם נחוכתו ולא עוד אלא שנתן לה פרוטות ויא לגו דחכות עליה לא סיס טעין לה : ואיתיתיה וכמלא

טוטו : קאי נצערא . עומד בצער בתין נשמים יורדים וכבריות שומדים בצער וכלכה וכנרם עם נרוחתך כו' : ומזונותיכו עליך . כלומר אין לנו על מי לסמוך רק עליך : אפי' לוטפ מכתוב כה כו' . דרש לוכך ולכוכך על לרכיכות ימים ופיכוטו מלמה שרל' אפי' ימים המיטים ולעולם הבא שבח לרכיכות ימים כמו בדרשו חז"ל לשלם שכיכו לרכך לעתיד לשפט לעם קטוע נזכות הלדקה יפהר ימים כמקב"ה שיעמח מהרה וכמו שלמר הכתוב נשמה לאשתה ודרשו חז"ל לא זכו בשתה זכו לאריכות : דאת נעי כו' . מה בלתה יגע וכמל בתורה ומכבי' מוטיס לנפשך ולעשתך לתה יגע : שטרות פרוע' . דרש טוסה על ומקה יהו : ישמוט ימלט מכה רעה : רצה והחליצנו . הרי שיחליץ ל' מוטה : זבין לן . קנה לנו שדה לתת שנעסוק בתורה ושפרנסם מפוטו שדה לקח טוסס והלקח לספרים ולמתנים ולמלו שעשקים בתורה להתר ישים

חקית שמים וארץ לא שמתי. הקים שבחם הקקתי את השמש ואת הירח שנא' (תה קמח) כה אמר ה' נותן שמש לאור יומם חקות ירח וכוכבים לאור לילה. חקות שבחם חקקתי את הים שנא' (משלי ח) בשומו לים חוקו. חוקות שבחם חקקתי את החול שנא' (ירמיה ה) אשר שמתי חול גבול לים. חוקים שבחם הקקתי את התהום שנא' (משלי ח) בחוקו חוג על פני תהום חוק וחוג לגזירה שוה. ר' לוי בשם ר' חמא ב"ר תנינא אמר חוקים שבחם הקולים על יצר הרע הה"ד (ישעיה י) הוי החוקקים חקקי און. א"ר לוי משל לטקום אדריטון שהוא משובש בגיסות מה עשה המלך הושיב בו קוסטרינוס בשביל לשמרו כך אמר הקב"ה תורה קרויה אבן ויצר הרע קרוי אבן. תורה קרויה אבן שנאמר (שמות כד) את לוחות האבן והתורה והמצוה. יצר הרע קרוי אבן דכתיב (יחזקאל לו) והסירותי את לב האבן מבשרכם. תורה אבן ויצר הרע אבן האבן תשמיר את האבן. א"ר אחא בן אלישוב חוקים שטביאים את האדם לחיי העולם הבא הה"ד (ישעיה ד) והיה הנשאר בציון והנותר בירושלים קדוש יאמר לו כל הכתוב לחיים בירושלים הוא שעוסק בתורה שהוא עץ חיים שנא' (משלי ג) עץ חיים היא וגו': (ה) תני בשם ר' אלעזר הסייף והספר נתנו מכורבין מן השמים אמר להם הקב"ה אם שמרתם מה שכתוב בספר זה הרי אתם ניצולים מן הסייף ואם לאו סוף שהוא חורג אתכם. והיכן הוא משמען של דברים שנא' (בראשית ג) וינרש את האדם וגו' לשמור את דרך עץ החיים את דרך זו דרך הארץ ואחר כך עץ החיים זו תורה. תני בשם רשב"י הכבר והמקל ניתנו מכורבין מן השמים אמר להם אם שמרתם את התורה הרי בנר לאכול ואם לאו הרי מקל ללקות בו. היכן הוא משמעו של דבר (ישעיה א) אם תאבו ושמעתם טוב הארץ תאכלו ואם תמאנו ומריתם חרב תאכלו וחרבן תאכלו. א"ל אחא צריכין ישראל להרובא עבדון תתובא. א"ר עקיבא יאה מסכנותא לברתיה דיעקב כערקא סומקא ברישא דסוסיא חיורא: (ו) ואת מצותי תשמרו ועשיתם אותם א"ר חמא ב"ר חנינא אם שמרתם את התורה הריני מעלה עליכם כאילו אתם עשיתם אותם ועשיתם אתם. א"ר חנינא בר פפי אמר להם אם שמרתם את התורה הריני מעלה עליכם

מתנות כהונה

זנו' שהרי כתיב וירח תלוי ה' ועיין לעיל פרשה יז: חוק ומוג לגזירה שוה. נראה שהיו כתן מקומו ומקומו על נכון בפרשת בראשית פ' יכי ריקוע וכך מלאתי בגליון: אדריטון פי' לפי הענין מקום שהם ומצויים שם לסייס וגיסות מקפחים הכריות ועיין היס קהלם: משובש בערוך נרש מגנם. ופי' ענין בלבול ומסוכסך ובספר עטרת הקודש נרש מסובב: קוסטרינו' פי' הערוך בעין וגזוטרתות למירה מעלייה: דרך הארץ. כדלמר לעיל פ"ם כלי זוהות קדמה דרך ארץ קודם מתן תורה בגמ' בשמור דרך עץ חיים דרך זה דרך ארץ עץ חיים זו תורה וסמך ליה ותא לסם הדרך וגו': לחרובא כו'. פירושו מלאתי בגליון ישעיה כשבא חורבה ומכה מכוכה על ישראל ישעה תובע וכן בתרגום יונתן בכל מקום בר"ל המכוה בחיב תחובה ושד עיין לקמן במדרש חזית (ח"ה) וכמל קהלת (ט' י"ח): יאה כו'. נראה ויפה העיוות לבא ישקב כערוגה לחומה בראשית פ"ח בלמד נפ ערקא הרלוגה כל"ח ערק' דמסתבר: הלמד הרלמנון והמני בחיל"ק הנה הס"ח הלמד נפ

סדר בחקותי

פרשה לה (א) **אם** בחקותי תלכו הה"ד (תהלים קיט) השבתי דרכי ואשיבה רגלי אל עדותיך אמר דוד רבש"ע בכל יום ויום הייתי מחשב ואומר למקום פלוני ולבית דירה פלונית אני הולך והיו רגלי מביאות אותי לבתי כנסיות ולבתי מדרשות הה"ד ואשיבה רגלי אל עדותיך. ר' הונא בשם ר' אחא אמר השבתי מתן שכרן של מצות והפסידן של עבירות ואשיבה רגלי אל עדותיך. ר' מנחם בתנא דר' אלעזר בר אבינא אמר חשבתי מה שכתבת לנו בתורה אם בחקותי תלכו ומה כתיב תמן ונתתי שלום בארץ. ואם לא תשמעו לי מה כתיב תמן ויספתי ליסרה אתכם. ר' אבא בריה דר' חייא בשם ר' יונתן אמר חשבתי ברכות חללות ברכות מאל"ף ועד תי"ו וקללות מן וי"ו ועד ה"א ולא עוד אלא שהן הפוכות. א"ר אבין אם זביתם הריני הופך לכם קללות לברכות אימתי כשתשמרו את תורתי הה"ד אם בחקותי תלכו: (ב) ד"א אם בחקותי תלכו הה"ד (משלי ח) ועתה בנים שמעו לי ואשרי דרכי ישמרו מדבר ביעקב דכתיב ביה (מלאכי ב) וידר יעקב נדר לאמר. רבנן ור' אסי רבנן אמרו על הכל השיבו הקב"ה ועל הפרנסה לא השיבו. אם יהיה אלהים עמדי א"ל והנה אנכי עמך. ושמרני אמר לו ושמרתיך. בדרך הזה אשר אנכי הולך א"ל בכל אשר תלך. ושבתי בשלום אל בית אבי א"ל והשיבותיך אל האדמה הזאת. ועל הפרנסה לא השיבו. א"ר אסי אף על הפרנסה השיבו דכתיב (מלאכי ב) כי לא אעזוב ואין לשון עזיבה האמורה כאן אלא לשון פרנסה כד"א (תהלים לז) נער הייתי גם זקנתי ולא ראיתי צדיק נעזב וזרעו מבקש לחם. ד"א אע"פ שזרעו ובניו הם מבקשים לחם לא ראיתי לאותו צדיק אביהם נעזב מיראתו של הקב"ה. א"ר הושעיא אשרי יולד אשה שכך שומע מפי בוראו. א"ר חנינא בר פפא אשרי ואשריכם כשנתקיימו כל התנאין הללו שהתניתי עמכם. א"ר אחא אף לבניו אמר כן שנאמר ועתה בנים שמעו לי אשרי ואשריכם לכשתקיימו כל התנאים הללו שהתניתי עמכם אימתי כשתשמרו את תורתי שנא' אם בחקותי תלכו: (ג) א"ר אלעזר בנוהג שבעולם מלך ב"ו גוזר גזירה אם רצה לקיימה הרי הוא מקיימה ואם לאו כיון שמקיימה על ידי אחרים. אבל הקב"ה אינו כן אלא גוזר גזירה הוא מקיימה תחלה הה"ד (ויקרא יט) מפני שיבה תקום והדרת פני זקן ויראת מאלהיך אני ה' אני הוא שקיימתי מצות עמידת זקן תחלה: (ד) אם בחקותי תלכו חקים שבהם חקקתי את השמים וארץ שנא' (ירמיה לג) אם לא בריתי יומם ולילה

חקות

אסיפת אמרים	מתנות כהונה
אם"ח. ל"נ ליס סכל עד לאחר דברי ל"ל (סס) : על	**אם** בחקותי : מאלף כו'. סס בחקותי ומסו' קמסמים וגו' : **סן** וי"ו וגו'. ומס לס

וגו' ומסו' ביד משה : ילוד מסה. ל"ל יעקב מבינו : א"**ערי** ק **סאחר** הקבי מבני לי ומבריכם כו' ודרם מבני בנכ"י כמו מבני בפס"ח וכוס על דרך **סאמרו** כ**ברבנל** עושים לעומו כו' : הוא מקיימה כו'. כשנוהר גזירה הוא מקיימה מחמס **ליסך** בחקותי מקיימתי מני : עמידת זקן כו'. **סנס'** ומכריסס עודנו שומד לפני כ' והנת תיקון סופריס דסל"ל וס' שודנו

אומר עד ג' יורה בכסליו ומלקוש בניסן ונשתים באמצע תרי ג'. רבי דוסתאי ב"ר ינאי אמר הה"ד (איוב ו) כי לשלג יאמר הוא ארץ ונשם מטר ונשם הרי שלשה מטרות שנים הרי ה'. ורבנן אמרין שבעה אלין המישתה יורה ומלקוש. יורה בכסליו ומלקוש בניסן הרי ז'. א"ר אבהו עבר הוינא קומץ כנשתא דטרסיא דלוד ושמעית קליה דר' שמואל בר נחמן יתיב ודרש רבנין בשם חזקיה אמר בשעה שישראל עושין רצונו של הקב"ה פקידה אחת הוא פוקד הארץ ומיד היא עושה מה טעמא (תהלים סה) פקדת הארץ ותשוקקה רבת תעשרנה שהיה עושה לכם אחד לעשרה. ר' ברכיה ור' חלבו ורב פפא ור' אלעזר אמר פעמים שעושה בזכות איש אחד בזכות עשב אחד בזכות שדה אחד ושלשתן בפסוק אחד שנאמר (זכריה י) שאלו מה' מטר בעת מלקוש ה' עושה חזיזים ומטר נשם יתן להם לאיש עשב בשדה. לאיש ולא לאנשים· לעשב ולא לעשבים. לשדה ולא לשדות. (מלאכי ג) הביאו את כל המעשר אל בית האוצר ונו' ברכה עד בלי די. מהו עד בלי די ר' יונה בר אבא בשם ר' יוחנן אמר דבר שאי אפשר לומר עליו די הוא ברכה. ר' ברכיה ור' חלבו ור' אבא ב"כ אמר בשם רב עד שיבלו שפתותיכם לומר דיינו. לפי שבעוה"ז נשתים מזרדות לעולם יוצאי דרכים מצירין בהם מפרשי ימים מצירין בהם ודורכי נתות וטחי ננות. אבל לע"ל הקב"ה עושה אותן ברכה מה טעמא (יחזקאל לד) וגתתי אותם וסביבות גבעתי ברכה והורדתי הגשם בעתו נשמי ברכה יהיו:

פרשה לו (א) וזכרתי את בריתי יעקב הה"ד (תהלים קג) לפנים הארץ יסדת ומעשה ידיך שמים. בית שמאי ובית הלל. ב"ש אומרים השמים נבראו תחלה ואחר כך הארץ שנא' בראשית ברא אלהים ונו' וב"ה אומרים הארץ נבראת תחלה ואחר כך שמים. אלו ואלו מביאין שעם לדבריהם טעמא דב"ש דאינון אמרי השמים נבראו תחלה ואחר כך הארץ. משל למלך שעשה לו כסא משעשאו עשה אפיפיריון שלו כך (תהלים סו) כה אמר ה' השמים כסאי והארץ הדום רגלי. טעמון דב"ה דאמרי הארץ נבראת תחלה ואחר כך השמים משל למלך שבנה פלטין משבנה התחתונים בנה העליונים כך כתיב (מלאכי ג) ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים. א"ר תנחומא ואנא אמרי טעמא לפנים הארץ יסדת ומעשה ידיך שמים. א"ר חנינא ממקום שהמקרא מסייע לדב"ש משם ב"ה מסלקין אותו על דעתין דכית שמאי דאינון אמרי השמים נבראו תחלה ואח"כ הארץ שנא' בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ. על דעתין דב"ה דאמרי הארץ נבראת תחלה ואח"כ שמים דכתיב (פס ו) והארץ היתה תוהו ובוהו והארץ כבר נבראת. ר' יוחנן בשם חכמים אמר לבריאת שמים

מתנות כהונה

בפ"ק דתפיסת (כ') ותמלא כי כן הוא: **עד** בפ' כל. בפ' לכישים: **עבר הוינא** כי'. בירושלמי פרק בית בית שכנסת ומעתה קולע כי': **שא"א** לעמר כי'. פי' כי לשלש מדת בקבר: **בית** במקי וכיש שלג כי'. תל זה לשיל פ' בראשית פ"ק ה': **אלא** כלומר כי': **כ"ג** בירושלמי (דתענית פ"ב

אפיפת אמרים

ירידת גשמים בעולם ביום בע"ב (שם): **לעשרה**. מפ שלש בי"ם (שם): פעמים · מפ' גשמיכם של כ"ש ומדרשה יבולם ול"ל יבולים. וג"ל ועוד שבדם ול"ל שלגן (שם): **שא"א**. דתסור לפחפלל על ריבוי בגשמים

עליכם כאילו עשיתם עצמכם ועשיתם אותם . תני ר' חייא הלמד לעשות לא הלמד שלא לעשות הלמד שלא לעשות נוח לו שלא נברא . א"ר יוחנן הלמד שלא לעשות נוח לו שנהפכה שליתו על פניו ולא יצא לאויר לעולם . א"ר אחא הלמד ע"מ לעשות זוכה להקביל רוה"ק מה טעם (יהושע ו) למען תשמור לעשות ככל הכתוב בו כי אז תצליח דרכיך ואז תשכיל ואין תשכיל אלא רוה"ק כמ"א (תהלים לב) משכיל לאיתן האזרחי : (ז) ונתתי גשמכם בעתם א"ר יונתן ג' נתנו מתנה לעולם התורה והמאורות והגשמים . התורה מנין שנא' (שמות לא) ויתן אל משה ככלותו . המאורות מנין שנאמר (בראשית ו) ויתן אותם אלהים . הגשמים מנין שנאמר ונתתי גשמיכם בעתם . ר' עזריה בשם רשב"ל אוצר אף השלום דכתיב ונתתי שלום בארץ . ר' יהושע בן נחמיה אמר אף הישועה דכתיב (תהלים ק) ותתן לי מגן ישעך . ר' יצחק ב"ר מריון אמר אף פרשת חיים מגדול דכתיב ביה (ישעיה מג) כה אמר ה' הנותן בים דרך שאלמלא כן כיון שאדם יורד לתוכו מיד מת . ר' תנחומא אמר אף א"י דכתיב (מלכים ח) ויתן להם ארצות גוים . ורבנן אמרי אף הרחמים דכתיב (שם קו) ויתן אותם לרחמים וי"א אף נקמתן של אדום דכתיב (יחזקאל כה) ונתתי את נקמתי באדום ב"ג עמי ישראל : (ח) ד"א ונתתי גשמיכם בעתם ברביעית . אתה אומר ברביעית או אינו אלא בערבי שבתות אמרו אפי' שנים כשני אליהו והגשמים יורדין בערבי שבתות אינן אלא סימן קללה הא מה אני מקיים ונתתי גשמיכם בעתם ברביעית . ד"א ונתתי גשמיכם בעתם בלילות . בימי הגדדום המלך היו גשמים יורדין בלילות בשחרי' נשבה הרוח נתפזרו העבים זרחה החמה נתנגבה הארץ והיו פועלים יוצאים ועוסקים במלאכתן ויודעין שרצון אביהם שבשמים מעשיהם . ד"א ונתתי גשמיכם בעתם בלילי שבתות . מעשה בימי שמעון בן שטח ובימי שלמצה המלכה שהיו גשמים יורדים בלילי שבתות עד שנעשו חטים בכליות ושעורים כגרעיני הזתים ועדשים כדינרי זהב וצברו מהם חכמים והניחו לדורות הבאים להודיע כמה הטאים גורם לקיים מה שנא' (ירמיה ה) עונותיכם הטו אלה וחטאתיכם מנעו הטוב מכם . ד"א ונתתי גשמיכם בעתם לא גשמי כל הארצות אני מקיים (בראשית כה) ונברכו בך כל משפחות האדמה ובזרעך אלא שיהיה השבע בא"י ורעב בכל הארצות ויהיו כל הארצות באין ולוקחין ממנה מחיה ועשרין אתכם בכספים ענין שנא' (שם מז) וילקט יוסף את כל הכסף . ובתיב (בראשית מג) וכימיך דבאך שיהיו כל הארצות חבאות בכסף ומביאין לא"י : (ט) עד כמה גשמים יורדים והארץ עושה פירות ר' מאיר אומר עד ב' . ר' יוסי אומר עד ג' . על דעתיה דר"מ דאמר עד ב' גורה ומלקוש יורה במרחשון ומלקוש בניסן . על דעתיה דר' יוסי דהוא אומר :

כך ישראל יש בהם בעלי מקרא בעלי משנה בעלי תלמוד בעלי אגדה • מה גפן זו יש בה יין ויש בה חומין זה טעון ברכה זה טעון ברכה כך ישראל חייבין לברך על הטובה ועל הרעה. על הטובה בזוך הטוב והמטיב. על הרעה ברוך דין האמת. מה היין הזו כל מי ששותה ממנו פניו מאירות וכל מי שאינו שותה ממנו שניו קהות כך ישראל כל מי שבא ומזדווג להם סוף שנוטל את שלו מתחת ידיהן. מה גפן זו בתחלה היא נרפסת ברגל ואח"כ עולה לשלחן מלכים כך ישראל נראין כאילו מאוסים בעוה"ז דכתיב (ירמי' ג) הייתי שחוק לכל עמי נגינתם כל היום. אבל לע"ל ונתנך ה' עליון דכתיב (ישעי' סו) והיו מלכים אומניך ושרותיהם מיניקותיך. מה גפן זו עולה על כל מסע ומסע כך ישראל סופרין על כל מלכות. מה גפן זו מדלין אותו על גבי ארזים גדולים כך ישראל שנאמר (תהלים פ) כסו הרים צלה. מה גפן זו נשענת על גבי קנה כך ישראל נשענין בזכות התורה שבתובה בקנה. מה גפן זו השומר שלה עומד למעלה כך ישראל השומר שלהם למעלה שנא' (תהלים קכא) הנה לא ינום ולא יישן וגו'. מה גפן זו נשענת ע"ג עצים יבשים והיא להה כך ישראל נשענין בזכות אבותם אע"פ שהן יבשין הה"ד וזכרתי את בריתי יעקב וגו': (ג) הה"ד (מכלי יח) יד ליד לא ינקה רע ב"ק אמר אחז ובל בלעם ישראל הרשעים אין להם חלק לעוה"ב שנא' (תהלים ט) כל מלביהם נפלו, אין קורא בהם אלי והרי הוא נמנה באיפטויא של מלכים שנא' (ישעי' ח) ויסיפו עוזיהו יותם אחז יחזקיהו מלכי יהודה. ר' אחא בשם ר' אלעזר ור' יוסי בשם ריב"ל אמר על ידי שחיה לו בושת פנים ויצתה! כיון שהנביא בא לקנתרו חיה לו ויצא למקום טומאה לומר שאין שכינה שורה במקום טומאה: הה"ד (שם ו) ויאמר ה' אל ישעיהו צא נא לקראת אחז אתה ושאר ישוב בנך אל קצה תעלת הברכה העליונה אל מסלת שדה כובס. אל תחי קורא כובס אלא כובש ביצה כיון שהיה הנביא בא לקנתרו כובש פניו. רבי אומר על שנתייסר על בנו הכבור הה"ד (דניא כט) ויהרוג זברי גבור אפרים את מעשיהו בן המלך ואת עזריקם נגיד הבית ואת אלקנה משנה המלך. רבי הושעיא רבה אמר על ידי שהיה אביו צדיק הוא שחזקיה אומר (ישעיה לח) הנה לשלום מר לי מר. מר לי מלפני מאחז. מר לי מאחרי ממנשה. אלא מנשה היה אביו צדיק וכנו רשע. אבל אחז היה אביו צדיק

מתנות בחונה

צורף פרי העץ ועל היין צורף פרי הגפן: **יש** בה לממוקם כו'. כ"ל יין ותומן: **וזה** טעון ברכה. ופי' כשפותח התומן לשפותח ביין ברכה: **פניו** מאירות. ובזלקוט תליט מסייס בו כך ישראל הכתוב תלה פניו: **ובל** מי בלשון ערבי כו'. כ"ל מי בלשונו מתמתן עד שנעשה יין אלא תוכלן בעוד בהם טוסר ובי מיתה בזלקוט תליט: **נרפסת** בלרכה בזורכין סעמודים בכנגליס: **מסע** בשוכין ויש מקיס בתין עליה ומוסכין הנפטים על גב כולס: **מופרים** על כל מלכות: אלא יסכרו מהם: **איפטוי'** פי' בעברוי בהסכנון ומספר: **אביו** לזקן. תמון כך פיכש"י פרק הלק (דק"ד): **מאחז** תבון היה ויסיו בשבע: **מאחרי** מהקבה. בנו היה ויסיו קוראו אחר לו מר בתון לו בשמוך לא על זכות תניו ולא על זכות בנו: **אלא** מנשה בי למה נתנה לב ליחס בתון לבם

אסיפת אמרים

(שם): ע"ב בשבוטין תופס בשוקה ליחד מסבחת יכן ובחלל ע"י גלוסס ומלכות ומלכות יכו לעלות וס"ג כך ישראל סוף עולין על כל מלכות. (שם): וישובר. ע"י שנמוכה נמלה סוף שסופר למעלה

שמים קדמו ולשכלול הארץ קדמה. ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים. ארשב"י תמה אני איך נהלקו אבות העולם על ברית שמים וארץ שאני אומר שמים וארץ לא נבראו אלא באלפס וכיסוי הה"ד (ישעיה מח) אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים. א"ר אלעזר ב"ר שמעון אם כדעת שאמר אבא בכל מקום הוא מקדים שמים לארץ ובמקום אחד הוא אומר ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים אלא מלמד ששניהם שקולין שוין זה כזה. בב"מ הוא מקדים תורים לבני יונה ובמקום אחד הוא אומר ובן יונה או תור מלמד ששניהם שוין זה כזה. בב"מ הוא מקדים משה לאהרן ובמקום אחד הוא אומר (שמות ו) הוא אהרן ומשה מלמד ששניהם שוין זה כזה. בב"מ מקדים יהושע לכלב ובמקום אחד הוא אומר (במדבר יג) בלתי כלב בן יפונה הקניזי ויהושע בן נון. מלמד ששניהם שוין זה כזה. בכל מקום מקדים כבוד אב לכבוד אם ובמקום אחד הוא אומר (ויקרא יט) איש אמו ואביו תיראו מלמד ששניהם שקולים זה כזה אבל אמרו הכמים האב קודם לאם בב"מ מפני שהוא ואמו חייבין בכבוד אביו. בכל מקום מקדים אברהם לאבות וכאן וזכרתי את בריתי יעקב מלמד ששלשתן שוין זה כזה: (ב) ד"א וזכרתי את בריתי יעקב הה"ד (תהלים פ) נפן ממצרים תסיע מה הנפן הזה אין נוטעין אותה במקום טרשים גדולים אלא בולשין אותה מתחתיה ואח"כ נוטעין אותה כך (שם) תגרש גוים ותטעה. מה הנפן הזו כל שאתה מפנה תחתיה הרי היא משובחת כך הם ישראל פנית לפניהם כל מלך ואח"כ ותשרש שרשיה ותמלא ארץ. מה הנפן הזה אין נוטעין אותה ערבוביא אלא שורות שורות כך ישראל הם הגלים הגלים הה"ד (במדבר ג) איש על דגלו באותות לבית אבותם. מה הנפן הזו נמוכה מכל האילנות ושלטה בכל אילנות כך הם ישראל נראים כאילו שפלים בעה"ז אבל לע"ל הן עתידים לירש מסוף העולם ועד סופו. מה הנפן הזו שרביט אחד יוצא ממנו ומכבש כמה אילנות כך ישראל צדיק אחד יוצא מהן ושולט מסוף העולם ועד סופו הה"ד (בראשית מט) ויוסף הוא השליט (יהושע ו) ויהי ה' את יהושע (דה"ב א יז) ויצא שם דוד בכל הארצות (מ"א ח) ושלמה היה מושל בכל המלכיות (אסתר ט) כי גדול מרדכי בבית המלך. מה הנפן הזה העלים שלה מבסין על השכלות כך הם ישראל עמי הארץ שבהם מבסין על תלמידי חכמים. מה הנפן הזו יש בה אשכולות גדולות וקטנות הגדול מחבירו נראה כאילו נמוך מחבירו כך ישראל כל מי שאחד מהם יגע בתורה וגדול מחבירו בתורה נראה נמוך מחבירו. מה הנפן הזו טעונה שלש ברכות כך ישראל מתברכין שלשה ברכות בכל יום. (במדבר ו) יברכך ה'. יאר ה'. ישא ה'. מה הנפן הזו יש בה ענבים יש בה צמוקים כך

אסיפת אמרים	מתנות כהונה
כגשמים שילכו לכן. ועיין בירושל' ברכות פ"ט (שם): מבסין. שלא יכסה שרש כך ע"ם מורכין וזורעין לפ"ח שם	פ"ב) שם כדעת שלמה שבא כו' פי' הגיה לדברין שהרי בב"מ כו': בולשין מחפשין: ושולטת כלו' חשוב מכולן ור"ל שעולה

בגילולו על לוט כלם שהוא מוסך למעלה ע"י סנסנין: ומכבש כו'. שעולה על כלם על ידי סנסנין: באילו הוא נמוך מחבירו. ע"י שהוא מעובה בגבעולים ועגול גראה נמוך וקצר: נמוך מחבירו. ע"י העגול: שלשה ברכות. על הכוסר כורס כפי המדומה ועל העגבים

עשית. ולמה נאמרו אבות אחורנית לומר אם אין מעשה ביעקב כדי הם מעשה יצחק ואם אין מעשה יצחק כדי הם מעשה אברהם כדי הוא מעשה כל אחד ואחד שיתלה כל העולם בזינה. למה נאמר ביעקב ובאברהם זכירה וביצחק לא נאמרה. ר' ברכיה ורבנן. ר"ב אמר על ידי שהוא בן של יסורין. ורבנן אמרי רואה אפרו של יצחק כאילו עבוך על גבי המזבח. ולמה נאמר באברהם וביצחק אף ולא נאמר ביעקב אף על ידי שהיתה מטתו שלימה לפניו אברהם יצא ממנו ישמעאל וכל בני קטורה יצחק יצא ממנו עשו וכל אלופי אדום אבל יעקב מטתו שלימה כל בניו צדיקים הה"ד (נחמיה יא) כלנו בני איש אחד נחנו. אין לי אלא אבות אמהות מנין ת"ל את את את אין אתים אלא אמהות דכתיב (שם פט) שמה קברו את אברהם ואת שרה וגו'. למה הוא מזכיר זכות אבות ומזכיר זכות הארץ עמהם. אר"ל משל למלך שהיו לו שלשה בנים ושפחת אחת משלו מנדלתן כ"ז שהיה המלך שואל שלום בניו היה אומר שאלו לי בשלום המנדלת כך כל זמן שהקב"ה מזכיר אבות מזכיר הארץ עמהם הה"ד וזכרתי את בריתי יעקב וגו' והארץ אזכור: (ה) עד מתי זכות אבות קיימת ר' תנחומא אמר בשם ר' חייא בר מנחמא ואמרי לה ר' ברכיה בר הלבו בשם רבא בר זבדא עד יהואחז הה"ד (מ"ב יג) ויחן ה' אותם וירחמם וגו' עד עתה זכות אבות קיימת. ריב"ל אמר עד אליהו הה"ד (מ"ג יח) ויהי כעלות המנחה ויגש אליהו הנביא וגו'. שמואל אמר עד הושע הה"ד (הושע ג) ועתה אנלה את נבלותה לעיני מאהביה ואיש לא יצילנה מידי ואין איש האמור כאן אלא אברהם כד"א (נחמיה ט) ועתה השב אשת האיש ואין איש אלא יצחק שנא' (שם כד) מי האיש הלזה ואין איש אלא יעקב שנא' (שם כה) ויעקב איש תם. ר' יודן אמר עד חזקיה כד"א (ישעיה ט) למרבה המשרה ולשלום אין קץ וגו'. ר' יודן ברבי בשם ר' ברכיה אמר ראית זכות אבות שמטה וזכות אמהות שנתמטטה לך והטפל בחסדים הה"ד (שם נד) כי ההרים ימושו והגבעות תמוטינה. חרים אלו אבות והגבעות אלו אמהות ואח"כ וחסדי מאתך לא ימוש. א"ר אחא לעולם זכות אבות קיימת לעולם מזכירין ואומרין (זכריה ד) כי אל רחום ה' אלהיך לא ירפך ולא ישחיתך ולא ישכח ברית אבותיך וגו':

כד ממן

פרשה לז (א) איש כי יפליא נדר בערכך נפשות לה' הה"ד (קהלת ה) טוב אשר לא תדור משתדור ולא תשלם. ר' מאיר ור' יהודה

מתנות כהונה

ביעקב מכאן יעקב: יסורין שבאמת וכהכלת שיהו וכיה כלום בכיס ולכיך לומר שסיסורין סו מכרכין אותו עד שנתחבב כל' מנכח סמכום ולא נרין לכסוב שלנו זכיכם וכילקום לא נגם ליה וכן בסורם כסיסם: אין לחיש. סיכם מרגיש שלא בהמהום או לסיש פי' כשאין בכהוניס פה סיכם שלא כר:

אסיפת אמרים

יוסף (שם): אם אין מעשה. פי' אף אם לא סיה מעשה יעקב גדול מילחק לו וילחק מלכרכם כי אף מעשה הכרכם בעלמו כדאי אף בשוח קכן מדילחק (שם): ביעקב. אף שכולל אף זכותו זכות יעקב וכדפי' בקכן גבי זכות סלחן (שם): הה"ד. כלך יפה כשיסי גגם וכדדכם בחוים ד' ו' (שם): זכות סלחן

עד שמה זכות וכו'. ועיין כל זה בס' במה בהמה: אליהו הנביא וגו' ומסך מסיסים דקרא סיום יודע מעמע סיום יודע שלמה זוכר זכות אברהם יצחק ויעקב ומו לא כך סיכ"ל שם: אין קץ וגו'. ופסיס דקרא קאמר כי לכאורה מעשה זאת ולא זכות אבות: טוב שכר לא

צדיק ובנו צדיק. א"ר סימון (משלי יח) וזרע צדיק נמלט אב"ב אלא וזרע צדיקים שמושחל מבין שני צדיקים נמלט. א"ר פנחס כל מי שעושה מצוה ומבקש ליטול שכרו עליה מיד ליד לא ינקה רע רשע הוא ואינו מניח לבניו כלום. א"ר סימון באיש דאמר הא סלקא הא סילעא הא מאתא קום טול כך אילו בקשו אבות הראשונים ליטול שכר מצות שעשו בעוה"ז מחיכן היתה זכות עומדת לבניהם אחריהם שהרי הוא אומר וזכרתי את בריתי יעקב: (ד) ד"א וזכרתי את בריתי יעקב הה"ד (משלי יג) ועתה כה אמר ה' בוראך יעקב ויוצרך ישראל. ר' פנחס בשם ר' ראובן אמר הקב"ה לעולמו. עולמי עולמי אומר לך מי בראך מי יצרך יעקב בוראך יעקב יצרך כתוב בוראך יעקב ויוצרך ישראל. ר' יהושע דסכנין בשם ר' לוי אמר בהמות לא נבראו אלא בזכותו של יעקב הה"ד (חבקוק ג) הנה נא בהמות אשר עשיתי עמך. ר' יהושע ב"ר נחמיה בשם ר' חנינא ב"ר יצחק אמר שמים וארץ לא נבראו אלא בזכות יעקב דכתיב (משלי ח) ויקם עדות ביעקב ואין עדות האמור כאן אלא שמים וארץ כד"א (דברים ד) העידותי בכם היום את השמים ואת הארץ. א"ר ברכיה שמים וארץ לא נבראו אלא בזכות ישראל דכתיב בראשית ברא אלהים ואין ראשית אלא ישראל שנא' (ירמיה ב) קדש ישראל לה' ראשית תבואתו. א"ר אחא שמים וארץ לא נבראו אלא בזכות משה שנא' (דברים לג) וירא ראשית לו. א"ר אבהו הכל לא נוצר אלא בזכות יעקב הה"ד (ירמיה י) לא כאלה חלק יעקב כי יוצר הכל הוא ושבטיל יעקב יצר הכל. ר' ברכיה ור' לוי בשם רבי שמואל בר נחמן אמר אברהם לא ניצל מכבשן האש אלא בזכות יעקב. משל לאחד שהיה עומד ונידון לפני שלטון ויצא דינו לפני שלטון לישרף צפה אותו השלטין באצטרולוגיס שלו וראה שעתיד להוליד בת שהיא נשאת למלך אמר כדי הוא להנצל בזכות בתו שהוא עתיד להוליד. כך אברהם יצא דינו מלפני נמרוד לישרף וצפה הקב"ה שיעקב עתיד לצאת ממנו אמר כדי הוא להנצל בזכות יעקב הה"ד (ישעיה כט) כה אמר ה' אל בית יעקב אשר פדה את אברהם. ורבנן אמרין אברהם עצמו לא נברא אלא בזכותו של יעקב הה"ד (מלאכי ג) כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט. ואין צדקה ומשפט אלא ביעקב שנא' (תהלים צט) משפט וצדקה ביעקב אתה עשית

מתנות כהונה

הלק לעולם הבא הלא חביו חזקיה. זרק: מושחל ומשך כד"א כמשחל מימיו מחלצת: רע רשע כו'. דרש רע רשע כתיב רשע כד"א לו לרשע רע ונומר ומ"ל בבהמה רבה פ' מ"ד: הא שמתח גרס. פי' כזה שמומר הרי לך השק והשלשה והשלשה קוס ומדוד לך כמו שהלכה כי שקל משל כלום כך הכינו לפניו אבות העולם זכות מעשיהם ולא נמלטו למעלה: אשר עשיתי עמך. ונראה דדרים בעין נזילה אם עשיתי עמך: ביעקב

אסיפת אמרים

למעלה (יח"ת): בהמות. ס"ל דרק עולם שהתהון נברא בכבודו ונקט בשמות שהוא שהכוונ שכמיין כתי וכ"ש למטה מהן. וריב"ן ס"ל דגם עולם שלנו כבודו נברא וקמפרש ר"ב דבריו שלון שכוונה בזכות אלמו רק בזכות מצך זרעו הקדושים בשם יעקב. ור"ת פליג וס"ל שיתקן בשבילו לעתיד ג' שלשה ונברא בעולם ונקט משם שהוא מכתר שמיו. ור"ת שבר בשם עולם שכולהני נברא. ונפ' ר"ב לתזק דבריו שלשלשים דל"מ כלל שבריאת הלא לשלוו נס בדבר ליחיד הוא רק בזכות זרעו ובנן שהוציאו דבריו יוסר

ביעקב: שבשביל יעקב והנה לשני עמך וגו' עד שמר שם עשיתי:

ביום הושענא ואת מתסי. פשפשין בההיא שעתא לכל אלפא ולכל מדינתא ולא אשכחין. אזלון ואשכחון להההוא גברא יתיב על סקא אמרין ליה אית גבך כלום אמר להם גבר מסכן אנא ולית גבי כלום למזבנא פשפשי בסקיה ואשכחין מן אילין אתרוגין ואמרין ליה אילין מן הן אמרלון מן אילן דיהודאי מצלי ביום הושענא אטענון סקא ואעלוה קדם מל"א אבל מלכא אילן אתרוגא ואיתסי פינן סקא ומלאוה דינרין. א"ל מלכא שאיל לך עוד שאלה ואנא עביד א"ל שאילנא דיהזור לי מודלי ויפקון כל עמא לקדמותי עבדין ליה כן כיון דמטא להההיא מדינתא נפק ברוזא קדמוי ונפקו כל עמא לקדמותיה נפקי אחוי ובניו לקדמותיה מיני נוזין בחד נהרא יהב להון שבלתא דנהרא ושטפת יתהון ואשתבר עליל לביתיה וירת מודלי דאחוי לקיים מה שנא' כי פועל אדם ישלם לו. ד"א כי פועל אדם ישלם לו זה משה דכתיב (שמות ג) ויהי בימים ההם ויגדל משה ויצא אל אחיו וירא בסבלותם מה ראה ראה משוי איש על אשה ומשוי גדול על קטן ומשוי בחור על זקן וישב להם סבלותם בין איש לאשה בין גדול לקטן בין בחור לזקן א"ל הקב"ה אתה ישבת לבני סבלותם חייך שאת עתיד ליישב ולפרש לבני נדריהם בין איש לאשה בין גדול לקטן בין בחור לזקן הה"ד וידבר ה' אל משה לאמר דבר אל בני ישראל איש כי יפליא לנדור נדר בערכך נפשות לה': (נ) רבן גמליאל היה מטייל מן עכו לכזיב והיה טבי עבדו מהלך לפניו ור' אלעאי מאחוריו ראה כבר מושלך בדרך וראה גוי אחד א"ל מבני טול את הכבר הזה ונטלו נטכל לו ר' אלעאי א"ל מה שמך א"ל מבני א"ל ברכת גמליאל מימיך א"ל לאו אמר מאיזה מקום אתה א"ל מעיירות הללו של בורגנין. למדנו ג' דברים שחמצו של גוי מותר לאחר הפסח. שצפה ברוה"ק ששמו מבני. שאין מעבירין על האוכלין. ר' יעקב בר זבדי בשם ר' אבהו הדא דתימא בראשונה אבל עכשיו מעבירין על האוכלין מפני כשפים. נכנסו לכזיב כיון שאכלו ושתו בא אחד לשאול לו את נדרו א"ל רבן גמליאל לר' אלעאי

מתנות כהונה

סחיסודים מתפללים עמהם ביום הוכעצת רבה ואתה תהי': פשפשין כו'. הפסו בתוהם בעה לכל הספיות ולכל העיוהות ולא מצאו מסם מתוהן המתהוגים: אזלון כו'. הלכו ומצאו לתומו הים יושב על הסק ותמהו לו יש תלך שום דבר למכור ואל הים עני הוא ואין תלוי כלום למכור הפסו בסקו ומצאו מתלא המתהוגים: מן הן. מאין הם: אטענון כו'. נשאו הסק והעלוהו לפני המלך ואכל המלך מהם ונתרפא פיומו הסק ומלאוהו דינרין: שאיל כו'. בקש ממנו עוד בקשה ואני מעשה ל"ל מבקש אני שיחזירו לי (ממוני) [נכסי] שמכרתי ואני מחזור להם הדמים ויעלו כל העם לקרקעותי עמו לו כן כיון שהגיע לתומו שהוא דל הוא ונתן לפניו שיעלו כל העם לקרקעותו ויעלו כל העם לקרקעותו ויעלו גם אחיו עם בניו לקרקעותו מהסיו עוברים הגשר נתן עליהם שבולת הגשר ונפל תומם: ואשתבר י"ל והוא היה נשבר בדיעה עלולה וכנגם לביתו וירם כל עשרו של אחיו ותולי ש"ל ונשתבח כלו' ומעלה הוא נכנם וירם כל נכסי אחיו: וישב להם כו'. היה מייצב ומסדר המבולות ע"ל פרשת שמות: היה מטייל כו'. עיין כל זה בשירובין (ד' פ"ד): ברכת כו'. נתת לו ברכת שעשה שלפיכך הוא מכיר תומך: בורגנין בתים קטנים גדושים: מותר לאחר הפסח. כ"ל שרבן גמליאל נקט לו הפת וכדאי' בפ' הדר ואי היה תסור בהנאה לא היה לו לומר לגוי טול לתומו מן הקרקע שהגוי ודאי יחזיק לו טובה ע"ז וכן פי' רש"י שם: כשפים שמא נעשה בו כיעוף לפי ביקהנו: משער' תחת תוכל לפעמים שמשקיו כמו לפעמים יין

אסיפת אמרים משער

הארץ • מפ' ושלחן מזכר שמושיל ליכלכל זבוחה וק"ל הפ' די מזכות שחכות (שם): מודלי. ל"ל שלקחו שלנו

יהודה ר"מ אומר טוב אשר לא תדור וטוב תנודר ומשלם. ראיה לר"מ שנא' (תהלים עו) נדרו ושלמו לה' אלהיכם. ר"י אומר טוב אשר לא תדור וטוב משניהם מי שאינו נודר כל עיקר אלא מביא בכשתו לעזרה ומקדישה ושוחטה. וכי תחדל לנדור לא יהיה בך חטא אמר רב הונא מעשה באחד שנדר ולא שלם את נדרו והלך לפרוש בים הגדול ושקעה ספינתו ומת בים. א"ר שמואל בר נחמן כל מי שנודר ומשהה את נדרו סוף שבא לידי ע"ז ונלוי עריות ושפיכות דמים ולשון הרע ממי אתה למד כלהון מיעקב על ידי שנדר ושהה את נדרו באו לידי כולן. ע"ז מנין (בראשית לה) ויאמר יעקב אל ביתו והסירו את אלהי הנכר. ג"ע מנין מדינה שנאמר (שם לד) ותצא דינה. ש"ד מנין שנאמר (שם) ויהי ביום השלישי בהיותם כואבים וגו'. לשון הרע מנין שנא' (שם לה) וישמע את דברי בני לבן. ורבנן אמרי כל מי שנודר ומשהא נדרו קובר את אשתו הה"ד (בראשית מח) ואני בבואי מפדן מתה עלי רחל. א"ר שמואל בר יצחק כל מי שנודר ומשלם יש לו שבר על הנדר ועל השילום שנא' נדרו ושלמו לה' אלהיכם ומי שנודר ומשהא נדרו גורם מיתה לעצמו דכתיב (דברים כג) כי דרוש ידרשנו ה' אלהיך מעמך ממך נפרעין ולא ממונך. א"ר אמי אין מיתה בלא חטא ואין יסורין בלא עון אין מיתה בלא חטא שנא' (יחזקאל יח) הנפש החוטאת היא תמות ואין יסורין בלא עון שנא' (תהלים פט) ופקדתי בשבט פשעם ובנגעים עונם. ארשב"י כשם שבנדרים בל יחל ובל תאחר כך בערכין בל יחל ובל תאחר לפיכך משה מזהיר את ישראל ואומר איש כי יפליא נדר בערכך נפשות לה': (ב) ד"א איש כי יפליא הה"ד (משלי יד) כי פעל אדם ישלם לו וכאורח איש ימציאנו. עובדא הוה בחד גבר דהוו ליה תרי בנין חד מנהון עבד מצוה וחד מנהון לא עבד כל עיקר התוא דעבד מצוה זבן לביתיה וזבן כל מה דהוה ליה ואפקנתהון למצותא. חד זמן ביומא דהושענא יהבא ליה אינתתיה ר' פולסין אמרת לו פוק זבין לבניך כלום מן שוקא כיון שיצא לשוק פגעו ביה נבאי צדקה אמרי הא אתא מריה מצותא. אמרו ליה הב חלקך בהדא מצותא דאנן זבנין חד קולא לחד יתומתה נסב אילין ר' פולסין ויהב יתהון להון ונתבייש לילך לביתו הלך לו לבית הכנסת המא תמן מן אילין אתרוגיא דמינוקייא מקלקלי ביום הושענא ותנינן תמן מיד התינוקות שומטין לולביהן ואוכלים אתרוגיהם. נסב מנהון מלא ית סקא והלך לפרוש בים הגדול עד שהגיע למדינת המלך כיון שהגיע שם ארעת שעתא ואשתכח מלכא חשש מעוי אמרין ליה בחלמא אסוותך אכול מן אלין אתרוגין דיהודאי מצלין עמהון

מתנות כהונה ביום

מחוך סר. עיין בס"ק דמולין וכמ' קהלת (ה' ג') וכבלי ובירושלמי בס"ק דמדליס: שאינו מדיר כל עיקר. פירש רש"י לעיל מיניה כתיב ואת מאכר תדור שלש ועליה קאמר טוב אשר לא תדור כלל שמא תדור ולא תשלם: מצוה לדקה: ואפקנתהון כו'. והוליכן לצדקה: פולסין ר' שמרוח שקלי: פוק זבין לך ובקנה: אמרו גבאי לצדקה הרי בא בעל הצדקה ומ"ל קח חלקך שאתה המצוה שאתה קונה קולא מן מכשים ליתומי' אתה לקח תומן ר' שקלים שאמר לו תשמו ונהנה להם: חטא תמן כו'. לשון שם מצלו שהתרוגים שהתוקוט מצטרפין ביום טוב שעשוע רבה ומולי שכל מקלקלין ומי מצליחין: שומטין כו'. ולאן הו מצוה גדל מאחר שעשוין כן מצוה שמחה: נסב כו'. לקח מהם ומלא מהם שקו: ארעת כו'. נזדמן שעה דיקר מקרה ומצוה שלא תעשה ושמרו לו שחטא דפוחתך שתחלל מן אלו התרוגים

משער את רביעית יין באיטליקית א"ל הן א"ל לשואל טייל אהרינו עד שנפוג את ייני התחיל מטייל אחריהם עד שהגיעו לסולמי צור כיון שהגיע לשם ירד רבן גמליאל מעל החמור ונתעטף בטליתו וישב לו ולמדנו דברים הרבה באותו היום כי רביעית יין משערת. והדרך מפינה את היין. ואין מורין שתויי יין. וממנו למדנו ג' דברים שאין מפיריין נדרים לא שתויי יין ולא רוכבין ולא עומדין אלא יושבין עטופין. במה פתח לו א"ר יוחנן בלשון הזה פתח לו (מצלי יג) יש בוטה כמדקרות חרב ולשון חכמים מרפא בדין הוא כל מי שמבטא לנדרים שיזדקר בהרב ומהו רפואתו לשון חכמים מרפא הולך אצל חכמים והם מפיריים את נדרו לפיכך משה מזהיר את ישראל ואומר להם איש כי יפליא נדר: (ד) ד' פתחו בנדרים ג' שאלו שלא כהוגן והשיבם הקב"ה כהוגן ואחד שאל שלא כהוגן והשיבו המקום שלא כהוגן ואילו הן אליעזר עבד אברהם. ושאול. ויפתח. וכלב. אליעזר שאל שלא כהוגן שנא' (בראשית כד) והיה הנערה אשר אומר אליה הטי נא כדך א"ל הקב"ה אילו יצתה שפחה או גויה או זונה היית אומר אותה הוכחת לעבדך ליצחק ועשה לו הקב"ה וזימן לו את רבקה. כלב שאל שלא כהוגן שנא' (יהושע יד) ויאמר כלב אשר יכה את קריית ספר ולכדה ונתתי לו את עכסה בתי לאשה השיבו הקב"ה אילו לכדה גוי או ממזר או עבד היית נותן לו בתך מה עשה הקב"ה זימן לו את אחיו ולכדה שנא' (שם) וילכדה עתניאל בן קנז. שאול שאל שלא כהוגן שנא' (ש"א יד) והיה האיש אשר יכנו ויעשרנו המלך עושר גדול ואת בתו יתן לו אמר הקב"ה אילו הרגו גוי או ממזר או עבד היית נותן לו את בתך זימן לו הקב"ה דוד ונתן לו בתו מיכל. יפתח שאל שלא כהוגן שנא' (שופטים יא) והיה היוצא מדלתי ביתי וגו' אמר הקב"ה אילו יצא גמל או המור או כלב היית מעליהו עולה השיבו הקב"ה שלא כהוגן וזימן לו את בתו. ויהי כראותו אותה ויקרע את בגדיו היה יכול להפר את נדרו ולילך אצל פנחס אמר אני מלך ואלך אצל פנחס ופנחס אמר אני בהן גדול ובן כה"ג ואלך אצל עם הארץ זה. בין דין לדין ספת ההיא עלובתא ושניהם נתחייבו בדמיה פנחס נסתלקה ממנו רוה"ק הה"ד (דה"א ט) ופנחס בן אלעזר נגיד היה עליהם לפנים ה' עמו. יפתח נישול אבר אבר ונקבר הה"ד (שופטים יב) ויקבר בערי גלעד בעיר גלעד לא נאמר אלא בערי מלמד שהיה נישול ממנו אבר אבר ונקבר במקומות הרבה. רשב"ל ור' יוחנן ר"ל אמר דמים היה חייב ליתן וליקרב על גבי המזבח. ר"י אומר דמים לא היה חייב דתנינן דבר שראוי ליקרב על גבי המזבח יקרב דבר שאינו ראוי ליקרב על גבי המזבח לא יקרב על גבי המזבח. ולא עוד אלא כל מי שנודר ומשלם נדרו זובח ומשלם נדרו בירושלים הה"ד (תהלים קטז) נדרי לה' אשלם היכן בחצרות בית ה' בתוככי ירושלים הללויה. ואומר (שם קיח) הודו לה' כי טוב כל"ח:

אסיפת אמרים

מתנות בהונה

כו'. עיין כל זה פ"ק דתעניות (ד' ד): ספת כו'. בין זה לזה נספה סיסיא הנעלבה ועיין זה במד' קהלת (י' י"ד) ובכ"ר פר' ס':

סליקא ליה מדרש רבה על ספר ויקרא בעזה"י. פרשיותיו ל"ז וסדריו ט':

הנקרא הזית

(א) **שיר** השירים. זהו שאמר הכתוב ע"י שלמה (משלי כג) חזית איש מהיר במלאכתו לפני מלכים יתיצב בל יתיצב לפני השוכים הזית איש מהיר במלאכתו זה יוסף דכתיב ביה (בראשית לט) ויבא הביתה לעשות מלאכתו. ר' יהודה ור' נחמיה ר"י אומר יום נבול הי' יום טיאטרון היה ור"נ אומ' יום טיאטרון של נילוס היה והלכו כולם לראות והוא נכנס למלאכתו לחשוב חשבנותיו של רבו. ר' פנחס אומר בשם ר' שמואל בר אבא כל שהוא משמש את רבו בראוי (סופו) הוא יוצא לחירות מנין אנו למדין מיוסף ע"י ששמש את רבו כהוגן יצא לחירות (לפיכך) לפני מלכים יתיצב זה פרעה שנא' (בראשית מא) וישלח פרעה ויקרא את יוסף ויריצוהו מן הבור בל יתיצב לפני השוכים זה פוטיפר שהחשיך הקב"ה את עיניו וכרסו: (ב) ד"א הזית איש מהיר וגו' זה משה רבינו במלאכת המשכן לפיכך לפני מלכי' יתיצב זה פרעה שנא' (שמות ח) השכם בבקר והתיצב לפני פרעה. בל יתיצב לפני השוכים זה יתרו. א"ר נחמיה עשית קדש חול אלא לפני מלכים יתיצב זה מס"ה הקב"ה שנאמר (שם לד) ויהי שם עם ה' ארבעים יום. בל יתיצב לפני השוכים זה פרעה שנאמ' (שם י) ויהי חשך אפלה וגו': (ג) ד"א הזית איש מהיר במלאכתו וגו' אלו הצדיקים שהם עוסקין במלאכתו של הקב"ה לפיכך לפני מלכים יתיצב שמתיצבי' בתורה שנא' (משלי ח) בי מלכים ימלוכו בל יתיצב לפני חשובי' אלו הרשעי' שנא' (ישעיה כט) והיה במהשך מעשיהם וכתיב (תהלים לה) יהי דרכם חשך והלקלקות: (ד) ד"א הזית איש מהיר במלאכתו זה ר' חנינא אמרו פעם אחת ראה אנשי עירו מעלים עולי' ושלמים אמר כולם מעלים שלמי' לירושלים ואני איני מעלה כלום מה אעשה מיד יצא למדברה של עירו בחורבה של עירו ומצא שם אבן אחת יצא וסידקה וכתתה וכרכמה אמ' הרי עלי להעלותה לירושלים בקש לשבור לו פועלים אמ' להם מעלים לי אתם את האבן הזאת לירושלם אמרו לו תן לנו שברנו ק' זהובי' ואנו מעלי' לך את אבנך לירושלם א"ל וכי מנין לי מאה זהובים או נ' לתת לכם ולא מצא לשעה. מיד הלכו להם מיד זימן לו הקב"ה חמש' מלאכי' בדמות בני אדם אמרו לו רבי תן לנו

מתנות כהונה

שיר השירים יום מיטל כו'. כל זה בברחשית רבה פרשתא ס"ח תכן קמא בתוספתא: וזיבוד. זיבול לשון זיון וחבל ומסי ע"ז פ"ק מסמע כן בפרש"י ומס פרשו הסוסים שהוא כמו זיבוח ומייתי לקיא מירושלמי דבכורות דמיתא שהם הכוחה מקום שמזבלין שם לע"ז ימתי זובח לאלהים יחרם: שלג נילוס. ע' בראשית רבה פ' פ"ז פרשתא: ובירכו. והלך הסוסים בלא פרש וע' שה מזה בראשית רבה פרשה פ"ז: הבי גר' קודם הול והול קודם מלה כו'. וכו' הוא נילוקוט מכלי וכו' לין נכון לכרם ההקך על יהכו והמלוכה על פרעה: ויהי הכך לשולה. נילוקוט מכלי גרס במלמר ובפתחתם הכך סיום: במלאכתו של הקב"ה. בחורבה הכיוצא בשלבש הלשון: ואני לוי מעלה כלום. כי לוים עני סיום כדלמרי' בשלהת ויהיוצא בני די לו בקב הכופין מערב שבת לערב שבת: בהורבה של עירו. במדרש קהלת לא גרס ליה והוא בירוש על מדבית של עירו: וברכמה. לשון כרכוש כלומר לשבעה ונילוקוט מכלי שני' נשהניה וכו' בריש מדרש קהלת: הרי עלי. כמו תהא עלי והולי פיל כך: מאה זהובים. בריש מדרש קהלת גרס ג' סלעים: ולא מצא. לא מצא פועלים בהופה פעה וברים

לחם מליצה. צדיק מוליד צדיק יש לו מקרא ויש לו משל מקרא דכתיב תחת אבותיך יהיו בניך. משל כרכא דאקים תאניתא. רשע מוליד רשע יש לו מקרא ויש לו משל ויש לו מליצה. מקרא דכתיב (במדבר לב) והנה קמתם תחת אבותיכם תרבות אנשים חטאים. משל (ש"ר כד) כאשר יאמר משל הקדמוני מרשעי' יצא רשעי'. מליצה מנין מה ילדת היפושית' קרוצי בישי מינה צדיק מוליד רשע וכ"ש לו מקרא (הוש' ט) תחת חטה יצא חוח. משל מולידין דלית כוותהון מרבין דלא דמיין להון. רשע מוליד צדיק יש לו מקרא (ישעי' נה) תחת הנעצוץ יעלה ברוש. משל. מן סניא נפק ורדא. אבל שלמה מלך בן מלך חכם בן חכם צדיק בן צדיק אוגיטוס בן אוגיטוס את מוצא כל מה שכתוב בזה כתוב בזה דוד מלך מ' שנה וזה מלך מ' שנה. דוד מלך על ישראל ויהודה ובנו מלך על ישראל ויהודה. אביו בנה את היסודות והוא בנה את העליונות. אביו מלך מסוף העולם ועד סופו וזה מלך מסוף העולם ועד סופו. דוד כתב ספרים. ושלמה כתב ספרים. דוד אמר שירים ושלמה אמר שירים. דוד אמר הבלים ושלמה אמ' הבלים. דוד אמר דברים ושלמה אמר דברי'. דוד אמר משלים ושלמ' אמר משלים. דוד קלס באז ושלמה קלס באז. דוד בנה מזבח ושלמה בנה מזבח. דוד הקריב קרבן. ושלמה הקריב קרבן. דוד העלה את הארון ושלמה העלה את הארון. דוד מלך מ' שנה שנ' (מ"א ג) והימי' אשר מלך דוד על ישראל ארבעי' שנה. ושלמה מלך מ' שנה שנ' (ד"ה ג ט) וימלוך שלמה בירושלי' על כל ישראל ארבעי' שנה. דוד מלך על ישראל ויהודה שנאמ' (שם ח כח) זיבחר ה' אלהי ישראל בי מכל בית אבי וגו'. ושלמה מלך על ישראל ויהודה שנ' (מ"א ד) יהודה וישראל רבים וגו'. דוד בנה את היסודות שנ' (ד"ה ח כח) ויקם דוד על רגליו וגו'. ושלמה בנה את העליונות שנ' (מ"א ח) בנה בניתי בית זבול לך. דוד אמר דברים שנא' (ש"ב כג) ואלה דברי דוד האחרונים וגו'. ושלמה אמר דברים שנ' (קהלת א) דברי קהלת בן דוד מלך בירושלם. דוד אמר הבלים שנ' (תהלים לט) אך כל הבל כל אדם נצב סלה ושלמה אמר הבלים שנאמ' (קהלת א) הבל הבלים אמר קהלת הבל הבלים הכל הבל. דוד אמר משלים שנאמר (ש"א כד) כאשר יאמר משל הקדמוני מרשעים יצא רשע וגו'. ושלמה אמר משלים שנ' (משלי א) משלי שלמה בן דוד מלך ישראל. דוד כתב ספרים דתהלים נכתב על שמו. ושלמה כתב ספרים משלי קהלת שיר השירים. דוד קלס באז שנא' (תהלים קכו) אז ימלא שחוק פינו ולשוננו רנה אז יאמרו בגוים וגו'. ושלמה קלס באז שנ' (מ"א ה)

אז

מתנות כהונה

מליצה למיד מוליד לדיק יש לו מקרא ויש לו משל מקרא דכתיב תחת אבותיך יהיו בניך משל כרכא כו': כרכא דתקיס כו'. לפי הענין כרכא הוא מין לולן תאניא והמשל בפי הבריות הכרכא מקיס ומעמיד תאניא כלו' מבוא ולא בוא: חיפושיתא. מין ארבן מקוטין בקרקפון ועין בערוך ערך קבן: קרצי. היא בארבן דעה ממנה: מרביין ולא דמיין להן. ופי' מולידין מאיזה כמוהן ומגדלין בניהם באיזה דומים להם: הנעצוץ. מין הולן רע ובוהב הוא הולן הבוהב ובעין ב"ס יוכיח: מן סניא כו'. מן הכנה ולא ורד: אוגיטוס. לחלן מיוחס כאן אבגיטוס ועיין במדרש רות בפסוק ומה האיש לנימלך: היסודות. של ב"ה ועיין במסכת מכות בפרק הלה הי הגולן: כ"ג ויקם דוד המלך על רגליו ופסוק הוא בדברי הימים א' כ"ה ודייק מדכתיב והכיומתי לכמות מלכות בסיס וכן והוא היכוד: כ"ג אך כל הבל כל אדם נצב סלה: קף

לנו חמשה סלעים ואנו מעלים אבנך לירושלי' ובלבד שתתן ידך עמנו ונתן ידו עמה' ונמצאו עומדין בירושלים בקש ליתן להם שכרן ולא מצאן בא המעשה ללשכת הגזית אמרו לו דומה רבינו שמה"ש העלו לך את האבן לירושלים מיד נתן לחכמי' אותו השכר שהשכיר עם המלאכים: (ה) ד"א חזית איש מהיר במלאכתו זה שלמה בן דוד לפני מלכים יתיצב שהי' זריז בבנין בהמ"ק הה"ד (מ"ה ו) ויבנהו שבע שנים וכתו' אחד אומ' (שם ז) ואת ביתו בנה שלמה שלש עשרה שנה נמצא מיופה ומרובה בנין בית שלמה מבנין בהמ"ק אלא כך אמרו בבנין ביתו נתעצל בבנין בהמ"ק היה זריז ולא נתעצל. הונא בשם רב יוסף הכל מסייעין את המלך כל שכן הכל מסייעים בשביל כבוד ממ"ה הקב"ה ואפילו רוחות ואפילו שדים ואפילו מה"ש. יצחק בריה דר' יהודה בר יהזקאל אמר כתיב (שם ח) בנה בניתי בית זבול לך בנין בנה בניתי. ר' ברכיה אמר הבית אשר היו בונים אב"כ אלא (מ"ה ו) והבית בהבנותו מאליו היה נבנה שנא' (שם) אבן שלמה מסע נבנה בנוי אב"כ אלא נבנה מלמד שהיתה האבן נושאת את עצמה וניתנה על גבי הדימוס אמר רב אל תתמה על זה מה כתיב להלן (דניאל ו) והיתית אבן חדה ושומת על פום גובא. וכי אבנים יש בבבל אלא מארין ישראל פרחה לה לשעה ובאת וישבה לה על פי הבור. רב הונא בשם רב יוסף אמר מלאך ירד בדמות ארי של אבן וישב ע"פ הבור הה"ד (שם) אלהי שלח מלאביה וסגר פום אריותא. ואל תתמה אם בבבוד אותו צדיק כתוב והיתית אבן חדה בכבודו של הקב"ה עאכ"ו. לפני מלכים יתיצב לפני מלכי תורה יתיצב בל יתיצב לפני חשוכי' אלו חבורה של רשעי'. אריב"ל בשעה שנמנו ונגמרו שלשה מלכים וארבעה הדיוטו' אין להם חלק לעה"ב בקשו לצרף שלמה עמהם יצתה ב"ק ואמרה (תהלים קה) אל תגעו במשיחי א"ר יהודה בר סימון ולא עוד אלא שנתייחם ראש לשלשת יוחסין שנא' (מ"ה יד) ורחבעם בן שלמה א"ר יודן בר סימון ולא עוד אלא ששרתה עליו רה"ק ואמ' שלשה ספרים הללו משלי שיר השירי' וקהלת: (ו) הה"ד (תהלים מה) תחת אבותיך יהיו בניך את מוצא צדיק מוליד צדיק. רשע מוליד רשע. צדיק מוליד רשע. רשע מוליד צדיק. וכולהון יש להם מקרא ויש להם משל ויש

להם

אסיפת אמרים — מתנות כהונה

לשלשלת יוחסין. כל"ג. י"מ: — מדרש קהלת הגיל' נפתחים: ה' סלעים. וכו' ה' סלעים לתת להם: בא המעשה כו'. לקמן בקהלת ים שהלך עם לשמול בפנילס: ה"ג עם המלאכים וקרמו עליו המקרא הזה חזית איש מהיר במלאכתו לפני מלכים יתיצב קרי ביה לפני מלאכים: זריז כו'. לקמן בים ע"ג מסייע לפני מלכים כו': נמצא מיופה כו'. שהרי בנין ב"ה נגמר רק בז' שנים ובניין ביתו לא נגמר עד לאחר י"ג שנים: ואפי' כיוצא כו'. עיין מזה סוף ספר במות: ואפילו מלאכי שרת. וזהו לפני מלכים יתיצב קרי ביה מלאכים ואולי הכוונה כמו שדרשו חז"ל בפ' הלך בנמר' ג' מלכים וע' שם ובכמדבר רבה פ' י"ד וכן מסמע לקמן בים ע"ג: בנה בניתי. תסמע בניין בנוי וכ"ג בהדיא בשוהר טוב וזהו ע"י שהמלאכים היו מסייעין תחתו הרי הוא כפי': הבי גרסינן בכמדבר רבה פר' י"ד ובילקוט מלכים מלילו היה נבנה: אבן שלמה כו'. בפ' נבה נרסי' החכם מסעת לת עצמה: הדימוס. סוסת בניו של לבנים: ובי הבנים יש בבבל. בבבל הוא בירושלו על עולם ושיין מזה בתיכה בבה בפסוק בהוסיס מהון נפשו: בבבודו של תתי'. בבין כ"ה: מלבי מוסיס. עם הצדיקים וכדמפרש ואזיל וקרמלו הצדיקים מלכים כד"א בו תלכוס יתלוס ולה היה נמנה עם הכוסה פתון להם חלק לעוה"ב: בשעה שנמנו כו'. כל יה הוה בפ' חלק ובכמדבר רבה פרשה י"ד: ה"ג ובילקוט במשל: כולהון יש להם מקרא ויש להם משל ויש להם

קהלת הבם אילו אדם אחר אמרן היית צריך לבוף אזניך ולשמוע הדברים האלה ויותר שאמרן שלמה. ואילו מרעתו אמרן היית צריך לבוף אזניך זלשמעם ויותר שאמרן ברה"ק. ויותר שהיה קהלת הבם עוד למד דעת את העם ואזן והקר ותקן משלים הרב' ואזן דברי תורה והקר דברי תורה עשת אזנים לתורה ואת מוצא שעד שלא עמד שלמה לא היתה דונמא. רב נחמן [אמר] תרתין רב נחמן אמר לפלטין גדולה שהיו בה פתחים הרבה וכל שהי' נכנס בתוכה הי' טועה מדרך הפתח בא פקח אחד ונטל הפקעת ותלאה דרך הפתח היו הכל נכנסי' ויוצאין דרך הפקעת. כך עד שלא עמד שלמה לא היה אדם יכול להשכיל דברי תורה וכיון שעמד שלמה התחילו הכל סוברין תורה. רב נחמן [אמר] לישנא חורי לחורשא של קנים ולא הי' אדם יכול להכנס בה ובא פקה אחד ונטל את המגל וכסח התחילו הכל נכנסין דרך הכסוח ויוצאין כך שלמה. א"ר יוסי לקופה גדולה מלאה פירות ולא הי' לה אזן ולא היתה יכולה להטלטל ובא פקח אחד ועשה לה אזנים והתחילה להטלטל ע"י אזניה כך עד שלא עמד שלמה לא היה אדם יכול להשכיל דברי תורה וכיון שעמד שלמה התחילו הכל סוברין תורה. א"ר שילא לקיתון גדול שהוא מלא רותחין ולא היה לו אזן להטלטל ובא אחד ועשה לו אזן והתחיל להטלטל ע"י אזנו. א"ר חנינא לבאר עמוקה מלאה מים והיו מימיה צוננין ומתוקים וטובים ולא היתה בריה יכולה לשתות ממנה בא אדם אחד וספק לה הכל בחבל משיחה במשיחה ודלה ממנה התחילו הכל דולין ושותין. כך מדבר לדבר ממשל למשל עמד שלמה על סודה של תורה דכתיב (משלי ו) משלי שלמה בן דוד מלך ישראל ע"י משלותיו של שלמה עמד על דברי תורה. ורבנין אמרין אל יהי המשל הזה קל בעיניך שע"י המשל הזה אדם יכול לעמוד בדברי תורה. משל למלך שאבד זהוב מביתו או מרגלית טובה לא ע"י פתילה באיסר הוא מוצא אותה כך המשל הזה לא יהיה קל בעיניך שע"י המשל אדם עומד על דברי תורה ותדע לך שהוא כן שהרי שלמה ע"י המשל הזה עמד על דקדוקיה של תורה א"ר יודן ללמדך שכל מי שהוא אומר דברי תורה ברבים זוכה שתשרה רה"ק עליו וממי את למד משלמה שעל ידי שאמר דברי תורה ברבים זכה ששרתה עליו רוה"ק ואמר שלשה ספרים משלי קהלת ושיר השירים: (ט) ר' פנחס בן יאיר פתח (קס ג) אם תבקשנה ככסף גו' אם אתה מחפש אחר דברי תורה כמטמונים הללו אין הקב"ה מקפח שכרך משל לאדם אם מאבד סלע או בילרין בתוך ביתו הוא מדליק כמה נרות כמה פתילות עד שיעמוד עליהם והרי דברים קל וחומר מה אלו שהם חיי שעה של עה"ז אדם מדליק כמה נרות וכמה פתילות עד שיעמוד עליהם וימצאם דברי תורה שהם חיי העה"ז והחי העה"ב

אין

מתנות כהונה

מלמדין מרגלים הכנוס של מרגלים מלמדין: דונמא. דמיון ומשל להבין על ידו תוכן הענייני כדמתרגמין בערובין לגמריה בסימני טעמא ומסברא בדמי ליה: הפקעת. עץ קטן ועגול שמחזיקים גולין עליו הערב: להורשא. יער הכנוס הוכסח: ולא היה לה כו'. משפ עובי הסכסוך והחולמוש: ובכח. וקלר ולבוש כסה עוקל עליו כמו תזמור על הכרם וקבוצ על הענבים וכן כל לחד ולחד לבושו עליו: וספק לה. וקצר הבל בחבל עד בהספיק להגיע עד כמים: פתילה באיסר נרם פי' שמוכה שוה רק באיסר: בילרון. מין הכסיס כדמתרגמ כפי

אז אמר שלמה ה' אמר וגו'. דוד העלה את הארון שנ' (ד"ה ו טז) ויהי דוד וזקני ישראל וגו'. ושלמה העלה את הארון שנא' (מ"א ח) אז יקהל שלמה את זקני ישראל וגו'. דוד אמר שירים שנ' (ש"ב כב) וידבר דוד לה' את דברי השירה הזאת וגו'. ושלמה אמר שירים שנא' שיר השירים אשר לשלמה. ר' סימון בשם ר' יונתן דבית גוברין בשם ריב"ל אמר הואיל ואת מקישו מכל צד מה אביו נמחל לו על כל עונותיו שנ' (שם יג) גם ה' העביר חטאתך לא תמות אף זה כיוצא בו ולא עוד אלא ששרתה עליו רוה"ק ואמר שלשה ספרים משלי וקהלת ושיר השירים: (ז) ד"א שיר השירים זשה"כ (מלכי טז) לב חכם ישכיל פיהו לבו של חכם מלא הבמה מי ישכיל עליו ומי מחכים עליו פיהו. פומיה מחכים עלוי פומיה מורה עלוי. (שם) ועל שפתיו יוסיף לקח מתוך שהוא מוציא דברי תורה מלבו מוסיף על לקחה של תורה. משלו משל למה"ד להבית שהיא מלאה אבני' טובות ומרגליו' ומוקפת צמיד פתיל והיא נתונה בזוית אחת ואין אדם יודע מה בתוכה בא אחד ופנה אותה וידעו הכל מה בתוכה כך לבו של שלמה היה מלא חכמה ולא היה יודע אדם מה בתוכה כיון ששרתה עליו רה"ק ואמר שלשה ספרים ידעו הכל הבמתו. ועל שפתיו יוסיף לקח לקח שהוסיף על דברי תורה עילהו שנא' (קהלת ה) ונתתי את לבי לדרוש ולתור בחכמה מהו ולתור להעשו' תייר בהכמה הה"ד (במדבר יג) ויתורו את ארץ כנען. מאן דקרא טבזואות ניזיל לגביה מאן דתני טבוואו' ניזיל לגביה שנ' ולתור בחכמה. ד"א לדרוש ולתור לתור ולהותיר. הדין פייטנא בד עביד אלפא ביתא זימנין מיהסל לה וזמנין דלית מהסל לה ברם שלמה עבד אלפא ביתא והמשא אתין יתרין עליו דבתיב (מ"ה ה) ויהי שירו המשה ואלף ויהי שיורו של אלף חמשה ולא על דברי תורה בלבד היה תייר שלמה אלא על כל אשר נעשה תחת השמש כגון היאך ממתיקין את ההרדל היאך ממתיקין את התורמסין א"ל הקב"ה אדר דברי תורה אוללת חייך שאין אני מקפח שברך הריני משרה עליך רה"ק מיד שרתה עליו רה"ק ואמר שלשה ספרים הללו משלי קהלת ושיר השירים: (ה) ד"א שיר השירים זשה"כ (קהלת יב) ויותר שהיה קהלת

מתנות כהונה

אף זה כיוצא בו. והוא רומה בפרקה עליו רוה הקדש כדמפרש ואזיל: מחכים עלוי. מודיע את הלמודו של הכתוב וכדמפרש ואזיל פומיה מורה עלוי לו פירושו מתוך פיהו מוסיף החכמה מביו הוא מוסיף הכמה ושומד על הכתב וכדמפרש ואזיל: לקח בהוסיף כו'. בילקוט מבלי הבי' נכתוב וי"ם: עליהו. העלה והגביה תוכו למעלה רחב: מאן דקרא כו'. מי שקרא מקרא ומבקש ללמוד וכי מי שהוא מבואות ומבקש ללמוד הוא בא הלוז ממה שיש היה התייר בל החכמות כולן ובמדרש קהלת (פ יד) מוסיף בהוא כי ולבון מבחוצות מבמע דהוא היה דורש והוקר מהר כל יודע ספר למעי ילמד הוא ממנו וכתו בתחר לפיו מכל מלמדי הבלתי והכי מוכח בי' הילקוט: להגר ולהותיר. דהם לגור כמו להותיר ועיין במדרש קהלת: פייטנא. הבקי לעבות הרזות ופיוטים: בד עביד כו'. כשעובה הרזו וה בסדר חלוף בי"ם לבעמים שהוא מסיים בחי"ו ובעמים בחיו מסיים הוא הבל בלמה עבה הרזות ומבל בלו ועבה המבה חותיות יהר עליהן והכי נרסי' גם כי במדרש קהלת: הכי נרסינן ויהי ביומו בל חלף ובילקוט מלבים דייק היה מדלא כתיב בירה: שיירו בל חלף. ר"ע נ"ב בילקוט מבלי ועיין לומר פי' חלף חלף היה בלומר על התלבה בהיות הוותר ה' וכמדרש קהלת ובילקוט מלבים ובהגהומת בובה הקה הגילבה גם זית: התורמסין. מין עבב מר מאד ונאבל על ידי תיקון ע"ש תורמוס: אוללת. דבבת והקנט

גדל בביתו של מלך א"ל המלך שאל מה אתן לך אמר הבליטום אם שואל אני כסף וזהב הוא נותן לי אבנים טובות ומרגליות הוא נותן לי אמר הריני שואל בתו של מלך והכל בכלל. כך (מ"ש ג) בגבעון נראה ה' אל שלמ' בחלום הלילה ויאמר אלהים שאל מה אתן לך אמר שלמה אם אשאל כסף וחב ואבנים טובות ומרגליות הוא נותן לי אלא הרי אני שואל את ההכמה והכל בכלל הה"ד (שם) ונתת לעברך לב שומע א"ל הקדוש ברוך הוא שלמה חכמה שאלת לך ולא שאלת עושר ונכסים ונפש אויביך חייך החכמה והמרע נתון לך וע"י כן עושר ונכסים אתן לך מיד (שם) ויקץ שלמה והנה חלום א"ר יצחק חלום היה עומד על כנו חמור נוהק והוא יודע מה נוהק צפור מצוצי והוא יודע מה מצוצי מיד (מ"ש ג) ויבא ירושלים ויעמוד לפני ארון ברית ה' ויעל עולות ויעש שלמים ויעש משתה לכל עבדיו א"ר אלעזר מכאן שעושין סעודה לגמרה של תורה א"ר יודן ללמדך שכל מי שמלמד תורה ברבים זוכה ששורה עליו רוה"ק שכך עשה שלמה שלמד ושרתה עליו רוה"ק ואמר שלשה ספרים משלי וקהלת ושיר השירים: (י) ד"א שיר השירים ר' איבו ור' יהודה ר' איבו אמר שיר חד השירים תרין הא תלתא ור' יהודה בר סימון אמר שיר השירים כולה חד ואילין תרתין אחרניאתא מה את עבד לון (קהלת קכו) שיר המעלות לשלמה וחד (שם ג) מזמור שיר חנוכת הבית לדוד סברין מימר דוד אמרן ואת תולה בדוד שנא' כמגדל דוד צוארך אלא מה שיר השירים שלמה אמרה ותלה אותה בדוד. כשתמצא אומר כל מעשיו של אותו האיש משולשין היו. שלש מעלות עלה שלמה במעלה הראשונה כתיב (מ"ש ה) כי הוא רודה בכל עבר הנהר במעלה שניה שנא' (שם) ושלמה היה מושל במעלה שלישית שנא' (ד"ה ח כט) וישב שלמה על כסא ה' למלך א"ר יצחק וכי אפשר לו לאדם לישב על כסא ה' אותו שכתוב בו (דניים ד) כי ה' אלהיך אש אכלה הוא וכתיב (דניאל ז) נהר דינור נגד ונפיק ונו' וכתיב (שם) כרסיה שביבין דינור ואת אמרת וישב שלמה על כסא ה' אלא מה כסאו של הקב"ה שולט מסוף העולם ועד סופו אף כסא של שלמה שולט מסוף העולם ועד סופו מה כסא ה' דן בלא עדים והתראה אף כסא שלמה דן בלא עדים והתראה

מתנות כהונה

מתנות כהונה בירושלמי ובבלי סוף מסכת סוטה והוסיף עוד טרפה מביאה לידי פריצות פריצות לידי קדושה ומיך עיון היטב יתפרכו הכתובים על כל הלוקה והלוקה: ה"ג לקמן ריש קהלת לגליופום סמיה גדל כו'. ופי' הכס מהכמי המעלה ופ"ע בליוט: הוא נותן לי. ועדיין אין בכל כיתי ואף כי בהו תלת הריני שיחל את בתו ועל ידה אכל ואתו לי: החכמה והמדע כו'. פסוק זה בדברי הימים ב' ו': על כנו. על בסיסו ואמתתו: חמור נוהק נרסי': מצוצי. מצפלפ: לגמרה. על תורה. שהוא גמר כל תורה בחכמת ההכמה: ה"ג שלמד תורה ברבים וברבים כו': בולה הד. ספר שיר השירים לישו נהנה רק ספר ב' ולא לג' ספרים ותלה מה לחי מקיים לב: שי שיהות החתרות לכתוב השירים הד כו': ה"ג מה את עבד לון הד שיר המעלות כו': מה את עבד כו'. מה אתה עושה משן ואילך את מקיימן: סברין מימר דוד אמרה כו'. נרסי' ופי' הרואים כותבים לומר שדוד אמר שיר הנוכת הבית ולישו כן תלה אתה תולה בדוד שכלמה אמרה ותלה בדוד והרהיה שגת' על בנין הבית כמגדל דוד צוארך וכסי שלמה אמרה תלה את שיר השירים שלמה אמרה ו"ל אף כמגדל דוד הבחוב בו כן רק שתלה לתוו בדוד אף שיר זה הכתוב בחיים שלמה אמרה ותלה תולה בדוד ו"ל דהכי גרסינן ותלה תולה בדוד אף אם שלמה אמרה ותלה תולה בדוד: כשתמצא כו'. כהמדקדק לומר מיעוי העניין נמצאת תומר

אין אתה צריך לחפש אחריהם כמטמונים הללו הוי אם תבקשנה בכסף וגו׳. א״ר אלעזר מימי לא קדמני אדם לבית המדרש ולא הנהתי שם אדם ויצאתי פעם אחת השבמתי ומצאתי הזבלים ותבנים ואמרתי אם תבקשנה בכסף ובמטמוני׳ תחפשנה אז תבין יראת ה׳. אנחנו לא נזבלים ולא נתבנים אפילו כתבנים אפילו כזבלים מבאן (תנינא) היה ר׳ פנחס בן יאיר אומר זריזות מביאה לידי נקיות נקיות מביאה לידי טהרה טהרה מביאה לידי קדושה קדושה מביאה לידי ענוה ענוה מביאה לידי יראת חטא יראת חטא מביאה לידי הסידות הסידות מביאה לידי רוח הקדש רה״ק מביאה לידי תחיית המתים תחה״מ מביאה לידי אליהו הנביא זכור לטוב. זריזות מביאה לידי נקיות שנאמר (ויקרא טז) וכלה מכפר את הקדש. נקיות לידי טהרה שנא׳ (שם יג) וכפר עליה הכהן וטהרה. טהרה לידי קדושה שנא׳ (שם טז) וטהרו וקדשו. קדושה לידי ענוה שנא׳ (ישעיה נו) כי כה אמר רם ונשא שוכן עד וקדוש שמו מרום וקדוש אשכון ואת דכא ושפל רוח. ענוה לידי יראת חטא שנא׳ (משלי כב) עקב ענוה יראת ה׳. יראת חטא לידי הסידות שנאמ׳ (ישעיה פט) אז דברת בחזון לחסידיך. הסידות לידי רה״ק שנאמר אז דברת בחזון לחסידך. רה״ק לידי תחה״מ שנא׳ (יחזקאל לז) ונתתי רוחי בכם וחייתם. תחה״מ לידי אליהו הנביא ז״ל שנאמ׳ (מלאכי ג) הנה אנכי שולח לכם את אליהו הנביא. א״ר מתנא מה שעשת חכמה עטרת לראשה עשתה ענוה כנגדל לעקבה מה שעשת חכמה עטרת לראשה שנאמר (משלי קיז) ראשית חכמה יראת ה׳ עשת ענוה כנגדל לעקבה שנ׳ עקב ענוה יראת ה׳. תחה״מ ע״י אליהו הנביא זכור לטוב הה״ד (משלי ו) אז תבין יראת ה׳ ודעת (קדושים) [אלהים] תמצא זו רה״ק. ר׳ סימון בשם ר״ש בן הלפתא לבליוטום שהיה גדל

מתנות כהונה

במה אשם ודאי כיוצא בו: **אין** אתה צריך כו׳. בתמורה: **לא** הנחתי כו׳. כדתמרינן בפ״ק דבכורות מי שנכנס עם הבירה לע״ה וקדש תחת מהן ודאי ואח״כ הפרישו על הבירה טובלין לו מספקא בפסחי בעמיר טובא נפשו בחפו: **הזבלי׳** כו׳. מוליכין לבתים זבל וכדון: **אנחנו** לא מזבלים כו׳. בתמורה וכי אין אתו צריכין לעמול בתורה בכל כוחינו: **תנינא** בכתי׳ נגד ואח״כ בריית במסכת ע״ז סוף פ״ק ובתם קלי על הפסוק ונמצאת מכל דבר רע בלא יתכהל ביום ויבא לידי מ״מ בלילה מכאן מ״ר פנחס כו׳ והנה הרוחה יתלה כי כשעת גפל בספר ויגעתי ומלאתי ביכופלמי בפ״ק דבבא בב״ב ובספר רב מלפס סוף פ״ק דע״ז בפס ה יכלמי וכן הביאו שם הר״ן וכן הר״י בן הביב בפ׳ עין יעקב בפס כ״י והכי גרס יתלה הפעל מביאה לידי רוח הקודש ויוה הקודש מביאה לידי הסידות הסידות מביאה לידי תחיית המתים כו׳ עד לידי נקיות שנאמר וכלה וכפר נקיות לידי טהרה כו׳ עד יתלה הפעל לידי רוח הקדש שנאמר אז תבין יתלה ס׳ ודעת תלה ס׳ ממנה רוח הקודש לידי הסידות שנאמ׳ אז דברת בחזון לחסידיך והסידות לידי תחיית המתים כו׳ עד אליהו הנביא וגו׳ ואמר ר׳ מתנא מה שעשתה כו׳ עד שנאמר עקב ענוה יתלה ס׳: **רבי** סימון וכו׳. ופי׳ הר״ן וכלה וכפר כלומר דכתיב וכלה מכפר את הקודש ואת אהל מועד ואת המזבח ל׳ וכלה משמע זריזות דלשון כילוי משמע מהירו דהיינו זריזות וכתיב וכפר לשון כפרה דהיינו את מקדש הקודש ואת אהל מועד ואת המזבח כלומר כשהיה עושה כזריזות היינו כפרה דהיינו נקיות. נקיות לידי טהרה פרש״י טהרה לא ידעינן ועדיף מנקי בגמ׳ וכפר עליו וגומר ונתני רוחי בכם וגו׳ פי׳ הר״ן רוחי דהיינו הסידות ונתר הכי והייתם הכא לאכי בולה וגו׳ לפני בא יום ה׳ הגדול והנורא דהיינו תחיית המתים וכיון שבשביל רוחו יום הוא בא עליהו ממנו שתחיית המתים גורמת לאליהו הנביא ביבא ז״ל הר״ן ז״ל ובימוקי יוסף פי׳ קיא בל׳ מחרת לכן הבירסה והכוונה שלא הכל נקנה מחת וכגירסת הספר מן מ״ר פנחס עד לידי אליהו זכור לטוב כן הוא

זלהבניסן תחת כנפי השבינה נמצאת אומר ריב"ל ורשב"י ור"א בנו של ר'
יוסי הגלילי אמרו דבר אחד ר"י בן חלפתא פליג אתלתיהון . ג' שטנים
נזדווגו לו . ה"ד (מ"ה יח) ויקם ה' שטן לשלמה את הדד האדומי וכתיב
(שם) ויקם אלהים לו שטן את רזון בן אליזיע וכתיב (שם) ויהי שטן לישראל
כל ימי שלמה . הרבה לו כוסים שנ' (שם י) ותעלה ותצא מרכבה ממצרים
בשש מאות כסף וסוס בחמשים ומאה . שלשה משלות אמר . משלי שלמה
בן דוד מלך ישראל (משלי י) משלי שלמה בן חכם ישמח אב (שם כט) גם אלה
משלי שלמה אשר העתיקו אנשי חזקיה מלך יהודה . שלשה הבלים אמ' .
הבל הבלים אמר קהלת וגו' הבל הד והבלים תרין הא תלתא . ג' שירים
אמר . שיר חד השירים תרין הא תלתא . ג' שמות נקראו לו . ידידיה שלמה
קהלת ריב"ל אמר הנהו תלתא אנור יקא למואל איתיאל הא שבעה .
א"ר שמואל בר נחמן עיקר אוותנטייה שלהן ידידיה קהלת שלמה . מודה
ר' שמואל בר נחמן באלו ארבעה שנתוספו לו ונתבנה בהן הן צריכי
להדרש אנור שאנור דברי תורה בן יקא בן שהקיאה לשעה כספל הזה
שנתמלא בשעתו ונשפך בשעתו כך למד שלמה תורה בשעתה ושכחה
בשעתה למואל שנם לאל בכל לבו אמר יכול אני להרבות ולא לחטוא
לאיתיאל לאיתיאל ואוכל איתיאל אתי אל ואוכל . ג' ספרים כתב . משלי
קהלת שיר השירים . אי זה מהן כתב תחלה ר' חייא רבה ור' יונתן ר'
חייא רבה אמר משלי כתב תחילה ואחר כך שיר השירים ואחר כך קהלת
ומייתי לה מהאי קרא (מ"ה ה) וידבר שלשת אלפים משל זה ספר משלי ויהי
שירו חמשה ואלף זה שיר השירים וקהלת בסוף אמר . מתנייתא דרבי
חייא רבה פליגא על הדין שמעתא מתניתא אמרה שלשתן כתב כאחת
ושמעתא אמרה כל חד וחד בפני עצמו תני ר' חייא רבה רק לעת זקנת
שלמה שרתה עליו רוה"ק ואמר שלשה ספרים משלי וקהלת ושיר השירים .
ר' יונתן אמר שיר השירים כתב תחילה ואחר כך משלי ואחר כך קהלת
זמייתי לה ר' יונתן מדרך ארץ כשאדם נער אומר דברי זמר הגדיל אומר
דברי משלות הזקין אומר דברי הבלים . ר' ינאי חמוי דר' אמי אמר הבל
מודים שקהלת בסוף אמרה : (יא) ר' אליעזר בר אבינה משום ר' אחא
ורבנין ר' אליעזר אמר וידבר ג' אלפים משל על כל דבר ודבר ויהי שיחו

חמשה

מתנות כהונה

דברי ר'. סמוך דרשו לחסבה לנעלי : פרינ כו'. סמוך דרשו לשבח : ה"נ אתלתיהון . סרכה
סוסים עמ' והעלה ועלה מרכבה ממכרים בסם מקום כסף וסוס בחמשים ומאה : שלשה משלות
כו' : ידידיה ככתוב בס' שמואל ב' סי' י"ב . ואנור יקא למואל איתיאל כולו בס' מבלי
הנהו תלתא . הלו שלשה שחתמה בהן שבעה הרי שבעה ואת אמרת שלשה
אוותנטיאה. העיקר והטוביס בהסס הס הלו שלשה : שלהן ידידיה נקרי' : ה"נ בתוספתא
לו הלו שחתמה בהן וכן כו' : שאנור . בתוספתא : ושבחה . בתוס' לשעלה הכס שבהם כו' :
שנם . בדברי : ה"נ בתוספתא קהלת שנם לאל בלבו ואחר יכול כו' : להרבות כוסים וסוסים
וכסף : איתיאל . דהס אל ל' כה כמו ואת תילי הארץ כלומר יש לאל ידי להרבות ואוכל בעזרת
אלה לחטוא : א"ר חייא . כ"ל על מר ר' חייא : שרשתן כתב בהתם . ולעיל בסס ר' חייא
רבה אחר בתחלה כל ת' ות' בשני עלמה וכן אחרים במעשה : באחת . כלומר בזמן אחת :
תני ר' חייא רבה . וז"ש חייא מתניתא דפליגא על ר' חייא לעיל ועל מעשה דמתניתין זקה תמ
אלה אחרון רק בזמן ת' . וחכו לעת זקנו : הזקין כו' . שקורת הגר ואומר הבל על כל מכר
נעשה סחת הסמם : על כל דבר . כ"ל על כל פסוק וה"נ בפ' הקח ובמדרש קהלת (זעק) :

והתראה ואי זה הוא זה דינן של זונות הה"ד (מ"ג ג) אז תביאנה שתים נשים זונות . מי היו רב אמר רוחות היו ורבנין אמרין יבמות היו . ר' סימון בשם ריב"ל אמר זונות ממש היו והוציא דינן בלא עדים והתרא' . ג' ירידות ירד שלמה . ירידה ראשונה מאחר שהיה מלך נדול מכיף העולם ועד כופו נתמעטה מלבותו ולא היה מלך אלא על ישראל הה"ד משלי שלמה בן דוד מלך ישראל . ירידה שניה מאחר שהיה מלך על ישראל נתמעטה מלבותו ולא היה מלך אלא על ירושלים הה"ד אני קהלת הייתי מלך על ישראל בירושלם . ירידה השלישית מאחר שהיה מלך על ירושלם נתמעטה מלכיתו ולא היה מלך אלא על ביתו שנא' הנה מטתו שלשלמה נו' כלם אהוזי הרב ואפי' על מטתו לא היה מלך שהיה מפחד מן הרוחות . ג' עולמות ראה . ר' יודן ור' חוניא ר' יודן אמר מלך הדיוט ומלך חכם טפש וחכם עשיר עני ועשיר מה טעם את הבל ראיתי בימי הבלי לית בר נש מתני אונקי דידיה אלא בשעת רווחיה . ר' חוניא אמר הדיוט מלך יהדיוט טפש חכם וטפש עני עשיר ועני מה טעם אני קהלת הייתי מלך על ישראל הוינא כד הינא ברם כען לית אנא . ג' עבירות עבר . הרבה לו סוסים הרבה לו נשים הרבה לו כסף וזהב שנאמר (מ"ח י ודה"א ג ט) ויתן המלך את הכסף בירושלם כאבנים . ולא היו נגנבות א"ר יוסי בר הנינא אבני עשר אמות ואבני שמונה אמות . תני רשב"י אפילו משקלות שהיו בימי שלמה של זהב היו הה"ד (ד"ה ג ט) אין כסף נחשב בימי שלמה . הרבה לו נשים שנא' (מ"א יא) והמלך שלמה אהב נשים נבריות רבות ואת בת פרעה ונו' מן הגוים אשר אמר ה' אל בני ישראל לא תבאו בהם והם לא יבאו בכם ונו' . ריב"ל אמר על שם לא תתהתן בם . רשב"י אומר לאהבה אהבה ממש לזונות . ר' אליעזר בנו של ריה"ג אומר כתיב (נחמיה יג) נם אותו החטיאו הנשים הנבריות מלמד שהיה בועלן כשהן נדות ולא היו מודיעות אותו . רבי יוסי בן חלפתא אומר לאהבה להאהיבן לאהבן ולקרבן ולגיירן ולהבניסן

אסיפת אמרים

הוינא כו' . ק"ר (מ' י"ג) כ"ג מני קהלת מלך הוינא כד הוינא וכדו ליה לנא בוכ מידי . ומשמיה דר' כהא בגלוון הכא משמיה דר"ק מתלוצ מנחם מענדיל וכ"ם דסקבו המפרשים על מס בשנעו לה מדתי ויכלו מעיר לעיר ואמר מני מלמה ולא קבלוהו . למאי לה סרלה מכמתו . ותירלו מעלמה ממנו מעיונים החכמה . ים שחילנו דהכמת סחכמן נזויס . ונזה קיימלני בעלי כמדרש . דמ"ח הוינא כו' פירוש כשהייתי סייתי מבל כען לית לנא מידי כי נסתלקה ממני החכמה . ומ"ח כד הוינא פירוש כמו שהייתי לו כן מני עכשיו נסס ליה מני סוס כלום דהכמת סמכמן נזויס . ודפס"ח :

מר

ועיין מזה במדרש קהלת בפסוק מי קהלת : ומפני כובדן לה היו נגנבות . ה"נ במוכ תמות היו : ע"ש לה מתהתן . כלו' זה בהחיה לה קבלוהו כסס כ"ל לה מתהתן ונו' ומעשיה לה היה נמנע : לאהבה . סיפיה דקרא הוה נמלכים ק' סימן י"ח : לזונות . מבל מוכר להתהתן בסס : נם אותו החטיאו כו' . נהחטיא סימן י"ג : להאהיבן כו' . כלומר לגיירן ועשו מהוגים להקדום כ"ם ועיין מזה בנמדבר רבה פרשה ג' :

מתנות כהונה

כל מעשיו כו' : זונות היו . הכא מכאן מוסיף כהב כדרשותיו בפ' מבשפים ח"ל כי מן הממע כוא כי זונה תקנה לה בן מהכת מהדבק בה סוכנת לף מת בלא ע"כ תמר כב בסיו יהודה מבדמו לזונות וכבן תמרי סיו יבמות שכ דבר סיבמות ליקח בן מחר לבעול מן סיכם וכוב ע"ב : לית בר נש כו' . לין בן אדם מבשר ומכל שהגשיבה לו הלא בעת שרומה הרי שהזל למעלתו ועיין מזה בפ' כה"ג : ה"ג בשם הכם ובשם עמי כו' : מתני מנקי נרסי . ופי' נוקה ונרה ונבים הם בספר הזה : הוינא כו' . סייתי בלשבר סייתי לך עשה לון לני בלום ולא היו נגנבות . בתמיה : עשר אמות כו' . ע"ש לה מתהתן . כלו' זה בהחיה לה קבלוהו בסס כ"ל לה מתהתן ונו' ומעשיה לה היה נמנע : לאהבה . סיפיה דקרא הוה נמלכים ק' סימן י"ח : לזונות . מבל מוכר להתהתן בסס : נם אותו החטיאו כו' . נהחטיא סימן י"ג : להאהיבן כו' . כלומר לגיירן ועשו מהוגים להקדום כ"ם ועיין מזה בנמדבר רבה פרשה ג' :

עולין מן המנין. ד"א ר' יודן ור' לוי בשם ר' יוחנן כל מקום שנא' במגלת זו במלך שלמה במלך שלמה הכתוב מדבר במלך סתם בהקב"ה הכתוב מדבר. ורבנין אמרין כל מקום שנאמר במלך שלמה במלך שהשלום שלו הכתוב מדבר במלך סתם בכנסת ישראל הכתוב מדבר: (יב) ישקני מנשיקות פיהו איכן נאמרה ר' חיננא בר פפא אמר בים נאמרה המד"א לפסוקי ברכבי פרעה. ר' יודא בר' סימון אמר בסיני נאמרה שנאמ' שיר השירים שיר שאמרו אותו השירים השוררים שנאמר (תהלים פה) קדמו שרים אחר נוגנים. תני משום ר' נתן הקב"ה בבבוד גדולתו אמרה שנא' שיר השירים אשר לשלמה למלך שהשלום שלו. רבן גמליאל אומר מה"ש אמרוהו שיר השירים שיר שאמרוהו שרים של מעלה. ר' יוחנן אמר בסיני נאמרה שנא' ישקני מנשיקות פיהו. ר' מאיר אומר באהל מועד נאמרה ומייתי לה מן הדא קרייא עורי צפון ובואי תימן עורי צפון זו העולה הנשחטת בצפון ובואי תימן אלו שלמים שנשחטין בדרום הפיחי גני זה אהל מועד יזלו בשמיו זה קטרת הסמים יבא דודי לגנו זו השבינה ויאכל פרי מגדיו אלו הקרבנות. רבנין אמרין בבית העולמים ומייתין לה רבנין אף אינון מהאי קרא עורי צפון זו העולה הנשחטת בצפון ובואי תימן השלמים שנשחטים בדרום הפיחי גני זה בית העולמים יזלו בשמיו זה קטרת הסמים יבא דודי זו השבינה ויאכל פרי מגדיו אלו הקרבנו'. ורבנן אמרי כולהון חורי כולה בבית העולמים נאמרה א"ר אחא אפריון ודבתריה. ורבנן עבדין יתהון פתיחה לויהי ביום כלות משה. על דעתיה דר' חיננא בר פפא דאמר בים נאמרת ישרי עלינו רה"ק ונאמר לפניו שירות הרבה. ועל דעתיה דר"ג דאמר מה"ש אמרוהו יתן לנו מנשיקות שנשק לבניו. על דעתיה דר' מאיר דאמר באהל מועד נאמרה יוריד לנו האש ויקבל קרבנותיו. על דעתיה דר' יוחנן דאמר בסיני נאמרה יוציא לנו נשיקות מתוך פיהו הה"ד ישקני מנשיקות פיהו: (יג) ד"א ישקני מנשיקות פיהו א"ר יוחנן מלאך היה מוציא הדיבור מלפני הקב"ה על כל דיבור ודיבור ומחזירו על כל אחד ואחד מישראל ואומר לו מקבל אתה עליך את הדיבור הזה כך וכך דינין יש בו כך וכך עונשין יש בו כך וכך גזרות יש בו וכך מצות וכך קלים וחמורים יש בו כך וכך מתן שכר יש בו והיה אומר לו ישראל הן חוזר ואומר לו מקבל אתה אלהותו

מתנות כהונה

ביומי יהוה והודכו לעקור דיבתם ולעלטל מהרן להרן מפני עקת רעב והייסם מיום מיום: ה"נ מניין סיר קס"ו: ה"ג במלך סתם בהקב"ה הכתוב מדבר: בבנסת ישראל כו'. סולו סדוש בדרך הקבלה: ישקני ליכן נאמרה. הפיחי הזאת דכתיב בה ישקני כו'. וכך אמרו ישראל על הקב"ה והיכן אמרו לו כן: השירים קרי ביה הסמים וכילקוט הגירסא בתופן אחר: ה"ג תני מבוס רבי נתן: שרים. מסורים: בסיני כו'. ועל פתיחת הדבורת נאמר כדלקמן: ומייתי לה כו'. ומביא לו ראיה מפסוק זה: ה"ג קרבנותיו רבנן אמרי כו': בולהון כו'. כל הפסוקים הכתובים בתורה פרשה של עולי לפון כולם מדברים בבית עולמים ומפרש ר' אחא מן פסוק אפריון וכל הכתוב אחריו עד סוף הפרשה מדבר בבית עולמים: ה"ג ורבי מאיר עבד יתהון כו'. פי' פסוקים אלו מן אפריון ואילך עשה פתיחה לפרשת ויהי ביום כלות כו' בכתוב בספר במדבר רבה פ' י"ג: ישרי עלינו כו'. זהו פירושו של ישקני מנשיקות כו'. וכן פירושו של ס"ה ביה הוא לשון שריית רוח הקדש: שנשק לבניו. כלומר מי יתן וילמה לו פיוס

חמשה ואלף אלף ודמשה טעמים על כל דבר ודבר . ורבנין אמרין וידבר ג' אלפים משל על כל פכוק ופכוק ויהי שירו חמשה ואלף אלף וחמשה טעמים על כל משל ומשל ויהי משלו אב"כ אלא ויהי שירו חמשה ואלף שירו של משל טעמיה דמילתא טעמיה דמילתא . א"ר שמואל בר נחמן חזרנו על כל ספר משלי ולא מצינו שבתוב בו אלא תשעה מאות וחמשה עשר פכוקים ואת אומר ג' אלפים משל אלא שאין לך בל פסוק ופסוק שאין בו שנים ושלשה טעמים כגון נזם זהב והלי כתם . נזם זהב באף חזיר . אל תתהדר לפני מלך ובמקום גדולים אל תעמוד אין צריך לומר תשב תשב וצ"ל שלא תדבר . תנינן א"ר עקיבא ח"ו לא נהלק אדם אחד מישראל על שיר השירים שלא תטמא את הידים שאין כל העולם כלו כדאי כיום שנתנה בו שיר השירים למה שבל הבתובים קדש וזה קדש קדשים ועל מה נהלקו על קהלת א"ר יותנן בר' יהושע בן חמיו של ר' עקיבא כדברי בן עזאי כך נהלקו וכך גמרו . ר' אלעזר בן עזריה עבד לה מתלא לאהד שהוליך סאה של חטים אצל הנחתום א"ל הוציא לי ממנה קמח סלת הוציא לי ממנה קלוסקיא קמה וסלת אחת . כך בל הבמתיה דשלמה לא סלת אלא שיר השירים לישראל שיר השירים המשובח שבשירים המעולה שבשירי' המסולסל שבשירים נאמר שירים ונשבח למי שעשאנו שירי' בעולם המד"א (עמוס ה) והלילו שירות היכל שבחות דהיבלא . ד"א שיר השירים המשובח שבשירים המעולה שבשירים המסולסל שבשירים נאמר שירים למי שעשאנו שיורים לעולם המד"א (דניאל נב) ה' בדד ינחנו ר' יוחנן בשם ר' אחא בשם ר' שמעון בר אבא נאמר שירים ושבח למי שעתיד להשרות עלינו רה"ק נאמר לפניו שירים הרבה . בבל השירים או הוא מקלסן או הן מקלסין אותו בשירת משה הן מקלסין אותו ואומר (שמות טו) זה אלי ואנוהו ובשירת משה הוא מקלסן (דניאל נב) ירכיבהו על במותי ארץ ברם הבא הן מקלסין אותו והוא מקלסן הוא מקלסן הנך יפה רעיתי והן מקלסין אותו הנך יפה דודי אף נעים . ר' שמעון בשם ר' חנין דציפרין אמר שיר כפול ר' סימון אמר כפול ומכופל ר' לוי אמר כנגד שנות אבות ועשרת הדברות נאמרה מנין שיר שיר תק"י ואי תימר דאית בהון יתיר צא מהן שני רעבון שאין עולין

מתנות כהונה

ה"ג ג' אלפים משל על כל דבור ודבור ויהי כו' . ועיין לעיל בפ' תקח וכמדרש קהלת (בסי) : ה"ג כיוצו בל משה וה"ג בילקוט מלכים ובמד' קהלת בפסוק ותתי לח לבי : **טעמא** דמילתא . טעם הדבר מן המבל : **אין** ל"ל הבב . שלש שעמידה מסורה ק"ו היביבה וכן נמו בל ק"ו שהיבור לשבור : ה"ג מן ל"ל מבב מן ל"ל כו' : א"ר עקיבא כו' . ממה היה במסבת ידים פ"ב : **ביום** שהתה נרסי' : **עבד** לה מתלא לח' נרסי' . פי' עשה מבל למה היה דומה שיר השירים : **קמח** סולת . ל"ל הוצא לי ממנה קמח וחה"ב הסולת וחה"ב הוצא לי ממנה קלוסקיא ח' וה"צ בילקוט ובפירש"י בהדיא ועיין מזה בהגהותי בפ' ותהי תגוס : ה"ג בילקוט לחת כך בל כו' : **סולת** . בורר בסולת ההוברר : ה"ג בילקוט למי בשעשאנו שירים בעולם ופירושו עשה לושתו שיר ושבח בעולם לו י"ל עשה לישתו מבוררים ומבחרים וקלי ביה שירים הפיין פתוחה : **שבחות** דהיבלא . הכי בל' שיר פירושו שבח : **המד"א** ה' בדד ינחנו . עיין בילקוט החזינו : **להשרות** . הפירוש דרב מל' שריית רוח הקודש : **או** היא . הקב"ה מקלס לח יפרחל או יפרחל מקלסין לושתו : **כפול** . מהכתיב שיר השירים : **כפול** ומכופל . מדלח כתיב שיר השיר שלח שיר השירים : **שנות** האבות . אברהם לי קע"ה שנה ויצחק ק"פ שנה ויעקב קמ"ז שנה וי' דברות הרי תקי"ב שנה : **ואין** תימר כו' . ומ"ש הרי ים בא שיש יותר : **שנות** רעבון . ל' ניסי אברהם וז"ל

שהוא כותב ורבו מיישב על ידו . ריב"ל ורבנין ר' יהושע אומר ב' דברות שמעו ישראל מפי הקב"ה אנכי ולא יהיה לך הה"ד ישקני מנשיקו' פיהו ולא כל הנשיקות ורבנן אמרין כל הדברות שמעו ישראל מפי הקב"ה ר' יהושע דסיכנין בשם ר' לוי מטעמין דרבנן דכתיב (שם כ) ויאמרו אל משה דבר אתה עמנו ונשמעה . מה עביד ליה ריב"ל פליג שאין מוקדם ומאוחר בתורה או אינו מדבר דבר אתה עמנו ונשמעה אלא אחר שנים ושלשה דברות ר' עזרי' ור' יהודה בר סימון בשם ריב"ל תפסי שיטתיה אמרי כתי' (דברים ג) תורה צוה לנו משה כל התורה כולה תרי"ג מצות הוי תורה בגימטריא עולה כמנין תרי"א מצות דבר עמנו משה ברם אנכי ולא יהיה לך לא דבר עמנו משה אלא מפי הקב"ה שמענום : (יד) ר' יוחנן פתר קרייא בישראל בשעה שעלו להר סיני . למלך שמבקש ליקח לו אשה בת טובים ובת גנוסיא שלח אצלה שליח דבר לה אמרה איני בדאית לשפחתו אלא רצוני לשמוע מפיו כיון שחזר אותו השליח אל המלך היו פניו שוחקות ושיחותיו אינן נשמעות למלך . המלך שהיה פקח אמר זה פניו שוחקות דומה שקבל' עליה ושיחותיו אינן נשמעות לי דומה שאמרה רצוני לשמוע מפיו . כך ישראל היא בת טובים השליח זה משה המלך זה הקב"ה בשעה ההיא (שמות יט) וישב משה את דברי העם אל ה' מה ת"ל (שם) ויגד משה את דברי העם אל ה' אלא ע"י שנא' (שם) הנה אנכי בא אליך בעב הענן בעבור ישמע העם בדברי עמך וגם בך יאמינו לעולם ויגד משה את דברי העם אל י"י א"ל כך תבעו . א"ל ושמעון למיונקא מה דהוא בעי ר' פנחס בשם ר' לוי אמר מתלא אמרין ליה חויא חבלא מדהיל ליה כך אמר משה אתמול ע"י שאמרתי לו והן לא יאמינו לי נטלתי את שלי מתחת ידיהם עכשיו מה אני עושה להם . תני רשב"י כך תבעו אמרו רצוננו לראות כבוד מלכנו . ר' פנחס בשם ר' לוי גלוי היה לפני הקב"ה שעתידים ישראל להמיר כבודו באחר שנא' (תהלים קו) וימירו את כבודם נו' שלא יהו אומרים אילו הראנו את כבודו ואת גדלו היינו מאמינים לו ועכשיו שלא הראנו את כבודו ואת גדלו אין אנו מאמינים לו לקיים מה שנ' (שם קמג) ואל תבא במשפט את עבדך : ר' יודן בשם ר' יודא בר' סימון ור' יהודה ור' נחמיה ר' יהודה אומר בשעה ששמעו ישראל אנכי ה' אלהיך

נתקע

מתנות כהונה

בברכתים רבה פ' ע"ח : מיישב על ידו . מראה לו בתמצא ומסביר לו לך יכתוב : ולא כל הנשיקות . ומיתוב רבים סיים : ה"ג טעמא דרבנן דכתיב לתתר לתר כל הדברות ויאמר כו' . וכדלעיל וכן הכילו בעקידה בער פ"ם ותע"ג דכל זה כתב כבר למעלה בלתן הוא הגוף דמייתי ליה ממלת מנשיקות ולמעלה הכילו על פן תבכה הדברים דמשמע ליה לריב"ל פי דברים : גנים . מיוהסת : כדאית . רלויה : שיהותיון כו' . בלא היה מדבר בפי' ברלוה לשמוע מפי המלך עלמו בגמלי הוא לו בלא החמיעה לו ולפיכך נמנא בל' תבוכתו : דומה . כמדומה לי : בא לליך . ונו' בדברי עמך וגם בך דמשמע בלא ידבר עמהם רק לך בתכה והוא יהיה מלין ביניהם : כך תבעו . לשמוע מפי עלמך ת"ל בן משמיעין לחינוק מה שהוא לומד ולפיכך מיד כ"ב לך אל העם וקדשתם ונו' : דנבית . בתכך והוא ל' הכלה ממש : חבלא כו' . פי' שפילו הבל עקום שדומה לנהם מפחידו והתירלא הוא ממנו : נטלתי לת שלי כו' . בלקה על היהם בגרעת : מה חי שוכה להם . כלומר היני חומר בלא ישמעו ממני עד שתשאל לת פיהם : רצוננו לראות כו' . ולא מבוש שלין לחו מזמינים לך : את עבדך ונו' גרסי' . ופי' בלשלם שהקב"ה

אלוהותו של הקב"ה והוא אומר לו הן והן מיד היה נושקו על פיו ה"ד (דניאל ד) אתה הראית לדעת ע"י שליח. ורבנין אמרין הדבור עצמו היה מחזיר על כל אחד ואחד מישראל ואומר לו מקבלני את עליך כך וכך מצות יש בי כך וכך דינין יש בי כך וכך עונשין יש בי כך וכך גזירות כך וכך מצות כך וכך קלין וחמורי' יש בי כך וכך מתן שכר יש בי והוא אומר הן והן מיד הדיבור היה נושקו על פיו לאדקולאין כן הדימה ולמדו התורה ה"ד (נח) פן תשבח את הדברים אשר ראו עיניך דברים שראו עיניך איך היה הדבור מדבר עמך. ד"א פן תשבח את הדברים שני דבורים שמעו ישראל מפי הקב"ה ריב"ל אמר טעמון דרבנין אחר כל הדברות כתיב דבר אתה עמנו ונשמעה מה עבד לה ריב"ל פליג שאין מוקדם ומאוחר בתורה או אינו מדבר דבר אתה עמנו ונשמעה אלא לאחר שנים ושלשה דברות. ר' עזריה ור' יהודה בר' סימון בשם ריב"ל תפיסו שטתיה אמרי כתי' תורה צוה לנו משה כל התורה כלה תרי"ג מצות הוי בגימטריא תורה עולה שש מאות ואחת עשרה מצות דבר עמנו משה ברם אנכי ולא יהיה לך לא שטענו מפי משה אלא מפי הקב"ה הוי ישקני מנשיקות פיהו. וכיצד היה הדבור יוצא מפי הקב"ה רשב"י ורבנין רשב"י אומר מלמד שהיה הדיבור יוצא טימינו של הקב"ה לשמאלן של ישראל וחוזר ועוקף את מחנה ישראל שמונה עשר מיל על שמונה עשר מיל וחוזר ומקיף מימינן של ישראל לשמאלו של הקב"ה והקב"ה מקבלו מימינו וחוקקו על הלוח וקילו הולך מסוף העולם ועד סופו לקיים מה שנא' (תהלים כט) קול ה' חוצב להבות אש. ורבנין אמרין וכי יש שמאל למעלה והלא כתיב (במות טו) ימינך ה' נאדרי בכח ימינך ה' תרעין גו' אלא הדיבור היה יוצא מפי הקב"ה מימינו לימינן של ישראל וחוזר ועוקף את מחנה ישראל י"ח מיל על י"ח מיל וחוזר ומקיף מימינן של ישראל לימינו של הקב"ה והקב"ה מקבלו מימינו וחוקקו על הלוח וקילו הולך מסוף העולם ועד סופו שנא' קול ה' חוצב להבות אש. א"ר ברכיה שנה לי ר' חלבו הדיבור עצמו היה נחקק מאליו וכשהוא נחקק הולך קולו מסוף העולם ועד סופו שנאמר קול ה' חוצב להבות אש. אמרתי לר' חלבו והא כתיב (נח לא) כתובים באצבע אלהים אמר לי הנוקה סברת לחנוקני אמרית ליה ומהו דין דכתיב לוהות אבן כתובים באצבע אלהים אמר לי כתלמיד שהוא

מתנות כהונה

שהקהל כמו שהלאם להם בגמרא המוכיח: נושקו על פיו גרסי': לאדוקלאין כו'. לקמן בפסוק הוכי זכה משה לקבלתן והוא ל' ערבי וכי' הכל ביחד ועוד הוגה לי שהוא בל' ערבי עיין תהבה ומהה בספר ולקוט ל"ג ליה וכן כל הלשונות הזכיס דלקמן: כן הדימה. לא נתפרש לי ואולי פעות סופר הוא וכו לקמן לא גרס ליה: ה"ג ד"א פן תשבח וגו' ריב"ל אומר שני דברים שמעו ישראל מפי הקב"ה וכבר אמרי כל הדבורות שמעו ישראל מפי הקב"ה ר' יהושע בשם ר' לוי אמר פעמון כו' ועיין לקמן: אין מוקדם כו'. מיד אמר שני דבורים אמרו כן: או לימו כו'. ומ"ל לריב"ל בלא שמעו מפיו לך שני דיבורים דלמא ב' או ג' או ד' יותר: תפיסו שטתי' כו'. שגס המה תפסו סיפתו וסופיו. בלא שמעו מפיו לך שני דבורי': אמרי כתיב הורה כו'. הרי בלא שמעו מפי הקב"ה לך שני דברות: הוי ישקני מנשיקות פיהו. נשיקות ל' רבים וישעו רבים שיש בפב"י גרסי': ועוקף. ויקף הוסיף כו'. כלו' שים המוס והוק שמיך יודע נלבי דכתי טעם וסבתא וכי סובב סמה להגיד ולקפה לומי בחמזיות הבל והוגמתו

לה רבי יהודה ור' נחמיה . ר' נחמיה אמר שני הברים שהיו עסוקים בדבר הלבה זה אומר בית אב של הלבה וזה אומר בית אב של הלבה אמר הקב"ה שוקיותהון על ידי . ר' יהודה אמר אפילו הבל היוצא מפיו כמה דתימא (תיוב לה) ואיוב הבל יפצה פיהו אמר הקב"ה משוקיותהון עלי . ורבנן אמרין עתידין נפשיהון של אלו לינטל בנשיקה . א"ר עזריה מצאנו שנפשו של אהרן לא נטלה אלא בנשיקה הה"ד (במדבר לג) ויעל אהרן הכהן אל הר ההר על פי ה' וימת שם . ונפשו של משה מנין שנא' (דברים לד) וימת שם משה עבד ה' על פי ה' . מרים מנין דכתיב (במדבר כ) ותמת שם מרים מה שם שנא' להלן על פי ה' אף כאן כן אלא שננאי לפרשו . ושאר כל הצדיקים מנין שנא' ישקני מנשיקות פיהו אם עסקת בדברי תורה ששפתיך מנושקות סוף שהבל מנשקין לך על פיך ד"א ישקני מנשיקות יוויינני יטהרני ידבקני ישקני . יוויינני מדבתיב (ד"ה ו יג) נושקי קשת מימינם ומשמאילים . א"ר שמעון בר נחמן משלו דברי תורה בזיין מה הזיין הזה מתקיים לבעליו בשעת מלחמה כך ד"ת מתקיימת עם מי שעמל בהן כל צרכן . ר' הנא בר אחא מייתי לה מהבא (תהלים קמט) רוממות אל וגו' . מה החרב שהיא אוכלת משני צדדיה כך תורה נותנת חיים בעה"ז והיים לעה"ב . ר' יהודה ור' נחמיה ורבנן ר' יהודה אומר התורה שנאמרה בפה אחת נאמרה בפיות הרבה . ר' נחמיה אמר שתי תורות נאמרו אחד בפה ואחד בכתב . ורבנן אמרין שהן נוזרין על העליונים ועושים על התחתונים ועושים . ר' יהושע דסכנין בשם ר' לוי אמר טעמין דרבנן דכתיב (ד"ה ו כב) כי היו שרי קדש ושרי האלהים שרי קדש אלו מלאכי השרת (ישעיה מג) ואחלל שרי קדש . שרי האלהים אלו ישראל דכתיב בהון (תהלים פב) אני אמרתי אלהים אתם שהן נוזרין על העליונין ועושין על התחתונים ועושין כשהן עושין בטהרה . ד"א ישקני מנשיקות פיהו יטהרני ידביקני ישקני . יטהרני באדם שהוא משיק שני גבין זה על זה והוא מדביקן כמה דתימא (ישעיה נג) במשק גבים שוקק בו . ד"א ישקני מנשיקות פיהו ישקני ידביקני המד"א (יחזקאל ג) וקול כנפי החיות משיקות אשה אל אחותה . ד"א ישקני יוציא לי קול נשיקות מתוך פיהו : (יז) כי טובים דודיך מיין תמן תנינן שאל ר' ישמעאל את ר' יהושע בשהיו מהלכין בדרך מפני מה אסרו את גבינת הגוים א"ל מפני שמעמידין אותה

מתנות כהונה

ושין מזה נכ"ל פי' מ"ח : ה"נ כ"י ור' נהמיה וכנמי כ' נהמיה כו' : בית לב כי . כמו בעיי לב כלו' עיקר ובכמו כי כוח והביאו ממר כן כוח ומתר הקב"ה המיקותיהן ומבוקיותיהן ע"י הס וכמ"ש כ"ל מצ"ע שכללו מבאתי והללו מבמתי הלו והלו דכתי תלמיס חיים : שוקיות הון. לשון תבוקה וכו תמרו בב"ב פ' כ' ד' תבוקה כי המיקה מכה על בבלה כו' : הבל יפלה פיהו . וכתי כיוצ מבוקיות פיהו ולוף פיהו מיהו וכתיב הבל והרשו לשון הבל פה : ותמת שם מרים . ולוף בם בם מוחת שם מכה כדאיתמ בפרק והלו תולרי : אלא בנשקי כו' . לומר פי' לנו מכה ובלשיתת הסס : מנושקין . לשון נפק כלומר מנפקותיו מזוויעות לדבר בדברי תורה שהבל כו' : ה"נ מתקיים לנבוה : מה החרב כיוצא בו . כ"ל שם החרב הבאוב שם בכתוב בו פיוקות פי' בע פיוק ושין פיוקין : בשה לחם כו' . פיוטיה קא דריב כי הד פיוק תרי : נוזרין כו' . ויהי פיוקות לשוכר על העליונים ועל התחתונים : ואחלל שרי קודש . כיוצא כתו דנמ' והללו וגו' פסוק הוא בישעיה מ"ג : מושיק בע נפנו . יהבק שם טוהות יהד כדי פיוטיה בנמיסם ביוטר מקוה : תמן תנינן . נפרק בע דמכלת ע"ז : כי טובים

נתקע תלמוד תורה בלבם והיו למדים ולא היו משכחין באו אצל משה ואומר משה רבינו תעשה את פרוזבין שליח בינותינו שנא' (שמות כ) דבר אתה עמנו ונשמעה ועתה למה נמות ומה הנייה יש באברה שלנו הזרו להיות למדים ושוכחים אמרו מה משה ב"ו עובר אף תלמודו עובר מיד חזרו באו להם אל משה אמרו לו משה רבינו לוואי יגלה לנו פעם שניה לוואי ישקני מנשיקות פיהו לוואי יתקע תלמוד תורה בלבנו כמות שהיה אמר להם אין זו עכשיו לעתיד לבא הוא שנאמ' (ירמיה לא) נתתי את תורתי בקרבם ועל לבם אכתבנה. ר' נחמיה אמר בשעה ששמעו ישראל לא יהיה לך נעקר יצה"ר מלבם באו אצל משה אמרו לו משה רבינו תעשה את פרוזבין שליח בינותינו שנא' דבר אתה עמנו ונשמעה ועתה למה נמות ומה הנייה יש באברה שלנו. מיד חזר יצה"ר למקומו חזרו על משה ואמרו לו משה רבינו לוואי יגלה לנו פעם שני הלוואי ישקני מנשיקות פיהו. אמר להם אין זו עכשיו אבל לע"ל הוא דכתיב (יחזקאל לו) והסירותי את לב האבן מבשרכם: (טז) רבי עזריה ואמרי לה ר' אליעזר ור' יוסי ברבי הנינא ורבנן ר"א אומר משל למלך שהיה לו מרתף של יין בא אחר אורח ראשון מזג לו את הכוס ונתן לו ובא השני ומזג לו את הכוס ונתן לו כיון שבא בנו של מלך נתן לו המרתף כולו כך אדם הראשון נצטווה על שבע מצות הה"ד (בראשית ג) ויצו ה' אלהים על האדם לאמר מכל עץ הגן אכול תאכל. ויצו זו ע"ז המד"א (הושע ה) כי הואיל הלך אחרי צו. ה' זו קללת השם שנא' (ויקרא כד) ונוקב שם ה' מות יומת. אלהים אלו הדיינים שנא' (שמות כב) עד האלהים יבא דבר שניהם. על האדם זו שפיכות דמים דכתיב (בראשית ט) שופך דם האדם. לאמר זו גילוי עריות דכתיב (ירמיה ג) לאמר הן ישלח איש את אשתו והלכה מאתו. מכל עץ הגן זה הגזל דכתיב (בראשית ג) חמן העץ אשר צויתיך. נח ניתוסף לו אבר מן החי דכתיב (בס ט) אך בשר בנפשו דמו. אברהם נצטוה על המילה. יצחק חנכה לשמונה ימים. יעקב על גיד הנשה שנא' (בס לב) על כן לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה. יהודה על היבמה שנא' (בס לח) ויאמר יהודה לאונן בא אל אשת אחיך ויבם אותה. ישראל אבל מצות עשה ומצות לא תעשה. ר' יוסי בר' חנינא ורבנן אמרי למלך שהיה מחלק אפסניות ללגיונותיו ע"י דוכסין ואיפרכין ואיסטרטלין כיון שבא בנו נתן לו מיד ליד. ר' יצחק אומר למלך שהיה יוכל איפסטלין כיון שבא בנו נתן לו מיד ליד. רבנן אמרי למלך שהיה אוכל חתיכה א' כיון שבא בנו נתן לו מיד ליד. וי"א שמנעה מפיו זנתן לו שנא' (משלי ג) כי ה' יתן חכמה מפיו דעת ותבונה. ר' אבהו ואמרי לה

מתנות כהונה

הקב"ה עומד את עלו עד שלא נפתחו פיהם לבעל הדין לחלוק: פרוזבין. מלין: מיד חזרו נגסי': נעקר יצה"ר כו': שדרכו ז"ל לא יהיה כך אלא כך חזרו אל זה שהוא כאוך נוגף אל חדש הוי לומר זה יצר הרע: ה"ג בכ"ר פכ': י"ו חדש הרחמן נעטוה על שם מצות וכלן ג"כ חיו מוגה רק שם ושם פרשתו בשם הירושלמי למה לא הבא ז' כמו שהבא בפרק ד' מיתות בסנהדרין: חנכה. היה מהרך המילה לשמנה ימים שהוא הרחמן המימול לשמונה ימים: אבל מצות. פי' על כל מצות כו': ה"ג מהלק אפסניות וכ"מ בספר יצן והוא לשון יוחות מזונות ופרנסה כך פי' הערוך: דוכסין כו'. מיני שלטונות הן: איפסטלין. מיני מלכי טוניס

מיין דברי תורה דומין זה לזה דודין זה לזה קרובין זה לזה המד"א (ויקרא כה) או דודו או בן דודו (שם יא) אך מעין ובור מקוה מים שמבשירין שנאמר (שם) וכי יתן מים על זרע. שמעון בר אבא בשם ר' יוחנן חביבין דברי סופרין כדברי תורה מה טעם וחכך כיין הטוב. חבריא בשם ר' יוחנן מה חביבין דברי סופרין מדברי תורה שנא' כי טובים דודיך מיין האומר אין תפילין לעבור על דברי תורה פטור ה' טוטפות להוסיף על דברי סופרים חייב. ר' אבא בר כהנא בשם ר' יהודה בן פזי שמע לה מן הדא א"ר טרפון אני הייתי בא בדרך והטיתי לקרות כדברי ב"ש וסכנתי בעצמי מפני הלסטין. את חמי אם לא קרא היה עובר על מצות עשה בלבד עכשיו שקרא נתחייב בנפשו הוי חביבין דברי סופרים מדברי תורה. ר' חנינא בריה דר' אחא בשם ר' תנחום בר אחא אמר והמורים מדברי תורה ונבואה דכתיב (מיכה ג) אל תטיפו יטיפון משל למלך ששלח פלמנטרין שלו למדינה על אחד מהן כתב אם מראה לכם חותמי וסימנטרין שלי האמינו לו ואם לאו אל תאמינו לו ועל אחד מהם כתב אפילו אינו מראה לכם חותמי וסימנטרין שלי האמינו לו כך בדברי נבואה כתיב (דניאל יג) כי יקום בקרבך נביא בדברי סופרים כתיב (שם יז) על פי התורה אשר יורוך ועל המשפט אשר תאמר אין כתיב כאן אלא אשר יורוך ועל המשפט אשר תאמר אין כתיב כאן אלא אשר יאמרו לך לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל על הימין שהוא ימין ועל השמאל שהוא שמאל שמע להם ואפילו שיאמרו לך על הימין שהוא שמאל ועל השמאל שהוא ימין: (יט) ד"א כי טובים דודיך מיין נמשלו דברי תורה במים ביין בשמן ברבש וחלב. במים שנא' (ישעיה נה) הוי כל צמא לכו למים מה מים מסוף העולם ועד סופו דכתיב (תהלים קלו) לרוקע הארץ על המים כך תורה מסוף העולם ועד סופו שנאמר (איוב יא) ארכה מארץ מדה. מה מים היים לעולם שנא' (שה"ש ד) מעין גנים באר מים היים כך תורה היים לעולם שנאמ' (משלי ד) כי חיים הם למוצאיהם וכתיב (ישעיה נה) לכו שברו ואכלו. מה מים מן השמים שנא' (ירמיה י) לקול

תתנו

מהנות בהונה

עירובין וכילקוט תליס: **מקוה** מים. פלוגתא היא לעיל לומר מים תלת לומר כל תלו מעין ומקוה קרקע מים לעין הכתוב דכתיב נגעיהו וכי יהיה מים וכדילף להו כולהו בת"כ: **וחבך**. דברי חכמים תורה בפעל פה הם כיין הטוב זו תורה שבכתב כד"ת הביאני אל בית היין וכתו שפרש"י שם: **דודיך**. הלו החכמים שנקראו דודים ורעים להקב"ה: **האומר** אין תפילין כו'. הם זקן ממרא הורה כן פסוק לפי שכל יודעין בהייבין מדאורייתא כן פירשו בפ' ההמקין במשנה ז: **והטיתי** לקרות. קריאת שמע שבית שמאי שכרי עליך ליכב בכעת קריאת שמע וכ"ה שכרי שקורא דרך הילוכו והלכה כב"ה כדאי' בפ"ק דברכות: **את** המי כו'. הרי אתה רואה שהכ' כו': **ונבואה** דכתיב גרסי': **יטיפון** וגו' גרס. ול"ל דכתיב נסוף אטיף לך ליין ולשכר הרי שהנבואה נקראת יין וכאן כתיב כי טוביס דודיך מיין וס"ג בירושלמי פ"ק דברכות ובפ' אין מעמידין ובפרק הלו המקוין דכתיב הלו יטיפו יטיפון וכתיב אטיף לך ליין ולשכר ויכול ל"ג כאן: **וחמורים** מד"ת. רק והמורים מדברי נביאים שהרי במקרא זה לא כתיב רק דברי נביאים: **תטיפו**. כל לשון הטפה פירוטו על הנבואה כן פי' שם הרד"ק: **ה"ג** שהלא שם פלמנטרין ופי' הערוך אלותי: **כתב** להם. לבני המדינה: **וסמנטרין**. פי' הערוך מלטפת: **בקרבך** נביא וגו' גרס: **יורוך**. שהכל תלוי בהם ובדעתם: **אשר** תאמר. ל' נסתר לנקבה והכל על התורה: **שמע** להם. כלומר זה אין לך לומר אלא אפילו הם יאמרו לך על הימין

אותה בקיבת נבלה א"ל והלא קיבת העולה המזרה מקיבת נבלה ואמרו כהן שדעתו יפה שורפה חיה ומהו שורפ' היה נמוץ לה ואמר ר"ש בן לקיש עשו אותה כשותח בבוס מזוהם לא נהנה ולא טועל א"ל א"כ למה לא אסרוה בהנייה והשיאו לדבר אחר א"ל ישמעאל אהי היאך אתה קורא כי טובים דודיך מיין או דודיך מיין א"ל אין הדבר כך שהרי חביבו בא ליסד עליו לריח שמניך טובים ולמה לא גלה לו אמר ר' יונתן מפני שבקרוב אסרוהו ור' ישמעאל היה קטן. ר' שמעון בן חלפתא ור' חגי בשם ר' שמואל בר נחמן כתיב (משלי כו) כבשים ללבושך בכשים כתיב בשעה שתלמידיך קטנים תהי' מכבש לפניהם דברי תורה הגדילו ונעשו ת"ח תהי' מגלה להם סתרי תורה. תני ר' שמעון בן יוחאי (שמות כח) ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם מה שימה זו אינה נגלית לכל אדם כך הן דברי תורה. ר' הונא בעי ור' המא בר עוקבא מקשי אם להפליגו היה מבקש היה לו להפליגו מחמשה הכרעות שבתורה ואלו הן שאת ארור מחר משוקדים וקם (בראשית ד) הלא אם תטיב שאת או שאת אם לא תטיב א"ר תנהומא אית לי הורי (שם לג) ובני יעקב באו מן השדה כשמעם או כשמעם באו מן השדה. א"ר יצחק כתיב (דברים ד) ואותי צוה ה' יש דברים שאמר לי ביני לבין עצמי ויש דברים שאמר לי לומר לבניו א"ר אילא יש דברים שמשיקין אותן על פה כיצד כתוב אחד אומר (תהלים קיט) בלבי צפנתי אמרתך למען לא אחטא לך וכתוב אחד אומר (שם) בשפתי ספרתי כל משפטי פיך באיזה צד יתקיימו ב' כתובים הללו אלא כל זמן שהיה עירא היאירי רבו של דוד קיים בלבי צפנתי אמרתך כיון שנסתלק בשפתי ספרתי: (יח) ד"א כי טובים דודיך מיין

מתנות כהונה

ס"ג כדרך מפני מה כו' **ומהו** שורפה נ"ש: **חיה** נמוץ לה. כלומר היה נומעה לותה וס"ג בגמרא: ה"ג הא"ל לימא מפני שמעמידין לותו בעגלי ע"ז א"ל ס"ד כו': ה"ג דודיך מיין לו דודיך מיין א"ל מין כו' פ' דודיך הוא ל' זכר דודיך הוא ל' נקבה: **ליסד** עליו כלומר להוכיח עליו וכמי נרסינן בגמרא: **שמניך**. הוא ל"ג ל' זכר והכל סיפור לתד הוא וז"ס נמ ז קורא בו שמניך ל' נקבה סיפור דקרא על כן עלמות מיבוך לך סייך למימר לנקבה כן ב"ש כפ' מין מעמידין: **כבשים** ללבושך ונו' גר'. **כבש** דקרא ומהיר שדה עיזים: **כבשים** כתיב. בניין קלי היה כבשים בלא ביזעלה: **מכבש**. כובס וכותם: **ונעשה** ת"ח כו'. דייק מסיפיה דקרא ומהיר שדה עיזים שלא נעשו עיזים בעלי קלניים תלא מגלה להם התורה כעין שדה זו שאינה גדיים ומפורסמת לכל עין וכמי נמי בירושלמי הגדילו ונעשו כעיזים בעלי קלניים עד שלא להם רז תורה: **שימה**. זו מזר ממון וכמוי מן העין והכי תניא בברייתא ובירושלמי ל' שימת: **כך** הן דברי תורה. פלוני אמר לפלוני לעלותם תלא לבני תדם הגזים וס"ג בירושלמי כך אין לך רבות לעקר את עצמך מדברי תורה אלא לבני תדם כשרים: ה"ג ביהו' ל' הוא ת"ר הא בר עוקבא מקרי הוא קרא היכי הכרעה למעלה הו למימר: ה"ג אם לא הטיב כו' ועל בא"ר פרכה פ' כהבתי כל ההכרעות בכם בירושלמי: ה"ג בירושלמי הו כמה בם יתעצבו ת"ר אלא ים דברים במשקין מותם על הפה כדי"ת יפתיקות פיהו ת"ר יאריך כתיב ואותי צוה אותו ואותו ים דברים בתחר לי ביני לבני עצמי ים דברים בתחר לי לומר לכם: **שמשיקין** אותם. בסוגיים עליהם את הפה אלא לעלותם כד"ת יפתיקות פיהו ול' יאריך בפיג אותו בפסוק זה וכמי תיהה בתלמודא דידן בהדיא: **כתיב** ואותי. בתיב לי לבחוץ תוץ ואותי צוה וכתב ואותי לומר כו': **ביני** לבין עצמי. בירושלמי רק אלא כל תכה ולא יעלה על לבם: **כמי** נרסינן: **כתוב** אחד אומר כו'. ולא נרסינן כיון ומה בשרת ז' המעשה

פעמים שהוא רע לראש ולנוף יבול אף ד"ת כן ת"ל שמן מה שמן מעדן הראש והנוף כך ד"ת מעדנים הראש והנוף שנא' (שם קיט) נר לרגלי דברך. אי מה השמן מר מתחילתו ומתוק בסופו יבול אף ד"ת כן ת"ל (שם"ש ד) דבש וחלב מה הם מתוקין אף ד"ת מתוקין שנא' (תהלים יט) ומתוקים מדבש. אי מה דבש יש בו קצרים יבול אף ד"ת כן ת"ל חלב מה חלב נקי אף ד"ת נקיים דכתיב (שיר ה) לא יערבנה זהב וזכוכית. אי מה חלב תפל יבול אף דברי תורה כן תלמוד לומר דבש וחלב מה דבש וחלב כשמעורבים זה בזה אין מזיקין הנוף כך ד"ת שנא' (משלי ג) רפאות תהי לשרך (שם ד) כי חיים הם למוצאיהם. ד"א כי טובים דודיך אלו האבות מיין אלו הנשיאים. ד"א כי טובים דודיך אלו הקרבנות מיין אלו הנסכים. א"ר הנינא אילו היה יודע משה מה הקרבנות חביבין בשעה שבאו ישראל לאותו מעשה היה מקריב כל קרבנות שבתורה אלא רץ לו לזכות אבות שנאמ' (תהלים לג) זכור לאברהם ליצחק ולישראל עבדיך. ד"א כי טובים דודיך אלו ישראל מיין אלו אוה"ע י' עשרה י' עשרה נ' חמשים אלו שבעים אומות ללמדך שחביבין ישראל לפני הקב"ה יותר מכל האומות: (כ) לריח שמניך טובים ר' ינאי בריה דר' שמעון כל השירים שאמרו לפניך האבות ריחות היו אבל אנו שמן תורק שמך כאדם שמריק מכלי לכלי הבירו. כל המצות שעשו לפניך האבות ריחות היו אבל אנו שמן תורק שמך רט"ח מצות עשה ושס"ה מצות לא תעשה. ר' אליעזר ור' יהושע ור' עקיבא. ר"א אומר אם יהיו כל הימים דיו ואגמים קולמוסין ושמים וארץ מגלות וכל בני האדם לבלרים אין מספיקין לכתוב תורה שלמדתני ואני לא הסרתיה אלא כאדם שמטביל זכרותו כמכחול בים. ר' יהושע אומר אם יהיו כל הימים דיו ואגמים קולמוסי' ושמים וארץ יריעות וכל בני אדם לבלרין אין מספיקי' לכתוב דברי תורה שלמדתי ולא הסרתיה רק כאדם שמטביל זכרותו כמכחול בים. ר' עקיבא אומר אני אין בי כח לומר כמו שאמרו רבותי אלא רבותי חסרוה ואני לא הסרתיה אלא כמריה באתרוג המריח נהנה והאתרוג לא הסר וכמלא מאמת המים וכמדליק מנר לנר. פעם אחת שהה ר' עקיבא לבא לבית

Akiba. Sonnino 36,37

מתנות כהונה — אסיפת אמרים

רע לראש. כשבותה יוסר מדלי כמו שמתרו חז"ל כור מכהלנו. ולין שמר סיגים לשתיקות שלמהריו רוכו קשה ומשופו יפה: **שנא'** נר לרגלי וגו'. וט"ל. (יס"מ):

מכלל שכל נופו בבריתו שמ"ל לין רגליס עומדות במיצוי וכמשל המושליס לף יכשלו הרגליס כ"ז לשמות העיניס וסמס גר הוא מן השמן ובילקוט ישעיה בשם ספרי גרסי' בגמ' לריח שמיך טוביס: **קצרים**. פשוטה ודבר מלוס שנפשו של אדם קלה בו כד"א ותקלקר נפשו בעמל יפרחל: **תפל**. בלי מלח ולין בו רק המתוקות הגמור ומבשו קר מלח: **כשמעורבים** זה'. שהדבש מבשו חס והחלב מבשו קר ומשיכס כח' טוביס ומוסיס לנוף: ה"נ בס' יש מלו החבות מיין שלו הנשיאים ד"ת וכו'. עד הנסכים ס"ל המיוחד וכו': **מה** הקרבנות חביבין. כלו' מלו היה יודע שהקרבנות חביבין: **לאותו** מעשה. של עגל: **שנאמר** זכור לאברהם. ונקראו החבות דודיס כמו שאמ' מה לידידי בביתי בדבריהו חז"ל על הקרבס וכן כרס היא לידידי: **לריח** שמניך. ריחות היו. כלו' כעין ריח בעלמא: **שמריק** כו'. כמותן לו השמן בעלמו: ה"ג בס"א שמטביל כמכחול בים וכ"ל המכחול כולו כח' וחס"ל גרס בדברי ר' יוסף זכרונו של מכחול וכ"ל קנה המכחול: **לא** הסרתיה גרסינן וכסוף פ"ד מיתות הבירסא יותר בכורס: **אין** בי כח לומר כו'. שחי לף הסרתיה לפילו כמטביל זכרותו כו': **אלא** רבותי חסרו. רבותי הס במכחול וחני לף יכזבו מימיו היוצאים מן רק כמריח כו': **וכמלא** כו'. שחמת המים תינוק הסר כי לף יכזבו מימיו היוצאים מן

תתו המון מים בשמים כך התורה מן השמים שנא' (שמות כ) כי מן השמים דברתי עמכם. מה המים בקולי קולות שנא' (תהלים כט) קול ה' על המים כך תורה בקולי קולות שנאמר (שמות יט) ויהי ביום השלישי בהיות הבקר ויהי קולות וברקים. מה המים משיבין הנפש שנאמ' (שופטים טו) ויבקע אלהים את המכתש אשר בלחי וגו' כך התורה שנאמ' (תהלים יט) תורת ה' תמימה משיבת נפש. מה מים מטהרים את האדם מטומאה שנ' (ויקרא טו) וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם כך תורה מטהרת הטמא מטומאתו שנא' (תהלים יב) אמרות ה' אמרות טהורות. ומה המים מטהרים הגוף שנא' (ויקרא טו) ורחץ את בשרו במים כך תורה מטהרת הגוף שנא' (ישעיה א) רחצו זכו צרופה אמרתך מאד. ומה מים מכסים ערותו של ים שנא' (מלכים ו) ועל כל פשעים תכסה אהבה. ומה מים יורדין טיפין טיפין ונעשות נחלים נחלים כך תורה אדם לומד ב' הלכות היום וב' למחר עד שנעשה כנחל נובע. מה מים אם אין אדם צמא אינה ערבה בגופו כך התורה אם אין אדם עוסק בה אינה ערבה בגופו. מה המים מניחין מקום גבוה והולכים במקום נמוך כך תורה מנחת מי שדעתו גבוהה עליו ומדבקת במי שדעתו נמוכה עליו. ומה מים אין מתקיימין בכלי כסף וזהב אלא ביורד שבכלים כך תורה אין מתקיימת אלא במי שעושה עצמו ככלי חרס. ומה מים אין אדם יכול למשכן לגנות ופרדסים ולכתי בסאות ומרחצאות יכול אף ד"ת כן תלמיד מבאישים ומחמיצים בקנקן אף ד"ת כן ת"ל יין כל זמן שהוא מתיישן בגדולה. יאי מה המים אינן ניכרין בגוף אף ד"ת כן ת"ל יין מה היין ניכר בגוף כך ד"ת ניכרין בגוף ומרמזין ומראין באצבע ואומר זה הוא תלמיד חכם. אי מה המים אין משמחין את הלב יכול אף ד"ת כן ת"ל יין מה יין משמח את הלב דכתיב (תהלים קד) ויין ישמח לבב אנוש כך ד"ת משמחין הלב שנאמ' (שם יט) פקודי ה' ישרים משמחי לב. אי מה היין

מתנות כהונה

סטיפ סמל וכו': בלחי וגו' גלסי'. וסיפיס דקרא ויפח ותצב כומו: ה"ג למכוח ה' למכוח טהוכות: צרופה. פי' מכוכס ומזוקק כ"ל מלוף ומפכר: ערותו. הגמרא מפרש כמלכת הסכרה ורקה: לים מכסים. הקרקע התחתונה נקראת יס כן פי' הכתוב ותכס ים: עיף נה. יגע בתורה תמיד כדאמרי' ואתה עיף ויגע: בירוד. נפתח לתוך כלי חרס וכמו שמצינו ב' עקיבת לבת קוסר: כך דבכי תורה כו'. לפיכך נמצא ומת בחסר יתביים לומר למקן למדני כו': ה"ג לומר לקטן למדני כו': מתבלע. נבלע ומת בחסר ולהורות. כמו שדרשו חז"ל בפיס הגליס בפילה זה תלמיד שלא הגיע להוראה ומורה ומחמיצין בקנקן גלסינן: ומתיישן. נעשה ישן: היין ניכר בגוף. בפניו וכל גופו יתלה בגמ' על חבית יין כי יתלה: ומרמזין לתלמיד. לתלמיד זהו ת"ת:

(בראשית יג) ואעשך לגוי גדול . על כן עלמות אהבוך א"ל הקב"ה הא לך עלמות הרבה דכתיב (שם) ויקה אברם את שרי אשתו ואת לוט בן אחיו ואת כל רכושם אשר רכשו ואת הנפש אשר עשו בחרן והלא אם מתבנשים כל העולם לבראת יתוש אחד אינן יכולים לבראתו אלא אלו הגרים שגיירו אברהם ושרה לכך נאמר ואת הנפש אשר עשו בחרן. א"ר חוניא אברהם היה מגייר אנשים ושרה הנשים ומה ת"ל אשר עשו בחרן מלמד שהיה א"א מכניסן לביתו ומאכילן ומשקן ומאהיבן ומקרבן ומגיירן ומכניסן תחת כנפי השכינה. הא למדת שכל המכנים בריה אחת לתוך כנפי השכינה מעלין עליו כאילו הוא בראו ויצרו וריקמו . א"ר ברכיה אמרו ישראל לפני הקב"ה רבש"ע ממה שאתה מביא אורה לעולם שמך מתגדל בעולם. ומה היא האורה גאולה שבשעה שאתה מביא לנו אורה הרבה גרים באים ומתגיירים ונוספים עלינו כגון יתרו ורחב יתרו שמע ואתא רחב שמעה ואתייא. א"ר חנינא בשעה שעשה הקב"ה נס להנניה מישאל ועזריה הרבה גרים נתגיירו דכתיב (ישעיה כט) כי בראותו ילדיו מעשה ידי בקרבו יקדישו שמי מה כתיב בתריה (שם) וידעו תועי רוח בינה. ד"א על כן עלמות אהבוך על שנתת לנו ביזת מצרים וביזת הים וביזת סיחון ועוג וביזת ל' וא' מלכים אנו אוהבים אותך ד"א על כן עלמות אהבוך על שהעלמת מהם יום המיתה ויום הנחמה אהבוך . ד"א על כן עלמות אהבוך בעלמות ובזריזות. ד"א על כן עלמות אהבוך אלו בעלי תשובה . ד"א על כן עלמות אהבוך זו כת השלישית שנא' (זכריה יג) והבאתי את השלישית באש וצרפתים כצרוף וגו' . ד"א על כן עלמות אהבוך אלו הגרים הה"ד (חבקוק ג) ה' שמעתי שמעך יראתי ה' פעלך בקרב שנים וגו' . ד"א על כן עלמות אהבוך זה דוחי של שמד שנא' (תהלים מד) כי עליך הורגנו כל היום נחשבנו כצאן טבחה . ד"א על כן עלמות אהבוך אלו ישראל שנא' (דברים ז) כי מאהבת ה' אתכם ומשמרו את השבועה וגו' . ד"א על כן עלמות אהבוך על שהעלמת מהם מתן שכרן של צדיקים : (כג) דא"ר ברכיה ור' הלבו עתיד הקב"ה לעשות ראש הולה לצדיקים לע"ל מה טעם (תהלים מח) שיתו לבבם לחילה לחולה כתיב צדיקים מבאן וצדיקים מבאן והקב"ה באמצעם והם חלים לפניו בעלמות ומרמזין אלו לאלו באצבע ואומרים (שם) כי זה אלהים אלהינו עולם ועד הוא ינהגנו עלמית בשני עולמות

מתנות כהונה

לך . כלו' חכו בכתוב לך לך להלאתך שמלבלה שמך וע"ז נאמר כאן לריח שמיך טובים ושיון בב"ר רים פ' ל"ט : מה כתיב בתריה כו' . וחכו שכתוב כאן על כן עלמות אהבוך וכדאמרינן ולחזל : ומה מ"ל כו' . בב"ר לח גרס ליה. וי"ל שקשה לו מדכתיב הכפם דמשמע ליה לותו נפש עלמו שעשה אברהם לותו עלמו שעשה סרה וזה לישו שכרי הוא מגייל התיבות וסיפ הכפים ות"ח מלמ ע"י התכסנותו שנעשה ע"י סיפסם וע"י זה נתגיירו כדאיתא בב"ר פ' ל"ט : וריקמו רקם עליו עור למעלה : האורה גאולה . כד"א ליהודים היתה אורה : ביזת מלכים כו' . לו"ח קריעים עלמות ומלת אהבוך שב על ישראל : יום המיתה כו' . שמפני זה מכוונים לבם לשמים בתפלה וכתחנונים : בעלי תשובה . קרי ביה עלמות שהגיעו עד שערי מות בעוונותיהם וחזרו בתשובה והקב"ה מקבלם : ה"ג תלו הגרים הה"ד כי שמעו שמעו ותלת כל אחר עשה במלרים וגו' יהושע סו' ט' : על שהעלמת מהם כו' . ולפיכך מוכיחים מוסך כי יודעים כי כך הוא וכמו שנא' עין לא ראתה אלהים זולתך יעשה למחכה לו : ה"ג ד"א מ"ל בכתיב כו' . ודקדק על כן עלמות מל' עלמות וזריזות וכדלקמן : ראש מולה נתכלה ביקרבא רבה סוף פרשה י"ח ועיין

לבית המדרש בא וישב לו מבחוץ נשאלה שאלה זו הלכה . אמרו הלכה מבחוץ הזרה ונשאלה שאלה אמרו תורה מבחוץ הזרה ונשאלה שאלה אמרו עקיבא מבחוץ פנו לו מקום בא וישב לו לפני רגליו של ר' אליעזר ובית מדרשו של ר"א היה עשוי כמין רים ואבן אחת היתה שם והיתה מיוחדת לו לישיבה פעם אחת נבנם ר' יהושע התהיל מנשק אותה האבן ואמר האבן הזאת דומה להר סיני וזה שישב עליה דומה לארון הברית : (בא) ד"א לריח שמניך טובים ר' אחא בשם ר' תנחום בר' חייא שני שמנים הן שמן כהונה ושמן מלכות . ורבנין אמרין שתי תורות הן תורה שבכתב ושבעל פה . ד"א יודן שמן תורק שמך שמן מתגדל על כל מי שהוא עוסק בשמנה של תורה היא דעתיה דר' יודן דאמר (ישעיה ט) וחובל על מפני שמן חובל עולו של סנהריב מפני חזקיהו וסייעתו שהיו עוסקין בשמנה של תורה . ד"א שמן תורק שמך מה השמן הזה מר מתחילתו וסופו מתוק כך (שיר ה) והיה ראשיתך מצער ואחריתך ישגה מאד מה השמן הזה אין משתבח אלא ע"י כתישה כך ישראל אין עושין תשובה אלא ע"י יסורין . מה השמן הזה אין מתערב בשאר משקין כך ישראל אין מתערבים באה"ע דכתיב (דברים ז) לא תתחתן בם . מה השמן הזה כוס מלא אינו מזריף בשאר כל המשקין אף ד"ת אין מזרופים בדברי ליצנות . מה השמן הזה כוס מלא שמן בידך ונפל לתוכו טיפה של מים יוצאת בנגדה טיפה של שמן כך אם נבנם דבר של תורה ללב יוצא בנגדו דבר של ליצנו' נבנם ללב דבר של ליצנות יוצא בנגדו דבר של תורה . מה השמן הזה מביא אורה לעולם כך ישראל אורה לעולם שנא' (ישעיה ס) והלכו גוים לאורך . מה השמן הזה עליון על כל המשקין כך הם ישראל עליונים על כל האומות שנא' (דברים כח) ונתנך ה' אלהיך עליון . מה השמן הזה אין לו בת קול כך ישראל אין להם בת קול בעה"ז אבל לעה"ב כתיב (ישעיה כו) ושפלת מארץ תדברי : (כב) ר' יוחנן פתר קריה באברהם אבינו בשעה שאמר לו הקב"ה (בראשית יב) לך לך מארצך וממולדתך למה היה דומה לצלוחית של פוליטון שהיתה מונחת בזוית אחת ולא היה ריחה נודף בא אחד וטלטלה ממקומה והיה ריחה נודף אף כן אמר הקב"ה לאברהם אברהם הרבה מע"ט יש לך הרבה מצות יש לך טלטל עצמך בעולם ושמך מתגדל בעולמי לך לך מה כתיב בתריה

ואעשך

מתנות כהונה

המעיין : ה"ג כלומת המיס וכמדליק כו' : מבחוץ פלא לימ לפסוע על רחמי התלמידים ליכך וליסב על מקומו : זה הלכה . כלומר ליזה הלכה כלו' פהלה על ליזה הלכה ופהלה : הלכה מיסמן . כלו' כ' עקיבא : ה"ג הזרה ופהלה פהלה ופהלה פנים ליזה : חזרה ופהלה פהלה . וז ליזה פהלה פלישים ודוק וכן מלמלי בוב בס' חום מחת פהניס לחסומה פנים פלישים : שמן מ"גדל גרסי' : ריח . גדולה כבושר ריס לו ענולה כריס זה פל עין ושין בשרוך ערך ריס הרחמן : וחבל של וגו' . פסוק זה ביפעיה סי' י' : כך וסיס לחמיתך כו' . כלו' שכלחסומה נלמער על דברי תורה ובסוף ליזה מתוקה לו וה"ג כפ' כי תבא : מזרזיף כשמן גרסי' . ופירוסו מכלכן ומיתו למעלה כרחם כשופכין לתוכה הרבה בפעם חחת כדרך שחר המשקין פלא עולה למעלה בוחת ועיין בשרוך ערך זרף בפני : יוצאת כנגדה כו' . מפני שהשמן לעולם לף למעלה : אין לו בת קול . כ"ל קול הבריה כשופכין חוכו לחוך כלי ליזו מפסיע קול כשאר המשקין : ושפלת מארץ תדברי . פסוק זה ביפעיה סי' כ"ט וסביולא ליה שמדבר על העתיד חע"פ פלפי פסוקו לא מפסיע כן : מארצך וממולדתך גרסי' : מתגדל בעולמי לך

על שסלקת שבינתך מתוכנו אחריך נרוצה תדע לך שהוא כן שכל צרות שבאו עליהן במעשה העגל לא נתאבלו כיון שאמר להם משה (שם לג) כי לא אעלה בקרבך מיד וישמע העם את הדבר הרע הזה ויתאבלו. תני רשב"י זיין שנתן להם לישראל בחורב ושם המפורש היה חקוק עליו ובשחטאו במעשה העגל נוטל מהם. כיצד נוטל מהם ר' איבו ורבנן ר' איבו אמר מאליו היה נקלף ורבנן אמרי מלאך היה יורד ומקלפו אמרו ישראל לפני הקב"ה רבש"ע בלום האשה מתקשטת אלא לבעלה. אריב"ל להוטים היו ישראל אחרי שבינה המד"א יבא דודי לגנו ויאכל פריו מגדיו: (כו) ר' יודן ור' עזריה. ר' יודן אמר אמרה כנסת ישראל לפני הקב"ה רבש"ע על שנהגת עם שבנותי במדת הדין ועמי במדת רחמים אחריך נרוצה דא"ר ברכיה בשם ר' אלעזר נעשה בעשרת השבטים מה שלא נעשה בדור המבול. בדור המבול כתיב (בראשית ו) רק רע כל היום ובעשרת השבטים כתיב (מיכה ג) הוי חושבי און ופועלי רע על משכבותם הרי זה בלילה בבקר מנין (שם) באור הבוקר יעשוה כי יש לאל ידם אותם לא נותר מהם פליטה ומאלו נותר פליטה. באיזה זכות ר' יצחק פתר להו לשבח רבי אמר בזכות והנה נותרה בה פלטה המוציאים אין כתיב כאן אלא המוצאים בזכות הצדיקים והצדיקות הנביאים והנביאות שיעמדו ממנו. א"ר הנינא נאמר בכרכי הים מה שלא נאמר בדור המבול (צפניה ג) הוי יושבי חבל הים גוי כרתים גוי שחיוב כרת ובזכות מי ניצל בזכות ירא שמים אחד שמעמידין בבל שנה ושנה. ר' לוי פתר ליה לשבח הוי יושבי חבל הים גוי כרתים גוי שברת ברית המד"א (ירמיה ט) וכרות עמו הברית. ר' יהושע בר נחמיה משום ר' אחא אמר נאמר בשבט יהודה ובנימין מה שלא נאמר בסדומיי דבסדומיי כתיב (בראשית יח) וחטאתם כי כבדה מאד אבל בשבט יהודה ובנימין כתיב (יחזקאל ט) ויאמר אלי עון בית ישראל ויהודה גדול במאד מאד ר' תנחומא אמר כתוב הורי אית לן (מיכה ד) וינדל עון בת עמי ונו'. א"ר תנחומא לא הלתה יד ליד אותן לא פשטו ידיהן למצות אבל אלו פשטו ידיהם למצות (שם) ידי נשים רחמניות כל כך למה שיהיו לברות למו על שבר בת עמי: (כז) א"ר עזריה אמרה כנסת ישראל לפני הקב"ה רבש"ע ממה שנתת לי ביזת

מתנות כהונה

ונו' נרסי'. וסיפיה דקרא ומכתי בהוסס: שסלקת כו'. דרש משכני מל' המשכה וסילוק שכינה: ס"ג גילקוט נפ' כי תשא תני כשב"י זיין נתן להם כו': ושם המפורש כו'. מהליו כו'. ומיקס דרשו מדכתיב ויתנצלו מעמיע ע"י סגס מכרחא ע"י מהכיס לו ע"י עגמו ולא בדעם עגמם: לגינונו למופתו: עם שכיוותי. ר"ל סדוס ועמורה וכלמיפרש ואזיל ודרש משכני כמו שכיוי ומש"ס הוא משרש: ה"ג לגל יד שחסה לא נוהג כו' ועיין מהמר זה בב"ר פ' כ"ח: והנה נוהגה גם כו'. פסוק הוא ביחזקאל סי' י"ד: המוצאים. המשלחים ול' מציאה נופל על הצדיקים כד"ל מלאתי דוד עבדי חדש ג' מלך מלאתי שומר תבונה למעוט טוב וכן רבו מספר: שיעמדו ממנו נרסי': יראי שמים. בב"ר הגיר' נמחנים קלת: פתר ליה לשבח. מלת כרתים וכמשכה ואזיל בכרת בריח להקב"ה: ויאמר אל. יחזקאל סי' ט': בתוב תוכי נרסי'. פירוש מקרא אחר ים לנו ממשכם בו שנגלה מחשתא סדוס: בת עמי ונו' נרסי': לא חלתה כו'. לא הלו גם ידיה דרש ליה על סדוס שזכה בבר ועיין כל זה מסלק לעיל בב"ר פ' כ"ח: ה"ג פוסק לא פשטו: שיהיו לברות נרסי': ממה שנתת כו'. דרש נ"ב משכני כמו מן בב"ר

עילמות ינהגנו בעה"ז ובעה"ב . ד"א הוא ינהגנו עלמות בעלימות ובזריזות . ד"א עלמות כאילין עולימתא המד"א (שם סח) בתוך עלמות תופפות . ד"א עלמות תרגם עקילס אתנסייא עולם שאין בו מות ומרמזין אלו לאלו באצבע ואומרים כי זה אלהים אלהינו עולם ועד הוא ינהגנו עלמות בשני עילמות ינהגנו בעה"ז ובעה"ב . בעה"ז דכתיב (דברים טו) כי ה' אלהיך ברכך . ובעה"ב דכתיב (ישעיה נח) ונחך ה' תמיד : (כד) משכני אחריך נרוצה א"ר מאיר בשעה שעמדו ישראל לפני הר סיני לקבל התורה אמר להם הקב"ה אלעיקי אני נותן לכם את התורה אלא הביאו לי ערבים טובים שתשמרוה ואני נותנה לכם אמרו לפניו רבש"ע אבותינו ערבים לני אמר להם אבותיכם צריכין ערבים . למה"ד לאחד שהלך ללוות מן המלך א"ל הבא לי ערב ואני מלוה אותך הלך והביא לו ערב אחד א"ל ערבך צריך ערב הלך והביא לו ערב שני וא"ל ערבך צריך ערב כיון שהביא לו ערב שלישי אמר תדע כי מפני זה אני מלוה לך . כך בשעה שעמדו ישראל לקבל התורה אמר להם אני נותן לכם תורתי הביאו לי ערבים טובים שתשמרוה ואתננה לכם אמרו אבותינו ערבים אותנו אמר להם הקב"ה אבותיכם יש לי עליהם אברהם יש לי עליו שאמר (בראשית טו) במה אדע יצחק יש לי עליו שהיה אוהב לעשו ואני שנאתיו שנא' (מלאכי א) ואת עשו שנאתי יעקב שאמר (ישעיה מ) נסתרה דרכי מה' אלא הביאו לי ערבים טובים ואני נותנה לכם . אמרו לפניו רבש"ע נביאינו ערבין לנו אמר להם יש לי עליהם שנא' (ירמיה ג) והרועים פשעו בי ובתיב (יחזקאל יג) כשועלים בחרבות נביאיך ישראל היו אלא הביאו לי ערבים טובים ואתננה לכם אמרו חרי בנינו ערבים אותנו אמר הקב"ה הא ודאי ערבים טובים על ידיהם אתנ' לכם הה"ד (תהלים ח) מפי עוללים ויונקים יסדת עוז ואין עוז אלא תורה שנאמ' (שם כט) ה' עוז לעמו יתן . בשעה שהלה נתבע ואין לו לשלם מי נתפש לא הערב הוי מה שנא' (הושע ד) ותשכח תורת אלהיך אשכח בניך גם אני . א"ר אחא גם אני כביכול אף אני בשכחה מי יאמר בתורה לפני ברכו את ה' המבורך לא היונקים . הוי מרפיון התורה שבכם נתפשו בניכם שנאמ' (ירמיה כ) לשוא הכיתי את בניכם כביכול גם אני בשכחה מי יאמר ברכו את ה' המבורך לפני . לפיכך צריך אדם להכנים בנו לתורה ולהנכו בלימוד שיאריך ימים בעולם שנא' (משלי ט) כי בי ירבו ימיך : (כה) ר' יוחנן וריב"ל ורבנין ר"י אמר ממה שהכנסתנו לארץ טובה ורחבה אחריך נרוצה לארעא טבתא דאתקריאת משבנותא וריב"ל אמר ממה שנתת לנו ארעא טבתא רבתא דאתקריאת משבנותא אחריך נרוצה . ורבנין אמרין ממה שהשרית שבינתך בתוכנו דכתיב (שמות יט) ועשו לי מקדש אחריך נרוצה . ורבנין אמרין חורי על

מתנות כהונה

שם : משכני מלעיקי . עיקי הוא שבועה בל' ערבי ומלת מל הוא מיקון של קיקוע : שנ' לשוא וכו' . כלי זה עוד למיה מחכת : ס"ג לשוא שכתי וכו' . וסיפא דקלא מוסב לא לקנו ילמיה כי כ' על מלא עסקו בתורה הנקלאת מוסר כמ"ש שמע בני וגו' קמו מוסר ודעם מעכנו ל' מעכון : מי ימלר גרסי' : ס"ג פילקוט דאיתקרי' מעבנתא וכן בממך ונקרא מ"י כן על שהוא עיקר מעכן המלך הקב"ה ודכתו מסיפיה לעליה מאחריך נרוצה למקום מעכנותיך : מקדש וגו'

ומדרשות ורואה תיגוקות שמצליחין בתורה היה אומר עליהן מי"א
מסתתמין ועליו נאמר (קהלת ח) אל תתן את פיך לחטיא את בשרך. ר"ע
נכנס בשלום ויצא בשלום ואמר לא מפני שגדול אני מחברי אלא כך שנו
חכמים במשנה מעשיך יקדכוך ומעשיך ירחקוך ועליו נאמר הביאני
המלך חדריו: (כט) ר' ינאי אמר לא היתה התורה צריכה להדרש אלא
מהחדש הזה לכם. ומפני מה גלה הקב"ה לישראל מה ביום ראשון ומה
ביום שני עד יום ששי בזכות שאמרו (שמות כד) כל אשר דבר י"י נעשה
ונשמע מיד גלה להם. ר' ברכיה אמר כתיב (דברים ד) ויגד לכם את בריתו
ויגד לכם את עשרת הדברים שהוא תחילת בריותיו של עולם. אשר צוה אתכם
לעשות עשרת הדברים אלו עשרת הדברות עשרה למקרא ועשרה לתלמוד.
זכי מנין יבא אליהוא בן ברכאל הבוזי וגלה לישראל חדרי בהמות ולויתן
ומנין יבא יחזקאל וגלה להם הדברי מרכבה אלא הה"ד הביאני המלך
חדריו: (ל) גנילה ונשמחה בך בעשרה לשונות של שמחה נקראו ישראל.
גילה. שישה. שמחה. רנה. פצחה. צהלה. עלצה. עליזה. חדוה. תרועה.
גילה (זכריה ט) גילי מאד בת ציון. שישה (ישעיה כה) שוש אשיש בה'. שמחה
(שם סו) שמחו את ירושלים. רנה (זכריה ב) רני ושמחי בת ציון. פצחה (שם נד)
פצחי רנה וצהלי. צהלה (שם יב) צהלי ורני. עלצה (ירמיה נ) עלץ לבי בה'.
עלוה (תהלים כח) ויעלוז לבי ומשירי אהודנו. חדוה שנאמר (עזרא ו) ועבדו
בני ישראל. תרועה (תהלים לג) הריעו לי"י כל הארץ וכתיב (שם מז) הריעו
לאלהים בקול רנה. ואית דמפקין תרועה ומעיילין דיצה המד"א (חוב מא)
ולפניו תדוץ דאבה מקרטעא כהדא חפיתא: (לא) ד"א נגילה ונשמחה בך
תמן תנינן נשא אדם אשה ושהה עמה עשר שנים ולא ילדה אינו רשאי
ליבטל. א"ר אידי מעשה באשה אחת בציידן ששהתה עשר שנים עם בעלה
ולא ילדה. אתון גבי רשב"י בעיין למשתבקא דין מדין. אמר להון חייכון
כשם שנזדווגתם זה לזה במאבל ובמשתה כך אין אתם מתפרשים אלא מתוך
מאבל ומשתה. הלכו בדרכיו ועשו לעצמן י"ט ועשו סעודה גדולה ושברתו
יותר מדאי. כיון שנתיישבה דעתו עליו אמר לה בתי ראי כל חפץ טוב
שיש לי בבית טלי אותו ולכי לבית אביך. מה עשתה היא לאחר שישן
רמזה לעבדיה ולשפחותיה ואמרה להם שאוהו במטה וקחו אותו והוליכוהו
לבית

מתנות כהונה

גילסא דירושלמי ובתלמודא דידן גרסי׳ בן זומא היין ושכרו וכן עזאי היין ומים: הניה אומר עליהן
כו׳. היה אומר עליהם דבר מה ומסתתמין בירושלמי פרק לולב הדורין מפרש טעמא מפני מכשלה מד״ס
ב״בבלי טעם על הסתם ועיין שם: תחלת בריותיו. דלא ברייתו ל׳ ברייה: עשרה למקרא כו׳.
ל׳ דדייק עשרה מהיל׳ לומר עשר כמד״ח כי עשר ימים הן עשר דברים וכילקוט לך גרס ליה מכל
שם׳ עבודת הקודש פ׳ כ׳ג מהלך חמשה גרס ליה: חדרי מרכבה כו׳. ופי׳ חדרי הדברים החכמה
והמדע: ועבדו בני ישראל. פסוק זה בקמיעו ולא מלתיה ומלתיה בלחוש לחמת בשם מוסחפות
מחריני דגרס שב׳ כי הדום ס׳ היל משוחזק: תדוץ. לעיל סי׳ מ׳ל: ואית דמפקין כו׳.
ים שמוציאין תרועה ומכניסין במקומו דילה: מקרטעא מרקד ומקפץ: חפיתא. לעיל
סוף ל׳ חופה כלומר כזה שהוא מרקד במופס וכתב בלחוש לחמת בל׳ פירושו דג: תנינן
בפ׳ הבא על יבמתו ועיין בב״ב פ׳ ח״ה: אתון. בלחו: בעיין כו׳. היו רוצים שיתפרסמו זה
מזו ול׳ היה בעל כרחה הלכה עמו מלד הדין וכן מוכח סוף המעשה: כך הן לחם גרסי׳:
ושברתו. היל היתה מבכרת לעיני: ושלי לעיני גרסי׳:

ביזת שבנותי אהריך נרוצה שנאמ' (שמות ג) ושאלה אשה משכנתה וגו'. ביזת מצרים וביזת סיחון ועוג וביזת ל"א מלכים אחריך נרוצה. ד"א משכני אחריך נרוצה ממה שגירות בי שבני הרעים. א"ר אבון למלך שכעס על מטרונה וגירה בה שבניה רעים והתחילה צווחת אדני המלך הושיעני כך ישראל (שופטים י) וצידונים ועמלק ומעון לחצו אתכם ותצעקו אלי ואושיעה אתכם מידם. ד"א משכני אחריך נרוצה מסכיינני אחריך נרוצה. ד"א ממשכיני אחריך נרוצה כהניא דא"ר אחא צריך יהודאה לחרובא עביד תתובא. כהניא דא"ר עקיבא יאיא היא מסבנותא לברתיה דיעקב בערקא כומקא בקדלא דכוסיא חיורא. ד"א משכני אחריך נרוצה משכיינני אחריך נרוצה ממשבוני שנטלת ממני אחריך נרוצה ממשבון גדול שנטלת ממני אחריך נרוצה דא"ר מנחמא בשם ר' יוחנן כתיב (נחמיה ה) חבל חבלנו לך זה הרבן ראשון והרבן שני שלא נתמשכנו אלא על ידינו. ר' ברכיה בש"ר יהודה בר' אלעאי כתיב (שמות טו) ויסע משה את ישראל הסיען מחטאו של ים. אמרו לו משה רבינו להיכן אתה מוליכנו אמר להם לאלים ומאלים לאלוש ומאלוש למרה וממרה לרפידים ומרפידים לסיני. אמרין לכל הן דאת אזיל ומוביל לן אנן עמך. משל לאחד שהלך ונשא אשה מן הכפר אמר לה קומי ואתי עמי אמרה ליה מן הבא להן אמר לה מן הבא לטברי' ומתמן לבורסקי ומבורסקי לשוקא עילאה ומתמן לשוקא ארעייתא אמרה ליה לכל הן דאת אזיל ונסיב לי אנא אתיא עמך. כך אמרו ישראל (תהלים פג) דבקה נפשי אחריך. א"ר יוסי בר איקא והרי מקרא מבריז ואומר משכני אחריך נרוצה אם למקרא למקרא אם למשנה למשנה אם לתלמוד לתלמוד ואם לתוספתא לתוספתא אם לאגדתא לאגדתא: (כח) הביאני המלך חדריו תמן תנינן ארבעה נבנסו לפרדס בן עזאי ובן זומא אלישע בן אבויה ור' עקיבא. בן עזאי הציץ ונפגע ועליו נאמר (משלי כה) דבש מצאת אכול דייך. בן זומא הציץ ומת ועליו נאמר (תהלים קטו) יקר בעיני ה' המותה לחסידיו. אלישע בן אבויה קצץ בנטיעות כיצד קצץ בנטיעות בשעה שהיה נבנס לבתי כנסיות ומדרשות

Soncino p. 46.

מתנית בהונה

ומ"ם מסרת: ה"ג ביזת שכנותי שנא' ושאלה: שגרית. לשון מגרה מדון: מסכיינני. ל' רם ומסכן ודרם מסכני כמו מסכיני ותא"כ מפרם ותזיל ממסכיני מתוך עשותי אחריך נרוצה וכן לקמן בסמוך מסכיינני אחריך נרוצה ממשכוני כו': צריך יהודאי להרובא כו'. לריך היסודי למיי לעפר ולוחק עד שיהיו לו לגבול רק הכוכין אז מקבל מכות ועושה מבוכה ומלמטי ביחוד בילקוט ישעיה כשבא מכה ותוכין על היסודי אז נעשה תוסס ומה שפירכתי נרמה בעיני שכך דרכו בפסוק הרב אחכלו הכוכין אחכלו גם אחבוכה הוא כמו מבוכה ותמלאו במדרש קהלת היס פסוק עיר קטנה ובתרגום ירושלמי במקומות לין מספר וכן מלמטי בירושלמי במסכת שביעית: יאיא היא כו'. יפה עניות ליעקב הקרקעות בא יעקב כרסן לחזוס על גופתו של סוס לבן: ערקאי. לשועה כמו ערקתא דמסמרא: משכנני. דרם מסכני ל' מסכון: ממשכון גחול. כפל עניו במלת שומה וביקוט לא גרם ליה: מחטאו של ים. שחטאו על היס שנא' ויעמו על יס סוף וכשלמרו שיהא העביר והסיע מימו הטא וכדאי בשמות רבה בפרשה כ"ד: לכל הן כו'. לכל היכן שאתה הולך ומוליך מוסנו מנחמו עמך ולך אחריך: ואתית וגומי: מן הכא להן. מכאן ממקום זה להיכן אתה מוליכני: לשוקא עילאה. לשוק העליון: ארעייתא. התחתון: נסיב לי. ולוקח מומי מני לך עמך: הביאני. נפ' תמין מיניו. נפ' לון דוכנין: בן עזאי הציץ ונפגע. כן הוא

נאם ה' . ד"א שחורה אני במצרים . ונאוה אני במצרים . שחורה אני במצרים ויפה בי ולא אבו לשמוע אלי . ונאוה אני במצרים . בדם הפסח ובדם המילה . דכתיב (יחזקאל טז) ואעבור עליך וארא מתבוססת בדמיך . ואומר לך בדמיך חיי . זה דם הפסח . ואומר לך בדמיך חיי . זה דם המילה . ד"א שחורה אני בים שנאמ' (תהלים קו) וימרו על ים בים סוף . ונאוה אני בים . שנא' (שמות טו) זה אלי ואנוהו . שחורה אני במרה . שנא' (שם) וילונו העם על משה לאמר מה נשתה . ונאוה אני במרה . שנאמ' (שם) ויצעק אל ה' ויורהו ה' עץ וישלך אל המים וימתקו המים . שחורה אני ברפידים . שנא' (שם יז) ויקרא שם המקום מסה ומריבה . ונאוה אני ברפידים . שנאמר (שם) ויבן משה מזבח ויקרא שמו ה' נסי . שחורה אני בחורב . שנאמ' (תהלים קו) יעשו ענל בחורב . ונאוה אני בחורב . שנאמ' (שמות כד) כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע . שחורה אני במדבר . שנא' (תהלים עח) כמה ימרוהו במדבר . ונאוה אני במדבר . בהקמת המשכן . שנא' (במדבר ט) וביום הקים את המשכן . שחורה אני במרגלים . שנאמ' (שם יג) ויוציאו דבת הארץ . ונאוה אני ביהושע וכלב . שנא' (שם יד) בלתי כלב בן יפונה הקנזי וגו' . שחורה אני בשטים . שנאמ' (שם כה) וישב ישראל בשטים . ונאוה אני בשטים . שנא' (תהלים קו) ויעמוד פנחס ויפלל . שחורה אני בעכן . שנאמ' (יהושע ז) וימעלו בני ישראל מעל בחרם . ונאוה אני ביהושע . שנא' (שם) ויאמר יהושע אל עכן בני שים נא כבוד . שחורה אני במלכי ישראל . ונאוה אני במלכי יהודה . אם בשחורים שהיו לי כך אני נאוה . בנביאים שלי עאכ"ו : (לו) שחורה אני . מדבר באחאב שנא' (מ"ב כא) ויהי כשמוע אחאב את הדברים האלה ויקרע בגדיו וגו' ויצום וגו' ויהך אט . כמה נתענה ריב"ל אמר ג' שעות . אם היה למוד לאבול סעודתו בשלש שעות אוכל בשש . ואם היה אוכל בשש אוכל בתשע . (שם) וישכב בשק ויהך אט . ריב"ל אמר שהלך יחף . ביהורם מה כתיב (מ"ב ו) וירא העם והנה השק על בשרו מבית . ר' לוי בר חיתא אמר בה ג' שיטין . שחורה אני כל ימות השבוע . ונאוה אני בשבת . שחורה אני כל ימות השנה . ונאוה אני ביוהכ"פ . שחורה אני בעשרת השבטים . ונאוה אני בשבט יהודה ובנימין . שחורה אני בעוה"ז ונאוה אני לעוה"ב : (לז) בנות ירושלים . רבנין אמרי אל תקרי בנות ירושלים אלא בונות ירושלים . זו סנהדרי גדולה של ישראל שיושבין ומבינין אותן בכל שאלה ומשפט . ד"א בנות ירושלים . א"ר יוחנן עתידה ירושלים להעשות מטרפולין לכל המדינות ולהמשיך כנהר אליה לבבודה . כד"א (יהושע טו) אשדיד בנותיה וחצריה עזה בנותיה וחצריה . עד לשע . היא דעתיה דר' יוחנן . דא"ר יוהנן כתיב (יחזקאל טז) ונתתי אתהן לך לבנות ולא מבריתך . מהו לבנות לבופרנין . ולא מבריתך לא מן פרניך אלא מן פרנין דידי . רב ביבי משום ר' ראובן אמר (ישעיה נד)

רני

מתנות כהונה

רנה פ' מ"ם : והנה הבן על בשרו מבית . מלכים ב' סימן ו' : שיטין . שיטות וסוגיות . כ"ע כל ימות השבוע ומשוס : מטרפולין . פי' הערוך בלשון יון מטרפא מס פולין שיר כלומר מס ושיקר כל העיירות : ולהמשיך וכו' . כל מלאכי זה בשמות רבה פ' כ"ג ולא גרסי' זה כד"א למשוך גרסי' : ובנותיה . ולקמן בתיב בנות יכופלים : לבופרנין . לשון כפר : מפורנך .

לבית אבא. בחצי הלילה נגער משנתיה. כיון דפג המדיה אמר לה בתי איכן אני נתון. אמרה ליה בבית אבא. אמר לה מה לי לבית אביך. אמרה ליה ולא כך אמרת לי בערב כל הפין טוב שיש בביתי טלי אותו ולכי לבית אביך אין הפין טוב לי בעולם יותר ממך. הלכו להם אצל רשב"י ועמד והתפלל עליהם ונפקדו. ללמדך מה הקב"ה פוקד עקרות אף צדיקים פוקדים עקרות. והרי דברים ק"ו ומה אם ב"ו על שאמר לב"ו שבמותי אין לי הפין בעולם טוב ממך נפקדו. ישראל המחכים לישועת הקב"ה בכל יום ואומרים אין לנו הפין טוב בעולם אלא אתה עאכ"ו הוי נגילה ונשמחה בך. למטרונה שהלך המלך בעלה ובניה והתניה למדינת הים. ובאו ואמרו לה באו בניך. אמרה מה איכפת לי תשמחנה כלותי. כיון שבאו התניה אמרו לה באו חתניך. אמרה מה איכפת לי תשמחנה בנותי. אמרו לה בא המלך בעליך אמרה האי הדותא שלימה חדו על חדו. כך לע"ל באין הנביאים ואומרים לירושלים (ישעיה ס) בניך מרחוק יבואו. והיא אומרת להם מה איכפת לי. (שם) ובנותיך על צד תאמנה אמרה מה איכפת לי. כיון שאמרו לה (זכריה ט) הנה מלכך יבא לך צדיק ונושע אמרה הא הדותא שלימה דכתיב (שם) גילי מאד בת ציון. וכתיב (שם ג) רני ושמחי בת ציון וגו' באותה שעה היא אומרת (ישעיה סה) שוש אשיש בה' תגל נפשי באלהי: (לב) ד"א נגילה ונשמחה בך ר' אבין פתח (תהלים קיח) זה היום עשה י"י נגילה ונשמחה בו א"ר אבין אין אנו יודעין במה לשמוח אם ביום אב בהקב"ה בא שלמה ופירש נגילה ונשמחה בך בהקב"ה בך בישועתך בך בתורתך בך ביראתך א"ר יצחק בך בכ"ב אותיות שכתבת לנו בתורה בי"ת שנים כ"ף עשרים הרי בך: (לג) נזכירה דודיך מיין מיינה של תורה כגון הלכות פסח בפסח הלכות עצרת בעצרת הלכות חג בחג. ד"א נזכירה דודיך מיין מיין של אבות מה פעל לפניך אדה"ר מי פעל לפניך באברהם מי פעל לפניך ביצחק מי פעל לפניך ביעקב: (לד) מישרים אהבוך מה ישיריין רחמיך מה תקיפין אינון רחמיך. א"ר איבי מישרות גדולות פעלו אבותינו לפניך כל שפעלו. א"ר חנין (בראשית כג) כי יען אשר עשית את הדבר הזה. נסיון עשירי היה ואת קורא אותן דבר. הא אילו לא קיבל עליו הדבר הזה היה מפסיד ומאבד כל הראשונים. הוי מישרים אהבוך:

(לה) **שחורה** אני ונאוה. שחורה אני במעשי. ונאוה במעשה אבותי. שחורה אני ונאוה. אמרה כנסת ישראל. שחורה אני בפני עצמי. ונאוה בפני קוני. דכתיב (עמוס ט) הלא ככבני כושיים אתם לי בני ישראל. ככבני כושיים אתם בפניכם. אבל אתם לי ככבני ישראל

נאם

מתנות כהונה

דפג ממניה. מהמיר ונמחנה ייינו מעליו כל"ח יין מפינו: **אף** נזדקיק כו'. כלומר יש בידם מפתח העקרות שעל ידי תפילתם פוקד מומס הש"י: **אומרים** מין לגן כו'. גם' יבן מסיים שנאמר כי אתם אומרים: **האי** מדותא כו'. זהו מדוה שלימה מדוה על מדוה: **בת** ציון וגו' גרסי': **מה** פעל לפניך לדם הרלמון. נילקוט לא גרס ליה: **מי** פעל כו'. נילקוט הניכסף יותר מבוהלים ועם: **ישיריין**. ל' מוזק כל"ח שריר וקיים לא שריר שדניה בפ' חנית: **רחמיך**. להכתמת: **כל** שפעלו. כל מה שפעלו: **ואת** קורא אותן דבר. והיה לו לומר יען כי עשית הדברים האלה ויכמו לכל עברה ומיומת: **הדבר** הזה. עקידת יצחק: **שחורה**. עיין בפסוק

תראוני שאני שחרחורת ר' סימון פתח (מצלי ג) אל תלשן עבד אל אדוניו. נקראו ישראל עבדים שנאמר (ויקרא כה) כי לי בני ישראל עבדים. ונקרא הנביאים עבדים שנא' (עמוס ג) כי אם גלה סודו אל עבדיו הנביאים. כך אמרה כנסת ישראל לנביאים אל תראוני בשחרורותי. אין לך שמח בבני יותר ממשה וע"י שאמר (במדבר כ) שמעו נא המורים נגזר עליו שלא יכנס לארץ. ד"א אין לך שמח בבני יתר מישעיהו. וע"י שאמר (ישעיה ו) ובתוך עם טמא שפתים אנכי יושב. א"ל הקב"ה ישעיה בנפשך את רשאי לומר כי איש טמא שפתים אנכי ניהא. שמא ובתוך עם טמא שפתים אנכי יושב אתמהא. תא המי מה כתיב תמן ויעף אלי אחד מן השרפים ובידו רצפה. א"ר שמואל רצפה רוץ פה רצוץ פה למי שאמר דילטוריא על בני. ודכוותיה כתיב באליהו שנא' (מ"א יט) ויאמר קנא קנאתי לה' אלהי צבאות כי עזבו בריתך בני ישראל. א"ל הקב"ה בריתי שמא בריתך. (שם) את מזבחותיך הרסו. א"ל מזבחותי. שמא מזבחותיך. (שם) ואת נביאיך הרגו בחרב א"ל נביאי. ואת מה איכפת לך. א"ל (שם) ואותר אני לבדי ויבקשו את נפשי לקחתה. תא המי מה כתיב תמן. ויבט והנה מראשותיו עוגת רצפים. מה הוא רצפים. א"ר שמואל בר נחמן רוץ פה רצוץ פיות בבל מי שאמר דילטוריא על בני. ר' יוחנן מייתי לה מן הדא (ישעיה יז) משא דמשק הנה דמשק וגו' עזובות ערי ערוער. מה זה עומד בדמשק ומזכיר ערוער. והלא ערוער בתהום ארץ מיאב אלא שם"ה בתי ע"ז היו בדמשק כמנין ימות החמה. והיו עובדים כל אחד ואחד יומו. והיה להם יום אחד שהיו על כולן באותו היום ועובדין אותה. וכולם עשו ישראל הגמוניאה ועבדו אותם. שנאמ' (שופטים י) ויוסיפו בני ישראל לעשות הרע בעיני ה' ויעבדו את הבעלים וגו'. ובאותה שעה שאמר אליהו על ישראל לשון הרע. א"ל הקב"ה אליהו עד שאתה מקטרג את אלו. בא וקטרג את אלו. הה"ד (מ"א יט) לך שוב לדרכך מדברה דמשק. ר' אבהו וריש לקיש הוו עליין לחדא מדינתא דקסרין. א"ל ר' אבהו לרשב"ל מהו כן עלינן למדינתא דחירופיא וגידופיא. נחת ליה ר"ל מן המריה. וספא הלא ויהיב בפומיה: א"ל מהו כן א"ל אין הקב"ה רוצה בטי שאומר דילטוריא על ישראל. ששופתני

מתנות כהונה

מכאובי בפחלוותי. ל' הכהוב ומדון ועיון בתורה ערך הרהור ג' מו ר"ל הל מביאוני בסבול בלשי שהוכיח בעוונות: תראוני. מביאוני כד"א למה יביטו וילמו בי: בבני. יכהל"ת סם בני הכנסיה בכלל ומולי הוא ע"ד הסוד: שמא. כלומר וכי מומר לך לומר ובתוך עם כו': תא המי. בא ולמד: רוץ פה. מוכיחון של לנסם ומה"כ פי' מהו רוץ פה ובילקוט יבעיה לה גרס רוץ כה: דלטוריא. לבוז הרש: בריתך בני ישראל בריתי. כלומר הלא לה עבדו רק בריתי ולה היה בריתך ומה לך עליהם: רץ פה לעון פיות בכל נרסינו: בזה זה עומד כו'. כל זה מהבאר בתהומות דהיכא רבא בפיהתא ולה הוזי קרתא יעקב ושיון בס: שיהיו על כלי. היה הוכוה של כל ע"ז מוסלם על כיעודים ובפיהתא דהיכא הניחם יותר מיובבת וכו בתעלה פכוק נס ושתי ובכרכא הקא ובילקוט מלכיה: מהו כן עליהו כו'. מהו זה בכנסיו לעיר של הכוכים ומידופים ידל ר"ל מעל המוהו ומכף הול ומתן לתוך פיו של ר' הבהו תמר לו מהו זה כלומר למה זה ועל מה זה:

דני עקרה הא רנה עקרותא היא. אלא רני עקרה שלא ילדה בנים לגיהנם. ר' ברכיה בשם ר' שמואל בר נחמן אמר נמשלו ישראל כנקבה. מה נקבה זו נוטלת עישור נכסים מאביה ויוצאת. כך ירשו ישראל ארץ ז' עממים שהיא עישור ע' אומות. וע"י שירשו ישראל כנקבה. אמרו שירה בלשון נקבה. שנא' (שמות טו) אז ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת לה'. אבל לע"ל הן עתידין לירש כזכר היורש לכל נכסי אביו. הה"ד (יחזקאל מ) מפאת קדמה ער פאת ימה יהודה אחד דן אחד אשר אחד וכלהון כך. זהן אומרין בלשון זכר. שנא' (תהלים צו) שירו לה' שיר חדש. שירה חדשה אין כתיב אלא שיר חדש. ר' ברכיה וריב"ל למה נמשלו ישראל כנקבה. מה נקבה זו טוענת ופורקת טוענת ופורקת. והוזרת ופורקת ושוב אינה טוענת. כך ישראל משתעבדין ונגאלין. משתעבדין ונגאלין. והוזרין ונאלין. ושוב אין משתעבדין לעולם. בעוה"ז על ידי שצרתן צרת נקבה יולדת הן אומרים שירה לפניו בלשון נקבה. אבל לעה"ב ע"י שצרתן אין צרת יולדת. הן אומרים שירה בלשון זכר. הה"ד (ישעיה כו) ביום ההוא יושר השיר הזה: (לה) כאהלי קדר. מה אהלי קדר אע"פ שנראין מבחוץ בעורים ושחורים וסמרטוטין. והם מבפנים אבנים טובות ומרגליות. כך תלמידי חכמים אע"פ שנראין בעורים ושחורים בעה"ז. אבל בפנים יש בהם תורה מקרא משנה מדרשות והלכות תלמוד תוספתות ואגדות. אי מה אהלי קדר אין צריכין תכבוסת יכול אף ישראל כך. ת"ל כיריעות שלמה מה יריעות שלמה זו מתלכלכת ומתכבסת והוזרת ומתלכלכת ומתכבסת. כך ישראל אע"פ שמתלכלכין בעונות כל ימות השנה. יוה"כ בא ומכפר עליהם. שנא' (ויקרא טז) כי ביום הזה יכפר עליכם. וכתיב (ישעיה ו) אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו. אי מה אהלי קדר מטלטלין ממקום למקום. יכול אף ישראל כן. ת"ל כיריעות שלמה. כיריעותיו של מי שהשלום שלו שאמר והיה עולם. שמשעה שמתחן עוד לא זזו ממקומן. תני ר' אליעזר בן יעקב (שם נג) אהל בל יצען בל יצא ובל ינוע. מה אהלי קדר אין עליה עול כל בריה. כך ישראל לע"ל אין עליהם עול כל בריה. תני ר' חייא (ויקרא נג) ואולך אתכם קוממיות בקומה זקופה. שאינו יראין מכל בריה. ר' יודן אמר כיוסף. מה יוסף נמכר לאהלי קדר. שנא' (בראשית לז) וימכרו את יוסף לישמעאלים. וחזר וקנה את קוניו. שנא' (שם מו) ויקן יוסף את כל אדמת מצרים. כך ישראל (ישעיה יד) והיו שובים לשוביהם: (לט) אל תראוני

מתנות כהונה

מכמוכתך והם נכסי לעתן כרגל מכמיסה לו בנדוניתה ועל ידי סחופה וכתובה היא כורחת נרית לבעלה וכילקוט סוף ספר יחזקאל הניכסת בתוכו לתכו ועיין שם: **הא** רנה. בתמיה וכי זה רנה זהרי חיוו מלא עקרות וכמ"ש בפ"ג דמסכת נרכות: **מפאת** קדמה כו'. בסוף ספר יחזקאל: **טוענות** ופורקת כלומר הרה ויולדת: **והוזרת** ופורקת. לעת זקנתה: **אין** לה יולדת. מלא יסף לה לחכיו: **כאהלי** קדר. בעה"ז. מלך בעולם הבא פניהם מתוירים מאור ה' מאיר יתרת עליהם וכ"ג ליה בכמות רבה פרכה כ"ג: **אין** לריכין. כלומר אין בהם עוך ומוטלת בפניהם וגם אין דרכם לכבס ונמצאו רבה נרכו' אין להם מכנוסת: **בירִיעותיו** של מי כו'. הם הרקישם כד"א מוטה המשים כיריעה ותאהלם לשבת: **מי** שאמר כו'. זאת מוסכת ביותר למי שהשלום שלו: **בל** יגען. מוסריקון בל יגע ובל יגיע ומדבר בהמשים ס"ג ובל יגוע מה אהלי קדר כו': **אל**

נתגרו בי. מלאו הדיין הרון אף עלי. שמוני נוטרה את הכרמים. על שהיה עושה דין בין בנותיו של יתרו לא היה לו לעשות דין ביני ובין אחי אשר במצרים. הוי כרמי שלי לא נטרתי. ר' יוסי אומר בני אמי נחרו בי בני אומתי. אלו המרגלים. נחרו בי נתגרו בי. מלאו הדיין הרון אף עלי. שמוני נוטרה את הכרמים. על שנתעכבתי במדבר ארבעים ושתים מסעות לא הוי לי ליכנס לארץ ישראל. הוי כרמי שלי לא נטרתי. ד"א בני אמי נחרו בי בני אומתי זה ירבעם בן נבט. נחרו בי נתגרו בי. מלאו הדיין הרון אף עלי. שמוני נוטרה את הכרמים משמירת שני עגליו של ירבעם. כרמי שלי לא נטרתי לא הייתי משמר משמרת כהונה ולויה. הרי כרמי שלי לא נטרתי. א"ר לוי יום שנתחתן שלמה לבת פרעה נבה. ירד מיכאל השר הגדול מן השמים. ונעץ קנה גדול בים. ועלה לחלוחית מיכן ומיכן. ועשו אותו מקום בחורש. והוא היה מקומה של רומי. יום שהעמיד ירבעם בן נבט שני עגלי זהב. נבנו ב' צריפין ברומי. והוו בניין להון ואינון נפלין. בניין להון ונפלין. הוה תמן גברא סב ושמיה אבא קולון. אמר לון אי לית אתון מטיין מייא מנהר פרת וגבלין בהדא טינא ובניין להון לית אינון קיימין. אמרו מאן עביד כן. אמר לון אנא. עבד גרמי' שפיי דחמר. הוה עליל לקרייא ונפיק לקרייא. עליל למדינה ונפיק למדינה. עד זמן דאתא לתמן. כיון דמטא לתמן. אזל ואמטי מייא מן פרת וגבלון בטינא. זבנון יתהון וקמון. מן ההיא ענתה הוון אמרין כל מדינה ומדינה דלית אבא קולון לא תיתקרי מדינה. והוו קריין ליה רומי בבלון. יום שנסתלק אליהו ז"ל. נצב באדום מלך. הה"ד (מ"ש כג) ומלך אין באדום נצב מלך. ד"א בני אמי נחרו בי בני אומתי. זה אהאב. נחרו בי נתגרו בי. מלאו הדיין הרון אף עלי. שמוני נוטרה את הכרמים. מפטם ומאביל לצדקיהו בן כנענה וחביריו. ונביא אחד של אמת היה לי. זה מיכיהו ופקיד הכי ואמר (שם) והאכילוהו לחם לחץ ומים לחץ עד באי בשלום הוי כרמי שלי לא נטרתי. ד"א בני אמי אומתי זו איזבל. נחרו בי נתגרו בי מלאו הדיין הרון

אף

מתנות כהונה

נתגרו בי. והפסוק מדבר בעד משה שהיה שופט את ישראל ויצא להרגו: ס"ג **עד שהיה** עושה דין בין בנותיו של יתרו לא היה לו לעשות דין ביני ובין אחי אשר במצרים. פירוש יותר ראוי היה ביניהם ועשה דין בין לחיו מביניהם דין בין בנות של יתרו המדיני ומסר נרמו לו שלא יעבוהו ומסר יתן גרש עד שהייתי כו'. ומשה אמר כן: **עד** שהתעכבתי נרמז: ח"ג משמר משמרת כהונה: **כהורש.** כיער: **מקומה.** שעליה נעשה רומי המלוכה ליטרמל: **צריפין.** בתים קטנים: **והוו כו'.** היו בונין אותם והם נופלים ומחזיו ובונין אותם והיו נופלים היה שם זקן ושמו אבא קולון אמר אם אין אתם מניחין ומניחין לבתו מי פרת ונופלים בתוך הבתים ובונין אותם בולגא יהיו קיימים אמרו לו מי עושה כן בינית לכאן מי פרת כאילו בו ביי"ל אל יונתו להביאם ואמר להם אני מביאם עשה את עצמו כאילו הוא אחד מהמוליכים יין ממדינה למדינה: **שפיי דחמר.** סותר יין ועיין ערך סף ובויקרא רבה פ' י"ב ובמגילת אסתר פרשה ה': **הוה עליל כו'.** היה נכנס לעיר אחת וילך לעיר אחרת ונכנס למדינה וילך למדינה אחרת עד זמן שבא בסס לפ"י כיון שבא בסס היה מביא מים מנהר פרת בתוך בתוכן הבתים גדולות שמוליכין בהם יין וסברו שכל שהוא מולך יין והיו נובלין תוכן מים בתוך בתיהם והיו בונין אותם ועמדו מן אותו עת היו מומחים למשל בפיהם לאמר בכל מדינה שאין שם אותו מים היא מדינה והיו קורין לאותן שני צריפין רומי בבלון על שם שכוס שלהם קיוס ע"י בלולת מי פרת בשאר המים: **הה"ד ומלך כו'.** שכי שקודם לה היה שם מלך: **בני אומתי זה אהאב גרסי'**

(מ) ששזפתני השמש. א"ר אבא ב"כ בשם ר' חייא רבה כתיב (ירמיה ג) כי שתים רעות עשה עמי. הא ווייתרו למאוד. אלא מלמד שעשו אחת שקשה בשתים. שהן משתחוין לעב"ז ופורעין עצמן כנגד בהמ"ק. הה"ד (ויקרא ח) ויבא אותי אל חצר בית ה' הפנימית. המד"א (ויקרא כג) כי מיטחתם בהם מום בם. ד"א ששזפתני השמש על שעשיתי מרימות של כיבוי לשמש. דכתיב (מיכ כג) וישבת את הסוסים אשר נתנו מלכי יהודה לשמש מבא בית ה': (מא) ר' יצחק פתר קריה במהמת מדין. את מוצא בשעה שהלכו ישראל למלחמת מדין היו נכנסין זוגות זוגות אצל האשה. והיה אחד מהן מפחם פניה. ואחד מפרק נזמיה. והיא אומרת להם אין אנו מבריותיו של הקב"ה שאתם עושים לנו כן. והיו ישראל אומרים להם לא דייכם שנטלנו שלנו מתחת ידיכם. הה"ד (במדבר כה) ויאמר י"י אל משה קח את כל ראשי העם והוקע אותם לי"י נגד השמש. ר' איבו אמר באיזו חטא ויצמדו לבעל פעור. א"ר יצחק מעשה בקרתנית אחת שהיה לה שפחה כושית שירדה למלאות מן העין היא וחברתה. אמרה לחברתה חברתי למחר אדוני מגרש את אשתו ונוטלני לאשה. אמרה לה למה. בשביל שראה ידיה מפוחמות. אמרה לה אי שוטה שבעולם ישמעו אזניך מה שפיך מדבר. ומה אם אשתי שהיא חביבה עליו ביותר. את אומר מפני שראה ידיה מפוחמות שעה אחת רצה לגרשה. את שבלך מפוחמת ושחורה ממעי אמך כל ימיך עאכ"ו. כך לפי שאוה"ע מונין לישראל ואומרים אימה זו המירו כבודם שנא' (תהלים קו) וימירו את כבודם. אומרים להם ישראל ומה אם אנו לשעה כך נתחייבנו אתם עאכ"ו. ועוד ישראל אומרים לאוה"ע. נאמר לכם למה אנו דומין לבן מלכים שיצא למדברה של עיר וקפחתו החמה על ראשו ונתברכמו פניו. נבנם למדינה במעט מים ומעט מרחץ מן המרחציות נתלבן גופו והזר ליופיו כמו שהיה. כך אני אם שמשה של עבודה זרה שזפתנו. אבל אתם שזופים ממעי אמכם. עד שאתם במעי אמכם עבדתם ע"ז כיצד בזמן שהאשה מתעברת נבנבת לבית ע"ז שלה וכירעת ומשתחות לע"ז היא ובנה: (מב) בני אמי נהדו בי. ר' מאיר ור' יוסי. ר"מ אומר בני אמי בני אומתי. אלו הן דתן ואבירם נהדו בי נתגרו

אסיפת אמרים

ד' איבו בשם ר' יונתן למה נסמכה פרשת יוסף לפרשת דקרקע ויחל העם לזנות וגו' ויצמד ישראל לבעל פעור ואיתא בזוהר הקדוש דישראל לא חטאו בזנות אלא ויחל העם וכ"מ אלא העם קלו רק על פעניב רב לבעל פע"ר חטאו דכתי בפיהוק ויצמד ישראל. ומשום דקרקע דוהוקע כתיב בהר שהי הכתוב מעמיד לכלהוקע על אפיהן נעניבו ישראל (והל"ע דקלו רק על פעניב רב דשם כתיב ויצמד ישראל וגו' ויהר אף וגו' ובכן כתיב והוקע ויהב חרון אף. ודו"ק) ובא ר"ש לפתוח דבכי הוזהר ודלא נעניבו רק על ע"ז ולא זנות. (נח"ל): מדינן

מבירה: ר' איבי בשם ר' שמואל בר נחמן: בקרתנית. עיירית: כ"ג אחת שהיה לה שפחה; לשעה. שלא עבדתו ע"ז רק לפעמים אחת: ה"ג בילקוט כך אמי שחטאה על ע"ז שזפתני:

דבר כן הגידה לי שאהבה נפשי אומה שנתתי נפשי עליה איכה תרעה בימי מלכיות . איכה תרביץ בצהרים בשעבוד מלכיות . שלמה אהיה כעוטיה . ר' עזריה אמר שלמה שלא אעשה למה בעיני חבריך על עדריהן . הילול שמים בדבר בניך בצרה ועדרי חבריך ברווחה . א"ר יודן בר סימון שלא יהו אוה"ע אומרים טעת מדת הדין . היה יודע שמבקש לשחטן במדבר ושחטן במדבר . המד"א (במדבר יד) וישחטם במדבר . ורבנן אמרין שלא יראו בניך שצרתן צרה ויטו מאחריך וידבקו בעדרי חבירך . המד"א (תהלים נד) היחברך כסא הוות . באותה שעה אמר הקב"ה למשה . משה אתה אומר לי איכה תרעה איכה תרביץ . חייך אם לא ידעת סופך שיש לך לידע . שנא' אם לא תדעי לך היפה בנשים . ד"א אם לא תדעי לך היפה בנשים . היפה שבנביאים . המעולה שבנביאים . א"ר יוסי בר ירמיה למה נמשלו הנביאי' בנשים . לומר לך מה אשה זו אינה מתביישת לתבוע צרכי ביתה מבעלה . כך הנביאים אינם מתביישים לתבוע צרכיהן של ישראל מן אביהם שבשמים . צאי לך בעקבי הצאן . ר' אלעזר ור' עקיבא ורבנן . ר' אלעזר אומר מהררה שנטלו ישראל בידים ממצרים אבלו ממנה ל"א ימים . דא"ר שילא ס"ב כעודות את יודע שהיו לישראל מהררה זו . כה אני עושה להם בסוף בעקב . הה"ד (תהלים עח) יהי פסת בר בארץ . ר"ע אומר מכיה שהקפדתי אותם בעגלי כבוד . המד"א (שמות יג) וה' הולך לפניהם יומם וגו' לא ימיש עמוד הענן יומם . את יודע מה אני עושה להם בכוף בעקב . הה"ד (ישעיה ד) וסוכה תהיה לצל יומם . ורבנן אמרין ממה שהאכלתים במדבר שמתוק מדבש וחלב . את יודע מה אני עושה להם בכוף בעקב . שנאמר (יואל ד) והיה ביום ההוא יטפו ההרים עסיס . ד"א צאי לך בעקבי הצאן א"ל כוף כל

מתנות כהונה

כן קש כתן : ס"ג שלא לשמה . פירוש הכל ומוסו ועיין בנ"ר פ' ג' : ס"ג על עדריהן ב' ס"ה ד"ה לקמן שהמומות מקלקלין הבניס : טעת מדת הדין כו' . כ"י בר סימון דרסו על מבלעי יכולת י"י וגו' מאמר זה דכתיבו והקבתיו ולא מצאתי וע"ל הקב"ה סיה יודע טעות ומלמד מדת הדין בלא יוכל עמוד נגד ל"ת מלכיס לפיכך בקש עילה שיסמסם במדבר וכן עשה ודבר כעוטיה ל"ת טעות והולמה ועיין בילקוט פרשת בלא : כד"א שהכבך כו' . מעיל רמיס על חבירך שפירושו ס"ה שצרתן צרה . כלומר צרה בתוכם : ויטו מאחריך . דרס כעוטיה ל' נפייה : היפה בנשי וגו' נרס ועיין בתשובה על כל לחמ ולחמ בשמות רבה ובילקוט פ' פנחס ולקמן מייתי להו ג"כ עיק בלא כסדן : ס"ג אבלו ממנה תחד ושלשים יום ד"ל סילה בשיס ותחת שבועות סיה ליפרע מחברה זו ממנה תחה יודע מה לעי כו' . וכן מלחמי בס' יסן ועיין בילקוט ובפיקרס"י בפ' בשלח ובס בפיקודי מהרש"ס ובס בספר רביעו בחיי ובס"ר פר' כ"ה נרס ג"כ ל"ת יוס וע"ס והותם ל"ת יום הס י"ו מיסן וט"ו מלחיי ולילי ע"ו בניסן חלבו מלה במלרים ומיד בשחרית של ע"ו חלבו מן החברי מהוגיהו עד שחרית של ע"ו בחייר ועד ג"כ מכלל ומפני שרמזו שבלחה החברה ונתרעמו הרי בחלבו ממנה ס"ת שבועות ותע"ג דבסדר עולם כתוב שחלבו מן החברה כל ל' יום וכן הוא בשמות רבה פרשה ג' ובילקוט סיה הבירים לח קפד לממני הד יומת הכותב על ל' וכניעו בחיי כתב בסדר עולם שחלבו מן החברה לקי ליל י"ו בחייר וס"ב חלבו ממנו ס"ב שבועות וכן הוא בירס' בספר שלפני זה בשלבת במכילתא נרס בהדיח ס"ת שבועות וכסי נרס רס' בפ' בשלח ובשיר הבירים ונס לפי זה ס' בס שלח היה להם להתרעם כיום ע"ו מאחר שהיה להם להכול עד שיעור שבועה אחת לערב וקרן מעשר לה' להוסיף מיספיק להם עד זמן שיעין כמו בתחברה החברה עד כה שלח הכינו לותה לכל היותר רק לבבשה ימים וכמו שהקפה ב"ב מהרש"ס ז"ל : ה"ג ממו שהאכלתי : עסים וגומר נרסי בוסף דקרא ובגשש שלכנה מלב ובילקוט נרס שמתוק כדכת' בפ' ובעמו כלשיחית בדבם ול"ג ובתלב

אף עלי שמוני נוטרה את הכרמים מאבלת ומפטמת לנביאי הבעל והאשרה. ואליהו ז"ל. שהיה נביא האמת שלחה ואמרה לו (מ"א יט) כעת מחר אשים את נפשך כנפש אחד מהם. הוי כרמי שלי לא נטרתי. ד"א בני אמי. זה צדקיהו המלך. נחרו בי נתגרו בי. מלאו הדיין הרון אף עלי. שמוני נוטרה את הכרמים. שהיה מפטם לפשחור בן מלכיה והבירו. ונביא אחד של אמת היה לי. זה ירמיהו וכתב בו (ירמיה לז) ונתון לו כבר לחם ליום מחוץ האופים. מהו מחוץ האופים. א"ר יצחק זו פת קיבר שנמכרת חוץ לפלטיא שהיא שחורה מסובים של שעורים. הוי כרמי שלי לא נטרתי על שברמי שלי לא נטרתי: (מג) ר' חייא בשם ר' יוחנן. אמרה כנסת ישראל לפני הקב"ה רבש"ע על שלא שמרתי חלה אחת בתקנה בארץ ישראל. הריני משמרת שתי חלות בסוריא. סבורה היתי שאני מקבל שבר על שתים. ואיני מקבלת שבר אלא על אחת. ר' אבא בשם ר' יוחנן. אמרה כנסת ישראל לפני הקב"ה. על שלא שמרתי יום טוב אחד בתקנו בא"י הריני משמרת שני ימים טובים של גליות בחוצה לארץ. סבורה היתי שאקבל שבר על שניהם. ואיני מקבלת שבר אלא על אחד. ר' יוחנן הוי קרי עליהן וגם אני נתתי להם חוקים לא טובים: (מד) הגידה לי שאהבה נפשי. ר' יהודה בר סימון פתר קריה במשה. בשעה שא"ל הקב"ה (שמות ג) ועתה לכה ואשלחך אל פרעה. א"ל רבש"ע בי י"י כל הדברי' האלה יכולין להעשות. מה אני יכול לעמוד בכל האיבלסין הללו. כמה חיות יש בהן. כמה מיני אנונם התקנת להם לחיות שבהן. כמה מיני רכובין התקנת למעוברות שבהן. כמה מיני קליות ואגוזים התקנת לתינוקו' שבהם. איכן פירושו של דבר כאן. הגידה לי שאהבה נפשי אומה שאהבה נפשי אומה שנתתי נפשי עליה איכה תרעה בימות החמה. איכה תרביץ בצהרים בימות הגשמים. שלמה אהיה כעוטיה. ר' חלבו בשם ר' הינא אמר שלא אהיה כאבל הזה שהוא עוטה על שפמו ובוכה המד"א (ויקרא יג) ועל שפם יעטה. ד"א שלמה אהיה כעוטיה שלא אהיה כרועה זה שנכנסו זאבים בתוך עדרו ובקעוהו ועטה את בגדו ויצא. המד"א (ירמיה מג) ועטה את ארץ מצרים. על עדרי חבירך כשאני הולך אצל חבריך וישאלוני על עדריהן מה אני משיבן. ר' ברכיה פתר לה בקריה הדין (במדבר כז) יפקוד י"י אלהי הרוחות. יפקוד י"י אמר לפניו רבש"ע הואיל ואתה מסלקני מן העולם הודיעני מי ומי הרועי' שאתה מעמיד על בניך. איכן פירושו של דבר

מתנות כהונה

דפלטיא. סוק ורחוב גדול שמוכרים שם לחם ולחם זה מיוסד בפלטין למוכרו שם מפני שמהודיותו: **שתי חלות.** לחם לחם ולחם לבהן: ס"ג סירוסלמי פ' בכל מערבין שני חלות בסוריא. ונראה כי כן עיקר לפי שלא נזכרו ב' חלות רק על התלוש הסמוכות לפ"י כמו סוריא: **הגידה** לי וגו' רבנם ש"גרסי'. כל הדברים האלו כלומר ענין ההולכה וכמות רבם פ' ב' ופ' ג' לא גרים ליה: **יכולים** להעשות ע"י גרסי': ס"ג חמוש התקנת להם ועיין בכמות רבם: **אנונם.** מזונות ומוכת כך פי' בערוך ערך חמוש: **רכובין.** להממות רכוכין בשמן: ס"ג בכ"י **איכה** תרעה בימות הגשמים מיכה תרבין בלהבים בימות החמה: **ובקעוהו.** נקעו והרסו העדר: ס"ג **ארץ** מלרים וגו' וסיפיה דקרא הוא כתאב יעטה לרועה את בגדו: **כשאני** הולך אצל חבירך. מבהרם ילחק ויעקב וס"ג כילקוט בהדיא: **איכן** פירושו כו'. סיוף מפורסת הוא במד מסם כאן והיה מפורש

וי"י דבר עליך רעה זה בנין אב שבבולן. ומה מקיים ר' אלעזר הדין קריית דר' פפיס והוא באחד ומי ישיבנו. אלא הוא חותם יחידי לכל באי עולם ואין בריה חותמת עמו. ומהו חותמו של הקב"ה ר' ביבי בשם ר' ראובן אמר אמת. שנא' (דניאל י) אבל אגיד לך את הרשום בכתב אמת. אם אמת למה רשום ואם רשום למה אמת. אלא עד שלא נחתם הדין רשום. משנחתם גזר הדין אמת. אמר ריש לקיש ולמה הוא אמת. אל"ף בראש האותיות מ"ם באמצע תי"ו בסופן. לומר אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלהים. אני ראשון שלא קבלתי מלכותי מאחר. ואני אחרון שאיני מוסרה לאחר שאינו בעולם. ומבלעדי אין אלהים שאין לי שני: (מו) דרש ר' פפיס (תהלים ג) הן האדם היה כאחד ממנו וגו' כיחידו של עולם. א"ל ר"ע דייך פפיס. א"ל מה את מקיים היה כאחד ממנו. א"ל כאחד ממה"ש. וחכ"א לא כדברי זה ולא כדברי זה. אלא מלמד שנתן לפניו הקב"ה ב' דרכים דרך החיים ודרך המות וברר לו דרך המות והניח לו דרך החיים: (מז) דרש ר' פפיס (תהלים קו) וימירו את כבודם בתבנית שור. שומע אני בשור של מעלן. ת"ל אוכל עשב. א"ל ר"ע דייך פפיס. א"ל ומה אתה מקיים וימירו את כבודם בתבנית שור. בשור של שאר ימות השנה. ת"ל אוכל עשב. אין לך מנוול ומשוקץ בשור בשעה שאוכל עשב. ר' יודן בשם ר' אהא אמר חרטומי מצרים עשו להם כשפים. והיה נראה כמרטט לפניהם. המד"א (ירמיה מט) רפתה דמשק הפנתה לנוס ורטט החזיקה: (מח) דרש ר' פפיס לסוסתי ברכבי פרעה לסכתי כתיב. אמר הקב"ה כשם שששתי על המצריים לאבדן בים. כך ששתי לאבד שונאיהם של ישראל. ומי גרם להם להנצל. מימינם ומשמאלם. בזכות התורה שעתידין לקבל מימינו של הקב"ה. שנאמר (דברים לג) מימינו אש דת למו. ומשמאלם זו מזוזה. ד"א מימינם זו ק"ש. ומשמאלם זו תפלה. א"ל ר' עקיבא דייך פפיס. כ"מ שנא' שישה כתיב בשי"ן וכאן בסמ"ך. א"ל ומה את מקיים לסכתי ברכבי פרעה. אלא רכב פרעה על סוס זכר. וכביכול נגלה הקב"ה על סוס זכר. הה"ד (תהלים יח) וירכב על כרוב ויעף. אמר פרעה מה הסוס זכר הזה

מתנות כהונה

מתת: מהו למת. כלו' למה סוף למת: אלהים. היינו כו'. כי מי שמיו מי לעד לימו למד מתת: מלת עובר וכוזב ופוסק וכן הם דיינו ומשפטיו כל ידעוש למתכון וכמו שהתירך בזה בעל תוספת הלבנות בפעל היחוד: ס"ג בבל מקום שכתוב מלמד זה וה' הוא ובית דינו ולא נגם כניכול והוא קל להבין: זה ניין לב. שהרי הם על מרכבת רהמיים ואין רע כ"ל בהסכמת בית דין הקטה: רשום. משמע בשמים בעלמא שעדיין לימו על נומכו ועל למתכתו ועיין בפ' מנות הלישה וכבי"ר פ' כ"ל: ולמה הוא למת. למה מוסמו במלת למת: ביחידו של עולם כו'. עיין בפ"ר פרשה כ"ל: של מעלן. שהוא בהרכבת היות הקודש: ה"נ ומה למה מקיים בתבניות שור למר לו בשור כו'. פי' לולו לא למר רק בשור היה משמע בשור של שלר כו': כמרטט. כמרקד ומנענע ונרקפת: כך בשתי כו'. כמו שדרכו חז"ל והמיים להם הומה למה כתיב: מימינם ומשמאלם. שכן כתיב והמיים להם הומה מימינם ומשמאלם: זו מזוזה. י"ל על שם שממל ניילמתו מן הביה ונילקוט פ' בבלה נרסי' זו תפילין: תפלה. ונקרחת התפלה שממל על שהיא לרכי העולם הזה וכו קרלתיהו חז"ל היו שעה כמו בלמרו חז"ל מיהין היי עולם ושוסקים בהיי שעה לבל ק"ם היא קבלת עול מלכות שמיים כולו קדם קדיטת הוא לי"י ונילקוט פרשת בבלה סנירסת בסינעון למר: וירכב על כרוב. בשוהר טוב ונילקוט שמוחל נרסי הה"ד ס

כל הצאן לצאת ואתה יוצא באחרונה. ולא שנתעצל משה אלא שהיו ישראל עסוקין בבזה ומשה עסוק במצות יוסף. המד"א (במות יג) ויקח משה את עצמות יוסף עמו. ד"א צאי לך בעקבי הצאן א"ל סוף הדור למות ואת תהוי כותייהון. מהיכן היה לו הדבר הזה. ר' שמואל בר נחמן אמר מהסנה. דא"ר שמואל בר נחמן כל שבעת ימי הסנה היה הקב"ה מפתה את משה שילך בשליחותו למצרים שנא' (במות ד) ויאמר משה אל ה' בי אדני לא איש דברים אנכי גם מתמול גם משלשם גם מאז דברך הרי ששה ימים ויומא דהוה קאים בנויה הרי ז' ימים. ובסוף אמר להקב"ה שלח נא ביד תשלח. א"ל הקב"ה חייך שאני צוררה לך בבנפיך. ומתי פרע לו הקב"ה. ר' ברכיה ור' חלבו ור' לוי. חד אמר כל ז' ימי המלואים היה משמש בכהונה גדולה סבור שהיא שלו. ובסוף נאמר לו אינה שלך של אהרן אחיך היא. שנא' (ויקרא ט) ויהי ביום השמיני קרא משה לאהרן. ר' חלבו אמר כל ז' ימי אדר היה משה מפיים ומתחנן לפני הקב"ה שיכנס לארץ ולבסוף א"ל (דברים ג) כי לא תעבור את הירדן הזה. ורעי את גדיותיך א"ל גדיים נכנסים תיישים אין נכנסין. על משכנות הרועים א"ל הקב"ה אומר לך עד מתי אתה קיים על עמי ותרעה בם על משכנות הרועים על הקיצין זה על ארעהון של רעים וקשים שהיו בה סיחון ועוג: (מה) לסכתי ברבבי פרעה דמיתיך רעיתי. דרש ר' פפיס (חוש כג) והוא באחד ומי ישיבנו. ודן יחידי לכל באי עולם ואין להשיב על דברי מי שאמר והיה העולם. א"ל רבי עקיבא דייך פפיס שלא להשיב על דברי מי שאמר והיה העולם. לפי שהבל באמת והבל בדין. שבן כתיב (ישעיה ו) וארא את ה' יושב על כסא רם ונשא. א"ר סימון כסא שמפריש בין מיתה לחיים. וכל צבא השמים עומדים עליו מימינו ומשמאלו. וכי יש שמאל למעלה. והלא הכל ימין שנא' (במות טו) ימינך ה' נאדרי בכח ימינך ה' תרעץ אויב ומה ת"ל מימינו ומשמאלו. אלא אלו מיימינים ואלו משמאילים. אלו מכריעין לכף זכות ואלו מכריעין לכף חובה. ר' יוחנן בשם רב אחא מייתי לה מן הדא (דניאל י) ואמת הדבר וצבא גדול. אמת הדבר כשנעשה צבא גדול. דכתי' (ירמיה י) וי"י אלהים אמת. מהו אמת א"ר איבון שהוא אלהים חיים ומלך עולם. א"ר אלעזר כל מקום שנא' וי"י הוא ובית דינו. ובנין אב שבכולן (מ"ב כב) וה'

מתנות כהונה

ובהלב: ה"ג ואת מהני כיתיהון. פי' כתוסס וכיוצא בהם שימות גם הוא ולא יכנס לארץ לו ג"ל סיכיהון פי' שימותו כולם וה"ק ימות גם הוא מהכיתם: הרי שמה ימים. עי' בשמות רבה פ' נ' ויקרא רבה פרשה י"ח: צוררה. לך כלומר מזכרנו לך כדכר הכתוב בכנף בגדו ולא יפיל ממנה לארץ: שהיא שלו. כהוסס הגדולה: כל ז' ימי מדר. עיין מזה לעיל בפ' ויקך: גדיים. במיכס על יולמי מלכים: תיישים. יולמי מלכים עצמם והוא היה רוצה על התיכוס ועיין בשמות רבה בהגירסא בשמחית: אומר לך עד מתי: נר' הקיצון קו' סיחון ועוג היו קשים וכעסו כמין קוצים הללו ועיין בשמות רבה שמשמיט הגירסא בשבה: לסוסתי: ודן יחידי כו'. לפי שהוא דן יחידי שהוא יחיד בעולם ואין מי שיתחה בידו כל מה שהוא הפך עושה כי הוא בהדיא פילקוט חיוב: ה"נ דייך פפוס שלא להשיב כו'. פי' שעל מעשיו ה' אין להשיב שהכל בדין חמה ועיין בילקוט חיוב ולקמן בין מיתה לחיים. דלכ"ם ונמצא כ"ם כל"ל חמה כיס חמה למיתה וגבת חמה לחיים והתשלום לכל לרחם: דברתיב ה' לחיים חמת. חוזר למעלה שהוא להשיב על מעשיו ה' דכתיב וה' הלחיים חמת וכדמפרש ואזיל: כל מקום שנאמ' וה' הוא ובית דינו. וזהו בנגמ גדול וכהן כתיב ה' מלחים

לפדותכם דומו דמיתיך שתקתיך. הה"ד (שם) ה' ילחם לכם ואתם תחרישון:
(נ) ד"א דמיתיך רעיתי. רבנין אמרי לפי שנדמו ישראל לסוסים נקבות. ומצריים הרשעים זכרים מזוהמים. והיו רצים אחריהם עד ששקעום בים. א"ר סימון ח"ו לא נדמו ישראל לסוסים נקבות. אלא גלי הים נדמו לסוסים נקבות ומצרים לסוסים זכרים מזוהמים. ורצו אחריהם עד ששקעום בים. והיה המצרי אומר לסוסו אתמול הייתי מושכך לנילוס ולא היית בא אחרי. ועכשיו אתה משקעני בים. והיה הסוס אומר לרוכבו רמה בים. ראו מה בים. אפתוסים נעשית לכם בים. תני ר' ישמעאל (במדב' יד) וינער ה' את מצרים בתוך הים. מלמד שהסוס היה זורק רוכבו למעלה והוא יורד למטה והסוס למעלה ממנו. א"ר לוי כזה שמנער בקדירה תחתון עולה למעלה ועליון יורד למטה. רעיתי. מה רעיתי. א"ר יונתן מפרנסתי הן שירעו אותי בשני תמידין בכל יום. הה"ד (במדבר כח) את הכבש אחד תעשה בבקר וגו'. דא"ר יהודה בר' סימון ב' תמידין היו ישראל מקריבין בכל יום אחד בשחרית ואחד בין הערבים. של שחר היה קרב על עבירות שנעשו בלילה. ושל בין הערבים היה קרב על עבירות שנעשו ביום. ולא היה אדם לן בירושלים ובידו עון. שנא' (ישעיה ו) צדק ילין בה. ד"א דמיתיך רעיתי רבנן אמרי רעייתא דעולמי שקבלו תורתי. שאילו לא קבלתו הייתי מחזיר עולמי לתהו ובהו. דא"ר הנינא בשם ר' אחא כתיב (תהלים עה) נמוגים ארץ וכל יושביה אנכי תכנתי עמודיה סלה. אלולא שעמדו ישראל על הר סיני ואמרו (שמות כד) כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע היה העולם מתמנמג והוזר לתוהו ובוהו. ומי ביסם העולם אנכי תכנתי עמודיה סלה. בזכות (שם כ) אנכי ה' אלהיך תכנתי עמודיה סלה: (נא) נאזו להייך. מה לחיים הללו לא נבראו אלא לדבור. כך משה ואהרן לא נבראו אלא לדבור. בתורים בשתי תורות. שבכתב ושבע"פ. ד"א בתורים בתורות הרבה. הה"ד (ויקרא ו) זאת תורת העולה זאת תורת המנחה זאת תורת החטאת זאת תורת האשם זאת תורת זבח השלמים זאת התורה אדם כי ימות באהל. ד"א בתורים בשני תארים. בשני אזים זה משה ואהרן שתוארן טובה זה על זה. זה שמח בגדולתו של זה וזה שמח בגדולתו של זה. אר"פ כתיב (שמות ד) ודבר הוא לך אל העם והיה הוא יהיה לך לפה ואתה תהיה לו לאלהים לתורגמן. ואתה תהיה לו לאלהים. וכי ע"ז נעשה משה לאהרן. דאת אמרת ואתה תהיה לו לאלהים אלא כך אמר הקב"ה למשה משה בשם שמוראי עליך כך יהיה מוראך על אחיך. והוא לא עשה כן אלא

מתנות כהונה

זכל מציה לפדותה והמבמים יעשו לה רעה: דומה ל' מחיקה: ה"ג ומציה הכתוב לסוסים זכרים: ה"ג רמה מם ביס מיפתיסים. בקבתי ומלמתי מלמד זה בכמה מקומות וכל מלה לא מלמתי כתוב זאת והוגד לי שהוא בלשון ערבי גם ופלא גדול: למעלה מעל גבו: עמודיה גר': ביסם. יש לפרכו מל' לבטומי קלה בלי' מתבסס ומתחזק על עומדו ודומהו תמלא במד' מבלי בפסוק תנוך בן יקא ויומר נרמה בג"ל ביסס העולם והוא ל' כן וכסוס וכן יסד הפייטן במתן תורה הקדוסה העולם נזכבסה אבד מתנאו נמסס כמוצא כלל רב על המרחוך שם. וכן צריך להגיה במד' מבלי ועיין בב"ר פרשה ס"ו ובתנחומא פרשת נשא: נאזו בבני מלרים בשני מלרים נרמה: לך לא העם גרמי. ה"ג לפה לתורגמן כו': עבדא. בלוה למת כתוב בשם ר"ח ג"ל ע"ז

הזה הורג בעליו במלחמה . אלא הריני רוכב על סוסה נקבה . הה"ד לסוסתי ברכבי פרעה . חזר ורכב פרעה על סוס אדום . על סוס לבן . או בשחור . כביכול נגלה הקב"ה על סוס אדום לבן שחור . הה"ד (הבקוק ג) דרכת בים סוסיך סוסיין פגיין . יצא פרעה הרשע בשריון וכובע . כביכול הקב"ה כן . שנא' (ישעיה נט) וילבש צדקה כשריון . הביא נפט . כביכול הקב"ה כן . שנא' (תהלים יח) עביו עברו ברד וגחלי אש . הביא אבני בליסטרום . כביכול הקב"ה כן . שנא' (שמות ט) וי"י נתן קולות וברד . חרבות ורמחים . כביכול הקב"ה כן . שנא' (תהלים יח) וברקים רב . הביא חצים . כביכול הקב"ה כן . שנא' (שם) וישלח חציו . א"ר לוי וישלה חציו ויפיצם . שהיה החצים מפזרים אותם . (שם) וברקים רב ויהמם מלמד שהיו מערבבין אותם . עירבבן הממן נטל סגניות שלהם . ולא היו יודעים מה הם עושים . יצא פרעה קטפרטקים . כביכול הקב"ה כן . שנאמר (ישעיה מב) י"י כגבור יצא . הרעים קולו . כביכול הקב"ה כן . שנא' (ב"ש כב) ירעם מן שמים ה' . לבלב בקולו . כביכול (שם) ועליון יתן קולו . יצא פרעה בזעם . כביכול (הבקוק ג) בזעם תצעד ארץ . בקשת . כביכול (שם) עריה תעור קשתך . בצנה ומגן . כביכול (תהלים יח) ההזק מגן וצנה . בברק חנית . כביכול (הבקוק ג) לנוגה ברק חניתך . ר' ברכיה בשם ר' שמואל בר נחמן כיון שבלה פרעה כלי זיין שלו . התחיל הקב"ה מתנאה עליו . א"ל רשע יש לך רוח יש לך כרוב יש לך כנפים . מהיכן הטיסן הקב"ה . א"ר יודן מבין גלגלי המרכבה שמטן הקב"ה והטיסן על הים . א"ר חנינא בר פפא ב"ו שהוא רוכב על טעונו על דבר שיש בו ממש . אבל הקב"ה אינו כן טוען את רכובו ורוכב על דבר שאין בו ממש . הה"ד (תהלים יח) וירכב על כרוב ויעף וידא על כנפי רוח כתוב אחד אומר (שם) וידא . וכתוב אחר אומר (ב"ש כב) וירא . באיזה צד יתקיימו ב' כתובים . א"ר אחא מבאן שהיה לו להקב"ה עולמות ויצא להראות בהן : (מט) דמיתיך רעיתי . א"ר אליעזר לבת מלכים שנשבת והיה אביה עומד לפדותה . והיתה מרמזת לשבאים ואומרה להם לכם אני ושלכם אני ואחריכם אני . אמר לה אביה מה את סבורה שאין בי כח לפדותך דומה דמיתיך דומי בשתיקה . כך בשעה שהיו ישראל חונים על הים (שמות יד) וירדפו מצרים אחריהם וישינו אותם חונים על הים . והיו ישראל רומזים למצריים מפחדם ואומרים להם אנו שלכם ולכם אנו ואחריכם אנו הולכים . אמר להם הקב"ה מה אתם סבורים שאין בי כח לסדותכם

מתנות כהונה

מרכב על סוסיך סוסיך מצמע סוסיס הרכבה ומ"ל לרכוב על הרכבה סוסיס תלמ בזה לתהר זה : הורג את בעליו כו' . הכי תמהי כף' ערבי פסחים ובשהר כוס לישתא סוס זכר עומד ומצתין והנקבה מהלכת ומבקשת ולפיכך היא טובה במלחמה : סוסיין פגיין . סוסיס מהולפיס ומפוסים זה לתהר זה וריהו לא נמר הרגוס לא פג : וברקים . דרמן ל' ברק הרב ובילקוט במועל הגילסא בסיגנון לתהר עיין סם : סגנוניות . סגנון וסדר ערך מלהמתם : קטפרטקים מצמע בערוך גבור המלחמה בכח גדול : על טועמו . מרכבתו המושן לומו : ה"ג בהוס רוכב על טועמו ורוכב על דבר כו' : טוען את רכובו גרסי' . ודרם ויורכב על כרוב ומ ויעף הכרוב מפני שהם"י רוכב עליו : וידא . בשמועל . וידא בתהלים : ה"ג בתיד שמועל עולמות הרבה ויוצא כו' : להראות בהן . לכן כתיב וידא : מרמזות . מפתה הבבלי שהם תהלה פניה מהפלה להטפות שמא לא

(פסחים נ) ובהגיע תור נערה ונערה. צוארך בהרוזים ר' לוי בשם ר' המא בר' הנינא אמר אלו פרשיותיו של תורה שהן חרוזות זו בזו ומושבות זו בזו ומדלנות זו מזו ודומות זו לזו וקרובו' זו לזו. א"ר מנחמא כנון הדין דכתי' (במדבר כו) לאלה תחלק הארץ בנחלה מה כתיב תמן (שם כו) ותקרבנה בנות צלפחד בן בנות צלפחד דוברות וכתיב בתריה (שם) עלה אל הר העברים הזה הר נבו' וכי זה ענין זה לזה כיון דאתפלגת ארעא באו בנות צלפחד ליטול חלקן אצל משה ונסתלק משה מדינן. הה"ד (שם) ויקרב משה את משפטן וגו'. א"ל הקב"ה משה מדינן את מסתלק ומלפני אין את מסתלק עלה אל הר העברים הזה. אמר לפניו רבש"ע היאיל ואתה מסלקני מן העולם הודיעני איזה פרנסים אתה מעמיד לישראל. אמר לו הקב"ה משה על בני אתה צריך צווי ועל פועל ידי אתה מצוני. עד שאתה מצוני על בני יצוה את בני עלי. הה"ד (שם כח) צו את בני ישראל ואמרת אליהם. משל למה"ד לאשתו של מלך שהיתה מסתלקת מן העולם אמרה לו חי אדוני המלך אני מפקדת אותך על בני אמר לה עד שאת מצוה אותי על בני צוה בני עלי. כך בשעה שאמר משה לפני הקב"ה רבש"ע היאיל ואתה מסלקני מן העולם. הודיעני מה פרנסים אתה מעמיד עליהם: (נד) תורי זהב נעשה לך תורי זהב נעשה זו ביזת הים. עם נקודות הכסף זו ביזת מצרים. כשם שהפרש בין כסף לזהב כן יש שבח ממון הים מביזת מצרים. שנא' (יחזקאל לח) ותבאו בעדי עדיים בעדי זו ביזת מצרים עדיים זו ביזת הים. ד"א תורי זהב נעשה לך זו התורה שלמד אלקולאין בדעתו של הקב"ה. עם נקודות הכסף ר' אבא בר כהנא אמר אלו האותיות. ר' אחא אמר אלו התיבות. ד"א תורי זהב נעשה לך זה הבתב. עם נקודות הכסף זה הסרגל. ד"א תורי זהב זה המשכן הה"ד (שמות כו) ואת הקרשים תצפה זהב. עם נקודות הכסף המד"א (שם כה) ווי העמודים והשוקיהם כסף. ר' ברכיה פתר קרייה בארון. תורי זהב זה הארון דכתיב (שם) וצפית אותו זהב טהור. עם נקודות הכסף אלו שני העמודים העומדים לפנים שהיו של כסף בזמן אצטוון. וביצד נעשה הארון ר' הנינא ור"ש בן לקיש. ר' הנינא אמר שלש תיבות עשאו. שתים של זהב ואחת של עץ. נתן של עץ על של זהב ושל זהב על של עץ והיפה שפתיו העליונות בזהב. ריש לקיש אמר תיבה אחת עשאו וחפהו מבפנים ומבחוץ

מתנות כהונה

וכן הביאו בעל עקידה בהקדמתו לעקידה: **ומדלנות** י"ל במה בהסר זה גלח זה ע"ע נזיר' **שזה** לו בניין אב וכמדומה מן המדות כלולו כס קופסים ומדלניו מזו לזו וכ"ה הגיה ומגודלות זו מזו: **פרנסים** לחם מעמיד גרסי': **עד** שתחם גר': **אתה** לריך ליווי. כלו' וכי לחם לריך לצוות: **אתה** מעמיד עליהם כו' גרסי' וכ"ל כלעיל: **תורי** זהב זו התוכח שלמד גרסי': **אלקולאין**. עיין לעיל בפסוק יקקני: **הסרגל**. הסכלום בלעז ערכי: **אצטוון**. עיין בערוך ערך חס במלת תלבוון ועיין מלו העמודים עיין בפוס' פ"ק דכ"ב: ג' תלוחות כו'. דייק מדכתיב תוחו **ולא** כתיב ותצמו: **והיפה**. בפתו העליונה. בירושלמי דסקלים פ' י"ג סופרות ילוף ליה מדכתיב **תנשו** להביא בפתו העליונה: ה"ג בירושלמי כ"ל חמר כו' עד דכתיב

אסיפת אמרים

מדינן את מסתלק ומלפני כו'. דלוימר בכספי על פסוק ותצמדנה לפני משה ולפני אלעזר כו' שמתחלה בלנו לנביאים וחלקו בכוח לאלעזר ולאלעזר חלק בכוח למשה וכשראה משה כך לא רלה ליטול בגדולתם לעלמו מיד ויקרב כו'. עוד תרע"ל הביאו כ"ע ז"ל בפסוק עלה כו' כיון שת"ל הקב"ה נתן מהן לאות זוה להמחיל כו' ע"כ. סרי שהלה משה ליטול גדולה לעלמו להכניס להמחיל וזהו שתמר המדבים מדינן את מסתלק ולא רלה ליטול גדולה להמחיל. ותתמה פעמים תרי דסתרי שם:

אלא (שם) ויקד משה ואהרן ויאספו את כל זקני בני ישראל וידבר אהרן את כל הדברים. הקיש כתפו לבתפו. שעדיין היה שמח זה בגדולתו של זה וזה בגדולתו של זה. ומנין שהיה אהרן שמח בגדולת משה שנא' (שם) וגם הנה הוא יוצא לקראתך וראך ושמח בלבו. תני רשב"י לב ששמח בגדולת משה אחיו ילבש אורים ותומים הה"ד (במות כה) ונתת אל חשן המשפט את האורים ואת התומים והיו על לב אהרן. ומנין שהיה משה שמח בגדולת אהרן. שנא' (פקודי קנג) כשמן הטוב על הראש יורד על הזקן זקן אהרן.

א"ר אחא וכי שני זקנים היו לאהרן דכתיב על הזקן זקן אהרן. אלא כשהיה רואה משה שמן המשחה יורד על זקנו של אהרן היה דומה עליו כאילו יורד על זקנו של משה והיה שמח. לכך נאמר על הזקן זקן אהרן:

(נב) צוארך בחרוזים. אלו שבעים סנהדרין שהיו חורזים אחריהם בלוניא של מרגליות. ד"א נאוו לחייך בתורים אלו סופרים ומשנים מלמדי תינוקות באמונה. צוארך בחרוזים אלו התינוקות. ד"א נאוו לחייך בתורים אלו ה"בנין. צוארך בחרוזים אלו התלמידים שחוזרין צואריהם לשטוע דברי תורה מפיהם כאדם שלא שמע ד"ת מימיו. ד"א נאוו לחייך בתורים בשעה שמיללין ההלכה אלו עם אלו כגון ר' אבא בר קומי והבירו. צוארך בחרוזים בשעה שהיו חורזים בדברי תורה ומד"ת לנביאים ומנביאים לכתובי' והאש מתלהטת סביבותיהם והיו הדברים שמחים בנתינתן מסיני. וכי עיקר נתינתן מהר סיני לא באש היו נתנין שנא' (דברים ד) וההר בוער באש עד לב השמים. בן עזאי היה יושב ודורש והאש מלהטת סביבותיו. אזלון ואמרון לר"ע ר' בן עזאי יושב ודורש והאש מלהטת סביבותיו. הלך אצלו ואמר לו שמעתי שהיית דורש והאש מלהטת סביבך. א"ל הן. הן. א"ל שמא בחדרי מרכבה היית עסיק. א"ל לאו אלא הייתי יושב והדרנ בד"ת ומתורה לנביאים ומנביאים לכתובים והיו הדברים שמחים בנתינתן מסיני והיו ערבים כעיקר נתינתן. וכי עיקר נתינתן מסיני לא באש היו ניתנין. הה"ד וההר בוער באש. ר' אבהו היה יושב ודורש ואש מתלהט כביבותיו. אמר שמא איני חורז בדברי תורה כתיקנן. דאמר ר"ל אית דידע לחרוז ולא ידע למקדח ואית דידע למקדח ולא ידע למחרוז ברם אנא הוינא הדיוזא ואנא הוינא קדוחא: (נג) ד"א נאוו לחייך בתורים. בשעה שקורין בד"ת בתוריהן הלכות פסח בפסח הלכות עצרת בעצרת הלכות החג בחג. המד"א

ובהגיע

מתנות כהונה

ר"ל שפה וגורל וכמוהם רבים פ"ג יעמו למעמד זה ולא נכנס ליה: **אלא** ויקד משה ואהרן. שלף משה הלך עמו למספד ולא שלח לאהרן לבדו: **הקיש** כו'. שלח הגביה את עצמו יותר מאהרן: **שעדיין** כו' כלו' במספד היה שמח בגדולת אהרן ולא רצה להגזל בו קנוס רבים והה"כ מלהתי בה"ס בכוסהלוות לאהרון נכס בהדיא שעדיין מכבד היה שמח בגדולתו של אהרן: **ואת** הכוהנים נר': **שהיו** מוכיזים נרסי'. וביולקוט נכס יוכדין: **בלוניא**. כתוב בלע"ז ובילקוט נכס כלומר וסוף לעז ממש: **סופרים**. שלומדים מקרא ומשנות עם התינוקות: **שמיללין**. ל' דבור כד"א מי ימלל וחומתו בויקרא רבה פ' כ' הו הוא ל' הללה ומהומה על שהומין בדבור ומפלפלין יפה כשהחזין תלמודן: **חורזים** בדברי תורה נר'. ועיין במד' רות פסוק ליעי הלילה: **ה"נ וכי** שיקר נתינתן מהר סיני לא בשם היו נתנין: **יושב** ודורש ואש מלהטת סביבותיו נכס: **חורז**. מהבר ומסדר מדרש למדרש וכן כי' העלוך: **קדוחה**. מעמיק ומקב לשמעו שלא הדברים כזה שהוא עוקב במקדח: **בתוריהן**. נזמניהם כדמפרש ואזיל: **למקדח**. נכס

שטים אשר מצא עצי שטים אב"כ אלא אשר נמצא אתו מתחלה. א"ר לוי בר חייא במגדלא דצבעיא קצצים והורידם עמם למצרים ולא נמצא בהם קשר ופקע. אעין דשטים הוו במגדלא והיו נוהגים בהם באיסור מפני קדושת הארון. אתון ושאלון לרב חנניא חברין דרבנין ואמר לון אל תשנו ממנהג אבותיכם: (נו) רבי פנחס בשם ר' הושעיא אמר. עד שהמלך במסיבו עד שהמלך מה"מ הקב"ה במסיבו ברקיע בבר הקדים שנא' (שמות יט) ויהי ביום השלישי בהיות הבקר. למלך שגזר ליום פלוני אני נבנם למדינה וישנו להם בני המדינה כל הלילה ובשבא המלך ומצאם ישנים העמיד עליהם בקלאנין בוקנים ושופר והיה השר של אותה מדינה מעורר ומוציאן לאפנתי של מלך והיה המלך מהלך לפניהם עד שהגיע לפלטין שלו. כך הקב"ה הקדים דכתיב (שם) ויהי ביום השלישי בהיות הבקר וכתיב (שם) כי ביום השלישי ירד ה' לעיני כל העם. ישנו להם ישראל כל אותו הלילה לפי ששינה של עצרת עריבה והלילה קצר. א"ר יודן אפילו פורטענא לא עקץ בם. בא הקב"ה ומצאן ישנים התחיל העמיד עליהם בקלאנין הה"ד ויהי ביום השלישי בהיות הבקר ויהי קולות וברקים והיה משה מעורר לישראל ומוציאן לאפנתי של ממה"מ הקב"ה. הה"ד (שמות יט) ויוצא משה את העם לקראת האלהים. והיה הקב"ה מהלך לפניהם עד שהגיע להר סיני דכתיב (שם) והר סיני עשן כלו וגו'. א"ר יצחק זה הוא שמקנתרן ע"י ישעיהו שנא' (ישעיה ג) מדוע באתי ואין איש קראתי ואין עונה הקצור קצרה ידי מפדות: (נז) אמר ר' יודן עד שהזקיקו וסיעתו אוכלין פסחיהם בירושלים בבר הקדים הקב"ה בלילה ההוא שנא' (מ"ב יט) ויהי בלילה ההוא ויצא מלאך ה' ויך במחנה אשור. א"ר אבהו עד שמשה וישראל מסובין ואוכלין פסחיהם במצרים בבר הקדים הקב"ה שנא' (שמות יב) ויהי בחצי הלילה וה' הכה כל בכור בארץ מצרים. היא דעתיה דר' אבהו למימר סיריי נתן ריחו מלמד שהיה ריחו של אותו הדם קשה להם והופיע להם הקב"ה ריח טוב מבשומי גן עדן והיתה נפשם קוהא לאבול. אמרו לו משה רבינו תן לנו מה נאבל אמר להם משה כך אמר לי הקב"ה (שמות יב) כל בן נכר לא יאבל בו. עמדו והפרישו הנכרים שביניהם והיתה נפשם קוהא לאבול. א"ל משה רבינו תן לנו מה נאבל אמר להם כך אמר לי הקב"ה (שם) וכל עבד איש מקנת כסף ומלתה אותו אז יאכל בו. עמדו ומלו את עבדיהם והיתה נפשם קוהא לאבול. אמרו לו תן לנו מה נאבל אמר להם כך אמר לי הקב"ה סינטומום

כל

מתנות כהונה

מלאכת המשכן: ס"ג אשר מלת עני כו'. ובב"ר פל' ג"ד הנירסת נפתחים ועין שם: ס"ג במגדלא לצעייא: ה"ג בירושלמי פרק מקוש שנהגו ובכ"ק דתענית לכותיכם נוהי נפש ועיין לעיל בב"ר פ' ג"ד: בקלאנין כו'. כולם מיני מכמושים קול שם: לאפנתי. פי' הערוך לק' אתו ולפניו: פורטענא. פרעוש בלע"ז פולגעזא כך מלאתי: כך היה דעתיה כו'. כדלעיל נפי ר' מאיר ופירושו שמואל שם של הרועי מלרים היה ריח רע וחכו הסרחון וכדמפרש ואזיל: ס"ג ריחן מלמד כו'. ובספר יפן נרס ריחו לפי שריח הדם קשה: קוהא לאכול. כלומר קוהא ובשבוש וס"ג בספרים ישנים שבשים מלאכול: תן לנו כו'. כלומר תן יכולין לאכול ובספר יפן נרס מפה רבינו נפשנו קוהא מלאכול וכן לק' ונירסת הספר יש לקיימו בדוחק לפי שם היתה בשמות רבה סוף פרשה בא שמותם היה קשוב לא הופיע אלא נפשתו של מרע"ה ושי"ם: והיתה נפשם כו'. כלומר ועדיין היתה נפשם כו' ובכי נרסינן בהדיא בספרים ישנים: סינטומום לפי

ומבחוץ דכתיב (שמות כה) מבית ומבחוץ תצפנו. ומה מקיים ר' הנינא קריה דריש לקיש. א"ר פנחס שהיפה בין נסר לנסר. יהודה ברבי אומר נאוו להייך בתורים זו התורה. צוארך בחרוזים אלו הנביאים. תורי זהב אלו הכתובים. עם נקודות הכסף זה שיר השירים מלה תחומה ומלה מסויטה: (נה) עד שהמלך במסיבו. ר"מ ור' יהודה. ר"מ אומר עד שהמלך מה"מ הקב"ה במסבו ברקיע נתנו ישראל ריח רע ואמרו לענל (שמות לב) אלה אלהיך ישראל. א"ל ר' יהודה דייך מאיר אין הורשין שיר השירים לנאני אלא לשבח שלא נתן שיר השירים אלא לשבחן של ישראל. ומהו עד שהמלך במסיבו עד שהמלך מה"מ הקב"ה במסיבו ברקיע נתנו ישראל ריח טוב לפני הר סיני ואמרו (שמות כד) כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע. היא דעתיה דר"מ למימר סירוי נתן ריחו. אלא מבטא עלתה בידם מן הגולה ושנו בה שקפץ להם מעשה העגל והקדים להם מעשה המשכן. ר' אלעזר ור"ע ור' ברכיה. ר"א אומר עד שהמלך במסיבו עד שהמלך מה"מ הקב"ה במסיבו ברקיע כבר הר סיני מתמר באור שנא' (דברים ד) והר בוער באש. ר"ע אומר עד שהמלך מה"מ הקב"ה במסיבו ברקיע כבר (שמות כד) וישבן כבוד ה' על הר סיני. ר' ברכיה אומר עד שמשה במסיבו ברקיע שנקרא מלך שנאמר (דברים לג) ויהי בישורון מלך בהתאסף ראשי עם כבר (שמות כ) וידבר אלהים את כל הדברים האלה לאמר. ר"א בן יעקב ורבנין. ר"א אומר עד שהמלך מה"מ הקב"ה במסיבו ברקיע כבר ירד מיכאל השר הגדול מן השמים והציל את אברהם אבינו מכבשן האש. ורבנן אמרי המקום ב"ה ירד והצילו שנאמר (נחמיה טו) אני ה' אשר הוצאתיך מאור כשדים. ואימתי ירד מיכאל בימי חנניה מישאל ועזריה. א"ר טביומי עד שיעקב אבינו מסב במטתו נצנצה בו רוה"ק ואמר לבניו והיה אלהים עמכם. א"ל עתיד הוא להשרות שבינתו ביניכם. אמר רב נחמן כתיב (נחמיה טו) ויסע ישראל וכל אשר לו ויבא בארה שבע. להיכן הלך. הלך לקוץ ארזים שנטע אברהם אבינו בבאר שבע שנאמר (בס כא) ויטע אשל בבאר שבע. א"ר לוי כתיב (שמות כו) והבריח התיכון בתוך הקרשים הבריח ל"ב אמה היה ומהיכן היתה נמצא בידם לשעה. מלמד שהיו מוצנעים עמהם מימות יעקב אבינו. הה"ד (בס לג) וכל איש אשר נמצא אתו עצי שטים

מתנות כהונה

ולפיכך מותו זהב מסוד מבית ומחוץ ומעמע ביעשה מרון ס' ולפיכך ולא ביעשה שמי תרומות בלשכה: ה"ג ומה מקיים היה לקוץ קרייה דרבי הינגא וכי מוכה היכו' ופי' תלפיו יפיה דלר' הינגא צריך לגמד על שפתו העליונה ולר"ל למה הוא בא ומפני בלפילו בין הסדרים במקום דכתוב זה לזה היה ג"כ מלופה בזהב וסמך לזה מלמתי בס' יפן: ה"ג יהודה בר' אומר גלוי כו': מלה תחומה כו'. דבר מסויים ומקויים טוב ופה: סירוי. סרחון ויצתם ת"ל וסרי ופירושו לפי דעתו על רבי מאיר שהזכרנו על מעשה העגל מלי דכתיב נרדי נתן ריחו פירושו סרוי נתן ריחו ונחרגעם יונתן סריכו כירדפו ריחה היה להדה ומפרש והולך מסכתא עלתה בידם מן הגולה ומנו בה בקצן להם מעשה העגל במעשה המשכן זהו הסדרתו וכ"ג נתן ריחו מסכתא עלתה כו'. וכספר יפיעם נתן ריחו מסוסא עלתה בידם מן הגולה בקצן להם מעשה העגל במעשה המשכן: מן הגולה. כהאי דלמרינן מדרש זה עלה בידם מן הגולה כל מקום שנא' ויהי בימי כו': כבר וידבר מלהים כו'. וכמו שדברנו ובעוד שמעשה ירד מן השמר לקדש את העם לבל יהרסו כבר וידבר מלהים כו'. ועיין בס' ויפמע יהוה: לשעה. כלומר בשעה שעה פתאום מיד בעוה"ב על מלאכת

עשר סממנין שניתנין בה . ר' חוניא אמר לה (במות ג) ויאמר ה' אל משה קח לך סמים הרי ב' . נטף ושחלת והלבנה הרי ה' סמים . אי תימר דאינון תרין והלא כבר נאמר סמים בד בבד יהיה תן ה' בנגד ה' הרי עשרה ולבונה זכה הרי אחד עשר . מיכן בדקו חכמים ומצאו שאין יפה לקטורת אלא אחד עשר סממנים הללו בלבד . בין שהיתה מצומצמת בין שני בדי הארון . אשבול הבופר המכפרת עונות של ישראל . א"ר יצחק אשבול שהיתה מתמרת ועולה עד הקורות . ואחר כך פוסה ויורדת כאשבול . הבופר המכפרת עונותיהם של ישראל . וא"ר יצחק כתיב (ויקרא יז) וכסה ענן הקטרת הכפורת הזה אין אנו יודעין מהו . עד שבא דוד ופרשו (תהלים פה) נשאת עון עמך כסית וגו' . בברמי עין גדי בזכות התנאים שהתניתי לאברהם אביכם בין הבתרים . שנא' (בראשית טו) ביום ההוא כרת ה' את אברם ברית לאמר . מדבר הכתוב באברהם שנאמר (שם) אחר הדברים האלה היה דבר ה' אל אברם במחזה . ר' לוי בשם ר' חמא אמר הרחורי דברים היו שם ' מי הרתר אברהם הרתר . ואמר לפני הקב"ה רבש"ע כרת ברית עם נח שאין את מבלה זרעו מן העולם . ועמדתי אני וסגלתי מעשים טובים לפניך . ודחת בריתי לבריתו . שמא יעמוד אדם אחר ויסגל מצות ומעשים טובים יותר ממני . וידחה בריתו לבריתי . א"ל הקב"ה (בראשית טו) אל תירא אברם אנכי מגן לך . מנה לא העמדתי מגינים צדיקים . וממך אני מעמיד מגינים וצדיקים . ולא עוד אלא שבניך באים לידי עבירות ומעשים רעים אני רואה איזה הוא אדם גדול שבהן שיכול לומר למדת הדין די ואני נוטלו וממשבנו בעדם . שנא' אשבול . איש שהכל בו מקרא ומשנה תלמוד תוספתות ואגדות . הבפר . שמכפר עונותיהם של ישראל . בברמי עין גדי אני נוטלו וממשבנו בעדם . ד"א אשבול בן גזירה אמר זה הקב"ה איש שהכל בו . הכפר שכפר באהע"ע . והודה בהן בישראל . ואימתי כפר באוה"ע הוי אומר במלחמת יהושפט . הה"ד (ד"ה ב כ) ויהי אחרי כן באו בני מואב ובני עמון ועמהם מהעמונים על יהושפט למלחמה . את מוצא ישראל באים מבחו של אברהם . ועמון ומואב באים מבחו של לוט . אלו עושין מלחמה עם אלו ונפלו אלו ביד אלו . ויהושפט עזרו אלהיו ונצח . הוי שכפר באוה"ע . ואם יאמר לך אדם שאין הכתוב מדבר ביהושפט . אמור לו נאמר כאן עין גדי . ונאמר להלן בחצצון

מתנות כהונה

מ"ל על מגרסם וכילקוט ממנה גירסת מגומה : אי תימר כן . פס תלמר סמים זה לחזו לק שמי סמים והלא כבר נאמר סמים קח לך סמים . לכתוב סמים המחכון אצל הקטרת ולכתוב קח לך סמים סמים ולסוף נכתוב נטף ושחלת והלבנה אלא לפיכך נכתבו אלהכתוב לומר בהוסף ה' נגד ה' הקטרתים כי הוא נפ"ק דמסכת יומא אבל ממה במסייה הספר בד בבד מממע דדייק מיתורא דבד בבד לומר סיסו ה' כנגד ה' וה"ג מה ת"ל בד בבד וה"ג בהדיא בספר יפן ופיכוכו לו סמים פי' תרי הכי כבר נאמר ופי' יהוי ממיעוט דכיס סמים מה ת"ל סוא בד בבד אלא לומר לן ה' כו' . וכל זה הוא לקמן בפסוק מי זאת עולה : שהיתה מצומצמת . עין הקטורת היה מצומצם בין שני בדי הארון כיוה"ב : פוסה . יורד ומשפיל : כאשבול . לקמן גרס כמקל וכ"ה בפ' אמר להם המקום : בסית וגו' . גרס ושמע תינה וכסה פיכוכו בעיקות עון : וסגלתי . ואזהרתי והספתי כד"א סגלת מלכים : ס"ג ודחת בריתי לבריתו . והוא במה שהבא תהבא מלכים שהיו מבני גת : בברמי . בזכות יעקב שנקברו כרס ה' בעקות בית יעקב ושין גדי פירשתי

(פה) כל ערל לא יאכל בו מיד כל אחד ואחד נתן חרבו על ירכו ומהל עצמו. מי מלן ר' ברכיה אמר משה היה מוהל ואהרן פורע ויהושע משקה. וי"א יהושע היה מוהל ואהרן פורע ומשה היה משקה. הה"ד (יהושע ה) בעת ההיא אמר ה' אל יהושע עשה לך הרבות צורים ושוב מול את בני ישראל שנית. ולמה שנית מבאן שמלן בראשונה. מיד (פה) ויעש לו יהושע הרבות צורים וימל את בני ישראל אל גבעת הערלות. מה אל גבעת הערלות. אמר רבי מבאן שעשו אותה גבעה בערלה: (נה) צרור המור דודי לי. מהו צרור המור ר' עזריה בשם ר' יהודה פתר קריה באברהם אבינו מה המור הזה ראש לכל מיני בשמים כך אברהם ראש לכל הצדיקים. מה המור הזה אין ריחו מפיח אלא באור כך אברהם לא נודע מעשיו עד שהושלך לכבשן האש. ומה המור הזה כל מי שליקטו ידיו מתמררות כך אברהם ממרר עצמו ומסגף עצמו ביסורים. בין שדי ילין שהוא מותאם בין שכינה למלאך שנא' (בראשית יח) וירא וירץ לקראתם. וירא בשכינה וירץ למלאך: (נט) אשכול הכופר. אשכול זה יצחק שנכפת על המזבח כאשכול. הכיפר שמכפר עונותיהם של ישראל. בכרמי עין גדי זה אבינו יעקב שנבנס בברום פניו מתפחד בהבלמו אצל אביו ולבש בגדי עזים ונטל הברכות שהן עין עולם. ר' חוניא בשם ר' אחא אין לה חביב לאשה הזאת יותר מצרור הבשם איכן היא מלינה אותו בין שדיה. וא"ר חוניא בשם ריש לקיש אמרה כנסת ישראל לפני הקב"ה הצרתה למצרים בבכוריהם המרתה להם בנפשותיהם ולי בין שדי ילין. הא כיצד היה מצרי אומר לישראל הטמן לי הבכור הזה בין בניך והיה נוטלו ומטמינו והמלאך נבנס ונוגפו. ולי בין שדי ילין: (ס) ר' ברכיה אמר. אמרה כנסת ישראל לפני הקב"ה בשעה שאתה מיצר לי מימר לי דודי לי. את נעשה דודי ורואה אי זה הוא אדם גדול שיש בי שיכול לומר למדת הדין די ואת נוטלו וממשבנו בעדי. הה"ד אשכול הכופר מהו אשכול איש שהכל בו מקרא משנה תלמוד תוספתות ואגדות. הכפר שמכפר עונותיהם של ישראל. בכרמי עין גדי אלו אבות העולם שנמשכו אחריך כנדיים. ונטלו הברכות שהן עין עולם: (סא) ר' יותן פתר קריה בקטרת בית אבטינס. צרור המור זה א' מאחד עשר

מתנות כהונה

העטין פירושו סוף וכלל הדבר: משקה לוטן. כוס הכנכה: צרור המור: עד שהמלך נכסיק לקמן בפסוק מי זאת עולה נכוכין: ידיו מתמררות. ל' מירור וכן הכד"ק ז"ל בספר הפקדים פרש מור הבית הגירסא ידיו מתמררות

אסיפת אמרים

שמלן בראשונה. וע"כ מכח עניש נה ו ליסופא למול וא"כ מצה בסיפא עניו מכל סיפ מבקש. וכ"כ קתניב לוהן דרך גדולתן וכניב פי' בריעה. י"מ (וכנוך לא קתניב דעד מלינו לא סיפ כנדק. שמעתי):

וכן הבילו כניו בפרשת כי תצא הבית והכמב"ן הגירסא בכתוב פה: מותאם. ל' תמוניס כלומר מוחוך ומתנצי בניהם: ה"ג בב"ב פרשה מ"ח וילך בבכיה וילך במלהכים ודייק מדכתיב וילך וילך ב' פעמים: כ"ג בילקוט ובספר יבן בנכפת על המזבח: בברום פניו. כלומר בהבילמו פניו מפני הפחד לו פיה ל' כרוס זלות שדכתו הז"ל בפ"ק דברכות עוף ח' ים פיס לו נוועים הכנה ובכרמי קדיים לשון כרוס ונדי עזים ועין כמשמעו עין עולם: איכן. היכן: הצרתה. ל' צרה ומלת לכור קדיים: המרתה. לשון מכור וכדלעיל: הא כיצד כו'. בילקוט הגירסא נפתיס: כ"ג לפני הקב"ה חפילו בביתה כו'. וכ"ג בילקוט מיתר לשון מכירות: זממשבנו בעדי. ובזה תתה מכפר לי וכ"ג בילקוט: אלו אבות העולם. ולכרמי בזכות הפתים שנקרלו כרס דכתיב כרס היה לידידי שדכתו

אומר יש מין יונה שמאבילים אותה והברותיה מריחות אותה ובאות אצלה לשובבה . כך בשעה שהזקן יושב ודורש הרבה גרים מתגיירים באותה שעה כנון יתרו הוא שמע ואתא . רחב שמעה ואתיא . אף בהנניה מישאל ועזריה הרבה גרים נתגיירו באותה שעה . מה טעם (ישעיה כט) כי בראותו ילדיו מה כתיב בתריה (שם) וידעו תועי רוח בינה : (סד) רבי היה יושב ודורש ונתנמנם הציבור בקש לעוררן . אמר ילדה אשה אחת במצרים ששים רבוא בברס אחת והיה שם תלמיד אחד ור' ישמעאל בר' יוסי שמו . א"ל מאן הות כן א"ל זו יוכבד שילדה את משה ששקול כנגד ששים רבוא של ישראל . הה"ד (במדבר טו) אז ישיר משה ובני ישראל (במדבר ס) ויעשו בני ישראל ככל אשר צוה ה' את משה . (דברים לד) ולא קם נביא עוד בישראל כמשה : (סה) עיניך יונים . כיונים . דוגמא דיוך דמיא להדא יונה . מה יונה זו הביאה אורה לעולם . אף את מביאה אורה לעולם . שנא' (ישעיה ס) והלכו גוים לאורך . ואימתי הביאה יונה אורה לעולם בימי נח . הה"ד (בראשית ח) ותבא אליו היונה לעת ערב והנה עלה זית טרף בפיה . מהו טרף בפיה קטיל . כמה דתימר (בראשית לז) טרוף טורף יוסף . א"ר ברכיה אילולי קטלתיה אילן רב הוה מתעביד . ומהיכן הביאה אותו . ר' לוי אמר משמעוני ארץ ישראל הביאתו . הדא היא דאמרין ברייתא ארץ ישראל לא לקה במוי דמבולא . הוא שנאמר ע"י יהזקאל (יחזקאל כג) בן אדם אמור לה את ארץ לא מטוהרה היא ולא גשמה ביום זעם . א"ר יוחנן אפי' אצטרובלין של רחים נמחו במים . ר' טרויא אמר שערי ג"ע נפתחו לה ומשם הביאתו . א"ל ר' איבו אילו מנן עדן הביאה אותו . לא היה לה להביא דבר מעולה כנון קנמון ובלסמן . אלא רמז רמזה לנח . והודיעה לו מרי נח מר מזה מתחת ידו של הקדוש ברוך הוא ולא מתוך מתחת ידיך : (סו) הנך יפה דודי אף נעים . רבי אבהו ורבי הנינא . רבי אבהו אמר הוא קלסה בלשון כפול . והיא קלסתו בלשון פשוט . הוא קלסה בלשון כפול הנך יפה רעייתי הנך יפה . שאם בקש לו לעשות אומה אחת שהוא יכול . היא קלסתו בלשון פשוט הנך יפה דודי אף נעים . א"ל ר' הנינא אף היא קלסתו בלשון כפול . שנאמ' הנך יפה דודי אף נעים . אמרה לו רבש"ע אף שאת מביא עלי נעים הוא . למה שאת מהזירני ומביאני לידי מוטב . אף ערשינו רעננה זה בהמ"ק . המד"א (מ"ג יג) ואת מניקתו בחדר המטות . מהו בחדר המטות . ר' אלעזר ורבי שמואל בר נהמן . ר' אלעזר אמר בתאים . ור' שמואל בר נהמן אמר בעליות . ולא פליגי מאן דאמר בתאים ביומות הגשמים . מ"ד בעליות ביומות החמה . ד"א אף ערשינו

מתנות כהונה

אזי שיר משה כו', כל זה ג"כ לקמן בפסוק הנך יפה וכן הביאו הילקוט בפר' בשלח : עלי זית . ויש הרבה מפרשים בזה ולא ידעתי מה ראו לפרש כך ויפה כח את הלזון התינוק : ומהיכן כו' . כ"ז בילקוט לבמ פ' ל"ג בב"ר פ' ל"ג ומס' תהלים : דאמרין בריית' גמסי' . ופירוש זהו שלומדין הברייתות וכן הוא לקמן בפסוק כמגדל דויך ושלחו במקומות לבות : אילולי כו' . אם לא המיתה לתוכו וקלסתו זו היא מיתתו : הנך יפה דודי . שלא בקש לשבחו לו כו' . ולפיכך לתוכו מקלסה בלשון פשוט ולהודות שכל היא מקלסתו בל' פשוט ולהודות שלומד יכולה להמיתו וכך מלמדי תלמידים בהיות חס בנותו שכל היא לומד יכולה להמיתו וכס' יען מלמדי טעם תמר שלא יתמר תדש לשים היא משבחתו : אמרה לו כו' . אף נעשים קדרים ל' רוגז וחרון אף : בתאים . עיין במסכת תדות וכמס' יומא פ' הוציאו ע:

(סה) בחצצון תמר היא עין גדי. מה עין גדי שנא' להלן במלחמת יהושפט הבתוב מדבר אף כאן במלחמת יהושפט הבתיב מדבר. א"ר לוי בר זבריה מה אם בעה"ז שבתוב בהקב"ה (דברים ד) כי ה' אלהיך אש אכלה הוא אל קנא הוא כפר באוה"ע יהודה וישראל לעתיד לבא שנמשלו בטל. שנא' (הושע יד) אהיה בטל לישראל עאכ"ו: (סב) הנך יפה רעיתי הנך יפה. הנך יפה במצות הנך יפה בג"ח. הנך יפה במצות עשה הנך יפה במצות ל"ת. הנך יפה במצות הבית בחלוק תרומה ומעשרות. הנך יפה במצות השדה בלקט שבחה ופאה ומעשר עני והפקר. הנך יפה בבלאים. הנך יפה בסדין בציצית. הנך יפה בנטיעה. הנך יפה בערלה. הנך יפה בנטע רבעי. הנך יפה במילה. הנך יפה בפריעה. הנך יפה בתפלה. הנך יפה בק"ש. הנך יפה במזוזה. הנך יפה בתפילין. הנך יפה בסוכה. הנך יפה בלולב ואתרוג. הנך יפה בתשובה. הנך יפה במעשים טובים. הנך יפה בעוה"ז. הנך יפה בעוה"ב: (סג) עיניך יונים. עיניך הן כסנהדרין שהם עינים לעדה. חדא הוא דכתיב (במדבר טו) והיה אם מעיני העדה. רמ"ח איברים יש באדם. ובולם אינן הולכים והוזרים אלא אחר העינים. כך אין ישראל יכולין לעשות דבר חוץ מסנהדרין שלהם. יונים מה היונה הזאת תמה. כך ישראל נאים בהילוכן כשהן עולין לפעמי רגלים. מה יונה זאת מצויינת כך ישראל מצויינין בתגלחת במילה בציצית. מה יונה זו צנועה. כך ישראל צנועים. מה יונה זו פושטת צוארה לשחיטה. כך ישראל שנא' (תהלים מד) כי עליך הרגנו כל היום. מה יונה זו מכפרת על העינות. כך ישראל מכפרים על האומות. שבל אותן שבעים פרים שמקריבים בחג כנגד שבעים אומות שלא יצדה העולם מהם הה"ד (תהלים קט) תחת אהבתי ישטנוני ואני תפלה. מה יונה זו משעה שמברת בן זוגה עוד אינה מטירה אותו באחר. כך ישראל משעה שהביאו להקב"ה לא המירוהו באחר. מה יונה זו נכנסת לקנה ומברת בת קנה ושובבה וגוזלה ואפרוחיה וחלונותיה. כך הן כ' שורות של תלמידי חכמים כשהן יושבין לפניהם כל אחד ואחד מכיר את מקומו. מה יונה זו אע"פ שאת נוטל גוזלה מתחתיה אין מנחת שובבה לעולם. כך ישראל אע"פ שחרב בהמ"ק לא בטלו שלש רגלים בשנה. מה יונה זו מחדש בכל חדש וחדש גרן. כך ישראל מחדשין בכל חדש תורה ומע"ט. מה יונה זו שוגרת הוליות הרבה וחוזרת לשובבה. כך ישראל הה"ד (הושע יא) יחרדו כצפור ממצרים מצרים זה דור המדבר. וכיונה מארץ אשור אלו עשרת השבטים אלו ואלו והושבתים על בתיהם נאם ה'. רבי אומר

מתנות כהונה

כלעיל: בי מדרש שם חכם: ס"ג יהודה ושכלל לשחוד כו': מצויינת. מסומנת ונכרת: יצדה. בי מדרש שם העולם מרוחו ולק משם תורו ובוזו מבנים מוקלוס נדיל ויקיניל: ת"ח. מנחומיסם דל סהכמים בניו ובנים לפני הסנהדרין כדתנן גפ' ס' דיני ממונות וז"ג גם לקמן בפסוק הך יפה הכתוב מהר למ"ם ולמ"ם: שלש רגלים. ס"ג בספרים ישנים וטילקוט גרס לע"פ שהרב הניח עולות עם ועיין לקמן בפסוק מי הוא: נרן. כלומר פעמה נוחות בכל מהם והוא ונוחות קלה גידן כמו פעמ מידום בפנוסה כמה דתמ לומר בכמה דוכתין בתלמוד. ובפרק חיזהו נכר הלוט כל תניס ותו מתי לך לגידן וכי פיר' הענוד עבד נוהן וכן מוכח בי' הילק"ש: שוגרת הוליות. מקלחת רגליה כלומר דרכיה למרחוק מסוכסכ:

פרשה ב (א) **אני** חבצלת השרון. אמרה כנסת ישראל אני היא והביבה אני אני היא שהבבני הקב"ה מע' אומות. חבצלת השרון שעשיתי לו צל ע"י בצלאל דכתיב (שמות לו) ויעש בצלאל את הארון. השרון שאמרתי לפניו שירה ע"י משה. דכתיב (שם טו) אז ישיר משה ובני ישראל. ד"א אני הבצלת השרון אני היא והביבה אני. אני היא שהייתי חבויה בצלן של מצרים. ולשעה קלה כנסני הקב"ה לרעמסס והרטבתי מע"ט כשושנה ואמרתי לפניו את השירה. שנאמר (ישעיה ל) השיר יהיה לכם כליל התקדש חג. ד"א אני חבצלת השרון אני היא והביבה אני. אני היא שהייתי חבויה בצלו של ים. ולשעה קלה הרטבתי מע"ט כשושנה. והראיתיו באצבע מנון עבורי. שנא' (שמות טו) זה אלי ואנוהו. ד"א אני חבצלת השרון אני היא והביבה אני. אני היא שהייתי חבויה בצלו של סיני. ולשעה קלה הרטבתי מע"ט כשושנה בידי ולבי. ואמרתי לפניו (שמות כד) כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע. ד"א אני חבצלת השרון אני היא והביבה אני. אני היא שהייתי חבויה ורמוסה בצלן של מלכיות למחר כשינאלני הקב"ה מצלן של מלכיות אני מרטבת כשושנה ואומרת לו שיר חדש. שנא' (תהלים צח) שירו לה' שיר חדש כי נפלאות עשה הושיעה לו ימינו וזרוע קדשו: (ב) ר' ברכיה אמר הפסוק הזה המדבר אמרו. אמר המדבר אני מדבר והביב אני שכל טובות שבעולם חבויין בי. שנא' (ישעיה מא) אתן במדבר ארז שטה. נתנם לי הקב"ה שיהו שמורים בי. וכשהקב"ה מבקשם ממני אני מחזיר לו פקדונו בלא חסרון. ואני מרטיב מע"ט ואומר לפניו שירה. שנא' (שם לה) ישושום מדבר וציה. משום רבנן אמרו. הארץ אמרה אותו אמרה אני היא והביבה אני. שכל מתי העולם חבוין בי. שנא' (ישעיה כו) יחיו מתיך נבלתי יקומון וגו'. לכשיבקשם הקב"ה ממני אחזירם לו וארטיב מע"ט כשושנה ואומרת שירה לפניו. שנא' (שם כד) מבנף הארץ זמירות שמענו: (ג) ר' יודן ור' אליעזר. ר"י אמר אני הבצלת. לא היא הבצלת ולא היא שושנה אלא כל זמן שהיא קטנה הוא קורא אותה חבצלת. הגדילה קורא אותה שושנה. חבצלת ולמה נקראת חבצלת שהבויה בצלה. א"ר אליעזר משל את הצדיקים במשובח שבמינים ובמשובח שבאותו המין. המשובח שבמינים כשושנה. ובמשובח שבאותו המין שושנת העמקים. ולא כשושנת ההר שנוהה להכמש. אלא כשושנת

מתנות כהונה

יקרה כתרגומו מתוין ויפה מרגיש בל כרגיש שהן מתוקין ולפ"ז נ"ל דדרים קרומים ג' מקרה בל לפה וע' ערך מרפה: **אני** הבצלת. הביבה כו'. דרש הבצלת מוטריקון הביב בגל לו הכיון בגל בל בל ובילקוט הניכרת בפרים לבבה: ה"ג מע' לאומות: **חבצלת**. מוטריקון שעשיתי לו בל על ידי כו': **מנון** עבורי. הלדון הוא לענדי מנון פי' רש"י ולכ"נ בספר מבלי לחדון כל"ת לפני שמם יון שמו ובאות שמת הגיה מנין עבורי: **והביבה** לפי נרסי: כשושנה נרסי: בידי ולבי. כלו' בכל מלמלי כחי בנוף ופה וכילקוט לא נרס ליה: **ורמוסה**. ל' נסתר ומעוך בפוך הדומות ובילקוט ל"ל ורמוסה כד"ת ברגליה תרמיסנה: **המדבר** לשמרו. שלמה לשמרו בפם המדבר וכך לשמרה הדבר לפי מדבר כו': **מבקשם** ממני נרסי: **לא** היה חבצלת. בתמיה וכי הבצלת ובוכנה לאו לשתת היא וכ"נ בהדיא בס' יפו וכ"נ ולא היא שוכנה: ה"ג הבצלת ולמה נקראת: **שהבויה** בצלה. בגל עלמה מתוך שכפולה בדפיו הרבה ונעשה זה בל לזה נמצא מליה בעלמה: **ובמשובח** נרסי: ה"ג כשושנה וכמשובח שבאותו המין: כמון

ערשינו רעננה ר' עזריה בשם ר' יהודה בר' סימון למלך שיצא לו למדבר זהביאו לו מטה קצרה התחיל מצטער בעצמו ומדחק באיבריו. כיון שנכנס למדינה הביאו לו מטה ארוכה התחיל פושט עצמו ומותח איבריו. כך עד שלא נבנה בהמ"ק היתה השכינה מתמצעת בין שני כדי הארון. משנבנה בהמ"ק ויאריכו הבדים. ד"א אף ערשינו רעננה מה מטה זו אינה עשויה אלא לנחת רוח. כך עד שלא נבנה בהמ"ק היתה השכינה מטלטלת ממקום למקום. הה"ד (ש"ב ז) ואהיה מתהלך באהל ובמשכן. משנבנה בהמ"ק (תהלים קלב) זאת מנוחתי עדי עד. ד"א אף ערשנו רעננה מה מטה זו אינה עשויה אלא לנחת רוח. כך ישראל עד שלא נבנה בהמ"ק היו מטלטלין ממקום למקום ויסעו ויחנו. משנבנה בהמ"ק (מ"ה ה) וישב יהודה וישראל לבטח. ד"א אף ערשינו רעננה מה מטה זו אינה אלא לפריה ורביה כך עד שלא נבנה בהמ"ק (ד"ה ח כח) לכו ספרו את ישראל. משנבנה (מ"ה ד) יהודה וישראל רבים. ד"א אף ערשינו רעננה מה מטה זו אינה אלא לפריה ורביה. כך עד שלא נבנה בהמ"ק (שופ' ג) כל הקהל כאחד ארבע רבוא. משנבנה בהמ"ק פרו ורבו. דאמר רבי יוחנן מנבת ועד אנטיפרס ששים רבוא עיירות היו. והיו מוציאות כפלים כיוצאי מצרים. וכדין אפילו את מצנעה יתהון ששים רבוא דקני לא מטחנה להון ולא נסב יתהון. א"ר חנינא קפצה להם ארץ ישראל: (מז) קורות בתינו ארזים ר' מנחמא בשם ר' ברכיה אבנים שישן עליהם יעקב אבינו נעשו תחתיו כמטה וכפלומא. ומה הרטבה הרטיב מהן קורות בתינו ארזים. ד"א קורות בתינו ארזים אלו הצדיקים והצדיקים הנביאים והנביאות שעמדו ממנו. רהיטנו ברותים א"ר יוחנן אין אדם נהנה מן הכריות הזה. למה שהיא נכפפת. היא דעתיה דר' יוחנן דא"ר יוחנן (הוש' יד) אני כברוש רענן אני הוא שבכפפתי לעקור יצרה של ע"ז (ס"פ) אפרים מה לי וליצרה של ע"ז אני עניתי אני עוניתי לו: ואשורנו לא אשורנו לא אמרנו לך שירה. אלא הוי אומר אני הוא שבכפפתי לעקור יצרה של ע"ז. ד"א רהיטנו ברותים מקום שהכהני' רהוטים בברותים. המד"א (מ"ה ו) ויצק את קרקע הבית בצלעות ברושים. אמר ר' יוחנן למדה תורה דרך ארץ שיהא אדם מקרת בארזים ומרהיט בברותים שנא' קורות בתינו ארזים רהיטנו ברותים:

אני

מתנות כהונה

מטרטלת. כציכול בלא נחת רוח: ובדון כו'. ועתה הבה החוכחו לפי' לא נחת להקניטו ולעמוד בם שכיס לכוון קנים לזיק מחזקת לוחם: **מטחנא**. ל' מציחה ומדק כלומר לימו ממדדת בהן להחזיק ולקבל לוחם וביוצלמי סוף מסכת תענית הגירסא בלבון לחת וכן בלויכה בכה סוף פסוק בלע ה': **קורות** בתינו: **כמטה** וכפלומה. כל זה עיין לקמן בפסוק מי זאת הנשקפה ובנ"י פרשה ס"ה ושם נתבאר: **ה"ג** בב"ר הרטיב מהן קורות בתינו מרזיק הלו הצדיקים: **אין** לדם נהנה כו'. לבניין ולחלוח עליו דבר כבד: **אני** הוא שבכפפתי נרטו': **אפרים** כו'. כך היה לומר לפרים מה לי עוד לעצבי ע"ז ועיין בפרקי' ורד"ק בפסוק הושע ולקמן בפסוק זאת קומתך יש שכך לומר לפס הקב"ה ויצחק לומרו לפי עניני להקב"ה וכי לא לפרקתי לפניך פיכה: וק"ג לא לומרנו לך פיכה: **אני** עוניתי ל' עניית קול פיכה: **ואשורנו**. דגש מל' פיכה: ה"ג **אלא** הוי לומר לפי שכפפתי: **מקום** שהכהנים כו'. מקום מהלך הכהנים היה ברוחים הרצפה היתה מרוקף ומצופה בגבוכים ודגש רהיטנו ל' מהלך וריוק ונגש רוהטים ברוחים ושולי הסך הספר ג"ל רוהטים מצופה בגבוכים: **מרהיט**. המרהיט יעשו מעני נמוחים וה"ג בהדיא בספר יתן

ואלו לובשי בלאים . א"כ לא היתה מדת הדין נותנת שיגאלו ישראל לעולם . א"ר שמואל בר נחמן אלולי שאסר הקב"ה עצמו בשבועה לא היו ישראל נגאלין לעולם . הה"ד (שמות ו) לכן אמור לבני ישראל אני ה' והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים . ואין לכן אלא שבועה הוא"ד (ישעיה ג) ולכן נשבעתי לבית עלי . א"ר ברכיה (תהלים עט) גאלת בזרוע עמך בטרוניא . א"ר יודן מלכא לקהה לו גוי' ועד' מוראים גדולים' ע"כ אותיות הן ואם יאמר לך אדם ע"ה הן אמור לו צא מהן גוי' השני' שאינו מן המנין . א"ר אבין בשמו גאלן ששמו של הקב"ה ע"ב שמות הן . ר' עזריה בשם ר' יהודה א"ר סימון משל למלך שהיה לו פרדס וירדו ונטעו שורה של תאנים ושורה של גפנים ושורה של רמונים ושורה של תפוחים ומכרו לארים והלך לו . לאחר ימים בא המלך והציץ בפרדס לידע מה עשה . ומצא מלא חוחין ודרדרים . הביא קנצים לקנצו וראה בו שושנה אחת של ורד ונטלה והריח בה ושבת נפשו עליו . אמר המלך בשביל שושנה זו ינצל הפרדס . כך העולם לא נברא אלא בשביל ישראל לאחר כ"ו דורות הציץ הקב"ה בעולמו לראות מה שעשה ומצאו מים במים . דור אנוש נמהה מן המים . דור המבול נמחה מן המים . דור הפלגה במים . הביא קנצים לקנצו שנא' (תהלים פט) ה' למבול ישב . וראה שושנה של וורד אלו ישראל . ונטלה והריח בה בשעה שפרעו ישראל עשרת הדברו' . ושבת נפשו עליו בשעה שאמרו ישראל נעשה ונשמע . אמר הקב"ה בשביל שושנה זו ינצל הפרדס . בזכות התורה ולומדיה ינצל העולם : (ז) ר' חנן דצפורי פתר קרייה בגמילות חסדים . בנוהג שבעולם י' אנשים נבנסין לבית האבל ואין אחד מהם יכול לפתוח פיו לברך ברכת אבלים . ובא אחד ופתח פיו וברך ברכת אבלים למה הוא דומה לשושנה בין החוחים . ועוד בנוהג שבעולם י' בני אדם נבנסין לבית המשתה ואין אחד מהן יכול לפתוח פיו לברך ברכת התנים . ובא אחד ופתח פיו וברך ברכת התנים . למה הוא דומה ביניהם כשושנה בין החוחים . בנוהג שבעולם י' ב"א נבנסין לבית הכנסת . ואין אחד מהן יכול לפרוס על שמע ולעבור לפני התיבה . ואחר מהן פורס על שמע ועובר לפני התיבה . למה הוא דומה כשושנה בין החוחים . ר' אלעזר אזל לחד אתר אמרי ליה פרוס את שמע אמר לון לינא חכם . עבר לפני התיבה אמרין דין הוא ר' אלעזר דין הוא דמתגלגלין ביה על מנן צווחין ליה רבן . נתברכמו פניו . והלך לו אצל ר' עקיבא רבו . א"ל למה פניך חולניות . תני ליה עובדא . א"ל צבי רבי דיולף . א"ל אין . ואלפיה . לבתר יומין אזל להההוא אתר . אמרי ליה פרוס לן את שמע פרס לון . עבור לפני התיבה ועבר . אמרין אתחסם ר' אלעזר וקרון ליה ר' אלעזר חסמא . ר' יונה הוה מליף לתלמידוי ברכת התנים וברכת אבילים . כי היכי דיהוין

גוברין

מתנות כהונה

וכתיב וגו' : לאורך ימיס . בעולם שכולו למוך : בשושנה שאסר . שקבל כד"ת לעסוק בתורה : בטרוניא . בעלילה בחוזק יד : שבת . נתה דעתו מכעסו כד"ת שנת ויפס : לאחר כ"ו דורות . מבנבל העולם : דור הפלגה במים עיין בב"ר פ' ל"ח : את שמע . בויקרא רבה פכ"ג גרס על שמע ועיין שוב שם ביאור המאמר כולו : ה"ג עבור לפני

מדרש שיר השירים ב

כשושנת העמקים שמרטבת והולכת. משל את הרשעים במגונה שבמינים ובמגונה שבאותו המין מגונה שבמינים בקש לפני רוח. אם האמר כמוץ שבבקעה. כבר יש בו להלוח. אלא (ישעיה יז) ורדף כמוץ הרים לפני רוח: (ד) ר' אבא ב"כ אמר. אמרה כנסת ישראל לפני הקב"ה אני היא והביבה אני שנתונה בעמקי הצרות. וכשידלני הקב"ה מהצרות אני מרטבת מע"ט בשושנה ואומרת שירה לפניו. הלא היא דכתיב (שם כו) ה' בצר פקדוך: א"ר אחא אמרה כנסת ישראל בשעה שאת מעמיק עיניך בי. אני מרטבת מעשים טובים כשושנה. ואומרת שירה. הה"ד (תהלים קג) שיר המעלות ממעמקים קראתיך ה'. רבנין אמרין כנסת ישראל אמרתו. אמרה כנסת ישראל אני היא והביבה אני שאני נתונה בעמקי ניהנם. וכשינאלני הקב"ה ממעמקים. הה"ד (שם ע) ויעלני מבור שאון אני מרטבת מע"ט ואומרת לפניו שירה. הה"ד (שם) ויתן בפי שיר חדש. אתיא דרבנן כההיא דא"ר אלעזר המודעי עתידים שרי אי"ה לע"ל שיבואו לקטרג את ישראל לפני הקב"ה ואומרים רבש"ע אלו עבדו ע"ז ואלו עבדו ע"ז. אלו גלו ערוות ואלו ג"ע. אלו שפכו דמים ואלו ש"ד. מפני מה אלו יורדין לניהנם ואלו אין יורדין. והקב"ה משיב להם. ואומר אם כן הוא ירדו כל העמים עם אלהיהם לניהנם. הה"ד (מיכה ד) כי כל העמים ילכו איש בשם אלהיו. א"ר ראובן אילו לא היה הדבר כתוב א"א לאומרו כביכול (ישעיה כו) כי באש ה' נשפט. ה' שופט אב"כ אלא נשפט. הוא שאמר דוד ברה"ק (תהלים נג) גם כי אלך בגיא צלמות לא אירע רע כי אתה עמדי. ד"א שבטך אלו היסורין. ומשענתך זו תורה. המה ינחמני וגו'. יכול בלא יסורין ת"ל אך. יכול בעוה"ז ת"ל (תהלים צד) אך טוב וחסד ירדפוני כל ימי חיי ושבתי בבית ה' לאורך ימים: (ה) כשושנה בין החוחים. ר' יצחק פתר קרייה ברבקה שנא' (בראשית כה) ויהי יצחק בן ארבעים שנה בקחתו את רבקה בת בתואל הארמי מפדן ארם אחות לבן הארמי וגו'. אם ללמד שהיא מפדן ארם מה ת"ל אחות לבן הארמי. אלא אביה היה רמאי ואנשי מקומה רמאין והצדקת הזאת יצאה מביניהם למה היא דומה כשושנה בין החוחים. ר' פנחס בשם ר' סימון אמר. כתיב (שם כה) וישלח יצחק את יעקב וילך פדנה ארם אל לבן בן בתואל הארמי וכלל כולם לרמיות: (ו) ר' אליעזר פתר קרייה בגאולת מצרים. מה שושנה זו כשהיא נתונה בין החוחים קשה לבעלה להלקט כך גאולתן של ישראל היתה קשה לפני הקב"ה. הה"ד (דניאל ד) או הנבה אלהים לבא לקחת לו גוי מקרב גוי. ר' יהושע בשם ר' הנן אמר גוי מקרב עם ועם מקרב גוי אב"כ אלא גוי מקרב גוי שהיו אלו ערלים ואלו ערלים אלו מגדלין בלורית ואלו מגדלין בלורית. אלו לובשי בלאים ואלו

Saenz
p 94 91

בשוין. בילקוט הגדלת יותר מכולה: ובשידלני וכשיצאה מיתי כד"ת מלמד שהיו כדלין: פקדך כד"ת וכן ל' ופקדו מיתי בשילה להם בגד ויהמרו בירים על הנאולה: בעמקים עשיר. מכניה בי ולשון עמקים קדרים: בעמקי ניהנם. כדמפרש ואזל: ה"ג ואלו אין יורדין הקב"ה מביא להם ואומר מ"ל יכלו כל העמים עם אלהיהם הה"ד כי כל ויפחלו יכלו ג' יתקיים עדיהם ועי' בילקוט תהלים: בגיא צלמות זה הניהנם: ה"ג כי אתה עמדי ד"ת שבטך וגו' ועי' בילקוט תלים: ינחמוני וגו' נגסין: בילקוט במעמוד כ"ג נגסי' כל ימי חיי.

יכול אף ישראל כן ת"ל בצלו חמדתי וישבתי המדתי אותו וישבתי. אני הוא שחמדתי אותו לא האומות. ר' אחא בר' זעירא אמר תרתי. אמר חדא התפוח הזה מוציא ניצו קודם לעליו. כך ישראל שבמצרים הקדימו אמנה לשמועה הה"ד (שמות ה) ויאמן העם וישמעו כי פקד ה' וגו'. ר' אחא בר' זעירא אמר חורי מה התפוח זה ניצו קודם לעליו כך ישראל בסיני הקדימו עשייה לשמיעה שנא' (שמות כד) נעשה ונשמע. ר' עזריה אמר תרתי מה התפוח זה אינו נומר פירותיו אלא בסיון. כך לא נתנו ישראל ריח טוב אלא בסיון. ר' עזריה אמר חורי מה התפוח זה משעה שמוציא ניצו ועד שגומר פירותיו חמשים יום. כך משעה שיצאו ישראל ממצרים ועד שקבלו את התורה חמשים יום. ואימתי קבלו אותה בחדש השלישי לצאת בני ישראל. רבי יהודה בר' סימון אמר תרתי מה תפוח זה את נותן בו איסר ואת מריח בו כמה ריחות. כך אמר להם משה לישראל אם מבקשין אתם להנאל בדבר קל אתם נגאלין. לאחר שלקה ברגליו וחזר על כל הרופאים להתרפאות ולא נתרפא. ובא אחד ואמר לו אם מבקש אתה להתרפאות בדבר קל אתה מתרפא. טפול לך גללי בהמה. כך אמר משה לישראל אם אתם מבקשים להנאל בדבר קל אתם נגאלין (שמות יב) ולקחתם אגודת אזוב וטבלתם אמרו לו משה רבינו הדא מיסרתא דאזובא בכמה היא טבא. בארבעה מיני אי בחמשה מיני. אמר לון אפילו בחד. והיא גרמה לבון לירש בזת מצרים ובזת הים ובזת סיחון ועוג ובזת ל"א מלכים. לולב שהיא עומד על אדם בכמה דמים ויש בו כמה מצות עאכ"ו. לפיכך משה מזהיר לישראל ולקחתם לכם ביום הראשון. ר' יהודה בר סימון אמר חורי משל למלך שהיתה לו אבן טובה ומרגליות. יבא בנו ואמר לו תנה לי. א"ל לך היא ושלך היא ולך אני נותן. כך ישראל אמרו לפני הקב"ה (שם עו) עזי וזמרת יה אמר להם הקב"ה לכם היא ושלכם היא ולכם אני נ"תנה ואין עוז אלא תורה. שנא' (תהלים כט) ה' עוז לעמו יתן: (יא) א"ר לוי שלש קוויות טובות קוו ישראל על הים קוו לתורה קוו לדגלים קוו למשכן. קוו לתורה דכתיב בצלו חמדתי וישבתי. קוו לדגלים דכתי' המדתי. קוו למשכן דכתי' וישבתי המד"א (ש"ב ז) כי לא ישבתי בבית למיום העלותי את בני ישראל ממצרים. כהחיא דא"ר מנחמן (שמות עו) ויצאו

מתנות כהונה

בספרי ובמכותא ובספר הזוהר פרשת בלק: את ניקן בו. בעבדו ומעולתו: ה"ג ואמר להם מצה שאוכלת עם מבקשין: ה"ג ולא נתרפא ובא אחד ואמר לו: טפול הדבק סביבו: מיסרתא. תגודא: בכמה היא טבא. כמה היא לריכה להיות סוכה בד' מיני כו': מיני בילקוט בפ' תמור גרסי' מנה ועיין בויקרא רבה פ"ל הגירסא נכונה: עזי. דוכתא כמו העוז שלי. כלומר יהא שלי: קוו לתורה כו'. כמו שדרש בהקדמת מדתי המדתי לקבל תורה ויעב בצלו ולא המתינו. עי' ילק דדרש בצלו על התורה כד"ת כי בצל החכמה: דכתיב חמדתי. שחמד

אסיפת אמרים

יכול אף ישראל. לתיתת בפסוק ויולא מבם את פעם ב' פי'. ג' כפי' רש"י בחתן סיולא לקראת כלה. וע"ב. לתיתת בילקוט שמוניי בע"ם. ז"ל יכול כו' וכפי' בילקוט ת"ל כו' וכיוצ"ב (נחל"): ואיתתי כו'. כמותם ופי' כיוצא דקרא כיוס סוס ומיוצ מוכת דמכוס יוס סוו כדאיתא בפסח דף ע"ו ע"ב. (שם): לכם ושלכם. ולכם פי' לכם הוא כמקנית קנין התורה בשבילכם היא דתנאי התנה במעמד הר סיני ובזכות אם יקבלו ישראל ושלכם הוא ולא למלאכים כמו שכתבתם מהרש"א ולכם פי' לדור המדבר אמר כן כמ"ש הת"ל מדד כל הדורות ולא מלא דור רצוי לקבל התורה כדור שמדבר ז"ל בשם פ' שמע שלמה:

נוברין בכל מלה : (ה) רב הונא פתר קריה במלכיות מה שושנה זו כשהיא נתונה בין החוחים רוח צפון יוצא ומטה אותה כלפי צפון וההוה עוקצה אעפ"כ לבה מכוון למעלה. כך ישראל אע"פ שהן נגבין ארנוניות בורסגניות. מ"מ לבם מכוון כלפי אביהם שבשמים שנא' (תהלים כה) עיני תמיד אל ה'. ר' איבו פתר קריה בגאולת מחר. מה השושנה הזו כשהיא נתונה בין החוחים קשה לבעלה להלקט. מהו עושה מביא אור ושורף הוצה לה ואחר כך לוקטה. כך (מיכה ז) צוה ה' ליעקב סביביו צריו כנון הלמיש לנווה. יריהו לנוערן. טיסותן לטבריה. קסטרא לחופה. לוד לאונו. הה"ד (יחזקאל ה) זאת ירושלים בתוך הגוים שמתיה. למחר בשיגיע הקץ מה הקב"ה עושה מביא האור ושורף הוצה לה. הה"ד (ישעיה נג) והיו עמים משרפות סיד מה כתיב תמן (דברים לג) ה' בדד ינחנו : (ט) א"ר אבון מה שושנה זו שרב יוצא עליה והיא כמושה. יצא טל היא מפרחת כך ב"ז שצלו של עשו קיים כביכול נראים כמושין בעוה"ז. עבר צלו של עשו ישראל מרטיבין והולכין. הה"ד (הושע יד) אהיה כטל לישראל יפרח כשושנה. מה השושנה הזו אינה בטלה לעולם אלא גב ריחה. כך ישראל אינן בטלין אלא גב מצות ומע"ט מה שושנה זו אינה אלא לריח. כך לא נבראו הצדיקים אלא לגאולתן של ישראל. מה שושנה זו עולה לשלחן מלכים תהלה וסוף. כך ישראל הן הן לעוה"ז הן הן לעה"ב. מה שושנה זו נברת בין העשבים. כך ישראל נברין בעשרה או"ה שנאמ' (ישעיה כה) כל רואיהם יכירום. מה שושנה זו מתוקנת לשבתות וימים טובים. כך ישראל מתוקנים לגאולה של מחר. א"ר ברכיה אמר הקב"ה למשה לך אמור להם לישראל בני כשהייתם במצרים הייתם דומין לשושנה בין החוחים. עכשיו שאתם נבנסין לארץ כנען היו דומין לשושנה בין החוחים. תני דעתכם שלא תעשו כמעשה אלו וכמעשה אלו. הה"ד (ויקרא יח) כמעשה ארץ מצרים אשר ישבתם בה לא תעשו וכמעשה ארץ כנען אשר אני מביא אתכם שמה לא תעשו וגו' :

(י) כתפוח בעצי היער ר' הונא ור' אחא בשם ר' יוסי בן זמרא מה התפוח הזה הכל בורחין ממנו בשעת השרב. ולמה כן לפי שאין לו צל לישב בצילו. כך ברחו אוה"ע משבת בצל הקב"ה ביום מתן תורה.

יכול

מתנות כהונה

לפי שהיה ליעקב הכס למרן כו': בורסגניות. לפי העין הוא עול או מס ולפי מלתו נו מבר : בגאולת מחר. לגאולה העתידה במהרה קוראה כן כדאי' בפ' חלק לימות מר ל"ל מחר : כנון מלמים כו'. כל מלה שמות מקומות וכסה היו דריס רבעי לומות העכו"ם מעמון ומואב כלמיתה בפרק עשרה יוחסין. ונמיכה כסה בפסוק פרסה ציון בידיה וכויקרא רבה פ' כ"ג : מה כתיב תמן. כלומר על לומו עת כתוב מקרא זה יי בדד ינחנו : כמושין בעוה"ז. קודם ליתה המשיח וימות משיח מקרא עוה"ב כמו שמתבאר בב"ר פ' מ"ג תניא וכן הוא סוף מסכת כתובות : ה"ג בויקרא רבה פ' כ"ג לימה בפילה מלה על גבי ריחה. ופירושו הריח לימו בפל ממנה עד שבטלה היא ולמה לגמרי ושוב מתבאר שם המתמר כולו : ה"ג תחלה וסוף כך יפרפל הן הן לעולם הזה והן הן לעה"ב מה שמנה זו נכרת בין העשבים כך יפרפל ונכרין : ה"ג בין החוחים עכשיו שמתם נכנסין לארץ כנען : היו דומין לשושנה בין החוחים הנו כו' : בתפוח מה התפוח הזה. עיין עוד מזה בשמות רבה פי"ו : שאין לו צל ס"ל גורס עקי : כך נגלו לומות העולם כו'. כמו שדרשו חז"ל בפסוק ה' מסיני בא ונו' לשון מתן

זדנל"ו: ומאזבה גדולה קבלתיה שנאמר ודגלו עלי אהבה. ר' יונה אמר שני הברים שעוסקין בדברי הלכה זה אומר בית אב של הלכה וזה אומר בית אב של הלכה. אמר הקב"ה ודגלו עלי אהבה. א"ר אחא עם הארץ שקורא לאהבה איבה. כגון ואהבת ואויבת. אמר הקב"ה ודילוגו עלי אהבה. א"ר ישישבר תינוק שקורא למשה משה לאהרן אהרן לעפרן עפרן. אמר הקב"ה ולגלוגו עלי אהבה. א"ר הוניא לשעבר אדם מראה איקונין באצבעו. והיה נזוק ועכשיו אדם מניח ידו על האוזרה כמה פעמים ואינו נזוק. ולא עוד אלא שאמר הקב"ה ונודלו עלי אהבה. ורבנן אמרי אפילו התינוק מדלג על האזרה כמה פעמים ואינו נזוק. ולא עוד אלא אמר הקב"ה ודילוגו עלי אהבה. א"ר ברכיה. אפילו אותן הדגולין שדגל יעקב באביו המד"א (בראשית כו) ואת עורות גדיי העזים הלבישה על ידיו אמר הקב"ה בהן אני משרה שכינתי. הה"ד (שמות כו) ועשית יריעות עזים. ולא עוד אלא שאמר הקב"ה ודגלו עלי אהבה. ודיגולו עלי אהבה. ר' יהושע דסכנין בשם ר' לוי. אמרה כנסת ישראל הביאני הקב"ה למרתף גדול של יין זה סיני. ושם ראיתי מיכאל ודגלו. גבריאל ודגלו. וראו עיני טקסים של מעלה. ואהבתי אותם. באותו שעה אמר הקב"ה למשה הואיל ורצונם של בני להנות בדגלים. יהנו בדגלים. הה"ד (במדבר ב) איש על דגלו באותות: ¶(יד) סמכוני באשישות בשתי אשות. באש של מעלה ובאש של מטה. ד"א סמכוני באשישית בשתי אשות. תורה בכתב ותורה בפה. ד"א סמכוני באשישות. באשות הרבה. באש של אברהם. ושל מוריה. ושל סנה. ובאשו של אליהו. ושל חנניה מישאל ועזריה. ד"א כמכוני באשישות אלו ההלכות המאוששות. רפדוני בתפוחים אלו ההגדות שריחן וטעמן כתפוחים. כי חולת אהבה אני אמרה כנסת ישראל לפני הקב"ה רבש"ע כל חלאים שאתה מביא עלי בשביל לאהבני לך. ד"א כי חולת אהבה אני אמרה כנסת ישראל לפני הקב"ה רבש"ע כל חלאים שאתה מביאין עלי בשביל שאני אוהבת איתך. ד"א כי חולת אהבה

מתנות כהונה

בית לב. שיקוה ומקוה ע"ל מקוה: אמר הקב"ה ודגלו כו' קבלתי ורבו דבריו ערבין וחביבין עלי מע"פ שלא כיון את ההלכה: כגון ואהבת ואויבת נגש כו' עד ואהבה ודילוגו עלי אהבה אמר כו' וא"צ ביאור: למשה. נחלם הוא קולו משה בפתח בכתיבתו וכן אהרן עפרן בי"ת פתוחה כי ספריהם לא היו מנוקדים וחכר לדבר רבו על יוחב בזכר עמלק וכספרים ישנים גרס למשה משה לאהרן אהרן ולא גרס לעפרן עפרן: ולגלוגו. דמוהו המגומגם: איקונין. צורה של מלך וכמדבר רבה פ"ב הגיה נפתוים לבפה: ונודלו. מלשון שמרחיה כו את המלכלה לו ול' נדולתו שהוא מתגדל ומלכו נם כו: אפי' חומן הדגולין שדגל ביולקוט וכספר יהן גרסינן הדילוגין שדלג ביולקוט וכספר יש גרסינן הדילוגין שדלג וכערוך ערך דגל הרחמן פי' כו ל' ערמה כתו לא היו תרגום לא ידגול פומיה וכן לקמן ודיגולו גרס ביולקוט ודילוגו: טקסים. תרגום דגליס טקסיס: ואהבתי אותם. כבמדבר רבה הגיהוהו יותר נכונה: כמכוני. נתפ על מעלה כו'. שלא"פ בהתם יורד מן השמים מעוה להניח מן ההדיוט: בבתב. והמובה נקראת תם כמ"ם הכתוב הלא כה דברי כתם נאם ה': של מבריסם. שקדם שמו של מלך מלכי המלכים בכבוד התם: ה"ג מבריסם ובל מוריה ובל סנה ושיון ביולקוט כי כן הוא ובל מוריה בבעה שהלך לעקוד את יצחק בנו כתם ענן כבוד על הסר כדאיתא התם גם ירד התם מן השמים ושקח התיל משם יצחק בנו: של אליהו. סיר הכרמל נאמר ותרד אש מן השמים וגו': המאוששות. החזקות והמאירות והבהירות מלבון שמבעות שריחן לנסרגי"ל: לאהבני. להחזיקני למופת:

ויצאו אל מדבר שור . מלמד שנתנבאו על עצמן שעתידין להעשות מחנות מחנות דגלים דגלים שורות שורות כמטעת של ברם . ופריו מתוק לחכי . א"ר יצחק אלו י"ב חדש שעשו ישראל לפני הר סיני מתמתקים בר"ת מה טעם ופריו מתוק לחכי . לחכי היה מתוק אבל להיך אוה"ע היה מר כלענה . (ויקרא ו) מאהל מועד . אמר ר"א אע"פ שנתנה התורה מסיני לא נענשו ישראל עליה עד שנתפרשה להם באהל מועד . לדיוטגמא שהיא כתובה ומחותמת ונכנסה למדינה ולא נתהייבו עליה בני המדינה עד שנתפרשה להם במדינה . כך אע"פ שהתורה נתנה בהר סיני . לא נענשו עליה עד שנתפרש להם באהל מועד . ה"ד ער שהבאתיו אל בית אמי זה הר סיני . ואל חדר הורתי זה אהל מועד . שמשם נתחייבו ישראל על ההוראה . אמר ריב"ל אילו היו האומות יודעים מה היה אהל מועד יפה להם . באהלות וקסטריות היו מקיפין אותו . שעד שלא עמד אהל מועד היו שומעים קול הדבור ונתרגון מתוך פניקטיהון . ה"ד (דברים ה) כי מי כל בשר אשר שמע קול אלהים חיים . א"ר סימון דיפרוסופין היה הדבור יוצא סם חיים לישראל וסם המות לאוה"ע . סם חיים לישראל (שם ד) באשר שמעת אתה ויחי שמעת וחיית . וסם המות לאוה"ע שמעו ומתו . לפיכך הוא אומר תחת התפוח עוררתיך : (יב) מאהל מועד תני ר' חייא שמשם היה קול נפסק ולא היה יוצא חוץ לאהל . א"ר יצחק עד שלא עמד אהל מועד היתה נבואה מצויה באוה"ע . משעמד אהל מועד פסקה נבואה מהם . משם אחותיו ולא ארפנו . ואם תאמר והלא בלעם בן בעור נתנבא . אמר לטובתן של ישראל נתנבא . שנא' (במדבר כד) מה טובו אהליך יעקב (שם פג) לא הביט און ביעקב . כי לא נחש ביעקב . מי מנה עפר יעקב (שם פד) דרך כוכב מיעקב וירד מיעקב : (ג) הביאני אל בית היין . ר' מאיר ור' יהודה . ר"ט אומר אמרה כנסת ישראל הושלט בי יצר הרע ביין ואמרתי לענל (שמות לג) אלה אלהיך ישראל . הדין חמרא כד עלל בכר נש הוא מערבב ליה . א"ל ר' יהודה דיך מאיר אין תורשין שיר השירים לגנאי אלא לשבח . שלא נתן שיר השירים אלא לשבחו של ישראל ומה הביאני אל בית היין . אמרה כנסת ישראל הביאני הקב"ה למרתף גדול של יין זה סיני . ונתן לי שם דגלי תורה ומצות ומע"ט . ובאהבה גדולה קבלתי אותם . ר' אבא בשם ר' יצחק אמר אמרה כנסת ישראל הביאני הקב"ה למרתף גדול של יין זה סיני . ונתן לי משם התורה שנדרשת מ"ט פנים טהור מ"ט פנים טמא מנין ודגלו

מתנות בהונה

להיות לדגלים כדלקמן נסיף הפסוק : שנים עשר הדם . שכן נהר סיני נעשה עשר הדם פסוק י' ימים כמו שנפרש בפרשת בהעלותך : מאהל מועד . כלומר כתיב ויקרא אל משה וידבר אליו מאהל מועד למאר וכן דרשוהו בירים פ' ויקרא רבה פ"ל ושיין טוב שם : ההוראה . שורתו דבר ל' טורלא . דיפרוסופין . כמו דו פלטופין ול' קלבה דבר . ומ"ג בסדיא רים ויקרא רבה : וחיית . ומלת אתה מוסב אל עשרה מאמר ויחי : ושם המות כו' . ממלת אתה קדייק אתה חיים ולא תוס' ויקרא רבה תניא בפרשת דיך מדכתיב עורכתיך כזה שהוא משורר היכן כך הקב"ה סיה משורר לותם להחזותם כמו שנאמר נפשי ילמה כדברו וכמו שדרשו חז"ל ויקרא רבה לא נגרם ליה : היו נפסק כו' . עיין בפרש"י רים ויקרא ובמוסף בהעיס ובבמדבר רבה פוף פרשה י"ד : לטובתן כו' . ולולא זאת לא היתה הקללה שורה עליו : הביאני זה סיני ונתן לי נרסי : ח"ג ומ"ט פנים טמא מנין ודגלו ומחבשה כו' :

ואת אמר אשר לא קדמו אתכם בלהם ובמי׳ . א״ר אלעזר דרך ארץ הוא שהבא מן הדרך מקדימין לו במאכל ומשתה . בא וראה מה פרע להם הקב״ה לאלו שתי אומות . בתיב בתורה לא יבא עמוני ומואבי בקהל ה׳ . ואתם בני אושא שקדמתם רבותינו במאכלכם ומשקיכם ומטותיכם . הקב״ה יפרע לכם שכר טוב . גבנם ר״מ ודרש (מ״ל יג) ונביא אחד זקן יושב בבית אל . ואיזה זה זה אמציה כהן בית אל . אמר ליה ר׳ יוסי מאיר פתפותי בצים יש כאן . איזה זה זה יונתן בן גרשם בן משה . הה״ד (שופטים יח) ויהונתן בן גרשם בן מנשה . נון תלויה במנשה . זכה בן משה . ואם לאו בן מנשה . חבריא בעון קומי ר׳ שמואל בר נחמן . אמרון ליה כומר לע״ז והאריך כל אותן השנים אמר לון הן על ידי שהיתה עינו צרה בע״ז . כיצד הוה בר נש אתי למסגד ליה . והוה אמר ליה בר בשה שנין את . הוה א״ל בר ארבעין שנין או חמשין או שתין או שבעין או בר כמה הוה . והוה א״ל בר כמה שנין את בר ארבעין שנין או חמשין או שתין או שבעין או תמנין שנין והדא ע״ז ליה היא עבידא אלא מחמשה אי תרתי עשרה שנין . ואת בעי משבוק אלהך ומסגיד ליה . דא פחיתא . והוה מתבחית ואזיל ליה . אתא חד בר פחין ואמר ליה כן . א״ל ומה את יתיב הבא ועבד בה . א״ל אנא נסיב אגרי ומסמי עיניה . כיון ששמע בו דוד שלה ואויתיתיה ואמר לו את הוא בן בנו של איהו צדיק ואת עובד ע״ז . אמר לו כך אני מקובל מבית אבי אבא מכור עצמך לעבודה זרה ולא תצטרך לבריות . א״ל ח״ו לא הוא כן . אלא מכור עצמך לעבודה שהיא זרה ממך ולא תצטרך לבריות . כיון שראה דוד שהממון הביב עליו . עמד ומינה אותו קומסין הסברין . אמרו כיון שמת דוד הזר לסורו . הה״ד (מ״ל יג) ויאמר לו גם אני נביא כמוך ונו׳ . כחש לו מהו בחש לו שיקר לו . ומה שיקר לו האבילוהו

מתנית בתוספתא

ושיין מזה בויקרא רבה פ׳ ל״ד : פתפותי בויס . ס״ג ג״כ בילקוט דברכות פרק הכותם ופ׳ האחנך וי״ל דבריס המעורבים כמו בויס המטופסים ומעורבים וכי מוכה בס׳ יסן : מנשה . בבראשית רבה : חבריא בעון כו׳ . המבניס ס״ת שאלו לאפי כ׳ שמואל כו׳ כיון שהיס כומר לע״ז אין להקיך ימיס מימות המשיח וכן מוכיס בילקוט בהליה : הוה בר בה כו׳ . בשהיס בן מאה בה להשתחוות לו לע״ז והיס אומר לו בן כמה בשיס אתה בן מ׳ שנה כו׳ : אי בר כמה כו׳ . לו בן כיתה שיס שהוא היה מגיד לו ושוב ס״ג והוא אומר ליה בר כמה כו׳ : ובילקוטי בפרק הכותה במסכת בראשית הגילה בשגגון אחר : והדא ע״ז כו׳ . וע״ז זו אינה עבודה אלא מקנוי : ואת בעי כו׳ . ואתה רוצה לעזוב אלהיך ומשתחוה לע״ז זהו פחיתות ונעשה רבה והוא היה מתניה ואלך לו : אתא חד בר פחין . בת ס׳ בן מביא שחות וגרוט : ומה את יתיב כו׳ . ומה אתה יושב פה ושוכד עבודתה ואל׳ לאי מוטל עבר והוא כבוד שמותר לקבל שכר ולעבוד ע״ז כדלקמן : ומסמי עיניה . אין לפרש ועוד שאתי מסמה עיניה על ע״ז והיא נשכלה בכך שהרי ע״ז בר יאכלל אין לה ביטול עולמית ועוד שהוא היה יכול ואין ביטולו ביטול אלא כך היה אומר דרך הפלגה הרבי מוטל עבר לפי לסמות עיניו וביטולמי לא נרם ליה וכן בתלמוד בבלי בפ׳ ים מוחלין לא נרם ליה בספריס יפיס נרס ומתמת עיניו׳ פי׳ מרחס עיניס ופיס כלילו לפי מאמין בו : ואויתיתיה . הביאו : לא הוא כן . לא כן היתה כוונת בית לפי לחניך : ה״ג לעבודה שהיא זרה . ופילוסו בזויה עליך ואומה לפי בכוונך : קומסין הסברין . פי׳ לדון ונגיד על התולמות שאל׳ ושמואל בן נחמס גגיד על התולמות ודכתי חז״ל שנקלה שמואל שאב לחל בכל לבבו : ה״ג בילקוטמי מיתיבי ומכתיב עד גלות הארון אחר לון כיון שמת כו׳ : לסורו . פי׳ לעבוד ל׳ סתור . ועי״ל שהוא כמו לסילוסו פי׳ לשכלולו ויעיין בערוך ערך כתר ובמד׳ קהלת בשהוא בית מהבית דבר : גם אני נביא כו׳ . לפי שעשה

אני . אע"פ שאני חילה . אהובה אני לו . תני עד שלא יחלה ארם אוכל מה שמוצא . כיון שחלה מבקש לאכול כל מיני תענוגים . א"ר יצחק לשעבר היתה התורה כלל . והיו מבקשין לשמוע דבר משנה ודבר תלמוד . ועכשיו שאין התורה כלל היו מבקשין לשמוע דבר מקרא ודבר אגדה . א"ר לוי לשעבר היתה פרוטה מצויה והיה אדם מתאוה לשמוע דבר משנה והלכה ותלמוד . ועכשיו שאין הפרוטה מצויה וביותר שהן חולים מן השעבוד אין מבקשין לשמוע אלא דברי ברכות ונחמות : (טז) תני רשב"י בשעה שיצאו ישראל ממצרים למה היו דומין לבן מלך שעמד מחליו . א"ל פדגוגו ילך בנך לאיסבולי . א"ל המלך עדיין לא בא בני בזיוו . שנשתנה מחליו . אלא יתעדן ויתענג בני בשלשה חדשים במאכל ובמשתה . ואחר כך ילך לאיסבולי . כך בשעה שיצאו ישראל ממצרים היו בהן בעלי מומין משעבד טיט ולבנים . אמרו לו מה"ש הרי השעה תן להם את התורה . אמר להם הקב"ה עדיין לא בא זיונן של בני משעבוד טיט ולבנים . אלא יתעדנו בני עד ג' חדשים בבאר ומן ושליו . ואח"כ אתן להם התורה ואימתי בחדש השלישי : (טז) בשלפי השמד נתבנסו רבותינו לאושא ואלו הן ר' יהודה ור' נחמיה ור"מ ור' יוסי ורשב"י ור' אליעזר בנו של ר' יוסי הגלילי ור' אליעזר בן יעקב . שלחו אצל זקני הגליל ואמרו כל מי שהוא למד יבא וילמד . יבל מי שאינו למד יבא וילמוד . נתבנסו ולמדו ועשו כל צרכיהן . כיון שהגיע זמנם להפטר אמרו מקום שנתקבלנו בתוכו אנו מניחים אותו ריקם . חלקו כבוד לר' יהודה שהיה בן עיר . ולא שהיה גדול מהם בתורה . אלא מקומו של אדם הוא מכבדו . נכנס ר' יהודה ודרש (שמות נג) ומשה יקח את האהל ונטה לו מחוץ למחנה הרחק מן המחנה . נאמר כאן הרחק ונאמר להלן (יהושע ג) אך רחוק יהיה ביניכם וביניו כאלפים אמה במדה . מה רחוק שנא' כאן אלפים אמה . אף הרחק האמור להלן אלפים אמה . והיה כל מבקש משה אין כתיב כאן . אלא מבקש י"י . מכאן למדנו שכל מי שמקבל פני חברים . כאילו מקבל פני שכינה . ואתם אחינו רבותינו גדולי התורה מי שנצטער בכם עשרה מיל או עשרים או שלשים או ארבעים כדי לשמוע דברי תורה עאכ"ו שאין הקב"ה מקפח שכרכם בזה ובבא . נכנס ר' נחמיה והריש (דברים נג) לא יבא עמוני ומואבי בקהל ה' . תני שתי אומות גדולות פרשו מלבא בקהל י"י למה (שם) על דבר אשר לא קדמו אתכם בלחם ובמים . וכי צריכין היו ישראל באותו שעה והלא כל ארבעים שנה שהיו ישראל במדבר היה הבאר עולה להם והמן יורד להם והשליו מצוי להם וענני כבוד מקיפין אותם ועמוד ענן נוסע לפניהם . ואת

מתנות בהונה

ה"ג בס' יען לחוכם לתי לו תנו עד שלא חי : כלל . פסיקתא סדוכם וכלולה בידם מתוך פסיקתא לבם בצום ולחמ"כ בתמעטו הלבבות ומגדבו המחלות וכ"ג בס' יען בהסיון : ה"ג מצנם ולכלכה ולחלוה : ה"ג לחמר לו פדגוגו ילך בנך . פדגוגו פי' לומן המגדל בני המלך ועיין בכ"ר פ' ל' : לאיסבולי . בית הספר שבו לומדין התינוקות נקרא בל' יון סוכולי וכן פי' הערוך : בשלפי . כשנתחלף ועבר הגזירה וכו כשלין לעסוק בדברי תורה ועיין ערך שלף . וכן פי' בס' תניא : כל מי שהוא למד . שכבר למד כל צרכו יבא וילמד למחרים : ריקם . בלא ברכה : וחלקו כבוד לר"י שהוא בן עיר : ה"ג כל מכרם מצם לון בתיב כלון ועיין

משה. הה"ד (שמות ג) קראן לו ויאבל להם. א"ר סימון אין הוא כן אלא בשכרו האכילו. דכתיב (שם) וגם דלה דלה לנו. ר' יהודה ור' נחמיה ורבנן. ר"י אמר דלה לנו ולאבותינו. ר"נ אמר דלה לנו ולהועים. ורבנן אמרי דלה לנו בזכות אבותינו. דלה להועים בשביל לחטיל שלום ביניהם. ואת אמרת עם כל ישראל עשה הסד. אלא ללמדך שכל מי שעושה חסד עם אחד מגדולי ישראל מעלין לו כאילו עשה עם כל ישראל. ואתם אחינו בני אושא עאב"ו. נבנם ר"א בן יעקב ודרש (דברים כו) וידבר משה וכהנים והלוים אל כל ישראל לאמר הסבת ושמע ישראל היום הזה נהייתה לעם. וכי היום קבלו התורה והלא כבר ארבעים שנה שקבלו את התורה. ואת אמרת היום הזה. אלא מלמד כיון ששנה להם משה את התורה וקבלוה בסבר פנים יפות. העלה להם הכתוב כאילו קבלוה היום מהר סיני. לכך נאמר היום הזה נהייתה לעם לה' אלהיך. ואתם אחינו בני אושא שקבלתם רבותינו בסבר פנים יפות עאב"ו: (יז) שמאלו תחת לראשי. אלו לוחות הראשונים. וימינו תחבקני. אלו לוחות השניים. ד"א שמאלו תחת לראשי זו ציצית. וימינו תחבקני אלו תפילין. ד"א שמאלו תחת לראשי זו ק"ש. ימינו תחבקני זו תפלה. ד"א שמאלו תחת לראשי זו סוכה. וימינו תחבקני זה ענן שכינה לע"ל. הה"ד (ישעיה ס) לא יהיה לך (אור) [עוד] השמש לאור (עולם) [יומם] ולנגה הירח לא יאיר לך. מי מאיר לך והיה לך ה' לאור עולם. ד"א שמאלו תחת לראשי זו מזוזה. תני רשב"י (דברים יא) וכתבתם על מזוזות ביתך ביאתך מן השוק לביתך. א"ר יוחנן כתיב (שמות כו) ושמת את השלחן מחוץ לפרוכת וגו'. ואינו כן אין אדם מניח את המנורה משמאל כדי שלא תהא מעכבת הימין. אין אדם מניח את השמאל תחת הראש ומחבק בימין. א"ר אחא ר' יוהנן מיתי לה מן הדא קרייה (דברים יא) לאהבה את ה' אלהיכם ללכת בכל דרכיו ולדבקה בו אי זהו דיבוק שמאלו תחת לראשי: (יח) השבעתי אתכם בנות ירושלים. במה השביען ר"א אומר השביען בשמים ובארץ. בצבאות בצבא של מיעלה ובצבא של מטה

Sermon 112,13

בשתי

מתנות כהונה

ישמעאל כו': אין הוא כן. מימו כמו שמעתא מלא בשכרו כו': ה"ג ר' יהודה ור' נחמיה ורבנן: ולאבותינו. שעי"כ יתקו ויל"ל דדלים דלה מל' גדולה והשפעות וכן מוכח בויקהל דכתי פ' ל"ד: אעבי. שהרי בני אומן חסד עם רבים מגדולי ישמעאל: שמאלו זו ציצית. שכתבה הפוסה וכן מלאתי בזוה"ק שהם בסם מוסחות אחרות. מלאתי בזוה"ק שהם ד"ג זו סוכה וימינו תחבקני זו לולב שמלו שהם לרמזי זו ענני כבוד וימינו תחבקני זו ענן שכינה כו' וכן מוכח בילקוט רמז ר"ק: מי מאיר לך. הוא דכתי הסי' דרך משה ומתן. שדעת נותן להגיה גוב שמלו שהם לרמזי זו תפילין וימינו תחבקני זו מזוזה ויש ממש לדברי שזכר בפ' בשלח עמוד ש"ג וכפ' יתן גרס זו ק"ש: ביאתך. ביאך קרי ביה ביאתך ממלא המזוזה לך ובימינו: לפרכת וגו' וגרסי': ואינו כן כו'. ביאוקמה דרך תימה וכי אימו כן דרך העולם להניח המנורה לך שמלו כדי שיהא פניו לך ובימינו לכל הוקפות ידו וכן הוה במכון הבלהן עם להם בפניס דרך ביתם שפתח שהיתה במזרח ושמנורה בדרום וגלוי בשכינה בתם מלך מעלב בשם הלהן והכפרת וכרובים ושמרו חז"ל בשכינה במערב וכדאיתמר בפ' נגעים ובמדרש תיכף בסוף פסוק היו לריח ובתלמוד בהרכה מקומות ממלא שהמנורה היתה בלך שמאל הכשיבה והשלחן בימין שהוא היה שיקר חיבוק ודיבוק הכשיבה וכפ' חוה שהם מלאתי בירסא שהרת בשם מוסחת שהרת לכל הכל עולה בקנה שהם בריחות וטובות ולפ"י אין מאמר זה מסכים עם התמהניא בפ' תנוח הלת כה דברי תורה כלשם וגו': איזהו דבוק. כלו' מיבוק כי כן דרך המחבק מניח שמלו תחת ראש המחובק

האכילוהו להם כזבים . וכתיב (כב) ויהי הם יושבים ע[illegible]ן ויהי דבר ה' אל הנביא אשר השיבו . והלא דברים ק"ו . ומה אם ז' שביהש בו והאכילוהו להם כזבים . זכה ששרתה עליו רה"ק . אתם אחינו בני אושא שקבלתם רבותינו במאכל אמת ומשתה ומטה עאכ"ו שישלם לכם הקב"ה שכר טוב . נבנם ר' יוסי ודרש (ב"ב ו) וישב ארון ה' בית עובד אדום הגיתי וגו' (שם) ויגד למלך דוד לאמר ברך ה' את בית עובד אדום ואת כל אשר לו . באיזו זכות בעבור ארון האלהים . ובמה ברכו בבנים . הדא הוא דכתיב (ד"ה א' כו) עמיאל הששי ישששכר השביעי וכן הוא אומר (שם) כל אלה מבני עובד אדום המה ובניהם . אמרו שמונה בנים היו לו ושמונה כלות היו לו . וכל חדא מנהון הות ילדה תרין בכל ירחא . הא כיצד טמאה שבעה וטהורה שבעה והיא יולדת . טמאה שבעה וטהורה שבעה והיא יולדת . שיתא עשר בכל ירח . תלתא ירחין הא ארבעין ותמניא . ושיתא דידיה הא חמשין וארבעה . ותמניתהון הא שתין ותרתין . הלא היא דכתיב (שם) ששים ושנים לעובד אדום . חבריא בעון קומי ר' יוחנן אמרו ליה מהו דין דכתיב (שם) פעולתי השמיני . א"ל ע"י שפעל פעולה גדולה בתורה . ומה פעל בתורה שהיה מדליק לפני הארון נר אחד שחרית ונר אחד בין הערבים . והרי דברים ק"ו ומה ארון האלהים שאינו אוכל ושותה ומדבר . אלא שהיו בו שני לוחות אבנים והדליק לפניו נר אחד . זכה להתברך בכבודו . ואתם אחינו בני אושא עאכ"ו . נבנם רשב"י ודרש (מ"ב ד) ויהי היום ויעבור אלישע אל שונם ושם אשה גדולה ותחזק בו לאכל לחם . א"ל ר' יהודה בר' סימון ע"י שכתב ותחזק בו לאכל לחם . זכתה להחיות את בנה . ר' יודן בשם ר' זעירא ור' יוחנן בשם רשב"י אמרו גדולה היא הפרנסה שגורמת לתחיית המתים לבא שלא בעונתה . צרפית ע"י שהאכילה את אליהו זכתה להחיות את בנה . שונמית ע"י שהאכילה את אלישע זכתה להחיות את בנה . אמר ר"י בר' אלעאי אפילו נרות אפילו פתילות היה אליהו מעביר ממקום למקום כדי שלא יטריח לבל בריה . ר' יהודה בר' סימון אמר וכי משלה אבל . והלא היא והיא משלו אבלו . דכתיב (מ"א יז) ותאכל היא והוא היא והוא כתיב . אלא ע"י שקבלה אותו בסבר פנים יפות ושמשתו זכתה להחיות את בנה . ואתם בני אושא גומלי החסד עאכ"ו . נבנם ר"א בנו של ר"י הגלילי ודרש (ב"ש טו) ויאמר שאול אל הכיני לכו סורו רדו מתוך העמלקי פן אוסיפך עמו ואתה עשית חסד עם כל בני ישראל בעלותם ממצרים . וכתיב (שם) עם כל ישראל עשה יתרו חסד . והלא לא עשה אלא עם משה בלבד . א"ר אלעזר יתרו ודאי עשה חסד עם משה

מתניות בהונה

[illegible] זכה [illegible] זכה ששרתה עליו רה"ק . אתם אחינו בני אושא שקבלתם רבותינו במאכל אמת ומשתה ומטה עאכ"ו שישלם לכם הקב"ה שכר טוב . נבנם ר' יוסי ודרש (ב"ב ו) וישב ארון ה' בית עובד אדום הגיתי וגו' (שם) ויגד למלך דוד לאמר ברך ה' את בית עובד אדום ואת כל אשר לו . באיזו זכות בעבור ארון האלהים . ובמה ברכו בבנים . הדא הוא דכתיב (ד"ה א' כו) עמיאל הששי ישששכר השביעי וכן הוא אומר (שם) כל אלה מבני עובד אדום המה ובניהם . אמרו שמונה בנים היו לו ושמונה כלות היו לו . וכל חדא מנהון הות ילדה תרין בכל ירחא . הא כיצד טמאה שבעה וטהורה שבעה והיא יולדת . טמאה שבעה וטהורה שבעה והיא יולדת . שיתא עשר בכל ירח . תלתא ירחין הא ארבעין ותמניא . ושיתא דידיה הא חמשין וארבעה . ותמניתהון הא שתין ותרתין . הלא היא דכתיב (שם) ששים ושנים לעובד אדום . חבריא בעון קומי ר' יוחנן אמרו ליה מהו דין דכתיב (שם) פעולתי השמיני . א"ל ע"י שפעל פעולה גדולה בתורה . ומה פעל בתורה שהיה מדליק לפני הארון נר אחד שחרית ונר אחד בין הערבים . והרי דברים ק"ו ומה ארון האלהים שאינו אוכל ושותה ומדבר . אלא שהיו בו שני לוחות אבנים והדליק לפניו נר אחד . זכה להתברך בכבודו . ואתם אחינו בני אושא עאכ"ו . נבנם רשב"י ודרש (מ"ב ד) ויהי היום ויעבור אלישע אל שונם ושם אשה גדולה ותחזק בו לאכל לחם . א"ל ר' יהודה בר' סימון ע"י שכתב ותחזק בו לאכל לחם . זכתה להחיות את בנה . ר' יודן בשם ר' זעירא ור' יוחנן בשם רשב"י אמרו גדולה היא הפרנסה שגורמת לתחיית המתים לבא שלא בעונתה . צרפית ע"י שהאכילה את אליהו זכתה להחיות את בנה . שונמית ע"י שהאכילה את אלישע זכתה להחיות את בנה . אמר ר"י בר' אלעאי אפילו נרות אפילו פתילות היה אליהו מעביר ממקום למקום כדי שלא יטריח לבל בריה . ר' יהודה בר' סימון אמר וכי משלה אבל . והלא היא והיא משלו אבלו . דכתיב (מ"א יז) ותאכל היא והוא היא והוא כתיב . אלא ע"י שקבלה אותו בסבר פנים יפות ושמשתו זכתה להחיות את בנה . ואתם בני אושא גומלי החסד עאכ"ו . נבנם ר"א בנו של ר"י הגלילי ודרש (ב"ש טו) ויאמר שאול אל הכיני לכו סורו רדו מתוך העמלקי פן אוסיפך עמו ואתה עשית חסד עם כל בני ישראל בעלותם ממצרים . וכתיב (שם) עם כל ישראל עשה יתרו חסד . והלא לא עשה אלא עם משה בלבד . א"ר אלעזר יתרו ודאי עשה חסד עם משה

אפרים. הה"ד (תהלים עח) בני אפרים נושקי רומי קשת. וי"א אחד בימי עמרם. וא' בדורו של שמד. וא' בימי בן כוזבא. ואחד בימי שותלח בן אפרים. שנא' בני אפרים נושקי רומי קשת. והן היו מחשבין בשעה שנתגזרה גזרה כשדבר הקב"ה עם א"א בין הבתרים. ומשנולד יצחק התחיל. מה עשו נתקבצו ויצאו למלחמה ונפלו מהן חללים הרבה. מפני מה שלא האמינו בה' ולא בטחו בישועתו על שעברו על הקץ ועברו על השבועה. אם תעירו ואם תעוררו וגו'. ר' יודן ור' ברכיה. ר"י אמר אהבה שאהב יצחק את עשו שנא' (מלאכי א) ויאהב יצחק את עשו. מהו עד שתחפץ עד שנעשה חפצו של זקן. ר' ברכיה אמר אהבה שאהב הקב"ה לישראל שנ' (מלאכי א) אהבתי אתכם אמר ה'. מהו עד שתחפץ מלכות שלמעלן. לכשתחפוץ מדת הדין מאליה אני הוא מביאה בקולי קולות ולא אתעכב לכך נאמר עד שתחפץ:

סדרא תנינא (יט) קול דודי הנה זה בא. רבי יהודה ור' נחמיה ורבנן. ר"י אומר קול דודי הנה זה בא. זה משה. בשעה שבא ואמר לישראל בחדש זה אתם נגאלין. אמרו לו משה רבינו היאך אנו נגאלין. והלא אמר הקב"ה לאברהם (בראשית טו) ועבדום וענו אותם ארבע מאות שנה ועדיין אין בידינו אלא רד"ו שנים. אמר להם הואיל והוא חפץ בגאולתכם אינו מביט בחשבונותיכם. אלא מדלג על ההרים וגו' אין ההרים וגבעות האמורין כאן אלא קצים ועיבורין. מדלג על החשבונות ועל הקצים ועיבורין. ובחודש הזה אתם נגאלין שנאמר (שמות יב) החודש הזה לכם ראש חדשים. ר' נחמיה אמר קול דודי הנה זה בא זה משה. בשעה שאמר לישראל בחודש הזה אתם נגאלין. אמרו ליה משה רבינו היאך אנו נגאלין והלא אין בידינו מעשים טובים. אמר להם הואיל וחפץ בגאולתכם אינו מביט במעשיכם הרעים. ובמי הוא מביט בצדיקים שבכם ומעשיהם. כגון עמרם ובית דינו. מדלג על ההרים מקפץ על הגבעות. אין הרים אלא בתי דינים המד"א (שופטים יא) ואלכה וירדתי על ההרים ובחדש זה אתם נגאלין שנאמ' החדש הזה לכם ראש חדשים. רבנן אמרי קול דודי הנה זה בא זה משה. בשעה שבא ואמר לישראל בחודש הזה אתם נגאלין א"ל משה רבינו היאך אנו נגאלין ובל מצרים מטונפת מע"ז שלנו. א"ל הואיל והוא חפץ בגאולתכם אינו מביט בע"ז שלכם. אלא מדלג על ההרים וגו'. ואין ההרים וגבעות אלא ע"ז. המד"א (הושע ד) על ראשי ההרים יזבחו ועל הגבעות יקטרו. ובחדש הזה אתם נגאלים שנא' החדש הזה לכם. ר' יודן ור' חוניא. ר' יודן בשם ר"א בנו של ריה"ג. ור' חוניא בשם ר"א בן יעקב אומר קול דודי הנה זה בא זה מלך המשיח בשעה שהוא אומר לישראל בחודש הזה אתם נגאלין. אומרים

מתנות כהונה

עיין תה"כ ולח תדע מה הוא להכיע לו להכיח: ומשנולד וכו'. כלו' והתמת הוא שלא התחיל מיון תרבע מחות שנה אלא משנולד ינחק שנאמר כי גר יהיה זרעך: עד שנעשה וכו'. כשבכר התחיל בהתיכל עמו לח ינחק בכרכו לבסוף והתיכך מזה בם' הזוכר וכעוד בתוכו זכות קייים לריכין לנו להמתעבד מתח ידו וזכו עד שתחפץ: מדת הדין. ותי"ו מי שתחפץ הוא שתחפץ לנקבה: קול דודי וירדתי על הסניף. עיין כל זה בשמות רבה פ' ע"ו:

בשתי צבאות הוי אומר בצבאות . אי באילות השדה זו חית השדה . המד"א (תהלים ה) כי עם אבני השדה בריתך והית השדה השלמה לך ר' חנינא בר פפא ור' יהודה בר' סימון . ר"ח אמר השביעין באבות ובאמהות . בצבאות אלו אבות שעשו צביוני ועשיתי צביוני בם . אי באילות השדה אלו השבטים . המד"א (בראשית מט) נפתלי אילה שלוחה . ר"י בר סימון אמר השביעין בחילה . בצבאות בצבא שיש בה אות . או באילות השדה ששופכין דמם כדם צבי ואיל . ורבנן אמרי השביעין בדורו של שמד . בצבאות שעשו צביוני בעולם ושעשיתי צביוני בהן . או באילות השדה ששופכין דמן על קדושת שמי כדם הצבי ודם האיל . הה"ד (תהלים מד) כי עליך הורגנו כל היום . א"ר חייא בר אבא אם יאמר לי אדם תן נפשך על קדושת שמו של הקב"ה אני נותן ובלבד שיהרגוני מיד . אבל בדורו של שמד איני יכול לסבול . ומה היו עושים בדורו של שמד היו מביאין בדוריות של ברזל ומלבנין אותן באש ונותנין אותן תחת שיחתן ומשיאין נפשותם מהן . ומביאין קרטיות של קנים ונותנין אותן תחת צפרנן ומשיאין נפשותיהם מהם . הוא שאמר דוד (תהלים פד) אליך ה' נפשי אשא . אשיא כתיב . שהיו משיאין נפשם על קדושת שמו של הקב"ה . א"ר הושעיה אמר הקב"ה לישראל המתינו לי ואני עושה אתכם כצבא של מעלה . ר' יודן בשם ר' מאיר אמר הקב"ה לישראל אם תשמרו שבועתי אעשה אתכם כצבא של מעלה . ואם לאו אעשה אתכם כצבא של מטה . ר' יוסי בר' חנינא אמר שתי שבועות יש כאן אחת לישראל ואחת לאוה"ע . נשבע לישראל שלא ימרדו עול המלכיות . ונשבע לאוה"ע שלא יקשו עול על ישראל . שאם מקשין עול על ישראל הן גורמין לקץ לבא שלא בעונתו . א"ר לוי כתיב (ישעיה נג) הן לצדק ימלוך מלך . אין הקב"ה מעמיד מלך הנף על אומתי . עד שגובה דיקי שלה וגומרה תהלה . ר' אבהו בשם ר' תנחום אמר מה שוטרי ישראל אומרין לפרעה הה"ד (שמות ה) תבן אין נתן לעבדיך וגו' והטאת עמך . את חטאי על עמך . את חטי על אומתך . ואת גורם לעצמך שתסתלק המלכות ממך ותנתן לאומה אחרת . ב' הלכו אומר ד' שבועות יש כאן השביע לישראל שלא ימרדו על המלכיות . ושלא ידהקו על הקץ . ושלא יגלו מסטירין שלהם לאוה"ע . ושלא יעלו חומה מן הגולה . אם כן למה מלך המשיח בא . לקבץ גליותיהן של ישראל . ר' אוניא אמר ארבעה שבועות השביעין כנגד ד' דורות שדהקו על הקץ ונבשלו . ואלו הן אחד בימי עמרם . וא' בימי דיני . ואחד בימי כוזבא . ואחד בימי שותלח בן אפרים

מתנות כהונה

ומהנקו בימיו : השבעתי דמן . דס המילה : אבל בהורו גרסי' : ומשיאין . ל' לקוחה כד"ת יפת פרעה מת לחתך : של מעלה כו' . עד שלמפה בצבאות משמע בני צבאות בצבא מעלה ומטה : שלא ימרדו על המלכיות גרסינן וכדמפרש לקמן : דיקי . עלגון ומכפה כ"פ הערוך : על עמך . הלו יפרחל : אומתך . הלו המלכיים : לעצמך . והמחת מדבר לנוכח בעמו קבץ ביה ומחת בקמץ : ושלא ידהקו . פירש"י בכתובות פ' י"ג שלא יכנו בהחמיס על הקץ יותר מדאי ולישנא אחרינא פירש"י וגרס שלא ידחיקו את הקץ בעונה : מסטירין . סודות השיבוח : חומה פירש"י ביה חזקה כולם יחד ושין בפ"ק דיומא : א"ב כו' . כלו' לעת הקץ יהיו ח"כ מוחיים לעלות נחומה : למה מלך כו' . ומפי לקבץ גליותיהן וכלם יחד יעלו בבם ה' ובאות אחת

ר"י בר' חנינא לאורזליהון דאיילתא. הנה זה עומד אחר כתלנו אחר בתלי בתי כנסיות ובתי מדרשות. משגיח מן ההלונות מבין כתפיהם של כהנים. מציץ מן החרכים מבין אצבעותיהם של כהנים. ענה דודי ואמר לי מה אמר לי (במדבר י) יברכך ה' וישמרך: (כב) ד"א דומה דודי לצבי. אמרה כנסת ישראל להקב"ה את אמר לזן דיו דיו דיאו דיאו את לגבן תחלה. דומה דודי לצבי. מה צבי זה נראה וחוזר ונכסה נראה וחוזר ונכסה. כך גואל הראשון נראה ונכסה וחוזר ונראה. וכמה נכסה מהם ר' תנחומא אמר ג' חדשים. הה"ד (שמות ה) ויפגעו את משה ואת אהרן. יהודה ברבי אמר לקורסין. כך גואל האחרון נגלה להם וחוזר ונכסה מזון. וכמה נכסה מהם מ"ה ימים. הה"ד (דניאל יב) ומעת הוסר התמיד ולתת שקוץ שומם ימים אלף מאתים ותשעים. וכתיב (שם) אשרי המחכה ויגיע לימים אלף שלש מאות שלשים וחמשה. אילין יתיריא מאן אינון. ר' יוחנן בן נצרתה בשם ר' יונה אמר אלו מ"ה יום שהוא נכסה מהם. ואותן הימים ישראל קוטפים מלוחים ושרשי רותם ואוכלין. הה"ד (איוב ל) הקוטפים מלוח עלי שיח ושרשי רתמים להמם. ולאיכן הוא מוליכן מ"ד למדבר יהודה. ומ"ד למדבר סיחון ועוג. מ"ד למדבר יהודה. הה"ד (הושע יג) עוד אושיבך באהלים כימי מועד. ומ"ד למדבר סיחון ועוג מדכתיב (שם ג) הנה אנכי מפתיה והולכתיה המדבר. ודברתי על לבה ונתתי לה את כרמיה. וכל שהוא מאמין לו והולך אחריו וממתין היא היה. וכל שאין מאמין לו והולך לאו"ה בסוף הן הורגין אותו. א"ר יצחק בר מריון לסוף מ"ה ימים נגלה להם ומזריד להם את המן ואין כל חדש תחת השמש. ד"א או לעופר האילים לאורזליהון דאיילתא. הנה זה עומד אחר כתלנו אחר כותל מערבי של בהמ"ק. למה שנשבע לו הקב"ה שאינו חרב לעולם. ושער הכהן ושער חולדה לא חרבו לעולם עד שיחדשם הקב"ה. משגיח מן ההלונות זו זכות אבות. מציץ מן החרכים זו זכות אמהות. ענה דודי ואמר לי מה אמר לי החדש הזה לכם ראש חדשים: (כג) ד"א ענה דודי ואמר לי. ר' עזריה אמר לא היא עניה ולא היא אמירה. אלא ענה לי ע"י משה. ואמר לי ע"י אהרן. ומה אמר לי קומי לך רעיתי יפתי קומי לך זרוזי נרמיך. ד"א קומי לך בתו של אברהם. דכתיב ביה (בראשית יב) לך לך מארצך וממולדתך. רעיתי יפתי בתו של יצחק שריעה אותי וייפה אותי על גבי המזבח. ולכי לך בתו של יעקב ששמע לאביו ולאמו שנא' (בראשית כח) וישמע יעקב אל אביו ואל אמו וילך

מתנות כהונה

עם פרס נוסף: יקראו וגו' גרסי': לאורזליהון גרסי': שלשה חדשים. בגמדבר רבה פרשה י"ד נתבאר כל זה ועיין שם: לקרסין. לעיקים ועיין לקמן בפסוק יפה את כרעלך וכן פי' רבינו בהיי סוף פ' שמות: מאן. מהיכן הם ובילקוט הוסיף גרס תילין מיקריי מה תלין: כימי מועד. משמע לותו מדבר בהיו בולכין דרך שם לעלות לרגל: בסוף הן הוכנין לותו. במדבר רות בפסוק ויצבו לה ובילקוט הוסיף הגיהות יוהר נכוחה קנית: ה"ג בילקוט ומוריד להם את המן למה שהין כל הדם ומתי טעמת למכי ה' מלהיך המעלך וגו' וכוב גרסי' לו לעופר ולא גרסי' ד"ס: ושער הכהן וכשר חולדה בילקוט לא גרס ליה וכן בגמדבר רבה פי"ג לא גרס ליה וכתיב רבתי סוף פסוק היו לריה לא הזכירם ג"כ: זו זכות אמהות. בילקוט מסיים כשם שהם הפרס בין חלון להלון כך יש הפרס בין זכות אבות לזכות אמהות וכן מלאתי בס' יפו: החדש הזה. ס"ג ג"כ בס' יפו וכתות אמת הגיה בגמ' מי לני נחש ס' כי כלם כעדי הלבשי: שריעה לותי. מלשון

אומרים לו האיך אנו נגאלין . ולא כבר נשבע הקב"ה שהוא משעבדנו בע' אומות . והוא משיבן שתי תשובות . ואומר להם אחד מכם גולה לברברי' וא' מכם גולה לכסטרי' דומה כמו שנליתם כולכם . ולא עוד אלא שהמלכות הזאת מכתבת טירונייא מכל העולם מכל אומה ואומה . כותי אחד או ברברי א' בא ומשעבד בכם כנון ששעבדתם בכם כל אומתם וכאילו נשתעבדתם בע' אומות . ובחדש הזה אתם נגאלין . הה"ד החדש הזה לכם ראש החדשים : (ב) דומה דודי לצבי . אמר ר' יצחק אמרה כנסת ישראל לפני הקדוש ברוך הוא רבונו של עולם אתה אומר לנו דיו דיו פירוש דיאו דיאו את לגבן תהלה . דומה דודי לצבי מה צבי זה מדלג מהר להר ומבקעה לבקעה מאילן לאילן ומסוכה לסוכה מגדר לגדר . כך הקב"ה קפץ ממצרים לים ומים לסיני ומסיני לעתיד . במצרים ראו אותו שנא' (שמות יב) ועברתי בארץ מצרים . בים ראו אותו . שנא' (שם יד) וירא ישראל את היד הגדולה וגו' זה אלי ואנוהו . בסיני ראו אותו דכתיב (דברים ה) פנים בפנים דבר ה' עמכם בהר . ובתיב (שם לג) ה' מסיני בא . או לעופר האילים ר' יוסי בר' חנינא אמר לאורזליהון דאיילתא (שם) הנה זה עומד אחר כתלנו . אחר כתלנו של סיני . הה"ד (שמות יט) כי ביום השלישי ירד ה' . משניח מן החלונות . וירד ה' על הר סיני אל ראש ההר . מציץ מן החרכים . (שם כ) וידבר אלהים את כל הדברים . ענה דודי ואמר לי . מה אמר לי אנכי ה' אלהיך : (כא) ד"א דומה דודי לצבי אמרה כנסת ישראל לפני הקב"ה רבש"ע אמרת לי דיו דיו דיאו דיאו את לגבן תהלה . דומה דודי לצבי . מה צבי זה מדלג מהר להר מבקעה לבקעה מאילן לאילן ומסוכה לסוכה מגדר לגדר . כך הקב"ה מקפין מבית הכנסת זה לבה"כ זה מבית מדרש זה לבית מדרש זה . כל כך למה כדי לברך ישראל . ובאי זו זכות בזכותו של אברהם . הה"ד (מלאכי יח) וירא אליו ה' באלוני ממרא . ר' ברכיה בשם ר"ל יושב ישב כתיב . בא אברהם לעמוד א"ל הקב"ה שב אברהם . את כיסן לבניך מה את יושב ואני עומד . כך יהיו בניך בשעה שיכנסו לבית הכנסת ובית המדרש וקורין קריאת שמע הם יושבין וכבודי עומד ביניהם . מ"ט (תהלים פב) אלהים נצב בעדת אל . ר' חגי בשם ר' יצחק אמר אלהים עומד אין כתיב . אלא נצב . מהו נצב איטימום המד"א (שמות יד) ונצבת לי שם על ראש ההר וכתיב (ישעיה סה) והיה טרם יקראו וגו' . ר' משום ר' חנינא כל קילוס וקילוס שישראל מקלסין להקב"ה הקב"ה יושב ביניהם הה"ד (תהלים כב) ואתה קדוש יושב תהלות ישראל . או לעופר האילים

ר"י

מתנות כהונה

לברבריא לסמטרית . עיי ממצלות על תומות הן: **טירונייא** . גזר דין על עלילה: **ה"נ** כותי ת' ול כברברי ת' כו' : **דומה דודי** : **את** תומר לנו כו' . תהר כוכ התקולה והתיפות לל מלאתי רמז רמיה למתמר זה לך בקונטרס על ר' שלמה מליכו ע"ה קלסו תרחה וכמדבר רכה פי"ה תמלא מתמר זה השלם ולא נרסי ליה ויל"ל דיח"ו הוא בלע"ז שם ה' י"ה ודכם דודי נוסכי דיו דיו דכייגו דיח"ו דיח"ו ותמר בתם תלגלו בתהלה בכריה כבושה וקבר מהכה ומפרם ותזיל סיתך : **לאורזליהון** נרסי' ומוב עיין בשמדבר רכה פ"ל ובמדרש רות בפסוק נוסי הלוס: **בזכותו** של תכרהם. דכתיב על ההריס ותין הכיס מלא תכות ותכרהם תכ לתכות: **איטימום** . מוכן ומזומן

א"ר יוחנן קול תייר טוב נשמע בארצנו. ה קילו של יהושע בשעה שאמ' עברו בקרב המחנה. התאנה הנטה פניה. אלו סלי הבכורים. והגפנים סמדר נתנו ריח. אלו הנסכים: ¶(כח) ד"א ענה דודי ואמר לי. ענה לי על ידי דניאל ואמר לי ע"י עזרא. מה אמר לי קומי לך רעיתי יפתי. כי הנה הסתיו עבר אלו ע' שנה שעשו ישראל בגולה. הגשם חלף הלך לו אלו נ"ב שנה משחרב הבית עד שנעקרה מלכות כשדים. ולא שבעים שנה הן. א"ר לוי יצא מהן שמונה עשרה שנה שהיתה ב"ק מפוצצת ואומרת לנ"נ עבדא בישא סק חרוב ביתא דמרך. דבנוי דמרך לא שמעון ליה. הנצנים נראו בארץ כגון מרדכי והכורתו. עזרא והבורתו. עת הזמיר הגיע הגיע זמן של ערלה שתזמור. הגיע זמן של רשעים שישברו. שנאמר (ירמיה יד) שבר ה' מטה רשעים. הגיע זמן של בבליים להשמד. הגיע זמן בהמ"ק שיבנה. שנא' (עובדיה ו) ועלו מושיעים בהר ציון. וכתיב (מיכ ג) גדול יהיה כבוד הבית הזה. וקול התור נשמע בארצנו א"ר יוחנן קול תייר טב נשמע בארצנו. אי זה זה קולו של כורש. ה"ד (עזרא ו) כה אמר כורש מלך פרס וגו' כל ממלכות הארץ וגו' מי בכם מכל עמו. התאנה הנטה פניה אלו הסלים של בכורים. והגפנים סמדר נתנו ריח אלו הנסכים: (כט) ד"א ענה דודי ואמר לי ענה ע"י אליהו. ואמר לי ע"י מלך המשיח. מה אמר קומי לך רעיתי יפתי ולכי לך. א"ר עזריה כי הנה הסתיו עבר זו מלכות כותים שמסיתה את העולם ומטעת אותו בכזביה. המד"א (זכריה יג) כי יסיתך אחיך בן אמך. הגשם חלף הלך לו זה השעבוד. הנצנים נראו בארץ הנצוחות נראו בארץ. מי הם ר' ברכיה בשם ר' יצחק כתיב (זכריה ג) ויראני ה' ארבעה חרשים ואלו הן. אליהו ומלך המשיח ומלכי צדק ומשוח מלחמה. עת הזמיר הגיע. הגיע זמנן של ישראל להגאל. הגיע זמנה של ערלה להזמר. הגיע זמנה של מלכות כותים שתכלה. הגיע זמנה של מלכות שמים שתגלה. שנא' (צפ יד) והיה ה' למלך על כל הארץ. וקול התור נשמע בארצנו איזה זה קולו של מלך המשיח המבריז ואומר (ישעיה נג) מה נאוו על ההרים רגלי מבשר. התאנה הנטה פניה א"ר חייא בר אבא סמוך לימות המשיח דבר גדול בא לעולם. והרשעים כלים. והגפנים סמדר נתנו ריח אלו הנשארים. ועליהם נאמר (צפ ד) והיה הנשאר בציון והנותר בירושלם. א"ר יוחנן שבעו שבן דוד בא שנה ראשונה מתקיים מה שנאמ' (עמוס ד) והמטרתי על עיר אחת וגו'. בשנייה חצי רעב משתלחין בה. בשלישית רעב גדול ומתים בו אנשים ונשים וטף וחסידים ואנשי מעשה מתמעטים. והתורה משתכחת מישראל. ברביעי רעב ולא רעב. שובע ולא שובע. בחמישית שובע גדול. ואוכלין ושותין ושמחים. והתורה חוזרת להדושה.

ומתחדשת

מתנות בהונה

עבדא בישא כו'. עבד רע עלה והקרב בית לחדוק קקב"ס קבני להדוק לאו ישראל לון סומעין לו: זמנן של ישראל בישבאו גרס: להשמד. לשמד: של בית המקדש גרס. כלומר ולומר שילה בנית המקדש: של כ"ס. שיבנה במ"ק גדול יהיה כבוד הבית הזה וגו' ופסוק זה נאמר על בית שני ועיין בילקוט: מכל עמו ונומר גרס: ומשוח מלחמה. במס' כותים גם' החליל לא גרס משוח מלחמה ומוסב במקומו מפיח בן יוסף: ה"ג של מלכות שמיס שמגלה: והרשעים כלים

וילך פדנה ארם: (בד) כי הנה הסתיו עבר. אלו ארבע מאות שנה שנגזרו על אבותינו במצרים. הגשם חלף הלך לו אלו מאתים ועשר שנים. ולא הוא הגשם ולא הוא הסתיו. א"ר תנחומא עיקר טרחותא מטרא הוא. כך עיקר שעבודן של ישראל במצרים שמונים ושש שנים היו משעה שנולדה מרים. פירושה שלכך נקרא שמה מרים על שום שנא' (שמות ו) וימררו את חייהם. כי מרים לשון מירור הוא: (כה) הנצנים נראו בארץ. הנצוחות נראו בארץ. איזה זה משה ואהרן שנאמ' (שם יב) ויאמר ה' אל משה ואל אהרן בארץ מצרים לאמר. עת הזמיר הגיע. הגיע זמנן של ישראל להגאל. הגיע זמנה של ערלה שתזמור. הגיע זמן שיצאו מצרים שיזמרו. הגיע זמן ע"ז שלהן שתעקר. שנא' (שם יג) ובכל אלהי מצרים אעשה שפטים. הגיע זמן של ים שיבקעו מימיו. שנא' (שם יד) ויבקעו המים. הגיע זמן של שירה שתאמר. שנא' (שם טו) אז ישיר משה ר' תנחומא אמר הגיע זמן שתעשו זמירות להקב"ה. שנא' (שם) עזי וזמרת יה. זמירות יה. א"ר ביבי (תהלים קיח) זמירות היו לי חקיך. וקול התור נשמע בארצנו. א"ר יוחנן קול תייר טוב נשמע בארצנו. זה משה. בשעה שאמר (שמות יט) ויאמר משה כה אמר ה' כחצות הלילה: (כו) התאנה חנטה פגיה. אלו פושעי ישראל שמתו בשלשת ימי אפלה. שנא' (שם י) ויהי חשך וגו' לא ראו איש את אחיו. והנפנים סמדר נתנו ריח אלו הנשארים שעשו תשובה וננאלו. אתא משה לגבן אמר לון כל הרין ריהא טבא אית גביכון ואתין יתיבין הבא. קומי לך רעיתי יפתי: (כז) ד"א ענה דודי ואמר לי. א"ר עזריה לא היא ענייה ולא היא אמירה. אלא ענה ע"י משה ואמר לי ע"י אהרן. מה א"ל קומי לך רעיתי יפתי. כי הנה הסתיו עבר. אלו מ' שנה שעשו ישראל במדבר. הגשם חלף הלך לו. אלו ל"ח שנה שהיו ישראל במנודין במדבר. ולא היה הדבור מדבר עם משה עד שתמו כל אותו הדור. הה"ד (דברים ב) והימים אשר הלכנו מקדש ברנע וגו' (שם) וגם יד ה' היתה בם וגו'. ויהי כאשר תמו מיד וידבר ה' אלי לאמר. הנצנים נראו בארץ. הנצוחות נראו בארץ. אלו הנשיאים. שנ' (במדבר לד) ונשיא אחד נשיא אחד. עת הזמיר הגיע הגיע זמנה של ערלה שתזמר. הגיע זמנן של כנענים שיזמרו. הגיע זמנה של א"י להחלק לישראל. שנ' (שם כו) לאלה תחלק הארץ. יקול התור נשמע בארצנו.

א"ר

מתנות כהונה

דעייה ממש לו מל' רצון וכתם רוח מרגוס רצון רשות לו יל מל' ריש והכר: ולא הוא נפש כו' נחמיס: ס"ג מטרא הוא כך עיקר כו'. ובמות מתם הגיס מפרא הוא פ"ו יוס כך עיקר כו'. ונרתה שמין זוכך ושיין לקמן: פירושא כו'. פילקוט ובפ' יתן הגילסא בתוכן מהר והוא פירוש נכתב בפניס: הנצנים ס"ג הנלניס נרתו בתרין הניהות נרתו כו' ושיין לק': להגאל. ודלם הזמיר ל' זמר וממתה: שתזמר. סיכרתו כד"א לא תזמור: שיבקעו. וחכו כריתה שלמן: זמירות היו לי כו'. פילקוט נכם הגיע זמנה של ערלה להנתן שכתוב בה זמירות היו לי כו': התאנה פושעי ישראל. הפניס הם התניס שלא נתכשלו כל נרתן וכך הם פושעי ישראל שנתקדישים שנתכשלים בתאנה ול"ג פושעי ישראל שמתו בתאנה כו'. ושיין בשמות רבה פי"ג: כל הדין כו'. כל כך היה מוב יש בכם ותחם יוסניס פה ומוב ג"כ ענה ע"י יהושע ואמר לי ע"י הלעזר: זלא היה הדיבור כו'. פירוש לא היה מתגלה אליו בל' דיבור ובפניס מתיריס רק בל' תמירה בפניס זועפים: ה"ג מיד וידבר ה' אלי כו' ופירש"י שם אלי היה הדיבור ולא קודם לכן: הנציחות. לשון נשמון ונשיאות: להחלק. להזמר להלקוס:

למלכא למה נבוכדנצר . ואין נבוכדנצר למה מלכא . אלא כך אמרו ליה אם למסים וגולגליות ודמוסיות וארנוניות מלך את עלינו.הה"ד למלכא נבוכדנצר. ואם לדבר זה שאת אומר לנו להשתחוות לצלמך נבוכדנצר את . ונבוכדנצר שמך . הוא גברא וחד נבוח עלינו כחדא . נבוכדנצר נבח כבלבא נפיח בקולתא נצר כצרצרה ' מיד נבח כבלבא ואתעבר כבדא ונצר כצרצרה . כתיב (קהלת ח) אני פי מלך שמור . א"ר לוי אני פי ממ"ה אשמור . אותו הפה שאמר לנו בסיני (שמות כ) אנכי ה' אלהיך (קהלת ח) ועל דברת שבועת אלהים על שם (שמות כ) לא תשא את שם ה' אלהיך לשוא . תנא דבי ר' ישמעאל בשעה שיצאו ישראל ממצרים למה היו דומין ליונה שברחה מפני הנץ ונכנסה לנקיק הסלע ומצאה שם הנחש מקנן ונכנסה לפנים . ולא היתה יכולה להכנס . שעדיין הנחש מקנן תחזור לאחוריה לא היתה יכולה שהנץ עומד בחוץ . מה עשתה היונה התחילה צווחת ומטפחת באנפיה כדי שישמע לה בעל השוכך ויבא ויצילה . כך היו ישראל דומים על הים . לירד לים לא היו יכולין שעדיין לא נקרע להם הים . לחזור לאחוריהם לא היו יכולין שכבר פרעה הקריב . מה עשו (שמות יד) ויראו מאד ויצעקו בני ישראל אל ה' . מיד (סס) ויושע ה' ביום ההוא . ר' יהודה בשם ר' חמא דכפר תחומין ' משל למלך שהיתה לו בת יחידה והיה מתאוה לשמוע שיחתה . מה עשה הוציא כרוז ואמר כל עמא יפקון לקמפון . בשיצאו מה עשה רמז לעבדיו ונפלו לה פתאום כליסטין . והתחילה צווחת אבא אבא הצילני. אמר לה אילו לא עשיתי לך כך לא היית צווחת ואומרת אבא הצילני . כך כשהיו ישראל במצרים היו המצרים משעבדין אותם והתחילו צועקין ותולין עיניהם להקב"ה . הה"ד (סס ג) ויהי בימים הרבים ההם וימת מלך מצרים ויאנחו בני ישראל מן העבודה ויזעקו וגו' מיד וישמע אלהים את נאקתם . שמע הקב"ה לתפלתן והוציאן ביד חזקה ובזרוע נטויה . והיה הקב"ה מתאוה לשמוע קולן ולא היו רוצין . מה עשה הקב"ה חיזק לבו של פרעה ודחף אחריהם . הה"ד (סס יד) ויחזק ה' את לב פרעה מלך מצרים וירדוף וגו' . וכתיב ופרעה הקריב מהו הקריב שהקריב את ישראל לתשובה . כיון שראו אותם תלו עיניהם להקב"ה ויצעקו לפניו . שנאמר (שמות יד) וישאו בני ישראל את עיניהם והנה מצרים נוסע אחריהם ויראו מאד ויצעקו בני ישראל אל ה' . באותו צעקה שצעקו במצרים . כיון ששמע הקב"ה אמר להם אלולי שעשיתי לכם כן לא שמעתי את קולכם . על אותה שעה אמר יונתי בחגוי הסלע . השמיעיני את הקול אכ"כ אלא קולך שכבר שמעתי במצרים . וכשצעקו בני ישראל לפני הקב"ה מיד ויושע ה' ביום ההוא : (לא) ר' אלעזר פתר קריה בישראל בשעה שעמדו על הים . יונתי בחגוי הסלע שהיו חבויים בסתרו של ים . הראיני את מראיך . הה"ד (סס) התיצבו וראו את ישועת ה' . השמיעיני את קולך זו השירה . שנא'

אז

מתנות כהונה

הקב"ס והגומר בשלמותו עיין בפסי' רנה פ' כ"ח : ללפפים גרסי' . לפס סוף מס וכו' אלא שמוסיף פס מוני מסיס ופירוש מפסיק זה עיין בויקרא רבה פ' ל"ג : ה"נ כהדא נכוכד נגר נפק בכלבא ועיין בויקרא רבה : קמפון . פלטי לחד שמומה בס המלך : ונפרון עליה גרסי' שראו חומס . פרעה יפרעה מס מלכיס : בסתרו

ומתחדשת לישראל. בששית קולות. בשביעית מלחמות. במוצאי שביעית בן דוד בא. אמר אביי כמה שבועין אתת כהדא ולא אתא. ולא אתי אלא כההיא דאמר ריש לקיש. דור שבן דוד בא. בית הוועד יהיה לזנות. והגליל יחרב. והגבלן ישום. ואנשי הגליל יסבבו מעיר לעיר. ולא יחננו. וחכמת הסופרים תסרח. יראי חטא ואנשי חסד נאספים. והאמת נעדרת. ופני הדור כפני הכלב. ומנין שאמת נעדרת שנאמ' (ישעיה נט) ותהי האמת נעדרת. וכר מרע משתולל להיכן הולכת. דבי ר' ינאי אומר הילכת ויושבת לה עדרים עדרים במדבר. ורבנין אמרי דור שבן דוד בא חכמי הדור מתים. והנותרים עיניהם כלות ביגון ואנחה. וצרות רבות ורעות רבית באות על הצבור. וגזירות קשות מתחדשות ומשתלחות. עד שהראשונה קיימת אחרת בא ונסמכה לה. א"ר נהוראי דוד שבן דור בא הנערים ילבינו לזקנים. ויעמדו הזקנים בפני הנערי' (מיכה ז) בת קמה באמה כלה בחמיתה אויבי איש אנשי ביתו ובן אינו מתבייש מאביו ר' נחמיה אומר קידם ימות המשיח ענויות ירבה. ויוקר הזוה. והגפן תתן פריה והיין יכריה. והמלכות כולה תהפך למינות ואין תוכחות. א"ר אבא ב"כ אין בן דוד בא אלא בדור שפניו דומה לכלב. א"ר לוי אין ב"ד בא אלא בדור שפניו הצופי' והיב כליה. א"ר יצאי אם תראה דור אחר דור מחרף ומגדף שפה לרגלי מלך המשיח. הה"ד (תהלים פט) אשר חרפו אויביך ה' אשר חרפו עקבות משיחך מה כתיב בתריה ברוך ה' לעולם אמן ואמן: (ל) יונתי בחגוי הסלע. מהו יונתי בהגוי הסלע. א"ר יוחנן אמר הקב"ה קורא אני לישראל יונה. דכתיב (הושע ז) ויהי אפרים כיונה פותה אין לב. אצלי הם כיונה. אבל אצל אוה"ע כמין חיות. דכתיב (נחום ג) גור אריה יהודה. נפתלי אילה שלוחה. יהי דן נחש עלי דרך. בנימין זאב יטרף. וכל י"ב שבטים משולים כחיות. לפי שהאומות נלחמים לישראל. ואומרים לישראל מה אתם רוצים מן השבת. ומן המולת. והקב"ה מגבירין לישראל ונעשין בפני האומות כחיות להבניען לפני הקב"ה ולפני ישראל. אבל אצל הקב"ה נעשים כיונה תמה ושומעין לו. הה"ד (שמות ד) ויאמן העם וישמעו כי פקד ה'. אמר הקב"ה למשה משה את עומד וצועק כבר שמעתי ישראל וצעקתם. הה"ד (שם יד) מה תצעק אלי. אין בני ישראל צריכין לך. לפיכך אמר הקב"ה יונתי בחגוי הסלע. א"ר יהודה בר' סימון אמר הקב"ה לישראל אצלי הם תמימים כיונים. אבל באוה"ע הם ערומים כנחשים. הה"ד (הושע ג) ענו שדרך כסיך ועבד נגו ואמרין למלכא נבוכדנצר אין למלכא

מהגות כהונה

כליס. והכפיס דומים לפני תלמיד כלעיל: ומתחדשת כו'. כפ' הלק גרס הוחלת ליסראל: כמה שבועין כו' והה כמה במיעות עכהו סיהו הכפיס כסדר הזה ועדיין משיח בא ולא יבא מלא לחה סיהיה כמו שלמד כ"ל כו' וכפ' הלק הסנוצל כלוקן לחה: והגבלן. פירש"י מקום ים שסמו כן ובערוך ערך גבל התחרון פירש בשם תרגום יהופלמי שהוא תרן שעל: בפני הכלב. שלא יתביישו זה מזה ולימנה להריעה פירש"י בשם מ"כ בפני הכלב ממש: עדרים. נעדרת דרם ל' עדרים וכפ' הלק גרס. במדבר ובילקוט יכשיס גרס ליס: לזקנים. כלומר לפני הזקנים: יסריח. כפ' הלק גרס ביוקר: ברוך ה' לעולם סיהיה מלך עולם ה' לחד ושמו לחד: יונתי תלוי הם כיונים גרסיון ופי' עוף להתפתות ושין בשמות רבים פ' כ"ח: כל י"ב שבטיס כו'. מה לחך לניחם כמו בפירש רש"י בפ' שמות: ה"ג כי פקד ה' וכן עד לחמר הקב"ה

מה נתעקרה רבקה כדי שלא יהיו או"ה אומרים תפלתנו עשתה פירות. שאמרו לה (בראשית כד) אחותנו את היי לאלפי רבבה. עד שנתפלל עליה יצחק ונפקדה. הה"ד (שם כה) ויעתר יצחק לה' לנכח אשתו. ר' עזריה בשם ר' תנינא בר פפא אמר מפני מה נתעקרו אמהות כדי שלא יהו מתרפקות על בעליהן בנויין. ר' הונא ור' ירמיה בשם רבי חייא בר אבא אמר מפני מה נתעקרו אמהות כדי שיצאו רוב שנים בלא שעבוד. ר' חוניי בשם רבי מאיר מפני מה נתעקרו אמהות כדי שיהנו בעליהן בנויין. שבזמן שהאשה מקבלת הריון היא מתעברת ומתועבת. תדע לך שהוא כן שכל השנים שהיתה שרה אמנו עקרה היתה יושבת בתוך ביתה ככלה בתוך חופתה. כיון שעיברה נשתנה זיוה. המד"א (בראשית ג) בעצב תלדי בנים. ר' לוי בשם ר' שילא מכפר תמרתא ור' חלבו בשם ר' יוחנן מפני מה נתעקרו אמהות בשביל שהיה הקב"ה מתאוה לשמוע שיהתן. אמר להם יונתי אומר לכן מפני מה העקרתי אתכן שהייתי תאוה לשמוע שיהתכן. הה"ד כי קולך ערב ומראיך נאוה: (לג) אחזו לנו שועלים. כשהוא מושל את המלכיות אינו מושלן אלא באש. הה"ד (יחזקאל טו) ונתתי את פני בהם מהאש יצאו והאש תאכלם. וכשהוא מושל את המצריים אינו מושלן אלא בדבר שכבה באש. הה"ד (ישעיה מג) דעכו כפשתה כבו. כשהוא מושל המלכיות אין מושלן אלא בבסף וזהב. הה"ד (דניאל ג) הוא צלמא ראשה די דהב טב. כשהוא מושל המצריים אינו מושלן אלא כעופרת. שנא' (שמות טו) צללו כעופרת. כשהוא מושל את המלכיות אינו מושלן אלא בארזים. הלא ה"ד (יחזקאל לא) הגה אשור ארז בלבנון. וכתיב אילנא די חזית די רבה וגו'. זכתיב (עמוס ב) ואנכי השמדתי את האמורי מפניהם וגו'. כשהוא מושל המצריים אין מושלן אלא בכסף. שנאמר (שמות טו) יאבלמו כקש. כשהוא מושל המלכיות מושלן בחיות. שנא' (דניאל ז) וארבע היון רברבין סלקן מן ימא שניין דא מן דא. וכתיב (שם) קדמיתא כאריה. כשהוא מושל המצריים מושלן בשועלי'. שנא' אחזו לנו שועלים. שמרו אותם ליאור. א"ר אלעזר בר"ש ערומין היו המצריים. לפיכך הוא מושלן כשועלים. מה שועל זה מביט לאחוריו. כך היו המצריים מביטין לאחוריהם. והיו אומרים במה נדונם. נדונם באש והלא כבר נאמר (ישעיה סו) כי באש ה' נשפט. נדונם בחרב והלא כתיב (שם) ובחרבו את כל בשר. אלא נדונם במים שכבר נשבע הקב"ה שאינו מביא לעולם מבול עוד. כדכתיב כי מי נח זאת לי. אמר להם הקב"ה חייכם שכל אחד ואחד מכם אני נוררו למבול שנאמ' (תהלים סג) יגירוהו ע"י חרב מנת שועלים יהיו. יגירוהו ע"י חרב אלו הרשעים שגרגן לחרבו של ים. מנת שועלים יהיו. אמר הקב"ה המנה הזאת תהיה מתוקנת לשועלים. א"ר ברכיה שועלים קדמאה מלא תנוינא חסר שעלים כתיב אותם הם השועלים שירדו לשעלו של ים

מהנות כהונה

שעלות והמקלות: **מתרפקות**. עמין רפוי והולכה ברפיון ובעיוך ערך פרקד גרס מתפרקדות ולא פירכו: **שיעבוד**. של נער הריון וגידול בניס: **שכל** הכניס שמיתה נגזרי' זעיין בב"ר פ' מ"ה: **לכן**. לשון נסתר לנקבות דכות כמו לכם לזכרים: **מפני** מה נגרסינן: **שמרו** מופס ליאור להמליכם ליאור וכן הוא לקמן: **אני** נורכו כו'. ומנהגי נסבעתי שלא

אז ישיר משה . כי קולך ערב זה השיר . ומראך נאוה שהיו ישראל מראין באצבע ואומרים זה אלי ואנוהו . ר' עקיבא פתר קרייה בישראל בשעה שעמדו לפני הר סיני . יונתי בחגוי הסלע שהיו הבוין בסתרו של סיני . הראיני וגו' שנא' (שם ג) וכל העם רואים את הקולות . השמיעיני את קולך זה קול שלפני הדברות שנא' (שם כד) כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע . כי קולך ערב זה קול שלאחר הדברות . שנאמר (דברים ה) וישמע ה' את קול דבריכם וגו' הטיבו כל אשר דברו . מהו הטיבו כל אשר דברו . חייא בר אדא ובר קפרא חד אמר הטבה כהטבת הנרות . וה"א הטבה כהטבת הקטרת . ומראך נאוה . שנא' (שמות כ) וירא העם וינועו ויעמדו מרחוק . ריה"ג פתר קרייה במלכיות . יונתי בחגוי הסלע שהבויין בסתרן של מלכיות . הראיני את מראיך זה התלמוד . השמיעיני את קולך זה מעשה הטוב . וכבר נמנו פעם אחת בבית עליית ערים בלוד ואמרו מי גדול התלמוד או המעשה . ר' טרפון אומר גדול הוא המעשה . ר' עקיבא אומר גדול הוא התלמוד . נמנו וגמרו גדול הוא התלמוד שמביא לידי מעשה . כי קולך ערב זה התלמוד . ומראך נאוה זה מעשה הטוב . ר' הונא ור' אחא בשם ר' אחא בר חנינא פתרי קרייה על דעתיה דר"מ באהל מועד . יונתי בחגוי הסלע שהבויין בסתר אוהל מועד . הראיני את מראיך שנאמר (ויקרא ח) ותקהל העדה אל פתח אהל מועד . השמיעיני את קולך (שם ט) וירא כל העם וירונו . שירה נאה אמרו . ע"י שראו דבר חדש לפיכך אמרו שירה חדשה . כי קולך ערב זה השיר . ומראיך נאוה המד"א (שם) ויקרבו כל העדה ויעמדו לפני י"י . א"ר תנחומא אינון פתרין לה על דעתיה דר' מאיר באהל מועד . אף אנא נפתירנה על דעתיה דרבנן בבית העולמים . יונתי בחגוי הסלע שהיו חבויין בסתר בית עולמים . הראיני את מראיך המד"א (מ"ב ח) אז יקהל שלמה . השמיעיני את קולך המד"א (ד"ה ג ה) ויהי כאחד למחצרי' ולמשוררי' להשמיע קול אחד . ר' אבין בשם ר' אבא כהן בן דליה אמר . כתיב (שמות יט) ויענו כל העם יחדיו וכתיב (שם כד) ויען כל העם קול אחד ויאמרו . עד איכן עמד להם אותו הקול . עד ויהי כאחד למחצרים ולמשוררים להשמיע קול אחד . כי קולך ערב זה השיר . ומראיך נאוה אלו הקרבנות . המד"א (מ"ב ח) ויזבח שלמה את זבח השלמים וגו' בקר . אי זה בקר (במדבר ז) את ארבע העגלות ואת שמנת הבקר . ר' אליהו פתר קרייה בעולי רגלים . הראיני את מראיך אלו עולי רגלים . שנאמ' (דברים יד) שלש פעמים בשנה יראה וגו' . השמיעיני את קולך זו קריאת ההלל בנועם . בשעה שישראל קורין את ההלל קולן עולה למרום . מתלא אמר פסחא בבייתא והלילא מתברא אברייאה . כי קולך ערב זה השיר . ומראיך נאוה זה הדוכן : (לא) ר' יהודה בר סימון בשם ר' שמעון בן אלעזר אמר מפני

מה

מהנות כהונה

בסתרו של סיני . כלומר מחת ההר : **ה"ג** של סיני כרמיני וגו' נמנ' וכל העם וגו' : **כהטבת** הנרות . כך היה מקובל לפניו דברייתא הלו : **ה"ג** בספר יזן מרמיך זה מעשה הטוב . **השמיעי** זו התלמוד . וכן מוכח לקמן : **על** דעתיה דר"מ כלומר בשם ר' מאיר : **עד ויהי** נגרסי' : **ארבע** העגלות כו' . פסוק הוא בפרשת נשא ומפ' בתמדבר רבה פי"ג שמותן בקר הקריב שלמה : **הלל** כנועם נגרסין : **פסחא** גרסינן כשמולכין לה הבשה ומומרין עליו הלל שולה למכוש ומשבר

זבה לה' בבצרה וטבח גדול בארץ אדום . מחבלים כרמים אלו ישראל דכתיב (ישעיה ה) כי כרם ה' צבאות בית ישראל וכרמינו סמדר . המד"א (מיכה ו) אין אשכול לאכל בכורה אותה נפשי . ר' ברכיה אמר שועלים קטנים אלו ארבע מלכיות שנא' (מבכי ב) ארבעה הם קטני ארץ . מחבלים כרמים אלו ישראל שנא' (ישעיה ה) כי כרם ה' צבאות בית ישראל . וכרמינו סמדר מי גרם לכרמינו להיות סמדר (יחזקאל כג) ואבקש מהם איש נודר וגו' ולא מצאתי אילולי נה דניאל וא"ב : (לד) דודי לי ואני לו . הוא לי לאלהים ואני לו לאומה . הוא לי לאלהים (שמות ג) אנכי ה' אלהיך . ואני לו לעם ואומה . שנא' (ישעיה נא) הקשיבו אלי עמי ולאומי אלי האזינו . הוא לי לאב ואני לו לבן . היא לי לאב . כי אתה אבינו . כי היית לישראל לאב . ואני לו לבן (שמות ד) בני בכורי ישראל . בנים אתם לה' . הוא לי לרועה (תהלים פ) רועה ישראל האזינה . ואני לו לצאן ואתנה צאני צאן מרעיתי . הוא לי לשומר . (שם קכא) הנה לא ינום ולא יישן וגו' . ואני לו לכרם שנא' (הושע ח) כי כרם ה' צבאות בית ישראל . הוא לי במקניאין ואני לו במבעיסין . הוא לי במקניאין שהבה בכורי מצרים שנא' (שמות יג) ועברתי בארץ מצרים זיהי בחצי הלילה וה' הכה כל בכור . ואני לו במבעיסין שזכחתי לאלהי מצרים . וכן ובכל אלהי מצרים אעשה שפטים ואני זבחתים לו שנאמר (שם ח) הן נזבח את תועבת מצרים . וכן (שם מג) ויקחו להם איש שה לבית אבות . הוא אמר לי אל יחסר המזג שנא' שררך אגן הסהר אל יחסר המזג . ואני אמרתי לו את הוא רחמי טבא לא לחסר טיבותך לעולם המד"א (תהלים כג) ה' רועי לא אחסר . אמר ר' יהודה בר' אלעאי הוא זמרני ואני זמרתיו . הוא קלסני ואני קלסתיו . הוא קראני אחותי רעיתי יונתי תמתי . יאני אמרתי ליה זה דודי וזה רעי . הוא אמר לי הנך יפה רעיתי . ואני אמרתי לו הנך יפה דודי אף נעים . הוא אמר לי (דברים לג) אשריך ישראל מי כמוך . ואני אמרתי לו (שמות טו) מי כמוך באלים ה' . הוא אמר לי (שם ג) ומי כעמך כישראל גוי אחד בארץ . ואני מיחדת שמו בכל יום פעמים (דברים ו) שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד . לכשיחי' לי דבר לא תבעתי אלא מידו . שנא' (שמות ג) ויהי בימים הרבים ההם וימת מלך מצרים וגו' וישמע אלהים את נאקתם ויזא אלהים את בני ישראל . וכשיהיה לו דבר לא תבע אותי אלא ממני ומידי שנא' (שם יג) דברו אל כל עדת בני ישראל לאמר . כשהיה לי דבר לא תבעתי אלא מידו שנא' (שמות יד) ופרעה הקריב וישאו בני ישראל וגו' . וכשהיה לו דבר לא תבע אלא ממני שנא' (שם כה) דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה . וכשהיתה לי צרה לא תבעתי אלא ממנו (שופטים ד) ויצעקו בני ישראל אל ה' כי תשע מאות רכב ברזל לו

מתנות כהונה :

למיכוס מבח גדול וטוח הקב"ה : ואבקש מהם גרסי' ופסוק הוא ביחזקאל סו' כ"ב : נח דמיכאל ותיוב . שסם לבהן נחשבו לדוקיס בדורס ועיין ביחזקאל סו' י"ד בפירקי' ודר"ק ז"ל : דודי לי כ"ג האזינו הוא לי לאב כו' : וכן הוא בילקוט : במקניאין . מוקס נקמתי מעכו"ם : במבעיסין . גס לחי מוקס במכעיסיו כדמפרס וחזיל : שזבחתי כו' . זבחתי לאלי לפסח שסס אלהי מלריס : רחמי מבח . תוכיחי המוב לך יהסכו מובתך ממעך לעולם : וזה כעי גרסי' : אלא מידו גרסי' . וכן בסמוך : אלא ממנו גרסי' : תקייסל

ים . א"ר תנחומא בשם ר' יהודה בר' סימון כתיב (ישעיה מג) הנותן בים דרך , אין זו מדה קשה . ובמים עזים נתיבה . אין זו מדה קשה . אלא אי זו היא מדה קשה . המוציא רכב וסוס חיל ועזוז . אמר רב יודן קנגין מכללה ודיארטיה עתידים מן בלטוורא דאדיהתו וויטורד זה שטיהם אחריהם בים אמר רבי חנן מה היו בנית ישראל הכשרות והצנועות עושות . היו נוטלות בניהם וטומנות אותם במחילות . והיו מצריים הרשעים נוטלין בניהם הקטנים ומכניסין אותם לבתיהם של ישראל ועוקצין אותם . והם בוכים . והיה התינוק של ישראל שומע קול הבירו שבוכה ובוכה עמו . והיו נוטלים אותם ומשליכין אותם ליאור . הה"ד אחזו לנו שועלים שועלים קטנים . ושמרו אותם להשליכם ליאור . ובמה תינוקות היו שהשליכו ליאור עשרת אלפים . שנא' (יחזקאל טז) רבבה בצמח השדה נתתיך . ור' לוי אמר ששים רבוא . שבן אמר משה (במדבר יא) שש מאות אלף רגלי העם אשר אנכי בקרבו . ומה היו מצריים עושים בניהם מן האיסכוליות שלהן ומשלהים אותם לבתי מרחצאות שלהן . ורואין אי זו אשה מישראל מעוברת . והן מרשמים לפניה וחוזרי' ואומרי' לאבותם פלניתא יש לה ג' חדשי' . פלניתא יש לה ד' חדשים . וה' חדשים . למציינים היו נוטלים מדדיהן ומשליכים אותן ליאור . הה"ד אחזו לנו שועלים שועלים קטנים . תפשו לנו הדגו לנו אב"כ . אלא אחזו לנו ששמרו אותנו ליאור . ר' יודן ור' ברכיה . ר' יודן אמר שועלים קטנים אלו עשו ודוכסיה . המר"א (עובדיה א) הנה קטן נתתיך בגוים . א"ר שמעון בן אלעזר משל למדינה שמגדלה איספרין למלך והיתה שם אשה א' וילדה בן ננס א' והיתה קוראת את בנה מיקרו ליפארום . אמרה להם בני מיקרו ליפארום . ואין אתם עושים אותו איספסתורין . אמרו לה אם בעיניך מיקרו ליפארום . אינו בעינינו אלא ננס שבננסים . כך אמר הקב"ה עשו זה הרשע אביו קראו גדול . שנא' (בראשית כה) ויקרא את עשו בנו הגדול . אמו קראה אותו גדול שנא' את בגדי עשו בנה הגדול . אמר להם הקב"ה אם בעיניכם הוא גדול . בעיני הוא קטן . שנא' (עובדיה א) הנה קטן נתתיך בגוים . ואין רב הוא לפום תורא שבחיא . הה"ד (ישעיה נד) כי

זבח

מתנות כהונה

להביא מכוח על העולם לכל לח שבעיתי שלח תבואתו תחת בתוך המים : **המנח** חיתת . השקושה בתוך היס תהיה מתוקנת לשועלים שלו המלכיים : קינינגין מכללה כו' . ינעתי ולח מלאתי פיכוכו ובאות תחת כתב שבטסתאות תחכות לח גרסי' ליה עד תחכיסה בים ומחלתי פי חים ח' בקי בל' ערבי ותחר שנחבאר לו חפס קלהו ור"ל המלחמה תכסיסה הוח לקבץ ההמון המפוזר סביב הרחם ומחת הדגל ומתוך מותו הקיבוץ היעות יותר קרוב וכלל העניין הוח לפרש הגדול שבכל הנסיס מה שנכרכ מבית מוסבתם לתוך היס וכן הוח בהליה בשמות רבה פכ"ג ד' קל"ם ע"ג.ובפ' יתן גרסי' קיטונין ועתיירין כמד"ח מועיל תסיריס כו' : **קול** חביבו . כלומר קול של קטן כמותו : **רבבה** וגו' . משמע לח הסרת מתה שהסליבו מכם ליתור שהרי לותם רבבה נתמלחו לכם במספר : **שש** מאות כו' . ולכל לחד ולחד מסס הוסלך בן חמ' ליתור לפחות הרי שבים רבוח : **האיסכולאות** . בתי מדרסות שבסס לומדין התינוקות נקרח שכולי בל' יון וכן בי' הערוך : **למניינים** . לפי חשבוח היו לח"י המלכיות הולכין כו' : **אחזו** . משמע דגר הגלחז ביד לשומר : **אלו** עשו כו' . בספר יתן גרס תלמד שלף זרעו של עשו היס מפתף עמהס . במלכיס כדי לשעבד בהס שנא' הגה קטן נתתיך גו' : **איספתרין** . ולקמן גרסינן חיספסתורין ולפי הענין הוח שר לבח וכדומה ובכ"ר פרכה ס"ה גרס שינקמון ל' עקוס : ס"ג **אמרו** לה חס בעיניך מיקרו ליפלוס חינו בעינינו כו' ; **ואין** רב כו' . וחס גדול כדבריהם הרי לפי גודל השוב

נתיכים

מלכיות . ר' יודן אמר גירות ועבדות ועינוי בארץ לא יהם אפילו באוספטלייה שלהן . סב דמה לך דודי לצבי . סוף שאני נהפך לכם ממדת הדין למדת רחמים וממהר בגאולתכם כדם הצבי וכדם האיל . או לעופר האילים . ר' יוסי בר' חנינא אמר לאורזליהון דאיילתא . על הרי בתר בזכות התנאים שהתניתי עם אברהם אביכם בין הבתרים שנא' (בראשית טו) ביום ההוא כרת ה' את אברם ברית לאמר . ר' ברכיה אמר עד שארתיה היום . כד"א (ישעיה כא) באש עברתי אפיה עליך . לפחת עליו האש . ומהו ונסו הצללים אלו צללי יגון ואנחה . סב דמה לך דודי סוף שאני נהפך לכם ממדת הדין למדת רחמים וממהר נאולתכם כדם צבי ואיל . או לעופר האילים לאורזוליהון דאיילתא . על הרי בתר ר' יודן אמר כדי שיתלו המלכיות בתר אריהון . א"ר לוי בר חיתה כד תתב מלכותא בתר סולא . א"ר ברכיה אמר הקב"ה אפילו אין לי עליהם אלא מה שעשו בבית תר דיני ימתה להם . ומה עשו בבית תר א"ר יוחנן אדרינוס קיסר תת בביתר ת' רבוא אלף בני אדם :

פרשה ג (א) על משכבי בלילות . א"ר אבא בר כהנא מהו על משכבי בלילות על מרעי . המד"א (שמות כא) ולא ימות ונפל למשכב . א"ר לוי אמרה כנסת ישראל לפני הקב"ה רבש"ע לשעבר היית מאיר לי בין לילות ללילות בין לילן של מצרים ללילן של בבל . בין לילן של בבל ללילן של מדי . ובין לילן של מדי ללילן של יון . ובין לילן של יון ללילן של אדום . ועכשיו שישנתי לי מן התורה ומן המצות נסמכו לי לילות ללילות . על משכבי בלילות . א"ר אלכסנדרא כשישנתי לי מן התורה ומן המצות נסמכו לי לילות ללילות . על משכבי בלילות באו לילות : (ב) ד"א על משכבי בלילות זה לילה של מצרים . בקשתיו את שאהבה נפשי זה משה . בקשתיו ולא מצאתיו . אקומה נא ואסובבה בעיר בשוקים וברחובות . בברכים ובמדינות . אבקשה את שאהבה נפשי זה משה . בקשתיו ולא מצאתיו . מצאוני השומרים הסובבים . זה שבטו של לוי . המד"א (שמות לג) עברו ושובו משער לשער . את שאהבה נפשי זה משה . כמעט שעברתי מהם עד שמצאתי את שאהבה נפשי זה משה . אחזתיו ולא ארפנו עד שהבאתיו אל בית אמי זה סיני . ואל חדר הורתי זה אוהל מועד . שמשם נתחייבו ישראל בהוריה : (נ) ד"א על משכבי בלילות זה לילה של בבל . בקשתיו

מתנות בהונה

וגם מת הנוי לרבות ד' מלכיות : בערוך נרסי' בתוספתיא שלהן ועיין בב"ר פ' מ"ד : ה"נ בילקוט וממהר בגאולתם כלבי וכאיל : ה"נ בתרגום כוסו כד"ת בתא כו'. ופסוק הוא ביחזקאל פי' כ"ל וכפ' יקן נרסי' הכ"ד הגם יוסף בת בוער כתגור : עליו . על עמון בתמרם הגבוה ההיא : נהפך לכם נרסינן : ה"נ בגאולתם כלבי ואיל : בתר בתריהון בתר סולא והגיד לי תא בקי בלי מצאתי פירושו ובמות תמת הגיא בסם מוסח תהר בתריהון בתר סולא והגיד לי תא בקי בלי ערבי ואמר שמציאם הם בתריהון וסולא הוא כפי שכך פשולתם ע"כ . ובתר יהיה פירושו חלק ופרש כלומר לריכין תנו להתמהמה בגלות עד שיטלו המלכיות חלק שכך תגמולם : וה"נ בגירסת מ' נכות כו' אל ד' תלפיס נכות ועיין בפ' בתקין : בבית תר . זהו בירור בלשון יהושפטי נקרא בית תר ועיין בירושלמי בפ' בתרא דתענית ודרש בתר כמו בירור : על משכבי מרעי . תולי והגה תניך הולה תרגום תוקלום הת תניך בסיב מרע : בלילות . מעריקון בת לילות : בהוריה . בהולתה דכם הולתו מל' הולתה : כ"ג

לו והוא להין את בני ישראל בחזקה וגו' מהו בחזקה בחירופין וגידופין כשהיה לו דבר לא תבע אלא ממני שנאמר (שמות כה) ועשו לי מקדש (לה) הרועה בשושנים. ר' יוחנן אתיסר ועבד חשש בצמר מורייה נ' שנים ופלג. סלק ר' חנינא למבקרא יתיה. א"ל מה אית עלך. א"ל אית עילאי יותר ממשאי. א"ל לא תהוי אומר כן. אלא הוי אומר האל הנאמן. כד הוה צערא קשי עלוי. הוה אמר האל הנאמן. וכד הוה מקשה עלוי צערא יותר מצרכו הוה סלק ר' חנינא אמר עלוי מלה והוה נסב נפש. לבתר יומין אתחשש רבי חנינא. סלק רבי יוחנן למבקריה. א"ל מה אית עלך. א"ל מה קשין הן היסורין. א"ל ומה שכרן מרובה. א"ל לא אנא בעי להון ולא לאגריהון. א"ל למה לית את אמר ההיא מלתא דהוות אמר עלי ואיתנסב נפש. אל כד הוינא מלבר הוינא ערב לאחרנין. וכדון דאנא מלגיו לית אנא בעי אחרנין דיערבוני. א"ל כתיב הרועים בשושנים אין שרביטו של הקב"ה ממשמש ובא. אלא בבני אדם שלבם רך כשושנים. א"ר אלעזר לבעל הבית שהיו לו שתי פרות אחת כחה יפה ואחת כחה רע. על אי זו מהן הוא מטרח לא על אותה שכחה יפה. כך אין הקב"ה מנסה את הרשעים למה שאינן יכולין לעמוד. דכתיב (ישעיה נו) והרשעים כים נגרש. ומי הוא מנסה הצדיקים שנא' (תהלים יא) ה' צדיק יבחן. (בראשית כב) ויהי אחר הדברים האלה והאלהים נסה את אברהם. וכתיב (שם לט) ויהי אחר הדברים האלה ותשא אשת אדוניו את עיניה אל יוסף א"ר יוסי בר' חנינא פושתני זה כשפשתנו קשה. אינו מקיש עליו ביותר למה שהיא פוקעת. וכשפשתנו יפה כל שהוא מקיש עליה היא משבחת והולכת. כך אין הקב"ה מנסה לרשעים. שאין יכולין לעמוד ומנסה הצדיקים שנא' ה' צדיק יבחן. א"ר יוחנן היוצר הזה כשהוא בורק כבשנו אינו בורק בקנקני מרועעי למה שכיון שמקיש עליהם הן נשברים ובמי הוא בודק בקנקנים יפים. שאע"פ שמקיש עליהם כמה פעמים אין נשברין. כך אין הקב"ה מנסה את הרשעים. ומי הוא מנסה הצדיקים. שנא' ה' צדיק יבחן: (לו) עד שיפוח היום. ר' יודן ור' ברכיה. ר' יודן אמר עד שאכנים פיחה בלילן של מלכיות לא כבר הכנסתי פיחה בלילן של מצרים שהיו ארבע מאות שנה ועשיתים מאתים וי' שנה. ונסו הצללים לא כבר העברתי מהן שני צללים קשים של טיט ולבנים. ר' חלבו אמר הגוי וגם את הגוי מצרים וד'

טלביות

מתנות כהונה

את תיסר כו'. נתיסר מן הסמים והסם בהולי נקרא למר מוריירא והוא הולי הס מלך כדאמרי בעלמא הסתא לימרתא עלה רבי תניחא לבקרו ואמר לו מה יש עליך כלו' עד כמה מכניד עליך החולי אמר לו יש עלי יותר מכדי כמי: אמר עלוי מלה כו'. היה אומר עליו להם דבר מה והוא קיבל עונש ונתת להם ימים נהלה כ' תניחא: מה חית עלך נגסי': ה"ג מה קשה הן היסורין ל"ל ומה כו'. וכן מוכח בפ"ק דנדרים: לא תנח כו'. אין לי חפץ בהם ולא בשכרם ל"ל ולמה אין אתה אומר דבר זה בפניו אומר עלי וקבלתי נתת ל"ל כשהייתי מבחוץ הייתי ערב בעד אחרים ועשה שלי נתון בפניו וכי אין לי לגיך אתר ביערב בעדי והוא כמו שאומרו בפ"ק דנדרים אין מכנס מתיר עצמו מכיח אלמוניס: ה"ג בספר יש ל"ל כתיב הכוונה כו': שרביט. שבט מוכר ה': רך. נוח וכך לכוכלס לקבל בתכנה גזירתו עליהם: שתי פרות כו'. עיין בבראשית רבה פ' כ"ה: עד שיפוח: פיחה. הפחה וכוח המפרים ומחלק בין דבר לדבר: בלילן. הגלוח תכוי לילה כד"ת אומר מס מלילה: הגוי. לא היה לו לכתוב רק הגוי וכתב

כל אנחתה השבתי כל אנחתה של בבל על כן מלאו מתני חלחלה . אר"ש ב"ג ע"י שהריחו מקצת צרתן של מלכיות קצרה רוחן של אבותינו בתחלה לסבב את ארץ אדום (במדבר כ) ותקצר נפש העם בדרך . ירמיהו אמר (ירמיה ה) בנפשנו נביא לחמנו . דניאל אמר (דניאל ז) אתברית רוחי אנא דניאל. ישעיה אמר (ישעיה כא) על כן מלאו מתני חלחלה אנו שאנו מובלעין בתוך מעיהן כמה ימים וכמה שנים וכמה קצין וכמה עיבורין שאכ"ו . על כן מלאו מתני חלחלה צירים אחזוני כצירי יולדה נעויתי משמוע נבהלתי מראות . נעויתי משמוע קול חירופין וגידופין של רשע . הה"ד (דניאל ה) ועל מרי שמים התרוממת ולמאני די ביתיה וגו' . נבהלתי מראות מראות שלותו של אותו רשע. הה"ד בלשצר מלכא עבד לחם רב מהו רב ר' חמא בר' חנינא אמר רב משל אלוהו . א"ל עומר שלכם בכמה קרב. אמרו בי"ג נפה . א"ל ושלי בי"ד נפה . תעה לבבי זה ב"ד שטעה בחשבונו יום א' . פלצות בעתתני ר' פנחס בשם ר' יהושע אמר פיילי נהניתה אתה . ד"א פלצות פה שהוא מפיין דברי לצות . ד"א פלצות בעתתני ע"י שנפקנו לדבר לצות . את נשף חשקי שם לי להרדה הנשף שהיתה נפשי חשוקה בו לגאלה . שם לי להרדה . ערוך השולחן סדרת פתורא . צפה הצפית אליומת מנרתא אדליקת בוצינא . קומו השרים זה כורש ודריוש . משהו מגן קבלו מלכותא . הוה אמר כורש לדריוש מלוך את קדמי . אמר דריוש לכורש לא כן פירש דניאל פרס פריסת מלכותך ויהיבת למדי ופרס . למדי תחלה ואח"כ לפרס . חוי את דמיך קדמוי כיון ששמע אותו רשע . שלח ואמר לחיילותיו כל אומה ומלכות שמרדה בי נבוא עליהם . א"ל הקב"ה רשע אצל הכל שלחת . או שמא אצלי שלחת . חייך לית פורענות דהחוא גברא מן אתר אחרן אלא מגבי. הה"ד (תהלים עה) כי לא ממוצא וממערב וגו' כי אלהי' שופט זה ישפיל וזה ירים . ישפיל לבלשצר . וירים לכורש ודריוש . כורש ודריוש שוערין של בלשצר היו . וכיון ששמע הכתובים הללו . א"ל כל מאן דמתחמי הכא ליליא הדין אפילו דהוא אמר לבון דאנא הוא מלכא ארימון ליה ראשיה . ואין דרכן של מלכים להיות מניחים בית הרעי שלהם לפנים מטרקליניהון אלא

מתנות כהונה

ומקטיר : עלי . עילוי גרסי' : לסבב . לת מרן מדוש גרסי' וכ"ז ממנה בחיסה רבה בפסוק בנפשנו נביא להחמנו : על מרי שמי"ם המר ממת גרסינן : רב . מפל כו' גדול ומעיב יותר מלחמו של הקב"ה וכדמפרש ומזיל חמר לפס בלפלר ליסרפל : בכמה . מכמה נפין סיס ממופ' כך : בי"ג נפה . כך פיינו בפ' חלו מגמות : זה ב"ד . עיין בפ"ק דמגילה פבלפלר פעה בהפלגן וכן דניפל וכספר יפן ים בפפל לפס עומר פלכם מתו קדב חמר בע"ו הה"ד פעה לבבי פהפעה לב ביה דין : פיילי . כו' י"ל כוס תעמוגים והגיה ודפס פלגות מוסיקין וכן כל ההלוקות דלקמן : מפיין . מריך ומוליף והעד כהה ת"ש ופפת קולמא : חשוקה . כו' זה ליל פסח וה"ג בהדיא בספר יפן : הה"ג . בילקוט יפעיה הלפיה כוס הקדם מכרכת לקומה כו' : ה"ג . בספר יפן חמר כוסם לדניוס מלוך לת קדמיי ח"ל דדיוס לכוסם לת כן פי' כו' עד למדי ופלפ למדי תהלה וחל"ב לפרס הוי לת דמיך קדמוי וכ"ה בילקוט יפעיה לת כוס דמיך כו' לת חמוך לפני : ה"ג כיון ששמע מומו רפע פ"ם דניפל פלה כו' עד שמרדה בי נבוא עליהם ובילקוט יפעיה הגילפה נפתיה קלת מומו רפע בלפלר : אלא מגבי . גרסינן : וכיון ששמע . גרסי' : הכתובים . פחמר דניפל בגבולפ שמדי ופרס יכבו ממנו ממלכות : כל מלן . דמתחמי כו' כל מי בילפה פה בלילה הזה לפי פס הוא מומר לכם מני הוא מלך שמתו לת רחמו מעליו :

נתוקנו

בקשתי את שאהבה נפשי זה דניאל. בקשתיו ולא מצאתיו. אקומה נא ואסובבה בעיר בשוקים וברחובות. בכרכים ובמדינות. אבקשה את שאהבה נפשי זה דניאל. בקשתיו ולא מצאתיו. מצאוני השומרים אלו הכשדים. את שאהבה נפשי זה דניאל. להיכן הלך מאן דאמר לתענית. ומ"ד לסעודה. מ"ד לתענית שהיה מבקש רחמים על הרבן בהמ"ק (דניאל ט) ועתה שמע אלהינו אל תפלת עבדך. ומ"ד לסעודה לקרוא כתביו של בלשצר. הה"ד (עם ה) מנא מנא תקל ופרסין. ר' חייא רבה ור' שמעון בן חלפתא ר' חייא אמר מנא ממתוס ננקפי אאלרן. ר' שמעון בן חלפתא אמר יתת יתת אנם פוגחמט. ורבנן אמרין אנם אנם לקת ניסרפו. ר' מאיר אומר כמשמעו מנא מנא תקל ופרסין. מנא מנא אלהך מלכותא והשלמא. תקל תקלת במאזניא וגו'. פרס פריסת מלכותך ויהבית וגו'. באותה שעה נתקבצו כל ישראל אצל דניאל. ואמרו לו רבינו דניאל. כל הנבואות הרעות והקשות שנתנבא ירמיה באה עלינו. נבואה אחת טובה שנתנבא עלינו (ירמיה כט) כי לפי מלאות לבבל שבעים שנה וגו' עדיין לא באה. אמר להם הביאו לי ספר ישעיה. התחיל קורא והולך עד שהגיע לפסוק זה (ישעיה כח) משא מדבר ים כסופות בנגב. אם ים למה מדבר. ואם מדבר למה ים. אלא אלו ארבע מלכיות שהן משולות בחיות בדכתיב (דניאל ז) וד' היון רברבן סלקן מן ימא שנין דא מן דא. ר' הנינא א"ר יוחנן שניין דא מן דא מבותיהן שונות זו מזו. אם זביתם מן ימא ואם לאו מן חורשא. מה הדא חיותא סלקא מן ימא ולא מביה. נפקא מן חורשא מביה. כך אם זביתם אין אומות מושלות בכם. ודכוותה (תהלים פ) יברכמנה חזיר מיער עי"ן תלויה אם זביתם מן היאור. ואם לאו מן היער. מה הדא חיותא סלקא מן נהרא ולא מביה. נפקא מן חורשא מביה. כך בסופות בנגב לחלוף. א"ר לוי אין לך עלעול קשה יותר מן העלעול הזה שהוא בא מן הצפון. ועולה ומכסיף את הבריות שנתונות בדרום. ואיזה זה זה נבוכדנצר שעלה מן הצפון והחריב בית המקדש שנתון בדרום. (ישעיה כח) ממדבר בא. מהיכן בא ר' הנינא אמר דרך שממות מדבר בא שנאמר ממדבר בא מארץ נוראה (שם) חזות קשה הוגד לי בעשר לשונות נקראת הנבואה חזון נבואה הטפה דיבור אמירה צווי משא משל מליצה חידה. אי זה קשה מכלן ר' אליעזר אומר חזון קשה שנא' חזות קשה הוגד לי. ר' יוחנן אמר דיבור קשה שנאמר (נחמיה כג) דבר האיש אדוני הארץ אתנו קשות. רבנין אמרי משא קשה כמשמעו כמשא כבד. (ישעיה כח) הבוגד בוגד והשודד שודד עלי עילם צורי מדי. כבר נתעלם צרתה של עילם. צורי מדי כבר נוצרה צרתה של מדי.

כל

מתנות כהונה

ה"ג ולם מנחמיו מנחמו: ס"ג להיכן הלך: מאן דאמר לתענית כו'. ופירוקו דהיכל הלך לו לתענית: ה"ג כלי חיים דאמר ממתוס כו' ופירוקו לשלשה פיכות הלו נהלק ממנ מנא תקל ופרסין ונדמ"ר נפ' בני דמהדרין: יתת יפת אחד גרסי' והוא ממנ תקל בחלוף בי"ת דה"ת ב"ש: ולא מביה. פיי עומד תת המדם מך כלומר שמיה מזקק טוס לחדם שמיל היה מתפ והיג נספר יש ובויקרא רבה פי"ג ובילקוט תליס הגיהכה מיפכה מ"מ הכוונה היה לחמת: תלויה. קמי פיה מיחוך: ס"ג מן חורשא. מביה כך ממנ מדבר יס שם זביתם מן היס ושם לא כשופות כך. ושיין בילקוט תליס מזמור פ' ומנח מדבר יס הוא פסוק ביעשיה סי' כ"ח: עילעול. הוא כשרה: ומכסיף. מכלה וכוכת. ומשחית

Soncino 144

ATBASH ל

קיזמוקרוטין שולטין מסוף העולם ועד סופו. ואלו הן נבוכדנצר ואויל מרודך ובלשצר. וכיון שעמדו והרפו קעקע הקב"ה פיצתן מן העולם והעמיד אחרים תחתיהם. כתיב (ישעיה נט) וישטה עליהם חזקיהו ויראם את בית נכתה. מהו בית נכתה א"ר אימי נכיתה שנבה מסנחריב. ובזה שבזו מסנחריב. ר' יוחנן אמר זיין בולע זיין תראה להם. רשב"ל אמר בתי השן נמשכין כשעוה הראה להם. ר' יהודה אומר דבש בריא כאבן הראה להם. ור' לוי אמר בזה אנו עושין מלחמה ונוצחין. כתיב (שם מז) קחי רחים וטחני קמח. ארי"בל כל עמא טוחנין חטים ואת אמרת קחי רחים וטחני קמח. אלא כך אמרה ירושלם לבת בבל. אילולי מטרום עשו מלחמה עמי את היית יכולה לי. אילולי שלח אש בעצמותי את היית יכולה לי. הוי קמחא טחינא טחנת ואריה קטילא קטילת ודרא יקידא יקדת. ד"א קחי רחיים וטחני קמח לשעבר היו אהרים טוחנין לך. עכשיו קחי רחים וטחני קמח. גלי צמתך פרשי צניעותך זה המלך שנתון לפנים משבעה קנקלין. חשפי שובל קלופי סובלתא דנהרא. עברי נהרות לשעבר היתי עובר בקרונין של כסף וזהב ועכשיו גלי שוק עברי נהרות. תגל ערותך מדה כנגד מדה. מה להלן (הושע ח) כל מכבדיה הזילוה כי ראו ערותה אף כאן גלי ערותך. אריב"ל אמר הקב"ה עתיד אני להביא פורענות לבת בבל ואפילו דדניאל בעי עלה רחמין. דכתיב (דניאל ד) וחטיך בצדקה פרוק וגו' אין אני שומע לו. למה נואלנו ה' צבאות שמו: (ד) מי זאת עולה מן המדבר. עילויה מן המדבר. חילוקה מן המדבר. מיתתה מן המדבר. המד"א (במדבר ג) במדבר הזה יתמו. תורה מן המדבר. משכן מן המדבר. סנהדרין מן המדבר. כהונה מן המדבר. לויה מן המדבר. מלכות מן המדבר. שנא' (שמות יט) ואתם תהיו לי ממלכת כהנים. וכל מתנות טובות שנתן הקב"ה לישראל מן המדבר. ארשב"י במדבר טענו. ובמדבר פרקו. נבואה מן המדבר. הוי עילויה מן המדבר: (ה) כתמרות עשן. א"ר אלעזר בשם ר' יוסי בן זמרא בשעה שהיו ישראל מתנודדין ממסע למסע. היה עמוד העגן יורד. ועמוד אש עולה. ועשן המערכה עולה כמין שני זקופין של אש יוצאין מבין שני בדי הארון ושורפין לפניהם נחשים שרפים ועקרבים. והיו או"ה רואין ואומרים אלוהות הן אלו אין תשמישן של אלו אלא באש. ומאימתן של ישראל

נופל

מתנות כהונה

ביצתן. שרטון: נבתה. לשון מכין לו מן הדמיס וכ"ל השלל שלקח מיד שנחריב: זיין בולע זיין. כלי כל מ' טוב ומבוב מהבילו: בשעוה. נכלמת ונרי מ"ל שבוף והיל שעוה כמו שפירש"י שם: ה"ג לוי אמר ליסם פתח החתן ואמר בזה כו' כך מלחמתיכם כן בחות לחתם בשם פרקי ר"ל ובהקדמת הרמבץ בהומם שמלח נילסם לחכמת: ודרא כו'. סי' חלר. חלר מ"ל דלחת ובלילה לבם בשפוק ממרום גרם קרחת יקידת כו': קנקלין. מדריס לו וילונות ועין ביזנטלמי בש' חלק גבי נקמת מדין: קלופי כו'. סי' הרד"ק גלי וקלף שבולת הנהר: ואפי' דדניאל כו'. לפי' שם יעמוד דניאל ויבקש עליהם רחמים כמו שעשה לנבוכדנלר שריחם עליו ונתן לו עשה לשנאל כמו שלח' ותשלך וגו': מי. זאת עולה: מיתתה. עיין לקמן היס פסוק מי זאת השמי: טענו. ופרק זה נאבלר במסכת שבת בפרק כ"ע בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע וילו ס' רבוא של מה"ש וקשרו לכל אחד ואחד מישראל שני כתרים לאחד כנגד נעשה ולאחד כנגד נשמע וכיון שחטאו ישראל נעגל וילו ק"כ רבוא של מלאכי חבלה ופרקום שנא' ויתנצלו בני ישראל את עדיים מהר חורב

אלא חוץ לטרקלינידון. נתוהרו מעיו כל אותו הלילה. ונפק מנפק לא ארנשון ביה. מכי עייל ארנשון ביה. א"ל מאן את א"ל אנא הוא מלכא. אמרין ליה ולאו כן פקיד מלכא. דכל מאן דמתחמן הכא ליליא דין אפילו אמר לכון דאנא הוא מלכא אריכון וישיה. מה עשו נטלו פרחה של מנורה ופצעו את מוחו. הה"ד (דניאל ה) ביה בלילא קטיל בלשצר מלכא בשדאי. באי זו שעה נהרג. ר' אלעזר ור' שמואל בר נחמן. ר"א אמר בשעה מחליית שינתא. ר"ש אמר כבין דכו לכלב. ולא פלוני דמ"ד בשעת מחליית' שינתא. עבד מפרפר כל ההוא יומא. מה שהיה מתבקש לו מן המלכות. ומ"ד כבין דכו לכלב דהוה מדמדם כל ההוא ליליא שהיה מתבקש לו מן המלכות. א"ר בנימין בן לוי כבין כוס לבוס נגנבה מלכות במלכות הה"ד (תהלים עה) כי כוס ביד ה' ויין המר מלא מסך ויגר מזה נו'. הוא שהנביא מקנמר ואמר (ישעיה מז) רדי ושבי על עפר. מדה כנגד מדה. מה להלן (תהלים ג) וישבו לארץ ידמו זקני בת ציון. ברם הכא רדי ושבי על עפר. א"ר חוניא כך אמרה ירושלים לבית בבל פני פילאי קקים באמי מהו את מבורה בעצמיך שאת בתולה. וקנה את שבי לארין אין בכא. בטלה זבותו של איתו בסא. ואי זה זבות היה לו (ישעיה נג) בעת ההיא שלח מרודך בלאדן אמרו מרודך עובד לחמה היה. והי' למוד לאבול בישש שעות. וישן לו עד ט' שעות. וביון שחזר ונגל חמה בימי חזקיהו מלך יהודה ישן לו ועמד ומצאו שחרית. בקש להרוג כל חיילותיו. אמר להם הנהתם אותי ישן כל היום וכל הלילה. אמרין ליה יומא הוא דחזר. אמר להם ואי זה אלוה ההוזרו. אמרו ליה אלוה של חזקיהו ההוזרו. אמר להם וכי יש אלוהו גדול מאלהי. אמרו לו אלוה של חזקיהו גדול היא מאלהיך. מיד שלח ספרים ומנחה לחזקיהו. הה"ר (ישעיה נג) בעת ההיא שלח מרודך בלאדן. ומה כתב בהן שלום לחזקיהו שלום לאלהא רבה שלום לירושלים. וביון שיצאו הכתבים נתישב על דעתו. אמר לא עשיתי כהונן. הקדמתי שלומו של חזקיהו לאלוהו. מיד עמד מבמאו ופסע שלש פסיעות והחזיר הכתבים. וכתב בכתבים אחרים תחתיהם. וכתב בהן שלום לאלהא רבה של חזקיהו ושלום לחזקיהו ושלום לירושלים. אמר הקב"ה אתה עמדת מכסאך ופסעת ג' פסיעות לכבודי. חייך שאני מעמיד ממך ג' מלכים קוומוקרוטין

מהנות בהונה

נתוהרו לשון נשילה הד"ל נחיר כפי ומיי דקוסר ונילקוט נרס נתמרו: ח"נ הלילה ונפק מנפק כו'. פי' ויצא מוצא לעצות נלכיו וכעיון לא הכניסו בו הסומכים וכשחזר ונכנס הכניסו בו הסומכים למרו לו כוכב ודיוט בסיו סומכי השער מי תחם ומחר להם תכי הוא המלך ה"נ ניללוט אמרין לא כן כו' ופי' למרו כוכב ודיוט זה לזה ולא כן זיה המלך כו': ה"נ סה"ד. ביה בלילא כו': מהיילת ניומא. בשעה שהשיחה ממוקה ושרבה על החדם והוא בתחלת הלילה: כבין דכו כו'. קיוב לעליית עמוד השחר שחדם נריך לדקדק בין הכרת זאב להכרת כלב: ולא פלוני. שמניחם סוכרים שהכו אותו בתחלת הלילה אלא ר' שבר שפרפר כל אותו היום ויעת לעת להשיחם לו ביושר מלכותו מה שהיה מתבקש לו מן הסמיס ור"ש טבר לא פרפר אלא עד עלות השחר לקיים כיה בלילא כו': מדמדם. כיון שהיה מיומנו קרוב קרי ליה רק דמדם בעלמא: כי כוס כו'. תלים סי' ע"ה: פני פלילי כו'. מלאתי שהיה לשון לעז ופירושו כמו שמפרש ומלך אל תהי סבוכה שאת עדיין בחול' ולשון ממשלתך אלא זקנה את ושוף ממשלתך בעת ההיא כו'. עיין במדרש לסתר כיה ב' ג': ופבעית. גרסי' ניעתן

הדא מיא מן יעקב סבאן דכתיב (בראשית לב) ויאבק איש עמו . ורבנין אמרי לארכיליסטים נדמה לו לזה צאן ולזה צאן לזה גמלים ולזה גמלים . א"ל העבר שלי ואני מעביר שלך . כך העביר המלאך צאנו של יעקב כהרף עין . והיה אבונן יעקב עניא דמלאכא מעבר והוזר ומשכח עאן אוחרי כל אותו הלילה . מה עשה יעקב אבינו . א"ר פנחס באותו שעה נטל פרקדין וכרכו על צוארו . א"ל פרמקום פרמקום . חרש את . לית חרשין מצלחין בלילה . א"ר הונא באותו שעה אמר המלאך לינא מידע לדין עם מאן נסיב ויהיב . מה עשה נתן אצבע על הצור התחילה תוססת אש . א"ל מן הדא את מדהיל לי . אנא כולי מיניה . שנאמר (עובדיה ב) והיה בית יעקב אש . א"ר הנינא בר יצחק א"ל הקב"ה למלאך שרו של עשו מה את עומד . הוא בא עליך וחמשה קמיעים בידו . זכותו וזכות אביו וזכות אמו וזכות זקנו וזכות זקנתו . מדוד עצמך עמו שאין אתה יכול לעמוד אפילו בזכותו . מיד וירא כי לא יכול לו . א"ר לוי וירא בשבינה כי לא יכול לו . לארכיליסטוס שהיה מתנושש עם בנו של מלך . תלה עינו למעלה וראה את אביו המלך עומד על גביו . והרפיש עצמו תחתיו . כך כיון שראה המלאך השבינה עומדת למעלה מיעקב הרפיש עצמו תחתיו . הה"ד וירא כי לא יכול לו . א"ר לוי וירא בשבינה כי לא יכול לו . ויגע בכף יריכו בצדיקים ובצדיקות בנביאים ובנביאות שהיו עתידין לעמוד ממנו ובניו . איזה זה דורו של שמד . ותקע כף ירך יעקב ר' אליעזר ור' ברכיה רבי אליעזר אומר שיעא . ר' ברכיה בשם רבסא סידקה בדג . ר' נחמן בר יעקב אמר פירקה ממקומה המד"א (יחזקאל כג) ותקע נפשי מעליה : (ז) ר' יוחנן פתר קרייה מקוטרת מר ולבונה מכל אבקת רוכל בקטרת בית אבטינס . וזה אחד מאחד עשר סממנין שהיו נותנין בה . רב הונא פתר לה (שמות ל) ויאמר ה' אל משה קח לך סמים הא תרין . נטף ושחלת וחלבנה הא חמשה . סמים אי תימר דאינון תרין . והלא כבר נאמר סמים בד בבד יהיה . אילין חמשה כנגד חמשה הא עשרה ולבונה זכה הא אחד עשר סממנין . מכאן בדקו חכמים ומצאו שאין יפה לקטרת אלא אחד עשר סממנין הללו שבה . תני בית אבטינס היו בקיאין במעשה הקטרת . בפיטום הקטרת . והיה מעלה עשן . ולא רצו ללמד . ושלחו הכמים והביאו אומנין מאלכסנדריה . והיו בקיאין במעשה הקטרת . ולא היו בקיאין במעלה עשן . של בית אבטינס היתה מתמרת ועולה באשכול עד הקורות . ואה"כ פוסה ויורדת כמקל . של אלכסנדריה היתה פוסה ויורדת למטן מיד . וכשידעו חכמים בדבר אמרו כל שבראו הקב"ה לא ברא אלא לכבודו שנא' (ישעיה מג) כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו . וחזרו בית אבטינס למקומן .

שלחו

מתנות כהונה

זה נב"ל פ' פ"ז : ה"ג ומסכת עמן מוהרי ופי' מלא למן למר : לית מכסין נרסינן : ה"ג מן הדא את מדהיל לי אנא כולי מיניה : והרפיש . נרסינן והספלה : ה"ג כ"ל וכ' נרכיה כ"ל תומר מייעא רב ברכיה בשם רבסא רבסא ל' קלר כמו רב חסי וכ"ג נב"ל : ה"ג פירקה ממקומה המד"א : ה"ג זה אחד מאחד עשר כ' פי' מור זה הוא אחד מאחד עשר סמני הקטרת : הא מסתם עיין לעיל בסוגיא דשכול הכופר : ה"ג בילובלמי בפ' למר להם הממונה ובמסכת שקלים בפ' אלו הם הממונים היו בקיאים במעשה הקטרת ובמעלה העשן : פוסה ויורדת למטן מיל .

נופל עליהם פחד ורעדה הה"ד (שמות טו) תפול עליהם אימתה ופחד. נפלה אין כתיב אלא תפול מיכן ולהבא. מקטרת מור זה אבינו אברהם. מה המור הזה ראש לכל הבשמים אף א"א היה ראש לכל הצדיקים. מה המור הזה כל מי שלוקטו ידיו מתמרורות. כך היה א"א ממרר ומסנף עצמן ביסורים. מה המור הזה אינו מפיח ריחו אלא באור. כך לא הודיע אברהם את מעשיו הטובים אלא בכבשן האש. ולבונה. זה אבינו יצחק שנתקרב כקומץ לבונה על גבי המזבח. מכל אבקת רוכל זה אבינו יעקב שהיתה מטתו שלמה לפניו ולא נמצא בהן פסולת. א"ר תנחומא מה קופת הרוכל יש בה מכל מיני בשמים כך כהונה מיעקב ולויה ומלכות מיעקב. יצחק נתן לו א"א כל שלו. שנא' (בראשית כה) ויתן אברהם את כל אשר לו ליצחק. ברם רוכלותיו של יעקב לא היתה אלא מאותו האבק שתחת רגליו. ר' יודן אמר תרתי. ר' יודן אמר כל הרוכלות שישראל עושין ומצליחין בעה"ז בזכות אותו האבק של אבינו יעקב. ר' יודן אמר חורי כל פרגמטיא שישראל עושין ומצליחין בעוה"ז בזכות אותו האבק של אבינו יעקב. ר' עזריה אמר תרתי כל מלחמות שישראל עושין ומצליחים בזכות האבק של אבינו יעקב. ר' עזריה אמר חורי כל תורה שישראל עושין בעה"ז בזכות יעקב אבינו. ר' ברכיה ור' סימון בשם ר' אבהו אותו האבק נטלו הקב"ה ונתנו תחת כסא הכבוד שלו. הה"ד (נחום ג) ה' בסופה ובסערה דרכו וענן אבק רגליו: (ו) ר' ברכיה בשם ר' חלבו אמר כתיב (בראשית לב) ויאבק איש עמו אין אנו יודעין מי היה ברשותו של מי אם המלאך היה ברשות יעקב ואם יעקב ברשות המלאך. אלא ממה דכתיב (שם) ויאמר שלחני כי עלה השחר. א"ל המלאך ליעקב שלחני כי הגיע קילוסי לקלס. הוי המלאך ברשות יעקב אבינו. ובאיזה צד נדמה לו. ר' חמא בר' חנינא אמר לשרו של עשו הרשע נדמה לו. הה"ד (שם לג) כי על כן ראיתי פניך כראות פני אלהים. א"ל אפייך דמיין לשרך משל למלך שחיה לו ארי אימירון (וכלב) [ולמס] אנריון. מה עשה המלך זיווג את הארי והיה מלבבו כנגד בנו. והיה אומר שאם יבא הכלב להזדווג לבני יאמר בני לארי יכלתי (ולכלב) [ולמס] איני יכול. כך בשעה שאו"ה באים להזדווג לישראל. הקב"ה אומר להם שר שלכם לא יכול לעמוד באביהם ואתם יכולין להם. ר' הונא אמר לרועה נדמה לו לזה צאן ולזה צאן. לזה גמלים ולזה גמלים. א"ל העבר את שלי ואני מעביר את שלך. כיון שהעביר יעקב אבינו את שלו. אמר נחזור ונחמי דילמא אנשינן כלום. מן דחזר ויאבק איש עמו. ר' חייא ור' שמעון ברבי הוו עסקי בפרגמטיא. והוי נסבין ויהבין בהדא מיטכסין. עלון להדא צור ועבדון עיבידתהון. מן דנפקון מן פילי אמרון נחזור ונחמי דילמא אנשינן כלום. חזרו ומצאו חבילה של מיטכסין. אמרין הדא

מתנות כהונה

כו' עד במורכ טעמו ובמורכ פרקו: מקטרת מור. עיין לעיל בפסוק לרוב המור: בקומץ לבונה גרסינן: מאותו האבק. כלומר מעצמו ולא מאיש אחר ואמר אבק ע"ש שנאמר ויאבק איש עמו ויבלבלו שם ומש נתלוכם הכלבות ביזו וכן מוכח לקמן: ה"ג לפרו שם עפו נדמה לו הה"ד כי על כן ראיתי פניך כראות פני מלאכ"ה: א"ל הכך דמיין לפרך. משל למלך כו' ועיין כל

מצאו תשובה . א"ל מה ראיתם שלא ללמד . ושתקו ולא השיבו תשובה . זע"י שבקשו להרבות בבוזן ולמעט בכבוד המקום בבודן נתמעט ומלכות שמים במקומה . ולא עוד אלא שאין להם לא נין ונכד בישראל . על הראשונים נאמר (שם י) זכר צדיק לברכה . ועל אלו נאמר (שם) ושם רשעים ירקב . מכאן אמר בן עזאי משלך יתנו לך . ובשמך יקראוך . ובמקומך יושיבוך . ואין שבחה לפני המקום . ואין אדם נוגע במוכן לחברו . ואין מלכות נוגעת בהברתה אפילו כמלא נימא : (ט) הוגרם בן לוי הי' יודע פרק בשיר יותר מאחיו ולא רצה ללמד . אמרו עליו על התרם בן לוי בשעה שפותח פיו בשיר היה נועץ אגודלו בתוך פיו ואגודלו אחד בקרקע . זמכנים אצבעות בין הנימים . ומנביה קולו בנעימה והיה מוציא כל מיני זמר עד שהיו כל אחיו הלוים נסקרין בכבת ראש לאחוריהם . פנחס המלביש אלבש איסטראטינא ונסב אנריה : (י) מי זאת עולה וגו' . מדבר באלישבע בת עמינדב . אמרו אלישבע בת עמינדב ראתה חמש שמחות ביום א' . ראתה יבמה מלך . ואחיה נשיא . ובעלה כה"ג . ושני בניה סגני בהונה . ופנחס בן בנה משוח מלחמה . כיון שנכנסו בניה להקריב יצאו שרופין ונהפכה שמחתה לאבל . מיד נעשת כתמרות עשן . כך דמך ר"א בר"ש היה דורו קורא עליו מי זאת עולה מן המדבר וגו' מכל אבקת רוכל מהו מכל אבקת רוכל דהוה ר' אלעזר בר"ש קראוי ותנויי וקריבוי ופייטויי : (יא) הנה מטתו שלשלמה ששים גבורים סביב לה . ר' ביבי בשם רבי אלעזר בר' יוסי פתר קרייה בברכת כהנים . הנה מטתו הנה מטותיו ושבטיו המד"א (הנקוט ג) שבועות מטות . שלשלמה של מלך שהשלום שלו. ששים גבורים סביב לה אלו ס' אותיות שבברכת כהנים . מגבורי ישראל שהם מגברין את ישראל . כלם אחוזי חרב אי"ר עזריה דברים מבורכין בגבורה (במדבר ו) יברכך ה' יאר ה' ישא ה' . מלומדי מלחמה שהם נלחמים בכל מיני פורעניות שיש בעולם . איש חרבו על ירכו מפחד בלילות שאפי' אדם רואה בחלומו חרב מהתכת בירכו מה יעשה ילך לבית הכנסת ויקרא ק"ש ויתפלל תפלתו וישמע ברכת כהנים ויענה אחריהם אמן ואין דבר רע מזיקו . לפיכך מזהיר את בני אהרן ואומר להם כה תברכו את בני ישראל : (יב) ר' שמלאי פתר קרייה במשמרות הנה מטתו הנה מטותיו ושבטיו המד"א (הנקוט ג) שבועות מטות אומר סלה . שלשלמה למלך שהשלום שלו . ששים גבורים סביב לה אלו כ"ד משמרות כתונה זכ"ד משמרות לויה ושתים עשרה מהלוקות . מגבורי ישראל שמשמרין את ישראל

מתנות בהונה

מיכה על ד' מחזיות היו כותבין לומר בנים לחם : מבאן כו' . על בית מבטונם ובית גרמו : נסקרין נדחין למחוליסם ובירושלמי גרס נזרקין : ה"ג למחוליסם פנחס כו' והוא מפנה בפ' אלו הם הממונים במסכת שקלים ופנחס על המלבוש ומפרש בירושלמי שהיה מלבוש הכהנים הגחליס והיה עושה שכר וה"ג בירושלמי פנחס המלבוש שהיה מלבוש בגדי כהונה גדולה מעשה בכהן למחר שמלביזו למיספרים למחר ונתן לו שמונה זהובים ול"ח דתמרי תרין עשר ליה עשר הירושלמי ומעשה דכרי הספר מבותרין מעלמן : איסטראטינא פס מפטלס : יבמה מרע"ה : ואחיה גחזון בן עמינדב : קראוי כו' . בעל מקרא ובעל מפטיר ובעל לעזן לייסד קרובין וסיומים : חנה מטתו בגבורה . שבכל ברכה וברכה יש שמו של הקב"ה : שמשמרין כו' בגמדבר

שלחו אחריהם ולא רצו לבא עד שכפלו להם שכרן. י"ב מנה היו נוטלין בכל יום חזרו להיות נוטלין כ"ד מנה כדברי ר' מאיר. ר' יהודה אומר בכל יום היו נוטלין כ"ד מנה. ועבשיו נטלו מ"ח מנה. א"ל מה ראיתם שלא ללמד. אמרו מסורת בידינו מאבותינו שעתיד המקדש להחרב. ולא רצינו ללמד שלא יהיו נוהגין ועושים לפני ע"ז שלהן כדרך שאנו עושין לפני חקב"ה. ובדבר הזה היו מזכירין אותן לשבח. ולא עוד אלא שלא יצאת אשה מהם ותינוק מהם כשהוא מבושם. וכשנושאין אשה ממקום אחר הם פוסקים עמה שלא תתבשם לעולם. שלא יהיו ישראל אומרים מפטום הקטרת הם מתבשמות. לקיים מה שנאמ' (במדבר לב) והייתם נקיים מה' ומישראל. ואו' (משלי ג) ומצא חן ושכל טוב בעיני אלהים ואדם. א"ר עקיבא סח לי שמעון בן לוגה אני ותינוק אחד מבני בניהם של בית אבטינס היינו מלקטים עשבים בשדה. וראיתיו שבכה וצחק. ואמרתי לו בני על מה בכית. אמר לי על כבוד בית אבי שנתמעט. ולמה צחקת אמר לי שמור ומתוקן לצדיקים לע"ל. ומוף שהמקום עתיד לשמח את בניו בקרוב. ומה ראית. אמר לי והלא מעלה עשן בנגדי. נומתי לו הראני. אמר לי מסורת בידינו שלא להראות לאדם בעולם. אמרו לא באו ימים קלים עד שמת אותו התינוק. א"ר יוחנן בן נורי פעם אחת הייתי מהלך בדרך. ומצאתי זקן אחד של בית אבטינס. ובידו מגילת סממנין. אמרתי לו מה בידך. אמר לי כשהיו צנועין בית אבא היו מוסרין מגילותם זה לזה. ועבשיו הא לך. והזהר בה. שמגילת סממנין היא. וכשבאתי והרציתי הדברים לפני ר"ע זלגו דמעותיו אמר לי מעתה אין אנו רשאין לספר בנגויין של אלו: (ח) של בית גרמו היו בקיאים במעשה לחם הפנים ובדרייתו. ולא רצו ללמד. ושלחו חכמים והביאו אומנים מאלכסנדריה. והיו בקיאין במעשה לחם הפנים ובדרייתו לא היו בקיאים. של בית גרמו היו מסיקים בתנור מבחוץ. והיא נדרת מכפנים. ואלו היו מסיקין מכפנים. ואופין מבחוץ. וי"א שהיתה מעפשת. וכשידעו חכמים בדבר אמרו כל שפעל חקב"ה לא פעל אלא למענו. שנאמ' (משלי טז) כל פעל ה' למענהו. וחזרו בית גרמו למקומן. שלחו אחריהם ולא רצו לבוא עד שכפלו להן שכרן. י"ב מנה היו נוטלין בכל יום. וחזרו והיו נוטלין כ"ד מנה כדברי ר"מ. רי"א בכל יום נוטלין כ"ד מנה ועבשיו מ"ח מנה. אמרו להם מה ראיתם שלא ללמד. אמרו יודעים היו בית אבא שבהמ"ק עתיד להחרב ושמא ילמד אדם שאינו הגון וילך ויעבוד ע"ז בכך. ובדבר הזה מזכירין אותם לשבח. ולא עוד אלא שמעולם לא נמצאת פת נקיה ביד בניהם ובנותיהם. שלא יהיו ישראל אומרים מלחם הפנים הם נזונים. לקיים מה שנאמ' (במדבר לב) והייתם נקיים מה' ומישראל. ואומר (משלי ג) ומצא חן ושכל טוב בעיני אלהים ואדם. וכלם מצאו תשובה לדבריהם. חוץ משל בית קמצר שלא מצאו

מתנות כהונה

וכ"ג בירושלמי בהדיא ובבלי גרס מפטם ושין סם: ה"ג מביא מכמינס היינו מלקטין: נומיתי תמהני: לא כלו ימים קלים. לפ גרס זה לפ בבבלי ולפ בירושלמי: בית קמצר. מפרש בפרקים הכ"ל שהיו נקיטים בכתב שהיו מופסין להכשה קולמוסין בפ' מכעוטיו וסם היסה

יאבל בו . מיד כל אחד ואחד נטל חרבו על ירכו ומל עצמו . מי מלן ר' ברביה אמר משה היה מוהל ואהרן פורע ויהושע משקה . וי"א יהושע היה מוהל ואהרן פורע ומשה משקה . הדא הוא דכתיב (יהושע ה) בעת ההיא אמר ה' אל יהושע עשה לך הרבות צורים ושוב מול את בני ישראל שנית . ולמה שנית מבאן שמלן בראשונה . מיד (שם) ויעש לו יהושע חרבות צורים וגו' וימל את בני ישראל אל גבעת הערלות . ומהו אל גבעת הערלות אמר ר' לוי מבאן שעשו אותה גבעה בערלה . תני עד שלא יחטא אדם נותנין לו אימה ויראה והבריות מתפחדין ממנו . כיון שהוא חוטא נותנין עליו אימה ויראה ומתפחד הוא מאחרים . תדע לך שכן אמר רבי עד שלא חטא אדה"ר היה שומע קול הדיבור עומד על רגליו ולא היה מתיירא . כיון שחטא כששמע קול הדיבור נתייירא ונתחבא שנאמר (בראשית ג) את קולך שמעתי וגו' . ויתחבא האדם ר' איבו אמר באותה שעה נגדע גובה קומתו של אדם ונעשה של מאה אמה . ר' לוי אמר עד שלא חטא אדה"ר היה שומע את הקול אדיבון . וכיון שחטא היה שומע את הקול אניריון . עד שלא חטאו ישראל רואין טוכסית זו את זו ולא היו מתיראין ומזדעזעין ונפחדין . וכיון שחטאו אפילו פני הסרסור לא היו יכולין להסתכל . הה"ד (שמות לד) כי קרן עור פני משה . וכתיב (שם) ויראו מגשת אליו . ר' פנחס ור' אבון בשם ר' חנין אמרו אף הסרסור הרגיש עמהם באותה העבירה . עד שלא חטאו ישראל מה כתיב (תהלים סח) מלכי צבאות ידודון ידודון . רבי איבו אמר מלאכי צבאות אב"כ . אלא מלכי צבאות . מלכיהון דמלאכיא . איזה זה זה מיכאל וגבריאל לא היו יכולין להסתכל פניו של משה . וכיון שחטאו אפילו פניהם של גולירין לא היה יכול משה להסתכל . הה"ד (דברים ט) כי יגרתי מפני האף והחמה . עד שלא אירע לדוד אותו המעשה כתיב (תהלים כז) ה' אורי וישעי ממי אירא . משאירע בו כתיב (ש"ב ו) ואבוא עליו והוא יגע ורפה ידים . עד שלא חטא שלמה היה רודה בשרים ובשרות . הה"ד (קהלת ב) עשיתי לי שרים ושרות וזברים משוררים ונקבות משוררות . ותענוגות בני האדם פרובטייה . שדה ושדות שידה ושידתה דהוו אזיין בהון . כיון שחטא מינה לו ששים גבורים מגבורי ישראל והעמידן לשמור את מטתו . הה"ד הנה מטתו וגו' כלם אחוזי חרב שהיה מתפחד מן הרוחות : (טו) אפריון עשה לו ר' עזריה בשם ר' יהודה בר' סימון פתר קרייה במשכן . אפריון זה משכן . א"ר יהודה בר' אלעאי למלך שהיתה לו בת קטנה . עד שלא הגדילה ובאת לידי סימנים היה רואה אותה בשוק ומדבר עמה בפרהסיא במבוי ובחצר . כיון שהגדילה

מהנות כהונה

ה"ג כל אחד ואחד נטל הרבו : והבריות . בוהות ומדיש ועי' בפ' נשא : ה"ג בתוספ' שעשה נגדע גובה קו' : אדיבון . בפ' נשא נרסי' אמירון וכן הגיהו הערוך ופי' בו כייתי : אניריון יערי ומבולבל : טוכסית . דגלי מעלה ומטה שנאמר זה לעי ואחזו מכאן עליו בתוספ' ונאמר ומרכס כבוד ה' כאש אוכלת בראש ההר וכן הוא לעיל בפ' נשא : ה"ג תפי' כליסס של גוליירין לא היה כו' נוליר פי' הדיוט והלם ועי' בב"ב פ' ס"ג ובמדרש קטלת בפסוק שבתי ולאחר : אותו הסעשה . של בת שבע : פרובטייא פי' הערוך מרתמות או מלכים שמטיס ובקטלת מסמע פירושו מרתמות : אזיין נהון . נתבאר בפרשה נשא ועי' בילקוט מלכים במזמור ס"ח :

ישראל. כלם אחוזי חרב רבי זעירא ור' יהודה בשם שמואל אלו ת"ח שמלמדין להנים שחיטה והלכות זריקה וקבלה וקמיצה. ר' יצחק בשם ר' אמי אמר אלו מבקרי מומי קדשים ונוטלין שכרן מתרומת הלשכה. ר' גידול בר בנימין בשם ר' יסא שני דייני גזילות היו בירושלם והיו נוטלין שכרן מתרומת הלשכה. שמואל אומר נשים היו אורגות בפרוכת ונוטלות שכר מתרומת הלשכה. רב הונא אמר מלשכת בדק הבית. הדין עבד לה כבנין. והדין עבד לה כקרבנות. מלומדי מלחמה שהיו מלמדין להנים היאך יעשו עבודה. איש הרבו וגו' שהיו מזהירין אותם בעת ששוחטים שלא יפגל אחד מהזוכחים ושלא לפסול אחד מהקרבנות בנותרות: (ג) ר' יוחנן פתר קרא בסנהדריות. הנה מטתו שלשלמה ששים גבורים סביב לה מגבורי ישראל אלו י"א אנשים ה"ד (נ"ב) ויקח הב טבחים את שריה כהן הראש ואת צפניה כהן משנה ואת שלשת שומרי הסף. ומן העיר לקח סרים אחד זה מופלא בית דין. ולמה קורא אותו סרים שמסרס את ההלכה. וחמשה אנשים מרואי פני המלך. הרי י"א. וכשהוא אומר (ירמיה נב) שבעה. להוסיף עליו שני סופרי דיינין שיושבין לפניהם. מגבורי ישראל מזכין את ישראל בגבורה. כלם אחוזי חרב ר' מאיר ור' יוסי. ר"מ אומר שהיו כלן שונין הלכה כחרב. שאם בא מעשה על ידיהם לא תהא הלכה קיהה להם. ר' יוסי אומר בשעת הדין הכל נושאין ונותנין היאך להוציא את הדין ואת המעשה ומתפחדין מדינה של גיהנם. ר' מנחם התניה דר' אלעזר בר אבונא בשם ר' יעקב בר אבינא אם באת אשה לפניך לבית המדרש לשאול לך שאלה על כתמה ועל נדתה תהא רואה אתה כאילו שיצאת מירכיך ואל תתן עיניך בה ותתפחד מדינה של גיהנם: (יד) ורבנן פתרי קרא ביוצאי מצרים. הנה מטתו מטותיו ושבטיו המד"א (תנקוט ג) שבועות מטות. שלשלמה למלך שהשלום שלו. ששים גבורים אלו ס' רבוא שיצאו ממצרים מבן כ' שנה ולמעלה. מגבורי ישראל אלו ששים רבוא שיצאו ממצרים מבן כ' שנה ולמטה. כלם אחוזי חרב מלומדי מלחמה איש הרבו על ירכו שבשעה שאמר להם משה כד אמר אלי הקב"ה סונטימום (במות יב) וכל ערל לא יאכל

מתנות כהונה

רבה פי"ח הגירסא בסתם ועיין פס: ה"ג וקבלה וקמיצה: ה"ג בירושלמי דמסכת שקלים בפ' התרומה נסים המורגות כו' עד הלשכה רב הונא אמר מלשכת בדק הבית הדין כו' פי' רב הונא מצאו פרכת בגיון ולפיכך אמר בשלה מלשכת בדק הבית ומשולל הצאו לקרקע ולפיכך אמר שבלה מתרומת הלשכה: ה"ג בקרבנות מלומדי מלחמה שהיו מלמדין לכהנים היאך יעבדו עבודת מים תרבו כו': שהיו מזהירין. מוסף בעת שמקטירים שלא כו': ה"ג מהקרבנות במוכרות ר' יוחנן כו' ועיין כל זה בפ' בפא פי"ח: שמסרס כו'. משמעות לדעת שאר התנאים: וכשהוא אומר שבעה. בסוף ירמיה כתוב ושבעה נסיים וכס' מלכים כתוב וחמשה נסיים וגו': קורא להם. ה"ג ג"כ בפ' בפא ולקמן בפסוק כמגדל גרס קוסה וכן הגיהו הרמב"ן בפ' ויחי וע' בפרשת בפא: להוציא את הדין כו'. עיין בפ' בפא הגירסא שמשנה לשבה: ה"ב בפרשת בפא מחוי מכב וחמשים עלו בני ישראל מלומדי מלחמה ממי למדו מהקב"ה שנקרא איש מלחמה: סונטימום עיין לשון בפסוק עד שהמלך במסיבו: ה"ג

שיהבת דיסת ליתעני . תיבי רציץ אהבת [illegible] ירושלים . ר' יוחן אמר
זו זבית תירס ויוסיפין . ר' עזריה אמר [illegible] ר' יודה בשם ר' סימון זו
השבינה . א"ר אבא ב"ב ונעיתי לך שי[illegible] ר' יודה שאפילו מה שאהרי
הנפרת לא היה פנוי מן השבינה . נ[illegible] שאל לר' יב"ק א"ל למה
דבר הקב"ה מתוך הסנה ולא מאילן אחר . א"ר אחי דבר עמו מתוך הריב
אי מתוך שקבית היית שיאלני ויהיתי מעיב . עכשיו להיציאך הלק אי
אפשר לשמך שאין מקום פנוי בארץ מהשבינה . שאפילו בתוך הסנה היה
מדבר עמו : (יז) ר"א אפרים זה בי"ק . [illegible] לו המלך שלמה
זה אי . מיעני הלבנין שנא' (ד"ה ג ג) ואלה הי[illegible] ציים מן הלבני . עמודיו
עשה בסף . שנא' (מ"ה) יקם את העמודי לאלם תחיבל . רפידתי זהב .
כחוא תנינן שבל הבית נעטוח בזהב חוץ מי[illegible] הדלתות . א"ר יצחק
הוא מתניתא דתנינן לבנין השני . אבל לבנין הראשון אפילו אהורי
הדלתות היה מחופה בזהב . תנינן שבעה מיני זהבים הם שיזו בו ,
זהב טוב וזהב טהור וזהב סגור וזהב שחיט וזהב מיופז וזהב מזוקק וזהב פרוים .
זהב טוב במשמעו המד"א (מלכים ג) וזהב הארץ ההוא טוב . א"ר יצחק
מיבי הוא בביתא טובוי דהוא בת ביי[illegible]ים . זהב טהור שהיו מכניסין
א[illegible] לבית ואיני הסר כלום . ר' יהודה בשם ר' אמי אלף כברים זהב הבנים
ע[illegible] לאיר אלף פעמים עד שהעמידו על בבר אחד . והא תני א"ר יוסי
ב[illegible] מעשה במנורת המקדש שהיתה יתרה על מנורת המדבר משקל
ג[illegible] יזין הבנשיות לאור שמונים פעמים עד שהסית . אלא מן קדמוי הות
ד[illegible] יזין . ברם מן הבא ולחלן לא היה חסרת אלא צבחר צבחר . זהב
ה[illegible] שעבשיך בשעיה . אדריונים היה לו משקל ביצה . דוקליטיאנוס היה
ו[illegible] שקל דינר זורדיני . הדא מלבותא לית לה מניה ולא הוה לה מיניה .
ז[illegible] מנור שהיה סיגר בעד כל בעלי זהבים והא כתי' (ד"ה ה פט) ושבעת
ח[illegible] כבר בסף מזוקק לטהר קורות הבתים ובי בסף היה וחלא זהב היה
ו[illegible] קורין אותי בסף , שהיה מבסף בעד כל בעלי זהבים . וממנו היו
נ[illegible] כל הכלים הכפים והסירות והיעים והמזמרות והמזלגות
ו[illegible] ית והמחתות והפותות . ר' יצחק מגדלאה אמר אלו הפיפות . רבי
כ[illegible] אמר זה פיתח שתחת הציור . ללמדך שאפילו דבר קל לא היה המקדש
חסר . זהב מיופז ר' פטריקי אחוי דר' דרוסה בשם ר' אבא בר' בונה אמר
הושה לנפרית הזה שמוצצת באש . ר' אבון אמר על שם מדינתו נקרא
מאופז

מתנות כהונה

[illegible] העיזודים העומדים לפנים שהיו על כסף ועשיו לקמי בפסיק חורי זהב : ונועדתי לכם שם ונו'.
[illegible] חרוב . חלי על הרוביו ומקומה חלי כרם : והייתי מסיבך . בפ' שמות ונפקדת נפל
[illegible] ים : עבשיהו כלימר מכל מקום עכשיו בשלמני ל"ל להוסיף ריקם בלא תכונה :
[illegible] שלמה מתן הסנה היה מדבר עמו : שלמה ודלי כלומר שלמה המלך ממש ולא כמו
[illegible] מעלה מלך בחבלים בלו : ויקם את העמודים . עיין בפרשת נפל : שהיה בו . בכל
[illegible] מקומות הסה פ' ליה יבפ' נפל לא נכה ליה : הג' הסיח בלועזיות : ה"ג במנורת המקדש
[illegible] ל מנורת המדבר : תנינן בוחה נכה : אלא מי קדמי כו' עיין בפ' נפל : שהיה
[illegible] סף פסוק תחתיו בכתיבו : הפיפות . עיין בערוך ערך קף ובפ' נפל נרשון
נשתמש : פיתח עיין ערך פתח בהאי כמין כוס קטן מוגח מתח לציר כדי שתסיב מהר וכן פ'

שהנדילה ובאת לזרי מיני זמר המלך אי שבח ז של ברי שאדות מדבר
עמה בפרהסיא . ארא [illegible] דבר עמה אדבר
עמה בתוך הפאפיליון . [illegible] (שמות יט) [illegible] . בעצרים
ראו איתו בפרהסיא . [illegible] (שמות ט) ועבדי ה' לנ. ז את מצרים . בים ראו
איתו בפרהסיא . שנא' (שמות [illegible]) [illegible] . והוי יעודים
מראים אותי באצבע יאומרים זה אי יאנידו . בבניו ראו איתי פנים בפנים
שנא' (דברים לג) ויאמר ה' מסיני בא וגו' . כיון שעמדו ישראל על הר סיני .
וקבלו את התורה ואמרו (שמות כד) כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע ונעשו
לו אומה שלישה . אמר הקב"ה אין שבחן של בני שאהוה מדבר עמם
בפרהסיא . אלא ועשו לי משכן . ובשאני צריך לדבר עמהם אהוה מדבר
עמהם מתוך המשכן . הה"ד (במדבר ז) ובבא משה אל אהל מועד לדבר
אתו . עשה לו המלך שלמה היכל שיהושים עשו . מעצי הסבנים המד א
(שם כו) ועשית את הקרשים למשכן עצי שטים עומדים . עמודי עשה בפת
אי העמודים . שנא' ווי העמודים והשקרים כסף . וכי תי זהב . שנאמר
ואת הקרשים תצפה זהב . מרגלו אומנו . שנאמר ועשית פרכת תכלת
וארגמן . תיכו רצים אהבת . ר' יוחן אמר זו זכות תורה וזכות צדיקים
שעיקמן בת . ר' עזריה בשם ר' יהודה בשם ר' פנחס אמר זו השבועה .
כתוב אחד אומר (מ"ב ה) ולא יבלו הכהנים לעמוד לשרת ונו' . וכתיב
אחד אומר (יחזקאל י) והדבר מלאה את הנוה בבוא ה' . בוצר ותעמוד ב'
כתיבי . ר' יהושע דסיכנין בשם ר' לוי למה הוא אומר מעיר שמח שמעת
שהיתה סמוכה לים נעש הים והציף את המערה . שמעת מינה והים
לא נחסר כלום . כך אהל מועד נתמלא מזו השכינה ומן [illegible] . וא הבר מן
השכינה . אי אתה שהיה הכהנים מעיזים . ביום עמדם את המשכן . שנ'
ויהי ביום כלות משה וגו' : (שם) ר' יוחן בר' אי [illegible] . תר קרא באהל
אפריון זה האהל . ומה היא אפריון פרוכיא . משי [illegible] . ותכת מ
והידה נאה והסיכה ונעימה . אמר להם המקום לעם [illegible] . בתי נאה ידכיות
ומשובחת ואין אתם עשין לה פחות . עשי לי פחות [illegible] . של בתי מתוך הפחות . בי אמר הקב"ה תורתי נאה [illegible] ואין
אתם עושים לה אחן [illegible] . יוצרי של תורתי [illegible] . עשה
לו המלך שלמה . המלך ש [illegible] . מלכי הסבנים . הה"א ויעש בצלאל
את האהן עצי שטים . [illegible] עשה בהם אלי עני [illegible] העושים
לכנים שהיו של בסף . רבי חנ [illegible] שנאמר ויצפהו זהב מחוץ . מרגלו
ארגמן . ר' ונחומא אמר זו פרכת הפנימית הה . ר' בנאי אמר זה הכפרת

שוחבה

מתנית בהינת

פאפיליון להל ולולב . ועשי [illegible] . ויאמר ה' וגו' .
וכתו קוטו בעם בעמים [illegible] . [illegible] . בשיר [illegible] :
עמודיו ועמדת פרכת . עשי [illegible] . [illegible] לעבוד לעבוד
וגו' . נרסטו וסועד דקדק [illegible] . [illegible] .
סוף מהמקבל [illegible] . [illegible] . פסוק
טו , [illegible] . [illegible] .
נסוח [illegible] . [illegible] . נרסטן : פרה [illegible] . נעתק מפמע
סעמודים

שעשה שלום בין בריותיו . תני רשב"י הרקיע של שלג והחיות של אש . הרקיע של שלג שנא' (יחזקאל ו) ודמות על ראשי החיה רקיע כעין הקרח הנורא וגו' . והחיות של אש שנא' (שם) ודמות החיות מראיהם כגחלי אש . (שם) וכתיב והחיות רצוא ושוב כמראה הבזק . ולא זה מכבה זה ולא זה מכבה זה . מיכאל שר של שלג . וגבריאל שר של אש . ולא זה מכבה זה ולא זה מזיק זה . א"ר אבין לא סוף דבר בין מלאך למלאך . אלא אפי' בין מלאך א' שחציו שלג וחציו אש הקב"ה עושה שלום ביניהן . ואית ליה המש אפין . ואלו הן וגויתו כתרשיש ופניו כמראה ברק ולא זה מזיק זה . כתוב אחד או' (תהלים קד) המקרה במים עליותיו . וכתוב אחד או' (דניאל ד) כי ה' אלהיך אש אוכלה הוא . וכתיב (דניאל ז) כרסיה שביבין די נור . ולא זה מזיק זה ולא זה מזיק זה . א"ר יוחנן כתיב (איוב כה) עושה שלום במרומיו . הרקיע של מים והכובכים של אש ואינן מזיקין זה לזה . מעולם לא ראתה חמה פגימתה של לבנה . אמר יעקב דכפר הנין כתיב (שם) המשל ופחד עמו . המשל זה מיכאל . ופחד זה גבריאל . עמו מהו עמו מושלמין לו . א"ר לוי אין לך כל מזל ומזל שהוא קודם להבירו בעלייתן . אין לך כל כוכב שמביט מה למעלה ממנו אלא מה שלמטה ממנו . כהדין בר נשא דנחית בסולמא ואינו חמי לאחוריו . אף במכות פרעה עשה הקב"ה שלום . שנא' (שמות ט) ויהי ברד ואש מתלקחת בתוך הברד . ר' יהודה ור' נחמיה ורבנן . ר"י אמר צלוחיות של ברד מלאות אש ולא זו מכבה זו ולא זו מכבה זו . א"ר הנין הדא דר' יודא דמיא להדוא פיטרתא דריסונים דכל הדא פיטרתא מיתחמיא טלגו . ור' נחמיה אמר אש וברד פתוכין זה בזה . א"ר הנין הדא דר' נחמיה דמיה להדא עשאשיתא דקנדילא מיא ומישחא מערבין כהדא והיא דלקה ואזלה ולא זה מכבה זה ולא זה מכבה זה ורבנן אמרי מיתא ומתקלחא מיתא ומתקלחא בשביל לעשות רצון בוראם . א"ר אחא למלך שהיו לו שני לניונות קשין . והיו דבובין זה לזה . כיון שראו שהוקשה מלחמתו של מלך עשו שלום זה עם זה כדי לעשות מלחמתו של מלך . כך אש וברד דבובין זה עם זה . כיון שראו מלחמתו של מ"ה הקב"ה שהיא מלחמת המצרים עשו שלום ביניהם ועשו מלחמת הקב"ה במצרים . הה"ד (שם) ויהי ברד ואש מתלקחת בתוך הברד .

נס בתוך נס : (בא) בעטרה שעטרה לו אמו . א"ר יוחנן שאל רשב"י את ר' אלעזר בר' יוסי א"ל אפשר ששמעת מאביך מהו בעטרה שעטרה לו אמו א"ל הן . א"ל האיך . א"ל למלך שהיתה לו בת יחידה והיה מחבבה יותר מדאי . והיה קורא אותה בתי . ולא זו מחבבה עד שקרא אותה אחותי . ולא זו מחבבה עד שקרא אותה אמי . כך היה מחבב יותר מדאי הקב"ה לישראל וקראן בתי . הה"ד (תהלים מה) שמעי בת וראי . ולא זו מחבבן עד שקראן אחותי שנא' פתחי לי אחותי רעיתי . ולא זו מחבבן עד שקראן אמי שנאמ' (ישעיה נא) הקשיבו אלי

מתנות כהונה

לא סוף דבר בתלמוד ירושלמי סיפ כמו לקמן בתלמוד בבלי : ואלו הן כו' . עיין בפ' בכא : במראה ברק וגו' . גרסינן : דקנדילא בסוף פ' ומרע לפ גרסינן וכן הסכרא מוחגם מקנדילא בכל מקום גר בל פשוט : למתקגלת גרס' ועיין פ' בכא : דבובין בתוספתא :

מאופז . זהב מזוקק דבי ר' ינאי ודבי רבי יודן בר' שמעון . דבי ר' ינאי אמרי שמהתכין אותו כזהים ומאבילין אותו לנעמיות והוא יוצא מזוקק . דבי ר' יודן בר' שמעון אמרי שמטמינין אותו בזבל ז' שנים ויוצא מזוקק . זהב פרוים ר"ל אמר אדום הומה לדם הפר . וי"א שעושה פירות שבשבת שלמה בהמ"ק צר בו כל מיני אילנות בשעה שאילנות שבשדה עושים פירות אלו שבבית עושים פירות . והיו משירים פירותם ומלקטין אותם ומניחים אותם לבדק הבית . ובשעה שהעמיד מנשה צלם בהיכל יבשו כל אותם האילנות הה"ד (נחום ג) ופרח לבנון אמלל . אבל לע"ל הקב"ה חוזר אותם . הה"ד (ישעיה לה) פרח תפרח והגל אף גילת ורנן . מרכבו ארגמן המד"א (ד"ה ב ג) ויעש את הפרוכת תכלת וארגמן וכרמיל ובוץ . תוכו רצוף אהבה ר' יודן אמר זו זכות התורה וזכות צדיקים העוסקין בה . ר' עזריה בשם ר' יודה בשם ר' סימון אמר זו השבינה : (יח) ד"א אפריון זה העולם . עשה לו המלך שלמה המלך שהשלום שלו . מעצי הלבנון שנבנה מבית קה"ק שלמטה . דתנינן משניטל הארון אבן היתה שם מימות הנביאים הראשונים ושתיה היתה נקראת . ולמה נקראת שתיה שממנה הושתה כל העולם הה"ד (תהלים נ) מציון מכלל יופי . עמודיו עשה כסף זה שלשלת יוחסין . רפידתו זהב אלו פירות הארץ ופירות האילן שנמברין בזהב . מרכבו ארגמן המד"א (דברים לג) רוכב שמים בעזרך . תוכו רצוף אהבה . ר' יודן אמר זו זכות התורה וזכות צדיקים העוסקין בה . ר' עזריה בשם ר' יהודה בשם ר' סימון אמר זו השבינה : (יט) ד"א אפריון זה בסא הכבוד . עשה לו המלך שלמה המלך שהשלום שלו . מעצי הלבנון זה בית קדשי הקדשים של מעלה שהוא מכוון כנגד בית קה"ק של מטה . הה"ד (שמות טו) מכון לשבתך פעלת . כנגד שבתך . עמודיו עשה כסף המד"א (איוב כו) עמודי שמים ירופפו . רפידתו זהב אלו דברי תורה שנא' (תהלים יט) הנחמדים מזהב ומפז רב . מרכבו ארגמן המד"א (שם סח) לרוכב בשמי שמי קדם . תוכו רצוף אהבה ר' ברכיה ור' בון בשם ר' אבהו ד' נאים הם . נאה שבעופות נשר . נאה שבבהמות שור . נאה שבחיות אריה . נאה שבכולן אדם . וכולן נטלן הקב"ה והקדן בכסא הכבוד . שנא' (תהלים קג) ה' בשמים הכין כסאו . ממה שהכין כסאו על הנאים תדע שמלכותו בכל משלת : (כ) צאינה וראינה בנות ציון . בנים המצויינים לי בתגלחת במילת ובציצית . במלך שלמה במלך שברא בריותיו שלמות . ברא השחר ולבנת על מלאתן . כוכבים ומזלות על מלאתן . בר קפרא אמר אדם וחוה כבן כ' שנה נבראו . במלך שלמה במלך שהשלום שלו . ד"א במלך שלמה במלך שהשלים מעשיו לבריותיו . כיצד השלים האש לאביונו אברהם . השלים החרב ליצחק . השלים המלאך ליעקב . ד"א במלך שלמה במלך

שעשה

מתנות כהונה

סרד"ק : שמוצצת . גרסי' : נקרא . מקופז גרסי' : והיו . מטיריס גרסי' ופיין מזה בפ' כירקי נקלפי : שנבנה כו' . מסס התחיל לכותבו : דתנינן בפ' הוציאו לו : שלשלת כו' בפ' נסת הגיללת בתוית במתניתין פוגים ומתמה זה כתב לו דלך לעצמו : כנגד בית קדשי הקדשים של מסס גרסינן : תדע במלכותו גרסינן : צאינה וראינה . בתגלחת לח מקופו פלח לתמכס ולח תמטיס פלח זקוק : ה"ג שהשלים מעשיו לבריותיו בפ' נסת פי"ב : לח

שתם עינים לעדה. הה"ד (במדבר טז) היה אם מעיני העדה. רמ"ח אברים יש באדם ובהם אינם חילוקי דעות אלא אחד הם עינים. לפי אין ישראל יכולין לעשות דבר חוץ מבית דין שלהם. יונים מה יונה זו תמה כך ישראל נאים במילות בשתן עדיין לפני בוראם. מה יונה זו מצויינת כך ישראל מצויינין בתגלחת במילה וציצית. מה יונה זו צנועה כך ישראל צנועים. מה יונה זו פישטת צואתה לשון נקבה כך ישראל (תהלים מד) כי עליך הורגנו כל היום. מה יונה זו מבשרת עם הגליל כך ישראל מבשרין על האומות שבא איתן שבעי' פריב יש וקריבוב בה בנגד ע' אימות שלא יצרה העולם מתן הה"ד (תהלים קו) הושיעה את ידו וישמעני ואני תפלה. מה יונה זו משועה שמברת בן זוגה עד אינה מניחה אימי באחר. כך ישראל משועה שהבירו ית"ש הטורדו באחר. מה יונה זו נבנסת לקנה ומברת קנה ושובכה ונוזיה ואפרוחיה והיעותיה. כך בן ג' שורות של תלמידי הכמים בשתן יושבין לפניהם כל אחד יאיר מבוד את מקומו. מה יונה זו אע"פ שאת נוטל נוזלית מהריחיה אי מנחת שובכה לעולם. כך ישראל אע"פ שהרב בהמ"ק לא בטלו שלש רגלים בשנה. מה יונה זו מחדשת לה בכל חדש וחדש גרן. כך ישראל מחדשין להם בכל חדש תורה ומצות ומעש"ט. מה יונה זו משועת ריגרית הרבה והורת לשובבה. כך ישראל הה"ד (הושע יא) יהרדו כצפור ממצרים זה שור המדבר. וביונה מארץ אשור אלו עשרת השבטים. אלו יאתו והישבתים על בתיהם נאם ה'. רבי אומר יש מין יונה שמאכילין אותה וחבריותיה מיחמות איתה ובאות אצלה לשובבה. כך בשעה שהזקן יושב ודורש הרבה גרים מתגיירין באותה שעה בגון יתרו הוא שמע ואתי רהב שמעה ואתיא. אף בהנניה מישאל ועזריה הרבה גרים נתגיירו באיתה שעה. מה טעמא (יחזקאל טז) כי בראותו ילדיו ונו' מה כתיב בתריה וידעי תועי רוח בינה. רבי היה יושב ודורש ונתנמנם הציבור בקש לעוררן. אמר ילדה אשה אחת במצרים ששים רבוא בברס אחת. והיה שם תלמיד אחד ור' ישמעאל בר' יוסי שמו. א"ל מאן הות בך. א"ל זו יובבד שילדה את משה ששקול כנגד ששים רבוא שהם כל ישראל. הה"ד (שמות טו) אז ישיר משה ובני ישראל. (שם טז) ויעשו בני ישראל ככל אשר צוה ה' את משה. (דברים לד) ולא קם נביא עוד בישראל כמשה. עיניך יונים בינים. דנמא דידך דמיא להדא יונה. מה יונה זו חביאה אורה לעולם. כך ישראל מביאין אורה לעולם שנא' (ישעיה ס) והלכו גוים לאורך. ואימתי הביאה יונה אורה לעולם ביומי נה. הה"ד (בראשית ח) ותבא אליו היונה לעת ערב והנה עלה זית טרף בפיה ונו'. מהו טרף בפיה קטיל. כמה דתימא טריף טריף יוסף. א"ר ברביה אילולי קטלתניה אילן רב הוה מתעבר ומחיבן הביאה אותו ר' לוי אמר משמטוטי ארץ ישראל הביאתו.

הדא

מתנות בהונה

כפ' נפח: הנך יפה. על העולים. לשיל בפסוק הך יפה נרכי' השולות ואולי הוא מלשון לפ מעבו שול: יצרה יחכך: ה"נ לפיהם כל לחך ולחך מפיק כו': בבל הדם נלכי' כל מלחמל זה נתלחך לשון בפסוק הך יפה: ה"נ כנוי יתרו הוא שתע: ה"נ נב"ר פרשה ל"ג ח"ל נרכים ממר לו תנוני כו' ושיין בויקרא רבה פרשה ל"ח ולשיל בפסוק הך יפה: משמטוטי בנרמים

אלי עמי ולאומי אלי האזינו ולאמי כתיב. עמד רשב"י ונישקו על ראשו. ואמר אילו לא באתי אלא לשמיע מפיך הטעם הזה דיו. א"ר [illegible] חזרנו על כל המקרא כולה ולא מצינו שעשתה בת עשרים ושמונה בנה ואת אמרת בעטרה שעטרה לו אמו. אלא מה עטרה היו מקיפות באבנים טובות ומרגליות. כך היה אהל מועד מציירין בתכלת וארגמן ובתולעת השני ובשש. ר' יהושע דסיכנין בשם ר' יוי אמר את מיצא בשעה שאמר לו הקב"ה למשה עשה לי נישבן היה לו לומר ארבעה קונדסין ולמתוח המשבן עליהם והרי הוא נישבן. אבל הקב"ה לא עשה כן. אלא העלה אותו למעלה. ותראהו אש אהומה והזקה שהיתה קבוע יאמר לו עשה לי כזה. אמר לפניו רבש"ע וכי מנין יש לי אש עזוזה אדומה ירוקה ולבנה. א"ל (במות כה) כהבניתם אשר אתה מראה בהר. א"ר אבין למלך שהיה לו איתונין נאה. אמר לבן ביתי עשה לי כמיתם. אמר אדוני המלך וכי יכול אני לעשות כמותם. אמר לו את בכמותך. יאני בבכידי. כך א"ל הקב"ה למשה ראה ועשה. אמר לפניו רבש"ע אתה אני שאעשה כמותו. א"ל כתבניתם וגו'. ר' ברכיה בשם ר' בצלאל לפלך שעשה לבן ביתי בלבוש נאה של מרגליטון. ואמר לו עשה לי כמיתו. א"ל אדני המלך וכי יכול אני לעשות כמיתו. כך אמר לו הקב"ה למשה עשה לי נישבי. אמר לפניו רבש"ע וכיל אני לעשות כמותו. אמר לו ראה ועשה. א"ל וכול אני לעשית כמותו. א"ל כתבניתם כשם שאתה רואה למעלה עשה למטה. עמי שטים העמיד אין כתיב כאן אלא עומדים. כנתונים באיכסדריאה של מעלה. ואם את עושה לזה של מעלה למטה אני מיוח סנקליטון שלי של מעלה ויורד ומצמצם שיניתי ביניכם למטה. כיצד מה למעלה שרפים עומדים אף למטה עצי שטים עומדים. מה למעלה גיבובים אף למטה גיבובים. א"ר חייא בר אבא מלמד שהיו קרסי זהב נראים במשכן כבוכבים הנראים ברקיע. ביום התינתו זה סיני מהתנים היו. וביום שמחת לבו אלו דברי תורה המר"א (תהלים יט) פקודי ה' ישרים משמחי לב. ד"א ביום התונתו זה אהל מועד וביום שמחת לבו זה בית עולמים:

פרשה ד (א) הנך

יפה רעיתי הנך יפה. הנך יפה במצות. הנך יפה בגמולות חסדים. הנך יפה במצות עשה. הנך יפה במצות לא תעשה. הנך יפה במצות הבית בחלה תרומה ומעשרות. הנך יפה במצות השדה בלקט שכחה ופאה ומעשר עני והפקר. הנך יפה בכלאים. הנך יפה בסדין בציצית. הנך יפה בנטועה. הנך יפה בערלה. הנך יפה בנטע רבעי. הנך יפה במילה. הנך יפה בפריעה. הנך יפה בתפלה. הנך יפה בק"ש. הנך יפה במזוזה. הנך יפה בתפילין. הנך יפה בסוכה. הנך יפה בלולב ואתרוג. הנך יפה בתשובה. הנך יפה במע"ט. הנך יפה בעה"ז. הנך יפה בעה"ב: (ב) עיניך יונים עיניך הן מנהדרין שהם

מתנות כהונה

אותונין סוף פ' תרומה נרסינו לישנוי: את בסממיך. נרסינן: בתבנית וגו'. נרסי': ה"נ כמות כו' כלעיל: ה"נ עני בפיס הבמיד לפי כתב כו' ושיון כל זה בפ' נפ: ה"נ סוף פ' תרומה לפי מיתי מנקליטון שלי וכן בערוך: כחתנים שיין

כפלח הרמון רקתך. חריקן שבכם רציקן מצות כרמון הזה. אין צריך לומר מבעד לצמתך על הצנועין והמצומתין שבכם. כמגדל דוד צוארך. מה שנירל אתכם דוד בספרו. ומה גירל אתכם דוד בספרו. (תהלים קלו) לגוזר ים סוף לגזרים. בנוי לתלפיות. מהו לתלפיות ספר שאמרו לו פיות הרבה. עשרה בני אדם אמרו ספר תהלים. אדה"ר. ואברהם. משה. ודוד. ושלמה. על אילין חמשה לא איתפלגון. אילין חמשה אהרניתא מאן אינון רב ור' יוחנן. רב אמר אסף. והימן. וידותון. ושלשה בני קרח. ועזרא. ר' יהנן אמר אסף והימן וידותון אחד. ושלשה בני קרח א'. ועזרא. על דעת רב אין אסף בכלל בני קרח. על דעת רבי יוחנן הוא אסף דהבא הוא אסף דתמן. אלא ע"י שהיה בן תורה זכה לומר שירה עם אחיו. וזכה לומר שירה בפני עצמו. על דעת רב אסף אחר הוא שנא' (ד"ה א כה) ע"י אסף הנבא ע"י המלך. רב ור' יוחנן. רב אמר לידותון הנבא על הידותון על הדינין שעברו עליו ועל ישראל. ר' יוחנן אמר לידותון הנבא על הדתין על הדינין שעברו עליו ועל ישראל. ר' הונא בשם ר' אחא אע"פ שעשרה בני אדם אמרו ספר תהלים מכולהון לא נאמר על שמותם אלא ע"י דוד מלך ישראל. משלו משל למה"ד לחבורה של אנשים שמבקשת לומר הימנון למלך. אמר להם המלך כלכם נעימים כיכם הטירים בלכם משובחין לומר הימנון לפני. אלא איש פלוני יאמר ע"י כלכם. למה שקולו ערב. כך בשעה שבקשו עשרה צדיקים לומר ספר תהלים. אמר להם הקב"ה כלכם נעימים וחסידים ומשובחים לומר הימנון לפני. אלא דוד יאמר ע"י כלכם. למה שקולו ערב. הה"ד (ש"ב כג) ונעים זמירות ישראל. ר"ה בשם ר' אחא אמר מי מנעים זמירותיהם של ישראל דוד בן ישי. אלף המגן תלוי עליו כל אותן האלפים והרבבות שעמדו על הים והגנתי עליהם לא הגנתי עליהם אלא בזכות אותו שבא לאלף דור. כל שלטי הגבורים להביא מי שהוא עומד וישלוט ביצרו ויהגבר על יצרו כגון משה בשעתו דוד בשעתו עזרא בשעתו כל דורו נתלה בו. וע"י מי נקרע לכם ים סוף ע"י שני שדיך אלו הם משה ואהרן: (ד) ר' יוחנן פתר־קריה בישראל לפני הר סיני. עדר שעמדו על הר סיני לא היו עומדים באלירא. מבעד לצמתך שהיו מצמצמין עצמן על כל דבור ודבור ולא היו עומדין באלירא. אלא ביראה ורתת וזיע. רבי

מתנות כהונה

ההולך וגו'. גרסי': ה"ג לגוף מצות כרמון: כמגדל דוד. שאמרוהו גרס: לא מתפלגון. אין הולך בהס דמקיבא דכ"ע הלו הממש הס מקומן עשרה שמקומו: מאן לימן גרס: אסף והימן כו'. גירסת זו לימה מסכמת עם הבבלי בפ"ק דכ"ע ומין כל חדש והע"ג במדרש קהלת בפסוק המכמה תעוה לחכם: אסף הימן וידותון. הכי ג': ה"ג ושלשה בני קרח ס': הוא אסף דהכא כתיב מזמור לאסף הוא אסף הממש בבני קרח: ה"ג על דעת רב אסף אחר הוא: הנבא על ידי המלך בני אסף היו ממונים על השיר על יד אסף הנבא ובו' מבמע דאחר הוא: ה"ג שמאמר על יד אסף הנבא ע"י המלך ופסוק הוא בדברי הימים ס' כ"ה: על הימין כו'. לידותון הנבא גרס הכוב והיפה הוא להגיה רב אמר לידותון ממש ר' יוחנן כו' אבן במדרש קהלת גרס כמו כאן ובספר הוא אמת הבית גירסות שונות בעניין זה ולא אמת קולת הוא לכולם: ומשובחים גרס: ה"ג הוא שבא לאלף דור: כל שלטי הגבורים להביא כל מי כו' ועיין לקמן

אסיפת אמרים

ה"ג וג' בני קרח א'. ס"ה נ"ל שזה קלו לדברי רב אבל נדברי ר"י נ"ל להגיה אסף הימן וידותון ס' וג' בני קרח ועזרא. ועיין לזה בק"ר (ז"ו) ושוב עיין בוי"ב י"ג:

הדא הוא דאמרין ברייתא . א"י לא לקת במוי דמבולא. הוא שנא' ע"י יחזקאל (יחזקאל כג) בן אדם אמור לה את ארץ לא מטוהרה היא . לא נשמה ביום זעם . א"ר יוחנן אפילו איצטריבולין של ריחים נמתו במים . ר' טריי אמר שערי גן עדן נפתחו לה משם הביאה אותו . א"ל ר' איבו אילו מנ"ע הביאה אותו לא הי' לה להביא דבר מעולה . כגון קנמון ובלסמין . אלא רמז רמזה לנח . ואמרה לו מרי נח . מר מזה מתחת ידו של הקב"ה ולא מתוק מתחת ידיך : (נ) מבעד לצמתך . א"ר לוי כל כלה שעיניה כעורות כל' גופה צריך בדיקה . ושעיניה יפות אין כל גופה צריך בדיקה . והאשה הזאת כשמצאת שערה לאחוריה והוא תבשיט לה . כך היתה סנהדרי גדולה יושבת אחורי בהמ"ק והיא היתה תבשיט של בהמ"ק . א"ר אבוה נראין מצומדין והן מרויחין . כהדין רבה דציפורין . ור' לוי אמר לשון ערבי הוא אין בעי למימר ארוח לי הוא אומר מבעד לי . שערך כעדר העזים שגלשו מהר גלעד . הר שגלשתי מתוכו עשיתי אותו גלעד לאו"ה . איזה זה זה ים כוף . ור' יהושע דסכנין בשם ר' לוי אמר טורא דאתנהרתון מן נווה . הדא אתתא כד שערא סנין הוא עבדה לה גלשין גלשין . הדא מוצינא דההוא לפי טבעות הוא עבד גלשין גלשין . ומה גלשה הגלשתי מתוכה . שניך כעדר הקצובות מילין קצובין . ביזת מצרים וביזת חים . שעלו מן הרחצה . רבי בר כהנא אמר בשם ר' יהודה בר' אלעאי לפני השירה כתיב (פופטים ד) ויוסיפו בני ישראל לעשות הרע בעיני ה' . לאחר השירה כתיב (שם ו) ויעשו בני ישראל הרע בעיני ה' . תחלת עשיה . אלא כבר מחלה שירה לשעבר . כיוצא בדבר אתה אומר (ש"ב כג) ואלה דברי דוד האחרונים . והראשונים היכן הם . אלא כבר מחלה שירה לשעבר . שכלם מתאימות שהיו כולן מותאמים בין שבינה למלאך . הה"ד (שמות יד) ויסע מלאך האלהים ההולך וגו' . ושבולה אין בהם שלא ניזק אחד מהם . בחוט השני שפתותיך בשעה שאמרו את השירה (שם טו) אז ישיר משה . ומדברך נאוה . שמראין באצבע ואומרים (שם) זה אלי ואניהו . באותה שעה התחיל משה משבחן בפלח

מתנות בהונה

דגם מסכבוסי וכעדוך גרס שבמוסי : דאמרין בריתא בסוף גרס ופי' הבריות : אצטרובולין עיין בפ' הזמן בפרקא נח : ה"ג מין כל גופה צריך בדיקה והמקח הזמה כו' : מצומדין . לעומל קמיס ובפליס וכביומבין בדין סס מלאים הכמוס והציפורים : רבה דציפורין הרבה בל ציפורי והוא רב הונא בדלקמן בפסוק כמגדל דוד : ה"ג מין בעי ליה מימר לאחוה לי והוא לומר מבעד לי בערבי כו' פי' בערבי בשפתם לומר הרווח הוא לומר מבעד לי : ה"ג מסר גלעד הסר שגלשתי כו' : ים סוף ודגם גלעד מיפיקון הגל הוא המעיין כמ"ש גל נעול הוא עד לתחתית העולם : ה"ג דתתנהרתון מן גוה עציתי גל ועד לתוה"ע הדא מתתא כד שערה כו' יעיין לקמן בפסוק כמגדל דוד : הדא מתתא כו' . המקח הזמה בפשטר שלה גדול היה עוסק לוסס קרסים קרסים מלאתי בספר לות תמת בשם עוסק לתר ה"ג הדא בוציא ונראה ביב להגיה כד הוא מפי טבעת כו' ופירוש הכר הזה בפשוט מכבה מכבה שלך למותעי ולתתוך ממנו הנחלה לא מכבה מרגש מוקלום לא תעפי : ומה גלשה כו' . חוזר למעלה טל דעת רבה דציפורין בדרשו על ים סוף ולו לא דמסתבינא למימר בכל זה מן ור' יהושע עד ומה גלשה הכל יתיר פה ומקומו הוא לקמן בפסוק כמגדל ודו"ק : תחלת עבייה . כלומר כתיב ויעשו בני ישראל כלילו הוא מחלה עבייה והלא בכבכר הימים עשו והוסיפו תחלת עבייה מלא בכר מתחלה גרס : מותאמים גרס :

קריית במלחמת מדין, שערך בעדר העזים עדרים שהלכו למלחמת מדין לא הלכו אלא בזכות משה יפנחס. הה"ד (במדבר לא) ויקח משה ואלעזר הכהן את הזהב מאת כו'. שלישי מהר נגעד. הר שלשתן מותכו עשיתיו נל ועד לאוה"ע. איזו זו בזכות מדין. ימה הגלשה הגלשתן מיתיבו. שניך כעדר הקציבית מיליי קצובין. י"ב אלף בנדבה. וי"ב אלף במסורה. שנא' (במדבר כו) יאיבדי מאיפי ישראל אלף למטה. א"ר הנניה בר יצחק בי"ב אלף הלכו למלחמת מדין. שעתו מן התורה רב הונא אמר שלא הקדים אחד מהן תפלין של ראש לתפלין של יד. שאילו הקדים אחד מהן תפלין של ראש לתפלין של יד לא היה משה משכחן. ולא היו עולין משם בשלום. הוי אומר שהיו צדיקים ביותר. שכלם מתאימית. שבשעה שהיו נכנסין זוגות זוגות אצל האשה. היה אחד מהם מפחם פניה. ואחד מהם מפרק נזמיה. והיו אומרים להם אין אנו מבריותיו של הקב"ה שתעשו לנו כך. והיו ישראל אומרים להם לא דיכם שנטלו שלנו מתחת ידיכם. הה"ד (במדבר כה) ויאמר ה' אל משה קח את כל ראשי העם והוקע אותם. ושכולה אין בהם שלא נחשד מהם אחד בעבירה. כהיט השני שפתותיך בשעה שאמרו למשה עכיר נשיאו את ראש אנשי המלחמה אשר בידינו ולא נפקד ממנו איש לעריה ולחטא. ומדברך נאוה שאמרו לו (כה לה) ונקרב את קרבן ה'. אבר להם משה דברים סיתרים זה את זה. אמרתם ולא נפקד ממנו איש לעריה ולחטא. ואמרתם ונקרב את קרבן ה'. אילו לא הטאתם קרבן זה למה. אמרו לו רבינו משה זוגות זוגות היינו נכנסין אצל האשה. והיה אחד מהם פחם פניה. ואחד מפרק נזמיה. אפשר שלא הויע יצה"ר קימעה. על אותה הזועה של יצה"ר. אנו אומרים להביא קרבן. באותה שעה התחיל משה משכחן. כפלח הרמון רקתך רקנין שבכם רציפים מציח ומע"ט ברמין הזה. שכל טי שבא עבירה ליהו וניצל ממנה ולא עשה איתה. מציה נדולה עשה. ואין צדיך לומר מבעד לצמתך על הצנועין ועל המצימתין שבכם. כמגדל דוד מה שגיחל אתכם דוד בספרו ומה גידל אתכם דוד בספרי (תהלים קלו) לסיהון מלך האמורי ולעוג מלך הבשן ונתן ארצם נחלה. בנוי לתרפיות כפר שאמרוהו פיות הרבה. אלף המגן תלוי עליו כל הרבבות יהאלפים שהלכו למלחמת מדין והגנתי עליהם לא הגנתי עליהם אלא בזכות אותו שבא לאלף דור. ולא אתם בעצמכם נתליתם בו אלא כל שלטי הגבורים כל שעומד ושולט ומתגבר ביצרו קרוי גבור כנון משה בשעתו. דוד בשעתו. עזרא בשעתו. כל דורן נתלה בהם. וע"י מי נעשית מלחמת מדין ע"י שני שדיך ע"י סנדרנא משה ופנחס: (ו) ר' הונא פתר קריה בירדן. שערך בעדר העזים עדר שעברו את הירדן לא עברו אלא בזכות אבינו יעקב הה"ד (יחושע ד) והודעתם את בניכם לאמר ביבשה עבר

מתנות כהונה

עין בפרשת מצות ופסח בתמורת ס"ע בזכות מפח ופנחס הה"ד ויעלה לותם מפח לאלף למנפה לותם ולא פנחס ועיין בילקוט בפסח ספרי בפ' מצות: זוגות זוגות. וחזו מתחימות: מפחם עין לעיל בפסוק הלז תרגומו ולקמן בפסוק סיוק: לעריה לעזרה: שבל מי כו'. עיין בפוף מסכת מכות דילף לה: מקרא: ס"ע לגמלם בגוי לתלפיות ספר בתמרו כו': סנדרנא. סנהדרין

ר' אבא ב"כ בשם ר' והנני כיוצתי לה מן הרגין. בכיס (משלי ז) [illegible]
והמלכה אשר לא יעבדוך יאבדו והגוים חרב יהרגו [illegible]
אפופסים שלהם למיתה. שערך כעדר העזים. ר' יהושע [illegible]
טירא דאתנהרתון מן גזה. הר שגלעד מתיבי. [illegible]
לאוה"ע. איזה זה. זה הר כיני. ומה הגושה הנלעדי מיבי [illegible]
הקציבות טילין קציבין רמ"ח מצות עשה. ושכ"מ [illegible]
מן הרחצה שהיו כולן מהוהצין מן העונות. ר' אבא ור' [illegible]
אידי אומר בבל המוכבין (במדבר כה) ועיניך עזים אלד הרבעת ועיניך
הטאת. אבל בעזרת אין כתיב הטאת לכתוך שלא היה בהם [illegible]
וגא עון. שבלם מהיאמית א"ר יודן בים עיזה ה' על [illegible]
תורה לישראל ירדו עמו ששים רבוא של מה"ש. ויהי בנ [illegible]
עטרה לעטר את ישראל לכל אחד מישראל. ר' אבא ב"ב [illegible]
רבוא של מה"ש ירדו עם הקב"ה לסיני. אחד מהבישו עמהם. יאחד אוהן
זוני. מהו זוני. ר' הונא רבה דציפורי אמר זונם. המ"א (שיר יב) מיסר
מ בים פתה ויאבד אזור במתניהם. ושבולת אין בהם שלא היה [illegible]
מהם. כמיט השיני שפתותיך. זה הקול שלפני הדבור. המ"א. (במדבר כה) ויען
כל העם קול אחד. ומדברך נאוה. זה הקול על אחר הדבור. שנא' (שמות [illegible]
וי מע ה' את קול דבריכם וגו' (שם) ויאמר אלי שמעתי את קול דברי העם. [illegible]
הביבו כל אשר דברו מהו הטיבו כל אשר דברו. ר' חייא בר אבא ובר
כהנא. חד אמר הבבה בחטבת גרית. וחד אמר הטבה בחטבת הקטורת.
באותה שעה התחיל משה מקלסן בפלה הרעין רקתך הריקן שבך רציץ
הוא תורות כרמון הזה. ואצ"ל מבעד לצמתך על הצנועין שבכם ועל
המצומתין שבכם. כמגדל דוד צוארך מה שגדל אתכם דוד בספרו. ומה
גידל אתכם דוד בספרו (תהלים סה) אלהים בצאתך לפני עמך מה כתיב בתריה
ארץ רעשה וגו'. וכן (הושע ה) הרים נזלו מפני ה' וגו'. שאין ת"ל זה סיני
מפני ה' אלהי ישראל. בנוי לתלפיות ספר שאמרוהו פיות הרבה. אלף
המגן כל אותן האלפים והרבבות שעמדו לפני הר סיני יהגנתי עליהם לא
הגנתי עליהם אלא זכות אותו הבא לאלף דור. ולא אתם בעצמיכם
נתליתם בו. אלא כל שלטי הגבורים שבל מי שיעמוד וישלוט ויתגבר על
יצרו. כגון משה בשעתו דוד בשעתו עזרא בשעתו כל הורן נתלוי בהם.
וע"י מי נתן התורה ע"י שני עדיך אלו משה ואהרן: (ה) ר' יצחק פתר
קריית

מדרש בהונה

ע"ב ועולקום: בארידא. בשמירה ובקשות לקם עיי בעזרה עדך עלוקה: מיתתי לך מן גבעת
כו'. בהוקן ים שיעבו מה בה עלמדני ועל המעיין לעיין וכרים במדבר רבה ועולקום הליר מחמול
ס"ח הכיולו על הכמות בנקרלו הר סיני: קצובין מסודרים ססים לגזון כנגד בסים יום
השנה וכנגד בס"ם נידוי רמ"ח עבדיו כנגד רמ"ח הויביים: זוני. הנוי עלנול מהם ושיין בס"ם ה'
כ"ח ולקמן בפסוק מלוני הכתורים ובתוכה בפסוק מה תשיבך: רבה לויפורי נרסי ושיין נעי:
סוף פסוק הך יפה: בחטבת גרות. כך היו דבריהם מקיבלים לפניו בעצה וגו' נרסינן:
הרים כו'. פסוק הוא בכתיבים ה': מפני ה' וגו'. נרס: שאין ת"ל זה סיני כו'. פרכי למה
הרים מלו ונם סיני בכלל תלת הלו ומרחב במקומי מהם הר סיני לפני ה' יהו נהולה ובכתב לסם:
לאלף דור. ר"ל מנע"ם וכל נחל סדור הרעים סרוכה מנחתם לאלף דור: ולא לחם כו'.
כו' לפו דוקא לחם לבדם קיבוים כוכבים בל מרע"ם תלת כל כו' ושיין נעול ע"ח: י"ב חלף.

חקב"ה פנים. לכשיבא להפרע ממחריביו עאכ"ו. ומה הגלשה הגלשתן מתוכו שניך כעדר הקצובות. מילין קצובין אלו בגדי בהונה גדולה. דתנינן תמן כ"ג משמש בח' בגדים. וההדיוט בארבע בבתונת ומכנסים מצנפת :אבנט. מוסיף עליו כה"ג חשן ואפוד ומעיל וציץ נזר הקדש. כתונת היתה מכפרת על שופכי דמים. המד"א (במדבר יט) ויטבלו את הבתונת בדם. וי"א על לובשי כלאים. המד"א (שם) ועשה לו כתונת פסים. מכנסים מכפרים על ג"ע. המד"א (שמות כח) ועשה להם מכנסי בד לכסות בשר ערוה. מצנפת מכפרת על נסי הרוח המר"א (שם כט) ושמת המצנפת על ראשו. אבנט על מה היה מכפר על העוקמנים. טעמא מ"ד על הנגבים לפי שהיה חלול בנגד הנגבים שעושין מעשיהם בסתר. ומ"ד על העוקמנין. א"ר לוי ל"ב אמות היה בו והיה מעקמו לכאן ולכאן. חשן היה מכפר על מטי דין הד"א (שם כח) ונתת אל חשן המשפט. אפוד היה מכפר על עובדי ע"ז המד"א (הושע ג) ואין אפוד ותרפי'. מעיל היה מכפר על לשון הרע. ר' סימון בשם ר' יונתן דבית גוברין ב' דברים לא היה להם כפרה וקבעה להם התורה כפרה. ואלו הן לה"ר וההורג נפש בשגגה. לה"ר לא היה לח כפרה וקבעה התורה כפרה זוג המעיל שנא' (שמות כח) והיה על אהרן לשרת ונשמע קולו וגו'. יכא קיל ויכפר על קיל לה"ר. וההורג בשגגה לא היה לו כפרה וקבעה לו התורה כפרה זו מיתת כהן גדול. שנא' (במדבר לה) וישב בה עד מות הכהן הגדול. ציץ היה מכפר על עזי פנים. ומ"ד על הגודפנים. מ"ד על עזי פנים המד"א (שמות כח) על מצח אהרן ולהלן הוא אומר (ירמיה ג) ומצח אשה זונה היה לך וגו'. ומ"ד על הגודפנין והיה על מצחו תמיד ולהלן הוא אומר (ב"מ ח) ותטבע האבן במצחו. כתיב (שם) ויפול על פניו ארצה למה ויפול על פניו אלא מתהלה אתה דורש גבהו שש אמות וזרת כדי שלא יצטער אותו צדיק ויהלך מלא קומתו לפיכך כתיב ויפול על פניו ארצה. א"ר הונא לפי שהיה דגון אלהיהו הקוק על לבו לקיים מה שנאמר (ויקרא כו) ונתתי את פגריכם על פגרי גלוליכם. ד"א ויפיל על פניו ארצה אמר רבי כדי שיטמן אותו פה סרוח שחירק וגידף. כענין שנאמ' (מיכה מ) טמנט בעפר יחד. ד"א ויפול על פניו ארצה כדי שלא יצטער אותו צדיק בתוך ישובו. ד"א ויפול על פניו כדי שיבא אותו צדיק וידרוך על צוארו לקיים מה שנאמ' (דניאל יב) ואתה על במותימו תדרוך. שעלו מן הרחצה שמכפרין על ישראל. שכולם מתאימות אלו ב' שרשרות גבלות של זהב שיוצאות מבין החשן והיו נראין מתוכו כמין שתים נרתיקות. ושבולה אין בהם שלא נתאכלה אחת מהן. כחוט השני שפתותיך זה נזר הקודש.

ומדברך

מתנות כהונה

פיות סכנס. עיין בפסוק כמגדל דוד: ה"ג מוסיף עליו כאן גדול הפן כו': ה"ג מצנט על מה היה מכפר על העקמנין טעמא מ"ד על הנגבין לפי שהיו הלול כנגד הנגבים שעושים מעשיהם בסתר ומ"ד כו'. ועיין בויקרא רבה פ' י' וגילסת הספר הוא בירושלמי בפ' נח לו: ה"ג למה ויפול על פניו. פירוש שהיה לו ליפול לאחוריו מאחר שהצע במלחמה: נובהין כו'. ולפי היה עופל לאחוריו היה דוד צריך ליפל כל אחד לפי אומנתו שיעור לכרוע לפניו וכן הוא לעיל בויקרא רבה פ' י': **בתוך** ישובו. ול"ל כשישוב ויחזור יצטרך ליפל בתוך ישוב מבכאן כל אחד שיעור בויקרא רבה לפי גסות היה וכן בילקוט שמעוני: **נרתיקות**. בלבלוחות דל"ת ורקוקות כסף **ערף**: **נתאכלה**. נשחק ונחלש עובי שלהם: **זה** מזר הקדש אלו הן הפתילים שבהם מהדקים

עבר ישראל את הירדן ר' הונא אמר ישראל סבא . ר' יודן בשם ר' יודן בשלשה מקומות מצאנו בתורה בנביאים בכתובים שלא עברו ישראל הירדן . אלא בזכות אבינו יעקב בתורה (בראשית לב) כי במקלי עברתי את הירדן הזה . בנביאים והודעתם את בניכם לאמר ביבשה עבר ישראל את הירדן הזה עבר ישראל ישראל סבא . בכתובים (תהלים קיד) מה לך הים כי תנוס הירדן וגו' מלפני אלוה יעקב וגו' . שגלשו מהר גלעד הר שגלשתן מיתובו עשיתיו גל ועד לאוה"ע איזה זה זה הירדן . ומה הגלשה הגלשתם מתובו שניך כעדר הקצובות ביזת סיחון ועוג . שעלו מן הרוזצה א"ר אלעזר בששים אלף נבבשה ארץ כנען . היא דעתיה דר' אלעזר דא"ר אלעזר כל מלחמה שהיא יתירה על ששים אלף מלחמת עירבוביא היא . ר' יהודה בשם חזקיה אמר כ"מ שנא' כעשר כעשרים כשלשים כארבעים או חסר או יתר . תמן איתמר (יהושע ד) כארבעים אלף חלוצי צבא והכא איתמר (דה"א ה ה) ארבעים וארבעה אלף ושבע מאות וששים א"ר אחא אלף שלם היו והשאר כלו בדרכים . אותן ט"ו אלף איכן הם . אמר להם שומרי כלים היו ולא מנאן הכתוב . שכלם מתאימות שהיו מותאמים בין החלוץ למאסף . הה"ד (יהושע ו) והחלוץ הולך וגו' . ושבולת אין בהם וגו' . שלא היה ניזק אחד מהן . כחוט השני שפתותיך כשאמרו ליהושע (שם ה) כל אשר צויתנו נעשה וגו' . ומדברך נאוה שאמרו (שם) כל איש אשר ימרה את פיך . באותה שעה התחיל יהושע משבחן כפלח הרמון רקתך . הריקן שבך רצוף הוא תורות כרמון הזה . ואין צריך לומר מבעד לצמתך על הצנועין שבכם ועל המצומתים שבכם . כמגדל דוד צוארך במה נדל אתכם דוד בספרו . למכה מלכים גדולים . בנוי לתלפיות ספר שאמרוהו פיות הרבה . אלף המגן כל אותן האלפי' והרבבו' שעברו את הירדן והגנתי עליהם לא הגנתי עליהם אלא בזכות אותו הבא לאלף דור . ולא אתם בעצמכם נתליתם בו אלא כל שלטי הגבורים שכל מי שיעמוד וישלוט ויתגבר על יצרו כגון משה בשעתו דוד בשעתו עזרא בשעתו כל דורן נתלה בהן . וע"י מי עברו ישראל את הירדן ע"י שני שדיך אלו הן יהושע וזאלעזר : (ז) ד"א מבעד לצמתך שערך כעדר העזים שגלשו מהר גלעד . הר שגלשתם מתובו עשיתיו גל ועד לאו"ה . ואי זה זה בהמ"ק . שנאמר (תהלים סח) נורא אלהים ממקדשך . מאיכן מורא יוצאה לא מבהמ"ק . הד"א (ויקרא כו) את שבתותי תשמרו ומקדשי תיראו . שהוא מקודש בהרבנו כשהיה מקודש בבנינו . והרי דברים ק"ו ומה אם למקדשו לא נשא לו

מתנות כהונה

מובא זקנים מ"י סנהדרי סבי : אלוה יעקב . דייק מדלא כתיב לאוה אל יעקב מסתם מלפני לאוה ומלפני יעקב לו הוא ע"ד שמתו מז"ל הקכ"ה קרא ליעקב אל : ה"ג כלהרבשים לאחד : פירוש לפי המומד נאמר לו פתוח לו יותר : ושישים אלף . ולא יותר כדמפרש ימאל : תמן נאמר . בפ' יהושע : ה"ג ושבע מאות ושמים : אלף שלם היו . לומן ז' מאות ושמים מזשלמסם גם המה היו אלף שלם שמסרו מהם ג' מאות והרבשים בכלו ומתו בדרכים ומומל ועדיין מסרים ט"ו אלף משמים אלף והיכן הם והשיב בהם היו שומרי הכלים ולכן לא מנאם הכתוב : החלוץ . לשון וגד ותני שבע מאות אלופים לשמים וזן הולך מלחמיהם יהיה מאסף לכל המחנות ושאר השבטים היו ממושים בשיירה : והחלוץ הולך וגו' גרסי' :

אחד העשה בבקר וגו'. שעליו מי תרחמנה שמבקרים ית' בין על ישראל. שהם מתי ומתי התנינו אין קרב בי"א. בט"ו. שבזמה אין בהם. התנינו הקרבנות והסרת יהיו בשלשה שלמה: (י) ד"א שערך בעדר העזים. הר שלשתן מתיבי עשיתו ג' ועד הכי"ל. ואיזה זה אלו כג' מיני. ומה הלשה הנישתן מתיבי. שניך בעדר הקב"ה מילי קצובין. א"י מיזבין אלי מחויבין. שעזו מן הרוצה. שמזבין את ישראל. שבזם מתאוים התנינו מצאו לו זבית פטרוהו ואם לאו מעבירין דינו למחר. והן מעבירין זוגות. ושבילה אין בהם. ר' לוי אמר שמלמדין דבר מתוך דבר. ר' אבא אמר שאין הלבה קיהא להם. בחיט השני שפתותיך. ר' יודן אמר בזוגרת המלך נזרת ב"ד. הן מציין בפיהם קבילה שרפה הרג והנק. ד' הניא אמר דמים דתנינן והוט של כקרא חוגרו באמצע. כדי להבדיל בין דמים העליונים לדמים התרתונים. ר' עזריה בשם ר' יודה בשם שהוט הכקרא מבדיל בין דמים העליונים לתחתונים. כך סנהדרין מבדילים בין טימאה לטהרה בין איבור להיתר בין פטור לחיוב: (יא) ד"א כהוט השני שפתותיך זה לשון של זהורית ומדברך נאוה. זה שעיר המשתלח. אמרו ישראל לפני הקב"ה רבש"ע אין לנו לשון זהורית ושעיר המשתלח. אמר להם כהוט השני שפתותיך. רהישת פיך הביבה עלי כהוט השני של זהורית. ר' אבהו אמר עלה (הושע יד) ונשלמה פרים שפתינו. מה נשלם תחת פרים ותחת שעיר המשתלח שפתינו. ומדברך נאוה מדבר יאי מדברתיך יאי. א"ר אבא ב"כ אע"פ שהוא מדבר חיבין על מחיצתו עכשיו כשהוא חרב כשם שמחויבין על מהיצתו כשהוא בנוי. א"ר לוי אמר הקב"ה בחורבנה העמידה לי צדיקים. ובבנינה העמידה לי רשעים. בחורבנה העמידה לי צדיקים דניאל והבורתו מרדכי והבורתו עזרא והבורתו. בבנינה העמידה לי רשעים. כנון אחז והבורתו מנשה וחבירתו אמון וסייעתו. ר' אבא ב"כ בשם ר' יוחנן על הדא דר' לוי אמר (ישעיה נג) כי רבים בני שוממה מבני בעולה. הוי צדיקים העמידה לי בחורבנה יותר מצדיקים שהעמידת לי בבניינה. כפלח הרמון רקתך. ר' אבא ב"כ ור' אחא. ח"א הריקן שבשלש שורות רצוף תורה כרמון הזה. ואצ"ל מבעד לצמתך על היושבין בסנהדרין עצמה. וה"א הריקן שבסנהדרין רצוף תורה כרמון הזה ואצ"ל על יושבין תחת הזית ותחת הגפן והתאנה ועוסקין בדברי תורה. כמגדל דוד צוארך. זה בהמ"ק. ולמה מדמתו בצואר. שכל ימים שהיה בהמ"ק בנוי וקיים. היה צוארן של ישראל פשוט בין אוה"ע. וכיון שחרב בהמ"ק כביכול

מתנות כהונה

לעתיד לבא ליוס שכולו שבת: בבקר וגו' נרסי': ה"נ על ישראל שכלם מתלימות דמיון כו': איל קרב בלחד עשר. משמה היה נמס' יומא פרק נרלמוסה: דתנינן הקרבים. גם זה בם הגמרא נרסי': דתנינן מגלו כו'. בסנהדרין נפ' היו עוסקין: ה"נ וכן מזהירים זוגות זוגות. ופירוסו כדי ליצא ויכון יחד שלי יצלו לו זכות וכן תמלא לקמן בפסוק ויצא כיוסים: קריאה לסס. שהיסה גרולה נפיהם בלי ספק: בגזירת ב"ד כו'. בסס שגזירת מלך קיימת כך היתה גזירת ב"ד קיימת: דמים. כלומר סוט. בפי מדבר בזקיקת ליוס וכשאפרם וחזל שלי בהסכר הסגר: דתנינן. בפ"ג דמס' מדוקן: מדברותיך. ל' גר וכוט פירוסו על מדבריך ילי: מחיצתו. כל דבר שהסור להסול מון למחיצת ירושלים גם

ומדברך נאוה זה הציון ר' יונתן היה פליק לציוי בהושיטים ציון המצוא ובני חד פלאטנום פנע ביה חד בותי . א"ל לאן את אזיל . א"ל [illegible] בהושיטים. א"ל ולא טב לך תיסיק ותצלי בהדין טזרא ברייבא ייא תעדי בהדייא קיקלתא . א"ל ולמה הוא בריך טירא הדין . א"ל ויא טס בעיי המכוונא הדא היא דברייתא אמרין ארעא דישראל לא טפת בעיי מצויא . אתעלמת מלתא מן ר' יונתן בהדיא שעתא ולא השיבו . א"ל [illegible] . רבי תרשני ואני משיבו . א"ל השיבו . אמר לתתוא בותי דיי טירא טפת את עביד ליה . אי מן טירא רמיא הא בתוב (מלכים ז) ויעבד את העמודים הגבוהים . אי מן מבויא הא בתוב (שם) המש עשרה אמה בעמודה האחד המום ויבסו ההרים . ולא אשנח ביה עילוי קרוייה בהדי [illegible] . אם ההרים שהיו גבוהים מלמעלה בתוב ויבסו את ההרים [illegible] . [illegible] ענתה נשתתק אותו בותי ולא אשבח מה [illegible] . בהדיא [illegible] ר' יונתן וארבביה לחמריה תלתא מיילין . ויקרא עליה תלתא קריין (דברים ז) ברוך תהיה מכל העמים לא יהיה בך עקר ובבהמתיך . [illegible] שבכם. והדין (דברים ז) כל בלי יוצר עליך לא יצלח וגו' . והיי [illegible] ריקן שבישראל מלא תשובות בהמין . מבעד לצמתך יאי [illegible] והמצומתין שבכם : (ה) ד"א שערך בעדר העזים שנלשו [illegible] שנלשתן מתיכו עשיתיו גל ועד לאו"ה . ואיזה זה זה אלו [illegible] הגלשה הגלשתן מתוכו . שניך בעדר הקצובות . [illegible] . כ"ד משמרות בהונה . וכ"ד משמרות ליוה . י"ב בחלקות . [illegible] ריקן שבישראל מלא תשובות בהמין . מבעד לצמתך יאי [illegible] והמצומתין שבכם : (ה) ד"א שערך בעדר העזים שנלשו [illegible] שנלשתן מתיכו עשיתיו גל ועד לאו"ה . ואיזה זה זה אלו [illegible] הגלשה הגלשתן מתוכו . שניך בעדר הקצובות . [illegible] . כ"ד משמרות בהונה . וכ"ד משמרות ליוה . י"ב בחלקות . [illegible] שמשמרין לישראל . שכלם מתאימות התנין תמן בני [illegible] . היו כל המשמרות שוות . ושבולה אין בהם . דתנינן תמיהין בחיש ורגל . כחוט השני שפתותיך . דתנינן שתת לגבך הנץ תמנן בסידה וחכיש בן ארזא בצלצל . ומ־דברך נאוה זה השיר . דתנינן תמן חשור עליו הלוים אומרים במקדש . בראשון היו אומרים (תהלים כד) לה' הארץ ומלואה . בשני (שם מח) גדול ה' ומהולל מאד בעיר אלהינו וגו' . בשלישי (שם פב) אלהים נצב בעדת אל . ברביעי (שם צד) אל נקמות ה' אל נקמות הופיע . בחמישי (שם פא) הרנינו לאלהים עוזנו הריעו . בששי (שם צג) ה' מלך גאות לבש . בשבת (שם צב) מזמור שיר ליום השבת לע"ל ליום שכלו שבת ומנוחה לחיי העולמים : (ט) ד"א שערך בעדר העזים שנלשו מהר גלעד הוי שנלשתן מתוכו עשיתיו גל ועד לאו"ה . ואיזה זה אלו הקרבנות . ימת הגלשה הגלשתן מתוכו . שניך כעדר הקצובות טיילן קצובין (במדבר כח) את הכבש אחד

מתנות כהונה

[illegible] עמיס כמין כתר כמו שפרש"י ז"ל בפרשת תרומה וי"ו תמיר יהלוך לו יחבר [illegible] לפ' : ר' יונתן כו' . עיין כל זה בכ"ר פ' נ"ב ובפרשת [illegible] נח : הדא הוא דכתיב כו' . הכותב יהלוך בתוי כתי [illegible] יפה ובפ' עקב נרסי' ליה לך בכוונתי מהר ועייו בפ' [illegible] ק"ו לממוכים בהוא מעתה בפתח לוהי כיתי [illegible] ועיין בכ"ר פ' נ"ב כי כן הוא : הדג [illegible] בהוא יום י"ב במקדש ו"ב בנבולין בהוא יום [illegible] ע"ו מנגנולין : שחה לנסך נרסי' . והוא במכוה פוך [illegible]

הקדשים של מטה . הה"ד (שמות טו) מכון לשבתך פעלת ה' מכוון נגד שבתך זה בהמ"ק של מעלה . הר המוריה ר' חייא רבה ור' ינאי חד אמר שממנו יוצא מרה לעולם . וחרינא אמר שממנו יוצא מורא לעולם . אמרון ר' חייא רבה ור' ינאי ח"א שמשם יוצא אורה לעולם . וח"א שמשם יוצא ארורה לאוה"ע . דבי ר' חייא רבה ור' ינאי . ח"א שממנו יוצא דבר לאוה"ע . וח"א שמשם יוצא דבר לעולם . אלף המגן תלוי עליו א"ר ברכיה אמר הקב"ה אלף דור קפלתי והבאתי אותו המגן שהיה תאות לבבם . ר' ברכיה בשם ר' יצחק אמר אמר אברהם לפני הקב"ה רבש"ע לי נעשית מגן ולבני אין אתה נעשה מגן . א"ל הקב"ה לך הייתי מגן אחד שנא' (בראשית טו) אנכי מגן לך . אבל לבניך אני נעשה מגינים הרבה . הה"ד אלף המגן תלוי עליו כל שלטי הגבורים זו כהונה ומלכות : (יב) שני שדיך אלו משה ואהרן . מה השדים הללו הודה והדרה של אשה . כך משה ואהרן הודן והדרן של ישראל . מה השדים הללו נויה של אשה . כך משה ואהרן נוין של ישראל . מה השדים הללו כבודה ושבחה של אשה . כך משה ואהרן כבודן ושבחן של ישראל . מה השדים הללו מלאים חלב . כך משה ואהרן ממלאים ישראל מן התורה . ומה השדים הללו כל מה שהאשה אוכלת התינוק אוכל ויונק מהן . כך כל תורה שלמד משה רבינו לומדה לאהרן . הה"ד (שמות ד) וינד משה לאהרן את כל דברי ה' . ורבנן אמרי גילה לו שם המפורש . מה השדים הללו אין אחד מהם גדול מחבירו . כך היו משה ואהרן הה"ד (שם ו) הוא משה ואהרן . כתיב (שם) הוא אהרן ומשה . לא משה גדול מאהרן ולא אהרן גדול ממשה בתורה . ר' אבא אמר למלך שהיו לו שתי מרגליות טובות ונתנן בכף מאזנים לא זו גדולה מזו ולא זו גדולה מזו . כך משה ואהרן שוים . א"ר חנינא בר פפא ברוך המקום שבחר בשני אחים האלה . שלא נבראו אלא לתורה ולכבודן של ישראל . ר' יהושע דסיכנין בשם ר' לוי שתי משפחות של כהנים היו באלכסנדריאה אחת מקרית ואחת מרתחת . מעשה ששלחו הרופאים והביאו מהן ועשו אותן תריאקה . ובהן היו מרפאין . רבה בשם ר' שמעון ב"ו אין מקדים רטייה עד שרואה המכה . אבל מי שאמר והיה העולם אינו כן אלא מקדים הרטייה ואחר כך הוא מכה . הה"ד (ירמיה ג) הנני מעלה לה ארוכה ומרפא ורפאתים וגו' . וכתיב (הושע ז) כרפאי לישראל . אמר הקב"ה באתי לרפאות עונותיהן של ישראל . וגלה עון אפרים ורעות שומרון . אבל אוה"ע מכה אותן ואחר כך מרפאן . שנא'

מתנות כהונה

לעמה : ה"ג פעלת ה' . מכוון נגד שבתך זה בית המקדש של מעלה כך המוריה ר' חייא רבה ור' ודרש ר' המוריה ותחי' ר' דניאל וחנן וכן הוא בבר"ר פ' ל"ג : מרה לאו"ה . ובירושלמי גרסינן הוראה : מורא . ילמה : וה"ג בירושלמי לאוה"ע : דבר גרסינן : הבי גרסינן יוצא דבר לאוה"ע : והבאתי אותו המגן המוכה . שהיה מגן ושיה ליהרגל ומגה לאלף דור : שני שדיך : מקריות ל' קריות כלו' בשרם שיה קל בשבע ושלחת שיה בשרם חס בשבע ולכן עשו משם שטריקלי שלריך להיות ממוזג בשוה ול"ל שנעלו משם שלחב שהשוה דר' מלישעזר בר' שמעון בפ' הפועלים במסכת ב"מ ובספר יחן גרס על בשעים : כרפאי ליהרגל .

דברות לעולה . בב"ל . פו' כי שם היה שלמון ומשם היה בוטע קול כדכתיב ויבטע את קול מדבר שליו מבין שני בכרוביס . בגימי משם היה שסיכל לשפיס בשקום שדמוך . (יפ"ת) :

אסיפת אמרים

כביכול נכפף צוארן של ישראל. הה"ד (ויקרא כו) ושברתי את גאון עוזכם זה בהמ"ק. ד"א מה צואר זה נתון בגבהו של עולם. כך בהמ"ק נתון בגבהו של עולם. ומה צואר זה רוב תכשיטין תלויין בו. כך כהונה מבהמ"ק. לויה מבהמ"ק. ומה צואר זה אם ניטל אין לאדם חיים. כך משחרב בהמ"ק אין חיים לשונאי ישראל. בנוי לתלפיות מטרגונין. חייא בר' בון אמר יופי היה ונעשה תל. אמר הקב"ה אני הוא שעשיתיו תל בעה"ז. אני הוא שעתיד לעשותן יפיפות לעה"ב. ד"א תלפיות תל שמתפללים בו כל פיות. מכאן אמרו העומדים בחוצה לארץ ומתפללין הופכין פניהן לא"י שנא' (מ"ב ח) והתפללו אליך דרך ארצם. העומדין בא"י הופכין פניהן כנגד ירושלים ומתפללין שנא' (ד"ב ו ו) והתפללו אליך דרך העיר הזאת. העומדי' ומתפללי' בירושלים הופכין פניהן כנגד המקדש שנא' (מ"א ח) והתפלל אל הבית הזה. העומדים בהר הבית הופכים פניהם כנגד קה"ק ומתפללין. שנא' (שם) והתפללו אל המקום הזה. נמצאו העומדים בצפון פניהם לדרום. והעומדים בדרום פניהם לצפון. והעומדים במזרח פניהם למערב. והעומדי' במערב פניהם למזרח נמצאו כל ישראל מתפללין למקום אחד. ומנין שכל ישראל מתפללין למקום אחד. ריב"ל אמר (שם ו) הוא ההיכל לפני. הוא ההיכל שכל הפנים מכוונות אותו. עד כדון בבנייתו בחורבנו מניין. א"ר אבון בנוי לתלפיות הוא ההיכל שכל הפיות מתפללות בו. בק"ש הוא אומר בונה ירושלים. בתפלה הוא אומר בונה ירושלים. בבהמ"ז הוא אומר בונה ירושלים הוי שכל הפיות מתפללין עליו. לפני הקב"ה עתיד הוא לבנותו ולהשרות שכינתו בו. כתוב אחד אומר (מ"א ח) והיו עיני ולבי שם כל הימים. וכתוב אחר אומר (הושע ה) אלך אשובה אל מקומי כיצד יתקיימו שני כתובים הללו. אלא פניו למעלה ולבו למטן. דתניא יכוון אדם לבו כנגד בית קה"ק. ר' חייא רבה ור"ש בן הלפתא. ר' חייא רבה אמר כנגד קה"ק של מעלה. ור"ש בן חלפתא אמר כנגד קה"ק של מטה. א"ר פנחס מקיים אני דברי שניכם כנגד קדש הקדשים של מעלה שמכוי כנגד קדש הקדשים

מתנות כהונה

עתה נתורגמו מסור למכול מון לירושלים ועיין בפ' בתרא דמסכת מכות: שבנ' סורות כו'. פיוסבין לפני הסנהדרין כדתניא בסנהדרין בפ' לחד דיני ממונות: חריקן שבסנהדרין כו'. י"ל שסנהדרי יושבי בשכת הגזית לפ עמד בהם מעט מכמתם כל כך מתוך רוב העסקים ומשפטים כמו שדרשו חז"ל בפסוק העומד יהוה הכס לקמן במד' קבלת: כך כהונה מב"ה. שם היו מיכרים ומלויין הכהנים בעבודתן ולויה בהוכוח: ה"ג מין חיים למוגלי ישראל: טטרונונין. פי' הערוך ערך דגון מרוגע וכן הוא בפ' שני דשקלים וכן שים קדושת בית המקדש מרוכב הר הבית ועזרה והיכל ולפנים ולפנים: ה"ג בשפר יפן לעולם הבא ד"א תלפיות של שמתפללין בו בל פיות: ה"ג בירושלמי דפ' תפלת השחר הופכין פניהם כנגד הר הבית שנאמר והתפללו אל הבית הזה: הוא ההיכל לפני. פסוק הוא במלכים א' סימן ו': ה"ג שכל הפנים מכוונות אותו עד כדון בבנייתו בהורבנו מניין א"ר בון בנוי לתלפיות הוא שהיכל כו'. ובירושלמי קלת בתוכן תהל: מתפללות כו'. כלי עליו וכ"ג בירושלמי בהדיא: בקריאת שמע כו'. שמסיימין פרוס סוכת שלום עלינו כו'. וכ"ג בהדיא בירושלמי: ה"ג הקב"ה עתיד לבנותו ודרש לפני ההיכל הזה הוא לפני ונגד עיני ולבי לבנותו: אלך לשובה כו'. כך היא בירושלמי אות בתות אע"פ שחוזר משמתם עם בירושת הבבלי בפ' אלו טריפות. ופי' אם מכוון נגד בית המקדש אל מטה כדכתיב והיו עיני ולבי שם כל הימים שמא יכוון את כבר כתיב אלך לשובה לי למעלה: ה"ג בירושלמי אלך פניו למעלה ועיניו ולבו

בעצם היום הזה נמול אברהם. דרנשה ליה ימלל. ר' אבהו בר כהנא ור' לוי. ר' אבהו אמר הרגיש ונצטער כדי שיכפול לו הקב"ה שכרו. כתיב (שם) המול ימול יליד ביתך ומקנת כספך. אמר הקב"ה יבא טמא ויטפיל בטהור. אפשר כן. אלא המול ימול. אני טהור ואברהם טהור נאה לטהור להטפל בטהור. ר' אבון בשם ר' שמעון אמר שיתף הקב"ה ימינו עם אברהם ומלו. שנא' (תהלים ע) וכרות עמו הברית: (טו) ד"א אלך לי אל הר המור זה אברהם שהוא ראש לכל הצדיקים. ואל גבעת הלבונה זה יצחק שנתקרב כקומץ לבונה על גבי המזבח. כולך יפה רעיתי זה אבינו יעקב שהיתה מטתו שלמה לפניו ולא נמצא בה פסולת. מהו כלך יפה רעיתי תני רשב"י בשעה שעמדו ישראל לפני הר סיני ואמרו (שמות כד) כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע אותה שעה לא היה בהם לא זבים ולא מצורעין ולא הגרין ולא סומין לא אלמין ולא חרשין לא שוטין ולא שממין לא טפשין ולא חלוקי לב. על אותה שעה נאמר כולך יפה רעיתי. כיון שחטאו לא היו ימים קלים והיו בם זבים ומצורעים הגרין וסומין אלמים חרשים שוטים וטפשין באותה שעה נאמר (במדבר ה) וישלחו מן המחנה כל צרוע וכל זב. א"ר חלבו כתיב (שם ז) ויהי המקריב ביום הראשון וגו' ביום השני הקריב נתנאל וגו' קרבנו. ולמה עשה יהודה טפלה שלא יתנאה יהודה ויאמר הואיל ואני הקרבתי תחלה אני הוא נדול שבכלם. אלא העלה הקב"ה עליהם כאילו הקריבו כלם ביום ראשון וביום אחרון. א"ר אלעזר כתיב (במדבר ז) זאת חנכת המזבח ביום המשח. והלא כל אחד ואחד מהן הקריב מזרק אחד כף אחת. ומה ת"ל קערות כסף שתים עשרה מזרקי כסף י"ב כפות זהב שתים עשרה. אלא שלא יאמר יהודה הואיל ואני הקרבתי תחלה אני נדול שבכלם. לפיכך העלה הקב"ה עליהם כאילו הקריבו כולם ביום הראשון וביום האחרון. א"ר ברכיה כתיב (בראשית מט) כל אלה שבטי ישראל שנים עשר. מאחר שברכן חזר וברכן. אלא מלמד שישב יעקב אבינו ומשלן בחיות. משל ליהודה באריה שנאמ' (שם) גור אריה יהודה. דן לנחש. שנא' (שם) יהי דן נחש עלי דרך. נפתלי לאילה. שנאמר (שם) נפתלי אילה שלוחה. בניטין לזאב שנאמ' (שם) בנימין זאב יטרף. וחזר וקראן

מתנות כהונה

ה"ג נכ"ר סוף פ' מ"ח דגמרא ליה ימלל ועיין פירושו בב"ר פ' ל"ג: ה"ג מיכפול לו הקב"ה כנכרו וכי תומר כו' ועיין סוכ בב"ר פ' מ"ח: המול ימול. מסמע מי שנימול כבר הוא ימול לחניס ועיין בפ"ק דע"ז ובירושלמי פ' ר"ח דמילה וכפ' הטלה: שממין כמו שנממין מסוגעים שדעתן סומס ומבולבל וכל מאמר זה הוא בבמדבר רבה פי"ג ועיין שם פירושו: חלוקי לב. פירוש מסופקים בקבלת התורה: עד שהטילו בעגל. עיין שם היטב ילין ליה: ה"ג ביום הרחמנן וגו' וסיפא דקרא וקרבנו כו': ה"ג נהגלגל קרבנו כו'. ועיין כל זה בבמדבר רבה פי"ג בתר סיפא: ה"ג כלם ביום הרחמנן וביום אחרון: והלא כל מ' כו'. כלו' וביום השמח לא הקריב אלא נשיא מ' קערה לחם ומזרק מ' וכף לחם וכתיב ביום השמח לחודו קערות כסף שתים עשרה כן הוא בפ' נשא בהדיא: מאחר שברכן כו'. עיין פירושו בפ' נשא פי"ג. וכפ' ואלה שמות בפ' ואלה ומוב הגירסא מבולבלת מאד והכי איתא לפניך הגירסא מפרשא נשא וה"ג שם ראובן שמעון לוי ר' הינא ור' לוי חד אמר מפני שקנטרן לביסס וחד אמר מפני שיחסן אלל מטה ואהרן ולית מאן ידעין מאן דאמר דא ומאן דאמר דא אלא מן דאמר ר' יודן בשם ר' שמעון בשם ר' הוא מוזן בומעה מוכחה היים בקרא הכמיס מלין הוי כי הוא בפ' דאמר

שנא' (שמות יט) ונגף ה' את מצרים נגוף ורפוא ע"י אהרן ורפוא ע"י משה. אשריהם שני אהים הללו שלא נבראו אלא לכבוד ישראל. והדא היא דאמר שמואל הנביא (ש"א יב) ה' אשר עשה את משה ואת אהרן. הוי שני שדיך אלו משה ואהרן: (יג) תאמי צביה. ר' יהושע דסיכנין בש"ר לוי: מה התאומים הללו כיון שפורש אחד מהן מדדיהן דרן נסתם. כך כתיב (זכריה יד) ואבחיד את שלשת הרועים בירח אחד והלא לא מתו אלא בשנה אחת אלא בירח אחד נגזרה עליהם גזירה על שלשתן. הה"ד (תהלים מז) נדיבי עמים נאספו. ר' יוסי אומר ג' פרנסין טובים עמדו לישראל. ואלו הן משה ואהרן ומרים. ובזכותן נתנו להם ג' מתנות טובות. הבאר. והמן. וענני כבוד. המן. בזכות משה. הבאר. בזכות מרים. בזכות אהרן ענני הכבוד: מתה מרים ופסקה הבאר. והיו אומרים (במדבר כ) לא מקום זרע ותאנה. והזרה בזכות משה ואהרן. מת אהרן נסתלקו ענני הכבוד. הה"ד (שם) ויראו כל העדה כי גוע אהרן. אל תקרי ויראו אלא ויירא וחזרו שניהם בזכות משה. מת משה נסתלקו שלשתן וישיב לא חזרו. והצרעה לא עברה עמם את הירדן: ולא ראו ישראל קורת רוח מן אותה שעה. הרועים בשושנים. אמר שמואל בר נחמני מרים ויוכבד הן הן חיותיהן של ישראל. והיו רועות את ישראל שלכם רך כשושנים. והיכן היתה מרעיתן של ישראל במצרים על ים סוף: (יד) עד שיפוח היום ר' אבהו ור' לוי. חד אמר בשעה שמל אברהם אבינו את עצמו ובניו ובני ביתו עשה ערלותיהן גבעה וזרחה עליהן החמה והתליעו. ועלה ריחן לפני הקב"ה כריח קטורת הסמים וכריח קומץ הלבונה שעל גבי האישים. ואמר הקב"ה לכשיבאו בניו של זה לידי עבירות ומעשים רעים. אני נזכר להם זה הריח ואתמלא רחמים עליהן והופך להם מדת הדין למדת רחמים. מה טעם אלך לי אל הר המור. ר' לוי אמר בשעה שמל יהושע את בני ישראל העמיד להם ערלותיהם גבעה וזרחה עליהם חמה והתליעו. ועלה ריחן לפני הקב"ה כריח קטורת סמים וכריח קומין של לבונה שעל גבי אישים. באותה שעה אמר הקב"ה לכשיבאו בניהם של אלו לידי עבירות מעשים רעים אני נזכר להם ריח זה ומתמלא עליהם רחמים והופך להם מדת הדין לרחמים מה טעם אלך לי אל הר המור ואל גבעת הלבונה. כתיב (בראשית יז) בעצם היום הזה נמול אברהם. א"ר ברכיה אילו מל אברהם את עצמו בלילה היה דורו אמר אילו ראינוהו לא הנהנוהו. אלא בעצם

מתנות כהונה

ואני לא עשיתי כן. ר' ברכיה ור' ירמיה בשם ר' חייא בר אבא אמר דרש ר' לוי בן סיסי בנהרדעא (שמות כד) ויראו את אלהי ישראל ותחת רגליו וגו'. זאת עד שלא נגאלו אבל משנגאלו איכן היתה במקום שדרכה של לבינה ראויה להנתן שם היתה נתונה. א"ר ברכיה מעשה אב"כ. אלא כמעשה. היא וכל אורגלייה שלה נתונה. היא והסל והמגרפה שלה נתנה. ב"ק אמר עד שלא יצאו ישראל ממצרים היתה רשומה ברקיע ומשיצאו ישראל ממצרים עוד לא נראת בענן. מ"ט וכעצם השמים לטוהר כך אינון נקיין מן עננן. אמר להם הקב"ה בשגליותם לבבל עמכם הייתי שנאמר (ישעיה מג) למענכם שלחתי בבלה. לבשתחזרו לבית הבחירה בקרוב אני עמכם הה"ד אתי מלבנון כלה. א"ר לוי לא היה צריך קרא לומר אלא אתי ללבנון כלה. ואת אמרת מלבנון אלא בתרומה הוא נוער מבהמ"ק ואחר כך הוא פורע מן או"ה. א"ר ברכיה בג' שעות הקב"ה פורע מן עשו הרשע ומאלופיו מאי טעמא (תהלים יג) עתה אקום יאמר ה' וגו'. ר' שמעון בר ינאי עתה אקום כל זמן שמוכפשת באפר כביכול והוא כן. והוא שישעיה אמר (ישעיה נב) התנערי מעפר קומי שבי ירושלים באותה שעה (זכריה ג) הם כל בשר מפני י"י למה כי נעור ממעון קדשו. א"ר אחא כהדא תרנגולתא דמנערה גפא מגווא קטמא: (יח) תשורי מראש אמנה א"ר הונא בשם ר' יוסטא עתידות הגליות מגיעות עד טיורום מונות ואומרי' שירה. ועתידות אוה"ע להביא אותה סרדיוטות למלך המשיח מאי טעמא תשורי מראש אמנה אין לשון תשורי אלא לשון קרבן. חמד"א (ישעיה ט) ותשורה אין להביא לאיש. ראויה היא ואנא לא ראויה לא כבר עשיתי לכם בימי חזאל (מ"ב ח) וילך חזאל לקראתו ויקח מנחה בידו וכל טוב דמשק משא ארבעים גמל. א"ר יהודה וכי כל טוב דמשק משא מ' גמל היה. אלא ללמדך שהיתה בידו אבן טובה ומרגליות שהיה ראוי ליתן בדמיהם כל טוב דמשק. ואת אמרת ויקח מנחה בידו וכל טוב דמשק. אלא הן עצמן עתידין להביא דורונות למלך המשיח. מ"ט (ישעיה סו) והביאו את כל אחיכם מכל הגוים מנחה לי"י בסוסים וברכב ובצבים ובפרדים ובכרכרות.

מהו

מתנות כהונה

ותחת רגליו וגומר נגסי'. ושין בויקרא רבה פ' כ"ג מתאחר כל זה: **כד** לימון נקיין נגסי: ה"נ ותחת למרה מלבנון מלת בתחלה כו': **הוא** טוער כו'. כדלקמן בגמ' כי נעור ממעון קדשו: **ה"נ** בפ' יפן עתה לקוס ילמר ה' עתה תחומס עתה תגמל ודכתי עתה מל' עת וכתיב ג' פעמים עתה הרי ג' עתות: **ה"נ** והוא כן והוא שישעיה כו': **בהדא** כו'. כהדגולתא הזאת שמעברת את כנפיה מתוך העפר: **טיורום** כו'. שמות הריס כן ועיין בשמות רבה פ' כ"ג ובירושלמי בפ' בתרא דמס' תלה נפש חוטים למנס בפ"ק דגיטין פרש"י בפס תלגוס יהום שהוא כר הכבל. גרסי' דה"נ להניא לוחס סרדיוטות כו'. ופיהו לוחמים העכו"ם יביאו את ישראל במרכבות כבודות כעין סרדיוטות שהם הריס חסוסים עשוי מפפס כך פי' סערוך וכדמפרש ואזיל לקמן וכן מוכח פי' המאחר בגליון והוא טוריקון שר של ההיוטים: **קרבן**. מקריבים מנחה: **ראויה** היא כו'. כלומר ראוי וכבון המנחה והתקריבם למלך המשיח לכל אחי ומגדי לוחם ללוחם מלחמה בכבר עשיתי כן לחזיקם בימי חזאל ולאחי שבפעם הזאת יהיה התשורה בדרך יותר יקר וזה כשיביאו את ישראל עצמן מנחה למלך המשיח: **ואת** למרה כו'. כלו' ולכן אתה אומר ויקח מנחה וגו': **אלא** הן עצמן עתידין להביאן דורונות בגכו'. פי' את ישראל בעצמן יביאום לו"ם למלך המשיח וים גירסות שונות במאחר זה ומוטב

וקראן כלן זאבים כלן נחשים כלן שרפים כלן עקרבים תדע לך שהוא כן שהרי דן שקראו נחש חזר וקראו אריה. שנאמ' (דברים ג) דן גור אריה. א"ר אידו מצינו בקרבנות של נשיאים מה שהקריב זה הקריב זה. זה הקריב עולה. וזה הקריב עולה. זה מנחה וזה מנחה. זה חטאת וזה חטאת. זה שלמים וזה שלמים. למה שכלם שלמים ושוין כאחד. ומה ראה הכתוב ליחסן בספר ואלה שמות ראובן שמעון לוי. ר' הנינא ור' לוי. ח"א מפני שקינטרן אביהם וח"א מפני שייחסן אצל משה ואהרן. ולית אנן ידעין כאן דאמר דא. ומ"ד דא. אלא מן דאמר ר' יודן בשם ר' יהודה בר' סימון בשם ר' הונא אזן שומעת תוכחת חיים בקרב הכמים תלין הוי ר' הונא הוא דאמר מפני שקנטרן. ולפי שקבלו תוכחת אביהם זכו להתייחס בצד משה ואהרן. לכך נאמר כלך יפה. ר' יהודה ור' נחמיה ורבנן. ר"י אמר לפי שבל השבטים לא שמרו יחוסיהן במצרים וראובן שמעון לוי שמרו יחוסיהן במצרים. ר"נ אמר לפי שבל השבטים עבדו ע"ז במצרים ושבט ראובן שמעון לוי לא עבדו ע"ז. ורבנן אמרין לפי שבל השבטים לא נהגו שררה במצרים על ישראל. ושבטים הללו נהגו שררה במצרים. כיצד מת ראובן נתנה שררה לשמעון. מת שמעון נתנה שררה ללוי. מת לוי בא ליתן שררה ליהודה. יצתה ב"ק ואמר הניחו אותה עד שיגיע זמנה. ואיכתי הגיע זמנה. אחרי מיתת יהושע. הה"ד (שופטים ו) ויהי אחרי מות יהושע וגו' ויאמר ה' יהודה יעלה. נ' שמות נקרא לו. יהודה עתניאל יעבץ. ר' ברכיה ור' לוי בשם ר' חמא בר' חנינא זה בעז. ר' סימון בשם ריב"ל זה עתניאל: (שם) כתיב (יהושע כג) בן אדם היו לי בית ישראל לסיג כלם וגו'. אמר זכריה אנא חמיתה אולוכורסין (זכריה ד) ראיתי והנה מנורת זהב כלה וגולה על ראשה וגו' ושנים זיתים עליה וגו'. תרין אמוראי חד אמר גולה וח"א גואלה. מ"ד גולה שגלו בבבל וגלתה שבינה עמהם. ולמ"ד גואלה הוא פרוקה דכתיב (ישעיה מז) גואלנו ה' צבאות שמו וגו'. אמר הקדוש ברוך הוא היאיל וכך כולך יפה רעיתי ומום אין בך: (יז) אתי מלבנון כלה אתי מלבנון. אמר הקדוש ברוך הוא אתי מלבנין הבאי. תמן תנינן נותנין לבתולה שנים עשר חדש משתבעה הבעל לפרנס את עצמה. ואני לא עשיתי כן אלא עד שאתם עוסקין בטיט ולבנים קפצתי וגאלתי אתכם. דיעה פרוחה של אהשורוש אמר ששה חדשים בשמן המור. רבי יהודה בר יהזקאל אמר זה שמן אפוקסנין. ור' יוחנן אמר זה שמן אופקינון שמשיר השער ומהליק הבשר של נוף. ואני

מתנות כהונה

בקינטרן לפי שקבלו תוכחת אביהם זכו להתייחס בצד משה ואהרן לכך נאמר כלך יפה ר' יהודה בר' סימון בשם ר' הונא אזן שומעת תוכחת חיים בקרב הכמים תלין הוי ר' הונא הוא דאמר מפני שקנטרן. ולפי שקבלו תוכחת אביהם זכו להתייחס בצד משה ואהרן. לכך נאמר כלך יפה. ר' יהודה ור' נחמיה ורבנן. ר"י אמר לפי שבל השבטים לא שמרו יחוסיהן במצרים וראובן שמעון לוי שמרו יחוסיהן במצרים. ר"נ אמר לפי שבל השבטים עבדו ע"ז במצרים ושבט ראובן שמעון לוי לא עבדו ע"ז. ורבנן אמרין לפי שבל השבטים לא נהגו שררה במצרים על ישראל. ושבטים הללו נהגו שררה במצרים. כיצד מת ראובן נתנה שררה לשמעון. מת שמעון נתנה שררה ללוי. מת לוי בא ליתן שררה ליהודה. יצתה ב"ק ואמר הניחו אותה עד שיגיע זמנה. ואיכתי הגיע זמנה. אחרי מיתת יהושע. הה"ד (שופטים ו) ויהי אחרי מות יהושע וגו' ויאמר ה' יהודה יעלה. נ' שמות נקרא לו. יהודה עתניאל יעבץ. ר' ברכיה ור' לוי בשם ר' חמא בר' חנינא זה בעז. ר' סימון בשם ריב"ל זה עתניאל: (שם) כתיב (יהושע כג) בן אדם היו לי בית ישראל לסיג כלם וגו'. אמר זכריה אנא חמיתה אולוכורסין (זכריה ד) ראיתי והנה מנורת זהב כלה וגולה על ראשה וגו' ושנים זיתים עליה וגו'. תרין אמוראי חד אמר גולה וח"א גואלה. מ"ד גולה שגלו בבבל וגלתה שבינה עמהם. ולמ"ד גואלה הוא פרוקה דכתיב (ישעיה מז) גואלנו ה' צבאות שמו וגו'. אמר הקדוש ברוך הוא היאיל וכך כולך יפה רעיתי ומום אין בך: (יז) אתי מלבנון כלה אתי מלבנון. אמר הקדוש ברוך הוא אתי מלבנין הבאי. תמן תנינן נותנין לבתולה שנים עשר חדש משתבעה הבעל לפרנס את עצמה. ואני לא עשיתי כן אלא עד שאתם עוסקין בטיט ולבנים קפצתי וגאלתי אתכם. דיעה פרוחה של אהשורוש אמר ששה חדשים בשמן המור. רבי יהודה בר יהזקאל אמר זה שמן אפוקסנין. ור' יוחנן אמר זה שמן אופקינון שמשיר השער ומהליק הבשר של נוף.

מודעת זאת מסוף העולם ועד סופו לא כבר עמד גלגל חמה באמצע הרקיע וראו נסיו וגבורותיו של הקב"ה עד סוף העולם. ר' ישמעאל בר' יוסי בשם ר' אבא אומר כבר פרעה מלך מצרים ותרהקה מלך כוש היו באותו הגם ובאו לסייע להזקיהו. הרגיש בהן סנחריב. ומה עשה להם סנחריב הרשע בערבית בפתן. בחצי הלילה יצא המלאך ונגפן להיולותיו של סנחריב. הה"ד (ישעיה לז) ויצא מלאך ה' ויכה במחנה אשור. בשחרית השכים חזקיהו ומצאן כפותין אמר דומה שלא באו אלו אלא לסייעני. התירם. והלכו וספרו נסיו וגבורותיו של הקב"ה. הה"ד (שם מה) כה אמר ה' יגיע מצרים וסחר כוש יגיע מצרים זה פרעה. וסחר כוש זה תרהקה מלך כוש. וסבאים אנשי מדה אלו חיילותיהן. עליך יעברו זה חזקיהו ויעיצתו. ולך יהיו כבר מושלמין לך. אחריך ילכו בזקים יעברו בקרקמוניקיא. ואליך ישתחוו זו ירושלים. אליך יתפללו זו בהמ"ק. ומה היו אומרין (שם) אך בך אל ואין עוד אפס אלהים. אמר ישעיה לפני הקב"ה רבש"ע (שם) אכן אתה אל מסתתר מהו אכן איכן אתה אל מסתתר. אכן יש בך דינמום ואתה מסתתר. א"ל (שם) אלהי ישראל מושיע חוזר אני ומתנקם. ריב"ל אמר אילו אמר חזקיהו שירה על מפלת סנחריב היה נעשה הוא מלך המשיה וסנחריב גוג ומגוג. והוא לא עשה כן. אלא אמר (תהלים ג) עתה ידעתי כי הושיע ה' משיחו וגו' אלה ברכב וגו'. מה כתיב בתריה ה' הושיעה המלך יענינו ביום קראנו: (כ) לבבתני אחותי כלה לבבתני. אמר הקב"ה לב אחד היה לכם במצרים ונתתם לי שני לבבות. לבבתני באחד מעיניך בדם הפסח ובדם המילה. באחד ענק מצוארוניך זה משה המיוחד והגבור שבשבטיך. ד"א לבבתני אחותי כלה. אמר הקב"ה לב אחד היה לכם בים. ונתתם לי שני לבבות. לבבתני באחד מעיניך שעמדתם לפני על הר סיני ואמרתם כל אשר דבר י"י נעשה ונשמע. באחד ענק מצוארוניך זה משה המיוחד והגבור שבשבטיך. ד"א לבבתני אחותי כלה אמר הקב"ה לב אחד היה לכם במדבר. ונתתם לי שני לבבות. לבבתני באחד מעיניך בחקמת המשכן. שנא' (במדבר ט) וביום הקים את המשכן. באחד ענק מצוארוניך זה משה המעולה שבשבטים. אית דאמרי נשי דור המדבר כשרות היו. כיון שהגיעו לאותו מעשה עמדו ונמלכו עצמן ולא נתנו כלום מנזמיהן למעשה העגל. וכיון ששמעו שהן אסורות להן מיד נעלו דלתותיהן. ד"א לבבתני אחותי כלה אמר הקב"ה לב אחד היה לכם במגלים ונתתם לי שני לבבות זה יהושע וכלב. שנא' (במדבר יג) בלתי כלב בן יפנה הקנזי ויהושע

מתנות כהונה

וגבורותיו של הקב"ה כבר מודעת זאת מסוף העולם ועד סופו לא כבר כו': **באמצע** הרקיע. במלחמת עמלק ומשם בגבעון: ולכן לא נאמר עכשיו שיהא על מחזיק למחוריים שעל מעלות: **כפתן**. קסרן: **בקרקמוניקיאה**. עשיר שלמלחות וחבלי פרזל: **איכן כלי** וסיכן אתם נספתר מלהוסיעו לגמ' בכל עת גרס אתם ממלת לנו: **דינמום** כח ומשפט מלי דימום: **ה"ג** היה הוא ונעשה מלך כו'. עיין כל זה בפ' חלק דף ל"ד: **והוא** לא עשה כן: **קיש** ספריס לומו: **ברכב** וגו' נרמז: **לבבתני היה** לכם. כלומר היה לי עליכם: **לבבתני** באחת מעיניך. וזהו הלב השני. ה"ג היה ונאחתם לי ב' לבבות לבבתני באחת מעיניך שעמדתם כו' עד היה לכם במדבר ונאחתם כו': ה"ג היה לאחתי נשי כו'. **ואחת** ענק מדבר **נשי** במדבר: **שהן** חסורת כו' מפני שבשליהן היו עובדי ע"ז: **נעלו** דלתותיהן מלהכעיל

מהו ובכרכרות ר' ברכיה בשם ר"י אמר כאילן מביא דלית אינון יכולין מטענין בכל קדיקה . ואינון מטענין להון בבורתידה . הה"ד (תהלים פח) הבו לי"י משפחות עמים . א"ר אחא עמים הבו לי"י משפחות אב"כ אלא משפחות עמים הבו לה' כבוד ועוז . כשתהיו מביאי אותם לא תהיו מביאין דרך בזיון . אלא בכבוד ועוז . באי זו זכות בזכות שאמרו שירה על הים . ר' נחמן אמר בזכות אמנה שהאמין אברהם שנא' (בראשית טו) והאמין בי"י . ר' הלבו בשם ר' יוחנן אמר כתיב (שמות יד) וירא ישראל את היד הגדולה דאדין אדדם ואינם מאמינים . אית בר נש דהמי ולא מהימן הוי בזכות האמנה שהאמינו ישראל במצרים שנא' (שמות ד) ויאמן העם : (יט) ד"א תשורי מראש אמנה זה אברהם שבתוב בו והאמין בי"י . מראש שניר וחרמון זה יצחק מה זה השניר שונה את הניר . כך לא נתנסה יצחק אלא פעם אחד בלבד . וחרמון זה יעקב מה חרמון זה כל טובו נתן בזוטו . כך כהונה מיעקב לויה מיעקב מלכות מיעקב . ממעונור ארזות זה סיחון ועוג . מה הארי הזה שחוץ כך היו סיחון ועוג שחוצים וגבורים . שלא היה בין זה לזה אלא מהלך יום א' בלבד ולא זה בא לסיועו של זה ולא זה בא לסיועו של זה . מהררי נמרים אלו הכנעניים ומה הנמר הזה הצוף כך הכנענים חצופים . הה"ד (יהושע ה) ולא נשאר איש בעי וגו' . ר' ברכיה בשם ר' אליעזר אמר ראויין היו ישראל לומר שירה על מפלתן של סיחון ועוג . ראוי היה חזקיהו לומר שירה על מפלת סנחריב דכתיב (דה"ב ג לב) ולא כנמול עליו השיב יחזקיה . למה כי גבה לבו . את חמי חזקיה מלך וצדיק ואת אמרת כי גבה לבו . אלא נאה לבו מלומר שירה . אתא ישעיה לגביהון דחזקיהו וסיעתו . אמר לון (ישעיה יב) זמרו ה' . אמרון ליה למה . (שם) כי גאות עשה . אמרון ליה כבר (שם) מודעת זאת בכל הארץ . אר' אבא ב"כ אמר חזקיהו תורה שאני עוסק בה מכפרת על השירה . א"ר לוי אמר חזקיהו מה אנו צריכין לומר נסיו וגבורותיו של הקב"ה כבר

מודעת

מתנות כהונה

מתיישבות היטב לכן לפ הכתוב : ה"ג כתיב כתיב סביב כו' . פי' כמו זקים הלזו שמיסב יכולים לסבול סיכוי נטענים לפילו בכל קדוקה שסיל עגלה קלה ומהה ומוכחים מותם בבורתידה וסיל עגלה קלה ומהה יותר ממנו ומסה הכרכרות ועיין לק' בפסוק קמתי ובספרי ריש פ' עקב ובמדרש קהלת בפסוק שבתי ורלה תתת השמש : משפחות עמים . מצמע לתת משפחות הגוים הבו העמים ר"ל שבתי ישראל שבל ס' ות' נקרא עם בפני עלמו כמו שפרש בפ' ויהי הבו מותם דרך כבוד ועוז : שאמרו סיכה ל' תפוסה קדים : בזכות שמנה מרוחם קדים : דאדין מדדם . י"ל עדיין הוא מוליך ומדדה לותם מתוך כיס ועיניהם בכוחות ולא יתמינו בתמיה ויבא כמעט כני' הס' בשמות דבה בפ' לא יביר ועיין שם ובפ' יתן לה גרם ליה : אית בר נש כו' . בתמיה וכי יש בן אדם שכוחה דבר מה בעיניו ולא יתמין בתמיה ומין זה התמנה : במצרים כו' ובאותו זמן לא רלו עדיין בוש נם ופלא : ה"ג מרחם בניר זה יצחק : מה זה השניר כו' . י"ל שאותו הר בניר לימו מקבל הריסה וחריעה מבל בילקוט גרס מה ניר זה לימו מקבל זריעה אלא פעם אחת בך יצחק כו' : ה"ג לא נתנסה יצחק כו' . בזוטו . בהתיחתו . שחוץ . גוזון וגדול דיעה : ה"ג ולא נשאר איש בעי וגו' . וסיסיה דקרח וכניה אל תשב לא כדפו אחר יפרשל : ה"ג שם' יתן דכתיב ולא כנמול עליו השיב חזקיה כי גבה לבו ופסוק הוא בדברי הימים ב' סי' ל"ב : את חמי כו' . אתה רואה שחזקי' היה כו' אי תימא ממי פי' בא ולא וכן עיקר : ה"ג שם' יתן א"ר לוי אמר חזקיה מה אנו צריכין לומר נסיו

ספרים . ואם חיסר אחד מהם אינו כלום . רב הונא בשם רשב"ל מה כלה
זו צנועה כך ת"ח צריך שיהא צנוע . ר' חלפתא בשם ר"ל מה כלה זו
יושבת בפוריה ואומרת ראו שאני טהורה . וזו עדותי מעידה עלי . כך
ת"ח צריך שלא יהא בו דבר של דופי . ר"א בר' שמעון ור' יוסי בר' חנינא
ורבנין ר"א אומר כל מי שהוא אומר ד"ת ברבים ואינן ערבין לשומעיהן
בסולת זו שצפה על גבי נפה נוח לו שלא אמרן ר' יוסי אומר כל מי
שאומר ד"ת ברבים ואינן ערבין על שומעיהן כדבש זה שבא מצוף נוח לו
שלא אמרן . רבנן אמרי כל מי שאומר דברי תורה ברבים ואינן ערבין על
שומעיהן כדבש וחלב המעורבין זה בזה נוח לו שלא אמרן . ר' יוחנן וריש
לקיש . ר"י אמר כל מי שאומר דברי תורה ברבים ואינן ערבין לשומעיהן
כבלה זו שעריבה על בני אדם בהופתה נוח לו שלא אמרן . ר"ל אמר כל
מי שאומר ד"ת ואינן ערבין על שומעיהן ככלה זו שעריבה על בעלה בשעת
חופתה נוח לו שלא אמרן : (כנ) דבש וחלב תחת לשונך . ר' ברכיה אמר
אין משקה סורה יותר ממשקה זה שתחת הלשון . ואת אומר דבש וחלב
תחת לשונך . אלא אם הלכות קהות תחת לשונך דבש וחלב . הלכות
המאוששות עאכ"ו . א"ר לוי אף הקורא מקרא בעינוגו ובניגונו עליו נאמר
דבש וחלב תחת לשונך . וריח שלמותיך כריח לבנון . כתיב (בראשית כז) ויגש
וישק לו ויריח את ריח בגדיו . א"ר יוחנן אין לך דבר שריחו רע וקשה
יותר משטף של עזים והוא אומר וירח את ריח בגדיו . אלא כיון שנכנס
יעקב אבינו נכנס עמו גן עדן . הדא דאמר לי' (שם) ראה ריח בני כריח
שדה אשר ברכו ה' . כיון שנכנס עשו הרשע אצל אביו נכנס עמו גיהנם .
מ"ט (מכלי יפ) בא זדון ויבא קלון . הדא דאמר ליה מי איפה . מי נאפה
בתנור זה . השיבו רה"ק הוא הצד ציד . שאל ר"א בר' שמעון את רבי
שמעון בר' יוסי בן לקוניא המוי . א"ל כלי קוריוס יצאו עם ישראל למדבר .
א"ל לאו . א"ל מהיכן היו לובשין כל אותן מ' שנה שעשו ישראל במדבר .
א"ל ממה שהלבישום מה"ש . הה"ד (יחזקאל טז) ואלבישך רקמה . ר' סימוי
אמר פורפירא תרגם עקילס איפליקת' . א"ל ולא היו כלים . א"ל ולא קריית
מימיך (דברים יז) שמלתך לא בלתה מעליך . א"ל ולא היו נדלים . א"ל צא
ולמד מן ההלזון שכל זמן שהוא נדל נרתיקו גדל עמו . א"ל ולא היו צריכין
תכבוסת . א"ל הענן הי' שף בהם ומגהיצן . א"ל ולא היו נשרפים . א"ל

צא

מתנות כהונה

בס' יפעיה ושין בש"ר פמ"ח : ס"ג בדבש זה שבא מצוף נח לו כו' ושיין עוד בילקוט :
בדבש וחלב כו' . הלכם מחמם והחלב מקלל לפיכך שניהם כלחד מוניס שמה שמיסר זה
מלח זה : המאוששות . הבניולות והחזקות : משטף של עזים . בפסיקתא למה עדיין : מי
נאפה . כלו' מי הוא שיהיה נאפה כאן בהאי הזה ושיין בבר' פ' ס"ז : המוי חמיו : כלי
קוריוס . פרש"י בב"ר פ' מ"ט כלי המלחמה שיהיו מכסכסין ובגאתי לפי לא המיים משמע שהם בגדים משונים :
כשהיו רוצים ובמדבר קהלת בפסוק ובגאתי לפי לא המיים משמע שהם בגדים משונים :
איפליקתא . לפי הענין הוא מין בגד חשוב וכשומר טוב ובילקוט וכרבינו בחיי ובס' תולדות
יצחק ובפ' כי תבא לפ' בגדים ליה ולקמן בפסוק גן נעול גרסינן ליה : ולא היו נדלים . הקטנים
הגדילו ובספרים הכ"ל הגירסא בפתוח לבסוף : החלזון כרבינו בחיי ותולדות יצחק גרסי' חומכ
ובפ' כי תבא גרסי' ג"כ הלזון : נרתיקו . ביתו לשכב הוא נתון בתוכו מיום היותו :
בשרפים . מלת הענן : אמיינטון . בשומר טוב גרס סיטון וה"ג בתולדות יצחק וכרבינו בחי'
ומי'

ויהושע בן נון וגו׳. באחד ענק מצוארוניך זה משה המיוחד והגבור שבשבטיך. ד״א לבבתני אחותי כלה. אמר הקב״ה לב אחד היה לכם בשטים ונתתם לי שני לבבות. לבבתני באחד מעיניך זה פנחס שנאמר (תהלים קו) ויעמד פנחס ויפלל וגו׳ ותחשב לו לצדקה. באחד ענק מצוארוניך זה משה: (בא) מה יפו דודיך אחותי כלה. ר׳ ברכיה ור׳ חלבו בשם רבי שמואל בר נחמן אמר בי׳ מקומות נקראו ישראל כלה. שיתא תמא. וד׳ בנביאים. שיתא הבא אתי מלבנון כלה. לבבתני אחותי כלה. מה יפו דודיך אחותי כלה. תטופנה שפתותיך כלה. גן נעול אחותי כלה. באתי לגני אחותי כלה. הא שיתא. וארבעה בנביאים (ירמיה ג) קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול כלה. (ישעיה כו) ובבלה תעדה כליה. (שם סב) ותקשרי כבלה. (שם פב) ומשוש חתן על כלה. וכנגדן לבש הקב״ה י׳ לבושין. (תהלים צג) ה׳ מלך גאות לבש הרי אחד. לבש ה׳ עוז הרי ב׳. התאזר הרי ג׳. (ישעיה נט) וילבש צדקה כשריון הרי ד׳. (שם) וילבש בגדי נקם הרי ה׳. תלבושת הרי ו׳. ויעט כמעיל קנאה הרי ז׳. (שם סג) זה הדור בלבושו הרי ח׳. מדוע אדום ללבושיך הרי ט׳. (תהלים קד) הוד והדר לבשת הרי י׳. כדי ליפרע מאו״ע שבטלו מישראל עשרת הדברות שהיו מצמצמים עליהן בכלה. וריח שמניך מכל בשמים. א״ר שמואל בר נחמן מה שמן זה חלק ע״י שאת מפטמו את מריח בו במה ריחות. כך הפסוק הזה את דורש ימוצא בו כמה טעמים טובים: (כב) נפת תטופנה שפתותיך כלה. ר׳ דרוסא ור׳ ירמיה בשם ר׳ שמואל בר יצחק ששים רבוא נביאים עמדו להם לישראל בימי אליהו. ר׳ יעקב בשם ר׳ יוחנן אמר ק״כ רבוא. דא״ר יוחנן מגיבת ועד אנטיפטרס ס׳ רבוא עיירות. ואין לך עיירות מקולקלות בכלן כבית אל ויריחו שארזה יהושע. בית אל ששם היו ב׳ ענלי זהב של ירבעם עומדים. כתוב א׳ אומר (מ״ב ב) ויצאו בני הנביאים אשר בית אל אל אלישע נביאים אין פחות מב׳. ולמה לא נתפרסמה נבואתן. שלא היה צורך לדורות. אמוד מעתה כל נבואה ששעתה והיתה צורך לדורות נתפרסמה. וכל נבואה שהיתה שעתה ולא היתה בה צורך לדורות לא נתפרסמה. אבל לע״ל הקב״ה מביאן ומפרסם נבואתן. הה״ד (זכריה יד) ובא ה׳ אלהי כל קדושים עמך. ר׳ ברכיה בשם ר׳ חלבו אמר כשם שעמדו לישראל ס׳ רבוא של נביאים כך עמדו להם ששים רבוא של נביאות. ובא שלמה ופרסמן שנאמר נפת תטופנה שפתותיך כלה. ר׳ הונא ור׳ חלפתא קיסרייא בשם רשב״ל אמרי מה כלה זו מתקשטת בב״ד תבשיטין ואם הסרה חוסר דבר אחד מהן אינה כלום. כך ת״ח צריך שיהא רגיל בב״ד ספרים

מתנות כהונה

נקס: ה״נ לכ מ׳ היה לכם כמכיס ונתתם לי שני לבבות לבבתני: באחד כו׳. זה פנחס נאות למתק כתב גירסות שונות בפסוק זה וגירסת הס׳ הכתובה פה פירושו כמו שכתבתי: **מה** יפו עמדה לבונתן כו׳. עיין כל זה בחלה הדבריס לכם סוף פ׳ ותתהלן שמונה לוחס **בלך** להרת: **מצמצמין**. מחוברים ומקופלים: **חלק** פשוט בלי מעט וריח: **נפת** הטופנה: **נביאים** הן פחות כו׳: וחס פס היו פעיס בלחכות לעכ״ו: **ששעתה** כלומר פסיק פס טוב לעצמה ולעתיד וכילקוט כמס סלר עולס לא גרס לעצמה: **מביאין** כו׳. עיין במדבר קבלת בפסוק הין זכרון: ה״נ וכל לגופה פסיקה בעצמה ולא כו׳: **בב״ד**. תלמידין. הגהות

ראובן ושמעון נחתין ראובן ושמעון סלקין. ולא היו קורין לראובן רופים ולשמעון לא היו קורין לוליני. וליוסף לסטים. ולבנימין אלכסנדרא. ולא שינו לשונם להלן כתיב (בראשית יד) ויבא הפליט ויגד לאברם העברי וכאן כתיב (שמות ג) אלהי העבריים נקרה עלינו. וכתיב (בראשית מב) כי פי המדבר אליכם בלה"ק. ולא אמרו לה"ר שנא' (שמות יח) דבר נא באזני העם וישאלו איש מאת רעהו. את מוצא זה הדבר היה מופקד אצלם שנים עשר חדש ולא נמצא בהן אחד שהלשין על חבירו. ולא נמצא אחד מהן פורץ בערוה שנא' (ויקרא כד) ויצא בן אשה ישראלית וגו' ויקוב בן האשה הישראלית לתודיע שבחן של ישראל שלא נמצא בהם אלא זו ופירסמה הכתוב. א"ר אבא ב"כ שרה ירדה למצרים ונדרה עצמה מן הערוה וכל הנשים נגדרו בזכותה. יוסף ירד למצרים ונדר עצמו מן הערוה ונגדרו כל הזכרים בזכותו. ר' פנחס בשם ר' חייא כדאי היתה גדירת ערוה עצמה שבזכותה נגאלו ישראל ממצרים. מה טעם גן נעול אחותי כלה מה כתיב בתריה שלחיך פרדס רמונים. תני רשב"י לאחד שנפלה ירושה לו במקום אשפה והיה חורש עצל והלך ומכרה בדבר מועט קל. והלך הלוקח ונגדרו וחפר בת ומצא בה סימה ובנה בה פלטין גדולה. התחיל הלוקח מהלך בשוק ועבדים מהלכין אחריו מן הסימה ההיא שקנה בה. התחיל המוכר רואה ונחנק. ואומר ווי מה אבדתי. כך כשהיו ישראל במצרים היו משועבדים בטיט ולבנים. והיו מאוסין בעיני המצריים. וכיון שראום דגלים חונים על הים בטקסים המלכים. התחילו המצריים נהנקים ואומרים ווי מה שלחנו מארצנו שנא' (שמות יג) ויהי בשלח פרעה. א"ר יונתן לאחד שהיה לו שדה בית כור והלך ומכרה בדבר קל. והלך הלוקח וחפר בה מעיינות ועשה בה ננות ופרדסין. התחיל המוכר רואה ונחנק. ואומר ווי מה אבדתי. כך כשהיו ישראל במצרים היו משועבדין בטיט ולבנים והיו מאוסין בעיני המצריים. וכיון שראום דגלים חונים על הים בטקסי' מלכים התחילו המצריים נהנקין ואומרים ווי מה שלחנו מארצנו שנא' ויהי בשלח פרעה. ר' יוסי אומר לאחד שהיה לו קצצה של ארזין ומכרה בדבר קל. והלך הלוקח ועשה בה תיבות ומגדלים שדה ושדות. התחיל המוכר רואה ונחנק. ואומר ווי מה אבדתי. כך כשהיו ישראל במצרים היו משועבדין בטיט ולבנים והיו מאוסין בעיני המצריים. וכיון שראום דגלים חונים על הים בטקסים מלכים התחילו המצריים נהנקין ואומרים ווי מה שלחנו מארצנו שנא' ויהי בשלח פרעה: (כה) ד"א שלחיך פרדס רמונים דמייה לפרדס רמונים. לישן בני נש הוא מה שלח פלוני לארוסיתיה רמונים. ר' חנינא ורבי סימון חד אמר היא הבניסה לו שלש עשרה. והוא הבנים לת שלש

צא ולמד מן אמיינטן הזה שאינו מתנהין אלא באור. א"ל ולא היו עושין כנמיות. א"ל אם במיתתן לא עשו. בהייהן עשו. ולא היו עושין ריח רע מריח הזיע של גופן. א"ל מתגענעין היו בעשב הבאר הה"ד (תהלים קג) בנאות דשא ירביצני. והיה ריחן נודף מסוף העולם ועד סופו. בא שלמה ופירש וריח שלמותיך כריח לבנון: (כד) גן נעול אחותי כלה. ר' יהודה בר' סימון בשם ריב"ל למלך שהיו לו ב' בנות אחת גדולה ואחת קטנה ולא נפנה להשיאן והניחן המלך שנים הרבה והלך למדינת הים. ועמדו הבנות מיהו על עצמן והשיאו עצמן לאנשים. והיתה כל אחת מהן נוטלה חותם של בעלה וסימנטירין שלו. לאחר ימים בא המלך ממדינת הים ושמע קול הבריות מליזין אחר בנותיו ואומרים כבר זנו בנותיו של מלך. מה עשה הוציא כרוז ואמר כל עמא יפקון לקמפין בא וישב עליהם בפרוזדור. אמר להן בנותי כך עשיתן וקלקלתן את עצמכן. מיד הוציאה כל אחת ואחת חותם בעלה וסימנטרין שלו. קרא להתנו א"ל למי את עשוי התן. א"ל אני התנך הראשון לבתך הגדולה. א"ל זה מהו. א"ל זה חותם שלי וזה סימנטרין שלי. וכן לשני. באיתה שעה אמר המלך בנותי גדורות מהערות ואתם מליזים ומבזין אותם היכם אני עושה בכם דינין. כך הן האומות לפי שחיו מונין לישראל ואומרים (במ"ר ח) ייעבידו מצרים את בני ישראל אם בעשותן הן מבריחין כ"ש בגופן ובנשותיהם. באותה שעה אמר הקב"ה אהותי כלה גן נעול מהו גן נעול אמר הקב"ה גנתי נעולה והיא מתגניא. א"ר פנחס באותה שעה קרא הקב"ה למלאך הממונה על ההריון ואמר צא וצור אותן בכל קטורים של אבותן. עקר אבותיהן למי היו דומין לגדולי המשפחות הה"ד לראובן (במדבר כו) משפחת הראובני. א"ר הושעיה ראובן הראובני. שמעין השמעוני. א"ר מרינוס בר' הושעיא. אף כמה דתימר ברוני סיבוי. ר"ה בשם רב אידי ה"א בראש התיב' ויו"ד בסופה י"ה מעיד עליהם שהם הם בני אבותיהם. א"ר פנחס גן נעול אלו הבתולות. גל נעול אלו הבעולות. מעין חתום אלו הזכרים. תני בשם ר' נתן גן נעול גל נעול שתי פעמים למה אלא ב' ביאות לאשה כדרכה ושלא כדרכה. ר' חונא בשם ב"ק אמר בזכות ד' דברים נגאלו ישראל ממצרים. שלא שינו את שמם. ולא שינו את לשונם. ולא אמרו לשון הרע. ולא נמצא בהן אחד פרוץ בערוה. לא שינו את שמם ראובן

מתנות כהונה

ופי' גו לכינו כמו סיכון פירושו מגד ועין מזה בשמות רבה סוף פ' ט"ו: כנמיות כניס: מתגענעין. מהככין ומגמדרין ומבילו בלילה רבה בפסוק בלע ה' ובספריס הכ"ל נרס מתגעגעין לכון ניעמוע וגלגול: בעשב הבאר בעשביס שהיה מגדל להן הבאר וכ"ג בהדיא בספריס הכ"ל: גן נעול. והיתן נרסי': מיהו כו'. ל' המתחלה כזה שעושה מחתם בחביבו לאחר לין לך רבות בשדה זו כך הוציאו את עצמן מכשות מביכה: כל אחת מהן נרסי': וסימנטירין. מלגמה: יפקון כו'. יצאו לפלטין גדולה על פני השדה שם מוחקין לפני המלך: בעשותן כו'. על שם עמו אתכי בצרה והעד בלבנת מעשה הספיר כדלעיל רחם פסוק אחי כך יש ליעקב הגיל' אחל מקום שמצאתי המאמר הזה נרס אח בנפשותיהן היו שולטין כל אחן בנשותיה יתולי שלנין להיות כן: אהותי כלה גן נעול נרסי: וצור אותם כו'. וציין את צורת פניהם בכל קבלי מטוטיסם כלו' בדמותם וכלותם: ברוני כו' נאומו ל' בוא שם על הבינוי שמזכירו בסוף פרוי': ה"ג בויקרא רבה פל"ב ובילקוט שם גן נעול אלו הבתולות גל נעול אל

וגבן. ר' לוי אמר מן האשכול על שם (שם יג) ויברתו משם זמורה ואשכול ענבים אחד. אפשר בן. א"ר אבא ב"כ פירות היו נסין באותה שעה. ורבנין אמרין ממה שהיו תגרי גוים מוכרין להם לישראל. תני ר' ישמעאל עדיין לא נאסר יינם של גוים לישראל: (בז) ד"א שלחיך פרדס רמונים שלוחך עתיד הקב"ה לעשותך כפרדס רמונים לע"ל. איזה זה זה הנחל. דכתיב (יחזקאל מז) ועל הנחל יעלה על שפתו וגו' ועלהו לתרופה. מהו לתרופה א"ר יוחנן לתרפיון. מציץ עליה ותרף מזוניה. רב ושמואל ח"א להתיר פה של מעלן. וח"א להתיר פה של מטן. ר' הנינא וריב"ל ח"א להתיר פה אלמים. וח"א להתיר פה עקרות: (בח) ד"א שלחיך פרדס רמונים שילוחיך עתיד הקב"ה לעשותך כפרדס רמונים לע"ל. איזה זה זה אליהו זכור לטוב. דתנינן תמן משפחות בית צריפה היתה בעבר הירדן וקרבות בני ציון בזרוע. ועוד אחרת היתה ורחקוה בני ציון בזרוע. כנון אלו אליהו בא לטמא ולטהר לרחק ולקרב. ר' יהודה אמר לקרב אבל לא לרחק. ר' שמעון אמר להושיות את המחלוקות. וחכ"א לא לרחק ולא לקרב אלא לעשות שלום בעולם שנאמר (מלאכי ג) הנה אנכי שולח לכם את אליה הנביא וגו' והשיב לב אבות על בנים וגו': (בט) נרד וברכם. נרד נרדינון. ברכם במשמעו. קנה זה קנה בשם שנאמ' (שמות ג) וקנה בשם. וקנמון רב הונא בשם ר' יוסי אומר קנמון היה גדל בא"י והיו עזים וצבאים אוכלים ממנו. מור איגמרנון. ואהלות. ר' יסא אמר פילטא. למה קורא אותה אהלות. ר' אבא בר יודן בשם ר' יהודה אמר מפני שהוא בא דרך אהלים. ורבנן אמרי שהוא פוסה באהל. ומהיכן היו בנות ישראל מתקשטות ומשמחות לבעליהן כל מ' שנה שעשו ישראל במדבר. ר' יוחנן אמר מן הבאר. הה"ד מעין גנים באר מים חיים. ר' אבהו אמר מן המן. הה"ד (תהלים מה) מר ואהלות קציעות כל בגדותיך וגו' ממה שנתון תחת השן ממנו היו בנות ישראל הצנועות והכשרות מתקשטות ומשמחות לבעליהן כל מ' שנה שהיו ישראל במדבר. כתיב (עמוס ו) כי הנה ה' מצוה והכה הבית הגדול

מתנות כהונה

וממנו היו רוב סמיכת דמ"ר יוחנן מפסיר כו' סיסטפקו מפסכול להד כל מ' שנה: שלוחיך. בית הסלחן שלך הו כ"ל שהוח נעזב ומסולח ולחו מולח פירות וכן מפמע ביכולמי דפקלים נפי"ג בסיפות: ואיזה זה זה סהכל גרס: על שפתו וגו' ועלהו גר': ה"ג ביכו' דפקלים רפ ומסולח הד לחמר להתיר פה של מעלן והד לחמר מתיר פה פלמטן כ' חינחא וריב"ל חד לחמר כו' וכפ' בתי הלחם גרס חזקיה וכר קפרא חד לחמר כו'. ופי' שם רש"י מפרפא מלהייטו עכי והיא היא: פה פלמעלן פי' כדלחמרן בפ' חלק ת"כ יוחנן לתקפיון ממש מלי מרפיון תוחר פיום בהלכה וחמו מ"ם לקמן להתיר פה פלמטן ומ"מ מ"ם פה ותרף מזוניה מבמע שחית רפוחה לעורר תחות המחכל וכך פי' הערוך ומולי שלריך לסיות ותרף מזוניה ופי' ויכפא מכחו ולכוחם יפ פיום בפ' חלק וכפ' שתי הלחם וכפ' הערוך ועיין קלחו רים דבריס בכח: שילוחיך. דכתי המסולחים וסמסולקים בזכות וכדמפרש ואזיל: זה חליהו כו'. כלומר ע"י חליהו עשה זה וכדמפרש ואזיל: דתנינן תמן. בפ"ח דמס' עדיות: נרד ס"ג ותהלת כ' יוסף חמר פלטם למה קורא חותה להלות כ' לחבא חמר כו': דרך להלים. דרך מהלי קדר והוחיסה: פוסה. מיתפשטת ויורד ועיין לעיל בפסוק מי זאת עולה: ההי"ד מעין גנים. וסכי קאמר מן המעיין היה לי נהר וככוסס כו'. וכן הוא בילקוט בהדיא: בל בגדותיך וגומר. סיפיה דקרא מן היכלי שן כלומר ממה שחוכלים בסיוסים הוא המן וגריך להניח כלאן ממה שנתון תחת השן ממנו היו בנות ישראל הצנועות והכשרות מתקשטות ומשמחות בעליהן כל מ' שנה שהיו ישראל במדבר

שלש עשרה . היא הבניסה לו שלש עשרה מה שמפורש בואלה שמות (שמות כח) וזאת התרומה אשר תקחו מאתם זהב וכסף ונחושת זתכלת וארגמן ותולעת שני ושש ועזים ועורות אלים מאדמים ועורות תחשים ועצי שטים אבני שהם ואבני מלואים . והיא הבנים לה י"ג מה שמפורש ביחזקאל (יחזקאל ט) ואלבישך רקמה . ר' סימוי אמר פורפירא תרגם עקילס אפליקטא . (שם) ואנעלך תחש תחת עורות תחשים . (שם) זאחבשך בשש תחת שש ועזים . ואבכך משי ר' איבו אמר עשאן ממש בעולם . ור' יהודה בר' סימון אמר הקיפן ענני כבוד . המד"א (שמות יג) לא ימיש עמוד הענן . ואעדך עדי זה זיין . תני רשב"י אומר זין שנתן להם בחורב שם המפורש חקוק עליו . וכשחטאו ניטל מהן. וביצד ניטלר' איבו אמר מאליו היה נקלף . ורבנין אמרין מלאך ירד וקלפו . (יחזקאל ט) ואתנה צמידים על ידיך אלו שני לוחות הברית שחקוק עליהם עשרת הדברות המד"א (שמות לב) והלוחות מעשה אלהים המה וגו' . (יחזקאל ט) ורביד על גרונך אלו ד"ת כד"א (משלי ו) קשרם על לבך תמיד וגו' . (יחזקאל ט) ואתן נזם זה נזר הקדש . ועגילים על אזניך זה הציץ דתנינן הציץ דומה לטס של זהב . זרהב שתי אצבעות . ומוקף מאזן לאזן . ועטרת תפארת בראשך זה השכינה . המד"א (ישעיה סב) והיית עטרת תפארת ביד י"י . וכתיב (מיכה ג) זיעבור מלכם לפניהם וה' בראשם . ואילין תלתי אחרנייאתא מה אינון (יחזקאל ט) ותעדי זהב וכסף וגו' ויצא לך שם בגוים . כפרים עם נרדים . ר' הונא אמר היא הבניסה לו י"ג והוא הבנים לה כ"ו . כדרך התן להיות כופל בתובה של כלה . ר' אחא אמר היא הבניסה לו כלים ובשמים . והוא הבנים לה כלים ובשמים . כלים ע"י משה . ובשמים על ידי שלמה . הה"ד (מלכים י) ותתן למלך מאה ועשרים ככר זהב ובשמים הרבה מאד ואבן יקרה לא בא כבשם ההוא עוד לרב אשר נתנה מלכת שבא למלך שלמה . רבי סימון אמר היא הבניסה לו כלים ובשמים במנין והוא הבנים לה כלים ובשמים שלא במנין . בא שלמה ופי' כפרים עם נרדים : (כו) ד"א שלהיך פרדם רמונים שלחיך עתיד הקב"ה לעשותך כפרדם רמונים לע"ל . ואיזה זה זה הבאר . מאן היו ישראל מנטרים כל מ' שנה שעשו במדבר . ר' יוחנן אמר מן הבאר וממנו היו רוב הנייתן . דאר"י הבאר היתה מעלה להם מיני דשאים מיני זרעונים מיני אילנות . תדע לך שהוא כן שביון שמתה מרים ופסקה הבאר מהן היו אומרים (במדבר כ) לא מקום זרע ותאנה וגפן

מתנות כהונה

בואלה שמות . נס' ואלה שמות נס' תרומה ה"נ התם שורות מהפיס : ממש נשולם גרסי' ופירוש עכשיו ממשות של אלמות כד"ל מי' מארבי אלהים מתם ודלם מפי מל' ממשות כך מנאתי בילקוט יפשיה : זין פנחן להם כו' . נתבאר לעיל בים פסוק מי זאת עולה : אלהים המה וגו' נרס : ענילים ל' עגול : נזר הקודם שין לעיל בפסוק כמגדל דוד : ומוקף כו' . וע"פ זה נקלף עגיל : תלתי כו' . שלשה אחרים שהפסיק עדיין מי"ג מה המה : "ששה ועשרים . בלעיל נאמר וכרת ה' על מכון כל ציון ועל מקראיה ענן יומם כו' כן מנאתי בילקוט יפשיה : בתובה נדוניא שהיא מכנסת לו הוא כופלה : ה"ג רבי סימון אמר כו' עד ובשמים פמעין והוא כו' : ה"ג מלן יפרעל כו' . פי' מלמד ומסיכו היו יפרעל מתפרנסין כל מ' שנה : מנטרום . מגומגם ואולי שלריך להיות מתפרנסים מנאתי בס' יפן דגרס מנסבי' ומוב גרס

שבעה"ז כשרוח דרומית מנשבת אין רוח צפונית מנשבת. וכשרוח צפונית מנשבת אין רוח דרומית מנשבת. אבל לע"ל הקב"ה מביא רוח ארגסטים לעולם ומנהיג שתי רוחות כאחת. ושתיהן משמשות. הה"ד (שה"ש ד) אומר לצפון תני ולתימן אל תבלאי. יבא דודי לגנו". א"ר יוחנן לימדתך התורה דרך ארץ שלא יהיה החתן נכנס לחופה עד שתתן לו הכלה רשות מה טעם יבא דודי לגנו:

פרשה ה (א) באתי לגני א"ר מנחם חתניה דר' אלעזר בר אבונה בשם ר"ש בר' יוסנה. באתי לגן אכ"כ. אלא לגני לגוננני. למקום שהיה עיקרי מתחלה. ועיקר שכינה לא בתחתונים היתה. הה"ד (בראשית ג) וישמעו את קול ה' אלהים מתהלך בגן. א"ר אבא מהלך אכ"כ אלא מתהלך מקפין וסליק מקפין וסליק. חטא אדה"ר נסתלקה שכינה לרקיע הראשון. חטא קין נסתלקה לרקיע השני. חטא אנוש נסתלקה לרקיע השלישי. חטא דור המבול נסתלקה לרקיע הרביעי. חטא דור המגדל נסתלקה לרקיע החמישי. חטאו אנשי סדום נסתלקה לרקיע הששי. חטאו המצריים בימי אברהם נסתלקה לרקיע השביעי. כנגדן עמדו צדיקים שבעה והורידוה לארץ. זכה אברהם הורידה משביעי לששי. עמד יצחק והורידה ששי לחמישי. עמד יעקב והורידה מחמישי לרביעי. עמד לוי והורידה מרביעי לשלישי. עמד קהת והורידה משלישי לשני. עמד עמרם והורידה משני לאחד שהוא ראשון. עמד משה והורידה לארץ. א"ר יצחק הה"ד (תהלים נ) צדיקים יירשו ארץ וישכנו לעד עליה. הרשעים מה יעשו תלויין באויר. כי לא השכינו שכינה לארץ. אבל הצדיקים השכינו שכינה לארץ. מה טעם צדיקים יירשו ארץ וישכנו לעד עליה ישכינו לשכינה עליה. שוכן עד וקדוש שמו. ואימת שרת שכינה עליה ביום שהוקם המשכן שנא' (במדבר ז) ויהי ביום כלות משה להקים את המשכן. ר' עזריה בשם ר' יהודה בר' סימון משל למלך שבעם על מטרונה והוציאה מתוך פלטין שלו. ואח"כ בקש להתרצות לה. שלחה לו ואמרה יעשה לי המלך דבר חדש ויבא אצלי. כך לשעבר היה הקב"ה מקבל הקרבנות מלמעלה. דכתיב (בראשית ח) וירח ה' את ריח הניחוח וגו'. עכשיו מקבל מלמטה. הה"ד באתי לגני אחותי כלה. אריתי מורי עם בשמי. זה קטרת הסמים וקומץ הלבונה. אכלתי יערי עם דבשי. אלו איברי עולה ואימרי קדשי קדשים. שתיתי יני עם חלבי אלו הנסכים ואימרי קדשים קלים. אכלו רעים זה משה ואהרן. שתו ושכרו דודים אלו נדב ואביהוא שנשתכרו בצרתן. א"ר אידי בקש דוד להקריב קרבנו כקרבנן של נשיאים. הה"ד (תהלים סו) עולות מחים אעלה לך וגו' איזהו קרבן שיש בו פרים ואילים ועתודים הוי אומר זה קרבן של נשיאים. הה"ד (במדבר ז) ולזבח השלמים בקר

מתנות כהונה

זה הסכינה ויאכל פרי מגדיו מלמ הקרבנות: ארגסטים. פי' הערוך רוח המשמש לשתי רוחות כלהם: באתי לגני כו'. נתפלל כמדבר רבה פי"ג וכב"ר פ' י"ט: חטאו המצריים כו'. בפ' נסא גרסי' הסדומים וכ"ג בעקידה בהקדמתו לספר במות: שבעה צדיקים גנסיון: ה"נ והורידוה לארץ זכה כו': ה"נ עמד עמרם והורידה משני לראשון עמד משה כו': תלוין. עיין בפ' נסא הגי' מבוארת יותר היטב: שוכן עד כו'. בפ' נסא הגי' בסוגיות לתר: ה"ג

הגדול רסיסים : לא דמי הדין ריסה להדין ביזעה . הדא ריסה אית מינת אליסים . והדין ביזעה לית מינה אליסים : (ל) מעין גנים באר מים חיים. א"ר יוחנן מ"ח פעמים כתוב בתורה באר באר כנגד מ"ח דברים שנתנה בם התורה . הה"ד מעין גנים באר מים חיים ונוזלים מן לבנון . א"ר עזריה זה מוזל מקצת דבר וזה מוזל מקצת דבר עד שתהא הלבה יוצאה כמין לבנון . א"ר תנחומא זה מלחים מקצת דבר וזה מלחים מקצת דבר עד שתהא הלכה יוצאת כמין לחיים : (לא) עורי צפון ובואי תימן . ר' אליעזר ור' יוסי בר"ח.ר"א אמר שלמים הקריבו בני נח.ר"י אמר עולות הקריבו ב"נ.מותיב ר"א לר' יוסי (כלעיל ד) והבל הביא גם הוא מבכורות צאנו ומהלביהן.דא מה עבד לה ר' יוסי . מן שמיניהון . מותיב ר' אליעזר לר' יוסי . (במות כד) וישלח את נערי בני ישראל . דא מה עבד לה רבי יוסי . שלמים בגופן בלא הפשט ונתוח . מותיב ר"א כתיב (שם יח) ויקח יתרו עולה וזבחים . עולה לשם עולה . ושלמים לשם שלמים . דא מה עבד לה ר' יוסי . אמר לך פליגי בה תרי אמוראי ח"א לאחר מתן תורה בא יתרו . ואחרינא אמר קודם מתן תורה בא יתרו . מ"ד קודם מ"ת בא יתרו . שלמים הקריבו בני נח . ומ"ד אחר מ"ת בא יתרו עולות הקריבו ב"נ . ודא מסייעא לר' יוסי בר' חנינא עורי צפון ובואי תימן . עורי צפון זו העולה שנשחטת בצפון . ולמה קורין לה עורי דבר שהוא ישן ונתעורר . ובואי תימן אלו שלמים שנשחטין בדרום . ולמה קורין אותה ובואי דבר של הידוש . ר' אבא ב"ב ור' חנינא בר פפא ור' יהושע בשם ר' לוי אמרי אף הדין קרא מסייעא לר' יוסי . (ויקרא ו) זאת תורת העולה היא העולה שהקריבו בני נה בתחלה . וכך הוי מטי נבי שלמים אמר וזאת תורת זבח השלמים אשר הקריבו אב"כ אלא אשר יקריבו מבאן ולהבא . מה מקיים ר' אליעזר קרא דין עורי צפון ובואי תימן . לכשיתעוררו הגליות הנתונות בצפון ויבואו ויהנו בדרום . המד"א (ירמיה לא) הנני מביא אותם מארץ צפון וקבצתים מירכתי ארץ . לכשיתעורר נוגז ומנוע שנתון בצפון ויבא ויפול בדרום . המד"א (יחזקאל לט) ושבבתיך וששאתיך והעליתיך . לכשיתעורר מלך המשיח שנתון בצפון ויבא ויבנה בהמ"ק שנתון בדרום . המד"א (ישעיה מא) העירותי מצפון ויאת . הפיחי גני יזלו בשמיו . א"ר הונא בשם ר' יהושע בר' בניימין בר לוי לפי

שבעה"ז

מתנות כהונה

בכל המצות וצדקות ומע"ט כיונה זו שבצויינת הה"ד (שם) שם שם לו חק ומשפט . תמתי תמותי שנתממו עמי בסיני ואמרו (שם כד) כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע . ר' ינאי אמר תאומתי בביכול לא אני גדולה ממנה ולא היא גדולה ממני . ר' יהושע דסיכניא בשם ר' לוי תאומתי מה התאומים הללו אם חושש אחד מהן בראשו חבירו מרגיש . כך בביכול אמר הקב"ה עמו אנכי בצרה . שראשי נמלא טל על שם (תהלים סח) ארץ רעשה אף שמים נטפו . קווצותי רסיסי לילה על שם שנא' (שופטים ה) גם עבים נטפו מים : (ד) פשטתי את כתנתי א"ר יוחנן אפילו תמה שבתמות יודעת לפשוט וללבוש . ואת אמרת פשטתי את כתנתי . ר' הנינא ור' יוחנן אמרי יום שנזדווג להם נבוכדנצר הרשע לישראל פשט מהם שני לבושים גדולי' . לבוש כהונה ולבוש מלכות . רחצתי את רגלי מטינוף ע"ז יודעת הייתי שאבק של אותו מקום משיאני לע"ז יודעת הייתי שאבק ב"כ וכי מה טיבו של חור זה להיות מגדל שרציים . אלא כך אמרה כנסת ישראל לפני הקב"ה רבש"ע כל נסים שעשית לי ע"י כורש לא היה מוטב לי אשותן לי ע"י דניאל וע"י אדם צדיק . אעפ"כ ומעי המו עליו . א"ר עזריה אמר הקב"ה נזר טב אנא . אתון אמרין ומעי המו עליו . גם אני אמרתי (ירמיה ד) מעי מעי אוחילה . ד"א פשטתי את כתנתי א"ר יוחנן בשם ר"ל אפילו תמה שבתמות יודעת לפשוט וללבוש ואת אמרת פשטתי את כתנתי איככה אלבשנה . אלא מהו זה לפי ששינת העצרת עריבה והלילה קצרה . א"ר יודן אף פורטענה לא עקצה בהם . רחצתי את רגלי מטינוף של ע"ז יודעת הייתי שאבק של אותו המקום משיאני לע"ז אעפ"כ דודי שלח ידו מן החור . א"ר אמי כעני שמבקש צדקה . אעפ"כ ומעי המו עליו והוא אמר לי (שם לג) המו מעי לו רחם ארחמנו נאם ה' . קמתי אני לפתוח לדודי קמתי אני ולא או"ה . תרגם ר' יעקב בר אבינה קמי ר' יצחק כתיב (עזרא ו) ויקומו ראשי האבות ליהודה ובנימן והכהנים והלוים וגו' ליהודה שהוא מלך . ובנימין שבהמ"ק בהלקו . לכהנים מפני העבודה . וללוים מפני הדוכן . לפתוח לדודי לתשובה . וידי נטפו מור מררים דגזר כורש ואמר דעבר פרת עבר דלא עבר לא יעבר . א"ר יוחנן כתיב (ישעיה יג) חשך השמש בצאתו לוי הוה קבל ההוא יומא ולא דנחה . יצא כורש לטייל במדינה וראה המדינה שוממת אמר מה טיבה של מדינה זו שוממת איכן הם הזהבים איכן הם הכספים . אמרי ליה ולאו את ה"א דגזרת ואמרת כל יהודאין יפקון ויבנו בית מקדשא . מנהון דהבין . מנהון כספים . הא דסלקין למבנא מקדשא

מתנות כהונה

ופלוגתו לפון ליון וסימן כד"ל וכמה מלעלו ליון : תמתי . נתום תמת כתב שבומסה חת' לימו : וה"נ מטינוף ע"ז יודעת הייתי שאבק של אותו מקום משיאני לע"ז אעפ"כ וכן מלאתי בהום תמם : שלח ידו כו' . לעשות לי נסים ע"י כורש : וכי מה טיב של חור זה להיות מגדל שרציים כו' : שינה של עלמת כו' . ופסוק זה מדבר במתן תורה כדלעיל בפסוי' עד שהמלך : פורטענא . פרשום : ה"נ פורטענ' לח עקלה בכסם . רחצתי את רגלי מטינוף של ע"ז כו' : יודעת כו' . שעשיתי לשעגל : כעני כו' . כלו' היה מלפה חם מעשה מבוכה : קמתי לווי כו' . מי יתן וסיה הפך מוסו סיום שבו גזר כן ולח יזרה : המדינה . עיר מלכות : הזהבים עולכי זהב : הכספים . עוכפי כסף : יפקון כו' . יעלו ויבנו בית המקדש : ומנהון כו' . מהן היו עוכפי כסף כדי

בכך שנים . א"ר שמעון בן יוסינא למה הוא קורא אל הנשיאים רעים . אלא שביון להאהיבן ולקרבן . וא"ר שמעון בן יוסינא בכל מקום אין היחיד מביא קטורת בנדבה ובאן קטרת בנדבה . בב"מ אין היחיד מביא חטאת נדבה ובאן חטאת נדבה . בב"מ אין קרבן יחיד דוחה טימאה ושבת ובאן קרבן יחיד דוחה את השבת ואת הטומאה . בב"מ אין היחיד מביא חטאת אלא על חטא . ובאן היחיד מביא חטאת שלא על חטא . ד"א אבלו רעים אלו הנשיאים . שתו ושכרו דודים אלו הנסכים . ד"א אבלו רעים א"ר ברכיה למלך שעשה סעודה וזימן האורחים ונפל השרין לתוך התמחוי . שאילו משך המלך את ידו היו הכל מושכין את ידיהם . פשט המלך את ידו פשטו הכל את ידיהם . א"ר ינאי למלך שעשה סעודה וזימן אורחים אצלו והיה מחזיק עליהם ואומר להם יערב לכם ויכסם לכם . א"ר אבהו למלך שעשה סעודה וזימן אורחין אצלו לבשאבלו ושתו אמר טלו מנה זו יפה ותנו לבעל הבית אף הבא בן באתי לגני אחותי כלה אריתי מורי עם בשמי אכלתי יערי עם דבשי . אף אתון אכלון . שתיתי ייני עם הלבי . אף אתון שתו ושכרו דודים : (ב) אני ישנה . אמרה כנסת ישראל לפני הקב"ה רבש"ע אני ישנה מן המצות ולבי ער לנמילות חסדים . אני ישנה מן הצדקות . ולבי ער לעשיתן . אני ישנה מן הקרבנות . ולבי ער לק"ש ותפלה . אני ישנה מבהמ"ק ולבי ער לבתי כנסיות ובתי מדרשות . אני ישנה מן הקין ולבי ער לגאולה . אני ישנה מן הגאולה ולבו של הקב"ה ער לגאלני . א"ר חייא בר אבא איכן מצינו שנקרא הקב"ה לבן של ישראל מן הדין קרא דכתיב (תהלים ע) צור לבבי והלקי אלהים לעולם : (ג) קול דודי דופק . ע"י משה בשעה שאמר (שמות יט) ויאמר משה כה אמר ה' כחצות הלילה אני יוצא בתוך מצרים . פתחי לי . ר' יסא אמר אמר הקב"ה לישראל בני פתחו לי פתח אחד של תשובה כחודה של מחט ואני פותח לכם פתחים שיהיו עגלות וקרניות נבנסות בו . ר' תנחומא ור' חוניא ור' אבהו בשם ריש לקיש כתיב (תהלים מו) הרפו ודעו כי אנכי אלהים וגו' אמר הקב"ה לישראל הרפו ממעשיכם הרעים . ודעו כי אנכי אלהים . ר' לוי אמר אילו היו ישראל עושין תשובה אפילו יום אחד מיד הם נגאלין ומיד בן דוד בא . מה טעם (תהלים נו) כי הוא אלהינו ואנחנו עם מרעיתו וצאן ידו היום אם בקולו תשמעו . ר' יהודה ור' לוי אמרי אמר הקב"ה לישראל הרפו ממעשיכם הרעים ועשו תשובה כהרף עין ודעו כי אנכי אלהים . אחותי שנתאחו לי במצרים בשתי מצות בדם הפסח ובדם המילה . הה"ד (יחזקאל טז) ואעבור עליך ואראך מתבוססת בדמיך . ואומר לך בדמיך חיי זה דם הפסח . ואומר לך בדמיך חיי זה דם המילה . רעיתי שריעו אותי בים ואמרו (שמות טו) זה אלי ואנוהו (שם) י"י ימלוך לעולם ועד . יונתי במרה שמשם נצטוינו ונצטיינו בכל

מתנות כהונה

בכל מקום לוין סימוך מניח קטרת בנדבה וכאן קטרת בנדבה : **טומאה** כו' . בפ' נפש לא גרס ליה : ה"ג **מביא** העצם חלק על העצם וכאן סימוך מביא העצם חלק על העצם ועיין בפ' נפש : אני יכנה : מן הקין . בנסתר ממנו : **בילקוט** גרסי' ולבי ער לגאולה ולב של הקב"ה : **ודעו** . כלומר כמו שדכתיב מז"ל בפ' חלק : **שריעו** . נפוץ ריע וחבור : **ה"ג** נצטוו ונצטיינו בכל כו' .

מלאך ירד וקלפו. רבנן אמרי מאליו היה נקלף. שומרי החומות שומרי חומותיה של תורה. השבעתי אתכם בנות ירושלים וגו' מה תגידו לו שחולת אהבה אני. מה חולה זו מצפה לרפואה כך הדור שבמצרים מצפה לגאולה: (ה) מה דודך מדוד היפה בנשים אוה"ע אומרים לישראל מה דודך מדוד. מה אלוה הוא מאלוהות. מה פטרון הוא מפטרונין. ישראל אומרים להם דודי צח ואדום. צח לי בארץ מצרים ואדום למצרים. צח לי בארץ מצרים שנא' (שמות יב) ועברתי בארץ מצרים וגו'. ואדום למצרים שנא' (שם יד) וינער ה' את מצרים. צח לי בים שנאמר (שם) ובני ישראל הלכו ביבשה בתוך הים. ואדום לי בים שנא' וינער ה' את מצרים בתוך הים. צח לי בעה"ב ואדום לי בעה"ז. ר' לוי בר הייתא אמר בה תלת. צח לי בשבת ואדום לי כל ימי השבת. צח לי ברה"ש ואדום לי כל ימות השנה. צח לי בעה"ז ואדום לי בעה"ב: (ו) דגול מרבבה א"ר אבא ב"כ מלך ב"ו מעטיפתו ניבר. ברם הבא הוא אש ומשרתיו אש. (דניאל ג) ואתא מרכבות קדש ואות הוא בתוך רכבות קדש: (ז) ראשו כתם פז ראשו זו התורה. שנא' (משלי ח) ה' קנני ראשית דרכו. ר' חוניא בשם ר"ל שני אלפים שנה קדמה התורה לברייתו של עולם. מה טעם (שם) ואהיה אצלו אמון ואהיה שעשועים יום יום ויומו של הקב"ה אלף שנים. שנאמר (תהלים צ) כי אלף שנים בעיניך כיום אתמול כי יעבור. כתם פז אלו ד"ת שנא' (שם יט) הנחמדים מזהב ומפז רב. קווצותיו תלתלים זה הסירגול. שחורות כעורב אלו האותיות. ד"א קווצותיו תלתלים תילי תילים. ד"א ר' עזריה אומר אפילו דברים שאתה רואה אותם שהם קוצים בתורה הן קוצי קוצים. ר' אליעזר ור' יהושע אומרים תילי תילים. ד"א ר' עזריה אומר אפילו דברים שאתה רואה אותם שהן קוצין בתורה תילי תילים הן. במי הן מתקיימות שחורות כעורב. במי שהוא משכים ומעריב בהן. ר' יוחנן ורשב"ל. ר"י אמר אין גרנה של תורה אלא בליליה. מה טעם (משלי לא) ותקם בעוד לילה. וכתיב (חגי ב) קומי רני בלילה. ורשב"ל אמר ביום ובלילה על שם שנא' (יהושע א) והגית בו יומם ולילה. אר"ל יפה למדני ר' יוחנן שאין גרנה של תורה אלא בלילה. ארשב"ל (בר חנינא) כד הוינא לעי באורייתא ביממא בליליא הוה מנהרא לי דכתיב והגית בו יומם ולילה: (ה) ר' יוחנן דצפרין פתר קרא בתלוליות של עפר. מי שהוא טפש מהו אמר מי יכול לקצות את זה. מי שהוא פקח מהו אומר. הריני קוצה

מתנות כהונה

לעיל בפסוק נגד וכלכום ועיין שם: זה הזין של שם המפורש ועיין לעיל בפסוק כמגדל דוד: מה דודך. ישראל אומרים נכסי: ה"ג בכתן מצריס וגו' וסיפיה דקרא ופסקתי עליכם וס"ג ותחום למצריס שגמ' ויגער: ה"ג נסכר יבן לא לי בשולם שבא ותחום לי בשולם הזה: הוא שם כו'. ותע"פ כן הוא מיכר בתוך בכנות קדם ודכב ותתן מלכון מות וסימן: ראשו כתם: ה"ג בויקרא רבה פי"ט לתמים דכתי ר' חונית בשם ר"ל עד כי יעבור כתם פז: לו דברי תורה כו' עד מזהב ומפז קוטמתו כו' ועיין שם כל מלמד זה ותמצא נחת: גרנה מסיפיה וקיומה ועיין לעיל בפסוק הקך יפה ובפמוס רבה פרשה מ"ז ובויקרא רבה פי"ט וזילקוט סוף מלכי גרס רבה של תורה: ה"ג על שם בגמ' והגית בו כו': ה"ג אמר ר"ל יפה למדני כו' עד ניממא ובליליא הוא מנהרא לי דכתיב והגית בו כו' ועיין בויק"ר רבה פי"ט וכם"ל

מקדשא . בההיא שעתא נזר ואמר דעבר פרת עבר דלא עבר לא יעבור . דניאל וסיעתו והבורתו עלו באותה שעה . אמרו מוטב שנאבד סעודת א"י ונברך על א"י . עזרא וסיעתו והבורתו לא עלו באותה שעה . ולמה לא עלה באותה שעה עזרא ? שהיה צריך לברר תלמודו לפני ברוך בן נריה . ויעלה ברוך מן נריה . אלא אמרו ברוך בן נריה אדם גדול וישיש היה ואפילו בגלקטיקא לא היה יכול להטען . אמר ר"ל מקודש הבית שלא עלה עזרא באותה שעה . שאילו עלה עזרא באותה שעה . היה לשטן לקטרג ולומר מוטב שישמש עזרא בבהונה גדולה מלשמש יהושע בן יהוצדק כ"ג . ויהושע בן יהוצדק היה כהן גדול בן כ"ג . אבל עזרא ע"י שהיה אדם צדיק לא היה ראוי לשמש בבהונה גדולה כמותו . א"ר סימון קשה הוא שלשלת יוחסין לפני הקב"ה להעקר ממקומה . על כפות המנעול שמשם ננעל פרת לפניהם . ד"א קמתי אני ולא אוה"ע . לפתוח לדודי בתשובה . וידי נטפו מור מרים . שאמרתי לעגל (שמות לג) אלה אלהיך ישראל . ואצבעותי מור עובר אעפ"כ מר עובר עבר על מרדי שנא' (שם) וינחם ה' על הרעה וגו' על כפות המנעול שמשם ננעל בפניהם שלא יכנסו לא"י . פתחתי אני לדודי ודודי חמק עבר . נתחטא נתמלא עלי עברה . נפשי יצאה בדברו . בדבורו של כורש הגזר דלא עבר פרת לא יעבר . בקשתיהו ולא מצאתיהו קראתיו ולא ענני . ד"א פתחתי אני לדודי ודודי חמק עבר נתחטא נתמלא עלי עברה כאשה עוברת . נפשי יצאה בדברו בדבורו . מקול בורו הראשון שאמר אנכי ה' אלהיך . בקשתיהו ולא מצאתיהו קראתיו ולא ענני . מצאוני השומרים הסובבי' בעיר זה תתני פחת עבר נהרא והבריו . הכוני פצעוני כתבו שטנה על יושבי יהודה וירושלים . נשאו את רדידי מעלי שומרי החומות . הומותיה של ירושלים . א"ר אבא ב"כ לשעבר היתה נבנה החומה אבן ח' אמות ואבן עשר אמות . ברם הבא והוא מתבני אבן גלל אבנין דגלגול . ד"א מצאוני השומרים שבטו של לוי דכתיב בהו (דברים לג) כי שמרו אמרתך . הסובבים בעיר . המד"א (שמות לג) עברו ושובו משער לשער . הכוני פצעוני המד"א (שם) והרגו איש את אחיו . נשאו את רדידי מעלי . זה הזון . תני רשב"י זין שנתן להם לישראל בחורב שם המפורש היה הקוק עליו . וכיון שחטאו ניטל מהם . כיצד ניטל מהם . ר' איבו אמר מלאך

מתנות כהונה

שעלו לבמות כ"ס : ה"ג דיעל וסיעתו עלו כתותו כו' : ה"ג עזרא וסיעתו לא עלו : **ברוך בן** נריה נרסי' : **בגלקטיקא** . שעלה קטנה ומוהה ושיון לעיל בפסוק ותי מלבנון : **מקודש** הבית כו' . כלומר לבתי ומוכה וקדושה היתה זאת על בית עלה עזרא : **באותה** שעה לא היה לתוי שיתעם יהושע כהן גדול בתיתה שעה כמו עזרא : **קשה** היא כו' . שתע"פ שהיה עזרא יותר לתוי לכהונה גדולה מיהושע היתה נסבה מה' ית' שלא יעלה עזרא כדי שלא יעקור יהושע כהן גדול ממקומו : **שמשם** כו' . מתוחה גזירה והלחה ננעל פרת לפניהם שלא היו רשאים לעבור עלו : **פתחתי נתחבא** גר' וכן לקמן : **דבר** אחר פתחתי כו' . בתחלה הרבו על עולי בבל שהוא הדרום הרמתון בפסוק קמתי ואח"כ על מעשה ענל שהוא הדרום השני בפסוק קמתי וכן הולך והוסם פסוק מלאתי בתחלה על עולי בבל ואח"כ על מעשה ענל על רמכור רמתון ועל אחזון אחזון : **ולא** מלאתיו כו' . וכל ל"ת שנם ממעשה העגל והלחה היו כמודין לשמים כמו שפירש רש"י בפסוק זה : **מצאוני** ס"ג שמוסף אחות וכן אבן עבר אחות : ד"א מלאתי כו' . נתון אחת השן כו' עד כמדבר בטעות גפל לכתן ומקומו הנכון הוא

צדיק זה אברהם אבינו וקראת שמה שרה. א"ל הקב"ה מתחלה היית בכופן של אותיו' ובשם נקבה. עכשיו אני נותנך בשמו של זכר ובראשון של אותיות בצדיק שבעולמים. הה"ד (במדבר לג) ויקרא משה להושע בן נון יהושע. ר' אלעזר בר אבינה בשם ר' אחא כ"ו דורות היה אל"ף קורא הגר לפני הקב"ה רבש"ע נתתני בראש האותיות ולא בראת בי העולם אלא בבי"ת שנא' בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ. א"ל הקב"ה עולמי ומלואו לא נבראו אלא בזכות התורה. שנא' (משלי ג) ה' בחכמה יסד ארץ. למחר אני נגלה ונותן התורה לישראל ואני נותנך בראשון של דברות וכך אפתח תחלה. שנא' (שמות כ) אנכי ה' אלהיך. בר חוטא אמר למה נקרא שמו אל"ף שהוא מסבים מאלף דור. שנא' (דה"א ט"ז טז) דבר צוה לאלף דור: (ט) ר' יהודה פתר קרא בתלמידי חכמים. תלתלים שחורות כעורב. אלו ת"ח. שאע"פ שנראין כעורין ושחורין בעה"ז. לע"ל מראיהן כלפידים כברקים יהוצצו. ר' שמואל בר יצחק פתר קרא בפרשיות התורה. תלתלים שחורות כעורב אלו תלמידות של תורה שנראו כעורות ושחורות מלאומרן ברבים. אמר הקב"ה עריבות הן עלי. המד"א (מלאכי ג) וערבה לה' מנחת יהודה. תדע לך שהוא כן הדבר. שהרי פרשת זב וזבה לא נאמרו שתיהן כאחד. אלא זו בפני עצמה וזו בפני עצמה. שנא' (ויקרא ט"ו) איש איש כי יהיה זב מבשרו וגו'. ואשה כי יזוב זוב דמה. א"ר שמעון בן לוי תורה שנתן הקב"ה היתה עורה של אש לבנה. וכתובה באש שחורה. היא אש. וחציבה מאש. והיא מוכללת באש. ונתונה באש. הה"ד (דברים ל"ג) מימינו אש דת למו: (י) עיניו כיונים. עיניו אלו סנהדרין שהם עינים לעדה. שנא' (במדבר ט"ו) והיה אם מעיני העדה. רמ"ח אברים יש בו באדם וכולן הולכין אחר העינים. כך ישראל אין יכולין לעשות דבר הוץ מסנהדרין שלהן. על אפיקי מים שהם אפיקים על מימיהם של תורה. דא"ר חמא בר עוקבא ד"ת מגבירין הם לכל מי שהוא עוסק בם כל צרכן. דוחצות בחלב. אלו ההלכות ש"ן רוהצין אותן בשנים עד שעושים אותה צקיים כחלב. יושבות על מלאת מלאתה של תורה. ד"א יושבות על מלאת על מלאת של ירושלים. המד"א (ישעיה ו) מלאתי משפט. ר' פנחס בשם ר' הושעיא רבה ת"פ בתי כנסיות היו בירושלים מנין מלאתי. א"ר תנחומא על מלאה זה ממלא מקצת דבר וזה ממלא מקצת דבר עד שתהא הלכה יוצאת כמין לבנון. דא"ר תנחומא זה מלהים מקצת דבר וזה מלהים מקצת דבר עד שתהא הלכה יוצאה כמין לחיים: (יא) לחייו כערוגת הבשם

מתנות כהונה

בר מופא. סם הכס: **תלמודות.** גלגלי לגיון פרסיות ועין בויקלא רבה: **ערבות** כעורב דכם ל' ערבות ומתיקות: **בירו'** פ' ו' דפקליס גרס והיא מוכללות וסם כמגת כגוסקא קלא ועין סם: **עיניו** כיונים: **שהם** לפיקים. מהוזקים: **דברי** תורה מגביהין נרסי': **בשנים.** סניס סניס בלוס והוזקים תלמודם יהד כמו שדרכו חז"ל בכהל בנהזל יהד וכן לאמר לשול בפסוק כמגדל וסם מעגילין זוגות זוגות: **על** מלאתה של יהושלים. ויהיס סם כן מדבר בסנהדרין יוסבי לשבת הגזית והיא היתה בגובה של יהושלים מלל בית המקדש: **ארבע** מתות ומתוסים בתי כנסיות נרסי' ועין בלוקה רבה בפסוק בלע ה' וסם הוכתהוו בסם יהושלמי ודכם מלאתי מלחי כהיב כדלי' סם: **וזה** ממלא ט' עין לשול בפ' מעין גניס:

קיצה שתי משפלות ביום ושתי משפלות בלילה ולמחר כן עד שאני קיצה את כולה. כך מי שהוא טפש אומר מי הוא יכול ללמד כל התורה. נזיקין שלשים פרקים. כלים שלשים פרקים. והחכם אומר הריני לומד שתי הלכות היום ושתים למחר עד שאני לומדה כולה. א"ר ינאי (מכלי כד) ראמות לאויל חכמות. לכבר נקוב שתלוי באוירו של בית. הטפש אומר מי יכול להוריד לזה. והפקח אומר ולא אחד תלאו. אלא הריני מביא שני קנים. ומחברן זה עם זה עד שאני מורידו. כך הטפש אומר מי יכול ללמוד התורה שבלב רבי. והפקח אומר והוא לא מאחר למדה. הריני לומד היום שתי הלכות ושתים למחר. עד שאני לומד התורה של חכם זה. אמר רבי לקרסטל נקוב ששברו בעליו פועלים למלאתו מים. אומר הטפש מה אני מועיל מכנים בזו ומוציא בזו. והפקח אומר ולא שברי אני נוטל. ולא שבר כל חבית וחבית אני נוטל מבעל הבית. כך הטפש אומר הריני לומד תורה ומשבחה מה אני מועיל. והפקח אומר ולא שבר יגיעה נותן לי הקב"ה דא"ר לוי אפילו דברים שאת רואה קוצין בתורה תילי תילים הן יכולות הן להחריב את העולם ולעשותו תל. המד"א תל עולם. כתיב (דניאל ו) שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד. אם תעשה מן הדל"ת רי"ש תחריב לכל העולם. (שמות לד) לא תשתחוה לאל אחר. אם תחליף רי"ש בדל"ת תחריב העולם. כתיב. (ויקרא כב) ולא יהללו את שם קדשי. אם תחליף חי"ת לה"א תחריב העולם. כתיב (ישעיה ה) והבית להי. אם תחליף חי"ת לה"א תחריב העולם. כתיב (תהלים קג) כל הנשמה תהלל יה. אם תחליף ה"א לחי"ת תחריב העולם. כתיב (ירמיה ה) בחשו בה' אם תחליף בי"ת לכ"ף תחריב העולם. כתיב (הושע ה) בה' בגדו כי בנים זרים ילדו. אם תחליף בי"ת לכ"ף תחריב העולם. כתיב (ב"מ ה) אין קדוש כה' כי אין בלתך. א"ר אבהו בר כהנא הכל בלה ואת לא בלה. כי אין בלתך אין לבלותיך. שחורות כעורב. ר' אלכסנדרי בר הדרין ור' אלכסנדרי קרובה אמר. אפילו אם מתכנשין כל באי עולם להלבין כנף אחד מן העורב אינן יכולים. כך אם מתכנשין כל באי עולם לעקור יו"ד שהוא קטן האותיות שבתורה אינן יכולין. ממי את למד משלמה המלך שע"י שבקש לעקור יו"ד מן התורה עלה קטיגורו. ומי מקטרג. ריב"ל אמר יו"ד שבירכה קטרג. רשב"י אומר ספר משנה תורה עלה ונשתטח לפני הקב"ה. ואמר רבש"ע כתבת בתורתך דייתיקי שמקצתה בטלה כולה בטלה. שלמה המלך מבקש לעקור יו"ד שבתורה. אמר לה הקב"ה לך הרי שלמה בטל ומאת כיוצא בו ויו"ד שבך אינו בטל לעולם. ריב"ק אומר יו"ד שבשרי עלה ונשתטח לפני הקב"ה ואמר רבש"ע עקרתני משמה של צדקת זו. אשת צדיק

מתנות כהונה

וכמ"ל: משפלות. סי' הטעות קופה שמוליכין בו הזבל: ה"ג כולה כך מי: קרסטל. ביזקלא רבה נרס טרסקל והוא סל: ה"ג ג"ר לוי אפילו כו' ועיין ביזקלא רבה: ר"ג אין קלום כיי' שם אחד עושה כ"ף בית את המביא את העולם: ה"ג כי אין בלתך ג"ר אמרו בל כהנא הכל כו': ר"ג לבלותיך שחורות כעורב ג"ר כו' עיין ביזקלא רבה פ"ע: קרובה. כך שמו ופי' בע"ז על שם שהיה שליח ציבור לאומר פיוטי' וקרובות: ר"ג קטיגורו ומי כו': יו"ד שבירכה נרסינן: דייתיקי כו'. עיין כל זה ביזקלא רבה: ה"ג שמאמר ר' אחאמר

(קהלת ג) כל הנחלים הולכים אל הים. מעיו עשת שן זו תורת כהנים. מה הכרם הזה הלב מבאן והברעים מבאן והוא בתוך. כך ת"כ שני ספרים מבאן ושנים מבאן והוא באמצע. עשת שן מה עשת שן זה את עושה ממנה כמה יתדות כמה רמחים. כך ת"כ יש בה כמה מצוות כמה דקדוקין כמה קלים וחמורים כמה פיגולים כמה נותרות כתובים בת"כ. מעולפת ספירים מעופפת כהן של בני אדם שהיא קשה בספיר הזה. ר' יודן ור' פנחס ר"י אמר אי תימר שהספיר הזה רך הוה. בא וראה מעשה שהיה באדם אחד שהביא ספיר א' ברומי למכרו. אמר הלוקח ע"מ לבדוק אותו נבחין אותו לשבור ממנו חתיכה קטנה. נתנו על הסדן התחיל מכה עליו בפטיש. נבקע הסדן ונחלק הפטיש והספיר במקומו ולא חסר. הה"ד מעולפת ספירים. א"ר אבא בר ממל אם נתעלף אדם בר"ת והלכה סוף שנעשה בהם ספיר. ורבנן אמרין כל מי שנעשה קסם בר"ת סוף שהוא נעשה בהם מלך המד"א (משלי יז) קסם על שפתי מלך: (יג) ר' אליעזר בר' שמעון אתוי חמריא גבי אבוי למזבן עיבור מן קרייתא המונייא יתיב גבי תנורא. אמיה נסחא והוא אביל. אמי' נסחא והוא אביל. עד דאביל כל אצוותא. אמרין ווי חיויא בישא שריא במיעני דהדין. דומה שזה מביא רעבון לעולם. שמע קולהון. מדנפקון למזבן טעניהן. נסב חמריהון ואסיקון לאגרא. אתון תבעון חמריהון ולא אשכחון יתהון. תלין עייניהון וחמון יתהון יהיבין באגרא. אזלון גבי אבוי תנין ליה עובדא. אמר לון דלמא מילא בישא אשמעתוניה. אמרין לי' לא מרי אלא כן וכן הוה עובדא. אמר לון ולמה הכנסתם בו עין רעה וצרה. איפשר דמן דידכון הוה אביל. או עליכון אינון מזוני. לא ההוא דברייה ברא ליה מזוני. אעפ"כ אזילו ואמרון ליה מן שמי והוא מחית לכון. הנס האחרון היה קשה מן הראשון. מן מסקן להון הוה מסיק להון חד חד. מן נחית להון הוה מחית להון תרי תרי. וכיון שנתעסק בתורה אפי' טליתו לא היה יכול לסבול. לקיים מה שנ' מעולפת ספירים

מתנות בהונה

י"ג נגש כמו כאן וכל הנהליט כו' ועיין במדרש קהלת: **מעולפת** כהן כו'. מתעסק בהן כד"א עולפו בראש כל הוגות: **אם** נתעלף כו'. ע"ד שאמרו חז"ל מן מדה טובה מוסיף על דברי תורה מה"ט נכתב כה: **סוף** נעשה בהם קסם. כלומר לכוונן למתת הדבר להלכה ובאות למה כתב בהם ומסתמא למתת שנכתבו בהם נעשה בהם כפיר: **ורבנן** כו'. לכן סוברים הקוסם יודע ואינו יודע הדבר על בוריו וכן למד וכן דרכו מעולפת ספירים שהם נתעלף ומעמעם מדברי תורה סוף שיחזירו דבריו כספירים: **אתוי** חמריא כו'. ממיתים לוקחי תבואה בתוכו ולמי בעית מימר כי' במעון ליקח דגן ממקום המוציא ויצב כ"ש לשל המעור וסיפה למו מוכדא ספת מעוך האעור והוא סיפ לוכל סיפ סיפה מוכדא והוא סיפ לוכל עד בשכל הכבכות למכו החמריס לוף בהם כע שורה בשעיו בל זה שמע כ' תליעזר את קול דבריהם ואחרי שיצאו לשבור לוכל כשכר יוכלון שלח להם כ"ש החמוריס וסיפ מעלה לוסם על העליה: **באו** ובקשו החמוריס ולא מצאו לוסם ויבקו את שיפיהם ויכלו לוסם על העליה הלכו אצל מכיו כ"ש שפרו המעשה כי ידעו בכ"ש בני העלה לוסם שמה שמר להם לולי המעשה לוסו דבר רע בשיני למכו לו לא לחוני הלא כך וכך סיפ המעשה כו': **אפשר** דמן כו'. וכי מסה סוכרים שהוא לוכל מבלכם לו עליכם מופלים מזונותיו. כי לא מי שברא לוסו ברא לו ג"כ מזונותיו ולפיכך הדין עמו ומעפ"כ לבו למדו לו מפני והוא יוכידם לכם: **הנס** האחרון שהיה מוכידם היה גדול מן הראשון בשהעלה לוסם בשבשבל לוסם סיפ מעלה לוסם לאחדים בכל פעם ג' ג' וכשהיה מוכידם סיפ

הבשם א"ר ינאי ביומוי דזמניין תרתין הבורן . והוינן נפקין ולעיין באוריי בהדא אסטרין . ולא כטעם שהיתה זו אומרת זו אומרת . מגדלות מרקחים . א"ר תנחומא מה מגדלות הרקח הזה יש בו מכל מיני בשמים . כך ת"ח צריך להיות מלא מקרא משנה ותלמוד והלכות ואגדות . כהונה ולויה מיעקב . שפתותיו שושנים זה ת"ח ההגיל במשנתו . שפתותיו שושנים נוטפות מור עובר זה תלמיד שאינו רגיל במשנתו ששפתיו נוטפות מור . אעפ"כ עובר הוא והוזר ומברר תלמודו : (יב) ידיו גלילי זהב אלו לוחות הברית . שנא' (שמות לב) והלוחות מעשה אלהים המה . גלילי זהב אלו ד"ת שנא' (תהלים יט) הנחמדים מזהב ומפז . א"ר יהושע בר נחמיה מעשה נסים היו גגללין [היו של סמפרינין היו והיו נגללין] . ר' מנחמא בשם ר' אבון אמר והצובין מגלגל המה היו . כיצד היו בתובין המשה על לוח זה והמשה על לוח זה . על שם שנא' ידיו גלילי זהב כדברי ר' הנניה בן גמליאל . הה"ד (דברים ה) ויכתבם על שני לוחות אבנים . ורבנן אמרי עשרה על לוח זה שנא' (שם ד) ויגד לכם את בריתו אשר צוה אתכם עשרת הדברים ויכתבם על שני לוחות אבנים . רשב"י אמר כ' על לוח זה וכ' על לוח זה שנאמר ויכתבם על שני לוחות אבנים כ' על לוח זה וכ' על לוח זה . ר' סימאי אומר מ' על לוח זה ומ' על לוח זה . שנא' (שמות לב) לוחות כתובים משני עבריהם מזה ומזה מטרונא . חנניה בן אחי ר' יהושע אמר בין כל דבור ודבור פרשיותיה ודקדוקיה של תורה היו כתובין . ר' יוחנן בד הוה פשיט קריית והוה מטי בדין פסוקא ממולאים בתרשיש היה אמר יפה למדני חנניא בן אחי ר' יהושע מה גלים הללו בין גל גדול לגל גדול גלים קטנים . כך בין כל דבור ודבור פרשיותיה ודקדוקיה של תורה היו כתובים . ממולאים בתרשיש זה התלמוד שהוא כים הגדול . המד"א (יונה ב) תרשישה המד"א

תרשישה

אסיפת אמרים — מתנות כהונה

תרשישה עין נפלי"ר ד' : **לחיין ביומוי כו' . ג"ל ביומי הוכפיהיינו מזמנין** ומעמידין בני הכוהנים והיינו יוצאים ושפקים

בתורה וצריך להיות דומיין ובמות לתת הגיה תמניין ותרתין הבורן : כך כתוב כו' . במות לתת הגיה כך ת"ח צריך להיות מלא מקרא משנה ותלמוד והלכות ואגדות : מור . דרבו מלפון מריוח : חוזר . לשון שונר קדרים שעונר וחוזר על תלמודו : ידיו גלילי : גגללין נרסינן ובכרכ"י נרסי' על סמפרינון היו והיו נגללין : והצובין מגלגל המה בפירקי ר"ש לוקח וחס לשונו הלוחות לא נכרתו מן המרץ ולא מן הכתוב : כדברי ר' הניא כו' . ביומלמי פ' ו' דמסכת שקלים ילוף ליה מדכתיב ויכתבם על שני לוחות הבתים מכאן על לוח זה והמשה על לוח זה ועל פי מה אמרתי ביומלמי קלף יפן נוטן הגוי מניח ור"ג הס"ד ויכתבם על שני לוחות הבתים וכתן תמני עשרה על לוח זה ועשרה על לוח זה שנא' ויגד לכם את בריתו אשר צוה אתכם עשרת הדברים ויכתבם על שני לוחות הבתים . רשב"י אומר עשרים על לוח זה ועשרים על לוח זה שנאמר ויכתבם על שני לוחות הבתים כ' על לוח זה וכ' על לוח זה . רבי סימאי אומר הבתים על לוח זה ומ' על לוח זה שנא' לוחות כתובים מכאן עשרים מזה ומזה כו' וכן הניח הגיה הבי"ת בן חביב בעון יעקב לך בנפל בו בעשת סופר וע"ש : טטרונא נרסי' . ופי' בו הערוך בלשון יון הוא מכובע וכן פי' הבי"ת בן חביב בשם הרשב"ם וכן מלאתי בתלדם תהלים כ"ח אומר תגבע תלתים טטרגין היה כל ל' וח' הרי הרבעים מכות עכ"ל ואיכ מלשון שם בכתפי שתים וק"ל : דבור ודבור נרסי' : פשיט קריית . כשהיה הוזר ובוחק המקרא ושנין בשמות בכה פ' מ"ז : והוה מטי כו' . כשהיה מגיע לפסוק זה : ה"ג להדין פסוקא ממולאים בתרשיש הוה כו' . ומפרש ביומלמי ממולאים בתרשיש ביומא רבה פי' כיס הגדול כד"ת תרשישה יונה פי' ה' : ה"ג ביומלמי מה היס הגדול בין גל כו' . ובפ' נפ' פ'

בשם ר' יצחק מלאך המציאה לו . ורבנן אמרי הקב"ה המציאה לו . כתיב (שם יד) ויבן שאול מזבח לה' אותו החל לבנות וגו' וכמה מזבחות בנו ראשונים . נח בנה מזבח . אברהם בנה מזבח . יצחק בנה מזבח . יעקב בנה מזבח . משה בנה מזבח . יהושע בנה מזבח . ואת אמר אותו החל לבנות . אלא אותו החל להיות ראש למלכים . א"ר יודן לפי שנתן נפשו על הדבר הזה . העלה עליו הכתוב כאילו אותו החל לבנות מזבח לה' . רבי שמעון בר' יוסי בר לקוניא לפי שבעה"ז אדם בונה בנין ואחר מכלה אותו . אדם נוטע נטיעה ואחר יאכל אותה . אבל לע"ל מה כתיב (ישעיה סה) לא יבנו ואחר ישב לא יטעו ואחר יאכל וגו' לא יגעו לריק ולא ילדו לבהלה כי זרע ברוכי ה' המה וגו' (שם פ"ו) ונודע בגוים זרעם וצאצאיהם בתוך העמים כל רואיהם יכירום כי הם זרע ברך ה' :

פרשה ו (א) **חבו** ממתקים . כתיב (עמוס ה) כי כה אמר ה' לבית ישראל דרשוני והיו יש לך היך גדול מתוק מזה . כתיב (יחזקאל לג) חי אני נאם ה' אלהים אם אחפוץ במות הרשע וגו' יש לך היך גדול מתוק מזה . (שם יח) כי לא אחפוץ במות המת נאם ה' אלהים והשיבו והיו יש לך היך גדול מתוק מזה . (שם) ובשוב רשע מרשעתו ויעש משפט וצדקה הוא את נפשו יחיה יש לך היך גדול מתוק מזה . אר"ל ובלבד בתוהא על הראשונות . הא כיצד תני רשב"י הרי שהיה אדם צדיק כל ימיו ובסוף הוא נעשה רשע עליו הכתוב אומר וברשעתו אשר עשה לא יכשל בה ביום שובו מרשעו . א"ר יוחנן ולא עוד אלא שכל עבירות שעשה הקב"ה מונה אותן לו זכיות . הה"ד (תהלים מה) מור ואהלות קציעות כל בגדותיך כל הבגידו' שבגדת בי הרי הן כמור ואהלות לפני . תני בן כמה שנים הכיר אברהם את בוראו . ר' הנינא ור' יוחנן תרוייהון אמרי בן מ"ח שנה הכיר אברהם את בוראו . רשב"ל אמר בן ג' שנים היה . שנא' (בראשית טו) עקב אשר שמע אברהם בקולי ד' מנין עקב . א"ר לוי כד אתא מיתלי עקבא מן ארעא : (ב) א"ר שמואל בר נחמן בג' מקומות נתוכח הקב"ה עם ישראל ושמחו אוה"ע שמחה גדולה ולבסוף יצאו בבושת פנים . בשעה שאמר להם הנביא (ישעיה ה) לכו נא ונוכחה יאמר ה' שמחו אוה"ע אמרו היאך הן יכולין להתוכח עם בוראן . ומי יוכל לווכח עם בוראו עכשיו הוא מכלה אותם מן העולם . כיון שראה הקב"ה שאוה"ע שמחים הפכה להם לטובה שנא' (שם) אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו ואם יאדימו כתולע כצמר יהיו . תמה אוה"ע ואמרו זו תשובה וזו תוכחה אלא לא אתא אלא להתפוגגה עם בנוי . ובשעה שאמר הקב"ה (מיכה ו) שטענו הרים את ריב ה' והאיתנים מוסדי ארץ וגו' ועם ישראל יתוכח שמחו אוה"ע אמרו היאך הן יכולין להתוכח עם בוראן ומי יוכל לווכח עם בוראו עכשיו הוא .

מתנות כהונה

ולא נמצא שם אחרת ומצא ומי כו' : כ"ג כתיב ויבן מלא לוותו החל כו' . כלומר במלכים היה שם הרחבון לבוני מזבחות ועיין בפרקא נמא פרכא יו"ד : חבו ממתקים : יש לך היך כו' . בתמיה ועיין בפ' נמא פ"י : הרשע וגו' נרס : מנין עקב . וכל שמותיו היו קע"ה ועיין בכ"ר פ' ל"ה ופי"ד ופ' מ"ט : כד אתא כו' . כלומר בא להגניב העקב מעל הארץ לילך על משפחתו בני שעד : בג' מקומות כו' . עיין כל זה בויקרא רבה פ' כ"ז : להתפוגגה . פי' להתרוך לעלון

ספירים . בן בית אחד היה לו לרבן גמליאל והיה למוד להיות נוטל קיפה של מ' סאה ומוליכה אצל הנחתום . א"ל כך הדין חילא טבא אית בך ולית את עסיק באורייתא . כיון שנתעסק בתורה התחיל להיות נוטל של שלשים של עשרים של שנים עשר של שמונה סאים . כיון דגמר ספרא אפילו קיפה של סאה לא היה יכול לסבול . ואית דאמרי אפילו סכניה לא הוה יכול למיסבל . אלא אחרנין מעברין ליה מעילווי דהוא לא הוה יכיל . לקיים מה שנאמ' מעולפת ספירים : (יד) שוקיו עמודי שש . שוקיו זה העולם . עמודי שש שהיה מיוסד לששה ימים . דכתיב (שמות כ) כי ששת ימים עשה ה' וגו' . מיוסדים על אדני פז . אלו פרשיותיה של תורה שנדרשות לפניהם ולאחריהם . ולמה הם דומות . לעמוד זה שיש לו בסיס מלמטן וקיפלוסיא מלמעלן . כך פרשיות התורה נדרשות לפניהם ולאחריהם . לפניהם מנין . שנא' (ויקרא יט) ואיש כי ישכב את אשה שכבת זרע מה כתיב בתריה וכי תבואו אל הארץ ונטעתם כל עץ מאכל . וכי מה ענין זה לזה . אלא משהוא מנכיש הוא אזל ומתעביד ברביי מתוך שהוא נכנם ויוצא לתוך ביתו הוא נחשד על שפחתו . אמר לו הטאת אני חייב . ולא אשם אני חייב . הטאת אני מביא . אשם אני מביא . ר' יודן אמר בשם ר' לוי אלו שנוהגין היתר בשפחות בעוה"ז עתידים הן להתלות בקרקדי ראשיהן לע"ל . הה"ד (הבלים פח) אך אלהים ימחץ ראש אויביו קדקד שער מתהלך באשמיו . מה מתהלך באשמיו . עמיה חובוי . אמרי יזיל האי גברא בחובוי . ונדרשות לאחריהן . כיצד דכתיב שלש שנים יהיה לכם ערלים לא יאכל . מה כתיב בתריה לא תאכלו על הדם לא תנחשו וגו' . אמר הקב"ה לערלה אתה ממתין ג' שנים ולאשתך אי אתה ממתין עד שהיא מטהרת מנדתה . לערלה אתה ממתין ג' שנים . ולבהמתך אי אתה ממתין שיתמצה דמה . ומי קיים מצות הדם שאול התחיל לקיים מצות הדם . הה"ד (ש"א יד) ויגידו לשאול לאמר הנה העם חוטאים לה' לאכל על הדם (שם) ויאמר שאול פצו בעם ואמרתם להם הגישו אלי איש שורו ואיש שיהו ושחטתם בזה ואכלתם . מתו בזה רבנין אמרין סבין בר י"ד אצבעות הראה להם . הבי"ת תרתי זיין שבעה ה"א חמשה הרי י"ד . אמר להם כסדר הזה היו שוחטין ואוכלין . ואימתי פרעו לו הקב"ה במלחמת פלשתים דכתיב (ש"א יג) והיה ביום מלחמת ולא נמצא חרב וחנית ביד כל העם אשר את שאול ואת יונתן ותמצא לשאול וגו' . ולא נמצא ואת אמרת ותמצא . ומי המציאה לו ר' תני בשם

מתנות כהונה

מוליד בניס בניס להודיע שכחו גדול : למוד . כנ"ל : כל הדין כו' . ומי כל זה כח יפה יש כך ומין אתה עוסק בתורה וכמו שמ"ש יותחן לכ"ל חילך למוריימת : של בלשים . שכבר נהלם ולא היה יכול לסחת על מרבעים ומח"כ נהלם עוד ולא נשת רק על עכביס כו' : ה"ג כיון דגמר ספרא . ופי' שלמד ספרא : סבניה . פי' העמוד בגד דק : אלא כו' . שלא מהריס סו מעבירין מותו מעלין כי הוא לא היה יכול מפני המולשה : שוקיו זה העולם כו' . כל זה עיין בויקרא סוף פ' כ"ה ושם נתבאר רבה היטב פ"י : מיוסד לשבה נרסי' : ס"ג אלא מבהוא מנכיש הוא כו' : ד"א"ר יודן בויקרא רבה פ"ט נרסי' כ' יודן אמר : ה"ג היכך בשפחות בעה"ז : ס"ג אמרו יזיל האי גברא בחובוי וע' בויקרא רבה : לאשתך כו' . דהם על הדם בדם הוא ולא שלכלו לפון נקייה כד"א מלכה ומחתה פיה : חוטאים לה' נרסי' : בי"ד כו' . מוכך י"ד מלבעות שלא יבינו לידי דרשה כן הוא בהדיא בפ' בשלח פ"י : ס"ג לשאול וגו' .

וע"י שהוא מנבל את עצמו בטיט הוא נותן לו שכרו. אבל הקב"ה אינו כך אלא מזהיר להם לישראל ואומר להם אל תנבלו עצמכם בדבר רע ואני נותן לכם שכר טוב. הה"ד (ויקרא יח) אל תשקצו את נפשותיכם. (שם יט) ושרט לנפש לא תתנו בבשרכם וגו' אני ה'. אני ה' נאמן לשלם לכם שכר טוב לעוה"ב. ר' יודן בשם ר' חמא בר' חנינא ור' ברכיה בשם ר' אבתר כתיב (שם כ) ואבדיל אתכם מן העמים וגו'. אילו נאמר ואבדיל את העמים מכם לא היתה תקומה לשונאי ישראל. אלא ואבדיל אתכם מן העמים כזה שהוא מבזר הרעה מהיפה שוב אינו חוזר ומבזר. אבל המבזר היפה מן הרעה שוב חוזר ומבזר. כך אילו נאמר ואבדיל את העמים מכם לא היתה תקומה לשונאי ישראל אלא נאמר ואבדיל אתכם מן העמים להיות לי לשמי לעולם. א"ר אחא מכאן שאמר הקב"ה לאוה"ע שיעשו תשובה ויקרבם תחת כנפיו. א"ר לוי כל מעשיהן של ישראל משונין מן אוה"ע בחרישתן בזריעתן בנטיעתן בקצירתן בעימור בדישן בזרניהן ביקביהן בגגותיהן בבכורותיהן בבשרן בתגלחתן במניינן. בחרישתן שנא' (דברים כב) לא תר־יש בשור ובחמור. בזריעתן שנא' (שם) לא תזרע כרמך כלאים. בנטיעתן שנא' (ויקרא יט) וערלתם ערלתו את פריו. בקצירתן שנאמר (שם) ובקצרכם את קציר ארצכם. בעימורן שנא' (דברים כד) ושבחת עומר בשדה. בדישן שנא' (שם כה) לא תחסום שור בדישו. בזרניהם ביקביהם שנא' (ויקרא ט) (שמות כג) מלאתך ודמעך לא תאחר. וכתיב (במדבר יח) כתבואת גורן וכתבואת יקב. בגגותיהן שנא' (דברים כב) ועשית מעקה לגגך. בתגלחתיהן שנאמר ולא תשחית את פאת זקנך. במניינם שנא' (שמות ג) כי תשא את ראש בני ישראל וגו'. ישראל מונין ללבנה ואוה"ע לחמה. ר' ברכיה אמר תרתי. חדא בשם כהנא. וחדא בשם ר' לוי. חדא בשם כהנא היא קלסתו והוא קלסה. היא קלסתו מלמעלה למטה והוא קלסה מלמטה למעלה היא קלסתו מלמעלה למטה שהיה בעליונים והשרה שבינתו בתחתונים והוא קלסה מלמטה למעלה שהיא במדרגה התחתונה והוא עתיד להעלותה. שנא' (דברים כח) ונתנך ה' אלהיך עליון. וחדא בשם ר' לוי למלך שקידש את מטרונה ואמר מבקש אני לראותה. כיון שראה אותה התחיל משבחה ומקלסה. הה"ד זאת קומתך דמתה לתמר. גם היא אמרה ריצה אני לראותו. כיון שראתה אותו התחילה בקילוסו שקילסתו חבו ממתקים וכלו מחמדים: (ה) אנה הלך דודך היפה בנשים. אוה"ע אומרים לישראל אנה הלך דודך ממצרים לים לסיני. אנה פנה דודך. מה כנסת ישראל משיבה לאוה"ע מה מיבכם שואלים עליו ואין לכם חלק בו. מאחר שנדבקתי בו יכולה אני לפרוש ממנו. מאחר שנדבק בי יכול הוא לפרוש ממני. כל הן דהוא לגבי הוא אתי ליה: (ו) דודי ירד לגנו לערוגת הבושם. א"ר יוסי ברבי חנינא הפסוק הזה לא ראשו סופו ולא סופו ראשו. לא היה צריך קרא למימר אלא

דודי

מתנות כהונה

כמשמעו מוס"ע: **ה"ג** מסיפה סוב מימו מוחר ומבכר כו' עד סרעה סוב מוחר ומבכר: כך מילו נאמר כו'. ועיין בפ' נפא פ' ו"ד: **אנא** הלך: יכולה אני כו' בתמיה וכי יכולה אני כו': **כל** הן כו'. כל סיכן שהוא שמה אלו הוא בא ולא לאמר: **דודי** ירד. אלו יפרחל.

הוא מכלה אותם מן העולם. כיון שראה הקב"ה שמתתן של אוה"ע הפכה להם לטובה. הה"ד (שם) עמי מה עשיתי לך ומה הלאיותיך ענה בי. עמי זכר נא מה יעץ ונו'. תמהו האומות ואמרו היאך הוא זה לא אתא אלא להתפוגגה עם בנוי. ובשעה שאמר הנביא (מיכה יג) וריב לה' עם יהודה ולפקוד על יעקב וגו' שמחו אוה"ע אמרו היאך הן יכולין לעמוד בפני בוראן ומי יכול לריב עם בוראו עכשיו הוא מכלה אותם מן העולם. כיון שראה הקב"ה שמתתן של אוה"ע הפך להם לטובה שנא' (שם) בבטן עקב את אחיו וגו'. א"ר יודן לאשה אלמנה שהיתה קובלת על בנה לדיין. כיון דחמאתא דיינא דהוא דאין בנור ובזפת בדינין ומגלבין. אמרה אין אנא מודע ליה לדיינא כורהנין דברי קטיל ליה. כיון דאחסל אמר לה איינוי בריך. אמר לה מה סרה עלך הדין בריך. אמרה ליה מרי כד הוה בטעיי הוה בעט בי. אמר לה לאו דינא הוא. הה"ד בבטן עקב את אחיו. רבי אלעזר בר ר' סימון אמר אלוהו של יעקב אבינו חלק לו בבוד: (ג) חבר ממתקים. ר' עזריה ור' אחא בשם ר' יוחנן אמרי בשעה ששמעו ישראל בסיני אנכי פרחה נשמתן. הה"ד (דברים ה) אם יוספים אנחנו לשמוע. הה"ד נפשי יצאה בדברו. הזר הדבור לפני הקב"ה ואמר. רבש"ע אתה חי וקים ותורתך חיה וקיימת ושלחתני אצל מתים כלם מתים. באותה שעה חזר הקב"ה והמתיק להם את הדבור. הה"ד (תהלים פט) קול ה' בכח קול ה' בהדר. א"ר חמא בר ר' הנינא קול ה' בכח לבהורים. קול ה' בהדר לתשישין. תני רשב"י תורה שנתן הקב"ה לישראל ההזירה להם נפשותיהן. הה"ד (שם יט) תורת ה' תמימה משיבת נפש: (ד) ד"א חבו ממתקים. למלך שדיבר כנגד בנו ונתירא ונשמטה נפשו ממנו. כיון שראה המלך כך שנשמטה נפשו התחיל מנפף ובנשק אותו ומפתהו ואומר לו מה לך. לא בני יחידי אתה. לא אני אביך. כך כשדבר הקב"ה אנכי ה' אלהיך. מיד פרחה נשמתן. כיון שמתו התחילו המלאכי' מנפפין ומנשקין אותם ואומרין להם מה לכם אל תיראו. (דברים יד) בנים אתם לה' אלהיכם. והקב"ה ממתיק בחכו הדבור ואומר להם לא בני אתם אנכי ה' אלהיכם. עמי אתם חביבין אתם לפני. והתחיל מפתה אותן עד שחזרה נשמתן והתחילו מבקשין מלפניו. הוי חכו ממתקים. התחילה התורה מבקשת דחמים על ישראל מן הקב"ה. אמרה לפניו רבש"ע יש מלך משיא בתו זהורג את בן ביתו. כל העולם כולו שמח בשבילו. ובניך מתים. מיד חזרה נשמתן. הה"ד (תהלים יט) תורת ה' תמימה משיבת נפש. ר' אחא ור' תנחום ב"ר חייא בשם ר' יוחנן (יחזקאל ט) ואת שבתותי קדשו במה את מקדשו. קדשהו במאכל ובמשתה ובכסות נקיה. דבתיב (במדבר ל) כי אות היא ביני וביניכם לדעת כי אני ה' וגו' אני ה' נאמן לשלם שכר טוב לכם. א"ר חייא בר אבא בנוהג שבעולם אדם עושה מלאכה עם בעל הבי'

ועי'

מתנות כהונה

לעלן ולהשתעפ: דהמאה נכסי: איינוי. סיימו כמו סמס סוף וכויקרא רבה לג נרם ליה: לאו דינא הוא. לין בזה דין משפט וכויקרא רבה שם הני נכסים קנית למיימר: ח"נ בבמדבר רבה פי"ח ד"ה חכו ממתקים. ר' עזריה כו': אנכי. מאמר מיכי ולא יכיה לך: לתשישים. יכיכה הכוסי כח: התחילה התורה כו'. מוכר למעלה ובפ' נבח סוף: לישונאי יכרמיה.

כמוהו . א"ר לוי שבטים מציאה מצאו . וכתיב (דברים מג) ויצא לבם ויחרדו . אנו שאבדנו את ר' סימון בר זבדי מאיכן אנו מוצאים תמורתו . הוי והחכמה מאין תמצא : (ח) כד דמך רבי בון בר' חייא אעל ר' זירא ואפטר עילוי מתוקה שנת העובד נימור לבון למה ר' בון דומה למלך שהיה לו כרם . ושבר עליו פועלים . והוי' שם פועל אחד מתכשר במלאכתו יותר מכולן . כיון שראה המלך כשר במלאכתו יותר מדאי . אחזו בידו והתחיל מטייל עמו ארוכות וקצרות . לעתותי ערב באו הפועלים ליטול שכרן . ובא אותו פועל ליטול שברו עמהם . ונתן לו המלך שברו כמותן . התחילו הפועלים מצירים אמרו לו אדונינו המלך . אנו שיגענו כל היום וזה לא יגע אלא שתים או שלש שעות ביום והוא נוטל שברו כמותינו . אמר להם המלך מה אתם מצירין . יגע זה בשתים או בשלש שעות מה שלא יגעתם אתם כל היום כולו . כך יגע ר' בון בר חייא לעשרים ושמונה שנה בתורה מה שלא יגע תלמיד ותיק למאה שנה . א"ר יוחנן כל מי שהוא עוסק בתורה בעה"ז . אף לע"ל אין מניחין אותו לישן . אלא מוליכין אותו לבית מדרשו של שם ועבר ושל אברהם יצחק ויעקב ושל משה ואהרן . ועד היכן . עד (ש"ב ז) ועשיתי לך שם גדול כשם הגדולים אשר בארץ : (ט) יפה את רעיתי כתרצה . ר' יהודה בר סימון פתר קרייה בקרבנות . יפה את רעיתי כתרצה אלו הקרבנות שאתם מתרצים בקרבנות . המד"א (ויקרא ו) וזרצה לו לכפר עליו . נאוה כירושלים . אלו הקדשים שבירושלים . המד"א (יחזקאל ט) כצאן קדשים כצאן ירושלים . ד"א יפה את רעיתי כתרצה אלו נשי תירען . דאמר רבי נשי תירען כשרות היו . עמדו ומיחו על עצמן ולא נתנו מנזמיהם למעשה העגל . אמרו מה ליסטטרין הקשה שיברו הקב"ה ליסטטרין הרך שאב"ו . נאוה כירושלים . שכל מי שהיה רוצה ומבקש טיפוסים של פעור היה הולך ומוצאה בירושלים . הה"ד (יחושע י) ופסיליהם מירושלים ומשומרון : (י) ד"א יפה את רעיתי כתרצה . כשאת רוצה . כד את בעייא לית את צריכה בעייא מכלום מילף מכלום . מי אמר להם להביא ענלות ובקר לטעון המשכן לא מהן הביאו אותן . הה"ד (במדבר ז) ויביאו את קרבנם לפני ה' שש ענלות צב כנגד ששה רקיעים . ולא שבעה

מתנות כהונה

מסיר ומוב וכסר בלי עגלות : וח' שנה בתוכם גרסי' : יפה לח כתרלה : בקרבנות . פסס מסרלות להקדום נרוך הוח בקרבנות וכ"ג בבמדבר רנה : הקדשים ע' בבמדבר רנה : נשי תרען . נפי דור המדבר כדלעיל בפסוק לבבתני לחומי כלה ובויקרל רנה פ' ב' תרגום בל תרלה תרעה לפון רעוה תרגומו בל רלון על פסיו מרלות להקב"ה : ליסטטירין הקבה . כל לללי מלרים עמה בסס הקב"ה שפסיט ובבנים זה הרך בעשה מזהב עכ"ו ועיין בערוך ערך סעפיוגר וגרס שבנו הקב"ה ולף שיבתו לפון שפילה הוח כל"ל בפוח גליו לחה שעשתה . פירוחו תשבנם ותשקוע לחומה מהרעשתן : ה"ג הרך עכ"ו : טיפוסים . ליוסיס והפוסיס כל"ל טופסי נעין טופסל דשטרל ועיין בערוך ערך טפס ופי' יפה ומרוחה לחה לי כשפורת ממעשה הפסילים שעשלו בירושלים ומומרון : כד לח בעיל כו' . כשלחה רולה והפן לין לחה צריך ללמוד משום לחה ומעלמך לחה יודע סילף לעבוד להקב"ה : ה"ג ובקר לטעון המשכן לח מהן כו' . כלומר מדעת עלמן מיסיא וכיס : שש עגלות לב כו' . עיין כל זה במדרש פסקה נפסוק

דודי ירד לרעות בגנו . ואת אמר לרעות בגנים . אלא דודי זה הקב"ה. לגנו זה העולם . לערוגת הבושם . אלו ישראל . לרעות בגנים . אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות . וללקוט שושנים לסלק את הצדיקים שבישראל . מה בין מיתת זקנים למיתת נערים . ר' יהודה ור' אבהו . ר"י אומר הנר הזה בזמן שהוא כבה מאליו יפה לו ויפה לפתילה . ובזמן שאינו כבה מאליו רע לו ורע לפתילה . ר"א אמר התאנה הזו בזמן שנלקטת בעונתה יפה לה ויפה לתאנה . ובזמן שאינה נלקטת בעונתה רע לה לתאנה . דילמא ר' חייא בר אבא ותלמידיו . ואית דאמרי ר' עקיבא ותלמידיו ואית דאמרי רבי יהושע ותלמידיו . הוי נהינין יתבין פשטין תחות חדא תאנה . ובכל יום ויום היה משכים בעל התאנה ומלקט תאנתו . אמרין נשנה את מקומנו שמא חושדנו . מה עשו הלכו וישבו להם במקום אחר . השכים בעל התאנה ולא מצאן . הלך וחזר אחריהם עד שמצאן . אמר להם רבותי מצוה אחת היתם עושין לי . ואתם מבקשין למנעה ממני אמרו ליה ח"ו . ומפני מה הנחתם מקומכם וישבתם במקום אחר . אמרינן שמא אתה חושדנו . אמר להם ח"ו . אלא אומר לכם מפני מה אני משכים ללקוט תאנתי . שביון שהחמה זורחת על התאנים הן מתליעות . מיד חזרו להמן . ההוא יומא אשכחין דלא לקט . נטלו מהן ופצעו אותם ומצאו מותלעות . אמרו יפה אמר בעל התאנה . ואם הוא יודע עונתה של תאנתו והוא לוקטה . כך הקב"ה יודע אימתי עונתן של צדיקים לסלקן והוא מסלקן . א"ר שמואל בר נחמן למלך שהיה לו פרדס . זנטע בו שורות של אגוזין ושל תפוחין ושל רמונים ומסרו ביד בנו . בזמן שבנו עושה רצונו . היה המלך מחזיר ורואה אי זו נטיעה יפה בעולם והיה עוקרה ומביאה ושותלה בתוך איתו הפרדס . ובזמן שלא היה בנו עושה רצונו . היה המלך רואה איזה נטיעה יפה בתוך הפרדס ועוקרה . כך כ"ז שישראל עושין רצונו של מקום רואה אי זה צדיק יש באוה"ע כגון יתרו זרחב מביאו ומדבקו בישראל . ובזמן שאין ישראל עושין רצונו של הקב"ה רואה אי זה צדיק ישר וכשר וירא שמים יש בהם ומסלקו מתוכן . כך דמך ר' חייא בר אוויא בר אחתיה דבר קפרא אמרין לר' יוחנן עול ואפטר עילוי . אמר לון ייעול ר"ל דהוא תלמידיה והוא ידע היליה . אעא ר' שמעון ואפטר עילוי . דודי ירד לגנו הקב"ה יודע במעשיו של ר' חייא בר אוויא וסלקו מן העולם : (ז) כד דמך ר' סימון בר זבדי אעל ר' אילא ואפטר עלוי (ליוב כה) והחכמה מאין תמצא ואי זה מקום בינה תהום אמר לא בי היא ויום אמר אין עמדי ונעלמה מעיני כל חי ומעוף השמים נסתרה . ד' דברים שהם תשמישו של עולם ואם אבדו יש להן הליפין . ואלו הן . (ליוב כה) כי יש לכסף מוצא ומקום לזהב יזוקו ברזל מעפר יוקח ואבן יצוק נחושה . ת"ח אם מת מי מביא לנו תמורתו . אנו שאבדנו את ר' סימון מאיכן נמצא כמותו

מתנות כהונה

כל זה במדרש קהלת בפסוק מקוד שמת הטובד וכב"ר פ' ס"ב ופס פירקמיו : **דלא לקט נכסים** : ה"ג רואה ליזה ליזק כו' . עד לזיק ים בפס ומסלקו : **חיוליה** כהו כמה הוא יפה במקומה ומעשיה כוונים וכ"ז הוא פירושלמי בפ' היה קורא ובפ' במה דברים : ה"ג **במדרש קהלת** בשמו הקב"ה יודע : **לא בי היא** . עיין במדרש קהלת : **נימר** לכון . נלמר לכם : **מתכשר**

את זבח הבקר. זבח בקר לא נאמר אלא זבח הבקר. אי זה בקר הוי אומר את שתי העגלות ואת ארבעת הבקר. וכתיב ואת ארבע העגלות ואת שמונת הבקר. ר' מאיר אומר עבשיו הן קיימות ולא הומטו ולא הזקינו ולא הטריפו אלא הן חיות וקיימות. והרי דברים ק"ו ומה הפרות שנדבקו ע"י אדם במלאכת המשכן נתן להם הוויה שיהיו הן חיות וקיימות לעולמי עולמים. ישראל שדבקים בחיי העולמים עאכ"ו. שנאמ' (דברים ד) ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים כלכם היום: (יא) המבי עיניך. ר' עזריה בשם ר' יהודה בר' סימון למלך שבעס על מטרונא ודחפה והוציאה מפלטין בחוץ. מה עשתה הלכה וצמצמה פניה אחר העמוד חוץ לפלטין. לכשעבר המלך אמר המלך העבירוה מנגד פני שאיני יכול לסבול. כך בשעה שב"ד יושבין ונוזרין תעניות והיחידים מתענים. הקב"ה אומר איני יכול לסבול. שהם הרהיבוני. הם גרמו לי לפשוט ידי בעולמי. ובשעה שב"ד נוזרין תענית ותינוקות מתענים אומר הקב"ה איני יכול לסבול שהם הרהיבוני הם המליבוני עליהם ואמרו (ממוס טו) ה' ימלוך לעולם ועד. ובשעה שנוזרין תעניות וזקנים מתענים. אומר הקב"ה איני יכול לסבול שהם הרהיבוני הם קבלו מלכותי עליהם בסיני ואמרו (שם כד) כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע. וכתיב (תהלים פט) אזכיר רהב ובבל ליודעי ונו'. ר' פנחס בשם ר' חמא בר' חנינא בר פפא כתיב (שם שם) ואף סוררים לשכון יה אלהים. ואף סוררים והקב"ה משרה שכינתו ביניהם. באי זו זכות בזכות כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע: (יב) שערך כעדר העזים. מה עז זו בזוה כך ישראל בזויין בשטים שנא' (במדבר כה) וישב ישראל בשטים וגו'. שניך כעדר הרחלים. מה רחל זו צנועה. כך היו ישראל צנועים וכשרים במלחמת מדין. ר' הונא בשם ר' אחא אמר שלא הקדים אחד מהן תפלין של ראש לתפלין של יד. שאילו הקדים אחד מהן תפלין של ראש לתפלין של יד לא היה משה משבחם ולא היו עולין משם בשלום. הוי אומר שהיו צדיקים ביותר. שכלם מתאימות. בשעה שהיו נכנסים זוגות זוגות אצל האשה. היה אחד מהם מפתם פניה ואחד מהן מפרק נזמיה. והיו אומרות להן אין אנו מבריותיו של הקב"ה שתעשו לנו כך. והיו ישראל אומרין להן לא דייכם שנטלו שלנו מתחת ידיכם. הה"ד (במדבר כה) ויאמר ה' אל משה קח את כל ראשי העם והוקע אותם. ושבולה אין בהם. שלא נחשד מהם אחד בעבירה. כפלח הרמון רקתך. באותה שעה כשהזרו ממלחמת מדין התהיל משה לשבחן אפילו ריקנין שבכם רצופים מצות ומע"ט כרמון הזה. שבל מי שבא עבירה לידו וניצול ממנה ולא עשה אותה. מצוה גדולה עשה. ואצ"ל לצמתך על הצנועין

מתנות כהונה

זבח הבקר מיזה כו'. ופסוק הוא בדברי הימים ב' ז וכן כתיב כאן הבקר וזכו מפסיק והולך את שתי העגלות ואת ד' הבקר כו'. ללמדנו דיליף הבקר לגזירה שוה: ה"ג ולא הממו ולא הזקינו ולא הטריפו: ה"ג נתן להם היה סיוע מן כו' וכ"ה בפ' נשא וכספר עבודת הקודש פ"י מהלכ' העבודה נרסו' כנ' בספר: הסבי עיניך. ה"ג תמר המלך העבירוה מנגד כו': והיחידים. כלומר הציבורים ולא הזקנים ולא הנעדרים: שהם הרהיבוני. כלומר העבירוני על דעתי: לפשוט ידי כו'. לנקום נקמת ישראל ממצריים וכל המצריים מוזכר וכתיב מזכיר היכא הכיולו לכתיב על הרהיבוני בפי' לשון גדולה וגאה: ואף סוררים נרסי': שלא הקדים כו'. עיין לעיל בפסוק אל

שבעה הן. א"ר אבון הן דמלכא שרי טמיקון. שש כנגד שש ארצות ארץ אדמה ארקא גיא ציה נשיה תבל וכתיב (תהלים נה) והוא ישפוט תבל בצדק. ו' כנגד ו' ערכי משנה. ששה כנגד ששה ימי בראשית. ששה כנגד ששה אמהות שרה רבקה רחל לאה זלפה בלהה. צב דומות לקוליינון. צב מצויינות. צב מטוכסות. צב שצבא הלוים עומדים עליהם. תני בשם נחמיה כמין קמריטין היו שלא יהיו כלי שרת מתבקעין. ושני עשר בקר כנגד שנים עשר נשיאים. עגלה על שני הנשיאים ושור לאחד. מלמד שלא לקחום בדמים אלא זה הביא שור וזה הביא שור. זה הביא עגלה. וזה הביא עגלה. ויקריבו אותם לפני המשכן. מלמד שמסרום לצבור. (במדבר ז) ויאמר ה' אל משה לאמר מהו לאמר. א"ל הקב"ה צא ואמור להם דברי שבח ונחמות. א"ר הושעיא אמר הקב"ה מעלה אני עליכם כאילו כבר הייתי צריך לסבול בו את עולמי והבאתם לי. באותה שעה נתירא משה אמר בלבו תאמר רה"ק נסתלקה ממני ושרת על הנשיאים. או שמא נביא אחר עמד וחירש את ההלכה. א"ל הקב"ה משה אילו להם הייתי אומר שיביאו. הייתי אומר לך שתאמר להם. אלא קח מאתם והיו. מהו קח מאתם. מאתם היו הדברים. ומי נתן להם את העצה. א"ר סימון שבטו של יששכר אמר להם המשכן הזה שאתם עושים פורה הוא באויר עשו לו עגלות כדי שיהא נטען בהם. הוא שהכתוב משבח שבט יששכר. שנא' (ד"ה ו יב) ומבני יששכר יודעי בינה לעתים. מהו לעתים. ר' תנחומא אמר לקירסין. ר' יוסי בר קסרי אמר לעיבורין. לדעת מה יעשה ישראל שהיו יודעים לרפאות את הקירום. ראשיהם מאתים אלו מאתים ראשי סנהדראות שהיה שבטו של יששכר מעמיד. וכל אחיהם על פיהם. מלמד שכל אחיהם היו מסכימין ההלכה על פיהם כהלכה למשה מסיני. באותה שעה אמר משה לפני הקב"ה רבש"ע שמא תמות אחת מן הפרות ויישבר אחד מן הגלגלים ונמצא קרבנן של נשיאים פסול. ונמצאת עבודת המשכן בטלה. מיד (במדבר ז) ויאמר ה' אל משה קח מאתם והיו לעבוד וגו' והיו נתן להם הויה שיהו חיות וקיומות בעולם לעולמי עולמים. עד איכן היו קיומות. ר' יודן ור' הונא בשם בר קפרא עד הגלגל. הה"ד בהושע (הושע יב) בגלגל שורים זבחו גם מזבחותם כגלים על תלמי שדי. ואיכן הקריבו אותן. ר' אבון אמר בנוב הקריבו אותן. ר' אבא אמר בגבעון הקריבו אותן. לוי אמר בשילה הקריבום. ורבנן אמרין בבית עולמים הקריבום. ר' חמא אמר טעמא דרבנן דכתיב (ד"ה ב ז) ויזבח המלך שלמה את

מתנות כהונה

בימוס הסם וכפ' נפא פרפס י"ב וסם פירפסיו: והוא יפסוס כו' הרי שקבל הוא המוב שולם על כולס ועיין בויקרא רבה פ' כ"ט: ערכי. סדרים מלבון מערכה: לקוליינון. פיהום שערוך כמו מהל יפה: מצויינות. מלויימים ומעויימים בגבעוים: מטוכסים. מסולד ומוגבל בדגליס בל נבא: ה"ב בילקוט וערוך כמין קמריסטין. וכפ' נפא נרסי' קמוטות. ופי' היו עשויות עגולות כדי שלא יסבכו כו': מתבקעין נרסי': ושני עשר נרסי': ה"ג לפי שמבקן מלמד כו': ההלכה. להבינ העגלות: פורה הוא כו'. בתמיס: לקרסין. לעגיס כמשמש ועיין במדרש מסתר בפסוק ויאמר המלך להכמיס כו': קח מאתם והיו לעבוד נרסי': ה"ג בשוחר מוב מזמר פ"ל מעמא דרבנן דכתיב ויזבח המלך שלמה מם זבח הבקר זבח נקר לא יאמר שלמה

לגיהנם . ומוצא הילוכה של גיהנם ב' אלפים מאה שנה . מצינו שכל העולם כלו כביסוי קדירה לגיהנם . ועולם אחד בס' בעדן . ועדן אין לה שיעור . ושמונים פלגשים . אלו פ' חבורות בינוניות שיושבות ועוסקות בתורה חוץ לעץ החיים . ועלמות אין מספר . אין קץ לתלמידים . יבול שהן חלוקין זה עם זה . ת"ל אחת היא יונתי תמתי . כולן דורשין מטעם אחד מהלכה אחת מנזרה שוה אחת מק"ו : (טו) רבנן פתרי קרייה ביוצאי מצרים . ששים המה מלכות ששים אלו ס' רבוא שיצאו מבן כ' שנה ומעלה . ושמונים פלגשים . אלו פ' רבוא שיצאו ישראל ממצרים מבן כ' שנה ולמטה . ועלמות אין מספר . אין קץ ואין סכום לגרים . ר' ברכיה בשם ר' לוי אמרי אוה"ע יש להם מנין ואין להם סכום . יש להם מנין (במדבר ג) בני יפת גומר ומגוג . אבל ישראל יש להם מנין ויש להם סכום . הה"ד (במדבר ג) פקודיהם במספר כל זכר . פקודיהם זה המנין . במספר זה הסכום . ודכוותיה (ש"ב כד) ויתן יואב את מספר מפקד העם אל המלך וגו' . מספר זה המנין . מפקד זה הסכום . אין תימר שאנו מעידין על עצמנו . והלא בלעם הרשע העיד בנו דכתיב (במדבר כג) מי מנה עפר יעקב זה מנין ומספר את רובע ישראל זה הסכום . ד"א אחת היא יונתי תמתי זו כנסת ישראל שנא' (ש"ב ז) ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ . אחת היא לאמה . שנא' (יחזקאל נו) הקשיבו אלי עמי ולאמי אלי האזינו לאמי כתיב . ברה היא ליולדתה . תרגם ר' יעקב בר אבונה קומי ר' יצחק בר מינה לית ליולדתה . ראוה בנות ויאשרוה . המד"א (מלאכי ג) ואשרו אתכם כל הגוים . מלכות ופלגשים ויהללוה . המד"א (יחזקאל מט) והיו מלכים אומניך : (טז) מי זאת הנשקפה כמו שחר . דלמא ר' חייא ור"ש בר חלפתא הוין מהלכין בהדא בקעת ארבאל בקריצתא . וראו אילת השחר שבקעה אורה . א"ל ר' חייא רבה לר"ש בר חלפתא כך תהיה נאולתן של ישראל מצפצפת . דכתיב (מיכה ז) כי אשב בחשך ה' אור לי . בתחלה היא באה קימעא קימעא . ואחר כך היא מנצנצת ובאה . ואח"כ פרה ורבה . ואח"כ מרטבת והולכת . כך בתחלה (לפחי ג) בימים ההם ומרדכי יושב בשער המלך . ואח"כ (שם ח) ומרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות . ואח"כ ליהודים היתה אורה ושמחה וגו' . כמו שחר אי מה שחר זה שאין לו צל יכול אף ישראל כן . ת"ל יפה כלבנה . אי מה הלבנה הזו אין אורה בתור כך ישראל . ת"ל ברה כחמה . הה"ד (שופטים ה) ואוהביו כצאת השמש בגבורתו . אי מה החמה קופחת יכול אף ישראל כן . ת"ל יפה כלבנה .

הה"ד

מתנות כהונה

ה"ג כ' אלפים מאה שנה כלומר שני אלפים פעמים מאה ואז היה מקום אחד מס' בעדן מאחר זה חוץ נפ"ק דתעמית לך בתוכן אחר : ה"ג חוץ לעץ החיים ועלמות כו' : מהלכה פ' נרס : אלו שמונים רבוא כו' . יש גזה לגדות הלוקות ועיין לעיל בפסוק הנה מטתו ובמות רבה ריש פמ"ג ובמדבר רבה פי"ח : מניין אתי לאחי : הסכום . מניין הפרטים : אין תימר : שם אומר : בר מינה כו' . בלעדיה אין כרם ליולדתה כלומר בלעדי יחמלל אין כרם להקב"ה וברם פירושו חוקה לה כלומר מבלעדה : מי זאת הנשקפה . פסוק זה יפה נדרשבשמות רבה פ' ט' ועיין עליו : דלמא נרסי . ופי' כמו אומר בהלמוד בבלי ומעשה זה הוא ביום פ"ק דבכורות ובפ' אחר להס הממונה ובשוחר טוב מזמור כ"ג : בקריצתא . בנקר כמעלה עמוד השחר : כך מסיח נרס . ועיין זה בשמות רבה פט"ו : מצפצפת . כלומר מבצבצת וחולי בכך נחיך לשון : מנצנצת . ל' הן החמה : מרטבת . מרחבת ומגדלת : ה"נ שימה תורה ושממה וגו' כמו אחר אי מה אחר זה כו' : קופחת . ל'

הצנועין ועל המצומתים שבכם : (יג) ששים המה מלכות . ר' חייא ציפוראה ורבי ליי בשרי קרייה באוה"ע . ר' חייא אמר ששים ושמונים הרי מאה ויארבעים . ארבעים מהם יש להם לשון ואין בהם כתב . וארבעים מהם אין להם לשון ויש להם כתב . ועלמות אין מספר . השאר מהם שאין להם לא כתב ולא לשון . יכול אף ישראל כן . ת"ל (לעיל ה) ואל היהודים ככתבם וכלשונם . רבי לוי אמר ששים ושמונים הרי מאה וארבעים . שבעים מהם מכירים אבותיהן ואין מכירין אמותיהם . ושבעים מהם מכירין אמותיהם ואין מכירין אבותיהם . ועלמות אין מספר שאין מכירין אבותיהם ואמותיהם . יכול אף ישראל כן . ת"ל (במדבר ה) ויתילדו על משפחותם לבית אבותם . אחת היא יונתי תמתי אחת זה אברהם . שנא' (יהושע כג) אחד היה אברהם . אחת היא לאמה . זה יצחק שהיה יחיד לאמו . ברה היא ליולדתה זה אבינו יעקב שהיה ברור ליולדתו שהיה צדיק גמור . ראוה בנות ויאשרוה . אלו השבטים שנא' (בראשית מט) והקול נשמע בית פרעה . ד"א ראוה בנות ויאשרוה זו לאה שנאמ' (שם ל) באשרי כי אשרוני בנות . מלכות ופלגשים ויהללוה . זה יוסף שנא' (שם מה) ויאמר פרעה אל עבדיו הנמצא כזה . אם אנו מהלכין מסוף העולם ועד סופו . אין אנו מוצאין כזה . שנא' (בראשית מה) אחרי הודיע אלהים אותך את כל זאת וגו' : (יד) ר' יצחק פתר קרייה בפרשיותיה של תורה . ששים המה מלכות . אלו ששים מסבתיות של הלכות . ושמונים פילגשים . אלו פ' פרשיות שבתורת כהנים ועלמות אין מספר . אין קץ לתוספתות . אחת היא . הן הולקים אלו עם אלו וכולהון דורשין מטעם אחד מהלכה אחת מגזרה שוה מק"ו . ר' יודן ברב אלעאי פתר קרייה בעין חיים ובנן עדן . ששים המה מלכות אלו ששים חבורות של צדיקים שיושבות בג"ע תחת עץ החיים ועוסקות בתורה . תני עץ חיים מהלך ת"ק שנה . וכל מימי בראשית מתפלגין ויוצאין מתחתיו . ר' יהודה בר' אלעאי אמר לא סוף דבר נופו . אלא אפילו קורתו מהלך ת"ק שנה . תני תמצית כור תרקב שותה . ותמצית בוש מצרים שותה . ומצרים מהלך מ' יום . והיא ת' פרסה על ת' פרסה . והיא אחד מששים בכוש . וכוש מהלך ז' שנים ועוד . והיא אחד מס' בעולם . וארכו של עולם ת"ק שנה מהלך . ורחבו מהלך ת"ק שנה . והוא אחד מארבע מאות שנה לגיהנם

אסיפת אמרים

בס"ב . בד"ס מסלק ועוד ל"ס פ"ס ג"ל בג"ל ועוד ע"ח
פי כן סיג בחיבור לף מס מהקיב כל בז' בניס
לחיבור שנוס פלגנס . ודו"ק :

מתנות כהונה

תלמי וכפסוק כמנדל : שבעים מהן כו' . בבמדבר לכה פ"ם הגירסה בפהיה ע"ם : זה מהכרסם כו' . כל זה בב"ר פל"ד : את כל זאת וגו' נרסי וסיפיה דקרא אין נכון והכא כמוך ס"ת סמפלת פירושו לף מס מלך ומקשה לף במלתו ועיין בב"ר פ"ג : מסבתיות נרסי : ה"ג בירושלמי בפ"ק דכלכות וכב"ר פ' ט"ו אלף לפי' קורתו ובספריס סיס בהיב כורתו שהוא כמו קורתו כדאיתא בבמדבר רבה והסופר טעה ובתב כורתו : תמצית כור . בפ"ק דתענית כל העולם בשיט מג"ע והי לו ממימי המפיח של ג"ע כי הקב"ה מבקה ג"ע וממציאו שותה כל העולם וכן מגיעים לכוש כו' ועיין מזה בב"ר פס"ו : ה"ג מ' יום והיא מרבע כו' . ועיין בפרש"י בפ' אלה ך והי"ג בפ"ק דתענית : מהלך ז' בניס . וכשמחלק ימי ז' בניס למרבעים יהי' ס' פעמים מ' ועוד ל"ס יתניס והיינו מדקדק למהניהם : ה"ג ז' בניס ועוד והיא למד כו' : אחד מס' בעולם נס הוא מיגו מכוון : ה"ג ת"ק שנה מהלך וכתבו כו' ;

ירק. ר' עזריה אמר תרתי. מה אגוז זה עצו משמר פריו. כך עמי הארץ שבישראל מחזקין בדברי תורה. הה"ד (מש ג) עץ חיים היא למחזיקים בה. ואמר הורי מה אגוז זה אם נופל לתוך הטנופת את נוטלו ומורקו ושוטפו ומדיחו והוא יפה לאכילה. כך כל מה שישראל מתלכלכין בעונות כל ימות השנה בא יוהכ"פ ומכפר עליהם. הה"ד (ויקרא טז) כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם. ר' יהודה בר' סימון אומר מה אגוז זה יש לו שתי קליפות. כך ישראל יש להן שתי מצות. מילה ופריעה. ד"א אל גנת אגוז אר"ל מה אגוז זה חלק. דתנינן ר' שמעון אומר אף בחלקי אגוזים. וכל מי שעולה לראשו ואינו נותן דעתו האיך יעלה הוא נופל ומת ונוטל שלו מן האגוז. כך כל מי שהוא מנהיג שררה על הציבור בישראל ואינו נותן דעתו היאך הוא מנהיג את ישראל. סוף שהוא נופל ונוטל שלו מתחת ידיהם. הה"ד (ירמיה ג) קדש ישראל לה' ראשית תבואתו כל אכליו יאשמו וגו'. ד"א אל גנת אגוז ירדתי מה אגוז זה שחוק לתינוקות ושעשוע למלכים. כך הן ישראל בעה"ז ע"י עונות דכתיב (הושע ג) הייתי שחוק לכל עמי וגו'. אבל לע"ל והיו מלכים אומניך. ד"א אל גנת אגוז ירדתי מה האגוז הזה יש בו אגוזי פרך אגוזים בינונים ואגוזים קנטרנין כך ישראל יש מהן עושין צדקה מאליהן. ויש שאם אתה תובען הם נותנים. ויש שאתה תובען ואין עושים. א"ר לוי מתלא אמר תרעא דלא פתחיה למציותא יהא פתיח לאסייא. ד"א אל גנת אגוז ירדתי מה אגוז זה האבן שבורו. כך תורה קרויה אבן. ויצה"ר קרוי אבן. התירה קרויה אבן שנא' (שמות כד) ואתנה לך את לוחות האבן. ויצה"ר קרוי אבן שנא' (יחזקאל לו) והסרותי את לב האבן מבשרכם. א"ר לוי למקום ארימין שהוא משובש בניסות. מה עשה המלך הושיב בו כוסטריינים בשביל לשמרו כדי שלא יקפחו לעוברים ולשבים. כך אמר הקב"ה תורה קרויה אבן ויצה"ר קרוי אבן תהא האבן משמר האבן. ד"א אל גנת אגוז ירדתי מה אגוז זה אינו יכול לגנוב המכס שלו שהוא נשמע וניכר. כך הם ישראל כל מקום שאחד מהם הולך אינו יכול לומר שאינו יהודי. למה שהוא ניכר הה"ד (ישעיה סו) כל רואיהם יכירום כי הם זרע ברך ה'. ד"א אל גנת אגוז ירדתי מה אגוז זה השק מלא אגוזים בידך את נותן לתוכו כמה שומשים כמה הרדלים והן מהזיקין. כך כמה גרים באו וניתוספו בישראל. הה"ד (במדבר כג) מי מנה עפר יעקב. ד"א אל גנת אגוז ירדתי מה אגוז זה את נוטל אחד מהכרי וכולן מדרדרין

מתנית בהירה

ויכל ל' ירק: מה אגוז הזה חלק. הלל הגוי הזה חלק מן הפירושים והסעיפים: בהא דתנינן כו'. בב"ק דמ"ב פולה: פרך. כו' כעכוך פס מקום וכעכוך ערך פרך פי' חגוזים בינונים מלמ' ופרכים בידים וכן הוא בילקוט: בינונים. טובים הם מכל לה כתגוזי פרך: קנטרנין. ע"ם שים לפס קליפה עבה וקשה ואוכל מעב קורה אותם קנטרנים ל' קיקיון ולעג. ובילקוט גרס קנטרי' וי"ל ע"ש פסס מקושרים מלמ' בקליפה ובדוחק יוכלו לפצחו: ה"נ מלינהם וים פסס אתם תובען הם נותנים ויש שהם כי: תרעא. כתוב ובעב שלוו פתוח לנקבה עתיד יהיה פתוח לנופל כלומר שהקב"ה יעלה עליו תולעים ויעבד לבונים מצות לנופל: לב האבן. וכדמפ' ר' לוי ומחזל: אריימון. עיין בויקרא רבה פ' ל"ח: לגנוב. הם חריטים המליטים מגוזים ממקום למקום מיך יכולים לגנוב ולהעליס אותם מן המוכס שמקפקפים ומפחיטים קול:

ה"ד (תהלים ס) מה יקר הסדך אלהים אי מה לבנה זו פעמים הסרה פעמים תירה יכול אף ישראל כן ת"ל ברה כחמה . אי מה חמה זו משמשת ביום אינה משמשת בלילה אף ישראל כן . ת"ל יפה כלבנה . מה לבנה זו משמשת ביום ובלילה דכתיב בה (בראשית א) ולמשול ביום ובלילה כך ישראל הן הן בעוה"ז . הן הן לעוה"ב . אי מה חמה ולבנה אין להם אימה יכול אף ישראל כן . ת"ל איומה כנדגלות . כנדגלין של מעלן כגון מיכאל וגבריאל ורפאל ואוריאל . ומנין שיש להם אימה שנאמר (יחזקאל א) וגביהן וגבה להם ויראה להם . רבי יהושע אומר אימה שלמטה כגון דוכסין ואיפרכין ואסטרטילטין . ומנין שיש להם אימה . שנאמר (דניאל ז) דהילה ואמתני תקיפא . ר' יודן ור' הונא . ר' יודן בשם ר' אליעזר בנו של ריה"ג ור' הונא בשם ר' אליעזר המודעי כדגלים אכ"כ אלא כנדגלות כדור שנתנדנד לגלות . איזה זה זה דורו של הזקיהו . שנא' (מ"ב יט) יום צרה ותוכחה . ומנין שיש להם אימה שנא' (ד"ה ב לב) וינשא לעיני הגוים מכביו . ר' הונא בשם רבי אלעזר המודעי כדגלים אכ"כ אלא כנדגלות כדור שנתנדנד לגלות ולא גלה . איזה זה זה דורו של מלך המשיח . הה"ד (זכריה יד) ואכפרתי את כל הגוים אל ירושלים למלחמה . ומנין שיש לו אימה שנא' (ישעיה יא) והכה ארץ בשבט פיו . ר' אלעזר בשם ר' יוסי בר ירמיה בשעה ההיא יהיו ישראל מהנדנדים ממסע למסע . ר' יהושע דסכנין אומר אמרה כנסת ישראל הביאני הקב"ה למרתף של יין זה סיני . שם מיכאל וגבריאל ורפאל . אמרה הלואי נסע בטבסים הזה של מעלן . באותה שעה אמר הקב"ה הואיל ונתאוו בני להיות בדגלים . יתנו בדגלים שנא' (במדבר ב) על דגלו באותות לבית אבותם יתנו בני ישראל : (יז) אל גנת אגוז ירדתי . אריב"ל נמשלו ישראל כאגוזה . מה האגוזה נגוזת ונחלפת ולטובתה היא נגוזת לפי שהיא מחלפת בשער הזה שנגוז ונחלף וכצפרנים הללו שנגוזין ונתחלפין . כך כל מה שישראל נגוזין מעמלן ונותנין לעבדי תורה בעה"ז לטובתן הן נגוזין ונחלפין להם ומרבין להם עושר בעה"ז ושכר טוב לעה"ב . ר' יהושע דסכנין בש"ר לוי אמר מה הנטיעות הללו אם את מכסה שרשיהם בשעת נטיעתן הן מצליחות ואם לאו אין מצליחות . אבל האגוז הזה אם את מכסה שרשיו בשעת נטיעתו אינו מצליח . כך ישראל (מכלי כח) מכסה פשעיו לא יצליח . א"ר אלעשה לא הוה צריך קרא למימר אלא אל גנת ירק . ואמר אל גנת אגוז . אלא מלמד שנתן להם כחן של נטיעות וזיון של

ירק

מתנות כהונה

סכלה כלומר תירה מכה בכח על המדם ומוכיח ומשחרת לומו ועין בבמדבר רבה רים כ"ל : ביזו גרס בהחילה ומרדכי יושב בשער המלך ח"כ ויקח המן את הלבוש ואת הסוס וילבש את מרדכי ואח"כ ויאמר מרדכי אל שער המלך ואח"כ ומרדכי יצא מלפני המלך ואח"כ ליהודים היתה אורה ונומר עכ"ל ביזו ובמומר טוב מלינך עוד יומר : דוכסין כו' . מיני ממשלות הן : ומנין שים . לשון דוכסין אל אדם לימה : ה"נ כדור שנתנדנד לגלות ולא גילה לו זה זה כו' ופי' סיה מעומדים לגלות מפני רוב חילו אל סנחריב וכוב כחו ותעצומו ומתן לסם הקב"ה לימחם ופחד : באותיות . אל הקרי בלשון הלא בלוומות ל' תמוה שנהלמו ישראל להיות מגניס כמומם כן סוס לשון בפ' במדבר : אל גנת : נגוזות . נחזיס וקולניס סביבותיס הזמורות וחבו מיקומה שעד זה היה מסלחת פיהומיס למרחוק : כשער גרסי' . פי' שער רחמו וחקו שבשנחזיס לומו הוא ממהר לגמות וכן הלפרניס : ונחלף . מהליף ונומה יומר מברלשונה : גינת ירק . לשל גינה

ליה אמרין היא הוא. ומנהון אמרין ליה הוא הוא. א"ל חד. בחון הוא עבר בשוקא. אין היא מסתכל להההוא מסטוביתה דהוה נהיג ומחייט עלה. הוא הוא. ואין לא. ליה הוא. עבר בשוקא ושרי מסתכל להההיא מסטוביתה דהוה נהיג יתיב ומחייט עלה ' והכמוניה דהוא הוא. א"ל אתון תמהון עלי ואנא תמה עלי יותר מנכון. וקרון עליה לא ידעתי נפשי שמתני וגו'. עמי נדיב עמי הוה מהלך נדיב הי העולמים:

פרשה ז (א) שובי שובי שולמית ר' שמואל בר חייא בר יודן בשם רבי חנינא ד' פעמים כתוב כאן שובי שובי.

כנגד ד' מלכיות ששולטין בישראל. וישראל נכנסין תוך ידיהן בשלום ויוצאין לשלום. השולמית אומה ששלום חי העולמים מתנהג בה. הה"ד (ש"ב ז) ואהיה מתהלך באהל ובמשכן. ד"א השולמית אומה שמסייטים לה שלום בכל יום המד"א (במדבר ו) וישם לך שלום. ד"א השולמית אומה שאני עתיד להושיבה בנוה שלום. הה"ד (ישעיה לב) וישב עמי בנוה שלום וגו'. ד"א השולמית אומה שאני נוטה עליה שלום. הה"ד (ישעיה סו) הנני נוטה אליה כנהר שלום. ר"א ב"ר מרון אמר אומה שמשלמת איסטטיונו של עולם הן בעה"ז הן בעה"ב. ר' יהושע דסכנין בשם ר' לוי אמר אומה שכל גבורות שבעולם אין באות אלא בזכותה הה"ד (בראשית כו) ויתן לך האלהים מטל השמים ומשמני הארץ. לך בזכותך ובך הדבר תלוי. דכתיב (דברים כח) יפתח ה' לך את אוצרו הטוב בזכותך ובך הדבר תלוי. ר' שמואל בר תנחום בר' חנן בריה דר' ברכיה בוצריה בשם ר' ירמיה אומה שעשתה שלום ביני ובין עולמי. שאילו לא קבלה תורתי הייתי מחזיר עולמי לתהו ובהו. דאמר הונא בשם ר' אחא כתיב (תהלים פח) נמוגים ארץ וכל יושביה. אלולי שעמדו ישראל לפני הר סיני ואמרו כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע כבר היה העולם מתנמנם והולך. ומי ביסם העולם אנכי שנא' (שם) אנכי תכנתי עמודיה סלה. בזכות אנכי ה' אלהיך תכנתי עמודיה: (ב) ונחזה בך אוה"ע אומרים לישראל עד מתי אתם מתים על אלהיכם ומשלטין לו. הה"ד על כן עלמות אהבוך. ועד מתי אתם נהרגין עליו כדכתיב (תהלים מד) כי עליך הורגנו כל היום. עד מתי אתם נומלין טובות עליו ולו לעצמו. והוא גומל לכם רעות. באו לכם אצלנו ואנו מכניס אתכם חוכסין אפרכין ואיטרטלין. ונחזה בך ואתון אינון מחזיתיה דעלמא. הה"ד (שמות יח) ואתה תחזה מכל העם

מהגות בהונה

עליך לימן הוא: ה"נ נהיג יתיב ומחייט כו': עבר בשוקא כו'. היה עובר בשוק ומסתכל להמסתכל על מקום מושבו כו': והכמוניה כו'. וכיוצא בהוא הוא אמר לפס מפס ממיס עלי נפ לאכי אמה פלי יומר מכס וקרלו עליו מקרא זה לא ידעתי כו': וקרון עליה גרם: עבי מיד דכם מפריקין עמי הקב"ה בהוא מיד העולמי' בהוא הסוס ומסיב לכל בריותיו בגדפה וחסד בריך הוא וברוך שמו לעולמי עד: שובי שובי: ה"ג מומה שעשה מי העולמים ועין בר"ר פ' ס"ו: מתנהג: מתנהג: ה"ג מסייטים לה שלום בכל יום: בר מרון גרסיק: אסטטיונרון. סכנך עמידתו וקיומו של עולם שכן קיימין בעולם הזה ובעולם הבא: הה"ד ואמסי אתם לי ממלכת וכך הדבר תלוי דכתי כו': אילולי שעמדו נכסי: אתם ממיס כו'. כשהעולם דומה כמיסה ממלמת למיסה וכן עלמות מתריקין על מות: ולא לעצמו. הפל כשהכל למלוחת כעין הקב"ה ואכ' כן כתיב על כלים: דוכסין כו'. מיי ממשלות כן שניין בכמדבר רבה פ"ג: ואתון אינון כו' לתם מרמיה שיש על עולם ושיקרי ובמדבר רבה

מדרדרין מתגלגלין זה אחר זה. כך הן ישראל לקח אחד מהן בולן מרגישין. הה"ד (שם עז) האיש אחד יחטא וגו'. א"ר ברכיה מה אגוז זה עשוי ד' מגורות והסירה באמצע כך היו ישראל שרויין במדבר ד' דגלים ד' מחנות ואהל מועד באמצע. הה"ד (שם ג) ונסע אהל מועד. ד"א אל גנת אגוז ירדתי זה העולם. לראות באבי הנחל אלו ישראל. לראות הפרחה הגפן אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות. הנצו הרמונים אלו התינוקות שיושבין ועוסקין בתורה ויושבין שורות שורות כגרעיני רמונים: (יח) לא ידעתי נפשי שמתני. תני ר' חייא משל לבת מלכים שהיתה מלקטת בשלפים. נמצא המלך עובר והכיר שהיא בתו. שלח אוהבו נטלה והושיבה עמו בקרונין. והיו חברותיה תמהות עליה ואומרות אתמול היתה מלקטת בשלפים. והיום יושבת בקרוני עם המלך. אמרה להם כשם שאתם תמהות עלי כך אני תמהה על עצמי וקראת על עצמה לא ידעתי נפשי שמתני. כך כשהיו ישראל במצרים משועבדין בטיט ולבנים והיו מאוסין ובזוין בעיני המצריים. וכשנעשו בני הורין ונגאלו ונעשו סנגים על כל באי עולם והיו או"ה תמהים ואומרים אתמול היתם עובדים בטיט ולבנים והיום נעשיתם בני הורין וסנגי' על כל העולם. והיו ישראל אומרים להם כשם שאתם תמהים עלינו כך אנו תמהים על עצמינו וקראו על עצמן לא ידעתי נפשי שמתני. ד"א לא ידעתי נפשי שמתני ביוסף הצדיק הכתוב מדבר אתמול (תפלים קה) ענו בכבל רגלו ברזל באה נפשו. והיום (בראשית מא) ויוסף הוא השליט על הארץ. וקרא על עצמו לא ידעתי נפשי שמתני. ד"א לא ידעתי נפשי שמתני הכתוב מדבר בדוד אתמול היה בורח מפני שאול והיום (ש"ב ה) וימלוך דוד על כל ישראל. וקרא על עצמו לא ידעתי נפשי שמתני. ד"א לא ידעתי נפשי שמתני הכתוב מדבר במרדכי אתמול (אסתר ד) וילבש שק ואפר. והיום (שם ח) ומרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות תכלת וחור וגו' וקרא על עצמו לא ידעתי נפשי שמתני. ד"א לא ידעתי נפשי שמתני הכתוב מדבר בכנסת ישראל. כנסת ישראל אומרים לאוה"ע (מיכה ז) אל תשמחי אויבתי לי כי נפלתי קמתי. שבשעה שהייתי יושבת בחשך. הקב"ה הוציאני לאור. שנא' (שם) כי אשב בחשך ה' אור לי. וקראה על עצמה לא ידעתי נפשי שמתני. יוסטא חייטא דציפורן סלק למלכותא ואיתקבל למלכא. א"ל מלכא שאל שאלה ואתן לך. א"ל הב דוכסותא דגבן. יהב ליה מלכא. כד נסב דוכסותא נחת מיניה. הוו אילין דחכמין ליה

מהנות בחונה

מדרדרים. ל' מדלון כלו' יורדין: יחטא וגו' גרסי': והסירה. קו המסגרת בפנים וכן בית הסמוך נקרא סיכה בם' הזה בכמה מקומות על שם סוכה סגול: לא ידעתי: בשלפים. בלקט הסבלים מחר הקונים ובלפי ל' לחוריים כמו שלפי קליר תכיס במדרש רות ועיין פרק שלף: ה"ג ומומרות מחמול היום כו': יוסטא. שם חדש וסיס חומן היום ממקום ליפורי ועלה למלכות וסיס מקובל ומלה מן בעיני המלך ואחר לו שאל ממני שאלה מחת ומתן לך ואמר לו מן לו הדכסותא והוא ממשלה על גליל ליפורי: דגבן. שמלגו כלו' הדוכסות על ליפורי שמני דר גו ומתן לו המלך וכשלקח דוכסא ירד מן המלכות וסיו הלו שהיו מכיריס חומו חומים הוא יוסטא חייטא ומשם היו חומרים חיטו הוא ואמר לשם ל' מעשה הוא ועבוד נכוך הם יפתכל על מקוש מוצרי של יוסטא חייטא שהיה רגיל ליכב עליו ומחייט ולפי הוא הוא ומשם נא יפתכל

ויוצאין בתוך ביתיהם. מן דאתיין מן ירושלים פלגין מן מה דאיתון עמהן לכל מגיריהון. אמרון לון אן היתון. א"ל ביהושלים. אימת סליקתון. ביום פלן. ואימת אתיתון. ביום פלן. אמרון בריך אלההון דיהודאין דלא שבקון והא שבק יתהון. אינון גבריא סבירין איטת יסקון אילין יהודאין למצלייה בירושלים דאינון עלין ומקפחין לביתיהון ומחרבין להון. ושלח אלההון מלאכים ברמותהון דהוו נפקין ועללין בגו בתיהן. בגין דאתרחיצו ביה. לכיים מה שנא' מה יפו פעמיך: (ד) ד"א מה יפו פעמיך בנעלים. בשני נעלים. א"ר חמא בר' הנינא לשני פרגמטיטין שנכנסו למדינה. ענה אחד מהם ואמר להביריו אם פיתהין אנו שנינו באחד במדינה אנו עושין אפרגיים במדינה. אלא פתה אתה שבתך יאני שבתי. ר' הנניה בריה דר' איבי אמר מה יפו פעמיך בנעל אב"כ אלא בנעלים. שתי נעלים. נעילה בפסח. ונעילה בחג. א"ל הקב"ה לישראל אתם נועלים לפני בחג יאני נועל לפניכם בפסח. אתם נועלים לפני בהג. יאני פותה ומשיב רוחות ומעלה עננים ומוריד גשמים ומזריח חמה ומגדל צמחים ומדשן פירות ועורך שלחן לפני כל או"א צרכיו ולכל נויה נויה כדי מחסורה. ואני נועל לפניכם בפסח. ואתם יוצאים וקוצרים ודשין וזורים ועושים כל צרכיכם בשדה ומוצאין אותה מלאה ברכות. אריב"ל ראויה היתה העצרת של הג שתהא רחוקה חמשים יום כנגד העצרת של פסח. אלא עצרת של הג ע"י שהן יוצאים מן הקיץ לחורף לית ביומיהו דיזלין ויתון. משל למה"ד למלך שהיו לו בנות הרבה מהן נשואות במקום קרוב. ומהן נשואות למקום רחוק. יום אחד באו כלן לשאול שלום המלך אביהם. אמר המלך אלו שנשואות במקום קרוב אית בעונת' למיזל ולמיתי. ואלין שנשואות במקום רחוק לית בעונתה ליזיל ולמיתי. אלא עד דאינון בלהון אצלי הבא נעבד כולן חד י"ט ונחדי עמן. כך עצרת של פסח עד דאינון נפקין מהחורף לקיץ אמר הקב"ה אית ביומא למיזל ולמיתי אבל עצרת של הג ע"י שהן יוצאין מהקיץ לחורף ואבק דרכים קשה וידות דרכים קשות לפיכך אינה רחוקה ג' יום. אמר הקב"ה לית ביומא למיזל ולמיתי אלא עד דאינון הכא נעבד כולן חד יו"ט ונחדי. לכך משה מזהיר לישראל ואומר להם (נחמיה פט) ביום השמיני עצרת תהי' לכם הוי אומר מה יפו פעמיך בנעלים: (ה) בת נדיב בתו

מתנות כהונה

דתקיין כ'. כשבאו התמי' מיכוסלי' היו מתלקי' מן מה שמניחו מיכוסלי' לכל שכניהם תמהו להם שכניהם תמה ומיכן היתם ותמהו להם מיכוסלי' מ"ל ותמיתי הלכתם מ"ל ביום פלוני ותמתי בתמם ביום פלוני: אמרון כו'. מיכוסלמי דמס' פאה גרם דלא שבקון ולא בכח יתהון פיכוס לא עזבוס ותמו עוזב לומס: ה"ג כיון דיהודאין כו': אינון גוברין כו'. כלפי שמעי תמהו כן תמיהים הללו היו סוברים לומתי יעלו: דאיתרחצו ביה. שכשהו כה' ית': בשני נעלים. כדמפרש לקמן כשזה נועל זה פותח בעל ומכר: פרגמטיטין. סוחרים: אפרגיים. פי' הערוך זול: שבתך. כשבוע הזה: ה"ג ותמי שבתי. פי' ותהיב לי תפתה תמוה כי בשבוע הלי: אתם נועלים כו'. פתחג היה שכגל הפלגתי ופוסקין מלעלות לרגל וגם פוסקים מהכלאת ביכורים ומעשרות: ואני נועל כו'. בעל ומכר אלא יכך עוד: צרכיהם גרם: לית ביומייהו כו'. אין ביעור בלחמן ימים כדי שילכו ויעבור מפני קלקול דרכים: אית בעונתה כו'. יש זמן ליך ולבוא: ה"ג ולמיתי ולאן שכשואות במקום רחוק לית בעונתה ליזיל ולמיתי הלך כו': וידות דרכים. כד"ת יד לדך המלון וכלות לומס כתב בשם הערוך

העם . וישראל משיבין להם מה תחזו בשולמית כמחולת המחנים . שמעתם מימיכם אברהם יצחק ויעקב עבדו ע"ז שיעבדו בניהם אחריהם . ולא אבותינו עבדו ע"ז ולא אנו נעבד ע"ז אחריהם . אלא מה אתם יכולין לעשו' לנו כחולה שנעשה ליעקב אבינו כשיצא מבית לבן . ר' ברכיה בשם ר' לוי אמר ס' רבוא מלאכים היו חלין ומרקדים לפני אבינו יעקב בצאתו מבית לבן . ורבנן אמרי ק"כ רבוא . ההי"ד (בראשית לג) ויאמר יעקב כאשר ראם מחנה אלהים זה הרי ששים רבוא . (שם) ויקרא שם המקום ההוא מחנים הרי ק"כ רבוא . או שמא אתם יכולין לעשות לנו כחולה שנעשה לאבותינו על הים שנא' (שמות יד) ויסע מלאך האלהים . או שמא יכולין אתם לעשות לנו כחולה שנעשה לאלישע שנא' (מ"ב ו) וישכם משרת איש האלהים לקום ויצא והנה היל סובב את העיר וסוס ורכב ויאמר נערו אליו אהה אדני איכה נעשה . וכתיב ויאמר אל תירא כי רבים אשר אתנו מאשר אותם . מיד ויתפלל אלישע ויאמר ה' פקח נא את עיניו ויראה ויפקח ה' את עיני הנער וירא והנה ההר מלא סוסים ורכב אש סביבות אלישע . או שמא יכולין אתם לעשות לנו כחולה שעתיד הקב"ה לעשות לצדיקים לע"ל . ר' ברכיה ור' חלבו ועולא בריאה ור"א בשם ר' חנינא אמרו עתיד הקב"ה לעשות ראש חולה לצדיקים לע"ל שנאמ' (תהלים מה) שיתו לבבם לחילה . לחולה כתיב . ומראין לו באצבע שנא' (שם) כי זה אלהים אלהינו עולם ועד הוא ינהגנו על מות . בעלמות כמחולת של צדיקים : (ג) מה יפו פעמיך בנעלים בת נדיב . א"ר יודן אפי' הדיוט מקלס בלשון זה גנאי הוא לו ואת אומר מה יפו פעמיך . אלא אינו מדבר אלא מפעמי רגלים והלא פעמים הללו פעמים מגולין פעמים מכוסין . אלא מה יאיין עקיביך במכאנא ברתיה דרחמי . א"ר ברכיה כך דרשו שני הרי עולם . ר' אלעזר ור' יהושע אמרו מה יפו פעמיך בנעלים . מה היו יפיין לפעמיך שהיו נועלין בעד כל הצרות . מעשה באחד ששבח לנעול דלתי ביתו ועלה לפעמי רגלים . וכשבא מצא הנחש קשור בטבעות דלתותיו . שוב מעשה בא' ששבח ולא הכניס תרנגולותיו לתוך ביתו ועלה לפעמי רגלים ובא ומצא החתולות מקורעות לפניהם . שוב מעשה באחד ששבח ולא הכניס כרי שלו התבן לתוך ביתו ועלה לרגל ובשבא מצא אריות מקיפין לחטים . א"ר פנחס מעשה בשני אחים עשירים שהיו באשקלון והיו להם שבנים רעים מאו"ה והזן אמרין אימתי אילין יהודאין סלקין למצלייה בירושלים ואנן עלין מקפחין די בביתהון ומחרבון להין . מטא זמנא וסלקין . זיבן להם הקב"ה מלאכים בדמותן והוו נכנסין

ויוצאין

מתנות כהונה

הגי' נסמנים ועיין : כחולה . ל' ממול כדאמרי' עתיד הקב"ה לעשות להם מולה בויקרא רבה פי"ל] ולק' סוף הפ' ולעיל סוף פסוק לריה שמיך : כמחולה של לחיקים בפרקיות הנ"ל בתופן תמר ועיין שם : מה יפו : והלא פעמים הללו כו' . היינו יוכל לעשה הפעמים שבהוך המעשל הלא מה יפו עקיביך במעות הנעלת הנעל ובאר מעות התליוים במעשים : ברתיה דרחמי . זה לשבח' שמאר שם מהום ועך שרוך נעל וקרא מיך נעלמך נדיבי עמי' נאספו עם אלקי אברה' וכדאי' בפ' לוב ושבח : לפעמיך כו' . בפעה שהלכו לקיים שלש פעמי' בשנה ירחה כל זכורך וגו' : אימתי אילין יהודאין כו' . מתי יכלו היהודים הללו להספלל ביהוסלים למהנו נכנסין ונוחלין כל מה שבתוך ביתם ומהיכין לותם הגיעה הזמן ועלו אמן כו' : מן

בתו של אברהם שנקרא נדיב המד"א (תהלים מז) נדיבי עמים נאספו עם אלהי אברהם וגו' . המוקי ירכיך א"ר יוחנן כל חיטטין ופרניקין שישראל מחטין ומתפרנקין בעה"ז בזכות מילה שנתנה בין ירכים . א"ר חייא מה ראו חכמים לקבוע רופא בברכה שמינית כנגד המילה שנתנה בשמיני . הה"ד (מלאכי ג) ברריתי היתה אתו החיים והשלום וגו' . כמו חלאים . כמה חליים מתחת ידיה כמה תינוקות הנמולים ומתים תחת ידיה . א"ר נתן מעשה שבאתי למדינת קפוטקיא והיתה שם אשה אחת והיתה יולדת בנים זכרים ונמולים ומתים . מלה ראשון ומת . שני ומת . שלישי ומת . רביעי והביאתו לפני וראיתי בשרו ירוק . נסתכלתי בו ולא מצאתי בו דם ברית . אמרו לי מה אנו מולין אותו . אמרתי להם המתינו והניחו אותו עד שיבא לו דם ברית . דתנינן תמן הקטן והחולה אין מולין אותו עד שיבריא . והניחו אותו מלי אותו ונמצא הבן של חיים . והוציאו שמו נתן כשמי הוי כמו חלאים . ד"א כמו חלאים למה הלאים היה דומה . ר' חוניא זרבנין . ר' חוניא אמר לחוליא של עמוד . ורבנין אמרי לחוליא של מרגליות . זמי עשאה ר' מנחמא אמר מעשה ידי אמן מעשה ידי אומנתו של הקב"ה בעולם . א"ר שמואל למלך שהיה לו פרדס ונוטע בו שורות שורות של אגוזין ותפוחים ורמונים ומסרן לבנו . א"ל בני איני תובע ממך דבר אלא בשעה שהנטיעות הללו מבכרות תהא מביא לפני מהן ומטעמני כדי שאראה מעשה ידי ואשמח בך . כך אמר הקב"ה לישראל בני איני תובע מכם דבר . אלא כשיולד לאחד מכם בן בכור יהא מקדישו לשמי . הה"ד (שמות יג) קדש לי כל בכור . וכשאתם עולין לפעמי רגלים תהיו מעלין אותו וכל זכרים שלכם להראות לפני . לפיכך הזהיר משה את ישראל ג' פעמים בשנה : ז) שררך אגן הסהר . שררך אלו סנהדרין . מה תינוק זה כ"ז שהוא במעי אמו אינו חי אלא מטיבורו . כך אין ישראל יכולין לעשות דבר הרין מסנהדרין שלהם . אגן הסהר אדרא דאזהרה . אבון בר חסדי אמר אית אתרון דקריין וצווחין לזתרה סהרה . אל יהסר המזג . אל תחסר סנהדרין מעשרים ושלשה . ד"א אל יחסר המזג אל תחסר סנהדרין מופלא שבה . ד"א אל יחסר המזג אל תחסר סנהדרין זה שהוא ממזג לה את ההלכה . כהתיא דתנינן תמן מזג ב' חלקי מים וא' יין מיין השרוני . ד"א אל יחסר המזג

מתנות כהונה

דלריך להיות ויתדות : בתו של אברהם שנקרא נדיב . ומומר שם מתוש ועד שלוך מעל וגו' ומחמר נדיבי עמים נאספו עם אלהי . שנכרסם שנקרא כפי לוגב ועכשו : חטטין . נפרנוקין . פי' שמגוגים : ברכה שמינית . שחפלם י"ח בברכות : מתחת ידיה . שחחם ידי מלות שמילה כלי' על ידי : למה הלאים היה דומה . פי' נקבי השמן . שקן לכשוהו כפי לוגב ועכשו וקורסם חלאים על שם שמחלישים ויורדים עד החסוס וכלמי' החס : לחוליא של עמוד . הכאר שעגול שנרחם שעמוד : אומנתו גרסי : שררך אדרה דאזהרה . חדר שיולא ממנו אזהרה לכל ישראל ודרם חגן על לשכת הגזית שהיתה כחדר עגול שביב כחפי נוטן עגולה : אית לחברין כו' . ים מקומות שקורין לזהרה סהרה : לזהרא כמו לאזהרה והכניה כיולא בו בילו' : מעשרים ושלשה . שהוא הפלים מסנהדרין של ע"ח כמו מזגת היין שהוא שני חלקי מים ואחד יין כדאי' לקמן ובפ"ק דסנהדרין ובריש מדבר רבה ועין שם : מופלא . המעולה על כלם : זה הממזג . מעמידה על עמדה ויושבה כמו המזג את היין ושוב מביא רחיה על לשון מיזוג שהוא לשון

או עור הלא אנכי ה׳. הלא אנא הוא דעבד כל אלין. ועתה לכה ואשלחך זל פרעה: (ט) עיניך ברכות בחשבון עיניך אלו סנהדרין שהם עינים לעדה המד״א (במדבר טו) והיה אם מעיני העדה. רמ״ח אברים יש בו באדם יכולן הולכין אחר העינים. כך הן ישראל אין יכולין לעשות דבר חוץ מסנהדרין שלהן. ברכות בחשבון מילי דחושבן ל״ד מזכין ל״ה מחייבין. על שער בת רבים זו ההלכה שיוצאה מבית שער ומרווחת לרבים. יהודה בר׳ אמר שיכן לנטות אחרי רבים: (י) אפך כמגדל הלבנון זה בהמ״ק. מה האף הזה נתון בגבהו של אדם. כך בהמ״ק נתון בגבהו של עולם. מה האף הזה הוב תבשיטין תלויין עליו. כך כהונה ולויה ומלכות מיעקב. כמגדל הלבנון שנא׳ (דניאל ג) החר הטוב הזה והלבנון. רבי טביומי אמר שמלבין עונותיהם של ישראל כשלג שנא׳ (ישעיה א) אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו. דשב״י אומר שכל הלבבות שמחות בו שנא׳ (תהלים מה) יפה נוף משוש כל הארץ. ורבנן אמרי על שם (מל״ב ג) והיו עיני ולבי שם כל הימים. צופה פני דמשק. א״ר יוחנן עתידה ירושלים שתהא מגעת עד שערי דמשק שנא׳ (זכריה ט) משא דבר ה׳ בארץ חדרך. מחו חדרך. ר׳ יהודה ור׳ נחמיה. ר״י אמר מקום הוא שנקרא חדרך. א״ל ר׳ יוסי בן דורמסקית העבודה שאני מדמשק ויש שם מקום ששמו חדרך. ר׳ נחמיה אמר זה מלך המשיח שהוא חד ורך חד לאומות ורך לישראל. ד״א חדרך זה מלך המשיח שעתיד להדריך כל באי העולם בתשובה לפני הקב״ה (שם) ודמשק מנוחתו. וכי דמשק מנוחתו והלא אין מנוחתו אלא בהמ״ק. שנאמ׳ (תהלים קלב) זאת מנוחתי עדי עד. א״ל עתידה ירושלים להיות מתרחבת בכל צדדיה עד שתהא מגעת לשער דמשק ונליות באות ונינוחות תחתיה. לקיים מה שנא׳ ודמשק מנוחתו עד דמשק מנוחתו. מה מקיים ר׳ יוחנן (ירמיה ג) ונבנתה עיר על תלה. בתאנה זו שקצרה מלמטה ורחבה מלמעלה כך עתידה ירושלים להיותה מתרחבת בכל צדדיה ונליות באות ונינוחות תחתיה. לקיים מה שנא׳ (ישעיה יד) כי ימין ושמאל תפרוצי הרי לארך. לרחב מנין ת״ל (זכריה יד) ממגדל הננאל עד יקבי המלך. ר׳ זכאי רבה אמר עד שיהיה ריפע עד היקבין שיקבן ממ״ה הקב״ה. הרי לארבה ולרחבה ולמעלה מנין ת״ל (יחזקאל מג) ורחבת הגבבה למעלה למעלה לצלעות. תנו עתידה ירושלים להתרחב

מתנות כהונה

לכם סר. כלומר מעתה ים לך על מה לסמוך: ה״נ בילקוט ל״ו מזכין ול״ה מחייבין זכאי: מבית שער. מפער הלבבה: ומרווחת לרבים ועיין בילקוט ושם הגי׳ במופן יוחב נסן - ה״נ יהודה בר׳ אמר סיכון לנסוח כו׳. פי׳ סייך ומכוין לזה לנסות כו׳ ועיין בב״ר סוף פ׳ ל״ח רוב סבסיטין כו׳. דרם לף המלח וכן פירסם״ע בשיר השירים: שמלבין כו׳. על כם כך נקרא לבנון: ה״נ כמגדל לבנון מן לבנון מלח בית המקדש: שבל הלבנוח כו׳. דרם לבנון לבנוח אדם: עיני ולבי. דרם לבנון מוסיקון לב ועיעים: להדריך. דרם מדרך לשון הדרלתי מלף מ״ם בס״ת כמשפט מהב״ע: רבי יהודה אומר כו׳. עיין מאמר זה בילקוט ובשיר ובזכריה שם הגי׳ יוחב נכוחה: ונבנתה העיר על תילה בירושלמי סי׳ ל׳ ומבואר שלא שזיז ממקומה כן הוא בילקוט ומבוא כתלמה כו׳: ימין ומשמאל כו׳. פסוק הוא בישעיה סי׳ נ״ד: שיהיה ניפע. שמרוב הבניה ולא פי׳ בילקוט ישעיה נרס פיתי דיפי בימי פי׳ נומח יקבי המלך פיתי המלכה והוא יס לוקוטס וכמו בדברים בב״ר סוף פ׳ כ״ג עד שם הבא על יפו מבא ועיין נ״ל בילקוט ישעיה: ורחבה וגבבה כו׳. פסוק הוא ביחזקאל סי׳ מ״ג: צור ע״י כו׳. שנבנו כל

(מפט ג) וזרעתיה לי בארץ. יש להם שרש שנא' (ישעיה כז) הבאים ישרש יעקב. טלה"ד התבן והמוץ והקש היו מדיינין זה עם זה. זה אומר בשבילי נזרעה השדה וזה אומר בשבילי נזרעה השדה. אמר להן החטים המתינו לי עד שתבא הגורן ואנו יודעין בשל מי נזרעה השדה. בא הגורן. וכשנכנסים אל הגורן יצא בעל הבית לזרותה. הלך לו המוץ לרוח. נטל התבן והשליכו לארץ. נטל הקש ושרפו. נטל את החטין ועשה אותן כרי היו עוברים הבריות כל מי שרואהו מנשקו המר"א (מכלתי ג) נשקו בר. כך או"ה הלכו אומרין אנו ישראל ובשבילנו נברא העולם. והללו אומרין אנו ישראל ובשבילנו נברא העולם. א"ל ישראל המתינו עד שיבא היום של הקב"ה ואנו יודעין בשביל מי נברא העולם הה"ד (מלאכי ג) כי הנה היום בא בוער כתנור וגו'. וכתיב (ישעיה מח) תזרם ורוח תשאם. אבל ישראל נאמר עליהם (שם) ואתה תגיל בה' בקדוש ישראל תתהלל: (ח) צוארך כמגדל השן. כתיב (מלאכי ג) וירין עשו לקראתו ויחבקהו ויפול על צואריו וישקהו. כולו נקוד. אר"ש בן אלעזר כ"ט שאת מוצא הכתב רבה על הנקודה את תפוש את הכתב ומניח הנקודה. נקודה רבה על הכתב את תפוש הנקודה ומניח את הכתב. כרם הכא לא כתב רבה על הנקודה ולא נקודה רבה על הכתב אלא כולו וישקהו נקוד עליו. אלא מלמד שלא בא לנשקו אלא כשרי ונעשה צוארו של אבינו יעקב של שיש וקהו שיניו של אותו רשע ונמסו כדונג. ומה ת"ל ויבכו אלא זה בוכה על צוארו וזה בוכה על שיניו. ר' אבהו בשם ר' אלעזר מיתיי לה מן הדא צוארך כמגדל השן. כתיב (שמות ג) וישמע פרעה את הדבר הזה ויבקש להרוג את משה ויברח משה. וכי יש אדם יכול לברוח מן המלך. אלא מלמד שהיה עומד ונדון באותו היום וחייבו להתיז את ראשו. א"ר אביתר נתזה החרב מציארו של משה והתיזה ציואר של קוסטנר הרשע. הה"ד (שם יח) כי אלהי אבי בעזרי ויצילני מחרב פרעה. אותי הציל ולקוסטנר לא הציל. ר' בון הוי קרי עליה (מלאכי ג) צדיק מצרה נחלץ ויבא רשע תחתיו. א"ר ברביה (שם כא) בפר לצדיק רשע. בר קפרא אמר מלמד שירד מלאך בדמותו של משה ותפשו את המלאך והניחו את משה וברח. ר' אבא בריה דרב פפי ור' יהושע דסכנין בשם ר' לוי כל איסקולין של פרעה נעשו באותה שעה מהן אלטין מהן הרשין מהן סומין מהן חגרין. היו אומרין לאלמין איכן הוא משה. ולא היו מדברים. ולסומין ולא היו רואים. ולחרשין ולא היו שומעים ולחגרים ולא היו מהלכין. שנ' (שמות ד) ויאמר ה' אליו מי שם פה לאדם או מי ישום אלם או חרש או פקח או

מתנות כהונה

הקב"ה. לעתיד לבא: ה"נ בקדוש ישראל תתהלל: צוארך כולו נקוד נתבלבל בכ"ר פ' ע"ה: אלא טו נקוד כו'. בכ"ר וכן בבמדבר רבה פ"נ לא נרם ליה: מן הדא כו'. מילא מן מורם על יבר קשה וחזק כדמ' בבמדבר רבה פ' ג': ויברח משה. פיין בשמות רבה פ"ל וכ"ה ומתחלן: איסקולין. מכמי עלה ושיין בעבך למכול ומדרש תליס מזמור ד' נרסי' מוכלסין: נעשו נרסי: ה"ג מהו הגרין מומרים לחלמיש כו' ועיין בשמות רבה פ"ל: מי שם כו'. כלומר יכלה שבפסוק זה לא הוזכרו החגרין ובשמות רבה לא נרם ליה כלל הגרין וכן כיוצא' פ' כלומר לא נרם ליה ויל' שדרש פסוק שמוציאין קשה שמתקשהו שוקיסט דלפ לא כן כתיב למה ליה. ולו הוא לי הכרם והכפר כתו לשמות בהדא דכ' לזאתו נשר וכפ"ק דפ"ז: ועורת

ליה : (יג) זאת קימתך דמתה לתמר . ר' חוניא בשם ר' דוסא בר טבת שני יצרים ברא הקב"ה בעולמו . יצר ע"ז . ויצר זנות . יצר ע"ז כבר נעקר . ויצר זנות הוא קיים . אמר הקב"ה כל מי שהוא יכול לעמוד בזנות מעלה אני עליו כאילו עומד בשתיהן . אי יהודה לחבר שהיה לו חבינים חבר את הגדולה והניח את הקטנה . אמר כל מי שהוא יכול לעמוד בזו מעלין עליו כאילו עומד בשתיהן . כך עקר הקב"ה יצר ע"ז והניח של זנות . אמר כל מי שעומד ביצר זנות מעלים לו כאילו עמד בשתיהן . איטתי נעקר יצר ע"ז . ר' בנייה אמר אלו מרדכי ואסתר . ורבנן אמרי אלו חנניה מישאל ועזריה . מיתיבין רבנן לר' בנייה וכי ע"י יחידי היה נעקר . מותיב ר' בנייה לרבנן וכי מרדכי ואסתר יחידים היו . הדא מסייעא לר' בנייה א"ר תנחומא ור' מיאשא ור' ירמיה בשם ר' שמואל ב"כ כתיב (תפלים ד) שק ואפר יצע לרבים . רובן של אותו הדור צדיקים היו . ודא מסייעא לרבנן ר' פנחס ור' חלקיה בשם ר' שמואל כתיב (יחזקאל ו) וזכרו פליטיכם אותי בגוים אשר נשבו שם וגו' . פליטיכם אלו חנניה מישאל ועזריה שהיו פלטים מכבשן האש . בגוים אשר שבו שם אב"כ אלא בגוים אשר נשבו שם . אמר הקב"ה לישראל (הושע יד) אפרים מה לי עוד לעצבים מה לי ליצרה של ע"ז . אני עניתי . אני עוניתי לו . לא אשורנו לא אמרנו שירה לפניך . הוי אומר אני הוא שכפפתי יצרה של ע"ז . אם כן למה באו ישראל בספק בימי המן . רבנין ורשב"י . רבנין אמרו על שעבדו ישראל ע"ז . ור"ש אמר על שאכלו מתבשיל הגוים . אמרו לו והלא לא אכלו סעודה אלא אנשי שושן הבירה בלבד . הה"ד (תפלים ח) ובמלאת הימים האלה וגו' אמר להם והלא כל ישראל ערבין אלין באלין . דכתיב (ויקרא כו) וכשלו איש באחיו איש בעון אחיו . אמר להם אם כדעתכם אתם חייבתם את כל ישראל כליה . דכתיב (שמות כב) זובח לאלהים יחרם . א"ל אעפ"כ לא עבדו אותה בכל לבב . שנא' (מיכה ג) כי לא ענה מלבו . אעפ"כ ויגה בני איש העמיד עליהם אדם קשה ביותר לנסותן זה נבוכדנצר ועמד והגה את מכתן . ר' ברכיה בשם רבי לוי אמר בשני מקומות פעלו ישראל עם הקב"ה . בסיני פעלו בפיהם ולא פעלו בלבם שנא' (תפלים עח) ויפתוהו בפיהם ובלשונם יכזבו לו ולבם לא נכון עמו . בבבל פעלו בלבם ולא פעלו בפיהם שנא' כי לא ענה מלבו . אעפ"כ ויגה בני איש . הביא עליהם איש . שנא' (תפלים ז) איש צר ואויב המן הרע הזה והגה את מכתן . על דעת רבנן עבדו ישראל ע"ז ביומי נבוכדנצר . על דעת רשב"י

מתנות כהונה

למד מזבוזך נרסי' . ומדלא כתיב וזנזך דכם בו בזיזין וכך למד לו נזילוך תן לתכר ומפ' והולך מפי מיכאל לי' מם הוא נזל מו לא ומלמד המבל מומר קבל מתנה ממי בימים, נכסיו ולא ממי שנזל מומם כי לא יועילו ולא יצילמו מועלות רבש : זאת קומתך : כבר נעקר כדמפרש לקמן : לחבר . מחבר נחשים : חבינים פימום שני נחשים : אלו מרדכי . כלו' אלו ימי מרדכי : אשר שנו . מפמע שבאלו שם מלמלם בשבי נשבו מפמע שפם בלמן מויביהם נשבו בהסות דמנניה מישאל ועזריה : ה"נ עוד לעניפים מה לי כו' . ופסוק הוא בהושע סי' י"ד : ה"נ לפי עומק לו לא כו' . ועיין לעיל בפסוק קוממ בתימו : לא למרנו פירש : נתמיה : בספק . מבדון מי שנזל עליהם כלייה מלמעלה הלא מהשובה מרדכי הפכה לטובה : על שעבדו גרם . ופירושו שהזדו לשורש הרע : על שאכלו גרם : אמר לו והלא כו' גר' . והגה לא מכתן כו' . פיין בפיכה רבה בפסוק כי לא ענה מלבו ופסוק כי לא יזנח : ה"נ עם הקב"ה נסיני פעלו שנא' כי

להתרחב ולעלות ולהיות מנעת עד כסה"כ עד שתאמר צר לי המקום. ר' יוסי בר' ירמיה אמר עדיין לא למדנו שבה ירושלים מחזיקן את לבד שבתה מתומותיה. שנא' (זכריה ב) ואני אהיה לה נאם ה' חומת אש סביב: (יא) ראשך עליך ככרמל. אמר הקב"ה לישראל ראשך עליך ככרמל הרשים שבכם חביבים עלי כאליהו שעלה להר הכרמל שנא' (מ"א יח) ואליהו עלה אל ראש הכרמל ויגהר ארצה וישם פניו בין ברכיו. ולמה שם פניו בין ברכיו אלא אמר לפני הקב"ה אין לנו זכות הבט לברית. ודלת ראשך כארגמן. אמר הקב"ה הדלים והרשים שבישראל חביבין עלי כדוד שנאמ' (זכריה יג) והיה הנכשל בהם ביום ההוא כדוד. ויש אומרים כדניאל דכתיב בי' (דניאל ט) והלבישו לדניאל ארגונא. מלך אסור ברהטים. מלך זה מט"ה הקב"ה דכתיב ביה (תהלים נג) ה' מלך נאות לבש. אסור ברהטים. שאסר עצמו בשבועה שתוא משרה שכינתו בתוך ישראל ברהטים של אבינו יעקב. בזכות מי ר' אבא ב"כ ור' לוי ה"א בזכותו של אבינו אברהם שנא' (תהלים יח) ואל הבקר רץ אברהם. וה"א בזכות יעקב אבינו שכתיב בי (שם ג) זיצו את המקלות. א"ר ברכיה מלך זה משה שנא' (דברים לג) ויהי בישרון מ"י. אסור ברהטים שנגזר עליו שלא יכנס לא"י. בשכביל מה ברהטים של מי מריבה. הח"ד (במדבר כ) המה מי מריבה. ר' נחמיה אמר מלך זה משה שנא' ויהי בישרון מלך. אמר הקב"ה למשה מניתיך מלך על ישראל. ודרכו של מלך להיות נוזר ואתרים מקיימין. כך תהא נוזר על ישראל והן מקיימין הה"ד (שם כח) צו את בני ישראל: (יב) מה יפית ומה נעמת. מה יפית במצות. ומה נעמת בג"ח. מה יפית במצות עשה. ומה נעמת במצות לא תעשה. מה יפית במצות הבית בחלוק תרומה ומעשרות. ומה נעמת בבצות השדה בלקט שכחה ופאה ומעשר עני והפקר. מה יפית בבלאים ומה נעמת בכלאים בציצית. מה יפית בנטיעה ומה נעמת בערלה. מה יפית בנטע רבעי ומה נעמת במילה. מה יפית בפריעה. ומה נעמת בתפלה. מה יפית בק"ש. ומה נעמת במזוזה. מה יפית בתפילין. ומה נעמת בסוכה. מה יפית בלולב. ומה נעמת בתשובה. מה יפית במע"ט. ומה נעמת בעה"ז. מה יפית בעה"ב. ומה נעמת ליסות המשיח. אהבה בתענוגים. זה אהבתו של אברהם שהיה מתחטא על מלך סדום. הה"ד (בראשית יד) ויאמר אברם אל מלך סדום הרמתי ידי אל ה' אם מחוט ועד שרוך נעל. ד"א אהבה בתענוגים זה אהבתו של דניאל שהיה מתחטא על בלשצר. שנא' (דניאל ה) מתנתך לך להוין ונזבזיתך לאחרן הב. ר' אבא ב"כ אמר נבוז ראשה. תמן הינון צווחין ליה לאיפרכא נבוזבזתאך. ר' ברכיה זבר בזבוזיך בזיזן בני בזיזן אתון. מתלא אמר מן דיירות ולא מן דבזין ליה

Soncino 288

מתנות כהונה

השועלים קטן מכביל מוסה: ראשך עליך ככרמל וכו'. עיין לה שבועות נקרא כן ועיין בויקרא רבה פ' ל"ו: ברהטים של יעקב. ישנה נקרא כן ועיין בויקרא רבה פ' ל"ו: ה"ג ויסורון מלך ברהטים שנגזר וכו': כמה יפית. עיין לה בפסוק הנך יפה: זה ניתו וכו'. כמוה למה נסה נוסחת חסרת גם מהכתי. מתחטאת. מתנקה ומטהר ונעתיד משמע פירושו לי מעטנו: נבזבז דמשיח. נכתו הוא בלשון ולשם כדמפרש ומשל: תמן וכו'. פי' בתרגומו היה קורין לאיפרכא בהה ומושל נבזבזתך וכו' למר לו גדולתך וממשלתך מינני הפן ותן תוקף למהר. ר' ברכיה

סלכין על תימם . ה"ד (משלי י) הולך בתום ילך בטח וגו' . מה עשו . הלכו ופזרו עצמן בין האובלוסין והיון אמרין והן לא מציל ידיע ליהוי לך וגו' . הדא הוא דברייתא משתבעין ואמרין במאן דאקום עלמא על תלתא עמודים . אית דאמרי אברהם יצחק ויעקב אינון . ואית דאמרין אלו הן הנביה מישאל ועזריה . זאת קומתך דמתה לתמר מה תמר נגזרה עליה שריפה ולא נשרפה . אף אלו נגזר עליהם שריפה ולא נשרפו . כיצד נעשה להם האור ר' אלעזר ור' שמואל בר נחמיה ר"א אמר כמין טלנס . ור"ש אמר כמין אוקיי : (יד) אמרתי אעלה בתמר . אמרתי שאני מתעלה בכל האומה כלה . ולא נתעליתי אלא בכם . אוחזה בסנסניו בסנסנייה . הדא תמרתא כד לא עבדה כלום לא פחיתה דהיא עבדה מן תלת אילנין אלבנין . אבון בר חסדי אמר באתריה צווחין לאלבנייא סנסנייה . ה"ד (דניאל ג) באדין גבריא אילך כפתו בסרבליהון . ר' יודן ור' הונא . ר' יודן אמר בגוליהון . ור' הונא אמר במוקסיהון . א"ר אבדימי דמן חיפא ג' נסים נעשו באותו היום . צף הכבשן . ונפרץ הכבשן . ונשרפו ד' מלכיות . ונעשה נבוכדנצר אימום שירוף . והפילה הרוח את הצלם . והחיה יחזקאל המתים

מתנות כהונה

כו' . הגה לויתם ולא תלמד להם מלמה בסימן פומם סילנו לפי תומם ולא יכתבו על הדפתרי כדי להגדיל שכרם : הדא היא דכתיב כו' . זהו שהבניות נפנשם והומרים מלכי נפנש בתי שמקויים העולם על ג' עמודים וחזן הקב"ה שהעמיד קיומו של עולם על ג' לדיקים דמפרש ומזל : מה תמר . כלומו על יהודה : ולא נשרפו כיצד נרמז : במין תוקי . כמין בריכה של מים כדלמיתא במסכת עירובין תוקי ומזה הוא ל' יש תוקימה וחולי מלכם יש הוא כה"נ ובקשתיו ילא מלפתיו : אמרתי אעלה בתמר : בכל האומה נרמז : אלא בכם . בהמניה מיכאל ועזריה : ה"נ לא פחיתה דהיא עבדה כו' . ופי' חלק תמר זה מע"פ שהיו עושה פירות של כלום מ"ש שיו פותם מלעשות כלפה חילות ממין הקרקע הלבנין ועיין בערוך ערך לבן : באתרין כו' . במקומיו קורין לאלבניין סוסניים : בגוליהן נרמז' . וה"נ בב"ר פ' ליו ובאסתר בפסוק ותמלן גמלכה : במוקסיהן נרמז' . ופי' השמוך שהם בגדים וכן מפ' בפ' חלק : צף הכבשן . פרש"י בפ' חלק שדרך הכבשן להיות מפוקע בתרן וכלן הוגבה ע"ג הקרקע כדי שירחוקו הכל וכן הוא פילקוט בפסוק תני פי מלך שמור ובמחומת פ' נח וכש רביו בהיי : נפרץ כו' . פרש"י נפלו קלע כותלין ולקחן ילוף ליה : ונשרפו ד' מלכיות . שבפחלה מוכה שבעה ובעלייתה היו מוכה רק ג' הרי שנשרפו ד' משם והדבני מלכא הוא כמו וכל פילמוני כו' דכתיב בירמיה ומשה כל השלטונים בכלל וכן מיכו פילקוט דשילל בפי' ול"ל ז' מיני פרים נכתבו בתחילה ובסוף לה נכתבו אלא ג' ובמחומת בפ' עו גרסי' ול"ל והלא הלם ושרפה תני התומות כו' עד מתהכה שמוכה לומות היו שנים כתלין מחכתבין סנניה ופחוחת והדבני מלכא מדלנזרין דכתיב בירמיה תפתיו וכל פלטוני כו' הרי שמוכה לומות ובשנתכנבו לרלות הגניה ובניהו אין כתיב שם אלא ד' לומות ומתכינין להשדרפניא סנניה ופחוחת והדבני מלכא ושיכן ד' לומות אלה קטל הסון שביבא דמוכה עכ"ל וזה תימה גדולה שבספריו היה כתוב בפסוקים הרלשונים הדבני דמלכא ובספרים שלפנינו אין כתם גם אחד שכתוב הדבני דמלכא כי אם לבכוף : אימוק סירוס . כמה חילוקי גילסות מלאתי פה ושיין בערוך ערך סר ובפרש"י בפ' חלק ובתמחומת בפ' נח אכן נרמז' לימוק סירוס לה מלאתי באחת מהנה גם מבמעות שיובאו לה נתבאר לי ונראה שיל"ל סירוס ופי' נעשה חניו שרוף בהם לימוס סירוס וכן הוא פילקוטמי דברכות בפרק אלו דברים רבנן למרי המיכו חניו חמור והניו פוס וכן במס' מעברות הרימונים מפיכו ומפיחלקו כל"ל לחיכו המכו לם לבניכו . וכך למדתי מהתחומת בפ' נו דגרם המס ול"ל לף נכוכד נלר כרשע נשרף בהם ונעשה לימה סירוף עליו ולמה לה נשרף בהם כלו' למר הקב"ה המיכו רשע אם חניו כדי שידע על מי נדף עכ"ל ונע"פ דהמס כחיב לימה ודלי שנ"ל לימס ומוב שין ילמע

ב"י לא עבדו ישראל ע"ז בימי נבוכדנצר. על דעת רבנן עבדו ישראל כיצד נבוכדנצר העמיד צלם והפריש כ"ג מכל אומה ואומה. וכ"ג מכל ישראל. על דעת ר"ש לא עבדו ישראל ע"ז. הא כיצד. נ"נ העמיד צלם והפריש מכל אומה ואומה שלשה שלשה ושלשה מכל ישראל. וחנניה מישאל ועזריה שהיו השלשה מישראל עמדו ומיחו על עצמן ולא עבדו ע"ז. הלכו להם אצל דניאל א"ל רבינו דניאל נ"נ העמיד צלם והפריש מכל אומה ואומה שלשה שלשה ולנו הפריש מכל ישראל מה אתה אומר לנו נסגוד ליה או לא. אמר להם הנה הנביא לפניכם לכו אצלו. הלכו להם מיד אצל יחזקאל אמרו ליה כמו שאמרו לדניאל נסגוד ליה או לא. אמר להם כבר מקובל אני מישעיה רבי (ישעיה כו) חבי כמעט רגע עד יעבור זעם. אמרו ליה מה את בעי דיהון אמרין הדין צלמא סגדין ליה כל אומיא. אמר לון ומה אתון אמרין. אמרו לי' אנן בעינן ניתן ביה פגם דניהוי תמן ולא נסגוד ליה. בגין דיהון אמרין הדין צלמא כל אומיא סגדי ליה לבר מישראל. אמר להם אם כדעתכם המתינו לי עד שאמלך בגבורה. הה"ד (יחזקאל יג) ויבואו אלי אנשים מזקני ישראל וישבו לפני ובי היי אלי הנניה מישאל ועזריה. אמר לפני הקב"ה רבש"ע הנניה מישאל ועזריה מבקשים ליתן נפשם על קדושת שמך מתקיים את עליהן או לא. א"ל איני מתקיים עליהם. הה"ד (שם ט) בן אדם דבר את זקני ישראל ואמרת אליהם כה אמר אדני ה' הלדרוש אותי אתם באים מאחר שנרמתם לי להחריב ביתי ולשרוף היכלי ולהגלות בני לבין האומות ואחר כך אתם באים לדרשני חי אני אם אדרש לכם. באותה שעה בכה יחזקאל וקינן והילל בעצמו ואמר ווי לשונאי ישראל אבדה שארית יהודה שלא נשתייר מיהודה אלא אלו בלבד. שנא' (דניאל ה) ויהי בהם מבני יהודה דניאל חנניה מישאל ועזריה וזו תשובה הבא להם. והוה בכי ואזיל. כיון דאתא אמרו ליה מה אמר לך הקב"ה. אמר להם אינו מתקיים עליכם. אמרו לו בין מתקיים בין שאין מתקיים אנו נותנין נפשותינו על קדושת שמו. תדע לך שהוא כן. שעד שלא באו אצל יחזקאל מה אמרו לו לנבוכדנצר (שם ג) לא חשחין אנחנא על דיך פתגם להתבותך הן איתי אלהנא די אנהנא פלחין יכל לשיזבותנא. לאחר שבאו אל יחזקאל ושמעו התשובה אמרו לנבוכדנצר (שם) והן לא ידיע ליהוי לך מלכא וגו' בין מציל בין לא מציל ידיע ליהוי לך מלכא די לאלהיך לא איתנא פלחין ולצלם דהבא די הקימת לא נסגד. מן דנפקין מן גביה דיחזקאל נגלה הקב"ה וא"ל יחזקאל מה את כבור שאיני מתקיים עליהם מתקיים אני עליהם בודאי. הה"ד (יחזקאל טו) כה אמר ה' אלהים עוד זאת אדרש לבית ישראל אלא שביק להון ולא תימר להון מידי. אשבוק להון

מהלכין

מתנות בחונה

לא כו': **חבי**. ל' חביון וסתר כלו' מיתחבאו ויכנסו להם: **ומה** לא בעי כו'. היה אחד כופה שיאמרו הכלם הזה שהאמינו לו כל האומות כי לא יכניעו אחין בם מיכאל ויסכנו אחד מהם שהאמינו ואין זה קידוש השם ואמר להם יחזקאל ומה אחד הומיתים שהעשו אמרו לו כופים אתם שאתן בו פגם בלומו הלם שאיפה שם ולא שהאמינו לו בשביל שיאמרו האומות הכנס הזה כי שהאמינו שהאמינו מן מיכאל: **והילל**. ל' יללה וקינה: **בין מציל** כו'. הן לא קדיק מ' ן אתו לא: ה"ג בין לא מציל ידיע כו': **מן דנפקין** כו'. משילאו מאצל יחזקאל: **אלא שביק** כו'

מנין. א"ר יצחק בן הדא קרא (ישעיה מו) כרע בל קרס נבו. ההיה יהוקי המתים מנין א"ר יצחק מן הדא קרא (יחזקאל לז) מארבע רוחות באי הרוח. א"ר פנחס אותה הרוח שהפילה את הצלם הרוח ההוא החיה המתים. א"ר אלעזר אותו יום שבת ויום הכפורים היה. ורבנן אומרים כמה הוה נפתחו לדניאל ואומר לו לית את סניד לצלמא דרידיא ליה ואית ליה ממשא. א"ל חמי מהו עביד ואת מן גרמך את סניד ליה. מה עשה אותו רשע נטל ציצו של כהן גדול ונתנו לתוך פיו. וביום כל זיני זמרא והוי מקלסין קדמוהי. והוא אומר אנכי ה' אלהיך. כיון דחמא דניאל כן. א"ל לית את יהיב לי רשותא למיסק ולמנשק הדין צלמא דידך על פומיה. א"ל ולמה על פומיה. א"ל דהוא נזעים משתעי. מיד נתן לו רשות וסלק מיסלק. אישתבע לציציה וא"ל ב"ו אני ושלוחו של הקב"ה אני. אלא הזהר שלא יתחלל בך שם שמים. ונוזר אני עליך שתבא אחרי. בא לנשקו והוציא בלעו מתוך פיו. מן דנחת מתכנשין כל זיני זמרא והוו מקלסין קדמוהי ולא הוה עביד כלום. באותה שעה הפיל הרוח את הצלם. וביון שראו או"ה נסים וגבורות שעשה הקב"ה עם הנניה וחבריו הוו נסבין ית טעותהון ומתברין יתהון. ועבדין יתהון זוגין פעמונין. ותלין יתהון בכלביהון ובחמוריהון. והוו מקרקשין בהון. ואמרון אתון חמון למה הוינן סגדין. לקיים מה שנא' (ישעיה מו) כרע בל קורס נבו היו עצביהם להיה ולבהמה. ויהיו נא שדיך כאשכלות הגפן. זה פרץ וזרח. מה פרץ וזרח נגזרה עליהם שריפה ולא נשרפו. אף אלו נגזרה עליהם שריפה ולא נשרפו. וריח אפך כתפוחים. א"ר אלעזר מאחר שכתב בהן וריח נור לא עדת בהון. ואת אמר וריח אפך כתפוחים. ולמה היה דומה ריחן לריח שדה של תפוחים: (טו) וחכך כיין הטוב א"ר יוחנן באותה שעה קרא הקב"ה למה"ש כלן. ואמר להם רדו ונשקו שפתותיהן של אבותיהם של אלו. שבשם שפעלו הם לפני באש. כך פעלו לפני בניהם באש. ר' עזריה בשם ר' יהודה בר' סימון באותה שעה קרא הקב"ה למה"ש. ואמר להם רדו נשקו שפתותיהן של אחד שאילולי אלו לא קבלו תורתי ומלכותי בסיני הייתי נעשה בעל דבב לאלו שהם ישנים במערת

מתנות כהונה

עמו: ה"נ יד עבד עמי תלמח כו': כרע בל כו'. פסוק הוא בישעיה סי' מ"ו: בל ונבו. שמות ע"ז הן: כרע וקרס פי' ל' נפילה ובניה: הרוח. מעמע הכתוב סידוע כמשפט ס"ל סידיעה: דרידא ליה. שיש לו כח וממשלה ותודה ומופל בכל ויש בו ממשות: א"ל תת כו'. פת וכלום מה שהוא עשוי ותקח מעצמך מבתחום לו: לית לך יהיב כו'. הלוין לתת נוזן לו כשום לעשות ונפסק נלט שלך על פיו ל"ל ונמס על פיו: ה"נ ג"ל יהוא טעם כו'. פי' לפי שדבר מיכ ומטעים לדבר ולפיכך תפסק עליו: מיסלק כו'. כשעלה היה מסניט לת הציץ: והוציא בלעו. הציץ היה בלוע בתוך פיו וקרא קדים דכתיב בירמיה סי' ל"ח ופקדתי על כל בבליוהוליאתי את בלעו מפיו ועיין מזה בכ"ר סוף פ' ס"ח: מן דנחית כו'. מעיקר נתלכסו כל מיני זמר והיו מזמרין לפניו ולא היה עושה כלום: היו נסבין כו'. היו לוקחים לת טעות שלהם כלו' ע"ז והיו מקרקשין לתוכם ועשו לתון זוגין ופעמונים ותלו לותם בצווארי כלביהם והחמוריהם והיו מקרקשים כשהם ונתכוונו בזולו ולא לשם מה היינו מעבדותם: ה"נ בעמונים והלן: מקרקשים. מקרקשים כל"ל מקרקש ליה בזוזי: פרץ וזרח. כמי תמר נגזרה עליהם ליפרף עם תמר תמם: ואת לעיל כו'. דמעמע מפני שמפלפו בכבשן היו מעלי ליה: ולמה היה דומה נרסי': בעל דבב. צווח ומיפיה דקרקס קדים דובב

Szyrim. Raba T. III. 3 (פרשה ח'נ)

המתים בבקעת דורא . צף הכבשן מנין א"ר יצחק מן הדא קרא (שם) אדין נבוכדנצר מלכא תוה וקם בהתבהלה ענה ואמר וגו' . הא אנה חזה נוברין ארבעה שרין מהלכין בגו נורא וגו' ורוה די רביעאה דמה לבר אלהין . ר' פנחס בשם ר' ראובן אמר באותה שעה ירד מיכאל המלאך וסטרו על פיו . א"ל אי רשע לאחה סרוחה בר אית ליה . חזור ויתיב מילך . חזר ויתיב סילוי . ענה נ"נ ואמר בריך אלההון דשלח בריה אב"כ אלא די שלח מלאכה ושזיב לעבדוהי די התרחיצו עלוהי . א"ר ראובן פריטין משלו היו . נפרין הכבשן מנין דכתיב (שם) באדין קרב נבוכדנצר לתרע אתון נורא יקדתא ענה ואמר שדרך מישך ועבד נגו עבדוהי די אלהא עלאה פרקו ואתו אב"כ . אלא פוקו ואתו מבאן שנפרין הכבשן . נשתרפו ד' מלביות מנין א"ר יצחק דכתיב שלה למבנש לאחשדרפניא סגניא ופחותא אדרגזריא נדבריא דתבריא תפתיא . אדרגזריא איפרכיא . נדבריא איסטרטטי . דתבריא איסכלוסקוקי הוא קורא להם דתבריא שהם שוברים את הדברים . תפתיא מימרם . ולמה הוא קוראן כן תפתיא שמפתין יצה"ר על זנות . אין לי אלא אלו מנין לרבות דוכסין ואנדיקין והנמונין . ת"ל וכל שלטוני מדינתא . אין לי אלא אלו בירידתן . בעליתן מניין דכתיב (דניאל ג) ומתכנשין אחשדרפניא סגניא ופחותא והדברי מלכא . אהשדרפניא ר' אחא ורבנן דרבי אחא אמר אלו הארכונות שהן נחשדין ופונין דין לכל צד . ורבנן אמרין שמהדרין פנים ופנים דין . סגניא סבולוסטוקי . ופחותא קתאליקי . והדברי מלכא קשישי דיסטרוקוניסי . חזין לנובריא אילך וגו' . ונעשה נ"נ אימום שירוף מנין . ר' יצחק מן הדא דהוא אמרה בפומיה אתיא ותמהיא די עבד עמי אלהא עלאה שפר קדמי להחויה . למי עבד בגופי עבד . הפילה הרוח את הצלם מנין

מתנות כהונה

לעיטים : מן הדין קרא . ל"ל דמצמע מימיה שהוציא הכבשן דמל"ל הילך רחה מותם ע"ש נירסת המנהומא וילקוט קהלת ורבינו בחיי בפ' נח ורחה דייק מסיפיה דקרא דכתיב פקו ואתו ולא אמר פוקו ואתו משמע שהכבשן היה קף למעלה ולא היו יכולים לעלות וכן הוא בספרים הכי"ל בהגיה ולקמן דייק הכי מפני היו נפקין כו' עד היו' כוקו ואתו אין כתוב כאן אלא פוקו ואתו מכאן שנפקין הכבשן ודייק מדכתיב פקו חסר ויו"ד משמע אלא יצאו שלשתן נפתח ס' אלא כל אחד ואחד יצא בפרצה בפני עצמו וגו' ונירסת הס' אלפסיטו קשה לי"ב' ולפיטו הס' רבינו בחיי בפרשה נה מפ' מאחר זה והכוותה יכולה בכפל הס פעות ובעין הס : ובסוטרו . עיין בפ"ב פ"ב : בר לית ליה נכש ופיקוחו בתמיה וכי יש לו בן להקדוש ברוך הוא : ויתיב מילך . סוב והמזר דבריך : ה"נ התרמיטו מעטי אמר כו' : פריטון מפני היו . הוא דרך משל כלומר מפני ומיסיו היה לריך לחזור ולבלמו כלו' הפה שאמר והוא להפליטם לאחם על דבר אלא המחהו לע"ז אלו הזר והודה אב' יה' הגיל חותם : ה"נ אמר ר' יצחק דכתיב אלא לאכלכלה להאדרכניא סגניא ופחותא אדרגזריא כו' : אוסטרטטיא כו' מיני אלטוטות הן ואלאם הרלפוטיא מפרשם לק' ואולי אבלבול מעות סופר הוא יש כאן ולריך לכתבן פה : איסכולוקוקי . תכמי בית מדרש בל' יון בית המדרש שכולו : שהם שוברים כו' . שוברים ומשוחים לכתובים כרלונם ודעתם הסכותה : ה"נ מדיומא אין לי אלא אלו בירידתן . פי' לא נמנו לומות אלו אלא בירידתם לכבשן כלומר בראש העין : נראה דס"נ בעלייתן כתיב כו' . ופי' אבל בעלייתן כתיב ומתכנסין כו' ואינו מוסיף לא קאמר ובירס' ספפר ר"ל מניין אלא היו בעלייתם אלא אלא דכתיב כו' : ה"נ ופחותא והדברי מלכא מהאדרפניא סגרכוות . ברים הממונים לעצות מפפס : נחשדין כו' דרש מהאדרפניא מוסיקון מהאדין ופונין דין כלו' מוטלין פוחד ומניח סדין : ה"נ עי הדא דתימא לאמרה כו' . כלו' כזה שאמרה יפי

יכניה . והדור אחד תאנים רעות מאד זו גלותו של צדקיה . אין תימר גלותו של יכניה עשה תשובה וגלותו של צדקיה לא עשה תשובה . ת"ל הדודאים נתנו ריח שני הדודאים הטובים והרעים נתנו ריח . ועל פתחינו כל מגדים דבית ר' שילא ורבנן דבית ר' שילא אמרין לאשה כשרה שהניח לה בעלה מעט תפצים ומעט יציאות . כיון שבא בעלה א"ל ראה מה הנחת לי ומה סגלתי לך וגם הוספתי לך עליהם . ורבנן אמרי למלך שהיה לו פרדס ונתנו לארים מה עשה אותו הארים מלא בלבלות של תאנים מפירותיו של פרדס ונתן על פתח הפרדס . כשהיה המלך עובר רואה כל השבח הזה אמר כל השבח הזה בפתח הפרדס . בפרדס כולו עאכ"ו . כך בדורות הראשונים . אנשי כנסת הגדולה הלל ושמאי ורבן גמליאל הזקן . בדורות האחרונים ר' יוחנן בן זכאי ור"א ור' יהושע ור' מאיר ור' עקיבא ותלמידיהן עאכ"ו . עליהם הוא אומר הדשים גם ישנים דודי צפנתי לך . א"ר אבא ב"כ אמר הקב"ה לישראל אתם צופנים לי ואני צופן לכם. אתם צופנים במצות ומע"ט. ואני צופן לכם באוצרות מלאים יותר מכל הטובות שבעולם. א"ר אבא ב"כ בר יודן אלא דדידיה הינון סגין מן דידן . הה"ד (פסלים מה) מה רב טובך אשר צפנת ליראיך פעלת להוסים בך וגו' : (יט) מי יתנך כאח לי . באי זה אח . כקין להבל . קין הרג להבל שנא' (בראשית ד) ויקם קין אל הבל אחיו ויהרגהו . אלא כישמעאל ליצחק . וישמעאל שונא ליצחק. אלא כעשו ליעקב הרי נאמר (בראשית כו) וישטם עשו את יעקב. אלא כאחי יוסף ליוסף שונאין היו אותו שנא' (שם לז) ויקנאו בו אחיו . באי זה אח יונק שדי אמי . זו אומר כיוסף לבנימין שאהבו בלבו שנאמ' (שם מג) וירא יוסף אתם את בנימין וגו' . אמצאך בחוץ אשקך הוץ זה המדבר שהוא הוץ לישוב . אשקך בשני אחים שנשקו זה לזה. ואלו הן משה ואהרן שנא' (שמות ד) וילך ויפגשהו בהר האלהים וישק לו. לא יבוזו לי . א"ר פנחס מעשה בשני אחים שהיה אחד במירון ואחד בנוש הלב . נפלה דליקה בבית זה שהיה במירון . ובאת אחותו מנוש הלב התהילה מנפפתו מהבקתו ומנשקתו ואומרת לית דא מברה לי דהוה אחי באננקי ונתפלט ממנו :

פרשה ח (א) **אנהגך** אביאך . אנהגך מהעליונים לתחתונים . אביאך אל בית אמי זה סיני . א"ר ברכיה למה קורין לסיני בית אמי שמשם נעשו כתינוק בן יומא . תלמדני מצות ימע"ט . אשקך מיין הרקח אלו משניות גדולות . כגון משנתו של ר' חייא רבה ומשנתו של ר' הושעיא ושל בר קפרא ומשנת ר"ע . מעסים רמוני אלו

מתנות כהונה

פ' פ"ג : של יכניה . בגלו עמו מחכם והמסגר : ה"ג הכוסים והכעסים נתמ' ריח : יציאות . מעות להוצאה : סגלתי . כנסתי ומצאתי : צפונים . ממונים : אלא דדידיה כו' . של הקב"ה כולם הרבה יותר מכל מומו פיסקתל מופיס לו : דידך . ל"ל דידן לו דידהו : ה"ג דכתיב מה יקר חסדך אלהים ובני אדם בצל כנפיך יחסיון : ד"ה ג"כ ליעקב הבי נמי כו' : אח יונק גר' : בשבילי תהיה . ל"ל אח ותהיה כדלקן : לית דא מברה לי . נרסי' ופי' כמו מבוה שהלה וחין מתחלפי מל' עברי לשון תרגום כמו הזה זכר הכר אח אהד אחזו מודיה וכן לכיש וכ"ל לית כזה בזיון לי שאני מנקתו כי מרוב שמהה אחי עושה זה על שהיה אחי נתון בצרה גדולה ומיצר ממני ובשמות רבה הגירסי' בפיסקא אחר : באננקי . בצרה ומפלגא : אנהגך בן יומו נרסי' : של ר' הושעיא גר' . ושין זה סוף קהלת ופסוק לנפשי :

במערת המכפלה . דובב שפתי ישנים . א"ר יוחנן בן תורתה אע"פ שמת שפתותיו רוחשות עליו בקבר . מ"ט דובב שפתי ישנים . שמואל אמר כבומר זה של ענבים שהוא זב מאליו . ר' חנינא בר פפא ור' סימון . ח"א כהדין דשתי קונדיטין . וח"א כהדין דשתי חמר עתיק . אע"ג דהוא שתי ליה טעמא וריחא בפומיה : (ז) אני לדודי ועלי תשוקתו . נ' שוקין הן . אין שוקין של ישראל אלא באביהם שבשמים . שנא' אני לדודי ועלי תשוקתו . אין שוקה של אשה אלא בבעלה שנאמר (בראשית ג) ואל אישך תשוקתך . אין שוקו של יצר הרע אלא בקין והבורתו שנא' (שם ד) ואליך תשוקתו . ר' יהושע בשם ר' אחא אין שוקן של נשמים אלא בארץ . שנא' (תהלים סה) פקדת הארץ ותשקקה רבת תעשרנה . אם זכיתם תעשירנה . ואם לא תעשרנה . שתעשה לכם אחד מעשרה . ד"א ועלי תשוקתו תשים אנו . אע"פ שאנו תשים אנו מצפים ומקוים לישועתו של הקב"ה בכל יום ויום ומיחדים שמו ב' פעמים ואומרים (דברים ו) שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד : (ז) לכה דודי נצא השדה . רוה"ק צווחת ואומרת נצא ונטייל בדימוסין של עולם . נלינה בכפרים . בכופרים בו אלו כרבי או"ה שמרדו בהקב"ה . א"ר אבא ב"כ אע"כ לשעה . נשבימה לכרמים אלו ישראל . שנא' (ישעיה ה) כי כרם ה' צבאות בית ישראל . נראה אם פרחה הנפן . זו קריית שמע . פתח הסמדר . אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות . הנצו הרמונים . תינוקות שיושבים ועוסקים בתורה . שם אתן את דודי . שם אני נותנת הצדיקים והצדיקות והנביאים והנביאות שעמדו ממנו : (יה) הדודאים נתנו ריח . אלו עולמי ישראל . שלא טעמו טעם חטא . ועל פתחינו כל מגדים . אלו בנות ישראל שדבקו בבעליהן ואינן מבירות אדם אחר . ד"א הדודאים נתנו ריח . ר' יודן ור' לוי . ר"י אמר בא וראה כמה הם הביבין הדודאים לפני מה שאמר והיה העולם שבשבר הדודאים הללו עמדו שני שבטים גדולים מסוימים . ואלו הם שבטו של יששכר ושבטו של זבולון . שנאמר (בראשית ג) ויבא יעקב מן השדה בערב וגו' . ר' אלעזר ור' שמואל בר נחמן . רבי אלעזר אומר זו הפסידה וזו הפסידה . זו נשתברה וזו נשתברה . לאה הפסידה דודאים ונשתברה שבטים וקבורה . רחל נשתברה דודאים והפסידה שבטים וקבורה . ר"ש אמר זו הפסידה וזו הפסידה זו נשתברה וזו נשתברה . לאה הפסידה דודאים ונשתברה שבטים והפסידה הבכורה . רחל נשתברה דודאים ונשתברה בכורה והפסידה שבטים . א"ר לוי כתיב (ירמיה כד) הראני ה' והנה שני דודאי תאנים וגו' הדוד אחד תאנים טובות כאד זו גלותו של יכניה

ר"תנות כהונה

בפתי ישנים : רוחשות כו' . כשמזכירין דבר שיש מפיו כדאיתא ביומות בפ' שמעה בנם : קונדיטון . יין מבושם ומעובל : המר עתיק . יין ישן : אע"ג דהוא שתי ליה . אעיפ שמשתהו בכך כשאר הטעם והריח בפיו : אני לדודי : ג' שוקין הן . עיין בנ"ר פ' : תעשירנה ל' מעשר וכדמפרש ואזיל : תשים . המוקמו דרש מיבריקון תשים ותקוים : לכה דודי : בדימוסין . ל' תענוג ושיול הו ל"ל בדכתיב ושוכות הסדוס ושיין בערוך ערך דמס : אע"פ כו' . הסר כאן בנרכת הכוהנים ובספר יזן מסיים מה שאין מבקש מהלן בכתיבה כו' : הדודאים . עולמי . הנעניים כלו' בחורי ישראל : מבירות . יודעות בד"א אבר לא ידעו איש : בסוויטים . מסומנים ומצויינים : וקבורה בנקבות ענו בתענית המכפלה ועיין מזה בנ"ר פ'

כה שחשבת בלבך לעשות לנו עשה. דא"ר יוחנן בשם ר' אליעזר בנו של דיה"נ בשעה שעמדו ישראל לפני הר סיני ואמרו נעשה ונשמע. באותה שעה קרא הקב"ה למלאך המות וא"ל אף על פי שציויתיך קיפקליטור קוזמוקרוטיר על ברייתי אין לך עסק באומה זו. הה"ד (דברים ה) ויהי כשמעכם את הקול מתוך החשך. וכי יש חשך למעלה הא כתיב (דניאל ב) ונהורא עמה שרא. ומהו מתוך החשך זה מה"מ שקרוי חשך. שנא' (שמות כ) והלחת מעשה אלהים המה והמכתב מכתב אלהים הוא חרות על הלחת. אל תקרי חרות אלא חירות. ר"י ור' נחמיה ורבנן ר"י אומר חירות כמה"ט. ר' נחמיה אומר חירות מן המלכיות. ורבנן אמרי חירות מן היסורין: (ד) ד"א שימני כחותם. ר' ברכיה אמר זה ק"ש שנא' (דברים ו) והיו הדברים האלה על לבבך. כחותם על זרועך. אלו התפילין. המד"א (שם) וקשרתם לאות על ידך. א"ר מאיר שימני כחותם על לבך כחותם על זרועך כיהויכין. דאמר ר"מ נשבע הקב"ה שבועה שהוא נותק מלכות בית דוד מידו. הה"ד (ירמיה כב) חי אני נאם ה' כי אם יהיה כניהו בן יהויקים מלך יהודה חותם על יד ימיני כי משם אתקנך. א"ר חנינא בר יצחק משם אני נותק מלכות בית דוד. דא"א אתקך אב"כ אלא אתקנך. אתקנך בתשובה. ממקום שנתיקתך שם תהיה תקנתך. א"ר זעירא אנא שמעית קליה דרבי יצחק יתיב דרש הדא מלה. ולית א"א ידע מה היא. א"ל ר' אחא אריכה תימר. הה"ד (שם) כתבו את האיש הזה ערירי גבר לא יצלח בימיו. בימיו אינו מצליח אבל בימי בנו מצליח. דכתיב (הגי ג) ביום ההוא נאם ה' צבאות אקחך זרובבל בן שאלתיאל עבדי נאם ה' ושמתיך כחותם וגו'. ר' אחא בר ר' אבין בר בנימין בשם ר' אחא בריה דר' פפי אמרין גדול כחה של תשובה שמבטלת הגזירה ומבטלת את השבועה. מבטלת הגזירה מנין שנא' כתבו את האיש הזה ערירי. וכתיב ביום ההוא נאם ה' צבאות אקחך זרובבל בן שאלתיאל עבדי וגו'. מבטלת את השבועה מנין שנא' חי אני נאם ה' כי אם יהיה כניהו בן יהויקים מלך יהודה חותם על יד ימיני. וכתיב (ד"ה א ג) בני יכניה אסיר שאלתיאל בנו וגו'. ר' תנחום בר' ירמיה אמר אסיר שהיה חבוש בבית האסורין. שאלתיאל שממנו הוא תלה מלכות בית דוד. ד"א אסיר שאסר הקב"ה בשבועה את עצמו. שאלתיאל ששאל לב"ד של מעלה ותתירו לו נדרו: (ה) א"ר איבו שני דברים שאלו ישראל מלפני הקב"ה ולא שאלו כהונן. עמדו הנביאים ותקנו על ידיהם. ישראל אמרו ויבא כנשם לנו. אמרו להן הנביאים לא שאלתם כהונן. שהנשיאים הללו סימן טרחות הן לעולם. יוצאי דרכים מצירים בהם. מפרישי יומם מצירין בהם. טהי גנות מצירין בהם. הזרבי נתות מצירין בהם. עכבם נהנות

מתנות כהונה

אלו ההנדות שטעמן כרמון . ד"א אשקך מיין הרקח זה דתלמוד שמפושט במשניות כרקח . מעכים רמוני אלו בנדי כהונה . המד"א (שמות כח) פעמן זהב ורמון : (ב) טי זאת עולה מן המדבר . עילויה מהמדבר . סילוקה מן המדבר . מיתתה מן המדבר . המד"א (במדבר יד) במדבר הזה יתמו ושם ימותו . מתרפקת על דודה . א"ר יוחנן שהיא מנחת פרקי תורה ופרקי מלכות לע"ל . תחת התפוח עוררתיך . דרש פלטיין איש רומי ואמר נתלש הר סיני ונעצב בשמי מרום והיו ישראל נתונים תחתיו שנא' (דברים ד) ותקרבון ותעמדון תחת ההר . ד"א תחת התפוח עוררתיך זה סיני . ולמה נמשל כתפוח אלא מה תפוח זה עושה פירות בחודש סיון . כך התורה נתנה בסיון . ד"א תחת התפוח עוררתיך למה לא כאנוו ואילן אחר אלא כל אילן דרכו מוציא עליו ת... ואח"כ פירותיו . ותפוח זה מוציא פירותיו תחלה ואח"כ מוציא עליו . כך הקדימו ישראל לעשיה לשמיעה . שנאמ' (שמות כד) נעשה ונשמע . אמר הקב"ה אם אתם מקבלים עליכם תורתי מוטב . ואם לאו הריני כובש עליכם ההר הזה והורג אתכם . שמה חבלתך אמך . וכי שמה חבלה . א"ר ברכיה לאחד שהלך במקום סכנה וניצל . פגע בית חבריה . א"ל בהחוא אתרא דסכנתא עברת כמה סכנתא עברת בדון ילדך אמך . כמה צערא עברה עליך וכדון איתברית ברייה חדתא . א"ר אבא ב"כ שמה חבלה ושמה חובלה . חבלה בשעה שאמרו (שם) כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע . שמה חובלה בשעה שאמרו לעגל (שם לב) אלה אלהיך ישראל . וחובלו נתמשכנו . תני רשב"י זין שנתן לישראל בחורב שם המפורש היה חקוק עליו . ובשחטאו נוטל מהם . ר' איבו ורבנן ר' איבו אמר מאליו היה נקלף . ורבנן אמרי מלאך היה יורד ומקלפו . אר"ש בן חלפתא עלובה היא הבלה שמקלקלת בתוך חופתה . א"ר יוחנן אבדו עצה טובה שנתנה להם בסיני שנא' (משלי ח) ותפרעו כל עצתי . ואין עצה אלא תורת שנא' (שם ח) לי עצה ותושיה . ר' יהושע דסכנין בשם ר' לוי כתיב (דברים ט) ובחורב הקצפתם את ה' . אמר הקב"ה באתי לברך אתכם ומצאתי חכמים נקוב שאינו מחזיק ברכה שנאמר (שמות לב) וירא משה את העם כי פרוע הוא ואין פרוע אלא נקוב המד"א ותפרעו כל עצתי . ר' לוי אמר עשיתם להקב"ה כאילו מתאבל עליכם אית אתרין ציוהין לבית אבל בית קבורה : (ג) שימני כחותם . א"ר מאיר אמרו ישראל לפני הקב"ה רבש"ע

מהנות כהונה

שמפושטים במשניות . שהלמוד בלול ומפושט בתוך המשניות ועיין בפתיחתו דקיצור רבנו בפתיחתו זכור לך בורלך וכסוף מדקדק קטלת : מי זאת עולה : עילויה כו' . עולה מפתחת שתי שבועות ל' עליות ממם ול' סלוק ויהידה כד"ל כעלות גדים בעדו ומעלך בני עליה : מיתתה . הזכר לפרש מיין קרוס סילוקה מן המדבר דהיינו מיתה : פרקי תורה . מתרפקת דרש בהיקוד קוהיות מתפרקת כלו' מוחתת פרקים : ונעצב בשמי מרום נרמז . לו ועצר : בהחוא מתרגם כו' . בלשונו מקום שכנתו עכרם כמה גדולה הוא הסכינה שעברת עליה מעשה דומה כלילו היו' ילדך אמך כמה צער עברה עליך ועתה נברואת בריית הדשה : חבלה . מפשע מתמשכנה בגוזל ממנו המשכון : זין שנתן כו' . ע"ל בשסוק כמגדל דוד : עלובה היא הכלה . עיין לעיל היא פסוק עד שהמלך במסבו : ה"נ בסיני שנא' ומפרעו כל עצתי ולזין כו' : ומצאתי חכמים . הוי בלשון ונלוות מפתח הגיוס בלוקס : ה"נ בהקס שנאמר וירא משה את העם כי פרוע הוא ולזין פרוע אלא נקוב המד"א כו' : שימני כחותם : שחשבת כו' . ופי' בכתוב בית מענני ועמדי כמו החוס על

והוה ר' חייא בר אבא ממך ליה. מטון חד בית חקלא. א"ר יוחנן הדין בית חקלא הות דידי וזבינתיה בנין מלעי באורייתא'. מטון חד בית כרם. ואר"י הדין בית כרם דידי הוה וזבינתיה בנין מלעי באורייתא. מטון חד בית זיתא. ואמר כמו כן. שרי ר' חייא בר אבא בכי. א"ל מה את בכי. א"ל בכי אנא דלא שבקת לסיבותך כלום. א"ל חייא בני ונקלה זו בעיניך מה שעשיתי שמברתי דבר שניתן לששה ימים שנא' (שמות כ) כי ששת ימים עשה ה'. אבל התורה ניתנה לארבעים יום שנא' (שם לג) ויהי שם עם ה' ארבעים יום וכתיב (דברים ט) ואשב בהר ארבעים יום. כד דמך ר' יוחנן היה דורו קורא עליו אם יתן איש את כל הון ביתו באהבה שאהב ר"י את התורה בוז יבוזו לו. כד דמך ר' אושעיה איש טרייה ראו מטתו פורחת באויר. היו דורו קורין עליו אם יתן איש את כל הון ביתו באהבה שאהב הקב"ה לר' אושעיה איש טרייה בוז יבוזו לו: (ה) אחות לנו קטנה ולו ישראל. ר' עזריה בשם ר' יהודה בר סימון לעתיד לבא עתידין כל שרי או"ה באין ומקטרגין את ישראל לפני הקב"ה. ואומרין רבש"ע אלו עבדו ע"ז ואלו עבדו ע"ז. אלו גלו עריות ואלו גלו עריות. אלו שפכו דמים ואלו שפכו דמים. מפני מה אלו יורדין לגיהנם ואלו אינן יורדין. אומר להם הקב"ה אחות לנו קטנה. מה קטן זה כל מה שהוא עושה אין ממחין על ידו למה שהוא קטן. כך כל מה שישראל מתלבלבין כל ימות השנה בעונותיהן בא יוה"כ ומכפר עליהם שנאמר (ויקרא טז) כי ביום הזה יכפר עליכם: (ט) ר' ברכיה פתר קרא באברהם אבינו. אחות לנו קטנה זה אברהם שנא' (ישעיה נא) אחד היה אברהם ויירש את הארץ. ואיתה את כל באי העולם לפני הקב"ה. בר קפרא אמר כאדם שהוא מאחה הקרע. עד שהוא קטן היה עסוק במצות ומע"ט. ושדים אין לה שעדיין לא בא לכלל מצות ומע"ט. מה נעשה לאחותנו ביום שידובר בה. ביום שגזר נמרוד הרשע ואמר לירד לכבשן האש. אם חומה היא נבנה עליה טירת כסף. אם חומה היא זה אברהם. אמר הקב"ה אם מעמיד הוא דברים כהחומה. נבנה עליה טירת כסף נצילנו ונבנה אותו בעולם. ואם דלת היא נציר עליה לוח ארז. אם דל הוא מכצות וטלטל מעשיו כדלת. נצור עליה לוח ארז. מה צורה זו אינה מתקיימת אלא לשעה אחת. כך איני מתקיים עליו אלא לשעה אחת. אני חומה. אמר אברהם לפני הקב"ה אני חומה ואעמיד מע"ט כחומה. ושדי כמגדלות שאני עתידה להעמיד כתים כתים וחבורות של צדיקים כיוצא בי בעולמך. אז הייתי בעיניו כמוצאת שלום. א"ל הקב"ה כשם שירדת לכבשן האש. כך אני מוציאך בשלום ההי"ד (בראשית טו) אני ה' אשר הוצאתיך מאור כשדים: (י) ר"י פתר קראי בסדום ובישראל. אחות לנו זה סדום ההי"ד (ישעיה טו) ואחותך הגדולה שמרון וגו'. ושדים אין לה יש"א תניקה מצות ומע"ט מה נעשה לאחותנו ביום שנזר בית דין של סנהדרין בראש. שנא' (בראשית יט) וה' המטיר על סדום ועל עמורה גפרית

מהנות כהונה

[illegible] כמדבר רבה: הוה פתייל כו'. עיין במהוש רבה פ' מ"ז וטוקלא רבה פ"ל: אחות לנו כו' עיין מזה במדבר רבה פ"כ: ה"ג מה המלך ומיחה מה כל כו' עד כמדש פרוש מפסחה סקבע ועיין בב"ר פ' ל"ט: אם תומה: נצילנו נרסיטו: ומטלטל מעביו נרסי:

נרנות מצירין בהם. מי שבורו מלא מים וגתו מלא יין מצירין בהם. ואתם אומרין ויבא בגשם לנו. ועמדו הנביאים ותקנו (הושע יד) אהיה כטל לישראל. ועוד אמרו ישראל לפני הקב"ה שימני כחותם על לבך כחותם על זרועך. אמרו להם הנביאים לא שאלתם כהונן. הלב פעמים נראה ופעמים אינו נראה. ואין הותמו נגלה. ואיזו כהונן (ישעיה כב) והיית עטרת תפארת ביד ה'. ר' סימון בן קוזית אמר בשם ר' לוי. א"ל הקב"ה לא אתם ולא נביאכם שאלתם כהונן וכראוי. שמלך ב"ו עובר ועטרה נופלת מעל ראשו. וצנוף מלוכה מעליה. ואיזה כהונן הה"ד (שם סב) הן על כפים חקותיך חומותיך נגדי תמיד. כשם שא"א לו לאדם לשכח כפות ידיו. כך גם אלה תשבחנה ואני לא אשכחך: (ו) כי עזה כמות אהבה. עזה אהבה כמות שהקב"ה אוהב אתכם. הה"ד (מלאכי א) אהבתי אתכם אמר ה' וגו'. קשה כשאול קנאה. בשעה שמקנאים אותו בע"ז שלהם שנא' (דברים לב) יקניאוהו בזרים. ד"א כי עזה כמות אהבה. אהבה שאהב יצחק את עשו. הה"ד (מלאכי א) ויאהב יצחק את עשו. קשה כשאול קנאה. שקנא עשו ליעקב שנא' (שם כז) וישטם עשו את יעקב. ד"א כי עזה כמות אהבה. אהבה שאהב יעקב ליוסף. שנא' (שם לז) וישראל אהב את יוסף מכל בניו. קשה כשאול קנאה שקנאו בו אחיו. שנא' (שם) ויקנאו בו אחיו. ד"א כי עזה כמות אהבה. אהבה שאהב יהונתן לדוד. שנא' (ש"א יח) ויאהבהו יהונתן כנפשו. קשה כשאול קנאה. קנאה שקנא שאול לדוד שנא' (שם) ויהי שאול עוין את דוד. ד"א כי עזה כמות אהבה. אהבה שאוהב האיש לאשתו. שנא' (קהלת ט) ראה חיים עם אשה אשר אהבת. קשה כשאול קנאה. קנאה שמקנא לה ואומר לה אל תדברי עם איש פלוני והלכה ודברה עמו מיד (במדבר ה) ועבר עליו רוח קנאה וקנא את אשתו. ד"א כי עזה כמות אהבה. אהבה שאהבו דורו של שמד להקב"ה. שנאמר (תהלים מד) כי עליך הורגנו כל היום. קשה כשאול קנאה. קנאה שעתיד הקב"ה לקנא לציון קנאה גדולה. הה"ד (זכריה ח) כה אמר ה' קנאתי לציון קנאה גדולה. רשפיה רשפי אש שלהבת יה. ר' ברכיה אמר כאש של מעלה לא האש מכבה למים ולא המים מכבין לאש: (ז) מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה. מים רבים אלו אוה"ע שנא' (ישעיה יז) הוי המון עמים רבים. לא יוכלו לכבות את האהבה. אהבה שהקב"ה אוהב לישראל שנא' (מלאכי א) אהבתי אתכם אמר ה'. ונהרות לא ישטפוה. אלו או"ה. הכי"א (ישעיה ו) ביום ההוא יגלח אדני בתער השכירה בעברי נהר וגו'. (שם ח) ולכן הנה אדני מעלה עליהם את מי הנהר. ד"א אם יתן איש את כל הון ביתו באהבה אם פותחין הן כל או"ה את כל תסבריות שלהן ונותנים ממונם בדבר אחד מן התורה אינו מתכפר בידם לעולם. ד"א אם יתן איש את כל הון ביתו באהבה אם פותחין אוה"ע כל תיסבריות שלהן בדבר אחד מן התורה ונותנין כל ממונם בדמיו של ר"ע וחביריו אין מתכפר להם לעולם. בוז יבוזו לו. ר"י הוה מטייל וסליק מטבריה לציפורין.

והוה

מתנות כהונה

כי עזה וגו' (ישעיה לג) נגש לי: אהבתי אתכם וגו'. (שם ספר מלאכי: מים רבים: (שם) אלו אומות העכו"ם טו'. (שם במדבר רבה פ' מ"ט ובמדבר רבה פ"ג: מתכפר

לוח ארז. מה צורה זו אע"פ שהיא מטשטשת מקומה ניכר. כך אע"פ שהרב בהמ"ק לא בטלו ישראל פעמי רגלים שלהם ג' פעמים בשנה. אני תומה. א"ר איבו אמר הקב"ה עתיד אני לעשות לישראל סניגור בין או"ה. אי זה זה בת קול. הה"ד (ישעיה ו) לולי ה' צבאות הותיר לנו שריד. תנא משמתו נביאים אחרונים חגי זכריה ומלאכי פסקה רוה"ק מישראל. אעפ"כ היו משמשין בבה"ק מעשה שנמנו חכמים בעליית בית גריא ביריחו יצתה ב"ק ואמר להם יש ביניכם אדם אחד שהוא ראוי לרוה"ק. אלא שאין דורו כדאי לכך. נתנו עיניהם בהלל הזקן. בשמת היו אומרים עליו הא עניו הא חסיד תלמידו של עזרא. שוב מעשה שנמנו בכרם ביבנה חכמי ישראל. וכי בכרם היו. אלא זו סנהדרין שעשויה שורות שורות דגלים דגלים כמטעת של כרם. יצתה ב"ק ואמרה להם יש ביניכם אדם אחד שהוא ראוי לרוה"ק. אלא שאין דורו כדאי לכך. נתנו עיניהם בשמואל הקטן. וכשמת היו אומרים עליו הא עניו הא חסיד תלמידו של הלל הזקן. אף הוא אמר ג' דברים בשעת מיתתו. שמעון וישמעאל לחרבא. ושאר חבריהו לקטלא. ושאר עמא לביזא. ועקן סניאן עתידין למיתי בעלמא. ובארמי אמרן. ואף על יהודא בן בבא התקינו שיהו אומרין עליו הא עניו הא חסיד תלמידו של שמואל. אלא שנטרפה לו שעה שאין מספידין הרוגי מלכות. מעשה ששמע יוחנן כ"ג ב"ק יוצאת מקודש הקדשים ואומרת נצחו טליא דאזל לאגחא קרבא באנטוכיא. וכתבו אותו היום ואותה שעה והיה כן. ובאותו היום נצחו. מעשה ששמע שמעון הצדיק ב"ק יוצאת מבית קודש הקדשים ואומרת בטלת עבידתא די אמר סנאה למיתרבא היכלא ונהרג גיוסלוקין ובטלו גזירותיו. ובל' ארמי שמעון. ר' חוניא בשם ר' ראובן מלך במדינה צועקים לו והוא עושה אם אין מלך במדינה איקונין שלו שם. אלא שאין איקונין עושה מה שהמלך עושה. ר' יוחנן ורב שמואל בר נחמן. ר"י אמר כתיב (דברים כח) ונתן ה' לך שם לב רגז. כיון שעלו רוגז ניתן ועלה עמהם. רבי שמואל אמר שמה לב רגז. כיון שעלו נתרפאו. ר"ל כד הוה המי להון מצמתין בשוקא הוה אמר להון בדרו גרמיכון. א"ל בעליתכם לא נעשיתם הומה. וכאן באתם לעשות הומה. ר' יוחנן כד הוה המי להון הוה מקנתר להון. אמר מה נביא מקנתר להון. שנא' (מושפ ט) ימאסם אלהי כי לא שמעו לו. ואנא ליה אנא מקנתר להון.

אד

מתנות כהונה

סחיס יומב חוכם כו' : יפה לימדני כו'. סאכוחיו היו מכבל נגמו ליחרב בית המקדש ופ' מוס בפ"ק דיומא : פעמי רגליס. ע"ל בפסוק הך יפס בעיתי הלחמן : תנא בפ"ק דיומא ופ"ק דסנהדרין : מעשה שנמנו ע' בפ"ק דסנהדרין : ה"ג שוב מעשה שנמנו חכמי ישראל בכרם ביבנה וכי כו' סנהדרי החכמים נקראין כן : ובארמי ובלשון ארמי אמר זה : שאין מספידין כו'. פרש"י מפני מיתת המלך ומיבכו לקבלו : ששמע יוחנן כו'. עיין כ"ז בפ' הלו נאמרין : נצחו טליא כו'. נלמו הנעורים שהלכו לעשות מלחמה במקום אנטוכיה : בטילת עבידתא כו'. בעל הום המעשה שאמר הקטנה להחריב הבית : אלא שאין מיקונין כו'. כך הגמוחה בטלה ובאמת בת קול אלא שאין בת קול עושה מה שהגמוחה עושה : רוגז ניתן כו'. שהמבטל הנעין ומוב נהרב הבית : ה"ג כ"ל כד הוה חמי כו'. פי' וכשהיה רואה לוחם בני בבל נלחמים ומחובבי' בכוחי' אחת אומר להם פזרו עלמכם : ה"ג בדרו גרמיכם בעלייתכם כו'. וכדאיתא לעיל : ה"ג אומר מה נגיע : ימאסם הבני עשת סופר : ספסלין כו'. עיין זה בחיבה רבה בפסוק

נפרית ואש. אם חומה היא נבנה עליה אלו ישראל. אמר הקב"ה אם מעמידין מעשיהם כחומה נבנה עליה ונצילם. ואם דלת היא אם מטלטלין הן דבריהם כדלת זו נצור עליה לוח ארז. מה צורה זו אינה מתקיימת אלא לשעה אחת. כך איני מתקיים עליו אלא לשעה אחת. אני חומה אמרו ישראל לפני הקב"ה רבש"ע אנו חומה. ונעמיד מצות ומע"ט כחומה. ושדי כמגדלות שאנו עתידים להעמיד כתות כתות של צדיקים כיוצא בנו בעולמך. אז הייתי בעיניו כמוצאת שלום. למה שהיו כל או"ה מונין לישראל ואומרים להם א"כ למה הגלה אתכם מארצו. ולמה התריב למקדשו. וישראל היו משיבין להם אנו דומין לבת מלכים שהלכה לעשות דגל רדופים בבית אביה כוף שחזרה לביתה לשלום. ד"א אם חומה היא זה חנניה מישאל ועזריה. אמר הקב"ה אם מעמידין הן חנניה מישאל ועזריה מעשיהם. נבנה עליהם העולם ונצילם. ואם דלת ואם מטלטלין הן מעשיהם כדלת זו. נצור עליה לוח ארז. מה צורה זו אינה מתקיים אלא לשעה אחת. כך איני מתקיים עליהן אלא לשעה אחת. אני חומה אמרו לפני הקב"ה אנו חומה ואנו מעמידין מצות ומע"ט כחומה. ושדי כמגדלות אנו עתידין להעמיד בעולמך כתות של צדיקים כיוצא בנו. אז הייתי בעיניו כמוצאת שלום. אמר להם הקב"ה כשם שירדתם לכבשן האש בשלום כך אוציא אתכם משם בשלום. הה"ד (דניאל ג) באדין נפקין שדרך מישך ועבד נגו וגו': (יא) רבנן פתרי קרא בעולי גולה. אחות לנו קטנה אלו עולי גולה. קטנה שהיו דלים באוכלסין. ושדים אין לה אלו המשה דברים שהיה בית אהרון חסר מן הראשון. ואלו הן אש של מעלה. ושמן המשחה. ארון. רו"ח. ואורים ותומים. הה"ד (חגי ב) וארצה בו ואכבדה ואכבד כתיב. חסר ה'. מה נעשה לאחותנו. מה נעשה ביום שינזור כורש. די עבר פרת עבר. די לא עבר לא יעבר. אם חומה היא. אילו ישראל העלו חומה מבבל לא חרב בהמ"ק בהיותו שעתא פעם שנית. ר' זעירא נפיק ליה לשוקא למיזבן מקמא. א"ל לדין דהוא תקיל תקיל יאות. וא"ל ליה את אזיל לן מן הכא בבלויי די חרבון אבהתיה. בהיא ענתה א"ר זעירא ליה אבהתי כאבהתהון דהדין. על לבי וועדא ושמע קליה דר' שילא יתיב דריש אם חומה היא. אילו ישראל עלו חומה מן הגולה לא חרב בהמ"ק פעם שניה. אמר יפה לימדני עם הארץ. ואם דלת היא נצור עליה לוח

מתנות כהונה

מונין לטון לוגמה: רגל לדופיס כו' לדופה וגחוגה לגלה לגיה לגיה דוגמת מ"ם בסוף פסהיס בפ' החכם ובמס' כתובות בפ' המדיר כך ממו לדופיס ליך ח"ל סהוא היה מקום שלוחה לטוטיו: ושמן המשחה. בפ"ק דיומא לא הגיה ממן המשחה והשב שכיעה שלא שרקה בו ומגמה בכם הביעב"ם בכתב המעשה מפני שלף בגיה הרשבון כבר גגמ גימי יתמיהו עכ"ל וע' בספר היל גירסת הירושלמי במס' הוריות בפ"ג: די עבר פרת כו' עיין לעיל בפסוק קמתי תני: אלו יפרמל העלו גרסי': חומה כלומר כולם בנת תהם ועיין לעיל בפסוק המבעתי לחכם: למיזבן מקומה לקנות מלאכת דבר מה במלאכת רעהו וברנוס יונתן מקמתה דהבריה: א"ל כו' ח"ל לזה סהיה שוקל בקול יפה כלומר משקל לדק: ה"ג תקיל תקיל יאות כן מלאכת בקום תמם: וא"ל כו'. לומו סהיה שוקל ח"ל מין לתה שוקל מכאן לתה בגלי סהמכיעו לטוטיך גית המקדש: ה"ג בגליף די הרבון לכהתיה כ"ה כו': בהיא ענתה כו'. נמוסה שעה ח"ל שירת וכי מין לטוטיו כמו לטוטיו על זה נכנס רבי זעירא לבית המדרש ומעט קולו של ר' שילא

ידודון בהליכה. ידודון בחזירה. רבי אחווה בריה דרבי זעירא אמר עשאן מרוצין. המד"א (ש"ב יח) למה זה אתה רץ בני וגו'. מהו ונות בית תחלק שלל. הנוה שבבית זו התורה ואת נותנה לו והיא מחלקת שלל. ד"א ונות בית הנוה שבבית את מחלקת שלל למטה הנוה שבבית זה משה שנא' (במדבר יב) בכל ביתי נאמן הוא ואת נותנה לו. והוא מחלקת שלל לתחתונים. רבי פנחס ור' אחא בשם ר' אלכסנדרי כתיב (תהלים ח) ה' אדונינו מה אדיר שמך בכל הארץ אשר תנה הודך על השמים. ר' יהושע דסיכנין בשם ר' לוי. תנה הודך אין כתיב כאן אלא אשר תנה הודך. הודכה בה אישורך היא שתהא תורתך בשמים. אמר לון לאו לית שוקה נפיק מן גביכון. א"ר יודן לאחד שהיה לו בן גידם אצבעים. מה עשה הוליכו אצל סדקארים ללמדו אומנות. התחיל מסתכל באצבעותיו. אמר כל עצמה של אומנות זו אינה נקנית אלא באצבעים. היאך זה שילמד. הוי לית שוקה נפיק מן גביכון. כך בשעה שבקש הקב"ה ליתן תורה לישראל. היו מלאכי השרת מדדין להם לישראל. והיו מדדין לפני הקב"ה. ואומרים רבש"ע אישורך הוא הודך הוא כבודך הוא שתהיה תורתך בשמים. אמר לון לית שוקה נפיק מן גביכון. כתיב בה (ויקרא טו) ואשה כי יזוב זוב דמה ימים רבים. וכי יש אשה ביניכם. הוי לית שוקה נפיק מן גביכון. ועוד כתיב בה (במדבר יט) אדם כי ימות באהל. וכי יש מיתה ביניכם. הוי לית שוקה נפיק מן גביכון. הוא שהכתוב משבחו (תהלים פח) עלית למרום שבית שבי. א"ר אחא אלו הלכות שנוהגות בבני אדם כגון זבין וזבות נדות ויולדות. הוי לית שוקה נפיק מן גביכון. ורבנן אמרי למלך שמשיא בתו חוץ למדינה. אמרו לו בני המדינה אדוננו המלך שבחך הוא ובדין הוא שתהא בתך אצלך במדינה. א"ל וכי מה איכפת לכם. א"ל שמא למחר אתה הולך אליה ודר אצלה ועמה בשביל אהבתה. א"ל בתי אשיא חוץ למדינה. אבל אני דר עמכם במדינה. כך בשעה שאמר הקב"ה ליתן תור' לישראל א"ל מה"ש להקב"ה רבש"ע אשר תנה הודך על השמים. אישורך הוא הודך הוא שבחך הוא שתהיה תורה בשמים. א"ל וכי מה איכפת לכם. א"ל שמא למחר אתה משרה שכינתך בתחתונים. א"ל הקב"ה תורתי אני נותן בתחתונים אבל אני דר בעליונים. אני נותן את בתי בכתובתה במדינה אחרת שתתכבד עם בעלה ביפיה ובחמדתה שהיא בת מלך ויכבדוה. אבל אני דר עמכם בעליונים. ומי פירש זה חבקוק. שנא' (חבקוק ג) כסה שמים הודו ותהלתו מלאה הארץ. ר' סימון בשם ריב"ל אמר כ"מ שהשרה הקב"ה תורתו השרה שכינתו. ומי פירש זה דוד הה"ד (תהלים קמד) יהללו את שם ה' כי נשגב שמו לבדו הודו על ארץ ושמים. קודם על ארץ ואח"כ על השמים

מתנות כהונה

ובמדרש תלים ל"ג ליט: ידודון בהליכה כו'. היו מדדין ומומכין את יעקב׳ את יחזקו למחוסיהם י"ב מיל מפני תימת קול הדיבור וכן לפניהם וילכו המלאכים והיו הומכין ומדדין לחומת ועין בילקו' יתכו: למה זה תקה כן וגו'. בער תכני ולא תדע על מה זה רקי' לו רמז ובלעדו מניו הרבים פסוקים שמדוד הוא לשון מהיכות וריקה כד"ת עדו מתוך בגל נדדו הלכו וכהנה רבות: ואתה הקב"ה מתנו למרע"ה וע' כל זה בפ' ר"ע בשם' שבת: הודכה כו'. הוד שלך הוא בתורה ולפיכך תיסורך הוא שתהא כו'. ותולי בל"ל הודכה הוא וכן הוא לקמן תיסורך לשון תבר קדרים: לאו שוקה כו'. יין פשוקה התורה ותפלה יוצא תכה כלומר גזירותיה ומצותיה תיש סייגים תלכה וכדמפרש ותזיל: סדקארים תומן עשה תלאכת מהשב מעש' מהו סידקית: מן גניה כך גרסי': בבני מדם וחבו שלא לקחת מתנות בתדם: קודם על הארץ. על הארץ הוא עיקר הוד

א"ר אבא ב"כ אם ראית ספסלין מלאין בבליין בא"י צפה לרגלי מקך המשיח. מה טעם פרש רשת לרגלי. תני רשב"י אם ראית סוס פרסי קשור בקברי א"י צפה לרגליו של משיח. מ"ט (מיכה ה) והיה זה שלום אשור כי יבא בארצנו וכי ידרוך בארמנותינו והקמונו עליו שבעה רועים ונו'. ואלו הן שבעה רועים. דוד באמצע. אדם שת משותלח מיטינו. אברהם ויעקב ומשה משמאלו. ויצחק להיכן הלך. הלך לישב על פתחה של ניהנם. להציל בניו מדינה של ניהנם. ושמונה נסיכי אדם. אלו הן שמונה נסיכים. ישי שאול ושמואל עמוס צפניה חזקיה אליהו ומלך המשיח: (יב) כרם היה לשלמה אלו ישראל. שנא' (ישעיה ה) כי כרם ה' צבאות בית ישראל. היה לשלמה למלך שהשלום שלו. בבעל המון. המון בעל שהמו אחרי הבעל המד"א (שופטים י) ויעבדו את הבעלים ואת העשתרות לפיכך באו עליהן המונות. העמיד עליהם משמרות. איש יביא בפריו אלף כסף. הביא איש על פריו. ומצא בו אלף צדיקים שלמים בתורה ומע"ט. ד"א כרם אלו ישראל. שנא' (ירמיה ב) ואביא אתכם אל ארץ הכרמל. (דברים יח) ארץ אשר ה' אלהיך דורש אותה. היה לשלמה למלך שהשלום שלו. בבעל המון. שהמו אחרי המוני המוניות דמלכוותא. הה"ד (יחזקאל ז) וארא בשלל אדרת שנער אחת טובה. ר"ח בר יצחק אמר פורפירא בבליא. מה בבל עבדה הבא. תני רשב"י מלך בבל היה וקנה ביריחו. והיה זה משלח לזה כותבות. וזה משלח לזה דורוניות. הדא אמר כל מלך שלא היה קציז בא"י לא היה תופש בעצמו שהוא מלך. נתן את הכרם לנוטרים. זה נ"נ. איש יביא בפריו אלף כסף. הביא איש על פריו וליקט מהן אלף צדיקים שלמים בתורה ובמע"ט. הה"ד (מ"ב כד) התרש והמכנר אלף. התרש אלף והמכנר אלף. ורבנן אמרי זה וזה אלף: (יג) ד"א כרם זו סנהדרין. דתנינן תמן שלשה דברים העיד ר' ישמעאל לפני הכמים בכרם ביבנה וקבלו דבריו. וכי בכרם היו יושבין אלא זו סנהדרין שעשויה שורות שורות ככרם. היה לשלמה למלך שהשלום שלו. בבעל המון שהמו אחרי הבעל. ולפיכך באו עליהם המונים שהמו אחריהם המוני מלכים. הה"ד (תהלים סח) מלכי צבאות ידודון ידודון. ר' יודן בשם ר' אוני מלאכי צבאות אב"כ אלא מלכי. הן מלכיהון דמלאכייא. אפי' מיכאל ואפי' גבריאל ידודון ידודון. ר' יודן אמר ידודון מדדין פיטקין. המד"א (יחזקאל ז) ועל עמי ידו גורל. ר' יהודה בר' סימון אמר ידודון

מתנות כהונה

ממכוס שלח לפם: שבע' דושים כו'. כך הגוס לחו בפ"ק דיומח: ה"נ שלך שלך ושפ: כרם סיס: שהמו לחר הבעל עיין בפחיחה דליכה בפחיחה ולח מוסי קר"ח יבשסק' בפסוק נס וסמי: המונות מלכי הסמומות כד"ל סוי המון מיס רבים: משמרות של לו"ה ודכם נחן לחם כרמו לנוטרים וכן דכם לעיל בפסוק מלחומי הסמומים: הביא לחים כו'. הקב"ה על פני הכרם לחים זה כ"נ ומלח ט מלך לדיקי' כד"ל החכם והמסנר חלף וכדלקמן: ה"נ כרם זה מ"א: ה"נ שהמו לחרי המוני כו': דמלכוותא דהם בעל לבון לחדות ומלכות: וקנה ביריחו י"ל שקנה בים פלמין ביריחו ועיין בב"ר פ' ע"ה ותמלא הגילסא בחופן לחמר: ה"נ קנין בחא"י לא כי' ס': ה"נ והמסנר חלף החכם חלף והמסנר חלף וכבן כו': דתנינן תמן בפ' שני דעדיות: ה"נ שהמו לחריהם המוני מלחכים הה"ד כו': ידודון יהודן סיו נרחפים ומפחידים ממרפ"ס בשעה שעלה למעלה לקבל חת התורה ועי' בפ"ר פ' פ"ח וכפ' מ"ד וכפ' עקב ולעיל בפסוק הה מפסו ובמדבר קהלת בפסוק שבחי גבל' וכפסוק ושבח לחי: פיטקין כחבי טולטם כלעמר שלח שגחן להם טוכ כדלק' וילקוט יפבו

תביישו זה לזה. שלא יאמרו מה"ש לפניו. רבש"ע תורה שנתת להם לישראל אינן עוסקין בה. והרי איבה וקנאה ושנאה ותחרות ביניהם ואתם מקיימים אותה בשלום. בר קפרא אמר למה קרא למה"ש חברים. לפי שאין ביניהם איבה וקנאה ושנאה ותחרות ומינות ופלוגת דברים. ד"א היושבת בגנים חברים מקשיבים. כשישראל נכנסין לבתי כנסיות. וקורין ק"ש בכיון הדעת. בקול אחד. ברעה וטעם אחד. הקב"ה אומר להם היושבת בגנים כשאתם קורין חברים. אני ופמליא שלי מקשיבים לקולך השמיעני. אבל כשישראל קורין ק"ש בטירוף הדעת. זה מקדים וזה מאחר. ואינם מכוונים דעתם בק"ש. רה"ק צווחת ואומרת ברח דודי ודמה לך לצבי. לצבא של מעלה הדומים לכבודך בקול אחד בנעימה אחת. על הרי בשמים בשמי שמים העליונים. ד"א ברח דודי טן גלות שאנו בה ומתלכלכין בעונות. ודמה לך לצבי. טהרנו כצבי. או לעפר האילים שתקבל את תפלתנו כקרבן נדיים ואילים על הרי בשמים. אתא לך לריחא טבא בזכות אבותינו שריחן עולה לפניך כבשמים. זו גן עדן שכולה בשמים. לכך נאמר על הרי בשמים: (מז) ד"א היושבת בגנים חברים. רבי ירמיה בשם רבי חייא רבה שני חברים שהיו עסוקים בדבר הלכה ונכבשין זה לזה בהלכה. עליהם הכתוב אומר (מלאכי ג) אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו ויקשב ה' וישמע. ואין דבור אלא לשון נחת. שנא' (תהלים מז) ידבר עמים תחתינו. ולא עוד אלא שאם טעו הקב"ה מחזיר להם טעותן. מ"ט ויקשב ה' וישמע ויכתב ספר זכרון לפניו ליראי ה' ולחושבי שמו. וישמע להם ויכתב. שהוא כותב על לבם. המד"א (ירמיה לא) ועל לבם אכתבנה. ספר זכרון לפניו. שהוא מזכירה להם. לטעון ליראי ה' ולחושבי שמו. א"ר יודן בשעה שישראל קורין בתורה בחבורות קולך השמיעני. ואם לאו ברח דודי. א"ר זירא בשעה שישראל קורין את שמע בפה אחד בקול אחד בנעימה אחת קולך השמיעני. ואם לאו ברח דודי. ברח דודי א"ר לוי למלך שעשה סעודה וזימן האורחין. מהם אוכלים ושותים ומברכים למלך. ומהם אוכלים ושותים ומקללין למלך. הרגיש המלך ובקש להכניס בהם מהומה בסעודתו ולערבבה. נכנסה מטרונה ולימדה עליהם סניגוריא אמרה לו אדוני המלך עד שאתה מביט באלו שאוכלין ושותין ומקללים אותך. הבט באלו שאוכלים ושותים ומברכים אותך ומשבחים לשמך. כך כשישראל אוכלין ושותים ומברכין ומשבחין

מתנות כהונה

סניף נמוסף מ': קורין חבריס. כלמ"ס נקרלים הכניס לומר כמלמ"ס בלמ"ס וקיבון מ': הדומים. ל' בבא ותהלה כד"מ חוס לה' והתהולל לו וכן דומיו הוא בבא ותהלה וכניס הם נס' מזה: בקול מ'. כד"מ כלס כלמ"ד עוניס ולומניס וכמיב וקרא זה אל זה ולמר קדוש כו'. בלון מלאך מ', מקדם קודם במתחיל הכיבו: על הרי בשמים. קלי ניס בשמים: טהרינו כלבי. דכמיב ניס בשמע והשמור יכלכלו הרי בהוא שכול מלקבל טומלה: בקרבן נדייס. נרלה דל"ל נדייס שהרי מין הלבי כשר להקרבה: ואילים ר"ל מילי הלמן: אתא לך בו'. בא לך מן הכיח שרעה אל הכיח הסוב ושיין בילקוט: בזכות אבותינו. בעקבות הכיח כד"מ בשביו הכיח ב"ב ס': ונכבשין. נוקין ונכנעים ומודים זה לזה: ה"נ זה לזה בהלכה עליהם הכתוב לומר מ נדברו יראי ה' איש אל רעהו ויקשב ה' וישמע ולין דבור אלא ל' נחת כד"מ ידבר עמים תחתינו ולא עוד בו' ועיין בס' בשב שבע: קורין בתורה. עוסקים בתורה ניהד בניס בניס אז יומר וכדכתיב אים אל רעהו וכן כתיב כאן הבניס מקביניס ובס' בשב שבע נרש ב' ק"ח המקביניס זה לזה בהלכה הקב"ס מקביל לקולם בנמ' היושבת בגניס מביניס מקביניס בו': מקשיב

השמים: (יד) כרמי שלי לפני. תני ר' חייא למלך שבעם על בנו ומסרו ביד עבדו. מה עשה התחיל חובט עליו במקל. וא"ל אל תשמע לאביך. א"ל שוטה שבעולם כל עצמו של אבא לא מסרני לידך אלא ע"י שלא הייתי שומע לו. ואתה אומר לי אל תשמע לאביך. כך כיון שנרמו העונות והרב בהמ"ק וגלו ישראל לבבל. א"ל נבוכדנצר אל תשמעו לתורת אביכם שבשמים. אלא תפלון ותסגדון לצלמא די עבדית. א"ל ישראל שוטה שבעולם כל עצמינו לא מסרנו הקב"ה לידך אלא שהיינו משתחוים לצלם. המד"א (יחזקאל כג) צלמי בשדים חקוקים בששר. ואת אמר לן תפלון ותסגדון לצלמא די עבדית. ווי ליה להוא גברא. באותה שעה אמר הקב"ה כרמי שלי לפני. אמר לפניו אותו רשע אלף היו ונתמעטו כאן ונעשו מאתים איש. א"ל הקב"ה אוי לו לאותו רשע ליחה סרוחה אלף היו ונתרבו כאן ונעשו מאתים אלף. האלף לך שלמה רבי הלל בריה דרבי שמואל בר נחמן הרב נוטל אלף ותלמיד נוטל שכר מאתים. מה טעם האלף לך שלמה. ר' אלכסנדרי אמר אין הרב נוטל שכר על תלמודו עד שישלימנו לאחרים. מה טעם האלף לך שלמה. ר' חייא בריה דרב אדא דיפו אמר הלומד תורה בצער נוטל אלף. שלא בצער מאתים נוטל בשכרו. ממי את למד משבטו של יששכר ומשבטו של נפתלי. שבטו של נפתלי ע"י שהיו עוסקים ולומדים תורה בצער נטלו שכר אלף. הה"ד (ד"ה ו יג) ומנפתלי שרים אלף. אבל שבטו של יששכר ע"י שהיו למדין תורה שלא בצער נטלו שכר מאתים. שנא' (שם) ראשיהם מאתים וכל אחיהם על פיהם. ר' יודן בשם ר' בון אמר הלומד תורה שלא במקומו נוטל שכר אלף. ובמקומו נוטל שכר מאתים. וממי את למד משבטו של יששכר ומשבטו של נפתלי. שבטו של נפתלי ע"י שהיו למדין תורה שלא במקומן נטלו שכר אלף. הה"ד ומנפתלי שרים אלף. אבל שבטו של יששכר ע"י שהיו למדין תור' במקומן נטלו שכר מאתים. שנא' ראשיהם מאתים וכל אחיהם על פיהם:

(טו) היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעני. ר' נתן בש"ר אחא אמר למלך שבעם על עבדיו וחבשן בבית קולין. מה עשה המלך נטל כל קצרקטין שלו ועבדיו והלך לשמוע מה היו מן הן אומרים שמע שהיו אומרים אדונינו המלך הוא שבחנו הוא חיינו. אל נחסר לאדונינו המלך לעולם. אמר להם בני הגביהו קולכם כדי שישמעו חברים שעל גביכם. כך אע"פ שישראל עוסקין במלאכתן כל ששת ימים. ביום השבת משכימים ובאים לביהכ"נ וקורין ק"ש ועוברין לפני התיבה וקורין בתורה ומפטירין בנביא. והקב"ה אומר להם. בני הגביהו קולכם כדי שישמעו חברים. ואין חברים אלא מה"ש. ותנו דעתכם שלא תשנאו זה את זה. ולא תקנאו זה את זה. ולא תתרחרו זה עם זה. ולא

תבוישו

מתנות כהונה

שמימתו לפי שסם המורה נתונה ומן המלח עלה הוד הכנסתו על השמים: כרמי שלי: אלף היו. הלדיקים כדלעיל ההם והמסכר שלף: ה"ג אין הכל נוטל שכר על תלמודו עד שישלימנו לאחרים. וכפי' עד שילמדנו לאחרים וכפ' יפן גרס בהדיא אין הרב נוטל שכר על תלמודו עד שילמדנו לאחרים כו': ה"ג על נפתלי שבטו של נפתלי ע"י כו': שלא במקומם שתמיד היו הולכים בשירת בשהורתם: היושבת בגנים: בבית קולין. מדריש שסם הוכבין המודעין ועי' בערוך ערך קל: קצרקטין. לפי שענין הוא שריס וכן הוא בל' קדר וכן מלאתי בתוס' שמת: לא נהסר. בלומד יהי לעון שלא נהסר ממני לעולם כלומר ואי לעולם לו ר"ל לא נהסר הומתומינו ממנו ולא נמשל: ביום הכבת נרסי': בטעם ג'. ניגון ג' כדי שיסיימו כלם כמ' בסוס ובפוס שמת

ומשבחין ומקלסין להקב"ה מקשיב לקולם ומתרצה. ובשעה שאוה"ע אוכלין ושותין ומהרפין ומנאצין להקב"ה בעריות שמזכירים. אותה שעה הושב הקב"ה אפי' להחריב לעולמו. והתורה נבנסה ומלמדת סניגוריא ואומרת דבש"ע עד שאתה מביט באלו שמחרפים ומבעיסים לפניך. הביטה בישראל עמך שמברכים ומשבחים ומקלסים לשמך הגדול בתורה ובזמירות ובשבחות. זרה"ק צווחת ברח דודי ברח מאו"ה והדבק בהם בישראל. ודמה לך לצבי. מה צבי זה בשעה שהוא ישן עינו אחת פתוחה ועינו אחת קמוצה. כך בשעה שישראל עושין רצונו של הקב"ה מביט אליהם בשתי עיניו. הה"ד (תהלים לד) עיני ה' אל צדיקים. ובשעה שאין עושים רצון הקב"ה הוא מביט להם בעינו אחת. שנא' (שם לג) הנה עין ה' אל יראיו. על הרי בשמים. א"ר סימון אמר הקב"ה המתינו לי עד שאשב בדין על הריהם. שהם שריהם שנתונות אצלי בשמים. הה"ד על הרי בשמים. א"ר יצחק כי הדא (שמות ח) זאתה קח לך בשמים ראש ראש גמלים נושאים זהב ובשמים זהב וסמים. ר' חיניא על הדא דר' יצחק אין הקב"ה פורע מאומה למטה עד שמשפיל שריה מלמעלה. ואית ליה המשה קריין. חד דכתיב (ישעיה כד) והיה ביום ההוא יפקד ה' על צבא המרום במרום ואח"כ על מלכי האדמה. תרין (שם יד) איך נפלת משמים הילל בן שחר ואח"כ ננדעת לארץ. תלתא (שם לד) כי רותה בשמים חרבי ואח"כ הנה על אדום תרד ארבעה (תהלים קמט) לאסור מלכיהם בזקים ואח"כ ונכבדיהם בכבלי ברזל. א"ר תנחומא לאסור מלכיהם בזקים אלו שרים של מעלה ונכבדיהם בכבלי ברזל אלו שרים של מטה. המשה לעשות בהם משפט כתוב ואח"כ הדר הוא לכל חסידיו הללויה. בארבעה דברים נמשלה גאותן של ישראל. בקציר. ובציר. בבשמים. וביולדה. בקציר הדא חקלא כד היא מחצדא בלא ענתה אפילו תבנא לית הוא טב. בענתה הוא טב. הה"ד (יואל ד) שלחו מגל כי בשל קציר. נמשלה בבציר הדין כרמא כד מקטיף בלא ענתיה אפילו בסמיה לית הוא טב. בענתיה הוא טב. כך (ישעיה כז) כרם חמר ענו לה איתעביד כרמא חמר זמר לה. נמשלה בבשמים מה בשמים הללו כשהן נלקטין רכים לחים אין ריחם נודף. כשהן יבשין ונלקטין ריחן נודף. נמשלה ביולדה הדא איתתא כד ילדה בלא ענתה לא חיי ולדא. כד ילדת בענתה חיי. כך כתיב (מיכה ה) לכן יתנם עד עת יולדה ילדה. ר' אחא בשם ריב"ל אמר (ישעיה ה) אני ה' בעתה שנה לא זביתם בעתה. זביתם אחישנה. כן יהי רצון במהרה בימינו אמן:

מתנות כהונה

(תהלים נג) להכנים כהן גדסי: ולימדה עליהם נדסי: שריהם. על תומות העכ"ם: אצלי בסמים. קרי ביה על הרי בסמים כלו' על ההרים שבסמים: כי הדא כו'. כלו' הרי בסמים פי' סמים ממש וכ"ל שרי התומות עכו"ם שהם הסם והעיקר שלהם כדמפרש ואזיל: תרין. כלו' הפסוק הזה: לעשות בהם משפט כו'. לפ שמצאנו היכא ליף ליה ומילקוט יהושע ומילקוט יחזקאל נדס כתוב אחד אומר ירא ביס וכתוב אחר אומר רמה ביס ביון שראה יחזקאל שר של מצרים נופל נהנה שהם לכך נאמר רמה ביס ואח"כ כתיב מרכבות פרעה ומילו ירה ביס: הדא הקלא כו'. הכדה הזו שהיא נקנדת שלא בשעתה אפי' הקבן אינו טוב וכשהיא נקנדת בשעתה לף הקבן הוא טוב: מקטיף נדסי' ופי' נלקט מקוטפים התשעוטות: בסמיה התומן שעובין ממנו: אית עביד כו'. כלומר הכרם אחד פי' יין טוב אי בלתו אומו ועניין המכלים כלם שבשעבדאל ממהרים לת הקן אינו עולה טוב ובעתו במהרה יעלו בידסועלו בסם ה' יתברך ויתפלה לנגח נתמים ושיעים פרעתו לרק: סליק